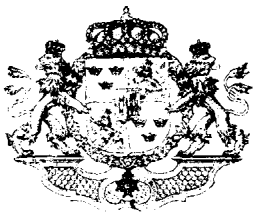
STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band II.

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIFNA AF

K. KOMMERSKOLLEGII AFDELNING FÖR
ARBETSSTATISTIK

ÅRG. 1912

HÄFTEN 7—12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

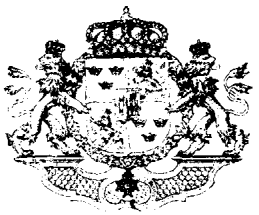
Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1912: 7-12.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19122

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band II.

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIFNA AF

K. KOMMERSKOLLEGII AFDELNING FÖR
ARBETSSTATISTIK

ÅRG. 1912

HÄFTEN 7—12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1913
[120164]

INNEHÅLL:

Häft. 7.

Sid.

Kollektivaftal i Sverige, träffade under år 1910 551.
Registrerade sjukkassors verksamhet år 1910 . 556.
Lefnadskostnadernas stegring . . . . . 561.
I. Den allmänna prisnivån . . . . . 561.
II. *Orsakerna till prisstegringen* . . . . . 565.
III. Botemedel . . . . . 568.
Förslag till sjukförsäkring i Finland . . . . . 569.
Statistik öfver den yrkesmässiga arbetsförmedlingen (med *särskild hänsyn till vidtagna åtgärder* i Tyskland) . . . . . 572.
Arbetslagstiftning i utlandet år 1907 . . . . . 575.
Finsk statistik öfver minuthandelspriser jämförd med den svenska prisstatistiken . . . . 592.
Kortare meddelanden:
Arbetsmarknaden i England under juni 1912 595.
Arbetsmarknaden i Frankrike under maj 1912 . . . . . 595.
Arbetsmarknaden i Frankrike under juni 1912 . . . . . 596.
Arbetsmarknaden i Tyskland under juni 1912 . . . . . 596.
Nödhjälpsarbeten i Frankrike under år 1910 597.
Arbetsförmedling genom fackföreningar och *kommuner* i Frankrike under år 1910 . . . 598.
Statistik öfver de italienska kooperativa föreningarna . . . . . 599.
Fællesforeningen for Danmarks brugsforeninger . . . . . 600.
Åtgärder i bostadsfrågan från statens och kommunernas sida i Frankrike . . . . . 600.
Statsbidrag till Sveriges offentliga arbetsförmedling för år 1911 . . . . . 601.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Juni månad år 1912 . . . . . 602.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för *1904—maj 1912* . . . . . 622.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—maj 1912 . . . . . 624.
Fiskpriser i Stockholm.
Maj 1911—maj 1912 . . . . . 626.

Häft. 8.

Sid.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under andra kvartalet *1912* . . . . 627.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna.
Den 1 april, 1 maj och 1 juni 1912 . . . . . 634.
Registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet i Sverige *1897—1911*. Inledning . . . 642.
Civilanställning genom offentliga arbetsförmedlingsanstalter i Tyskland och Österrike . . . 652.
Åttonde internationella berättelsen öfver fackföreningsrörelsen (1910) . . . . . 656.
Landtarbetarförhållanden i utlandet.
III. Nordamerikas Förenta Stater . . . . . 660.
Lefnadskostnadsundersökningen i Australien 1910—1911 . . . . . 666.
Kortare meddelanden:
Ett arbetsdepartement för Förenta Staterna 673.
Skiljedomar på grund af den engelska minimilönelagen för kolgrufvorna . . . . . 674.
Arbetsinställelser i Danmark under år 1911 674
Strejkförsäkringsväsendet inom de tyska arbetsgifvarorganisationerna år 1911 . . . 675.
Olycksfalls- och sjukförsäkring för sjöfolk och fiskare i Österrike . . . . . 675.
Arbetsmarknaden i England under juli 1912 675.
Arbetsmarknaden i Frankrike under juli 1912 676.
Arbetsmarknaden i Tyskland under juli 1912 676.
Statsbidrag till arbetslöshetskassor i Frankrike år 1910 . . . . . 677.
Sammanslagning af de franska kooperativa centralorganisationerna . . . . . 678.
Lag om åttatimmarsdag i Förenta Staterna vid utförande af leveranser till staten . . 678.
En tysk undersökning af lefnadskostnaderna på landsbygden . . . . . 679.
Nyare prisstatistiska undersökningar i Kanada 680.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Juli månad år 1912 . . . . . 683.
Öfversikt af priserna på lifsförnödenheter i Sverige. Andra kvartalet 1912 . . . . . 702.
Lifsmedelspriser å olika orter i riket Andra kvartalet 1912 . . . . . 704.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—juni 1912 . . . . . 712.
Öfversikt af kreaturspriser i Sverige. Andra kvartalet 1912 . . . . . 714.
Kreaturspriser i Sverige. Andra kvartalet 1912 715.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—juni 1912 . . . . . 716.
Fiskpriser i Stockholm.
Juni 1911—juni 1912 . . . . . 718.

Häft. 9.

Sid.

Statens förlikningsmäns för medling i arbetstvister verksamhet år 1911 . . . . . 719.
Den nya understödsföreningslagen . . . . . 722.
Bergshandteringen i Sverige år 1911 . . . . . 748.
Registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet i Sverige 1897—1911 (forts.) . . . . . 751.
1. Arbetarkooperationen . . . . . 751.
Kollektivaftal träffade år 1911, fördelade efter näringsgrenar och orter . . . . . 762.
Kortare meddelanden:
Engelskt lagförslag angående medling i arbetstvister . . . . . 778.
Sjukkassenämndens sammanträde den 20 och 21 september 1912 . . . . . 778.
Nya lagar om olycksfalls- och sjukförsäkring för arbetare i Ryssland . . . . . 780.
Arbetsmarknaden i England under augusti 1912 . . . . . 782.
Arbetsmarknaden i Frankrike under augusti 1912 . . . . . 782.
Arbetsmarknaden i Tyskland under augusti 1912 . . . . . 782.
Den sjunde tyska arbetsförmedlingskongressen . . . . . 783.
Belgiens socialdemokratiska konsumtionsföreningar och storstrejken . . . . . 785.
Den offentliga kontrollen öfver användandet af utländska säsongarbetare i Danmark . . 785.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Augusti månad år 1912 . . . . . 788.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—juli 1912 . . . . . 808.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—juli 1912 . . . . . 810.
Fiskpriser i Stockholm.
Juli 1911—juli 1912 . . . . . 812.

Häft. 10.

Sid.

Statliga och kommunala åtgärder i bostadsfrågan . . . . . 813.
1. Statliga åtgärder . . . . . 813.
2. Kommunala åtgärder . . . . . 817.
Bostadsräkning å vissa orter i samband med mantalsskrifningen för år 1913 . . . . . 821.
Den nya lagen om arbetarskydd . . . . . 827.
Statistik öfver yrkesmässig arbetsförmedling i vissa tyska stater . . . . . 844.
I. Bayern . . . . . 845.
II. Sachsen . . . . . 850.
III. Baden . . . . . 853.
Internationella sociala kongresser i Zürich den 6—13 sept. 1912 . . . . . 858.
1. Arbetslöshetskonferensen . . . . . 858.
2. Andra internationella hemarbetskongressen . . . . . 859.
3. Arbetarskyddskongressen . . . . . 860.
4. Socialförsäkringskonferensen . . . . . 862.
Registrering enligt den nya sjukkasselagen . . 863.
Kortare meddelanden:
Arbetsmarknaden i England under september 1912 . . . . . 868.
Arbetsmarknaden i Frankrike under september 1912 . . . . . 868.
Arbetsmarknaden i Tyskland under september 1912 . . . . . 869.
Den offentliga arbetsförmedlingens första decennium . . . . . 869.
Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under den första tioårsperioden . . . . . 870.
De engelska läkarnas motstånd mot sjukförsäkringslagen . . . . . 872.
Kooperativ produktion i England år 1911 . . 873.
Jämförelse mellan minuthandelspriserna å vissa viktigare slag af lifsmedel i Berlin och Stockholm . . . . . 874.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. September månad år 1912 . . . . . 876.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—sept. 1912 . . . . . 896.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—sept. 1912 . . . . . 898.
Fiskpriser i Stockholm.
Aug. 1911—sept. 1912 . . . . . 900.

Häft. 11.

Sid.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under tredje kvartalet 1912 . . . . 901.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna. Den 1 juli, 1 augusti och 1 september 1912 . 908.
Förberedande planläggning och kostnadsberäkning för en allmän budgetsundersökning i Sverige . . . . . 916.
Registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet i Sverige 1897—1911 (forts.)
2. Jordbrukskooperationen . . . . . 949.
Registrering enligt den nya sjukkasselagen . . 954.
Kortare meddelanden:
Arbetsmarknaden i England under oktober 1912 . . . . . 959.
Arbetsmarknaden i Frankrike under oktober 1912 . . . . . 959.
Arbetsmarknaden i Tyskland under oktober 1912 . . . . . 960.
Ålderdomsförsäkringskommitténs betänkande 960.
De engelska läkarna och sjukförsäkringen . 966.
Lefnadskostnadernas stegring på Nya Zeeland 967.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Oktober månad år 1912 . . . . . 968.
Öfversikt af priserna på lifsförnödenheter i Sverige. Tredje kvartalet 1912 . . . . . 988.
Lifsmedelspriser å olika orter i riket. Tredje kvartalet 1912 . . . . . 990.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—okt. 1912 . . . . . 998.
Öfversikt af kreaturspriser i Sverige. Tredje kvartalet 1912 . . . . . 1000.
Kreaturspriser i Sverige. Tredje kvartalet 1912 1001.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—okt. 1912 . . . . . 1002.
Fiskpriser i Stockholm.
Okt. 1911—okt. 1912 . . . . . 1004.

Häft. 12.

Sid.

Olycksfall i arbete år 1909 . . . . . 1005.
Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1911 . . . . . 1011.
Utländsk lagstiftning angående yrkesmässig kommissionärsverksamhet . . . . . 1022.
Registrering enligt den nya sjukkasselagen . . 1027.
Yrkesinspektionen i Sverige under år 1911 . . 1029.
Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under år 1911 . . . . . 1036.
I. Den industriella olycksfallsförsäkringen 1036.
II. Försäkring för fiskare . . . . . 1039.
III. Ersättning vid kroppsskada, åtdragen under militärtjänstgöring . . . . . 1040.
Socialförsäkringen i Europa . . . . . 1042.
Kortare meddelanden:
De kollektiva aftalen i Tyskland år 1911 . . 1070.
Arbetsmarknaden i England under november 1912 . . . . . 1072.
Arbetsmarknaden i Frankrike under november 1912 . . . . . 1073.
Arbetsmarknaden i Tyskland under november 1912 . . . . . 1073.
Utredning rörande de norrländska skogsarbetarna . . . . . 1074.
Undersökning af arbetares lefnadskostnader i Petersburg . . . . . 1074.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. November månad år 1912 . . . . . 1076.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—nov. 1912 . . . . . 1096.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—nov. 1912 . . . . . 1098.
Fiskpriser i Stockholm.
Nov. 1911—nov. 1912 . . . . . 1100.

Kollektivaftal i Sverige, träffade under år 1910.[1]

Under år 1910 hafva, enligt till Kommerskollegium ingångna uppgifter, träffats 224 kollektivaftal, hvilka godkänts af 1 243 arbetsgifvare och genom hvilka 37 440 arbetares arbetsförhållanden kunna anses reglerade.

Aftalen och däraf berörda arbetare fördela sig på olika hufvudgrupper af näringsgrenar, på sätt nedanstående sammanställning utvisar:

	Antal under år 1910 träffade kollektivaftal.	Antal af kollektivaftalen berörda arbetare.
Skogsbruk	2	683
Grufdrift, fabriker och handtverk	151	24 354
Byggnadsverksamhet	19	3 185
Allmänna arbeten	1	231
Handel och samfärdsel	51	8 987
Summa	224	37 440

Liksom under de föregående år, för hvilka statistik föreligger, har hufvudmassan af de förnyade eller nyingångna aftalen varit att anträffa inom grufdrift, fabriker och handtverk, hvarjämte en del aftal träffats inom byggnadsverksamhet samt handel och samfärdsel.

Tabellen å nästa sida utvisar närmare antalet och fördelningen på olika näringsgrupper af de kollektivaftal — med däraf berörda arbetsgifvare och arbetare — som voro upprättade vid redogörelseårets början, de, som sedermera träffades under 1910 års lopp, samt de, som ägde gällande kraft vid samma års slut. Tabellen utvisar, att vid 1910 års början voro gällande 1 765 kollektivaftal med däraf berörda c:a 8 800 arbetsgifvare och 254 000 arbetare. Vid redogörelseårets slut åter hade antalet i kraft varande kollektivaftal nedgått till 1 617 med däraf berörda c:a 8 700 arbetsgifvare och 251 625 arbetare.[2] Minskningen i kollektivaftalsbeståndet utgör följaktligen under året 148 aftal med däraf berörda 2 375 arbetare. Tages därjämte hänsyn till, att af de under år 1910 träffade och vid samma års slut gällande kollektivaftalen 42 med 4 760 arbetare afsågo sådana arbetsplatser, som dittills saknat kollektivaftal, befinnes antalet af de kollektivaftal, hvilka under redogörelseåret upphört utan att ersättas af nya, utgöra 190 med 7 135 arbetare.

[1] *Arbetsstatistik F: 3.* Kollektivaftal i Sverige, träffade under år 1910.

[2] De i texten angifna siffrorna för arbetsgifvarantalet hafva erhållits genom frånräknande af en del arbetsgifvare, som dubbelräknats i tabellen.

Kollektivaftalens utbredning inom olika näringsgrupper.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Näringsgrupper.	Antal den 1 jan. 1910			Antal under år 1910			Antal den 1 jan. 1911		
	gällande kollektivaftal.	däraf berörda		ingångna kollektivaftal.	däraf berörda		gällande kollektivaftal.	däraf berörda	
		arbetsgifvare.	arbetare.		arbetsgifvare.	arbetare.		arbetsgifvare.	arbetare.
Jordbruk och trädgårdsskötsel	20	59	1 194	—	—	—	14	49	858
Skogsbruk	9	7	7 349	2	2	683	9	7	7 336
Grufdrift	17	13	4 685	2	4	3 000	10	10	4 039
Närings- och njutningsämnesindustri	254	1 130	21 822	80	43	8 041	246	942	20 032
Textilindustri	66	70	9 644	1	1	20	55	67	9 318
Beklädnadsindustri	202	1 849	16 733	13	305	1 018	189	1 826	15 315
Läder-, hår- och gummivaruindustri	73	431	3 124	6	24	189	68	472	3 100
Trävaruindustri	193	[1] 552	[1] 19 482	13	47	1 610	174	504	18 788
Trämasse- och pappersindustri	70	239	11 718	4	4	328	66	230	11 461
Grafisk industri	11	48	1 212	3	397	6 860	12	441	7 995
Malmförädlingsindustri	21	99	30 927	3	1	290	14	94	29 973
Metallindustri	93	474	5 380	6	32	444	87	414	4 546
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	56	313	34 919	6	15	318	58	314	33 603
Jord- och stenindustri	122	461	17 768	10	23	2 146	101	414	18 018
Kemisk-teknisk industri	58	48	7 024	4	2	90	51	43	6 830
Byggnadsverksamhet	252	2 397	29 725	19	267	3 185	240	2 362	29 348
Allmänna arbeten	40	45	6 408	1	1	231	32	36	6 274
Handel och varulager	43	423	2 867	2	3	82	32	353	2 017
Landtransport	155	497	19 160	48	62	8 870	150	404	20 744
Sjötransport	9	254	2 843	1	10	35	8	306	2 014
Diverse	1	1	16	—	—	—	1	1	16
Summa	**1 765**	[1] **9 410**	[1] **254 000**	**224**	**1 243**	**37 440**	**1 617**	**9 289**	**251 625**

Af tabellen framgår äfven, i hvilken utsträckning de olika näringsgrupperna drabbats af nedgången. I fråga om antalet aftalsberörda arbetare har den, absolut taget, största minskningen inträffat inom närings- och njutningsämnesindustri, därnäst inom beklädnadsindustri samt maskin- och skeppsbyggnadsindustri. En, absolut taget, mindre betydande men, relativt sedt,

[1] I »Sociala Meddelanden» 1912, h. 4, s. 286 uppgafs oriktigt antalet af gällande kollektivaftal inom trävaruindustrien berörda arbetsgifvare och arbetare vara resp. 616 och 11 021 den 1 jan. 1910. I öfverensstämmelse härmed beräknades hela antalet af kollektivaftal berörda arbetsgifvare och arbetare vid samma tidpunkt vara resp. 9 474 och 245 539 medan de här anförda siffrorna 9 410 och 254 000 äro att anse såsom de riktiga.

högst afsevärd minskning är att finna inom handel och varulager samt sjötransport, hvilka grupper jämväl under år 1909 företedde en relativt stark nedgång i antalet aftalsberörda arbetare. Likaså är att märka, att kollektivaftalens antal och omfattning inom jordbruket under redogörelseåret fortsatt att minskas.

Däremot förete grupperna grafisk industri, jord- och stenindustri samt landtransport med afseende å antalet aftalsberörda arbetare ökning, hvilken inom den förstnämnda gruppen är högst afsevärd beroende därpå, att den till följd af 1909 års storstrejk häfda typograftariffen under år 1910 ersattes af ett nytt riksaftal för yrket.

Den absolut taget största utbredningen hade kollektivaftalen vid 1911 års början inom maskin- och skeppsbyggnadsindustri, malmförädlingsindustri, byggnadsverksamhet, landtransport, närings- och njutningsämnesindustri, trävaruindustri, jord- och stenindustri samt beklädnadsindustri.

I förhållandet till totalantalet inom resp. näringsgrenar sysselsatta arbetare hade kollektivaftalen den största utbredningen inom maskin- och skeppsbyggnadsindustrien med 94 % af kollektivaftal berörda arbetare. Därnäst kom den grafiska industrien med 91 %.

Kollektivaftalens parter. Af 224 under år 1910 träffade aftal äro 28 eller 12 % af hela antalet träffade af organisationer på såväl arbetsgifvar- som arbetarsidan, under det att 161 eller 72 % träffats af enskild arbetsgifvare och arbetarorganisation.

Gruppen af aftal, träffade mellan organisationer å ömse sidor, uppvisar jämfördt med förhållandet föregående år en afsevärd minskning, i det att af redogörelseårets aftal blott 12 % tillhörde denna grupp, medan motsvarande siffra för de under år 1909 träffade aftalen var 36 %; gruppen af aftal med organisation som part endast å arbetarsidan har samtidigt ökats från 59 % af samtliga år 1909 träffade till 72 % af redogörelseårets. Sammanlagdt förete de bägge grupperna en nedgång från 95 % till 84 % och framgår häraf, att antalet fall, då å ingendera sidan organisation förefunnits, under året ökats.

Kollektivaftalens giltighetsområde och giltighetstid. De flesta under år 1910 ingångna aftalen eller 164, omfattande 18 300 arbetare, beröra en eller flera enskilda arbetsgifvare. Den därnäst största gruppen utgöres af ortsaftal och omfattar 56 aftal med 10 315 berörda arbetare. Vidare hafva under året träffats 4 riksaftal, berörande 8 835 arbetare. Riksaftal hafva under året ingåtts för handskindustrien, boktryckerierna, litografiska tryckerierna och småglasbruken.

För 36 aftal stipuleras en giltighetstid af 1 år och därunder; 34 aftal hade en giltighetstid af 1 t. o. m. 2 år, 23 aftal af 2 t. o. m. 3 år, 90 aftal af 3 t. o. m. 4 år och 37 aftal af öfver 4 år. För 4 aftal saknades bestämmelser om giltighetstid.

Vid jämförelse med de under föregående år träffade aftalen framgår, att den genomsnittliga giltighetstiden fortfarande är stadd i tillväxt. Af 1910 års aftal hade ej mindre än 127 eller 57 % en giltighetstid af mer än 3 år,

medan beträffande de under år 1909 och 1908 träffade aftalen detsamma var fallet med endast 10 resp. 3 % af kollektivaftalen.

En giltighetstid af mer än 3 år hade bl. a. riksaftalen inom grafiska industrien och vid glasbruken.

FörlikningS- och skiljenämnder samt regler för förhandling mellan parterna. Sammanlagdt 147 aftal, omfattande 29 280 arbetare eller 78 % af samtliga af under året träffade aftal berörda arbetare, innehålla bestämmelser afsedda att förekomma plötslig arbetsnedläggelse utan föregående förhandling parterna emellan.

Enligt hvad förut publicerade aftalsundersökningar gifvit vid handen, gällde vid 1907 års slut dylika bestämmelser för c:a 60 % af de aftalsberörda arbetarna; och motsvarande procenttal för de arbetare, som berördes af under åren 1908 och 1909 träffade aftal voro 88 resp. 91 %. Nedgången i procenttalet för redogörelseåret är beroende på frånvaron af dylika bestämmelser i de under året träffade järnvägsaftalen. Härvid är emellertid att märka, att på dessa aftal tillämpas den utförliga förhandlingsordning, som finnes fastställd i det år 1909 träffade »hufvudaftal n:r 1» för de enskilda järnvägarna.

Största utbredning bland hithörande bestämmelser har föreskriften om förhandling vid hvarje tvist, först mellan parterna och därefter, om ej enighet nås, mellan hufvudorganisationerna. Sådan bestämmelse innehöllo 114 af de år 1910 träffade aftalen, omfattande 18 187 arbetare eller 49 % af de aftalsberörda; motsvarande procentsiffra för de år 1907 gällande aftalen var endast 13, för de under år 1908 träffade aftalen däremot 38 och för 1909 års aftal 61 %.

Bestämmelser om förlikningS- eller skiljenämnd för tvisters slitande påträffas i 33 aftal, omfattande 11 093 arbetare eller 29 % af hela antalet aftalsberörda arbetare. I fråga om dessa ägde nämnden enligt 21 aftal, omfattande 3 763 arbetare, endast taga befattning med meningsskiljaktigheter angående tolkning och tillämpning af gällande aftalsbestämmelser; enligt 10 aftal med 7 207 berörda arbetare ägde den jämväl att befatta sig med intressetvister. [1]

Arbetslöner. Af de under året träffade aftalen innehålla 91 uteslutande tidlönsbestämmelser; antalet af dessa berörda arbetare uppgår till 8 402. Enbart ackordsarbete förekommer enligt 3 aftal, berörande 55 arbetare. De öfriga 130 aftalen, hvilka sammanlagdt omfatta 28 983 arbetare, föreskrifva eller medgifva användande af båda löneformerna.

Tidlönen är enligt 18 aftal med 718 arbetare garanterad vid allt ackordsarbete; 20 aftal med 3 620 arbetare lämna åter endast för vissa fall dylik garanti. 95 aftal med 24 700 arbetare sakna bestämmelser om garanti för tidlönen; i återstående fall — 91 aftal med 8 402 arbetare — förekomma såsom nämndt inga bestämmelser om ackordlön.

Arbetstid. För 1 174 arbetsgifvare och 30 851 arbetare eller 82 % af samtliga aftalsberörda hafva träffats aftal, som innehålla bestämmelser om arbets-

[1] Dessutom 2 aftal, berörande 123 arbetare, med föreskrift om skiljenämnd endast vid tvister om tillämpning af vissa lönebestämmelser.

tid. Med hänsyn till den aftalade ordinarie arbetstidens längd fördelar sig detta arbetarantal, såsom följande tabell utvisar.

Arbetstid (ordinarie) per vecka.	Arbetare, berörda af aftal med bestämmelser om arbetstid. Antal.	%
48 t. och därunder	1 752	5·7
49—53 t.	2 134	7·0
54 »	7 525	24·3
55—56 »	804	2·6
57 »	1 555	5·0
58 »	161	0·5
59 »	2 103	6·8
60 »	14 016	45·5
öfver 60 t.	801	2·6
Summa	30 851	100·0

Bland aftal, som ej innehålla bestämmelser om arbetstidens längd, märkas i främsta rummet de under året träffade aftalen vid 37 enskilda järnvägar. För den häraf berörda personalen, 6 280 man, är emellertid arbetstiden redan förut reglerad genom det år 1909 upprättade hufvudaftalet.

Ersättning vid olycksfall och sjukhjälp. Bestämmelser om ersättning vid olycksfall och sjukhjälp förekomma i 167 aftal, omfattande 29 976 arbetare.

Olycksfallsförsäkring stadgades i 73 aftal med 14 455 berörda arbetare. Försäkringens omfattning framgår af följande sammanställning:

Olycksfallsförsäkring enligt lag	aftal.	Antal berörda arbetare.
utan tillägg af annan försäkring	17	1 222
med tillägg af karensförsäkring	48	6 160
» » » » och försäkring utom arbetet	8	7 073
Summa	73	14 455

Förekomsten af bestämmelser om ersättning enbart (utan försäkring) utöfver den lagstadgade framgår af följande sammanställning:

	aftal.	Antal berörda arbetare.
Ersättning för olycksfall under karenstiden	99	15 782
Ersättning vid sjukdom:		
direkt från arbetsgifvaren	11	1 106
genom bidrag till sjukkassa	7	3 119
Kostnadsfri läkare, sjukhusvård eller medicin m. m.	103	11 402

Häraf framgår bl. a., att ej mindre än 154 aftal, berörande 28 920 arbetare tillförsäkra arbetarna olycksfallsersättning äfven under den i lagen före-

skrifna karenstiden (60 dagar efter olycksfallet), vare sig genom försäkring eller genom direkt utbetalning från arbetsgifvaren.[1]

Kollektivaftalens öfriga innehåll. Bland aftalens bestämmelser rörande arbetets ledning, föreningsrätt och föreningstvång intager § 23 af Svenska arbetsgifvareföreningens stadgar främsta rummet, hvarigenom tillförsäkras arbetsgifvaren rätt att fritt antaga och afskeda arbetare, att leda och fördela arbetet och att begagna arbetare, oafsedt om dessa äro organiserade eller ej. Bestämmelser i enlighet med denna paragraf, med eller utan inskränkande tillägg, äro att anträffa i 145 af 1910 års aftal, berörande 28 541 arbetare eller 76·2 % af hela antalet under året aftalsberörda; motsvarande procentsiffra för samtliga vid 1907 års slut aftalsberörda var 48·3 %, för de år 1908 träffade aftalen 61·7 % och för de år 1909 träffade 87·8 %.

Emellertid var »§ 23» i icke mindre än 140 aftal med 21 920 arbetare supplerad med bestämmelser i öfverensstämmelse med »kompromissen af december 1906», hvarigenom föreningsrätten garanterats och afskedande, som tydes såsom angrepp på denna, kan blifva föremål för undersökning.

Dessa aftal oberäknade innehålla 15 aftal med 1 082 arbetare bestämmelser till skydd för föreningsrätten, så att sådana bestämmelser innehållas i sammanlagdt 155 af 1910 års aftal med däraf berörda c:a 23 000 arbetare.

Bestämmelser rörande utbildningstid och lärlingsväsen förekommo i 28 under år 1910 ingångna aftal, omfattande c:a 8 400 arbetare. Af dessa aftal innehålla 19 en mera systematisk reglering af lärlingsväsendet, under det att spridda lärlingsbestämmelser påträffas i 9 aftal.

Registrerade sjukkassors verksamhet år 1910.[2]

Den 31 december 1910 var antalet registrerade, i verksamhet varande, svenska sjukkassor 2 426, omfattande 632 005 medlemmar eller 11·4 % af hela folkmängden samt 14·1 % af den vuxna befolkningen (minst 15 år). Medeltalet medlemmar var för samtliga kassor 266, och ungefär hälften af alla räknade högst 100 medlemmar hvardera. 475 509 medlemmar eller 75·2 % af hela antalet voro män och 156 496 eller 24·8 % voro kvinnor. Flertalet kassor eller 61·1 % af samtliga räknade som medlemmar både män och kvinnor; 36·6 % omfattade uteslutande män samt 2·3 % uteslutande kvinnor. Af kassorna var största delen — 2 236 eller 92·2 % — sjuk- och

[1] Enligt ett aftal (omfattande 95 arbetare) betalar arbetsgifvaren under karenstiden 50 öre per dag *jämte* försäkringen.

[2] *Arbetsstatistik B: 10.* Registrerade sjukkassors verksamhet år 1910.

begrafningskassor, hvilka icke endast lämna sjukhjälp utan äfven vid medlems död betala en viss summa såsom begrafningshjälp, och lämnas dylik hjälp understundom äfven vid dödsfall inom medlems familj. Endast 188 kassor eller 7·8 % voro enbart sjukkassor.

En öfversikt öfver de olika slagen af kassornas inkomster lämnas i följande tablå.

Kassornas inkomster år 1910.

	Kassor i städerna.			Kassor å landsbygden.			Samtliga kassor.		
	Kr.	Öre	%.	Kr.	Öre	%.	Kr.	Öre	%.
Regelbundna afgifter	3 432 710	55	*61·4*	1 556 255	52	*60·2*	**4 988 966**	07	*61·1*
Utdebiterade bidrag	1 093 404	09	*19·6*	330 353	35	*12·8*	**1 423 757**	44	*17·4*
Statens förvaltningsbidrag . . .	290 675	71	*5·2*	224 470	43	*8·7*	**515 146**	14	*6·3*
Räntor	336 424	55	*6·0*	203 977	89	*7·9*	**540 402**	44	*6·6*
Öfriga inkomster	435 273	11	*7·8*	268 925	84	*10·4*	**704 198**	95	*8·6*
S:a inkomster år 1910	**5 588 488**	01	*100·0*	**2 583 983**	03	*100·0*	**8 172 471**	04	*100·0*
» » » 1909	5 331 582	—	—	2 335 978	30	—	**7 667 560**	30	—
» » » 1908	4 945 260	12	—	2 265 581	25	—	**7 210 841**	37	—
» » » 1907	4 604 937	01	—	1 931 140	52	—	**6 536 077**	53	—

Dessutom hafva medlemmarna direkt utan kassans förmedling erhållit ofta ganska betydande bidrag. Dessa hafva utgjorts af kostnader för läkarvård och medicin, i regel bestridda af arbetsgifvare. Enligt hvad uppgifterna gifva vid handen, hafva dylika kostnader uppgått till 223 789 kr. 73 öre.

Kassornas utgifter framgå af följande tablå.

Kassornas utgifter år 1910.

	Kassor i städerna.			Kassor å landsbygden.			Samtliga kassor.		
	Kr.	Öre	%.	Kr.	Öre	%.	Kr.	Öre	%.
Kontant sjukhjälp	3 421 103	45	*68·4*	1 729696	07	*75·8*	**5 150 799**	52	*70·8*
Begrafningshjälp	835 354	45	*16·7*	219 789	22	*9·6*	**1 055 143**	67	*14·5*
Läkararfvoden, medicin o. d. . .	98 649	27	*2·0*	76 621	12	*3·3*	**175 270**	39	*2·4*
Förvaltningskostnader	546 527	06	*10·9*	190 973	12	*8·4*	**737 500**	18	*10·1*
Öfriga utgifter	97 119	74	*2·0*	65 519	35	*2·9*	**162 639**	09	*2·2*
S:a utgifter år 1910	**4 998 753**	97	*100·0*	**2 282 598**	88	*100·0*	**7 281 352**	85	*100·0*
» » » 1909	4 765 518	08	—	2 000 589	98	—	**6 766 108**	06	—
» » » 1908	4 442 262	18	—	1 958 495	75	—	**6 400 757**	93	—
» » » 1907	4 010 822	74	—	1 638 416	59	—	**5 649 239**	33	—

Inom samtliga kassor uppgingo utgifterna för de tre första debetposterna, innefattande af kassorna utbetalta understöd, till 87·7 % af totalsumman, medan för förvaltningskostnader och »öfriga utgifter» motsvarande procenttal voro resp. 10·1 och 2·2.

Sjukkassornas behållna tillgångar vid årets slut uppgingo till den högst betydande summan af 12 658 230 kr. 78 öre. Af denna summa förfogade städernas kassor öfver 8 051 215 kr. 46 öre och landsbygdens öfver 4 607 015 kr. 32 öre. Större delen af tillgångarna (75·2 %) var placerad i banker. Om det behållna kapitalet fördelas per medlem, erhålles följande resultat:

	Kr.
Kassor i städerna	20·29
» å landsbygden	19·59
Samtliga kassor	20·03

Om hänsyn tages endast till de sjukdomsfall, vid hvilka kontant sjukhjälp utgått till de sjuka från kassorna, samt endast de sjukdagar, för hvilka understöd erhållits, redovisades i 1910 års uppgifter 170 034 sjukdomsfall, hvilka fördelade sig på följande sätt:

	Antal sjukdomsfall.		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
Städerna	77 887	24 975	**102 862**
Landsbygden	57 981	9 191	**67 172**
Summa år 1910	**135 868**	**34 166**	**170 034**
» » 1909	120 934	30 722	**151 656**
» » 1908	134 310	32 349	**166 659**
» » 1907	117 709	27 689	**145 398**

Beträffande sjukdomsfrekvensen bland män och kvinnor samt i städer och å landsbygden utvisa siffrorna följande:

	Antal sjukdomsfall på 100 medlemmar.		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
Städerna	27·3	22·6	26·0
Landsbygden	30·9	20·3	28·8
Hela riket	28·7	21·9	27·0

Jämföras dessa siffror för hela riket med dem för åren 1901—1909, finner man, att sjukdomsfrekvensen under hela perioden varit konstant lägre för kvinnor än för män, ett förhållande, som ägt fullkomlig motsvarighet i andra länder.

För Sverige meddelas följande siffror:

År.	Antal sjukdomsfall på 100 medlemmar. Män.	Kvinnor.
1901	30·5	25·3
1902	28·4	22·9
1903	27·1	23·8
1904	30·7	23·5
1905	28·3	22·4
1906	26·4	19·9
1907	29·2	21·7
1908	30·8	23·9
1909	26·0	20·8
1910	28·7	21·9

De i 1910 års uppgifter redovisade sjukdomsfallen omfattade 3 776 123 sjukdagar, för hvilka sjukhjälp utgått. Dessa sjukdagar fördelade sig på följande sätt för män och kvinnor samt för städer och landsbygd:

	Antal understödsdagar. Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
Städerna	1 757 757	607 933	**2 365 690**
Landsbygden	1 173 550	236 883	**1 410 433**
Summa år 1910	**2 931 307**	**844 816**	**3 776 123**
» » 1909	2 747 757	863 996	**3 611 753**
» » 1908	2 757 577	843 708	**3 601 285**
» » 1907	2 459 931	735 327	**3 195 258**

Fördelas siffrorna på de särskilda medlemmarna, erhållas följande resultat:

	Antal understödsdagar på 100 medlemmar. Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
Städerna	616·2	550·3	597·8
Landsbygden	624·9	522·3	605 0
Hela riket	619·7	542·2	600·5

I likhet med hvad under åren 1901—1909 varit fallet, visa dessa siffror år 1910 för hela riket en ungefärlig öfverensstämmelse mellan antalet understödsdagar för män och för kvinnor. Annorlunda blir likväl förhållandet, om med ledning af ofvan anförda siffror antalet understödsdagar på hvarje sjukdomsfall beräknas för män och kvinnor hvar för sig. En dylik beräkning lämnas i efterföljande tablå, hvarvid siffrorna för hela riket under åren 1901—1909 till jämförelse äfven meddelas:

		Antal understödsdagar per sjukdomsfall.		
		Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
1910	Städerna	22·6	24·3	23·0
	Landsbygden	20·2	25·8	21·0
	Hela riket	**21·6**	**24·7**	**22·2**
1909	» »	22·7	28·1	23·8
1908	» »	20·5	26·1	21·6
1907	» »	20·9	26·6	22·0
1906	» »	21·5	28·0	22·8
1905	» »	22·1	27·0	23·1
1904	» »	20·1	25·5	21·2
1903	» »	21·2	24·2	21·8
1902	» »	20·6	24·7	21·4
1901	» »	19·5	23·4	20·3

De siffror, som angifva den genomsnittliga varaktigheten af ett sjukdomsfall, d. v. s. den tid däraf, under hvilken understöd af kassan lämnas, ådagalägga, att antalet understödsdagar var relativt större för kvinnorna. Det visar sig således, att deras sjukdomar torde förlöpa långsammare än männens, en iakttagelse, som äfven utländsk statistik bekräftat.

För att slutligen visa huru stort understöd, som utbetalas vid sjukdomsfall, meddelas följande siffror:

	Kontanta sjukhjälpens storlek	
	per sjukdomsfall.	per sjukdag.
	Kr.	Kr.
Kassor i städerna	33·26	1·45
» å landsbygden	25·75	1·23
Samtliga kassor	30·29	1·36

Lefnadskostnadernas stegring.[1]

I. Den allmänna prisnivån.

Den starka stegring af den allmänna prisnivån, som utmärkt de senaste åren, har framkallat en betydande litteratur, hvari försök gjorts att förklara orsakerna till ifrågavarande företeelse och finna botemedel mot densamma.

Ett bland de äldsta försök, som gjorts att konstatera prisernas växlingar, är det, hvars resultat publiceras i den engelska facktidskriften »The Economist». Det afser partipriserna och baseras på genomsnittspriset i London på 22 viktiga varor den 1 januari hvarje år. Beräkningarna började år 1845, och man har skaffat sig en årsindex genom att sätta genomsnittspriset å hvarje vara för perioden 1845—1850 lika med 100, beräkna de följande årens varupriser i förhållande till denna siffra, addera de så erhållna talen och dividera summan med 22. För de senaste åren har denna serie följande utseende:

1890	102	1901	97
1891	101	1902	89
1892	97	1903	91
1893	96	1904	100
1894	95	1905	97
1895	87	1906	106
1896	91	1907	114
1897	89	1908	105
1898	86	1909	100
1899	87	1910	109
1900	98	1911	114

Från senare hälften af 1890-talet visa alltså dessa årsindex en visserligen ej jämnt fortgående, men dock ganska kraftig stegring.

En annan privat engelsk uppskattning, hvars resultat anses mycket värdefullt, har verkställts af statistikern Sauerbeck, hvilken publicerat sina siffror i »The Journal of the Royal Statistical Society». Denna undersökning, som äfven utmynnar i en serie indextal, utgår från prisförhållandena under perioden 1867—1877, hvilka betecknas med 100. Indextalen afse här medelpriserna för hela året, hvilket gör att de ej äro fullt jämförbara med de ofvan nämnda, hvilka afse priserna den 1 januari hvarje år. De siffror, som af Sauerbeck erhållits för åren från och med 1890, äro följande:

[1] I hufvudsak efter W. J. Ashley: Prisernas stegring, öfvers. och utgifven af Sveriges Industriförbund.

1890	72	1901	70
1891	72	1902	69
1892	68	1903	69
1893	68	1904	70
1894	63	1905	72
1895	62	1906	77
1896	61	1907	80
1897	62	1908	73
1898	64	1909	74
1899	68	1910	78 (prelimi-
1900	75	1911	80 när siffra.)

Äfven dessa indextal visa sålunda en från senare hälften af 1890-talet i allmänhet stigande kurva, och stegringen från det år, som visar det lägsta, till det, som visar det högsta jämförelsetalet, uppgår i bägge fallen till något öfver 30 % af det förra.

Dessa beräkningar anses emellertid ej numera tillfyllestgörande. Det engelska handelsministeriet har därför alltifrån år 1903 publicerat indextal, erhållna efter en ny beräkningsmetod. Antalet varor, hvilkas priser upptagas, är detsamma som i Sauerbecks beräkningar, men varupriserna icke fullt jämförbara. De använda priserna äro export- och importpriser, under det att bägge de äldre indexserierna representera marknadsvärden. Den viktigaste metodiska skillnaden är emellertid, att då man förr endast genom urvalet af varorna vägde deras betydelse på marknaden, äro de af Board of Trade publicerade siffrorna beräknade efter hvarje varas andel i konsumtionen under åren 1881—1890. Visserligen skulle en ännu högre grad af noggrannhet vinnas, om man lade de olika varornas andel i konsumtionen för hvarje år till grund för beräkningarna, men då de under en kortare tidsperiod förekommande växlingarna efter all sannolikhet ej äro af den betydelse, att hänsynstagande till dem skulle uppväga de därmed följande, afsevärda praktiska svårigheterna, torde här behandlade indextal få anses som de tillförlitligaste, till hvilka man på detta område kan komma. Board of Trade har beräknat dem tillbaka till år 1871, hvarför de för en längre period kunna jämföras med de förut nämnda serierna. Normalår är 1900. Från och med år 1890 är serien af följande utseende:

1890	104·0	1901	96·9
1891	107·4	1902	96·5
1892	101·8	1903	96·9
1893	100·0	1904	98·3
1894	94·2	1905	97·6
1895	91·0	1906	100·5
1896	88·2	1907	105·7
1897	90·1	1908	102·8
1898	93·2	1909	104·0
1899	92·3	1910	108·8
1900	100·0	1911	109·3

I sina hufvuddrag öfverensstämmer äfven denna serie med de föregående; från en lägsta punkt vid 1890-talets midt (år 1896) har prisnivån alltsedan befunnit sig i stegring, om än med tillfälliga nedgångar. De i de föregående serierna förekommande starka svängningarna äro emellertid i denna afsevärdt utjämnade. Stegringen från 1896 till 1911 uppgår ej heller till mera än i det närmaste 24 %.

Då den engelska statistiken på detta område varit af grundläggande betydelse för metodens utveckling, har här en noggrannare redogörelse för densamma ansetts lämplig. Liknande serier af indextal hafva emellertid utarbetats äfven för andra länder, hvilka visa en lika eller t. o. m. starkare prisstegring. Metoden för indextalens framställande är visserligen ej öfverensstämmande, liksom öfverhufvud taget ett närmare samarbete mellan de olika länderna på detta område har visat sig synnerligen önskvärdt, men ett begrepp om prisstegringens internationella karaktär torde några jämförande siffror likväl gifva. De tillgängliga beräkningarna afse följande länder:

	1897	1899	1901	1903	1905	1907	1909	1910
Förenta Staterna . . . . . (medelpriset 1890—99 = 100; 250 varuslag)	89·7	101·7	108·5	113·6	115·9	129·5	126·5	131·6
Kanada . . . . . (medelpriset 1890—99 = 100; 230 varuslag)	92·2	100·1	107·3	110·5	113·8	126·2	121·2	—
Frankrike . . . . . (medelpriset 1891—1900 = = 100; 43 varuslag)	92	103	105	104	109	119	116	116

Ökningen från 1897 till det sista år, för hvilket uppgifter här föreligga, har alltså varit resp. 46·7, 31·5 och 26 %. För Sverige äro inga försök gjorda att beräkna indextal af denna art.

De sålunda stegrade partihandelspriserna på snart sagdt alla slag af förnödenheter hafva helt naturligt återverkat på minutpriserna. Svårigheterna att för dessa erhålla en tillförlitlig mätare på de olika varornas betydelse är emellertid ännu mycket större än i fråga om partipriserna. Man utgår öfverallt från varuslagens relativa vikt för ett arbetarhushåll, men svårigheten ligger just i att erhålla användbara siffror härför. Som bekant hafva under de senaste decennierna i olika länder företagits en mängd s. k. lefnadskostnadsundersökningar, baserade på uppgifter, lämnade af arbetarfamiljerna själfva, och verkställda såväl af privata forskare som offentliga institutioner. De äldre undersökningarna, som i allmänhet voro grundade på efteråt gjorda uppskattningar eller hushållsböcker, förda under någon kortare tid (en månad eller ännu mindre), kunna dock svårligen gifva en tillförlitlig bild vare sig af de konsumerade kvantiteterna af olika lifsmedel eller af de i genomsnitt för dessa betalade priserna. Och större undersökningar, som byggts på under ett helt år förda hushållsböcker, äro endast verkställda i ett fåtal länder

och flera därtill så nyligen, att de erhållna resultaten ännu ej föreligga i slutgiltig bearbetning.

Den första större undersökningen af detta slag företogs af det tyska statistiska centralverket med biträde af de statistiska kontoren i ett flertal större städer och afsåg året 1907. Ungefär samtidig är den af Stockholms stads statistiska kontor på basis af 150 budgeter verkställda undersökningen för Stockholm. År 1909 företogs en allmän undersökning af de finska yrkesarbetarnas lefnadsvillkor. Slutligen hafva äfven publicerats resultaten af en i Australien genomförd undersökning, som dock väsentligen afviker från de öfriga däruti, att de flesta af de behandlade familjerna synas tillhöra medelklassen. I Danmark verkställdes en undersökning år 1909, för hvilken emellertid ännu endast några preliminära siffror för Köpenhamn föreligga.

Intresset är emellertid väckt just på grund af de svårigheter för de ekonomiskt mindre väl situerade, som uppstått genom den allmänna prisstegringen, hvarför tämligen snart torde kunna väntas igångsättandet af ytterligare ett antal sådana undersökningar.

Äfven de på grundvalen af dessa arbeten vunna siffrorna lida emellertid af åtskilliga felaktigheter och ojämnheter, för hvilka ej här är platsen att i detalj redogöra. Endast därom bör erinras, att förbrukningen af olika slag af förnödenheter väsentligt förändras från den ena inkomstklassen till den andra, hvarför, då de utvalda familjerna i det ena landet ej kunna förutsättas representera fullkomligt samma samhällslager som i det andra, missvisningar måste uppstå.

Sedan man emellertid på detta sätt skaffat sig möjligast tillförlitliga utgångspunkt för beräkningarna, återstår att införskaffa periodiska uppgifter om priserna å lifsförnödenheter, enär af naturliga skäl lefnadskostnadsundersökningarna ej kunna år från år upprepas. Med tillhjälp af de ur dessa senare vunna kvantitetsuppgifterna kunna sedermera indextal beräknas. Äfven i fråga om insamlandet och bearbetandet af priserna å lifsförnödenheter förefinnas emellertid de olika länderna emellan så stora olikheter, att internationella jämförelser jämväl af detta skäl endast med mycken försiktighet kunna företagas. Man har emellertid i de flesta länder gjort försök att erhålla dylika indextal. Så t. ex. finnas sådana utarbetade för London för en längre följd af år, afseende dels endast priserna å lifsmedel, dels lefnadskostnaderna i allmänhet. Den senare serien är ej fullföljd längre än t. o. m. år 1903, men har för de föregående åren visat sig noga följa växlingarna inom den förra, d. v. s. utgifterna för hyra, kläder, bränsle och belysning m. m. hafva förändrats i ungefär samma proportion som de för lifsmedel. Dessa hafva allt sedan år 1896 befunnit sig i en stegring, som enligt indexserien uppgår för tiden 1896—1911 till nära 19 % och alltså ganska noga motsvarar den af handelsministeriet beräknade förhöjningen af engrospriser för samma period. Från andra länder uppgifves, att lifsmedelsfördyringen varit större. I Tyskland anses sålunda lefnadskostnaderna från 1895 till 1908 hafva stigit med 27 %, och enligt en annan beräkning stego de genomsnittliga utgifterna för födan inom en arbetarfamilj under åren 1896—1907 med ungefär 22 %. För staden

New York beräknas en ännu något större stegring, och i Kanada anslås fördyringen till 30 à 35 % från 1897 till 1907. I Sverige påbörjades ett systematiskt insamlande af uppgifter angående lifsmedelspriser först med senare hälften af år 1903 genom K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik, och man har därför ej kunnat följa fluktuationerna längre tillbaka än t. o. m. år 1904. På grund af att, såsom nämndt, den i Sverige utförda lefnadskostnadsundersökningen omfattade endast Stockholm, har man äfven måst inskränka uträkningen af indextal till denna ort. Resultatet utvisar en stegring af lifsmedelspriserna från 1904 till 1911 med c:a 13 %.[1]

Exempel, hämtade från olika länder och olika områden bestyrka alltså, att de senaste femton åren utmärkts af en högst betydande prisstegring, hvilken sträckt sig öfver hela världen och som gjort sig kännbar i fråga om de flesta lifsförnödenheter.

II. Orsakerna till prisstegringen.

Sedan sålunda fakta konstaterats, återstår att söka utreda, hvilka krafter, som varit verksamma vid framkallandet af de höga priserna.

Dessa torde böra uppdelas i sådana af mera lokal natur och sådana som hafva internationell giltighet. Lokala orsaker till prisstegring äro t. ex. produktionens eller varuförmedlingens öfvertagande af truster och karteller, införandet eller höjandet af tullskyddet o. s. v. Det torde vara obestridligt, att i åtskilliga länder en ej obetydlig del af prisstegringen får tillskrifvas sådana orsaker, hvilka äfven i många fall spridt sina verkningar vidare omkring. Att ej härmed en tillfyllestgörande förklaring är gifven, visar emellertid de engelska förhållandena. I England är trust- och kartellväsendet föga utbredt, ej heller förefinnas här några tullar, och likväl hafva priserna stigit.

Det är då nödvändigt att söka en förklaring med fullt internationell räckvidd. Det kan då ifrågasättas, huruvida ej stegrad efterfrågan eller minskad produktion af de olika förnödenheterna är tillräcklig orsak. I fråga om vissa varor hafva också otvifvelaktigt dessa faktorer spelat en viktig roll. Så är t. ex. fallet med kött. Under det att Europas befolkning under åren 1900—1910 ökades med 13·2 %, tillväxte nötboskapsstammen med endast 4·4 %, och fårstocken nedgick med 5 %. Äfven svinens antal förökades under periodens första år alltför långsamt för att motsvara efterfrågan, men det därmed följande, högre priset har föranledt en starkt ökad produktion, så att tillväxtprocenten för hela perioden ställde sig så relativt gynnsam som 12·9 %. Den alltmera framträdande köttbristen i Europa har som bekant föranledt en stark stegring af importen från främmande världsdelar, hvilken numera bidrager att hämma vidare prisstegring. Ensamt från Argentina utfördes år 1909 642 000 oxar, under det motsvarande siffra för år 1901 var

[1] Se »Meddelanden» årg. 1912, h. 1.

endast 126 000. I detta liksom i andra fall hafva alltså förbättrade kommunikationer och konserveringsmetoder motverkat stegringstendensen.

I fråga om hvetepriset har man för vissa år kunnat konstatera prisets beroende af skördens storlek. Men under vissa år, t. ex. 1902 och 1905, inträffade det, att priset steg samtidigt med produktionen, under det att år 1899 skördens resultat var mindre godt, men likväl priset föll. Ehuru produktionsökningen under de senare åren anses hafva hållit jämna steg med efterfrågan, har likväl hvetet deltagit i den allmänna prisstegringen.

Priset på bomull har alltid visat sig starkt beroende af skörderesultatet i Nordamerikas Förenta Stater. Tillfälliga ringbildningar synas ej hafva spelat någon mera betydande roll. I trots af de delvis starka fluktuationerna visar emellertid prisnivån en fortsatt stegring, som torde vinna sin förklaring genom den starkt ökade efterfrågan.

Detsamma är otvifvelaktigt fallet med kautschuk, hvars starkt ökade användning inom ett flertal industrier framkallat en häftig prisstegring.

Äfven med afseende på kaffet finnes som bekant en särskild orsak till dess plötsliga fördyring under de allra senaste åren. På grund af statsingripande i det förnämsta produktionslandet, Brasilien, har nämligen en konstlad knapphet åstadkommits, som resulterat i en sällsynt kraftig prisstegring. Denna uppgår t. ex. i Sverige under de tvänne senaste åren till omkring 50 %.

I fråga om vissa varor kan man sålunda på detta sätt förklara prisstegringen, i afseende på andra synes denna förklaringsgrund endast till en del äga giltighet. För dessa och sådana varuslag, för hvilka man ej alls kan finna någon afsevärd förändring i förhållandet mellan tillgång och efterfrågan, men som ändå stigit i pris, måste en annan förklaringsgrund tillgripas. När man skall söka denna, är det af vikt att erinra sig, att prisstegringen varit så allmän, att knappast något mera betydelsefullt varuslag undgått densamma.

Det har då framställts den hypotesen, att prisstegringen skulle vara att tillskrifva, utöfver redan nämnda orsaker, de goda konjunkturer, som i midten af 1890-talet inträdde på världsmarknaden. Det är ju också sedan länge erkändt, att ökad efterfrågan är ett af de säkraste tecknen på »bättre tider», och det är ju likaledes ett faktum, att med ökad efterfrågan plägar följa höjda priser. En kurva, framställande arbetstillgången under de senaste decennierna, visar också, att ökad arbetstillgång regelbundet följes af stegrade priser, under det att bristande arbetstillfällen följas af lägre priser. Det är den ökade eller minskade köpkraften hos befolkningens breda lager, som så tager sig uttryck på världsmarknaden.

En krisperiod inträffade nu omkring år 1894, och den börjande prisstegringen gick alltså parallellt med bättre konjunkturer. När emellertid under slutet af 1900-talets första årtionde det åter inträdde sämre tider, medförde detta visserligen för ett par år en stagnation i fråga om priserna, men någon nämnvärd nedgång förekom icke. Och med bättre konjunkturer synes uppgången nu åter hafva börjat. Medan priserna under de 25 år, som ligga

närmast före 1895, väl varierade, men dock i stort sedt visade nedgång, synes nu en period hafva inträdt, då vågdalarna blifva mindre markerade, men uppgångsperioderna så mycket kraftigare.

Till detta förhållande måste alltså sökas ännu en annan förklaring och den nationalekonomiska forskningen anser sig hafva funnit densamma i de senaste årens oerhördt ökade guldproduktion.

Man har ledts till denna slutsats genom en jämförelse med de föregående epoker inom historisk tid, som utmärkts af en hastig och kraftig ökning af det tillgängliga förrådet myntmetall. Första gången inträffade detta under senare hälften af 1500-talet, då från de spanska silfvergrufvorna i Amerika stora mängder af den tidens hufvudsakliga myntmetall strömmade in öfver moderlandet och därifrån spreds öfver Europa. Den samtidigt inträffade prisstegringen framkallade öfver allt klagomål och försök gjordes att förklara densamma. Af särskildt intresse för vår tid är att äfven då på många håll monopol och sammanslutningar ansågos bära skulden till de svåra tiderna. Redan samtida forskare uppställde emellertid den hypotesen, att den rikligare mynttillgången vore den viktigaste faktor, man hade att räkna med, och senare tiders nationalekonomer hafva biträdt denna åsikt.

Nästa gång förhållanden liknande dessa inträffade, var vida närmare vår egen tid. Det var, då Kaliforniens och Australiens guldförekomster på 1840- och 1850-talen upptäcktes och började bearbetas. Följden blef en ytterst hastig tillväxt af guldförrådet. Allt från 1800-talets början hade den årliga produktionen utgjort 2 à 3 millioner pund sterling. Från början af 1850-talet utgjorde den däremot mellan 25 och 30 millioner pund sterling. Samtidigt inträdde en allmän, afsevärd uppgång af priserna, som numera allmänt anses som en följd af den rikliga guldtillförseln. Efter år 1870 inträdde någon nedgång i denna, men från och med år 1890 begynte åter en uppgångsperiod, som sedan i stort sedt fortgått. Det var upptäckten af guldfälten i Västaustralien, Klondyke och framför allt Transvaal, som åstadkommo denna stegring. Det sydafrikanska kriget (1899—1902) medförde därför en nedgång, som dock redan år 1904 var öfvervunnen, och stegringen har därefter ytterligare fortgått. Världens guldproduktion under åren 1890—1910 beräknas till följande värden i millioner pund sterling:

1890	24·6	1901	51·8
1891	27·0	1902	52·2
1892	30·4	1903	59·8
1893	32·6	1904	65·9
1894	37·5	1905	75·7
1895	41·2	1906	81·0
1896	42·1	1907	82·7
1897	49·3	1908	87·2
1898	59·5	1909	92·1
1899	62·5	1910	93·6
1900	62·3		

Guldproduktionen uppgår sålunda nu till ett mera än tre gånger så högt belopp som på 1850-talet. Det torde då vara berättigadt att af detta förhållande draga den slutsatsen, att liksom vid föregående tillfällen af stark ökning af myntmetallen, detta medförde höjda priser, så har skett äfven nu.

De nationalekonomiska forskarna äro emellertid ej eniga härom och ej heller om, huru företeelsen, under antagande af hypotesens riktighet, skall förklaras. Den mest gängse förklaringen torde emellertid vara den, att sedan bankerna på grund af det ökade guldförrådet kunnat öka sin guldreserv och den på densamma baserade stocken af sedlar och andra betalningsmedel, de satts i stånd att bevilja lån på billigare villkor. Härigenom har företagsamheten uppmuntrats, efterfrågan å varor har blifvit större och priserna hafva stegrats. Härjämte bör tagas i betraktande, att kreditmedelcirkulationen under de senare decennierna ökats i oerhörd grad, hvarigenom guldet såsom betalningsmedel kunnat besparas och det tillgängliga förrådet blifvit än mera effektivt för åstadkommande af prisstegring.

Slutsatserna af de verkställda undersökningarna angående prisstegringens orsaker blifva sålunda, att stegringen beror på dels minskad tillgång på vissa varor, dels på det allmänna ekonomiska uppsvinget, dels slutligen på den ökade guldproduktionen. Öfriga anförda orsaker, såsom t. ex. trusternas inflytande, synas hafva varit af underordnad betydelse.

III. Botemedel.

Af de trenne ofvannämnda orsaksgrupperna är endast den sistnämnda af den art, att några särskilda åtgärder synas kunna ifrågasättas för upphäfvande af dess verkningar.

Öfverstiger efterfrågan på en vara tillgången, har detta ständigt till följd ökad produktion och det gäller därför endast att låta denna försiggå utan onödiga hinder. Gifvetvis kan det dock hända, att efterfrågan på en vara blir så stor, att produktionen ej kan hålla jämna steg, utan en konstant fördyring inträder.

Den ekonomiska uppsvingsperiod, som inföll samtidigt med den börjande prisstegringen, är redan slut, och vi befinna oss för närvarande inne i en ny uppgångstid. På ett upphäfvande af den ständiga växlingen mellan goda och dåliga tider, mellan arbetstillgång och arbetslöshet, torde ej inom öfverskådlig tid vara att räkna. Den enda hjälpen mot dessa växlingar synes vara anordningar åsyftande att med öfverskottet från de goda åren mildra verkningarna af de dåliga.

Hvad slutligen beträffar guldproduktionen, kan ju för närvarande icke förutsägas, huru länge den skall fortsätta att ökas. Äfven om så sker, anses det sannolikt, att den alltmera ökade användningen af icke metalliska betalningsmedel samt det redan förefintliga stora guldförrådet skola minska verkan af en framtida stegring af guldförrådet i och för sig. Och alldeles frånsedt de framtida verkningarna af en ökning i betalningsmedlen återstår

frågan, huruvida något kan och bör göras för att mildra de verkningar, som redan gjort sig kännbara. Å ena sidan framhålles det härvid, att den starka guldströmmen utöfvar ett gynnsamt inflytande på folkhushållningen och att det är den ökade tillgången på betalningsmedel, som man har att tacka för att 1907—1908 års kris i olika länder så lätt öfvervanns, å den andra påpekas de svårigheter, som uppstått för alla personer med fast inkomst. För deras del synes det nödvändigt att låta anpassningen efter de nya förhållandena ske så hastigt som möjligt, på det olägenheterna måtte blifva mindre kännbara.

De här berörda olägenheterna hafva föranledt framställandet af förslag om ett bättre reglerande för framtiden af guldets köpkraft. Ett sådant förslag går ut på, att en internationell kommission borde utarbeta plan för en förbättrad och för alla länder likformig prisstatistik. Sedan man på den så vunna basen beräknat guldets värde under ett eller flera normalår, borde den konstaterade prisnivån för framtiden blifva normerande. För genomförande häraf blefve det en gifven förutsättning, att all utmyntning af guld för privatpersoners räkning skulle upphöra.

Bortsedt från detta projekt synas utsikterna för ett internationellt samarbete i syfte att åstadkomma en de skilda länderna emellan jämförbar prisstatistik, vara ganska goda, då tanken härpå vunnit anslutning från olika håll.

Förslag till sjukförsäkring i Finland.

Den 28 mars 1906 tillsatte senaten i Finland en kommitté med uppdrag att verkställa revision af särskilda delar af arbetarlagstiftningen. Denna kommitté har nu, bland annat, jämväl afgifvit förslag till lag angående sjukförsäkring.

Kommitterade angifva själfva de olägenheter, som äro förenade med den nuvarande, på frivillighetens grund uppbyggda och genom en förordning af den 2 september 1897 reglerade sjukkasseverksamheten i landet, vara följande:

1) Svårigheterna och olägenheterna för personer, som vid ombyte af arbetsplats nödgas lämna en kassa, att vinna inträde i annan sådan på den nya arbetsplatsen på grund af:

a) bestämmelser om viss högsta ålder vid intagandet af ny delägare;
b) villkoret att ny delägare, äfven om han tidigare tillhört annan kassa, skall äga god hälsa;
c) kostnaden af förnyad inskrifningsafgift; samt
d) föreskrifter om viss karenstid innan ny delägare kan undfå sjukhjälp.

2) Den begränsning till visst yrke, viss fabrik eller viss ort, som genomgående inskränker kassornas verksamhetsområde och utsikten att operera med ett stort delägarantal.

3) Bristande likformighet i kassornas organisation och frånvaron af en ömsesidigt stärkande växelverkan dem emellan.

Den reform, som till förbättring af det nuvarande sakläget påkallas, bör enligt kommitterades mening främst afse:

att åstadkomma likformighet i de enskilda kassornas organisation och i bestämmelserna angående delägarnas afgifter till och förmåner ur kassorna;

att förena de sålunda organiserade kassorna till en inbördes försäkringsverksamhet i syfte att möjliggöra ett fritt utbyte af delägare mellan dem och undvika förbehåll, som inskränka anslutningsmöjligheten;

att de förenade kassorna tillförsäkras ett statsbidrag med ändamål att underlätta samarbetet mellan dem, täcka eventuellt stegrade förvaltningskostnader och i öfrigt gifva stabilitet och trygghet åt kassorna, äfvensom höja intresset för anslutning till dem; samt

att de förenade kassorna bringas under en gemensam enhetlig uppsikt och öfvervakande förvaltning.

Hvad som i det nya förslaget särskildt påkallar uppmärksamhet är dels, att sjukförsäkringen därigenom göres obligatorisk för vissa närmare angifna befolkningslager, dels ock, att detsamma afser att sammanföra sjukkassorna inom landet till en enda sjukförsäkringsanstalt, hvilket senare, bland annat, innebär att kassorna få riskgemenskap.

Sjukförsäkringen skall sålunda enligt förslaget utöfvas af *sjukkassor*, som stå under en gemensam *centralstyrelses* ledning och uppsikt och jämte denna bilda en hela landet omfattande *sjukförsäkringsanstalt*.

Försäkringsplikten omfattar enhvar person, som uppnått sexton års ålder och mot lön, arfvode eller naturaförmåner är i annan persons arbete, och hvilkens löneförmåner för år icke öfverstiga 2 500 mark[1], med undantag dock för tjänstehjon, jordbruksarbetare, tillfällighetsarbetare m. fl. Förutsättning för att försäkringsplikten skall blifva aktuell är emellertid, att vederbörande person är bosatt inom område, där sjukförsäkring utöfvas. Med afseende härå stadgar lagen, att sjukkassa skall upprättas inom hvarje kommun, där försäkringspliktiga personer finnas. Centralstyrelsen äger dock låta med upprättandet af sjukkassa inom viss kommun anstå, om fåtaligheten af de personer, som inom viss kommun äro försäkringspliktiga, bristen på nödig läkarvård eller anskaffandet af tjänlig sjukvård vid rationellt genomförande af sjukförsäkringen förorsaka svårigheter i afseende å vården af insjuknad person.

Rätt till *frivillig* sjukförsäkring tillkommer enhvar person, som uppnått sexton års ålder under villkor:

att han icke uppnått fyrtio års ålder;

att hans för helt år beräknade inkomst icke öfverstiger 2 500 mark;

---

[1] 1 mark = 72 öre.

att han icke lider af kronisk eller obotlig sjukdom eller är behäftad med lyte, som medför ofta återkommande sjukdomsfall.

De *förmåner*, som tillförsäkras de försäkrade äro:

a) understöd vid sjukdom;

b) understöd vid barnsbörd åt kvinnlig medlem;

c) begrafningshjälp vid dödsfall.

Understödet vid sjukdom utgöres dels af sjukvård och dels af kontant sjukhjälp (underhållsbidrag). Den kontanta sjukhjälpen beräknas på olika sätt för försäkringspliktig och frivilligt försäkrad person.

För försäkringspliktig utgår densamma med två tredjedelar af medeldagslönen. Understiger sålunda beräknadt underhållsbidrag en mark per dag, skall detsamma höjas till detta belopp, dock i intet fall utöfver nio tiondedelar af medeldagslönen. Å andra sidan får underhållsbidraget icke öfverstiga tre mark per dag.

De frivilligt försäkrade äro med hänsyn till sin inkomst indelade i fem inkomstklasser med sinsemellan olika och i förhållande till inkomsten afpassade underhållsbidrag, växlande från 1 till 3 mark per dag.

Sjukvård åtnjuter den försäkrade från den dag sjukdomen begynner och intill dess sjukdomen upphört, dock ej öfver 120 dagar.

Underhållsbidraget utgår för hvarje dag den försäkrade af sjukdom är hindrad att utföra sitt vanliga arbete, dock icke längre än etthundratjugu dagar, den dag inräknad, då sjukdomen utbrutit. Varar sjukdomen kortare tid än tre dagar, utgifves intet underhållsbidrag.

Därest underhållsbidrag utgifves för en sjukdom, i hvilken ett eller flera återfall inträffa inom ett år från den dag sjukdomen första gången uppkommit, räknas dessa såsom en enda sjukdom, och skall sjukunderstödet sammanlagdt utgå under högst etthundratjugu dagar.

Inträffa ett eller flera återfall i samma sjukdom under det andra året efter det sjukdomen först uppträdt, utgår underhållsbidraget det året sammanlagdt för högst sextio dagar. Uteblir däremot hvarje återfall det andra året, betraktas ett senare sådant såsom nytt sjukdomsfall. Har däremot återfall förekommit, så att underhållsbidrag utgifvits för sammanlagdt etthundraåttio dagar, kan underhållsbidrag för denna sjukdom ånyo gifvas endast i händelse det styrkes, att den försäkrade under minst två år af samma sjukdom icke hindrats att utföra sitt arbete.

I synnerligen ömmande fall kan sjukhjälpens omfattning i viss mån utsträckas.

Kostnadsfri läkarvård tillförsäkras jämväl den försäkrades hustru så ock barn under sexton års ålder.

Kvinnlig sjukkassemedlem, som föder barn och minst sex månader under året före nedkomsten varit försäkrad, erhåller i *moderskapshjälp* dels kostnadsfri vård af barnmorska samt under den tid hon nödgas afhålla sig från arbetet, dock icke längre än sex veckor, underhållsbidrag såsom vid sjukdom.

Aflider försäkrad, utbetalar vederbörande sjukkassa i *begrafningshjälp* ett belopp, uppgående till trettio gånger den aflidnes medeldagslön, dock i intet fall mindre än 40 eller mer än 120 mark.

Vid dödsfall i den försäkrades familj utbetalas, om den ena af två äkta makar dör, två tredjedelar, och, om ett barn i ålder under sexton år dör, hälften af den begrafningshjälp, som skulle tillkomma den försäkrade.

Äfven beträffande *försäkringsafgifterna* gälla olika bestämmelser för försäkringspliktiga och frivilligt försäkrade personer.

För försäkringspliktig utgår afgiften med 2 % af aflöningen, för frivilligt försäkrad däremot med visst belopp inom hvarje inkomstklass, växlande från 0·20 mark per vecka i den lägsta till 0·60 mark per vecka i högsta klassen.

Försäkringspliktigs afgifter erläggas till en tiondedel af arbetsgifvaren, en tiondedel af staten och åtta tiondedelar af den försäkrade själf. För frivilligt försäkrad betalar staten en tiondedel af afgifterna.

Såsom redan är omnämndt, skall riskgemenskap råda mellan de olika lokala sjukkassorna. Uppstår sålunda öfverskott å viss kassas verksamhet, skall detta inlevereras till centralstyrelsen; uppstår däremot brist, öfverföres från centralstyrelsen hvad som brister.

Till slut må omnämnas, att det åligger arbetsgifvare att ombesörja försäkring af de försäkringspliktiga personer, han har i sitt arbete.

Statistik öfver den yrkesmässiga arbetsförmedlingen (med särskild hänsyn till vidtagna åtgärder i Tyskland).

Frågan om statistik öfver den yrkesmässigt bedrifna arbetsförmedlingen har under senare tid i Tyskland varit föremål för uppmärksamhet. Särskildt har detta varit fallet efter ikraftträdandet af 1910 års Lag om yrkesmässig arbetsförmedling (se »Meddelanden» årg. 1910, s. 586 ff.). Krafvet på en tillförlitlig och ej alltför knapphändig statistik har nämligen framträdt, då det gällt att bringa till verkställighet vissa af nämnda lags bestämmelser. I detta syfte har Arbetsförmedlingsförbundet i Sachsen-Anhalt (med säte i Magdeburg) hos Verband Deutscher Arbeitsnachweise (Tyska arbetsförmedlingsförbundet) gjort framställning om dess medverkan till ernående i Preussen utaf föreskrifter af innehåll

1. att vederbörande myndigheter skola inhämta utlåtande från arbetsförmedlingsförbundet beträffande det i arbetsförmedlingslagens § 2: 2 åsyftade behof af platsförmedlare;

2. att sagda myndigheter skola lämna (helst motiveradt) meddelande, därest mot afgifvet utlåtande tillstånd att utöfva platsförmedlingsverksamhet meddelats;

3. att yrkesmässiga platsförmedlare skola åläggas att till polismyndigheterna regelbundet aflämna rapport beträffande sin förmedlingsverksamhet;
4. att arbetsförmedlingsförbunden skola lämnas tillfälle att taga kännedom om berörda rapporter.

Som synes, ifrågasättes här rapporteringsplikt för platsförmedlarna. Dylikt åläggande — innefattande föreskrifter om statistik angående såväl yrkesmässiga som icke yrkesmässiga platsförmedlare — finnes redan stadgadt i Bayern, Sachsen, Württemberg, Baden, Elsass-Lothringen, Sachsen-Altenburg och Lübeck.

De viktigaste bestämmelserna härutinnan i några af dessa länder må här omnämnas.

I *Bayern* är enligt nu gällande bestämmelser skyldigheten att aflämna statistiska uppgifter betydligt utvidgad, så att densamma gäller alla platsförmedlingsanstalter utom de rent kommunala (gemeindliche Arbeitsnachweise). Därjämte är yrkesspecialiseringen långt drifven, och rapportering skall ske hvarje månad. I rapporterna skall uppgifvas, bland annat, totalbeloppet af inbetalda afgifter.

För platsförmedlingsanstalter i *Württemberg* är föreskrifvet, att både yrkesmässiga och icke yrkesmässiga platsförmedlare hafva att afgifva rapport öfver sin verksamhet. I rapporterna, som för yrkesmässig förmedling lämnas hvarje kvartal, skola uppgifter gifvas för olika yrken och — likaledes yrkesvis — angifvas af arbetsgifvare och arbetare uttagna afgifter. För icke yrkesmässig förmedling lämnas hvarje månad något mindre detaljerade uppgifter.

Äfven i *Baden* skola alla platsförmedlingsanstalter lämna statistiska uppgifter, dels kvartalsvis, dels årsvis. Kvartalsrapporterna upptaga olika yrken, ehuru ej så detaljeradt som i Württemberg. Årsrapporten åter upptager inga yrken. Kvartalsrapporten lämnar därjämte vissa mera speciella upplysningar, såsom förmedling för kvinnor till utlandet, för minderåriga, för restaurantpersonal o. s. v. I *Elsass-Lothringen* slutligen skola rapporter lämnas — med uppgifter för olika yrken — hvarje månad af såväl yrkesmässiga som icke yrkesmässiga platsförmedlare.

Bestämmelserna äro, som synes, i vissa afseenden olika, men för alla stater gemensam är föreskriften, att de statistiska uppgifterna skola lämnas med fördelning på olika yrken. Detta är af stor betydelse för erhållande af en fullständig och riktig totalbild af den yrkesmässiga förmedlingsverksamheten.

Då det gäller att bedöma frågan om den behöfliga statistikens omfattning, måste man göra klart för sig syftet med dylik statistik. I de sydtyska staterna äro föreskrifterna hufvudsakligen att betrakta såsom en polisåtgärd, ehuru t. ex. i Bayern statistikens betydelse äfven för arbetsmarknaden framhålles. Den offentliga arbetsförmedlingens intresse för statistik öfver den yrkesmässiga platsförmedlingen ligger emellertid icke endast i kontroll öfver platsförmedlarna utan framgår af den tyska platsförmedlingslagens § 2, som innehåller den för hela lagen grundläggande be-

stämmelsen, att ansökning om rättighet att utöfva platsförmedlingsverksamhet skall afslås, om behof däraf icke förefinnes, samt att behof ej kan anses föreligga, när i orten offentlig arbetsförmedling finnes anordnad i tillräcklig omfattning.

För att afgöra denna fråga fordras emellertid tillräckligt uppgiftsmaterial, ej blott för den offentliga arbetsförmedlingen utan också för andra platsförmedlingsanstalter. Med den af lagen ålagda plikten att pröfva frågan om platsförmedlares behöflighet följer ock nödvändigheten att hafva noggrann kännedom om förmedlingen inom olika yrken. Särskildt i fråga om vissa yrken, för hvilka den yrkesmässiga platsförmedlingen ännu spelar en betydande roll (förmedling af tjänstfolk, af restaurantpersonal och af jordbruksarbetare), är kännedom om omfånget af förmedlingen af synnerlig vikt för pröfning af frågan om behof.

Förutom nu berörda åliggande hafva de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna att enligt § 5 af förberörda lag medverka vid fastställande af förmedlingsafgifter. Härför fordras en noggrann kännedom om förmedlingsförhållandena inom de olika yrkesgrenarna. Ett ensidigt bekämpande af de yrkesmässiga platsförmedlarna genom fastställande af för låga afgifter kan under vissa omständigheter direkt skada ett yrkes intressen.

I det hela samma skäl, som nu anförts i fråga om behof af statistik öfver yrkesmässig platsförmedling, kunna anföras äfven beträffande privata arbetsförmedlingsanstalter, hvadan statistiken bör utsträckas jämväl till dessa. Härvid må framhållas, att månadsstatistik är att föredraga framför kvartalsstatistik, emedan dess resultat kunna vara af omedelbar nytta för den allmänna arbetsmarknadsstatistiken. En tämligen detaljerad yrkesfördelning samt uppgifter om utrikes förmedling torde vara af nytta. Däremot hafva uppgifter om förmedlingsverksamhetens ekonomiska resultat mindre betydelse för en statistik med nu antydt syfte.

Arbetslagstiftning i utlandet.[1]

(Efter »Annuaire de la législation du travail» samt »Bulletin des Internationalen Arbeitsamts».)

År 1907.

Danmark.

Lag den 9 april 1907 angående registrerade arbetslöshetskassor. (Lov om anerkendte arbejdsloshedskasser.)

(Lovtidenden, 1907, n:r 88.)

Lag den 4 maj 1907 angående hjälpkassor. (Lov om Hjælpekasser.)

(Lovtidenden, 1907, n:r 125.)

Kungörelse den 31 maj 1907 med närmare föreskrifter angående arbete i stentrycks-, ljustrycks- och reproduktionsanstalter. (Regulativ for Stentrykkerier, Lystrykkerier samt Reproduktionsanstalter.)

(Lovtidenden, 1907, n:r 173.)

Kungörelse den 17 juli 1907 angående minderårigas användande till arbete inom vissa förvärfsgrenar i handelsplatsen Esbjerg. (Bekendtgørelse om en af Indenrigsministeriet godkjendt Vedtægt for Esbjerg Købstad angaaende Børns og unge Menneskers Arbejde i visse nærmere bestemte Arter af Erhvervsvirksomheder.)

(Lovtidenden, 1907, B, n:r 64.)

Tyskland.

Lag den 7 januari 1907 med ändrad lydelse af bestämmelserna i allmänna yrkeslagen angående sakkunnig ledning af byggnadsföretag. (Gesetz, betreffend die Abänderung der Gewerbeordnung. Vom 7 Januar 1907.)

(Reichsgesetzblatt 1907, n:r 2.)

Kungörelse den 17 februari 1907 angående inrättande och drift af företag för tillverkning af cigarrer. (Bekanntmachung, betreffend die Einrichtung und den Betrieb der zur Anfertigung von Zigarren bestimmten Anlagen. Vom 17 Februar 1907.)

(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 7.)

Förordning den 21 februari 1907 med utsträckning af bestämmelserna i §§ 135—139 b i allmänna yrkeslagen angående kvinnors och minderårigas användande i arbete till att gälla äfven vid tillverkning eller sortering af tobaksvaror. (Verordnung, betreffend die Ausdehnung der §§ 135 bis 139 b der Gewerbeordnung auf Werkstätten der Tabakindustrie. Vom 21 Februar 1907.)

(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 10.)

Kungörelse den 27 februari med ändrad lydelse af kungörelsen den 13 juli 1900 angående kvinnors och minderårigas användande till arbete i verkstäder med motordrift. (Bekanntmachung,

[1] Jfr »Medd.», 1904, sid. 450; 1905, sid. 95, sid. 211 och sid. 349; 1908 sid. 775; 1909, sid. 809; 1911, sid. 312 och sid. 1026.

betreffend die Ausführungsbestimmungen des Bundesrats über die Beschäftigung von jugendlichen Arbeitern und von Arbeiterinnen in Werkstätten mit Motorbetrieb. Vom 27 Februar 1907.)
(Reichs-Arbeitsblatt, II Jahrg., mars 1907.)

Lag den 8 april 1907 angående änke- och pupillförsäkringsfonden samt riksinvalidfonden. Gesetz, betreffend den Hinterbliebenen-Versicherungsfonds und den Reichs-Invalidenfonds. Vom 8 April 1907.)
(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 15.)

Kungörelse den 12 april 1907 angående kvinnors användande till arbete i stenkols-, zink- och blygrufvor i distriktet Oppeln. (Bekanntmachung, betreffend die Beschäftigung von Arbeiterinnen auf Steinkohlenbergwerken, Zink- und Bleierzbergwerken im Regierungsbezirk Oppeln. Vom 12 April 1907.)
(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 16.)

Kungörelse den 16 maj 1907 angående inrättande och drift af företag för framställning af alkalikromat. (Bekanntmachung vom 16 Mai 1907, betreffend die Einrichtung und den Betrieb von Anlagen zur Herstellung von Alkali-Chromaten.)
(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 21.)

Kungörelse den 1 juli 1907 med förbud mot barns användande till arbete vid rengöring af ångpannor. (Bekanntmachung, betreffend die Beschäftigung von Kindern bei der Reinigung von Dampfkesseln. Vom 1 Juli 1907.)
(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 30.)

Kungörelse den 5 juli 1907 angående inrättande och drift af boktryckerier och stilgjuterier. (Bekanntmachung, betreffend die Einrichtung und den Betrieb der Buchdruckereien und Schriftgiessereien. Vom 5 Juli 1907.)
(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 31.)

Kungörelse den 1 december 1907 med fastställelse af konventionen mellan Tyskland och Nederländerna den 27 augusti 1907 angående olycksfallsförsäkring. (Bekanntmachung, betreffend die Ratifikation des am 27. August 1907 unterzeichneten Vertrages zwischen dem Deutschen Reiche und den Niederlanden über Unfallversicherung. Vom 1 Dezember 1907.)
(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 50.)

Preussen.

Kungörelse (handels- och industridepartementets) den 5 mars 1907 angående platsförmedlingsagenters verksamhet. (Der Minister für Handel und Gewerbe an die Herren Regierungspräsidenten, betreffend Geschäftsbetrieb der Gesindevermieter und Stellenvermittler.)

Lag den 29 juni 1907 angående offentliga anordningar för arbetsförmedling åt vandrande arbetslösa. (Wanderarbeitsstättengesetz.)
(Preussische Gesetzsammlung n:r 30.)

Lag den 12 augusti 1907 angående beviljande af ytterligare statsmedel till förbättring af bostadsförhållandena för arbetare i statstjänst och för lågt aflönade statstjänstemän. (Gesetz betreffend die Bewilligung weiterer Staatsmittel zur Verbesserung der Wohnungsverhältnisse von Arbeitern, die in staatlichen Betrieben beschäftigt sind, und von gering besoldeten Staatsbeamten.)
(Preussische Gesetzsammlung, n:r 36.)

Särskilda kungörelser angående vissa yrkessjukdomar.

Bayern.

Kungörelse den 7 februari 1907 angående yrkesinspektionen. (Königlich Allerhöchste Verordnung vom 7 Februar 1907, die Gewerbeaufsichtsbeamten betreffend.)

Hessen.

Polisförordning den 10 maj 1907 angående minderårigas användande till arbete i industriella företag inom distriktet Alsfeld. (Polizeiverordnung für den Kreis Alsfeld betreffend die Kinderarbeit in gewerblichen Betrieben.)

Anhalt.

Polisförordning den 9 mars 1907 angående grufvor. (Bergpolizeiverordnung.)

Gotha.

Lag den 3 april 1907 angående bostadsinspektion. (Gesetz über die Wohnungsaufsicht vom 3 April 1907 mit Gesetzeskraft vom 10 Mai 1907.)

Bremen.

Kungörelse den 3 januari 1907 med ändrad lydelse af kungörelsen den 31 mars 1895 angående vissa undantag från bestämmelserna om söndagshvila i industriella företag för arbetare i fotografiska anstalter. (*Verordnung betreffend Abänderung der Verordnung vom 31 März 1895 wegen* Ausnahmen von der Sonntagsruhe im Gewerbebetriebe.)

England.

Kungörelse den 21 januari 1907 med närmare föreskrifter angående tillverkning af färger. (Regulations dated January 21, 1907, made by the Secretary of State, for the Manufacture of Paints and Colours.)

(Statutory Rules and Orders 1907, n:r 17.)

Förordning den 8 april 1907 angående användande af sprängämnen i kolgrufvor. (The explosives in Coal Mines order of the 8:th April 1907.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 256.)

Kungörelse den 22 maj 1907 med utsträckning af lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, 1906, till att gälla för vissa yrkessjukdomar. (Order of the Secretary of State, dated May 22, 1907, extending the provisions of the Workmen's Compensation Act, 1906, to certain Industrial Diseases.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 407.)

Kungörelse den 23 maj 1907 angående hemarbete jämlikt §§ 107, 108 och 110 i lagen om fabriker och handtverk, 1901. (The Home Work Order of 23rd May, 1907.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 408.)

Kungörelse den 23 maj 1907 angående hemarbete jämlikt § 116 i lagen om fabriker och handtverk, 1901. (Order of the Secretary of State, dated May 23, 1907, applying the provisions of Section 116 of the Factory and Workshop Act, 1901, with modifications, to certain Industries.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 409 och 410.)

Kungörelse den 6 augusti 1907 med närmare föreskrifter angående arbete med garn, som färgats med blyförening jämlikt § 79 i lagen om fabriker och handtverk, 1901. (Regulations, dated August 6, 1907, made by the Secretary of State for the Heading of Yarn dyed by means of a Lead Compound.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 616.)

Lag den 9 augusti 1907 angående kvinnors och minderårigas användande till arbete med upphäfvande af § 57 i lagen om fabriker och handtverk, 1901, och en del af § 7 i lagen om grufvor, 1887. (An Act to repeal section fifty-seven of the Factory and Workshop Act, 1901, and part of section seven of the Coal Mines Regulation Act, 1887, relating to the Employment of Women and Children.)

(Chapter 10.)

Lag den 28 augusti 1907 med ändrad lydelse af bestämmelserna angående tvättinrättningar i lagen om fabriker och handtverk, 1901, jämte utsträckning af denna lag till att gälla för vissa anstalter samt med föreskrift om inspektion af vissa företag. (An Act to amend the Factory and Workshop Act, 1901, with respect to Laundries, and to extend that Act to certain institutions and to provide for the inspection of certain premises.)

(Chapter 39.)

Lag den 28 augusti 1907, hvarigenom lagarna om lifförsäkringsbolag, 1870—1872, göras tillämpliga på bolag för försäkring mot ersättningsskyldighet för skada till följd af olycksfall i arbete. (An Act to apply the provisions of the Life Assurance Companies Acts, 1870 to 1872, to companies carrying on the business of insuring Employers against liability to pay compensation or damages to workmen in their Employment.)

(Chapter 46.)

Kungörelse den 28 augusti 1907 med närmare föreskrifter angående arbete med spinning och väfning af hampa och jute samt af blånor af hampa och jute jämte i samband därmed stående sysselsättning. (Regulations, dated August 28, 1907, made by the Secretary of State, for the processes of spinning and weaving hemp or jute, or hemp or jute tow, and processes incidental thereto.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 660.)

Kungörelse den 11 september 1907 med närmare föreskrifter angående kvinnors och minderårigas användande till arbete vid rensning och beredning af frukt jämlikt §§ 41 och 58 i lagen om fabriker och handtverk 1901. (Order of the Secretary of State, dated September 11, 1907, prescribing conditions to special exception.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 728.)

Kungörelse den 23 september 1907 angående arbete och löneberäkning i fabriker och verkstäder för blandning, gjutning och tillverkning af mässing och mässingsföremål jämlikt § 116 i lagen om fabriker och handtverk, 1901. (Order of the Secretary of State, dated September 23, 1907, applying the provisions of Section 116 of the Factory and Workshop Act, 1901, with Modifications to Factories and Workshops in which the Mixing, Casting or Manufacture of Brass or of Articles of Brass is carried on.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 792.)

Kungörelse den 13 december 1907 med närmare föreskrifter angående tillverkning af nitro- och amidoderivat af bensol samt sprängämnen innehållande dinitrobensol eller dinitrotoluol. (Regulations, dated December 13, 1907, made by the Secretary of State, for the Manufacture of Nitro- and Amido-derivatives of Benzene, and the Manufacture of Explosives with use of Dinitrobenzol or Dinitrotoluol.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 974.)

Kungörelse den 20 december 1907 med närmare föreskrifter angående arbete med tagel från Kina, Sibirien eller Ryssland. (Regulations, dated December 20, 1907, made by the Secretary of State in respect of processes involving the use of horsehair from China, Siberia or Russia.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 984.)

Kungörelse den 26 december 1907 angående vissa undantag från bestämmelserna om arbetstiden på lördagar, hvarigenom dessa dagar kunna utbytas mot andra veckodagar. (Order of the Secretary of State, dated December 26, 1907, granting Special Exception: Substitution of another day for Saterday.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 1008.)

Kungörelse den 26 december 1907 angående medgifvande af vissa undantag från bestämmelserna rörande kvinnors och minderårigas användande till arbete i lagen angående fabriker och handtverk, 1901, med tillåtelse att förlägga arbetet mellan kl. 9 f. m. och kl. 9 e. m. (Order of the Secretary of State, dated December 26, 1907, granting Special Exception: Employment between 9 a. m. and 9 p. m.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 1009.)

Kungörelse den 26 december 1907, hvarigenom särskilda afdelningar inom samma företag behandlas som fristående fabriker eller verkstäder. (Order of the Secretary of State, dated December 26, 1907, allowing separate Departments of Work to be treated as separate Factories or Workshops.)

(Statutory Rules and Orders, 1907, n:r 1010.)

Frankrike.

Kungörelse den 17 januari 1907 med ändrad lydelse af kungörelsen den 8 december 1904 angående den nya premietariffen för Nationalkassan för olycksfallsförsäkring. (Décret du 17 janvier 1907 modifiant le décret du 8 décembre 1904 approuvant le nouveau tarif de la Caisse nationale d'assurance en cas d'accidents.)

(Journal officiel, $^{19}/_{1}$ 1907.)

Lag den 27 mars 1907 angående industridomstolar. (Loi du 27 mars 1907 concernant les conseils de prud'hommes.)

(Journal officiel, $^{28}/_{3}$ 1907.)

Lag den 28 mars 1907 angående offentliga församlingar. (Loi du 28 mars 1907 relative aux réunions publiques.)

(Journal officiel, $^{29}/_{3}$ 1907.)

Kungörelse den 15 april 1907 med föreskrifter angående räddningsanordningar i grufvor. (Arrêté du 15 avril 1907 du Ministre des travaux publics concernant les moyens de secours à entretenir dans les mines.)

(Journal officiel, $^{18}/_{4}$ 1907.)

Lag den 17 april 1907 angående skydd mot yrkesfara vid sjöfart samt med närmare föreskrifter angående arbete å handelsfartyg. (Loi du 17 avril 1907 relative à la sécurité de la navigation maritime et à la réglementation du travail à bord des navires de commerce.)

(Journal officiel, $^{20}/_{4}$ 1907.)

Lag den 3 juni 1907 med fastställelse af öfverenskommelsen mellan Frankrike och Italien den 9 juni 1906 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (Loi 3 juin 1907 por-

tant approbation d'un arrangement signé, le 9 juin 1906, entre la France et l'Italie, concernant la réparation des dommages résultant des accidents du travail.)

(Journal officiel, 4/8 1907.)

Kungörelse den 13 juni 1907 med promulgation af öfverenskommelsen mellan Frankrike och Italien den 9 juni 1906 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (Décret du 13 juin 1907 portant promulgation de l'arrangement signé, le 9 juin 1906, entre la France et l'Italie, concernant la réparation des dommages résultant des accidents du travail.)

(Journal officiel, 21/6 1907.)

Kungörelse den 24 juni 1907 med ändrad lydelse af kungörelsen den 14 mars 1903 angående förändringar i sociala rådets sammansättning och verksamhet. (Décret du 24 juin 1907, modifiant le décret du 14 mars 1903, portant réorganisation du conseil supérieur du travail.)

(Journal officiel, 5/7 1907.)

Kungörelse den 11 juli 1907 angående skydd mot yrkesfara i företag, där elektrisk ström användes. (Décret du 11 juillet 1907 sur la protection des travailleurs dans les établissements qui mettent en oeuvre les courants électriques.)

(Journal officiel, 14/7 1907.)

Lag den 13 juli 1907 angående gift kvinnas fria förfoganderätt öfver inkomster af eget arbete samt angående makarnas bidragsskyldighet till hushållskostnaderna. (Loi du 13 juillet 1907, relative au libre salaire de la femme mariée et à la contribution des époux aux charges du ménage.)

(Journal officiel, 15/7 1907.)

Kungörelse den 13 juli 1907 med ändrad lydelse af kungörelsen den 24 augusti 1906 angående kontroll öfver tillämpningen af lagen om söndagshvila den 13 juli 1906. (Décret du 13 juillet 1907 modifiant le décret du 24 août 1906 sur le contrôle de l'application de la loi sur le repos hebdomadaire.)

(Journal officiel, 14/7 1907.)

Lag den 18 juli 1907 angående frivillig anslutning till lagarna om olycksfall i arbete. (Loi du 18 juillet 1907 ayant pour objet la faculté d'adhésion à la législation des accidents du travail.)

(Journal officiel, 21/7 1907.)

Lag den 23 juli 1907 angående förekommande af ohälsa för arbetare i grufvor. (Loi du 23 juillet 1907 relative à l'hygiène et à la salubrité des mines.)

(Journal officiel, 1/8 1907.)

Kungörelse den 14 augusti 1907 med ny förteckning öfver företag, som tillåtas ordna arbetarnas söndagshvila genom turindelning jämlikt § 3 af lagen om söndagshvila den 13 juli 1906. (Décret du 14 août 1907 complétant la nomenclature des établissements admis à donner le repos hebdomadaire par roulement en vertu de l'article 3 de la loi du 13 juillet 1906.)

(Journal officiel, 21/8 1907.)

Kungörelse den 7 december 1907 med ändrad lydelse af kungörelsen den 29 november 1904 angående skydd mot yrkesfara samt förekommande af ohälsa i industriellt arbete. (Décret du 7 décembre 1907, modifiant le décret du 29 novembre 1904, sur l'hygiène et la sécurité des travailleurs.)

(Journal officiel, 15/12 1907.)

Finanslagen den 31 december 1907. (Loi du 31 décembre 1907 portant fixation du budget général des dépenses et des recettes de l'exercice 1908.) 1) §§ 35, 36 och 37 angående understöd till åldringar, svaga och obotligt sjuka. (Articles 35, 36, 37 de la loi de finances du 31 décembre 1907, sur l'assistance obligatoire aux vieillards, infirmes et incurables.) 2) §§ 48, 49 och 50 angående

åtgärder för höjande af grufarbetarnas pensioner. (Articles 48, 49 et 50 de la loi de finances du 31 décembre 1907 sur l'amélioration des retraites des ouvriers mineurs.)

(Journal officiel, 31/12 1907.)

Belgien.

Kungörelse den 15 april 1907 angående söndagshvila i vissa företag jämlikt § 5, 2:a stycket, i lagen om förbud mot arbete på sön- och helgdagar i industriella yrken och affärsföretag den 17 juli 1905. (Arrêté royal du 15 avril 1907 pris en application de l'article 5, alinéa 2, de la loi du 17 juillet 1905 sur le repos du dimanche.)

(Moniteur, 22/4—23/4 1907.)

Kungörelse den 27 maj 1907 angående kvinnors och minderårigas användande till arbete å sön- och helgdagar i vissa företag jämlikt § 9, 2:a stycket, i lagen om förbud mot arbete på sön- och helgdagar i industriella yrken och affärsföretag den 17 juli 1905. (Arrêté royal du 27 mai 1907 pris en application de l'article 9, alinéa 2, de la loi du 17 juillet 1905 sur le repos du dimanche.)

(Moniteur, 30/5 1907.)

Kungörelse den 18 augusti 1907 angående söndagshvila i vissa företag jämlikt § 5, 2:a stycket, i lagen om förbud mot arbete på sön- och helgdagar i industriella yrken och affärsföretag den 17 juli 1905. (Arrêté royal du 18 août 1907 pris en application de l'article 5, alinéa 2, de la loi du 17 juillet 1905 sur le repos du dimanche.)

(Moniteur, 26/8—27/8 1907.)

Särskilda kungörelser med uppgift å vissa slag af arbetsställen, som äro att anse som farliga, hälsovådliga eller olämpliga. (Arrêtés royaux relatifs au classement d'établissements dangereux, insalubres ou incommodes.)

Nederländerna.

Kungörelse den 26 januari 1907 med upphäfvande af kungörelsen den 27 juni 1905 och med närmare föreskrifter angående tillämpning af lagen om byggnadsarbeten med komprimerad luft den 22 maj 1905. (Besluit van den 26sten Januari 1907, tot intrekking van het koninklijk besluit van 27 Juni 1905 en tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 1 der wet van 22 Mei 1905.)

(Staatsblad, 1907, n:r 143.)

Kungörelse den 14 maj 1907 med ändrad lydelse af kungörelsens den 5 december 1902 föreskrifter angående ställande af säkerhet för i lagen om olycksfall i arbete, 1901, omförmäld frivillig försäkring genom arbetsgifvares försorg. (Besluit van den 14den Mei 1907, tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 December 1902 tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikeln 52, tweede en derde lid en 59, sub 1, 3 en 4 der ongevallenwet 1901, laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 21 November 1906.)

(Staatsblad, 1907, n:r 102.)

Kungörelse den 14 maj 1907 med ändrad lydelse af förteckningen öfver riskklasser jämlikt 31 § af lagen om olycksfall i arbete, 1901. (Besluit van den 14den Mei 1907, tot wijziging van het koninklijk besluit van 15 November 1902, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 31 der ongevallenwet 1901, laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 21 November 1906.)

(Staatsblad, 1907, n:r 101.)

Kungörelse den 29 juni 1907 med ändring af vissa bestämmelser i reglementet för järnvägarna i dess genom kungörelsen den 28 september 1906 fastställda lydelse. (Besluit van den 29ten Juni 1907, tot nadere wijziging en aanvulling van het algemeen Reglement voor den dienst op de spoorwegen, vastgesteld bij koninklijk besluit van 27 October 1875, zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij koninklijk besluit van 28 September 1906.)

(Staatsblad, 1907, n:r 252.)

Lag den 13 juli 1907 med ändrad lydelse af och tillägg till bestämmelserna i civillagen angående arbetares och tjänstefolks löner och de därmed sammanhängande §§ i denna lag, i handelsrätt, i civilprocessrätt och i lagen angående rättsväsendet och rättskipningen samt i konkurslagen. (Wet van den 13den Juli 1907, tot wijziging en aanvulling van de bepalingen in het Burgerlijk wetboek omtrent huur van dienstboden en werklieden en daarmede samenhangende artikelen in dat wetboek, alsmede in de wetboeken van koophandel en van Burgerlijke Rechtsvordering, in de wet op de Rechtelijke Organisatie en het Beleid der Justitie, en in de Faillissementswet.)

(Staatsblad, 1907, n:r 193.)

Kungörelse den 2 september 1907 med ändrad lydelse af kungörelsen den 29 maj 1902 angående driften af statsbergverken i Limburg samt angående upprättandet af ett bergverksråd. (Besluit van den 2den September 1907 tot wijziging van het Koninklijk besluit van 29sten Mei 1902 tot inrichting van den Dienst der Staatsmijnen in Limburg en tot instelling van een Mijnraad.)

(Staatsblad, 1907, n:r 246.)

Kungörelse den 21 oktober 1907 med ändrad lydelse af kungörelsen den 19 november 1902 angående i lagen om olycksfall i arbete, 1901, omförmälda premietariffer. (Besluit van den 21sten October 1907 tot wijziging van het tarief, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 19den November 1902.)

(Staatsblad, 1907, n:r 273.)

Lag den 29 november 1907 med fastställelse af konventionen mellan Nederländerna och Tyskland den 27 augusti 1907 angående olycksfallsförsäkring. (Wet van den 29sten November 1907, houdende goedkenring van het op 27sten Augustus 1907 te Berlijn tusschen Nederland en Duitschland gesloten verdrag betreffende ongevallenverzekering.)

(Staatsblad, 1907, n:r 310.)

Luxemburg.

Kungörelse den 1 januari 1907 med fastställelse af tillägget till konventionen mellan Luxemburg och Belgien den 15 april 1905 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, hvilket tillägg afslöts i Brüssel den 22 maj 1906. (Arrêté grand-ducal du 1er janvier 1907 portant approbation et publication de la Convention additionnelle à la Convention entre le Grand-Duché et la Belgique, du 15 avril 1905, sur la réparation des accidents du travail, signée à Bruxelles, le 22 maj 1906.)

(Mémorial, $^{22}/_{1}$ 1907.)

Lag den 3 augusti 1907 med fastställelse af bestämmelserna i internationella konventionen i Bern den 26 september 1906 angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i industriella företag. (Loi du 3 août 1907, concernant l'approbation de la Convention internationale de Berne du 26 septembre 1906, sur l'interdiction du travail de nuit des femmes employées dans l'industrie.)

(Mémorial, $^{10}/_{8}$ 1907.)

Lag den 3 augusti 1907 med fastställelse af bestämmelserna i internationella konventionen i Bern den 26 september 1906 angående förbud mot användande af hvit (gul) fosfor vid tillverkning

af tändstickor. (Loi du 3 août 1907, concernant l'approbation de la Convention internationale de Berne du 26 septembre 1906, sur l'interdiction de l'emploi du phosphore blanc (jaune) dans l'industrie des allumettes.)

(Mémorial, 10/8 1907.)

Lag den 3 augusti 1907 angående lättantändliga ämnen tillverkade af hvit (gul) fosfor. (Loi du 3 août 1907, relative aux matières inflammables à teneur de phosphore blanc (jaune).)

(Mémorial, 10/8 1907.)

Schweiz.

Kungörelse den 19 december 1907 med fastställelse af bestämmelserna i internationella konventionerna i Bern den 26 september 1906 angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i industriella företag samt angående förbud mot användande af hvit (gul) fosfor vid tillverkning af tändstickor. (Arrêté fédéral du 19 décembre 1907 ratifiant les conventions du 26 septembre 1906 sur l'interdiction du travail de nuit des femmes employées dans l'industrie et sur l'interdiction de l'emploi du phosphore blanc (jaune) dans l'industrie des allumettes).

(Recueil officiel, nouvelle série, XXIV, 26/2 1908.)

Bern.

Kungörelse den 17 april 1907 angående söndagshvila. (Ordonnance du Conseil de gouvernement du 17 avril 1907 sur le repos du dimanche.)

Genève.

Lag den 26 oktober 1907 angående användningen af bly och blyföreningar vid offentliga och enskilda byggnadsföretag. (Loi sur l'emploi du plomb et de ses composés dans les travaux publics et dans les travaux privés du bâtiment).

S:t Gallen.

Kungörelse den 6 augusti 1907 med närmare föreskrifter angående tillämpningen af lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete till i kantonens tjänst anställda tjänstemän och arbetare den 23 november 1906. (Vollzugsverordnung zum Gesetz über die Haftpflicht des Kantons bei Unfällen der kantonalen Beamten, Angestellten und Arbeiter. Vom 6. August 1907.)

Schwyz.

Kungörelse den 29 oktober 1907 med närmare föreskrifter angående tillämpningen af lagen om lärlingsväsendet den 28 november 1906. (Vollziehungsverordnung zum Gesetz betreffend das Lehrlingswesen vom 28 November 1906. Vom 29 Oktober 1907.)

Schaffhausen.

Kungörelse den 20 februari 1907 angående en kantonal industrikommissions uppdrag och verksamhetsområde. (Verordnung des Regierungsrates, betreffend die Bestellung und den Geschäftskreis einer kantonalen Gewerbekommission. Vom 20 Februar 1907.)

Vaud.

Lag den 2 mars 1907 angående inrättande af en allmän pensionskassa. (Loi du 2 mars concernant l'institution d'une caisse cantonale de retraites populaires).

Zürich.

Lag den 12 maj angående offentliga hvilodagar. (Gesetz, betreffend die öffentlichen Ruhetage.)

Österrike.

Lag den 5 februari 1907 med ändrad lydelse af och tillägg till yrkeslagen angående lärlingsväsendet, arbetsaftal och arbetsförmedling. (Gesetz vom 5. Februar 1907, betreffend die Abänderung und Ergänzung der Gewerbeordnung.)

(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 26.)

Kungörelse (handelsdepartementets) den 7 februari 1907 med föreskrifter angående skydd mot yrkesfara och förekommande af ohälsa för arbetare vid byggnadsföretag. (Verordnung des Handelsministers im Einvernehmen mit dem Minister des Innern vom 7. Februar 1907, mit welcher Vorschriften zur Verhütung von Unfällen und zum Schutze der Gesundheit der Arbeiter bei der gewerblichen Ausführung von Hochbauten erlassen werden.)

(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 24.)

Kungörelse (jordbruksdepartementets) den 8 juni 1907 angående minderårigas användande till arbete i grufvor. (Verordnung des Ackerbauministeriums im Einvernehmen mit den Ministerium des Innern vom 8. Juni 1907, betreffend die Beschäftigung von jugendlichen Arbeitern und Kindern beim Bergbau.)

(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 146.)

Kungörelse (handelsdepartementets) den 16 augusti 1907 med ny text till yrkeslagen 1859 sådan denna numera lyder jämlikt ändringar och tillägg åren 1883, 1885, 1895, 1897, 1902 (2 ggr) 1905 och 1907. (Kundmachung des Handelsministers im Einvernehmen mit dem Minister des Innern vom 16. August 1907, betreffend den Text der Gewerbeordnung.)

(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 199.)

Wien.

Beslut (stadsrådets) den 5 mars 1907 angående förbud mot användande af blyhvitthaltiga färger och minium vid stadens arbeten. (Beschluss des Stadtrates über den Ausschluss von bleiweisshältigen Farben und von Minium bei städtischen Arbeiten.)

Bosnien och Herzegovina.

Kungörelse den 20 april 1907 med bestämmelser angående en hvilodag per vecka för arbetare i industriella företag i Bosnien och Herzegovina. (Verordnung betreffend die Bestimmung eines Ruhetages im Laufe einer Arbeitswoche für die Arbeiter bei den gewerblichen Betrieben in Bosnien und Hercegovina.)

Ungern.

Lag den 9 januari 1907 angående arbetarbostäder. (Lag III 1907.)

Lag den 6 april 1907 angående sjuk- och olycksfallsförsäkring för i industriella och kommersiella företag anställd personal. (Lag XIX 1907.)

(Orszagos Torvenytar, 9/4 1907.)

Lag den 29 juli 1907 angående upprättande af ett industriråd. (Lag XLIV 1907.)
(Orszagos Torvenytar, 20/8 1907.)

Lag den 30 juli 1907 med närmare föreskrifter angående arbetsaftal inom jordbruket. (Lag XLV 1907.)
(Orszagos Torvenytar, 20/8 1907.)

Lag 1907 angående statsunderstöd för byggande af bostäder för landtarbetare. (Lag XLVI 1907.)

Italien.

Kungörelse den 30 maj 1907 med promulgation af lagen angående Nationalkassan för arbetares invaliditets- och ålderdomsförsäkring. (Testo unico di legge sulla Cassa nazionale di previdenza per la invalidita e per la vecchiaia degli operai.)
(Raccolta ufficiale, 1907, n:r 376.)

Kungörelse den 6 juni 1907 angående beviljande af ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete åt tjänstemän och arbetare inom post- och telegrafverken. (Regio decreto 6 giugno 1907, n. 716, concernente la concessione di indennità per gli infortuni sul lavoro ad agenti ed operai dell'Amministrazione postale e telegrafica.)

Lag den 16 juni 1907 angående risodling. (Legge 16 giugno 1907, n. 337, sulla risicoltura.)

Kungörelse den 30 juni 1907 med fastställelse af konventionen mellan Frankrike och Italien den 9 juni 1906 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (Reggio decreto che da piena ed intera esecuzione alla convenzione colla Republica francese relativa al trattamento degli operai in casi d'infortunio.)
(Raccolta ufficiale, 1907, n:r 546.)

Lag den 7 juli 1907 angående förbud mot arbete å sön- och helgdagar. (Legge sul riposo settimanale e festivo, 7 luglio 1907.)
(Raccolta ufficiale, 1907, n:r 489.)

Lag den 7 juli 1907 med närmare föreskrifter angående driften af statens järnvägar. (Legge 7 luglio 1907, n. 429, riguardante l'ordinamento dell'esercizio di Stato delle ferrovie non concesse ad imprese private.)

Lag den 7 juli 1907 med ändrad lydelse af lagen angående kvinnors och minderårigas användande till arbete i industriellt yrke, handtverk etc. den 19 juni 1902. (Legge 7 luglio 1907 portante modificazioni alla legge giugno 1902, sul lavoro delle donne e dei fanciulli.)
(Raccolta ufficiale, 1907, n:r 416).

Lag den 7 juli 1907 med bestämmelser till förmån för små landtbruksföreningar och små ömsesidighetsföreningar inom landtbruket. (Legge 7 luglio 1907, n. 526, concernente disposizioni a favore delle piccole Società agricole e delle piccole Associazioni agricole di mutua assicurazione.)

Lag den 11 juli 1907 med ändrad lydelse af lagen den 24 maj 1903 angående bostäder. (Legge 11 luglio 1907, n. 535, concernente modificazioni alla legge 24 maggio 1903. n. 252, sulle case popolari.)

Lag den 14 juli 1907 med föreskrifter angående byggande af bostäder för järnvägsarbetare genom medel från statsbanepersonalens försäkringsanstalter. (Legge 14 luglio 1907, n. 553, concer-

nente provvedimenti per la costruzione di case economiche per i ferrovieri, con capitali degli istituti di previdenza del personale delle Ferrovie dello Stato.)

Lag den 14 juli 1907 med särskilda bestämmelser angående olycksfall i Siciliens svafvelgrufvor. (Legge 14 luglio 1907, n. 527, concernente disposizioni speciali per gl'infortuni del lavoro nelle zolfare della Sicilia.)

Kungörelse den 7 november 1907 med närmare föreskrifter angående tillämpningen på handelsföretag af lagen om förbud mot arbete på sön- och helgdagar den 7 juli 1907. (Regolamento per l'applicazione della legge 7 luglio 1907 sul riposo settimanale e festivo nelle aziende commerciali e negli esercizi pubblici, approvato con R. D. 7 novembre 1907.)

(Raccolta ufficiale, 1907, n:r 41.)

Kungörelse den 10 november 1907 med promulgation af lagen om kvinnors och minderårigas användande till arbete i industriellt yrke, handtverk etc. den 7 juli 1907. (Testo unico della legge sul lavoro delle donne e dei fanciulli approvato con R. D. 10 novembre 1907.)

(Raccolta ufficiale, 1907, n:r 818.)

Kungörelse den 28 november 1907 med utsträckning till statens telefonväsen af lagen angående olycksfall i arbete. (Regio decreto 28 novembre 1907, n. 823, che estende all'Amministrazione dei telefoni dello Stato gli effetti della legge pei case d'infortuni sul lavoro).

Spanien.

Lag den 8 januari 1907 med ändrad lydelse af § 9 (rörande barnsängskvinnor) i lagen den 13 mars 1900 angående kvinnors och minderårigas användande till arbete. (Ley reformando el art. 9:o de la ley de 13 Marzo 1900 en lo relativo al trabajo de la mujer.)

(Gaceta de Madrid, $^{10}/_{1}$ 1907.)

Kungörelse den 15 mars 1907 med närmare föreskrifter angående arsenalsarbetare. (Real orden sobre los obreros de los arsenales).

Kungörelse den 4 juni 1907 angående inrättande af en afdelning för sociala ärenden inom inrikesdepartementet.

(Gaceta de Madrid, $^{5}/_{6}$ 1907.)

Kungörelse den 26 juni 1907 med närmare föreskrifter angående arbetsaftal jämlikt § 4 i lagen om söndagshvila den 3 mars 1904. (Real orden dictando reglas aclaratorias acerca de los pactos entre patronos y obreros.)

(Gaceta de Madrid, $^{28}/_{6}$ 1907.)

Kungörelse den 18 juli 1907 med förbud mot upprättande af arbetsgifvaren eller hans representant tillhörande försäljningsställen i fabriker, grufvor och andra företag. (Real decreto prohibiendo el establecimiento de cantinas que pertenezcan á los patronos ó representantes suyos en las fábricas, minas y explotaciones, de cualquier clase que sean, y disponiendo que el pago del salario se haga en moneda de curso legal.)

(Gaceta de Madrid, $^{19}/_{7}$ 1907.)

Lag den 21 december 1907 angående emigration. (Ley de Emigración.)

Portugal.

Kungörelse den 3 augusti 1907 angående söndagshvila. (Decreto relativo ao estabelecimento do descanso semanal).

(Diario do Governo, $^{9}/_{8}$ 1907).

Kungörelse den 29 augusti 1907 med ändrad lydelse af kungörelsen den 3 augusti 1907 angående söndagshvila. (Decreto relativo ao descanso semanal.)

(*Diario do Governo*, $^{12}/_{10}$ 1907.)

Kungörelse den 29 augusti angående upprättande af en lifränteanstalt för arbetare. (Decreto do 29:de agosto criando uma caixa de aposentação para as classes operarias e trabalhadoras.)

(Diario do Governo, $^{2}/_{9}$ 1907.)

Kungörelse den 19 december 1907 med närmare föreskrifter angående lifränteanstalten för arbetare. (Decreto do 19:de dezembro, approvando e mandando pôr em vigor o *regulamento* da caixa de aposentações para as classes operarias e trabalhadoras, o qual vae annexo ao mesmo decreto.)

(Diario do Governo, $^{24}/_{12}$ 1907).

Ryssland.

Kungörelse (handels- och industridepartementets) den 5/18 april 1907 angående skydd mot yrkesfara och *förekommande* af ohälsa vid framställning af koppar och silfverhaltigt bly.

Kungörelse den 12/25 september 1907 med ändrad lydelse af kungörelsen den 15/28 november 1906 angående arbetstidens längd och fördelning för handelsbiträden och kontorister.

(Sobranie uzakonenij, 1907, n:r 150.)

Rumänien.

Lag den 23 december 1907/5 januari 1908 angående arbetsaftal inom landtbruk. (Lege pentru invoeli agricoli.)

(Monitorul oficial $^{23}/_{12}{}^{1}$ 1907.)

Grekland.

Lag den 6 19 juli 1907 angående pensionskassa för invalider vid krigs- och handelsflottan.

Brittiska Australien.

Syd-Australien.

Lag den 21 december 1907 angående arbete i fabriker m. m. (An Act to consolidate and amend the Law relating to Factories, and for other purposes. Kortare titel: The Factories Act, 1907.)

(N:r 945.)

Lag den 21 december 1907 angående inspektion af byggnadsställningar. (An Act to provide for the Inspection of Scaffolding, and for other purposes.)

(N:r 935.)

Nya Syd-Wales.

Lag den 24 december 1907 angående pensionering i vissa fall af invaliditet på grund af sjukdom eller olycksfall med ändrad lydelse af lagen om ålderdomspensionering, 1900. (An Act to make provision for pensions in certain cases of invalidity and accident; to amend the Old-age

[1] Gamla stilen.

Pensions Act, 1900: and for purposes consequent thereon or incidental thereto. Kortare titel: Invalidity and Accidents Pensions Act, 1907.)

(N:r 22.)

Victoria.

Lag den 8 oktober 1907 angående förhöjning af maximitariffen vid ålderdomspensionering. (An Act to increase the Maximum Rate of Old-age Pensions. Kortare titel: Old-age Pensions Act 1907.)

(N:r 2088.)

Lag den 23 december 1907 med ändrad lydelse af lagen angående arbete i fabriker, handtverk och affärslokaler. (An Act to amend the Factories and Shops Acts. Kortare titel: Factories and Shops Act 1907.)

(N:r 2137.)

Nya Zeeland.

Lag den 9 november 1907 med ändrad lydelse af lagen angående inspektion af byggnadsställningar, 1906. (An Act to amend the Scaffolding Inspection Act, 1906.)

(N:r 27.)

Lag den 13 november 1907 angående beredande af lämpliga bostadsrum för landtarbetare. (An Act to provide for the Proper Accommodation of Agricultural Labourers.)

(N:r 31.)

Lag den 19 november 1907 med ändrad lydelse af lagen angående kolgrufvor, 1905. (An Act to amend the coal-mines Act, 1905.)

(N:r 35.)

Lag den 25 november 1907 med ändrad lydelse af lagen om fabriker, 1901. (An Act to amend the Factories Act, 1901. Kortare titel: Factories Act Amendment Act, 1907.)

(N:r 73.)

Lag den 25 november 1907 med ändrad lydelse af lagen angående arbete i handelsbodar och affärskontor, 1904. (An Act to amend the Shops and Offices Act, 1904. Kortare titel: Shops and Offices Act Amendment Act, 1907.)

(N:r 74.)

Brittiska Indien.

Lag den 1 mars 1907 angående inspektion af ångpannor och motorer samt angående deras skötsel af kompetenta maskinister inom Centralprovinserna. (An act to provide for the inspection of steamboilers and prime-movers and for their management by competent engineers in the Central Provinces.)

Brittiska Nordamerika.

Canada.

Lag den 22 mars 1907 med bestämmelser till förekommande och biläggning af arbetskonflikter vid grufvor och offentliga arbeten. (An Act to aid in the Prevention and Settlement of Strikes and Lockouts in Mines and Industries connected with Public Utilities.)

Brittiska Columbia.

Lag den 27 mars 1907 med närmare föreskrifter om arbetstiden inom vissa industrier. (An Act Regulating Hours of Labour in Certain Industries. Kortare titel: Labour Regulation Act, 1907.)

(Chap. 23.)

Lag den 25 april 1907 med ändrad lydelse af lagen angående stängningstid för butiker samt angående minderårigas användande till arbete i butiker, 1900. (An Act to amend the »Shops Regulation Act, 1900». Kortare titel: Shops Regulation Act, 1900, Amendement Act, 1907.)

(Chap. 35.)

Manitoba.

Lag den 13 februari 1907 med ändrad lydelse af butikstängningslagen. (An Act to amend »The shops regulation Act».)

(Chap. 39.)

New-Brunswick.

Lag den 13 april 1907 med ändrad lydelse af lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, 1903. (An Act to amend Chapter 146 of the Consolidated Statutes 1903 being »The Workmen's Compensation for Injuries Act».)

(Chap. 26.)

Quebec.

Lag den 28 februari 1907 angående söndagshvila. (An Act respecting the observance of Sunday.)

(Chap. 42.)

Lag den 14 mars 1907 med ändrad lydelse af lagen om industriella företag. (An Act to amend the Quebec industrial establishments Act.)

(Chap. 39.)

Newfoundland.

Lag den 26 mars 1907 angående arbetstiden för järnvägspersonal. (An Act respecting the hours of labor of railway servants.)

(Chap. 12.)

Lag den 26 mars 1907 med ändrad lydelse af lagen angående kinesinvandring. (An Act to amend 6 Edward VII, Ch. 2, entitled »An Act respecting the immigration of Chinese persons».)

Amerikas Förenta Stater.

Unionens lagstiftning.

Lag den 20 februari 1907 med närmare föreskrifter angående invandringen. (An Act to regulate the immigration of aliens into the United States.)

Lag den 2 mars 1907 angående en donerad fond för befrämjande af industriell fred. (Foundation for the promotion of industrial peace.)

(Acts of Congress 1906—1907.)

Lag den 4 mars 1907 angående arbetstidens längd för vid järnvägarna anställd personal. (Hours of labor of employees on railroads.)

(Acts of Congress, 1906—1907.)

Arkansas.

Lag den 29 maj 1907 angående minderårigas användande till arbete. (Employment of children.)

(Act n:r 456.)

Californien.

Lag den 6 mars 1907 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (Liability of employers for injuries to employees.)

(Chap. 97.)

Connecticut.

Lag den 31 juli 1907 angående kvinnors och minderårigas användande till arbete. (Employment of minors and women.)

(Chap. 251.)

Florida.

Lag den 29 maj 1907 angående minderårigas användande till arbete. (Employment of children.)

(Chap. 5686.)

Idaho.

Lag den 26 februari 1907 angående arbetstidens längd i grufvor och hyttor. (Hours of labor of employees in mines and smelters.)

Lag den 12 mars 1907 angående förbud mot arbete på sön- och helgdagar. (Sunday labor.)

Lag den 12 mars 1907 angående minderårigas användande till arbete. (Employment of children.)

Massachusetts.

Lag den 1 mars 1907 angående tillhandahållande af medicinska och kirurgiska hjälpmedel i fabriker. (An Act to provide for the keeping of medical- and surgical appliances in factories.)

(Chap. 164.)

Lag den 28 juni 1907 med bestämmelser om ett dygns hvila per vecka. (An Act to provide for one day's rest in seven.)

(Chap. 577.)

Michigan.

Lag den 18 juni 1907 angående kvinnors och minderårigas användande till arbete. (Employment of women and children.)

(Act n:r 169.)

Minnesota.

Lag den 22 april 1907 angående minderårigas användande till arbete. (Employment of children.)

(Chap. 299.)

Missouri.

Lag den 20 mars 1907 angående minderårigas användande till arbete. (Employment of children.)

(Page 86.)

Montana.

Lag den 28 februari 1907 angående förbud för arbetsförmän m. fl. att mottaga mutor. (Foremen, etc. accepting fees for furnishing employement.)

(Chap. 52.)

Lag den 5 mars 1907 angående minderårigas användande till arbete. (Employment of children.)

(Chap. 99.)

Lag den 6 mars 1907 med ändrad lydelse af lagen angående 8 timmars arbetsdag för arbetare i offentlig tjänst, i grufvor, hyttor m. m., 1905. (Hours of labor of employees on public works and in mines, smelters, etc.)

(Chap. 108.)

Nebraska.

Lag den 30 mars 1907 angående minderårigas användande till arbete. (Employment of children.)

(Chap. 66.)

New-Jersey.

Lag den 28 maj 1907 angående minderårigas användande till arbete. (Employment of children.)

(Chap. 229.)

New-York.

Lag den 15 juni 1907 med ändrad lydelse af 1897 års lag angående kvinnors och minderårigas användande till arbete. (An Act to amend the labor law, relative to hours of labor of children, minors and women.)

(Chap. 507.)

Nord-Carolina.

Lag den 9 mars 1907 angående minderårigas användande till arbete. (Child-labor.)

(Chap. 463.)

Utah.

Lag den 14 mars 1907 angående arbetets frihet. (Right to labor.)

(Chap. 76.)

Washington.

Lag den 16 mars 1907 angående minderårigas användande till arbete. (Child-labor.)

(Chap. 128.)

Wisconsin.

Lag den 9 juli 1907 angående minderårigas användande till arbete. (Child Labor.)

(Chap. 523.)

Argentina.

Kungörelse den 22 mars 1907 med ändrad lydelse af kungörelse den 18 november 1905 med närmare föreskrifter angående tillämpning af lagen om förbud mot arbete på sön- och helgdagar, 1905.

Lag den 14 oktober 1907 angående kvinnors och minderårigas användande till arbete.

Tucuman.

Lag den 25 juli 1907 angående söndagshvila.

Brasilien.

Kungörelse den 5 januari 1907 angående fackliga och kooperativa föreningar.

Chile.

Lag den 26 augusti 1907 angående söndagshvila.

(Lag n:r 1990.)

Uruguay.

Kungörelse den 5 april 1907 angående upprättande af en arbetsstatistisk byrå.

Finsk statistik öfver minuthandelspriser

jämförd med den svenska prisstatistiken.

Från och med år 1907 har genom den finska Industristyrelsens statistiska afdelning insamlats och bearbetats uppgifter angående minuthandelspriserna å lifsmedel på skilda orter inom Finland. Organisationen af denna statistik öfverensstämmer i allt väsentligt med den svenska, af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik utgifna lifsmedelsprisstatistiken. Primärmaterialet införskaffas genom ombud, bosatta å resp. orter, till antalet 21 (t. o. m. år 1908 endast 20). Dessa äro skyldiga att minst en gång i veckan anteckna minuthandelspriserna å de vanligaste slagen af lifsmedel på torg, i saluhallar och butiker och omedelbart insända dessa till den statistiska afdelningen.

Enligt nu gällande formulär insamlas prisuppgifter å 50 olika varuslag. Dessa öfverensstämma i allmänhet med de i den svenska statistiken förekommande, dock med vissa undantag. Så förekommer i den finska statistiken åtskilliga slag af rökt eller »palvadt» kött samt ett flertal fisksorter, särskildt insjöfisk, som saknas i den svenska statistiken. Å andra sidan erhållas i Finland inga uppgifter om ost, margarin (hvars försäljning är helt och hållet förbjuden), kol och koks etc. Därjämte hafva i Sverige åtskilliga varuslag noggrant preciserats genom afgifvande af vissa bestämda, öfver hela landet förekommande märken, högsta eller lägsta kvalitet, under det att enligt den för de finska ombuden gällande promemorian skall insamlas uppgifter endast å varor af ordinär beskaffenhet.

På grundval af det insamlade materialet har beräknats medelpris för hvarje månad, hvilka publicerats i Arbetsstatistisk tidskrift.

I samma tidskrift (1912: h. 1) har nu lämnats en sammanfattande redogörelse för de viktigaste resultat, hvartill man med afseende på lifsmedelsprisstatistiken kommit. I tvänne tabeller meddelas dels medelpriser per år under åren 1907—1911 å de skilda orterna, dels genomsnittspriser för hvarje månad äfvenledes för hvarje ort för sig. I den tillhörande texten redogöres för de väsentligaste prisväxlingarna å hvarje ort och konstateras, att å de flesta orter någon prisstegring ägt rum. Af de särskilda varuslagen hafva öfverallt kaffe och socker betydligt stigit i pris, men äfven för mjöl och gryn, mjukt och hårdt bröd, ägg och potatis betalades å de flesta orter högre priser vid periodens slut än vid dess början. Priserna å mjölk, kött och fisk samt bränsle hafva förhållit sig synnerligen olika å olika orter och kunna ej sägas hafva visat någon utpräglad tendens hvarken att stiga eller falla.

För åskådliggörande af prisnivåns förändringar meddelas indextal, som framkommit därigenom, att man adderat medelprisen för hvarje år å samtliga varor med undantag för ved och fotogen, reducerat den så erhållna summan för år 1908 till 1 000 och för öfriga år i proportion därtill (på grund af materialets bristfällighet har år 1907 uteslutits). De sålunda erhållna indextalen kunna alltså ej tjäna till några som helst jämförelser mellan de olika orterna, utan endast i fråga om fluktuationerna å hvarje ort för sig. Men det synes tvifvelaktigt, om ens i detta afseende de erhållna siffrorna gifva en tillförlitlig bild af prisnivåns växlingar, då ju de mängder af de olika varuslagen, som lagts till grund för beräkningen (t. ex. 1 liter mjölk, 1 kg. smör, 1 kg. kaffe) för ett hushåll äro af synnerligen olika betydelse. Ej oväsentligt tillförlitligare siffror torde hafva kunnat erhållas, om först priserna å hvarje vara för ett visst år, t. ex. 1908, satts lika med 100, de öfriga årsmedelpriserna reducerats i förhållande härtill och först härefter de för de olika varuslagen erhållna siffrorna hopadderats.

Enligt de af Industristyrelsen publicerade indextalen skulle emellertid för de flesta orter under år 1909 en prissänkning gjort sig gällande, medan för 1910 en mindre prisstegring och för 1911 en något starkare prisstegring inträdt.

I texten redogöres äfven för prisvariationer per månad åren 1907—1911. Det konstateras, att priserna å mjölk, smör och ägg äro betydligt lägre om sommaren än under öfriga delar af året och att priset å potatis plötsligt stiger under sensommaren. Tämligen enahanda äro ju förhållandena hos oss. Indextal hafva också uträknats för hvarje månad. De hafva åstadkommits på liknande sätt som de förut omtalade, hvarvid talet för januari satts lika med 1 000. Ur dessa tal framgår, att å så godt som alla orter under sommarmånaderna en icke oväsentlig prisnedgång gjort sig gällande.

Några medeltal för orterna tillsammantagna hafva icke uträknats, och sägas dylika icke hafva någon betydelse, då de icke motsvaras af några faktiska förhållanden. Då således inga riksmedelpris finnas för Finland, hvarmed de för Sverige beräknade kunde jämföras, må i stället en jämförelse göras mellan

priserna i Stockholm och i Helsingfors. I nedanstående tablå har en sammanställning gjorts af medelpriserna för år 1911 i Stockholm och i Helsingfors å vissa viktigare varuslag, hvilka synas vara till kvaliteten jämförbara. Priserna för Helsingfors, hvilka äro angifna i penni, hafva reducerats till öre.

Varuslag.	Kvantitet.	Medelpris för år 1911. Stockholm.	Helsingfors.	Medelpriset för Stockholm öfverstiger (+) eller understiger (—) medelpriset för Helsingfors med
		Öre.	Öre.	%.
Mjölk: oskummad	lit.	16	14	+ 14·2
skummad	»	7	7	0
Smör: bords-	kg.	237	228	+ 3·9
mat-	»	217	195	+ 11·3
Ägg: färska, svenska (finska)	tjog.	168	208	— 19·2
Potatis	5 lit.	36	28	+ 28·6
Mjöl: hvete-	kg.	31	32	— 3·1
råg-	»	21	22	— 4·5
Hafregryn	»	32	35	— 8·6
Hårdt rågbröd	»	38	26	+ 46·2
Nötkött, färskt: stek	»	100	74	+ 35·1
soppkött	»	87	56	+ 55·4
Kalfkött: stek, gödkalf	»	126	116	+ 8·6
spädkalf (nykterkalf)	»	64	62	+ 3·2
Fårkött, färskt	»	128	102	+ 25·5
Fläsk, färskt	»	137	105	+ 30·5
salt	»	143	105	+ 36·2
Fisk, färsk: strömming	»	52	28	+ 85·7
salt: sill	»	44	61	— 27·9
strömming	»	29	28	+ 3·6
Bitsocker	»	69	84	— 17·9
Fotogen, Water White (Petroleum) prima	lit.	11	12	— 8·3

De ofvan anförda siffrorna visa, att under år 1911 minuthandelspriserna å de flesta varuslag ställde sig betydligt högre i Stockholm än i Helsingfors. Bland dessa varuslag må särskildt framhållas oskummad mjölk, smör, potatis, hårdt rågbröd, kött och fläsk samt färsk strömming. Beträffande några varor kan däremot ett lägre pris konstateras för Stockholm, nämligen ägg, mjöl och gryn, salt sill, bitsocker och petroleum.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under juni 1912. Arbetstillgången var under juni fortfarande god och visade på det hela taget någon förbättring i jämförelse med närmast föregående månad och året förut. För 191 000 arbetare, till största delen kolgrufvearbetare, höjdes lönesatserna under juni med sammanlagdt omkr. 350 000 kr. per vecka, utvisande större ökning än under de föregående fem månaderna sammanlagdt.

Inom järn- och stål-, bleck- och plåt- samt maskinindustrierna var arbetstillgången mycket god. Den var fortfarande god inom textilindustrien, men visade i någon mån en nedgång i jämförelse med föregående månad. Varfsindustrien i London rönte starkt inflytande af dockstrejken.

I jämförelse med samma månad föregående år visade arbetstillgången inom flertalet viktigare industrier en förbättring, som var särskildt framträdande inom järn- och stål-, bleck- och plåt-, textil-, sko- och glasindustrierna.

Uppgifter hade lämnats från 390 fackförbund med 833 940 medlemmar, af hvilka 20 698 eller 2·5 % rapporterats såsom arbetslösa vid slutet af juni 1912; motsvarande siffra vid slutet af maj 1912 var 2·7 % och vid utgången af juni 1911 3·0 %.

Ingångna svar från ett antal arbetsgifvare, sysselsättande 443 790 arbetare under veckan närmast före den 22 juni 1912 visade en ökning med 0·1 % af antalet sysselsatta arbetare och en minskning med 0·9 % af det utbetalade lönebeloppet i jämförelse med samma vecka föregående månad. I jämförelse med samma vecka föregående år visade sig en ökning på 2·2 % af antalet sysselsatta arbetare och på 8·4 % af det utbetalade lönebeloppet.

(Labour Gazette).

Arbetsmarknaden i Frankrike under maj 1912. Under loppet af maj har läget ej undergått några synnerligen anmärkningsvärda förändringar bland vinodlingsarbetarna i mellersta Frankrike. Dock hafva vissa åtgärder, såsom svafling m. m., för att bekämpa skadliga parasiter å vinstockarna framkallat en lindrig förbättring i jämförelse med föregående månad. Barkningen och jordbruksarbetets återupptagande hafva i vissa departement ytterligare förbättrat ställningen för skogsarbetarna, medan i andra arbetslösheten ökats på grund af torkan. På det hela taget har dock arbetslösheten minskats i jämförelse med närmast föregående månad, men är större än under maj 1911.

Trädgårdsbranschen i trakten af Paris visar alltjämt stor lifaktighet. Inom textilindustrien i norra Frankrike är läget fortfarande föga tillfredsställande, och från en mängd platser rapporteras partiell arbetslöshet. Ingen förändring har inträdt inom tryckeri- och metallindustrierna liksom inom byggnadsbranschen, som fortfarande visar en för säsongen abnorm nedgång, isynnerhet i Paris. Inom läderindustrien har läget däremot märkbart förbättrats gentemot föregående månad.

1 054 fackförbund med 327 048 arbetare hafva lämnat svar på de månatliga förfrågningarna angående arbetsmarknadens läge och arbetslösheten under maj 1912.

Bland dessa fackförbund hafva 810 med 258 932 medlemmar uppgifvit antalet arbetslösa till 13 193 eller 5·1 %, inberäknadt grufarbetarna i departementet Pas-de-Calais, och 5·6 % utan inberäknande af dessa arbetare. Motsvarande tal för närmast föregående månad var 7·4 % och för maj 1911 5·1 %.

Arbetstillgången under maj 1912 har i jämförelse med april 1912 angifvits såsom rikligare af 26 % af de redovisade fackförbunden, omfattande 29 % af samtliga organiserade arbetare, såsom oförändrad af resp. 59 och 57 % samt såsom mindre riklig af resp. 15 och 14 %.

På frågan: »Anser ni läget på arbetsmarknaden tillfredsställande för årstiden?» hafva 663 fackförbund med 157 218 medlemmar svarat jakande och 208 med 88 019 medlemmar nekande.

(Bulletin de l'Office du Travail).

Arbetsmarknaden i Frankrike under juni 1912. Juni månad har ej medfört någon förändring i läget för vinodlingsarbetarna i mellersta Frankrike, och arbetet har där varit detsamma som under maj. Bland skogsarbetarna har ej heller någon förändring inträdt, och arbetslösheten bland dem är nästan precis lika stor som under juni 1911.

Trädgårdsbranschen i Paris' omnejd visar fortfarande samma lifaktighet. Någon mera anmärkningsvärd förbättring kan ej konstateras inom textilindustrien, och den totala eller partiella arbetslösheten är alltjämt ganska stor, ehuru en smula mindre än under maj, men större än under juni 1911. Inom tryckeriindustrien har inträdt en märkbar förbättring, framför allt i Paris. Inom metallindustrien har däremot visat sig en afgjord försämring i jämförelse med föregående månad. Läget inom byggnadsbranschen är fortfarande för årstiden föga tillfredsställande, och fackförbunden, i synnerhet i Paris, räkna ett betydande antal arbetslösa. Inom läderindustrien har ställningen ej undergått någon förändring sedan föregående månad.

Bland 1 063 fackförbund med 292 124 arbetare, som besvarat de månatliga förfrågningarna angående arbetsmarknadens läge och arbetslösheten under juni 1912, hafva 804 med 225 415 medlemmar uppgifvit antalet arbetslösa till 12 017 eller 5·3 %, inberäknadt grufarbetarna i Pas-de-Calais, och 6·1 % utan inberäknande af dessa arbetare. Motsvarande tal för närmast föregående månad var 5·6 % och för juni 1911 4·7 %.

Arbetstillgången under juni 1912 har i jämförelse med maj 1912 angifvits såsom rikligare af 22 % af de redovisade fackförbunden, omfattande 22 % af samtliga organiserade arbetare, såsom oförändrad af resp. 59 och 63 % samt såsom mindre riklig af resp. 19 och 15 %.

På frågan: »Anser ni läget på arbetsmarknaden vara tillfredsställande för årstiden?» hafva 639 fackförbund med 146 113 medlemmar svarat jakande och 219 med 74 411 medlemmar nekande.

(*Bulletin de l'Office du Travail*).

Arbetsmarknaden i Tyskland under juni 1912. Den tyska arbetsmarknadens läge hade under juni, liksom fallet var under föregående månad, ingen enhetlig prägel och visade på åtskilliga håll tecken till en ytterligare försämring. Enligt uppgifter från de olika industrierna har arbetstillgången hållit sig på samma gynnsamma ståndpunkt som under maj, fastän äfven här åtskilliga industrier på grund af den döda säsongen voro mindre sysselsatta än under föregående månad.

Uppgifterna från kolmarknaden i Ruhrområdet äro mycket motsägande. Delvis betecknas det allmänna läget som oförändradt i jämförelse med föregående månad och delvis som godt. Från Oberschlesien låta uppgifterna i allmänhet gynnsamma, ehuru en försämring gentemot förra månaden kan konstateras. I Niederschlesien var arbetstillgången liksom föregående månad fortfarande svag. Äfven i det mellantyska brunkolområdet var arbetstillgången icke tillfredsställande, medan i Niederlausitz afsättningsförhållandena icke voro så ogynnsamma, i det man kunnat konstatera en förbättring i jämförelse med föregående månad.

Tackjärnsindustriens läge var ånyo enligt uppgifter från västra och mellersta Tyskland ganska godt och delvis bättre än under förra månaden. Äfven koppar- och mässingsverken synas i allmänhet vara tillfredsställande sysselsatta.

Arbetstillgången inom kaliindustrien var i allmänhet tillfredsställande och merendels något bättre än under maj, och likaså voro järngjuterierna, stål- och valsverken väl sysselsatta, delvis ännu bättre än under föregående månad. Läget inom maskinindustrien betecknas liksom under föregående månad som godt, och de flesta verkstäder voro fullt sysselsatta. Från de elektriska och kemiska industrierna låta uppgifterna likaledes gynnsamma.

För bomullsspinnerierna medförde juni i vissa distrikt en icke oväsentlig försämring; sydtyska uppgifter beteckna dock läget som tillfredsställande. Inom klädesindustrien betecknas arbetstillgången i allmänhet som normal, liksom uppgifter från Berlin framställa läget inom den schlesiska linneindustrien som tillfredsställande. Inom herr- och gosskonfektionsbranschen var läget i allmänhet godt och var på de flesta håll detsamma som under föregående månad.

Uppgifterna från pappersindustrien äro mycket olika, i det en del inrapportera svag arbetstillgång, medan andra beteckna läget som gynnsamt.

Äfven uppgifterna från byggnadsbranschen äro mycket skiljaktiga. I Berlin betecknas läget som lika otillfredsställande som förut, och äfven Kiel, Cassel, Halle a. S. och Magdeburg tala om

en icke särdeles god arbetstillgång och förklara anledningen härtill vara de ogynnsamma konjunkturerna.

Enligt uppgifter från sjukkassorna var arbetstillgången under juni i väsentlig grad sämre än under föregående månad. I jämförelse med den 1 juni visade den 1 juli en minskning af de försäkringspliktiga medlemmarnas antal, sedan de förvärfsoförmögna sjukanmälda frândragits, på sammanlagdt 25 387 (3 132 manl. och 22 255 kvinnl.). Under föregående månad ökades medlemsantalet med 37 707 personer. Under juni månad 1911 uppgick minskningen till 28 988 personer. Om man sätter antalet medlemmar den 1 januari 1912 = 100, hade detta för männens vidkommande ökats till 107 och för kvinnornas till 102. Under samma månad föregående år uppgick motsvarande siffra till resp. 109 och 102.

Angående arbetslösheten under juni föreligga uppgifter från 51 fackförbund med 2 113 855 medlemmar. Af dessa voro vid månadens slut 1·7 % arbetslösa mot 1·9 % vid slutet af maj och 1·6 % vid slutet af juni 1911, hvilket sålunda tyder på förbättring i jämförelse med närmast föregående månad men på en obetydlig försämring i jämförelse med samma månad 1911.

Af uppgifter från arbetsförmedlingsanstalterna framgår, att en minskning af antalet arbetssökande inträdt. Vid samtliga uppgiftslämnande arbetsförmedlingsanstalter, från hvilka jämförbara siffror föreligga, kommo i juni 1912 på 100 lediga platser för män 146 arbetssökande mot 146 under samma månad föregående år och 153 under maj. För kvinnor voro motsvarande siffror resp. 101, 85 och 97. Antalet lediga platser har på det hela taget liksom i de flesta landsdelar ökats i jämförelse med sistlidna månad.

(Reichsarbeitsblatt).

Nödhjälpsarbeten i Frankrike under år 1910. Enligt ett cirkulär af den 26 november 1900 skola alla prefekter årligen afgifva en berättelse öfver af kommunerna inom departementet vidtagna åtgärder för arbetslöshetens bekämpande. Enligt hvad berättelsen för år 1910 ger vid handen, hafva under nämnda år 533 kommuner i 60 departement anordnat nödhjälpsarbeten. Motsvarande siffror för år 1909 voro resp. 455 och 58 samt för år 1908 resp. 840 och 66. Den betydande minskningen i jämförelse med år 1908 har sin grund i den omständigheten, att sådana kommuner, där arbetena haft en ren understödskaraktär, ej medräknats 526 kommuner lämnade uppgift om beloppet af de för nödhjälpsarbeten använda medlen, och belöpte sig denna summa till 748 843 kr., hvaraf 737 687 kr. kommo på utbetalda arbetslöner. Antalet af vid nödhjälpsarbeten sysselsatta arbetslösa uppgick i 509 kommuner till 32 997, hvaribland 73 kvinnor. I 471 kommuner sysselsattes de arbetslösa i sammanlagdt 417 850 dagar. Detaljerade uppgifter om nödhjälpsarbetenas omfattning föreligga från 465 kommuner, som tillsammans sysselsatte 32 449 arbetslösa under 412 488 dagar och härför utbetalade 677 342 kr.

Rörande nödhjälpsarbetenas *varaktighet* föreligga uppgifter från 460 kommuner. Den uppgick till:

1— 10	dagar	i 155	(33·7 %)	kommuner
11— 20	»	» 150	(32·6 %)	»
21— 30	»	» 70	(15·2 %)	»
31— 40	»	» 35	(7·6 %)	»
41— 50	»	» 12	(2·6 %)	»
51—100	»	» 26	(5·7 %)	»
öfver 100	»	» 12	(2·6 %)	»

Genomsnittliga *arbetsförtjänsten* för en arbetslös uppgick (i 507 kommuner) till följande belopp:

t. o. m. 7·20	kr.	i 39	(7·7 %)	kommuner
7·21— 14·40	»	» 78	(15·4 %)	»
14·41— 21·60	»	» 91	(17·9 %)	»
21·61— 28·80	»	» 76	(15·0 %)	»
28·81— 36·00	»	» 53	(10·4 %)	»
31·01— 43·20	»	» 38	(7·5 %)	»
43·21— 72·00	»	» 79	(15·6 %)	»
72·01—144·00	»	» 38	(7·5. %)	»
öfver 144·00	»	» 15	(3·0 %)	»

Genomsnittliga *daglönen* i 474 kommuner uppgick till följande belopp:

t. o. m. 0·72 kr.	i 5	(1·1 %)	kommuner
0·73—1·08 »	» 45	(9·5 %)	»
1·09—1·44 »	» 143	(30·2 %)	»
1·45—1·80 »	» 170	(35·8 %)	»
1·81—2·16 »	» 71	(15·0 %)	»
2·17—2·52 »	» 20	(4·2 %)	»
2·53—2·88 »	» 9	(1·9 %)	»
öfver 2·88 »	» 11	(2·3 %)	»

Nödhjälpsarbetena utgjordes på *landsbygden* hufvudsakligen af väglagningsarbete, stenbrytning och -transport, makadamslagning, dikesrensning, kvistning och fällning af träd och jordarbete samt i *städerna* af underhåll och renhållning af gator, torg, promenader och offentliga parker, stensättning, kanal- och jordarbete o. s. v. samt i vissa kommuner äfven arbeten vid offentliga byggnader, broar och vattenledningar, rensning af kanaler och bassänger, uppsättning af staket, rifningsarbete, trädplantering o. s. v.

Från 314 kommuner meddelas uppgifter om de vid nödhjälpsarbetena sysselsatta arbetslösas yrke. I 247 kommuner voro dessa uteslutande jordbruksarbetare eller daglönare och i de öfriga 67 kommunerna hufvudsakligen handtlangare, grofarbetare och murare.

(Soziale Rundschau.)

— Arbetsförmedling. —

Arbetsförmedling genom fackföreningar och kommuner i Frankrike under år 1910. Den franska lagen af den 16 mars 1904 angående arbetsförmedling för biträden, arbetare och tjänare[1] afser att införa kostnadsfri arbetsförmedling. För att utröna verkningarna af denna lag hafva under de senare åren företagits ett flertal undersökningar, hvilkas resultat publicerats i Bulletin de l'Office du Travail. Den första af dessa ägde rum år 1907 och afsåg endast staden Paris samt de yrken, inom hvilka före lagens tillkomst privata platsanskaffningsbyråer funnits. Därefter gjordes år 1909 en allmän undersökning, omfattande byråer för kostnadsfri arbetsförmedling, inrättade af *kommuner, arbetarbörser, arbetsgifvar- och arbetarorganisationer, självhjälps- och välgörenhetsföreningar* m. fl. öfver hela landet och inom alla yrken. Slutligen verkställdes år 1910 en undersökning af verksamheten vid sådana byråer, som upprättats af fackföreningar och af kommuner.

För den förra gruppen har i Bulletin de l'Office du Travail lämnats en kort redogörelse, som utvisar, att antalet tillsatta platser utgjorde år 1908 78 252, år 1909 86 909 och år 1910 95 976, alltså utvisande en snabb stegring. En fördelning af dessa platser på olika näringsgrenar ger till *resultat, att denna art af arbetsförmedling nått sin största utveckling inom lifsmedelsindustrien*, på hvilken öfver $^2/_3$ af de ofvan angifna tillsatta platserna falla. En stor del af dessa uppgifvas emellertid afse endast tillfällig anställning.

Beträffande de kommunala byråerna har lämnats en något utförligare skildring, hvarvid äfven jämförelser göras med äldre förhållanden.

Den första af l'Office du Travail verkställda utredningen angående kostnadsfri arbetsförmedling, som afsåg år 1891, gaf vid handen, att kommunala byråer funnos i 11 städer. År 1898 hade detta antal vuxit till 28. *Enligt den ofvannämnda lagen af år 1904 blefvo alla kommuner* med mera än 10 000 invånare ålagda att upprätta förmedlingsbyråer, men de senare undersökningarna hafva visat, att denna lagens fordran ännu ej öfverallt uppfyllts. År 1909 hade sålunda endast 107 af 258 kommuner med öfver 10 000 invånare upprättat förmedlingsbyråer. Vid den senaste undersökningen hade väl förhållandena väsentligen förbättrats, enär af 260 berörda kommuner 232 uppgåfvo sig hafva uppfyllt lagens kraf i berörda hänseende, men den närmare utredningen visade, att åtskilliga af de rapporterade anstalterna antingen ej voro att enligt lagens mening

[1] Se »Meddel.», årg. 1904, sid. 288.

anse såsom sådana eller också existerade endast på papperet, under det att förmedlingsverksamheten i verkligheten sköttes af fackföreningarna eller äldre, inarbetade privata byråer. Endast i 127 städer hade sålunda kommunala anstalter faktiskt varit i verksamhet under året och hade genom dessas förmedling tillsatts 83 820 platser, däraf 75 338 med stadigvarande och 8 482 med tillfälligt arbete. Af hela antalet kom på staden Paris 34 850. Motsvarande siffror för år 1891 voro resp. 10 856 och 9 472, i medeltal för åren 1894—1897 resp. 44 046 och 33 641 samt för år 1909 resp. 79 387 och 35 986. På grund af en förändring af statistiken för Paris arbetsförmedlingsanstalter af år 1903 äro emellertid siffrorna före och efter detta år ej fullt jämförbara, utan böra för de senare åren afsevärdt höjas.

I fråga om antalet tillsatta platser fördela sig de kommunala anstalterna, bortsedt från Paris, på följande sätt:

Antal tillsatta platser	År 1909.	1910.
mindre än 100	50	62
100— 500	34	44
500—1 000	12	7
1 000—2 000	6	9
2 000—3 000	2	2
5 000—6 000	2	2
Summa	106	126

Statistiken öfver antalet arbetsansökningar och lediga platser företer så olikartad uppställning för olika orter, att tillförlitliga summor ej kunna erhållas.

Beträffande de tillsatta platsernas fördelning på olika yrken framhålles, att den kommunala arbetsförmedlingen är af betydelse i främsta rummet för tjänstefolk, hotellbetjäning samt grofarbetare, hvaremot yrkeslärda arbetare endast i jämförelsevis ringa omfattning begagna sig af densamma.

(Bulletin de l'Office du Travail)

— Kooperation. —

Statistik öfver de italienska kooperativa föreningarna. Ministeriet för jordbruk, industri och handel har nyligen utgifvit en sammanfattande statistik öfver olika arter af kooperativa föreningar och deras verksamhet fram till utgången af år 1910, med undantag dock för kreditföreningar, hvilka förut behandlats.

Hela antalet registrerade föreningar uppgick den 31 december 1910 till 5 065. Af dessa hade 4 233 lämnat statistiska uppgifter, af hvilka framgick, att deras sammanlagda medlemsantal var 1 165 702, andelskapitalet nära 110 millioner kronor och reserverade medel öfver 14 millioner kronor. Vid utgången af år 1906 funnos endast 4 233 föreningar, af hvilka 2 498 hade ett sammanlagdt andelskapital af ej fullt 40 millioner kronor. Uppgift angående medlemsantalet saknas.

Den viktigaste gruppen är konsumtionsföreningarna, till hvilka räknades 1 764 föreningar mot 1 449 vid 1906 års slut. Medlemsantalet i 1 623 föreningar, som härom lämnat uppgift, uppgick till 346 474 eller 213 per förening. andelskapitalet till 12¼ millioner kronor, reserverna till ej fullt 4 millioner. Omsättningen uppgick i 1 514 föreningar till c:a 76 millioner kronor eller 50 000 kronor per förening, hvilket medeltal i jämförelse med andra länders är mycket lågt. Ej färre än 1 035 af här berörda föreningar hade också en årsomsättning på under 36 000 kronor, 307 nådde upp till 36 000 men ej till 72 000 kronor och 156 till mellan 72 000 och 360 000 kronor, under det endast 9 omsatte öfver 720 000 kronor och 7 mellan 360 000 och 720 000 kronor. Med afseende på den geografiska belägenheten faller det stora flertalet föreningar på norra Italien; ensamt i provinsen Lombardiet är nära en tredjedel af samtliga belägen.

Af arbetarproduktionsföreningar funnos vid 1910 års utgång 564 mot 479 fyra år tidigare. 398 hade sammanlagdt 70 719 medlemmar, det insatta kapitalet öfversteg 11 millioner kronor

och reservfonderna 2 millioner. Äfven af dessa föreningar äro de flesta belägna i norra delen af landet. Flertalet drifver sin verksamhet inom metall-, trä- och läderindustrierna.

Den tredje större gruppen utgöres af jordbrukarnas kooperativa sammanslutningar. Af sådana funnos 926 (år 1906: 837). Medlemsantalet i 827 föreningar uppgick till 161 115, andelskapitalet till öfver 8½ och reserverna till nära 3 millioner kronor.

De största grupperna bland de öfriga föreningarna äro byggnads- och försäkringsföreningar.

(Internat. Coop. Bulletin.)

Fællesforeningen for Danmarks brugsforeninger uppnådde under år 1911 en omsättning af 48 800 000 kr. mot 46 100 000 kr. år 1910, hvilket motsvarar en ökning af 6·3 %. Af föreningen själf tillverkade varor belöpte sig på resp. 5 500 000 och 4 800 000 kr., hvadan ökningen uppgår till 14·3 %. Antalet anslutna föreningar ökades under året med 27 till 1 286; det insatta kapitalet uppgick till 760 000 kronor.

Föreningens omkostnader för verksamheten uppgingo till 1 136 000 kr. eller 2·35 % af omsättningen, nettovinsten utgjorde 2 700 000 kr. eller 5·52 %. Häraf utdelades till medlemmarna 2 052 000 kr. eller 6 % å af dem köpta varor, hvarefter återstoden fonderades och användes till extra afskrifningar. Föreningens hela kapital uppgick efter bokslutet till öfver 7 millioner kr.

(Internat. Coop. Bulletin.)

— Bostadsförhållanden. —

Åtgärder i bostadsfrågan från statens och kommunernas sida i Frankrike. De taxeringar, som i och för fastställande af fastighetsskatten skola äga rum hvart tionde år, visa i hvilket tillspetsadt läge bostadsfrågan nu kommit i Frankrike. De senaste uppgifterna, från 1911, afse de värderingar, som enligt lagen af den 8 augusti 1890 verkställdes under åren 1909 och 1910. Försäljningsvärdet af samtliga bebyggda tomter i Frankrike är uppskattadt till mer än 64¾ millioner francs. Sedan 1900 hafva de bebyggda tomterna ökats med 310 854, utgörande 3·34 %. Hyresvärdet har däremot ökats med ungefär ½ milliard, d. v. s. 15½ % och försäljningsvärdet med mer än 7½ milliarder, d. v. s. 13·45 %. Härtill kommer, att de siffror, som afse hyresstegringen, redan äro föråldrade, enär en väsentlig hyresstegring ägt rum efter ofvannämnda värderingar, hvarigenom ägarna sluppit angifva de nya inkomsterna vid skattens fastställande. Hyreskrisen är sålunda ännu mera svårartad än som framgår af siffrorna från 1909 och 1910. Med anledning af dessa uppskattningar och de från alla delar af Frankrike framställda klagomålen öfver bristen på billiga bostäder och hyrornas stegring, har i arbetsdepartementet utarbetats ett lagförslag, som inom kort kommer att framläggas för parlamentet och som går ut på att befordra framställandet af billiga bostäder dels genom understöd åt föreningar med detta syfte, dels genom upprättandet af särskilda kommunala myndigheter, åt hvilka byggandet och förvaltandet af billiga bostäder skulle anförtros.

Allra mest tryckande gör sig bostadsnöden gällande i Paris, och stadsförvaltningen har sett sig nödsakad att vidtaga åtgärder däremot. Paris stadsfullmäktige hafva bifallit de af ett utskott för bostadsfrågan utarbetade planer, enligt hvilka staden skall upptaga ett lån på 200 millioner francs, som skall användas till byggandet af billiga bostäder eller förvärf och förbättring af redan befintliga smålägenheter. De genom detta lån upprättade bostäderna skola åtminstone till hälften uthyras åt familjer med flera än tre barn. Med en del af lånet skola dessutom understödjas sådana allmännyttiga byggnadsföreningar, hvilka utlämna sina lägenheter på lika gynnsamma villkor. För familjer med flera än tre barn äro fastställda särskilda lägre hyrespriser, hvilka allt efter stigande barnantal kunna ytterligare sänkas ända ned till det minimipris, som bestämmes af stadens självkostnader.

(Soziale Praxis.)

Statsbidrag till Sveriges offentliga arbetsförmedling för år 1911.

I öfverensstämmelse med Kommerskollegii därom afgifna förslag har Kungl. Maj:t den 14 juni 1912 anbefallt Statskontoret att af det under riksstatens sjätte hufvudtitel på extra stat för år 1911 uppförda förslagsanslag till befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket utbetala följande understödsbelopp:

Arbetsförmedlingen i	Jämlikt k. kungörelsen den 25 november 1910.[1] § 2, mom. 1. Kr.	§ 2. mom. 2. Kr.	Summa Kr.
Stockholm	3 100·95	500	3 600·95
Uppsala län	1 079·36	900	1 979·36
Södermanlands län	1 151·16	600	1 751·16
Östergötlands län	3 610·33	2 200	5 810·33
Norrköping	723·21	900	1 623·21
Jönköpings län	1 624·09	300	1 924·09
Norra Kalmar län	284·02	200	484·02
Södra Kalmar län	736·96	200	936·96
Blekinge län	795·35	500	1 295·35
Kristianstads län	909·64	800	1 709 64
Malmö	3 569·14	1 200	4 769·14
Lund	607·12	500	1 107·12
Landskrona	268·39	—	268·39
Hälsingborg	692·81	600	1 292 81
Ystad	262·26	—	262 26
Trelleborg	495·67	50	545·67
Eslöf	503·07	300	803·07
Skurup	239·00	—	239·00
Hallands län	1 084·19	500	1 584·19
Göteborgs och Bohus län	1 729 48	300	2 029·48
Göteborg	2 045 81	800	2 845·81
Skaraborgs län	661·13	400	1 061·13
Karlstad	249·10	100	349·10
Örebro	522·40	200	722 40
Västmanlands län	844 72	300	1 144·72
Kopparbergs län	1 304·15	140	1 444·15
Gäfle	546·45	200	746·45
Sundsvall	274·24	100	374·24
Jämtlands län	870·77	200	1 070·77
Norrbottens län	538·87	—	538·87
Tillsammans kr.	**31 323**·84	**12 990**	**44 313**·84

[1] Ifrågavarande paragraf lyder:
Mom. 1. Understöd må erhållas till bestridande af samtliga för arbetsförmedlingen nödvändiga utgifter för:
a) postporto;
b) abonnemang å rikstelefon;
c) telegram och interurbana telefonsamtal; samt
d) tryckning af formulär och blanketter.
Mom. 2. Efter pröfning i hvarje särskildt fall kan därjämte erhållas understöd till bestridande af kostnaderna för de särskilda anordningar, som vidtagits för arbetsförmedling för landsbygdens behof, äfvensom för samarbetet mellan särskilda anstalter.
Se vidare »Meddelanden», årg. 1911, sid. 8.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Juni månad år 1912.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under juni månad.

Öfversikt af verksamheten under *juni* månad år 1912.

Juni:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1 903	1 552	1 233	1 320	1 569	887	**3 223**	**3 121**	**2 120**
Uppsala län	265	219	153	122	84	72	**387**	**303**	**225**
Södermanlands län	158	100	76	76	68	40	**234**	**168**	**116**
Östergötlands län	732	609	471	282	363	182	**1 014**	**972**	**653**
Norrköping	438	218	201	192	229	114	**630**	**447**	**315**
Jönköpings län	87	53	33	86	83	55	**173**	**136**	**88**
Kronobergs län	15	6	2	9	9	4	**24**	**15**	**6**
Norra Kalmar län	73	36	26	38	46	32	**111**	**82**	**58**
Södra Kalmar län	49	41	35	59	56	36	**108**	**97**	**71**
Blekinge län	209	105	78	123	142	69	**332**	**247**	**147**
Kristianstads län	150	112	72	76	137	42	**226**	**249**	**114**
Malmöhus län. Malmö	966	302	277	751	512	375	**1 717**	**814**	**652**
Malmöhus län. Lund	205	80	64	82	35	28	**287**	**115**	**92**
Malmöhus län. Landskrona	113	38	32	50	34	19	**163**	**72**	**51**
Malmöhus län. Hälsingborg	490	190	169	222	197	122	**712**	**387**	**291**
Malmöhus län. Ystad	55	30	17	52	49	30	**107**	**79**	**47**
Malmöhus län. Trelleborg	73	67	46	29	32	20	**102**	**99**	**66**
Malmöhus län. Eslöf	111	98	72	37	53	30	**148**	**151**	**102**
Malmöhus län. Skurup	33	42	29	8	19	7	**41**	**61**	**36**
Hallands län	154	134	101	110	144	92	**264**	**278**	**193**
Göteb. o. Bohus län	94	106	64	70	75	45	**164**	**181**	**109**
Göteborg	902	879	735	501	776	353	**1 403**	**1 655**	**1 088**
Skaraborgs län	38	27	16	22	35	13	**60**	**62**	**29**
Värmlands län	52	53	40	29	66	26	**81**	**119**	**66**
Örebro län	175	101	96	122	66	55	**297**	**167**	**151**
Västmanlands län	189	182	90	106	126	72	**295**	**308**	**162**
Kopparbergs län	190	154	98	82	121	58	**272**	**275**	**156**
Gäfle stad och län	182	98	90	50	55	29	**232**	**153**	**119**
Västernorrlands län	44	32	16	40	56	27	**84**	**88**	**43**
Jämtlands län	100	68	42	59	149	28	**159**	**217**	**70**
Västerbottens län	144	108	83	36	55	23	**180**	**163**	**106**
Norrbottens län	22	35	11	70	87	47	**92**	**122**	**58**
Tillsammans juni 1912	**8 411**	**5 875**	**4 568**	**4 911**	**5 528**	**3 032**	**13 322**	**11 403**	**7 600**
» » 1911	7 542	4 769	3 558	4 027	4 726	2 517	11 569	9 495	6 075
» maj 1912	7 970	5 597	4 219	5 466	6 704	3 669	13 436	12 301	7 888

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida.

På 100 *lediga platser* kommo:

Juni:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	123	24	**103**	79	59	**68**
Uppsala län	121	145	**128**	70	86	**74**
Södermanlands län	158	112	**139**	76	59	**69**
Östergötlands län	120	78	**104**	77	50	**67**
Norrköping	201	84	**141**	92	50	**70**
Jönköpings län	164	104	**127**	62	66	**65**
Kronobergs län	250	100	**160**	33	44	**40**
Norra Kalmar län	203	83	**135**	72	70	**71**
Södra Kalmar län	120	105	**111**	85	46	**73**
Blekinge län	199	87	**134**	74	49	**60**
Kristianstads län	134	55	**91**	64	31	**46**
Malmöhus län: Malmö	320	147	**211**	92	73	**80**
Malmöhus län: Lund	256	234	**250**	80	80	**80**
Malmöhus län: Landskrona	297	147	**226**	84	56	**71**
Malmöhus län: Hälsingborg	258	113	**184**	89	62	**75**
Malmöhus län: Ystad	183	106	**135**	57	61	**59**
Malmöhus län: Trelleborg	109	88	**103**	69	63	**67**
Malmöhus län: Eslöf	113	70	**98**	73	57	**68**
Malmöhus län: Skurup	79	42	**67**	69	37	**59**
Hallands län	115	76	**95**	75	64	**69**
Göteb. o. Bohus län	89	93	**91**	60	60	**60**
Göteborg	103	65	**85**	84	45	**66**
Skaraborgs län	141	63	**97**	59	37	**47**
Värmlands län	98	44	**68**	75	39	**55**
Örebro län	173	185	**178**	95	83	**90**
Västmanlands län	104	84	**96**	49	57	**53**
Kopparbergs län	123	68	**99**	64	48	**57**
Gäfle stad och län	186	91	**152**	92	53	**78**
Västernorrlands län	138	71	**95**	50	48	**49**
Jämtlands län	147	39	**73**	62	19	**32**
Västerbottens län	133	65	**110**	77	42	**65**
Norrbottens län	63	80	75	31	54	**48**
Tillsammans juni 1912	**143**	**89**	**117**	**78**	**55**	**67**
» » 1911	158	85	122	75	53	64
» maj 1912	142	82	109	75	55	64

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 13 322 ansökningar om arbete, hvaraf 8 411 af män och 4 911 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 11 403 lediga platser, nämligen 5 875 för män och 5 528 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 7 600, af hvilka 4 568 besattes med män och 3 032 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge kan otvifvelaktigt betecknas såsom tämligen tillfredsställande. Inom vissa yrken, särskildt inom järn- och metallindustrien samt byggnadsbranschen, framträdde flerstädes en ganska stark

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—juni.			
	Juni. 1911.	Maj. 1912.	Juni. 1912.	Juni 1911—Juni 1912.		Maj 1912-Juni 1912.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1911/1912.	
				Antal.	%.	Antal.	%.	1911.	1912.	Antal.	%.
Stockholm	1 475	2 067	*2 120*	+ 645	+ 44	+ 53	+ 3	8 042	10 639	+ 2 597	+ 32
Uppsala län	167	237	*225*	+ 58	+ 35	— 12	— 5	1 457	1 641	+ 184	+ 13
Södermanlands län	117	131	*116*	— 1	— 1	— 15	— 11	353	862	+ 509	+ 144
Östergötlands län	409	437	*653*	+ 244	+ 60	+ 216	+ 49	2 435	3 062	+ 627	+ 26
Norrköping	291	314	*315*	+ 24	+ 8	+ 1	—	1 744	1 899	+ 155	+ 9
Jönköpings län	88	136	*88*	± 0	—	— 48	— 35	683	757	+ 74	+ 11
Kronobergs län [1]	—	8	*6*	—	—	— 2	— 25	—	14	—	—
Norra Kalmar län	49	51	*58*	+ 9	+ 18	+ 7	+ 14	221	316	+ 95	+ 43
Södra Kalmar län [2]	69	116	*71*	+ 2	+ 3	— 45	— 39	240	518	+ 228	+ 79
Blekinge län	116	202	*147*	+ 31	+ 27	— 55	— 27	895	1 138	+ 243	+ 27
Kristianstads län	76	160	*114*	+ 38	+ 50	— 46	— 29	739	974	+ 235	+ 32
Malmöhus län: Malmö	527	690	*652*	+ 125	+ 24	— 38	— 6	3 450	3 973	+ 523	+ 15
Malmöhus län: Lund	102	141	*92*	— 10	— 10	— 49	— 35	733	818	+ 85	+ 12
Malmöhus län: Landskrona	48	88	*51*	+ 3	+ 6	— 37	— 42	405	503	+ 98	+ 24
Malmöhus län: Hälsingborg	310	318	*291*	— 19	— 6	— 27	— 8	1 775	1 783	+ 8	—
Malmöhus län: Ystad	40	48	*47*	+ 7	+ 18	— 1	— 2	266	301	+ 35	+ 13
Malmöhus län: Trelleborg [2]	184	111	*66*	— 118	— 64	— 45	— 41	390	532	+ 142	+ 36
Malmöhus län: Eslöf	107	129	*102*	— 5	— 5	— 27	— 21	489	615	+ 126	+ 26
Malmöhus län: Skurup	29	40	*36*	+ 7	+ 24	— 4	— 10	175	232	+ 57	+ 33
Hallands län	113	140	*193*	+ 80	+ 71	+ 53	+ 38	823	970	+ 147	+ 18
Göteb. o. Bohus län	131	121	*109*	— 22	— 17	— 12	— 10	595	676	+ 81	+ 14
Göteborg	884	1 099	*1 088*	+ 204	+ 23	— 11	— 1	5 264	6 228	+ 964	+ 18
Skaraborgs län	31	41	*29*	— 2	— 6	— 12	— 29	242	268	+ 26	+ 11
Värmlands län	61	72	*66*	+ 5	+ 8	— 6	— 8	439	454	+ 15	+ 3
Örebro län	152	176	*151*	— 1	— 1	— 25	— 14	1 106	1 102	— 4	—
Västmanlands län	119	189	*162*	+ 43	+ 36	— 27	— 14	924	1 278	+ 354	+ 38
Kopparbergs län	115	184	*156*	+ 41	+ 36	— 28	— 15	790	1 079	+ 289	+ 37
Gäfle stad och län	114	149	*119*	+ 5	+ 4	— 30	— 20	768	810	+ 42	+ 5
Västernorrlands län	47	72	*43*	— 4	— 9	— 29	— 40	730	723	— 7	— 1
Jämtlands län [2]	15	81	*70*	+ 55	+ 367	— 11	— 14	15	445	+ 430	—
Västerbottens län [1]	—	43	*106*	—	—	+ 63	+ 147	—	149	—	—
Norrbottens län	89	97	*58*	— 31	— 35	— 39	— 40	529	496	— 33	— 6
Tillsammans	**6 075**	**7 888**	**7 600**	**+ 1 525**	**+ 25**	**— 288**	**— 4**	**36 767**	**45 255**	**+ 8 488**	**+ 23**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	1 056	1 336	*1 497*	+ 441	+ 42	+ 161	+ 12	7 392	8 976	+ 1 584	+ 21
» öfriga näringsgrenar	5 019	6 552	*6 103*	+ 1 084	+ 22	— 449	— 7	29 375	36 279	+ 6 904	+ 24

efterfrågan på yrkesskickliga arbetare. Inom jordbruket var äfven efter vårflyttningen omsättningen på arbetskraft tämligen liflig. Däremot försämrades arbetstillgången för grofarbetare i allmänhet och var på de flesta håll otillräcklig.

Som vanligt voro kvinnliga arbetare mycket efterfrågade till jordbruket, å vissa håll äfven ogifta och i allmänhet yngre drängar.

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1912.
[2] » » » » » » 1911.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med motsvarande tidpunkt under föregående år. Åtskilliga anstalter hafva däremot något mindre resultat än under april och maj månader, då den stora vårflyttningen inom jordbruket och det husliga arbetet framkallar osedvanligt stor omsättning. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med juni 1911 till 1 525 eller 25 % (däraf för jordbruket m. m. 441 eller 42 % och för öfriga näringsgrenar 1 084 eller 22 %); i förhållande till resultaten under nästföregående månad utgjorde minskningen 288 eller 4 % (för jordbruket m. m. dock en ökning af 161 eller 12 %, men för öfriga näringsgrenar en minskning af 449 eller 7 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidna månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Juni.	Maj.	Juni.	Juni.	Maj.	Juni.
Jordbruket m. m.	1911.	1912.	1912.	1911.	1912.	1912.
Män	83	103	*81*	66	72	75
Kvinnor	28	36	*28*	40	40	*39*
Tillsammans	**69**	**84**	*68*	**60**	**63**	*66*
Öfriga näringsgrenar.						
Män	187	157	*168*	78	77	*79*
Kvinnor	91	86	*96*	55	56	*57*
Tillsammans	**134**	**115**	*129*	**65**	**64**	*67*
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	158	142	*143*	75	75	*78*
Kvinnor	85	82	*89*	53	55	*55*
Tillsammans	**122**	**109**	*117*	**64**	**64**	*67*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser
Juni:									
Jordbruk o. skogshushållning	1 387	1 704	1 277	155	562	220	**1 542**	**2 266**	**1 497**
Grufdrift och malmförädling	37	59	30	-	—	—	**37**	**59**	**30**
Industri o. handtverk m. m. .	2 457	1 764	1 226	392	341	188	**2 849**	**2 105**	**1 414**
Handel och samfärdsel . . .	2 226	1 290	1 036	826	982	486	**3 052**	**2 272**	**1 522**
Husligt arbete	18	3	2	3 370	3 610	2 117	**3 388**	**3 613**	**2 119**
Allmän o. litterär verksamhet	15	14	11	28	28	18	**43**	**42**	**29**
Öfriga slag af arbete	2 271	1 041	986	140	5	3	**2 411**	**1 046**	**989**
Samtliga yrkesgrenar	**8 411**	**5 875**	**4 568**	**4 911**	**5 528**	**3 032**	**13 322**	**11 403**	**7 600**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	— 177	+ 190	+ 188	— 65	— 51	— 27	— 242	+ 139	+ 161
Grufdrift och malmförädling	+ 2	+ 10	+ 7	—	—	—	+ 2	+ 10	+ 7
Industri o. handtverk m. m. .	— 324	— 59	— 98	+ 13	+ 33	+ 18	— 311	— 26	— 80
Handel och samfärdsel . . .	+ 705	+ 198	+ 313	— 24	— 140	— 35	+ 681	+ 58	+ 278
Husligt arbete	+ 1	+ 3	+ 2	— 507	—1 002	— 588	— 506	— 999	— 586
Allmän o. litterär verksamhet	— 1	— 2	— 1	— 7	— 11	— 4	— 8	— 13	— 5
Öfriga slag af arbete	+ 235	— 62	— 62	+ 35	— 5	— 1	+ 270	— 67	— 63
Samtliga yrkesgrenar	**+ 441**	**+ 278**	**+ 349**	**— 555**	**—1 176**	**— 637**	**— 114**	**— 898**	**— 288**
Relativa tal. [1]									
Jordbruk o. skogshushållning	— 11	+ 13	+ 17	— 30	— 8	— 11	— 14	+ 7	+ 12
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	— 12	— 3	— 7	+ 3	+ 11	+ 11	— 10	— 1	— 5
Handel och samfärdsel . . .	+ 46	+ 18	+ 43	— 3	— 12	— 7	+ 29	+ 3	+ 22
Husligt arbete	—	—	—	— 13	— 22	— 22	— 13	— 22	— 22
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	+ 12	— 6	— 6	—	—	—	+ 13	— 6	— 6
Samtliga yrkesgrenar	+ 6	+ 5	+ 8	— 10	— 18	— 17	— 1	— 7	— 4

På 100 *lediga platser* kommo:[1]

Juni:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	81	28	**68**	75	39	**66**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	139	115	**135**	70	55	**67**
Handel och samfärdsel	173	84	**134**	80	49	**67**
Husligt arbete	—	93	**94**	—	59	**59**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	218	—	**230**	95	—	**95**
Samtliga yrkesgrenar	**143**	**89**	**117**	**78**	**55**	**67**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	Juni 1911.	Maj 1912.	Juni 1912.	Specialiteter.	Juni 1911.	Maj 1912.	Juni 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Befälspersonal	5	16	*6*	Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tjänare	59	109	*73*
Tjänare på stat	30	66	*33*	Tillfälliga arbeterskor	96	109	*103*
Tjänare i kost	308	463	*381*	Diverse personal	24	29	*44*
Tillfälliga arbetare	423	315	*718*	Spinneriarbetare	3	1	*7*
Trädgårdspersonal	45	153	*106*	Väfveriarbetare	5	8	*4*
Skogspersonal	26	44	*21*	Kapp- och klädsömmerskor	11	19	*11*
Andra	40	32	*12*	Linnesömmerskor	1	3	*5*
Tegelbruksarbetare	35	87	*58*	Trikotagearbetare	1	—	—
Gjutare och formare	14	17	*21*	Tvätt- och strykningsarbetare	17	26	*14*
Bleck- och plåtslagare	7	17	*34*	Bageri- och konditoriarbetare	21	27	*28*
Smeder och hofslagare	52	71	*68*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	11	11	*16*
Verktygsarbetare	2	2	*7*	Litografer och kemigrafer	3	5	*6*
Filare och bänkarbetare	45	49	*45*	Fabriksarbetare, ej spec.	—	8	*4*
Maskinarbetare	22	42	*36*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	37	48	*53*
D:o handtlangare	60	39	*30*	Hotell-, kafé- och restaur.: Servitriser	46	78	*75*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	70	75	*51*	Städerskor	31	33	*24*
Maskin- och modellsnickare	3	5	*4*	Kokerskor	21	27	*10*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	32	29	*15*	Diskerskor m. fl.	165	246	*208*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	255	164	*166*	Privat tjänst: Hushållerskor	37	49	*55*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	5	21	*11*	Hus- och barnjungfrur	201	251	*206*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	16	11	*18*	Kokerskor och köksor	72	170	*114*
Murare	65	25	*44*	Ensamjungfrur	456	665	*412*
Murarbetsmän och tegelbärare	59	90	*82*	Tvätt- och rengöringsarbeterskor	924	1 443	*1 121*
Byggnadssnickare och timmermän	229	194	*209*	Springflickor	66	33	*82*
Måleriarbetare	43	69	*47*				
Kvarnarbetare	2	4	—				
Bageri- och konditoriarbetare	19	19	*15*				
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	30	10	*15*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	18	22	*13*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	59	91	*68*				
Springpojkar	280	220	*460*				
Varuutkörare	21	18	*25*				
Kuskar och åkeriarbetare	66	72	*79*				
Kaptener, styrmän, sjömän	9	6	*10*				
Maskinister, eldare, kollämpare	4	4	*9*				
Stufveriarbetare	42	36	*71*				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Juni 1911.	Maj 1912.	Juni 1912.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	69	84	*68*
Metall- och maskinindustri	149	164	*129*
Trävaruindustri	116	125	*163*
Byggnadsverksamhet	124	132	*118*
Textilindustri	407	477	*297*
Beklädnadsindustri	145	141	*163*
Närings- och njutningsämnesindustri	157	196	*127*
Kontors- o. d. personal	285	291	*283*
Butiks- o. d. personal	202	216	*210*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	50	62	*54*
Landtransport	213	102	*181*
Husligt arbete	88	84	*94*
Grofarbete	262	192	*230*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen på mycket riklig tillgång på arbetskraft. Inom vissa näringsgrupper, såsom metall- och maskinindustrien, byggnadsverksamheten, textil- samt närings- och njutningsämnesindustrierna synas dock förhållandena hafva förbättrats. Detta var i någon mån äfven fallet med handelsyrket.

Antalet platser, som under *juni* månad tillsatts utom resp. orter.

	Juni 1912.			Juni	Maj
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1911.	1912.
Stockholm	131	41	**172**	215	212
Uppsala län	12	8	**20**	7	24
Södermanlands län	4	1	**5**	8	5
Östergötlands län	21	3	**24**	11	5
Norrköping	107	32	**139**	94	147
Jönköpings län	6	9	**15**	5	13
Kronobergs län	—	—	—	—	—
Norra Kalmar län	—	1	**1**	1	1
Södra Kalmar län	2	2	**4**	9	5
Blekinge län	12	8	**20**	7	34
Kristianstads län	11	4	**15**	14	18
Malmöhus län. Malmö	111	49	**160**	112	137
Malmöhus län. Lund	31	5	**36**	49	60
Malmöhus län. Landskrona	15	1	**16**	19	25
Malmöhus län. Hälsingborg	71	12	**83**	102	86
Malmöhus län. Ystad	12	4	**16**	16	24
Malmöhus län. Trelleborg	19	2	**21**	26	32
Malmöhus län. Eslöf	52	10	**62**	82	88
Malmöhus län. Skurup	18	4	**22**	28	30
Hallands län	6	1	**7**	6	10
Göteb. o. Bohus län	7	1	**8**	5	13
Göteborg	145	10	**155**	113	113
Skaraborgs län	—	—	—	1	1
Värmlands län	—	1	**1**	30	—
Örebro län	3	4	**7**	26	3
Västmanlands län	—	—	—	—	2
Kopparbergs län	—	—	—	8	1
Gäfle stad och län	—	—	—	7	4
Västernorrlands län	10	4	**14**	10	20
Jämtlands län	—	—	—	—	1
Västerbottens län	—	—	—	—	1
Norrbottens län	1	—	**1**	—	—
Tillsammans juni 1912	**807**	**217**	**1 024**	**1 011**	**1 115**
» » 1911	783	228	1 011	—	—
» maj 1912	857	258	1 115	—	—

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidna månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 55 platser för hushållerskor, 206 för hus- och barnjungfrur, 114 för kokerskor och köksor, 412 för ensamjungfrur samt 1 121 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 75 servitriser, 24 städerskor, 10 kokerskor, 208 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 53, i jordbruks- o. d. arbete 220. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras tegelbruksarbetare 58, bleck- och plåtslagare 34, smeder och hofslagare 68, filare och bänkarbetare 45, maskinarbetare 36, d:o handtlangare 30, sågverks- och brädgårdsarbetare 51, jord-, beton- o. d. arbetare 166, murare 44, murarbetsmän och tegelbärare 82, byggnadssnickare och timmermän 209, måleriarbetare 47, handels- och lagerarbetare 68, springpojkar 460, kuskar och åkeriarbetare 79, stufveriarbetare 71 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 6, tjänare på stat 33, tjänare i husbondes kost 381, tillfälliga arbetare 718, trädgårdspersonal 106, skogspersonal 21 samt diverse andra arbetare 12.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1 024 platser, hvaraf 807 manliga och 217 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 1 011, 783 och 228 samt under nästlidna månad 1 115, 857 och 258. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt uttryck för de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har i det hela varit god, särskildt för yrkesskickliga arbetare inom verkstadsindustrien och byggnadsindustrien. Till jordbruket har arbetstillgången varit god med brist på ogifta drängar och trädgårdsarbetare. För icke yrkesskickliga arbetare såsom handels-, fabriks-, åkeri- och grofarbetare har tillgången på arbete ej motsvarat efterfrågan. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit synnerligen god.

Uppsala län. Arbetsmarknaden har under månaden ej varit synnerligen liflig. Till jordbruket har ej förekommit någon större efterfrågan på arbetskraft; dock har mot slutet af månaden arbetstillgången något ökats.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit sämre än under föregående månad men ungefär lika med motsvarande tid föregående år. För byggnads- och järnarbetare har arbetstillgången dock varit god, men dålig för grofarbetare. — Kvinnliga afdelningen. Brist på arbetskraft.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden varit synnerligen god inom alla områden med undantag för kontors- och butikspersonal. Inom byggnadsindustrien har efterfrågan på skickliga snickare betydligt öfverstigit tillgången. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god med brist på arbetskraft.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit tryckt, särskildt inom byggnadsbranschen och arbetslöshet har förekommit, hufvudsakligast inom grofarbetarfacket. — Å kvinnliga afdelningen god arbetstillgång med brist på arbetskraft.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft har varit synnerligen ringa. — Kvinnliga afdelningen. Brist på arbetskraft.

Kronobergs län. Arbetsmarknaden normal.

Norra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit ganska dålig. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden däremot varit god.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god med undantag för grofarbetare. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med delvis brist på arbetskraft.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit medelgod på de flesta områden. Byggnadsverksamheten har dock fortfarande varit ganska ringa, med utsikter till förbättring. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Kristianstads län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har försämrats i jämförelse med föregående månad; förbättrad i jämförelse med motsvarande tid föregående år. Arbetstillgången till jordbruket har varit god, likaså tillgången på arbetskraft. — Kvinnliga afdelningen. Brist på mjölkjungfrur.

Malmö. Manliga afdelningen. Efterfrågan på arbetskraft har i likhet med föregående månad varit mycket ringa, särskildt för icke yrkeskunniga arbetare, kontorspersonal och handelsarbetare. Till jordbruket samt för yrkesskickliga arbetare och lärlingar inom en del industrier har dock arbetstillgången varit tämligen god. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god med brist på arbetskraft.

Lund. Manliga afdelningen. Inom byggnads- och järnindustrierna har arbetstillgången varit god för yrkeslärda arbetare, men dålig för icke yrkeslärda. Stort öfverflöd på jordbruks- och grofarbetare har förekommit. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden mindre god och försämrad.

Landskrona. Arbetsmarknaden har varit mindre god för daglönare till jordbruket och grofarbetare, men däremot något bättre inom byggnads- och verkstadsindustrierna.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har i likhet med motsvarande tid föregående år varit förhållandevis god för yrkeslärda arbetare, men otillräcklig för daglönare till jordbruket samt fabriks- och grofarbetare. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången försämrad i jämförelse med föregående månad, men tillgången på arbetskraft dock otillräcklig.

Ystad. Arbetstillgången inom staden har varit god såväl inom byggnadsindustrien som inom de flesta öfriga näringsgrenar. För grofarbetare samt inom stufverifacket dock otillräcklig. Till jordbruket har arbetstillgången varit något rikligare än under föregående månad, men otillräcklig i förhållande till de arbetssökandes antal.

Trelleborg. Arbetsmarknaden har varit normal. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra. Vid de kommunala arbetena inom staden hafva ett större antal arbetare erhållit sysselsättning.

Eslöf. Arbetsmarknaden har varit mindre god inom nästan alla yrkesgrenar med undantag af verkstadsindustrien. Äfven till jordbruket har arbetstillgången varit knapp.

Skurup. Arbetsmarknaden normal. Brist på kvinnliga tjänare samt målare och murare.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden oförändrad sedan föregående månad med dålig arbetstillgång för grofarbetare. Tillfälligt arbete har kunnat erhållas vid utställningsarbetena i Halmstad. I de öfriga städerna inom länet samt å landsbygden har arbetsmarknaden varit god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit synnerligen god.

Göteborgs och Bohus län. Arbetsmarknaden har varit tämligen god.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit synnerligen god och omsättningen af arbetskraft har varit större än under motsvarande tid föregående år. Förutom till jordbruket har delvis äfven inom maskinindustrien samt en del andra yrken och tidtals för grofarbetare efterfrågan på arbetskraft öfverstigit tillgången. Med undantag för kontorspersonal och handelsarbetare har icke någon arbetslöshet förekommit, snarare brist på arbetskraft. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit särdeles god på alla områden.

Skaraborgs län. *Tillgång* och efterfrågan på arbetskraft hafva ungefär motsvarat hvarandra. Brist på yngre drängar till jordbruket samt tjänarinnor till landet.

Värmlands län. Arbetsmarknaden har varit god med bortseende af brist på tjänarinnor.

Örebro län. Arbetsmarknaden har å såväl manliga som kvinnliga afdelningen varit god.

Västmanlands län. Med undantag för grofarbetare har arbetstillgången varit god. Beträffande kunniga järn- och metallarbetare, byggnadssnickare samt tjänare till jordbruket har efterfrågan varit större än tillgången.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden varit god, med undantag för ett antal yngre gossar, som nyligen slutat skolan. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med brist på arbetskraft.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit jämförelsevis god, dock något försämrad under månadens senare hälft. — Kvinnliga afdelningen. Brist på tjänarinnor till husligt arbete.

Västernorrlands län. Arbetsmarknaden kan betecknas som god. Brist på kvinnlig arbetskraft.

Jämtlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har något förbättrats, men har dock varit otillräcklig. — Kvinnliga afdelningen. Brist på arbetskraft.

Västerbottens län. Arbetstillgången har varit god. Brist på tjänarinnor till husligt arbete.

Norrbottens län. Arbetstillgången har varit god. Brist på lämplig arbetskraft.

B) *Tillgång på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Verkstads-, byggnads- och fabriksarbetare, typografer, maskinister och eldare, kontors-, butiks- och magasinspersonal, åkeri- och grofarbetare. — *Tvätterskor, kontors- och butiksbiträden, städerskor, hushållerskor.*	Ogifta kördrängar, trädgårdsarbetare. — Diskerskor och köksor till restaurant, kokerskor, ensamjungfrur.
Uppsala län.	
Grofarbetare.	——
Södermanlands län.	
Grofarbetare, yngre fabriksarbetare, springpojkar. — Yngre ensamjungfrur.	Jordbruksarbetare. — Dugliga ensamjungfrur, mjölkjungfrur.
Östergötlands län.	
Stall- och arbetsdrängar, handtlangare, sågverksarbetare, maskinister, bokhållare, lagerbiträden.	Gjutare, byggnadssnickare. — Mjölkjungfrur, servitriser, hushållerskor, kokerskor, barnjungfrur, ensamjungfrur.
Norrköping.	
Filare och bänkarbetare, sågverks- och trädgårdsarbetare, grofarbetare, alla slag, maskinister och eldare, handels- och åkeriarbetare m. fl. — Rengöringskvinnor.	Byggnadssnickare, lärlingar. — Tjänarinnor till husligt arbete, mjölkjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Jönköpings län.	
Icke yrkesvana arbetare.	Dugliga jungfrur.
Kronobergs län.	
——	Hotellpersonal, tjänare till husligt arbete.
Norra Kalmar län.	
Fabriks- och grofarbetare.	Tjänarinnor till husligt arbete.
Södra Kalmar län.	
Grofarbetare.	Drängar. — Mjölkjungfrur och dugliga ensamjungfrur.
Blekinge län.	
Jordschaktnings- och grofarbetare, stenarbetarelärlingar, springpojkar.	Möbelsnickare. — Landsjungfrur, köksor och diskerskor till hotell, kokerskor.
Kristianstads län.	
Daglönare, drängar, springpojkar, kuskar och grofarbetare. — Servitriser.	Mjölkjungfrur och dugliga ensamjungfrur.
Malmö.	
Inspektorer, landtbrukselever, gårdsdrängar, daglönare, grofarbetare, byggnadshandtlangare, handelsarbetare, kontorsbiträden, hotellvaktmästare. — Hushållerskor, kontors- och butikspersonal, kontorsstäderskor.	Gjutare, smidare, hofslagare, järnsvarfvare, möbelsnickare, målare, murare. — Ensamjungfrur och landsjungfrur.
Lund.	
Jordbruksarbetare, fabriks- och grofarbetare, springpojkar. — Tvätt- och rengöringskvinnor, uppasserskor.	Smeder, målare m. fl.
Landskrona.	
Daglönare, grofarbetare, kontorsbiträden och elever.	——
Hälsingborg.	
Daglönare, mindre yrkesskickliga järnarbetare, murerlarbetsmän, fabriks-, handels-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, servitriser, springflickor, kontorsstäderskor och rengöringskvinnor.	Yrkesskickliga järn- och metallarbetare, murare, byggnadssnickare och smedslärlingar. — Diskerskor, barnjungfur, tjänarinnor till landet.
Ystad.	
Jordbruks- och grofarbetare, byggnadssnickare.	Murare, målare. — Kunniga ensamjungfrur, kokerskor och städerskor.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft*
Trelleborg.	
Grofarbetare, daglönare.	——
Eslöf.	
Grof- och jordbruksarbetare, springpojkar.	Drängpojkar. — Jungfrur till landet.
Skurup.	
Daglönare.	Målare, murare. — Tjänarinnor.
Hallands län.	
Grofarbetare, springpojkar.	Ogifta drängar till jordbruket, hotellpersonal. — Dugliga jungfrur.
Göteborgs och Bohus län.	
Bokhållare, butiks- och magasinspersonal, körkarlar och industriarbetare.	Jordbruksdrängar, vallpojkar, bagare. — Mjölk- och landsjungfrur, hotellpersonal, dugliga tjänarinnor och vallflickor.
Göteborg.	
Bokhållare, handelsbiträden, yngre kontorsbiträden, kontorspojkar, handelsarbetare, springpojkar, grofarbetare. — Butiksbiträden, springflickor, städerskor, hushållerskor,	Jordbruksarbetare, bleck- och plåtslagare, smeder, järnsvarfvare, smedhandtlangare och bageriarbetare. — Tjänstflickor till landet, tjänarinnor till husligt arbete.
Skaraborgs län.	
Yngre jordbruksdrängar.	Dugliga ensamjungfrur, mjölkjungfrur.
Värmlands län.	
——	Mjölk- och ladugårdsjungfrur, hotellpersonal och tjänarinnor till husligt arbete.
Örebro län.	
Inom de flesta yrken och fack.	Yngre drängar. — Tjänarinnor till landet.
Västmanlands län.	
Grofarbetare.	Yrkeskunniga järn- och metallarbetare. — Tjänarinnor till landet.
Kopparbergs län.	
——	Järnsvarfvare, maskinsnickare. — Tjänarinnor till landet och staden.
Gäfle stad och län.	
Jordbruksarbetare, byggnads- och industriarbetare, springpojkar.	Kokerskor och kunniga ensamjungfrur.
Västernorrlands län.	
——	Tjänarinnor, alla slag.

Jämtlands län.

Varuutkörare, grofarbetare m. fl.	Jordbruksarbetare. — Inom samtliga kvinnliga yrken och fack.

Västerbottens län.

——	Kunniga köksor, ensamjungfrur, tjänarinnor till landet.

Norrbottens län.

Yngre tjänarinnor.	Sågverks- och byggnadsarbetare.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *juni* 1912.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	1 387	1 704	1 277	155	562	220	**1 542**	**2 266**	**1 497**	68	66
II. Grufdrift och malmförädling	37	59	30	—	—	—	**37**	**59**	**30**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	83	120	95	—	1	1	**83**	**121**	**96**	69	79
B Metall- o. maskinindustri	594	453	277	5	12	5	**599**	**465**	**282**	129	61
C Trävaruindustri	219	134	76	—	—	—	**219**	**134**	**76**	163	57
D Byggnadsverksamhet	934	793	602	—	—	—	**934**	**793**	**602**	118	76
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	37	20	9	2	4	1	**39**	**24**	**10**	—	—
F Textilindustri	54	9	5	50	26	15	**104**	**35**	**20**	297	57
G Beklädnadsindustri	38	33	20	154	85	50	**192**	**118**	**70**	163	59
H Närings- och njutningsämnesindustri	166	84	41	84	113	47	**250**	**197**	**88**	127	45
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	42	24	22	37	35	30	**79**	**59**	**52**	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	17	13	10	21	31	11	**38**	**44**	**21**	—	—
K Grafisk industri	38	9	7	6	7	7	**44**	**16**	**14**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	235	72	62	33	27	21	**268**	**99**	**83**	271	84
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	72	22	16	30	14	11	**102**	**36**	**27**	283	75
B Butiks- och magasinspersonal	387	186	148	154	72	41	**541**	**258**	**189**	210	73
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	77	100	72	389	754	349	**466**	**854**	**421**	54	49
D Landtransport	1 513	844	693	252	131	82	**1 765**	**975**	**775**	181	79
E Vattentransport	169	106	92	—	—	—	**169**	**106**	**92**	159	87
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	8	32	15	1	11	3	**9**	**43**	**18**	—	—
V. Husligt arbete	18	3	2	3 370	3 610	2 117	**3 888**	**3 613**	**2 119**	94	59
VI. Allmän och litterär verksamhet	15	14	11	28	28	18	**43**	**42**	**29**	102	69
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2 271	1 041	986	140	5	3	**2 411**	**1 046**	**989**	230	95
Summa för juni 1912	**8 411**	**5 875**	**4 568**	**4 911**	**5 528**	**3 032**	**13 322**	**11 403**	**7 600**	**117**	**67**
» » » 1911	7 542	4 769	3 558	4 027	4 726	2 517	11 569	9 495	6 075	122	64

[1] Jfr noten å sid. 606.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**87**	**158**	**91**	**113**	**115**	**74**	**48**	**71**	**45**
Däraf kvinnor	3	16	7	12	13	9	8	16	8
II. Grufdrift och malmförädling	**3**	**2**	—	**1**	**1**	**1**	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**5**	**4**	—	**6**	**20**	**19**	**1**	**1**	**1**
B Metall- och maskinindustri	**194**	**145**	**94**	**6**	**11**	**3**	**33**	**19**	**17**
Däraf kvinnor	1	5	1						
C Trävaruindustri	**46**	**28**	**14**	**4**	**2**	**2**	—	—	—
D Byggnadsverksamhet	**339**	**279**	**237**	**19**	**15**	**13**	**7**	**1**	**1**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**11**	**8**	**1**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	3	1						
F Textilindustri	**7**	**3**	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	1	—						
G Beklädnadsindustri	**86**	**38**	**25**	**1**	**1**	**1**	—	**1**	—
Däraf kvinnor	75	26	17				—	1	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	**32**	**63**	**23**	**4**	**8**	**5**	**2**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	17	32	14	2	3	3	2	1	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**7**	**8**	**3**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	6	8	3						
J Trämasse- och pappersindustri	**12**	**22**	**7**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	9	17	4						
K Grafisk industri	**20**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	3	1	1						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**50**	**27**	**21**	**7**	**1**	**1**	**11**	**3**	**2**
Däraf kvinnor	10	9	5				2	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**64**	**18**	**11**	—	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor	28	10	8						
B Butiks- o. magasinspersonal	**218**	**141**	**102**	**9**	**4**	**2**	**5**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	41	32	13	1	—	—	4	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**196**	**230**	**86**	**12**	**7**	**7**	**8**	**14**	**9**
Däraf kvinnor	162	202	71	12	6	6	4	13	8
D Landtransport	**445**	**439**	**374**	**29**	**28**	**18**	**19**	**9**	**7**
Däraf kvinnor	23	44	23	—	1	1	4	1	1
E Vattentransport	**27**	**25**	**24**	**6**	**1**	**1**	**2**	**1**	**1**
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	**7**	**29**	**7**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	11	3						
V. Husligt arbete	**928**	**1 147**	**712**	**94**	**58**	**50**	**52**	**35**	**21**
Däraf kvinnor	928	1 144	710	94	58	50	52	35	21
VI. Allmän och litterär verksamhet	**19**	**10**	**10**	**1**	**3**	**3**	—	—	—
Däraf kvinnor	11	5	5	1	3	3			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**420**	**296**	**277**	**75**	**28**	**25**	**45**	**11**	**10**
Däraf kvinnor	—	3	1						
Summa för juni månad år 1912	**3 223**	**3 121**	**2 120**	**387**	**303**	**225**	**234**	**168**	**116**
Däraf kvinnor	1 320	1 569	887	122	84	72	76	68	40
» » » månad år 1911	**2 605**	**2 239**	**1 475**	**321**	**265**	**167**	**289**	**195**	**117**
Däraf kvinnor	941	1 163	625	87	81	63	66	61	30

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kronobergs län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.														
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
30	103	84	212	535	420	29	15	12	8	1	—	36	36	27	46	48	26
2	23	7	16	102	61	1	4	1	1	—	—	4	12	9	5	18	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	4	1	1	2	2	2	—	—	—	2	5	5	12	6	5
49	20	17	19	23	12	9	12	5	2	1	1	5	5	2	16	10	8
12	8	7	22	6	5	6	4	4	1	—	—	2	2	2	1	3	—
78	23	17	25	47	14	7	9	2	1	—	—	8	2	2	16	17	16
1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
57	22	12	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	15	7	2	1	—												
8	4	3	10	8	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5	4	4
6	2	1	10	7	1										5	4	4
10	8	5	7	10	5	3	3	2	—	2	—	2	—	—	4	6	4
2	4	2	4	6	1							1	—	—	1	4	3
1	1	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	43	43	43	—	—	—
1	—	—	1	—	—							25	25	25			
7	4	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
—	1	1				1	—	—									
9	5	5	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
2	2	2															
7	1	1	3	3	3	—	—	—	—	—	—	12	3	1	20	4	1
															1	—	—
1	—	—	4	2	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1
			1	1	1										—	1	1
18	2	2	17	1	1	7	—	—	2	—	—	4	—	—	6	1	1
3	1	1	8	1	1	1	—	—				1	—	—	4	1	1
17	38	24	10	36	21	5	17	13	—	2	1	5	5	4	13	30	16
11	31	17	7	30	16	3	14	12				5	4	3	6	24	10
41	33	31	120	25	15	6	2	2	—	—	—	7	3	2	43	14	12
2	7	6	15	4	4	1	—	—				1	1	1			
17	16	16	3	10	8	—	—	—	—	—	—	3	7	3	2	—	—
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
51	140	68	162	210	97	78	65	42	8	9	4	59	56	29	101	90	41
51	140	68	162	210	97	78	65	42	8	9	4	59	56	29	101	90	41
—	1	—	3	3	2	2	1	1	—	—	—	1	4	1	—	1	—
—	1	—	3	1	—	1	—	—				1	4	1			
212	18	18	389	51	46	12	5	3	2	—	—	25	8	8	44	10	10
87	2	2	53	—	—												
630	447	315	1,014	972	653	173	136	88	24	15	6	219	179	129	332	247	147
192	229	114	282	363	182	86	83	55	9	9	4	97	102	68	123	142	69
655	483	291	720	773	409	258	183	88	—	—	—	201	183	118	251	186	116
177	256	91	254	387	170	102	84	46	—	—	—	71	83	52	105	106	62

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	118	134	67	112	138	112	92	92	81
Däraf kvinnor	10	49	11	22	55	34	6	14	13
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	8	8	8
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	10	5	4	1	12	13	2	5	4
B Metall- och maskinindustri	4	2	2	44	21	14	29	12	9
Däraf kvinnor				4	4	2			
C Trävaruindustri	3	4	2	7	1	1	5	1	1
D Byggnadsverksamhet	3	5	1	95	38	34	67	43	40
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	6	4	—	5	—	—
Däraf kvinnor				—	1	—			
F Textilindustri	1	—	—	17	7	7	1	—	—
Däraf kvinnor				15	7	7	1	—	—
G Beklädnadsindustri	—	—	—	35	24	19	8	6	3
Däraf kvinnor	—	—	—	29	22	18	6	5	2
H Närings- och njutningsämnesindustri	4	1	—	49	7	4	47	10	5
Däraf kvinnor	2	1	—	21	6	3	14	7	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	3	2	2	8	1	1
Däraf kvinnor				1	2	2	2	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	5	6	6	4	2	—
Däraf kvinnor				5	6	6	3	2	—
K Grafisk industri	—	—	—	2	5	4	—	—	—
Däraf kvinnor				—	4	4			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	75	22	23	13	8	8
Däraf kvinnor				10	15	14			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	3	—	—	2	—	—
Däraf kvinnor									
B Butiks- och magasinspersonal	2	—	—	103	11	9	9	2	1
Däraf kvinnor				53	9	7	2	2	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	8	20	8	34	70	43	34	35	14
Däraf kvinnor	7	19	8	31	63	37	31	33	14
D Landtransport	13	10	6	464	88	70	165	21	19
Däraf kvinnor	2	1	—	133	35	25	35	4	3
E Vattentransport	—	—	—	23	9	9	24	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	55	67	23	423	280	215	122	130	87
Däraf kvinnor	55	67	23	423	280	215	122	130	87
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	5	3	1	—	1	—
Däraf kvinnor				4	3	1			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	5	1	1	211	66	66	67	10	10
Summa för juni månad år 1912	226	249	114	1 717	814	652	712	387	291
Däraf kvinnor	76	137	42	751	512	375	222	197	122
» » » månad år 1911	138	191	76	1 508	746	527	783	429	310
Däraf kvinnor	45	89	23	629	498	327	226	199	127

l ä n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
213	215	151	51	62	29	47	137	73	31	67	29	15	19	10
25	44	17	6	23	6	2	50	2	9	23	8	—	5	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	9	6	4	2	2	5	17	16	—	—	—	1	2	—
27	33	15	15	21	15	74	60	37	5	4	3	1	1	1
6	1	—	1	4	2	—	1	1	3	—	—	2	—	—
52	57	28	23	36	30	33	7	4	3	—	—	2	—	—
4	2	1	1	—	—	73	95	77	8	4	4	1	—	—
1	—	—				6	4	4	—	—	—	—	—	—
2	1	1	4	—	—	11	1	—	—	—	—	—	—	—
—	1	1	2	—	—	3	1	—						
13	4	3	8	—	—	11	21	9	1	—	—	—	2	—
8	1	1	5	—	—	8	15	5						
36	5	2	2	1	—	27	46	23	3	—	—	—	5	—
6	4	2	—	1	—	9	30	12				—	2	—
2	—	—	—	—	—	2	4	2	6	—	—	—	—	—
									1	—	—			
—	—	—	—	—	—	6	7	1	1	1	1	—	—	—
						3	5	—						
—	—	—	—	—	—	6	5	4	—	—	—	—	—	—
						1	—	—						
20	4	3	—	1	1	6	6	5	—	—	—	1	1	1
1	—	—				1	1	—						
2	—	—	2	1	1	7	11	9	—	—	—	2	1	1
						—	2	1						
14	5	4	4	5	5	85	77	57	9	2	2	2	—	—
7	3	2	1	3	3	16	17	9	5	2	2			
14	35	22	3	74	64	21	81	15	5	17	12	3	2	3
14	33	21	2	60	50	19	76	11	5	16	11	3	2	3
91	23	21	31	11	8	89	180	120	22	9	4	6	1	1
11	2	2	6	2	2	2	23	9	5	—	—			
6	—	—	2	—	—	37	30	26	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	10	8	—	—	—	—	—	—
203	134	88	88	54	30	436	555	303	45	34	24	19	26	10
185	134	88	88	54	30	436	555	303	45	34	24	19	26	10
1	1	1	—	1	1	4	2	1	—	—	—	—	—	—
			—	1	1	1	—	—						
138	48	48	25	5	5	417	299	294	25	43	30	7	2	2
848	577	394	264	278	193	1 403	1 655	1 088	164	181	109	60	62	29
258	222	134	110	144	92	501	776	353	70	75	45	22	35	13
965	630	510	202	202	113	1 144	1 350	884	185	211	131	54	62	31
222	200	125	87	109	60	425	684	354	68	105	51	20	35	15

Yrkesgrupper.	Värmlands län.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	14	25	11	37	33	28	96	107	59
Däraf kvinnor	1	11	2	5	4	3	9	22	8
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	6	12	2
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	5	7	7	3	—	—	3	5	3
Däraf kvinnor							—	1	1
B Metall- och maskinindustri	—	1	—	10	4	3	15	33	8
Däraf kvinnor							—	2	1
C Trävaruindustri	11	11	9	3	1	1	6	7	2
D Byggnadsverksamhet	2	3	1	13	10	10	10	16	9
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	2	2	2	1	—	—	—	3	2
F Textilindustri	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
G Beklädnadsindustri	1	1	1	1	—	—	—	2	1
Däraf kvinnor	1	1	1				—	1	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	—	—	—	5	1	1	2	3	—
Däraf kvinnor				1	1	1	—	1	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	1	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	1	—	—	6	2	2	6	5	2
Däraf kvinnor				3	2	2	2	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
B Butiks- o. magasinspersonal	3	—	—	6	1	1	—	2	—
Däraf kvinnor	1	—	—	2	—	—			
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	6	16	8	10	6	6	3	9	2
Däraf kvinnor	2	12	4	8	4	4	2	9	2
D Landtransport	4	2	1	53	28	28	15	9	9
Däraf kvinnor				9	4	4	1	1	1
E Vattentransport	1	4	2	1	—	—	1	1	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	4	3
V. Husligt arbete	22	40	18	93	51	41	92	89	59
Däraf kvinnor	22	40	18	93	51	41	92	89	59
VI. Allmän och litterär verksamhet	2	2	1	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	2	1						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	7	5	5	52	30	30	40	1	1
Summa för juni månad år 1912	81	119	66	297	167	151	295	308	162
Däraf kvinnor	29	66	26	122	66	55	106	126	72
» » » månad år 1911	73	129	61	239	188	152	250	182	119
Däraf kvinnor	28	75	23	105	93	63	101	95	47

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Västernorrlands län.			Jämtlands län.			Västerbottens län.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
41	44	21	23	8	6	4	5	3	22	78	27	15	16	9	2	4	2
2	10	3	—	1	—	—	1	—	3	39	—	3	5	1	—	2	1
18	36	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
—	3	1	—	7	4	—	5	—	1	—	—	8	3	3	—	—	—
15	12	8	9	4	3	4	2	1	2	1	—	8	6	3	4	2	1
9	9	2	9	1	1	6	2	2	6	6	1	15	21	14	—	5	—
17	25	23	23	15	13	—	—	—	1	—	—	45	38	30	1	15	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	—	—												
—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—
															1	—	—
2	5	3	5	5	4	—	—	—	4	6	1	—	1	—	—	—	—
1	4	2	—	2	1				1	4	—						
—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—
8	5	5	17	1	1	—	—	—	2	—	—	3	2	2	—	—	—
			3	—	—												
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7	2	2	—	—	—
4	2	—	4	1	1	4	—	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—
			1	—	—	2	—	—				1	—	—			
7	27	13	10	8	4	9	14	6	16	34	5	5	5	3	12	22	12
7	26	13	8	8	4	7	12	5	16	32	5	5	4	3	12	21	11
19	9	6	41	14	13	14	7	3	13	5	2	11	4	3	4	1	—
						1	1	—	1	—	—						
—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
72	76	36	36	44	24	30	42	22	38	73	23	24	44	17	57	64	35
72	76	36	36	44	24	30	42	22	38	73	23	24	44	17	57	64	35
—	5	4	1	—	—	—	—	—	—	2	1	4	2	2	—	—	—
—	5	4	1	—	—				—	1	—	3	2	2			
60	16	15	33	45	45	13	11	6	50	12	10	27	16	16	10	9	8
272	275	156	232	153	119	84	88	43	159	217	70	180	163	106	92	122	58
82	121	58	50	55	29	40	56	27	59	149	28	36	55	23	70	87	47
202	187	115	174	142	114	115	118	47	47	44	15	—	—	—	190	177	89
75	90	58	53	48	33	67	71	25	2	5	—	—	—	—	71	109	52

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Obs! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222	228
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200	205
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150	151
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114	111
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49	48
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169	152
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125	116
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—	126
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149	149
13	» konserverade	»							134	128
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27	29
15	färsk	»							76	48
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46	47
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32	30
19	råg- » » »	»	19	19	19	20	23	22	20	20
20	rågsikt- » » »	»	23	24	24	26	29	28	26	25
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34	32
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28	—
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63	64
24	» » » svenska	»							39	39
25	» billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40	39
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39	37
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28	27
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76	74
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45	44
31	» » » mjölk	»							61	60
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98	96
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117	116
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60	58
36	Fårkött, färskt	»	103	105	118	125	125	121	118	115
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	*103*	*102*
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129	120
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138	129
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149	139
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31	31
42	strömming	»	42	40	40	43	37	37	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80	79
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39	39
45	» » slofetsill	»							34	34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23	25
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54	51
48	» » torsk	»							45	45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125	155
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71	69
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17	15
53	» Standard White	»							15	14
54	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280	2280
55	barr- 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 73	[5] 80	[5] 74	187	185
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130	132
59	» eng. kamin- »	»	—	—	—	—	—	—	159	156

[1]) Preliminära siffror. — [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [3]) Uppgifterna afse å vissa [5]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [6]) Prisstegringen beror på att en del

Obs! Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(maj 1911—maj 1912) för samtliga orter.

28 orter, men för åren 1910—1912 för 39 orter.

Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April[1]) 1912.	Maj[1]) 1912.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8	7	2
5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	3
213	214	218	233	244	252	246	245	243	241	241	237	228	4
195	194	194	211	222	228	224	223	218	211	210	211	208	5
151	151	151	151	151	152	153	153	154	154	154	154	155	6
111	111	110	111	111	111	112	112	114	114	113	112	114	7
48	48	49	48	48	47	48	48	50	50	50	51	50	8
143	140	141	143	149	154	155	155	156	155	156	156	156	9
110	107	107	107	115	119	120	120	120	120	120	122	122	10
121	117	115	116	124	129	130	131	131	131	131	131	131	11
111	118	125	131	145	169	201	219	212	205	155	122	118	12
115	117	119	120	130	136	143	143	143	150	144	—	—	13
28	28	28	27	34	32	31	30	32	33	33	35	35	14
—	—	55	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
28	29	29	28	29	29	29	29	30	30	29	30	29	16
45	45	45	46	47	51	51	52	53	53	53	53	53	17
30	30	30	30	30	31	31	31	31	31	31	31	31	18
19	19	20	20	20	20	20	20	21	21	22	22	22	19
25	25	25	25	26	26	26	26	26	27	27	27	27	20
31	31	31	31	32	33	33	34	35	36	36	36	36	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
62	62	[6]) 65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	23
39	39	39	39	39	39	39	39	39	40	40	40	40	24
33	33	33	33	33	34	34	34	34	34	34	35	35	25
39	39	39	39	39	40	40	40	40	40	40	40	40	26
37	37	37	37	37	37	37	37	38	38	38	38	38	27
27	28	27	27	28	27	28	28	28	29	28	28	28	28
74	74	74	74	74	74	74	74	75	76	76	76	77	29
44	45	44	44	45	44	44	44	44	45	44	45	45	30
60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	61	60	61	31
98	100	100	99	97	94	92	93	95	94	96	100	105	32
80	81	81	80	78	76	74	75	77	77	78	81	85	33
116	117	116	116	114	114	113	115	116	116	117	119	121	34
58	58	58	58	58	57	57	59	59	59	60	60	61	35
125	124	122	117	110	103	102	107	110	115	117	123	127	36
107	107	104	102	101	97	97	97	100	101	102	102	105	37
121	120	120	120	119	117	114	113	113	113	113	116	120	38
130	129	129	128	126	125	123	123	121	122	121	124	126	39
138	138	136	137	136	132	135	134	133	131	133	132	133	40
26	34	37	37	36	34	33	29	25	27	27	29	33	41
32	37	35	33	36	38	40	37	36	36	34	32	35	42
75	81	80	80	80	78	77	77	76	78	76	75	76	43
39	39	39	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	44
34	33	33	34	33	34	35	35	35	35	34	34	34	45
24	25	25	24	25	25	25	25	25	25	25	25	25	46
51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	52	51	51	47
44	45	46	46	46	44	44	45	43	44	45	44	42	48
150	151	153	155	159	165	169	170	172	172	172	174	176	49
67	67	68	72	72	73	73	73	73	73	73	73	73	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
16	16	16	15	15	14	14	14	14	14	14	15	16	52
14	14	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	53
2260	2260	2280	2280	2280	2300	2300	2300	2310	2320	2340	2310	2340	54
1790	1790	1810	1820	1820	1830	1830	1840	1840	1850	1870	1830	1860	55
184	184	184	184	189	189	188	189	187	187	195	193	191	56
371	373	372	371	371	375	376	376	378	388	403	402	397	57
132	132	131	133	133	134	136	136	139	145	152	152	151	58
154	153	155	155	154	155	157	157	159	166	179	181	171	59

orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [4]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. — prisuppgifter utmönstrats, enär de befunnits ej afse äkta »Carolina»-gryn.

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:								
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47	50
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga[3])	40	40	46	48	46	40	41	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37	36
» 3. Mindre feta[4])	28	29	36	38	35	27	28	25
Kvigor (och stutar):								
Extra prima[5])	—	—	58	60	59	52	55	58
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[6])	46	46	51	54	52	45	44	46
» 2. Mindre feta[6])	37	37	44	48	44	36	36	36
Tjurar:								
Extra prima[7])	—	—	55	57	56	46	49	55
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43	46
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)[8])	39	41	46	49	44	38	40	43
» 3. Mindre köttiga[9])	33	36	40	38	39	32	33	33
Oxar:								
Extra prima[10])	—	—	—	—	58	—	47	50
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43	44
» 2. Mindre feta[11])	—	—	42	46	43	34	36	38
Kalfvar:								
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[12])	57	59	64	68	63	60	61	60
» (70—90 »)[12])	51	53	54	61	56	55	55	52
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40	41
Får:								
Yngre, feta[13])	—	—	53	54	52	50	51	51
Äldre, » [14])	—	—	44	49	46	45	45	42
Svin:								
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77	64
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	78	62
Suggor	39	45	66	57	46	58	67	53

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 Stockholm och Malmö. Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för nov. 1911 och jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — endast Malmö samt för febr.—maj 1912 Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna för maj 1911—jan. maj 1911—jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — [7]) Uppgifterna för maj—dec. 1911 afse endast Göteborg. [9]) Uppgifterna för maj och juli 1911 afse Malmö och Göteborg, för aug.—dec. 1911 och endast Malmö och för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [11]) Uppgifterna för nov. 1911—maj 1912 afse gifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för maj—dec. 1911 och maj 1912 Stockholm och mars—maj 1912 Stockholm och Göteborg.

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—maj 1912.

(maj 1911—maj 1912) för alla tre orterna.

Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April 1912.	Maj 1912.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
—	—	51	52	52	53	51	47	48	48	49	53	58
45	45	44	42	40	40	41	38	40	41	42	45	48
39	40	39	37	35	35	34	33	35	37	38	41	44
27	28	27	25	23	22	21	21	22	28	27	31	34
59	59	57	57	58	59	60	59	59	54	55	60	62
48	51	49	47	46	46	45	45	46	45	46	50	53
37	40	39	37	36	36	35	35	35	35	35	41	44
56	58	56	55	54	55	55	55	56	54	55	57	60
47	48	48	47	45	46	46	46	48	48	49	53	55
44	45	45	43	42	43	43	42	45	44	45	49	51
35	37	36	33	31	30	29	28	30	36	35	40	43
—	54	—	56	47	50	46	45	49	49	50	54	57
48	48	47	45	43	43	42	40	43	43	44	49	52
42	42	41	38	36	36	36	35	37	37	39	41	43
61	61	57	55	59	59	60	60	62	63	63	66	68
52	53	50	49	52	53	54	54	55	55	55	56	59
40	40	42	40	41	42	42	43	44	43	43	46	47
60	55	50	47	47	46	45	48	48	49	49	50	58
52	48	41	39	35	33	33	34	38	42	49	50	53
63	63	64	64	63	59	59	58	60	62	63	67	74
61	60	60	61	61	58	57	57	59	61	62	65	72
53	48	49	48	49	48	48	48	49	50	54	56	59

— [2]) Uppgifterna för maj, juli—dec. 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö; för febr.—maj 1912 [4]) Uppgifterna för maj—juli 1911 afse Malmö och Göteborg, för aug.—dec. 1911 och jan. 1912 1912 afse endast Malmö samt för febr.—maj 1912 Stockholm och Malmö. — [6]) Uppgifterna för Malmö och för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [8]) Uppgifterna för dec. 1911 afse Malmö och jan. 1912 endast Malmö samt för febr.—maj 1912 Stockholm och Malmö. — [10]) Uppgifterna för 1911 afse Stockholm och Göteborg. — [12]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [13]) Upp- Göteborg. — [14]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg, för maj—juni 1911 samt för

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *maj* 1911—*maj* 1912.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Maj 1911	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars. 1912.	April 1912.	Maj 1912.
		Medelpris (öre).												
Fisk och *fiskvaror*:[1]														
Abborre	kg.	29	29	56	44	61	61	51	53	60	—	87	62	46
Braxen	»	27	31	—	—	39	28	44	—	41	—	49	35	46
små	»	—	—	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Böckling	låda	—	—	—	—	—	—	243	—	—	—	—	—	—
Flundra(Skrubba)	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	—	—
Gråsej	»	—	—	19	23	25	22	15	16	21	35	21	29	37
Gädda	»	59	69	83	74	76	66	71	63	81	80	103	83	78
Gös	»	96	116	—	100	119	105	119	131	149	133	123	144	112
Hafslax	»	—	36	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvitling	»	10	—	15	21	16	16	25	18	14	29	25	28	19
Hälleflundra	»	77	76	85	68	73	78	71	66	90	97	83	103	91
små	»	59	51	53	—	48	46	45	38	64	62	55	70	—
Id	»	34	—	44	—	46	49	46	37	30	—	57	48	—
Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	—	30	35	—	—	—
Kolja[2]	»	12	28	—	40	37	30	29	24	34	36	33	40	36
små	»	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—
Kungsflundra	»	—	—	—	35	47	38	49	43	40	58	44	43	42
Kummel	»	—	—	26	—	25	27	40	—	—	—	—	20	—
Lake	»	15	—	—	—	—	54	51	48	55	66	66	43	—
Lax, färsk	»	199	237	148	—	—	173	171	170	283	253	173	122	267
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	300	198	200	—	—
Laxöring	»	130	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lindare	»	40	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	—
Långa	»	—	—	—	34	35	38	25	20	—	—	—	51	—
salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—
Makrill	»	54	34	39	46	50	—	—	—	—	—	—	—	101
Piggvar	»	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	31	—	—	—	—	—	—
Röding	»	—	—	—	—	—	110	75	—	—	—	—	—	—
Rödspotta	»	37	57	51	48	46	39	64	43	49	51	49	49	46
Rödtunga	»	59	—	48	54	46	45	35	47	50	49	51	41	25
Sandskädda	»	—	—	—	—	—	17	14	—	—	—	39	—	—
Sarf	»	8	—	7	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sik	»	65	54	74	75	82	73	57	49	[3] 32	—	—	85	86
Sill, färsk	låda	330	—	—	—	2250	1295	1529	1026	977	1229	888	—	—
»	½ låda	—	—	—	—	—	—	600	305	320	700	—	—	—
»	kg.	—	—	—	23	26	23	24	20	18	21	21	—	18
rökt	låda	—	—	—	—	—	—	153	—	—	250	195	90	75
Sjötunga	kg.	—	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slätvar	»	—	—	—	45	—	66	57	44	70	—	68	55	57
Stenbit	»	28	—	26	—	—	—	—	—	—	—	32	26	41
Strömming	»	9	—	—	—	21	—	19	—	—	39	32	27	—
»	låda	—	—	—	—	690	—	750	695	759	870	699	538	635
Torsk[2]	kg.	22	35	22	36	36	33	31	24	35	38	34	34	38
salt	»	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	14	—	—
Ur, färsk	»	14	—	—	—	—	—	19	—	34	21	—	—	—
Ål, stor	»	125	160	153	—	148	131	—	—	—	—	—	—	—
medelstor	»	—	100	133	115	137	107	—	—	—	—	—	145	90
små	»	—	—	—	—	—	—	—	70	—	—	—	95	—
rökt	»	—	—	—	—	300	—	280	—	250	—	—	—	—
Skaldjur:														
Hafskräftor	tjog	50	—	—	—	—	—	29	—	—	25	—	44	—
Hummer	st.	112	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	2028	2472	2938	3175	3250	—	—	3000	2625
Krabbor	st.	10	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	440	454	—	400	—	—	—	—	—
Kräftor	»	50	—	—	80	72	71	—	—	—	—	—	—	—
Räkor, kokta	kg.	78	67	55	50	84	90	99	104	93	104	71	55	83
små	»	27	38	—	—	—	—	50	32	39	53	56	—	—

Marknadens läge $^{2}/_{5}$ — $^{8}/_{5}$: tillgång otillräcklig, efterfrågan liflig. tendens stigande.
$^{9}/_{5}$ —$^{15}/_{5}$: » knapp, » liflig, » fast.
$^{16}/_{5}$ —$^{22}/_{5}$: » oförändrad, » god, » » .
$^{23}/_{5}$ —$^{29}/_{5}$: » medelmåttig, » god, » häfdad.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare. — [3]) Frusen i låda.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under andra kvartalet 1912.

Den efterföljande redogörelsen grundar sig hufvudsakligen på de uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från enskilda arbetsgifvare. De i brefkortsformat tryckta frågeformulären hafva fortfarande till största delen infordrats af Kommerskollegii ombud i orterna, hvilka för närvarande uppgå till ett antal af 35, hvaraf 15 äro föreståndare för arbetsförmedlingsanstalter, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt af Kollegium hafva emellertid dylika uppgifter insamlats från arbetsgifvare i Stockholm samt i den närmaste trakten däromkring äfvensom från sådana större arbetsgifvare i landsorten, hvilka i regel sysselsätta minst 200 arbetare. Antalet af Kollegium direkt tillfrågade arbetsgifvare uppgår numera till 475. Såsom material för bedömande af arbetstillgången i riket föreligga äfven rapporter från Kollegii ombud, hvilka innehålla dels en kort allmän karaktäristik af ställningen på arbetsmarknaden inom ombudens orter med särskild hänsyn tagen till de större näringar, som där äro representerade, dels uppgifter om arbets- och arbetartillgången inom jordbruket, skogsbruket, byggnadsverksamheten samt transportarbetet i orten, i den mån ombuden genom förfrågningar hos vederbörande arbetsgifvare, deras samt arbetarnas organisationer eller på annat sätt kunnat bilda sig en säker uppfattning därom.

För nu ifrågavarande kvartal hafva besvarade formulär återkommit från 1 631 arbetsgifvare med 219 627 arbetare, hvaraf 1 282 arbetsgifvare med 202 407 arbetare inom industri och handtverk samt transportarbete. Samtliga arbetsgifvare — med ett par undantag — hvilka sysselsätta minst 200 arbetare, hafva insändt besvarade formulär, hvarför ifrågavarande uppgifter torde få anses som i hög grad värdefulla och representativa för åtminstone hela den svenska storindustrien.

Efter bearbetning af de inkomna svaren kan för bedömande af *arbetstillgången under andra kvartalet 1912 inom industri och handtverk* i jämförelse med närmast föregående kvartal följande sammanställning anföras:

1912	Antal redovisade arbetare.	Arbetare (i %), anställda hos arbetsgifvare, hvilka angifvit arbetstillgången såsom: mer än medelgod.	medelgod.	mindre än medelgod.
2:dra kv.	*202 407*	*70*	*25*	*5*
1:sta »	184 711	62	26	12

1911.	Antal redovisade arbetare.	Arbetare (i %), anställda hos arbetsgifvare, hvilka angifvit arbetstillgången såsom mer än medelgod.	medelgod.	mindre än medelgod.
4:de kv.	186 685	58	31	11
3:dje »	186 259	57	28	15
2:dra »	178 446	58	29	13
1:sta »	163 200	51	36	13
1910.				
4:de kv.	135 620	58	29	13
3:dje »	138 019	64	23	13
2:dra »	135 583	62	27	11

Det visade sig äfven, att arbetstillgången under ifrågavarande kvartal ansågs:

i jämförelse med närmast föregående kvartal såsom *bättre* af 430 arbetsgifvare med 67 175 arbetare (33 %); såsom *oförändrad* af 763 arbetsgifvare med 126 633 arbetare (63 %); såsom *sämre* af 89 arbetsgifvare med 8 599 arbetare (4 %) samt

i jämförelse med samma kvartal föregående år såsom *bättre* af 361 arbetsgifvare med 65 888 arbetare (33 %); såsom *oförändrad* af 819 arbetsgifvare med 123 803 arbetare (61 %) samt såsom *sämre* af 102 arbetsgifvare med 12 716 arbetare (6 %).

Med ledning af tabellen å sid. 632—633, som utgör en sammanfattning af arbetsgifvarnas inom industrien och handtverket uppgifter, har utarbetats följande *allmänna öfversikt öfver arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper* under andra kvartalet 1912.

Inom *grufdriften* rådde fortfarande god arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft. Förbättring synes hafva inträdt sedan föregående kvartal särskildt vid de stora exportmalmfälten vid Kiruna och Gällivare samt vid de skånska stenkolsgrufvorna, där det fortfarande på grund af efterverkningarna efter den engelska kolgrufvestrejken rådde stark efterfrågan på stenkol. Af de uppgiftslämnande arbetsgifvarna rapportera 13 med 7 487 arbetare (74 %) mer än medelgod och 6 med 2 615 arbetare (26 %) medelgod arbetstillgång.

Inom *närings- och njutningsämnesindustrien* kan arbetstillgången betecknas såsom i allmänhet god med någon förbättring sedan föregående kvartal särskildt inom bryggeriindustrien samt margarin-, choklad- och konfektfabrikationen. Äfven från tobaksindustrien låta uppgifterna i allmänhet gynnsammare än under föregående kvartal. Inom kvarnindustrien klagas från flera håll öfver öfverproduktion och äfven vid sockerfabrikerna, där arbetet vid denna tid på året, såvida icke verksamheten vid efterkampanjens afslutande alldeles inställts, till stor del utgöres af reparationer m. m., var arbetstill-

gången mindre god. Från tvänne fabriker uppgifves, att anledningen till arbetets nedläggande varit kolbrist. Inom bageriyrket, där arbetskonflikt utbröt mot slutet af kvartalet, betecknades arbetstillgången i allmänhet såsom god med förbättring sedan föregående kvartal, särskildt inom spisbrödsfabrikationen. Inalles rapporterade inom närings- och njutningsämnesindustrierna 107 arbetsgifvare med 6 568 arbetare (52 %) mer än medelgod, 69 arbetsgifvare med 4 361 arbetare (35 %) medelgod samt 23 arbetsgifvare med 1 606 arbetare (13 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *textilindustrien* var arbetstillgången för bomullsbranschens vidkommande fortfarande god med brist på kvinnlig arbetskraft, medan å andra sidan läget inom ylle- och juteindustrierna alltjämt lämnade åtskilligt öfrigt att önska; från flera stora fabriker rapporteras öfverflöd på arbetskraft. Af arbetsgifvarna rapporterade 37 med 9 067 arbetare (48 %) mer än medelgod, 20 med 6 189 arbetare (33 %) medelgod samt 16 med 3 658 arbetare (19 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *beklädnadsindustrierna* inträdde som vanligt med vårsäsongens början en stark ökning i arbetstillgången, särskildt inom skrädderibranschen, där flerstädes brist på arbetskraft rådde. Inom skoindustrien var dock läget fortfarande mindre gynnsamt och från flera skofabriker klagades alltjämt öfver öfverproduktion med öfverflöd på arbetskraft. Af samtliga arbetsgifvare inom beklädnadsindustrien rapporterade 78 med 5 921 arbetare (58 %) mer än medelgod, 29 arbetsgifvare med 3 892 arbetare (38 %) medelgod samt 5 arbetsgifvare med 392 arbetare (4 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *trävaruindustrien* var arbetstillgången mycket god med afsevärd förbättring sedan närmast föregående kvartal, väl närmast beroende på att skeppningssäsongen tagit sin början. Sågverken voro i full gång och tillgången på arbetskraft var normal. Vid snickerier och möbelfabriker hade arbetstillgången något ökats i jämförelse med föregående kvartal. Af arbetsgifvarna inom trävaruindustrien rapporterade 127 med 18 822 arbetare (62 %) mer än medelgod, 64 arbetsgifvare med 10 866 arbetare (36 %) medelgod samt 9 med 556 arbetare (2 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid såväl *trämassefabrikerna* som *pappersbruken* var arbetstillgången mycket god med förbättring, i synnerhet vid trämassefabrikerna, sedan nästföregående kvartal och motsvarande kvartal år 1911. Det under föregående kvartal rådande öfverflödet på arbetskraft hade väsentligt minskats och tillgången på arbetskraft betecknades i allmänhet såsom normal. Af arbetsgifvarna inom dessa branscher rapporterade 66 med 13 571 arbetare (82 %) mer än medelgod samt 16 med 2 941 arbetare (18 %) medelgod arbetstillgång.

Inom *grafiska* industrien var arbetstillgången fortfarande mycket god och något bättre än under andra kvartalet nästlidet år. Tillgången på arbetskraft var normal. Tillsammans 42 arbetsgifvare med 3 231 arbetare (77 %) rapporterade mera än medelgod, 10 med 565 arbetare (14 %) medelgod samt 3 med 371 arbetare (9 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *malmförädlingsindustrien* hade det förut rådande gynnsamma läget ytterligare förbättrats. Af arbetsgifvarna rapporterade 31 med 15 460 arbe-

tare (94 %) mera än medelgod samt 3 med 993 arbetare (6 %) medelgod arbetstillgång.

Inom *metall-* samt *maskin-* och *skeppsbyggnadsindustrierna* var arbetstillgången i allmänhet mycket god med ytterligare förbättring såväl i jämförelse med föregående kvartal som andra kvartalet nästlidet år. Af arbetsgifvarna inom metallindustrien rapporterade 65 med 11 087 arbetare (79 %) mera än medelgod, 20 med 2 582 arbetare (18 %) medelgod och 3 med 378 arbetare (3 %) mindre än medelgod samt inom maskin- och skeppsbyggnadsindustrien 90 arbetsgifvare med 20 807 arbetare (85 %) mera än medelgod, 25 med 2 697 arbetare (11 %) medelgod samt 8 med 872 arbetare (4 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *jord-* och *stenindustrierna* synas konjunkturerna sedan föregående kvartal hafva ytterligare förbättrats. Vid stenhuggerierna var arbetstillgången mycket god och flerstädes, särskildt i Blekinge, rådde brist på arbetskraft. Äfven från glasindustrien låta uppgifterna ganska gynnsamma och tyda på förbättring i jämförelse med såväl andra kvartalet 1911 som första kvartalet innevarande år. Inom jord- och stenindustrien rapporterade sammanlagdt 66 arbetsgifvare med 12 738 arbetare (71 %) mera än medelgod, 40 arbetsgifvare med 5 083 arbetare (28 %) medelgod samt 6 arbetsgifvare med 133 arbetare (1 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *kemisk-tekniska industrien* rapporterade tändsticksfabrikerna medelgod arbetstillgång med betydande förbättring i jämförelse med andra kvartalet 1911. Af arbetsgifvarna rapporterade 25 med 2 769 arbetare (33 %) mera än medelgod, 16 med 5 398 arbetare (63 %) medelgod samt 1 med 354 arbetare (4 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *byggnadsindustrien* inträdde som vanligt under detta kvartal en väsentlig förbättring i arbetstillgången. Äfven i jämförelse med fjolårets vårsäsong konstateras en betydligt lifligare byggnadsverksamhet såväl i städerna som å landsbygden. Efterfrågan på yrkesarbetare, såsom murare och byggnadssnickare, har ofta varit större än tillgången, medan å andra sidan flerstädes förefunnits öfverflöd på arbetskraft inom byggnadsgrofarbetarfacket. Tillgången på arbetskraft betecknas dock i allmänhet såsom normal.

Som vanligt vid denna tid på året var arbetstillgången inom *transportarbetet* mycket god med i allmänhet normal tillgång på arbetskraft. Under förra delen af kvartalet minskades dock i någon mån arbetstillfällena vid hamnarna på grund af sviterna af kol- och transportarbetarkonflikterna i England. Vid åkerierna var arbetstillgången på grund af lifligare byggnadsverksamhet god och bättre än vid samma tid nästlidet år.

Söker man med ledning af ombudens rapporter samt enskilda arbetsgifvares uppgifter bedöma arbetstillgången inom *jordbruket* under ifrågavarande kvartal, befinnes denna öfverallt, i synnerhet i början af kvartalet, då vårarbetena pågingo, hafva varit mycket god. Förutom den städslade personalen, som alltid vid andra kvartalets början ökas, synes arbetstillgången hafva varit god äfven för tillfällig arbetskraft. Tillgången på arbetskraft har i allmänhet varit normal med undantag för mjölkerskor och ladugårdskarlar, hvarå öfver-

allt rådt brist. Skånska landtmännens arbetsgifvarförening med sammanlagdt 14 370 arbetare rapporterade mycket god arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft. Arbetstillgången för säsongarbetare var dock något mindre än vanligt på grund af inskränkning af betodlingen.

Inom det egentliga *skogsbruket*, som under vintern bereder talrika arbetstillfällen åt jordbrukets och äfven sågverkens lediga arbetskraft, afstannade arbetet i hufvudsak under april månad. Under senare delen af kvartalet vidtog *timmerflottningen*, där arbetstillgången synes hafva varit tillräcklig för den härmed i allmänhet sysslande arbetskraften.

Enär arbetsmarknadens läge gifvetvis måste i hög grad inverka på den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet och läget i viss mån återspeglas i denna verksamhet, meddelas här nedan ur de månatliga redogörelserna för Sveriges offentliga arbetsförmedling till ytterligare jämförelse följande resultat angående tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

På 100 *lediga platser* kommo följande *ansökningar om arbete:*

	Inom jordbruket m. m.	Inom öfriga näringsgrenar.	Inom samtliga näringsgrenar.
2:dra kvartalet 1912.			
April	77	113	104
Maj	84	115	109
Juni	68	129	117
1:sta kvartalet 1912.			
Januari	111	178	165
Februari	93	163	147
Mars	85	132	119

Arbetstillgången under kvartalet kan i sin helhet betecknas såsom synnerligen god med tydlig förbättring såväl i jämförelse med närmast föregående kvartal som med motsvarande kvartal nästlidet år. Öfverhufvud torde läget på arbetsmarknaden, att döma af uppgifterna rörande konjunkturerna från såväl ett flertal enskilda arbetsgifvare inom olika branscher som Kollegii ombud, sedan den senaste högkonjunkturen ej varit så gynnsamt som under ifrågavarande kvartal. Inom malmförädlings-, järn- och stålvaru- samt maskin- och skeppsbyggnadsindustrierna har uppsvinget fortgått och äfven inom byggnadsbranschen konstateras en betydligt lifligare verksamhet än hvad fallet varit på flera år, hvilket i sin ordning inverkar på förhållandena inom ett flertal andra näringsgrenar, såsom trävaru- och järnindustrien m. fl. Tillgången på arbetskraft betecknas i allmänhet såsom normal. Efterfrågan på fullt yrkesdugliga arbetare har genomgående varit mycket stor och brist tidvis varit rådande, medan å andra sidan flerstädes förekommit öfverflöd på arbetskraft inom grofarbetarfacken.

Näringsgrenar.	Hela antalet.		Tillgång å arbete.									
			Mycket god.		God.		Medelgod.		Mindre god.		Dålig.	
	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.
Grufdrift	19	10 102	2	848	11	6 639	6	2 615	—	—	—	—
Annan brytn.- o. upptagn. industri	3	191	1	74	—	—	1	105	1	12	—	—
Närings- o. njutningsämnesindustri:												
Kvarnindustri	22	1 040	—	—	8	494	9	369	5	177	—	—
Bageriyrket	41	1 913	5	421	20	1 145	14	322	1	23	1	2
Sockerindustri	25	2 941	—	—	6	507	11	1 615	6	692	2	127
Brännvinsbrännerier o. punschbrygger.	6	146	—	—	6	146	—	—	—	—	—	—
Bryggeriindustri	56	2 874	2	222	24	1 067	23	1 054	6	447	1	84
Tobaksindustri	25	2 672	2	120	16	1 662	6	856	1	54	—	—
Margarintillverkning	4	396	1	154	3	242	—	—	—	—	—	—
Slakteri- och charkuteriyrket	12	372	—	—	7	237	5	135	—	—	—	—
Annan närings- o. njutn.-ämn.-ind.	8	181	—	—	7	151	1	30	—	—	—	—
Textilindustri:												
Bomullsindustri	27	10 020	4	1 281	15	5 635	7	2 989	1	115	—	—
Ylleindustri	27	6 357	1	43	6	924	10	3 125	8	1 636	2	629
Annan textilindustri	19	2 537	1	3	10	1 181	3	75	4	684	1	594
Beklädnadsindustri:												
Hattillverkning	7	415	1	68	4	277	1	23	1	47	—	—
Skrädderi- och sömnadsyrket	40	3 735	23	2 478	11	929	6	328	—	—	—	—
Trikåfabrikation	12	1 507	2	240	4	236	6	1 031	—	—	—	—
Skoindustri	33	3 610	—	—	19	982	12	2 358	1	31	1	239
Handsk-, möss- o. pälsvarufabrikation	14	511	2	90	8	313	3	76	—	—	1	32
Annan beklädnadsindustri	6	427	—	—	4	308	1	76	1	43	—	—
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	21	2 496	2	177	7	973	9	971	2	270	1	105
Trävaruindustri:												
Sågverk och brädgårdar	105	24 877	10	3 036	62	12 991	31	8 579	2	271	—	—
Snickerier och annan träförädling	90	5 015	8	521	45	2 057	30	2 152	5	145	2	140
Korkfabrikation	5	352	—	—	2	217	3	135	—	—	—	—
Trämasse- och pappersindustri:												
Trämassefabriker	38	7 626	4	593	28	5 465	6	1 568	—	—	—	—
Pappersbruk	27	7 621	4	943	17	5 811	6	867	—	—	—	—
Bokbinderiyrket	14	1 129	4	57	7	628	3	444	—	—	—	—
Tapetfabrikation	3	136	—	—	2	74	1	62	—	—	—	—
Grafisk industri	55	4 167	11	485	31	2 746	10	565	3	371	—	—
Malmförädlingsindustri	34	16 453	5	3 478	26	11 982	3	993	—	—	—	—
Metallindustri:												
Järn- och stålvarufabr. samt gjuterier	37	8 521	7	2 810	23	3 796	6	1 830	1	85	—	—
Smidesyrket	15	109	—	—	11	77	4	32	—	—	—	—
Bleck- och plåtslageriyrket	17	1 964	5	597	5	900	7	467	—	—	—	—
Annan metallindustri	19	3 453	5	968	9	1 939	3	253	2	293	—	—
Maskin- o. skeppsbyggnadsindustri:												
Mekanisk verkstadsindustri	90	14 560	21	3 458	42	8 026	20	2 336	6	734	1	6
Skeppsvarf	10	4 421	2	1 285	8	3 136	—	—	—	—	—	—
Elektromekanisk industri	14	4 532	3	2 117	7	1 961	3	322	—	—	1	132
Annan maskinindustri	9	863	1	32	6	792	2	39	—	—	—	—
Jord- och stenindustri:												
Stenhuggeribranschen	20	6 823	7	3 259	8	2 827	4	725	—	—	1	12
Kakel- och lerkärlsindustri	16	1 921	2	102	7	1 360	6	452	1	7	—	—
Tegelindustri	33	1 446	3	186	14	551	13	635	3	74	—	—
Glasindustri	21	2 982	1	82	12	1 560	8	1 340	—	—	—	—
Annan jord- och stenindustri	22	4 782	7	1 614	5	1 197	9	1 931	1	40	—	—
Kemisk-teknisk industri:												
Ljus-, tvål- och parfymfabriker	14	755	3	52	8	358	3	345	—	—	—	—
Tändsticksindustri	14	6 338	2	662	2	482	9	4 840	1	354	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	14	1 428	1	165	9	1 050	4	213	—	—	—	—
Byggnadsindustri:												
Husbyggnadsindustri	42	3 720	7	1 111	20	1 462	10	908	4	189	1	50
Målning och glasmästerirörelse	20	388	—	—	17	270	3	118	—	—	—	—
Annan byggnadsindustri	10	668	2	118	3	202	3	248	2	100	—	—
Transportarbete	21	4 712	2	1 375	10	2 625	6	438	2	124	1	150
Kommunala arbeten	17	2 764	—	—	11	2 429	6	335	—	—	—	—
Statens arbeten	9	3 438	3	515	5	2 668	1	255	—	—	—	—
Summa 2:dra kv. 1912	**1 282**	**202 407**	**179**	**35 840**	**658**	**105 687**	**357**	**51 560**	**71**	**7 018**	**17**	**2 302**
» 1:sta » »	1 262	184 711	116	23 268	556	90 902	374	48 681	152	14 611	64	7 249
» 4:de » 1911	1 231	186 685	102	19 106	540	88 080	396	58 508	147	17 405	46	3 586
» 3:dje » »	1 241	186 259	148	21 348	530	84 616	365	52 443	168	24 742	30	3 110
» 2:dra » »	1 238	178 446	128	17 747	547	85 531	401	51 706	122	20 018	40	3 444
» 1:sta » »	1 282	163 200	87	14 640	452	68 686	451	58 523	192	15 557	100	5 794

Arbetstillgången i jämförelse med													Tillgång på arbetskraft.					
näst föregående kvartal.						samma kvartal föregående år.						Brist.		Normal tillgång.		Öfverflöd.	
Bättre.		Oförändrad.		Sämre.		Bättre.		Oförändrad.		Sämre.							
a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.
5	4 993	14	5 109	—	—	3	1 610	16	8 492	—	—	1	397	18	9 705	—	—
2	179	—	—	1	12	2	179	—	—	1	12	—	—	2	86	1	105
2	166	13	669	7	205	2	156	15	707	5	177	—	—	18	855	4	185
10	695	28	1 174	3	44	15	943	23	914	3	56	6	87	32	1 715	3	111
—	—	20	2 193	5	748	2	507	20	1 938	3	496	—	—	21	2 239	4	702
—	—	6	146	—	—	—	—	6	146	—	—	—	—	5	114	1	32
19	1 001	33	1 706	4	167	3	252	42	2 260	11	362	2	41	44	2 519	10	314
5	545	20	2 127	—	—	4	300	20	2 318	1	54	—	—	23	2 342	2	330
1	154	2	213	1	29	3	366	1	30	—	—	—	—	3	366	1	30
—	—	10	302	2	70	1	29	9	298	2	45	—	—	9	287	3	85
1	19	7	162	—	—	—	—	8	181	—	—	—	—	8	181	—	—
1	590	25	8 998	1	432	8	3 507	19	6 513	—	—	7	3 245	20	6 775	—	—
4	1 863	20	4 253	3	241	3	2 125	17	2 777	7	1 455	3	260	18	3 244	6	2 853
4	569	10	694	5	1 274	4	569	10	986	5	982	5	1 073	13	1 457	1	7
1	68	5	300	1	47	1	68	6	347	—	—	—	—	6	368	1	47
23	1 979	16	1 634	1	122	12	2 097	28	1 638	—	—	7	728	32	2 926	1	81
3	350	8	855	1	302	2	240	9	965	1	302	—	—	12	1 507	—	—
15	337	14	2 559	4	714	1	5	27	2 439	5	1 166	—	—	27	2 516	6	1 094
1	30	10	387	3	94	3	105	10	374	1	32	1	30	12	449	1	32
1	76	4	308	1	43	1	76	4	308	1	43	1	22	4	362	1	43
3	576	15	1 596	3	324	8	1 339	10	992	3	165	2	32	14	1 790	5	674
62	16 081	42	8 746	1	50	11	897	88	22 142	6	1 838	2	340	95	22 559	8	1 978
20	30	63	3 698	7	287	32	1 159	50	3 399	8	457	2	50	80	4 488	8	477
2	141	3	211	—	—	—	—	5	352	—	—	—	—	5	352	—	—
13	2 584	25	5 042	—	—	7	1 017	31	6 609	—	—	—	—	34	6 635	4	991
3	226	22	6 906	2	489	7	871	18	6 337	2	413	1	77	19	5 630	7	1 914
2	68	11	807	1	254	2	68	11	1 046	1	15	—	—	13	1 114	1	15
1	39	1	35	1	62	1	39	2	97	—	—	1	62	2	74	—	—
11	470	38	3 260	6	437	17	887	35	2 909	3	371	—	—	45	3 898	10	269
11	5 349	23	11 104	—	—	14	9 063	20	7 390	—	—	3	2 550	26	11 652	5	2 251
13	3 905	22	4 511	2	105	23	5 756	13	1 464	1	1 301	3	2 644	32	4 061	2	1 816
10	57	5	52	—	—	10	57	5	52	—	—	1	31	14	78	—	—
7	103	9	1 851	1	10	8	752	8	1 209	1	3	1	50	16	1 914	—	—
5	1 267	13	2 085	1	101	9	1 879	8	1 281	2	293	2	242	16	2 771	1	440
34	4 428	52	9 933	4	199	42	7 429	42	7 010	6	121	18	1 779	68	11 681	4	1 100
2	1 409	6	2 220	2	792	5	2 395	5	2 026	—	—	3	1 848	7	2 573	—	—
5	798	8	3 602	1	132	4	850	9	3 550	1	132	1	1 723	12	2 741	1	68
—	—	8	803	1	60	1	32	8	831	—	—	1	500	8	363	—	—
8	1 277	12	5 546	—	—	9	1 870	10	4 945	1	8	4	2 267	12	4 451	4	105
6	286	10	1 635	—	—	6	435	9	1 483	1	3	—	—	9	1 599	7	322
20	880	13	566	—	—	9	310	22	1 035	2	101	—	—	22	868	11	578
4	461	16	2 425	1	96	8	1 292	13	1 690	—	—	1	35	20	2 947	—	—
13	3 100	8	1 642	1	40	9	2 087	9	1 950	4	745	—	—	17	3 997	5	785
6	179	8	576	—	—	3	90	11	665	—	—	—	—	13	695	1	60
2	662	11	5 581	1	95	9	5 535	5	803	—	—	1	254	12	5 617	1	467
2	109	12	1 319	—	—	2	44	12	1 384	—	—	—	—	12	854	2	574
29	3 259	7	271	6	190	18	2 368	18	1 072	6	280	5	646	27	2 715	10	359
18	331	2	57	—	—	3	101	17	287	—	—	1	84	19	304	—	—
6	430	3	166	1	72	3	211	5	337	2	120	—	—	9	640	1	28
11	2 939	8	1 553	2	220	7	1 902	10	2 091	4	719	—	—	18	4 332	3	380
2	167	14	2 557	1	40	1	145	15	2 425	1	194	—	—	12	2 435	5	329
1	950	8	2 488	—	—	3	1 874	5	1 309	1	255	—	—	7	2 708	2	730
430	**67 175**	**763**	**126 633**	**89**	**8 599**	**361**	**65 888**	**819**	**123 803**	**102**	**12 716**	**86**	**21 097**	**1 042**	**158 549**	**154**	**22 761**
249	39 090	781	122 096	232	23 525	304	50 071	806	114 547	152	20 093	38	7 071	937	142 578	287	35 062
238	41 833	774	120 680	219	24 172	241	46 607	822	115 677	168	24 401	32	6 503	959	146 709	240	33 473
239	25 680	830	135 214	172	25 365	251	36 288	785	113 626	205	36 345	90	10 972	956	148 397	195	26 890
369	48 776	739	106 925	130	22 745	279	39 446	774	108 526	185	30 474	77	13 196	982	139 824	179	25 426
184	27 100	786	109 359	312	26 741	263	40 759	778	93 161	241	29 280	52	8 687	892	117 456	338	37 057

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna.

Den 1 april, 1 maj och 1 juni 1912.

I slutet af hvardera månaderna mars, april och maj utsändes i likhet med hvad under föregående månader varit fallet, frågeformulär rörande arbetslöshetens omfattning direkt till samtliga fackföreningar inom 31 fackförbund. Sv. järn- och metallarbetareförbundet, hvilket redan tidigare i samband med sin understödskassa för arbetslösa medlemmar upprättat regelbunden månadsrapportering öfver arbetslösheten från sina afdelningar, öfverlämnar fortfarande beredvilligt dessa uppgifter till Kollegium för vidare bearbetning, hvarför formulär icke tillställas fackföreningar, tillhörande detta förbund. De fackförbund, som icke deltaga i denna rapportering, äro *dels* Svenska järnvägs-, Svenska lokomotivmanna- och Svenska postmannaförbunden samt Telegraf- och rikstelefonarbetareförbundet på grund däraf att förevarande undersökning afser att utröna arbetslösheten bland hufvudsakligen industriens och handtverkets arbetare, *dels* Svenska arbetareförbundet, Svenska skrädderitillskärareförbundet, Sjömans- och eldareförbundet, Frisörbiträdesförbundet samt Byggnadsträarbetareförbundet, hvilkas samtliga afdelningar af olika skäl icke besvara Kollegii formulär.

Resultaten af rapporteringen om antalet arbetslösa inom fackföreningarna vid ofvanstående tidpunkter föreligga i här meddelade tabeller, som utgöra en sammanfattning af de bearbetade frågeformulärens uppgifter. Vidstående tabell å sid. 635 är ett sammandrag af hufvudtabellerna.

Antalet medlemmar i de rapporterande fackföreningarna d. 1 april, 1 maj och 1 juni 1912 utgjorde resp. 53 727, 55 163 och 55 034, hvilket utvisar en stegring i jämförelse med föregående månader. Af dessa voro vid samma tidpunkter *arbetslösa* resp. 3 482, 2 891 och 2 044 eller resp. 6·5, 5·2 och 3·7 % af samtliga redovisade. Arbetslöshetsfrekvensen var vid de tre närmast föregående månadsskiftena resp. 8·5, 11·1 och 8·4 %. Genom vårarbetenas upptagande under loppet af andra kvartalet hade gifvetvis arbetstillfällena väsentligt ökats, särskildt inom säsongfacken, hvarigenom arbetslösheten minskats. Att rapporteringen för de ifrågavarande månaderna detta år visat större arbetslöshetsfrekvens än under motsvarande tid föregående år trots den afsevärda förbättring, som sedan dess på andra sätt kunnat konstateras på arbetsmarknaden i dess helhet, beror därpå, att inom afdelningar, tillhörande Sv. grof- och fabriksarbetareförbundet, hvarifrån talrikare rapporter nu föreligga, ett stort antal medlemmar varit arbetslösa vid månadsskiftena på grund af tillfälliga orsaker.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 1 april, 1 maj och 1 juni 1912.

Fackförbund.	April.			Maj.			Juni.		
	Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa.		Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa		Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa.	
		Antal.	%.		Antal.	%.		Antal.	%.
Sv. bageri- och konditoriarbetareförbundet	678	66	9·7	675	55	8·1	755	48	6·2
» bleck- och plåtslagare »	1 263	254	20·1	1 238	34	2·7	1 243	43	3·5
» bokbindare »	93	1	1·1	91	1	1·1	91	1	1·1
» bryggeriarbetare »	1 458	29	2·0	1 475	12	0·8	1 455	7	0·5
De förenade förbunden	779	7	0·9	925	10	1·1	904	14	1·5
Sv. förgylleri- o. glasmästeriarbetareförbundet	104	—	—	74	1	1·4	129	2	1·6
» gjutare »	2 218	71	3·2	2 250	50	2·2	2 226	44	2·0
» grof- och fabriksarbetare »	9,372	867	9·3	7 787	1 023	13·1	7 473	682	9·1
» grufarbetare »	557	7	1·3	552	1	0·2	589	1	0·2
» hattarbetare »	166	12	7·2	149	6	4·0	144	8	5·6
» järn- och metallarbetare »	17 076	603	3·5	17 680	607	3·4	17 501	535	3·1
Däraf:									
Järnbruksarbetare	4 966	71	1·4	5 080	82	1·6	5 165	63	1·2
Mek. verkstadsarbetare	12 110	532	4·4	12 600	525	4·2	12 336	472	3·8
Sv. kakelugnsmakare förbundet	257	25	9·7	233	16	6·9	153	1	0·7
» kommunalarbetare »	1 837	36	1·9	1 837	37	2·0	2 047	16	0·8
Intern. litografiska »	177	3	1·7	133	4	3·0	128	4	3·1
Sv. murare »	1 177	361	30·7	1 488	236	15·9	1 401	69	4·9
» målare »	637	83	13·0	1 653	166	10·0	726	7	1·0
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	270	23	8·5	504	48	9·5	410	15	3·7
Sv. skoarbetare »	1 297	8	0·6	1 431	12	0·8	3 178	110	3·5
» skrädderiarbetare »	857	6	0·7	876	2	0·2	787	—	—
» stenhuggare »	3 076	85	2·8	3 008	81	2·7	2 943	65	2·2
» sågverksindustriarbetare »	1 536	412	26·8	2 221	163	7·3	2 245	208	9·3
» textilarbetare »	782	11	1·4	916	8	0·9	854	9	1·1
Intern. tobaksarbetare »	1 583	20	1·9	1 728	20	1·2	1 608	12	0·7
Sv. transportarbetare »	469	18	3·8	497	19	3·8	494	12	2·4
» träarbetare »	3 852	410	10·6	3 414	216	6·3	3 143	87	2·8
» tunnbinderiarbetare »	68	7	10·3	68	2	2·9	40	—	—
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	534	—	—	484	1	0·2	484	1	0·2
» typograf »	752	27	3·6	816	17	2·1	815	15	1·8
» landtarbetare »	376	11	2·9	289	1	0·3	354	4	1·1
» elektriska arbetare »	192	4	2·1	404	30	7·4	423	19	4·5
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	175	5	2·6	199	5	2·5	198	3	1·5
» stuckatör »	59	10	16·9	68	7	10·3	73	2	2·7
Summa	53 727	3 482	6·5	55 163	2 891	5·2	55 034	2 044	3·7

[1] Till följd af det skydd, som dessa uppgifter åtnjuta enligt 2 §, 4 mom. tryckfrihetsförordningen, kan här icke meddelas, i hvad mån dessa siffror afse hela antalet medlemmar inom ett fackförbund. På grundval af ofvanstående siffror kunna alltså inga slutsatser dragas beträffande fackförbundens verkliga medlemsantal eller rörande förändringar i detta hänseende.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- och konditoriarbetareförbundet	10	645	8	25	678
» bleck- och plåtslagare »	46	1 032	231	—	1 263
» bokbindare »	4	40	18	35	93
» bryggeriarbetare »	21	1 012	28	418	1 458
De förenade förbunden	21	731	16	32	779
Sv. förgylleri- och glasmästeriarbetareförbundet	6	89	12	3	104
» gjutare »	85	2 015	199	4	2 218
» grof- och fabriksarbetare »	137	8 702	360	310	9 372
» grufarbetare »	10	557	—	—	557
» hattarbetare »	5	143	6	17	166
» järn- o. metallarbetare »	60	—	—	—	17 076
Därav: Järnbruksarbetare	24	—	—	—	4 966
Mek. verkstadsarbetare	36	—	—	—	12 110
» kakelugnsmakare förbundet	10	235	22	—	257
» kommunalarbetare »	26	1 768	69	—	1 837
Intern. litografiska »	6	149	28	—	177
Sv. murare »	25	1 165	12	—	1 177
» målare »	9	603	33	1	637
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	19	224	46	—	270
Sv. skoarbetare »	17	899	131	267	1 297
» skrädderiarbetare »	20	644	22	191	857
» stenhuggare »	66	2 638	438	—	3 076
» sågverksindustriarbetare »	23	1 102	433	1	1 536
» textilarbetare »	18	510	40	232	782
Intern. tobaksarbetare »	13	519	31	1 033	1 583
Sv. transportarbetare »	6	429	40	—	469
» träarbetare »	77	3 662	181	9	3 852
» tunnbinderiarbetare »	6	66	2	—	68
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	16	—	—	—	534
» typograf »	21	513	216	23	752
» landtarbetare »	13	345	31	—	376
» elektriska arbetare »	5	163	29	—	192
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	1	145	10	20	175
» stuckatör »	2	58	1	—	59
Summa	804	[2] —	[2] —	[2] —	53 727

[1] Jfr noten å sid. 635.

[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva

organisationerna den 1 april 1912.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar under mars 1912.			
Män.			Tillsammans.									Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.	Kvinnor.	Antal.	%.	arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
64	2	—	**66**	9·7	66	—	6	—	9	—	**15**	6	294	33	**915**
215	39	—	**254**	20·1	254	—	36	—	27	2	**65**	18	321	64	**1 788**
1	—	—	**1**	1·1	1	—	2	—	2	1	**5**	1	31	1	**18**
14	—	15	**29**	2·0	29	—	50	—	2	—	**52**	5	604	17	**414**
6	1	—	**7**	0·9	6	1	32	—	2	—	**34**	2	136	2	**53**
—	—	—	—	—	—	—	4	—	2	3	**9**	—	—	—	—
70	1	—	**71**	3·2	71	—	106	—	17	6	**129**	9	159	47	**470**
829	28	10	**867**	9·3	800	67	278	86	38	2	**404**	52	2 987	450	**9 004**
7	—	—	**7**	1·3	7	—	27	—	5	6	**38**	1	54	1	**26**
9	1	2	**12**	7·2	12	—	2	—	1	—	**3**	3	119	11	**226**
—	—	—	**603**	3·5	—	—	—	—	—	—	—	18	4 211	130	**3 266**
—	—	—	**71**	1·4	—	—	—	—	—	—	—	9	2 423	42	**766**
—	—	—	**532**	4·4	—	—	—	—	—	—	—	9	1 788	88	**2 500**
24	1	—	**25**	9·7	21	4	3	—	—	—	**3**	5	132	23	**612**
36	—	—	**36**	1·9	26	10	42	—	7	51	**100**	1	65	5	**155**
3	—	—	**3**	1·7	3	—	3	—	3	1	**7**	2	99	3	**87**
359	2	—	**361**	30·7	332	29	14	—	3	—	**17**	9	369	188	**4 726**
81	2	—	**83**	13·0	57	26	4	—	6	—	**10**	4	129	58	**1 534**
23	—	—	**23**	8·5	23	—	8	—	9	—	**17**	7	94	15	**292**
8	—	—	**8**	0·6	8	—	32	2	14	6	**54**	2	408	3	**91**
4	1	1	**6**	0·7	6	—	17	36	5	—	**58**	1	11	5	**70**
83	2	—	**85**	2·8	80	5	100	12	32	24	**168**	5	324	27	**394**
243	169	—	**412**	26·8	358	54	38	66	10	—	**114**	5	538	234	**5 752**
9	—	2	**11**	1·4	11	—	23	—	8	—	**31**	3	147	8	**248**
7	3	10	**20**	1·9	17	3	48	5	1	1	**55**	4	272	12	**68**
13	5	—	**18**	3·8	5	13	13	—	5	—	**18**	2	25	18	**68**
405	4	1	**410**	10·6	377	33	114	8	23	—	**145**	24	1 125	170	**3 267**
7	—	—	**7**	10·3	7	—	4	—	1	—	**5**	1	16	6	**150**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	3	1	**27**	3·6	27	—	20	—	14	6	**40**	8	340	23	**707**
10	1	—	**11**	2·9	11	—	7	3	2	1	**13**	2	46	4	**118**
4	—	—	**4**	2·1	4	—	—	—	—	—	—	2	29	4	**124**
5	—	—	**5**	2·6	5	—	—	—	—	—	—	1	175	5	**100**
10	—	—	**10**	16·9	10	—	—	—	1	—	**1**	1	33	10	**222**
[2] —	[2] —	[2] —	**3 482**	6·5	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	**204**	**13 293**	**1 577**	**34 965**

[2] slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- o. konditoriarbetareförbundet	12	643	19	13	675
» bleck- o. plåtslagare »	46	1 016	222	—	1 238
» bokbindare »	4	39	17	35	91
» bryggeriarbetare »	22	1 030	29	416	1 475
De förenade förbunden	23	—	—	—	925
Sv. förgylleri- o. glasmästeriarbetareförbundet	5	69	5	—	74
» gjutare »	86	2 035	211	4	2 250
» grof- o. fabriksarbetare »	124	7 193	293	301	7 787
» grufarbetare »	10	552	—	—	552
» hattarbetare »	5	127	7	15	149
» järn- o. metallarbetare »	57	—	—	—	17 680
Däraf: Järnbruksarbetare	22	—	—	—	5 080
Mek. verkstadsarbetare	35	—	—	—	12 600
» kakelugnsmakare förbundet	8	206	27	—	233
» kommunalarbetare »	26	1 786	51	—	1 837
Intern. litografiska »	6	111	22	—	133
Sv. murare »	31	1 477	11	—	1 488
» målare »	11	1 604	46	3	1 653
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	24	431	57	16	504
Sv. skoarbetare »	15	847	131	453	1 431
» skrädderiarbetare »	20	677	17	182	876
» stenhuggare »	62	2 520	488	—	3 008
» sågverksindustriarbetare »	37	1 743	478	—	2 221
» textilarbetare »	20	599	35	282	916
Intern. tobaksarbetare »	15	532	40	1 156	1 728
Sv. transportarbetare »	5	489	8	—	497
» träarbetare »	70	3 281	132	1	3 414
» tunnbinderiarbetare »	6	66	2	—	68
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	14	—	—	—	484
» typograf »	22	549	247	20	816
» landtarbetare »	12	267	22	—	289
» elektriska arbetare »	6	381	23	—	404
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	2	165	14	20	199
» stuckatör »	2	67	1	—	68
Summa	808	[2] —	[2] —	[2] —	55 163

[1] *Jfr noten å sid. 635.*

[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva

organisationerna den 1 maj 1912.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar under april 1912.			
Män.			Tillsammans.									Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.	Kvinnor.	Antal.	%.	arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
52	2	1	55	8·1	54	1	3	—	24	—	27	5	464	45	986
27	7	—	34	2·7	34	—	43	—	34	—	77	8	127	16	415
1	—	—	1	1·1	1	—	1	—	1	—	2	1	9	1	9
9	—	3	12	0·8	12	—	52	—	4	—	56	3	589	7	170
—	—	—	10	1·1	3	7	22	—	11	1	34	3	262	9	270
1	—	—	1	1·4	1	—	4	—	2	3	9	—	—	—	—
48	2	—	50	2·2	36	14	89	2	51	28	170	10	313	26	357
933	14	76	1 023	13·1	504	519	199	49	114	—	362	35	1 835	515	9 213
1	—	—	1	0·2	1	—	16	—	21	5	42	—	—	—	—
4	1	1	6	4·0	6	—	2	—	1	13	16	2	92	5	143
—	—	—	607	3·4	—	—	—	—	—	—	—	11	1 667	19	505
—	—	—	82	1·6	—	—	—	—	—	—	—	6	1 417	11	290
—	—	—	525	4·2	—	—	—	—	—	—	—	5	250	8	215
15	1	—	16	6·9	16	—	2	—	1	—	3	3	101	13	321
37	—	—	37	2·0	37	—	27	—	6	—	33	2	101	8	175
4	—	—	4	3·0	4	—	6	—	6	—	12	2	98	4	114
235	1	—	236	15·9	176	60	19	—	8	—	27	11	524	140	2 552
165	1	—	166	10·0	149	17	15	—	13	—	28	4	100	23	504
48	—	—	48	9·5	46	2	10	—	11	—	21	11	285	45	834
7	1	4	12	0·8	12	—	19	—	29	—	48	2	257	3	27
2	—	—	2	0·2	2	—	11	316	6	—	333	1	15	2	24
80	1	—	81	2·7	80	1	150	58	65	18	291	6	326	24	458
106	57	—	163	7·3	107	56	56	131	56	17	260	5	609	315	3 803
6	—	2	8	0·9	8	—	26	—	21	2	49	1	31	5	150
12	1	7	20	1·2	20	—	58	—	3	—	61	5	555	13	268
19	—	—	19	3·8	19	—	13	—	9	—	21	—	—	—	—
216	—	—	216	6·3	210	6	98	—	51	2	151	14	645	79	1 122
2	—	—	2	2·9	2	—	4	—	2	—	6	2	31	2	60
—	—	—	1	0·2	1	—	2	—	1	—	3	—	—	—	—
12	4	1	17	2·1	17	—	22	—	41	4	67	6	282	12	357
1	—	—	1	0·3	1	—	8	3	3	2	16	1	12	1	24
28	2	—	30	7·4	30	—	4	—	16	1	21	3	242	30	860
5	—	—	5	2·5	5	—	—	—	1	—	1	1	189	5	120
7	—	—	7	10·3	7	—	1	—	2	—	3	1	40	7	180
[2] —	[2] —	[2] —	2 891	5·2	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	159	9 801	1 374	24 021

[2] slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- och konditoriarbetareförbundet	7	726	14	35	775
» bleck- och plåtslagare »	46	1 034	209	—	1 243
» bokbindare »	4	40	17	34	91
» bryggeriarbetare »	22	993	27	435	1 455
De förenade förbunden	22	—	—	—	904
Sv. förgylleri- och glasmästeriarbetareförbundet	7	102	21	6	129
» gjutare »	82	2 022	200	4	2 226
» grof- och fabriksarbetare »	116	7 002	274	197	7 473
» grufarbetare »	11	589	—	—	589
» hattarbetare »	5	122	7	15	144
» järn- o. metallarbetare »	57	—	—	—	17 501
Däraf: Järnbruksarbetare	23	—	—	—	5 165
Mek. verkstadsarbetare	34	—	—	—	12 336
» kakelugnsmakare förbundet	7	138	15	—	153
» kommunalarbetare »	26	1 977	70	—	2 047
Intern. litografiska »	5	104	24	—	128
Sv. murare »	28	1 385	16	—	1 401
» målare »	9	697	28	1	726
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	17	346	48	16	410
Sv. skoarbetare »	39	—	—	—	3 178
» skrädderiarbetare »	18	619	16	152	787
» stenhuggare »	66	2 540	403	—	2 943
» sågverksindustriarbetare »	35	1 858	386	1	2 245
» textilarbetare »	11	540	47	267	854
Intern. tobaksarbetare »	14	510	18	1 080	1 608
Sv. transportarbetare »	5	485	9	—	494
» träarbetare »	58	3 021	122	—	3 143
» tunnbinderiarbetare »	4	37	3	—	40
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	16	—	—	—	484
» typograf »	23	558	236	21	815
» landtarbetare »	13	321	33	—	354
» elektriska arbetare »	7	391	32	—	423
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	2	164	14	20	198
» stuckatör »	2	72	1	—	73
Summa	784	[2] —	[2] —	[2] —	55 034

[1] Jfr noten å sid. 635.

[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva

organisationerna den 1 juni 1912.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar under maj 1912.			
Män.			Tillsammans.									Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Heltbetalande.	Halftbetalande.	Kvinnor.	Antal.	%.	arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
47	1	—	48	6·2	48	—	4	5	40	—	49	4	311	26	514
43	—	—	43	3·5	43	—	40	—	37	—	77	2	62	3	83
1	—	—	1	1·1	1	—	2	—	2	2	6	—	—	—	—
5	—	2	7	0·5	7	—	27	—	6	—	33	2	535	2	49
—	—	—	14	1·5	14	—	24	—	11	1	36	2	186	4	79
2	—	—	2	1·6	1	1	2	—	5	—	7	1	7	1	7
42	2	—	44	2·2	44	—	86	—	51	3	140	8	372	14	264
633	4	45	682	9·1	398	284	131	61	110	2	304	21	1 126	248	3 099
1	—	—	1	0·2	1	—	19	—	17	3	39	1	18	1	31
6	1	1	8	5·6	8	—	3	—	1	—	4	2	60	7	154
—	—	—	535	3·1	—	—	—	—	—	—	—	7	476	11	297
—	—	—	63	1·2	—	—	—	—	—	—	—	2	189	3	83
—	—	—	472	3·8	—	—	—	—	—	—	—	5	287	8	214
1	—	—	1	0·7	1	—	1	—	—	—	1	1	6	1	12
16	—	—	16	0·8	16	—	19	—	9	—	28	2	96	8	175
4	—	—	4	3·1	4	—	6	—	—	—	6	1	91	4	107
68	1	—	69	4·9	52	17	27	—	12	—	39	8	410	74	1 315
7	—	—	7	1·0	4	3	2	—	19	1	22	2	516	5	24
15	—	—	15	3·7	8	7	5	1	9	—	15	3	137	10	188
—	—	—	110	3·5	59	51	45	—	30	—	75	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	12	—	6	—	18	—	—	—	—
65	—	—	65	2·2	45	20	137	40	66	31	274	6	316	40	543
33	175	—	208	9·3	208	—	52	15	58	1	126	3	478	207	1 356
7	—	2	9	1·1	9	—	24	—	18	—	42	1	31	5	155
5	1	6	12	0·7	12	—	47	—	2	1	50	2	166	4	77
12	—	—	12	2·4	12	—	15	—	9	—	24	—	—	—	—
87	—	—	87	2·8	84	3	77	—	49	2	128	8	521	24	498
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—
—	—	—	1	0·2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	1	—	15	1·8	15	—	29	—	44	5	78	7	372	11	297
4	—	—	4	1·1	3	1	8	3	6	—	17	1	14	3	75
18	1	—	19	4·5	19	—	7	—	9	1	17	3	239	18	550
3	—	—	3	1·5	3	—	—	—	1	—	1	1	188	3	75
2	—	—	2	2·7	2	—	3	—	2	—	5	1	39	2	60
[2] —	[2] —	[2] —	2 044	3·7	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2]	[2] —	[2] —	100	6 773	736	10 084

[2] slutsummor icke nedräknats.

Registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet i Sverige 1897—1911.

Inledning.

För fullgörande af det genom kungl. brefvet af den 22 juni 1911 Kungl. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik meddelade uppdraget att utarbeta statistiska redogörelser öfver inom Sverige verksamma konsumtionsföreningar, har afdelningen funnit nödvändigt att ur de tryckta samlingarna af anmälningar till föreningsregistren anskaffa uppgifter om samtliga registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet.[1] Sedan de härur hämtade upplysningarna kompletterats genom hänvändelser direkt till registreringsmyndigheterna, erhölls som resultat, att från den 1 januari 1897, då lagen om föreningar för ekonomisk verksamhet af den 28 juni 1895 trädde i kraft, t. o. m. den 31 december 1911 i Konungens befallningshafvandes register införts 5 896 föreningar. Af tab. 1 framgår antalet registreringar under hvart och ett af de gångna åren, af tab. 2 rörelsens omfattning i de olika länen vid 1911 års slut. Beträffande föreningarnas ålder är af särskildt intresse att konstatera, huru antalet nyregistrerade föreningar, som år 1897 uppgick till 367, därefter sjunker till resp. 188, 201 och 196 under de tre närmaste åren. 1897 års höga siffra betingas påtagligen däraf, att ett flertal äldre föreningar begagnade sig af de möjligheter den nya lagen erbjöd dem att vinna en mera tryggad ställning. Från och med 1900-talets början ökades antalet för hvarje år registrerade föreningar ända till år 1907, då den högsta siffran, 729, uppnåddes. Denna starka ökning beror på, att under dessa år en stor mängd föreningar för gemensamma inköp af landtmannaförnödenheter bildades och registrerades, hvarjämte äfven på andra områden stark nybildning af föreningar ägde rum. Under de senaste åren har antalet nyregistreringar åter befunnit sig i nedgång, så att år 1911 endast 323 föreningar — mindre än hälften mot år 1907 — registrerades.

Frekvensen af föreningar på de olika länen är mycket växlande. Det högsta antalet uppvisar Göteborgs och Bohus län med 498 föreningar, därefter följa Malmöhus län med 492, Västernorrlands med 385, Kristianstads med 370, Gäfleborgs med 345, Kopparbergs med 333, Älfsborgs med 281 och Jämtlands med 260 föreningar. Tillsammans har öfver hälften af alla registrerade föreningar sitt säte i dessa 8 län. Minsta antalet åter hafva registrerats i Blekinge län (83), Uppsala län (93), Gottlands län (106) och Jönköpings län (121). I förhållande till folkmängden vid slutet af år 1911 står, såsom framgår af nedan införda sammanställning, Jämtlands län främst med 21·80 föreningar på hvarje 10 000-tal af befolkningen. Därefter följa Gottlands, Kristian-

[1] Jfr Meddelanden 1912, h. 2, sid. 121.

stads, Västernorrlands, Kopparbergs och Gäfleborgs län. Minsta antalet uppvisar äfven i relation till folkmängden Blekinge med 5·54 föreningar på 10 000 invånare. Närmast komma Jönköpings och Kalmar län. Öfver hufvud taget synes den ekonomiska föreningsverksamheten, att döma efter dessa siffror, vara lifligast i Skåne, på Gottland, i de västra kustlandskapen samt i Dalarna och södra Norrland, hvaremot Uppland, Småland, Blekinge och Västergötland uppvisa de lägsta siffrorna.

Län:	Antal registrerade föreningar på 10 000 invånare:	Län:	Antal registrerade föreningar på 10 000 invånare:
Stockholms stad	7·01	Göteborgs och Bohus län	12·91
Stockholms län	7·36	Älfsborgs län	9·72
Uppsala »	7·19	Skaraborgs »	7·99
Södermanlands »	12·80	Värmlands »	9·48
Östergötlands »	8·18	Örebro »	9·35
Jönköpings »	5·62	Västmanlands »	11·96
Kronobergs »	9·27	Kopparbergs »	14·14
Kalmar »	6·87	Gäfleborgs »	13·52
Gottlands »	19·14	Västernorrlands »	15·20
Blekinge »	5·54	Jämtlands »	21·80
Kristianstads »	16·08	Västerbottens »	10·14
Malmöhus »	10·69	Norrbottens »	10·79
Hallands »	11·83	Hela riket	10·60

En fördelning af föreningarna på städer och landsbygd erbjuder vissa vanskligheter på grund af sättet för angifvandet i registren af styrelsens säte; intresset af en sådan uppdelning minskas också däraf att åtskilliga föreningar drifva verksamhet äfven å annan ort än den, där styrelsen har sitt säte. För bestämmande af antalet föreningar i köpingar och municipalsamhällen erbjuda registren ett alldeles otillräckligt material.

Med afseende på upplösningsfrekvensen har det visat sig, att föreningsregistren äro synnerligen otillförlitliga, på grund af att föreningar besluta upplösning och verkställa likvidation utan att enligt lagens stadgande göra anmälan härom till registreringsmyndigheten. Särskildt ofta torde detta vara fallet, när det visat sig, att en förenings ändamål ej alls kunnat förverkligas, utan densamma upplösts utan att någonsin hafva trädt i verksamhet, äfvensom i fråga om det ej ringa antal föreningar, som ombildats till aktiebolag. Några exakta siffror till belysande af upplösningsfrekvensen kunna därför icke lämnas; den enda utvägen för erhållande af säkra upplysningar härom vore ett hänvändande till myndigheterna i den ort, där hvarje förening uppgifves hafva sitt säte.

Summan af de föreningar, som försatts i konkurs (hvarom kungörelse influtit i Post- och Inrikestidningar) och som gjort anmälan om upplösning

till föreningsregistret, uppgick vid 1911 års utgång till 551, hvaraf 145 gjort konkurs. Sannolikt torde summan böra ökas till inemot det dubbla för erhållande af den verkliga upplösningsfrekvensen.[1]

Förhållandet mellan antalet under hvart och ett år registrerade föreningar och sådana, som anmält sin upplösning, framgår af nedanstående sammanställning, som tyder på att upplösningsfrekvensen stigit under de senaste åren.

År.	Antal under året registrerade föreningar.	Antal under året enligt registren upplösta föreningar.	Under året upplösta i % af under året registrerade föreningar.
1897	367	—	—
1898	188	7	3·7
1899	201	7	3·5
1900	196	25	12·8
1901	244	25	10·2
1902	260	29	11·2
1903	265	42	15·8
1904	430	26	6·0
1905	506	26	5·1
1906	652	41	6·3
1907	729	38	5·2
1908	631	65	10·3
1909	534	77	14·4
1910	370	86	23·2
1911	323	57	17·6
Summa	**5 896**	**551**	**9·3**

Upplösningarna synas hafva fördelat sig tämligen likformigt öfver de olika landsdelarna i förhållande till antalet inom desamma registrerade föreningarna.

Om föreningarnas medlemsantal och affärsverksamhet framgår intet ur registren. De uppgifter, som i öfrigt ur dem kunna hämtas, torde bäst behandlas vid redogörelsen för de olika grupper, hvari föreningarna med afseende på föremålet för verksamheten hafva uppdelats.

Som hufvudindelningsgrund har valts föreningarnas samhörighet med eller oafhängighet af jordbruket och dess binäringar. De föreningar, som hafva till ändamål att i det ena eller andra afseendet gagna jordbrukarna i deras näring, hafva sammanförts under benämningen *jordbrukskooperation*. De öfriga föreningarna, hvilka med afseende på verksamheten äro sinsemellan särdeles olikartade, utmärkas dock till största delen däraf, att de räkna hufvudmassan af sina medlemmar inom arbetarklassen. Ehuru åtskilliga undan-

[1] Af de frågeformulär, som från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik i slutet af år 1911 utsändes till alla registrerade konsumtionsföreningar, kooperativa kaféer och matlag samt produktionsföreningar, som enligt registren fortfarande existerade och ej förut lämnat statistiska uppgifter om sin verksamhet, återkommo ej mindre än 244 såsom obeställbara på grund af att föreningarna upphört med sin verksamhet. Antalet officiellt kända upplösningar utgjorde inom dessa grupper 284.

tag härifrån finnas, hafva dock alla dessa föreningar sammanslagits under benämningen arbetarkooperation. Redan vid genomförandet af denna indelning hafva emellertid vissa svårigheter yppat sig. Inom olika verksamhetsområden finnas föreningar, som med ungefär lika rätt skulle kunna föras till bägge grupperna. Så är t. ex. fallet med åtskilliga egnahemsföreningar, hvilka hafva till ändamål att bereda medlemmarna eget hem såväl med som utan tillhörande jordbruk. Alla dessa hafva hänförts till arbetarkooperationen. Åtskilliga föreningar, som räknats till konsumtionsföreningarna och alltså upptagits inom arbetarkooperationen, hafva till ändamål, utom sin egentliga verksamhet, dels att inköpa åt medlemmarna fodermedel, gödningsämnen o. s. v. för deras landtbruk, dels att försälja åt utomstående alster af detta. I andra fall hafva till jordbrukskooperationen förts föreningar, som angifva sig skola, utom de bägge sistnämnda slagen af verksamhet, förse sina medlemmar med de konsumtionsartiklar, de för sitt hushåll behöfva. Att vid uppdelningen af dessa föreningar ett visst godtycke kommit att råda, har varit oundvikligt. Äfven på några andra punkter hafva, såsom torde framgå af nedan följande skildring af de olika föreningsgrupperna, gränsfall förekommit. Trots dessa reservationer torde det emellertid få anses synnerligen lämpligt att ej sammanblanda jordbrukskooperationen med den öfriga ekonomiska föreningsverksamheten, då den i stort sedt dock bildar ett afskildt helt, som arbetar under från de öfriga föreningarnas skilda förhållanden.

Till arbetarkooperationen hafva hänförts 3 800 föreningar, till jordbrukskooperationen de återstående 2 096. Upplösta äro af de förra enligt registren 443 (11·6 %), af de senare endast 108 (5·2 %). Särskildt märklig är skillnaden mellan antalet konkurser, hvilket uppgår till resp. 143 och 2 inom de bägge grupperna, motsvarande 3·8 % och 0·1 % af alla registrerade föreningar inom hvardera gruppen. Denna större stabilitet bland jordbrukarnas ekonomiska organisationer torde sammanhänga med dels den på åtskilliga områden starka centralisationen, som försvårar eller förhindrar uppkomsten af dåliga företag, dels och framförallt med den vanliga förekomsten af föreningar, som för sina medlemmar stadga personlig ansvarighet. Under det att inom arbetarkooperationen registrerats endast 103 föreningar (2·7 %) med personlig ansvarighet, af hvilka för öfrigt flertalet härstammar från lagens första giltighetsår och sedermera ofta ombildats till föreningar utan personlig ansvarighet, hafva inom jordbrukskooperationen ej färre än 992 (47·3 %) stadgat sådan ansvarighet.

De bägge hufvudgrupperna hafva vidare indelats i hvardera 10 underafdelningar. De svårigheter, som mötte redan vid fastställandet af de större grupperna på grund af föreningarnas mångskiftande karaktär, hafva gifvetvis i förstärkt grad gjort sig gällande vid underindelningen, och dessa svårigheter hafva ökats, därigenom att föreningarna stundom endast i ganska allmänna ordalag angifvit föremålet för sin verksamhet. Närmare redogörelse härför skall lämnas i ett följande häfte vid behandlingen af de olika grupperna.

Tab. 1. Registrerade och upplösta föreningar för ekono-

Grupper af föreningar.	1897.		1898.		1899.		1900.		1901.		1902.	
	Re-gi-stre-rade.	Upp-lösta.	Re-gi-stre-rade.	Upp-lösta.	Re-gi-stre-rade.	Upp-lösta.	Re-gi-stre-rade.	Upp-lösta.	Re-gi-stre-rade.	Upp-lösta.	Re-gi-stre-rade.	Upp-lösta.
Arbetarkooperation.												
A. Konsumtions- föreningar	61	—	36	2	44	2	66	8	58	13	43	13
B. Matlag och kafé- »	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
C. Arbetarproduktions- »	1	—	—	—	1	—	7	—	4	1	3	2
D. Stufveri- »	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
E. Bostads- »	101	—	36	3	39	3	22	10	27	7	20	5
F. Andra byggnads- »	37	—	41	—	56	—	61	—	72	1	89	1
G. Tidnings- o. tryckeri- »	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	4	—
H. Kredit- »	—	—	2	—	1	—	4	—	2	—	4	—
I. Diverse hithörande »	5	—	6	—	12	—	4	—	7	—	3	1
J. Central- »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Summa	**206**	—	**122**	**5**	**154**	**5**	**165**	**18**	**172**	**22**	**168**	**23**
Jordbrukskooperation.												
K. Central- föreningar	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L. Inköps- »	5	—	1	—	4	—	—	—	37	—	18	—
M. Maskin- »	6	—	7	—	5	1	4	—	7	—	10	—
N. Torfströ- »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
O. Mejeri- »	135	—	50	2	27	1	18	6	19	2	13	3
P. Slakteri- »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Q. Äggförsäljnings- »	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1	16	—
R. Afvels- »	4	—	5	—	1	—	4	—	2	—	3	1
S. Stärkelse- o. bränneri- »	5	—	1	—	6	—	3	—	4	—	32	1
T. Diverse hithörande »	4	—	2	—	3	—	2	1	—	—	—	1
Summa	**161**	—	**66**	**2**	**47**	**2**	**31**	**7**	**72**	**3**	**92**	**6**
Hela antalet ekonomiska föreningar	**367**	—	**188**	**7**	**201**	**7**	**196**	**25**	**244**	**25**	**260**	**29**

misk verksamhet under hvart och ett af åren 1897—1911.

1903.		1904.		1905.		1906.		1907.		1908.		1909.		1910.		1911.		Summa.	
Registrerade.	Upplösta.	Registrerade.	Upplösta.	Registrerade.	Upplösta.	Registrerade.	Upplösta.	Registrerade.	Upplösta.	Registrerade.	Upplösta.	Registrerade.	Upplösta.	Registrerade.	Upplösta.	Registrerade.	Upplösta.	Registrerade.	Upplösta.
47	23	38	16	67	13	109	10	189	13	190	33	121	45	73	43	45	25	**1 187**	**259**
—	—	—	—	2	—	12	—	9	—	12	—	8	2	2	3	4	2	**52**	**8**
7	1	5	1	6	—	10	2	18	2	12	3	9	2	6	2	6	1	**95**	**17**
2	—	1	—	2	—	1	—	2	—	1	—	3	—	3	—	—	—	**17**	**—**
34	7	33	2	41	2	45	12	52	6	44	2	41	11	33	3	22	8	**590**	**81**
97	4	117	1	149	3	162	8	189	2	167	9	153	3	102	8	93	11	**1 585**	**51**
2	—	3	—	2	1	7	—	3	—	—	—	3	2	—	3	1	1	**27**	**7**
2	—	1	—	5	1	1	2	1	1	3	—	1	1	2	—	3	1	**32**	**6**
4	—	13	—	15	—	17	—	21	1	23	2	41	1	20	4	21	3	**212**	**12**
1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	**3**	**2**
196	**36**	**211**	**20**	**290**	**20**	**364**	**34**	**484**	**26**	**452**	**49**	**380**	**67**	**241**	**66**	**195**	**52**	**3 800**	**443**
—	—	4	—	4	—	9	—	5	1	4	—	3	—	—	—	1	—	**31**	**1**
39	—	146	1	136	2	210	1	156	3	115	7	58	3	41	9	43	4	**1 009**	**30**
6	2	4	1	9	1	4	—	5	2	4	1	7	2	10	1	13	—	**101**	**11**
—	—	1	—	5	—	10	—	8	—	6	—	1	—	2	—	4	—	**37**	**—**
11	4	27	3	42	3	31	2	34	6	29	4	48	3	39	7	36	1	**559**	**47**
—	—	—	—	2	—	2	1	4	—	—	—	1	—	—	1	2	—	**12**	**2**
9	—	10	—	5	—	8	1	7	—	2	1	4	1	2	—	2	—	**69**	**4**
3	—	7	1	6	—	7	1	3	—	4	3	8	1	7	1	11	—	**75**	**8**
1	—	1	—	5	—	3	1	1	—	2	—	8	—	15	—	2	—	**89**	**2**
—	—	19	—	2	—	4	—	22	—	13	—	16	—	13	1	14	—	**114**	**3**
69	**6**	**219**	**6**	**216**	**6**	**288**	**7**	**245**	**12**	**179**	**16**	**154**	**10**	**129**	**20**	**128**	**5**	**2 096**	**108**
265	**42**	**430**	**26**	**506**	**26**	**652**	**41**	**729**	**38**	**631**	**65**	**534**	**77**	**370**	**86**	**323**	**57**	**5 896**	**551**

Tab. 2. Registrerade, upplösta och vid 1911 års slut kvarstående

Län.	A. Konsumtionsföreningar.			B. Matlag och kaféföreningar.			C. Arbetarproduktionsföreningar.			D. Stufveriföreningar.			E. Bostadsföreningar.		
	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.
	Arbetar-														
Stockholms stad . .	19	6	13	8	—	8	21	3	18	1	—	1	114	11	103
Stockholms län . .	64	8	56	1	1	—	5	1	4	—	—	—	15	1	14
Uppsala » . .	20	5	15	8	2	6	—	—	—	—	—	—	6	—	6
Södermanlands » . .	53	9	44	3	—	3	2	2	—	—	—	—	17	2	15
Östergötlands » . .	55	11	44	2	—	2	8	3	5	1	—	1	12	2	10
Jönköpings » . .	39	12	27	2	1	1	1	—	1	—	—	—	10	—	10
Kronobergs » . .	32	4	28	—	—	—	1	—	1	—	—	—	5	2	3
Kalmar » . .	43	9	34	—	—	—	1	—	1	2	—	2	4	2	2
Gottlands » . .	19	4	15	—	—	—	2	—	2	1	—	1	2	—	2
Blekinge » . .	22	4	18	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	1	1
Kristianstads » . .	34	10	24	—	—	—	1	—	1	—	—	—	7	—	7
Malmöhus » . .	102	20	82	4	—	4	13	2	11	3	—	3	19	5	14
Hallands » . .	28	4	24	2	1	1	1	—	1	—	—	—	8	—	8
Göteb. o. Bohus » . .	67	24	43	2	—	2	10	3	7	1	—	1	295	43	252
Älfsborgs » . .	44	10	34	—	—	—	3	—	3	—	—	—	17	—	17
Skaraborgs » . .	23	6	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	1	10
Värmlands » . .	59	17	42	3	—	3	1	—	1	—	—	—	1	—	1
Örebro » . .	39	7	32	4	1	3	2	—	2	—	—	—	2	—	2
Västmanlands » . .	45	9	36	2	—	2	1	—	1	—	—	—	15	7	8
Kopparbergs » . .	93	20	73	3	1	2	3	1	2	—	—	—	4	1	3
Gäfleborgs » . .	100	21	79	3	1	2	5	—	5	1	—	1	15	1	14
Västernorrlands » . .	87	17	70	4	—	4	9	2	7	4	—	4	5	1	4
Jämtlands » . .	28	4	24	—	—	—	3	—	3	—	—	—	2	—	2
Västerbottens » . .	23	8	15	—	—	—	2	—	2	2	—	2	2	1	1
Norrbottens » . .	49	10	39	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Summa	**1 187**	**259**	**928**	**52**	**8**	**44**	**95**	**17**	**78**	**17**	**—**	**17**	**590**	**81**	**509**

föreningar för ekonomisk verksamhet läns- och gruppvis.

k o o p e r a t i o n.

F. Andra byggnadsföreningar.			G. Tidnings- o. tryckeriföreningar.			H. Kreditföreningar.			I. Diverse hithörande föreningar.			J. Centralföreningar.			Summa.		
Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.
30	3	27	2	1	1	19	6	13	23	—	23	1	—	1	*238*	*30*	*208*
59	1	58	1	—	1	—	—	—	12	1	11	—	—	—	*157*	*13*	*144*
30	3	27	—	—	—	—	—	—	5	—	5	—	—	—	*69*	*10*	*59*
65	5	60	1	—	1	—	—	—	8	—	8	—	—	—	*149*	*18*	*131*
56	1	55	3	—	3	2	—	2	10	—	10	—	—	—	*149*	*17*	*132*
21	1	20	1	—	1	—	—	—	5	—	5	—	—	—	*79*	*14*	*65*
51	—	51	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	*91*	*6*	*85*
31	—	31	2	—	2	—	—	—	5	2	3	—	—	—	*88*	*13*	*75*
12	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*36*	*4*	*32*
22	—	22	1	—	1	1	—	1	8	2	6	—	—	—	*57*	*7*	*50*
50	5	45	1	1	—	1	—	1	10	—	10	—	—	—	*104*	*16*	*88*
94	3	91	1	—	1	—	—	—	24	3	21	1	1	—	*261*	*34*	*227*
45	4	41	—	—	—	1	—	1	5	—	5	—	—	—	*90*	*9*	*81*
78	5	73	2	1	1	2	—	2	6	1	5	—	—	—	*463*	*77*	*386*
107	1	106	—	—	—	1	—	1	5	1	4	—	—	—	*177*	*12*	*165*
32	2	30	—	—	—	—	—	—	5	—	5	—	—	—	*71*	*9*	*62*
58	2	56	2	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	*125*	*21*	*104*
79	—	79	3	—	3	—	—	—	9	—	9	—	—	—	*138*	*8*	*130*
57	1	56	1	—	1	—	—	—	3	—	3	—	—	—	*124*	*17*	*107*
119	1	118	1	1	—	—	—	—	26	—	26	—	—	—	*249*	*25*	*224*
120	6	114	1	—	1	3	—	3	15	—	15	1	1	—	*264*	*30*	*234*
160	2	158	4	2	2	1	—	1	9	1	8	—	—	—	*283*	*25*	*258*
104	3	101	—	—	—	1	—	1	6	—	6	—	—	—	*144*	*7*	*137*
49	—	49	—	—	—	—	—	—	4	—	4	—	—	—	*82*	*9*	*73*
56	2	54	—	—	—	—	—	—	6	—	6	—	—	—	*112*	*12*	*100*
1 585	**51**	**1 534**	**27**	**7**	**20**	**32**	**6**	**26**	**212**	**12**	**200**	**3**	**2**	**1**	**3 800**	**443**	**3 357**

Tab. 2. Registrerade, upplösta och vid 1911 års slut kvarstående

Län.	Jordbruks- K. Centralföreningar.			L. Inköpsföreningar.			M. Maskinföreningar.			N. Torfströföreningar.			O. Mejeriföreningar.		
	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.	Registrerade.	Upplösta.	Kvarstående.
Stockholms stad . .	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Stockholms län . .	—	—	—	10	—	10	—	—	—	—	—	—	4	—	4
Uppsala » . .	1	—	1	13	1	12	—	—	—	2	—	2	4	—	4
Södermanlands » . .	2	—	2	54	3	51	—	—	—	2	—	2	17	3	14
Östergötlands » . .	1	—	1	49	2	47	—	—	—	—	—	—	28	1	27
Jönköpings » . .	1	—	1	28	—	28	2	—	2	—	—	—	6	1	5
Kronobergs » . .	1	—	1	41	—	41	—	—	—	3	—	3	6	—	6
Kalmar » . .	—	—	—	22	1	21	5	1	4	2	—	2	34	2	32
Gottlands . .	2	—	2	35	—	35	2	1	1	—	—	—	4	—	4
Blekinge » . .	—	—	—	7	—	7	—	—	—	2	—	2	8	1	7
Kristianstads » . .	3	—	3	59	2	57	9	1	8	7	—	7	73	6	67
Malmöhus » . .	5	—	5	67	6	61	5	1	4	3	—	3	60	5	55
Hallands » . .	1	—	1	17	1	16	3	—	3	—	—	—	46	6	40
Göteb. o. Bohus » . .	1	—	1	26	1	25	—	—	—	—	—	—	4	1	3
Älfsborgs » . .	1	—	1	71	2	69	2	1	1	5	—	5	18	2	16
Skaraborgs » . .	2	1	1	56	—	56	2	1	1	2	—	2	40	6	34
Värmlands » . .	1	—	1	85	2	83	—	—	—	—	—	—	34	8	26
Örebro » . .	1	—	1	34	1	33	—	—	—	—	—	—	17	—	17
Västmanlands » . .	1	—	1	18	2	16	—	—	—	3	—	3	39	2	37
Kopparbergs » . .	—	—	—	42	1	41	12	1	11	1	—	1	27	1	26
Gäfleborgs » . .	—	—	—	41	1	40	13	1	12	4	—	4	15	1	14
Västernorrlands » . .	2	—	2	69	3	66	10	1	9	—	—	—	17	1	16
Jämtlands » . .	1	—	1	60	—	60	19	2	17	1	—	1	34	—	34
Västerbottens » . .	1	—	1	60	—	60	15	—	15	—	—	—	7	—	7
Norrbottens » . .	1	—	1	45	1	44	2	—	2	—	—	—	16	—	16
Summa	**31**	**1**	**30**	**1 009**	**30**	**979**	**101**	**11**	**90**	**37**	**—**	**37**	**559**	**47**	**512**

föreningar för ekonomisk verksamhet läns- och gruppvis. (Forts.)

k o o p e r a t i o n.																					Hela antalet ekonomiska föreningar.		
P. Slakteri-föreningar.			Q. Äggförsälj-nings-föreningar.			R. Afvels-föreningar.			S. Stärkelse- och bränneri-föreningar.			T. Diverse hithörande föreningar.			Summa.								
Regi-strerade.	Upp-lösta.	Kvar-stå-ende.	Regi-strerade.	Upp-lösta.	Kvar-stå-ende.	Regi-strerade.	Upp-lösta.	Kvar-stå-ende.	Regi-strerade.	Upp-lösta.	Kvar-stå-ende.	Regi-strerade.	Upp-lösta.	Kvar-stå-ende.	Regi-strerade.	Upp-lösta.	Kvar-stå-ende.	Regi-strerade.	Upp-lösta.	Kvar-stå-ende.	Regi-strerade.	Upp-lösta.	Kvar-stå-ende.
—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	*5*	*1*	*4*	**243**	**31**	**212**
—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	*16*	—	*16*	**173**	**13**	**160**
—	—	—	—	—	—	3	1	2	—	—	—	1	—	1	*24*	*2*	*22*	**93**	**12**	**81**
—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	3	—	3	*81*	*6*	*75*	**230**	**24**	**206**
1	—	1	1	—	1	9	1	8	—	—	—	4	—	4	*93*	*4*	*89*	**242**	**21**	**221**
—	—	—	2	1	1	2	—	2	—	—	—	1	1	—	*42*	*3*	*39*	**121**	**17**	**104**
—	—	—	3	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	—	*55*	—	*55*	**146**	**6**	**140**
1	—	1	—	—	—	5	—	5	—	—	—	—	—	—	*69*	*4*	*65*	**157**	**17**	**140**
—	—	—	1	—	1	4	1	3	—	—	—	22	—	22	*70*	*2*	*68*	**106**	**6**	**100**
—	—	—	1	—	1	1	—	1	5	—	5	2	—	2	*26*	*1*	*25*	**83**	**8**	**75**
4	1	3	20	1	19	7	1	6	66	—	66	16	—	16	*266*	*12*	*254*	**370**	**28**	**342**
4	1	3	23	—	23	2	1	1	16	2	14	46	—	46	*231*	*16*	*215*	**492**	**50**	**442**
1	—	1	4	—	4	9	—	9	1	—	1	2	1	1	*84*	*8*	*76*	**174**	**17**	**157**
—	—	—	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*35*	*2*	*33*	**498**	**79**	**419**
—	—	—	2	1	1	3	1	2	—	—	—	2	—	2	*104*	*7*	*97*	**281**	**19**	**262**
—	—	—	5	—	5	14	—	14	—	—	—	1	—	1	*122*	*8*	*114*	**193**	**17**	**176**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	*122*	*10*	*112*	**247**	**31**	**216**
—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	3	—	3	*57*	*1*	*56*	**195**	**9**	**186**
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	*64*	*4*	*60*	**188**	**21**	**167**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	*84*	*3*	*81*	**333**	**28**	**305**
—	—	—	2	—	2	5	2	3	—	—	—	2	1	1	*81*	*6*	*75*	**345**	**36**	**309**
—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	1	—	1	*102*	*5*	*97*	**385**	**30**	**355**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	*116*	*2*	*114*	**260**	**9**	**251**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*83*	—	*83*	**165**	**9**	**156**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*64*	*1*	*63*	**176**	**13**	**163**
12	**2**	**10**	**69**	**4**	**65**	**75**	**8**	**67**	**89**	**2**	**87**	**114**	**3**	**111**	**2 096**	**108**	**1988**	**5 896**	**551**	**5 345**

Civilanställning genom offentliga arbetsförmedlingsanstalter i Tyskland och Österrike.

Den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet för civilanställning i Tyskland. För beredande af anställning åt värnpliktige vid utträde ur aktiv militärtjänst, s. k. reservister, hafva åtskilliga offentliga arbetsförmedlingsanstalter i Tyskland träffat särskilda anordningar. I en del städer, såsom Braunschweig, Giessen, Heilbronn, Stuttgart och Würzburg, utgår sålunda anmaning till i orten förlagda regementen att upplysa manskapet om den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet. Inom området för det mellantyska arbetsförmedlingsförbundet (Hessen, Hessen-Nassau och Waldeck) anslås vakanslistor i vederbörande militära expeditionslokaler. Dessutom föras muntliga förhandlingar mellan arbetsförmedlingarna och de militära myndigheterna. Det westfaliska arbetsförmedlingsförbundet erhåller hvarje år den 1 juli från truppförbanden meddelande om, hvilka af manskapet skola utträda ur aktiv tjänst, och åtager sig därefter förbundet platsanskaffningen för dessa.

En mycket framgångsrik verksamhet för platsförmedling åt reservister har den kommunala arbetsförmedlingsanstalten i München utvecklat, och torde en närmare redogörelse för det därstädes tillämpade förfaringssättet äfvensom för de ernådda resultaten vara af intresse.

För att afhjälpa det konstaterade missförhållandet, att uttjänt manskap från landet i stor utsträckning sökte sin utkomst i städerna såsom daglönare och andra tillfälliga arbetare, utfärdade den bayerska krigsministern den 20 juni 1898 order därom, att de anvisningar å lediga platser inom jordbruket, som årligen före höstöfningarnas början lämnades truppförbanden, skulle bekantgöras för manskap, som stod i begrepp att utträda ur aktiv tjänst. Emellertid visade det sig svårt att redan i slutet af juli, då nämnda anvisningar lämnades, från arbetsgifvarna erhålla bestämdt besked om behofvet af arbetskraft till slutet af september, då utryckning sker. Därför träffades, jämlikt krigsministeriets beslut af den 10 augusti 1903, den nya anordningen, att det afgående manskapet göres uppmärksamt på arbetsförmedlingsanstalternas verksamhet i allmänhet och uppfordras att anlita desamma, hvarjämte särskildt framhäfves, att i städerna förefinnes öfverflöd på icke yrkeslärda och ringa utsikt för sådana att där finna sin utkomst. Detta tillkännagifves manskapet dels muntligen inför fronten vid ett flertal tillfällen under de trenne sista månaderna före utryckningen, dels genom anslag i kasernrummen.

Arbetsförmedlingsanstalten å sin sida söker genom artiklar i tidningspressen några veckor före utryckningen göra manskapet uppmärksamt på den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet och riktar äfven till arbetsgifvare en särskild anhållan att lämna anstalten meddelande om sådana lediga platser, som lämpa sig för reservister.

Arbetsförmedlingsanstalten i München har under de senare åren haft att uppvisa vackra resultat i fråga om platsförmedling för uttjänt manskap. Antalet ansökningar och förmedlade platser har befunnit sig i jämnt stigande och utgjorde under år 1911 resp. 592 och 528; af det senare antalet kommo 155 på jordbruket, 188 på andra gröfre arbeten och 185 på yrken, som kräfva speciell utbildning. Arbetsförmedlingsanstalten anlitas företrädesvis af sådant manskap, som söker gröfre sysslor, och torde i allmänhet de mera kvalificerade ernå platser utan anlitande af den offentliga arbetsförmedlingen.

I fråga om det gynnsamma resultatet är äfven att taga i betraktande, att arbetsförmedlingsanstalten i München fungerar såsom centralanstalt för den offentliga arbetsförmedlingen i hela öfre Bayern och förutom hufvudkontoret i München omfattar 10 anstalter å andra orter. Häraf förklaras den starka interlokala förmedlingen, och kommo af de under år 1911 förmedlade 528 anställningarna åt reservister 194 på andra orter än hufvudstaden.

Bland de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i Tyskland är det, förutom Münchenanstalten, endast arbetsförmedlingen i Stuttgart, som kunnat uppvisa någon mera betydande förmedlingsverksamhet för reservister (348 dylika förmedlingar under år 1910). Närmast följa anstalterna i Pforzheim, Nürnberg och Bayreuth, hvardera med öfver 100 förmedlingar under år 1910. I öfrigt kan icke denna gren af den offentliga arbetsförmedlingsverksamheten sägas hafva nått någon nämnvärd omfattning i Tyskland; under år 1910 förmedlades sammanlagdt 2 506 sådana platser af 61 anstalter.

Den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet för civilanställning i Österrike. I Österrike har den offentliga arbetsförmedlingen tidigt ägnat uppmärksamhet åt frågan om platsförmedling för uttjänta militärer, och flera anstalter, särskildt de i Böhmen och Steiermark, hafva sedan åtskilliga år verkat till tjänst för reservister. Bland vidtagna åtgärder må nämnas, att den offentliga arbetsförmedlingen i Steiermark riktat förfrågan till landtarbetsgifvare om tillgång på lediga platser och å tryckta listor meddelat resultatet till truppförbanden att delgifvas manskapet.

Ett värdefullt stöd har den offentliga arbetsförmedlingen härvid erhållit från vederbörande civila och militära myndigheter. Sålunda har »Landesausschuss» i Böhmen i samförstånd med militära myndigheter den 8 maj 1907 utfärdat en kungörelse beträffande arbetsförmedling för manskap vid dess utträde ur aktiv militärtjänst. Kungörelsen innehåller en hänvisning till den offentliga arbetsförmedlingens metoder och arbetssätt samt en uppmaning till platssökande manskap att hänvända sig till vederbörande anstalt å för-

läggningsorten eller å den ort, där manskapet hemförlofvas. Jämväl skriftlig anmälan kan göras och finnas för detta ändamål formulär tillgängliga å kompaniexpeditionerna. Såvidt möjligt bör dock anmälan göras personligen. Slutligen hänvisas därpå, att i städerna i allmänhet förefinnes öfverflöd på icke yrkeslärda arbetare och ringa utkomstmöjligheter för dylika, medan inom jordbruket finnes god tillgång på platser.

För hela den österrikiska monarkiens del har krigsministeriet den 13 maj 1908 utfärdat en kungörelse af innehåll, att vid samtliga truppförband och militära inrättningar, som regelbundet rekryteras från i riksrådet företrädda länder, det manskap, som står i tur att hemförlofvas, årligen skall under de fyra sista månaderna före utryckningen upprepade gånger göras uppmärksamt på de offentliga arbetsförmedlingsanstalternas tillvaro och deras betydelse.

Numera tillställas arméfördelningarna förteckningar öfver alla i Österrike befintliga arbetsförmedlingsanstalter, och anstalterna å sin sida uppmanas att sätta sig i förbindelse med vederbörande truppförband och eventuellt ställa trycksaker för anmälan till dessas förfogande.

»Gesellschaft vom österreichischen silbernen Kreuze». Den framgångsrikaste verksamheten för anskaffande af platser åt uttjänta värnpliktige har emellertid i Österrike utöfvats af »Gesellschaft vom österreichischen silbernen Kreuze zur Fürsorge für heimkehrende Reservisten». Detta sällskap bildades den 4 april 1909 under den då pågående österrikisk-orientaliska konflikten, och syftet var ursprungligen att bistå österrikiska värnpliktige vid deras hemkomst från mobiliseringen, då de under svåra mödor och umbäranden måst tillbringa flera månader borta från hemmet. Biståndet afsåg icke blott att anskaffa platser åt de hemvändande, utan äfven att på annat sätt ekonomiskt stödja dem vid deras återinträde i det civila lifvet.

Emellertid framstod det snart nog för stiftarna såsom önskvärdt att göra sällskapets syfte mera permanent, och i öfverensstämmelse härmed ombildades programmet till att afse ekonomiskt understöd åt värnpliktige i allmänhet vid deras utträde ur militärtjänst. Enligt sällskapets stadgar omfattar detta understöd dels anskaffande af lämpliga platser genom kostnadsfri förmedling, dels kontant hjälp åt värnpliktige, som råkat i ekonomiskt betryck till följd af den långa bortovaron från civil sysselsättning.

I förstnämnda afseende riktar sig sällskapets verksamhet främst på att återbörda de värnpliktige till deras förutvarande yrken och särskildt på att förekomma afsked ur statstjänst. Hvad förutvarande jordbruksarbetare beträffar, har denna sträfvan dock ofta icke krönts med framgång. I många fall har återinträde i förutvarande anställning underlättats därigenom, att sällskapet biträdt med erforderlig utrustning m. m.

Den kontanta hjälpen har lämnats dels i form af rent understöd, dels i form af räntefria lån att återbetalas efter råd och lägenhet. Sålunda hafva lämnats hyresbidrag till värnpliktiges familjer, förlagskapital åt smärre näringsidkare, hvilkas affärer måst nedläggas under ägarens frånvaro, resehjälp vid förmedling af platser utomlands o. s. v.

En vidgad mark för sin verksamhet har sällskapet skaffat sig genom grundandet af filialföreningar, af hvilka vid slutet af 1910 funnos fyra, nämligen i Brünn, Brüx, Czernowitz och Graz. Filialerna hafva visat sig vara af särskild betydelse dels för den interlokala förmedlingen, dels för förmedlingen af platser inom jordbruket.

Beträffande sällskapets verksamhet kunna följande siffror, afseende år 1910, vara af intresse. Under nämnda år behandlades inom sällskapet 3 813 understödsfall af det ena eller andra slaget. Platsansökningar vid hufvudkontoret gjordes af 2 381 reservister, af hvilka 1 463 erhöllo anställning i Wien och 19 utom Wien. Lån eller understöd tilldelades 955 och resebiljetter 18 reservister; 22 erhöllo civila kläder, 221 annan hjälp (förord hos myndigheter, kostnadsfri läkarvård, pantsatta verktyg utlösta m. m.). 409 reservister erhöllo platser eller understöd genom filialföreningarna; därjämte erhöllo 6 i utlandet boende reservister hjälp. Med biträde af den offentliga arbetsförmedlingen blefvo dessutom i rundt tal 700 reservister tilldelade arbete.

I jämförelse med de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna utöfvar »Gesellschaft vom österreichischen silbernen Kreuze», såsom af det sagda torde framgå, en mera aktiv och mångsidig verksamhet för anställning af reservister.

Att icke desto mindre eller snarare just på denna grund de bägge institutionerna böra samarbeta, har betonats från ledande håll å ömse sidor. Af den nyss anförda statistiken synes ock framgå, att ett sådant samarbete i ganska stor utsträckning äger rum.

Åttonde internationella berättelsen öfver fackföreningsrörelsen (1910).[1]

De fackliga landsorganisationernas internationella sekretariat — bildadt år 1903 af representanter för dylika sammanslutningar i åtta europeiska stater — har utgifvit sin statistiska berättelse öfver fackföreningsrörelsens ställning i de olika länderna under år 1910.[2]

Tab. 1. Antal fackligt organiserade arbetare i olika länder.

Land.	1908.	1909.	1910.
Tyskland	2 382 401	2 447 578	2 688 144
England	2 406 746	2 406 746	2 347 461
Nordamerikas Förenta Stater	[3] 1 588 000	[3] 1 710 433	[3] 1 710 433
Frankrike	[3] 294 918	977 350	977 350
Italien	546 650	783 538	783 538
Österrike	482 279	455 401	451 232
Nederländerna	128 845	145 000	143 850
Belgien	147 058	138 928	138 928
Danmark	120 850	121 295	123 864
Sverige	219 000	148 649	121 180
Schweiz	113 800	112 613	93 797
Ungern	102 054	[3] 85 266	86 778
Norge	48 157	44 223	47 453
Spanien	[3] 44 912	[3] 40 984	[3] 40 984
Finland	[3] 24 009	24 928	24 928
Rumänien	—	[3] 8 515	[3] 8 515
Serbien	3 238	4 462	7 418
Kroatien—Slavonien	4 520	4 361	6 805
Bosnien—Herzegovina	3 997	4 470	6 269
Bulgarien	12 933	18 753	—

[1] Jfr »Meddelanden», årg. 1910. sid. 911 och årg. 1911, sid. 578.
[2] Ottende internationale Beretning over Fagforeningsbevægelsen 1910. Udgivet af det internationale sekretariat. For Skandinavien udgivet og forlagt af De samvirkende Fagforbund i Danmark. København, 1912.
[3] Anslutna till landsorganisationen.

Tab. 2. De till landsorganisationerna anslutna organisationernas medlemsantal åren 1906—1910.

Land.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
England	630 933	689 674	700 937	703 091	710 994
Frankrike	—	203 273	294 918	357 764	400 000
Belgien	42 491	138 763	106 521	102 511	102 511
Nederländerna	26 227	32 270	36 893	40 628	44 120
Danmark	78 081	90 806	97 231	98 643	101 563
Sverige	144 395	188 284	169 776	108 079	85 176
Norge	25 399	39 070	47 212	43 570	46 397
Finland	—	25 197	24 009	19 928	15 514
Tyskland	1 689 709	1 865 506	1 831 731	1 832 667	2 017 298
Österrike	392 106	463 671	482 279	415 256	400 565
Bosnien-Herzegovina	—	—	3 117	3 690	6 086
Kroatien-Slavonien	—	—	—	4 198	5 108
Ungern	153 332	142 030	102 054	85 266	86 478
Serbien	5 350	5 434	3 238	4 462	7 418
Rumänien	—	—	—	8 515	8 515
Bulgarien	1 884	1 509	2 494	3 020	—
Schweiz	—	71 404	67 348	66 174	63 863
Italien	—	190 422	337 092	359 383	359 383
Spanien	32 405	32 612	44 912	40 984	40 984
Nordamerikas Förenta Stater	—	—	1 588 000	1 710 433	1 710 433

Till berättelsen hafva 19 till Internationella sekretariatet anslutna landsorganisationer insändt rapporter. Bulgarien har enligt Internationella konferensens beslut tills vidare uteslutits, på grund af slitningar mellan de två i detta land konkurrerande centralorganisationerna. De statistiska redogörelserna för den fackliga organisationens ställning äro liksom under föregående år tämligen ofullständiga, såsom framgår af här återgifna tabeller. I fråga om antalet organiserade arbetare har man på grund häraf i en del fall måst använda föregående års siffror.

Enligt tab. 1 utgör hela antalet organiserade arbetare i de till Internationella sekretariatet anslutna länderna 9 808 927, medan motsvarande siffra för år 1909 var 9 583 493 och för år 1908 var 8 669 843.

Tab. 2 utvisar antalet medlemmar i de olika ländernas landsorganisationer åren 1906—1910. Förutom de till resp. landsorganisationer anslutna existerar emellertid ett betydande antal fristående organisationer, hvilka i landsorganisationernas berättelser karakteriseras såsom katolska, evangeliska, liberala, anarko-socialistiska o. s. v. Sålunda är att märka, att i England, som äger inalles 2 347 461 fackligt organiserade arbetare, endast 710 994 eller

Tab. 3. De till landsorganisationerna anslutna

Land.	Antalet till landsorganisationen anslutna medlemmar.	Uppgifter lämnade för		Inkomster. Mk.	Utgifter. Mk.
		antal medlemmar.	% af hela medlemsantalet.		
England	710 994	—	—	—	—
Frankrike	400 000	—	—	—	—
Belgien	102 511	—	—	—	—
Nederländerna	44 120	44 120	100·00	1 857 600	992 925
Danmark	101 563	99 568	98·04	3 926 070	2 604 966
Sverige	85 176	85 387 [1]	100·00	2 774 208	2 685 704
Norge	46 397	46 397	100·00	1 351 732	1 079 386
Finland	15 514	15 346	99·00	245 697	220 136
Tyskland	2 017 298	2 017 298	100·00	64 372 190	57 926 566
Österrike	400 565	400 565	100·00	7 170 147	6 686 450 [2]
Bosnien-Herzegovina	6 086	5 718	93·95	68 632	72 591
Kroatien-Slavonien	5 108	5 108	100·00	49 183	40 890 [2]
Ungern	86 478	86 478	100·00	1 505 302	1 382 226
Serbien	7 418	7 418	100·00	81 759	60 182
Rumänien	8 515	—	—	—	—
Bulgarien	—	—	—	—	—
Schweiz	63 863	63 863	100·00	1 452 226	1 303 401
Italien	359 383	297 107	82·7	509 864	479 936
Spanien	40 984	—	—	—	—
Nordamerikas Förenta Stater	1 710 433	—	—	—	—

30·3 % tillhöra den centrala sammanslutningen, General Federation of Trade Unions.

Den största ökningen i antalet medlemmar förete landsorganisationerna i Tyskland och Frankrike (resp. 185 000 och 42 000 medlemmar mer än föregående år). Största minskningen uppvisa åter Sverige och Österrike (resp. 23 000 och 15 000 medlemmar mindre än 1909).

Öfver inkomster och utgifter föreligga uppgifter från endast 13 länder, såsom framgår af tab. 3. Af dessa har Tyskland utbetalt den största summan

[1] Inklusive medlemmarna i två förbund, som under året utträdt ur landsorganisationen.
[2] I denna summa ingå icke utgifter till konflikter, hvilka bestridas ur en särskild fond.

fackorganisationernas inkomster och utgifter under år 1910.

Däraf utgifter till						Kassa-behållning. Mk.
konflikter. Mk.	arbetslöshets- och rese-understöd. Mk.	sjuk-, invaliditets- och begrafnings-hjälp. Mk.	öfrigt understöd. Mk.	understöd tillsammans. Mk.	agitation, administration, rättshjälp o. s. v. Mk.	
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
71 436	23 930	162 681	2 026	*188 637*	732 850	2 228 953
157 890	1 529 718	169 062	11 180	*1 709 960*	737 116	4 336 978
726 166	292 776	8 142	344 646	*645 564*	1 313 974	810 006
419 485	145 452	311 302	—	*456 754*	203 147	1 247 139
—	—	—	—	—	—	586 026
20 413 343	7 091 506	10 417 476	1 195 341	*18 704 323*	18 808 900	52 575 505
752 225	1 273 411	1 144 699	528 486	*2 946 596*	3 739 854	9 481 121
25 154	13 934	3 558	1 913	*19 405*	28 032	15 005
6 670	9 428	1 182	1 208	*11 818*	29 072	11 654
—	292 214	363 700	92 639	*748 553*	633 673	1 197 922
18 277	7 580	6 218	501	*14 299*	27 606	49 989
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
444 079	68 354	330 091	26 321	*424 766*	434 556	1 412 720
1 052	11 656	192	—	*11 848*	214 796	29 928
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—

för understöd såväl vid konflikter, nämligen 20 413 343 Mk., som vid arbetslöshet, eller 7 091 506 Mk., liksom det ock utvisar den största kassabehållningen — 52 575 505 Mk. —. I andra rummet beträffande utbetaldt konfliktunderstöd kommer Österrike med 752 225 Mk. och därnäst Sverige med 726 166 Mk. För arbetslöshetsunderstöd har från Sverige lämnats 292 776 Mk., i jämförelse hvarmed må nämnas, att i Danmark för samma ändamål utgifvits ej mindre än 1 529 718 Mk.

Landtarbetarförhållanden i utlandet.

III. Nordamerikas Förenta Stater.

I de båda föregående uppsatserna af denna serie hafva berörts inverkningarna på Danmarks och Storbritanniens jordbruk af den konkurrens på spannmåls- och köttmarknaden, som i samband med de förbilligade oceanfrakterna från 1870-talets slut starkt började göra sig gällande från de transatlantiska ländernas och särskildt Förenta Staternas sida.[1]

Under de senare åren har härutinnan en förändring ägt rum så till vida, att från sistnämnda land exporten af ifrågavarande varuslag i stort sedt afsevärdt gått tillbaka, såsom framgår af följande tablå öfver utförselmängderna 1900—1909:[2]

År.	Majsexport		Hveteexport		Köttexport		Fläskexport	
	mill. bushels.	i % af exporten år 1900.	mill. bushels.	i % af exporten år 1900.	mill. pounds.	i % af exporten år 1900.	mill. pounds.	i % af exporten år 1900.
1900	213	100·0	186	100·0	674	100·0	1 538	100·0
1901	181	85·1	216	116·1	705	104·6	1 462	95·1
1902	28	13·2	235	126·2	596	88·4	1 337	87·0
1903	77	36·0	203	109·0	546	81·0	1 042	67·8
1904	58	27·3	121	64·9	663	98·3	1 146	74·5
1905	90	42·4	44	23·7	576	85·4	1 220	79·3
1906	120	56·3	98	52·5	733	108·7	1 464	95·2
1907	86	40·5	147	78·8	690	102·3	1 268	82·4
1908	55	25·8	163	87·6	579	85·9	1 237	80·4
1909	38	17·7	114	61·4	419	62·1	1 053	68·5

Denna nedgång i exporten af landtmannaprodukter från Förenta Staterna synes uteslutande hafva föranledts af ökad inhemsk konsumtion i förening med starkt stegrade pris på hemmamarknaden och icke af minskad produktion. Detta förhållande belyses genom nedanstående tabell öfver majs- och hveteproduktionen samt antalet nötkreatur och svin per hufvud af befolkningen:

År.	Invånarantal (inkl. Alaska).	Produktion per hufvud af		Antal per hufvud af	
		majs, bushels.	hvete, bushels.	nötkreatur (exkl. mjölkkor).	svin.
1870	38 588 371	28·36	6·11	0·39	0·65
1880	50 155 783	34·24	9·94	0·54	0·99
1890	62 622 250	23·79	6·38	0·66	0·92
1900	75 994 575	27·70	6·87	0·47	0·83
1909 10	c:a 90 000 000	30·80	8·19	0·53	0·53

[1] »Medd.» 1911 sid. 670 ff., 1020 ff.

[2] Ur »Report of the Select Committee on Wages and Prices of Commodities» (Senate Report n:r 912) Washington 1910. År 1900 = $^1/_7$ 1899—$^{30}/_6$ 1900 o. s. v. 1 bushel = 35·2 l., 1 pound = 0·45 kg.

Dessa proportionstal gifva sålunda vid handen, att under 40-årsperioden produktionen af hvete och majs snarast ökats och att nötkreaturstalet hållit sig tämligen konstant i förhållande till folkmängden, medan endast svinstocken relativt nedgått i antal.

Däremot har i Förenta Staterna liksom i flertalet öfriga länder med mera utvecklad industri jordbruksbefolkningen under senare tider starkt aftagit i förhållande till de icke lifsmedelsproducerande befolkningsklasserna. Under det den produktiva jordbruksbefolkningen utgjorde 83·1 % af samtliga yrkesutöfvare vid 1820 och 77·5 % vid 1840 års census, hade motsvarande (visserligen efter något förändrade grunder beräknade) procenttal sjunkit till 44·1 % år 1880, 37·2 % år 1890 och 35·3 % år 1900. För närvarande torde jordbruksklassen knappast omfatta en tredjedel af den i yrkesarbete sysselsatta befolkningen.

Att det amerikanska jordbrukets produktivitet det oaktadt förmått hålla sig upprätt, beror på den utsträckta användning af maskiner, hvilken möjliggjorts af den vanligen stenfria jorden och de vidsträckta, jämna fälten. Förenta Staternas arbetsstatistiska byrå har också beräknat, att tack vare maskinella anordningar af olika slag det mänskliga arbete, som i genomsnitt behöfves för att producera en bushel majs, nedgått från 4 tim. 34 minuter 1855 till 41 minuter 1894, medan med afseende på hvete motsvarande arbetstid minskats från 3 tim. 3 min. 1830 till 10 min. 1894.[1]

Af de 10 249 651 personer, som enligt 1900 års census brukade Förenta Staternas jord, utgjordes c:a 57 % af själfägande jordbrukare, arrendatorer eller befälspersonal och endast 43 % af arbetspersonal. Härvid är därjämte att märka, att af sistnämnda 4 410 877 personer endast c:a 20 % torde utgöra egentliga lönarbetare, medan återstående 23 % kunna antagas utföra sitt arbete mot ingen eller ringa kontant ersättning i egenskap af medlemmar af farmares familjer.

Detta jämförelsevis ringa antal jordbruksarbetare förklaras därigenom, att Förenta Staterna är ett det lilla och medelstora jordbrukets land, såsom framgår af följande öfversikt öfver farmernas storleksförhållanden år 1900:

	Storleksklass:						
	under 10 acres.[2]	10—50 acres.	50—100 acres.	100—500 acres.	500–1 000 acres.	öfver 1 000 acres.	Summa.
Antal farmer { absoluta tal	268 446	1 664 797	1 366 167	2 290 424	102 547	47 276	**5 739 657**
Antal farmer { relativa tal	4·7 %	29·0 %	23·8 %	39·9 %	1·8 %	0·8 %	**100·0 %**

Till förklaring af dessa siffror må anföras, att vid den i jämförelse med västeuropeiska förhållanden extensiva hushållning, som ännu är gängse på flertalet amerikanska farmer, skötes en brukningsdel af ända till 200 acres (81 har) ofta helt och hållet af en landtbrukarfamilj, understödd af något lejdt arbetsfolk vid skörden. Af farmernas totalareal plägar nämligen blott

[1] George K. Holmes: Supply and Wages of Farm Labor. Yearbook of the Department of Agriculture for 1910, sid. 190 ff. För detaljer om de amerikanska landtbruksmaskinerna hänvisas bl. a. till V. Jonson: Nordamerikanska landtbruksstudier. Medd. från K. Jordbruksdepartementet XIX (1908).

[2] 1 acre = c:a 0·4 har.

en mindre del ligga under plog, medan återstoden utgöres af betes- och skogsmark. Och bland tabellens storbruk torde åtskilliga utgöras af västerns, i mån af odlingens fortgång visserligen alltmera sammankrympande betesfarmer (rancher), hvilka afmätts till en areal af 2 560—5 120 acres (c:a 1 000 à 2 000 har) för hvarje familj.[1]

Dessa jordfördelningsförhållanden, hvilka i de senare bebyggda områdena framkallats genom Unionens kolonisatoriska lagstiftning, för hvilken den bärande principen varit att uppdela jorden i medelstora brukningsdelar, lämpliga att gifva full sysselsättning och försörjning åt en jordbrukarfamilj, förklara, att man åtminstone i landets nordligare delar knappast kan tala om en landtarbetarklass i vanlig bemärkelse.

Det amerikanska jordbruket torde egentligen endast i de nordatlantiska staterna (Nya Englands stater samt New York, New Jersey och Pennsylvania) drifvas efter västeuropeiskt mönster med mjölkhushållning samt sädes- och foderväxtodling i genomförd cirkulation. Väster och söder härom är det för landtbruket karakteristiska den genomförda specialiseringen, i det i en viss trakt så godt som endast ett eller par växtslag odlas, exempelvis hvete, majs, frukt (äpplen, oranger, persikor etc.), bomull, tobak e. d. Med ett dylikt jordbruk, hvilket blott afser att för billigast möjliga pris producera massor af vissa stapelartiklar, följer ej blott faran af jordens utmattning, för hvars motverkande allt djupare bearbetning och allt starkare gödsling blifva nödvändiga, utan äfven stora svårigheter med afseende på rekryteringen af jordbrukets arbetskraft.

De fasta arbetare, som hela året eller större delen däraf (6—10 mån.) underhållas på farmerna, äro jämförelsevis få till antalet. De utgöras till stor del af unga ogifta arbetare, som bo under samma tak som husbonden, intaga sina måltider vid dennes bord samt deltaga i familjens nöjen och förströelser. De år, hvarunder en dylik arbetare innehar tjänst, betraktas också ofta blott som ett öfvergångsstadium till arrendators- eller själfägareställning. Genom förfrågningar utrönte Förenta Staternas jordbruksdepartement år 1909, att 33—48 % af landets jordbruksarbetare äro kvalificerade att öfvertaga farmer på arrende samt att 70—80 % af landtarbetare och arrendatorer anse det möjligt att en gång blifva själfägande farmare.[2] Emot dessa, för den rådande optimistiska uppfattningen inom det amerikanska näringslifvet karakteristiska siffror må dock anföras, att enligt andra källor den tid nu torde vara förbi, då åkerbruksjord kunde erhållas så godt som gratis, medan däremot en egnahemsanläggning i våra dagar kräfver relativt stort kapital med hänsyn till stegrade jordpris, dyrbara grundförbättringar och kostsamma inventarier.[3]

Då de fasta arbetarna i regeln endast motsvara den för driftens besörjande under vanliga förhållanden oundgängligen nödvändiga arbets-

[1] A. K. Eckerbom: Den inre kolonisationen i Förenta Staterna. Emigrationsutredningen Bil. XIV (utg. 1909) sid. 73 ff.
[2] G. K. Holmes' förenämnda uppsats, sid. 199.
[3] Förenämnda senatsrapport sid. 89.

styrkan, följer häraf, att ett mycket stort behof af arbetshjälp måste göra sig gällande under de jämförelsevis korta tider, då i Sydstaterna bomullen, i Kalifornien frukten samt i de nordvästra staterna hvetet skall inhöstas. Härigenom kommer säsongarbetet att spela en oerhörd roll inom det amerikanska jordbruket. För detta tages i anspråk all tillgänglig arbetskraft, och man försmår icke ens landsvägarnas »tramps» eller städernas lägsta folkklasser. Öfver Atlanten komma årligen ryssar, polacker, galizier och italienare för att biträda vid skörden och sedan återvända. En för Unionen med dess ofantliga utsträckning karakteristisk företeelse äro de arbetarskaror, som allt efter landtbruksprodukternas mognad draga från söder mot norr. Så förflytta sig dessa arméer af säsongarbetare exempelvis efter fruktskördens slut i Kalifornien utefter kusten till Oregon och därifrån norr- och österut till Washington, Idaho och Dakota för att, efter sädesskördens slut i dessa trakter, på senhösten återvända till Kalifornien.

Af hvilken betydelse säsongarbetet är för de större jordbruken framgår bäst af följande exempel, hämtadt ur en tysk landtbrukstidskrift.[1] En farmare, som ägde 30 000 acres jord, hvaraf 12 000 acres användes för hveteodling, kunde under vintern reda sig med blott två arbetare. Af nötkreatur funnos å farmen blott två kor. Däremot höllos 28 par hästar, hvarjämte tvänne ångplogar anskaffats. Hästarna antingen såldes på hösten, eller också drefvos de ut på prärien, där de fingo uppehålla sig vintern öfver.

Af det ofvan sagda torde framgå, att landtarbetarnas arbets- och löneförhållanden skola ställa sig mycket olika i olika delar af den amerikanska kontinenten.

Hvad först arbetstiden beträffar, torde, i samband med maskinteknikens förenämnda framsteg, en bestämd tendens att afkorta densamma kunna konstateras. I medeltal för hela Unionens område synes den kunna sättas till 10 à 11 timmar per dag. I vissa trakter, såsom i Illinois, synes 9 timmars arbetsdag vara regel, hvaremot arbetstimmarna på Söderns plantager torde vara afsevärdt mycket flera.[2]

Arbetslönen ställer sig helt naturligt mycket olika i skilda trakter och för olika arbetarkategorier. Den bästa öfversikten öfver dessa förhållanden erhålles genom de sammanställningar af från de särskilda grefskapen (counties) införskaffade löneuppgifter, som under tiden alltifrån 1866 med några års mellanrum publicerats af amerikanska jordbruksdepartementets statistiska byrå. Dessa lönesiffror synas uteslutande afse vanliga jordbruksarbetare, hvaremot för arbetare med särskild yrkesutbildning såsom maskinister, kreatursskötare o. d. aflöningarna torde uppgå till väsentligt högre belopp.

För årsanställda landtarbetare i egen kost utgjorde den genomsnittliga månadslönen för hela landet:

---

[1] v. Wilmowski: Landarbeiterverhältnisse in Nordamerika. Zeitschrift für Agrarpolitik 1911: 2.

[2] v. Wilmowski a. st.; Report of the Industrial Commission, Vol. X, s. xx (1901).

	År 1866.	År 1875.	År 1880.	År 1885.	År 1909.
Dollars[1] per månad	15·50	17·10	18·52	19·22	25·46

Månadslönen hade sålunda under perioden ökats med två tredjedelar.

Hvad de olika landsdelarna beträffar, ställde sig år 1909 medellönen högst i de i kraftig utveckling varande västra staterna på Stillahafskusten och omkring Klippiga bergen med 44·35 doll. per månad, därefter följa de nordatlantiska staterna, som hafva goda afsättningsförhållanden till städer och industritrakter med 30·89 doll., och i tredje rummet komma de starkt hveteodlande norra centralstaterna i öfre Mississippidalen samt kring Ohio och Missouri med 30·55 doll. I löneafseende långt efter dessa landsdelar, hvilka så godt som uteslutande använda hvita arbetare, komma med resp. 20·27 och 18.76 doll. de södra staterna i nedre Mississippidalen (södra centralstaterna) och vid Atlanten, hvilkas bomulls- och tobaksplantager till stor del brukas genom negrer. Landtarbetarlönerna stå också i de särskilda landsdelarna i direkt relation till det större eller mindre värdet per arbetare af inom resp. område frambragta jordbruksprodukter.

Hvad säsongarbetet beträffar, betalades detta, som naturligt är, afsevärdt högre än det reguljära arbetet.

För säsongen anställda arbetare erhöllo i genomsnitt för hela Unionens område 18·08 doll. år 1866 och 28·22 doll. år 1909, allt per månad och för arbetare i egen kost. Sistnämnda år utgjorde medelmånadslönen för dylikt arbete 48·04 doll. i de västra staterna, 35·11 doll. i de nordatlantiska, 33·64 doll. i norra central-, 22·48 doll. i södra central- och 20·86 doll. i de sydatlantiska staterna.

Tillfällig skördehjälp betalades per dag i genomsnitt för hela landet med 1·04 doll. år 1866 samt 1·43 doll. år 1909 jämte fri kost. Betraktas landets geografiska hufvuddelar för sig, utgjorde år 1909 dagsverkspriset för dylika skördearbetare i väststaterna 2·02 doll., i de nordcentrala 1·87 doll., i de nordatlantiska 1·62 doll., i de sydcentrala 1·10 doll. och i de sydatlantiska 1·03 doll., allt jämte fri kost.

Ofvanstående lönesatser gälla endast vuxna manliga arbetare, och några lönesiffror för kvinnliga eller minderåriga arbetare meddelas ej i den amerikanska statistiken. Liksom i England synes det äfven, åtminstone i de nordligare staterna, vara sed, att kvinnorna endast i extraordinära fall deltaga i det egentliga utearbetet. Rotfruktsodling (speciellt sockerbetsskötsel), hvilken i Europa särskildt påfordrar kvinnlig och minderårig arbetskraft, förekommer jämförelsevis obetydligt i Förenta Staterna, men däremot torde i de södra staternas plantager och fruktodlingar denna arbetskraft tagas i anspråk i ganska stor utsträckning.

Ehuru de ofvan angifna landtarbetarlönerna efter våra förhållanden äro synnerligen höga, uppgå de knappt till hälften af en amerikansk industriarbetares aflöning. I Förenta Staterna liksom i andra länder blifva emellertid jämförelser mellan industri- och jordbruksarbetares inkomstförhållanden enbart

[1] 1 dollar = 3·78 kr.

på grundval af uppgifter om penninglönen med nödvändighet i hög grad missvisande, enär landtarbetaren i vida större utsträckning än fabriksarbetaren erhåller naturatillskott till aflöningen samt har möjlighet att själf producera eller mot lågt pris förvärfva fläsk, potatis, grönsaker m. fl. lifsförnödenheter, hvilka stadsarbetaren för högt pris måste köpa i minut.

Omfattningen och värdet af den amerikanska jordbruksarbetarens naturaförmåner undersöktes i samband med penninglönen i den förenämnda enquêten af år 1909.

Vanligast är förmånen af fri bostad, hvars hyresvärde i olika landsdelar uppskattas från 3·25 till 4·50 doll. per månad. Kommer härtill fri vedbrand, motsvarar detta ett ytterligare månatligt lönetillägg af 1·06—2·39 doll. Ofta erhåller landtarbetaren föda till ko, svin eller höns, och kan denna naturaförmåns månatliga värde uppskattas till 0·65—1·61 doll., om den utgår som fritt bete, och till 1·11—3·11 doll., om den utgöres af färdigberedt foder. Bland öfriga smärre förmåner nämnas fria skjutsar, andel af farmens fruktskörd o. d. Antager man, att genom dylika naturatillskott månadslönen stegras med åtminstone 5—10 doll. per arbetare, och tager man hänsyn till lönernas vida större köpkraft på landet än i staden, torde man få anse den nordamerikanske landtarbetarens ekonomiska ställning vara ganska tillfredsställande.

När det i Amerika i icke mindre grad än i Europa klagas öfver brist på jordbruksarbetare och allmän »flykt från landet», hvilken ledt därtill, att af Unionens c:a 90 mill. invånare numera $^2/_3$ bo i städerna och blott $^1/_3$ på landsbygden, samt att talrika farmer på grund af arbetarbrist måst nedläggas eller öfverlåtas åt hälftenbrukare, synes man därför vara böjd att tillskrifva dessa företeelser mindre ekonomiska än psykologiska och allmänt sociala orsaker.

Otvifvelaktigt spelar in landtarbetarens förut omnämnda osäkra ställning och arbetsförtjänst under nu rådande säsongarbetarsystem. Immigranterna bidraga numera i ganska ringa grad att rekrytera jordbrukets arbetskraft, i det de vanligen ägna sig åt industriella näringsgrenar, och den infödde amerikanen afhålles ofta från landtarbete genom den för honom karakteristiska motviljan mot allt husligt arbete, enär som sådant göromålen å en farm betraktas med hänsyn därtill, att arbetarna i jordbruket ofta användas äfven för hushålls- och andra utom den egentliga näringen fallande göromål.

I icke mindre grad än farmaren lider jämväl landtarbetaren af den känsla af vantrefnad, som lätt födes genom farmernas af den amerikanska egnahemslagstiftningen framkallade, för ägofigurernas gestaltning visserligen mycket förmånliga isolerade läge i förhållande till hvarandra. Den amerikanska landsbygden är nästan i total afsaknad af de landtlifvets sociala centra, som hos oss representeras af byarna. Äfven om samhällen förekomma, som på grund af sitt ringa invånarantal närmast skulle kunna betecknas som byar, påminner dock hela deras yttre gestaltning främst om staden. De ha vanligen uppstått i samband med något industriellt företag

eller vid en järnvägsknut, och de hafva alltifrån början vinnlagt sig om att snarast möjligt uppnå den för nuvarande amerikanska kulturförhållanden mest karakteristiska samhällstypen, storstaden.

Sträfvan att genom ett målmedvetet »landtligt välfärdsarbete» söka råda bot för landsbygdens affolkning har därför i icke mindre grad än i Europa gjort sig gällande i Amerika, helst faran för en massöfvergång till industriella näringsgrenar torde vara vida större med afseende på Amerikas lättrörliga »affärsfarmare» än beträffande Europas genom generationers arbete vid jorden med starka band knutna bonde. Ett steg i denna riktning innebar president Roosevelts åtgärd år 1908 att tillsätta en särskild »Country Life Commission». Denna kommitté, som år 1909 afgaf sitt betänkande, fattade landsbygdens affolkningsfråga såsom en i mindre grad ekonomisk än allmänt social fråga. I enlighet härmed föreslog kommittén åtskilliga åtgärder för höjande af jordbruksbefolkningens allmänna bildnings- och lefnadsnivå, hvarvid förnämsta verktyget skulle blifva skolan, enkannerligen folkskolan, hvilken genom undervisningens allmänna läggning borde så att säga söka väcka de landtliga instinkterna till lif hos landsbygdens ungdom och på så vis hämma folkströmmen till städerna.[1]

Lefnadskostnadsundersökningen i Australien 1910—1911.[2]

Australiens statistiska ämbetsverk, Bureau of Census and Statistics, har i december 1911 publicerat resultaten af en därstädes under ledning af G. H. Knibbs på officiellt uppdrag verkställd lefnadskostnadsundersökning. Det är den första undersökningen i sitt slag i Australien, och ehuru de uppnådda resultaten ej i noggrannhet och tillförlitlighet kunna jämföras med dem, som vunnits genom andra under senaste årtiondet verkställda lefnadskostnadsundersökningar (i Förenta Staterna 1902, i Tyskland 1907—1908, i Stockholm 1907—1908 och i Finland 1908—1909), torde likväl en redogörelse för densamma lämna åtskilliga upplysningar af intresse.

Under sommaren 1910 utdelades af Australiens statistiska byrå omkring 1 500 hushållsböcker till familjer i olika förmögenhetsställning, med anhållan, att de under ett helt år ville, vecka för vecka, införa sina inkomster och utgifter. Utdelandet af böckerna skedde dels direkt från den statistiska byrån, dels genom förmedling af fackföreningar o. s. v. Inga ombud synas hafva öfvervakat bokföringens riktiga verkställande. Insamlandet af böckerna vid årets slut synes ej heller hafva ägt rum vid personliga besök. Återinsändandet af böckerna skedde nämligen i portofria brefkuvert, som medföljde räkenskapsboken vid utdelandet.

---

[1] Les cercles de fermières aux Etats-Unis. Institut international d'agriculture. Bulletin du bureau des institutions économiques et sociales. 1912, n:r 4, sid. 27 ff.

[2] Inquiry into the Cost of living in Australia 1910—1911. Melbourne Dec. 1911. — (20 sidor.)

Deltagandet blef mindre lifligt än man kunnat vänta och betydligt mindre än hvad fallet var vid de nyss omnämnda europeiska undersökningarna. Af de utdelade c:a 1 500 böckerna återkommo 222 försedda med hushållsanteckningar. Af dessa måste 10 af skilda anledningar kasseras. Medeltalssiffrorna stödja sig således på de återstående 212 böckerna. Emellertid voro af dessa endast 178 förda under ett helt år (52 veckor), 20 voro förda under 6 till 11 månader och återstoden under mindre än ett halft år. Denna omständighet — att icke alla de 212 hushållsböckerna förts under ett helt år — förringar naturligtvis ganska betydligt materialets värde.

I förhållande till de utdelade böckerna utgör antalet helårsräkenskaper 11·9 %. I den tyska undersökningen af år 1907—08 blef resultatet 20·3 % godkända och publicerade helårsräkenskaper, i den stockholmska af samma år 55·6 %, i den finska af år 1908—09 40·0 %. Jämfördt med dessa siffror synes intresset för undersökningen i Australien hafva varit ganska ringa. Orsakerna härtill torde hafva varit, dels att inga ombud personligen öfvervakade och intresserade familjerna för bokföringen, dels att inga penningbelöningar (premier) utlofvats för väl förda helårsräkenskaper.

På grund af att deltagandet blef så ringa, ansågs det vid publiceringen icke lämpligt att anställa några jämförelser mellan de olika i undersökningen representerade 6 staterna, som tillsammans bilda »Commonwealth of Australia». De 212 familjerna fördelade sig mellan dessa på följande sätt: i Nya Syd-Wales 64, i Victoria 81, i Queensland 19, i Sydaustralien 18, i Västaustralien 18 och i Tasmanien 12. 138 (65·1 %) voro bosatta i de sex hufvudstäderna.

Undersökningen afsåg att omfatta äfven andra än arbetarfamiljer, och i det behandlade materialet blefvo dessa andra samhällsklasser talrikt representerade. Hushållsföreståndarens yrke kombineradt med inkomstens storlek framgår af följande tabell:

Familjer med en årsinkomst af	Grof-arbetare.	Yrkes-arbetare.	Landt-brukare.	Handel och fria yrken.	Summa.
öfver 3 600 kr.	3	16	5	75	**99**
under 3 600 kr.	18	36	6	53	**113**
Summa	**21**	**52**	**11**	**128**	**212**
I % af hela antalet	34·4 %		65·6 %		100·0 %

Egentliga arbetarfamiljer utgjorde således endast omkring en tredjedel af hela antalet.

Någon maximiinkomst var icke föreskrifven; tvärtom uttrycktes vid böckernas utdelande en önskan om deltagande af familjer med mycket olika inkomststorlek. Man finner också att genomsnittliga årsinkomsten är ganska stor; den uppgår nämligen till 4 356 kronor. Af de 212 familjerna hade endast 44 under £ 150 (2 700 kronor) i årlig inkomst.

På grund af det ringa deltagandet och möjligen äfven på grund af andra skäl afstod man vid publiceringen från en detaljerad uppdelning efter inkomst och efter olika familjestorlek. Efter förmögenhetsställning uppdelades de nämligen endast i tvänne grupper; familjer med mer än £ 200 (3 600 kronor) och med mindre än £ 200 i årlig inkomst. Hvardera af dessa bägge grupper delades efter familjernas storlek i sådana med flera än 4 medlemmar och sådana med 4 medlemmar eller färre:

Inkomster, utgifter och öfverskott i medeltal per familj årligen för de fyra grupperna framgå af följande tabell:

Familjer med en årsinkomst af	Familjemedlemmar.	Antal familjer.	Inkomster. Kr.	Utgifter. Kr.	Öfverskott. Kr.	Öfverskott i % af inkomsterna.
öfver 3 600 kr.	flera än 4	58	5 986	5 258	728	12·2
	4 och färre	41	6 380	4 794	1 586	24·9
3 600 kr. och därunder	flera än 4	49	2 898	2 601	297	10·2
	4 och färre	64	2 734	2 483	250	9·1
Medeltal	—	**212**	**4 356**	**3 716**	**640**	**14·7**

Familjer med under 3 600 kronors årlig inkomst hade således i medeltal ett öfverskott uppgående till c:a 10 % af årsinkomsten. I den högre inkomstklassen var detta ännu större och uppgick inom de familjer som endast bestodo af 4 personer eller därunder till c:a 25 % af årsinkomsten. Dessa stora öfverskott förefalla så mycket egendomligare, som vid europeiska undersökningar af liknande slag tvärtom ett ofta icke ringa underskott synes hafva uppstått. Man skulle kunna vänta att detta stora öfverskott redovisats såsom placering, insättning på bank el. dyl. Detta har dock icke ägt rum.

I motsats till hvad som var fallet vid ofvan omnämnda amerikanska och europeiska undersökningar, där inkomster och utgifter under ett års tid dagligen noggrannt af hushållsföreståndaren antecknades, skulle vid denna undersökning uppgifterna först vid veckans slut inskrifvas i den utdelade hushållsboken. Detta tillvägagångssätt förutsätter emellertid, att anteckningar dagligen gjorts öfver inkomster och utgifter i en särskild privat räkenskapsbok, från hvilken sedermera veckosammandrag infördes i den af den statistiska byrån utdelade hushållsboken. Detta tillvägagångssätt kan icke medföra ett lika noggrannt antecknande af uppgifterna, som det man uppnår, om dessa dagligen införas i hushållsboken.

Det torde nämligen icke vara lämpligt att åt bokföraren öfverlämna en del af bearbetningen af materialet, såsom vid denna undersökning synes hafva skett. Inkomsterna skulle antecknas under 4 grupper, utgifterna under 17 grupper, af hvilka födan i sin ordning var uppdelad i 8 undergrupper. Materialet inkom således till den statistiska byrån från hvarje familj i form af en bok på 52 sidor, i hvilken bok hvarje sida upptogs af de veckoutdrag, som hushållsföreståndarna gjort ur sina privata räkenskaper.

Man torde icke taga fel, om man till någon del sätter de stora öfverskotten i samband med bokföringsmetoden. Räkenskapsföraren hade sannolikt vid veckans slut lättare att glömma någon eller några af de många utgifterna än någon af de få inkomstposterna,

I den australiska publikationen anställes en jämförelse angående utgifternas relativa fördelning hos de 212 undersökta familjerna med de siffror, som erhållits vid den nordamerikanska undersökningen af år 1902 och vid den tyska af år 1907—08. Vid denna jämförelse medtogos — för att erhålla tillräckligt hög inkomstnivå — från den nordamerikanska undersökningen de 168 familjer, som hade öfver 1 200 dollars, och från den tyska endast de 5, som hade öfver 5 000 Mark i årlig inkomet. Utgifternas relativa fördelning framgår af följande tabell:

	Antal familjer.	Årsutgifter per familj i medeltal.	Utgifternas relativa fördelning.					
		Kronor.	Bostad. %	Föda. %	Bränsle och lyse. %	Kläder. %	Öfriga. %	Summa. %
Australien	212	3 716	13·70	29·30	3·46	12·72	40·82	100·00
Förenta Staterna	168	3 947	17·40	36·45	5·03	15·72	25·40	100·00
Tyskland	5	5 223	14·90	30·31	3·12	14·91	36·76	100·00

En sådan jämförelse är emellertid föga adekvat, och en närmare granskning af dessa välbärgade familjers utgiftsposter torde vara af föga intresse. Dessutom må påpekas, att siffrorna i flera fall icke äro jämförbara, hvilket gäller särskildt utgifterna för bostad i Australien samt för föda och kläder i Tyskland.

För att få en riktigare föreställning om de mindre bemedlade klassernas lefnadsförhållanden i olika länder — och det är ju närmast dem dessa undersökningar gälla — är det lämpligare att utvälja förmögenhetsgrupper med lägre inkomster och i ungefär samma ekonomiska ställning. I nedanstående tabell hafva från resp. undersökningar utvalts de grupper af familjer, som ungefär äro jämställda med de 49 australiska familjer, som hade under 3 600 kronors inkomst och som bestodo af flera än 4 personer.

Utgifternas relativa fördelning framgår af följande tabell:

	Antal familjer.	Inkomster.	Utgifter.	Utgifternas relativa fördelning.					
		Kr.	Kr.	Bostad. %	Föda och njutningsmedel. %	Bränsle och lyse. %	Kläder. %	Öfriga utgifter. %	Summa. %
Australien	49	2 898	2 601	14·5	41·7	4·3	13·2	26·3	100·0
Förenta Staterna . .	806	—	2 890	17·1	41·4	5·0	13·6	22·9	100·0
Tyskland	103	2 353	2 415	14·4	42·7	3·9	11·8	27·2	100·0
Stockholm	18	2 606	2 742	18·2	43·0	3·8	12·4	22·6	100·0

Utgifterna för föda och njutningsmedel omfatta något mer än 40 % af totalutgifterna. Siffrorna för Tyskland och för Stockholm äro något högre än för de bägge öfriga länderna. Skillnaden emellan dessa fyra procentsiffror är emellertid anmärkningsvärdt ringa.

Hvad utgifterna för bostaden beträffar, äro siffrorna från de olika undersökningarna ej fullt jämförbara. Man vet nämligen ej, huruvida siffrorna för Australien och Förenta Staterna omfatta endast den egentliga bostadshyran; dock är detta sannolikt fallet. För att erhålla nettobostadshyran i Tyskland har den officiella siffran 18·0 % minskats till 14·4 %.

Utgifterna för bostadshyran skulle således i Australien och i Tyskland omfatta c:a 14½ %, i Förenta Staterna 17·1 % och i Stockholm 18·2 %. Emellertid disponerar en australisk eller nordamerikansk familj ett ungefär dubbelt så stort antal rum som en tysk eller stockholmsk familj, och får således en större valuta för sin utgift. Beträffande posten kläder gäller detsamma, som ofvan uttalades om bostaden, nämligen att man ej vet, om siffrorna för Australien och Förenta Staterna omfatta utgifterna för både kläder och tvätt m. m. eller om de endast gälla kläder. Under förutsättning att detta senare är fallet, har siffran för Tyskland här minskats från 14·3 till 11·8 %. Efter denna reducering synas utgifterna för kläder vara högst i Förenta Staterna och lägst i Tyskland.

Hvad bränsle och lyse beträffar, synes denna utgiftspost i Förenta Staterna omfatta en något större procent af utgifterna, än hvad fallet är i de öfriga länderna, af hvilka Tyskland och Stockholm uppvisa de lägsta siffrorna.

Från den nordamerikanska undersökningen äro icke siffror tillgängliga angående fördelningen af öfriga utgifter. Jämförelsen får därför inskränkas till att omfatta Australien, Tyskland och Stockholm.

	Relativa fördelningen af en del af öfriga utgifter i % af totalutgifterna.				
	Kommunikationer. %	Förenings- och försäkringsafgifter. %	Uppfostran m. m. %	Läkare m. m. %	Skatter. %
Australien	2·4	5·0	0·6	3·0	1·0
Tyskland	1·3	3·4	1·3	2·5	1·5
Stockholm	2·2	3·4	1·3	1·4	5·0

Den största olikheten uppvisa de direkta skatterna. Dessa äro i Australien liksom i Tyskland mycket låga (1 à 1½ %). I Stockholm utgöra de 5·0 %. Skillnaden är alltså högst betydlig. Utgifterna för uppfostran m. m. omfatta i Australien endast hälften så stor del af budgeten som i Tyskland och i Stockholm. Däremot synas utgifterna för kommunikationer, förenings- och försäkringsafgifter samt läkare o. dyl. vara större i Australien än i Tyskland och Stockholm.

Utgifterna för födan skulle i hushållsboken antecknas under några få rubriker (8 st.), och flera af dessa omfattade poster, hvilka i andra undersökningar redovisats hvar för sig. Sålunda finner man, att smör och ost m. m. sammanförts till en post; möjligen ingår i denna äfven ägg. Man vet ej, om potatis är inräknad bland grönsaker och frukt. Ej heller vet man, om fisk ingår i konsumtionen af »meat», hvilket uttryck eljest är synonymt med kött. På grund af dessa omständigheter är det vanskligt att anställa några jämförelser med de europeiska undersökningarna angående de relativa utgifterna för olika slag af föda och njutningsmedel. Därtill kommer att priset på de olika födoämnena i hvarje särskildt fall spelar en stor roll. Man kan nämligen icke af den relativa fördelningen af utgifterna för födan draga riktiga slutsatser angående födans kvantitativa sammansättning, om man icke äger en noggrann kännedom om detaljhandelspriserna.

Af dessa och andra skäl inskränkes jämförelsen angående födans sammansättning till Australien och Stockholm. Siffrorna hänföra sig till samma grupper af familjer som ofvan, och hafva de hvad Australien beträffar omräknats, i det utgifterna för läskedrycker, alkohol och tobak tillagts.

	Den relativa fördelningen af utgifterna för föda och njutningsmedel.												
	Kött.	Mjölk.	Smör, ost o. dyl.	Bröd.	Grönsaker och frukt.	Potatis.	Socker.	Kaffe, te m. m.	Läskedrycker.	Alkohol.	Tobak.	Öfrigt.	Summa.
	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.
Australien . .	21·3	11·2	11·6	11·7	11·7	?	6·2	3·8	0·5	1·2	2·1	18·7	100·0
Stockholm . .	18·7	11·5	9·4	13·2	4·5	2·1	4·7	2·4	0·3	7·7	1·5	24·0	100·0

Utgifterna för kött omfatta i Australien 21·3 %, i Stockholm 18·7 %. På grund af det låga köttpriset i Australien är skillnaden i konsumtion emellertid betydligt större än som af dessa procentsiffror antydes. Relativa utgiften för grönsaker och frukt är, äfven om potatis skall medräknas, cirka dubbelt så stor i Australien som i Stockholm. Utgiften för socker är större i Australien (6·2 %) än i Stockholm (4·7 %). Tager man i betraktande det höga priset i Sverige, blir skillnaden i konsumtion af denna vara högst betydlig. Relativa utgifterna för mjölk, smör, ost o. dyl. samt för bröd synas vara ungefär lika stora i bägge fallen.

Utgifterna för alkohol i Australien förefalla synnerligen låga (1·2 % mot 7·7 % i Stockholm). En bidragande orsak härtill är, att nära halfva antalet i undersökningen deltagande familjer icke alls antecknat någon utgift för detta njutningsmedel. Utgifterna för läskedrycker och för tobak synas däremot vara något större för de australiska än för stockholmsfamiljerna.

Som ett allmänt omdöme kan sägas, att de australiska arbetarfamiljerna på grund af låga lifsmedelspriser och i förhållande till sin stor-

lek billiga bostäder äro i stånd att skaffa sig större valuta för sina penningar än europeiska arbetare med ungefär samma inkomster. Då därtill lönenivån i genomsnitt är ganska hög i Australien, är det sannolikt, att arbetarna i detta land lefva under synnerligen gynnsamma förhållanden Det förefaller emellertid, som om ur det insamlade primärmaterialet skulle kunna utvinnas mera värdefulla resultat än de, som innehållas i den refererade publikationen.

Kortare meddelanden.

— Socialstatistik, allmänt. —

Ett arbetsdepartement för Förenta Staterna. Representanternas Hus antog den 17 juli 1912 två lagar af vidtgående socialpolitisk betydelse. Den ena afser upprättande af ett arbetsdepartement, den andra tillsättande af en kommission för undersökning af vissa förhållanden inom industrien.

Medan arbetarnas intressen hittills endast företrädts af arbetsbyrån (Bureau of Labor), en afdelning af departementet för handel och arbete, erhålla de genom denna reform en direkt representation i presidentens kabinett. Arbetsdepartementet (Department of Labor), som är afsedt att träda i verksamhet den 1 oktober 1912, får till uppgift att befordra förbättrade arbetsförhållanden, ökade arbetstillfällen och öfriga sträfvanden till arbetarbefolkningens bästa. Chef för det nya departementet blir en af presidenten med senatens bifall utnämnd statssekreterare (Secretary of labor), som till närmaste man får en understatssekreterare (Assistant secretary).

Arbetsdepartementet öfvertager den för närvarande under departementet för handel och arbete lydande invandringsbyrån med den därtill hörande upplysningsafdelningen, äfvensom den ofvan nämnda arbetsbyrån, som hädanefter skall benämnas byrån för arbetsstatistik. Departementet för handel och arbete kallas framdeles endast handelsdepartementet (Department of Commerce).

Byrån för arbetsstatistik har till uppgift att en gång om året eller oftare, om så erfordras, insamla och sammanställa fullständiga statistiska data rörande arbetsförhållanden o. d. För fullgörande af denna uppgift äger arbetsministern påkalla medverkan af alla honom underlydande ämbetsverk, och andra statsdepartementet äro likaledes skyldiga att ställa af dem insamlade statistiska data till byråns förfogande.

Arbetsministern äger befogenhet att vid arbetstvister antingen själf uppträda som medlare eller utnämna förlikningskommissioner, därest detta enligt hans uppfattning i den industriella fredens intresse är erforderligt. Han skall årligen till kongressen afgifva räkenskap för departementets inkomster och utgifter samt redogörelse för dess verksamhet. Han är dessutom skyldig att anordna specialundersökningar, som anbefallts af presidenten eller kongressen eller som han själf finner nödvändiga.

Den andra lagen afser tillsättande af en kommission för undersökning af vissa förhållanden inom industrien (Commission of Industrial Relations). Denna kommission skall bestå af nio medlemmar, hvilka utnämnas af Förenta Staternas president med senatens bifall. Minst tre af dem skola vara arbetsgifvare och tre representanter för fackföreningarna. Kommissionen skall inom tre år efter lagens antagande hafva afslutat sina arbeten och afgifvit redogörelse därför. För dess verksamhet har för budgetsåret 1 juli 1912—30 juni 1913 anvisats ett belopp af 100 000 dollars.

Kommissionens undersökningar skola omfatta arbetsförhållandena inom landets mera betydande näringsgrenar, särskildt de industrier, inom hvilka truster äro i verksamhet. Kommissionen skall sålunda bland annat ägna sin uppmärksamhet åt förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare, åt sanitära förhållanden och skyddsåtgärder inom fabrikerna, åt arbetarnas ekonomiska ställning samt åt i in- och utlandet företagna åtgärder för de industriella problemens lösning. Kommissionen skall vidare undersöka bestående missförhållanden inom industrien och afgifva förslag till deras afhjälpande.

Båda lagarna hafva i senaten genomgått andra läsningen och hänvisats till utskottet för undervisnings- och arbetsfrågor. Man väntar med säkerhet, att de inom kort skola definitivt antagas af senaten.

(Soziale Praxis.)

— Kollektivaftal, arbetsaftal m. m. —

Skiljedomar på grund af den engelska minimilönelagen för kolgrufvorna äro hittills i »Labour Gazette» i sin ordalydelse offentliggjorda för 18 grufdistrikt. Det förekommer här mycket utförliga utslag, hvilka jämte den allmänna mininimilöntariffen och specialtariffer innehålla många vidtgående bestämmelser för tillfälliga eller mindre arbeten. Löntarifferna äro vanligen delade i sådana för yngre arbetare (boys) och för vuxna. Lönerna äro satta till olika belopp, enligt de förstnämnda tarifferna för de olika åldersklasserna och enligt de sistnämnda för olika slags arbeten. Hvad beträffar tarifflönerna för yngre arbetare, utgå de för arbetare vid 14 år mestadels med 2 sh.; i Sydwales erhålla arbetare under 15 år 1 sh. 6 p., och i Syd-Staffordshire är lönen för 14—17-åriga arbetare 1 sh. 10 p. Högsta lönen för arbetare i åldern 21 år växlar i olika trakter mellan 3 sh. (Sydwales och Syd-Staffordshire), 4 sh. och 5 sh. 6 p. Minimilönen för vuxna grufarbetare uppgår till mellan 4 sh. 6 p. och 7 sh., beroende på distrikt samt på vederbörande arbetares yrkesutbildning. För enstaka områden äro lönerna icke upptagna till fixa belopp, utan skola utgå efter en af kolprisen reglerad grundlön i form af tilläggsprocent.

(Soziale Praxis.)

— Strejker, lockouter m. m. —

Arbetsinställelser i Danmark under år 1911.[1] Under år 1911 inträffade i Danmark 52 arbetsinställelser mot 71 föregående år och 80 i medeltal för åren 1900—1910. Antalet af arbetsinställelser berörda arbetsgifvare har uppgifvits till c:a 3 600 och antalet berörda arbetare till c:a 29 000; dessa siffror äro de högsta, som förekommit sedan år 1899.

Endast 8 af arbetsinställelserna voro lockouter: dessa berörde emellertid sammanlagdt ej mindre än 23 700 arbetare. Den mest omfattande lockouten, som berörde 14 500 arbetare, hade dock en varaktighet af blott två dagar (16 och 17 maj).

Af de 49 arbetsinställelser, rörande hvilkas omfång uppgifter föreligga, berörde 18 endast Köpenhamn, 15 andra städer och 8 landsbygden. De öfriga 8 arbetsinställelserna sträckte sig öfver hela landet eller åtminstone en större del däraf; af dessa voro ej mindre än 6 lockouter.

14 arbetsinställelser hade en varaktighet af högst en vecka: 27 varade mer än en vecka, men mindre än tre månader och 8 mer än tre månader. Antalet förlorade arbetsdagar beräknas till 637 000; äfven denna siffra är större än något föregående år med undantag af 1899, då antalet förlorade arbetsdagar uppgick till c:a 2·8 millioner.

33 arbetsinställelser förorsakades af intressetvister och 8 af rättstvister; i 4 fall — däribland den ofvan nämnda storlockouten — afsågo arbetsinställelserna att framtvinga uppgörelse i andra konflikter (sympatistrejker och sympatilockouter). Det relativt ringa antalet rättstvister torde kunna tillskrifvas den enligt 1910 års lag upprättade permanenta skiljedomstolen, som på fredlig väg ordnat en mängd frågor om tolkning af gällande aftal o. d. Till biläggande af utbrutna konflikter anlitades denna domstol ej någon gång under året. Däremot medverkade i 14 fall den enligt nämnda lag tillsatta förlikningsmannen: de sålunda bilagda konflikterna omfattade sammanlagdt ej mindre än 28 250 arbetare af de c:a 29 000, som berördes af samtliga redovisade arbetsinställelser. I 4 fall verkställdes medling af annan än statens förlikningsman.

(Statistiske Efterretninger.)

[1] Jfr »Meddel.» 1908. sid. 150; 1911. sid. 306, 789; 1912. sid. 251.

Strejkförsäkringsväsendet inom de tyska arbetsgifvarorganisationerna år 1911. Till Gesellschaft des Vereins deutscher Arbeitgeberverbände, som bedrifver verksamhet som återförsäkringsanstalt, voro i slutet af 1911 13 bolag anslutna gent emot 19 föregående år. Arbetarantalet växte under redogörelseåret med 13 933 (4·5 %) och lönesumman med 25·8 mill. mark (7 %). Arbetsgifvarföreningen Unterelbes bolag hade år 1911 att framvisa en ökning af arbetarantalet med 826 (1·9 %) och af lönesumman med 2 mill. Mark (3·5 %). I tyska industriskyddsförbundet medförde ett tillskott af 732 nya medlemmar en ökning af arbetarantalet på 82 092 (47·9 %) och en stegring af lönesumman på 70·9 mill. Mark (40·7 %). Äfven de ekonomiska förhållandena hafva gestaltat sig betydligt gynnsammare för medlemmar af industriskyddsförbundet än inom de tyska arbetsgifvarföreningarnas bolag, ehuru de i detta återförsäkrande bolagen på sina medlemmar utdebitera två, tre eller fem gånger så stora bidrag som de i industriskyddsförbundet vanliga.

Det sistnämnda utgaf i skadeersättning för 393 038 anmälda förlorade arbetsdagar 261 312 Mark, således för hvarje genom strejk eller lockout förlorad arbetsdag i genomsnitt 66·5 Pf. De tyska arbetsgifvarföreningarnas skadeersättningsbolag utbetalade för 1 596 924 förlorade arbetsdagar en summa af 252 879 Mark, för hvarje arbetsdag sålunda i genomsnitt blott 15·8 Pf. Detta bolag utbetalar dock blott återförsäkringsbidrag och icke direkt skadeersättning såsom industriskyddsförbundet. Arbetsgifvarföreningen Unterelbes bolag hade för 411 596 förlorade arbetsdagar till sitt förfogande en ersättningssumma af 98 390 Mark och kunde därför i godtgörelse för hvarje arbetsdag lämna i genomsnitt endast 23·3 Pf.

(Soziale Praxis.)

— Socialförsäkring. —

Olycksfalls- och sjukförsäkring för sjöfolk och fiskare i Österrike.[1] Österrikiska deputeradekammaren antog den 4 sistlidne juli det framlagda förslaget till lag om sjuk- och olycksfallsförsäkring för ofvannämnda yrkesidkare.

Behandlingen af detta lagförslag har gifvit anledning till upptagande af frågan om revision af hela den österrikiska sjölagstiftningen. För närvarande gälla nämligen bestämmelserna i ett år 1774 utfärdadt »Editto politico». I detta finnas inga föreskrifter, som tvinga redarna att anställa yrkeskunnigt och sjövant folk, hvarför också motsatsen ofta äger rum. De sanitära förhållandena, åt hvilka gifvetvis större omsorg måste ägnas på ångfartyg än segelfartyg, som ju vid lagens tillkomst voro de enda förefintliga, anses vara synnerligen dåliga och öfver hufvud taget den rådande lagstiftningen på området mera otillfredsställande än i något annat land.

(Soziale Praxis.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under juli 1912. Arbetstillgången under juli var fortfarande god och visade i någon mån förbättring i jämförelse med föregående år. Procenttalet arbetslösa fackföreningsmedlemmar var det lägsta, som förekommit under någon juli månad alltsedan år 1910, då arbetstillgången var utomordentligt god. Arbetslönernas tendens till stegring fortfor.

I jämförelse med föregående månad visade sig förbättring i tackjärns-, bleck- och plåt- samt skeppsbyggnadsindustrierna. Arbetstillgången inom maskinindustrien var fortfarande mycket god, och öfvertidsarbete förekom i mycket stor utsträckning. Däremot visade sig nedgång inom alla textilindustrier liksom inom sko-, järn- och stål- samt glasindustrien. Beträffande kolgrufvorna och byggnadsverksamheten var läget ungefär detsamma som under juni.

I jämförelse med samma månad föregående år visade sig förbättring inom de viktigaste industrierna, hvilken var särskildt framträdande inom tackjärns-, bleck- och plåt-, järn- och stål- samt skoindustrierna.

[1] Jfr Meddelanden 1911, sid. 231.

Uppgifter hafva lämnats af 390 fackförbund med 863 546 medlemmar, af hvilka 22 222 (2·6 %) rapporterats såsom arbetslösa vid slutet af juli 1912; motsvarande siffra vid slutet af juni 1912 var 2·5 % och vid utgången af juli 1911 2·9 %.

Ingångna svar från ett antal arbetsgifvare, sysselsättande 421 839 arbetare under veckan närmast före den 27 juli 1912, visade en minskning med 0·3 % af antalet sysselsatta arbetare och med 0·8 % af det utbetalade lönebeloppet jämfördt med samma vecka föregående månad. I jämförelse med samma vecka föregående år hade antalet sysselsatta arbetare ökats med 2·1 % och det utbetalade lönebeloppet med 6·1 %.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Frankrike under juli 1912. Då svaflings- o. d. arbeten ännu ej afslutats i vinodlingsdistrikten i mellersta Frankrike, är läget fortfarande detsamma som under maj och juni för vinodlingsarbetarna. Arbetslösheten har minskats bland skogsarbetarna, som i allmänhet funnit arbetstillfällen i vissa säsongarbeten inom jordbruket, då skogsarbetet börjat inskränkas.

Trädgårdsbranschen i trakten af Paris visar fortfarande stor lifaktighet. Inom textilindustrien kan man fortfarande konstatera en viss afmattning och arbetslösheten är större än under föregående månad och vid samma tid förra året. Däremot har läget inom järn- och metallindustrien betydligt förbättrats och arbetslösheten är mycket ringa. Som vanligt vid denna årstid har verksamheten minskats inom tryckeriindustrien: arbetslösheten var i jämförelse med samma tid föregående år mindre i landsorten men större i Paris; för öfrigt betecknas läget i allmänhet såsom tillfredsställande med hänsyn till årstiden. Inom byggnadsbranschen är arbetslösheten ännu större än under samma månad föregående år, men däremot betydligt mindre än under sistlidna månad. Inom läderindustrien fortfar den förut konstaterade förbättringen.

1 014 fackförbund med 286 111 arbetare hafva lämnat svar på de månatliga förfrågningarna angående arbetsmarknadens läge och arbetslösheten under juli 1912.

Bland dessa fackförbund hafva 761 med 220 497 medlemmar uppgifvit antalet arbetslösa till 9 793 eller 4·4 %, inberäknadt grufarbetarna i departementet Pas-de-Calais, och 4·9 % utan inberäknande af dessa arbetare. Motsvarande tal för närmast föregående månad var 6·1 % och för juli 1911 5·7 %.

Arbetstillgången under juli 1912 har i jämförelse med juni 1912 angifvits såsom rikligare af 21 % af de redovisade fackförbunden, omfattande 21 % af samtliga organiserade arbetare, såsom oförändrad af resp. 56 och 60 % samt såsom mindre riklig af resp. 23 och 19 %.

På frågan: »Anser ni läget på arbetsmarknaden vara tillfredsställande för årstiden?» hafva 625 fackförbund med 165 432 medlemmar svarat jakande och 218 med 71 463 medlemmar nekande.

(Bulletin de l'Office du Travail.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under juli 1912. Den tyska arbetsmarknadens läge hade under juli månad ingen enhetlig prägel och visade på sina håll tecken till försämring. Enligt uppgifter från de olika industrierna har arbetstillgången inom flertalet näringsgrenar varit lika gynnsam som under föregående månad, fastän äfven här vissa industrier på grund af högsommaren voro mindre sysselsatta än under juni.

På kolmarknaden i Ruhrområdet visade sig i allmänhet ingen försämring, och blott efterfrågan på koks betecknas som otillräcklig. Uppgifterna från Oberschlesien låta i allmänhet gynnsamma, liksom från Niederschlesien, där marknaden var bättre än under juni. Arbetstillgången i Niederlausitz var också bättre än under föregående månad. Vid de mellantyska brunkolgrufvorna har däremot i allmänhet icke visat sig någon väsentligare förbättring af arbetstillgången.

Tackjärnsproduktionens läge var enligt uppgifter från västra och mellersta Tyskland godt, och äfven koppar- och mässingsverken voro i allmänhet väl sysselsatta.

Arbetstillgången inom kaliindustrien var tillfredsställande för årstiden. Järngjuterier, stål- och valsverk voro enligt de talrikt föreliggande uppgifterna ganska väl sysselsatta, och äfven inom

maskinindustrien betecknas läget öfvervägande som tillfredsställande. Från de elektriska och kemiska industrierna låta uppgifterna likaledes ganska gynnsamma.

Läget vid bomullsspinnerierna synes under juli hafva försämrats i åtskilliga distrikt, medan affärsläget inom klädesindustrien betecknas såsom tillfredsställande, äfven om enligt ett fåtal uppgifter en försämring skulle hafva inträdt i jämförelse med föregående månad. Inom herr- och gosskonfektionsbranschen var läget i allmänhet godt.

Uppgifterna angående byggnadsverksamheten äro mycket skiljaktiga. I Berlin var läget fortfarande dåligt, och äfven i Halle, Kiel, Kassel och Nürnberg var arbetstillgången mycket svag. Uppgifterna från Königsberg, Magdeburg, Chemnitz, Leipzig och Mannheim låta däremot gynnsamma.

Enligt uppgifter från sjukkassorna har arbetstillgången under juli i någon mån försämrats i jämförelse med föregående månad. I jämförelse med den 1 juli visade den 1 augusti en minskning af de försäkringspliktiga medlemmarnas antal, sedan de förvärfsoförmögna sjukanmälda frändragits, på sammanlagdt 4 181. Det är emellertid blott de kvinnliga medlemmarnas antal, som minskats, medan de manliga kunna uppvisa en ökning (+ 9 966 manl. — 14 147 kvinnl.). Under föregående månad minskades medlemsantalet med 24 005, och under juli 1911 uppgick minskningen till 30 937. Om man sätter antalet medlemmar den 1 januari 1912 = 100, hade detta för männens vidkommande ökats till 107 och för kvinnornas till 101. Under samma månad föregående år uppgick motsvarande siffra till resp. 108 och 100.

Angående arbetslösheten under juli föreligga uppgifter från 49 fackförbund med 2 120 088 medlemmar. Af dessa voro vid månadens slut 1·8 % arbetslösa mot 1·7 % vid slutet af föregående månad och 1·6 % vid slutet af juli 1911, hvilket sålunda tyder på en om ock ringa försämring såväl i jämförelse med föregående år som med närmast föregående månad.

Af uppgifter från arbetsförmedlingsanstalterna framgår, att en minskning af antalet arbetssökande inträdt i jämförelse med föregående månad. Vid samtliga uppgiftslämnande arbetsförmedlingsanstalter, från hvilka jämförbara siffror föreligga, kommo i juli 1912 på 100 lediga platser för män 140 arbetssökande mot 141 under samma månad föregående år och 146 under juni. För kvinnor voro motsvarande siffror resp. 97, 89 och 101.

(Reichsarbeitsblatt.)

Statsbidrag till arbetslöshetskassor i Frankrike år 1910. Under första halfåret 1910 erhöllo 83 arbetslöshetskassor statsbidrag med sammanlagdt 13 134 kr. och under andra halfåret 99 kassor med 17 732 kr. 66 kassor, som utbetala arbetslöshetsunderstöd endast åt en yrkesgrupp, erhöllo statsbidrag under båda halfåren med tillsammans 28 832 kr., hvaraf öfver hälften eller 15 663 kr. kommer på typografer och bokbinderiarbetare.

Det af staten för nämnda ändamål anvisade anslaget på 79 200 kr. har sålunda ej på långt när förbrukats först och främst af den anledningen, att fackföreningarnas understödsverksamhet på detta område ännu endast nått en jämförelsevis ringa grad af utveckling i Frankrike. De fackliga arbetslöshetskassornas antal har emellertid ökats under år 1910 och uppgår till 106 med tillsammans 42 305 medlemmar, bland hvilka 3 äro centrala arbetslöshetskassor, anslutna till typografernas, maskinarbetarnas och litografernas fackförbund. Genom dekret af den 3 december 1908 fastställdes, att maximibeloppet för statsbidrag åt arbetslöshetskassor skulle utgå med 20 % af det utbetalade understödsbeloppet till lokala kassor och med 30 % till förbundskassor. De nämnda tre förbundskassorna, som räknade 14,852 medlemmar med 2 633 arbetslösa och 28 646 arbetslöshetsdagar, erhöllo sålunda 15 710 kr. i statsbidrag, medan de öfriga 103 lokala kassorna tillsammans blott fingo 15 156 kr.

I följande tabell lämnas en öfversikt öfver antalet kassor, som erhållit statsbidrag, antalet arbetslösa o. s. v. alltsedan år 1905, då statsbidrag först utbetalades för detta ändamål.

År.	Antal kassor.	Antal arbetslösa.	Antal understödsdagar.	Af arbetslöshetskassorna utbetaladt understöd.[1] Kr.	Statsbidrag. Kr.
1905	47	6 645	90 700	97 536	19 915
1906	64	10 322	107 667	141 332	30 596
1907	68	7 041	82 011	111 802	23 213
1908	89	8 211	119 210	139 896	34 433
1909	94	7 343	94 610	121 140	30 254
1910	106	8 493	104 040	127 656	30 866

(Soziale Praxis.)

— Kooperation. —

Sammanslagning af de franska kooperativa centralorganisationerna. Den franska konsumentkooperationen har, liksom fallet varit äfven i flera andra länder, varit splittrad efter politiska linjer i två grupper, af hvilka den ena, Confédération des coopératives socialistes et ouvrières, tillhört det socialistiska partiet, den andra, Union Coopérative, varit neutral. Under de senaste månaderna har det emellertid fattats preliminärt beslut om sammanslagning. Om detta, såsom väntas, blir godkändt af de bägge förbunden, skulle härigenom den kooperativa rörelsens oberoende af politiska partier garanteras. Samtidigt hafva fastslagits vissa principer, som konsumtionsföreningar för att vinna anslutning till den nya centralföreningen, Fédération Nationale des Coopératives de Consommation, i sin verksamhet måste tillämpa. De viktigaste af dessa äro förbud mot begränsning af medlemsantalet, mot flerröstsystem och mot vinstens utdelande i proportion mot det insatta kapitalet utöfver skälig ränta å detsamma. Det för alla medlemmar öppna föreningssammanträdet skall vara föreningarnas högsta beslutande myndighet.

Den nya sammanslutningen skall hafva till ändamål att verka för rörelsens sammanhållning och för upprättande af produktionsföreningar inom alla därför ägnade yrken; möjligen uppstående penningöfverskott skall användas dels för detta ändamål, dels till stöd åt sociala sträfvanden.

De bägge partihandelsföreningarna, Magasin de Gros och Coopérative de Gros, som samverkat med hvar sin af centralföreningarna, skola äfven förenas, och skall verksamheten fortsättas under det förra namnet. Den nya organisationen skall träda i verksamhet i början af år 1913.

(Internat. Coop. Bulletin.)

— Arbets- och löneförhållanden m. m. —

Lag om åttatimmarsdag i Förenta Staterna vid utförande af leveranser till staten. Den lagstadgade åttatimmarsdagen vid utförande af arbete för statens räkning i Förenta Staterna, hvilken redan i maj månad godkändes af kongressen och senaten samt nu också blifvit stadfäst af presidenten, är ett gammalt kraf inom den nordamerikanska socialpolitiken. Medan åttatimmarsdagen sedan länge varit införd vid den egentliga statsdriften, har dess förverkligande vid till privata företagare utlämnade arbeten för statens räkning hittills strandat på den ensidiga tolkning af den sociala lagstiftningen, för hvilken domstolarna visat sig vara benägna, i trots af att redan en lag af år 1868 fastslagit åttatimmarsdagens allmänna grundsats. Under trycket af

[1] Endast sådant understöd, som kommer i betraktande vid statsbidragets beräknande.

den växande arbetarrörelsen har emellertid den nuvarande kongressen funnit sig föranlåten att gifva lagen en ny affattning, enligt hvilken åttatimmarsdagen föreskrifves för alla statens arbeten, vare sig de tillhöra den egentliga statsdriften eller de utföras vid privata företag. Denna lag torde för arbetarskyddet i det hela få mera vidtgående följder, än hvad man vid en första blick på densamma kan vänta. Då det vid statens arbeten ofta förekommer mycket stora stål- och järnleveranser för flottans räkning och för offentliga byggnader, måste järn- och stålverken — försåvidt de vilja utföra arbeten för statens räkning — inrikta sig på att i stället för nu förhärskande tolftimmarsskift med oafbrutet dag- och nattarbete införa åttatimmarsskift, åtminstone för den tid arbeten af ifrågavarande slag pågå. Men alldenstund det för en enhetligt organiserad stordrift är förenadt med svårigheter att ofta omväxla med skiftindelningen, så torde tendensen att öfvergå till åttatimmarsskift genom ofvan omtalade lagstiftning erhålla ett starkt understöd.

(Soziale Praxis.)

— Lefnadskostnader. —

En tysk undersökning af lefnadskostnaderna på landsbygden. Det statistiska centralverkets stora utredning af lefnadskostnaderna bland de mindre bemedlade klasserna har medfört ett ökadt intresse för hithörande frågor i Tyskland. Den senaste undersökning, hvars resultat publicerats, gäller lefnadskostnaderna bland småbönder och landtarbetare i Rhenprovinsen och har utförts på uppdrag af hushållningssällskapet (»Landwirtschaftskammer») i nämnda provins.

Undersökningen omfattade endast 32 familjer, och uppnåddes det synnerligen goda resultatet, att 30 hushållsböcker kunde användas vid bearbetningen. Räkenskaperna fördes under ett helt år, 1910, och bokföringen kontrollerades af särskilda förtroendemän, präster, lärare, godsägare m. fl., hvilka dels hade att ifylla ett formulär med uppgifter angående familjens storlek, medlemmarnas ålder och kön, bostadsförhållanden, inventarier, den brukade arealens och kreatursbesättningens storlek m. m., dels mottogo de ifyllda formulären rörande de löpande utgifterna. Hvarje sådant formulär afsåg endast en vecka och kunde sålunda genom denna anordning förtroendemännen utöfva en mycket effektiv kontroll.

I trots häraf visade sig, såsom var att vänta, insamlandet af primärmaterialet förenadt med många för landsbygden säregna svårigheter, beroende på den partiella naturahushållningen. Det har sålunda varit omöjligt att noggrannt fastställa de förbrukade kvantiteterna af åtskilliga viktigare lifsmedel, enär dessa erhöllos direkt från uppgiftslämnarnas jordbruk. Äfven hafva i ej ringa utsträckning förekommit bytesaffärer och likvids utgörande genom arbetsprestationer åt säljaren, hvilket allt försvårat en noggrann bokföring. Det torde vidare vara ett önskemål vid företagande af detta slags undersökningar, framförallt å landsbygden, att tiden för undersökningen utsträckes utöfver ett år, enär annars tillfälligheter kunna komma att gifva en felaktig bild af det ekonomiska läget.

De familjer, som undersökningen omfattar, hade valts med afsikt att erhålla möjligast typiska bilder ur den mindre bemedlade landtbefolkningens lif i olika delar af provinsen. De tillhörde dels småböndernas, dels landtarbetarnas kategori, hvaremot voro uteslutna sådana landtbrukare, som använde främmande arbetskraft, och arbetare, som under någon del af året voro sysselsatta inom andra yrken. De 30 familjerna omfattade sammanlagdt 103 vuxna personer och 90 barn under 15 år. I 19 fall dref familjeförsörjaren som enda sysselsättning eget jordbruk, i 7 fall hade han därifrån sin viktigaste inkomst, men arbetade dessutom i andras tjänst, i 4 familjer hade mannen sin hufvudsakliga sysselsättning såsom daglönare. Den brukade arealen uppgick i medeltal för den första gruppen till 9·91 hektar, däraf 7·07 hektar åker och för den andra till 6·19, respektive 4·23 hektar. Äfven de 4 familjerna i den tredje gruppen brukade jord för egen räkning; denna uppgick dock i genomsnitt till endast 0·57 hektar. 3 af dessa familjer höllo äfven kreatur. 27 af hela antalet i undersökningen ingående familjer bodde i egna hus.

De genomsnittliga inkomsterna uppgingo för den första gruppen till 1 980·03 Mark, hvaraf 91·4 % härrörde från det egna jordbruket; för den andra gruppen voro siffrorna 1 219·35 Mark och 68·1 % och för den tredje 1 298·31 Mark och 34·5 %. Inkomsterna öfverskjuta något de för industriarbetarna beräknade, men under det att dessas inkomster härflyta väsentligen från mannens

arbetsförtjänst med ringa tillskott från annat håll, ingår i landtbefolkningens utom mannens arbetsförtjänst afsevärda bidrag från hustruns, barnens och stundom äfven andra familjemedlemmars arbete, hvartill kommer afkastningen af jorden. Beräknades vanlig ränta på det i jorden nedlagda kapitalet, skulle inkomsten af ägarens och hans familjs arbete blifva mycket ringa eller om tvärtom ordinär lön beräknas för detta, skulle det i jorden bundna kapitalet lämna liten eller ingen ränta.

Fördelningen af utgifterna afviker betydligt från den för industriarbetarna beräknade. Sålunda äro utgifterna för kläder och bostad betydligt lägre och för föda i motsvarande grad högre. Med afseende på födans sammansättning framhålles, att köttkonsumtionen understiger det för Tyskland beräknade genomsnittet, hvaremot mjölkförbrukningen ungefär motsvarar detsamma. Öfverhufvud taget synes stor sparsamhet iakttagas med afseende på de dyrbarare födoämnena. Då vidare priserna å landsbygden för ett flertal af de viktigaste förbrukningsartiklarna (t. ex. kött, mjölk, bröd, smör, potatis) äro lägre än i städerna, är det alltså påtagligt att de förbrukade kvantiteterna per familj å landsbygden äro högst afsevärdt större än i städerna.

(Soziale Praxis.)

Nyare prisstatistiska undersökningar i Kanada. Den uppåtgående prisrörelse, som hittills under 1900-talet gjort sig märkbar i alla länder, har framkallat ett allt större intresse för prisstatistiken.

Sedan lång tid tillbaka har Kanadas Department of Labour ägnat uppmärksamhet häråt, men under de senaste åren har den periodiska öfversikt, som lämnas af den kanadensiska Labour Gazette ej ansetts tillräcklig. Prisstegringen tycktes visserligen hafva nått sin höjdpunkt på hösten år 1907, då krisen hejdade den uppåtgående prisrörelsen och inom vissa områden framkallade en prissänkning, som fortgick äfven under år 1908. Med stigande industriell verksamhet och handelns uppblomstring under år 1909 stego emellertid priserna åter, och de dyra lefnadskostnaderna gåfvo anledning till flera privata och officiella undersökningar angående prisstegringarnas natur och orsaker. Department of Labour förklarade då, att det skulle dels i Labour Gazette lämna utförligare uppgifter beträffande minuthandelspriserna, dels låta verkställa en undersökning angående grosshandelspriserna fluktuationer.

Från och med år 1910 förekomma också regelbundet i Labour Gazette uppgifter på minuthandelspriserna å de viktigaste konsumtionsartiklarna i Kanada. Hvarje månadshäfte innehåller nämligen en tabell öfver minuthandelspriserna å 28 slag af lifsmedel jämte bränsle och fotogen, afseende tidpunkten omkring den 15 i närmast föregående månad. Dessutom upptagas uppgifter om gällande hyrespriser å de representerade orterna. Dessa priser afse lägenheter på sex rum, hvilka uppgifvas vara de af bättre situerade arbetare mest använda. I pristabellen återfinnas nästan alla orter i landet med öfver 10 000 invånare; hvarje provins är företrädd.

De prisuppgifter, som förekomma i tabellen, erhåller Department of Labour från ombud i orterna. Departementet säger sig med stor omsorg tillse, att de olika prisuppgifterna å hvarje varuslag afse samma kvalitet, så att en fullt jämförbar prisstatistik erhålles.

I »Wholesale prices in Canada, 1890—1909, Special report by R. H. Coats B. A. Ottawa, 1910» framläggas resultaten af undersökningen angående grosshandelspriserna. För att få en lång utvecklingsperiod att öfverblicka och en tillräckligt långt tillbaka i tiden liggande utgångspunkt har undersökningen utsträckts öfver de 20 åren 1890—1909. Undersökningens mål är att anskaffa nödigt underlag för bedömande af icke blott lefnadskostnadernas stegring utan äfven näringslifvets utveckling. Därför hafva uppgifter inhämtats såväl å konsumtionsartiklar som äfven å Kanadas viktigaste produktionsartiklar. Inalles afser undersökningen 230 varuslag.

För att följa priserna tillbaka till 1890 har man måst anlita dagliga tidningar, facktidskrifter, börs- och handelskammarberättelser o. d. Större delen af uppgifterna härstamma från Toronto och Montreal. Prisuppgifterna hafva granskats med hjälp af sakkunniga, och när tryckta källor ej varit till fyllest, har man användt fabrikanters och grosshandlares räkenskapsböcker. Stor omsorg har nedlagts på att tillse, att de för hvarje artikel angifna priserna afse samma kvalitet och lika köpevillkor. I regel afses kontantköp och köp i stora partier.

I den första delen af det anförda arbetet äro de erhållna prisuppgifterna återgifna, och finnas i de flesta fall månatliga uppgifter för alla tjugu åren. I en andra del äro genomsnittspriserna

för de olika åren uttryckta i indextal, och i en tredje del äro samlade grafiska framställningar.

Indextal hafva uträknats för de särskilda varuslagen, hvarvid medelpriset för åren 1890—1899 satts lika med 100. Totalindex, d. v. s. indextalet för alla varuslagen tillsammantagna, har erhållits på så sätt, att indextalen för de olika varuslagen hopsummerats och den erhållna summan sedan dividerats med antalet varuslag. Ett af British Association for the Advancement of Science tillsatt utskott, som från 1887 till 1890 ingående sysslade med beräkning af indextal, har uttalat den åsikten, att en dylik enkel indexberäkning i många fall kan ganska väl fylla sitt ändamål, särskildt när varuslagens antal är mycket stort och prisrörelsen ej afbrutits af några ovanliga omständigheter, hvilka betingelser synas vara för handen, hvad Kanada beträffar. Utskottet anser det dock vara bättre att använda vägda indextal, hvarvid hänsyn tages till den kvantitativt olika roll varorna spela i konsumtionen.

I den kanadensiska undersökningen har man äfven gjort försök med dylika vägda indextal, hvarvid i det väsentligaste användts de värdesiffror, som ofvannämnda brittiska sällskap angifvit för de olika varugrupperna med afseende på deras inbördes betydelse i konsumtionshänseende.

Resultatet blir tämligen lika med det, som erhålles vid användande af enkla indextal, såsom också framgår af nedanstående tablå.

Den allmänna prisrörelsen i Kanada (1890—1899 = 100).

År.	Vägda indextal.	Enkla indextal.	År.	Vägda indextal.	Enkla indextal.
1890	112·0	110·3	1900	105·8	108·2
1891	111·3	108·5	1901	106·0	107·0
1892	104·9	102·8	1902	109·6	109·0
1893	103·9	102·5	1903	109·7	110·5
1894	97·2	97·2	1904	110·6	111·4
1895	95·6	95·6	1905	113·8	113·8
1896	90·6	92·5	1906	120·1	120·0
1897	89·9	92·2	1907	129·2	126·2
1898	95·5	96·1	1908	125·1	120·8
1899	99·0	100·1	1909	126·3	121·2

Undersökningen angående grosshandelspriserna har sedermera fullföljts för åren 1910 och 1911. Af de erhållna resultaten framgår, att prisstegringen fortsatts bägge dessa år, för hvilka de enkla totalindexen voro respektive 124·0 och 127·3. 1911 års indextal är högre än 1907 års, hvadan alltså prisstegringen öfverskridit den år 1907 nådda höjdpunkten. För år 1911 hafva medtagits 261 artiklar.

I efterföljande tablå meddelas indextalen för de olika varugrupperna för år 1911 samt den procentuella stegringen eller sänkningen å hvarje varugrupp och å alla varuslagen tillsammantagna från 1910, från 1890 och från det år efter 1889, under hvilket för hvarje särskild varugrupp priset ställde sig lägst. Dessa siffror visa bland annat, att det framförallt varit priserna på lifsmedel som stegrats sedan midten på 1890-talet, då de lägsta noteringarna för de flesta varuslagen äro gjorda. Hela prisstegringen från år 1897, som uppvisar det lägsta indextalet, uppgår till 38·1 %, en afsevärdt mindre siffra än de för de olika slagen af lifsmedel beräknade.

1890—1899 = 100.

Grupper.	Indextal för år 1911.	Stegring (+) eller sänkning (—) från		
		1910.	1890.	lägsta året efter 1889.
		%	%	%
Spannmål och foder	145·0	+ 5·8	+ 24·3	+ 79·9 (1897)
Djur och kött	146·7	— 10·2	+ 31·9	+ 78·0 (1896)
Mjölk och produkter däraf	136·2	— 0·9	+ 32·2	+ 51·3 (1897)
Fisk	143·6	+ 1·6	+ 39·0	+ 58·5 (1892)
Andra lifsmedel	120·9	+ 9·8	+ 0·5	+ 40·6 (1897)
Textilvaror	119·8	+ 4·5	+ 7·5	+ 28·0 (1895)
Hudar, talg, läder och skodon	139·6	+ 3·1	+ 38·8	+ 55·3 (1894)
Metallvaror och redskap:				
a) Metallvaror	103·8	+ 0·9	— 17·2	+ 21·1 (1897)
b) Redskap	104·8	— 0·2	+ 0·1	+ 12·6 (1897)
Bränsle och lyse	99·4	— 1·5	— 7·5	+ 6·3 (1898)
Byggnadsmaterial:				
a) Metallvaror	165·0	+ 2·7	+ 59·4	+ 81·7 (1898)
b) Diverse byggnadsmaterial	103·3	— 2·5	— 12·2	+ 18·2 (1898)
c) Färger, olja och glas	144·1	+ 6·1	+ 31·6	+ 50·9 (1897)
Möbler och husgeråd	110·4	— 0·2	+ 10·2	+ 13·2 (1896
Droger och kemikalier	112·1	+ 3·0	+ 1·4	+ 20·2 (1899)
Diverse:				
a) Pälsvaror	304·0	+ 7·4	+ 251·4	+ 277·6 (1895)
b) Likör och tobak	151·2	+ 13·8	+ 59·3	+ 59·3 (1890)
c) Diverse	105·2	— 16·7	— 6·1	+ 15·4 (1897)
Samtliga varuslag	127·3	+ 2·7	+ 15·4	+ 38·1 (1897)

Af en jämförelse mellan prisfluktuationerna å råmaterial och å färdiga fabrikat framgår, att fluktuationerna voro betydligt starkare å de förra, såsom utvisas af nedanstående sammanställning.

	Indextal för åren				
	1890.	1897.	1907.	1910.	1911.
Råmaterial	111·7	89·7	140·7	139·4	146·8
Färdiga fabrikat	110·1	91·0	118·6	116·6	118·4

Den ur här omnämnda undersökningar erhållna serien af indextal kompletteras numera månad för månad. Ur februarihäftet för innevarande år af Kanadas Labour Gazette äro följande totalindextal hämtade: för januari 1912 131·1, för december 1911 129·4 och för januari 1911 126·1. Prisstegringen har sålunda fortfarit; liksom förut har den främst träffat lifsmedlen.

(Reichsarbeitsblatt och Labour Gazette.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Juli månad år 1912.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under juli månad.

Öfversikt af verksamheten under *juli* månad år 1912.

Juli:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	2 096	1 746	1 155	1 257	1 521	810	**3 353**	**3 267**	**1 965**
Uppsala län	290	331	161	100	107	53	**390**	**438**	**214**
Södermanlands län	255	282	141	83	88	38	**338**	**370**	**179**
Östergötlands län	576	500	321	250	338	120	**826**	**838**	**441**
Norrköping	486	326	296	217	255	128	**703**	**581**	**424**
Jönköpings län	133	92	47	86	104	36	**219**	**196**	**83**
Kronobergs län	23	15	7	17	8	5	**40**	**23**	**12**
Norra Kalmar län	80	76	24	38	72	26	**118**	**148**	**50**
Södra Kalmar län	79	49	34	50	60	25	**129**	**109**	**59**
Blekinge län	278	169	116	215	177	98	**493**	**346**	**214**
Kristianstads län	256	227	161	124	142	57	**380**	**369**	**218**
Malmöhus län. Malmö	940	458	433	743	463	344	**1 683**	**921**	**777**
Malmöhus län. Lund	212	142	114	72	42	26	**284**	**184**	**140**
Malmöhus län. Landskrona	160	89	66	64	42	26	**224**	**131**	**92**
Malmöhus län. Hälsingborg	439	227	187	220	206	131	**659**	**433**	**318**
Malmöhus län. Ystad	63	33	24	86	70	29	**149**	**103**	**53**
Malmöhus län. Trelleborg	105	112	83	40	46	24	**145**	**158**	**107**
Malmöhus län. Eslöf	150	137	98	62	54	32	**212**	**191**	**130**
Malmöhus län. Skurup	51	63	36	24	37	18	**75**	**100**	**54**
Hallands län	158	158	88	88	104	50	**246**	**262**	**138**
Göteb. o. Bohus län	109	137	71	91	111	31	**200**	**248**	**102**
Göteborg	933	842	742	518	936	344	**1 451**	**1 778**	**1 086**
Skaraborgs län	73	102	44	26	41	18	**99**	**143**	**62**
Värmlands län	46	49	27	30	88	26	**76**	**137**	**53**
Örebro län	160	120	103	125	88	55	**285**	**208**	**158**
Västmanlands län	558	572	394	200	295	159	**758**	**867**	**553**
Kopparbergs län	162	166	100	93	116	63	**255**	**282**	**163**
Gäfle stad och län	180	121	100	51	73	34	**231**	**194**	**134**
Västernorrlands län	31	44	24	54	73	29	**85**	**117**	**53**
Jämtlands län	89	142	61	87	182	51	**176**	**324**	**112**
Västerbottens län	77	91	53	77	96	36	**154**	**187**	**89**
Norrbottens län	55	83	42	85	126	34	**140**	**209**	**76**
Tillsammans juli 1912	**9 303**	**7 701**	**5 353**	**5 273**	**6 161**	**2 956**	**14 576**	**13 862**	**8 309**
» » 1911	8 017	4 907	3 558	4 421	4 597	2 236	12 438	9 504	5 794
» juni 1912	8 411	5 875	4 568	4 911	5 528	3 032	13 322	11 403	7 600

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida.

På 100 *lediga platser* kommo:

Juli:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	120	83	**103**	66	53	**60**
Uppsala län	88	93	**89**	49	50	**49**
Södermanlands län	90	94	**91**	50	43	**48**
Östergötlands län	115	74	**99**	64	36	**53**
Norrköping	149	85	**121**	91	50	**73**
Jönköpings län	145	83	**112**	51	35	**42**
Kronobergs län	153	213	**174**	47	63	**52**
Norra Kalmar län	105	53	**80**	32	36	**34**
Södra Kalmar län	161	83	**118**	69	42	**54**
Blekinge län	164	121	**142**	69	55	**62**
Kristianstads län	113	87	**103**	71	40	**59**
Malmöhus län. Malmö	205	160	**183**	95	74	**84**
Lund	149	171	**154**	80	62	**76**
Landskrona	180	152	**171**	74	62	**70**
Hälsingborg	193	107	**152**	82	64	**73**
Ystad	191	123	**145**	73	41	**51**
Trelleborg	94	87	**92**	74	52	**68**
Eslöf	109	115	**111**	72	59	**68**
Skurup	81	65	**75**	57	49	**54**
Hallands län	100	85	**94**	56	48	**53**
Göteb. o. Bohus län	80	82	**81**	52	28	**41**
Göteborg	111	55	**82**	88	37	**61**
Skaraborgs län	72	63	**69**	43	44	**43**
Värmlands län	94	34	**55**	55	30	**39**
Örebro län	133	142	**137**	86	63	**76**
Västmanlands län	98	68	**87**	69	54	**64**
Kopparbergs län	98	80	**90**	60	54	**58**
Gäfle stad och län	149	70	**119**	83	47	**69**
Västernorrlands län	70	74	**73**	55	40	**45**
Jämtlands län	63	48	**54**	43	28	**35**
Västerbottens län	85	80	**82**	58	38	**48**
Norrbottens län	66	67	**67**	51	27	**36**
Tillsammans juli 1912	**121**	**86**	**105**	**70**	**48**	**60**
» » 1911	163	96	131	73	49	61
» juni 1912	143	89	117	78	55	67

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 14 576 ansökningar om arbete, hvaraf 9 303 af män och 5 273 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 13 862 lediga platser, nämligen 7 701 för män och 6 161 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 8 309, af hvilka 5 353 besattes med män och 2 956 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge har under månaden afsevärdt förbättrats. Inom jordbruket var arbetstillgången som vanligt riklig. Efter-

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—juli.			
	Juli. 1911.	Juni. 1912.	Juli. 1912.	Juli 1911—Juli 1912.		Juni 1912—Juli 1912.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1911/1912.	
				Antal.	%	Antal.	%	1911.	1912.	Antal.	%
Stockholm	1 093	2 120	*1 965*	+ 872	+ 80	— 155	— 7	9 135	12 604	+ 3 469	+ 38
Uppsala län	154	225	*214*	+ 60	+ 39	— 11	— 5	1 611	1 855	+ 244	+ 15
Södermanlands län	128	116	*179*	+ 51	+ 40	+ 63	+ 54	481	1 041	+ 560	+ 116
Östergötlands län	468	653	*441*	— 27	— 6	— 212	— 32	2 903	3 503	+ 600	+ 21
Norrköping	328	315	*424*	+ 96	+ 29	+ 109	+ 35	2 072	2 323	+ 251	+ 12
Jönköpings län	128	88	*83*	— 45	— 35	— 5	— 6	811	840	+ 29	+ 4
Kronobergs län [1]	—	6	*12*	—	—	+ 6	+ 100	—	26	—	—
Norra Kalmar län	30	58	*50*	+ 20	+ 67	— 8	— 14	251	366	+ 115	+ 46
Södra Kalmar län [2]	61	71	*59*	— 2	— 3	— 12	— 17	351	577	+ 226	+ 64
Blekinge län	142	147	*214*	+ 72	+ 51	+ 67	+ 46	1 037	1 352	+ 315	+ 30
Kristianstads län	100	114	*218*	+ 118	+ 118	+ 104	+ 91	839	1 192	+ 353	+ 42
Malmöhus län. Malmö	455	652	*777*	+ 322	+ 71	+ 125	+ 19	3 905	4 750	+ 845	+ 22
Malmöhus län. Lund	83	92	*140*	+ 57	+ 69	+ 48	+ 52	816	958	+ 142	+ 17
Malmöhus län. Landskrona	64	51	*92*	+ 28	+ 44	+ 41	+ 80	469	595	+ 126	+ 27
Malmöhus län. Hälsingborg	273	291	*318*	+ 45	+ 16	+ 27	+ 9	2 048	2 101	+ 53	+ 3
Malmöhus län. Ystad	48	47	*53*	— 5	+ 10	+ 6	+ 13	314	354	+ 40	+ 13
Malmöhus län. Trelleborg [2]	104	66	*107*	+ 3	+ 3	+ 41	+ 62	494	639	+ 145	+ 29
Malmöhus län. Eslöf	110	102	*130*	+ 20	+ 18	+ 28	+ 27	599	745	+ 146	+ 20
Malmöhus län. Skurup	37	36	*54*	+ 17	+ 46	+ 18	+ 50	212	286	+ 74	+ 35
Hallands län	112	193	*138*	+ 26	+ 23	— 55	— 28	935	1 108	+ 173	+ 19
Göteb. o. Bohus län	114	109	*102*	— 12	— 11	— 7	— 6	709	778	+ 69	+ 10
Göteborg	764	1 088	*1 086*	+ 322	+ 42	— 2	—	6 028	7 314	+ 1 286	+ 21
Skaraborgs län	44	29	*62*	+ 18	+ 41	+ 33	+ 114	286	330	+ 44	+ 15
Värmlands län	86	66	*53*	— 33	— 38	— 13	— 20	525	507	— 18	— 3
Örebro län	142	151	*158*	+ 16	+ 11	+ 7	+ 5	1 248	1 260	+ 12	+ 1
Västmanlands län	324	162	*553*	+ 229	+ 71	+ 391	+ 241	1 248	1 831	+ 583	+ 47
Kopparbergs län	128	156	*163*	+ 35	+ 27	+ 7	+ 4	918	1 242	+ 324	+ 35
Gäfle stad och län	134	119	*134*	± 0	± 0	+ 15	+ 13	902	944	+ 42	+ 5
Västernorrlands län	60	43	*53*	— 7	— 12	+ 10	+ 23	790	776	— 14	— 2
Jämtlands län [2]	35	70	*112*	+ 77	+ 220	+ 42	+ 60	50	557	+ 507	—
Västerbottens län [1]	—	106	*89*	—	—	— 17	— 16	—	238	—	—
Norrbottens län	45	58	*76*	+ 31	+ 69	+ 18	+ 31	574	572	— 2	—
Tillsammans	**5 794**	**7 600**	**8 309**	**+ 2 515**	**+ 43**	**+ 709**	**+ 9**	**42 561**	**53 564**	**+ 11 003**	**+ 26**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	1 585	1 497	*2 147*	+ 562	+ 35	+ 650	+ 43	8 977	11 123	+ 2 146	+ 24
» öfriga näringsgrenar	4 209	6 103	*6 162*	+ 1 953	+ 46	+ 59	+ 1	33 584	42 441	+ 8 857	+ 26

frågan på arbetskraft inom järn- och metallindustrien samt byggnadsbranschen stegrades ytterligare och rapporteras från flera anstalter brist på dylik arbetskraft. Inom grofarbetet inträdde merendels förbättring.

Som vanligt voro kvinnliga arbetare mycket efterfrågade till jordbruket och hemmen, å vissa håll äfven ogifta och i allmänhet yngre drängar.

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1912.
[2] » » » » » » 1911.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med såväl motsvarande tidpunkt under föregående år som med nästlidna månad. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med juli 1911 till 2 515 eller 43 % (däraf för jordbruket m. m. 562 eller 35 % och för öfriga näringsgrenar 1 953 eller 46 %); i förhållande till resultaten under nästföregående månad utgjorde ökningen 709 eller 9 % (däraf för jordbruket m. m. 650 eller 43 %, för öfriga näringsgrenar 59 eller 1 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidna månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Jordbruket m. m.	Juli. 1911.	Juni. 1912.	Juli. 1912.	Juli. 1911.	Juni. 1912.	Juli. 1912.
Män	88	81	*82*	63	75	*65*
Kvinnor	32	28	*43*	34	39	*36*
Tillsammans	**76**	**68**	*74*	**57**	**66**	*59*
Öfriga näringsgrenar.						
Män	225	168	*145*	80	79	*72*
Kvinnor	105	96	*91*	51	57	*50*
Tillsammans	**153**	**129**	*116*	**62**	**67**	*60*
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	163	143	*121*	73	78	*70*
Kvinnor	96	89	*86*	49	55	*48*
Tillsammans	**131**	**117**	*105*	**61**	**67**	*60*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Juli:									
Jordbruk o. skogshushållning	2 407	2 934	1 899	297	696	248	**2 704**	**3 630**	**2 147**
Grufdrift och malmförädling	37	44	31	—	—	—	**37**	**44**	**31**
Industri o. handtverk m. m.	2 891	2 378	1 558	445	345	173	**3 336**	**2 723**	**1 731**
Handel och samfärdsel . . .	1 738	1 211	883	748	1 084	450	**2 486**	**2 295**	**1 333**
Husligt arbete	9	1	—	3 660	3 986	2 067	**3 669**	**3 987**	**2 067**
Allmän o. litterär verksamhet	18	12	10	22	44	17	**40**	**56**	**27**
Öfriga slag af arbete	2 203	1 121	972	101	6	1	**2 304**	**1 127**	**973**
Samtliga yrkesgrenar	**9 303**	**7 701**	**5 353**	**5 273**	**6 161**	**2 956**	**14 576**	**13 862**	**8 309**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	+1 020	+1 230	+ 622	+ 142	+ 134	+ 28	+1 162	+1 364	+ 650
Grufdrift och malmförädling	± 0	— 15	+ 1	—	—	—	± 0	— 15	+ 1
Industri o. handtverk m. m. .	+ 434	+ 614	+ 332	+ 53	+ 4	— 15	+ 487	+ 618	+ 317
Handel och samfärdsel . . .	— 488	— 79	— 153	— 78	+ 102	— 36	— 566	+ 23	— 189
Husligt arbete	— 9	— 2	— 2	+ 290	+ 376	— 50	+ 281	+ 374	— 52
Allmän o. litterär verksamhet	+ 3	— 2	— 1	— 6	+ 16	— 1	— 3	+ 14	— 2
Öfriga slag af arbete	— 68	+ 80	— 14	— 39	+ 1	— 2	— 107	+ 81	— 16
Samtliga yrkesgrenar	+ **892**	+**1 826**	+ **785**	+ **362**	+ **633**	— **76**	+**1 254**	+**2 459**	+ **709**
Relativa tal.[1]									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 74	+ 72	+ 49	+ 92	+ 24	+ 13	+ 75	+ 60	+ 43
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	+ 18	+ 35	+ 27	+ 14	+ 1	— 8	+ 17	+ 29	+ 22
Handel och samfärdsel . . .	— 22	+ 6	— 15	— 9	+ 10	— 7	— 19	+ 1	— 12
Husligt arbete	—	—	—	+ 9	+ 10	— 2	+ 8	+ 10	— 2
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	— 3	+ 8	— 15	—	—	—	— 4	+ 8	— 2
Samtliga yrkesgrenar	+ **11**	+ **31**	+ **17**	+ **7**	+ **11**	— **3**	+ **9**	+ **22**	+ 9

På 100 *lediga platser* kommo:[1]

Juli:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	82	43	**74**	65	36	**59**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	122	129	**123**	66	50	**64**
Handel och samfärdsel	144	69	**108**	73	42	**58**
Husligt arbete	—	92	**92**	—	52	**52**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	197	—	**204**	87	—	**86**
Samtliga yrkesgrenar	**121**	**86**	**105**	**70**	**48**	**60**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	Juli 1911.	Juni 1912.	Juli 1912.	Specialiteter.	Juli 1911.	Juni 1912.	Juli 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Befälspersonal	19	6	*26*	Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tjänare	113	73	*187*
Tjänare på stat	203	33	*261*	Tillfälliga arbeterskor	61	103	*23*
Tjänare i kost	397	381	*534*	Diverse personal	17	44	*38*
Tillfälliga arbetare	703	718	*993*	Spinneriarbetare	3	7	*1*
Trädgårdspersonal	36	106	*44*	Väfveriarbetare	12	4	*7*
Skogspersonal	28	21	*15*	Kapp- och klädsömmerskor	4	11	*4*
Andra	8	12	*26*	Linnesömmerskor	2	5	*1*
Tegelbruksarbetare	43	58	*129*	Trikotagearbetare	4	—	*1*
Gjutare och formare	16	21	*17*	Tvätt- och strykningsarbetare	12	14	*23*
Bleck- och plåtslagare	15	34	*33*	Bageri- och konditoriarbetare	10	28	*20*
Smeder och hofslagare	39	68	*60*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	6	16	*26*
Verktygsarbetare	3	7	*2*	Litografer och kemigrafer	—	6	*6*
Filare och bänkarbetare	31	45	*37*	Fabriksarbetare, ej spec.	1	4	*6*
Maskinarbetare	34	36	*36*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	47	53	*34*
D:o handtlangare	16	30	*43*	Hotell-, kafé- och restaur.: Servitriser	58	75	*60*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	47	51	*74*	Städerskor	32	24	*26*
Maskin- och modellsnickare	4	4	*9*	Kokerskor	16	10	*15*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	15	15	*27*	Diskerskor m. fl.	166	208	*201*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	174	166	*192*	Privat tjänst: Hushållerskor	51	55	*43*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	23	11	*20*	Hus- och barnjungfrur	168	206	*192*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	20	18	*12*	Kokerskor och köksor	82	114	*111*
Murare	32	44	*42*	Ensamjungfrur	487	412	*582*
Murarbetsmän och tegelbärare	45	82	*117*	Tvätt- och rengöringsarbeterskor	652	1 121	*1 033*
Byggnadssnickare och timmermän	134	209	*252*	Springflickor	43	82	*56*
Måleriarbetare	45	47	*44*				
Kvarnarbetare	7	—	*1*				
Bageri- och konditoriarbetare	11	15	*17*				
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	6	15	*24*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	17	13	*8*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	43	68	*107*				
Springpojkar	220	460	*337*				
Varuutkörare	13	25	*16*				
Kuskar och åkeriarbetare	51	79	*96*				
Kaptener, styrmän, sjömän	10	10	*18*				
Maskinister, eldare, kollämpare	5	9	*29*				
Stufveriarbetare	—	71	*42*				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Juli 1911.	Juni 1912.	Juli 1912.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	76	68	*74*
Metall- och maskinindustri	184	129	*146*
Trävaruindustri	141	163	*112*
Byggnadsverksamhet	148	118	*98*
Textilindustri	483	297	*253*
Beklädnadsindustri	200	163	*217*
Närings- och njutningsämnesindustri	215	127	*126*
Kontors- o. d. personal	311	283	*203*
Butiks- o. d. personal	275	210	*180*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	61	54	*49*
Landtransport	263	181	*150*
Husligt arbete	99	94	*92*
Grofarbete	298	230	*204*

Flertalet af ofvanstående näringsgrupper utvisa fortfarande ganska riklig tillgång på arbetskraft. Emellertid visar sig under månaden inom flera af grupperna en mycket anmärkningsvärd förbättring, så t. ex. inom trävaruindustrien, byggnadsverksamheten, textilindustrien, kontors- och butiksbranscherna, transportarbetet samt grofarbetet. Försämring gjorde sig särskildt gällande inom beklädnadsindustrien.

Antalet platser, som under *juli* månad tillsatts utom resp. orter.

	Juli 1912.			Juli	Juni
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1911.	1912.
Stockholm	277	48	**325**	221	172
Uppsala län	24	5	**29**	13	20
Södermanlands län	11	3	**14**	4	5
Östergötlands län	2	4	**6**	16	24
Norrköping	203	29	**232**	179	139
Jönköpings län	10	4	**14**	14	15
Kronobergs län	4	1	**5**	—	—
Norra Kalmar län	1	2	**3**	—	1
Södra Kalmar län	2	2	**4**	5	4
Blekinge län	4	1	**5**	11	20
Kristianstads län	28	9	**37**	19	15
Malmöhus län. Malmö	124	47	**171**	119	160
Malmöhus län. Lund	67	3	**70**	42	36
Malmöhus län. Landskrona	22	4	**26**	23	16
Malmöhus län. Hälsingborg	140	18	**158**	110	83
Malmöhus län. Ystad	19	10	**29**	18	16
Malmöhus län. Trelleborg	18	4	**22**	26	21
Malmöhus län. Eslöf	83	8	**91**	55	62
Malmöhus län. Skurup	26	14	**40**	37	22
Hallands län	3	3	**6**	6	7
Göteb. o. Bohus län	3	2	**5**	13	8
Göteborg	182	10	**192**	191	155
Skaraborgs län	—	—	—	—	—
Värmlands län	—	—	—	53	1
Örebro län	8	—	**8**	54	7
Västmanlands län	7	5	**12**	5	—
Kopparbergs län	5	2	**7**	4	—
Gäfle stad och län	1	—	**1**	6	—
Västernorrlands län	14	6	**20**	16	14
Jämtlands län	—	1	**1**	1	—
Västerbottens län	—	4	**4**	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	1
Tillsammans juli 1912	**1 288**	**249**	**1 537**	**1 259**	**1 024**
» » 1911	1 026	233	1 259	—	—
» *juni* 1912	807	217	1 024	—	—

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för issa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidna månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 43 platser för hushållerskor, 192 för hus- och barnjungfrur, 111 för kokerskor och köksor, 582 för ensamjungfrur samt 1 033 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 60 servitriser, 26 städerskor, 15 kokerskor, 201 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 34, i jordbruks- o. d. arbete 248. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras tegelbruksarbetare 129, bleck- och plåtslagare 33, smeder och hofslagare 60, filare och bänkarbetare 37, maskinarbetare 36, d:o handtlangare 43, sågverks- och brädgårdsarbetare 74, möbel- och finsnickare 27, jord-, beton- o. d. arbetare 192, murare 42, murarbetsmän och tegelbärare 117, byggnadssnickare och timmermän 252, måleriarbetare 44, handels- och lagerarbetare 107, springpojkar 337, kuskar och åkeriarbetare 96, stufveriarbetare 42 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 26, tjänare på stat 261, tjänare i husbondes kost 534, tillfälliga arbetare 993, trädgårdspersonal 44, skogspersonal 15 samt diverse andra arbetare 26.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1 537 platser, hvaraf 1 288 manliga och 249 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 1 259, 1 026 och 233 samt under nästlidna månad 1 024, 807 och 217. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt uttryck för de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år. Efterfrågan på tillfällig arbetskraft till jordbruket har varit riklig. Inom byggnadsfacken och verkstadsindustrien kan arbetsmarknaden betecknas såsom god; för kontors- och handelsarbetare dålig. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god.

Uppsala län. Arbetsmarknaden kan betecknas som god såväl inom jordbruket som inom öfriga näringsgrenar. Särskildt inom den förra gruppen har arbetstillgången varit riklig.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Till jordbruket har arbetstillgången varit god. En hel del af de anmälda lediga platserna afse dock tjänst till höstflyttningen. Äfven inom maskinindustrien har arbetstillgången varit god, särskildt för yrkesskickliga arbetare. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit riklig inom det husliga arbetet med brist på arbetskraft.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har i likhet med föregående månad varit god och bättre än under motsvarande tid föregående år. Tillgången å lämplig arbetskraft till jordbruket har i det närmaste motsvarat efterfrågan. Samma förhållande har varit rådande beträffande öfriga yrkesgrupper med undantag af målare, byggnadssnickare och gjutare. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång med brist på arbetskraft.

Norrköping. Manliga afdelningen. Tillgången på tillfälligt arbete till jordbruket har varit ganska god, och ett stort antal arbetare i staden har därmed erhållit arbete. I öfrigt har arbetsmarknaden varit mindre god, särskildt för byggnadsarbetare. — Å kvinnliga afdelningen har varit god tillgång på platser för dugliga tjänarinnor.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit mindre god såväl till jordbruket som till öfriga näringsgrenar.

Kronobergs län. Arbetstillgången har för grofarbetare varit mindre god. Efterfrågan på tillfälliga arbetare till skördearbetet har varit mycket ringa.

Norra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit sämre än under föregående månad. De till jordbruket anmälda lediga platserna afse tjänster till höstflyttningen. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på dugliga tjänarinnor till såväl staden som landet.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit medelgod för yrkeslärda arbetare, men fortfarande dålig för grofarbetare i allmänhet. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Blekinge län. Arbetstillgången har varit medelgod. Inom vissa delar af länet har tillgången på arbete inom byggnadsbranschen varit synnerligen god. Brist på arbetskraft till en del fack inom nämnda yrke. Arbetstillgången för grofarbetare dålig. Efterfrågan på såväl manliga som kvinnliga tjänare till höstflyttningen har varit stor.

Kristianstads län. Arbetsmarknaden har i jämförelse med föregående månad och motsvarande tid föregående år afsevärdt förbättrats. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra.

Malmö. Manliga afdelningen. Inom staden har arbetstillgången varit någorlunda god. Dock hafva de arbeten, som stått till buds, hufvudsakligast varit af tillfällig beskaffenhet. Efterfrågan på grof- och fabriksarbetare har varit något större än under föregående månad. Arbetstillgången till jordbruket har varit otillräcklig. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden god.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit mycket god med brist på yrkesvana järn- och byggnadsarbetare. Till jordbruket hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft ungefär motsvarat hvarandra. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången mindre god.

Landskrona. Arbetstillgången har varit god inom tegelbruks-, järn- och byggnadsindustrierna; för daglönsarbetare och grofarbetare otillräcklig.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit något bättre än under föregående månad och motsvarande tid föregående år, särskildt beträffande jordbruks- och tegelbruksarbetare. *För yrkesskickliga järn-, metall- och byggnadsarbetare utom staden har arbetstillgången* varit god, men otillräcklig för fabriks- och grofarbetare inom staden. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången har varit medelgod och bättre än under motsvarande tid föregående år.

Ystad. Arbetstillgången har varit god såväl i staden som till landsbygden. Brist på yrkesvana smeder, filare, murare och målare.

Trelleborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har något förbättrats i jämförelse med föregående månad. En stor del platser hafva dock endast varit af tillfällig art. — Kvinnliga afdelningen. *Arbetsmarknaden normal och förbättrad.*

Eslöf. Arbetsmarknadens läge har förbättrats sedan föregående månad. Arbetstillgången dock otillräcklig. Öfverflöd på icke yrkeslärda arbetare samt tillfälliga arbetare till jordbruket.

Skurup. Arbetsmarknaden normal.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit jämförelsevis god med obetydlig arbetslöshet. — Å kvinnliga afdelningen har som vanligt efterfrågan på arbetskraft betydligt öfverstigit tillgången.

Göteborgs och Bohus län. *Arbetsmarknaden har varit mycket god. Till jordbruket har rådt* stor brist på arbetskraft; äfven tillgången på grofarbetare har varit otillräcklig.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit synnerligen god och omsättningen af arbetskraft betydligt större än under motsvarande tid föregående år. Förutom till jordbruket, som ständigt är i saknad af tillräckligt med folk, har äfven inom maskinindustrien samt en del andra yrken och äfven tidtals inom grofarbetet efterfrågan på arbetskraft varit större än tillgången. För kontors- och handelspersonal har däremot arbetstillgången varit otillräcklig. — Kvinnliga afdelningen. *Arbetsmarknaden har varit mycket god, utom för butikspersonal.*

Skaraborgs län. *Arbetsmarknaden har varit god och förbättrad inom flera yrkesgrupper.*

Värmlands län. Arbetsmarknaden normal. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva ungefär motsvarat hvarandra. Brist på kvinnliga tjänare.

Örebro län. Arbetsmarknaden har varit god och bättre än under motsvarande tid föregående år. Till jordbruket har arbetstillgången varit god.

Västmanlands län. Arbetsmarknaden mycket god. Delvis brist på byggnadsarbetare och jordbruksarbetare, såväl manliga som kvinnliga.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. *Arbetsmarknaden har varit mycket god och bättre än under samma tid föregående år.* Inom byggnads-, sågverks- och järnindustrierna har den tillgängliga arbetskraften icke motsvarat efterfrågan. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på arbetskraft till hotellrörelse och det husliga arbetet.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god och bättre än under föregående månad. Inom en del yrkesgrupper har t. o. m. brist på arbetskraft varit rådande. Efterfrågan på skördearbetare har varit riklig. — Kvinnliga afdelningen. Brist på *tjänarinnor till husligt arbete.*

Västernorrlands län. Arbetsmarknaden har varit synnerligen god å såväl manliga som kvinnliga afdelningen.

Jämtlands län. Arbetstillgången har varit synnerligen god inom alla yrkesgrupper. Delvis brist på lämplig arbetskraft.

Västerbottens län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit jämförelsevis god, ehuru något försämrad under månadens senare hälft. Inom jordbruket, trävaru- och maskinindustrierna har brist på arbetskraft gjort sig gällande. — Kvinnliga afdelningen. Brist på dugliga tjänarinnor såväl till staden som landet.

Norrbottens län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit mycket god. Tillgången på sågverks- och byggnadsarbetare har ej motsvarat efterfrågan. — Kvinnliga afdelningen. Brist på kunniga köksor och ensamjungfrur.

B) *Tillgång på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Järn- och metallarbetare, stenarbetare, rörläggare, murare, kontorsfolk, butiks- och magasinspersonal, fabriks-, åkeri- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, kontors- och butiksbiträden, städerskor, hushållerskor.	Ogifta kördrängar och daglönare. — Diskerskor, köksor, kokerskor, ensamjungfrur.
Uppsala län.	
Grofarbetare.	Skördearbetare.
Södermanlands län.	
Rättare, kuskar, metall- och fabriksarbetare.	Ladugårdsskötare, kördrängar. — Dugliga tjänarinnor till staden och landet.
Östergötlands län.	
Drängar, stenhuggare, handtlangare, skomakare, maskinister, bokhållare, grofarbetare. — Rengöringskvinnor.	Yngre drängar, skördearbetare, gjutare och formare, smeder, hofslagare, målare. — Dugliga ensamjungfrur, kokerskor, barnjungfrur.
Norrköping.	
Filare och bänkarbetare, grofarbetare, pappersbruksarbetare, maskinister och eldare, handelsresande, åkeriarbetare. — Rengöringskvinnor.	Yngre drängar. — Dugliga ensamjungfrur, husjungfrur, kokerskor, mjölkjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Jönköping.	
—	Torfmossearbetare. — Tjänarinnor till hotell och husligt arbete.
Kronobergs län.	
Grofarbetare.	Jordbruksarbetare. — Tjänarinnor till landtbruket och hemmen.
Norra Kalmar län.	
Fabriks- och grofarbetare.	Ladugårdskarlar, stalldrängar. — Dugliga tjänarinnor till staden och landet.
Södra Kalmar län.	
Grofarbetare.	Jordbruksarbetare. — Tjänarinnor till jordbruket och husligt arbete.
Blekinge län.	
Grofarbetare.	Statdrängar, murare, möbelsnickare. — Ladugårds- och mjölkjungfrur, kokerskor, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Kristianstads län.	
Daglönare, byggnads- och grofarbetare. — Servitriser och butiksbiträden.	Mjölkjungfrur, kokerskor, dugliga ensamjungfrur.
Malmö.	
Daglönare, byggnadshandtlangare, kuskar, handels- och lagerarbetare, springpojkar, grof- och fabriksarbetare. — Kontors- och butiksbiträden, rengöringskvinnor.	Gjutare, smidare, svarfvare, murare, byggnadssnickare, elektriker. — Mjölkjungfrur, tjänarinnor till staden och landet.
Lund.	
Jordbruks- och grofarbetare. — Tvätt- och rengöringskvinnor, servitriser, passflickor.	Smeder och lärlingar till järnindustrien, yrkeslärda byggnadsarbetare. — Ensamjungfrur.
Landskrona.	
Kuskar, åkeriarbetare, fabriks- och grofarbetare, springpojkar. — Butiksbiträden, städerskor.	Murare, målare. — Ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Hälsingborg.	
Daglönare, järnarbetare, jordschaktningsarbetare, mureriarbetsmän, fabriks-, handels-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, servitriser, hushållerskor, städerskor, springflickor.	Yrkesskickliga järn- och metallarbetare, murare, byggnadssnickare, tegelbruksarbetare. — Mjölkjungfrur, diskerskor, barnjungfrur, kunniga ensamjungfrur.
Ystad.	
Gifta kördrängar, ladugårdskarlar.	Mjölkjungfrur, dugliga kokerskor, städerskor, ensamjungfrur.
Trelleborg.	
Daglönare, grofarbetare, springpojkar.	Dugliga, ensamjungfrur, kokerskor och mjölkjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Eslöf.	
Daglönare, fabriks- och grofarbetare. — Tvätt- och rengöringskvinnor.	Drängpojkar. — Tjänarinnor till jordbruket.
Skurup.	
——	Byggnadsarbetare. — Tjänarinnor.
Hallands län.	
Grofarbetare.	Tjänarinnor.
Göteborgs och Bohus län.	
Manlig och kvinnlig kontors-, butiks- och magasinspersonal.	Jordbruksarbetare. — Landsjungfrur, hotellpersonal, dugliga tjänarinnor till hemmen.
Göteborg.	
Bokhållare, handelsbiträden, handelsarbetare, sjöfolk, f. d. militärer, grofarbetare. — Kontors- och butiksbiträden, servitriser, städerskor, hushållerskor.	Jordbruksarbetare, gjutare, grofplåtslagare, järnsvarfvare, rörläggare, murare, snickare och timmermän, bagare, grofarbetare. — Mjölkjungfrur, tjänarinnor, alla slag, passflickor.
Skaraborgs län.	
——	Statdrängar, ladugårdsskötare. — Mjölkjungfrur, ensamjungfrur.
Värmlands län.	
——	Tjänarinnor till staden och landet.
Örebro län.	
Inom de flesta yrken och fack.	Yngre landtarbetare. — Ensamjungfrur.
Västmanlands län.	
——	Träarbetare, tillfälliga arbetare till jordbruket. — Kokerskor, dugliga ensamjungfrur.
Kopparbergs län.	
——	Byggnads- och järnarbetare. — Tjänarinnor till landet, hotell och husligt arbete.
Gäfle stad och län.	
Grofarbetare.	Kokerskor, kunniga ensamjungfrur, köksor till hotell.
Västernorrlands län.	
——	Slåtterkarlar, sågverksarbetare. — Kokerskor, köksor, ensamjungfrur, diskerskor, tvätterskor
Jämtlands län.	
——	Inom alla yrken och fack.
Västerbottens län.	
Manlig kontors- och butikspersonal.	Metall- och maskinarbetare, gjutare. — Dugliga köksor, tjänarinnor till landet.
Norrbottens län.	
——	Sågverksarbetare, byggnadsarbetare. — Dugliga köksor, ensamjungfrur.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *juli* 1912.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	2 407	2 934	1 899	297	696	248	**2 704**	**3 630**	**2 147**	74	59
II. Grufdrift och malmförädling	37	44	31	—	—	—	**37**	**44**	**31**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	170	297	204	3	2	1	**173**	**299**	**205**	58	69
B Metall- o. maskinindustri	709	491	290	19	9	5	**728**	**500**	**295**	146	59
C Trävaruindustri	250	221	124	1	4	2	**251**	**225**	**126**	112	56
D Byggnadsverksamhet	1 011	1 035	709	—	—	—	**1 011**	**1 035**	**709**	98	69
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	43	25	14	5	2	2	**48**	**27**	**16**	—	—
F Textilindustri	64	17	16	70	36	10	**134**	**53**	**26**	253	49
G Beklädnadsindustri	62	23	8	166	82	45	**228**	**105**	**53**	217	50
H Närings- och njutningsämnesindustri	184	93	58	103	135	59	**287**	**228**	**117**	126	51
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	34	9	8	28	33*	20	**62**	**42**	**28**	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	30	30	16	16	8	5	**46**	**38**	**21**	—	—
K Grafisk industri	36	11	10	11	11	6	**47**	**22**	**16**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	298	126	101	23	23	18	**321**	**149**	**119**	215	80
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	50	22	14	25	15	8	**75**	**37**	**22**	203	59
B Butiks- och magasinspersonal	392	218	172	151	84	30	**543**	**302**	**202**	180	67
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	75	94	62	398	876	342	**473**	**970**	**404**	49	42
D Landtransport	1 044	720	525	174	91	56	**1 218**	**811**	**581**	150	72
E Vattentransport	171	118	95	—	3	1	**171**	**121**	**96**	141	79
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	6	39	15	—	15	13	**6**	**54**	**28**	—	—
V. Husligt arbete	9	1	—	3 660	3 986	2 067	**3 669**	**3 987**	**2 067**	92	52
VI. Allmän och litterär verksamhet	18	12	10	22	44	17	**40**	**56**	**27**	71	48
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2 203	1 121	972	101	6	1	**2 304**	**1 127**	**973**	204	86
Summa för juli 1912	**9 303**	**7 701**	**5 353**	**5 273**	**6 161**	**2 956**	**14 576**	**13 862**	**8 309**	**105**	**60**
» » » 1911	8 017	4 907	3 558	4 421	4 597	2 236	12 438	9 504	5 794	131	61

[1] Jfr noten å sid. 687.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**111**	**285**	**180**	**130**	**220**	**103**	**116**	**188**	**56**
Däraf kvinnor	1	6	1	5	15	5	6	28	4
II. Grufdrift och malmförädling	**2**	**3**	**2**	—	**6**	**4**	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**11**	**31**	**25**	**12**	**54**	**36**	—	**3**	**2**
Däraf kvinnor	2	—	—	—	1	—			
B Metall- och maskinindustri	**232**	**147**	**64**	**18**	**28**	**6**	**44**	**29**	**23**
Däraf kvinnor	3	3	1				1	1	1
C Trävaruindustri	**35**	**34**	**18**	**2**	**2**	**1**	**4**	**9**	**3**
Däraf kvinnor	1	—	—						
D Byggnadsverksamhet	**416**	**364**	**266**	**17**	**10**	**3**	**27**	**25**	**19**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**8**	**7**	**5**	—	**1**	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	2	2						
F Textilindustri	**6**	**2**	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	4	2	—						
G Beklädnadsindustri	**66**	**37**	**11**	—	—	—	—	**1**	**1**
Däraf kvinnor	59	28	11				—	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	**47**	**51**	**22**	**8**	**9**	**7**	**7**	**6**	**4**
Däraf kvinnor	17	33	19	4	4	3	3	3	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**10**	**5**	**3**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	7	5	3	1	—	—			
J Trämasse- och pappersindustri	**11**	**4**	**4**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	5	2	2						
K Grafisk industri	**13**	**1**	**1**	**2**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	—	—						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**39**	**26**	**17**	**10**	—	—	**26**	**27**	**21**
Däraf kvinnor	5	6	3				1	2	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**41**	**21**	**12**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	20	12	6						
B Butiks- o. magasinspersonal.	**225**	**137**	**80**	**5**	**4**	**1**	**5**	**1**	—
Däraf kvinnor	35	34	9	2	1	—	2	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**170**	**296**	**96**	**8**	**18**	**5**	**6**	**14**	**11**
Däraf kvinnor	132	257	71	8	18	5	6	13	10
D Landtransport	**371**	**375**	**228**	**10**	**9**	**6**	**19**	**7**	**6**
Däraf kvinnor	10	20	6				3	—	—
E Vattentransport	**27**	**52**	**38**	—	—	—	—	**3**	**3**
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	**5**	**41**	**15**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	14	12						
V. Husligt arbete	**947**	**1 079**	**661**	**80**	**68**	**40**	**61**	**40**	**19**
Däraf kvinnor	947	1 079	661	80	68	40	61	40	19
VI. Allmän och litterär verksamhet	**13**	**13**	**3**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	5	12	2						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**547**	**256**	**214**	**87**	**9**	**2**	**23**	**17**	**11**
Däraf kvinnor	2	6	1						
Summa för juli månad år 1912	**3 353**	**3 267**	**1 965**	**390**	**438**	**214**	**338**	**370**	**179**
Däraf kvinnor	1 257	1 521	810	100	107	53	83	88	38
» » » månad år 1911	2 616	1 697	1 093	391	285	154	350	408	128
Däraf kvinnor	1 039	960	502	75	80	46	80	126	30

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kronobergs län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.														
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
80	167	154	278	373	219	72	29	8	7	13	5	74	106	37	92	69	34
4	9	3	17	41	15	8	8	—	1	1	1	4	18	5	6	23	6
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	9	9	17	1	1	10	34	20	—	—	—	3	—	—	16	18	16
52	23	18	23	11	7	11	9	6	3	1	1	5	6	3	15	10	5
15	6	3	13	6	2	7	3	2	1	—	—	—	—	—	6	2	—
83	41	36	29	63	38	5	5	1	—	—	—	16	9	6	25	48	34
1	—	—	—	—	—	2	4	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—
64	29	18	4	—	—										1	—	—
28	19	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
16	1	1	14	13	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	14	7	5
12	1	1	6	10	4										10	5	4
3	18	14	10	18	3	5	2	2	—	—	—	2	—	—	6	6	5
1	10	7	4	13	2	3	1	1				2	—	—	1	—	—
1	—	—	1	—	—	6	1	1	—	—	—	29	34	24	—	—	—
						—	1	1				15	26	16			
10	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
						1	—	—									
8	9	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	6	1															
10	2	2	15	7	5	1	2	—	1	—	—	12	7	5	21	4	3
3	1	—	5	1	1	2	—	—	—	—	—	2	—	—	4	3	2
—	1	—	2	1	1										1	1	1
19	5	2	9	7	3	4	—	—	—	1	1	4	2	2	17	2	1
9	2	1	6	4	1	1	—	—	—	1	1	1	1	1	11	2	1
14	46	28	17	34	13	11	19	11	2	—	—	—	4	3	13	23	15
11	45	27	14	30	11	9	16	9				—	4	3	6	17	10
36	21	16	61	21	19	6	1	1	3	—	—	9	1	1	31	17	11
2	5	3	12	2	2	1	—	—				1	—	—	1	1	1
22	2	1	7	6	6	—	—	—	—	—	—	4	1	1	3	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
53	156	76	174	231	84	63	77	24	16	6	3	64	82	25	178	125	72
53	156	76	174	231	84	63	77	24	16	6	3	64	82	25	178	125	72
2	1	1	7	11	4	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	4	3
2	1	1	5	6	—	—	1	1				1	1	1	—	3	3
200	44	41	140	35	31	12	8	4	7	2	2	22	4	1	50	5	5
91	—	—	8	—	—												
703	581	424	826	838	441	219	196	83	40	23	12	247	257	109	493	346	214
217	255	128	250	338	120	86	104	36	17	8	5	88	132	51	215	177	98
734	469	328	900	848	468	311	258	128	—	—	—	164	205	91	350	235	142
238	253	134	243	353	107	128	112	43	—	—	—	49	75	27	199	135	74

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**195**	**200**	**137**	**157**	**121**	**112**	**137**	**125**	**104**
Däraf kvinnor	21	33	9	10	44	27	11	13	11
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	**10**	**10**	**9**
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**19**	**17**	**9**	**5**	**3**	**3**	**12**	**22**	**17**
Däraf kvinnor									
B Metall- och maskinindustri	**2**	**5**	**2**	**57**	**23**	**21**	**32**	**11**	**8**
Däraf kvinnor				14	3	3	1	—	—
C Trävaruindustri	**9**	**1**	—	**8**	**7**	**5**	**5**	**4**	**4**
Däraf kvinnor				—	1	—	—	2	2
D Byggnadsverksamhet	**10**	**3**	—	**93**	**95**	**64**	**67**	**24**	**22**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	**3**	—	—	**8**	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—	1	—	—
F Textilindustri	**1**	—	—	**27**	**1**	**1**	**8**	—	—
Däraf kvinnor				22	1	1	7	—	—
G Beklädnadsindustri	**1**	—	—	**63**	**20**	**20**	**11**	—	—
Däraf kvinnor	1	—	—	49	18	18	7	—	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	**6**	**6**	**4**	**45**	**7**	**6**	**39**	**5**	**3**
Däraf kvinnor	2	1	1	17	5	3	17	2	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	**1**	—	—	**5**	**1**	—
Däraf kvinnor				1	—	—	3	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	**8**	**3**	**3**	—	—	—
Däraf kvinnor				7	2	2			
K Grafisk industri	—	—	—	**6**	**5**	**5**	**2**	**2**	**1**
Däraf kvinnor				5	5	5			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**2**	**1**	**1**	**97**	**17**	**17**	**9**	**2**	**2**
Däraf kvinnor				14	11	11			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**1**	—	—	**2**	—	—	**2**	**1**	—
B Butiks- och magasinspersonal	**7**	**1**	—	**96**	**24**	**19**	**5**	**2**	**1**
Däraf kvinnor	3	1	—	50	12	7	2	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	**17**	**22**	**15**	**34**	**58**	**41**	**26**	**48**	**27**
Däraf kvinnor	17	21	14	27	52	35	23	45	25
D Landtransport	**7**	**10**	**5**	**291**	**99**	**92**	**86**	**20**	**14**
Däraf kvinnor	1	—	—	92	36	30	24	7	3
E Vattentransport	**1**	—	—	**9**	**4**	**4**	**22**	**4**	**4**
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	**79**	**86**	**33**	**431**	**269**	**198**	**124**	**135**	**89**
Däraf kvinnor	79	86	33	431	269	198	124	135	89
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	**2**	**4**	**5**	—	**1**	—
Däraf kvinnor				2	4	4	—	1	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**23**	**17**	**12**	**248**	**161**	**161**	**49**	**16**	**13**
Summa för juli månad år 1912	**380**	**369**	**218**	**1 683**	**921**	**777**	**659**	**433**	**318**
Däraf kvinnor	124	142	57	743	463	344	220	206	131
» » » månad år 1911	197	238	100	1 363	568	455	824	360	273
Däraf kvinnor	66	106	29	579	354	265	264	155	97

l ä n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
353	**335**	**209**	**58**	**89**	**45**	**67**	**221**	**129**	**36**	**83**	**15**	**52**	**67**	**28**
47	65	24	4	10	4	1	74	3	12	21	—	2	9	2
—	—	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	**24**	**15**	**5**	**2**	**2**	**8**	**13**	**11**	—	**12**	**7**	**4**	**14**	**4**
47	**49**	**34**	**9**	**9**	**3**	1 **95**	— **80**	— **58**	**7**	**4**	**4**	**1**	**2**	—
5	**3**	**3**	**7**	**10**	**7**	— **45**	2 **25**	— **22**	**3**	**8**	**6**	—	—	—
47	**85**	**50**	**18**	**28**	**19**	— **74**	1 **79**	— **71**	**9**	**7**	**7**	**4**	**4**	**4**
17	**8**	**7**	—	—	—	**5**	**5**	**2**	—	—	—	—	—	—
2	—	—												
2	**1**	**1**	**3**	**4**	**3**	**16**	**16**	**3**	—	—	—	—	—	—
1	—	—				5	14	1						
7	**5**	**4**	**7**	—	—	**16**	**16**	**5**	**4**	**2**	—	—	—	—
5	2	2	2	—	—	8	14	4	2	2	—			
38	**15**	**11**	**4**	**2**	—	**43**	**56**	**22**	**3**	**2**	**1**	**2**	**3**	**1**
11	9	6	1	1	—	11	38	10	—	1	1	2	2	1
1	—	—	—	—	—	**3**	**1**	—	**2**	—	—	—	—	—
						1	1	—						
3	—	—	**1**	—	—	**7**	**9**	**6**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
						2	3	—	1	1	1			
2	—	—	—	—	—	**13**	**5**	**5**	—	—	—	—	—	—
34	**27**	**24**	**3**	**1**	**1**	**7**	**7**	**6**	**5**	**4**	**2**	—	—	—
1	3	2				2	1	1						
—	—	—	—	—	—	**5**	**10**	**7**	—	—	—	—	—	—
14	**2**	**1**	**5**	—	—	**95**	**104**	**82**	**12**	**3**	**3**	—	—	—
4	2	1	2	—	—	14	18	3	2	—	—			
10	**22**	**13**	**3**	**16**	**8**	**34**	**140**	**20**	**13**	**28**	**9**	**1**	**4**	**1**
10	21	12	3	14	8	32	133	16	10	24	6	1	2	1
71	**23**	**19**	**24**	**11**	**7**	**85**	**119**	**98**	**13**	**3**	**2**	**1**	—	—
12	2	2	3	2	1	3	12	4	3	—	—			
4	—	—	**2**	—	—	**49**	**35**	**31**	**1**	—	—	—	—	—
—	**1**	**1**	—	—	—	—	**4**	**4**	—	—	—	—	—	—
264	**187**	**106**	**73**	**77**	**37**	**434**	**619**	**301**	**61**	**61**	**23**	**21**	**28**	**14**
255	187	106	73	77	37	434	618	301	61	61	23	21	28	14
—	**2**	**2**	—	—	—	**10**	**8**	**2**	—	**1**	—	—	—	—
						4	7	1	—	1	—			
158	**78**	**76**	**22**	**13**	**6**	**340**	**206**	**201**	**30**	**29**	**22**	**12**	**20**	**9**
1 089	**867**	**576**	**246**	**262**	**138**	**1 451**	**1 778**	**1 086**	**200**	**248**	**102**	**99**	**143**	**62**
348	291	155	88	104	50	518	936	344	91	111	31	26	41	18
943	658	446	226	174	112	1 172	1 175	764	193	215	114	104	108	44
298	273	143	87	79	48	426	636	283	66	113	22	23	37	8

Yrkesgrupper.	Värmlands län.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	21	37	16	63	54	39	485	614	411
Däraf kvinnor	1	10	1	6	8	3	102	177	98
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	9	6	5
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	2	3	—	6	—	—	1	5	2
Däraf kvinnor							—	1	1
B Metall- och maskinindustri	2	—	—	11	4	3	29	18	13
C Trävaruindustri	9	8	8	1	1	1	12	7	5
D Byggnadsverksamhet	—	4	1	15	13	9	12	23	11
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	2	—	—	1	2	—
F Textilindustri	—	—	—	1	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Däraf kvinnor									
H Närings- och njutningsämnesindustri	3	—	—	3	1	1	6	5	4
Däraf kvinnor				1	—	—	2	2	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	4	1	1	5	4	4
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor									
B Butiks- o. magasinspersonal	1	—	—	8	—	—	2	5	4
Däraf kvinnor				2	—	—	—	5	4
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	6	20	3	9	9	7	2	9	7
Däraf kvinnor	6	19	3	8	8	6	2	8	6
D Landtransport	5	4	1	14	10	8	15	19	13
Däraf kvinnor				3	2	2	1	1	1
E Vattentransport	—	—	—	1	—	—	3	1	—
Däraf kvinnor									
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	1	7	7
Däraf kvinnor									
V. Husligt arbete	21	56	20	105	70	44	93	99	46
Däraf kvinnor	21	56	20	105	70	44	93	99	46
VI. Allmän och litterär verksamhet	2	3	2	—	—	—	—	2	2
Däraf kvinnor	2	3	2				—	2	2
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	4	2	2	41	45	45	81	40	18
Summa för juli månad år 1912	76	137	53	285	208	158	758	867	553
Däraf kvinnor	30	88	26	125	88	55	200	295	159
» » » månad år 1911	108	147	86	264	162	142	552	550	324
Däraf kvinnor	39	75	28	113	77	65	142	223	120

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Västernorrlands län.			Jämtlands län.			Västerbottens län.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
33	**33**	**22**	**24**	**27**	**16**	**13**	**23**	**8**	**29**	**116**	**49**	**18**	**31**	**9**	**3**	**4**	**2**
1	7	—	2	3	—	4	3	—	12	54	20	9	15	6	—	1	—
12	**18**	**10**	**1**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	**9**	**9**	**3**	**5**	**5**	—	—	—	**2**	**8**	—	—	—	—	**6**	**12**	**12**
10	**9**	**5**	**14**	**7**	**5**	—	—	—	**1**	**3**	—	**5**	**8**	**3**	**3**	**4**	**3**
11	**24**	**5**	**21**	**6**	**3**	**1**	**3**	**3**	**6**	**13**	**4**	**19**	**34**	**20**	**6**	**9**	**1**
9	**39**	**15**	**11**	**6**	**6**	**5**	**11**	**7**	**2**	—	—	**11**	**10**	**7**	**6**	**39**	**13**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	**2**	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	**2**	—	—
3	—	—	1	—	—				—	1	—				1	—	—
2	**4**	**2**	**3**	**5**	**5**	—	**2**	—	**2**	**5**	—	—	—	—	—	—	—
2	4	2				—	2	—	2	4	—						
—	—	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	**15**	**1**	**1**	**1**	**1**	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
10	**8**	**6**	**7**	**1**	**1**	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	**2**	**1**	**1**
1	—	—	**2**	—	—	—	—	—	**1**	—	—	**3**	—	—	—	—	—
1	—	—										1	—	—			
2	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**2**	—	—	**3**	—	—	**1**	—	—	**1**	—	—
			1	—	—	1	—	—	2	—	—				1	—	—
15	**24**	**16**	**6**	**14**	**7**	**10**	**18**	**8**	**22**	**48**	**19**	**4**	**9**	**4**	**20**	**27**	**17**
13	23	15	6	13	6	10	18	8	21	44	17	4	9	4	19	22	14
10	**7**	**7**	**29**	**17**	**15**	**8**	**7**	**5**	**6**	**3**	**1**	**5**	**5**	**5**	**2**	**2**	**1**
			1	1	1	1	—	—									
—	—	—	**10**	**7**	**4**	—	**3**	**1**	**1**	—	—	**5**	**3**	**3**	—	—	—
						—	3	1									
—	—	—	—	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			—	1	1												
73	**82**	**46**	**40**	**55**	**26**	**38**	**47**	**20**	**50**	**77**	**14**	**63**	**72**	**26**	**63**	**103**	**20**
73	82	46	40	55	26	38	47	20	50	77	14	63	72	26	63	103	20
—	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	**3**	—	**2**	—	—	**1**	—	—
									—	2	—				1	—	—
55	**22**	**17**	**54**	**41**	**38**	**8**	**3**	**1**	**49**	**32**	**24**	**17**	**14**	**11**	**25**	**8**	**6**
255	**282**	**163**	**231**	**194**	**134**	**85**	**117**	**53**	**176**	**324**	**112**	**154**	**187**	**89**	**140**	**209**	**76**
93	116	63	51	73	34	54	73	29	87	182	51	77	96	36	85	126	34
179	189	128	236	176	134	89	125	60	84	117	35	—	—	—	88	137	45
70	86	48	56	67	34	56	73	37	16	42	8	—	—	—	69	107	38

Lifsmedelspriser under andra kvartalet år 1912.

Å närmast efterföljande sidor meddelas en öfversikt för de tre första månaderna under innevarande år af lifsmedelspriser å de orter (till antalet 39) inom olika delar af riket, hvarifrån dylika uppgifter regelbundet insändas till Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. Betraktar man först sammandragstabellen för lifsmedelspriserna (sid. 712—713), visar det sig, att medelpriset för orterna tillsammantagna (»riksmedelpriset») beträffande 19 af de i tabellen upptagna varuslagen bibehållit sig oförändradt under alla tre månaderna april, maj och juni. Bland dessa varuslag må särskildt framhållas oskummad och separerad mjölk, margarin (högsta och lägsta kvalitet), bruna bönor, mjöl och gryn samt socker. Af öfriga varuslag hade vissa bröd- och fisksorter endast att uppvisa obetydliga prisförändringar i ena eller andra riktningen, utan att därmed någon bestämd förändring i prisnivån kan sägas hafva inträdt.

Bland de varuslag, för hvilka en mera betydande *prisstegring* under kvartalet inträdt, märkas i främsta rummet olika slag af kött och fläsk. För prisrörelsen å dessa varuslag redogöres i samband med kreaturspriserna (sid. 715).

Å kaffe har priset fortfarande stigit och var 4 öre per kg. högre i juni än i mars. I nedanstående tablå åskådliggöres prisstegringen per kg. från 1910 års början till och med juni 1912.

	Mars. Kr.	Juni. Kr.	Sept. Kr.	Dec. Kr.
1910	1·21	1·22	1·29	1·39
1911	1·49	1·51	1·59	1·70
1912	1·72	1·76	—	—

Fotogenpriserna, som förut på grund af stark konkurrens varit tämligen låga, hafva under kvartalet stigit ganska afsevärdt. Konkurrensen gjorde sig gällande redan under år 1910, då den föranledde ett starkt prisfall i Stockholm. Priset å märket Water White sjönk där från 19 öre per liter i mars till 13 öre i september, hvarefter det ytterligare nedgick, så att det i februari 1911 var 11 öre per liter. Detta pris gällde sedan till februari 1912, då det höjdes till 12 öre; i april steg det till 15 öre och i juni till 18 öre per liter. Konkurrensen hade så småningom under åren 1910 och 1911 utsträckts äfven till andra orter och vållade nedgång i riksmedelpriset. Fluktuationerna härutinnan för märket Water White under åren 1910 och 1911 samt första halfåret 1912 utvisas af följande tablå:

	Mars. Öre per lit.	Juni. Öre per lit.	Sept. Öre per lit.	Dec. Öre per lit.
1910	18	18	17	16
1911	16	16	15	14
1912	14	17	—	—

Såsom synes har riksmedelpriset stigit med 3 öre per lit. från mars till juni. Prisstegringen å märket Standard White uppgick för samma tid till 2 öre per lit.

Bland orter, å hvilka priset stigit särskildt hastigt, märkas, utom Stockholm, Luleå, där priset å Water White gått upp från 11 öre per lit. i januari till 19 öre i maj, och Boden, där också en prisstegring på 8 öre ägt rum. Sedermera har dock priset å dessa bägge orter nedgått i juni med 1 öre per lit. I Östersund har priset stigit från 15 öre per lit. i maj till 22 öre i juni.

Å en del varor har däremot en *prissänkning* inträdt. Priset å handskummad mjölk har sjunkit med 1 öre per lit., hvarigenom det före höjningen under föregående kvartal noterade prisläget åter uppnåtts. Det under föregående kvartal konstaterade prisfallet å färska ägg har också, såsom vanligt under våren, fortsatts.

Äfven smörpriset har fortfarande sjunkit; bordssmör betingade sålunda i juni kr. 2·28 per kg. mot kr. 2·52 i oktober 1911, då priset var högst; motsvarande priser å matsmör voro resp. 2·07 och 2·28. Trots nedgången var priset å smör likväl 13 à 14 öre per kg. högre än i juni 1911.

Den prisstegring å kol och koks, som till följd af den stora kolgrufvestrejken i England gjorde sig gällande under föregående kvartal, har nu upphört, och i stället en prissänkning inträdt, hvilken dock å såväl antracitkol som engelsk kaminkoks utgjorde endast en obetydlig del af den föregående höjningen. Å gasverkskoks hade ännu vid kvartalets slut ingen sänkning skett, utan priset var tvärtom i juni 1 öre högre i genomsnitt per hl. än under de föregående månaderna. Anledningen härtill är, att å flera orter, där gamla lager funnits, man först under detta kvartal höjt priserna, hvarigenom prisreduktionerna, som å vissa orter varit ganska afsevärda, kommit att uppvägas.

Priserna å ved och å bränntorf hafva sjunkit obetydligt.

Jämföras de för årets andra kvartal gällande medelpriserna med priserna under motsvarande kvartal föregående år, visar det sig, att af 57 varuslag 7 under mellantiden fått sina priser sänkta och att för 5 varuslag priserna ställde sig lika, under det att för icke mindre än 45 varuslag medelpriset var högre år 1912 än år 1911. De varuslag, som träffats af *prisfall*, äro salt fårkött, fläsk och vissa fisksorter, medan de, för hvilka priserna ställde sig lika, voro oskummad mjölk, kabeljo af långa, svagdricka och fotogen. Å alla öfriga varuslag har en *prisstegring* inträdt. Å vissa har den varit synnerligen stark. Bland dessa må nämnas smör, margarin, hvaråt prisstegringen uppgår till 10 à 12 öre per kg., vidare ägg, potatis (7 öre för 5 l.), bruna bönor, hafregryn, kött, (hvarom mera i det följande), kaffe (för hvilket prisstegringen uppgår till 25 öre per kg.), socker (6 öre per kg.) och olika slag af bränsle. Bland öfriga varuslag, hvilkas pris stigit, märkas handskummad och separerad mjölk, ost, mjöl och gryn samt bröd.

Den allmänna prisnivån, som alltsedan år 1909 varit tämligen konstant, synes sålunda nu åter visa en afgjord tendens att stiga, hvilket tagit sig uttryck inom ett flertal olika lifsmedelsgrupper.

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	3. Stockholm. April	4. Stockholm. Maj	5. Stockholm. Juni	6. Uppsala. April	7. Uppsala. Maj	8. Uppsala. Juni	9. Eskilstuna. April	10. Eskilstuna. Maj	11. Eskilstuna. Juni	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	**Mjölk**: oskummad	lit.	16	16	16	15	15	14	14	14	14	1
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	6	6	6	6	2
3	separerad	»	7	7	7	6	6	5	5	5	5	3
4	**Smör**: bords- (mejeri-)	kg.	249	232	232	232	235	230	240	230	230	4
5	mat- (lands-)	»	231	221	216	207	200	178	225	210	215	5
6	**Ost**: helfet, okryddad	»	167	166	165	160	158	161	163	163	163	6
7	halffet, »	»	137	144	137	119	120	123	120	115	124	7
8	skummjölks-, »	»	90	87	88	65	60	60	57	57	57	8
9	**Margarin**: högsta kvalitet	»	164	163	164	156	157	156	160	160	160	9
10	lägsta »	»	120	123	120	122	123	125	130	130	130	10
11	växtmargarin	»	135	136	136	136	136	134	130	130	130	11
12	**Ägg**: svenska, färska	tjog.	131	130	133	112	100	127	122	118	116	12
13	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	**Potatis**: gammal	5 lit.	43	43	43	43	43	41	40	38	40	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	**Ärter**, gula	kg.	25	25	25	25	25	26	25	25	25	16
17	**Bruna bönor**	»	57	55	56	51	51	51	50	50	50	17
18	**Mjöl**: hvete-, svenskt, bästa sort	»	31	32	32	31	31	30	29	29	30	18
19	råg-, » » »	»	22	24	24	22	22	22	22	22	22	19
20	rågsikt-, » » »	»	29	29	29	28	28	28	26	26	26	20
21	*Gryn*: *hafre-* (ångpreparerade)	»	36	36	36	35	35	35	35	35	35	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	70	70	70	65	63	63	65	65	70	22
23	» » » svenska	»	44	45	44	40	41	41	40	40	40	23
24	» billigaste sort	»	38	39	38	36	36	36	35	35	35	24
25	**Rågbröd**: hårdt (spis-), groft	»	42	42	42	35	36	37	37	37	38	25
26	mjukt, limpa, söt	»	46	45	44	44	44	44	38	38	38	26
27	» » sur	»	40	40	41	33	33	33	—	—	—	27
28	**Hvetebröd**: skorpor, runda, ordinära	»	83	83	83	90	88	88	69	69	69	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	54	54	52	44	43	41	53	53	53	29
30	» » » mjölk	»	82	82	82	68	68	68	61	61	61	30
31	**Nötkött**: färskt, stek	»	112	120	115	97	96	115	130	133	133	31
32	» soppkött	»	96	104	102	87	86	100	90	90	90	32
33	**Kalfkött**: stek, gödkalf	»	137	138	135	113	109	123	138	140	140	33
34	» spädkalf	»	73	81	80	50	48	69	68	68	68	34
35	**Fårkött**: färskt	»	159	160	156	135	125	125	153	140	145	35
36	salt	»	122	124	115	115	117	117	—	—	—	36
37	**Fläsk**: färskt	»	136	139	140	115	116	126	140	140	140	37
38	salt, svenskt	»	143	149	151	118	116	125	130	135	135	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	**Fisk**, färsk: sill	»	36	30	25	—	—	—	—	—	—	40
41	strömming	»	37	45	43	25	25	25	34	30	39	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	79	76	70	78	75	78	80	78	80	42
43	salt: sill, fetsill	»	49	50	50	44	43	41	40	40	40	43
44	» slofetsill	»	41	43	42	39	39	39	35	35	35	44
45	strömming	»	27	28	28	27	26	25	—	—	—	45
46	kabeljo af långa	»	57	57	57	53	53	53	50	50	50	46
47	» » torsk	»	—	55	—	—	—	45	—	—	—	47
48	**Kaffe** (obrändt), prima Santos	»	182	186	185	176	175	176	180	180	180	48
49	**Socker**, bit-	»	72	72	72	73	73	73	72	72	72	49
50	**Svagdricka**	lit.	8	8	8	6	6	6	7	7	7	50
51	**Fotogen**: Water White	»	15	15	18	15	15	18	15	15	17	51
52	Standard White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52
53	**Ved**: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	3150	3000	3000	2700	2600	2400	2400	2400	2400	53
54	barr- } $2{\cdot}5 \times 1{\cdot}6 \times 0{\cdot}89$ m. $= 3{\cdot}56$ kbm.)	»	2200	2100	2100	1850	1850	1600	1890	1890	1960	54
55	**Bränntorf**	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	**Kol**, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	450	425	425	390	390	370	425	425	425	56
57	**Koks**: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	162	142	139	160	160	140	110	110	135	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	195	165	160	—	—	—	160	160	155	58

[1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [2]) För affallsved har betalats under april

	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	
	Linköping.			Norrköping.			Motala.			Jönköping.			Växjö.			Kalmar.			Västervik.			
	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	12	12	12	13	13	13	12	12	12	13	13	13	13	13	13	14	14	14	13	13	13	1
2	7	7	7	7	7	7	6	6	6	7	7	7	9	9	9	7	7	7	6	6	6	2
3	5	5	5	5	6	6	5	5	5	5	5	5	6	6	6	4	4	4	5	5	5	3
4	237	230	225	249	224	221	241	236	225	233	229	214	240	235	231	243	219	222	234	221	220	4
5	212	209	206	223	200	199	211	212	204	215	210	205	210	210	192	212	203	191	221	206	204	5
6	150	146	146	156	156	156	143	143	143	145	145	145	152	153	151	171	171	173	154	153	160	6
7	100	100	98	124	124	123	90	90	90	127	125	124	115	115	115	137	138	138	123	124	125	7
8	50	50	48	50	50	50	38	38	38	73	74	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	161	158	156	160	160	160	153	149	149	153	157	158	158	155	155	163	164	164	156	154	154	9
10	119	123	121	123	123	123	120	123	123	129	132	126	120	127	125	130	135	135	119	120	121	10
11	127	127	129	139	139	139	125	124	124	130	133	134	130	130	130	130	131	131	131	130	130	11
12	109	109	111	119	111	121	109	99	111	113	111	109	100	102	97	105	99	105	103	101	115	12
13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	39	39	38	38	40	40	28	28	28	30	29	25	33	27	33	44	46	43	50	50	50	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	24	25	24	24	24	24	24	24	24	30	30	29	27	27	27	33	33	34	25	26	26	16
17	52	51	51	58	58	58	50	50	50	52	53	55	54	52	51	53	54	54	50	51	51	17
18	26	27	27	30	30	30	28	28	28	30	30	30	30	30	30	30	31	31	30	31	31	18
19	23	23	23	21	22	21	22	22	23	23	21	21	23	22	22	22	22	22	23	22	22	19
20	25	25	25	26	26	26	24	25	25	28	28	28	27	28	28	27	28	28	27	27	27	20
21	34	34	35	35	35	35	33	35	35	39	39	40	35	35	35	38	38	38	35	35	35	21
22	60	60	60	68	68	68	60	60	60	70	70	69	61	60	60	68	63	63	60	60	61	22
23	38	39	40	42	41	41	38	38	38	41	39	40	38	38	38	39	39	39	39	40	40	23
24	34	34	35	36	36	36	33	34	34	34	35	35	35	34	34	36	36	37	34	35	55	24
25	39	40	40	36	36	36	37	38	40	43	43	43	41	43	43	49	49	49	49	45	46	25
26	32	32	32	41	41	41	34	36	36	41	40	40	32	32	32	33	34	34	33	33	33	26
27	33	34	33	30	30	30	31	32	32	23	23	23	24	24	24	24	24	24	30	30	30	27
28	71	71	71	70	70	70	65	66	64	99	93	93	68	68	68	72	72	74	83	83	83	28
29	30	30	28	39	39	39	41	42	41	35	41	44	35	35	35	47	47	47	48	48	48	29
30	55	56	55	58	57	57	55	55	58	60	62	66	45	45	45	59	59	60	73	73	73	30
31	93	98	107	113	120	123	105	111	124	107	115	118	104	108	117	80	83	89	119	125	133	31
32	83	87	92	84	85	94	73	80	91	86	93	98	83	79	89	64	67	71	83	95	96	32
33	111	113	116	124	126	131	84	83	89	117	117	120	122	124	124	95	97	96	93	100	100	33
34	58	58	60	60	60	61	43	44	45	60	59	56	61	62	67	50	50	54	59	48	55	34
35	126	134	134	144	148	142	111	119	125	107	111	122	108	116	120	105	108	111	100	115	115	35
36	114	117	122	97	100	100	85	86	95	98	113	103	110	117	112	100	110	103	90	103	100	36
37	109	112	113	113	122	123	103	106	106	112	116	113	103	107	115	120	127	125	100	115	120	37
38	119	119	123	127	129	130	113	111	116	116	115	120	103	110	117	116	120	123	115	120	120	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	—	40	—	—	—	—	20	40	—	31	—	—	20	20	—	—	—	—	—	—	—	40
41	27	36	36	15	30	30	25	33	40	33	33	33	23	26	19	13	43	45	11	20	23	41
42	70	69	68	75	75	75	74	71	76	80	80	80	70	73	70	70	71	71	—	—	—	42
43	35	35	35	40	40	40	35	35	37	38	43	42	38	37	36	50	50	50	38	38	38	43
44	34	32	32	35	35	35	31	31	32	30	33	33	35	35	35	38	38	38	35	33	35	44
45	25	25	25	—	—	—	25	—	25	33	33	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	48	49	48	50	50	50	41	42	40	50	50	50	[1]) 83	[1]) 82	[1]) 82	53	53	53	53	50	50	46
47	40	40	38	—	—	—	—	25	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	40	40	47
48	167	168	167	176	176	176	172	172	170	165	173	176	171	172	175	166	171	173	170	173	173	48
49	72	70	70	72	72	72	71	71	71	73	73	73	73	73	73	74	74	74	74	74	74	49
50	7	7	7	5	5	5	6	6	6	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	50
51	15	15	18	14	14	18	15	15	20	16	17	18	15	15	19	16	16	18	15	15	20	51
52	13	13	16	12	12	16	14	14	18	13	14	14	12	12	16	14	14	16	13	13	18	52
53	2300	2300	2280	2500	2500	2500	2140	2120	2100	2600	2600	2600	1740	1740	1710	1800	1800	1800	2070	2020	2020	53
54	1900	1900	1900	1900	1900	1900	1710	1660	1640	1800	1800	1800	[2])1360	[4])1370	[3])1350	1500	1500	1500	1500	1600	1600	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	175	175	175	160	160	160	—	—	—	—	—	—	55
56	410	408	408	400	400	400	360	350	340	350	350	325	400	400	400	375	375	375	400	400	400	56
57	148	150	167	150	150	150	160	160	160	140	135	135	—	—	—	125	135	135	155	155	155	57
58	155	155	167	150	150	150	—	—	—	[3])150	[3])175	[3])150	175	155	155	140	145	145	155	155	155	58

[1]) 8·50 kr., maj och juni 9·20 kr. pr famn. — [2]) Prisuppgifterna afse krossad koks.

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	33. Visby. April	34. Visby. Maj	35. Visby. Juni	36. Karlskrona. April	37. Karlskrona. Maj	38. Karlskrona. Juni	39. Kristianstad. April	40. Kristianstad. Maj	41. Kristianstad. Juni	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	**Mjölk**: oskummad	lit.	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
2	handskummad	»	8	8	8	10	10	10	7	7	7	2
3	separerad	»	5	5	5	5	5	5	—	—	—	3
4	**Smör**: bords- (mejeri-)	kg.	251	232	227	243	231	229	230	213	219	4
5	mat- (lands-)	»	206	205	202	205	202	202	219	205	209	5
6	**Ost**: helfet, okryddad	»	168	168	167	166	166	166	168	170	170	6
7	halffet »	»	128	125	125	134	134	134	131	129	133	7
8	skummjölks- »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	**Margarin**: högsta kvalitet	»	150	155	153	150	150	150	150	150	150	9
10	lägsta »	»	—	—	—	120	120	120	120	120	120	10
11	växtmargarin	»	134	135	136	130	130	130	133	135	135	11
12	**Ägg**: färska	tjog.	105	107	111	103	101	104	109	111	111	12
13	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	**Potatis**: gammal	5 lit.	40	45	48	40	44	40	43	45	43	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	**Ärter, gula**	kg.	28	28	28	29	30	29	30	30	30	16
17	**Bruna bönor**	»	58	58	58	60	60	60	53	53	52	17
18	**Mjöl**: hvete-, svenskt, bästa sort	»	31	32	32	32	32	32	30	30	30	18
19	råg-, »	»	21	22	22	21	22	22	18	19	18	19
20	rågsikt-, »	»	27	28	28	28	28	28	27	28	27	20
21	**Gryn**: hafre- (ångpreparerade)	»	39	40	40	35	35	35	35	35	35	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	66	65	67	75	75	73	72	73	73	22
23	» » » svenska	»	39	39	40	38	38	38	35	36	35	23
24	» billigaste sort	»	34	34	34	34	34	34	30	30	30	24
25	**Rågbröd**: hårdt (spis-), groft	»	42	42	42	45	45	47	47	48	47	25
26	mjukt, limpa, söt	»	29	29	29	31	31	31	27	27	27	26
27	» » sur	»	23	23	23	20	20	21	18	18	18	27
28	**Hvetebröd**: skorpor, runda, ordinära	»	65	65	65	84	84	84	68	68	67	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	33	33	33	—	—	—	53	53	53	29
30	» » » mjölk	»	38	38	38	50	51	50	58	58	58	30
31	**Nötkött**: färskt, stek	»	84	91	101	109	111	113	86	92	94	31
32	» soppkött	»	73	85	88	94	98	101	74	84	82	32
33	**Kalfkött**: stek, gödkalf	»	84	91	102	131	130	128	106	112	110	33
34	» spädkalf	»	—	—	—	74	74	75	57	60	65	34
35	**Fårkött**: färskt	»	110	115	119	132	130	126	110	115	114	35
36	salt	»	104	110	113	98	98	98	107	113	113	36
37	**Fläsk**: färskt	»	110	114	118	122	121	122	108	117	117	37
38	salt, svenskt	»	108	114	119	120	122	122	109	116	118	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	**Fisk, färsk**: sill	»	—	—	—	—	—	—	30	30	30	40
41	strömming	»	15	18	25	14	18	15	30	28	28	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	100	100	100	78	82	81	64	65	61	42
43	**salt**: sill, fetsill	»	39	38	39	40	40	40	39	39	39	43
44	» slofetsill	»	32	32	30	35	35	35	33	33	33	44
45	strömming	»	—	—	—	—	—	—	23	23	23	45
46	kabeljo af långa	»	50	50	50	50	50	50	—	—	—	46
47	» » torsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
48	**Kaffe** (obrändt), prima Santos	»	189	194	194	176	176	176	160	160	164	48
49	**Socker**, bit-	»	74	74	74	76	76	76	72	72	72	49
50	**Svagdricka**	lit.	6	6	6	6	6	6	6	6	6	50
51	**Fotogen**: Water White	»	15	16	19	16	16	19	16	16	17	51
52	Standard White	»	13	—	—	13	13	16	13	13	14	52
53	**Ved**: björk- { osågad, hemkörd (pr »storfamn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	famn.	2780	2750	2740	2050	2050	2050	2270	2270	2270	53
54	barr- {	»	[2])2320	[2])2270	[2])2300	—	—	—	1760	1760	1760	54
55	**Bränntorf**	100 kg.	—	—	—	—	—	—	205	205	205	55
56	**Kol**, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	383	388	388	425	425	395	400	400	400	56
57	**Koks**: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	133	135	133	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	225	160	160	165	145	145	143	143	143	58

[1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [2]) För tvetved har betalats under april 15·10

	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.	61.	62.	
	Malmö.			Lund.			Hälsingborg.			Ystad.			Halmstad.			Göteborg.			Vänersborg.			
	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	15	15	15	13	13	13	13	13	13	15	15	15	13	13	13	16	16	16	14	14	14	1
2	6	6	6	—	—	—	6	6	6	8	8	8	7	7	7	7	7	7	8	8	8	2
3	5	5	5	5	5	5	4	4	4	6	6	6	5	5	5	7	7	7	6	6	6	3
4	243	211	217	231	216	220	235	219	223	236	219	221	245	232	234	237	220	220	234	222	222	4
5	226	202	203	218	205	208	211	202	204	—	—	—	211	206	208	216	209	206	202	201	192	5
6	180	181	181	173	175	173	163	165	167	150	150	150	152	152	152	147	147	147	128	131	128	6
7	138	133	132	117	116	120	121	119	123	118	118	118	115	115	115	100	100	100	82	84	85	7
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	45	45	8
9	153	153	151	145	145	145	156	155	155	156	158	158	155	155	155	152	152	158	152	149	154	9
10	115	115	115	—	—	—	126	128	130	—	—	—	126	126	126	118	118	128	110	110	110	10
11	126	124	124	120	120	120	125	127	128	132	133	131	135	135	135	122	122	126	132	130	136	11
12	122	112	116	112	111	111	111	120	118	108	102	113	109	114	115	114	107	110	104	99	101	12
13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	33	33	33	35	35	35	30	30	38	37	38	38	33	37	37	30	33	33	33	31	30	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	35	34	34	31	30	30	31	31	31	33	33	33	35	35	35	30	30	30	29	29	30	16
17	54	54	54	51	51	51	54	54	54	60	60	60	60	60	60	52	52	52	50	49	53	17
18	31	33	33	32	34	34	31	31	31	30	30	30	29	30	30	30	31	31	31	30	31	18
19	26	26	27	20	22	22	22	22	23	24	24	23	21	21	21	22	22	22	20	19	20	19
20	29	30	30	26	27	26	28	28	28	29	30	29	28	28	28	26	26	26	25	25	25	20
21	39	39	39	40	40	40	39	38	38	45	45	45	40	40	40	33	35	35	34	35	34	21
22	71	71	69	61	61	61	71	71	70	65	65	65	75	75	75	64	64	64	62	60	60	22
23	44	49	44	39	41	40	50	49	49	40	40	40	39	39	39	36	36	36	39	37	39	23
24	37	36	36	32	31	33	37	37	38	33	33	33	35	35	35	31	31	31	33	31	35	24
25	43	44	44	45	46	47	49	50	50	54	54	54	44	44	44	34	34	34	48	47	49	25
26	24	24	24	27	26	26	31	31	31	31	31	31	29	29	28	33	33	33	37	37	37	26
27	17	17	17	19	19	19	19	20	21	22	22	22	21	21	21	21	21	21	31	31	31	27
28	80	80	79	—	—	—	77	77	78	67	67	67	74	74	74	46	46	46	58	57	57	28
29	57	57	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	55	55	34	34	34	35	34	34	29
30	57	57	57	56	56	56	45	45	45	50	50	50	56	56	56	39	39	39	49	49	49	30
31	115	117	118	110	118	121	105	110	114	84	93	106	90	90	90	102	110	110	84	88	86	31
32	100	103	106	93	98	102	90	95	99	75	82	92	78	78	78	93	95	95	56	58	58	32
33	129	127	127	129	133	133	123	131	130	116	117	117	106	110	106	120	130	130	116	116	116	33
34	83	86	85	72	75	74	65	65	65	49	57	60	65	65	65	65	70	70	51	50	49	34
35	140	141	144	129	129	138	129	132	135	120	121	121	125	127	128	145	145	145	118	118	119	35
36	113	—	—	—	—	—	110	111	112	—	—	—	115	115	115	—	—	—	—	—	—	36
37	123	118	120	100	110	112	103	111	117	116	121	121	110	115	115	119	124	130	123	128	128	37
38	140	140	153	124	130	132	116	123	130	145	145	145	128	128	128	120	120	125	122	123	128	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	140	130	39
40	30	40	40	—	—	—	35	36	36	30	30	29	23	22	22	—	—	—	39	—	—	40
41	—	—	—	—	—	—	40	40	41	30	30	28	50	50	50	40	40	40	40	31	29	41
42	58	67	66	74	74	84	88	92	88	72	79	79	60	60	61	80	60	60	76	78	79	42
43	55	55	58	43	43	44	39	39	40	50	50	50	48	48	48	46	46	46	38	38	39	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	30	30	34	34	34	30	33	30	44
45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	[1])76	[1])75	[1])74	—	—	—	56	56	53	45	44	45	65	65	65	42	42	42	40	41	45	46
47	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	34	34	33	30	33	47
48	176	171	170	159	175	173	176	177	178	165	166	169	175	175	175	166	166	166	170	170	170	48
49	74	74	74	72	72	72	72	72	72	72	72	72	74	74	74	72	72	72	72	72	72	49
50	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	8	8	8	7	7	7	50
51	16	16	18	16	16	16	16	16	18	16	16	17	15	16	18	14	14	16	14	14	16	51
52	12	13	15	13	13	14	14	14	16	13	13	14	13	14	16	12	12	14	12	12	14	52
53	2930	2930	2930	3060	2790	2790	2540	2540	2540	2410	2410	2410	2330	2330	2330	3210	3210	3210	2330	2380	2230	53
54	2530	2530	2530	2930	2660	2660	2410	2410	2400	1880	1880	1880	2050	2050	2050	2760	2760	2760	1740	1750	1630	54
55	180	180	180	275	275	225	175	175	175	170	170	170	—	—	—	207	—	—	—	—	—	55
56	455	395	355	475	435	400	405	405	405	365	365	365	400	400	400	450	400	400	360	360	360	56
57	125	130	130	132	132	132	135	135	135	125	125	125	—	—	—	150	130	130	150	145	150	57
58	205	175	165	235	200	180	155	155	155	155	155	155	185	185	185	200	160	160	160	—	—	58

kr., maj och juni 15·80 kr. samt för alved under april 25·10 à 23·30 kr., maj och juni 25·10 à 22·80 kr. pr famn.

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	63. Borås. April	64. Borås. Maj	65. Borås. Juni	66. Tidaholm. April	67. Tidaholm. Maj	68. Tidaholm. Juni	69. Karlstad. April	70. Karlstad. Maj	71. Karlstad. Juni	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	14	14	14	12	12	12	16	16	16	1
2	handskummad	»	7	7	7	6	6	6	6	6	6	2
3	separerad	»	6	6	5	3	3	4	5	5	5	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	234	229	231	230	225	225	240	240	240	4
5	mat- (lands-)	»	212	209	209	216	215	206	205	205	215	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	144	144	145	146	146	146	155	158	160	6
7	halffet, »	»	86	88	86	94	94	96	110	120	124	7
8	skummjölks-, »	»	48	43	43	40	39	42	—	—	—	8
9	Margarin, högsta kvalitet	»	152	144	144	156	156	156	160	155	160	9
10	lägsta »	»	120	120	120	124	124	125	123	122	125	10
11	växtmargarin	»	130	130	130	126	126	125	135	135	135	11
12	Ägg, svenska, färska	tjog.	120	113	115	116	106	113	125	114	125	12
13	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	123	13
14	Potatis, gammal	5 lit.	24	23	24	26	26	28	40	40	40	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	30	30	30	30	30	—	35	35	35	16
17	Bruna bönor	»	60	60	60	55	55	55	60	60	60	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	28	28	30	30	30	32	32	32	18
19	råg-, » »	»	21	21	21	23	23	23	22	22	22	19
20	rågsikt-, » »	»	26	27	27	28	28	28	28	28	28	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	35	37	38	35	35	35	35	35	35	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	63	61	62	60	60	60	66	64	70	22
23	» » » svenska	»	43	43	43	45	45	45	43	43	40	23
24	» billigaste sort	»	35	33	34	35	36	36	35	35	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	43	42	44	43	43	44	39	40	40	25
26	mjukt, limpa, söt	»	40	40	40	35	35	35	51	51	51	26
27	» » sur	»	30	30	30	—	—	—	35	35	35	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	64	63	64	69	69	68	75	75	75	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	49	49	49	—	—	—	46	46	48	29
30	» » » mjölk	»	55	55	53	50	50	50	53	53	53	30
31	Nötkött, färskt: stek	»	119	126	127	104	107	115	82	92	92	31
32	» soppkött	»	93	105	102	88	88	98	75	82	82	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	112	120	123	110	111	115	120	120	120	33
34	» spädkalf	»	58	63	63	46	47	48	61	57	61	34
35	Fårkött: färskt	»	115	124	123	106	114	117	120	120	129	35
36	salt	»	103	100	100	90	93	100	115	120	120	36
37	Fläsk: färskt	»	114	119	119	105	109	116	120	124	125	37
38	salt, svenskt	»	123	124	124	114	115	120	120	125	125	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: *sill*	»	31	—	—	27	30	38	30	—	—	40
41	strömming	»	—	—	—	36	37	40	46	50	50	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	83	82	82	88	88	89	80	80	80	42
43	salt: sill, fetsill	»	—	—	—	—	—	—	44	45	45	43
44	» slofetsill	»	35	36	35	35	35	35	40	40	40	44
45	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	kabeljo af långa	»	49	46	46	50	50	50	60	60	60	46
47	» » torsk	»	—	—	—	—	—	—	55	—	55	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	171	173	171	170	170	170	178	186	185	48
49	Socker, bit-	»	73	73	73	70	70	70	74	74	74	49
50	Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	7	7	7	50
51	Fotogen: Water White	»	14	16	16	16	16	16	15	15	18	51
52	Standard White	»	12	14	14	13	13	13	—	—	18	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2430	2390	2370	1810	1810	1850	2300	2300	2300	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1900	1860	1880	1310	1310	1360	1700	1700	1700	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit (»valnöt») } hemkörd	hl.	463	369	369	450	450	450	413	413	413	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	140	140	140	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	256	175	175	200	200	200	213	213	213	58

[1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [2]) Ved, som tillhandahållits af *Domnarfvets* famn. För affallsved (s. k. plankved) har under april—juni betalats i Domnarfvet 9·50 kr. pr famn; i *Söderhamn*

	72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	91.	92.	
	Örebro.			Kopparberg.			Västerås.			Falun.			Domnarfvet.			Gäfle.			Söderhamn.			
	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	16	16	16	13	13	13	15	15	15	15	15	15	12	12	12	16	16	16	16	16	16	1
2	—	7	—	7	7	7	7	7	7	7	7	7	6	6	6	9	9	9	9	8	8	2
3	5	5	5	6	6	6	6	6	6	—	—	—	—	—	—	7	7	7	8	7	7	3
4	235	220	220	255	250	250	248	238	238	230	229	230	220	220	220	245	237	235	225	232	230	4
5	219	211	208	203	207	215	232	223	219	206	211	215	202	203	205	202	207	207	201	207	212	5
6	155	155	155	140	140	140	150	151	150	148	147	148	157	157	153	151	150	150	139	142	147	6
7	100	100	100	—	—	—	112	113	113	100	100	100	100	100	97	130	128	130	89	88	96	7
8	45	43	43	43	45	50	40	40	40	35	35	35	35	35	35	—	—	—	48	45	—	8
9	150	150	150	154	154	154	161	162	161	160	160	160	153	153	153	158	158	160	153	153	154	9
10	125	130	125	120	124	120	124	124	124	124	124	124	120	120	120	121	121	123	120	124	123	10
11	125	130	130	129	128	129	129	129	129	135	135	135	130	130	130	136	136	136	130	131	130	11
12	118	111	118	124	118	120	123	119	124	134	127	133	127	120	124	141	125	132	130	131	135	12
13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	33	33	33	25	30	30	37	37	35	30	31	31	30	30	30	35	36	39	34	33	34	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	29	29	29	28	26	27	27	27	27	29	29	29	27	27	27	30	30	30	27	27	28	16
17	60	60	60	58	56	58	52	54	54	48	48	51	48	48	50	50	50	49	50	50	50	17
18	31	33	33	30	31	32	30	30	30	31	31	31	30	30	30	31	31	31	30	30	30	18
19	22	22	22	20	20	21	20	20	20	20	21	21	20	20	20	21	22	22	22	22	22	19
20	27	27	27	27	27	27	26	26	26	26	26	26	27	27	26	26	27	27	27	27	27	20
21	40	40	40	35	34	35	34	34	34	35	35	35	35	35	35	36	35	36	35	35	35	21
22	63	63	63	60	60	60	61	61	61	60	60	60	—	—	—	65	65	67	60	60	60	22
23	40	40	40	35	35	36	38	38	38	41	41	41	38	38	38	38	38	40	37	37	41	23
24	35	35	35	32	33	33	33	33	33	36	36	36	35	35	35	34	34	33	31	32	34	24
25	37	37	37	34	32	33	35	34	34	34	34	34	32	32	33	33	35	35	35	35	35	25
26	45	45	45	41	41	41	40	40	39	41	41	42	40	40	40	36	36	36	40	40	42	26
27	28	28	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	35	34	30	29	30	27
28	80	80	80	72	72	72	81	81	83	78	78	79	84	85	84	74	74	74	61	61	68	28
29	60	60	60	37	37	37	41	41	41	42	42	42	42	42	41	38	37	38	39	38	36	29
30	67	67	67	58	59	58	55	56	54	70	71	71	71	71	70	52	54	54	55	61	61	30
31	100	96	100	109	115	115	86	93	99	101	105	115	90	105	104	97	105	107	94	99	102	31
32	65	69	73	84	81	88	74	78	82	82	89	95	82	85	89	83	90	89	79	84	90	32
33	112	113	118	112	119	116	120	119	123	123	123	125	120	120	121	140	139	139	127	129	130	33
34	55	55	63	48	50	50	53	55	57	64	62	63	60	60	63	67	69	67	59	60	66	34
35	126	132	134	120	122	127	144	151	150	128	131	132	120	120	120	127	130	130	126	130	130	35
36	—	—	—	120	110	130	100	100	100	—	—	—	—	—	—	102	88	92	90	97	92	36
37	119	125	128	115	110	119	124	125	125	118	120	121	120	117	117	119	120	120	121	121	123	37
38	125	125	130	120	120	120	123	124	126	121	121	121	127	128	128	125	125	128	123	126	125	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	120	120	—	—	—	—	—	—	120	—	120	39
40	30	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—	40
41	29	38	38	25	35	43	34	36	36	30	30	30	33	35	35	32	28	29	30	20	20	41
42	73	70	70	70	73	80	77	78	78	75	75	80	78	—	—	93	100	100	75	75	75	42
43	35	38	35	40	40	40	36	36	36	37	37	37	40	40	40	40	39	40	37	37	37	43
44	30	33	33	38	37	35	35	36	36	35	35	35	35	35	35	37	35	35	25	28	—	44
45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	24	24	22	20	20	20	20	—	24	23	23	45
46	55	55	55	48	49	50	47	47	47	—	—	—	—	—	—	[1]) 68	[1]) 69	[1]) 70	58	58	58	46
47	48	41	43	—	—	—	45	45	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	—	—	47
48	185	190	190	172	175	174	168	168	168	177	177	176	181	183	183	173	175	175	167	173	173	48
49	73	73	73	72	72	72	70	70	70	71	71	71	70	70	70	71	71	71	72	72	72	49
50	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	—	—	—	6	6	6	6	6	6	50
51	17	17	17	15	15	15	13	15	15	17	17	17	16	16	16	13	14	15	14	14	14	51
52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	—	52
53	3060	3010	3030	1890	1890	1890	2520	2900	2900	2220	2220	2220	[2])	[2])	[2])	2330	2580	2480	1640	1830	1830	53
54	2320	2320	2360	1510	1510	1510	1890	1930	1950	1650	1650	1760	[2])	[2])	[2])	1730	1920	1840	[2])1220	[2])1340	[2])1390	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	375	375	375	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	375	375	375	375	360	375	56
57	145	145	145	180	190	200	163	160	135	—	—	—	—	—	—	160	160	160	—	—	—	57
58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	225	225	250	200	200	200	165	165	165	160	160	160	58

järnverk, har kostat: björkved för april och maj 15·80 kr., juni 15·10 kr. och barrved för april—juni 12·60 kr. pr
för april—juni 8·20 kr. pr famn.

1.	2.	93.	94.	95.	96.	97.	98.	99.	100.	101.	
Varuslag.	Kvantitet.	Sundsvall: staden.			Sundsvall: sågverksdistriktet.			Nyland.			
		April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
		Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
Mjölk: oskummad	lit.	17	17	17	14	14	15	14	14	14	1
handskummad	»	11	11	11	10	9	9	8	9	9	2
separerad	»	9	9	9	9	9	8	8	8	8	3
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	230	228	231	226	228	231	235	240	240	4
mat- (lands-)	»	205	206	214	212	212	214	209	220	223	5
Ost: helfet. okryddad	»	151	150	153	151	152	153	160	160	160	6
halffet, »	»	102	102	105	101	102	103	130	130	130	7
skummjölks-, »	»	47	47	47	50	50	50	—	50	50	8
Margarin: högsta kvalitet	»	168	165	166	162	163	163	160	160	160	9
lägsta »	»	120	124	125	124	121	120	—	—	—	10
växtmargarin	»	138	138	138	137	138	141	140	140	140	11
Ägg: svenska, färska	tjog.	147	139	141	153	145	140	151	141	149	12
» konserverade	»	—	—	—	140	—	130	—	—	—	13
Potatis: gammal	5 lit.	36	35	34	33	34	34	33	32	35	14
färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
Ärter, gula	kg.	29	29	29	31	31	31	32	32	32	16
Bruna bönor	»	49	50	49	45	47	47	50	50	50	17
Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	33	33	33	33	33	33	32	32	32	18
råg-, » » »	»	23	23	23	22	22	22	22	22	22	19
rågsikt-, » » »	»	27	27	27	27	27	27	27	27	27	20
Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	35	37	36	33	34	34	35	35	35	21
ris-, bästa sort: »Carolina»	»	65	65	66	60	60	60	70	70	75	22
» » » svenska	»	41	41	40	39	39	40	40	40	40	23
» billigaste sort	»	34	35	36	36	36	37	35	35	35	24
Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	39	39	39	36	37	37	38	38	38	25
mjukt, limpa, söt	»	50	51	51	48	46	45	43	44	38	26
» » sur	»	33	33	33	28	28	40	—	—	—	27
Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	99	94	99	83	86	89	94	93	97	28
mjukt, bakadt med vatten	»	44	44	46	—	—	—	60	62	63	29
» » » mjölk	»	78	83	81	79	77	77	74	75	74	30
Nötkött: färskt, stek	»	107	113	117	107	112	119	98	118	120	31
» soppkött	»	85	90	97	81	85	92	80	96	100	32
Kalfkött: stek, gödkalf	»	142	151	147	97	103	110	—	—	—	33
» spädkalf	»	65	65	73	59	57	61	64	66	68	34
Fårkött: färskt	»	133	140	140	110	120	150	120	125	128	35
salt	»	100	115	—	90	93	93	100	95	100	36
Fläsk: färskt	»	121	123	125	117	118	119	120	122	121	37
salt, svenskt	»	125	125	124	127	131	131	130	135	130	38
» amerikanskt	»	132	128	130	135	134	135	130	135	130	39
Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	25	—	—	25	—	—	40
strömming	»	50	35	14	50	33	14	31	58	25	41
rödspotta (»spätta»)	»	75	75	75	—	—	—	61	—	—	42
salt: sill, fetsill	»	40	38	38	36	35	35	35	35	32	43
» slofetsill	»	28	30	30	35	35	35	—	—	—	44
strömming	»	23	23	23	22	22	22	20	20	20	45
kabeljo af långa	»	[2])76	[2])75	[2])73	[2])78	[2])75	[2])73	[2])73	[2])73	[2])73	46
» » torsk	»	[2])65	[2])65	[2])65	50	55	55	—	—	—	47
Kaffe (obrändt), prima Santos	»	175	176	173	174	180	179	175	180	180	48
Socker, bit-	»	73	72	71	74	73	73	73	73	73	49
Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	5	5	5	50
Fotogen: Water White	»	15	15	16	14	15	14	15	15	15	51
Standard White	»	13	14	14	13	13	13	--	13	13	52
Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»	famn.	2520	2330	2270	[3])	[3])	[3])	—	2100	2100	53
barr- { 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.) }	»	1890	1760	1760	[3])	[3])	[3])	—	[3])	[3])	54
Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	375	375	375	—	—	—	450	450	450	56
Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	125	150	150	—	—	—	—	—	—	57
eng. kamin- » } hemkörd	»	175	175	185	—	—	—	225	225	225	58

[1]) Afser kvaliteten n:r 2, då högsta kvalitet icke saluföres å platsen. — [2]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt och maj 16·40 kr., juni 15·50 kr.; för barrved för april och maj 11·70, juni 11·50 kr. pr famn; i *Nyland* för s.k. klant

	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.	114.	115.	116.	117.	118.	119.	120.	121.	122.	
	Östersund.			Umeå.			Luleå.			Boden.			Malmberget och Gällivare.			Kiruna.			Samtliga orter.			
	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	16	16	16	14	14	14	15	15	15	15	15	15	17	17	17	17	17	18	**14**	**14**	**14**	1
2	10	10	10	9	9	9	8	8	8	8	8	8	10	—	—	—	—	—	**8**	**8**	**7**	2
3	6	—	—	7	7	7	—	—	—	5	5	5	—	—	—	—	—	—	**6**	**6**	**6**	3
4	231	230	229	220	220	223	228	229	227	235	230	229	243	236	238	238	231	239	**237**	**228**	**228**	4
5	204	208	211	189	195	200	200	210	210	214	212	214	209	209	216	203	209	213	**211**	**208**	**207**	5
6	143	142	143	156	159	159	156	154	154	150	148	154	150	151	151	152	152	151	**154**	**154**	**155**	6
7	86	86	81	116	—	—	115	112	117	113	115	125	—	—	—	—	120	120	**113**	**113**	**114**	7
8	44	40	45	73	72	72	45	45	45	60	60	60	—	—	—	—	—	—	**51**	**50**	**51**	8
9	159	161	158	158	158	158	[1])150	[1])150	[1])150	[1])150	[1])152	[1])146	[1])152	[1])153	[1])153	[1])150	[1])143	[1])146	**156**	**156**	**156**	9
10	126	124	127	120	120	120	120	114	114	116	108	110	124	120	120	120	—	—	**122**	**122**	**122**	10
11	134	132	134	130	129	129	130	130	130	130	130	130	136	137	139	129	128	130	**131**	**131**	**132**	11
12	127	133	140	157	139	132	142	137	138	142	135	141	137	137	140	140	139	144	**122**	**118**	**122**	12
13	—	—	—	135	130	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	[4])**138**	[4])**130**	[4])**128**	13
14	35	30	28	27	27	27	35	35	35	33	33	35	35	35	35	35	35	40	**35**	**35**	**35**	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	33	32	33	33	32	33	32	32	33	30	30	32	34	34	34	33	34	34	**30**	**29**	**30**	16
17	54	55	53	47	47	47	50	49	50	48	48	49	51	50	49	47	48	48	**53**	**53**	**53**	17
18	32	32	32	31	32	32	32	32	32	32	32	32	34	34	34	34	33	34	**31**	**31**	**31**	18
19	24	24	24	21	21	22	22	22	22	22	22	22	23	23	23	23	23	24	**22**	**22**	**22**	19
20	30	30	30	27	27	27	28	28	28	25	25	25	28	28	28	28	28	28	**27**	**27**	**27**	20
21	35	35	35	35	35	35	40	40	40	34	34	34	36	36	37	35	36	35	**36**	**36**	**36**	21
22	66	64	62	60	60	60	63	64	66	63	65	65	69	70	70	65	65	65	**65**	**65**	**65**	22
23	45	43	43	39	39	39	40	40	40	39	39	39	39	41	40	39	40	40	**40**	**40**	**40**	23
24	38	38	37	33	34	34	35	35	35	34	34	35	35	36	36	37	35	36	**34**	**35**	**35**	24
25	40	40	40	38	38	38	37	36	36	35	35	35	44	45	45	42	44	43	**40**	**40**	**41**	25
26	37	37	37	45	45	45	44	43	45	45	44	45	45	46	45	51	51	53	**38**	**38**	**38**	26
27	35	35	35	—	—	—	31	30	31	30	31	30	—	—	40	40	45	45	**28**	**28**	**29**	27
28	65	65	65	75	75	75	74	77	75	74	76	74	100	95	97	83	85	85	**76**	**75**	**76**	28
29	40	40	40	34	34	34	43	42	43	43	43	43	—	—	—	78	78	78	**45**	**45**	**45**	29
30	58	58	58	65	65	65	69	71	71	70	70	70	—	—	—	91	86	91	**60**	**61**	**61**	30
31	98	110	120	88	96	99	102	98	112	104	96	104	95	108	111	99	108	123	**100**	**106**	**111**	31
32	79	90	97	61	64	68	76	74	85	77	74	83	80	86	90	86	88	102	**81**	**86**	**90**	32
33	130	130	130	119	119	120	150	150	150	—	—	150	131	138	129	128	130	140	**119**	**121**	**123**	33
34	50	55	55	68	71	73	56	56	60	56	55	61	64	65	73	65	79	82	**60**	**61**	**64**	34
35	118	120	120	119	122	125	104	120	127	106	120	125	124	124	127	117	126	132	**123**	**127**	**129**	35
36	95	110	100	100	103	110	96	96	98	96	98	100	106	99	104	95	98	90	**102**	**105**	**105**	36
37	117	120	120	114	116	119	124	120	124	123	120	120	123	128	128	124	127	130	**116**	**120**	**122**	37
38	132	140	135	125	126	126	131	127	126	129	124	125	134	138	138	131	134	134	**124**	**126**	**128**	38
39	131	131	136	130	130	130	140	132	132	136	130	130	138	139	139	134	139	136	**132**	**133**	**131**	39
40	40	43	40	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**29**	**33**	**33**	40
41	50	48	48	50	43	20	—	—	—	—	—	—	43	40	41	—	—	—	**32**	**35**	**32**	41
42	70	70	70	75	78	—	—	—	—	—	—	—	65	—	—	—	—	—	**75**	**76**	**77**	42
43	39	40	40	38	38	38	40	40	39	37	36	36	38	38	38	37	37	36	**40**	**40**	**40**	43
44	—	—	35	35	35	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**34**	**35**	**35**	44
45	25	25	—	27	28	28	25	25	25	25	25	25	26	27	27	25	25	25	**25**	**25**	**25**	45
46	50	50	50	[2])78	[2])78	[2])78	[2])77	[2])76	[2])77	[2])76	[3])75	[2])75	[2])76	[2])78	[2])78	[3])75	[2])75	[2])75	**51**	**51**	**51**	46
47	50	50	50	[2])63	[2])70	[2])70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**44**	**42**	**41**	47
48	170	177	173	180	181	181	174	174	173	174	172	174	190	188	182	181	186	183	**174**	**176**	**176**	48
49	72	72	72	75	75	75	75	75	75	74	74	74	75	75	75	74	73	73	**73**	**73**	**73**	49
50	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	**6**	**6**	**6**	50
51	15	15	22	15	15	17	14	19	18	17	19	18	15	16	16	16	16	16	**15**	**16**	**17**	51
52	14	14	—	14	14	16	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	**13**	**13**	**15**	52
53	2140	2210	2270	2230	2230	2230	2020	2020	1960	1750	1730	1830	1950	2030	2030	2270	2270	—	**2340**	**2340**	**2380**	53
54	1760	1890	1760	1710	1710	1710	1670	1670	1610	1510	1490	1590	1660	1660	1520	1890	1890	1890	**1870**	**1860**	**1850**	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**193**	**191**	**184**	55
56	375	375	375	370	370	370	388	388	392	388	388	392	435	409	408	425	425	450	**404**	**395**	**392**	56
57	—	—	—	170	170	170	173	173	180	173	173	178	—	—	—	250	250	275	**152**	**152**	**153**	57
58	175	175	175	170	170	170	163	163	173	163	163	173	—	—	—	—	—	—	**182**	**171**	**172**	58

(s. k. rundskuren fisk). — [3]) För sekunda ved har betalats: i *Sundsvalls sågverksdistrikt* för björkved för april 2·50 kr. pr kubikmeter (8·90 kr. pr famn). — [4]) Se not 6 å sid. 713.

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Obs! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222	228
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200	205
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150	151
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114	111
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49	48
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169	152
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125	116
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—	126
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149	149
13	» konserverade	»							134	128
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27	29
15	färsk	»							76	48
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46	47
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32	30
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26	25
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[1] 31	[1] 31	[1] 31	[1] 32	[1] 33	[1] 33	34	32
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28	—
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63	64
24	» » » svenska	»							39	39
25	» billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40	39
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39	37
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28	27
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76	74
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45	44
31	» » » mjölk	»							61	60
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98	96
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117	116
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60	58
36	Fårkött, färskt	»	103	105	118	125	125	121	118	115
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103	102
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129	120
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138	129
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149	139
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31	31
42	strömming	»	42	40	40	43	37	37	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80	79
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39	39
45	» » slofetsill	»							34	34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23	25
47	kabeljo af långa	»	[2] 51	[2] 54	[2] 56	[2] 59	[2] 60	[2] 61	54	51
48	» » torsk	»							45	45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[3] 110	[3] 115	[3] 117	[3] 116	[3] 116	[3] 115	125	155
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71	69
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17	15
53	» Standard White	»							15	14
54	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280	2280
55	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[4] 70	[4] 70	[4] 73	[4] 80	[4] 74	187	185
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130	132
59	» eng. kamin- »	»	—	—	—	—	—	—	159	156

[1]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [2]) Uppgifterna afse å vissa orter kabeljo utan fenor och vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [3]) Prisstegringen beror på att en del prisuppgifter utmönstrats, och för juni tre orter, å hvilka höga äggpris gällde.

Obs! Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(juni 1911—juni 1912) för samtliga orter.

28 orter, men för åren 1910—1912 för 39 orter.

Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8	8	7	2
5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	3
214	218	233	244	252	246	245	243	241	241	237	228	228	4
194	194	211	222	228	224	223	218	211	210	211	208	207	5
151	151	151	151	152	153	153	154	154	154	154	154	155	6
111	110	111	111	111	112	112	114	114	113	113	113	114	7
48	49	48	48	47	48	48	50	50	50	51	50	51	8
140	141	143	149	154	155	155	156	155	156	156	156	156	9
107	107	107	115	119	120	120	120	120	120	122	122	122	10
117	115	116	124	129	130	131	131	131	131	131	131	132	11
118	125	131	145	169	201	219	212	205	155	122	118	122	12
117	119	120	130	136	143	143	143	150	144	[6])138	[6]) 130	[6]) 128	13
28	28	27	34	32	31	30	32	33	33	35	35	35	14
—	55	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
29	29	28	29	29	29	29	30	30	29	30	29	30	16
45	45	46	47	51	51	52	53	53	53	53	53	53	17
30	30	30	30	31	31	31	31	31	31	31	31	31	18
19	20	20	20	20	20	20	21	21	22	22	22	22	19
25	25	25	26	26	26	26	26	27	27	27	27	27	20
31	31	31	32	33	33	34	35	36	36	36	36	36	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
62	[5]) 65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	23
39	39	39	39	39	39	39	39	40	40	40	40	40	24
33	33	33	33	34	34	34	34	34	34	34	35	35	25
39	39	39	39	40	40	40	40	40	40	40	40	41	26
37	37	37	37	37	37	37	38	38	38	38	38	38	27
28	27	27	28	27	28	28	28	29	28	28	28	29	28
74	74	74	74	74	74	74	75	76	76	76	75	76	29
45	44	44	45	44	44	44	44	45	44	45	45	45	30
60	60	60	60	60	60	60	60	60	61	60	61	61	31
100	100	99	97	94	92	93	95	94	96	100	106	111	32
81	81	80	78	76	74	75	77	77	78	81	86	90	33
117	116	116	114	114	113	115	116	116	117	119	121	123	34
58	58	58	58	57	57	59	59	59	60	60	61	64	35
124	122	117	110	103	102	107	110	115	117	123	127	129	36
107	104	102	101	97	97	97	100	101	102	102	105	105	37
120	120	120	119	117	114	113	113	113	113	116	120	122	38
129	129	128	126	125	123	123	121	122	121	124	126	128	39
138	136	137	136	132	135	134	133	131	133	132	133	131	40
34	37	37	36	34	33	29	25	27	27	29	33	33	41
37	35	33	36	38	40	37	36	36	34	32	35	32	42
81	80	80	80	78	77	77	76	78	76	75	76	77	43
39	39	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	44
33	33	34	33	34	35	35	35	35	34	34	35	35	45
25	25	24	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	46
51	51	51	51	51	51	51	51	51	52	51	51	51	47
45	46	46	46	44	44	45	43	44	45	44	42	41	48
151	153	155	159	165	169	170	172	172	172	174	176	176	49
67	68	72	72	73	73	73	73	73	73	73	73	73	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
16	16	15	15	14	14	14	14	14	14	15	16	17	52
14	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	15	53
2260	2280	2280	2280	2300	2300	2300	2310	2320	2340	2340	2340	2330	54
1790	1810	1820	1820	1830	1830	1840	1840	1850	1870	1870	1860	1850	55
184	184	184	189	189	188	189	187	187	195	193	191	184	56
373	372	371	371	375	376	376	378	388	403	404	395	392	57
132	131	133	133	134	136	136	139	145	152	152	152	153	58
153	155	155	154	155	157	157	159	166	179	182	171	172	59

stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [3]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. — [4]) Uppgifterna afse hl.: enär de befunnits ej afse äkta »Carolina»-gryn. — [6]) Uppgifterna afse för april endast två orter, för maj en

Kreaturspriser under andra kvartalet år 1912.

Sammandragstabellen å sid. 716—717, som innehåller uppgifter å medelpriset för olika slag af kreatur för Stockholm, Göteborg och Malmö, visar att under kvartalet en *prisstegring* ägt rum å alla till slakt afsedda kreatur.

För nötkreatur uppgick prisstegringen från mars till juni i genomsnitt till c:a 8 öre per kg. (lefvande vikt). Samtidigt har äfven priset å nötkött stigit. Riksmedelpriserna för mars och juni voro nämligen för stek resp. 96 öre och kr. 1·11 per kg. samt för soppkött resp. 78 och 90 öre per kg., hvadan en prisstegring på 15 och 12 öre per kg. inträdt.

Äfven å kalfkött har priset stigit, om också ej så starkt som å nötkött.

Den jämförelsevis starka prisstegring, som ifråga om får och fårkött pågått sedan december månad 1911, har äfven fortsatt under innevarande kvartal. Å färskt fårkött uppgick prisstegringen till 12 öre per kg. från mars till juni; å slaktdjur var den starkast beträffande yngre feta får, för hvilka den belöpte sig till 9 öre per kg.

Den prisstegring å svin, som konstaterades under föregående kvartal, har äfven pågått under det här ifrågavarande, och var priset för slakterisvin och rena, större svin 10 à 12 öre per kg. högre i juni än i mars, men för suggor endast 2 öre per kg. Fläskpriserna hafva också stigit, med undantag för priset å amerikanskt fläsk, som från mars till juni sjunkit med 2 öre per kg.

Jämföras de för årets andra kvartal gällande kreaturs- och köttpriserna med motsvarande priser under samma tid föregående år, visar det sig, att priserna å nötkreatur liksom å nöt- och kalfkött stigit med i genomsnitt 5 à 6 öre per kg. Å får och fårkött hafva prisförändringarna varit obetydliga.

Priserna å svin hafva stigit med omkring 8 öre per kg., medan för fläsk fortfarande kan konstateras ett prisfall, som för amerikanskt fläsk uppgår till 7 öre per kg.

Såsom af ofvanstående framgår, har den allmänna stegring, som under första kvartalet 1912 inträdde å såväl kreaturs- som köttpriser, fortsatt under andra kvartalet, då den till och med varit starkare än under det föregående.

Visserligen torde en mindre stegring af kreaturs- och köttpriser kunna sägas vara för årstiden utmärkande, men den har i år varit ovanligt kraftig. För färsk stek af nötkreatur uppgick nämligen stegringen från mars till juni under de senaste tre åren till resp. 1, 5 och 4 öre per kg. mot i år 15 öre och för färskt fårkött till 5, 6 och 6 öre mot i år 12 öre per kg.

Orsakerna till uppgången torde vara flera. Föregående års knappa foderskörd tvingade jordbrukarna att på hösten reducera sina kreatursbesättningar. Vårens och försommarens goda löften om en riklig skörd gjorde dem sedermera ytterligare obenägna att ännu mera förminska stammen. Samtidigt har exporten af slaktdjur, särskildt till Tyskland, tagit ett uppsving, som ytterligare förminskat tillgången.

Kreaturspriser

(pr kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg.

Medelpris under *andra* kvartalet 1912.

Kreatursslag.	Stockholm.			Malmö.			Göteborg.		
	April.	Maj.	Juni.	April.	Maj.	Juni.	April.	Maj.	Juni.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:									
Extra prima	51	54	53	54	62	63	—	—	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	45	48	50	45	51	53	44	44	47
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	44	46	46	37	43	44	41	42	44
» 3. Mindre feta	36	35	36	25	33	37	—	—	—
» 4. Magra, simpla	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	56	57	58	63	67	70	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	51	54	55	51	57	60	48	48	50
» 2. Mindre feta	43	44	46	39	48	50	40	40	42
» 3. Magra, simpla	[2]	[2]	[2]	[2]	—	—	—	—	—
Tjurar:									
Extra prima	56	58	58	58	65	67	56	58	58
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	54	55	56	53	58	61	52	53	55
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	49	50	51	49	53	54	49	49	52
» 3. Mindre köttiga	42	43	44	38	43	45	—	—	—
» 4. Magra, simpla	[3]	[3]	[3]	[3]	—	—	—	—	—
Oxar:									
Extra prima	56	58	58	55	61	64	50	53	53
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	52	55	56	48	54	57	47	48	49
» 2. Mindre feta	44	46	47	—	—	—	38	40	42
» 3. Magra, simpla	[4]	[4]	[4]	—	—	—	—	—	—
Kalfvar:									
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	68	68	71	66	69	71	66	66	66
» (70—90 »)				49	55	58	63	63	63
Skummjölkskalfvar	54	50	56	37	43	43	46	48	48
Får:									
Yngre, feta	55	59	58	41	—	—	53	57	58
Äldre, »	51	54	53	—	—	—	48	52	53
Lamm	140	100	100	114	96	75	—	—	—
Svin:									
Slakterisvin (85—100 kg.)	71	79	80	64	72	70	64	71	74
Rena, större svin (100—150 kg.)	67	74	72	63	71	70	66	71	74
Suggor	60	63	58	53	56	51	56	59	59

[1]) Medelpris *pr styck:* i *Stockholm* under april 70 kr., maj 73 kr. och juni 78 kr.. i *Malmö* april 72 kr., maj och juni 80 kr. — [2]) Medelpris *pr styck:* i *Stockholm* under april 115 kr., maj 120 kr. och juni 125 kr., i *Malmö* april 55 kr. — [3]) Medelpris *pr styck:* i *Stockholm* under april 120 kr., maj 123 kr. och juni 128 kr., i *Malmö* april 78 kr. — [4]) Medelpris *pr styck:* april 168 kr., maj 175 kr. och juni 178 kr.

Anm. Tillförseln har under kvartalet (april—juni) varit i

	Nötkreatur.	Kalfvar.	Får och lamm.	Svin.
Stockholm	2 589	290	352	1 647
Malmö	12 735	2 579	1 110	2 371
Göteborg	2 757	1 180	189	476

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:								
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47	50
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga[3])	40	40	46	48	46	40	41	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37	36
» 3. Mindre feta[4])	28	29	36	38	35	27	28	25
Kvigor (och stutar):								
Extra prima[5])	—	—	58	60	59	52	55	58
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[6])	46	46	51	54	52	45	44	46
» 2. Mindre feta[6])	37	37	44	48	44	36	36	36
Tjurar:								
Extra prima[7])	—	—	55	57	56	46	49	55
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43	46
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)[8])	39	41	46	49	44	38	40	43
» 3. Mindre köttiga[9])	33	36	40	38	39	32	33	33
Oxar:								
Extra prima[10])	—	—	—	—	58	—	47	50
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43	44
» 2. Mindre feta[11])	—	—	42	46	43	34	36	38
Kalfvar:								
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[12])	57	59	64	68	63	60	61	60
» (70—90 »)[12])	51	53	54	61	56	55	55	52
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40	41
Får:								
Yngre, feta[13])	—	—	53	54	52	50	51	51
Äldre, » [14])	—	—	44	49	46	45	45	42
Svin:								
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77	64
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73	62
Suggor	39	45	66	57	46	58	67	53

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 Stockholm och Malmö. Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för nov. 1911 och jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — endast Malmö samt för febr.—juni 1912 Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna för juni 1911—jan. juni 1911—jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — [7]) Uppgifterna för juni—dec. 1911 afse endast Göteborg. [9]) Uppgifterna för juni och juli 1911 afse Malmö och Göteborg, för aug.—dec. 1911 och endast Malmö och för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [11]) Uppgifterna för nov. 1911—juni 1912 afse gifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg, för juni—dec. 1911 samt för maj och juni 1912 Stockmars—juni 1912 Stockholm och Göteborg.

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—juni 1912.

(juni 1911—juni 1912) för alla tre orterna.

Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
—	51	52	52	53	51	47	48	48	49	53	58	58
45	44	42	40	40	41	38	40	41	42	45	48	50
40	39	37	35	35	34	33	35	37	38	41	44	45
28	27	25	23	22	21	21	22	28	27	31	34	37
59	57	57	58	59	60	59	59	54	55	60	62	64
51	49	47	46	46	45	45	46	45	46	50	53	55
40	39	37	36	36	35	35	35	35	35	41	44	46
58	56	55	54	55	55	55	56	54	55	57	60	61
48	48	47	45	46	46	46	48	48	49	53	55	57
45	45	43	42	43	43	42	45	44	45	49	51	52
37	36	33	31	30	29	28	30	36	35	40	43	45
54	—	56	47	50	46	45	49	49	50	54	57	58
48	47	45	43	43	42	40	43	43	44	49	52	54
42	41	38	36	36	36	35	37	37	39	41	43	45
61	57	55	59	59	60	60	62	63	63	66	68	69
53	50	49	52	53	54	54	55	55	55	56	59	61
40	42	40	41	42	42	43	44	43	43	46	47	49
55	50	47	47	46	45	48	48	49	49	50	58	58
48	41	39	35	33	33	34	38	42	49	50	53	53
63	64	64	63	59	59	58	60	62	63	67	74	75
60	60	61	61	58	57	57	59	61	62	65	72	72
48	49	48	49	48	48	48	49	50	54	56	59	56

— [2]) Uppgifterna för juli—dec. 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö; för febr.—juni 1912 [6]) Uppgifterna för juni och juli 1911 afse Malmö och Göteborg, för aug.—dec. 1911 och jan. 1912 1912 afse endast Malmö samt för febr.—juni 1912 Stockholm och Malmö. — [6]) Uppgifterna för Malmö och för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [8]) Uppgifterna för dec. 1911 afse Malmö och jan. 1912 endast Malmö samt för febr.—juni 1912 Stockholm och Malmö. — [10]) Uppgifterna för 1911 afse Stockholm och Göteborg. — [12]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [13]) Upp- holm och Göteborg. — [14]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg, för juni 1911 samt för

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *juni* 1911—*juni* 1912.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars. 1912.	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.
		Medelpris (öre).												
Fisk och *fiskvaror*:[1]														
Abborre	kg.	29	56	44	61	61	51	53	60	—	87	62	46	39
Braxen	»	31	—	—	39	28	44	—	41	—	49	35	46	32
små	»	—	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Böckling	låda	—	—	—	—	—	243	—	—	—	—	—	—	—
Flundra (Skrubba)	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gråsej	»	—	19	23	25	22	15	16	21	—	13	—	—	—
Gädda	»	69	83	74	76	66	71	63	81	35	21	29	37	18
Gös	»	116	—	100	119	105	119	131	149	80	103	83	78	67
Hafslax	»	36	40	—	—	—	—	—	—	133	123	144	112	—
Hvitling	»	—	15	21	16	16	25	18	14	—	—	—	—	—
Hälleflundra	»	76	85	68	73	78	71	66	90	29	25	28	19	24
små	»	51	53	—	48	46	45	38	64	97	83	103	91	74
Id	»	—	44	—	46	49	46	37	62	55	70	—	—	39
Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	30	—	57	48	—	42
Kolja[2]	»	28	—	40	37	30	29	24	30	35	—	—	—	—
små	»	—	21	—	—	—	—	—	34	36	33	40	36	26
Kungsflundra	»	—	—	35	47	38	49	43	—	—	—	12	—	—
Kummel	»	—	26	—	25	27	40	—	40	58	44	43	42	31
Lake	»	—	—	—	—	54	51	48	—	—	—	20	—	18
Lax, färsk	»	237	148	—	—	173	171	170	55	66	66	43	—	32
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—	283	253	173	122	267	204
Laxöring	»	75	—	—	—	—	—	—	300	198	200	—	—	—
Lindare	»	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
Långa	»	—	—	34	35	38	25	20	—	—	—	47	—	42
salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	—	25
Makrill	»	34	39	46	50	—	—	—	20	—	—	—	—	—
Piggvar	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	101	46
små	»	—	—	—	—	—	31	—	—	—	—	—	—	79
Röding	»	—	—	—	—	110	75	—	—	—	—	—	—	—
Rödspotta	»	57	51	48	46	39	64	43	49	51	49	49	46	51
Rödtunga	»	—	48	54	46	45	35	47	50	49	51	41	25	27
Sandskädda	»	—	—	—	—	17	14	—	—	—	39	—	—	—
Sarf	»	—	7	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sik	»	54	74	75	82	73	57	49	[3] 32	—	—	85	86	81
Sill, färsk	låda	—	—	—	2250	1295	1529	1026	977	1229	888	—	—	—
»	[1/2] låda	—	—	—	—	—	600	305	320	700	—	—	—	—
»	kg.	—	—	23	26	23	24	20	18	21	21	—	18	—
rökt	låda	—	—	—	—	—	153	—	—	250	195	90	75	—
Sjötunga	kg.	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slätvar	»	—	—	45	—	66	57	44	70	—	68	55	57	30
Stenbit	»	—	26	—	—	—	—	—	—	—	32	26	41	16
Strömming	»	—	—	—	21	—	19	—	—	39	32	27	—	—
»	låda	—	—	—	600	—	750	695	759	870	699	538	635	—
Torsk[2]	kg.	35	22	36	36	33	31	24	35	38	34	34	38	34
salt	»	—	—	—	—	—	11	—	—	—	14	—	—	—
Ver, färsk	»	—	—	—	—	—	19	—	34	21	—	—	—	24
Ål, stor	»	160	153	—	148	131	—	—	—	—	—	—	—	—
medelstor	»	100	133	115	137	107	—	—	—	—	—	145	90	135
små	»	—	—	—	—	—	—	70	—	—	—	95	—	—
rökt	»	—	—	—	300	—	280	—	250	—	—	—	—	—
Skaldjur:														
Hafskräftor	tjog	—	—	—	—	—	29	—	—	25	—	44	—	—
Hummer	st.	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	2028	2472	2938	3175	3250	—	—	3000	2625	2200
Krabbor	st.	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	440	454	—	400	—	—	—	—	—	—
Kräftor	»	—	—	80	72	71	—	—	—	—	—	—	—	—
Räkor, kokta	kg.	67	55	50	84	90	99	104	93	104	71	55	83	53
små	»	38	—	—	—	—	50	32	39	53	56	—	—	—

Marknadens läge $^{30}/_{5}$ — $^{5}/_{6}$: tillgång god, efterfrågan god, tendens oförändrad.
$^{6}/_{6}$ — $^{12}/_{6}$: » » » oförändrad, » stigande.
$^{13}/_{6}$ — $^{19}/_{6}$: » » » liflig, » oförändrad.
$^{20}/_{6}$ — $^{26}/_{6}$: » knapp, » » » fast.
$^{27}/_{6}$ — $^{3}/_{7}$: » god, » god, » oförändrad.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare. — [3]) Frusen i låda.

Statens förlikningsmäns för medling i arbetstvister verksamhet år 1911.[1]

Hela antalet i förlikningsmännens till Kommerskollegium insända kvartalsberättelser omnämnda arbetstvister, hvilka varit föremål för någon deras åtgärd, utgjorde under året 38 gent emot 33 under år 1910, 79 år 1909, 119 år 1908 och 135 år 1907. I samtliga dessa fall har förlikningsmannens medling erbjudits eller begärts. I ett betydande antal fall har emellertid någon förhandling inför förlikningsmannen icke kommit till stånd, antingen af det skäl, att parterna afslagit förlikningsmannens erbjudande eller ock af annan anledning, såsom att konflikten redan varit löst, då medlingsanbud framställts, eller strax därefter blifvit bilagd. Medan sålunda under år 1911 medling af förlikningsmannen försöktes i 38 tvister, ägde medlingssammanträde rum i endast 24; motsvarande siffror för år 1910 voro resp. 33 och 17, för år 1909 resp. 79 och 60, för år 1908 resp. 119 och 69 samt för år 1907 resp. 135 och 88. Beträffande de 14 fall, då medling under redogörelseåret icke kom till stånd, var detta i 8 beroende på vägran från parterna att underhandla — i 4 fall arbetsgifvarna, i 2 fall arbetarna samt i 2 fall båda parterna.

Hela antalet af förlikningsmännen handlagda ärenden samt särskildt de tvister — med eller utan arbetsinställelse — hvilka föranledt förhandling och därför i det följande för korthetens skull benämnas »*förhandlingsärenden*», fördela sig under året på olika distrikt, såsom nedanstående öfversikt utvisar:

	Antal redovisade arbetstvister.	Antal förhandlingsärenden.		
		Med arbetsinställelse.	Utan arbetsinställelse.	Summa.
Första distriktet	4	3	—	3
Andra »	10	3	3	6
Tredje »	3	1	1	2
Fjärde »	7	4	—	4
Femte »	6	—	3	3
Sjätte »	8	3	3	6
Sjunde »	—	—	—	—
Summa	38	14	10	24

Antalet redovisade konflikter liksom ock antalet förhandlingsärenden — endast dessa senare hafva i den följande statistiska framställningen kunnat

[1] K. Kommerskollegium. Statens förlikningsmäns för medling i arbetstvister verksamhet under år 1911.

tagas i betraktande — var, som synes, störst inom andra och sjätte distrikten samt minst i det tredje. Inom sjunde distriktet har under året intet förlikningsärende förekommit.

Af de 14 förhandlingsärendena med arbetsinställelse har i det öfvervägande flertalet fall arbetsinställelsen utbrutit, innan ännu någon medling kommit till stånd. Arbetsinställelsens utbrott ägde sålunda i 13 fall rum före första medlingssammanträdet och i endast 1 fall efter detsamma. Af arbetsinställelserna voro under året 10 strejker, 1 lockout och 3 konflikter af blandad eller obestämbar karaktär. Motsvarande siffror för år 1910 voro resp. 6, 1 och 3, för år 1909 resp. 31, 13 och 2, för år 1908 resp. 27, 3 och 8 samt för år 1907 resp. 41, 8 och 10. Hela antalet af nämnda arbetsinställelser berörda arbetare utgjorde under redogörelseåret 11 556. Under år 1910 uppgick antalet af förhandlingsärenden med arbetsinställelse berörda arbetare till 5 214, under år 1909 till 297 247, under år 1908 till 21 107 samt under år 1907 till 7 072.

Vid de 24 förhandlingsärendena utgick initiativet till medlingen i 16 fall från förlikningsmannen och i 8 fall från parterna, däraf i 1 fall från arbetsgifvaren och i 7 fall från arbetarna. År 1910 tog förlikningsmannen initiativet i 13 tvister, arbetsgifvarna i 1, arbetarna i 2 och bägge parterna i 1, medan under år 1909 motsvarande siffror voro resp. 34, 13, 8 och 5 och under åren 1908 och 1907 resp. 32, 15, 12 och 10 samt 60, 15, 9 och 4. Det största antalet förhandlingsärenden på initiativ af förlikningsmannen utvisar under redogörelseåret andra och fjärde distrikten med hvartdera 4 dylika fall, därnäst första och sjätte distrikten med hvartdera 3 fall.

Med afseende på förhandlingsärendenas fördelning efter näringsgrupper företer byggnadsindustrien det högsta antalet af konflikter berörda arbetsgifvare och arbetare, medan trävaruindustrien står främst i afseende på antalet förhandlingsärenden. Under år 1910 utvisade beklädnadsindustrien det högsta antalet af konflikter berörda arbetsgifvare och arbetare, medan trävaruindustrien äfven då stod främst i afseende på antalet förhandlingsärenden. Under de tre föregående åren intog byggnadsindustrien första rummet såväl beträffande förhandlingsärendenas sammanlagda antal som ock i fråga om antalet berörda arbetsgifvare och arbetare.

Af särskildt intresse är att undersöka förhandlingsärendenas fördelning efter konflikternas orsaker, emedan därigenom erhalles en närmare inblick i arten af förlikningsmännens verksamhet. Af förhandlingsärendena komma ur denna synpunkt främst de, som hänföra sig till konflikter, framkallade af fordran på löneförhöjning. Procenttalet af dylika ärenden utgjorde under året 33·3. I andra rummet komma tvister, hvilka förorsakats af fråga om arbetares antagande och afskedande med 20·8 % af förhandlingsärendena, hvarefter följa konflikter rörande »andra lönefrågor» — afseende form för aflöningen — med 16·7 %, vidare konflikter, föranledda af begäran om kollektivaftal, med 12·5 % samt tvister rörande arbetstiden med 8·3 % af ärendena. Tvister om lönesänkning samt om tolkning af aftal hafva hvardera i 1 fall påkallat förlikningsmannens ingripande. Af under år 1910 behandlade konflikter

kommo främst de, hvilka rörde sig om arbetares antagande och afskedande, med 23·4 % af samtliga ärenden, och därnäst tvister angående kollektivaftals införande med 17·6 % däraf. Under de tre föregående åren upptogs förlikningsmännens verksamhet till väsentlig del af lönekonflikter. Dessa utgjorde sammanlagdt 41·0 % af ärendena, medan 29·0 % förorsakades af kollektivaftalstvister och 12·4 % af konflikter angående arbetares antagande och afskedande.

Utgången af medlingen samt den reella innebörden af de resultat, som därvid ernåtts, utvisas af nedanstående öfversikt, i hvilken ärendena grupperats med hänsyn till, om medlingen medfört resultat eller icke.

Medlingen åtföljd af resultat.	Ärenden.	
Slutlig uppgörelse omedelbart inför förlikningsmannen:	Antal.	%.
på arbetsgifvarens villkor	1	4·2
enligt arbetarnas fordringar	1	4·2
genom kompromiss	16	66·6
Summa ärenden med resultat	18	75·0
Medlingen utan resultat.		
Uppgörelse träffad mellan parterna själfva	1	4·2
Konflikten principiellt olöst	5	20·8
Summa ärenden utan resultat	6	25·0

Beträffande anförda tablå är först att märka, att densamma i enlighet med det förut sagda icke upptager de ärenden — till antalet 14 under här ifrågavarande år — vid hvilka någon förhandling inför förlikningsmannen icke kommit till stånd, antingen af det skäl, att parterna afslagit förlikningsmannens erbjudande, eller ock af annan anledning, såsom att konflikten redan varit löst, då medlingsanbud framställts, eller strax därefter blifvit bilagd. Af de öfriga ärendena hafva under året 18 eller 75·0 % bragts till afgörande omedelbart inför förlikningsmannen. I återstående 6 fall eller 25·0 % af samtliga är medlingen att betrakta såsom väsentligen resultatlös, i det att antingen ärendets slutbehandling öfvertagits af parterna själfva eller tvisten förblifvit principiellt olöst.

Hvad beträffar de fall, där medlingen ledt till resultat, har, såsom antydt blifvit, en fördelning med hänsyn till resultatets innebörd verkställts, hvaraf framgått, att endast 4·2 % af samtliga förhandlingsärenden ledt till uppgörelse på arbetsgifvarens villkor och likaledes 4·2 % bilagts enligt arbetarnas fordringar, medan ej mindre än 66·6 % lösts genom ömsesidiga eftergifter. Däremot hade under år 1910 41·2 %, år 1909 35·0 %, år 1908 56·5 % och år 1907 50·0 % af förhandlingsärendena på sådana villkor afgjorts. Under de fyra sistnämnda åren kunde med afseende på resultatet af konflikterna konstateras en förskjutning till arbetgifvarnas förmån. Sålunda bilades af förhandlings ärendena under år 1907 5·7 % på deras villkor, år 1908 11·6 %, år 1909 18·3 % samt år 1910

29·4 %, medan under samma år arbetarna genomdrefvo sina fordringar i resp. 22·7, 5·8, 11·7 och 5·9 % af samtliga förhandlingsärenden.

Hela antalet öppna arbetskonflikter — strejk, lockout eller bådadera — utgjorde under året enligt officiell statistik 98 med berörda 1 920 arbetsgifvare och 20 576 arbetare. Såsom förut omförmälts, hafva 14 ärenden med arbetsinställelse, omfattande 1 754 arbetsgifvare och 11 556 arbetare, varit föremål för förlikningsmännens handläggning. För beräkning af i hvad mån förlikningsmännen under året fungerat som medlare i då inträffade arbetsinställelser, bör emellertid här medräknas en konflikt — den stora skoarbetarkonflikten, berörande 32 arbetsgifvare och 4 717 arbetare — hvilken redan år 1910 föranledde förlikningsmannens ingripande och därför finnes redovisad i föregående berättelse öfver statens förlikningsmäns verksamhet, men hvilken konflikt först år 1911 förorsakade arbetsnedläggelse. Det befinnes sålunda, att 15·3 % af under året inträffade öppna konflikter utgjort föremål för förlikningsmännens verksamhet gent emot 11·5 % år 1910, 21·0 % år 1909, 12·6 % år 1908 och 18·9 % år 1907. Motsvarande procentsiffror med hänsyn till de berörda arbetarnas antal utgjorde under här ifrågavarande fem år resp. 78·2, 8·0, 98·5, 52·3 samt 30·0.

Den nya understödsföreningslagen.

Historik.

Genom utfärdandet af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895 lades grunden till en svensk föreningslagstiftning. Från ifrågavarande lags giltighetsområde voro »försäkringsföreningar» uttryckligen undantagna. Af försäkringsföreningarna erhöllo dock de egentliga affärsmässiga försäkringsföreningarna sedermera rättslig reglering genom lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903, i hvilken dessa föreningar under benämningen ömsesidiga försäkringsbolag ställts vid sidan af försäkringsaktiebolagen. Men denna lag äger icke tillämpning å »sjuk- och begrafningskassa» eller annan dylik understödsförening, hvars verksamhet icke afser affärsmässigt drifvande af försäkringsrörelse.

Understödsföreningarna i egentlig bemärkelse stodo sålunda fortfarande utanför lagstiftningen dock med undantag för sjukkassorna, hvilkas verksamhet redan 1891 reglerats genom en särskild lag, lagen om sjukkassor den 30 oktober 1891. Samtidigt med antagandet af ofvannämnda försäkringslag anhöll emellertid Riksdagen hos Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i hvad mån den verksamhet, som utöfvades af åtskilliga sjuk- och begrafningskassor, pensionsanstalter och andra understödsföreningar,

innefattade försäkringsrörelse af beskaffenhet, att bestämmelserna i lagen om försäkringsrörelse helt eller delvis på dem borde äga tillämpning, samt därefter framlägga förslag till de lagbestämmelser i ämnet, hvartill utredningen kunde föranleda.

Med anledning häraf förordnade Kungl. Maj:t den 24 juli 1903 särskilda kommitterade att inom civildepartementet biträda vid den af Riksdagen sålunda begärda utredningen rörande vissa försäkringsanstalter samt vid utarbetandet af förslag till lagbestämmelser i ämnet. Kommitterade afgåfvo den 2 december 1905 betänkande med förslag till lag om understödsföreningar. Lagförslaget, som afsåg såväl sjukkassor som öfriga understödsföreningar, blef emellertid aldrig föremål för någon Kungl. proposition till Riksdagen. Härtill bidrog sannolikt i väsentlig mån den starka opinion, som från sjukkassehåll igångsattes mot detsamma. Sjukkassornas målsmän gjorde nämligen gällande, att förslaget, som icke innehöll några särskilda bestämmelser för sjukkassornas vidkommande, icke kunde anses motsvara sjukkassornas behof, utan att för dessa borde utfärdas en särskild lag, som äfven skulle innehålla materiella bestämmelser i syfte att gifva sjukkasseverksamheten större enhetlighet och effektivitet. Denna opinion ledde också därhän, att sjukkassorna, liksom förut, kommo att i lagstiftningshänseende intaga en särställning gent emot öfriga understödsföreningar. Som bekant genomfördes sålunda år 1910 en ny sjukkasselagstiftning.

Då emellertid behofvet såväl att ordna öfriga understödsföreningars rättsliga ställning som ock att underkasta deras verksamhet statlig kontroll allt mer och mer gjorde sig gällande, tillkallade civilministern jämlikt nådigt bemyndigande i september 1909 sakkunniga att utarbeta förslag till lag i sådant afseende. De sålunda tillkallade afgåfvo på hösten 1910 ett förslag till lag om understödsföreningar. Förslagets hufvudprinciper voro i korthet följande:

registreringstvång för såväl pensionskassor som andra understödsföreningar med minst 50 medlemmar;

rätt till registrering för dylika understödsföreningar med mindre medlemsantal, dock ej under fem;

registreringen skulle ske hos en för hela riket central myndighet, som därjämte skulle utöfva en kontrollerande och rådgifvande verksamhet;

understödsförening skulle ej få utfästa eller utbetala understöd, utgående i kapital en gång för alla, till högre belopp än 1 000 kr.;

pensionskassor äfvensom andra understödsföreningar, därest de senares medlemsantal öfverstege ettusen, skulle af tillsynsmyndigheten kunna åläggas att omlägga sin verksamhet på i försäkringstekniskt hänseende solida grunder, eventuellt att öfvergå från uttaxeringssystem till fasta premier;

registrering gjordes till villkor för erhållande af full rättskapacitet;

i föreningsrättsligt hänseende tillämpades samma grundsatser som i 1910 års sjukkasselag.

Detta förslag möttes emellertid af en ganska skarp kritik från understödsföreningarnas målsmän. Den i mars månad 1911 i Stockholm afhållna kon-

ferensen för Sveriges understödsföreningar framställde sålunda vägande anmärkningar mot förslaget i en hel del väsentliga punkter, dock med erkännande af behofvet af en dylik lagstiftning. Konferensen uttalade sålunda bland annat, att det icke kunde anses lämpligt, att framdeles uppkommande understödsföreningar, som icke hade ur försäkringsteknisk synpunkt tillfredsställande afgiftsberäkning, finge meddela så högt kapitalunderstöd som ettusen kronor, utan borde för dem i sådant hänseende stadgas ett maximibelopp af högst femhundra kronor. Å andra sidan borde enligt konferensens åsikt föreningar, som arbetade enligt tekniskt tillfredsställande grunder och härutinnan vore underkastade kontroll, få meddela kapitalunderstöd till högre belopp än ettusen kronor; därest någon maximigräns skulle fastställas för dylika föreningar, borde densamma ej sättas lägre än tvåtusen kronor. Vidare ansåg konferensen det vara olämpligt att den omständigheten, att understödsförenings medlemsantal öfverstege ettusen, skulle vara grundläggande för tillsynsmyndighetens rätt att utöfva teknisk kontroll öfver densamma. En dylik bestämmelse kunde nämligen uppmuntra till delning af de större understödsföreningarna och bildande af små enligt ohållbara grunder arbetande föreningar.

Dessa med flera af konferensen uttalade synpunkter blefvo i ganska stor utsträckning beaktade af Kungl. Maj:t i den proposition i ämnet, som afläts till innevarande års Riksdag. I Riksdagen möttes emellertid förslaget af en ny opposition från understödsföreningshåll, särskildt gående ut på att i så stor utsträckning som möjligt befria de mindre understödsföreningarna från registreringstvånget. Såsom ofvan nämnts, föreslogo de sakkunniga, att alla understödsföreningar, vare sig fråga vore om pensionskassor eller andra understödsföreningar, med minst femtio medlemmar skulle vara underkastade registreringstvång. Denna gräns upptogs jämväl i Kungl. Maj:ts proposition. Lagutskottet, som hade att förberedande behandla förslaget inom Riksdagen, föreslog däremot, att registreringstvånget skulle drabba pensionskassa med mer än femtio medlemmar men annan understödsförening endast såframt den utfäster eller utbetalar kapitalunderstöd till högre belopp än tvåhundra kronor för en medlem och består af flera än femtio medlemmar eller består af flera än tvåhundra medlemmar. Lagutskottets förslag godkändes af första kammaren, men i andra kammaren antogs en af tvänne utskottsledamöter afgifven reservation, gående ut därpå att pensionskassor med flera än femtio medlemmar skulle vara skyldiga låta registrera sig äfvensom annan understödsförening, som utfäster eller utbetalar kapitalunderstöd till högre belopp än femhundra kronor för en medlem och består af flera än tvåhundra medlemmar. Vid sammanjämkningen kamrarna emellan godkändes af båda kamrarna det framlagda sammanjämkningsförslaget, som innehöll, att registreringsskyldighet ålåge dels pensionskassor med mer än femtio medlemmar, dels ock annan understödsförening, såframt den utfäster eller utbetalar kapitalunderstöd till högre belopp än trehundra kronor för en medlem och består af flera än etthundra medlemmar eller ock består af flera än femhundra medlemmar.

Sedan det ursprungliga förslaget sålunda genomgått genomgripande förändringar i de flesta viktigare punkter, blef detsamma af Riksdagen antaget till lag.

Lagen promulgerades den 29 juni 1912.

Principiella bestämmelser.

Beträffande de principiella bestämmelserna i den nya lagen må anföras följande.

Med understödsförening förstås enligt lagen en sådan förening för inbördes bistånd, som afser att, utan affärsmässigt drifvande af försäkringsrörelse och utan att meddela sjukhjälp,

bereda medlem pension efter afgång från tjänst eller uppnående af viss ålder;

vid medlems död utbetala ett kapitalbelopp till bestridande af kostnaderna för hans begrafning eller såsom understöd åt hans familj;

meddela pension åt aflidén medlems änka eller barn;

bereda medlem understöd vid bestående förlust eller nedsättning af arbetsförmågan (invaliditet);

eller idka annan till personförsäkring hänförlig verksamhet.

Lagen äger dock icke tillämpning

1) å anstalt, för hvars utfästelser af understöd staten eller kommun är ansvarig, eller å sådan pensionskassa för i offentlig tjänst anställda personer, hvilken af Konungen förklarats undantagen från lagens tillämpning;

2) å fackförening, fackförbund eller annan liknande förening för vårdande af yrkesangelägenheter af anledning att densamma meddelar understöd vid arbetslöshet.

Liksom i det ursprungliga förslaget har ej heller i lagen närmare angifvits, hvad som menas med »affärsmässigt drifvande af försäkringsrörelse». Trots att man från flera håll, bland annat ofvannämnda konferens, framhållit, att det vore att lägga allt för stor makt i tillsynsmyndighetens hand att låta denna myndighet själf efter fri pröfning uppdraga gränsen mellan affärsmässigt och icke affärsmässigt drifven försäkringsrörelse, har någon ändring i det ursprungliga förslaget icke ansetts påkallad i denna punkt.

Skyldighet att låta registrera sig i enlighet med lagens närmare bestämmelser härutinnan åligger såsom redan förut i annat sammanhang påpekats pensionskassa, som består af flera än femtio medlemmar, äfvensom annan understödsförening, såframt den utfäster eller utbetalar kapitalunderstöd till högre belopp än trehundra kronor för en medlem och därjämte består af flera än etthundra medlemmar eller består af flera än femhundra medlemmar. Öfriga understödsföreningar äga icke skyldighet men väl rätt att låta registrera sig, såframt de äga minst fem medlemmar.

Såsom öfvergångsbestämmelse är stadgadt, att förening, som äger bestånd vid lagens trädande i kraft, d. v. s. den 1 jan. 1913, icke är skyldig att söka registrering förr än tre år förflutit från denna tidpunkt.

Genom registreringen erhåller understödsförening s. k. rättskapacitet, d. v. s. föreningen kan förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara. Oregistrerad understödsförening äger icke rättskapacitet. Häraf följer jämväl, att de som handla å oregistrerad understödsförenings vägnar blifva för härigenom uppkommande förbindelser ansvariga såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

Registreringen skall ske hos en för hela riket gemensam tillsynsmyndighet.[1] Denna myndighet skall därjämte öfvervaka understödsföreningarnas verksamhet samt tillhandagå dem med råd och upplysningar.

Vissa af de registreringstvång underkastade understödsföreningarna måste hafva af tillsynsmyndigheten »godkända stadgar». Med »godkända stadgar» i lagens bemärkelse förstås, att vederbörande stadgar skola innehålla tillfredsställande bestämmelser om premier, fondafsättning, medelförvaltning och användning af uppkommande öfverskott samt jämväl i öfrigt vara betryggande för medlemmarna och öfriga understödsberättigade. De understödsföreningar, hvilka ovillkorligen skola hafva på detta sätt godkända stadgar, äro endast sådana, hvilka utfästa eller utbetala kapitalunderstöd till högre belopp än 300 kronor för en medlem. Bestämmelse må i stadgarna intagas att desamma skola vara godkända af tillsynsmyndigheten. *Rätt* att intaga dylik bestämmelse äger hvarje registrerad understödsförening med den påföljd, därest så sker, att tillsynsmyndigheten underkastar stadgarna kontroll i ofvan angifna afseende.

Befinnes pensionskassa, hvars stadgar icke äro på nyssnämnda sätt af tillsynsmyndigheten godkända, uppenbarligen vara oförmögen att fullgöra sina utfästelser eller visar det sig, att i understödsförening med godkända stadgar tillgångarna icke äro tillräckliga för täckande af föreningens gäld och redovisning af premiereserven eller dylik förenings stadgar icke längre äro betryggande, kan tillsynsmyndigheten meddela föreningen anvisning att inom viss tid vidtaga erforderliga ändringar med afseende å grunderna för verksamheten.

Registrerad förening får icke utfästa eller utbetala kapitalunderstöd till högre belopp än tvåtusen kronor för en medlem.

Lagens föreningsrättsliga bestämmelser äro i öfverensstämmelse med 1911 års lag om ekonomiska föreningar.

Lagen är af följande lydelse.

Lag om understödsföreningar;

gifven Stockholms slott den 29 juni 1912.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt i nåder förordna som följer:

[1] Beträffande tillsynsmyndighetens förläggande är ännu ingenting bestämdt.

1 kap. Inledande bestämmelser.

1 §.

Med understödsförening förstås i denna lag sådan förening för inbördes bistånd, som afser att utan affärsmässigt drifvande af försäkringsrörelse och utan att meddela sjukhjälp

bereda medlem pension efter afgång från tjänst eller uppnående af viss ålder:

vid medlems död utbetala ett kapitalbelopp till bestridande af kostnaderna för hans begrafning eller såsom understöd åt hans familj:

meddela pension åt afliden medlems änka eller barn;

bereda medlem understöd vid bestående förlust eller nedsättning af arbetsförmågan (invaliditet);

eller idka annan till personförsäkring hänförlig verksamhet.

Understödsförening, som afser att bereda pension, kallas i denna lag *pensionskassa*.

2 §.

Pensionskassa, som består af flera än femtio medlemmar, skall registreras i enlighet med hvad i denna lag sägs.

Annan understödsförening skall registreras, såframt den

utfäster eller utbetalar understöd, utgående i kapital en gång för alla, (*kapitalunderstöd*) till högre belopp än trehundra kronor för en medlem och består af flera än etthundra medlemmar: eller

består af flera än femhundra medlemmar.

Understödsförening, som icke enligt hvad ofvan stadgas är skyldig att söka registrering, må kunna registreras, därest den består af minst fem medlemmar.

3 §.

Registrerad understödsförening äge ej, med mindre tillsynsmyndigheten lämnat tillstånd därtill, utöfva verksamhet, hvilken är främmande för det ändamål, som afses med föreningens understödsverksamhet.

Registrerad understödsförening må ej utfästa eller utbetala kapitalunderstöd till högre belopp än tvåtusen kronor för en medlem. Utfäster eller utbetalar föreningen kapitalunderstöd till högre belopp än trehundra kronor för en medlem, skola föreningens stadgar vara godkända på sätt i 86 § sägs.

4 §.

För registrerad understödsförenings förbindelser häfta allenast föreningens tillgångar, förfallna men ej guldna afgifter inräknade.

5 §.

Innan understödsförening blifvit registrerad, kan den ej förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara.

Handla ledamöter af föreningens styrelse eller medlemmar af föreningen eller andra å föreningens vägnar, innan den blifvit registrerad, svare de, som i åtgärden eller beslut därom deltagit, för uppkommande förbindelser såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

2 kap. Om registrerade understödsföreningar.

Om understödsförenings bildande.

6 §.

Understödsförening skall för att kunna vinna registrering hafva i enlighet med denna lag antagit stadgar och utsett styrelse.

7 §.

Ansökning om understödsförenings registrering skall göras af dess styrelse.

I sådan ansökning skola uppgifvas:

dels styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än styrelseledamot eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Vid ansökningen skola fogas:

1) två exemplar af föreningens stadgar;

2) afskrift af protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande att stadgarna blifvit antagna, äfvensom af dylikt protokoll eller annan handling, hvaraf framgår att styrelse blifvit utsedd;

3) Uppgift om medlemmarnas antal.

De vid 1) och 2) angifna handlingar skola vara till riktigheten styrkta af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter. Uppgiften om medlemmarnas antal skall vara bestyrkt genom styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter.

8 §.

Understödsförenings stadgar skola angifva:

1) föreningens firma;

2) föremålet för föreningens verksamhet;

3) den ort inom riket, där föreningens styrelse skall hafva sitt säte;

4) de villkor, som skola gälla för inträde i föreningen;

5) understödens beskaffenhet och storlek eller grunderna för beräknande däraf med angifvande i fråga om kapitalunderstöd af det högsta belopp, hvartill sådant understöd må uppgå, äfvensom tid och villkor för åtnjutande af understöden;

6) beloppen af de fasta afgifter (premier, dödsfallsafgifter, förvaltningsafgifter eller liknande), som skola erläggas till föreningen, eller grunderna för beräknande däraf;

7) därest uttaxering å medlemmarna skall kunna äga rum, den ordning, hvari beslut därom skall fattas, och de grunder, efter hvilka beslutad uttaxering skall verkställas;

8) påföljden af försummelse att till föreningen erlägga fast afgift eller uttaxeradt belopp;

9) därest föreningen skall afsätta fond, grunderna för fondbildningen;

10) huru medel, som icke äro erforderliga för löpande utgifter, skola göras fruktbärande och säkerhetshandlingar förvaras;

11) huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutförhet;

12) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;

13) därest mera än ett ordinarie föreningssammanträde skall årligen hållas, tiden för de ordinarie sammanträdenas hållande;

14) det sätt, hvarpå kallelse till föreningssammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

9 §.

Understödsförenings firma skall innehålla ordet »understödsförening».

I firman må ej ordet »bolag» eller eljest något, som betecknar ett bolagsförhållande, och ej ordet »bank» intagas på sådant sätt, att däraf kan föranledas det misstag, att firman innehafves af ett bolag eller af en bank. Ej heller må firman innehålla såväl ordet »ömsesidig» som ordet »försäkring».

Firman skall tydligt skilja sig från annan registrerad, ännu bestående understödsförenings firma.

Om medlemsförteckning.

10 §.

Öfver understödsförenings medlemmar skall genom styrelsens försorg hållas förteckning, upptagande deras fullständiga namn och födelseår samt tiden för inträdet i föreningen. För *pensionskassa* skall förteckningen jämväl omfatta pensionstagarna samt upptaga deras fullständiga namn och födelseår.

Om medlems afgång ur understödsförening.

11 §.

Medlem af understödsförening äge att efter egenhändigt underskrifven uppsägning utträda ur föreningen, därest han icke på grund af viss anställning är skyldig att tillhöra densamma; dock må i stadgarna föreskrifvas, att namnunderskriften å uppsägningen skall vara bevittnad, så ock att medlem under viss tid, högst ett år, efter uppsägningen skall kvarstå i föreningen.

Ej må medlem uteslutas ur förening af annan grund än stadgarna angifva.

Den, som allenast för egen pensionering är medlem af *pensionskassa*, skall, därest icke annorlunda föreskrifves i stadgarna, anses hafva utträdt, då pensionsfallet för honom inträffat.

12 §.

Har medlem utträdt ur understödsförening, därur uteslutits eller aflidit, äge föreningen ändock, såframt ej i stadgarna är annorledes föreskrifvet, rätt att utfå dels afgift, hvilken enligt stadgarna skall erläggas för den tidsperiod, hvarunder afgången ägt rum, dels, därest händelse, som enligt stadgarna skall föranleda erläggandet af viss afgift (dödsfallsafgift eller liknande), inträffat före afgången, sådan afgift, dels ock hvad å den afgångne belöper enligt beslut om uttaxering, som fattats före utträdet, beslutet om uteslutningen eller dödsfallet.

Då medlem afgått ur förening, äge han eller hans rättsinnehafvare icke, med mindre annorlunda är bestämdt i stadgarna, rätt att utfå någon del af föreningens tillgångar.

Om räkenskapers förande och reserverande af medel.

13 §.

I afseende å förandet af understödsförenings räkenskaper må särskilda föreskrifter meddelas af tillsynsmyndigheten att gälla jämte dem, som föreningen jämlikt förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 maj 1855 har att iakttaga. Räkenskapsafslutning skall ske för kalenderår.

14 §.

Hafva, enligt gjordt bokslut, influtna medel icke åtgått till utbetalning af understöd och andra löpande utgifter eller till afsättning af föreskrifven fond, skall öfverskottet, såvida icke annorlunda bestämmes i stadgarna, afsättas för att framdeles tagas i anspråk, därest och i den mån inkomsterna ej förslå till sådan utbetalning och fondafsättning.

Om styrelse och firmateckning.

15 §.

För understödsförening skall finnas en styrelse, bestående af en eller flera ledamöter.

Styrelsen äge, i enlighet med hvad i denna lag är stadgadt, förvalta föreningens angelägenheter.

16 §.

Styrelsen väljes å föreningssammanträde: dock må i stadgarna kunna bestämmas, att styrelsen eller ledamot däraf skall på annat sätt utses.

Styrelseledamot skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

17 §.

Ledamot af styrelsen må ej utses för längre tid än fem år.

Ändå att den tid, för hvilken styrelseledamot blifvit utsedd, ej gått till ända, må han skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

18 §.

Afgår af föreningen vald styrelseledamot, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga styrelseledamöter, såframt styrelsen ej är beslutför med kvarstående ledamöter eller enligt stadgarna fulltalig styrelse alltid skall förefinnas, att ofördröjligen föranstalta om val af ny ledamot.

19 §.

Styrelsen äge bemyndiga annan vare sig inom eller utom styrelsen att teckna föreningens firma (*firmatecknare*). Har i stadgarna eller af föreningssammanträde gjorts inskränkning i styrelsens rätt att utse firmatecknare, lände den till efterrättelse.

20 §.

Styrelsen äfvensom firmatecknare äge att själfva eller genom ombud ej mindre i förhållande till tredje man handla å föreningens vägnar än äfven inför domstolar och andra myndigheter företräda föreningen. Inskränkning i den befogenhet, som sålunda tillkommer styrelsen eller firmatecknare, vare, i den mån ej annat följer af hvad i denna lag stadgas, utan verkan mot tredje man, med mindre han ägt eller bort äga kännedom om inskränkningen. Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

21 §.

Har i stadgarna eller af föreningssammanträde eller af styrelsen blifvit bestämdt, att rätten till firmateckning må af firmatecknare utöfvas allenast gemensamt med annan, lände det till efterrättelse.

22 §.

Styrelsen och firmatecknare skola i sin förvaltning af föreningens angelägenheter ställa sig till efterrättelse i stadgarna gifna föreskrifter, så ock de föreskrifter, som af föreningssammanträde eller, såvidt rör firmatecknare, af styrelsen meddelas, där de ej finnas strida mot denna lag eller föreningens stadgar.

23 §.

Där ej annorlunda är bestämdt i stadgarna, vare styrelsen beslutför, då mer än halfva antalet ledamöter är närvarande, och gälle såsom styrelsens beslut den mening, om hvilken de flesta röstande förena sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet. Till styrelsesammanträde skola dock, såvidt ske kan, samtliga ledamöter kallas.

24 §.

Ledamot af styrelsen äge ej deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda är stadgadt äge motsvarande tillämpning beträffande gåfva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten eller tredje man.

25 §.

Sker ändring i styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall styrelsens ordförande därom ofördröjligen göra anmälan för registrering.

26 §.

Utan föreningssammanträdes bemyndigande må den, som äger företräda föreningen, ej föryttra eller med inteckning för gäld belasta föreningens fasta egendom.

27 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för understödsförening, bör undertecknas med föreningens firma. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, äfven underskrifva sina namn.

Har handlingen ej undertecknats med föreningens firma och framgår ej af dess innehåll, att den utfärdats å föreningens vägnar, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvariga för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

28 §.

Angående befogenhet för styrelseledamot och firmatecknare att för föreningen mottaga stämning är stadgadt i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller äga tillämpning jämväl då annat meddelande skall delgifvas föreningen.

Vill styrelsen kära till föreningen, utlyse styrelsen föreningssammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit föredragen å sammanträdet.

29 §.

Minst en månad eller den kortare tid, som må vara bestämd i stadgarna, före det föreningssammanträde, där revisorernas berättelse skall framläggas, aflämne styrelsen till revisorerna en af styrelsens ledamöter underskrifven förvaltningsberättelse.

30 §.

Styrelseledamöter, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar eller eljest uppsåtligen eller af vårdslöshet tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Angående styrelseledamöters skadeståndsansvar gentemot tredje man stadgas i 90 §.

31 §.

Hvad i denna lag finnes stadgadt om styrelseledamot äge motsvarande tillämpning å suppleant i styrelsen.

Har suppleant utöfvat styrelseledamots befogenhet, vare den omständighet, att förutsättningen för hans inträde i styrelsen saknats, utan verkan mot enhvar, som ej visas hafva ägt kännedom därom.

Bestämmelse rörande den förutsättning, under hvilken suppleant äger utöfva styrelseledamots befogenhet, må ej registreras.

Om revision.

32 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas af minst två revisorer.

Revisorerna väljas å föreningssammanträde: dock må i stadgarna kunna bestämmas, att revisorer skola på annat sätt utses.

Till revisor må ej utses den, som är i föreningens eller styrelseledamots tjänst.

Den tid, för hvilken revisor å föreningssammanträde utses, må ej utgå före nästa ordinarie sammanträde och ej omfatta längre tid än fyra år. Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald revisor, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det styrelsen att ofördröjligen föranstalta om val af ny revisor.

33 §.

Styrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera föreningens kassa och öfriga tillgångar samt granska föreningens alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af revisor begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Vid fullgörande af sitt uppdrag hafva revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af föreningen meddelas och ej afse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

Revisorerna skola öfver granskningen afgifva en af dem underskrifven berättelse, som, efter det styrelsen lämnats tillfälle att taga del af densamma, skall jämte styrelsens förvaltningsberättelse framläggas å det i 37 § första stycket nämnda föreningssammanträdet.

Angående revisorers befogenhet att påfordra utlysande af extra föreningssammanträde stadgas i 38 §.

34 §.

Hafva revisorer i sin berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af dem granskats, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvariga för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

Om föreningssammanträde.

35 §.

Föreningsmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter utöfvas å föreningssammanträde: dock må i stadgarna bestämmas, att vissa ärenden, som ej enligt denna lag skola handläggas å föreningssammanträde, må i annan ordning afgöras.

Ej må någon själf eller genom ombud eller såsom ombud för annan deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande gåfva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man. Styrelseledamot må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, eller i val af revisor.

Å föreningssammanträde må ärende, som ej blifvit i kallelsen till sammanträdet angifvet, ej till afgörande företagas, där det ej enligt stadgarna skall förekomma å sammanträdet eller omedelbart föranledes af ärende, som där skall afgöras: dock att ärende, hvilket ej angår ämne som i 44 eller 45 § afses, jämväl må till afgörande företagas, såframt tre fjärdedelar af de närvarande därtill gifva sitt samtycke.

Hafva de ärenden, som skola företagas till behandling å föreningssammanträde, blifvit medlemmarna särskildt meddelade på sätt och å tid före sammanträde, som i stadgarna angifvas, vare så gillt, som om ärendena varit upptagna å kallelsen till sammanträdet.

Där för giltighet af beslut erfordras, att det fattas å två på hvarandra följande föreningssammanträden, må kallelse till andra sammanträdet ej ske, innan det första hållits.

Öfver beslut, som å föreningssammanträde eller annorledes af föreningen fattas, skall genom styrelsens försorg föras protokoll. Senast fyra veckor från beslutets dag skall protokollet vara tillgängligt för föreningsmedlemmarna.

36 §.

Jämte hvad i 35, 44 och 45 §§ är stadgadt om utöfvande af rösträtt och fattande af beslut, gälle, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna:

att hvarje medlem äger deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter;

att hvarje medlem äger en röst:

att medlem är berättigad att öfverlåta sin rösträtt åt annan medlem;

att ingen må på grund af fullmakt utöfva rösträtt för mer än en medlem:

att såsom föreningens beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas: och

att vid lika röstetal, val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af ordföranden.

37 §.

Före den 1 augusti hvarje år skall hållas ordinarie föreningssammanträde, vid hvilket revisorernas berättelse framlägges.

Å detta sammanträde skall frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid, berättelsen omfattar, företagas till afgörande.

Frågan om ansvarsfrihets beviljande må kunna uppskjutas till afgörande vid nytt sammanträde.

Konungen må i fråga om viss förening medgifva, att sådant sammanträde, som i första stycket sägs, hålles allenast hvart annat eller hvart tredje år, och meddela i anledning däraf erforderliga bestämmelser om afgifvande af styrelsens och revisorernas berättelser samt om de i 80 § omförmälda handlingarnas ingifvande till tillsynsmyndigheten.

38 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra föreningssammanträde.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angifvande af skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra föreningssammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske. Har sådan påfordran skett, skola revisorerna oförd röjligen gifva tillsynsmyndigheten underrättelse därom. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka revisorernas påfordran, äge de själfva utlysa föreningssammanträde. Äro ej samtliga revisorer ense om sammanträdets utlysande, gälle den mening, hvarom de flesta förena sig, eller, vid lika röstetal, deras mening, som anse extra sammanträde ej böra hållas.

Extra föreningssammanträde skall ock af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af minst en tiondel af samtliga röstberättigade eller det mindre antal, som må vara bestämdt i stadgarna.

Då förslag om öfverlåtelse af förenings rörelse eller någon del däraf på ett för ändamålet bildadt ömsesidigt försäkringsbolag genom beslut å föreningssammanträde slutligen antagits samt enligt lagen om försäkringsrörelse särskildt sammanträde skall hållas för val af styrelse och revisorer för bolaget, åligger det föreningens styrelse att utlysa nämnda sammanträde i den ordning, som skall gälla om kallelse till ordinarie bolagsstämma.

39 §.

Underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla föreningens medlemmar till ordinarie föreningssammanträde, eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran, hvarom i 38 § tredje stycket är sagdt, eller, i det fall, hvarom i 38 § fjärde stycket förmäles, efter däri nämnda beslut, utlyst sammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske, har tillsynsmyndigheten att på anmälan af föreningsmedlem ofördröjligen utlysa sammanträde.

Tillsynsmyndigheten äge ock, när helst den finner det nödigt, anmoda styrelsen att utlysa föreningssammanträde. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan anmodan, må tillsynsmyndigheten själf utlysa sammanträdet.

40 §.

I understödsförenings stadgar må bestämmas, att föreningssammanträdes befogenhet skall helt eller delvis utöfvas af därtill utsedda personer. Sammanträde, som af dessa personer hålles, vare såsom föreningssammanträde ansedt: dock att dylik person ej äger öfverlåta sin rösträtt å sammanträde på annan.

Om talan mot styrelse eller revisorer.

41 §.

Varder talan å styrelsens förvaltning under den tid, revisorernas berättelse omfattar, ej anställd inom ett år från det berättelsen framlades å föreningssammanträde, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utan hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

42 §.

Talan mot revisorer enligt 34 § må ej anställas, sedan två år förflutit från det revisorernas berättelse framlades å föreningssammanträde, utan så är, att talan grundas därpå, att brottslig handling blifvit begången.

43 §.

Afträdes understödsförenings egendom till konkurs, som börjar inom två år från det revisorernas berättelse framlades å föreningssammanträde, äge konkursboet att anställa klander å förvaltningen för den tid, berättelsen afser, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, äfvensom att mot revisorerna anställa sådan talan, som omförmäles i 34 §.

Talan, som ofvan i denna paragraf sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställelsedagen eller, där tiden för talans anställande af föreningen då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Om ändring af understödsförenings stadgar och vissa andra fall, då särskilda bestämmelser gälla angående giltighet af föreningsbeslut.

44 §.

Beslut om ändring af understödsförenings stadgar vare ej giltigt med mindre samtliga röstberättigade förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande föreningssammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts af minst två tredjedelar af de röstande.

Där stadgeändringen angår skyldighet att erlägga bidrag till föreningen eller rätt till understöd eller till öfverskott, hvarom i 14 § förmäles, eller till andel i föreningens tillgångar vid afgång ur föreningen eller i behållna tillgångar vid föreningens upplösning och skall afse äfven dem, som vid frågans afgörande voro medlemmar eller eljest understödsberättigade, så ock där i stadgarna skall upptagas någon förut icke angifven grund för upphörande af föreningens verksamhet, erfordras för beslutets giltighet, utöfver hvad i första stycket sägs, jämväl att beslutet varder gilladt af tillsynsmyndigheten. Vid dess pröfning skall nämnda myndighet särskildt tillse, att icke genom detsamma vissa medlemmar eller andra understödsberättigade otillbörligt gynnas på öfriga medlemmars eller understödsberättigades bekostnad.

Skall sådan ändring af stadgarna, att däri upptages någon förut icke angifven grund för medlems uteslutande ur föreningen, afse jämväl dem, som vid frågans afgörande voro medlemmar af föreningen, vare beslutet ej giltigt med mindre samtliga medlemmarna lämnat sitt samtycke därtill.

Är för giltighet af beslut, hvarom ofvan i denna paragraf förmäles, något ytterligare villkor bestämdt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

Stadgeändring, som afser inskränkning af rätt till understöd, äge ej tillämpning i fråga om rätt till pension, med afseende å hvilken pensionsfallet inträffat, innan beslutet om ändringen fattades eller, där beslutet för att blifva giltigt måst fattas å flera sammanträden, innan beslutet fattades å det sista sammanträdet.

45 §.

För giltighet af beslut om understödsförenings trädande i likvidation i andra fall, än i 49 och 68 §§ sägs, gälle de i 44 § första, andra och fjärde styckena stadgade villkor.

Lag samma vare angående beslut om öfverlåtelse af understödsförenings rörelse eller viss del däraf på sätt i 61 och 68 §§ förmäles.

Måste beslut, hvarom ofvan i denna paragraf förmäles, för att blifva giltigt fattas å flera sammanträden, skall hvad i 60, 61, 65 eller 68 § sägs angående tiden för beslutets fattande afse *tiden för dess fattande å det sista sammanträdet.*

46 §.

Beslut om ändring af understödsförenings stadgar skall af styrelsens ordförande ofördröjligen anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett. Vid anmälan skall fogas, i två exemplar, af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet.

Beslut, hvarom i 44 § andra stycket eller 45 § första stycket förmäles, må icke för gillande underställas tillsynsmyndigheten annorledes än genom beslutets anmälande för registrering.

Beslut, hvarom i 45 § andra stycket förmäles, skall ofördröjligen anmälas hos tillsynsmyndigheten för gillande. Berörda anmälan skall göras, där beslutet afser öfverlåtelse som i 61 § sägs, af likvidatorerna, och där beslutet afser öfverlåtelse som i 68 § sägs, af styrelsens ordförande. Vid densamma skall fogas af notarius publicus eller med likvidatorernas eller styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af såväl protokoll, som förts i ärendet, som ock å föreningssammanträde i ärendet framlagda handlingar.

Om klander af understödsförenings beslut.

47 §.

Menar styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem, att understödsförenings beslut icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot denna lag eller föreningens stadgar, äge däråtala genom stämning å föreningen inom tre månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till klandertalan mot beslutet förlorad.

Vill styrelsen anhängiggöra klandertalan, vare lag som i 28 § andra stycket sägs; dock skall styrelsens rätt till talan anses bevarad, om det där omförmälda föreningssammanträdet blifvit inom ofvan i denna paragraf stadgad tid utlyst att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske.

Har klandertalan anhängiggjorts, äge domstolen, när skäl därtill förekommer, att, innan slutligt utslag i målet meddelas, förordna, att klandrade beslutet ej må verkställas. Om förordnandet skall, där klandrade beslutet är af beskaffenhet att det bör registreras, underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Domstols utslag, hvarigenom understödsförenings beslut upphäfts eller ändrats, gälle jämväl för de medlemmar, som ej instämt klandertalan.

Om likvidation och upplösning.

48 §.

Saknar understödsförening till registret anmäld, behörig styrelse, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock enhvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger

företräda föreningen, äfvensom tillsynsmyndigheten berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning, att föreningen må förklaras skyldig att träda i likvidation. Kungörelse om ansökningen med uppgift om tiden, när densamma kommer att pröfvas af rätten, skall af rätten eller domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarna, så ock i tidning inom orten. Rätten eller domaren äge ock, där så äskas, förordna en eller flera sysslomän att emellertid taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta förhållandet fortfar, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flera likvidatorer att verkställa densamma.

Om förordnande af syssloman skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

49 §.

Understödsförening skall ock träda i likvidation,

1) då medlemsantalet nedgått under fem eller det högre antal, hvartill medlemmarna enligt stadgarna minst skola uppgå, och tillräckligt antal medlemmar ej inträdt inom tre månader;

2) då förhållande inträffat, på grund hvaraf enligt bestämmelse i stadgarna föreningen skall upphöra med sin verksamhet.

50 §.

Har understödsförening beslutat att träda i likvidation, eller skall eljest af anledning, som i 49 eller 68 § sägs, likvidation verkställas, varde å föreningssammanträde en eller flera likvidatorer valda att verkställa likvidationen. I stadgarna må bestämmas, att en eller flera likvidatorer skola på annat sätt utses att jämte de å föreningssammanträde valda deltaga i likvidationen.

Då understödsförening kommit i likvidation, skall, utom i det fall att likvidation inträdt enligt 68 §, tillsynsmyndigheten förordna en god man, som har dels att såsom likvidator med den eller de öfriga likvidatorerna deltaga i likvidationen och dels att, där så ske kan, åvägabringa förslag till öfverlåtelse af föreningens rörelse på understödsförening eller försäkringsbolag, som förut finnes eller som skall bildas för rörelsens öfvertagande. Finner tillsynsmyndigheten på grund af likvidationsboets enkla beskaffenhet och ringa storlek eller af annan orsak ej erforderligt, att god man deltager i likvidationen, och är det uppenbart, att skälig öfverlåtelse af föreningens rörelse ej kan komma till stånd, må tillsynsmyndigheten underlåta att förordna god man eller, om förordnande redan meddelats, återkalla detsamma. Meddelande eller återkallande af dylikt förordnande skall ofördröjligen registreras. Gode mannen äger att af likvidationsboet uppbära arfvode till belopp, som bestämmes af tillsynsmyndigheten.

51 §.

Utser understödsförening ej likvidatorer, ehuru sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelsen i 49 § vid 1) påkallar likvidation, svare de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

52 §.

Har sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelse i 49 eller 68 § påkallar likvidation, och varder ej inom en månad därefter till registret, enligt hvad nedan sägs, anmäldt, att föreningen trädt i likvidation, förklare rätten, på ansökan af medlem eller styrelseledamot eller tillsynsmyndigheten och efter föreningens hörande, att föreningen skall träda i likvidation; och förelägge rätten föreningen att inom viss tid, ej understigande en månad, utse en eller flera likvidatorer, vid äfventyr att förordnande i sådant hänseende eljest meddelas af rätten.

53 §.

Finnes understödsförening, som enligt anmälan till registret trädt i likvidation, sedermera sakna till registret anmälda, behöriga likvidatorer, vare medlem eller borgenär, så ock enhvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, äfvensom

tillsynsmyndigheten berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning om utseende af likvidatorer; och skall i öfrigt hvad i 48 § är stadgadt i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

54 §.

Likvidator skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst återkallas af den, som meddelat uppdraget.

Afgår likvidator, innan han fullgjort sitt uppdrag, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga likvidatorer att ofördröjligen föranstalta om utseende af ny likvidator.

55 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla, att föreningen trädt i likvidation. Därvid skola uppgifvas

dels likvidatorernas samt, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af likvidatorerna gemensamt, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än likvidator eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Afgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras af likvidatorerna.

Vid anmälan af sådant beslut om förenings trädande i likvidation, som i 45 § första stycket sägs, skall fogas af notarius publicus eller med likvidatorernas egenhändiga bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet.

56 §.

Då likvidatorer utsetts, göre styrelsen ofördröjligen redo för sin förvaltning under den tid, för hvilken densamma ej förut blifvit granskad.

Styrelsens redovisning skall af likvidatorerna ofördröjligen öfverlämnas till revisorerna, som hafva att granska densamma och däröfver inom fyra veckor afgifva skriftlig berättelse. Redovisningen jämte revisorernas berättelse framlägges af likvidatorerna, så snart ske kan, å föreningssammanträde; och skall å det sammanträde till behandling företagas frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid, redovisningen omfattar. Om behandling af denna fråga samt om rätt att tala å styrelsens förvaltning äge hvad i 37, 41 och 43 §§ finnes stadgadt motsvarande tillämpning.

57 §.

Likvidatorerna åligger att ofördröjligen söka årsstämning å föreningens okända borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

58 §.

Likvidatorerna äge ej utan särskildt, af föreningen erhållet bemyndigande afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion. Hafva likvidatorerna förordnats enligt 82 §, må ej heller lös egendom utan föreningens särskilda bemyndigande af dem försäljas på annat sätt än nu är sagdt; och må, innan beslutet om förordnandet vunnit laga kraft, likvidatorerna ej utan föreningens samtycke vidtaga några likvidationsåtgärder, utan allenast taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter.

I öfrigt skall om likvidatorers befogenhet att företräda föreningen och om deras rättigheter, så ock om deras skyldigheter gälla i tillämpliga delar hvad angående styrelse eller styrelseledamot i denna lag är stadgadt; dock att hvad i 22 § är stadgadt ej skall äga tillämpning å likvidatorer, som förordnats enligt 82 §, eller å af tillsynsmyndigheten förordnad god man, som skall med sådana likvidatorer deltaga i likvidation.

God man äger att utlysa extra föreningssammanträde för behandling af fråga rörande likvidationen samt att, utan hinder af beslut om delning af likvidationsboets förvaltning, deltaga i förvaltningens alla delar.

59 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för understödsförening i likvidation, bör undertecknas med föreningens firma med tillägg af orden »i likvidation». Har tillsynsmyndigheten förordnat god man, skall firman tecknas af denne i förening med den eller dem, som eljest äro berättigade att teckna firman. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, äfven underskrifva sina namn.

Har under handlingen ej föreningens firma tecknats på sätt här ofvan är sagdt och framgår ej af handlingens innehåll såväl att den utfärdats å föreningens vägnar som ock att föreningen är i likvidation, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvariga för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

60 §.

Medan föreningen är i likvidation, må icke antagas ny medlem eller lämnas förskott å framtida understöd; och skall hvad stadgarna må innehålla om rätt att vid medlems afgång ur föreningen utfå någon del af föreningens tillgångar ej under nämnda tid äga tillämpning beträffande medlem, som afgått efter det beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen eller meddelades af domstol.

Under likvidationstiden skola ej heller de fasta afgifter och uttaxerade belopp utkräfvas eller de understöd utgifvas, som förfallit till betalning efter det beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen eller meddelades af domstol. Pensionsbelopp, som förfallit till betalning efter nämnda tidpunkt, må dock utbetalas, därest pensionsfallet inträffat före samma tidpunkt och utbetalningen kan ske utan förnärmande af den rätt, som tillkommer borgenär, medlem eller annan understödsberättigad.

61 §.

Vid understödsförenings likvidation må sådan öfverlåtelse af föreningens rörelse, som omförmäles i 50 §, eller fördelning af föreningens tillgångar icke äga rum, förrän den i årsstämningen utsatta inställelsedag är förbi och all veterlig gäld blifvit betald, däri inbegripet understöd, som förfallit till betalning innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen eller meddelades af domstol, äfvensom ogulden andel i föreningens tillgångar, hvilken enligt stadgarna tillkommer före sistnämnda tidpunkt afgången medlem eller hans rättsinnehafvare. Är någon del af gälden tvistig eller icke förfallen och kan förty eller af annan orsak betalning ej ske, skola till samma gälds betalning erforderliga medel innehållas.

Därest förslag till öfverlåtelse af föreningens rörelse kan åvägabringas, skall gode mannen utlysa föreningssammanträde för behandling af detsamma. Å det eller de sammanträden, hvarå förslaget behandlas, skall gode mannen framlägga: där öfverlåtelsen skall ske på en befintlig understödsförening, ett befintligt ömsesidigt försäkringsbolag eller ett försäkringsaktiebolag, af nämnda förening eller bolag afgifvet anbud å rörelsens öfvertagande; där öfverlåtelsen skall ske på en understödsförening, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för öfverlåtelsen och till stadgar för föreningen; eller, där öfverlåtelsen skall ske på ett ömsesidigt försäkringsbolag, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för öfverlåtelsen samt till bolagsordning och bestämmelser angående grunderna för bolagets verksamhet. Med afseende å öfverlåtelse af *pensionskassas* rörelse skall, såvida icke annorlunda finnes bestämdt i stadgarna, iakttagas, att rätt till pension, därest pensionsfallet inträffat innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen eller meddelades af domstol, skall äga företräde framför öfriga rättigheter till framtida understöd. Efter det beslut om öfverlåtelsen blifvit gilladt af tillsynsmyndigheten samt, där öfverlåtelsen sker på en understödsförening eller ett ömsesidigt försäkringsbolag, som bildats för detta ändamål, berörda förening eller bolag registrerats, skall den förening eller det bolag, hvarpå öfverlåtelsen sker, anses hafva inträdt uti den i likvidation varande för-

eningens rättigheter och skyldigheter, och skola sistnämnda förenings återstående tillgångar och handlingar öfverlämnas till den andra föreningen eller bolaget.

Kan förslag till öfverlåtelse af föreningens rörelse ej åvägabringas eller kommer af annan anledning öfverlåtelse icke till stånd, skola de bestämmelser, stadgarna må innehålla angående förfarandet med föreningens behållna tillgångar vid dess upplösning, gå i verkställighet. Sakna stadgarna erforderliga bestämmelser i detta hänseende, skola de behållna tillgångarna fördelas mellan medlemmarna äfvensom öfriga understödsberättigade enligt grunder, som godkänts af tillsynsmyndigheten; dock att vid *pensionskassas* likvidation skola före nämnda fördelning åt innehafvarna af pensioner, för hvilka pensionsfallet inträffat innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen eller meddelades af domstol, anskaffas motsvarande liföräntor. Dessa skola med användande, så långt erfordras, af de behållna tillgångarna inköpas hos svenskt försäkringsbolag. Måste liföräntorna minskas, skall detta ske i förhållande till pensionernas belopp.

62 §.

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skola de, så snart ske kan, å föreningssammanträde framlägga redovisning för sin förvaltning.

63 §.

Då likvidatorerna å föreningssammanträde framlagt redovisning för sin förvaltning, anses föreningen upplöst; och skola likvidatorerna ofördröjligen därom göra anmälan för registrering.

Vid anmälan skall fogas bestyrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet, äfvensom bevis om dagen för årsstämningens utfärdande.

64 §.

Åtnöjes medlem eller annan understödsberättigad ej med likvidatorernas redovisning, skall han genom stämning anhängiggöra sin talan hos domstol inom ett år från den dag, då redovisningen framlades å föreningssammanträde. Försummas det, hafve han förlorat sin talan.

65 §.

Afträdes understödsförenings egendom till konkurs, skall underrättelse om den offentliga stämningen samtidigt med kungörelsen därom genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, där vid konkursens början sysslomän enligt 48 § eller likvidatorer varit utsedda, af dessa. Under konkursens fortgång må dock i behörig ordning kunna utses styrelse i stället för sysslomän, som förordnats enligt nämnda paragraf, äfvensom utses nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer.

Var föreningen ej i likvidation, då dess egendom afträddes till konkurs, skall, intill dess konkursen afslutats eller, där konkursen lämnat öfverskott, beslut enligt 66 § fattats om verksamhetens fortsättande eller föreningens trädande i likvidation, hvad i 60 § stadgas om förening, som är i likvidation, äga tillämpning å föreningen; dock med iakttagande däraf, att hvad i sistnämnda paragraf sägs angående den tid, då beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen eller meddelades af domstol, i stället skall afse tiden för den offentliga stämningens utfärdande samt att bestämmelsen rörande utbetalning i visst fall af pensionsbelopp icke må tillämpas före konkursens afslutande.

66 §.

Finnes efter konkursens afslutande ej öfverskott, anses föreningen upplöst, då konkursen afslutats. Det åligger den, som under konkursen sist företrädt föreningen såsom konkursgäldenär, att om föreningens sålunda skedda upplösning ofördröjligen göra anmälan till registret.

Var föreningen ej i likvidation, då dess egendom afträddes till konkurs, och finnes efter konkursens afslutande öfverskott, skall å föreningssammanträde, hvilket bör ofördröjligen utlysas af styrelsen, beslutas, huruvida föreningen skall fortsätta sin verksamhet eller träda i likvidation.

Träder föreningen då i likvidation, skall vid tillämpning af 60 och 61 §§ iakttagas, att hvad där sägs angående den tid, då beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen, i stället skall afse tiden för den offentliga stämningens utfärdande.

67 §.

Hafva vid understödsförenings likvidation tillgångarna fördelats eller öfverlämnats till någon, som enligt stadgarna är berättigad att öfvertaga dem, utan att betalning för gälden erlagts eller innehållits, eller befinnas innehållna medel ej lämna tillgång till gälds betalning, vare i händelse af föreningens oförmåga att fullgöra sina förbindelser den, som uppburit något på borgenärs bekostnad, skyldig att återbära hvad han sålunda bekommit. Befinnes utbetalning af pensionsbelopp, hvilken skett på grund af därom enligt 60 eller 65 § särskildt gällande bestämmelse, vara borgenär, medlem eller annan understödsberättigad till förfång, skall ock återbäring äga rum.

Om frivillig öfverlåtelse af understödsförenings rörelse.

68 §.

Väckes i annat fall, än hvarom i 61 § förmäles, förslag att understödsförenings rörelse eller viss del däraf skall öfverlåtas på understödsförening eller försäkringsbolag, som förut finnes eller som skall bildas för detta ändamål, skall å föreningssammanträde, som har att besluta angående förslaget, framläggas: där öfverlåtelsen skall ske på en befintlig understödsförening, ett befintligt ömsesidigt försäkringsbolag eller ett försäkringsaktiebolag, af nämnda förening eller bolag afgifvet anbud å öfvertagande af den ifrågavarande rörelsen; där öfverlåtelsen skall ske på en understödsförening, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för öfverlåtelsen och till stadgar för föreningen; eller, där öfverlåtelsen skall ske på ett ömsesidigt försäkringsbolag, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för öfverlåtelsen samt till bolagsordning och bestämmelser angående grunderna för bolagets verksamhet.

Vid dylik öfverlåtelse skall, såvida icke annorlunda finnes bestämdt i stadgarna, rätt till pension, därest pensionsfallet inträffat innan beslutet om öfverlåtelsen fattades, äga företräde framför öfriga rättigheter till framtida understöd.

Då beslut om öfverlåtelsen blifvit gilladt af tillsynsmyndigheten samt, där öfverlåtelsen sker på en understödsförening eller ett ömsesidigt försäkringsbolag, som bildats för detta ändamål, berörda förening eller bolag registrerats, skall den förening eller det bolag, hvarpå öfverlåtelsen sker, anses hafva inträdt i den öfverlåtande föreningens rättigheter och skyldigheter mot medlemmarna och andra understödsberättigade på grund af den öfverlåtna rörelsen. Afser öfverlåtelsen föreningens hela rörelse, skall föreningen träda i likvidation.

Varder, efter det beslut om öfverlåtelse, hvarom i denna paragraf förmäles, blifvit gilladt af tillsynsmyndigheten, föreningen försatt i konkurs, skall, vid tillämpning af hvad i 36 § 3 mom. konkurslagen är stadgadt angående rätt till talan om återgång af aftal, aftalet om öfverlåtelsen anses ingånget den dag, då gillandet skedde.

Om registrering och om tillsyn å understödsföreningar.

69 §.

I denna lag föreskrifven registrering och tillsyn å understödsföreningar handhafves af en för hela riket gemensam tillsynsmyndighet.

70 §.

Hos tillsynsmyndigheten skall föras understödsföreningsregister för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola anmälas för registrering eller hvilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrifvet.

71 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen. Aflämnas anmälan genom ombud eller insändes den med posten, skall underskriften vara styrkt af vittnen.

Då understödsförenings registrering sökes, skall hvarje styrelseledamot och suppleant, så ock i öfrigt enhvar, som, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, på samma gång egenhändigt inskrifva sin namnteckning i registret eller i särskildt bihang till detta, såframt ej namnteckningen förefinnes å anmälningsskriften och blifvit af vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sedermera sker därom, att styrelseledamot eller suppleant blifvit utsedd eller att eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, blifvit berättigad att teckna firman.

72 §.

Hafva icke vid anmälan för registrering iakttagits de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall meddelade, eller pröfvas understödsförenings stadgar eller beslut, som anmäles för registrering, icke hafva tillkommit i föreskrifven ordning eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag eller eljest strida mot lag eller författning eller vara till sin affattning i något viktigare hänseende otydliga eller vilseledande, skall registrering vägras. Lag samma vare, därest tillsynsmyndigheten finner beslut, som i 44 § andra stycket eller 45 § första stycket sägs, icke böra gillas.

73 §.

Beviljas understödsförenings registrering, låte tillsynsmyndigheten i registret införa:

1) dagen för stadgarnas antagande;

2) föreningens firma;

3) föremålet för föreningens verksamhet;

4) den ort där styrelsen har sitt säte;

5) hvarje styrelseledamots och suppleants samt, där eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, dennes fullständiga namn och hemvist;

6) där befogenhet att teckna firman ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Det ena exemplaret af stadgarna skall förses med bevis om registreringen och återställas till sökanden.

74 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den ändring, där registrering beviljas, anmärkas i registret.

Registreras ändring i förenings stadgar, skall ena exemplaret af det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas, försedt med bevis om registreringen.

Sker ändring i förenings firma, skall ny fullständig inskrifning i registret göras.

75 §.

En samling af hvad i registret införes med undantag af underrättelse om konkurs, hvarom förmäles i 65 §, skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket och förses med register för hvarje år.

I den mån nämnda samling tryckes, skall den öfversändas till hvarje domstol och öfverexekutor.

Anmälningsskrifter med därvid fogade handlingar skola, särskildt för hvarje förening, förvaras såsom bilagor till registret.

76 §.

Företer understödsförenings registrerade firma likhet med en i föreningsregister, sjukkasseregister, understödsföreningsregistret eller försäkringsregister tidigare införd firma, och lider därigenom innehafvaren af sistnämnda firma förfång, äge domstol på talan af denne förbjuda föreningen att

efter viss tid använda förstnämnda firma äfvensom ålägga föreningen det skadestånd, som pröfvas skäligt.

Menar någon eljest, att en i understödsföreningsregistret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande samt om skadestånd föras vid domstol.

77 §.

Har genom laga kraft ägande dom blifvit förklaradt, att en i understödsföreningsregistret gjord inskrifning ej bort ske, eller att beslut, som registrerats, är ogiltigt, eller att eljest visst förhållande, hvarom inskrifning skett, ej föreligger, skall på begäran af någondera parten anteckning därom göras i registret.

Varder, sedan i registret gjorts anteckning om förenings konkurs, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas, skall anteckningen på därom gjord ansökning afföras ur registret.

78 §.

Mot den, som inhämtat kännedom om hvad registret beträffande visst förhållande innehåller å den tid, hvarom fråga är, kan ändring i samma förhållande icke med laga verkan åberopas, med mindre han visas hafva ägt vetskap om ändringen.

79 §.

Företer den, som inför domstol, Konungens befallningshafvande eller öfverexekutor företräder understödsförening, bevis, hvaraf framgår, att han den dag, beviset utfärdades, enligt understödsföreningsregistret var behörig att företräda föreningen, och är det bevis ej äldre än ett år, åligger det myndigheten att ur den i 75 § omförmälda tryckta samling inhämta upplysning, huruvida förändring beträffande behörigheten ägt rum. Hvad i sådant afseende nyssnämnda samling, i den mån den kommit myndigheten tillhanda, utvisar skall för myndigheten äga vitsord, där ej annat förhållande visas vara för handen.

80 §.

Det åligger understödsförenings styrelse att för hvarje räkenskapsår inom två månader från det revisorernas berättelse framlades å föreningssammanträde till tillsynsmyndigheten ingifva:

1) styrkt afskrift af styrelsens och revisorernas berättelser samt af protokoll, upptagande de å föreningssammanträde i anledning af nämnda berättelser fattade beslut;

2) en i enlighet med fastställdt formulär upprättad och af styrelsen underskrifven statistisk redogörelse rörande föreningen och dess verksamhet under året.

Finner tillsynsmyndigheten nödigt att infordra ytterligare ypplysningar, skola sådana oförd röjligen lämnas af styrelsen.

Styrelsen vare pliktig ej mindre att när som helst bereda tillsynsmyndigheten eller dess ombud tillfälle att inventera föreningens medel samt att granska föreningens räkenskaper och öfriga handlingar än äfven att lämna dem tillträde till föreningssammanträde.

81 §.

För *pensionskassa*, hvars stadgar icke blifvit godkända på sätt i 86 § sägs, skall styrelsen hvart femte år låta upprätta och, i samband med ingifvandet af de i 80 § omförmälda handlingarna, till tillsynsmyndigheten ingifva försäkringsteknisk utredning af föreningens ställning vid föregående års slut.

Nämnda utredning skall enligt af tillsynsmyndigheten fastställda grunder upprättas af person, hvilken innehar behörighet att utöfva befattning såsom aktuarie vid lifförsäkringsbolag eller af tillsynsmyndigheten förklarats behörig att upprätta utredningen. Föreningen äger att anlita tillsynsmyndigheten för utredningens upprättande och skall i sådant fall ersätta kostnaden härför med belopp, som bestämmes af nämnda myndighet.

Därest försäkringsteknisk utredning, som af förening ingifvits, utvisar brist, må tillsynsmyndigheten, om den så finner erforderligt, ålägga föreningen att, så länge bristen fortfar, upprätta och ingifva sådan utredning oftare än hvart femte år, dock högst årligen.

Från skyldigheten att upprätta försäkringsteknisk utredning äger tillsynsmyndigheten helt eller delvis befria förening, då dess rörelse är af mindre omfattning eller eljest skälig anledning till sådan befrielse föreligger.

82 §.

Det tillkommer tillsynsmyndigheten att öfvervaka understödsförenings verksamhet samt tillhandagå föreningen med råd och upplysningar i ändamål att föreningens rörelse må drifvas på ett med hänsyn till dess art och omfattning lämpligt sätt.

Finner tillsynsmyndigheten, att afvikelse från denna lag eller föreningens stadgar förekommer, skall tillsynsmyndigheten anvisa föreningen att inom viss tid hafva vidtagit de åtgärder, som pröfvas erforderliga för rättelses vinnande.

Framgår af försäkringsteknisk utredning, som enligt 81 § afgifvits för *pensionskassa*, att föreningen uppenbarligen är oförmögen att fullgöra sina utfästelser, må tillsynsmyndigheten, där den finner fortsättande af föreningens verksamhet efter oförändrade grunder vara ägnadt att medföra allvarliga missförhållanden, meddela föreningen anvisning att inom viss tid hafva vidtagit erforderliga ändringar med afseende å grunderna för verksamheten.

Befinnes förening, som blifvit registrerad enligt denna lag, drifva rörelse, hvilken är att anse såsom affärsmässig försäkringsrörelse, skall tillsynsmyndigheten anvisa föreningen att antingen vidtaga erforderliga ändringar med afseende å rörelsens art eller ock inom viss tid hafva öfverlåtit rörelsen på ett försäkringsbolag.

Har anvisning enligt denna paragraf meddelats af tillsynsmyndigheten och finnes föreningen icke tillbörligen ställa sig anvisningen till efterrättelse, äger tillsynsmyndigheten hos rätten eller domaren göra ansökning om åläggande för föreningen att träda i likvidation. Har sådan ansökning gjorts, skall rörande kungörelse om ansökningen och förordnande af sysslomän samt angående underrättelse om sådant förordnande för registrering gälla hvad i 48 § är föreskrifvet. Styrker ej föreningen å den utsatta tiden, att meddelad anvisning behörigen efterkommits, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flera likvidatorer att verkställa densamma.

83 §.

Om tillsynsmyndighetens beslut i ärende, som icke afser registrering, så ock om beslut, hvarigenom registrering vägrats, skall skriftlig underrättelse ofördröjligen öfverlämnas eller med allmänna posten försändas till någon, hvilken äger företräda föreningen. Innefattar beslutet åläggande, hvarom i 81 § förmäles, eller anvisning enligt 82 eller 86 §, eller har genom beslutet af förening gjord ansökning afslagits eller gillande af beslut, hvarom förmäles i 45 § andra stycket eller registrering af anmäldt förhållande vägrats, skola i underrättelsen om beslutet skälen därför angifvas.

Är understödsförening eller annan, som enligt denna lag i ärende angående föreningen gjort framställning hos tillsynsmyndigheten, missnöjd med tillsynsmyndighetens beslut, må, vid talans förlust, besvär öfver beslutet hos Konungen anföras, där föreningens styrelse har sitt säte å ort inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands eller Västernorrlands län, före klockan tolf å fyrtiofemte dagen, och där styrelsen har sitt säte å ort inom annan del af riket, före klockan tolf å trettionde dagen från beslutets dag.

84 §.

Närmare föreskrifter om tillsynsmyndighetens organisation samt om understödsföreningsregistrets förande och tillsynsmyndighetens verksamhet i öfrigt äfvensom angående tid och sätt för utgifvande af den i 75 § omförmälda samling och dess öfversändande till vissa myndigheter meddelas af Konungen.

85 §.

I enlighet med bestämmelser, som Konungen meddelar, skall utses en nämnd, bestående af medlemmar af understödsföreningar eller ledamöter af deras styrelser, hvilken nämnd äger att

sammanträda inför tillsynsmyndigheten för samråd med denna myndighet i gemensamma angelägenheter.

Bestämmelser, som endast afse understödsföreningar med godkända stadgar.

86 §.

I understödsförenings stadgar må intagas bestämmelse därom, att stadgarna skola vara godkända af tillsynsmyndigheten.

Vid pröfning af ansökning om registrering af understödsförening, i hvars stadgar sådan bestämmelse finnes intagen, skall tillsynsmyndigheten tillse, att stadgarna innehålla tillfredsställande bestämmelser om premier, fondafsättning, medelförvaltning och användning af uppkommande öfverskott samt jämväl i öfrigt äro betryggande för medlemmarna och öfriga understödsberättigade. Finnes anledning till anmärkning, skall registrering vägras. Beviljas registrering, skall i registret och beviset om registreringen anmärkas, att stadgarna blifvit godkända.

Beträffande registrering af stadgeändring, hvarigenom föreskrifvits att stadgarna skola vara godkända af tillsynsmyndigheten, samt registrering af ändring i godkända stadgar, skola bestämmelserna i nästföregående stycke äga motsvarande tillämpning.

Understödsförening med godkända stadgar skall hvarje år afgifva försäkringsteknisk utredning på sätt i 81 § första och andra styckena sägs; dock att tillsynsmyndigheten må medgifva viss förening, därest dess rörelse är af mindre omfattning eller eljest skälig anledning föreligger, att afgifva sådan utredning mindre ofta, likväl minst hvart femte år. I utredningen skall såsom skuld upptagas en fond (*premiereserven*), motsvarande sammanlagda värdet af alla löpande utfästelser af understöd.

Visar det sig, att föreningens tillgångar icke äro tillräckliga för täckande af föreningens gäld och redovisning af premiereserven, eller befinnas stadgarna icke längre vara betryggande, skall tillsynsmyndigheten anvisa föreningen att inom viss tid hafva vidtagit de åtgärder, som pröfvas erforderliga för rättelses vinnande. Angående sådan anvisning gälle hvad i 82 § sista stycket stadgas om anvisning, som meddelats enligt nämnda paragraf.

87 §.

Därest understödsförening med godkända stadgar meddelar lifförsäkring, skall *premiereserven för lifförsäkringar* minst uppgå till skillnaden mellan kapitalvärdet af föreningens förbindelser på grund af löpande försäkringar och kapitalvärdet af de nettopremier, försäkringstagarna må hafva att ytterligare erlägga. Från kapitalvärdet af föreningens förbindelse på grund af försäkring må afräknas belopp, som föreningen i enlighet med bestämmelse i stadgarna förskjutit mot säkerhet i försäkringsbrefvet inom dettas återköpsvärde. Har försäkring återförsäkrats hos svenskt försäkringsbolag, vare föreningen fritagen från förpliktelsen att för det återförsäkrade beloppet göra afsättning till premiereserv.

Varda, sedan föreningen börjat sin verksamhet, grunderna för beräkning af dess premiereserv för lifförsäkringar ändrade, och föranleder ändringen skyldighet att för äldre försäkringar i den försäkringstekniska utredningen upptaga premiereserv till högre belopp än efter förut gällande grunder, må tillsynsmyndigheten med afseende å fullgörandet af denna skyldighet medgifva föreningen sådant anstånd, att under viss tid, ej öfverstigande femton år, premiereserven för sådana försäkringar må upptagas till lägre belopp än efter de nya grunderna: dock att skillnaden årligen skall minskas i enlighet med en af tillsynsmyndigheten fastställd plan.

Tillgångar, motsvarande premiereserven för lifförsäkringar, skola redovisas:

1) i obligationer, som utfärdats eller garanterats af staten;

2) i Sveriges allmänna hypoteksbanks eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer;

3) i fordringsbevis, utfärdade af riksbanken, bankbolag eller sparbank;

4) i obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade af svensk kommun, som till lånets upptagande eller garanterande erhållit Konungens tillstånd:

5) i skuldförbindelser, för hvilka föreningen äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom hälften af senast fastställda taxeringsvärde, så ock, med tillsynsmyndighetens medgifvande, i skuldförbindelser med säkerhet af inteckning inom två tredjedelar af taxeringsvärdet; dock att i hvarje fall åbyggnad å egendom skall, för att inteckning i egendomen må godkännas, vara brandförsäkrad i något med vederbörligen fastställd bolagsordning försedt brandförsäkringsbolag inom riket;

6) i sådana af enskilda järnvägar eller industriella inrättningar utfärdade obligationer, utländska statsobligationer och andra värdehandlingar, som till sin art och till den säkerhet de erbjuda kunna anses jämförliga med några af de vid 1)—5) nämnda; eller

7) i föreningen tillhörig fastighet intill hälften eller, med tillsynsmyndighetens medgifvande, intill två tredjedelar af taxeringsvärdet; skolande i fråga om brandförsäkring af åbyggnad gälla hvad vid 5) stadgas.

88 §.

Sådan understödsförening, som afses i 87 §, skall jämväl bilda *säkerhetsfond* på sätt här nedan sägs.

Intill dess säkerhetsfonden uppgår till ett belopp, motsvarande en tjugondel af premiereserven för lifförsäkringar, skall till säkerhetsfond afsättas den behållning, som enligt den försäkringstekniska utredningen finnes hafva uppstått å rörelsen i dess helhet. Då säkerhetsfonden uppgår till ofvan sagda belopp, vare afsättning till fonden ej erforderlig; nedgår fonden under samma belopp, skall afsättning därtill ånyo vidtaga.

Nedsättning af säkerhetsfond må icke utan särskildt medgifvande af tillsynsmyndigheten äga rum, där sådant ej erfordras för betäckande af förlust, som icke kunnat ersättas genom uppkommen årsvinst.

Är föreningen befriad från skyldigheten att hvarje år afgifva försäkringsteknisk utredning, varde uppkommet öfverskott, intill dess sådan utredning afgifves, afsatt på sätt i 14 § sägs.

Särskilda bestämmelser.

89 §.

Rätt till kapitalunderstöd, i hvad det icke öfverstiger tvåhundra kronor, kan ej öfverlåtas och må förty ej tagas i mät för gäld.

Hurusom pension enligt förordnande af Konungen kan vara undantagen från utmätning, därom är stadgadt i utsökningslagen.

90 §.

Föreningsmedlemmar, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Öfverträda styrelseledamöter, likvidatorer eller medlemmar denna lag eller föreningens stadgar och tillskyndas tredje man därigenom skada, vare de, som låtit sådant komma sig till last, ansvariga för skadan, en för alla och alla för en.

91 §.

Understödsförening vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt stadgarna har sitt säte.

92 §.

Innehålla understödsförenings stadgar förbehåll, att tvister mellan föreningen och styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem eller annan understödsberättigad skola hänskjutas till afgörande af en eller flera skiljemän, äge det förbehåll samma verkan, som tillkommer skiljeaftal; och gälle om påkallande af förbehållets tillämpning hvad om stämning i 28 § finnes stadgadt.

3 kap. Straffbestämmelser.

93 §.

Därest understödsförening, hvilken är skyldig att söka registrering, drifver verksamhet utan att vara registrerad, straffes den, som deltager i åtgärd å föreningens vägnar eller i beslut därom, med böter från och med fem till och med ettusen kronor.

Fortsättes under tid, då åtal pågår för förseelse som nu är sagd, samma förseelse, skall, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, dömas till de böter, som äro stadgade för sådan förseelse.

94 §.

Med böter från och med tjugufem till och med ettusen kronor straffes

1) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan för registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;

2) styrelseledamot eller likvidator i registrerad understödsförening, där han mot bättre vetande i handling, som framlägges å föreningssammanträde eller jämlikt bestämmelserna i 80 § ingifves till tillsynsmyndigheten, rörande föreningens angelägenheter meddelar oriktig uppgift;

3) styrelseledamot i registrerad understödsförening, där han uppsåtligen använder någon föreningens tillgång för ett annat ändamål än det, för hvilket samma tillgång är afsedd;

4) revisor i registrerad understödsförening, där han i berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af honom granskats;

5) där försäkringsteknisk utredning, som jämlikt 81 eller 86 § ingifves till tillsynsmyndigheten, är oriktig, den som mot bättre vetande upprättat utredningen eller med vetskap om dess oriktighet ingifvit densamma.

Ej må straff, som i denna paragraf är stadgadt, ådömas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

95 §.

Åsidosättes föreskrift, som är meddelad i 25 §, 33 § första stycket, 35 § sista stycket, 46 § första eller tredje stycket, 66 § första stycket, 80 §, 81 § första stycket eller 86 § fjärde stycket, eller underlåter förening, som erhållit föreläggande enligt 81 § tredje stycket, att ställa sig föreläggandet till efterrättelse, straffes den försumlige med böter från och med fem till och med trehundra kronor.

Samma lag vare om likvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 55 §, 56 § andra stycket eller 63 § åligger.

Förseelse mot 33 § första stycket, 35 § sista stycket eller 56 § andra stycket må åtalas allenast af målsägande: och skall härvid såsom målsägande anses såväl föreningen som hvarje medlem däraf.

96 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

97 §.

Försummelse att enligt bestämmelse i denna lag göra anmälan för registrering beträffande registrerad understödsförening eller att underställa tillsynsmyndigheten beslut, som i 45 § andra stycket sägs, eller att till tillsynsmyndigheten ingifva någon af de i 80 §, 81 § första och tredje styckena samt 86 § fjärde stycket omförmälda handlingarna skall åtalas vid allmän underrätt i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna har sitt säte.

4 kap. Om undantag från lagens tillämplighetsområde.

98 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning

1) å anstalt, för hvars utfästelser af understöd staten eller kommun är ansvarig, eller å sådan pensionskassa för i offentlig tjänst anställda personer, hvilken af Konungen förklarats undantagen från lagens tillämpning;

2) å fackförening, fackförbund eller annan liknande förening för vårdande af yrkesangelägenheter af anledning att densamma meddelar understöd vid arbetslöshet.

Anstalt eller pensionskassa, hvarom ofvan vid 1) förmäles, vare dock pliktig att angående sin verksamhet göra anmälan och lämna uppgifter i enlighet med de föreskrifter, Konungen meddelar.

5 kap. Öfvergångsbestämmelser.

99 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1913.

Understödsförening, som då äger bestånd, vare dock ej skyldig att söka registrering förr än tre år förflutit från lagens trädande i kraft. Med afseende å dylik förening skola bestämmelserna i 5 § ej äga tillämpning under nämnda tre år, och skall hvad i 5 § första stycket stadgas icke utgöra hinder för föreningen att i fråga om rättigheter och skyldigheter, som uppkommit före utgången af sagda tid, jämväl därefter söka, kära eller svara.

I öfrigt gälle beträffande understödsförening, som äger bestånd vid tiden för lagens trädande i kraft, följande undantag från lagens bestämmelser:

1) Hvad i 3 § andra stycket sägs angående utbetalning af kapitalunderstöd skall ej äga tillämpning med afseende å understöd, som blifvit utfäst före föreningens registrering. Därest föreningen vid tiden för lagens trädande i kraft bereder och under minst två år därförut beredt kapitalunderstöd till högre belopp än trehundra kronor för en medlem, må föreningen jämväl efter registreringen, oaktadt stadgarna icke blifvit godkända, utfästa och utbetala sådant understöd till samma belopp, dock ej högre än ettusen kronor. Bildas understödsförening för öfvertagande af sjukkassas rörelse i hvad den afser meddelande af begrafningshjälp, må, där tillsynsmyndigheten finner skäligt så medgifva, i fråga om tillämpning af de ofvan i detta stycke meddelade bestämmelserna sjukkassan och understödsföreningen räknas såsom en och samma förening.

2) Innehålla föreningens stadgar bestämmelse därom, att för giltighet af beslut om stadgeändring fordras fastställelse af Konungen eller viss myndighet, skall efter föreningens registrering sagda bestämmelse icke äga tillämpning beträffande sådan stadgeändring, hvarom i 44 § andra stycket förmäles.

3) Är föreningen enligt 81 § första stycket skyldig att afgifva försäkringsteknisk utredning äger tillsynsmyndigheten att utsätta lämplig tid, jämväl innan fem år förflutit efter föreningens registrering, då sådan utredning första gången skall afgifvas.

4) Därest för sådan förening, som i 87 § afses, yppar sig svårighet att för äldre lifförsäkringar vid tiden för registreringen afsätta premiereserv till belopp, som i nämnda paragraf föreskrifves, må tillsynsmyndigheten med afseende å fullgörandet af denna skyldighet medgifva föreningen sådant anstånd, att under viss tid, ej öfverstigande tjugufem år, premiereserven för sådana försäkringar må upptagas till lägre belopp, under villkor att skillnaden årligen minskas i enlighet med en af tillsynsmyndigheten fastställd plan.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 29 juni 1912.

GUSTAF.

(L. S.)

(Civildepartementet.) AXEL SCHOTTE.

Bergshandteringen i Sverige år 1911.

(Efter Kungl. Kommerskollegii berättelse.)[1]

Bergshandteringen och särskildt den viktigaste grenen däraf, järnmalmsproduktionen, företedde under år 1911 fortfarande en stark utveckling.

Malmproduktionens omfattning framgår af följande tablå:

1911 års produktion:	Järnmalm.	Silfver- och blymalm.	Kopparmalm.	Manganmalm.	Zinkmalm.	Svafvelkis.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Beräknadt värde:	*44 209 866*	*406 251*	*28 768*	*177 535*	*2 742 074*	*293 551*
Kvantitet:	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.
Direkt användbar malm:	5 772 588	509	1 623	1 101	13 511	29 140
Anrikningsprodukt:	381 190	2 490	—	4 276	37 731	956
Summa 1911	**6 153 778**	**2 999**	**1 623**	**5 377**	**51 242**	**30 096**
» 1910	5 552 678	2 700	3 638	5 752	49 453	25 445
» 1909	3 886 060	1 721	9 562	5 212	43 760	16 104
» 1908	4 713 160	2 058	21 371	4 616	40 077	29 569
» 1907	4 480 070	1 987	21 957	4 334	50 884	27 113

För *järnmalm* uppvisar år 1911 den högsta produktionssiffra, som någonsin förekommit; ökningen från föregående år utgör c:a 11 %. Som 1910 års produktion var osedvanligt hög, hvilket förhållande till ej ringa del berodde på leveransförskjutningar på grund af den stora arbetsinställelsen år 1909, hade man år 1911 kunnat vänta tillbakagång i produktionen. Så har emellertid ej blifvit fallet, och har anledningen därtill varit den alltjämt stegrade efterfrågan från utlandet.

Af den inom riket brutna järnmalmen kommer största delen, 65 %, från Norrbottens län. Därnäst kommer Kopparbergs län med 19 %. Af återstoden brytes större delen i Örebro och Västmanlands län. Hela antalet grufvor i verksamhet utgjorde 278 (mot 283 år 1910). — Af myrmalm erhölls under året 3 060 ton, den största kvantitet för något år sedan 1880-talet; största delen upptogs ur sjön Vidöstern i Småland.

Tackjärnstillverkningen uppgick under redogörelseåret till 634 392 ton mot 603 939 ton föregående år, alltså en ökning med 5 %. Värdet af 1911 års produktion har uppgifvits till 48·5 mill. kr. Liksom under en lång följd af år varit fallet, kommer omkring hälften (år 1911 48·6 %) af denna produktion på Kopparbergs och Örebro län.

[1] Sveriges officiella statistik. Bergshandteringen 1911. Stockholm 1912.

Produktionen af *smidbart järn och stål* kan fullständigt beräknas endast genom angifvande af de framställda kvantiteterna ovällda mellanprodukter. Tillverkningen häraf utgjorde:

	Kvantitet (ton).			Värde (mill. kr.).
	1909.	1910.	1911.	1911.
Smältstycken och råskenor	120 669	151 713	146 722	18·6
Götmetall	313 035	472 249	470 867	48·9
Blåsstål eller oräckt brännstål	391	212	436	0·1

Redogörelseåret företer i förhållande till år 1910 en minskning i tillverkningen af dessa produkter, beroende i hufvudsak på minskad efterfrågan, men därjämte i någon mån på produktionsminskning vid åtskilliga verk på grund af vattenbrist.

Produktionen af *smidesjärn och -stål* har uppgifvits till 456 355 ton mot 465 062 ton föregående år och 331 304 ton år 1909; värdet af 1911 års produktion uppgifves till 71·2 mill. kr.[1]

Kolförbrukningen vid järnverk uppgick under redogörelseåret till 40·5 mill. hl. träkol, 3·7 mill. hl. stenkol och 2·3 mill. hl. koks.

Produktionen af andra metaller än järn framgår af följande sammandrag:

	Kvantitet (ton).			Värde (kr.).
	1909.	1910.	1911.	1911.
Guld	0·014	0·002	0·011	27 278
Silfver	0·51	0·03	1·29	84 970
Bly	166	355	1 134	297 900
Koppar	2 375	3 111	3 221	3 311 786
Zink	635	558	2 124	1 106 958

Brytningen vid de skånska *stenkolsfälten* har utgjort:

	Kvantitet (ton).			Värde (kr.).
	1909.	1910.	1911.	1911.
Stenkol	246 808	302 786	311 809	2 372 427
Eldfast lera[2]	108 871	140 607	145 141	245 709
Klinkerlera	49 069	67 252	82 511	203 919

Enligt hvad af ofvanstående siffror framgår, öfversteg brytningen af stenkol och eldfast lera föregående års produktion med c:a 3 %; för klinkerlera utgör ökningen ej mindre än 23 %.

Fältspatsbrytningen utgjorde 36 235 ton med ett uppskattadt värde af 335 625 kr. Föregående år uppgafs kvantiteten till blott 21 591 ton och 1909

[1] Anmärkas bör, att egentliga manufakturartiklar såsom bleck- eller tunnplåt, spik, redskapssmide m. m., som framställas af förut välldt järn eller stål, öfverförts till statistiken för fabriker och handtverk, hvaremot tubämnen, grofplåt, ankare o. a. grofsmiden ingå i ofvanstående siffror.

[2] I 1909 och 1910 års statistik uppgafs produktionen af eldfast lera till betydligt lägre kvantiteter, beroende på ofullständiga uppgifter, hvilka sedermera kompletterats.

till 15 772 ton; ökningen under de två senaste åren torde dock ej så mycket bero på ökad brytning som fastmer på fullständigare redovisning af produktionen. Vid fältspatsbrotten har äfven erhållits *kvarts*, 24 927 ton, till ett uppskattadt värde af 141 023 kr.

Af öfriga bergverksprodukter erhöllos följande belopp:

	Kvantitet (ton).			Värde (kr.).
	1909.	1910.	1911.	1911.
Kopparvitriol	628·0	19·8	320·1	112 045
Järnvitriol	182·0	236·0	155·7	7 472
Alun	132·4	182·5	159·2	15 928
Blyerts	25·9	48·9	65·4	7 845
Brunsten (pulveriserad)	60·0	58·0	56·0	3 920
Rostadt zinkblände	33 879·0	33 882·0	37 537·0	2 994 307

Antalet vid bergverksrörelsen använda arbetare utgjorde inalles 30 579 mot 29 990 föregående år. Dessas fördelning på de olika slagen af anläggningar var följande:

	Arbetare.	Dagsverken.	Dagsverken per arbetare.
Järnmalmsbrytning	9 555	2 582 439	270
Järnmalmsanrikning	906	256 039	283
Annan malmbrytning	868	238 892	275
Annan malmanrikning	320	94 369	295
Stenkolsbrytning	2 134	558 300	262
Fältspatsbrytning	433	82 882	191
Järnverk[1]	15 308	4 317 704	282
Andra bergverk	1 055	320 800	304
	30 579	**8 451 425**	**276**

Dessutom hafva för upptagning och rengöring af sjö- och myrmalm användts 1 540 dagsverken.

Hela antalet vid berg- och malmförädlingsverken använda motorer utgjorde 3 312, fördelade på följande grupper:

	För omedelbar drift.	För drifvande af elektricitetsgeneratorer.
Vattenhjul	202	—
Vattenturbiner	507	116
Ångmaskiner	203	32
Ångturbiner	3	11
Olje- och gasmotorer	35	5
Elektriska motorer	2 198	—
	3 148	**164**

Under år 1910 utfärdades 865 mutsedlar, hvaraf 525 gällde järnmalm, 142 kopparmalm, 105 zinkmalm samt 43 silfver- och blymalm.

[1] Jämför noten å föregående sida.

Af i statistiken upptagna 541 bergverk tillhörde 59 enskilda personer, 331 aktiebolag och 151 andra bolag. Bergverksägarnas för bevillning uppskattade inkomst utgjorde för de olika slagen af anläggningar följande belopp:

	Kr.
Järngrufvor (samt briketterings- och anrikningsverk)	17 491 142
Stenkolsgrufvor	317 629
Andra grufvor och fältspatsbrott	1 135 919
Järnverk[1]	5 853 226
Andra bergverk	277 412
Summa	**25 075 328**

Bergverksägarnas år 1911 för bevillning uppskattade inkomst af bergverkens drift är mer än dubbelt så stor som 1910 års belopp och öfverskrider med 4·8 mill. kr. 1907 års rekordbelopp. Sviterna af 1909 års stora arbetsinställelse, hvarpå 1910 års låga belopp berodde, synas sålunda år 1911 hafva blifvit öfvervunna.

Registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet i Sverige 1897—1911 (forts.).

1. Arbetarkooperationen.

A. Konsumtionsföreningar.

Denna grupp är otvifvelaktigt den ur social synpunkt viktigaste, liksom den är den gren af kooperationen, som ådragit sig den största allmänna uppmärksamheten.

Till konsumtionsföreningarnas grupp räknas i denna undersökning, i enlighet med det internationella bruket, alla sådana föreningar, som hafva till sitt hufvudsakliga ändamål att åt konsumenterna tillhandahålla lifsförnödenheter af allehanda slag på fördelaktiga villkor. Hit räknas sålunda ej blott de föreningar, som vanligen benämnas »konsumtionsföreningar», d. v. s. handelsföreningar, utan äfven sådana produktionsföreningar, som bildats och drifvas i konsumenternas intresse. Skillnaden mellan dessa senare och de föreningar, som förts under rubriken arbetarproduktionsföreningar, plägar vanligen tydligt framga af det sätt, hvarpå föreningens ändamål vid registreringen angifvits. Föremålet för verksamheten uppgifves vanligen i det förra fallet vara att genom tillverkning af vissa varor (t. ex. bröd, charkuterivaror) tillhandahålla medlemmarna (och allmänheten) dessa i goda kvaliteter och

[1] Jämför noten å föregående sida.

till billigt pris, i det senare att genom igångsättande af viss tillverkning bereda medlemmarna arbete och utkomst. Mellanformer finnas emellertid, hvilka med ungefär lika rätt kunnat inordnas inom bägge grupperna.

Någon utförligare berättelse öfver konsumtionsföreningsrörelsens äldre skeden i Sverige finnes icke, utan man måste åtnöjas med de tämligen kortfattade notiser, som äro samlade i bilagan till det af 1885 års aktiebolags- och föreningslagskommitté afgifna betänkandet.

Enligt detta hafva konsumtionsföreningar funnits i Sverige åtminstone sedan senare hälften af 1860-talet. De äldsta torde hafva utgjorts af sammanslutningar af personalen vid bruk och andra större arbetsplatser å landsbygden för gemensamt hemtagande af hushållsförnödenheter efter medlemmarnas rekvisition. Åtminstone några af de på denna tid bildade föreningarna existera fortfarande. Ett kraftigt uppsving tog rörelsen från och med 1883 genom bildandet af »arbetarringar», hvilka voro afsedda att gagna sina medlemmar i såväl ideellt som ekonomiskt afseende. Äfven af dessa föreningar finnes fortfarande ett antal kvar, dels under förenings-, dels under aktiebolagsformen. För rörelsen i dess helhet inträffade emellertid vid början af 1890-talet ett bakslag. Antalet föreningar, som under 1880-talets sista år beräknades till omkring 200,[1] torde hafva nedgått högst betydligt, hvilket utvisas af att jämförelsevis få föreningar af detta slag registrerades under de första åren, sedan föreningslagen trädt i kraft. Man kan nämligen förutsätta, att de allra flesta konsumtionsföreningar, som funnos här i riket, läto registrera sig. De oregistrerade föreningar, som fortfarande finnas, torde icke hafva i sin verksamhet hunnit utöfver den jämförelsevis primitiva form, under hvilken, som ofvan nämnts, våra äldsta konsumtionsföreningar arbetade.

De under 15-årsperioden 1897—1911 registrerade konsumtionsföreningarna uppgå till 1 187. Såsom framgår af de härom meddelade uppgifterna i augustihäftet af Meddel. 1912 (sid. 646—647), registrerades under förra delen af nämnda period c:a 50 hithörande föreningar om året. Först med år 1906 visar sig ett större uppsving, i det att då registrerades 109 föreningar, hvilken siffra emellertid vida öfverträffades de bägge följande åren, då resp. 189 och 190 föreningar infördes i registren. År 1909 visar sig en begynnande afmattning med endast 121 registrerade föreningar, och under de bägge sist förflutna åren har nedgången hastigt fortsatts (resp. 73 och 45 föreningar registrerade). Af gruppens 1 187 föreningar falla sålunda öfver hälften på åren 1906—1909 och nära en tredjedel ensamt på åren 1907 och 1908. Det starka föreningsbildandet under dessa år sammanhänger otvifvelaktigt med Kooperativa förbundets utveckling.

För denna utveckling redogöres närmare längre fram (sid. 760); det må här endast betonas, att först omkring år 1905 kan den svenska konsumentkooperationen i Kooperativa förbundet sägas hafva fått sin nödvändiga central- och

[1] Härvid bör erinras, att kommittén fattat begreppet konsumtionsföreningar något vidare än hvad som skett vid denna undersökning, i det att hit räknats äfven landtmännens inköpsföreningar, hvilka emellertid torde hafva varit mycket fåtaliga.

st ödjepunkt. Det är emellertid påtagligt, att en stor del af de under de närmast följande åren bildade föreningarna saknade verklig lifskraft, och de vunna erfarenheterna hafva verkat, att man sedermera gått försiktigare till väga vid grundandet af nya företag.

De äldsta registrerade konsumtionsföreningarnas stadgar voro af mycket skiftande natur, särskildt ifråga om afgifternas storlek. Svårigheten att genom inbetalning af insatser från medlemmarna erhålla tillräckligt rörelsekapital sökte åtskilliga föreningar kringgå genom att ålägga medlemmarna personlig ansvarighet för föreningens förbindelser. Sådana föreningar registrerades (väsentligen under de allra första åren) till ett antal af 41, af hvilka emellertid sedermera 19 upplösts eller ombildats till föreningar utan personlig ansvarighet. En annan punkt, i hvilken skiljaktigheter förefunnos, är den, som afser försäljning till allmänheten, hvarutinnan på grund af lagstiftningens oklarhet åtskilliga tvistigheter uppstått.[1] På grund af beskattningsförhållandena hafva föreningarna under de senaste åren ganska allmänt afstått från handeln med utomstående. Föreskrift, att försäljningen skulle ske mot kontant betalning, saknades vanligen, och kreditgifning förekom också i stor utsträckning. De föreningar, som numera registreras, hafva till största delen antagit de af Kooperativa förbundet utarbetade mönsterstadgarna, i hvilka föremålet för föreningarnas verksamhet angifves vara »att mot kontant betalning tillhandahålla sina medlemmar lifsmedel och andra förnödenheter samt drifva annan verksamhet, som föreskrifves i lagen om ekonomiska föreningar § 1». För föreningarnas förbindelser svara medlemmarna icke utöfver de af dem tecknade insatserna, hvilka emellertid skola uppgå till minst 50 kronor per person.

Som förut är nämndt, hafva till denna grupp räknats ett antal föreningar utöfver konsumtionsföreningarna i inskränkt bemärkelse. Dessa sistnämnda uppgå till 1 077. Bland de öfriga äro de betydelsefullaste 51 bageriföreningar, af hvilka de flesta äro belägna i Skåne och de öfriga sydliga landskapen; vidare hafva registrerats 10 slakteri- och charkuteriföreningar, 9 mjölkföreningar, 8 bryggeri- och läskedrycksföreningar o. s. v. Som bekant har ett fåtal större konsumtionsföreningar jämte sin ursprungliga verksamhet äfven ägnat sig åt producerande af lifsförnödenheter.

Konsumtionsföreningarnas geografiska fördelning finnes angifven i augustihäftet af Meddel. 1912 (sid. 648). Det största antalet uppvisar Malmöhus län med 102, Gäfleborgs med 100, Kopparbergs med 93 och Västernorrlands med 87. Lägst komma Stockholms stad och Gottlands län med hvardera 19, Uppsala län med 20 och Blekinge län med 22. Sin största utbredning hafva föreningar af detta slag i trakter med talrik industribefolkning, särskildt vid bruk och andra å landsbygden belägna fabriker, men äfven i de större städerna. I rena landtbruksdistrikt förekomma de mindre ofta, om ock åtskilliga exempel finnas på sådana, som bestå uteslutande af smärre landtbrukare eller arbetare vid större gods. Några föreningar finnas, som äro begränsade till ett visst yrke (t. ex. järnvägsmän å åtskilliga orter, underofficerare i Vax-

[1] Se »Meddel.» årg. 1912, sid. 227 ff.

holm och Uppsala o. s. v.), hvarjämte här äfven torde böra omnämnas Kvinnornas andelsförening Svenska Hem i Stockholm, som beviljar inträde uteslutande åt kvinnor. Föreningar med bestämdt politiskt eller religiöst program, som i vissa länder äro vanliga, torde knappast förekomma här i riket.

Den starka nybildningen af konsumtionsföreningar har åtföljts af ett stort antal upplösningar. Svårigheten att exakt fastställa detta har redan i inledningen berörts. På lagenligt sätt hafva 259 hithörande föreningar — 21·8 % af de registrerade — anmält, att de upplösts. Af dessa hade 119 försatts i konkurs, hvadan sålunda af samtliga de 145 ekonomiska föreningar, som på detta sätt upplösts, ej mindre än 82·1 % falla på denna grupp. Utan anmälan torde vidare åtminstone 170 hafva nedlagt sin verksamhet före 1911 års utgång, utan att anmälan ingått till registreringsmyndigheterna.[1] Af alla de 1 187 konsumtionsföreningar, som under ifrågavarande period registrerats, voro sålunda vid dess slut högst 758 (63·9 %) i verksamhet. Huru de officiellt anmälda upplösningarna fördela sig på de olika åren, framgår af de i augustihäftet af Meddel. 1912 (sid. 646—647) lämnade uppgifterna. Det synes däraf, att det egentligen är de senaste åren fr. o. m. 1908, som utmärkts af ett stort antal upplösningar, nämligen sammanlagdt 146 eller 56·4 % af samtliga anmälda. Till stor del beror detta otvifvelaktigt därpå, att under åren 1906—1909 bildades ett ej ringa antal föreningar, som aldrig kunde träda i verksamhet, utan inom kort likviderade.

Beträffande de föreningar, som upphört med sin verksamhet utan att göra anmälan, är det i allmänhet okändt, under hvilket år upplösningen ägde rum; att angifva antalet under hvart och ett af de föregående åren i verksamhet varande föreningarna är därför omöjligt. Med afdrag endast för de officiellt kända upplösningarna erhålles som resultat, att af registrerade konsumtionsföreningar skulle hafva fortlefvat vid slut af år

1897	61	1905	370
1898	95	1906	469
1899	137	1907	645
1900	195	1908	802
1901	240	1909	878
1902	270	1910	908
1903	294	1911	928
1904	316		

Äfven om hänsyn tages till de ytterligare faktiskt nedlagda föreningarna har sålunda den svenska konsumentkooperationen under perioden synnerligen hastigt tillväxt i omfång.

För frågan om rörelsens stabilitet är det af intresse att undersöka, huru manga år de upplösta föreningarnas verksamhet pågått. Af förut anförda skäl maste undersökningen inskränkas till de officiellt anmälda upplösningarna. En granskning af dessa ger vid handen, att

[1] Se »Meddel.» årg. 1912. sid. 644, noten.

3	föreningar	upplöstes	samma	år	som registreringen
35	»	»	1	»	efter »
52	»	»	2	»	» »
48	»	»	3	»	» »
40	»	»	4	»	»
24	»	»	5	»	» »
14	»	»	6	»	» »
17	»	»	7	»	»
7	»	»	8	»	» »
4	»	»	9	»	» »
10	»	»	10	»	» »
2	»	»	11	»	» »
1	»	»	12	»	» »
—	»	»	13	»	» »
2	»	»	14	»	» »

På grund af den korta tid, som ännu förflutit efter de flesta föreningarnas registrering, få ej af denna sammanställning några vidtgående slutsatser dragas. Dock synes det sannolikt, att de föreningar, som öfverlefvat den första femårsperioden, skulle hafva ganska goda utsikter att kunna bestå.

Slutligen meddelas äfven, huru många af de under hvart och ett af åren 1897—1911 registrerade föreningarna vid 1911 års utgång hade upphört med sin verksamhet (hvarvid medräknats äfven sådana föreningar, som upplösts utan att göra anmälan).

År.	Antal föreningar. Registrerade.	Upplösta t. o. m. 31/12 1911.	Upplösta i % af registerade föreningar.
1897	61	31	50·8
1898	36	18	50·0
1899	44	23	52·3
1900	66	39	59·1
1901	58	36	62·1
1902	43	24	55·8
1903	47	21	44·7
1904	38	13	34·2
1905	67	25	37·3
1906	109	39	35·8
1907	189	70	37·0
1908	190	58	30·5
1909	121	27	22·3
1910	73	5	6·8
1911	45	—	—
	Summa **1 187**	**429**	**36·1**

B. Matlag och kaféföreningar.

Till denna grupp hafva förts 52 föreningar, af hvilka 8 (15·4 %) officiellt anmält upplösning och ytterligare några torde hafva upphört med sin verksamhet. 31 hafva haft till hufvudändamål att bereda sina medlemmar måltidsinackordering, 21 att upprätta kaféer. Bland de förra märkas de 7 s. k. Ambrosiaföreningarna i Uppsala, bildade bland studenterna därstädes; af dessa hade intill 1911 års slut 3 åter upplösts. Ett ej obetydligt antal oregistrerade företag af denna art torde förefinnes bland industriarbetare i landets olika delar. — Af kaféföreningarna stå ett flertal i nykterhetsrörelsens (t. ex. Hvita bandets) tjänst.

C. Arbetarproduktionsföreningar.

Bland de 95 föreningar, som angifvit som hufvudsakligt föremål för verksamheten att genom igångsättande af produktion af ett eller annat slag bereda sina medlemmar tillfälle till arbetsförtjänst, har ingen uppnått någon högre grad af utveckling. I afseende på medlemmarnas yrken fördelas de öfver ett flertal industrigrenar. Talrikast representerad är träförädlingsindustrien med ett 20-tal föreningar samt grundläggnings- och byggnadsindustrien med ett 10-tal. Bland föreningar, som utöfva verksamhet inom yrken med mera komplicerad produktionsprocess, kunna nämnas, utom några af träförädlingsföreningarna, en som bedrifver tobaksfabrikation och en som är verksam inom den tekniska industrien.

Upplösningsfrekvensen har inom denna grupp varit mycket stark, såsom fallet varit i nästan alla länder, där föreningar af denna art grundats. Officiell anmälan om upplösning har ingått från 17 (17·9 %), men dessutom torde åtminstone ytterligare 18 hafva upphört med verksamheten. Kvarstående torde sålunda vid 1911 års utgång hafva varit 65 eller 63·2 % af de registrerade.

D. Stufveriföreningar.

Dessa föreningar utgöra sammanslutningar bland hamnarbetarna å några af de större hamnplatserna i landets olika delar och kunna anses som en specialgrupp under den sist behandlade. En säregen ställning hafva de fått därigenom, att de sökt förvärfva monopolställning hvar å sin ort. Härigenom hafva de under de senare åren kommit att få en uppmärksammad plats inom arbetarrörelsen och på åtskilliga håll framkallat motorganisationer från arbetsgifvarhåll. De registrerade stufveriföreningarna äro till antalet 17, af hvilka ingen anmält upplösning.

E. Bostadsföreningar.

Hit hafva förts samtliga föreningar, som angifvit som hufvudsakligt ändamål att i den ena eller andra formen understödja sina medlemmar i deras sträfvan att förbättra sina bostadsförhållanden.

Alla föreningar, hvilka såsom föremål för verksamheten angifvit byggandet af såväl samlingslokaler som bostäder, hafva emellertid hänförts till följande grupp, då erfarenheten visat, att för sådana föreningar tillhandahållandet af de offentliga lokalerna genomgående varit det primära och byggandet af bostäder inskränkts till en obetydlighet (bostad för vaktmästare o. d.).

De registrerade bostadsföreningarna uppgingo vid 1911 års slut till 590, hvilka tämligen jämnt fördela sig på de olika åren. Antalet anmälda upplösningar var 81 eller 13·7 %. Otvifvelaktigt hafva emellertid äfven inom denna grupp ett stort antal föreningar upplösts utan att göra anmälan, i all synnerhet sådana, som aldrig blifvit i tillfälle att anskaffa någon fastighet. Då sådana föreningar i allmänhet ej hafva drifvit affärer med utomstående, har man ansett årsstämning på föreningens borgenärer onödig, utan endast fördelat de gjorda insatserna. Det är därför sannolikt, att de utan anmälan försvunna föreningarna här äro särskildt talrika.

Icke inom någon grupp har det yppat sig sådana svårigheter som inom denna att af registreringshandlingarna erhålla mera ingående upplysning om föreningarnas ändamål. Det är därför omöjligt att med siffror belysa storleken af de olika underafdelningar, som kunna urskiljas.

De äldsta föreningarna äro sådana, som hafva till ändamål att förskaffa sina medlemmar bostäder i ett eller ett fåtal hus af kaserntyp, hvilka föreningen själf bygger. Några af detta slags föreningar hafva gifvit upphof till mindre, som hafva till ändamål att förvärfva och besitta en redan färdig fastighet, i hvilken medlemmarna hafva sin bostad. I dessa föreningar är sålunda medlemsantalet en gång för alla begränsadt genom det förhandenvarande antalet lägenheter, under det att i de förstnämnda i och med nya medlemmars inträde verksamheten kunnat utvidgas. Föreningar af dessa typer bildades i en del större städer redan på 1870-talet. Så var fallet särskildt i Stockholm och Göteborg. Några af dessa företag hafva sedermera ombildats till aktiebolag; de flesta vunno emellertid år 1897 registrering såsom föreningar för ekonomisk verksamhet. Af de då i registren införda 101 bostadsföreningarna tillhörde nämligen det alldeles öfvervägande antalet denna grupp. Under de senaste åren hafva registrerats ett stort antal hithörande föreningar, framför allt i Göteborg, där sammanlagda antalet torde uppgå till omkring 250, och i Stockholm med inemot 100 föreningar, men äfven i åtskilliga andra städer. Understundom hafva de öfvergått till spekulationsföretag, i det att medlemmarna till utomstående uthyrt sina lägenheter, och åtskilliga föreningar hafva vid lämpligt tillfälle sålt sina fastigheter, hvarefter föreningarna ofta upplösts.

Under senare år hafva vid sidan af de nyssnämnda uppstått andra föreningar, som hafva till ändamål att underlätta för sina medlemmar anskaffandet af bostäder i få- eller enfamiljshus. Detta kan ske på flera olika sätt. Vissa föreningar inskränka sig till att inköpa ett lämpligt jordområde, som styckas i tomter, hvilka öfvertagas af medlemmarna. När hela området är utstyckadt, är föreningens uppgift fylld, hvarför den upplöses eller kvar-

står för besörjande allenast af gatuanläggningar, renhållning, planteringar, brandväsen eller dylikt. Af denna typ äro t. ex. några föreningar i Västerås. En annan grupp bilda de s. k. egnahemsföreningarna, som jämte tillhandahållande af tomter jämväl förse sina medlemmar med för byggandet behöfliga penningmedel. Några af dessa föreningar åtnjuta som bekant understöd af staten och hafva vanligen till ändamål att bistå vid anskaffandet af såväl smärre jordbruk som bostäder, hvarför de med ungefär lika rätt kunde räknas till jordbrukskooperationen. Slutligen finnas äfven föreningar, som själfva bygga och till medlemmarna afyttra bostäder af »egnahems»-typ. Den största och en af de äldsta af de föreningar, som ägna sig åt anskaffandet af enfamiljshus, är Egnahemsföreningen i Motala, som såväl anskaffar lån som själf bygger. Det största antalet af här behandlade föreningar återfinnes i förstadssamhällena omkring våra större städer.

F. Andra byggnadsföreningar.

Hit hafva förts samtliga föreningar, som syssla med annan byggnadsverksamhet än anskaffandet af bostäder. I fråga om antalet föreningar är denna grupp den största, innefattande ej mindre än 1 585 föreningar. Som nedan skall visas, finnes dock otvifvelaktigt inom landet en stor mängd hithörande föreningar, som icke sökt registrering. Då det stora flertalet står i samband med ideella föreningar, är det naturligt, att de län, där talrika sådana finnas, äfven skola uppvisa höga siffror inom denna grupp. Så är fallet inom t. ex. Västernorrlands, Gäfleborgs och Kopparbergs län med resp. 160, 120 och 119 föreningar. Inom andra län synes man däremot i mycket stor utsträckning hafva underlåtit att registrera föreningarna. Exempel härpå gifva bl. a. Jönköpings och Värmlands län, där trots en utbredd ideell föreningsverksamhet med talrika tillhörande samlingslokaler endast resp. 21 och 58 föreningar registrerats.

Med afseende på tiden för registreringen visar sig en stark och jämn ökning från år 1897, då 37 föreningar infördes i registren, till år 1907, da kulmen nåddes med 189; härefter följer en lika jämn och hastig nedgång till 93 år 1911, hvilket tyder på en viss afmattning äfven i den ideella föreningsrörelsen under de sista åren. Upplösningsfrekvensen har varit obetydlig; endast 51 föreningar äro strukna ur registren, hvilket motsvarar 3·2 % af de registrerade. Af samma skäl, som anförda i fråga om bostadsföreningarna, torde kunna förutsättas, att ett ej ringa antal upplösts utan att anmälan skett.

Gruppens flesta föreningar hafva som nämndt till ändamål att bygga samlingslokaler, hvarmed ofta kombineras byggandet af en eller annan bostadslägenhet. Beträffande ungefär 300 föreningar, har det af registreringsanmälan varit omöjligt att utröna, hvilka intressen dessa lokaler i främsta rummet skola tjäna, c:a 800 stå i nykterhetsrörelsens tjänst, öfver 300 i ar-

betarrörelsens (folkets hus- och folkets parkföreningar), men endast ett 70-tal i den religiösa verksamhetens. Särskildt på detta område torde sålunda ett mycket stort antal oregistrerade föreningar vara att finna.

De återstående föreningarna hafva en mycket skiftande verksamhet. Sålunda kan nämnas: byggandet af handelslokal för konsumtionsföreningar (10—20 föreningar), af lokal för sjuk- eller hvilohem (12 föreningar), af badhus (c:a 20 föreningar), af skolhus, ridhus, idrottshus, saluhallar, stallbyggnader, broar o. s. v.

G. Tidnings- och tryckeriföreningar.

Med ändamål att utgifva tidningar och inrätta tryckerier hafva registrerats 27 föreningar, af hvilka 7 äter anmält upplösning (25·9 %). Nästan alla dessa föreningar arbeta i den socialdemokratiska arbetarrörelsens eller den organiserade nykterhetsverksamhetens intresse.

H. Kreditföreningar.

Liksom i Norge och Danmark har denna gren af den kooperativa verksamheten i vårt land blifvit mycket förbisedd. Endast 32 hithörande föreningar hafva registrerats, hvarjämte de egnahemsföreningar, som förmedla byggnadslån åt sina medlemmar, med ett visst fog skulle kunna inräknas här. Det finnes otvifvelaktigt äfven ett ganska stort antal oregistrerade föreningar, som hafva till ändamål att genom periodiska inbetalningar samla ett sparkapital åt sina medlemmar, hvilket, så länge det innestår i föreningen, användes till utlämnande af lån åt medlemmar, som äro i behof däraf. Sådana kassor finnas inom olika samhällsgrupper, handtverkare, arbetare, lägre tjänstemän, studenter m. fl. Af de registrerade föreningarna hafva 6 (18·8 %) anmält upplösning. 19, däribland alla de upplösta, hade sitt säte i Stockholm. Endast 2 hade stadgat personlig ansvarighet för medlemmarna utöfver gjorda insatser, under det att i utlandet vanligen i föreningar af detta slag fordras obegränsad ansvarighet. De flesta föreningarna hafva ej uppnått högre grad af utveckling, och de insatta kapitalen torde som regel vara obetydliga. Af intresse är, att den i Europas flesta länder högt uppdrifna föreningsverksamheten för anskaffande af driftkredit åt det mindre jordbruket hittills icke varit företrädd i Sverige. Förslag att med understöd från statens sida söka åstadkomma en sådan verksamhet föreligger emellertid utarbetadt.

I. Diverse hithörande föreningar.

Det är i främsta rummet på denna grupp, som beteckningen arbetarkoopetion mindre väl passar in. De hiträknade föreningarna äro nämligen af den mest mångskiftande karaktär, och medlemmarna tillhöra alla samhällsklasser. Till

antalet äro de 212; de anmälda upplösningarna hafva varit fåtaliga, nämligen endast 12 (5·7 %).

Af de underafdelningar, som kunna urskiljas, är den viktigaste den, som utgöres af sammanslutningar mellan arbetsgifvare och företagare. Hit hafva räknats 46 föreningar, af hvilka 11 registrerats i Malmöhus län och 9 i Stockholms stad. Åtskilliga af dessa föreningar hafva karaktären af pris- eller försäljningskarteller, andra hafva bland föremålen för verksamheten uppgifvit att reglera arbetsförhållandena och arbetslönerna å den ort och inom det yrke, där föreningen är verksam. Hit hafva äfven förts de inom många städer förefintliga handtverks- och handelsföreningarna, af hvilka ett fåtal är registreradt. Dessa pläga hafva till ändamål dels att verka för bättre utbildning af dem, som ägna sig å vederbörande yrke, dels att reglera vissa gemensamma yrkesintressen, dels ock att bereda behöfvande medlemmar understöd, hvarjämte de ofta också skola anskaffa egen lokal för sammanträdena m. m.

Till diversegruppen hafva räknats några föreningar, som stå på gränsen till arbetarproduktionsföreningar, hvilket särskildt är fallet med de 11, som hafva till ändamål att åt fiskare anskaffa och handhafva redskap för deras yrkesutöfning.

Vidare finnas olika slags föreningar, som hafva till uppgift att för medlemmarnas räkning fullgöra en del funktioner, som å andra orter stat eller kommun åtagit sig. Här kunna nämnas 35 vattenledningsföreningar (däraf 20 i Kopparbergs och 9 i Gäfleborgs län), 13 föreningar för anskaffande af elektriskt ljus och kraft, 8 telefonföreningar, 8 föreningar med uppgift att underhålla skolor samt 19 föreningar, som besörja gatuanläggningar, renhållning o. s. v. i tätare bebyggda samhällen (se härom äfven under grupp E.).

Bland öfriga föreningar märkas bland andra 11 hemslöjdsföreningar och 10, som skola anlägga och till medlemmarna utarrendera koloniträdgårdar. Slutligen hafva 7 pensions- och understödsföreningar vunnit registrering som ekonomiska föreningar. Det torde ej behöfva nämnas, att många oregistrerade föreningar tillhöra de här nämnda grupperna.

J. Centralföreningar.

Tendens till sammanslutning till större enheter har bland de arbetarkooperativa föreningarna funnits endast bland konsumtionsföreningarna. Här framträdde den första gången i ett misslyckadt försök att skapa en centralorganisation redan under arbetarringrörelsen på 1880-talet. Nästa gång detta sträfvande framträdde var år 1899, då Kooperativa förbundet bildades. Detta nade emellertid under de första åren till uppgift endast att vara en ideell sammanslutning, att ordna och utföra upplysningsverksamheten, att medverka till bildandet af nya föreningar och tillse, att dessa drefvo sin rörelse efter sunda principer. Under samverkan med förbundet bildades och registrerades därför år 1900 »Partihandelsföreningen», som hade sitt säte i Malmöhus län

och som skulle förse konsumtionsföreningarna med behöfliga varor. År 1903 försattes emellertid denna förening i konkurs. Samma år registrerades »Samköpsföreningen» med säte i Gäfle och med liknande ändamål. Det visade sig emellertid snart, att denna saknade tillräckliga utvecklingsmöjligheter, hvarför förbundet självt öppnade varuförmedling år 1904 och följande år vann registrering. År 1907 trädde Samköpsföreningen i likvidation, sedan förbundet öfvertagit dess rörelse och öppnat filial i Gäfle.

Kooperativa förbundets utveckling, som är utförligt belyst i af förbundets styrelse utgifna årsberättelser, i förbundets tidningsorgan »Kooperatören» och i andra af detsamma utgifna publikationer, kan ej här mera ingående behandlas, utan lämnas endast några korta uppgifter. Vid förbundets bildande anslöto sig till detsamma 30 kooperativa organisationer med tillsammans 5 564 medlemmar; år 1901 hade antalet stigit till 68 med 13 673 medlemmar, hvarefter åter en nedgång ägde rum till resp. 53 och 10 794 år 1903. Därefter har uppgången varit oafbruten, såsom utvisas af nedanstående sammanställning:

Datum.	Anslutna organisationer.	Deras medlemsantal.
31 12 1904	57	11 433
» 1905	100	18 445
» 1906	178	30 105
» 1907	303	49 054
» 1908	394	63 912
» 1909	394	68 048
» 1910	431	72 419
» 1911	491	79 830

Af de vid 1911 års utgång anslutna organisationerna voro 458 konsumtionsföreningar (inklusive i konsumentintresse upprättade produktionsföretag), 14 handelsaktiebolag, 6 kooperativa matlag och 13 arbetarproduktionsföreningar. Härförutom anslöt sig under år 1911 brandförsäkringsföreningen Samarbete med 23 699 medlemmar.

Af dessa siffror framgår, att Kooperativa förbundet numera vunnit anslutning af inemot $^2/_3$ af de här i riket existerande konsumtionsföreningarna (hvaribland nästan samtliga större och kraftigare föreningar) och att förbundets utveckling sålunda för framtiden måste blifva af synnerlig vikt för hela konsumentkooperationens framgång.

(*Forts.*)

Kollektivaftal träffade år 1911, fördelade efter näringsgrenar och orter.

Öfversikt öfver antalet aftalsberörda arbetsgifvare och arbetare samt öfver i aftalen fastställda tidlönesatser och arbetstimmar.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Näringsgrenar och orter.	Antal		Aflöning.			Arbetstid.	
	arbetsgifvare.	arbetare.	Lägsta lönesats — öfver hufvud.	Lägsta lönesats — för van arbetare.	Högsta lönesats.	Per dag.	Per vecka.
			Öre per timme.	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Timmar.*	*Timmar.*
II. **Skogsbruk.**							
Flottning.							
Västernorrlands län: Landsbygden: aftal 1	1	620	30	35	45	10	59
» 2	1	180	30	35	50	10	59
IV. **Närings- och njutningsämnesindustri.**							
Bagerier.			*Kr. per vecka.*	*Kr. per vecka.*	*Kr. per vecka.*		
Malmöhus län: Landskrona	1	3	—	29	—	8½	51
Hälsingborg	4	19	—	30	—	—	52
Eslöf	1	3	—	28	35	9	54
Bryggerier.			*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*		
Malmöhus län: Hälsingborg	2	70	38	41	—	10	60
Gäfleborgs län: Landsbygden	1	11	[1] 36·5	—	—	10	60
Malmöhus län: Hälsingborg [2]	(2)	6	—	43	—	10	60
			Kr. per månad.	*Kr. per månad.*	*Kr. per månad.*		
Stockholms stad [3]	11	300	[4] 80	[4] 100	—	—	—
Slakterier och charkuterier.			*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*		
Östergötlands län: Norrköping	14	48	33	40	—	10	60
V. **Textilindustri.**							
Spinnerier, väfverier m. m.							
Hallands län: Halmstad	1	430	16	21	30	10	60
Repslagerier.							
Östergötlands län: Linköping	1	20	—	35	38	10	57

[1] Inberäknadt hyresbidrag, 120 kr. per år (c:a 4 öre per timme). — [2] Aftalet afser eldare. — [3] Aftalet afser ölutkörare. — [4] Dessutom provision.

1. Näringsgrenar och orter.	2. Antal arbetsgifvare.	3. Antal arbetare.	4. Aflöning. Lägsta lönesats öfver hufvud.	5. Aflöning. Lägsta lönesats för van arbetare.	6. Aflöning. Högsta lönesats.	7. Arbetstid. Per dag.	8. Arbetstid. Per vecka.
			Öre per timme.	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Timmar.*	*Timmar.*
VI. Beklädnadsindustri.							
Hattfabriker.							
Stockholms stad	1	89	35	40	50	—	57
Östergötlands län: Norrköping .	1	8	—	50	—	10	57
Göteborgs o. Bohus län: Göteborg	1	8	—	50	—	—	—
Skrädderier.			*Kr. per vecka.*	*Kr. per vecka.*	*Kr. per vecka.*		
Södermanlands län: Eskilstuna	6	55	—	22	23	10	60
Östergötlands län: Motala . . .	5	26	—	—	—	—	—
Kalmar län: Västervik	7	21	—	21	—	10	60
Blekinge län: Karlskrona . . .	11	72	—	21	23	10	60
Hallands län: Falkenberg . . .	7	15	—	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus län: Göteborg	12	270	—	24	26	10	60
Uddevalla	5	18	—	21	22	10	60
Skaraborgs län: Skara	7	24	—	19	—	10	60
Värmlands län: Arvika	5	27	—	20	22	10 [1] [2]	63
Gäfleborgs län: Söderhamn . .	9	43	—	22	23	10	60
Västernorrlands län: Sundsvall	8	35	—	24	26	10	60
Härnösand	6	26	—	23	24	10	60
			Öre per timme.	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*		
Skofabriker.			32	43	—	9	54
				41	—		
Riksaftal	32	4 800		40	—		
			29	37	—		
Barberare.			*Kr. per vecka.*	*Kr. per vecka.*	*Kr. per vecka.*		
Riksaftal [1]	430	500	—	—	—	—	—
Uppsala län: Uppsala	[2] (9)	[2] (26)	—	20	28	10 [1] [2]	67
VII. Läder-, hår- och gummivaruindustri.							
Garfverier och läderfabriker.			*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*		
Hallands län: Halmstad	1	8	33	41	—	—	—
Göteborgs o. Bohus län: Uddevalla	1	4	25	40	—	10	58

[1] Riksaftalet innehåller bestämmelser om förhandlingsordning m. m., däremot ej om löner och arbetstid. — [2] Ingå jämväl i riksaftalet.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Näringsgrenar och orter.	Antal		Aflöning.			Arbetstid.	
	arbetsgifvare.	arbetare.	Lägsta lönesats öfver hufvud.	Lägsta lönesats för van arbetare.	Högsta lönesats.	Per dag.	Per vecka.
			Öre per timme.	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Timmar.*	*Timmar.*
Gummivarufabriker.							
Malmöhus län: Trelleborg . . .	1	198	—	37	—	10	60
Sadelmakare- och tapetserarverkstäder.							
Västmanlands län: Västerås . .	8	14	—	40	47	10	55
Västernorrlands län: Sundsvall	8	15	—	60	65	10	55
VIII. **Trävaruindustri.**							
Sågverk och hyfflerier.							
Östergötlands län: Landsbygden	1	105	30	—	—	—	57
Värmlands » »	1	225	30	—	40	10	57
Västmanlands » »	1	200	30	35	42·5	10	59
Gäfleborgs » »	1	24	28	30	—	—	58
Västernorrlands » »	1	70	25	35	40	10	59
Norrbottens » »	1	437	24	30	40	10	59
Brädgårdar.							
Stockholms stad	1	15	—	45	—	10	58
Hallands län: Halmstad	1	18	—	38	—	[1] 9	[1] 52
Göteborgs o. Bohus län: Göteborg	1	189	34	35	48	[2] 9	[2] 50
Snickeri- och möbelfabriker.							
Östergötlands län: Norrköping .	1	30	40	43	—	—	58
Landsbygden	1	38	38	40	50	10	55½
Kalmar län: Vimmerby	1	18	27	35	—	10	57
Landsbygden . .	1	19	—	37	—	—	58
Blekinge län: Karlskrona . . .	1	15	—	43	—	—	57
Malmöhus län: Landskrona . .	6	42	35	43	—	—	57
Kopparbergs län: Hedemora . .	1	23	32	40	—	—	56
Gäfleborgs län: Söderhamn . .	1	19	41	43	—	10	58
Korgmakerier.							
Malmöhus län: Hälsingborg . .	3	28	—	45	—	9½	55

[1] Vid lastning af ångbåtar utgör arbetstiden 10½ timmar per dag (63 t. per vecka).
[2] » arbete i fabriken » » 10 » » » (57 t. » »).

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Näringsgrenar och orter.	Antal		Aflöning.			Arbetstid.	
	arbetsgifvare.	arbetare.	Lägsta lönesats öfver hufvud.	Lägsta lönesats för van arbetare.	Högsta lönesats.	Per dag.	Per vecka.
			Öre per timme.	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Timmar.* [1]	*Timmar.* [1]
IX. Trämasse- och pappersindustri.							
Trämassefabriker och pappersbruk.							
Hallands län: Landsbygden . .	1	270	23	—	39	8—12 10½	56—72 59—63
Värmlands län: » aftal 1	1	110	26	—	—	8—12 10½	56—78 62
» » 2	1	42	[2] 28	—	—	12 10	70½ 60
Gäfleborgs län: »	1	220	30	—	—	8—12 10	56—78 59
XII. Metallindustri.							
Järn- och stålvarufabriker.							
Södermanlands län: Torshälla .	1	33	25	28	32	10	57
Landsbygden	1	54	—	32	50	—	—
Smides-, reparations- och hofslageriverkstäder.							
Göteborgs o. Bohus län: Göteborg	6	90	23	32	45	10	57
Bleck-, plåt- och kopparslagerier.							
Stockholms stad	40	382	—	65	75	10	57
» län: Södertälje . .	4	20	—	60	70	10	56
Södermanlands län: Nyköping .	2	15	—	53	63	10	56
Eskilstuna .	5	38	—	53	63	10	56
Östergötlands län: Norrköping .	12	70	-	52	62	10	56
Linköping .	5	32	—	52	57	10	56
Kalmar län: Kalmar	6	15	—	49	58	10	57
Blekinge län: Karlskrona . . .	3	10	40	50	60	10	57
Malmöhus län: Lund	5	20	40	50	60	10	57
Göteborgs o. Bohus län: Göteborg	10	109	—	54	—	10	57
Värmlands län: Karlstad . . .	4	18	—	52	57	10	57
Örebro län: Örebro	5	40	—	55	60	10	57
Gäfleborgs län: Gäfle	5	26	50	55	60	10	57

[1] Siffrorna inom klammer afse resp. skiftarbetare (öfre) och dagarbetare (nedre raden). — [2] Gift arbetare har dessutom hyresbidrag (5 kr. per månad).

1. Näringsgrenar och orter.	2. Antal arbetsgifvare.	3. Antal arbetare.	4. Aflöning. Lägsta lönesats öfver hufvud.	5. Aflöning. Lägsta lönesats för van arbetare.	6. Aflöning. Högsta lönesats.	7. Arbetstid. Per dag.	8. Arbetstid. Per vecka.
			Öre per timme.	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Timmar.*	*Timmar.*
XIII. **Maskin- och skeppsbyggnadsindustri.**							
Mekaniska verkstäder.			34	37	42		
			32	35	40		
Riksaftal [1]	100	1 400	30	33	38	[2] —	[2] —
			28	31	36		
			26	29	34		
Stockholms län: Norrtälje	1	72	30	32	35	10	56[1/2] [2]
Södermanlands län: Landsbygden: aftal 1	1	70	24	35	40	10	60
» 2 [3]		71	34	40	45	10	60
Östergötlands län: Landsbygden [3]	1	21	—	40	43	10	58
Göteborgs o. Bohus län: Lysekil [3]	1	34	30	35	39	9[1/2] [2]	54
Västmanlands län: Landsbygden [3]	1	4	—	30	40	10	57
Urmakerier.							
Stockholms stad	30	60	—	50	—	—	57
XIV. **Jord- och stenindustri.**							
Stenbrott och stenhuggerier.							
Stockholms stad	8	96	—	55	70	9[1/2]—10	57
» län: Sundbyberg			—	—	55	10	57
Östergötlands län: Norrköping	5	10		—	50	10	57
Linköping	2	25		39	46	10	57
Kalmar län: Landsbygden: aftal 1 [4]	1	112	—	—	45	10	60
» 2 [5]			32		45	10	60
Blekinge län: » 1 [4]	1	287	—	40	45	[6]) 11	—
» 2 [5]			31	36	45	[6]) 11	—
» 3	1	420	26	29	40	[6]) 12	—
» 4 [4]	1	128	—	40	45	—	—
» 5 [4]		5	—	40	45	—	—
» 6 [5]		125	30	34	40	10	[7] 57[1/2] [2]
Göteborgs o. Bohus län: Landsbygden: aftal 1 [4]	11	3 169	—	—	47	10	58
» 2 [5]			35	37	42	—	58
» 3 [8]			35	38	45	10	58

[1] Gäller vid de enskilda järnvägarnas verkstäder. — [2] Arbetstiden skall enligt »hufvudaftal n:r 2» i regel utgöra 10 timmar per dag och 57 timmar per vecka. — [3] Aftalet afser gjutare. — [4] Aftalet afser stenhuggare. — [5] Aftalet afser borrare, kilare m. fl. — [6] Inklusive raster. — [7] Hvarannan vecka 55, hvarannan 60 timmar. — [8] Afser en maskinstenfabrik.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Näringsgrenar och orter.	Antal		Aflöning.			Arbetstid.	
	arbetsgifvare.	arbetare.	Lägsta lönesats		Högsta lönesats.	Per dag.	Per vecka.
			öfver hufvud.	för van arbetare.			
			Öre per timme.	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Timmar.* [1]	*Timmar.* [1]
Älfsborgs län: Borås	3	67	36	40	45	10	57
Örebro län: Örebro	1 (29)[2]	9	—	40	51	10	57
Blekinge län: Landsbygden[3] . .	(1)	7	—	—	—	10	60
Glasbruk.							
Stockholms län: Nynäshamn . .	1	64	40	65	85	8—12 10	48—84 60
Öfrig jord- och stenindustri (lervarufabrik).							
Malmöhus län: Landsbygden . .	1	32	27	—	—	10	60
XV. **Kemisk-teknisk industri.**							
Gödningsämnes- och svafvelsyrefabriker.							
Stockholms stad	1	115	36	—	—	12 10[1 2]	84 63
Malmöhus län: Malmö	1	125	39	—	—	8—12 10	— 60
XVI. **Byggnadsverksamhet.**							
Murare.							
Östergötlands län: Linköping .	8	60	—	55	—	10	57
Blekinge län: Karlskrona . . .	10	66	—	52	—	10	57
Kristianstads län: Kristianstad .	6	30	—	48	—	10	57
Ängelholm m. omnejd . . .	25	75	—	48—49[4]	—	10	57
Malmöhus län: Malmö	75	550	—	52	—	10	57
Ystad	15	76	—	52	—	10	57
Eslöf	22	70	—	49	—	10	57
Landsbygden: aftal 1 . . .	2	32	—	47	—	10	57
» 2 . . .	10	36	—	50	—	10	57
Hallands län: Halmstad	5	39	—	51	—	10	57
Göteborgs o. Bohus län: Göteborg	60	420	—	55	—	10	57
Älfsborgs län: Borås	5	75	—	50	—	10	57
Skaraborgs län: Sköfde	6	40	—	50	—	10	57
Värmlands län: Karlstad . . .	9	31	—	60	—	10	57

[1] Siffrorna inom klammer afse resp. skiftarbetare (öfre) och dagarbetare (nedre raden). — [2] Afser hela antalet medlemmar i Örebro arbetsgifvareförening. — [3] Aftalet afser järnarbetare. — [4] Den högre lönesatsen utgår i Ängelholms stad, den lägre på landsbygden.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Näringsgrenar och orter.	Antal		Aflöning.			Arbetstid.	
	arbetsgifvare.	arbetare.	Lägsta lönesats öfver hufvud.	Lägsta lönesats för van arbetare.	Högsta lönesats.	Per dag.	Per vecka.
			Öre per timme.	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Timmar.*	*Timmar.*
Träarbetare.							
Södermanlands län: Eskilstuna	7	106	—	48	—	10	57
Östergötlands län: Linköping	7	300	—	42	—	10	57
Kristianstads län: Kristianstad	7	160	—	46	—	10	57
Landsbygden	2	12	—	42	—	10	57
Malmöhus län: Landskrona	12	50	—	49	—	10	57
Ystad	14	82	—	50	—	10	57
Eslöf	22	65	—	45	—	10	57
Landsbygden: aftal 1	2	29	—	45	—	10	57
» 2	10	30	41	46	—	10	57
» 3	3	15	39	42	—	10	57
Älfsborgs län: Borås	5	90	—	43	—	10	57
Värmlands län: Karlstad	9	59	—	52	—	10	57
Örebro län: Örebro	18	190	—	48	—	10	57
Västmanlands län: Västerås	6	52	—	48	—	10	56
Grofarbetare.							
Stockholms stad	8	305	43	47	68	10	57
Blekinge län: Karlskrona	9	82	33	35	40	10	57
Kristianstads län: Kristianstad	6	70	36	—	—	10	57
Ängelholm m. omnejd	25	100	36	—	—	10	57
Hässleholm	1	10	35	—	—	10	57
Malmöhus län: Malmö	1	40	[1] —	43	47	10	57
Lund	18	200	40	—	—	10	57
Ystad	14	95	40	—	—	10	57
Trelleborg	1	30	36	40	45	10	57
Eslöf	22	75	36	—	—	10	57
Limhamn	1	350	36	—	—	10	57
Landsbygden: aftal 1	2	25	36	—	—	10	57
» 2	10	20	35	—	—	10	57
» 3	1	30	35	—	—	10	57
Hallands län: Halmstad	5	81	39	—	—	10	57
Älfsborgs län: Borås	5	96	35	—	—	10	57
Skaraborgs län: Lidköping	1	15	33	—	38	10	58
Västmanlands län: Västerås	16	50	41	43	51	10	56

[1] Grofarbetare erhålla de å resp. arbetsplatser gällande timlöner (40 öre enligt i Malmö gällande aftal).

1. Näringsgrenar och orter.	2. Antal arbetsgifvare.	3. Antal arbetare.	4. Aflöning. Lägsta lönesats öfver hufvud.	5. Aflöning. Lägsta lönesats för van arbetare.	6. Aflöning. Högsta lönesats.	7. Arbetstid. Per dag.	8. Arbetstid. Per vecka.
			Öre per timme.	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Timmar.*	*Timmar.*
Målare.							
Stockholms stad	130	2 000	—	75	—	9	53
» län: Södertälje	11	35	—	63	—	10	56
Uppsala län: Uppsala	12	129	—	55	—	10	57
Södermanlands län: Nyköping	10	56	—	52	—	10	56½
Eskilstuna	11	67	—	55	—	10	57
Östergötlands län: Norrköping	10	83	—	55	—	10	56½
Linköping	12	92	—	50	—	10	57
Kalmar län: Kalmar	6	81	—	49	—	10	57
Malmöhus län: Malmö	80	400	—	55	—	9	53
Lund	9	93	—	55	—	9	53
Göteborgs o. Bohus län: Göteborg	42	650	—	55	—	10	56½
Älfsborgs län: Borås	3	40	—	50	—	10	57
Örebro län: Örebro	8	102	—	55	—	10	57
Västmanlands län: Västerås	4	70	—	55	—	10	56
Gäfleborgs län: Gäfle	10	70	—	55	—	10	57
Förgylleri- och glasmästeriarbetare.							
Riksaftal	8	140	— / [2] 40 / [3] 38	[1] 50 / [2] 43 / [3] 42	— / — / —	10	57
Östergötlands län: Norrköping	2	5	—	42	—	10	57
Scagliolarbetare.							
Stockholms stad	4	41	—	55	—	10	57
Bildhuggare och stuckatörer.							
Malmöhus län: Malmö, aftal 1 [4]	6	50	—	52	—	10	57
» 2 [5]		10	—	75	80	9	54
Kakelugnsmakare.							
Riksaftal	38	250	—	—	—	10	57
Stockholms stad	34	200	—	—	—	10	57

[1] Afser Stockholm. — [2] Afser Göteborg. — [3] Afser öfriga orter. — [4] Afser stuckatörer. — [5] Afser träbildhuggare (modellsnickare).

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Näringsgrenar och orter.	Antal		Aflöning.			Arbetstid.	
	arbetsgifvare.	arbetare.	Lägsta lönesats öfver hufvud.	Lägsta lönesats för van arbetare.	Högsta lönesats.	Per dag.	Per vecka.
Skorstensfejare.			*Kr. per vecka.*	*Kr. per vecka.*	*Kr. per vecka.*	*Timmar.*	*Timmar.*
Västmanlands län: Västerås . .	1	4	18	27	30	9	50½
Väg- och vattenbyggnadsarbetare.			*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*		
Stockholms län: Sundbyberg . .	1	300	52	—	—	9	52
Västernorrlands län: Landsbygden	1	800	37	42	46	10	57
XVII. **Allmänna arbeten.**							
Gatu- och byggnadsarbeten.							
Malmöhus län: Trelleborg [1] . .	1	25	36	39	41	10	60
Gasverk.			*Kr. per skift.*	*Kr. per skift.*	*Kr. per skift.*		
Örebro län: Örebro [1]	1	12	3·25	3·85	—	8	56
Renhållningsverk.			*Kr. per månad.*	*Kr. per månad.*	*Kr. per månad.*		
Kristianstads län: Kristianstad .	1	5	—	100	—	—	—
Örebro län: Örebro [1]	1	28	—	95	100	10	60
XVIII. **Handel och varulager.**							
Handelsarbetare och varuutkörare.			*Kr. per vecka.*	*Kr. per vecka.*	*Kr. per vecka.*		
Malmöhus län: Malmö	32	218	18	24	—	10	60
XIX. **Landtransport.**							
Åkerirörelse.			*Kr. per månad.*	*Kr. per månad.*	*Kr. per månad.*		
Stockholms stad: aftal 1 . . .	27	800	—	100	120	10¾	63½
» » 2 . . .	2	70	—	105	110	11¼	65½
Malmöhus län: Malmö	20	150	—	100	—	10	57
Stufverirörelse.			*Öre per timme.*	*Öre per timme.*	*Öre per timme.*		
Malmöhus län: Hälsingborg . .	1	135	—	50	65	9½	56½
Gäfleborgs län: Gäfle	1	445	—	55	65	10	58

[1] Kommunala arbetare.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Näringsgrenar och orter.	Antal		Aflöning.			Arbetstid.	
	arbetsgifvare.	arbetare.	Lägsta lönesats öfver hufvud.	Lägsta lönesats för van arbetare.	Högsta lönesats.	Per dag.	Per vecka.
			Kronor per år.[1]	*Kronor per år.*	*Kronor per år.*	*Timmar.*	*Timmar.*
Järnvägar.							
Stockholm—Saltsjöns jv.	1	88	—	1 230	1 530		
			—	1 290	1 590		
Stockholm—Nynäs jv.	1	102	—	990	1 290		
			—	1 020	1 320		
Norra Östergötlands jv.: aftal 1	1	119	—	900	1 200		
			—	1 020	1 320		
» 2[2]		25	—	975	1 260	[3] —	[3] —
			—	1 095	1 380		
Östra Centralbanans jv.	1	152	—	900	1 140		
			—	960	1 200		
Norsholm—Västervik—Hultsfreds jv.: aftal 1	1	208	—	900	1 200		
			—	960	1 260		
» 2[2]		35	—	1 065	1 350		
Jönköping—Gripenbergs jv.[4]	1	52	780	960	1 260	—	70
Växjö—Alfvesta jv.	1	38	—	1 050	1 350		
			—	1 110	1 410		
Klintehamn—Roma jv.	1	12	—	840	1 092		
			—	870	1 122		
Sölvesborg—Olofström—Elmhults jv.[2]	1	6	—	960	1 248		
			—	1 020	1 308		
Blekinge kustbanor[2]	1	45	—	1 044	1 368		
Hässleholm—Markaryd—Veinge jv.	2	60	—	900	1 160	[3] —	[3] —
			—	960	1 020		
Östra Skånes jv.: aftal 1	1	126	—	900	1 160		
			—	1 020	1 280		
» 2[2]		25	—	1 020	1 260		
			—	1 080	1 320		
Ängelholm—Klippans jv.	1	23	—	900	1 140		
			—	960	1 200		
Hälsingborg—Råå—Ramlösa jv.: aftal 1	1	35	—	1 080	1 380		
» 2[2, 4]		4	—	1 260	—	—	60
Lunds stads jv.: aftal 1	1	26	—	900	1 140		
			—	1 020	1 260	[3] —	[3] —
» 2[2]		6	—	1 140	1 380		

[1] Begynnelselönen för extra personal är enligt »hufvudaftal n:r 2» 75 kr. lägre än för ordinarie personal (kol. 5). — [2] Aftalet omfattar endast lokomotivpersonalen; de anförda lönesatserna afse eldare. — [3] Arbetstidens längd är fastställd i »hufvudaftal n:r 2». — [4] Aftalet är *icke* upprättadt på grundval af hufvudaftalen mellan Järnvägarnas arbetsgifvareförening och resp. arbetarorganisationer.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Näringsgrenar och orter.	Antal		Aflöning.			Arbetstid.	
	arbetsgifvare.	arbetare.	Lägsta lönesats öfver hufvud.	Lägsta lönesats för van arbetare.	Högsta lönesats.	Per dag.	Per vecka.
			Kronor per år.[1]	*Kronor per år.*	*Kronor per år.*	*Timmar.*	*Timmar.*
Lund—Trelleborg och Lund—Kjäflinge jv.[2]	1	17	—	1 044	1 368		
			—	1 164	1 488		
Trelleborg—Rydsgårds jv.	1	29	—	900	1 160		
			—	1 020	1 280		
Hvellinge—Skanör—*Falsterbo* jv.	1	8	—	900	1 160		
			—	960	1 220		
Börringe—Östratorps jv.	1	18	—	900	1 160		
Västra Klagstorps—Tygelsjö jv.	1	9	—	900	1 160		
			—	960	1 220	[3] —	[3] —
Sköfde—Axvalls jv.	1	12	—	840	1 140		
			—	900	1 200		
Bergslagernas jv.[2]	1	149	—	1 275	1 560		
			—	1 455	1 740		
Grängesberg—Oxelösunds jv.	1	1 125	—	1 050	1 350		
			—	1 170	1 470		
Norra Hälsinglands jv.	1	51	—	840	1 092		
			—	900	1 152		
Telefon.							
Stockholms stad: aftal 1.	1	400	—	43	53	10	57
» 2.			—	43	—	10	57

Kommentar.

Förestående öfversikt af under år 1911 träffade kollektivaftal jämte däraf berörda arbetsgifvare och arbetare samt i aftalen fastställda tidlönesatser och arbetstimmar utgör Tab. I till den under utarbetande varande redogörelsen för 1911 års kollektivaftal. I fråga om uppställning ansluter sig denna redogörelse i allt väsentligt till de förut publicerade undersökningarna i samma serie (Arbetsstatistik F: 1—3). De i nämnda publikationer närmare angifna principerna för utarbetande af Tab. I hafva följaktligen äfven varit gällande vid redigeringen af denna tabell.

[1] Begynnelselönen för extra personal är enligt »hufvudaftal n:r 2» 75 kr. lägre än för ordinarie personal (kol. 5). — [2] Aftalet omfattar endast lokomotivpersonalen; de anförda lönesatserna afse eldare. — [3] Arbetstidens längd är fastställd i »hufvudaftal n:r 2».

Flottning. Aflöning. Båda aftalen innehålla ackordsprislistor för sortering och flottning m. m., hvaremot *tillfälliga arbeten betalas per timme (aftal 1 kol. 5; aftal 2 kol. 5 och 6).* — Vaktmanskap betalas enligt aftal 1 per dygn (kol. 6); enligt aftal 2 utgår deras aflöning med 80 % af sorteringsarbetarnas förtjänst, hvarvid emellertid en daglön af 3 kr. är garanterad. Det vid flottarnas hopläggning biträdande s. k. skräckningsmanskapet erhåller enligt aftal 1 samma lön som ackordsarbetarna; enligt aftal 2 åter blott 70 % af sorteringsmanskapets förtjänst med garanterad daglön liksom vaktmanskapet; då sortering ej pågår, erhålles en timpenning af 30 öre (kol. 4). Aftal 1 fastställer för vinterarbeten en lägre timlön (kol. 4).

Bagerier. Aflöning. Den i kol. 6 utsatta lönesatsen afser bageriföreståndare. Aftalen, som samtliga gälla för kooperativa bagerier, fastställa eljest endast en lönesats (kol. 5).

Bryggerier. Aflöning. För erhållande af den högre lönesatsen (kol. 5) erfordras enligt Hälsingborgsaftalet 3 månaders anställning hos arbetsgifvaren, enligt Stockholmsaftalet 2 års anställning som ölutkörare.

Slakterier och charkuterier. Aflöning. Kol. 4 afser arbetare, som fyllt 20 år och arbetat 2 år i yrket, kol. 5 fullt utlärd och kunnig arbetare, med 4 års yrkesvana.

Textilfabriker. Aflöning. Kol. 4 afser arbetare öfver 16 år efter 6 mån. anställning i yrket; i kol. 5 anges lönen för arbetare öfver 18 år med ett års yrkesvana; för uppnående af den högsta i aftalet föreskrifna lönen (kol. 6) erfordras fyllda 21 år och 2 års vana i yrket.

Repslagerier. Aflöning. Kol. 6 afser utlärda arbetare, kol. 5 arbetare, som efter aftalets ingående fyller 21 år och har 5 års vana i yrket.

Hattfabriker. Aflöning. Kol. 4 afser nyantagen arbetare öfver 19 år, kol. 5 äldre yrkesvana arbetare och kol. 6 fullt kompetent och skicklig arbetare, efter 3 års anställning.

Arbetstid. Ett af aftalen saknar bestämmelser om arbetstidens längd.

Skrädderier. Aflöning. Lönesatserna i kol. 5 afse den lägsta i aftalen fastställda lönen för veckoarbete. Där klassindelning förekommer, är veckolönen vid första klassens verkstad utsatt i kol. 6. Karlskronaaftalet föreskrifver, att arbetare, som förut haft högre lön, må behålla denna; dock får veckolönen ej i något fall öfverstiga 25 kr. Enligt Falkenbergsaftalet betalas veckoarbetare efter öfverenskommelse; Motalaaftalet innehåller inga bestämmelser om tidlönsarbete.

Några aftal fastställa äfven veckolöner för kvinnliga arbetare. Lönesatserna för dessa äro i Göteborg 9 kr. lägre än för manliga arbetare, i Uddevalla och Skara 5 kr. lägre.

Reparationer och i prislistan ej upptagna arbeten, som utföras af styckarbetare, betalas enligt en del aftal med 50 öre per timme.

Samtliga aftal föreskrifva »fria verkstäder och sybehör».

Arbetstid. Den i tabellen utsatta arbetstiden afser veckoarbetare. För styckarbetare är stundom en längre arbetstid fastställd. I en del aftal saknas bestämmelser om arbetstiden för dessa.

Skofabriker. Aflöning. I riksaftalet äro orterna med hänsyn till lönerna fördelade på fyra grupper, nämligen:

Grupp 1. Stockholm och Sundbyberg.
» 2. Göteborg och Nynäshamn.
» 3. Malmö, Käflinge, Ramlösa, Hälsingborg, Lund, Halmstad, Karlskrona och Uppsala.
» 4. Eslöf, Knislinge, Vänersborg, Skara, Örebro och Norrköping.

I kol. 4 hafva upptagits minimilöner för 18—19 års arbetare (32 öre i grupperna 1—3, 29 öre i grupp 4), i kol. 5 minimilöner för fullgod manlig arbetare öfver 19 år med 6 månaders vana (resp. 43, 41, 40 och 37 öre); *i Örebro och Norrköping utgör minimilönen för arbetare i åldern* 19—20 år dock endast 32 öre per timme.

Där arbetare, som haft fast ackord, ställes på timlön med samma arbete, skall timlönen utgå med minst 15 % utöfver minimilönen.

Barberare. Aflöning. Kol. 5 upptager lön för biträde, som varit 4 år i yrket och fyllt 18 år, kol. 6 för sådan, som fyllt 21 år.

Arbetstiden utgör i Uppsala 11½ timmar på lördag, 3 timmar på söndag och 10½ timmar öfriga dagar. Under 3 månader på sommaren hålles stängdt hela söndagen, hvarjämte arbetet öfriga dagar (utom lördag) slutar 1 timme tidigare.

Garfverier och läderfabriker. Aflöning. Kol. 4 innehåller timlön för ej yrkeslärda arbetare samt för grofarbetare, kol. 5 för yrkesarbetare. Uddevallaaftalet fastställer ytterligare en lönesats (35 öre) för »van färgare» (ej yrkeslärd). De i kol. 5 angifna lönerna skola, enligt båda aftalen, genom under aftalstiden inträdande automatiska lönestegringar, höjas till 43 öre.

Arbetstidens längd är i ett af aftalen ej reglerad.

Gummivarufabriker. Aflöning. Den anförda lönesatsen afser manlig arbetare öfver 21 år. För kvinnlig arbetare är timlönen 19 öre (för vissa arbeten 20 à 21 öre).

Sadelmakare och tapetserare. Aflöning. Kol. 5 afser utlärd tapetserare, efter 5 års lärotid, kol. 6 mera kvalificerad arbetare (enligt Västeråsaftalet med ytterligare ett års vana). För utearbete betalas enligt sist nämnda aftal högre timlön (55 öre). Äfvenså upptager detta aftal löner för sadelmakare (35, 40 och 43 öre efter resp. 5, 6 och 7 år i yrket). Samtliga belopp äro minimilöner.

Arbetstiden förkortas enligt Västeråsaftalet till 50 timmar under 3 månader på sommaren, utsträckes åter enligt Sundsvallsaftalet till 58 timmar under årets 4 sista månader.

Sågverk och hyflerier. Aflöning. Lönesatserna i kol. 4 afse dagsverkare eller ackordsarbetare, som tillfälligt arbeta mot timlön. I kol. 5 hafva intagits löner för försågare (aftalen från Västmanlands och Gäfleborgs län), timmermottagare (Västernorrlands län) och timmermän (Norrbottens län); i kol. 6 löner för sorterare (Värmlands, Västmanlands och Norrbottens län) samt barlastrullare (Västernorrlands län).

Arbetstiden skall enligt två af aftalen vid nattskift utgöra 50 timmar per vecka.

Brädgårdar. Aflöning. Lönesatserna i kol. 5 afse »van arbetare» (Stockholm) eller ackordsarbetare, som tillfälligt arbetar mot timlön (Halmstad, Göteborg). I kol. 4 har utsatts timlön för »ej specificerade arbeten eller arbetare» (öfver 21 år); i kol. 6 den för en klyfsågare fastställda lönesatsen.

Arbetstiden utgör enligt ett aftal (Halmstad) 8 timmar under månaderna november—februari; i ett annat aftal (Stockholm) angifves den föreskrifna arbetstiden endast afse sommaren, hvadan förkortning under vintern synes underförstådd.

Snickeri- och möbelfabriker. Aflöning. I kol. 5 hafva intagits löner för möbel- och fabriksnickare, svarfvare o. d. med i regel 3—4 års yrkesutbildning. Lönesatserna i kol. 4 afse maskinarbetare (aftalen från Östergötlands län), nyutlärd möbelsnickare (Landskrona), furusnickare (Söderhamn), planhyflare (Vimmerby) eller »arbetare öfver 18 år med 2 års yrkesvana» (Hedemora). Den i kol. 6 intagna lönesatsen afser träbildhuggare.

De fastställda lönesatserna betecknas i flertalet aftal som minimilöner. Automatiska lönestegringar under aftalstiden föreskrifvas i 4 af aftalen. Samtliga timlöner höjas sålunda enligt aftalet från Östergötlands landsbygd med 1 öre fr. o. m. andra och ytterligare 1 öre fr. o. m. fjärde aftalsåret; i Vimmerby höjas timlönerna den 1 april 1914 med 2 öre, i Landskrona med 1 öre fr. o. m. andra och ännu 1 öre fr. o. m. tredje året och i Söderhamn med 1 öre fr. o. m. tredje året.

Arbetstiden skall enligt 5 af aftalen i händelse af arbetsbrist förkortas till 48 timmar, innan afskedanden få äga rum.

Trämassefabriker och pappersbruk. Aflöning. De i kol. 4 angifna lönerna utgå vid stillestånd inom fabriken eller då ackord af annan orsak ej kan tillämpas. För de arbetare, hvilka

såsom regel aflönas efter tid (utearbetare, dagsverkare) gälla stundom äfven dessa timlöner. Ett par aftal fastställa emellertid något högre lönesatser för sistnämnda arbetare (25—28 öre enligt Hallandsaftalet, 30 öre enligt aftalet 1 från Värmland). Hallandsaftalet innehåller för öfrigt ett flertal växlande lönesatser för olika arbetsspecialiteter. Den i kol. 4 angifna lönesatsen afser silare, packare, massaösare m. fl.; den i kol. 6 syreberedare och förste eldare.

Arbetstid. Aftalen innehålla ett flertal olika tidsbestämmelser för olika arbetargrupper. Enligt Gäfleborgsaftalet utgör t. ex. arbetstiden för dagarbetare 10 timmar per dag (59 tim. per vecka) samt för skiftesarbetare: i pannhuset 7 skift à 8 timmar (56 t. per vecka), i kokhuset omväxlande 6 och 7 skift à 12 timmar (i genomsnitt 78 t. per vecka) och i öfriga afdelningar 6 skift à 12 timmar (72 t. per vecka).

Järn- och stålvarufabriker. Aflöning. Aftalet från Torshälla fastställer minimilöner för följande arbetargrupper: arbetare öfver 24 år med 7 års yrkesvana (kol. 6), arbetare öfver 21 år med 4 års vana (kol. 5), och arbetare öfver 20 år (kol. 4). De ur det andra aftalet anförda lönesatserna afse valsare och värmare (kol. 6) samt skrufvare (kol. 4).

Bestämmelser om arbetstiden saknas i sist nämnda aftal.

Bleck-, plåt- och kopparslagerier. Aflöning. Lönerna i kol. 5 gälla arbetare med 6 års yrkesvana, inberäknadt lärotiden. De i kol. 4 intagna lönesatserna afse »första årets gesäll» (Karlskrona, Lund) eller mindre kompetent arbetare (Gäfle). I kol. 6 åter hafva uppförts aftalens högsta löner, som afse diverse arbeten som snöskottning, vattenrörsurisning, skrapning och strykning.

I samtliga aftal — utom Örebro och Gäfle — är en automatisk stegring af lönen under aftalstiden förutsedd. Sålunda höjes timlönen i Södertälje med 2 öre den 1 april 1912 och med ytterligare 3 öre den 1 april 1914. Enligt öfriga aftal inträder den 1 april 1914 en förhöjning med 2 öre.

Mekaniska verkstäder. Aflöning. De från riksaftalet för järnvägarnas verkstadspersonal anförda lönesatserna afse följande arbetargrupper:

Kol. 4. Grofarbetare, som fyllt 21 år.
» 5. Yrkesarbetare, som fyllt 21 år och arbetat 4 år inom facket samt besitter viss, dock mera begränsad yrkesfärdighet.
» 6. Yrkesarbetare, som fyllt 26 år och arbetat vid järnvägen i 5 år samt enligt befälets bedömande besitter fullständig färdighet att utföra inom ett verkligt yrke förefallande arbeten vid järnvägen.

De angifna beloppen äro minimilöner.

Dyrortsindelningen är densamma som för linjepersonalen vid resp. järnvägar. Verkstäderna indelas sålunda i fem dyrortsklasser (A, B, C, D och E). Dyrortstillägget utgör, såsom af tabellen synes, för hvarje klass 2 öre per timme utöfver lönen i närmast lägre klass.

I fråga om öfriga aftal innehåller kol. 5 i allmänhet minimilön för yrkesarbetare, som varit 4 à 5 år i yrket och kol. 4 lön för grofarbetare, handtlangare m. fl. De i kol. 6 uppförda lönesatserna utgöra enligt ett par aftal (Norrtälje, Lysekil), minimilöner för arbetare med 7 års yrkesvana; i öfriga fall afses normallöner (vid ackordsarbete garanterade timlöner) för gjutare, kärnmakare och andra högre kvalificerade arbetargrupper.

Arbetstiden vid de enskilda järnvägarnas verkstäder skall enligt »hufvudaftal n:r 2» utgöra 57 timmar per vecka, med rätt för respektive parter vid de särskilda järnvägarna att öfverenskomma om längre arbetstid, dock högst 60 timmar.

Enligt de båda aftalen från Södermanlands län skall en lördag i hvarje månad vara fridag.

Stenhuggerier och stenbrott. Aflöning. Tabellens löner afse i regel följande arbetargrupper: kol. 4 icke yrkesutbildade arbetare — en del aftal bestämma, att arbetarna skola hafva uppnått 21 år för åtnjutande af dessa löner — kol. 5 borrare, skolare, sättslagare, kilare, slipare, skraflings- och schaktningsarbetare o. d., kol. 6 stenhuggare och arbetare vid lastning.

Arbetstiden skall enligt två aftal från Bohuslän under vintern förkortas till 8 timmar per dag, därest arbetsgifvaren ej vill bekosta artificiell belysning.

Glasbruk. Aflöning. Stycklöner utgöra regeln inom denna industri. Den i kol. 6 upptagna timlönen betalas vid proftillverkning. Uppstår i buteljhyttan odugligt glas, så att mer än 10 % af tillverkningen kasseras, utgår till blåsarna garanterad timlön enligt kol. 5. I kol. 4 har utsatts timlönen för grofarbetare.

Arbetstiden utgör för gaseldare 12 timmar per skift — med en fridag i månaden — för glasblåsare och buteljsynare 8 timmar per dag och för öfriga arbetare 10 timmar per dag.

Gödningsämnes- och svafvelsyrefabriker. Arbetstid. Enligt Stockholmsaftalet erhålla skiftesarbetare ett fripass i månaden. Malmöaftalet saknar bestämmelser i detta hänseende.

Murare. Aflöning. Lönesatserna afse murare med 4 års yrkesvana. Samtliga aftalen föreskrifva automatiska löneförhöjningar under aftalstiden. Sålunda höjes timlönen i Sköfde med 2 öre den 1 maj 1912, i Borås med 2 öre den 1 april 1913 och med ytterligare 2 öre den 1 april 1914. Å öfriga orter inträder den 1 april 1914 en förhöjning med 2 öre.

Byggnadsträarbetare. Aflöning. Lönerna i kol. 5 afse arbetare med 4 — enligt några aftal 3 — års yrkesvana. Ett par aftal upptaga dessutom löner för fabriksarbetare (kol. 4).

Timlönerna höjas den 1 april 1912 med 2 öre i Linköping, Ystad, Eslöf och Borås samt den 1 april 1913 med 2 öre i Eskilstuna. Den 1 april 1914 inträder å samtliga orter (äfven de nyssnämnda) en förhöjning med 2 öre (i Västerås 4 öre).

Byggnadsgrofarbetare. Aflöning. Kol. 6 afser laddarebas (Stockholm, Karlskrona), asfaltläggare (Malmö, Trelleborg), stenarbetare (Lidköping) eller tegelbärare (Västerås). Kol. 5 afser betonarbetare, stampare, marmorslipare m. fl. (Stockholm, Malmö, Trelleborg, Västerås) eller bergsprängare och murarehandtlangare (Karlskrona). För att vara berättigad till lönerna i kol. 4 erfordras enligt flertalet aftal 18 års ålder.

Löneförhöjningar under aftalstiden föreskrifvas i samtliga aftal med undantag för Lidköping.[1] Redan den 1 april 1912 inträdde å flertalet platser — dock ej Halmstad, Borås och Västerås — en förhöjning med 1 à 2 öre (i Karlskrona 3 à 5 öre)[2] och den 1 april 1914 ökas samtliga löner med ytterligare 2 öre.

Målare. Aflöning. Kol. 5 afser målare med i regel 5 — enligt några aftal 4 eller 6 — års yrkesvana.

Samtliga aftal — utom Stockholm — föreskrifva automatiska löneförhöjningar under åren 1912, 1913 eller 1914. Efter den 1 april 1914 skola timlönerna sålunda öfverstiga de i tabellen angifna med följande belopp:

2 öre i Norrköping, Kalmar och Lund.
3 öre i Nyköping, Linköping och Örebro.
4 öre i Borås och Gäfle.
5 öre i Uppsala, Eskilstuna, Malmö och Göteborg.
7 öre i Södertälje och Västerås.

Förgylleri- och glasmästeriarbetare. Aflöning. Riksaftalets lönesatser afse pastellerare (kol. 4) och guldlistarbetare (kol. 5); lönerna höjas andra aftalsåret med 1 öre och tredje året med ytterligare 1 öre.

Aftalet från Norrköping föreskrifver 5 års yrkesvana för erhållande af den fastställda timlönen; denna höjes 1 april 1914 med 2 öre.

Scagliolarbetare. Aflöning. Timlönen ökas 1 april 1912 med 1 öre och 1 april 1914 med ännu 2 öre.

---

[1] Detta aftal har redan 1912 ersatts af ett nytt, medförande en löneförhöjning af 2 öre per timme.
[2] Undantag från denna löneförhöjning gjordes i fråga om de i Stockholms- och Karlskronaaftalen fastställda timlönerna för laddarebasar (kol. 6).

Bildhuggare och stuckatörer. Aflöning. Aftal 1 innehåller endast en timlön, afseende stuckatör med 5 års yrkesvana. Aftal 2 fastställer tvänne lönesatser, den lägre (kol. 5) för modellering på verkstad, den högre (kol. 6) för andragning. Båda aftalen föreskrifva 2 öres förhöjning per timme efter 1 april 1914.

Skorstensfejare. Aflöning. Kol. 4 afser arbetare, som arbetat 3 år i yrket, kol. 5 kompetent arbetare med 8 års vana och kol. 6 arbetare med minst 11 års vana. Vid aftalets ingående hos arbetsgifvaren anställda arbetare komma omedelbart i åtnjutande af den sist nämnda lönesatsen.
Arbetstiden förkortas under månaderna oktober—april med 5 timmar per vecka.

Väg- och vattenbyggnadsarbetare. Aflöning. Kol. 4 afser cement- och betonarbetare m. fl., kol. 5 bergsprängare, smeder, träarbetare m. fl., kol. 6 yrkesutbildade stenhuggare, gråstensmurare, rälsläggare och finsnickare.
Arbetstid. Enligt aftalet från Västernorrland förekommer äfven arbete i 2 eller 3 skift. I förra fallet arbetas 10 timmar på dagen, 8 timmar på natten; i senare fall är arbetstiden 8 timmar för hvarje skift.

Kommunala gatu- och byggnadsarbeten. Aflöning. Kol. 4 afser grofarbetare, kol. 5 stenstötare och kol. 6 fullt kompetent stensättare.

Gasverk. Aflöning. Kol. 4 afser hjälparbetare, kol. 5 van eldare.

Renhållningsverk. Aflöning. Kol. 6 afser hofslagare och förste arbetare i fabriken, kol. 5 öfriga arbetare. I Örebroaftalets löner ingår hyresersättning, 15 kr., hvilket belopp afdrages, därest staden upplåter fri bostad.
Arbetstid. Enligt Kristianstadsaftalet hafva kuskar och hämtare rätt att sluta arbetet, då de afhämtat ett visst antal lass per dag och för öfrigt fullgjort föreskrifna sysslor.

Handelsarbetare och varuutkörare. Aflöning. Kol. 4 och 5 afse arbetare, som fyllt resp. 17 och 21 år.

Åkerirörelse. Aflöning. Kol. 5 afser enbetskusk, kol. 6 automobilförare (aftal 1) eller parkusk (aftal 2). Under månaderna november—februari reduceras lönen i Malmö till 21 kr. per vecka (91 kr. per månad). Efter 1 april 1914 höjas lönerna i Stockholm med 5 kr. per månad (för extra arbetare 1 kr. per vecka), i Malmö med 1 kr. per vecka.
Arbetstiden utgör enligt aftal 1 67 timmar för vid hamn eller järnväg stationerad åkare; denna arbetstid reduceras dock under juli månad med 9 timmar samt under januari och februari med 6 timmar per vecka. Äfven för öfriga åkare minskas arbetstiden enligt ifrågavarande aftal med 3 timmar under månaderna november—januari. Aftal 2 föreskrifver en motsvarande förkortning med 7 timmar under december och januari, 2½ timmar under november och februari.

Stufverirörelse. Aflöning. Kol. 5 afser ordinarie timlön. Lönerna i kol. 6 utgå till vinschmän (Gäfle) samt vid s. k. måttsläpning (Hälsingborg).
Arbetstiden utgör i Hälsingborg 48 timmar per vecka under tiden 15 oktober—1 mars.

Järnvägar. Aflöning. Kol. 5 afser begynnelselön inom den s. k. stationskarlsklassen å ort, tillhörande lägsta resp. högsta ortsgruppen. Kol. 6 afser motsvarande lön efter 12 års anställning.

Telefon. Aflöning. Kol. 5 afser nyantagen arbetare öfver 21 år med 2 års vana i facket; den i kol. 6 upptagna lönesatsen erhålles efter 9 års anställning.

Kortare meddelanden.

— Strejker, lockouter m. m. —

Ett nytt engelskt lagförslag angående medling i arbetstvister har i underhuset förebådats af Lloyd George. Anledningen härtill har varit den elfva veckor långvariga dockarbetarstrejken, och afsikten är att med utvecklande af den tanke, som legat till grund för inrättandet af »Industrial Council», förläna den offentliga medlingen en högre grad af tvång.[1] Däremot kommer tvångsskiljedom icke att stipuleras.

Lloyd George hänvisade i sitt anförande till förhållandena under dockarbetarstrejken, då efter afslutandet af den officiella opartiska undersökningen af tvistepunkterna regeringen stod utan medel till vidare aktivt ingripande, för så vidt den icke velat beträda lagstiftningens väg. Det vore emellertid omöjligt att för hvarje större arbetsstrid stifta en ny lag. Tvärtom måste på förhand träffas anstalter för behandling af arbetstvister, hvarigenom industriens ödeläggande i tid förebyggdes och ingendera parten drefves till det yttersta. »Industrial Council» är för närvarande på uppdrag af regeringen sysselsatt med utredning af frågan om de bästa metoderna för arbetstvisters biläggande i fall af samma svårartade karaktär som dockarbetarstrejken.

(Soziale Praxis.)

— Socialförsäkring. —

Sjukkassenämndens sammanträde den 20 och 21 september 1912. Sjukkassenämnden, hvilken enligt 96 § af lagen den 4 juli 1910 äger att årligen sammanträda inför tillsynsmyndigheten för samråd med denna i sjukkasseväsendet rörande angelägenheter, afhöll den 20 och 21 sistlidne september sammanträde å Kommerskollegii sjukkassebyrås lokal under ordförandeskap af sjukkasseinspektören. Sammanträdet var det andra i ordningen allt sedan sjukkassenämndsinstitutionens tillkomst.[2]

Jämlikt den för nämnden gällande instruktion[3] utgöres nämnden af 10 ledamöter — med lika många suppleanter — hvilka utses af Kungl. Maj:t för en tid af 3 år i sänder bland de enligt den nya lagen registrerade sjukkassornas medlemmar eller bland deras och de enligt samma lag registrerade fortsättningskassornas styrelseledamöter. Som regel skola nämndens ledamöter och suppleanter utses efter förslag — i den ordning, som tillsynsmyndigheten kommer att framdeles fastställa — af sjukkassorna. För de sjukkassors räkning, som äro sammanslutna i en hela landet omfattande förening (f. n. finnes en sådan förening: Sveriges Allmänna Sjukkasseförbund) föreslår emellertid föreningen i de anslutna kassornas ställe ledamöter i nämnden. Med hänsyn till, att mera ordnade förhållanden ännu icke kommit till stånd vid den tidpunkt, då det gällde att första gången tillsätta sjukkassenämnden, utsågos dess nuvarande ledamöter på förslag af Kommerskollegium, som emellertid därvid beredde sjukkassorna och Sveriges Allmänna Sjukkasseförbund tillfälle att nämna kandidater. Gifvetvis voro Kungl. Maj:t och Kollegium vid detta tillfälle hänvisade att rekrytera nämnden inom de sjukkassor och fortsättningskassor, som vid berörda tidpunkt voro inregistrerade enligt 1910 års lag.

---

[1] Se »Meddel.» 1911, s. 875 och 949.

[2] Första sammanträdet med sjukkassenämnden afhölls den 18 och 19 december 1911.

[3] Återgifven i Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik: årg. 1911, s. 137 ff.

Nämndens sammansättning under nu pågående treårsperiod är följande:

Ordinarie ledamöter:

Kassören J. E. Berglund, Stockholm;
Faktorn A. G. Lindberg, »
Ledamoten af Riksdagens första kammare, redaktören C. G. Ekman, Eskilstuna;
Slöjdöfverläraren J. O:son Lindén, Karlskrona;
Handlanden C. J. Ek, Malmö;
Badmästaren A. Ohlsson, Lund;
Tapetseraren F. L. Dahlberg, Göteborg;
Redaktören K. Eriksson, Örebro;
Folkskolläraren G. Brovall, Valbo, samt
Förvaltaren C. G. Westerberg, Umeå.

Suppleanter:

Järnarbetaren J. Bastholm, Stockholm;
Vaktmästaren C. A. Svensson, »
Handlanden J. O. Grönkvist, Brännkyrka;
Folkskolläraren O. A. Löwendahl, Linköping;
Kontorsskrifvaren C. J. A. Sahlström, Karlskrona;
Bokhållaren H. E. Svensson, Landskrona;
Bokhållaren A. E:son Swerin, Hällefors;
Agenten N. J. Zetterström, Stora Tuna;
Ingenjören S. V. Hansson, Högbo; samt
Centralkassören O. Toresson, Östersund.

Vid det nu afhållna sammanträdet med sjukkassenämnden voro samtliga ordinarie ledamöter tillstädes utom K. Eriksson, Örebro, hvilken anmält förhinder. I hans ställe hade inkallats suppleanten J. Bastholm.

Vid sammanträdets öppnande meddelade sjukkasseinspektören bl. a., att Kommerskollegium på grund af nämndens vid föregående sammanträde uttalade önskan ingått till Kungl. Maj:t med framställning därom, att de anmälningar till sjukkasseregistret, hvilka jämlikt sjukkasselagens föreskrift skola genom tillsynsmyndighetens försorg utgifvas, måtte få tryckas i så stor upplaga, att publikationen kunde tillhandahållas samtliga enligt 1910 års lag registrerade sjukkassor. Officiellt meddelande rörande Kungl. Maj:ts beslut hade visserligen ännu icke ingått,[1] men emellertid hade inhämtats, att Kungl. Maj:ts bifall till den gjorda framställningen vore att förvänta och komme under sådana förhållanden sista häftet för år 1911 af nämnda publikation samt framdeles utkommande årgångar af densamma i deras helhet att genom sjukkassebyråns försorg tillhandahållas de registrerade sjukkassorna. Dessa sättas därigenom i tillfälle att taga kännedom om, hvilka kassor efter hand blifvit registrerade enligt nya lagen.

Enligt Kommerskollegii beslut förelades nämnden därefter till behandling följande frågor:

1:o) Moderskapsunderstöd inom sjukkassorna;
2:o) Bokföring för sjukkassor; samt
3:o) Läkarvården inom sjukkassorna.

I samband med den första i ordningen bland dessa frågor fick nämnden taga del af ett i anledning af Kungl. remiss inom sjukkassebyrån utarbetadt förslag till författning angående statsbidrag åt sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd. Förslaget blef föremål för närmare diskussion, som likväl icke gaf anledning till anmärkning från nämndens sida emot de föreslagna bestämmelserna. Åtskilliga bland nämndens ledamöter uttalade emellertid önskvärdheten af att Kommerskollegium måtte i sinom tid på lämpligt sätt fästa sjukkassornas uppmärksamhet på den nya författningen samt meddela vägledning vid dess tillämpande; sjukkasseinspektören förklarade, att detta äfven varit Kollegii mening.

---

[1] Sådant meddelande har sedermera kommit Kollegium tillhanda.

Beträffande den andra i ordningen af de på dagordningen stående frågorna, nämligen om bokföring för sjukkassor, förelågo detaljerade, inom sjukkassebyrån utarbetade förslag till uppställning af följande böcker:

1:o) Medlemsmatrikel;
2:o) Sjukliggare;
3:o) Sjukjournal:
4:o) Kassabok; samt
5:o) Uppbördsbok;

äfvensom för upprättande af vinst- och förlusträkning samt balansräkning för sjukkassa.

Den viktiga frågan blef föremål för långvariga och ingående öfverläggningar, hvaraf bl. a. framgick, att praxis på området bland sjukkassorna vore synnerligen mångskiftande och att vägledning till ernående af större enhetlighet och trygghet måste anses välbehöflig. Nämnden uttalade sig för ett samarbete mellan Kommerskollegii sjukkassebyrå och nämndens i staden bosatta ledamöter för frågans slutförande.

Spörsmålet rörande läkarvården inom sjukkassorna hade upptagits på dagordningen endast i och för diskussion och föranledde intet uttalande från nämndens sida. Under diskussionen ägnades särskild uppmärksamhet åt frågorna rörande aftal mellan läkare och sjukkassor samt om det fria läkarvalet.

Nya lagar om olycksfalls- och sjukförsäkring för arbetare i Ryssland. Genom ett kejserligt budskap till senaten den 12 december 1901 erhöll densamma i uppdrag att »bemöda sig om införandet af statsförsäkring för arbetare». Först efter mer än sju års förlopp har detta uppdrag i viss mån utförts, i det att dels en lag om försäkring mot olycksfall i arbetet, dels en lag om arbetares försörjning vid sjukdomsfall förelagts riksråd och riksduma och af dem antagits.

Arbetares rätt till ersättning vid olycksfall i arbetet har hittills varit grundad på lagen den 2 juni 1903. Dessförinnan måste af olycksfall träffade arbetare föra skadeståndstalan inför vanlig domstol. Nyssnämnda lag stadgade emellertid, att arbetsgifvaren vore ersättningsskyldig vid alla i bergverk och fabriker inträffade olycksfall, som medförde arbetsoförmåga för längre tid än tre dagar.

Den nya olycksfallsförsäkringslagens tillämpningsområde omfattar vid fabriker, bergverk, privata (för allmän trafik ej upplåtna) järnvägar, spårvägar och i flodfart sysselsatta arbetare, äfvensom i dylika företag anställda tjänstemän med intill 1 500 rubels årlig inkomst. Alla statsföretag äro undandragna lagens tillämpning, äfvenså alla företag med mindre än 20, respektive 30 fasta arbetare, beroende på om något slags drifkraft kommer till användning eller ej.

Enligt lagen den 2 juni 1903 utgick ingen ersättning, för den händelse »grof oförsiktighet» från den skadades sida pröfvades vara orsak till olyckshändelsen. Den nya lagen medger endast befrielse från ersättningsskyldighet, i fall den skadade bevisligen uppsåtligt vållat olyckshändelsen.

Ersättning lämnas endast vid olycksfall, »som inträffat under arbete i företaget eller som följd af sådant arbete». Under de första 13 veckorna efter olyckshändelsen är utbetalandet af understöd ålagdt sjukkassorna. Enligt 1903 års lag påhvilade ju ersättningsskyldigheten i sin helhet arbetsgifvarna; i ersättning hafva dessa ålagts ett proportionsvis stort bidrag till sjukförsäkringen.

Efter dessa första 13 veckor utgår ersättningen dels som dagsunderstöd, dels som pension. Dagsunderstödet lämnas med $^2/_3$ af den skadades genomsnittsdaglön och utgår, tills denne fullt återställts eller rätt till pension inträder. Högsta pensionsbeloppet — vid kvarstående fullständig oförmåga till arbete — utgör $^2/_3$ af den skadades genomsnittsinkomst per år, hvarvid året räknas till 280 arbetsdagar (mot 260 enligt 1903 års lag).

Ansökan om olycksfallsersättning måste ingifvas till vederbörande olycksfallsförsäkringsförening (se nedan) inom två år efter olycksfallet. Sedan denna fattat sitt beslut, kan arbetaren inom två månader med anledning af detsamma inkomma med sina påminnelser. Saken upptages då till förnyad behandling, vid hvilken den sökande personligen höres, och fattar därefter försäkringsföreningen sitt definitiva beslut. Detta beslut kan inom sex månader öfverklagas vid allmän domstol.

Från dumaoppositionens sida framlades förslag om arbetsgifvares ersättningsskyldighet äfven vid yrkessjukdomar, hvilket förslag dock ej rönte framgång.

Organ för olycksfallsförsäkringen äro försäkringsföreningar, bildade genom tvångsanslutning af arbetsgifvare. Dessa föreningar äro territoriella, ej yrkesföreningar. Denna anordning motiveras med de stora afstånden och den ringa industriella koncentrationen i Ryssland.

Försäkringsföreningarna äro självständiga i sin förvaltning, men måste i viktigare frågor, såsom fastställande af medlemsafgifter, underställa sina beslut handelsministeriets sanktion. De äga rättssubjektivitet och rätt att placera intill $^1/_5$ af sina tillgångar i fastigheter. De kunna utfärda pliktbestämmelser rörande iakttagandet af försiktighetsåtgärder inom anslutna industriella företag och i och för inspektion anställa särskilda tjänstemän.

Register öfver de företag, som äro skyldiga att tillhöra försäkringsföreningar, föres af fabriksinspektionen.

Afgifterna till försäkringsförening skola för hvarje företag fastställas med hänsyn till inom vederbörande företag förefintlig olycksfallsrisk. Försäkringsföreningarnas beslut i förvaltningsärenden kunna öfverklagas hos vederbörande arbetarförsäkringsstyrelse.

Så snart ett olycksfall inträffat, skall anmälan härom ingifvas till polisen och försäkringsföreningen. Protokoll öfver företagen undersökning rörande olycksfallets förlopp skall upprättas af polisen och försäkringsföreningens ombud. Afskrift af detta protokoll skall tillställas den skadade, som härå äger stödja sin ansökan om olycksfallsersättning.

Lagen om försörjning af arbetare vid sjukdomstillfällen har ungefär samma tillämpningsområde som olycksfallsförsäkringslagen. Aflägset belägna företag med mindre än 200 arbetare kunna dock med arbetarförsäkringsstyrelses medgifvande undantagas från lagens tillämpning.

Understöd skall utgå dels i form af kontant ersättning, dels som läkarvård.

Det kontanta understödets utbetalande åligger sjukkassorna, som lämna dels sjukhjälp (äfven under de 13 första veckorna efter olycksfall), dels moderskapsunderstöd (två veckor före och fyra veckor efter nedkomsten), dels slutligen begrafningshjälp. Sjukhjälp utgår med hälften —två tredjedelar af den sjukes aflöning, om han har familj att försörja, men med fjärdedelen— hälften, om han är ensamstående. Vid barnsbörd utgår understödet med minst hälften af arbetsförtjänsten (dock endast, om intet arbete utföres). Begrafningshjälpen utgör 20 à 30 dagaflöningar. Är döden orsakad af olycksfall i arbetet, åligger begrafningshjälpens utbetalande olycksfallsförsäkringsföreningen.

Sjukhjälp utgår från och med fjärde sjukdomsdagen. Under en och samma sjukdom lämnas sjukhjälp i högst 26 veckor, i intet fall utgår sjukhjälp i mera än högst 30 veckor per år.

Kassornas intäkter utgöras dels af arbetarnas, dels af arbetsgifvarnas bidrag. Arbetarnas bidrag uppgå till 1 à 2 % (undantagsvis 3 %) af deras inkomst. Arbetsgifvarens bidrag utgör två tredjedelar af arbetarnas.

Skyldighet för arbetsgifvaren att ensam bekosta läkarvård och läkemedel åt sina arbetare består redan enligt lagen den 26 augusti 1866, och fastslås denna skyldighet äfven i föreliggande lag. Ifrågavarande understöd består i klinik- och sjukhusvård, läkarbesök i hemmet, vård af barnmorska vid barnsbörd samt slutligen kostnadsfria läkemedel.

Vid hvarje fabrik med minst 200 arbetare skall en sjukkassa inrättas. Smärre företag kunna bilda en gemensam sjukkassa, så att kassans medlemsantal i intet fall understiger 200.

Kassans stadgar utarbetas af arbetsgifvaren efter arbetarnas hörande och underställas fabriksinspektionens sanktion. Kassans organ äro styrelsen och representantförsamlingen. I styrelsen skola arbetarna hafva en representant mer än arbetsgifvaren; i representantförsamlingen, där arbetsgifvaren är självskrifven ordförande, får arbetsgifvarrepresentanternas röster ej utgöra mer än högst $^4/_5$ af arbetarrepresentanternas. Dessa senare få ej öfverstiga 100.

Högre instanser med afgöranderätt i såväl olycksfallsförsäkringsförenings- som sjukkasseangelägenheter äro försäkringsstyrelserna för större städer och särskilda områden och slutligen försäkringsrådet, som har sitt säte i Petersburg under handelsministerns presidium. Försäkringsrådet består dels af utnämnda, dels af ett väsentligt ringare antal valda medlemmar (en representant för hvardera af städerna Petersburg och Moskva, samt fem af arbetsgifvarna och lika många af arbetarna utsedda ledamöter). Äfven försäkringsstyrelserna, som arbeta under guvernörernas ordförandeskap, bestå af dels utnämnda, dels valda ledamöter.

(Soziale Praxis.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under augusti 1912. Arbetstillgången var under augusti fortfarande god och visade förbättring mot föregående månad. I jämförelse med samma månad år 1911 visade sig en afsevärd förbättring. Alltsedan juli år 1900 hafva fackföreningarna icke rapporterat en så låg procent arbetslösa inom organisationerna som för ifrågavarande månad.

I jämförelse med föregående månad visade sig förbättring inom kolgrufvedriften, järn- och stål-, maskin-, skeppsbyggnads- och byggnadsindustrierna. Å andra sidan förekom den för årstiden sedvanliga minskningen i arbetstillgång inom boktryckeriindustrien. De viktigaste branscherna inom textilindustrien visade fortfarande god tillgång på arbete.

I jämförelse med samma månad föregående år visade arbetstillgången inom nästan alla industrier en tydlig förbättring. Anmärkas bör emellertid, att arbetsförhållandena under augusti månad 1911 påverkades i ogynnsam riktning af arbetskonflikterna inom järnvägsdriften och andra kommunikationsföretag.

Uppgifter hade lämnats från 383 fackförbund med 872 817 medlemmar, af hvilka 19 556 eller 2·2 % rapporterats såsom arbetslösa vid slutet af augusti 1912; motsvarande siffra vid slutet af juli 1912 var 2·6 % och vid utgången af augusti 1911 3·3 %.

Ingångna svar från ett antal arbetsgifvare, sysselsättande 430 881 arbetare under veckan närmast före den 24 augusti 1912, visade ingen förändring af antalet sysselsatta arbetare och en minskning med 0·1 % af det utbetalade lönebeloppet i jämförelse med samma vecka föregående månad. I jämförelse med samma vecka föregående år visade sig en ökning på 2·0 % af antalet sysselsatta arbetare och på 10·4 % af det utbetalade lönebeloppet.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Frankrike under augusti 1912. Vinskördens annalkande och vingårdsarbetenas afslutande har framkallat en ökad arbetslöshet bland vinodlingsarbetarna i södra Frankrike, i den mån dessa ej kunnat få sysselsättning med förberedelser till skörden (iordningställande af vinkällare, redskap o. d.). — För skogsarbetarna har skördens afslutande ånyo medfört försämrade konjunkturer; i skogarna är arbetstillgången fortfarande ringa, och för de arbetare, som söka förtjänst hos jordbrukarna, kan den pågående tröskningen ej erbjuda tillräckliga arbetstillfällen. Trädgårdsbranschen i Paris omnejd visar fortfarande stor lifaktighet.

Inom textilindustrien har, särskildt hvad väfverierna beträffar, någon förbättring gjort sig gällande och arbetslösheten synes vara mindre än förut. Inom järn- och metallförädlingsindustrien är arbetstillgången fortfarande god. Inom grafiska industrien är läget likaledes ungefär detsamma som föregående månad. Arbetslösheten inom byggnadsfacken synes ej heller hafva undergått några förändringar. Läderindustrien uppvisar ej fullt så god arbetstillgång som under föregående månader: arbetslösheten synes dock ej i någon större grad hafva ökats.

Bland 1 134 fackföreningar, som besvarat de månatliga förfrågningarna angående arbetsmarknadens läge och arbetslösheten under augusti 1912, hafva 847 med 238 401 medlemmar uppgifvit antalet arbetslösa till 11 902 eller 5·0 %, inberäknadt grufarbetarna i Pas-de-Calais, och 5·5 % utan inberäknande af dessa arbetare. Motsvarande tal för närmast föregående månad var 4·9 % och för augusti 1911 5·3 %.

Arbetstillgången under augusti 1912 har i jämförelse med juli 1912 angifvits såsom rikligare af 12 % af de redovisade fackförbunden, omfattande 8 % af de organiserade arbetarna, såsom oförändrad af resp. 58 och 62 % samt såsom mindre riklig af resp. 30 och 30 %.

På frågan: »Anser Ni läget på arbetsmarknaden vara tillfredsställande för årstiden?» hafva 675 fackförbund med 134 013 medlemmar svarat jakande och 278 med 105 440 medlemmar nekande.

(Bulletin de l'Office du Travail.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under augusti 1912. Den tyska arbetsmarknaden under augusti utvisade inga väsentliga förändringar mot föregående månad. Enligt uppgifter från de

olika industrierna var arbetstillgången i allmänhet lika god som under juli: endast inom några industrier, hvilkas säsong ännu ej börjat, var ställningen mindre god.

På kolmarknaden var arbetstillgången god. I Ruhrdistriktet inträdde en förbättring mot föregående månad, hufvudsakligen på grund af den starka afsättningen till masugnarna. I Oberschlesien var arbetstillgången likaledes mycket tillfredsställande; man har också uppfordrat betydligt mera kol än föregående år. I Niederschlesien var arbetstillgången för kol- och koksarbetarna nöjaktig. I det mellantyska brunkolområdet åter hade ännu ingen väsentlig förbättring inträdt på arbetsmarknaden; afsättningen var föga lifligare än under de föregående månaderna. I Niederlausitz var marknaden åter bättre. Från koldistrikten i östra och västra Tyskland klagas fortfarande öfver brist på arbetskraft.

Tackjärnsindustriens läge var enligt uppgifter från västra och mellersta Tyskland i allmänhet godt: detsamma gällde bly- och zinkgrufvorna. Äfven inom kaliindustrien konstaterades ett fortgående uppsving i samband med den inträdande höstsäsongen.

Inom järn-, stål-, metall- och maskinindustrierna var arbetstillgången i allmänhet tillfredsställande, delvis ännu bättre än föregående månad. Från de elektriska och kemiska industrierna låta rapporterna likaledes gynnsamma.

Vid bomullsspinnerierna voro konjunkturerna fortfarande dåliga, ehuru på vissa platser något bättre än föregående månad. Inom klädesindustrien var marknaden i allmänhet god och den schlesiska linneindustrien hade full tillgång på arbete. Uppgifterna från pappersindustrien voro likaledes i hufvudsak gynnsamma.

Uppgifterna från byggnadsbranschen äro mycket skiljaktiga. I Berlin betecknas läget såsom i hufvudsak otillfredsställande, i Halle a. S. och Kiel var arbetstillgången klen och i Nürnberg ej särdeles god. I Leipzig, Mannheim, Posen och Krefeld rådde åter goda konjunkturer.

Enligt uppgifter från sjukkassorna var arbetstillgången under augusti betydligt bättre än under juli. I jämförelse med den 1 augusti visade den 1 september en ökning af de försäkringspliktiga medlemmarnas antal, sedan de förvärfsoförmögna sjukanmälda frândragits, på sammanlagdt 27 211 (13 227 manliga och 13 984 kvinnliga). Under juli minskades medlemsantalet med 2 801 personer. Under augusti 1911 uppgick ökningen till 15 738. Om man sätter antalet medlemmar den 1 januari 1912 = 100, hade detta för männens vidkommande ökats till 107 och för kvinnornas till 102. Under samma månad föregående år uppgick motsvarande siffror till resp. 108 och 101.

Angående arbetslösheten under augusti föreligga uppgifter från 50 fackförbund med 2 125 861 medlemmar. Af dessa voro vid månadens slut 1·7 % arbetslösa mot 1·8 % vid slutet af juli och likaledes 1·8 % vid slutet af augusti 1911, hvilket sålunda tyder på någon förbättring i jämförelse med såväl närmast föregående månad som samma månad föregående år.

Af uppgifter från arbetsförmedlingsanstalterna framgår, att en ökning af antalet arbetssökande inträdt. Vid samtliga uppgiftslämnande arbetsförmedlingsanstalter, från hvilka jämförbara siffror föreligga, kommo i augusti 1912 på 100 lediga platser för män 146 arbetssökande mot 142 under samma månad föregående och 140 under föregående månad detta år. För kvinnor voro motsvarande siffror resp. 92, 90 och 97. Antalet lediga platser har på det hela taget liksom i de flesta landsdelar ökats i jämförelse med sistlidna månad.

(Reichsarbeitsblatt.)

— Arbetsförmedling. —

Den sjunde tyska arbetsförmedlingskongressen, anordnad af »Verband Deutscher Arbeitsnachweise», afhölls i Hamburg den 18—21 september 1912. Betydelsen af denna kongress ligger framför allt däri, att den offentliga arbetsförmedlingens förhållande till de öfriga arter af arbetsförmedling, som förekomma i Tyskland, bragtes under debatt och blef föremål för märkliga yttranden från tongifvande håll. Beslut eller eljest uttalanden af bindande karaktär fingo icke förekomma.

Det första föredraget å kongressen behandlade den nya arbetsförmedlingslagens verkningar och förslag att reformera densamma.[1] Lagen hade verkat i riktning mot utrotande af vissa osunda utväxter å den privata platsanskaffningens område och beredt möjlighet till viss kontroll, men till följd af bristfälliga anordningar vid tillämpningen hade densamma i flera hänseenden icke kunnat fylla sitt ändamål. Sålunda uppvisade de i olika förbundsstater på grundval af lagen utfärdade förordningarna afsevärda skiljaktigheter; i några stater hade man ansett sig kunna undvara supplerande bestämmelser. I flera stater hade icke verkställts erforderliga statistiska undersökningar af den yrkesmässiga platsförmedlingsverksamheten. I fråga om afgifternas fastställande hade de lägre förvaltningsmyndigheterna ofta förfarit på ett sätt, rakt stridande mot lagens syfte. En nödvändig fordran vore, att rättigheten till platsförmedlingsrörelse blefve lokalt begränsad. Såsom andra reformyrkanden må nämnas: rättighetens upphörande efter viss tid, då densamma lämnas obegagnad: möjlighet för kommuner att, eventuellt mot godtgörelse, kunna indraga yrkesmässig platsförmedling, som visat sig öfverflödig: skiljande mellan allmännyttig och icke allmännyttig arbetsförmedling i stället som förut mellan yrkesmässig och icke yrkesmässig o. s. v.

Under diskussionen underströks från flera håll, att lagens genomförande i praktiken blefve beroende däraf, att en väl ordnad och omfattande offentlig arbetsförmedling existerade å resp. orter. Emellertid uttalades äfven önskvärdheten af enhetliga bestämmelser om lagens införande; däremot vann yrkandet på revision af själfva lagen icke anslutning.

Det därefter följande föredraget om »arbetsmarknadsstatistik» gaf tillfälle att erfara, huru systematiskt och följdriktigt hithörande statistik bedrifves i vissa delar i Tyskland, medan kraftvet å en omfattande och detaljerad riksstatistik ännu icke i önskvärd grad realiserats.

Andra dagens förhandlingar inleddes med ett föredrag öfver den offentliga arbetsförmedlingen och den senare tidens erfarenheter rörande densamma. Häri förordades, att vid beredande af anställning inhemsk arbetskraft gafs företräde framför utländsk, och lämnades exempel på, att den offentliga arbetsförmedlingen varit i stånd att väl tillgodose jordbrukets behof af arbetskraft. Vidare anbefalldes bildandet af kommunala arbetsförmedlingsförbund för större områden i östra Tyskland efter mönstret af de västtyska förbunden. Föredraganden betonade nödvändigheten af de offentliga anstalternas neutralitet i politiskt, religiöst och socialt hänseende. Liksom förmedlingsverksamhet bör fortgå oberoende af arbetskonflikter, så får anstalten såsom sådan icke öfva inflytande på det blifvande arbetsaftalet, utan nöja sig med att spela den ärlige mäklarens roll.

Efter föredraget utspann sig en liflig debatt om åtskilliga för den offentliga arbetsförmedlingen i Tyskland aktuella frågor, såsom om aftalsberörda arbetares företräde vid till offentlig anstalt anknuten arbetsförmedling för visst yrke, om »nummertvång» vid anvisning af arbete — i tur och ordning efter som vederbörande anmält sig — om obligatoriskt anlitande af arbetsförmedling för visst yrke o. s. v. Från arbetarhåll förekommo uttalanden af misstro gentemot den af arbetsgifvarnas organisationer bedrifna förmedlingsverksamheten.

Sist på förhandlingsordningen stod frågan om arbetsförmedling och öfriga anstalter för vandrande arbetslösa. Af de bägge inledarna, som behandlade resp. syd- och nordtyska förhållanden, betonades, att omsorgen om de vandrande arbetslösa framför allt måste inrikta sig på beredande af arbetsanställning. Till hvarje »Wanderarbeitsstätte» borde därför anknytas en arbetsförmedling, som dock borde stå öppen icke endast för de vandrande, utan för alla arbetssökande och äfven i öfrigt ansluta sig så nära som möjligt till de vanliga arbetsförmedlingsanstalterna. Ett tätt nät af härbärgen, »Wanderarbeitsstätten», arbetarkolonier o. d, tillika fungerande såsom arbetsförmedlingsanstalter och med större offentliga arbetsförmedlingskontor såsom stödjepunkter, vore önskemålet vid ett rationellt ordnande af denna angelägenhet. För detta ändamål borde erforderliga penningmedel ställas till förfogande af riket, förbundsstater, provinser och kommuner.

Vid kongressen var Sverige representeradt genom t. f. arbetsförmedlingsinspektören d:r E. Sjöstrand.

---

[1] I »Medd.» årg. 1910, sid. 586 ff., finnes en redogörelse för lagens innehåll och återgifves i öfversättning dess lydelse.

— Kooperation. —

Belgiens socialdemokratiska konsumtionsföreningar och storstrejken. I den allmänna strejk, som Belgiens socialdemokratiska arbetarparti beslutat proklamera för att söka genomdrifva införandet af lika rösträtt vid politiska val, skola de till sagda parti anslutna konsumtionsföreningarna[1] enligt beslut af deras centralförening taga aktiv del.

Styrelsen för densamma har härom till föreningarna utsändt ett cirkulär, hvari betonas, att omsorgsfull och noga genomtänkt organisation är ett nödvändigt villkor för att arbetarklassen skall kunna genomdrifva sina fordringar och att särskildt konsumtionsföreningarna, hvilka det åläge att proviantera de strejkande, noggrant måste förbereda sig på den kommande svåra tiden.

Då många föreningar just under sensommaren och hösten upprätta sina bokslut, vore den rätta tiden inne att efter förmåga stärka föreningarnas ställning genom företagande af stora afskrifningar, framför allt af utestående fordringar, och genom betydliga afsättningar till fonder. Vidare borde all kredit indragas och beslutade utdelningar innehållas, tills strejken brutit ut, då de lämpligen kunna utbetalas i form af varor.

Genom utlämnande af poletter, som under strejktiden berättigade till erhållande af lifsmedel, kunde föreningarna för sina medlemmar underlätta hopsparandet af de medel, som vore nödvändiga för stridens genomförande. Styrelserna borde endast hemtaga nödvändighetsvaror och med sina rekvisitioner vända sig i första hand till centralföreningen, eller om denna blefve ur stånd att fullgöra leveranserna, endast till sådana privata affärsmän, som vore anhängare af den lika rösträtten. Styrelserna måste tillse, att oundgängligen behöfliga lifsförnödenheter funnes i tillräckliga kvantiteter, så att medlemmarna icke nödgades anlita detaljhandlare, hvilka oftast vore att anse som arbetarklassens värsta fiende.

Föreningarnas personal måste ovillkorligen under strejken fortsätta att arbeta, men borde till strejkkassorna afstå hälften af lönen för denna tid.

Det är sålunda påtagligen afsikten, att konsumtionsföreningarna skola lämna de strejkande allt möjligt understöd. Det torde vara första gången den kooperativa rörelsen i så stor utsträckning blir indragen i de politiska dagsstriderna och dess insats kommer otvifvelaktigt att utgöra ett af de mest intresseväckande momenten i ifrågavarande strid.

(Internat. Coop. Bulletin.)

— Arbets- och löneförhållanden m. m. —

Den offentliga kontrollen öfver användandet af utländska säsongarbetare i Danmark. År 1908 antogs i Danmark en lag angående »Anvendelse af udenlandske Arbejdere til Arbejde i visse Virksomheder samt det offentliges Tilsyn dermed» i syfte att skydda de utländska landtarbetarna mot öfvergrepp såväl från arbetsgifvarens som från den ofta medföljande uppsyningsmannens sida samt garantera dem vissa förmåner, t. ex. bostad af viss god beskaffenhet, sjukförsäkring m. m.[2]

Tillsynen öfver lagens efterlefnad uppdrogs åt vederbörande polismyndighet och provinsialläkare, hvarjämte inrikesministern genom en kungörelse af år 1909 öfverlämnade den ministeriet tillkommande kontrollrätten till »Arbejds- og Fabriktilsynets» inspektörer. Öfvervakandet har särskildt inriktats på att tillse, att bostäderna för ifrågavarande arbetare voro inrättade i full enlighet med lagens kraf. Arbejds- og Fabriktilsynets inspektörer ålades enligt nyssnämnda kungörelse, att under loppet af arbetssäsongen och senast i september månad besöka samtliga under lagens område hörande arbetsställen. Polismyndigheterna voro å sin sida skyldiga att senast inom en månad, sedan anmälan om ankomsten af utländska arbetare inkommit, förrätta inspektion å arbetsplatsen, och skulle de påkalla utlåtande af provinsialläkaren i de fall, då det befanns

[1] Jfr »Meddel.» årg. 1911, sid. 663 ff.
[2] Se »Meddel.» årg. 1908, sid. 586 ff.

tvifvelaktigt, om de anvisade bostäderna uppfyllde lagens fordringar. Läkarna hade enligt de ursprungliga bestämmelserna dessutom skyldighet att utan anmodan företaga inspektioner.

För att undvika, att samma arbetsplats utan anledning underkastades tillsyn af olika myndigheter, utfärdades i början af år 1911 kungörelser, som afgränsade vidkommande tjänstemäns inspektionsskyldighet. Medan polismyndigheternas åligganden bibehöllos oförändrade, inskränktes läkarnas tillsyn till sådana platser, där utländska arbetare förut icke funnits eller där nya bostäder upplåtits eller där bostäderna förut visat sig dåliga, hvarjämte deras hjälp fortfarande kunde påkallas af polismyndigheterna. För Arbejds- og Fabriktilsynet bortföll inspektionsbesväret helt och hållet i en stor del af Jylland, där de utländska arbetarna äro fåtaliga. I den öfriga delen af landet, utom Lolland-Falster, Bornholm och en del af Sjælland, hvarest de förutvarande förhållandena fingo bestå orubbade, inskränktes tillsynen till störrre arbetsplatser och för flera gårdar gemensamma kaserner. Med medgifvande af direktören för Arbejds- og Fabriks. tilsynet kan äfven för sådana arbetsplatser inspektion underlåtas, om bostadsförhållandena med stöd af föregående inspektioner eller andra föreliggande upplysningar kunna anses otadliga.

Till belysning af Arbejds- og Fabriktilsynets arbete meddelas ur dess rapport till inrikesministern några jämförande siffror för åren 1909—1911. I hela Danmark uppgick antalet inspekterade arbetsställen år 1909 till 1 362, 1910 till 1 655 och 1911 till 1 361: antalet utländska arbetare på de inspekterade platserna utgjorde för de olika åren resp. 8 639, 9 554 och 7 690. Som synes har såväl inspektions- som arbetarantalet för landet i dess helhet minskats under år 1911; tydligen en följd af inskränkningen i inspektionsskyldigheten. Minskningen fördelas på nästan alla de 17 kretsar, i hvilka landet i detta hänseende uppdelats. För Lolland-Falster och Bornholm, där inspektionen, som nämndt, upprätthållits i ungefär sin förra utsträckning på grund af den stora omfattning, som importen af utländsk arbetskraft dit erhållit, belysas förhållandena af nedanstående öfversikt.

	Samtliga arbetsställen med utländska arbetare.			Nytillkomna arbetsställen.			Icke inspekterade arbetsställen.
	Antal.	Antal arbetare å inspekterade arbetsställen.		Antal.	Antal arbetare å inspekterade arbetsställen.		
		Män.	Kvinnor.		Män.	Kvinnor.	
1910.							
Lolland-Falster	703	617	3 429	307	75	813	58
Bornholm	88	56	101	28	16	26	—
1911.							
Lolland-Falster	901	583	3 103	198	54	393	141
Bornholm	118	80	98	32	28	29	26

Med samtliga arbetsställen förstås alla de i Arbejds- og Fabriktilsynets protokoll vid utgången af ifrågavarande år uppförda arbetsställena, alltså äfven de under året ifråga nytillkomna. Att antalet arbetare på Lolland-Falster år 1911 är mindre än år 1910, trots det att såväl antalet arbetsställen som inspektioner ökats, beror på att de nytillkomna arbetsställena till större delen äro företag med 2 à 3 arbetare, medan det bland de 1911 icke inspekterade företagen finnes en del arbetsställen med ganska stort arbetarantal.

Af tabellen framgår, att förhållandena å Bornholm ganska väsentligt afvika från dem å Lolland-Falster, sålunda att antalet arbetare på hvarje arbetsplats därstädes är afsevärdt mindre än å de sistnämnda öarna. Medan på Bornholm hvarje gård har en eller två arbetare, som ofta får kost på gården.[1] går utvecklingen på Lolland-Falster i riktning mot kasernsystem, i det flera arbets-

[1] Af de på Bornholm 1911 inspekterade 92 arbetsställena voro arbetarna på 31 i arbetsgifvarens kost, på Lolland-Falster endast på 34 af 702.

gifvare sluta sig samman och inlogera sina arbetare i större kaserner med en förman för hvarje kasern, en i sanitärt hänseende lycklig reform, då kasernerna i allmänhet äro nya samt väl byggda och inredda.

Beträffande hela antalet arbetare, å hvilka ifrågavarande lag är tillämplig, så framgår af en af Statens statistiske Bureau i september 1911 utarbetad öfversikt, att säsongen 1911 funnos i Danmark inalles 10 320 utländska arbetare (mot 6 647 år 1907 och 10 419 år 1910), af hvilka långt större delen eller 9 715 (1 702 män, 7 950 kvinnor och 63 barn) voro sysselsatta med jordbruksarbete. 4/5 af de utländska arbetarna voro från österrikiska Polen (Galizien), ca 18 % från ryska Polen, medan de öfriga fördelade sig på tyska Polen, Sverige, Tyskland, Norge, Finland och Italien. Procenttalet utländska arbetare af samtliga jordbruksarbetare utgjorde 1911 (om folkräkningen 1906 lägges till grund) 3·8 %: på Lolland-Falster ensamt 27·8 %, på samtliga öarna 7·0 %, på Jylland knappt 1 %. Grupperar man de utländska landtarbetarna efter storleken af de egendomar, på hvilka de sysselsattes, så finner man, att på bondgårdar under de senare åren i relativt stor utsträckning främmande arbetskraft börjat användas, medan antalet utländska arbetare på medelstora gårdar är ungefär konstant och på herrgårdar till och med minskats.

Lagen afsåg icke att slutgiltigt reglera hithörande förhållanden, utan skulle förslag till revision framläggas senast för 1911—12 års lagtima riksdag. Med anledning af denna bestämmelse infordrade inrikesministern i maj 1911 från samtliga amtmän och polismästare upplysningar angående de vunna erfarenheterna af lagens verkningar samt förslag till ändring i eller tillägg till enskilda bestämmelser: vidare hafva inhämtats uttalanden bl. a. från justitieministeriet, direktören för Arbejds- og Fabriktilsynet, »Teglværksforeningen af 1893» samt »Landsudvalget for Anvendelse af udenlandsk Arbejdskraft». Af uttalandena framgår, att lagen i det stora hela verkat tillfredsställande, och i revisionsförslaget har man därför upprätthållit lagens hufvudprinciper.

(Ministerial Blad.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Augusti månad år 1912.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under augusti månad.

Öfversikt af verksamheten under *augusti* månad år 1912.

Augusti:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1 956	1 642	1 153	1 407	1 924	848	**3 363**	**3 566**	**2 001**
Uppsala län	744	756	473	207	233	132	**951**	**989**	**605**
Södermanlands län	656	787	465	189	238	81	**845**	**1 025**	**546**
Östergötlands län	1 391	1 213	789	699	771	339	**2 090**	**1 984**	**1 128**
Norrköping	727	519	480	236	395	150	**963**	**914**	**630**
Jönköpings län	254	164	93	204	192	103	**458**	**356**	**196**
Kronobergs län	19	15	5	18	26	10	**37**	**41**	**15**
Norra Kalmar län	85	84	30	44	69	27	**129**	**153**	**57**
Södra Kalmar län	77	57	37	93	72	50	**170**	**129**	**87**
Blekinge län	190	139	97	280	205	113	**470**	**344**	**210**
Kristianstads län	322	315	224	187	193	92	**509**	**508**	**316**
Malmöhus län. Malmö	948	517	474	718	538	388	**1 666**	**1 055**	**862**
Malmöhus län. Lund	257	213	150	140	200	78	**397**	**413**	**228**
Malmöhus län. Landskrona	161	98	81	76	65	33	**237**	**163**	**114**
Malmöhus län. Hälsingborg	458	279	221	263	245	134	**721**	**524**	**355**
Malmöhus län. Ystad	57	54	28	117	98	51	**174**	**152**	**79**
Malmöhus län. Trelleborg	134	197	120	39	78	34	**173**	**275**	**154**
Malmöhus län. Eslöf	196	144	116	47	39	21	**243**	**183**	**137**
Malmöhus län. Skurup	60	94	55	22	42	18	**82**	**136**	**73**
Hallands län	174	160	103	124	166	93	**298**	**326**	**196**
Göteb. o. Bohus län	144	125	63	115	149	43	**259**	**274**	**106**
Göteborg	1 021	959	805	616	1 202	462	**1 637**	**2 161**	**1 267**
Skaraborgs län	124	172	90	50	95	38	**174**	**267**	**128**
Värmlands län	103	76	55	40	131	26	**143**	**207**	**81**
Örebro län	328	253	184	202	253	107	**530**	**506**	**291**
Västmanlands län	445	432	296	199	268	114	**644**	**700**	**410**
Kopparbergs län	190	176	110	181	172	76	**371**	**348**	**186**
Gäfle stad och län	152	98	90	97	130	48	**249**	**228**	**138**
Västernorrlands län	33	75	25	51	66	26	**84**	**141**	**51**
Jämtlands län	108	102	53	84	189	27	**192**	**291**	**80**
Västerbottens län	62	76	34	119	144	74	**181**	**220**	**108**
Norrbottens län	26	32	15	122	133	64	**148**	**165**	**79**
Tillsammans aug. 1912	**11 602**	**10 023**	**7 014**	**6 986**	**8 721**	**3 900**	**18 588**	**18 744**	**10 914**
» » *1911*	*10 227*	*7 632*	*5 284*	*6 112*	*7 201*	*3 427*	*16 339*	*14 833*	*8 711*
» juli 1912	9 303	7 701	5 353	5 273	6 161	2 956	14 576	13 862	8 309

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida.

På 100 *lediga platser* kommo:

Augusti:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	119	73	**94**	70	44	**56**
Uppsala län	98	89	**96**	63	57	**61**
Södermanlands län	83	79	**82**	59	34	**53**
Östergötlands län	115	91	**105**	65	44	**57**
Norrköping	140	60	**105**	92	38	**69**
Jönköpings län	155	106	**129**	57	54	**55**
Kronobergs län	127	69	**90**	33	38	**37**
Norra Kalmar län	101	64	**84**	36	39	**37**
Södra Kalmar län	135	129	**132**	65	69	**67**
Blekinge län	137	137	**137**	70	55	**61**
Kristianstads län	102	97	**100**	71	48	**62**
Malmöhus län. Malmö	183	133	**158**	92	72	**82**
Lund	121	70	**96**	70	39	**55**
Landskrona	164	117	**145**	83	51	**70**
Hälsingborg	164	107	**138**	79	55	**68**
Ystad	106	119	**114**	52	52	**52**
Trelleborg	68	50	**63**	61	44	**56**
Eslöf	136	121	**133**	81	54	**75**
Skurup	64	52	**60**	59	43	**54**
Hallands län	109	75	**91**	64	56	**60**
Göteb. o. Bohus län	115	77	**95**	50	29	**39**
Göteborg	106	51	**76**	84	38	**59**
Skaraborgs län	72	58	**65**	52	40	**48**
Värmlands län	136	31	**69**	72	20	**39**
Örebro län	130	80	**105**	73	42	**58**
Västmanlands län	103	74	**92**	69	48	**59**
Kopparbergs län	108	105	**107**	63	44	**53**
Gäfle stad och län	155	75	**109**	92	37	**61**
Västernorrlands län	44	77	**60**	33	39	**36**
Jämtlands län	106	44	**66**	52	14	**27**
Västerbottens län	82	83	**82**	45	51	**49**
Norrbottens län	81	92	**90**	47	48	**48**
Tillsammans aug. 1912	**116**	**80**	**99**	**70**	**45**	**58**
» » 1911	134	85	110	69	48	59
» juli 1912	121	86	105	70	48	60

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 18 588 ansökningar om arbete, hvaraf 11 602 af män och 6 986 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 18 744 lediga platser, nämligen 10 023 för män och 8 721 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 10 914, af hvilka 7 014 besattes med män och 3 900 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge fortsatte att förbättras under månaden och kan i det hela betecknas såsom ganska gynnsamt. Härtill bidrogo icke blott säsongförhållandena, som t. ex. inom jordbruket flerstädes

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—Augusti.			
	Aug. 1911.	Juli. 1912.	Aug. 1912.	Aug. 1911—Aug. 1912.		Juli 1912—Aug. 1912.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1911 1912.	
				Antal.	%	Antal.	%	1911.	1912.	Antal.	%
Stockholm	1 498	1 965	*2 001*	+ 503	+ 34	+ 36	+ 2	10 633	14 605	+ 3 972	+ 37
Uppsala län	531	214	*605*	+ 74	+ 14	+ 391	+ 183	2 142	2 460	+ 318	+ 15
Södermanlands län	345	179	*546*	+ 201	+ 58	+ 367	+ 205	826	1 587	+ 761	+ 92
Östergötlands län	1 056	441	*1 128*	+ 72	+ 7	+ 687	+ 156	3 959	4 631	+ 672	+ 17
Norrköping	477	424	*630*	+ 153	+ 32	+ 206	+ 49	2 549	2 953	+ 404	+ 16
Jönköpings län	175	83	*196*	+ 21	+ 12	+ 113	+ 136	986	1 036	+ 50	+ 5
Kronobergs län [1]	—	12	*15*	—	—	+ 3	+ 25	—	41	—	—
Norra Kalmar län	44	50	*57*	+ 13	+ 30	+ 7	+ 14	295	423	+ 128	+ 43
Södra Kalmar län [2]	68	59	*87*	+ 19	+ 28	+ 28	+ 47	419	664	+ 245	+ 58
Blekinge län	162	214	*210*	+ 48	+ 30	— 4	— 2	1 199	1 562	+ 363	+ 30
Kristianstads län	242	218	*316*	+ 74	+ 31	+ 98	+ 45	1 081	1 508	+ 427	+ 40
Malmöhus län. Malmö	807	777	*862*	+ 55	+ 7	+ 85	+ 11	4 712	5 612	+ 900	+ 19
Malmöhus län. Lund	252	140	*228*	— 24	— 10	+ 88	+ 63	1 068	1 186	+ 118	+ 11
Malmöhus län. Landskrona	102	92	*114*	+ 12	+ 12	+ 22	+ 24	571	709	+ 138	+ 24
Malmöhus län. Hälsingborg	404	318	*355*	— 49	— 12	+ 37	+ 12	2 452	2 456	+ 4	± 0
Malmöhus län. Ystad	57	53	*79*	+ 22	+ 39	+ 26	+ 49	371	433	+ 62	+ 17
Malmöhus län. Trelleborg [2]	138	107	*154*	+ 16	+ 12	+ 47	+ 44	632	793	+ 161	+ 25
Malmöhus län. Eslöf	152	130	*137*	— 15	— 10	+ 7	+ 5	751	882	+ 131	+ 17
Malmöhus län. Skurup	64	54	*73*	+ 9	+ 14	+ 19	+ 35	276	359	+ 83	+ 30
Hallands län	176	138	*196*	+ 20	+ 11	+ 58	+ 42	1 111	1 304	+ 193	+ 17
Göteb. o. Bohus län	131	102	*106*	— 25	— 19	+ 4	+ 4	840	884	+ 44	+ 5
Göteborg	840	1 086	*1 267*	+ 427	+ 51	+ 181	+ 17	6 868	8 581	+ 1 713	+ 25
Skaraborgs län	80	62	*128*	+ 48	+ 60	+ 66	+ 106	366	458	+ 92	+ 25
Värmlands län	60	53	*81*	+ 21	+ 35	+ 28	+ 53	585	588	+ 3	+ 1
Örebro län	175	158	*291*	+ 116	+ 66	+ 133	+ 84	1 423	1 551	+ 128	+ 9
Västmanlands län	238	553	*410*	+ 172	+ 72	— 143	— 26	1 486	2 241	+ 755	+ 51
Kopparbergs län	145	163	*186*	+ 41	+ 28	+ 23	+ 14	1 063	1 428	+ 365	+ 34
Gäfle stad och län	116	134	*138*	+ 22	+ 19	+ 4	+ 3	1 018	1 082	+ 64	+ 6
Västernorrlands län	87	53	*51*	— 36	— 41	— 2	— 4	877	827	— 50	— 6
Jämtlands län [2]	36	112	*80*	+ 44	+ 122	— 32	— 29	86	637	+ 551	+ 641
Västerbottens län [1]	—	89	*108*	—	—	+ 19	+ 21	—	346	—	—
Norrbottens län	53	76	*79*	+ 26	+ 49	+ 3	+ 4	627	651	+ 24	+ 4
Tillsammans	**8 711**	**8 309**	**10 914**	**+ 2 203**	**+ 25**	**+ 2 605**	**+ 31**	**51 272**	**64 478**	**+ 13 206**	**+ 26**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	3 332	2 147	*4 092*	+ 760	+ 23	+ 1 945	+ 91	12 309	15 215	+ 2 906	+ 24
» öfriga näringsgrenar	5 379	6 162	*6 822*	+ 1 443	+ 27	+ 660	+ 11	38 963	49 263	+ 10 300	+ 26

framkallade kännbar brist på arbetskraft, utan de stigande konjunkturerna inom industrien öfver hufvud. Emellertid synes alltfort råda ett visst öfverflöd å vanliga grofarbetare i städerna, liksom den svåra arbetsbristen inom handelsyrkena ännu ej hunnit fullt öfvervinnas.

Som vanligt voro kvinnliga arbetare mycket efterfrågade till jordbruket och hemmen.

---

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1912.
[2] » » » » » » 1911.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med såväl motsvarande tidpunkt under föregående år som med nästlidna månad. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med augusti 1911 till 2 203 eller 25 % (däraf för jordbruket m. m. 760 eller 23 % och för öfriga näringsgrenar 1 443 eller 27 %); i förhållande till resultaten under nästföregående månad utgjorde ökningen 2 605 eller 31 % (däraf för jordbruket m. m. 1 945 eller 91 %, för öfriga näringsgrenar 660 eller 11 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidna månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Jordbruket m. m.	Aug. 1911.	Juli. 1912.	Aug. 1912.	Aug. 1911.	Juli. 1912.	Aug. 1912.
Män	96	82	*92*	66	65	*67*
Kvinnor	48	43	*51*	33	36	*32*
Tillsammans	**88**	**74**	*85*	**60**	**59**	*61*
Öfriga näringsgrenar.						
Män	192	145	*145*	75	72	*74*
Kvinnor	90	91	*84*	50	50	*47*
Tillsammans	**124**	**116**	*107*	**58**	**60**	*57*
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	134	121	*116*	69	70	*70*
Kvinnor	85	86	*80*	48	48	*45*
Tillsammans	**110**	**105**	*99*	**59**	**60**	*58*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.* Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	*Kvinnliga afdelningen.* Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	*Tillsammans.* Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Augusti:									
Jordbruk o. skogshushållning	5 177	5 600	3 735	576	1 129	357	**5 753**	**6 729**	**4 092**
Grufdrift och malmförädling	37	31	24	—	—	—	**37**	**31**	**24**
Industri o. handtverk m. m. .	2 755	2 030	1 338	454	331	141	**3 209**	**2 361**	**1 479**
Handel och samfärdsel . . .	1 630	1 235	887	859	1 040	421	**2 489**	**2 275**	**1 308**
Husligt arbete	3	4	2	4 944	6 186	2 968	**4 947**	**6 190**	**2 970**
Allmän o. litterär verksamhet	27	14	10	43	34	12	**70**	**48**	**22**
Öfriga slag af arbete	1 973	1 109	1 018	110	1	1	**2 083**	**1 110**	**1 019**
Samtliga yrkesgrenar	**11 602**	**10 023**	**7 014**	**6 986**	**8 721**	**3 900**	**18 588**	**18 744**	**10 914**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 2 770	+ 2 666	+ 1 836	+ 279	+ 433	+ 109	+ 3 049	+ 3 099	+ 1 945
Grufdrift och malmförädling	± 0	— 13	— 7	—	—	—	± 0	— 13	— 7
Industri o. handtverk m. m. .	— 136	— 348	— 220	+ 9	— 14	— 32	— 127	— 362	— 252
Handel och samfärdsel . . .	— 108	+ 24	+ 4	+ 111	— 44	— 29	+ 3	— 20	— 25
Husligt arbete	— 6	+ 3	+ 2	+ 1 284	+ 2 200	+ 901	+ 1 278	+ 2 203	+ 903
Allmän o. litterär verksamhet	+ 9	+ 2	± 0	+ 21	— 10	— 5	+ 30	— 8	— 5
Öfriga slag af arbete	— 230	— 12	+ 46	+ 9	— 5	± 0	— 221	— 17	+ 46
Samtliga yrkesgrenar	**+ 2 299**	**+ 2 322**	**+ 1 661**	**+ 1 713**	**+ 2 560**	**+ 944**	**+ 4 012**	**+ 4 882**	**+ 2 605**
Relativa tal.[1]									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 115	+ 91	+ 97	+ 94	+ 62	+ 44	+ 113	+ 85	+ 91
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	— 5	— 15	— 14	+ 2	— 4	— 18	— 4	— 13	— 15
Handel och samfärdsel . . .	— 6	+ 2	—	+ 15	— 4	— 6	—	—	—
Husligt arbete	—	—	—	+ 35	+ 55	+ 44	+ 35	+ 55	+ 44
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	— 10	— 2	+ 5	—	—	—	— 10	— 2	+ 5
Samtliga yrkesgrenar	**+ 25**	**+ 30**	**+ 31**	**+ 32**	**+ 42**	**+ 32**	**+ 28**	**+ 35**	**+ 31**

På 100 *lediga platser* kommo:[1]

Augusti:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	92	51	**85**	67	32	**61**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	136	137	**136**	66	43	**63**
Handel och samfärdsel	132	83	**109**	72	40	**57**
Husligt arbete	—	80	**80**	—	48	**48**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	178	—	**188**	92	—	**92**
Samtliga yrkesgrenar	**116**	**80**	**99**	**70**	**45**	**58**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen. Specialiteter.	Aug. 1911.	Juli 1912.	Aug. 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	105	26	*140*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	1 120	261	*1 511*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	566	534	*862*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	1 146	993	*1 143*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	32	44	*57*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	28	15	*11*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	17	26	*11*
Tegelbruksarbetare	65	129	*103*
Gjutare och formare	7	17	*29*
Bleck- och plåtslagare	20	33	*34*
Smeder och hofslagare	57	60	*69*
Verktygsarbetare	—	2	*2*
Filare och bänkarbetare	26	37	*36*
Maskinarbetare	20	36	*26*
Do handtlangare	26	43	*25*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	43	74	*29*
Maskin- och modellsnickare	5	9	*7*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	17	27	*29*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	82	192	*145*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	17	20	*28*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	15	12	*27*
Murare	31	42	*43*
Murarbetsmän och tegelbärare	33	117	*119*
Byggnadssnickare och timmermän	172	252	*227*
Måleriarbetare	42	44	*25*
Kvarnarbetare	4	1	*10*
Bageri- och konditoriarbetare	13	17	*18*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	31	24	*11*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	23	8	*14*
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	63	107	*104*
Springpojkar	282	337	*299*
Varuutkörare	25	16	*24*
Kuskar och åkeriarbetare	64	96	*86*
Kaptener, styrmän, sjömän	16	18	*9*
Maskinister, eldare, kollämpare	3	29	*7*
Stufveriarbetare	11	42	*70*

Kvinnliga afdelningen. Specialiteter.	Aug. 1911.	Juli 1912.	Aug. 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	260	187	*311*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	47	23	*22*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	11	38	*24*
Spinneriarbetare	—	1	*4*
Väfveriarbetare	3	7	*8*
Kapp- och klädsömmerskor	8	4	*7*
Linnesömmerskor	1	1	*11*
Trikotagearbetare	3	1	*2*
Tvätt- och strykningsarbetare	18	23	*9*
Bageri- och konditoriarbetare	13	20	*25*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	30	26	*12*
Litografer och kemigrafer	2	6	*3*
Fabriksarbetare, ej spec.	1	6	*4*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	43	34	*42*
Hotell-, café- och restaur. — Servitriser	65	60	*59*
Hotell-, café- och restaur. — Städerskor	28	26	*31*
Hotell-, café- och restaur. — Kokerskor	20	15	*24*
Hotell-, café- och restaur. — Diskerskor m. fl.	162	201	*164*
Privat tjänst — Hushållerskor	56	43	*65*
Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	253	192	*280*
Privat tjänst — Kokerskor och köksor	185	111	*192*
Privat tjänst — Ensamjungfrur	840	582	*927*
Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	1 074	1 033	*1 303*
Springflickor	38	56	*48*

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Aug. 1911.	Juli 1912.	Aug. 1912.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	88	74	*85*
Metall- och maskinindustri	173	146	*136*
Trävaruindustri	159	112	*117*
Byggnadsverksamhet	158	98	*113*
Textilindustri	523	253	*307*
Beklädnadsindustri	194	217	*236*
Närings- och njutningsämnesindustri	125	126	*126*
Kontors- o. d. personal	213	203	*220*
Butiks- o. d. personal	216	180	*166*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	63	49	*69*
Landtransport	142	150	*121*
Husligt arbete	86	92	*80*
Grofarbete	269	204	*188*

Flera af ofvanstående näringsgrupper utvisa fortfarande ganska riklig tillgång på arbetskraft. Emellertid visar sig under månaden inom några af grupperna förbättring, så t. ex. inom metall- och maskinindustrien, butiksbranschen, transportarbetet, det husliga arbetet samt grofarbetet. Försämring gjorde sig särskildt gällande inom textil- och beklädnadsindustrierna.

Antalet platser, som under *augusti* månad tillsatts utom resp. orter.

	Augusti 1912.			Augusti	Juli
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1911.	1912.
Stockholm	243	45	**288**	189	325
Uppsala län	92	10	**102**	104	29
Södermanlands län	14	5	**19**	5	14
Östergötlands län	4	9	**13**	13	6
Norrköping	418	28	**446**	308	232
Jönköpings län	12	9	**21**	14	14
Kronobergs län	—	—	—	—	5
Norra Kalmar län	4	3	**7**	1	3
Södra Kalmar län	2	3	**5**	5	4
Blekinge län	9	8	**17**	6	5
Kristianstads län	29	5	**34**	26	37
Malmöhus län. Malmö	212	51	**263**	323	171
Malmöhus län. Lund	106	6	**112**	160	70
Malmöhus län. Landskrona	59	4	**63**	48	26
Malmöhus län. Hälsingborg	167	13	**180**	227	158
Malmöhus län. Ystad	22	12	**34**	22	29
Malmöhus län. Trelleborg	68	6	**74**	67	22
Malmöhus län. Eslöf	109	13	**122**	124	91
Malmöhus län. Skurup	49	15	**64**	57	40
Hallands län	3	8	**11**	10	6
Göteb. o. Bohus län	2	1	**3**	2	5
Göteborg	158	7	**165**	131	192
Skaraborgs län	1	—	**1**	—	—
Värmlands län	1	—	**1**	17	—
Örebro län	14	2	**16**	87	8
Västmanlands län	4	—	**4**	3	12
Kopparbergs län	8	4	**12**	2	7
Gäfle stad och län	2	3	**5**	3	1
Västernorrlands län	6	1	**7**	49	20
Jämtlands län	—	—	—	1	1
Västerbottens län	4	—	**4**	—	4
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans aug. 1912	**1822**	**271**	**2093**	**2002**	**1537**
» » 1911	1717	285	2002	—	—
» juli 1912	1288	249	1537	—	—

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidna månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 65 platser för hushållerskor, 280 för hus- och barnjungfrur, 192 för kokerskor och köksor, 927 för ensamjungfrur samt 1 303 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 59 servitriser, 31 städerskor, 24 kokerskor, 164 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 42, i jordbruks- o. d. arbete 357. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras tegelbruksarbetare 103, gjutare och formare 29, bleck- och plåtslagare 34, smeder och hofslagare 69, filare och bänkarbetare 36, maskinarbetare 26, d:o handtlangare 25, sågverks- och brädgårdsarbetare 29, möbel- och finsnickare 29, jord-, beton- o. d. arbetare 145, murare 43, murarbetsmän och tegelbärare 119, byggnadssnickare och timmermän 227, måleriarbetare 25, handels- och lagerarbetare 104, springpojkar 299, kuskar och åkeriarbetare 86, stufveriarbetare 70 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 140, tjänare på stat 1 511, tjänare i husbondes kost 862, tillfälliga arbetare 1 143, trädgårdspersonal 57, skogspersonal 11 samt diverse andra arbetare 11.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 2 093 platser, hvaraf 1 822 manliga och 271 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro resp. 2 002, 1 717 och 285 samt under nästlidna månad resp. 1 537, 1 288 och 249. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt uttryck för de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god, särskildt hvad beträffar den mindre verkstadsindustrien och byggnadsverksamheten. För kontors-, lager- och butiksbiträden har arbetstillgången däremot varit dålig. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god.

Uppsala län. Arbetsmarknaden har varit liflig. Efterfrågan å arbetskraft till jordbruket har varit mycket stor och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år. Brist på arbetskraft.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit särdeles god, särskildt till jordbruket, men äfven inom järn- och maskinindustrierna. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden kan betecknas som god med undantag för kontors- och butikspersonal. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång. Brist på arbetskraft.

Norrköping. Manliga afdelningen. Efterfrågan på tillfällig arbetskraft till jordbruket har varit riklig, hvarför ett stort antal af stadens arbetare där kunnat få anställning. Inom öfriga områden har arbetsmarknaden varit mindre god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit synnerligen riklig med brist på arbetskraft.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden inom jordbruket har varit mycket god; inom öfriga industrier och särskildt för grofarbetare mindre god. Brist å gifta ladugårdsskötare och statdrängar. På grund af den dåliga väderleken har arbetet vid torfmossarna varit nästan fullständigt nedlagdt. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god.

Kronobergs län. Manliga afdelningen. Efterfrågan på arbetskraft till jordbruket har varit synnerligen liflig. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång med brist på arbetskraft.

Norra Kalmar län. Arbetsmarknaden har varit ganska god och något bättre än under motsvarande tid föregående år.

Södra Kalmar län. Arbetsmarknaden medelgod för yrkeslärda arbetare, men särdeles ogynnsam för grofarbetare i allmänhet. För kvinnliga arbetare har arbetstillgången varit god.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god och bättre än under föregående månad. — Å kvinnliga afdelningen har varit brist på landsjungfrur samt kunniga tjänarinnor till husligt arbete.

Kristianstads län. Såväl tillgången å arbete som tillgången å arbetskraft har varit god och i det närmaste motsvarat hvarandra. De flesta tillsatta platserna afse jordbruket.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har något förbättrats. Tillgången på arbete inom staden har dock fortfarande varit otillräcklig för grof- och fabriksarbetare samt för handelsarbetare. Å yrkesmän af olika slag, särskildt möbelsnickare, maskinarbetare och målare samt äfven å daglönare till jordbruket har efterfrågan varit mycket liflig. Å de senare har tillgången ej motsvarat efterfrågan. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången å arbete varit god med undantag för kontors- och butikspersonal.

Lund. Arbetstillgången har varit mycket god å såväl manliga som kvinnliga afdelningen. Brist på skördearbetare till jordbruket.

Landskrona. Arbetsmarknaden har å manliga afdelningen varit synnerligen god. Brist på tillfällig arbetskraft till jordbruket. Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god. Brist på duglig arbetskraft såväl till jordbruket som husligt arbete.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden varit god, särskildt beträffande jordbruket, till hvilket brist på arbetskraft under skördearbetet gjort sig gällande. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god och ungefär lika med föregående månad och motsvarande tid föregående år.

Ystad. Såväl i staden som på landsbygden har arbetstillgången varit god med normal tillgång på arbetskraft. Brist på skördearbetare har dock gjort sig gällande.

Trelleborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har till jordbruket varit god med delvis brist på arbetskraft. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god. Brist på arbetskraft.

Eslöf. Arbetsmarknaden har varit tämligen god med undantag för grofarbetare och jordbruksarbetare.

Skurup. Arbetsmarknaden normal.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden något tryckt med dålig arbetstillgång. Efterfrågan på skördearbetare samt jordbruksarbetare till höstflyttningen har varit liflig. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången på arbete varit synnerligen riklig.

Göteborgs och Bohus län. Manliga afdelningen. I likhet med föregående månad har arbetsmarknaden varit god; dock har under månadens senare hälft efterfrågan på grofarbetare varit i aftagande: efterfrågan på jordbruksarbetare har varit ovanligt liflig. Brist på arbetskraft. — Kvinnliga afdelningen. Brist på tjänarinnor till landet.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit synnerligen god och omsättningen af arbetskraft betydligt större än under motsvarande månad föregående år. Förutom till

jordbruket, som ständigt är i behof af arbetskraft, har äfven inom maskinindustrien och en del andra yrken efterfrågan på arbetskraft öfverstigit tillgången. Med undantag för kontorspersonal, handels- och grofarbetare har icke någon arbetsbrist förekommit. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god.

Skaraborgs län. Arbetsmarknaden har varit mycket god å såväl manliga som kvinnliga afdelningen. De flesta tillsatta platserna för männen afse jordbruket.

Värmlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit särdeles liflig. — Kvinnliga afdelningen. Brist på tjänarinnor till landet.

Örebro län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år, särskildt för jordbruket. Inom städerna har arbetstillgången varit ringa. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång. Brist på arbetskraft.

Västmanlands län. Arbetsmarknaden har under månaden varit synnerligen god inom alla yrkesgrupper med undantag af grofarbetarfacket. Bristen på tjänare till såväl städerna som landsbygden har varit ovanligt stor.

Kopparbergs län. Arbetstillgången har å manliga afdelningen varit särdeles god och bättre än under motsvarande tid föregående år. För byggnadssnickare, mot slutet af månaden äfven för grofarbetare, har tillgången å arbete varit betydligt större än efterfrågan. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god; tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva i regel motsvarat hvarandra. Ett mindre öfverflöd på icke yrkeskunnig arbetskraft har varit rådande. — Kvinnliga afdelningen. Brist på tjänare till husligt arbete.

Västernorrlands län. Arbetsmarknaden har under månaden varit synnerligen god. Brist på arbetskraft har varit rådande, särskildt å kvinnliga afdelningen.

Jämtlands län. Arbetstillgången har varit god, särskildt å kvinnliga afdelningen.

Västerbottens län. Efterfrågan å arbetskraft å såväl manliga som kvinnliga afdelningen har varit mycket liflig inom alla yrkesgrupper och har en del platser i brist på lämplig arbetskraft ej kunnat tillsättas.

Norrbottens län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god. Brist på yrkesarbetare. — Kvinnliga afdelningen. Brist på kunniga köksor och ensamjungfrur.

B) *Tillgång på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Maskin- och metallarbetare, snickare och timmermän, kontors-, butiks- och magasinspersonal, åkeri- och grofarbetare. — Tvätterskor, städerskor, hushållerskor.	Gifta och ogifta kördrängar, daglönare. — Kokerskor, husjungfrur, ensamjungfrur, diskerskor.
Uppsala län.	
——	Gifta kördrängar, ladugårdsskötare. — Mjölk- och landsjungfrur.
Södermanlands län.	
Yngre fabriksarbetare, springgossar. — Yngre tjänstflickor.	Järnsvarfvare, kör- och ladugårdskarlar. — Dugliga tjänarinnor till staden och landet.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Östergötlands län.	
Rättare, befallningsmän, inspektorer, gårdsbokhållare, ogifta stall- och arbetsdrängar, maskinarbetare, sågverksarbetare, skomakare, bokhållare. — Kapp- och klädningssömmerskor, butikspersonal.	Ladugårdssköterskor, körkarlar, gjutare, smeder och slöjdare, möbelsnickare. — Mjölkjungfrur, servitriser, köksor till hotell, tjänarinnor till husligt arbete.
Norrköping.	
I de flesta yrken och fack.	Mjölkjungfrur, dugliga tjänarinnor till husligt arbete.
Jönköpings län.	
Grofarbetare, f. d. militärer.	Gifta ladugårdssköterskor och statdrängar, ogifta ladugårdsdrängar. — Dugliga ensamjungfrur, tjänarinnor till landet.
Kronobergs län.	
——	Jordbruksarbetare. — Mjölkjungfrur, dugliga ensamjungfrur.
Norra Kalmar län.	
——	Ladugårdskarlar, trädgårdsmästare, stalldrängar, utarbetare. — Mjölkerskor, tjänarinnor till husligt arbete.
Södra Kalmar län.	
Grofarbetare.	Jordbruksarbetare. — Landsjungfrur, dugliga tjänarinnor till hemmen.
Blekinge län.	
Handelspersonal och grofarbetare.	Drängar, ladugårdskarlar. — Mjölkjungfrur, kokerskor, ensamjungfrur.
Kristianstads län.	
——	Gifta och ogifta kördrängar. — Mjölkjungfrur, kunniga kokerskor och ensamjungfrur.
Malmö.	
Kontors-, butiks- och handelsarbetare, vaktmästare, gårdsdrängar, statdrängar, statryktare, kuskar, chaufförer, grof- och fabriksarbetare. — Butiks- och kontorspersonal, husföreståndarinnor, servitriser, kontorsstäderskor, hjälpkvinnor.	Plåtslagare, smidare, järnsvarfvare, elektriker, möbelsnickare, murare, byggnadssnickare, målare, yngre jordbruksdrängar, lärpojkar. — Mjölkjungfrur, kunniga ensamjungfrur, diskerskor till hotell, passflickor.
Lund.	
Tvätt- och rengöringskvinnor, servitriser.	Daglönare, ryktare. — Städerskor, kokerskor, ensamjungfrur, mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Kontors- och butiksbiträden, springpojkar.	Daglönare. — Mjölkjungfrur, dugliga ensamjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Hälsingborg.	
Jord-, beton- och schaktningsarbetare, murerearbetsmän, maskinister, fabriks-, handels-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, hushållerskor, hjälpkvinnor och springflickor.	Jordbruksdrängar, daglönare, tegelbruksarbetare, smeder, murare. — Mjölk- och landsjungfrur, diskerskor, köksor, kunniga ensamjungfrur.
Ystad.	
——	Mjölkjungfrur, kokerskor, städerskor, kunniga ensamjungfrur.
Trelleborg.	
——	Jordbruksarbetare. — Tjänarinnor till landet, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Eslöf.	
Jordbruks- och grofarbetare, springgossar.	Tjänarinnor.
Skurup.	
——	Jordbruksarbetare. — Tjänarinnor till landtbruket.
Hallands län.	
Byggnadssnickare, grofarbetare, springpojkar.	Murare, målare, järnsvarfvare, maskinreparatörer.
Göteborgs och Bohus län.	
Kontorsbiträden, industri- och grofarbetare, springpojkar.	Byggnadssnickare, smedhandtlangare, jordbruksarbetare. — Tjänarinnor till landet.
Göteborg.	
Bokhållare, handelsbiträden, handelsarbetare, sjöfolk, f. d. militärer, grofarbetare. — Kontors- och butiksbiträden, hushållerskor.	Jordbruksarbetare, gjutare, bleck- och plåtslagare, grofplåtslagare, filare, maskinarbetare, järnsvarfvare, elektr. montörer, rörläggare, prämtimmermän. — Mjölkjungfrur, tjänarinnor till hemmen, passflickor.
Skaraborgs län.	
——	Gifta jordbruksarbetare. — Landsjungfrur, tjänarinnor till hemmen.
Värmlands län.	
Manlig och kvinnlig kontors- och butikspersonal.	Tjänarinnor, alla slag.
Örebro län.	
——	Lands- och ensamjungfrur.
Västmanlands län.	
——	Yrkeskunniga järn- och metallarbetare. — Dugliga tjänarinnor.
Kopparbergs län.	
Rättare, kuskar.	Byggnadssnickare. — Kokerskor, mjölkjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
	Gäfle stad och län.
Grofarbetare, handtlangare.	Kokerskor, köksor, kunniga ensamjungfrur.
	Västernorrlands län.
——	Tjänarinnor, alla slag.
	Jämtlands län.
——	Jordbruksdrängar, jordbruksarbetare. — Lands- och ladugårdsjungfrur, kokerskor, köksor, diskerskor, ensamjungfrur.
	Västerbottens län.
Kontors- och butikspersonal.	Ladugårdsjungfrur, kunniga köksor och ensamjungfrur.
	Norrbottens län.
Servitriser och städerskor.	Kunniga köksor, ensamjungfrur.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *augusti* 1912.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	5 177	5 600	3 735	576	1 129	357	**5 753**	**6 729**	**4 092**	85	61
II. *Grufdrift* och malmförädling	37	31	24	—	—	—	**37**	**31**	**24**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	149	190	130	5	1	1	**154**	**191**	**131**	81	69
B Metall- o. maskinindustri	672	501	299	18	5	4	**690**	**506**	**303**	1.36	60
C Trävaruindustri	200	169	79	1	3	2	**201**	**172**	**81**	117	47
D Byggnadsverksamhet	975	864	641	—	—	—	**975**	**864**	**641**	113	74
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	35	24	16	10	2	1	**45**	**26**	**17**	—	—
F Textilindustri	77	7	5	58	37	14	**135**	**44**	**19**	307	43
G Beklädnadsindustri	59	19	7	172	79	33	**231**	**98**	**40**	236	41
H Närings- och njutningsämnesindustri	202	110	54	130	154	50	**332**	**264**	**104**	126	39
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	38	11	11	17	16	11	**55**	**27**	**22**	204	81
J Trämasse- och pappersindustri	24	19	14	12	14	7	**36**	**33**	**21**	109	64
K Gratisk industri	47	15	12	7	9	8	**54**	**24**	**20**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	277	101	70	24	11	10	**301**	**112**	**80**	169	71
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	63	28	23	27	13	8	**90**	**41**	**31**	220	76
B Butiks- och magasinspersonal	415	265	198	193	102	40	**608**	**367**	**238**	166	65
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	92	82	53	520	811	323	**612**	**893**	**376**	69	42
D Landtransport	882	715	493	118	109	48	**1 000**	**824**	**541**	121	66
E Vattentransport	163	118	100	1	1	1	**164**	**119**	**101**	138	85
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	15	27	20	—	4	1	**15**	**31**	**21**	—	—
V. Husligt arbete	3	4	2	4 944	6 186	2 968	**4 947**	**6 190**	**2 970**	80	48
VI. Allmän och litterär verksamhet	27	14	10	43	34	12	**70**	**48**	**22**	146	46
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	1 973	1 109	1 018	110	1	1	**2 083**	**1 110**	**1 019**	188	92
Summa för aug. 1912	**11 602**	**10 023**	**7 014**	**6 986**	**8 721**	**3 900**	**18 588**	**18 744**	**10 914**	**99**	**58**
» » » 1911	10 227	7 632	5 284	6 112	7 201	3 427	16 339	14 833	8 711	110	59

[1] Jfr noten å sid. 792.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**167**	**245**	**161**	**616**	**737**	**444**	**603**	**812**	**432**
Däraf kvinnor	2	10	3	48	75	30	56	106	33
II. Grufdrift och malmförädling	—	**2**	**2**	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**10**	**35**	**19**	**10**	**25**	**19**	—	—	—
Däraf kvinnor	5	—	—	—	1	1			
B Metall- och maskinindustri	**215**	**165**	**85**	**21**	**11**	**9**	**27**	**20**	**15**
Däraf kvinnor	12	2	1						
C Trävaruindustri	**23**	**29**	**15**	**4**	**4**	**1**	**6**	**1**	**1**
D Byggnadsverksamhet	**402**	**314**	**257**	**10**	**18**	**16**	**17**	**14**	**11**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**8**	**8**	**7**	**2**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	1	1						
F Textilindustri	**7**	**3**	**3**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	3	3						
G Beklädnadsindustri	**70**	**23**	**4**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	60	22	4						
H Närings- och njutningsämnesindustri	**47**	**38**	**15**	**17**	**18**	**6**	**10**	**5**	**1**
Däraf kvinnor	23	20	9	2	9	3	5	4	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**8**	**7**	**3**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	5	7	3						
J Trämasse- och pappersindustri	**12**	**12**	**7**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	8	9	5						
K Grafisk industri	**11**	**2**	**1**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	2	1						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**49**	**17**	**13**	**11**	**4**	**2**	**20**	**9**	**6**
Däraf kvinnor	5	4	4				3	3	2
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**38**	**16**	**10**	**3**	**2**	**2**	—	—	—
Däraf kvinnor	16	6	3	1	1	1			
B Butiks- o. magasinspersonal	**234**	**179**	**103**	**14**	**7**	**2**	**3**	**3**	**3**
Däraf kvinnor	43	41	8	4	1	1	3	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	**211**	**254**	**97**	**15**	**8**	**6**	**3**	**10**	**6**
Däraf kvinnor	171	230	80	14	7	6	3	9	6
D Landtransport	**288**	**341**	**190**	**19**	**15**	**8**	**20**	**12**	**10**
Däraf kvinnor	16	18	2	5	4	4	4	2	1
E Vattentransport	**27**	**35**	**28**	**1**	—	—	—	**5**	**5**
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	**9**	**21**	**11**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	4	1						
V. Husligt arbete	**1 014**	**1 534**	**716**	**130**	**135**	**86**	**114**	**113**	**38**
Däraf kvinnor	1 014	1 534	716	130	135	86	114	113	38
VI. Allmän och litterär verksamhet	**36**	**11**	**3**	**1**	—	—	**1**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	20	10	3	1	—	—	1	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**477**	**275**	**251**	**76**	**5**	**4**	**21**	**20**	**17**
Däraf kvinnor	2	1	1	2	—	—			
Summa för aug. månad år 1912	**3 363**	**3 566**	**2 001**	**951**	**989**	**605**	**845**	**1 025**	**546**
Däraf kvinnor	1 407	1 924	848	207	233	132	189	238	81
» » » månad år 1911	2 869	2 534	1 498	878	842	531	660	856	345
Däraf kvinnor	1 250	1 521	743	210	236	139	157	264	66

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kronobergs län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.														
Ansökningar om arbete.	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.
347	**432**	**379**	**1 332**	**1 295**	**830**	**192**	**141**	**75**	**11**	**14**	**3**	**90**	**115**	**43**	**59**	**66**	**38**
7	48	11	182	233	119	9	23	6	—	1	—	8	15	4	9	15	6
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	**13**	**12**	**28**	**5**	**3**	**2**	**5**	**3**	—	—	—	**5**	—	—	**15**	**8**	**8**
36	**23**	**16**	**25**	**25**	**6**	**16**	**10**	**7**	—	**1**	**1**	**10**	**9**	**4**	**18**	**11**	**8**
															—	1	1
21	**6**	**4**	**13**	**14**	**4**	**6**	**8**	**1**	**1**	—	—	**1**	—	—	**3**	**2**	**1**
57	**20**	**19**	**29**	**26**	**22**	**4**	**2**	**2**	—	—	—	**23**	**8**	**6**	**19**	**32**	**24**
2	**2**	**2**	—	**1**	—	**1**	**3**	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**2**	—
			—	1	—												
63	**10**	**9**	**5**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	7	7	2	1	—												
13	**6**	**3**	**19**	**14**	**1**	**1**	**2**	—	**1**	—	—	**1**	—	—	**5**	**2**	**2**
9	5	2	15	9	1	—	1	—	1	—	—	1	—	—	5	2	2
18	**15**	**6**	**28**	**26**	**6**	**9**	**9**	**6**	**1**	—	—	**3**	**6**	**2**	**10**	**8**	**5**
3	13	4	17	20	5	4	4	4				1	5	1	2	5	3
1	—	—	**2**	—	—	**1**	—	—	—	—	—	**11**	**8**	**8**			
1	—	—	1	—	—							5	5	5	—	—	—
13	**4**	**3**	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	—
			—	1	—										—	1	—
17	**8**	**8**	**1**	—	—	**5**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	5	5															
11	**3**	**3**	**13**	**8**	**3**	**5**	**2**	**1**	—	—	—	**8**	**12**	**12**	**13**	**2**	**1**
															2	—	—
3	**2**	—	**10**	**5**	**5**	**3**	—	—	**2**	—	—	**1**	—	—	**1**	**1**	**1**
2	2	—	6	4	4							1	—	—			
16	**5**	**1**	**10**	**4**	**3**	**3**	**1**	—	—	—	—	**2**	—	—	**10**	**1**	**1**
4	3	—	7	2	2	1	—	—				2	—	—	7	1	1
18	**60**	**36**	**31**	**31**	**7**	**10**	**11**	**7**	**4**	**1**	**1**	**14**	**19**	**11**	**8**	**20**	**14**
15	57	33	29	25	6	9	9	6	3	1	1	11	17	9	7	18	13
42	**35**	**24**	**51**	**20**	**11**	**5**	**1**	**1**	**2**	—	—	**8**	**4**	**1**	**30**	**16**	**10**
4	8	4	21	3	3							—	2	1	2	1	—
27	**1**	—	**3**	**12**	**11**	—	—	—	—	—	—	**3**	—	—	**2**	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**4**	—	—	—	—	—
63	**245**	**83**	**413**	**464**	**198**	**181**	**155**	**87**	**14**	**24**	**9**	**107**	**97**	**57**	**246**	**161**	**87**
63	245	83	413	464	198	181	155	87	14	24	9	107	97	57	246	161	87
1	**2**	**1**	**5**	**7**	**4**	—	—	—	**1**	**1**	**1**	**1**	—	—	—	—	—
1	2	1	4	4	1							1	—	—			
179	**22**	**21**	**72**	**25**	**14**	**14**	**5**	**5**	—	—	—	**7**	**4**	—	**30**	**10**	**10**
104	—	—	2	—	—												
963	**914**	**630**	**2 090**	**1 984**	**1 128**	**458**	**356**	**196**	**37**	**41**	**15**	**299**	**282**	**144**	**470**	**344**	**210**
236	395	150	699	771	339	204	192	103	18	26	10	137	141	77	280	205	113
985	746	477	2 028	2 100	1 056	450	351	175	—	—	—	229	239	112	348	264	162
249	358	121	711	940	353	201	193	86	—	—	—	70	110	41	214	160	97

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**321**	**316**	**203**	**203**	**241**	**207**	**157**	**183**	**134**
Däraf kvinnor	52	53	14	14	40	27	10	17	8
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	**6**	**2**	**2**
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**6**	**10**	**5**	—	**6**	**6**	**10**	**18**	**18**
B Metall- och maskinindustri	**5**	**3**	**3**	**76**	**26**	**22**	**28**	**10**	**7**
Däraf kvinnor				4	2	2	1	—	—
C Trävaruindustri	**6**	**2**	**1**	**15**	**6**	**2**	**6**	**7**	**2**
Däraf kvinnor				1	—	—	—	1	—
D Byggnadsverksamhet	**1**	—	—	**91**	**59**	**50**	**70**	**37**	**33**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	**3**	**1**	**1**	**12**	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—	4	—	—
F Textilindustri	—	—	—	**29**	**3**	**3**	**5**	**2**	—
Däraf kvinnor				25	3	3	2	2	—
G Beklädnadsindustri	**2**	**3**	—	**43**	**17**	**15**	**14**	**7**	**3**
Däraf kvinnor	2	3	—	36	17	15	7	5	2
H Närings- och njutningsämnesindustri	**9**	**4**	**1**	**32**	**13**	**9**	**31**	**8**	**5**
Däraf kvinnor	4	1	—	18	10	7	13	5	3
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	**5**	**2**	**2**	**6**	—	—
Däraf kvinnor				—	2	2	2	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	**2**	—	—	**4**	**2**	**1**
Däraf kvinnor				1	—	—	1	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	**4**	**2**	**2**	—	**1**	**1**
Däraf kvinnor				2	2	2			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**1**	—	—	**90**	**16**	**15**	**7**	**2**	**2**
Däraf kvinnor				7	2	2	1	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	**1**	**1**	**1**	**4**	**1**	**1**
B Butiks- och magasinspersonal	**2**	**2**	—	**112**	**19**	**16**	**7**	**6**	**5**
Däraf kvinnor	1	1	—	66	13	10	3	6	5
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**14**	**20**	**9**	**40**	**53**	**37**	**35**	**31**	**12**
Däraf kvinnor	13	18	7	29	49	34	31	28	10
D Landtransport	**5**	**6**	**1**	**172**	**93**	**72**	**58**	**25**	**20**
Däraf kvinnor	—	1	—	32	37	18	14	8	5
E Vattentransport	**3**	**2**	**1**	**16**	**2**	**2**	**19**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	**1**	**1**	—	—	—
V. Husligt arbete	**115**	**116**	**71**	**475**	**358**	**264**	**173**	**173**	**101**
Däraf kvinnor	115	116	71	475	358	264	173	173	101
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	**6**	**4**	**3**	**1**	—	—
Däraf kvinnor				6	3	2	1	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**19**	**24**	**21**	**251**	**132**	**132**	**68**	**9**	**8**
Summa för aug. månad år 1912	**509**	**508**	**316**	**1 666**	**1 055**	**862**	**721**	**524**	**355**
Däraf kvinnor	187	193	92	718	538	388	263	245	134
» » » månad år 1911	**477**	**439**	**242**	**1 524**	**970**	**807**	**832**	**557**	**404**
Däraf kvinnor	211	188	93	658	521	385	272	228	136

l ä n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
525	728	415	111	117	79	97	173	82	57	113	24	125	182	91
48	150	33	14	22	10	3	56	—	16	45	3	7	20	6
3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
18	13	5	1	2	1	8	21	16	—	—	—	1	3	1
27	19	12	7	15	8	103	85	63	5	7	2	2	2	1
						1	—	—						
7	8	6	4	1	—	33	28	18	8	1	—	—	—	—
						—	2	2						
47	58	39	13	18	6	98	105	90	5	2	—	—	—	—
8	1	—	—	—	—	8	6	6	—	—	—	—	—	—
1	—	—				2	—	—						
4	2	2	6	—	—	13	20	2	—	—	—	—	—	—
			2	—	—	4	18	1						
10	3	2	3	—	—	30	12	5	1	1	—	—	—	—
3	—	—	2	—	—	22	10	4						
43	14	7	5	14	10	33	48	12	3	7	3	3	5	1
13	5	2	—	2	2	6	36	3	—	3	1	3	3	1
—	1	1	—	—	—	8	2	1	4	—	—	—	—	—
						3	2	1						
—	—	—	—	—	—	4	12	10	—	—	—	—	—	—
						2	3	2						
2	—	—	—	—	—	10	9	7	—	—	—	—	—	—
18	14	11	2	1	1	16	5	3	4	3	2	—	—	—
1	—	—				—	2	2						
1	—	—	—	—	—	17	12	10	—	—	—	1	1	1
14	4	2	7	5	3	115	112	89	10	2	—	—	—	—
5	1	—	2	2	2	23	17	5	3	2	—			
15	21	12	8	19	8	33	114	18	15	19	11	—	2	—
11	19	10	7	17	6	25	100	10	15	16	9	—	2	—
49	22	21	18	4	2	128	139	111	21	8	6	—	—	—
3	1	1	3	3	1	3	13	4	3	—	—			
7	—	—	2	—	—	37	52	44	3	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
359	346	189	93	118	70	519	945	430	78	81	30	40	70	31
356	346	189	93	118	70	519	941	428	78	81	30	40	70	31
—	2	2	1	2	2	9	6	1	—	3	1	—	—	—
			1	2	2	3	2	—	—	2	—			
149	66	59	17	10	6	316	254	248	44	27	27	2	2	2
1 306	1 322	785	298	326	196	1 637	2 161	1 267	259	274	106	174	267	128
441	522	235	124	166	93	616	1 202	462	115	149	43	50	95	38
218	271	131	276	325	176	1 189	1 124	840	218	254	131	213	170	80
94	159	64	103	150	75	511	585	390	94	142	64	47	72	23

Yrkesgrupper.	Värmlands län.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**62**	**66**	**40**	**212**	**200**	**112**	**343**	**386**	**235**
Däraf kvinnor	2	18	2	19	36	8	42	74	22
II. Grufdrift och malmförädling	**1**	—	—	—	—	—	**9**	**7**	**3**
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**4**	**4**	**4**	**5**	**2**	—	**6**	**4**	—
B Metall- och maskinindustri	**1**	**2**	—	**7**	**5**	**5**	**22**	**28**	**16**
C Trävaruindustri	**4**	—	—	**5**	**3**	**2**	**4**	**2**	**2**
D Byggnadsverksamhet	**3**	**7**	**1**	**17**	**5**	**4**	**17**	**19**	**19**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**1**
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	**3**	—	—
Däraf kvinnor	—	—	—	—	—	—	1	—	—
G Beklädnadsindustri	**1**	**1**	—	**5**	—	—	**2**	**2**	**2**
Däraf kvinnor							1	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	**1**	**1**	**1**	**6**	**3**	**3**	**8**	**9**	**2**
Däraf kvinnor	1	1	1	2	—	—	7	4	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	**5**	—	—	**9**	**13**	**4**
Däraf kvinnor				1	—	—			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**1**	—	—	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
B Butiks- o. magasinspersonal	**10**	**2**	**2**	**10**	**1**	**1**	**5**	**3**	**2**
Däraf kvinnor	1	1	1	4	1	1	2	2	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**4**	**16**	**1**	**18**	**24**	**10**	**8**	**16**	**12**
Däraf kvinnor	2	14	—	14	23	9	8	15	11
D Landtransport	**8**	**3**	**2**	**15**	**19**	**12**	**8**	**12**	**9**
Däraf kvinnor				3	4	2	—	1	1
E Vattentransport	**1**	**2**	**2**	—	—	—	—	**2**	**2**
Däraf kvinnor	—	1	1						
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	**1**	**8**	**8**
V. Husligt arbete	**34**	**95**	**20**	**158**	**189**	**87**	**137**	**169**	**76**
Däraf kvinnor	34	95	20	158	189	87	137	169	76
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	**1**	**1**	—	—	—	**1**	**3**	**2**
Däraf kvinnor	—	1	1				1	2	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**8**	**7**	**7**	**66**	**55**	**55**	**61**	**16**	**15**
Summa för augusti månad år 1912	**143**	**207**	**81**	**530**	**506**	**291**	**644**	**700**	**410**
Däraf kvinnor	40	131	26	202	253	107	199	268	114
» » » månad år 1911	113	94	60	344	229	175	556	436	238
Däraf kvinnor	44	65	37	138	111	67	160	200	92

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Västernorrlands län.			Jämtlands län.			Västerbottens län.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
66	**57**	**32**	**15**	**10**	**4**	**6**	**7**	**1**	**15**	**66**	**19**	**19**	**24**	**8**	**2**	**3**	**1**
16	23	8	1	4	—	2	—	—	4	30	1	5	14	3	—	1	—
15	**20**	**17**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	**7**	**4**	—	**4**	**4**	—	—	—	**1**	**2**	**1**	**2**	**4**	**2**	—	—	—
10	**3**	**3**	**19**	**6**	**4**	**2**	**5**	**2**	**3**	**3**	**1**	**4**	**10**	**3**	**1**	**2**	—
9	**10**	**10**	**10**	**1**	—	**1**	**13**	**1**	**4**	**3**	**3**	**7**	**20**	**7**	—	**3**	—
24	**47**	**20**	**14**	**14**	**14**	**2**	**22**	**4**	**4**	**14**	**1**	**5**	**16**	**3**	**3**	**7**	—
—	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	**3**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			—	3	—												
3	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	—	—	—	—	**1**	—	**4**	**2**	**1**	**2**	—	—
3	1	1	—	1	1				—	1	—	3	1	—	2	—	—
4	**1**	—	**6**	**7**	**2**	—	—	—	**4**	**5**	**1**	—	—	—	**1**	—	—
3	1	—	1	3	—				1	—	—				1	—	—
9	**7**	**7**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**2**	—	—	—	—	—	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	**14**	**1**	**1**	—	—	—	**1**	—	—	**1**	—	—	—	—	—
			3	—	—							1	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	—	—	**1**	—	—
7	**3**	**1**	**4**	**3**	**3**	**2**	**1**	**1**	**3**	**1**	—	**3**	**2**	—	**5**	**1**	—
2	3	1	1	1	1	2	1	1				3	2	—	4	1	—
24	**23**	**15**	**17**	**27**	**14**	**9**	**16**	**9**	**20**	**45**	**4**	**13**	**13**	**6**	**25**	**20**	**13**
23	20	14	17	26	13	8	15	8	19	42	4	11	13	6	25	17	12
9	**13**	**7**	**15**	**12**	**11**	**12**	**14**	**6**	**11**	**3**	—	**6**	**5**	**5**	—	**2**	**1**
3	1	—				1	2	1	1	—	—						
—	—	—	**8**	**4**	**4**	**1**	—	—	**2**	**1**	**1**	**2**	**1**	**1**	—	—	—
						1	—	—									
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
129	**121**	**52**	**74**	**92**	**33**	**37**	**47**	**16**	**59**	**115**	**22**	**95**	**113**	**65**	**90**	**114**	**52**
129	121	52	74	92	33	37	47	16	59	115	22	95	113	65	90	114	52
2	**2**	—	—	—	—	—	**1**	—	—	**1**	—	**4**	**1**	—	—	—	—
2	2	—				—	1	—	—	1	—	1	1	—			
49	**33**	**17**	**49**	**43**	**43**	**12**	**14**	**11**	**64**	**30**	**27**	**14**	**9**	**7**	**18**	**13**	**12**
371	**348**	**186**	**249**	**228**	**138**	**84**	**141**	**51**	**192**	**291**	**80**	**181**	**220**	**108**	**148**	**165**	**79**
181	172	76	97	130	48	51	66	26	84	189	27	119	144	74	122	133	64
259	251	145	233	189	116	185	158	87	101	125	36	—	—	—	72	145	64
96	138	59	94	114	53	105	87	34	34	57	9	—	—	—	61	120	46

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Obs! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222	228
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200	205
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150	151
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114	111
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49	48
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169	152
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125	116
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—	126
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149	149
13	» konserverade	»							134	128
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27	29
15	färsk	»							76	48
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46	47
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32	30
19	råg-, » »	»	19	19	19	20	23	22	20	20
20	rågsikt-, » »	»	23	24	24	26	29	28	26	25
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34	32
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28	—
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63	64
24	» » » svenska	»							39	39
25	» billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40	39
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39	37
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28	27
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76	74
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45	44
31	» » » mjölk	»							61	60
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98	96
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117	116
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60	58
36	Fårkött, färskt	»	103	105	118	125	125	121	118	115
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103	102
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129	120
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138	129
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149	139
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31	31
42	strömming	»	42	40	40	43	37	37	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80	79
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39	39
45	» » slofetsill	»							34	34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23	25
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54	51
48	» » torsk	»							45	45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125	155
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71	69
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17	15
53	» Standard White	»							15	14
54	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280	2280
55	barr-	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 73	[5] 80	[5] 74	187	185
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130	132
59	» eng. kamin- »	»	—	—	—	—	—	—	159	156

[1]) Preliminära siffror. — [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [3]) Uppgifterna afse å vissa
[5]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [6]) Uppgifterna afse för april endast tva

Obs! Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(juli 1911—juli 1912) för samtliga orter.

28 orter, men för åren 1910—1912 för 39 orter.

Juli 1911	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912	Febr. 1912.	Mars 1912.	April 1912.	Maj 1912	Juni 1912	Juli [1] 1912	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	8	8	8	8	7	8	2
5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	3
218	233	244	252	246	245	243	241	241	237	228	228	229	4
194	211	222	228	224	223	218	211	210	211	208	207	207	5
151	151	151	152	153	153	154	154	154	154	154	155	155	6
110	111	111	111	112	112	114	114	113	113	113	114	114	7
49	48	48	47	48	48	50	50	50	51	50	51	50	8
141	143	149	154	155	155	156	155	156	156	156	156	156	9
107	107	115	119	120	120	120	120	120	122	122	122	123	10
115	116	124	129	130	131	131	131	131	131	131	132	132	11
125	131	145	169	201	219	212	205	155	122	118	122	130	12
119	120	130	136	143	143	143	150	144	[6]138	[6] 130	[6] 128	126	13
28	27	34	32	31	30	32	33	33	35	35	35	35	14
55	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	15
29	28	29	29	29	29	30	30	29	30	29	30	30	16
45	46	47	51	51	52	53	53	53	53	53	53	53	17
30	30	30	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	18
20	20	20	20	20	20	21	21	22	22	22	22	22	19
25	25	26	26	26	26	26	27	27	27	27	27	27	20
31	31	32	33	33	34	35	36	36	36	36	36	36	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	23
39	39	39	39	39	39	39	40	40	40	40	40	40	24
33	33	33	34	34	34	34	34	34	34	35	35	35	25
39	39	39	40	40	40	40	40	40	40	40	41	41	26
37	37	37	37	37	37	38	38	38	38	38	38	38	27
27	27	28	27	28	28	28	29	28	28	28	29	29	28
74	74	74	74	74	74	75	76	76	76	75	76	75	29
44	44	45	44	44	44	44	45	44	45	45	45	45	30
60	60	60	60	60	60	60	60	61	60	61	61	61	31
100	99	97	94	92	93	95	94	96	100	106	111	119	32
81	80	78	76	74	75	77	77	78	81	86	90	96	33
116	116	114	114	113	115	116	116	117	119	121	123	126	34
58	58	58	57	57	59	59	59	60	60	61	64	67	35
122	117	110	103	102	107	110	115	117	123	127	129	130	36
104	102	101	97	97	97	100	101	102	102	105	105	107	37
120	120	119	117	114	113	113	113	113	116	120	122	124	38
129	128	126	125	123	123	121	122	121	124	126	128	129	39
136	137	136	132	135	134	133	131	133	132	133	131	134	40
37	37	36	34	33	29	25	27	27	29	33	33	33	41
35	33	36	38	40	37	36	36	34	32	35	32	33	42
80	80	80	78	77	77	76	78	76	75	76	77	78	43
39	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	41	44
33	34	33	34	35	35	35	35	34	34	35	35	34	45
25	24	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	24	46
51	51	51	51	51	51	51	51	52	51	51	51	51	47
46	46	46	44	44	45	43	44	45	44	42	41	41	48
153	155	159	165	169	170	172	172	172	174	176	176	176	49
68	72	72	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
16	15	15	14	14	14	14	14	14	15	16	17	18	52
13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	15	16	53
2280	2280	2280	2300	2300	2300	2310	2320	2340	2340	2340	2330	2330	54
1810	1820	1820	1830	1830	1840	1840	1850	1870	1870	1860	1850	1860	55
184	184	189	189	188	189	187	187	195	193	191	184	184	56
372	371	371	375	376	376	378	388	403	404	395	392	393	57
131	133	133	134	136	136	139	145	152	152	152	153	151	58
155	155	154	155	157	157	159	166	179	182	171	172	176	59

orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [4]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. — orter, för maj en och för juni tre orter, å hvilka höga äggpris gällde.

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:								
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47	50
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga[3])	40	40	46	48	46	40	41	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37	36
» 3. Mindre feta[4])	28	29	36	38	35	27	28	25
Kvigor (och stutar):								
Extra prima[5])	—	—	58	60	59	52	55	58
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[6])	46	46	51	54	52	45	44	46
» 2. Mindre feta[6])	37	37	44	48	44	36	36	36
Tjurar:								
Extra prima[7])	—	—	55	57	56	46	49	55
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43	46
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)[8])	39	41	46	49	44	38	40	43
» 3. Mindre köttiga[9])	33	36	40	38	39	32	33	33
Oxar:								
Extra prima[10])	—	—	—	—	58	—	47	50
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43	44
» 2. Mindre feta[11])	—	—	42	46	43	34	36	38
Kalfvar:								
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[12])	57	59	64	68	63	60	61	60
» (70—90 »)[12])	51	53	54	61	56	55	55	52
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40	41
Får:								
Yngre, feta[13])	—	—	53	54	52	50	51	51
Äldre, » [14])	—	—	44	49	46	45	45	42
Svin:								
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77	64
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73	62
Suggor	39	45	66	57	46	58	67	53

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 Stockholm och Malmö. Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för nov. 1911 och jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — Malmö samt för febr.—juli 1912 Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna för juli 1911—jan. juli 1911—jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — [7]) Uppgifterna för juli—dec. 1911 afse endast Göteborg. [9]) Uppgifterna för juli 1911 afse Malmö och Göteborg, för aug.—dec. 1911 och jan. 1912 endast Malmö och för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [11]) Uppgifterna för nov. 1911—juli 1912 afse gifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg, för juli—dec. 1911 samt för maj—juli 1912 Stock- 1912 Stockholm och Göteborg.

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—juli 1912.

(juli 1911—juli 1912) för alla tre orterna.

Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.	Juli 1912.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
51	52	52	53	51	47	48	48	49	53	58	58	60
44	42	40	40	41	38	40	41	42	45	48	50	52
39	37	35	35	34	33	35	37	38	41	44	45	47
27	25	23	22	21	21	22	28	27	31	34	37	38
57	57	58	59	60	59	59	54	55	60	62	64	65
49	47	46	46	45	45	46	45	46	50	53	55	57
39	37	36	36	35	35	35	35	35	41	44	46	48
56	55	54	55	55	55	56	54	55	57	60	61	64
48	47	45	46	46	46	48	48	49	53	55	57	59
45	43	42	43	43	42	45	44	45	49	51	52	55
36	33	31	30	29	28	30	36	35	40	43	45	46
—	56	47	50	46	45	49	49	50	54	57	58	61
47	45	43	43	42	40	43	43	44	49	52	54	55
41	38	36	36	36	35	37	37	39	41	43	45	48
57	55	59	59	60	60	62	63	63	66	68	69	69
50	49	52	53	54	54	55	55	55	56	59	61	61
42	40	41	42	42	43	44	43	43	46	47	49	47
50	47	47	46	45	48	48	49	49	50	58	58	56
41	39	35	33	33	34	38	42	49	50	53	53	52
64	64	63	59	59	58	60	62	63	67	74	75	75
60	61	61	58	57	57	59	61	62	65	72	72	72
49	48	49	48	48	48	49	50	54	56	59	56	56

— [3]) Uppgifterna för juli—dec. 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö; för febr.—juni 1912 [4]) Uppgifterna för juli 1911 afse Malmö och Göteborg, för aug.—dec. 1911 och jan. 1912 endast 1912 afse endast Malmö samt för febr.—juni 1912 Stockholm och Malmö. — [6]) Uppgifterna för Malmö och för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [8]) Uppgifterna för dec. 1911 afse Malmö och endast Malmö samt för febr.—juli 1912 Stockholm och Malmö. — [10]) Uppgifterna för 1911 afse Stockholm och Göteborg. — [12]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [13]) Upp-holm och Göteborg. — [14]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för mars—juli

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *juli* 1911—*juli* 1912.

(Enligt verkonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Juli 1911	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars. 1912	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.	Juli 1912.
		Medelpris (öre).												
Fisk och *fiskvaror*:[1]														
Abborre	kg.	56	44	61	61	51	53	60	—	87	62	46	39	51
Braxen	»	—	—	39	28	44	—	41	—	49	35	46	32	32
små	»	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Böckling	låda	—	—	—	—	243	—	—	—	—	—	—	—	—
Fluudra(Skrubba)	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—
Gräsei	»	19	23	25	22	15	16	21	35	21	29	37	18	25
Gädda	»	83	74	76	66	71	63	81	80	103	83	78	67	88
Gös	»	—	100	119	105	119	131	149	133	123	144	112	—	97
Hafskatt	»	—	—	—	30	—	—	—	—	40	51	—	—	25
Hafslax	»	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvitling	»	15	21	16	16	25	18	14	29	25	28	19	24	21
Hälleflundra	»	85	68	73	78	71	66	90	97	83	103	91	74	86
små	»	53	—	48	46	45	38	64	62	55	70	—	39	49
Id	»	44	—	46	49	46	37	30	—	57	48	—	42	52
Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	30	35	—	—	—	—	35
Kolja[2]	»	—	40	37	30	29	24	34	36	33	40	36	26	37
små	»	21	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—
Kungsflundra	»	—	35	47	38	49	43	40	58	44	43	42	31	36
Kummel	»	26	—	25	27	40	—	—	—	—	20	—	18	—
Lake	»	—	—	—	54	51	48	55	66	66	43	—	32	33
Lax, färsk	»	148	—	—	173	171	170	283	253	173	122	267	204	196
rökt	»	—	—	—	—	—	—	300	198	200	—	—	—	—
Laxöring	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—
Lindare	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	—	42	—
Långa	»	—	34	35	38	25	20	—	—	—	51	—	25	—
salt	»	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—
Makrill	»	39	46	50	—	—	—	—	—	—	—	101	46	60
Mört	»	—	—	—	—	—	—	—	—	19	19	—	—	20
Piggvar	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79	80
små	»	—	—	—	—	31	—	—	—	—	—	—	—	—
Röding	»	—	—	—	110	75	—	—	—	—	—	—	—	—
Rödspotta	»	51	48	46	39	64	43	49	51	49	49	46	51	52
Rödtunga	»	48	54	46	45	35	47	50	49	51	41	25	27	34
Sandskädda	»	—	—	—	17	14	—	—	—	39	—	—	—	—
Sarf	»	7	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sik	»	74	75	82	73	57	49	[3] 32	—	—	85	86	81	71
Sill, färsk	låda	—	—	2250	1295	1529	1026	977	1229	888	—	—	—	—
»	½ låda	—	—	—	—	600	305	320	700	—	—	—	—	—
»	kg.	—	23	26	23	24	20	18	21	21	—	18	—	—
rökt	låda	—	—	—	—	153	—	—	250	195	90	75	—	—
Slätvar	kg.	—	45	—	66	57	44	70	—	68	55	57	30	65
Stenbit	»	26	—	—	—	—	—	—	—	32	26	41	16	—
Strömming	»	—	—	21	—	19	—	—	39	32	27	—	—	—
»	låda	—	—	600	—	750	695	759	870	699	538	635	—	—
Torsk[2]	kg.	22	36	36	33	31	24	35	38	34	34	38	34	33
salt	»	—	—	—	—	11	—	—	—	14	—	—	—	—
Ur, färsk	»	—	—	—	—	19	—	34	21	—	—	—	24	—
Ål, stor	»	153	—	148	131	—	—	—	—	—	—	—	—	181
medelstor	»	133	115	137	107	—	—	—	—	—	145	90	133	149
små	»	—	—	—	—	—	70	—	—	—	95	—	—	61
rökt	»	—	—	300	—	280	—	250	—	—	—	—	—	—
Skaldjur:														
Hafskräftor	tjog	—	—	—	—	29	—	—	25	—	44	—	—	—
Hummer	»	—	—	2028	2472	2938	3175	3250	—	—	3600	2625	2200	2733
Krabbor	»	—	—	440	454	—	400	—	—	—	—	—	—	—
Kräftor	»	—	80	72	71	—	—	—	—	—	—	—	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
Räkor, kokta	kg.	55	50	84	90	99	104	93	104	71	55	83	53	54
små	»	—	—	—	—	50	32	39	53	56	—	—	—	35

Marknadens läge 4/7—10/7: tillgång knapp, efterfrågan god, tendens stigande.
11/7—17/7: » » » » » fast.
18/7—24/7: » » » mindre, » »
25/7—31/7: » » » god, » »

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare. — [3]) Frusen i låda.

Statliga och kommunala åtgärder i bostadsfrågan.

Sedan Kommerskollegium genom remiss anmodats afgifva yttrande öfver en från norska regeringen hos Utrikesdepartementet gjord framställning om erhållande af upplysningar angående de åtgärder, som i Sverige från statens och kommunernas sida vidtagits till befrämjande af de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden, har Kollegium, då någon allmän utredning af hithörande spörsmål hittills ej verkställts i Sverige, ansett sig böra, med hänsyn till bostadsfrågans aktuella läge i vårt land, taga tillfället i akt och genom sin afdelning för arbetsstatistik utföra en ingående undersökning rörande de från statens och kommunernas sida vidtagna eller planerade åtgärder i bemälta hänseende. För detta ändamål hafva sålunda införskaffats erforderliga upplysningar från flera af statens verk och inrättningar äfvensom, genom detaljerade frågeformulär, nödiga primäruppgifter från samtliga städer, köpingar och municipalsamhällen i riket, hvilka uppgifter sedermera inom Kollegium underkastats en grundlig bearbetning. Sedan Kungl. Maj:t i början af innevarande år tillkallat särskilda bostadskommitterade har ifrågavarande undersökning, i samarbete med bostadskommitterade, kommit att göras ännu mera omfattande och djupgående än från början varit afsedt. Utredningen, som såväl inom Kollegium som inom Bostadskommittén närmast varit anförtrodd åt e. o. amanuensen å Kollegii afdelning för arbetsstatistik P. S. Runemark, föreligger nu afslutad och har af Kollegium öfverlämnats till Civildepartementet.

En kortfattad redogörelse för de viktigaste resultaten af undersökningen lämnas här nedan.

1. Statliga åtgärder.

Inledningsvis afhandlas tomträttsinstitutet, stadsplanelagen och det år 1909 framlagda förslaget till ny byggnadsstadga för riket, i den mån dessa lagstiftningsåtgärder äro af betydelse i bostadspolitiskt hänseende. Därefter följer ett kapitel om statens ställning till egnahemsrörelsen samt ett kapitel om arten och omfattningen af den upplåtelse af bostäder åt egna befattningshafvare, som praktiseras vid vissa statens verk.

Staten och egnahemsrörelsen.

Utom en mera summarisk redogörelse för dels statens upplåtelse af kronojord för egnahemsändamål, dels statens egnahemslånerörelse och jordförmedling lämnas en detaljerad framställning af de egnahemsanläggningar, som från statens sida föranstaltats vid Trollhättan och vid Mörby.

Statens egnahemsrörelse vid *Trollhättan* daterar sig från år 1905. Sedan Nya Trollhätte kanalbolags samtliga fastigheter, omfattande större delen af Trollhättans samhälles centralare delar, samma år öfvergått i statens ägo, uppdrog Kungl. Maj:t åt styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk att inkomma med förslag till ordnandet af ett egnahemsområde. Genom Kungl. bref den 21 september 1906 godkändes det af Trollhättestyrelsen inlämnade förslaget, och kunde arbetena med ordnandet af ifrågavarande område, som omfattade ungefär 100 egnahemstomter med en storlek, växlande mellan 480 och 920 kvadratmeter, taga sin början i september 1907. Sedermera har detta första egnahemsområde å Stafvared, Hjulkvarn och Stallbacka betydligt utvidgats. Dessutom har år 1910 plan för ett andra egnahemsområde å Sylte kronogård, omfattande 122 tomter, blifvit af Kungl. Maj:t fastställd. Vidare har plan för ett egnahems- och villaområde på Arvidstorp, omfattande 118 byggnadstomter, uppgjorts, och slutligen hafva förberedande åtgärder vidtagits för ett egnahemsområdes upprättande å Vårvik.

Tomterna upplåtos ursprungligen med äganderätt, men sker detta sedan slutet af år 1908 i allmänhet endast under tomträtt. Egnahemsrörelsens omfattning vid Trollhättan under åren 1907—1910 framgår af följande sammanställningar:

1) *Inom egnahemsområdet å Stafvared, Hjulkvarn o. Stallbacka:*

		1907.	1908.	1909.	1910.
Försålda tomter	antal	30	46	—	1
	kvm.	20 198	33 134	—	682
	kr.	23 938·75	39 127·85	—	886·60
Med tomträtt upplåtna tomter	antal	—	2	16	28
	kvm.	—	1 398	11 218	18 883

2) *Inom egnahemsområdet å Sylte:*

Försålda tomter	antal	—	—	—	3
	kr.	—	—	—	2 986·24
Med tomträtt upplåtna tomter	antal	—	—	—	5

Å statens områden vid Trollhättan tillämpas en slags byggnadsordning, hvars hufvudsakliga bestämmelser inryckas i köpeafhandlingen eller tomträttsaftalet. Inskränkningar i begagnandet af tomt intecknas i tomten till förmån för stamhemmanet, hvaraf staten alltid kommer att besitta en del. Inskränkningarna gälla först och främst byggnadens storlek. Hushöjden får

sålunda ej göras mer än motsvarande en våning, dock med rättighet att äfven inreda vinden för bostadsändamål. För att förhindra tomtspekulation stadgas, att tomten skall vara bebyggd inom viss tid, vanligen 1 år, efter kontraktets undertecknande.

Behofvet af byggnadslån tillgodosågs ursprungligen ur en under Trollhättestyrelsens förvaltning stående fond, som bildats af köpeskillingar för försålda tomter. År 1908 anslog dessutom riksdagen ett belopp af intill 400 000 kr. för samma ändamål. Lånevillkoren öfverensstämma i hufvudsak med dem, som tillämpas vid motsvarande lån ur statens egnahemslånefond. Lånerörelsens omfattning framgår af följande siffror:

Beviljade lån:		1907.	1908.	1909.	1910 (förra halfåret).
1) å 4 % räntefot	antal	26	7	—	—
	kr.	84 900	19 800	—	—
2) å 4½ % räntefot	antal	—	31	16	24
	kr.	—	112 100	56 700	82 800

eller ett sammanlagdt lånebelopp af 356 300 kr. till 104 egnahemsbyggare.

För att från början få in omväxlande typer å byggnaderna och få dem praktiskt inredda, byggde Trollhättestyrelsen år 1907 efter riksdagens medgifvande 4 mönsterbyggnader å egnahemsområdet på Hjulkvarn och Stallbacka. De byggnadstyper, som mest kommit till användning, innehålla 2 rum och kök på nedre botten samt 1 rum och kök en trappa upp.

Egnahemsanläggningen vid *Mörby* afser att främja statens egna tjänstemäns bostadsförhållanden. Vid 1911 års riksdag beslöts nämligen, dels att medgifva upplåtandet af ett visst område å kronoegendomen Mörby till en af statstjänstemän bildad förening, därvid tomterna skulle upplåtas med tomträtt, medan de till vägar och öppna platser afsedda delarna af området tills vidare skulle utan afgift upplåtas med nyttjanderätt, dels ock att upprätta en lånefond, benämnd lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby, för att till ofvan nämnda förening kunna utlämna lån såväl till anläggning af vägar och öppna platser samt vatten- och afloppsledningar som också till byggnadslån åt föreningens medlemmar. Till föreningen beviljade riksdagen ett lånebelopp af högst 330 000 kronor och till byggnadslån för år 1912 600 000 kronor. Sammanlagda arealen af det till upplåtelse beslutade området uppgår till 33·88 har, hvaraf tomtarealen upptager 24·83 har, fördelad i 179 tomter. Såväl stadsplan som tomtindelning hafva fastställts innevarande år.

Bostäder åt egna befattningshafvare, upplåtna af statens verk.

Statens järnvägar tillhandahålla bostäder åt ordinarie personal af högre och lägre grad dels i statens järnvägars egna hus, dels i statens järnvägars änke- och pupillkassa tillhöriga byggnader, hvilka förhyras af statens järn-

vägar, och dels äfven i andra förhyrda lägenheter. Af befattningshafvare af högre grad äro 379 eller 38·1 % af samtliga tilldelade bostäder. Af dessa bo 255 i statens järnvägars hus, 27 i änke- och pupillkassans hus samt 97 i andra förhyrda lägenheter. Hvad beträffar befattningshafvare af lägre grad, tillgodonjuta 5 322 eller 45·2 % af hela antalet samma förmån. Af dessa bo 4 055 i statens järnvägars hus, 888 i änke- och pupillkassans hus samt 379 i andra förhyrda lägenheter (dessa senaste siffror afse år 1910). Storleken af här ifrågavarande bostäder bestämmes beträffande tjänstemän vid distrikten af vederbörande distriktsförvaltning, dock med iakttagande af vissa maximigränser för lägenheternas storlek. Tjänstemän af lägre grad kunna sålunda tilldelas lägenheter på 1 till 3 rum och kök alltefter den befattning vederbörande innehar. Med fri bostad är förenad förmånen af fritt bränsle enligt stat, som af järnvägsstyrelsen fastställes. Tjänstemän vid distrikten, hvilka ej åtnjuta fri bostad, äga uppbära ersättning för bostad och bränsle med 20—40 % af arfvodet, allt efter den ort, där vederbörande är placerad, dock med iakttagande af vissa maximibelopp. Kostnaderna för de af statens järnvägar uppförda boställshusen uppskattades vid innevarande års början till i rundt tal 21 915 500 kr. Däraf beräknas omkring 11 515 000 kr. belöpa sig på banmästare- och banvaktsstugor. Vid samma tidpunkt utgjorde det bokförda värdet af änke- och pukillkassans fasta egendomar i rundt tal 5 940 500 kr.

Telegrafverket upplåter bostäder beträffande ordinarie personal till 76 och beträffande extra personal till 63 anställda. *Tullverket* tillhandahåller bostäder åt 64 befattningshafvare i tullverket tillhöriga byggnader. *Lotsverket* upplåter boställslägenheter för hela fyrbetjäningen samt för ett mindretal af lotspersonalen. Tillgängliga uppgifter, hvilka beträffande fyrbetjäningen förskrifva sig från år 1907, angifva antalet dylika bostadslägenheter för fyrbetjäningen och lotspersonalen till 211 och 77 respektive. Boställshusen, som vanligen inrymma 1 eller 2 lägenheter hvardera, äro i allmänhet uteslutande bostadshus; endast vid mindre fyrar äro boställslägenheterna inrymda i fyrens nedre våning eller i en utbyggnad af densamma. Vid *skogsstaten* tillhandahållas bostadslägenheter såväl åt tjänstemännen (jägmästarna) som den bevakande personalen (kronojägarna), åt de förra likväl i relativt ringa utsträckning, men åt de senare som regel. Det är hufvudsakligen i Norrland inom de mera aflägset belägna reviren, där bostadslägenheter i allmänhet äro svåra att erhålla, som staten tillhandahåller jägmästarna dylika. Antalet kronojägareboställen utgör för närvarande 152. Af dessa äro de inom Norr- och Västerbottens län belägna hufvudsakligen endast bostadslägenheter, hvaremot de öfriga med få undantag äro förenade med ett mindre jordbruk. Där bostadslägenhet saknas, erhåller kronojägare hyresersättning med 100 kronor årligen.

2. Kommunala åtgärder.

Utredningen angående de kommunala åtgärderna i bostadsfragan omfattar Sveriges samtliga städer, köpingar och municipalsamhällen samt behandlar följande spörsmål: kommunernas markförvärf, kommunernas medverkan för beredande af egna hem, kommunernas medverkan till uppkomsten af hyreshus, bostadsinspektion, offentlig bostadsförmedling samt bostadsundersökningar.

Kommunernas markförvärf.

Redogörelsen för de kommunala jordförvärfven begränsar sig till de förvärf, som företagits i mer eller mindre bostadspolitiskt syfte eller som åtminstone kunna utnyttjas för sådant ändamål. I fråga om markförvärfvens omfattning, men framför allt i fråga om de penningoffer, som dessa markförvärf kräft, står Stockholms stad utan medtäflare. Under åren 1904—1910 har Stockholms stad sålunda förvärfvat 2 949 har för ett inköpspris af i rundt tal 8 157 200 kr. Bland öfriga städer är särskildt att nämna Eskilstuna, som under åren 1903 och 1904 inköpt omkring 1 067 har. Vidare Göteborg (304 har), Hälsingborg (275 har), Karlskrona, Kristianstad, Nyköping, Vänersborg (100 har), Uddevalla, Tidaholm, Trelleborg, Nässjö, Vadstena, Ulricehamn m. fl. Några köpingar och municipalsamhällen hafva äfven gjort ganska vidtomfattande markförvärf (Hvetlanda, Hässleholm, Malmköping, Nybro, Värnamo, Säffle, Vara, Käflinge m. fl.).

Kommunernas medverkan till uppkomsten af egna hem.

Kommunernas medverkan till uppkomsten af egna hem sträcker sig ej synnerligen långt tillbaka i tiden. I allmänhet infalla här åsyftade åtgärder under det sista årtiondet. Ett ur många synpunkter intressant undantag utgör emellertid Göteborg, som sedan lång tid tillbaka upplåtit mark till bostäder under olika former. Den form, under hvilken markupplåtelse för egnahemsändamål ägt rum, har hittills i allmänhet varit *upplåtelse med äganderätt*. Sålunda har i nämnvärd utsträckning upplåtelse under denna form ägt rum i ett 25-tal städer samt några köpingar och municipalsamhällen. Särskildt förtjäna följande städer att omnämnas: Stockholm, Hälsingborg, Eskilstuna, Karlskrona, Jönköping, Uppsala, Linköping, Kristianstad, Ystad, Södertälje, Nyköping och Karlshamn. Beslut om *markupplåtelse med tomträtt* har fattats i Stockholm, Göteborg, Malmö, Eskilstuna, Linköping, Karlstad, Vänersborg och Ängelholm. Förberedande åtgärder för eventuell upplåtelse med tomträtt hafva företagits af Gäfle, Hälsingborg, Örebro, Södertälje, Uddevalla och Kungälf m. fl. I större utsträckning synes emellertid hittills endast Stockholm hafva praktiserat det nya rättsinstitutet vid de storartade egnahemsanläggningar, som kommit till stånd å Enskede. Upp-

låtelsetiden är här tillsvidare bestämd till 60 år. Utom dessa båda former för tomtupplåtelse, som under den närmaste framtiden under inbördes täflan i stor utsträckning torde komma att utnyttjas i egnahemssyfte, fortlefva tvänne äldre former för upplåtelse af bostadsmark, nämligen *upplåtelse mot arrende* och *med ständig besittningsrätt*. Den senare formen, som numera efter ikraftträdandet af den nya arrendelagen den 14 juni 1907 ej längre kan utnyttjas, har kommit till användning i Sundsvall, Hudiksvall, Söderhamn, Uddevalla och Marstrand. Arrende har förr i stor utsträckning förekommit i Göteborg och förekommer fortfarande i Söderhamn, Kungälf, Hässleholm och Nybro. På senare tid har emellertid arrenderätten börjat ersättas med det nya rättsinstitutet tomträtt för att bereda egnahemsinnehafvaren tillfälle att erhålla inteckning i densamma.

Upplåtelsen af bostadsmark till egna hem är i allmänhet förbunden med stadsplans upprättande för det blifvande egnahemsområdet. Ett märkligt undantag härifrån utgör Kristianstad, som, för att för egnahemsrörelsen kunna utnyttja statens egnahemslånefond, måst på andra vägar trygga egnahemsområdets ändamålsenliga bebyggande. För att mera i detalj kunna reglera egnahemsområdets bebyggande särskildt beträffande hushöjder och tillåtna byggnadsytor har man i stor utsträckning förbundit markupplåtelsen med särskilda bestämmelser med afseende på byggnadstomternas användning, hvilka bestämmelser innebära inskränkningar i egnahemsbyggarens rätt att förfoga öfver den af honom inköpta eller åt honom på annat sätt upplåtna tomten. Dessa särskilda bestämmelser säkerställas på olika sätt antingen för hela egnahemsområdet på en gång eller ock för hvarje tomt särskildt, i den mån tomterna upplåtas. Några kommuner hafva därvid begagnat sig af bestämmelserna i § 3 mom. 2 i lag om stadsplan och tomtindelning den 31 augusti 1907, hvarigenom särskilda bestämmelser med afseende på byggnadstomternas användande kunna af Kungl. Maj:t fastställas i samband med stadsplan för området i fråga. Beslut i denna riktning hafva redan fattats i Malmö, Hälsingborg, Jönköping, Vänersborg och Uddevalla samt i Svedala municipalsamhälle, medan förberedande åtgärder vidtagits å ytterligare några orter. I Uppsala, Karlskrona och Nässjö har man genom särskild byggnadsordning eller blott enstaka undantagsbestämmelser i resp. kommuners allmänna byggnadsordningar sökt trygga egnahemsområdenas lämpliga bebyggande. I Stockholm, Kristianstad, Nyköping och Ystad hafva vid tomtförsäljning för egnahemsändamål särskilda byggnadsbestämmelser säkerställts genom servitutsinteckning i den försålda tomten till förmån för kommunens angränsande mark eller öfriga tomter inom området. Slutligen ingå särskilda byggnadsbestämmelser i tomträttskontrakten vid tomträttsupplåtelser i Stockholm, Eskilstuna och Karlstad äfvensom i en del köpekontrakt (ex. Södertälje).

Tomternas bebyggande är i regeln öfverlämnadt åt den blifvande egnahemsinnehafvaren själf. Endast undantagsvis hafva de egna hemmen kommit till stånd genom mer eller mindre kommunalunderstödda allmännyttiga

byggnadsföretag eller genom att kommunen själf bebyggt tomterna. Kommunalt husbygge i större utsträckning har endast förekommit vid Stockholms stads egnahemsanläggningar å Enskede. Vid 1911 års början utgjorde här hela antalet färdiga byggnader 323, innehållande 1 706 eldstäder. Af dessa voro 117 med 549 eldstäder uppförda af staden, 90 med 409 eldstäder af bolag och 116 med 748 eldstäder af enskilda personer.

Däremot hafva kommunerna i stor utsträckning medverkat till egnahemsrörelsens finansering. Sålunda hafva Stockholm, Nyköping, Kristianstad och Skara iklädt sig borgensgaranti. *Stockholms stad* har åtagit sig garanti till kapital och ränta för af A. B. Stockholms tomträttskassa utgifna obligationer till ett sammanlagdt kapitalbelopp af 5 millioner kronor. Enligt stiftelseurkunden är ofvanstående bolags ändamål att mot säkerhet af inteckning i tomträtter utlåna penningar för att befrämja uppförandet af bostäder på Stockholms stads mark. Bolaget äger rätt att intill högst 20 gånger inbetalta aktiekapitalets belopp upplåna penningar mot räntebärande obligationer. Till säkerhet för obligationerna skola ligga antingen inteckningar i tomträtter med tillhörande färdiga byggnader, hvilka inteckningar ej må öfverstiga 80 % af byggnadernas värden, eller ock räntebärande depositionsbevis, som af staden godkännas. Af bolagets behållna årliga vinst skall, sedan nödiga afskrifningar och afsättning till reservfonden skett, först tillgodogöras aktieägarna 5 % å aktiernas kapitalbelopp för tid, för hvilken dylik utdelning ej förr skett, samt af återstoden hälften öfverlämnas till Stockholms stad att användas till främjande af de för tomträttsupplåtelser afsedda områdenas bebyggande och andra hälften tillfalla aktieägarna. Stockholms stad är berättigad att vid den tidpunkt, staden bestämmer, inlösa samtliga aktier, hvilkas nominella värde är 100 kr. per aktie, till ett pris motsvarande 110 kr. för aktie samt hvad som kan brista i 5 % årlig utdelning, jämte det belopp, som af den aktieägarna tillkommande hälften af öfverskjutande vinstbelopp blifvit för deras räkning afsatt, reservfonden alltså icke däri inräknad. I *Nyköping* understöder staden med borgen sådana byggnadsföreningar, hvilkas stadgar blifvit af stadsfullmäktige godkända på följande sätt. Enligt öfverenskommelse med Nyköpings sparbank utlämnar banken till egnahemsbyggare mot inteckning ett fast lån å 60 % af verkliga kostnaden för byggnad och tomt samt ytterligare ett 20-årigt amorteringslån uppgående till 25 % af samma kostnad. För detta senare lån ikläder sig staden under vissa villkor borgen. *Kristianstad* och *Skara* hafva för särskilda egnahemsföreningar iklädt sig borgen för lån på 110 000 kronor och 20 000 kronor respektive.

Å flera orter har kommunen själf utlämnat byggnadslån antingen direkt till egnahemsinnehafvaren eller med föreningar och bolag som mellanhand. *Karlskrona* har för detta ändamål anslagit ett belopp af högst 100 000 kronor, och få byggnadslånen ej uppgå till högre belopp än 4 000 kronor eller till mer än $^3/_4$ af husets brandförsäkringsvärde. *Uppsala* har likaledes anslagit 100 000 kronor till byggnadslån. Lånen, som ej få öfverstiga 4 000 kronor, utlämnas intill högst $^4/_5$ af lägenhetens värde, tomten oräknad. I

Linköping hafva stadsfullmäktige beslutat upprätta en lånefond på högst 75 000 kronor. Tomträttslånen lämnas till högst 5/6 af det belopp, hvartill löseskillingen för byggnaden varder i behörig ordning bestämd. I *Karlstad* beviljas tomträttsinnehafvaren lån intill 5/6 af uppskattningsvärdet för byggnader och stängsel. Byggnadslån utlämnas vidare af *Jönköping* (intill 3/5 af fastighetens värde), *Söderhamn* (intill 3/4 af beräknad byggnadskostnad), *Karlshamn* (intill 1/2 af brandförsäkringsvärdet jämte hela köpeskillingen för tomten), *Lidköping* (intill ett belopp motsvarande skillnaden mellan tomtens värde jämte 85 % af byggnadskostnaden och halfva taxeringsvärdet å fastigheten i fullbyggdt skick mot inteckning i fastigheten näst efter kassalån inom halfva taxeringsvärdet), *Falun* (intill 3/4 af fastighetens beräknade värde efter bebyggandet eller 3/4 af värdet af byggnad å tomträttsjord; högst 4 000 kronor). Vid här ifrågavarande lånerörelse uppdelas vanligen lånen i en stående del och i en amorteringsdel, och löpa lånen med en ränta, som i allmänhet ej sättes högre än att vederbörande kommuns låneomkostnader betäckas.

För öfrigt hafva de flesta städer, köpingar och municipalsamhällen, som vidtagit åtgärder för att befordra uppkomsten af egna hem, så till vida äfven lämnat ekonomisk medverkan, som tomter försålts till billiga priser och ofta mot mycket fördelaktiga betalningsvillkor. Större eller mindre del af köpeskillingen torde ej sällan få innestå som lån mot inteckning i tomten och löpande mot låg ränta.

Bostadsinspektion.

Offentlig och regelbunden inspektion af de mindre bemedlade klassernas bostäder förekommer endast i ett fåtal af Sveriges städer. Särskilda tjänstemän för här ifrågavarande verksamhet äro anställda i Stockholm, Göteborg, Uppsala och Borås; beslut om bostadsinspektrisers anställande är äfven fattadt i Lund och Norrköping. En mer eller mindre ingående bostadsinspektion bedrifves för öfrigt i Karlstad, Växjö, Malmö och Falun.

Offentlig bostadsförmedling.

Offentlig bostadsförmedling synes endast förekomma i Sundsvall och Landskrona. I Malmö har dessutom beslut om dylik bostadsförmedlings upprättande fattats innevarande år, medan i Stockholm frågan för närvarande är föremål för särskild utredning.

Bostadsräkningar och bostadsundersökningar.

Bostadsräkningar hafva företagits i Stockholm och Göteborg, sista gången den 31 december 1910, och skola dessa hädanefter upprepas hvart femte år. Sista bostadsräkningen i Stockholm var den åttonde i ordningen, medan i Göteborg bostadsräkning ägt rum endast en gång förut.

Utom dessa s. k. allmänna bostadsräkningar, omfattande samtliga lägenheter inom stadens område, hafva särskilda *undersökningar af de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden* efter ett mer eller mindre djupgående program ägt rum i Stockholm (1896 [1] och 1902 [2]), Göteborg (1889 [3] och 1911 [4]), Örebro,[4] Karlskrona,[5] Uppsala,[6] Linköping,[7] Nyköping,[7] Vänersborg[5] och Limhamn.[8]

* * *

Ofvan refererade kommunala åtgärder i bostadsfrågan sammanställas slutligen å följande sidor i tabellarisk form, därvid städer, köpingar och municipalsamhällen ordnats efter folkmängden (vid 1911 års slut).

---

[1] Stadsfullmäktiges handlingar 1897.
[2] Statistisk undersökning ang. bostadsförhållandena i Stockholm åren 1900 och 1902, Stockholm 1903.
[3] Skrifter utgifna af Lorénska stiftelsen n:r 5, 1891.
[4] Resultaten ännu ej publicerade.
[5] Stadsfullmäktiges handlingar 1906.
[6] Arbetarbefolkningens bostadsförhållanden i Uppsala, Uppsala 1910.
[7] Stadsfullmäktiges handlingar 1908.
[8] Social tidskrift 1906, häft. 12 och 1907, häft. 2.

Öfversikt af kommunala åtgärder i bostadsfrågan.

Städer.	Antal invånare.	Tomtupplåtelse med				Kommunalt husbygge.	Medverkan till byggnadsverksamhetens finansiering		Bostadsinspektion.	Bostadsförmedling.	Bostadsundersökningar.
		äganderätt.	tomträtt.[1]	ständig besittningsrätt[2]	arrende.		genom borgen.	genom lån.			
Stockholm	346 599	1	1	—	—	1	1	—	1	—	1
Göteborg	170 606	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Malmö	89 719	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—
Norrköping	46 629	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Hälsingborg	33 225	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Örebro	31 066	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Eskilstuna	28 485	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Karlskrona	27 496	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Jönköping	27 226	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Uppsala	26 586	1	—	—	—	—	—	1	1	—	1
Linköping	23 021	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1
Borås	21 997	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Lund	20 340	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Karlstad	17 728	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—
Sundsvall	16 894	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Landskrona	16 265	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Uddevalla	12 736	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstad	11 704	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Falun	11 691	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
Ystad	11 459	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Söderhamn	11 439	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—
Södertälje	11 271	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västervik	10 161	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyköping	10 137	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1
Växjö	8 441	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Hudiksvall	7 847	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Vänersborg	7 701	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Karlshamn	7 283	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Lidköping	7 057	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Sköfde	6 703	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Huskvarna	6 237	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skara	5 719	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Arvika	5 024	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1] Omfattar äfven beslut om dylik upplåtelse.
[2] Dylika upplåtelser kunna ej äga rum efter ikraftträdandet af nya arrendelagen den 14 juni 1907.

	Antal invånare.	Tomtupplåtelse med				Kommunalt husbygge.	Medverkan till byggnadsverksamhetens finansiering		Bostadsinspektion.	Bostadsförmedling.	Bostadsundersökningar.
		äganderätt.	tomträtt.[1]	ständig besittningsrätt.[2]	arrende.		genom borgen.	genom lån.			
Mariestad	4 710	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Filipstad	4 486	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Åmål	4 345	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ängelholm	4 145	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Strängnäs	3 084	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vadstena	2 591	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ulricehamn	2 324	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Söderköping	2 047	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marstrand	1 878	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Kungälf	1 714	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Öregrund	1 178	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Borgholm	1 145	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Köpingar.											
Limhamn	9 333	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Avesta	4 776	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Hässleholm	2 771	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Nybro	1 965	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Ljungby	1 186	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värnamo	1 175	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vara	917	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Municipalsamhällen.											
Nässjö	2 858	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1] Omfattar äfven beslut om dylik upplåtelse.
[2] Dylika upplåtelser kunna ej äga rum efter ikraftträdandet af nya arrendelagen den 14 juni 1907.

Bostadsräkning å vissa orter i samband med mantalsskrifningen för år 1913.

I Svensk författningssamling har offentliggjorts följande:

Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse angående uppgifter för bostadsräkning å vissa orter i sammanhang med mantalsskrifningen för år 1913;

gifven Stockholms slott den 18 oktober 1912.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att, sedan Vårt och rikets kommerskollegium i samråd med de för utredning af de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden inom Vårt civildepartement tillkallade sakkunniga hos Oss gjort framställning om anordnande af bostadsräkning enligt viss plan, Vi i anledning häraf funnit godt förordna som följer:

1 §.

Hvar och en, som inom de å bifogade förteckning upptagna orter äger, besitter eller brukar fast egendom, skall vid mantalsskrifningen för år 1913 afgifva bostadsuppgift enligt formulär, som af kommerskollegium fastställes.

2 §.

Blanketter till bostadsuppgifter skola af kommerskollegium tryckas och kostnadsfritt tillhandahållas de uppgiftspliktiga genom magistrat, municipalnämnd eller kommunalnämnd.

3 §.

Vederbörande mantalsskrifningsförrättare åligger att tillse, att vid ofvannämnda mantalsskrifning bostadsuppgifter aflämnas för samtliga fastigheter inom området ifråga.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 18 oktober 1912.

GUSTAF.

(L. S.)

AXEL SCHOTTE.

Förteckning å de orter, hvilka beröras af allmänna bostadsräkningen för år 1913.

Å följande orter skall bostadsräkning äga rum i samband med mantalsskrifningen för år 1913.

Stockholms stad. Det område, som före ingången af år 1913 utgör Brännkyrka socken med därinom belägna municipalsamhällen Liljeholmen och Örby. — *Stockholms län.* Köpingar: Lidingö, Sundbyberg. Municipalsamhälle: Solhem. — *Uppsala län.* Landskommun: Älfkarleby, Örbyhus härad. — *Södermanlands län.* Stad: Eskilstuna. Landskommun: Björkvik, Jönåkers härad. — *Östergötlands län.* Stad: Norrköping. — *Jönköpings län.* Stad: Jönköping. — *Kronobergs län.* Lands-

kommun: Uråsa, Konga härad. — *Malmöhus län.* Stad: Lund. — *Älfsborgs län.* Stad: Vänersborg. — *Värmlands län.* Stad: Karlstad. Köping: Säffle. — *Kopparbergs län.* Landskommun: Stora Tuna, Falu domsagas södra tingslag. — *Gäfleborgs län.* Municipalsamhälle: Ljusdal. Landskommun: Ljusdal, Ljusdals tingslag. — *Västernorrlands län.* Stad: Sundsvall. — *Norrbottens län.* Stad: Luleå.

Med anledning häraf har Kommerskollegium *dels* genom särskilda skrifvelser till Konungens befallningshafvande i ofvannämnda län samt till vederbörande kommunalmyndigheter i af bostadsräkningen berörda orter meddelat anvisningar beträffande sättet för frågeformulärens utdelning och bostadsräkningens anordnande i öfrigt, *dels* tillställt bostadsräkningsorternas tidningspress följande redogörelse för ifrågavarande undersöknings tillkomst och innebörd, att offentliggöras till allmänhetens upplysning:

Mantalsskrifningarna, hvilka inom kort taga sin början, erbjuda i år ett särskildt intresse därigenom, att med desamma å vissa orter förknippats en s. k. bostadsräkning.

Denna bostadsräkning har tillkommit på sådant sätt, att den vid årets början tillsatta Bostadskommittén för sitt arbete såg sig i behof af möjligast fullständig kunskap om inom olika landsdelar rådande byggnads- och bostadsförhållanden. Den hemställde för detta ändamål hos Kommerskollegium, att genom dess försorg måtte anordnas en bostadsräkning inom ett hundratal svenska städer, köpingar och municipalsamhällen (häribland ej Stockholm och Göteborg, där dylika räkningar nyligen anordnats på kommunalt initiativ) samt beträffande ungefär lika många landskommuner.

Man plägar visserligen i allmänhet anse bostadsfrågan som en städernas och speciellt storstädernas fråga. Här gör sig bostadsfrågan i främsta rummet gällande som en hyresfråga, i form af spörsmålet, huru den mindre bemedlade löntagaren skall kunna bära de alltjämt stegrade utgifterna för nödtorftigt tak öfver hufvudet. Detta har i sin ordning fört med sig öfverbefolkning i lägenheterna, inneboendesystem m. fl. hygieniska och sociala vådor. Men äfven på landsbygden, där flertalet bostäder ej uthyras, utan bebos af husägarna själfva eller af dessa fritt upplåtas åt landtarbetare m. fl., gör sig bostadsfrågan bemärkt, ehuru visserligen delvis från en annan sida, nämligen som frågan om kvaliteten hos landsbygdsbefolkningens bostäder. Otvifvelaktigt torde nämligen dessa i talrika fall vara sämre inredda och ombonade än stadsbornas, hvartill ofta kommer stor trångboddhet på grund af befolkningens vana att särskildt vintertid tränga sig tillsammans i ett enda rum, ehuru flera finnas i huset. Att bostadsfrågan i denna form är brännande på landsbygden, därom vittna också enstämmigt provinsialläkarnas rapporter. För spörsmålets närmare belysning kräfves dock exakt, siffermässig kunskap, och en sådan kan blott vinnas genom en ingående och omfattande statistisk utredning.

Liksom Bostadskommittén var Kommerskollegium af den uppfattningen, att en bostadsräkning för att kunna göra anspråk på allmängiltighet måste omfatta såväl stad som land. Kollegium ansåg jämväl, att det af kommittén föreslagna antalet bostadsräkningsorter ingalunda var för högt tilltaget, därest man ville erhålla verklig kunskap om rådande bostadsförhållanden i samtliga delar af vårt vidsträckta land. Kollegium höll dock före, att man icke omedelbart måtte verkställa en så vidlyftig utredning som den föreslagna, utan först genom en i mindre skala anordnad förundersökning förvärfva nödig erfarenhet rörande alla detaljer af ett dylikt utredningsarbete, innan den stora riksundersökningens hela apparat igångsattes.

Med hänsyn härtill hemställde Kollegium hos Kungl. Maj:t, att vid mantalsskrifningarna för år 1913 bostadsräkning måtte anordnas på allenast 21 orter eller omkring 20 % af samtliga de föreslagna bostadsräkningsorterna (efter folkmängden räknadt).

Beträffande öfriga 80 % skulle bostadsräkningen framflyttas till mantalsskrifningen för år 1914.

I oktober innevarande år utfärdade Kungl. Maj:t en särskild kungörelse, enligt hvilken enhvar, som på 21 angifna orter ägde eller brukade fast egendom, ålades att vid mantalsskrifningen afgifva bostadsuppgift enligt formulär, som af Kommerskollegium skulle fastställas.

Dylika formulär, hvilka utarbetats i samråd med såväl bostadskommitterade som särskildt tillkallade ortsrepresentanter, hafva af Kommerskollegium tillställts vederbörande kommunalmyndigheter för utdelning till de uppgiftspliktiga.

Dessa blanketter, hvilka åtföljas af utförliga, genom exempel belysta anvisningar för deras ifyllande, äro af något olika innehåll, allt eftersom de afse stadssamhällen eller landskommuner.

Gemensamt för båda serierna är, att för hvarje fastighet (tomt) meddelas å ett formulär uppgifter om fastighetens areal och taxeringsvärde, de å denna befintliga husens byggnadsmaterial, antal i dessa inrymda lägenheter m. m. Därefter ifylles för hvarje enfamiljshus eller del af flerfamiljshus (lägenhet), som bebos af ett och samma hushåll, en särskild blankett, på hvilken uppgifves lägenhets(hus)innehafvarens yrke, lägenhetens (husets) rumsantal och hyresbelopp, antalet i densamma boende m. m. Samtliga uppgifter från en och samma fastighet, hvilka sålunda i regel bestå af en fastighetsblankett och lika många lägenhets(hus)blanketter, som å fastigheten finnas hushåll, inläggas i ett för ändamålet afsedt kuvert, som vid mantalsskrifningen öfverlämnas till mantalsskrifningsförrättaren.

Denne har dock icke att efter mottagandet omedelbart insända de ifyllda formulären till Kommerskollegium. Erfarenheten från dylika bostadsräkningar har nämligen visat att, trots all samvetsgrannhet från uppgiftlämnarnas sida, åtskilliga formulär blifvit felaktigt eller ofullständigt ifyllda. Dessa fel och ofullständigheter, hvilkas afhjälpande vid ett centralt kontrolleringsarbete inom Kommerskollegium gifvetvis skulle vålla betydande utgifter och tidsutdräkt, torde med afsevärdt mindre kostnader och besvär kunna häfvas därigenom, att primärmaterialet omedelbart efter dess insamlande underkastas en förberedande granskning och komplettering å vederbörande orter, lämpligast genom en af kommunalmyndigheterna för ändamålet tillsatt kommitté.

Denna granskningskommitté, om hvars tillsättande vederbörlig hemställan gjorts från Kommerskollegii sida, skulle jämväl å de särskilda lägenhets(hus)uppgifterna ur taxeringslängderna låta anteckna lägenhetsinnehafvarens och hans familjemedlemmars årsinkomst. Härigenom skulle erhållas ett något så när riktigt mått på hyrans förhållande till inkomsten, något som för belysning af bostadsfrågans läge på olika orter är af största betydelse. I en stad med en jämförelsevis väl aflönad arbetarbefolkning blir nämligen bostadsfrågan brännande först vid en mycket högre hyresnivå än å en ort, där småfolket hufvudsakligen utgöres af lägre betalade arbetarkategorier.

Sedan det vid bostadsräkningen inkomna primärmaterialet genom ett dylikt granskning- och kompletteringsarbete bragts i fullt bearbetningsbart skick, insändes det till Kommerskollegium, som ombesörjer dess vidare bearbetning och tabellering samt verkställer utarbetning och tryckning af en redogörelse för bostadsräkningens resultat å hvarje särskild ort.

Under det äfven i vårt land ett flertal kommuner af intresse för bostadsfrågans belysning sett sig föranlåtna att nedlägga betydande kostnader och arbete på undersökningen af inom desamma rådande bostadsförhållanden, erhålla de af 1912—1913 års bostadsräkning berörda orterna genom statens försorg en dylik undersökning verkställd utan andra utgifter och arbete för vederbörande samhälle, än hvad som kan erfordras för materialets insamling och förberedande granskning.

Med hänsyn härtill samt till bostadsfrågans stora allmänna betydelse är det att hoppas, att såväl vederbörande kommunala myndigheter som en hvar uppgiftslämnare matte genom intresserad medverkan bidraga till ett godt resultat af den för bostadsfrågans allsidiga belysning så viktiga bostadsräkningen.

Den nya lagen om arbetarskydd.

Den af innevarande års riksdag antagna lagen om arbetarskydd, hvilken promulgerades den 29 juni 1912 och träder i kraft den 1 januari 1913, utgör i hufvudsak en sammanarbetning och komplettering af följande förut gällande lagar och förordningar, hvilka genom den nya lagen upphäfts, nämligen:

lagen den 10 maj 1889 angående skydd mot yrkesfara;

lagen den 17 oktober 1900 angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke;

förordningen den 18 november 1881 angående minderårigas användande i arbete vid fabrik, handtverk eller annan handtering (redan förut upphäfd beträffande fabriksdrift);

15 § 4 mom. (ang. minderårigas anställning) samt 19 § (angående ansvar för öfverträdelse) i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet; samt

hälsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874 i hvad denna stadga åsyftar att bereda skydd åt arbetare vid användande till sådant arbete, hvarå denna lag äger tillämpning (hufvudsakligen 13 § 2 mom. samt 16 § 4 mom.).

Härigenom hafva alla lagar och förordningar, som afse att förekomma olycksfall eller andra skadliga följder af arbete eller det sätt, hvarpå detta bedrifves, sammanförts i en enda lag, med undantag af lagen 20 nov. 1909 angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag, Kungl. förordningen angående förbud mot barns användande vid offentliga förevisningar 10 dec. 1897 samt Kungl. förordningen till förekommande af käkbensbrand 9 dec. 1896, hvilka kvarstå oförändrade.

Lagens tillämpningsområde.

Såsom af 1 § framgår göres i denna lag ingen skillnad mellan »industri» och »handtverk», utan äro båda dessa organisationsformer underkastade lagens tillämpning. I motsats härtill undantogs från yrkesfarelagens den 10 maj 1889 tillämpningsområde en del näringsgrenar, däribland bergsbruk och handtverk, dit också husbyggnadsverksamhet räknades, under det att minderårighetslagen endast undantog handtverksmässigt drifven verksamhet, hvilket område i stället innefattades i minderårighetsförordningen. Om sålunda ingen gräns behöft uppdragas mellan industri och handtverk beträffande *hela* den nya lagens tillämpningsområde har dock en häremot svarande, ehuru icke såsom sådan särskildt angifven gräns uppdragits för tillämpningen af vissa speciella stadganden i lagen, såsom angående intygsböcker för minderåriga

(15 §), kvinnoarbete vid tiden för barnsbörd (19 §), yrkesinspektörernas inspektionsområde (23 §), läkarbesiktning af minderåriga (35 §) m. fl. Denna gräns har här (15 §) dragits något högre än som motsvarar den praxis yrkesinspektionen hittills följt.

Såsom af 1 § mom. a framgår är från lagens allmänna tillämpningsområde undantaget s. k. hemindustriellt arbete. Ett särskildt lagförslag gällande dylikt arbete hade af kommitterade för revision af yrkesfarelagen m. m. utarbetats, men har detta förslag ännu icke blifvit föremål för Kungl. proposition.

Undantaget i samma paragrafs mom. c har blifvit vidsträcktare än hvad som af kommittén föreslogs, nämligen »arbete som utföres å fartyg och är att hänföra till tjänsten ombord». Vidare har icke kommittéförslaget följts med afseende på undantag för »arbete, som utföres i arbetsgifvarens hem allenast för hans hushållsbehof», beroende på att detta anses självfallet, då uttrycket »hvarje verksamhet» i lagförslaget utbytts mot »hvarje rörelse», hvarunder arbetsgifvares hushåll tydligen icke innefattas. Af samma skäl har icke heller arbete inom sjukvårdsanstalter och straffinrättningar behöft särskildt undantagas.

Af 2 § framgår, att det är den självständige företagaren, som är att anse såsom rätte arbetsgifvare och icke den, för hvars räkning arbetet i sista hand utföres. Om t. ex. en skogsafverkning bortlämnas på ackord eller entreprenad, är det ackordsinnehafvaren eller entreprenören, som hvad denna lag beträffar är rätte arbetsgifvare, och icke skogsägaren såsom från en del håll ansetts böra vara fallet, särskildt med hänsyn till frågan om ersättning för olycksfall i arbete.

Föreskrifter till förekommande af olycksfall och ohälsa i arbete.

Beträffande de i lagen intagna speciella stadgandena till förekommade af olycksfall skilja sig dessa, frånsedt smärre redaktionella ändringar, hufvudsakligen i följande afseenden från bestämmelserna i yrkesfarelagen.

I 4 § mom. b har intagits bestämmelse om *profning* af hissar, kranar, linbanor och andra därmed jämförliga transportanordningar, hvilket saknades i den förra lagen, hvarjämte bestämmelserna i öfrigt äfven utsträckts till maskinella *transportanordningar*.

I mom. e har tillagts stadgandet om, att gångar i arbetslokalerna skola hållas i godt skick.

Stadgandet i mom. h angående elektriska apparater och ledningar är helt och hållet nytt.

Beträffande transmissionerna (mom. i) har bestämmelsen, att hufvudtransmission skall kunna stannas, ändrats till *hastigt* stannas, tydligen med hänsyftning på numera tillgängliga anordningar, hvarigenom detta kan ske. I mom. k har stadgandet om anordning för maskinens hastiga stannande kompletterats med ett dylikt om anordning till förhindrande af oafsiktlig igång-

sättning samt ytterligare om att hastigheten vid roterande maskindelar ej får uppdrifvas så, att driftsäkerheten äfventyras.

Mom. n—q äro alla nytillkomna. Viktigast bland dessa är mom. n, som stadgar profning af ångpannor och kokare, och hvarmed man fått till stånd de bestämmelser, man förut tänkt ernå genom att föreslå en särskild ångpannelag. Däremot har icke i lagen intagits den af kommitterade föreslagna bestämmelsen, att tillverkare och försäljare af ångpannor, äfven gamla sådana, skulle ansvara för att de vore i fullgodt skick samt försedda med skyddsanordningar.

De i 5 § intagna bestämmelserna om arbetsgifvares skyldigheter till förekommande af ohälsa i följd af arbetet äro till största delen nytillkomna, i det att den gamla lagen såväl som hälsovårdsstadgan endast innehöllo mera allmänt hållna bestämmelser. Beträffande det för hvarje arbetare erforderliga luftutrymmet i arbetslokaler hade emellertid redan yrkesfarelagen ett bestämdt stadgande, nämligen 7 kbm.; detta har nu ökats till 10 kbm.

Föreskrifter rörande minderårigas användande i arbete.

Af 9 § samt slutet af 14 § framgår, att vissa af dessa lagens föreskrifter gälla allt arbete, som af minderåriga utföres för arbetsgifvares räkning, och således hafva större räckvidd än lagen i öfrigt. Minderårighetslagen däremot afsåg endast industriellt arbete enligt *den* lagens begränsning, hvilken var snäfvare än den nya lagens. Enligt de nya bestämmelserna få minderåriga icke användas i industriellt arbete före fyllda tretton år för gossar och fjorton år för flickor, under det minderårighetslagen i båda fallen hade satt gränsen vid 12 år, hvilken gräns däremot bibehållits för annat arbete, d. v. s. närmast handtverk och handel.

Den gamla minderårighetslagens förbud att använda minderårig i vissa sysselsättningar, såsom att sköta ångpanna, smörja gående maskiner, lägga på remmar m. m., hade af kommitterade förslagsvis utsträckts till en del andra uppgifna sysselsättningar, såsom att sköta hissar och cirkelsågar eller användas vid tillverkning af explosiva varor m. m., men alla dessa speciella stadganden såväl som en del förut befintliga eller af kommitterade föreslagna undantag från åldersbestämmelserna hafva i den nya lagen ersatts af de allmänna bestämmelserna i 10 § samt hvad industriellt arbete beträffar af stadgandet i 15 §, som i vissa fall fordrar läkarintyg på, att det arbete, hvartill minderåriga användas, icke kan anses för dem skadligt.

Åldersgränsen för minderårigas användande i grufva, stenbrott eller under jord är framflyttad från 14 till 15 år (11 §). Förbudet mot kvinnors anställande i dylikt arbete kvarstår oförändradt (18 §).

Minderårigas arbetstid är i 12 och 13 §§ vida utförligare reglerad än fallet var enligt minderårighetslagen; dock kvarstår oförändrad bestämmelsen, att minderårig under 13 år icke får användas i arbete mer än 6 timmar af

dygnet. Däremot har tillagts stadgandet, att minderårig mellan 13 och 14 år endast får användas i arbete under 8 timmar af dygnet.

Den i 15 § intagna bestämmelsen om intygsböcker är så till vida ny, som minderårighetslagen endast stadgar, att intyg och läkarbetyg i vissa fall skola företes.

Föreskrifter rörande kvinnors användande i arbete.

Af de här införda bestämmelserna återfinnas 18 § samt förra hälften af 19 § i minderårighetslagen, dock med den skillnaden att förbudet mot arbete efter barnsbörd utsträckts från fyra till sex veckor. De öfriga stadgandena äro nytillkomna. I öfrigt regleras kvinnoarbetet genom lagen angående förbud för kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag af den 20 nov. 1909.

Om tillsyn å lagens efterlefnad m. m.

Genom 23 § har en fullständig omorganisation af yrkesinspektionen skett. Denna kommer hädanefter att utgöras af en chefsmyndighet inom Socialstyrelsen och såsom lokala organ af yrkesinspektörer, bergmästare, assistenter, underinspektörer samt kommunala tillsynsorgan. Genom af årets riksdag på Kungl. Maj:ts förslag antagen särskild lag har yrkesinspektörernas antal ökats från åtta till nio, hvartill kommer en yrkesinspektris, assistenternas antal bestämts till elfva samt underinspektörernas till aderton. Som kommunalt tillsynsorgan skall i hvarje kommun tjänstgöra dess hälsovårds- eller kommunalnämd, hvilken kan antaga en eller flera personer att utöfva nämnda inspektion (24 §).

Dessa tillsynsorgans olika verksamhetsområden angifvas i 23 § med undantag af assistenternas, hvilkas befogenhet skall bestämmas af Konungen.

Nytillkomna äro äfven stadgandet (27 §) om skyldighet för skolråd och skolstyrelser samt offentligt anställda läkare att hos vederbörande tillsynsorgan anmäla för dem kända förhållanden, som strida mot denna lag, äfvensom stadgandet om rätt för arbetare vid arbetsställe att genom ombud framföra sina önskemål för inspektionsförrättaren (§ 31).

Dessutom lämnas en del föreskrifter om tillsynens utöfvande (24, 25 och 27 §§) samt om vissa böckers och förteckningars förande och tillhandahållande (30, 32 och 33 §§) jämte en del andra nya detaljbestämmelser.

Lagen är af följande lydelse:

Lag om arbetarskydd;

gifven Stockholms slott den 29 juni 1912.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt i nåder förordna som följer:

Lagens tillämpningsområde.

1 §.

Denna lag äger tillämpning å hvarje rörelse, industriell eller icke, hvari arbetare användes till arbete för arbetsgifvares räkning, så ock å hus-, väg- eller vattenbyggnad, vattenafledning eller annat dylikt särskildt arbetsföretag, hvari arbetare på sådant sätt användes.

Från lagens tillämpning undantagas dock

a) arbete, som utföres i arbetarens hem eller eljest under sådana förhållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgifvaren att vaka öfver arbetets anordnande,

b) arbete, som utföres af medlem af arbetsgifvarens familj, samt

c) arbete, som utföres af sjöfolk och är att hänföra till skeppstjänst, ehvad arbetet utföres ombord eller icke.

Beträffande arbete inom jordbruket skall denna lag äga tillämpning allenast i hvad den åsyftar att förekomma olycksfall vid användande af maskinella hjälpmedel eller sådana ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck, som genom explosion kunna förorsaka olycksfall.

2 §.

I denna lag förstås med arbetare enhvar, som utför arbete för annans räkning utan att i förhållande till denne vara att anse såsom självständig företagare, och med arbetsgifvare enhvar, för hvilkens räkning arbete utföres af sådan arbetare, utan att mellan dem står någon tredje person, hvilken såsom självständig företagare åtagit sig att ombesörja arbetets utförande.

Föreskrifter till förekommande af olycksfall och ohälsa i arbete.

3 §.

Arbetsgifvare är pliktig iakttaga allt, som i afseende å arbetslokaler, maskiner och redskap eller eljest med hänsyn till arbetets natur skäligen kan anses af nöden för att skydda hos honom sysselsatta arbetare mot olycksfall och ohälsa i arbetet.

Det åligger arbetarna att iakttaga tillbörlig försiktighet och jämväl i öfrigt låta sig angeläget vara att, i hvad på dem ankommer, medverka till förekommande af olycksfall och ohälsa i arbetet.

4 §.

Till förekommande af olycksfall i arbetet skall af arbetsgifvare särskildt iakttagas:

a) Å ställen, där arbetarna äro utsatta för fara att skadas genom fall eller genom nedstörtande föremål, skola, i den mån arbetets natur sådant medgifver, nödiga skyddsinrättningar anordnas, såsom att golföppningar, ställningar, gallerier, hissar och dylikt förses med betryggande hägnad samt att ledstänger anbringas i trappor.

b) Hissar, kranar, hängbanor och andra därmed jämförliga transportanordningar skola underkastas besiktning och profning på sätt, som kan anses betryggande; och skall å dem finnas på lämpligt ställe tydligt angifvet den bärighet i vikt, hvarför de vid senaste besiktning godkänts,

jämte dagen för denna besiktning äfvensom, då de äro afsedda för persontrafik, det antal personer, som utan fara kan på en gång begagna dem. Ställningar och dylikt skola erbjuda tillfredsställande säkerhet.

c) Kar, bassänger och andra öppna kärl, hvilka med hänsyn till läge och innehåll eller djup medföra fara, skola, därest så lämpligen kan ske, vara behörigen kringgärdade.

d) För arbetarnas räddande vid eldsvåda skola sådana åtgärder träffas, som med hänsyn till arbetets natur, arbetslokalens belägenhet och beskaffenhet samt arbetarnas antal kunna anses tillfyllestgörande, såsom anbringande af lätt öppnade utgångar och fönster, säkerhetsstegar, brandsäkra trappor och dylikt.

e) Gångar i arbetslokaler skola vara så breda och höga, att arbetarna icke utsättas för att skadas af i gång varande maskiner. Golf i arbetslokal skall, särskildt i närheten af farliga maskiner och å andra farliga platser, hållas i sådant skick, att arbetarna ej utsättas för att snafva eller halka.

f) Motor skall, där den ej uppställes i särskildt rum utan har sin plats i arbetslokalen, inhägnas eller anbringas så, att de arbetare, åt hvilka dess skötsel icke är anförtrodd, ej utsättas för att komma i beröring med dess rörliga delar.

g) Maskiner och transmissioner, som medföra fara för arbetarna, skola kringgärdas eller eljest så anordnas, att såvidt möjligt den med dem förbundna faran undanröjes.

h) Elektriska apparater och ledningar skola vara så anordnade, att arbetarna icke utsättas för fara att skadas genom elektrisk ström.

i) Innan transmission sättes i gång, skall detta på förut bekantgjordt sätt tillkännagifvas i hvarje arbetslokal, dit drifkraft förmedelst transmissionen öfverföres. Inom hvarje arbetslokal skola tillfredsställande anordningar vara vidtagna i ändamål att kunna så hastigt som möjligt stanna i lokalen befintliga hufvudtransmissioner.

k) Arbetsmaskin, som medför fara för arbetarna, skall såvidt möjligt vara försedd med inrättning ej mindre för dess hastiga stannande än äfven till förhindrande af oafsiktlig igångsättning.

Svänghjul, remskifvor och andra roterande maskindelar må icke gifvas annan belastning eller större hastighet, än att de därvid erbjuda tillfredsställande säkerhet.

l) För till- och frånslagning af transmissionsrem eller -lina skall, där sådan åtgärd är förenad med fara, finnas ändamålsenlig anordning.

m) Därest maskin eller transmission måste rengöras eller smörjas, medan den är i gång, skola, där sådant är möjligt, åtgärder vara vidtagna till förekommande af olycksfall.

n) Sådan ångpanna, kokare eller annat kärl under tryck, som genom explosion kan förorsaka olyckstall, skall med hänsyn till material, konstruktion och utrustning erbjuda betryggande säkerhet och för den skull underkastas besiktning och profning på sätt, som för utrönande af dess säkerhet i berörda afseenden kan anses tillfyllestgörande.

o) Tillfredsställande belysning skall finnas anordnad.

p) Vid förflyttning af tunga föremål skall tillses, att arbetet ordnas och ledes på betryggande sätt samt att för arbetet använda redskap erbjuda tillräcklig säkerhet.

q) Till arbete, där bristande kunskap eller färdighet måste anses medföra fara för olycksfall, må arbetare, som saknar nödig erfarenhet, ej användas, med mindre honom lämnas erforderlig undervisning och ledning.

5 §.

Till förekommande af ohälsa i följd af arbetet skall af arbetsgifvare särskildt iakttagas:

a) I sluten arbetslokal skall finnas tillräckligt luftutrymme, i regel ej understigande 10 kubikmeter för hvarje där sysselsatt arbetare, jämte erforderlig, lämpligt anordnad luftväxling.

Vid arbete under jord skall, där luften är utsatt för att förskämmas, erforderlig luftväxling finnas anordnad.

b) Arbetet skall äga rum vid tillräcklig och tjänlig belysning samt så lämplig värmegrad, som arbetets natur och platsen för detsamma skäligen medgifva.

c) Verksamma anordningar skola, i den mån arbetets natur det medgifver, vidtagas för att hindra damm, gaser, rök eller ångor att i arbetslokal spridas i en för arbetarnas hälsa skadlig mängd.

d) Explosionsmotor, gasgenerator eller till sådan hörande reningsapparat må icke uppställas i arbetslokal, med mindre lokalen är så stor och luftig eller motorn, generatorn eller reningsapparaten så väl inbyggd, att besvärande ansamling af gas ej genom dess användande kan uppkomma i lokalen.

e) Tiden för arbetares användande till särskildt hälsofarlig sysselsättning skall tillbörligen inskränkas.

f) Renlighet skall iakttagas med hänsyn såväl till arbetslokaler som till maskiner och redskap. Dammspridande sopning skall så vidt möjligt undvikas i arbetslokal, där arbetet pågår. I arbetslokal bör finnas nödigt antal spottkärl af lämplig beskaffenhet.

g) Sysselsättes å ett och samma ställe samtidigt och på stadigvarande sätt ett större antal arbetare, böra dessa på sätt, som kan anses tillfredsställande med hänsyn till antal, fördelning på kön och arbetets natur, å eller invid arbetsstället äga tillgång till tvätt- och dricksvatten samt afträden äfvensom lämplig plats för ombyte, förvaring och, där så erfordras, torkning af kläder; därjämte böra de af arbetarna, som icke äro bosatta i närheten af arbetsstället, såvidt möjligt därstädes äga tillgång till lämplig plats för intagande af måltider samt lägenhet att värma medförd mat.

h) Till lämnande af den första hjälpen vid olycksfall skola finnas vidtagna sådana anordningar, som kunna anses erforderliga med hänsyn till arbetets beskaffenhet.

i) Arbetet bör, där dess natur det medgifver, så anordnas, att arbetarna komma i åtnjutande af erforderlig söndagshvila.

6 §.

Där så finnes nödigt, skola i arbetslokal eller å annan lämplig plats anslås föreskrifter om hvad arbetarna böra iakttaga för att undvika olycksfall och ohälsa i arbetet. Vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare är pliktig att på framställning af arbetsgifvare granska förslag till dylika föreskrifter.

Å särskildt farliga ställen skola anbringas anslag, som uppmana till synnerlig försiktighet.

Arbetarna skola ställa sig till noggrann efterrättelse nu omförmälda föreskrifter och uppmaningar.

7 §.

Finnes för tillämpning af 3 § i afseende å visst slag af sysselsättning eller användande af visst slag af maskin, redskap eller arbetslokal behof af närmare föreskrifter, ankommer på Konungen att utfärda sådana föreskrifter.

Särskilda föreskrifter rörande minderårigas användande i arbete.

8 §.

Med minderårig förstås i denna lag den, som är under aderton år, och med arbetstid den tid, hvarunder arbetet pågår, raster icke inbegripna.

9 §.

Minderårig må icke användas i arbete, förr än den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller efter fyllda tretton år erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan; dock skall denna föreskrift icke utgöra hinder för den minderåriges användande till arbete å ferietid.

I sådant arbete, som i 15 § säges, må minderårig icke användas, förr än den minderårige fyllt tretton, eller, där fråga är om minderårig af kvinnkön, fjorton år; i annat arbete må minderårig icke användas före fyllda tolf år.

10 §.

Arbetsgifvare må icke använda minderårig i arbete på sådant sätt, att den minderåriges användande kan anses medföra fara för olycksfall eller för öfveransträngning eller annan menlig

inverkan på den minderåriges hälsa eller kroppsutveckling eller för den minderårige innebära våda i sedligt afseende.

Minderårig skall lämnas erforderlig ledighet för deltagande i kurs för religions- eller sådan yrkes- eller fortsatt skolundervisning, som helt eller delvis bekostas af staten eller kommun.

11 §.

Minderårig under femton år må icke användas till arbete under jord i stenbrott eller grufva.

12 §.

Minderårig, som användes till kringförande af varor, uträttande af bud eller ärenden eller till arbete i handel, skall åtnjuta oafbruten ledighet från arbetet under minst elfva timmar hvarje dygn, och skall tiden mellan kl. 10 e. m. och kl. 5 f. m. ingå i denna ledighet.

13 §.

Beträffande minderårigs användande till bergverks-, bruks-, fabriks-, handtverks- eller annat industriellt arbete eller till byggnadsarbete, ändå att det ej är att hänföra till industriellt arbete, skola gälla följande bestämmelser:

a) Den minderåriges arbetstid må ej öfverskrida, för minderårig under tretton år sex timmar af dygnet eller trettiosex timmar i veckan, för minderårig, som fyllt tretton men ej fjorton år, åtta timmar af dygnet eller fyrtioåtta timmar i veckan och för annan minderårig tio timmar af dygnet eller sextio timmar i veckan.

Då natur- eller olyckshändelse afbrutit arbetets regelbundna gång, må eftergift från här gifna bestämmelser kunna beträffande minderårig, som fyllt fjorton år, meddelas af vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare för högst en månad och af yrkesinspektionens chefsmyndighet för högst fyra månader.

b) Deltager den minderårige med arbetsgifvarens vetskap i kurs för sådan undervisning, som i 10 § omförmäles, vare arbetsgifvaren, där den minderårige ej fyllt femton år, skyldig så begränsa den minderåriges arbetstid, att sammanlagda undervisnings- och arbetstiden för dygn ej öfverstiger den i a) af denna § medgifna arbetstid.

c) Den minderåriges arbete skall afbrytas genom lämpliga och, där arbetets natur det medgifver, regelbundet återkommande raster. Under rasterna må den minderårige ej tillåtas att uppehålla sig i arbetslokal, där till följd af arbetets beskaffenhet luften är förorenad af ämnen, hvilka äro skadliga för hälsan; åliggande det, där så är förhållandet, arbetsgifvaren att anvisa lämpligt annat rum, hvarest den minderårige kan under rasterna vistas och intaga sina måltider.

d) Den minderårige må icke användas till arbete å tid mellan kl. 7 e. m. och kl. 6 f. m.; dock må minderårig af mankön, hvilken fyllt sexton år, användas till arbete å tid, som nu är nämnd, där hans arbetstid är begränsad till högst åtta timmar af dygnet och arbetet icke oftare än under hvar tredje vecka infaller å tid mellan kl. 11 e. m. och kl. 5 f. m.

14 §.

Användes minderårig ej blott till sådant arbete, hvarå 12 eller 13 § äger tillämpning, utan jämväl till annat arbete för samma arbetsgifvares räkning, skola dessa arbeten gemensamt vara underkastade bestämmelserna i den af nämnda §§, som äger tillämpning å förstberörda arbete. Användes minderårig för samma arbetsgifvares räkning till såväl arbete, hvarå 12 §, som arbete, hvarå 13 § äger tillämpning, skola dessa arbeten äfvensom annat arbete, hvartill den minderårige användes för arbetsgifvarens räkning, gemensamt vara underkastade bestämmelserna i 13 §. Under annat arbete inbegripes här äfven sådant arbete, hvarå denna lag eljest icke äger tillämpning.

15 §.

Bedrifves industriellt arbete å ett arbetsställe i sådan omfattning, att för arbetet i regel användas minst tio arbetare eller drifkraft om minst fem effektiva hästkrafter eller ock minst fem arbetare jämte drifkraft om minst tre effektiva hästkrafter, må minderårig användas i arbetet

allenast under villkor, att till arbetsgifvaren aflämnats intygsbok för den minderårige: skolande sådan bok vara utfärdad på sätt i 34 § föreskrifves och innehålla dels uppgift om den minderåriges fullständiga namn, födelseår och födelsedag samt, för det fall att fråga icke är om arbete endast under ferietid, intyg att den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller ock erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan, dels ock läkarbetyg, utvisande att den minderårige icke företer sjuklighet, svaghet eller bristande kroppsutveckling eller, där så skulle vara förhållandet, att den minderårige icke kan anses komma att lida men af den sysselsättning, hvartill den minderårige användes. Sådant läkarbetyg, hvilket, då intygsboken aflämnas till arbetsgifvaren, ej må vara äldre än ett år, kan äfven utgöras af anteckning, som vid besiktning enligt 35 § införts i boken af besiktningsläkare.

16 §.

Beträffande sådant arbete, som i 15 § angifves och som af tekniska skäl måste oafbrutet fortgå såväl natt som dag eller tidvis måste forceras, må Konungen, i den mån så finnes af behofvet påkalladt, för minderårig af mankön, hvilken fyllt sexton år, meddela eftergift från det i 13 § d) gifna förbud utöfver hvad där medgifves.

17 §.

Finnes minderårigs användande i visst slag af sysselsättning medföra synnerlig fara i något afseende, hvarom i 10 § första stycket förmäles, ankommer på Konungen att föreskrifva vissa villkor för minderårigs användande i sådan sysselsättning eller att minderårig ej må användas däri.

Särskilda föreskrifter rörande kvinnors användande i arbete.

18 §.

Kvinna må icke användas till arbete under jord i stenbrott eller grufva.

19 §.

Kvinna, som födt barn, må icke användas i sådant arbete, som angifves i 15 §, under de sex första veckorna efter barnsbörden, därest icke med läkarbetyg styrkes, att hon utan men för sig eller barnet tidigare kan börja arbetet.

Företer kvinna, som användes i arbete af nämnda slag, intyg af läkare eller barnmorska, att hon med sannolikhet kan vänta sin nedkomst inom två veckor, må ledighet från arbetet ej förvägras henne.

20 §.

Kvinna, som själf ammar sitt barn, må ej förvägras erforderlig ledighet härför.

21 §.

Finnes kvinnas användande i visst slag af sysselsättning medföra synnerlig fara för olycksfall eller vara för kvinna synnerligen ansträngande eller hälsofarligt eller kunna för kvinna medföra synnerlig våda i sedligt afseende, ankommer på Konungen att föreskrifva vissa villkor för kvinnas användande i sådan sysselsättning eller att kvinna ej må användas däri.

22 §.

Angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag är stadgadt i särskild lag.

Om tillsyn å lagens efterlefnad m. m.

23 §.

Tillsyn å efterlefnaden af denna lag och med stöd af densamma meddelade föreskrifter utöfvas, under öfverinseende och ledning af yrkesinspektionens chefsmyndighet, utaf särskilda till-

synsorgan, nämligen yrkesinspektörer, bergmästare, underinspektörer och kommunala tillsynsorgan.

Yrkesinspektörernas tillsyn omfattar hvarje verksamhet, hvari industriellt eller annat slag af arbete bedrifves i den omfattning, 15 § angifver, och som icke är underkastad bergmästares tillsyn eller att hänföra till jordbruk eller handel: tillkommande det därjämte yrkesinspektörerna att leda underinspektörernas och öfva inseende öfver de kommunala tillsynsorganens tillsyn. Såsom yrkesinspektör må jämväl anställas kvinna, och skall sådan yrkesinspektris förnämligast utöfva tillsyn beträffande kvinnliga arbetare.

Bergmästarnas tillsyn omfattar bearbetning af inmutningsbara fyndigheter och stenkolsfyndigheter samt annat bergverksarbete, för såvidt detsamma helt eller delvis bedrifves under jord, äfvensom de utvunna produkternas upp- och framforsling, deras invid fyndorten försiggående skrädning, anrikning och brikettering samt därstädes belägna, för bedrifvandet af nu nämnda slag af arbeten afsedda verk och inrättningar.

Underinspektörerna hafva att inom verksamhet, som ej är underkastad yrkesinspektörs eller bergmästares tillsyn, öfva tillsyn till förekommande af olycksfall vid användande af maskinella hjälpmedel eller sådana ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck, som genom explosion kunna förorsaka olycksfall.

De kommunala tillsynsorganen hafva att inom verksamhet, som ej är underkastad yrkesinspektörs eller bergmästares tillsyn, öfva tillsyn i de afseenden, beträffande hvilka det ej tillkommer underinspektör att hafva tillsyn.

På Konungen ankommer att bestämma ej mindre de gränser, inom hvilka hos yrkesinspektör anställd assistent må af yrkesinspektören anlitas för utförande af inspektion på yrkesinspektörens ansvar, än äfven i hvilken ordning grufingenjör har att utöfva befogenhet, som enligt denna lag tillkommer bergmästare.

Utan hinder af hvad ofvan är sagdt må Konungen förordna, att tillsyn å visst slag af verksamhet skall utöfvas af specialinspektör, samt meddela föreskrifter rörande sådan inspektörs befogenhet. Konungen må jämväl, där så finnes påkalladt för vinnande af en mer ändamålsenlig anordning af tillsynen, meddela föreskrifter rörande jämkning af gränserna för skilda tillsynsorgans befogenhet.

24 §.

De i 23 § omnämnda kommunala tillsynsorgan utgöras af hälsovårdsnämnd eller, där sådan ej finnes, kommunalnämnd: varande dock hälsovårds- eller kommunalnämnd berättigad utöfva den nämnden åliggande tillsyn genom en eller flera lämpliga, af nämnden utsedda, särskilda personer, män eller kvinnor. Har nämnd för tillsynens utöfvande utsett särskild person, åligger det nämnden att ofördröjligen därom lämna vederbörande yrkesinspektör underrättelse med angifvande af den utsedda personens namn, yrke och postadress.

Skulle hälsovårds- eller kommunalnämnd brista i fullgörandet af hvad som åligger nämnden beträffande här ifrågavarande tillsyn och kommer sådant förhållande, genom anmälan från yrkesinspektör eller på annat sätt, till Konungens befallningshafvandes kännedom, skall Konungens befallningshafvande tillhålla nämnden att vidtaga de åtgärder, som kunna erfordras för åvägabringande af rättelse, och äger Konungens befallningshafvande i fall af behof för nämnda ändamål förelägga lämpliga viten. Underlåter nämnden att ställa sig Konungens befallningshafvandes anmaning till efterrättelse, må Konungens befallningshafvande, där så finnes nödigt, i större eller mindre omfattning öfverflytta tillsynens utöfvande å person, som af Konungens befallningshafvande för ändamålet förordnas. För sådan person, hvilken är att anse som kommunalt tillsynsorgan enligt denna lag, äger Konungens befallningshafvande i fall af behof att bestämma godtgörelse att utgå af kommunens medel.

25 §.

Tillsyn skall i främsta rummet ägnas sådan verksamhet, hvari arbetet måste anses medföra fara för olycksfall, ohälsa eller annat missförhållande, som denna lag afser att förekomma. Kan i afseende å viss verksamhet dylik fara i regel anses utesluten, är vederbörande tillsynsorgan ej förpliktadt företaga inspektion å arbetsställe, där sådan verksamhet utöfvas, med mindre anmälan

eller annan särskild omständighet gifver skälig anledning misstänka, att bestämmelse i denna lag eller föreskrift, meddelad med stöd af lagen, därstädes icke tillbörligen iakttages.

Vid utöfvande af tillsyn böra tillsynsorganen gå arbetsgifvarna tillhanda med upplysningar, råd och anvisningar. De böra därvid städse akta på, huru i hvarje särskildt fall ändamålet med denna lag må vinnas med minsta möjliga olägenhet och kostnad för arbetsgifvaren.

Närmare föreskrifter angående tillsynens anordning och sättet för dess utöfvande meddelas af Konungen.

26 §.

Vill arbetsgifvare underställa vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare förslag till ny-, om- eller tillbyggnad af arbetslokal eller till ny eller ändrad anordning för arbetets bedrifvande, äger han att till yrkesinspektören eller bergmästaren insända dylikt förslag, åtföljdt af sådana ritningar och uppgifter, som må erfordras för förslagets granskning; och åligger det yrkesinspektören eller bergmästaren, som ej må för sådan granskning uppbära någon godtgörelse, att snarast möjligt efter mottagandet af erforderliga handlingar återsända förslaget med det yttrande, hvartill granskningen med hänsyn till denna lag och med stöd af densamma meddelade föreskrifter kunnat gifva anledning.

27 §.

Det åligger skolråd och skolstyrelser samt i statens eller kommuns tjänst anställda läkare, som få kännedom om förhållande, som strider mot denna lag eller mot föreskrift, meddelad med stöd af lagen, att göra anmälan om förhållandet hos vederbörande tillsynsorgan; och vare dessutom polismyndighet samt nyss berörda myndigheter och tjänstinnehafvare pliktiga att lämna tillsynsorganen de upplysningar och det biträde, som af deras tjänsteåligganden enligt denna lag kunna påkallas.

28 §.

Yrkesinspektör eller underinspektör må ej för egen eller annans räkning drifva eller hafva del eller anställning i företag, som är underkastadt hans tillsyn, eller för sådant företag åtaga sig uppdrag mot ersättning. Hvad nu är sagdt skall äfven gälla assistent med hänsyn till de företag, som äro underkastade tillsyn af den yrkesinspektör, hos hvilken assistenten är anställd. Yrkesinspektör eller assistent må ej heller på något af nyss angifna sätt taga befattning med företag, hvari bedrifves sådant arbete, som angifves i 15 §, ändå att företaget icke är underkastadt hans tillsyn; härifrån må dock yrkesinspektionens chefsmyndighet för särskildt fall kunna meddela eftergift, där så pröfvas kunna ske utan men för tjänsten.

29 §.

De, som hafva att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag, skola, när helst de så påfordra, efter det vederbörande arbetsgifvare eller hans ställföreträdare å arbetsstället underrättats om deras närvaro, äga tillträde till de arbetsställen, hvilka deras tjänsteåligganden afse, äfvensom rätt att där företaga undersökningar, hvartill dessa tjänsteåligganden kunna gifva anledning; varande arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället pliktig att därvid tillhandagå med erforderliga upplysningar samt att hålla de i denna lag föreskrifna böcker, förteckningar och intyg tillgängliga.

För bevarande af yrkeshemlighet må dock från inspektion undantagas viss del af arbetsställe. Skulle af arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället i sådant afseende gjord framställning af inspektionsförrättare ej godkännas, varde frågans pröfning af denne häuskjuten till yrkesinspektionens chefsmyndighet.

30 §.

Vid arbetsställe, där sådant arbete, som i 15 § angifves, bedrifves på stadigvarande sätt, skall finnas en för ändamålet lämplig bok, i hvilken vederbörande inspektionsförrättare vid besök å arbetsstället har att anteckna de anvisningar och råd, hvartill förhållandena å arbetsstället kunna gifva anledning och hvilka han anser böra affattas skriftligen, eller ock sin afsikt att framdeles meddela sådana. Alla tjänstemeddelanden, som röra tillämpningen i afseende å arbetsstället af

denna lag eller med stöd af lagen meddelade föreskrifter och som icke blifvit införda i berörda anteckningsbok, skola biläggas densamma.

Anteckningsbok och meddelanden, hvarom här ofvan sägs, skola förvaras å arbetsstället under minst fem år, räknadt beträffande anteckningsbok från den tid, då sista anteckningen däri gjordes, och beträffande meddelande från detsammas datum. Öfverlåtes verksamheten å arbetsstället, skall öfverlåtaren till den nya innehafvaren öfverlämna å arbetsstället förvarade anteckningsböcker och meddelanden.

31 §.

Hafva arbetarna å visst arbetsställe inom sig utsett ett eller flera ombud att till vederbörande inspektionsförrättare framföra arbetarnas önskemål beträffande arbetets säkerhet eller sundhet, åligger det inspektionsförrättaren vid besök å arbetsstället att lämna ombuden tillfälle att fullgöra detta uppdrag. Anmälan om sådant val bör göras hos arbetsgifvaren, hvarefter arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället är pliktig att, när inspektionsförrättaren infinner sig, underrätta såväl denne om arbetarnas berörda åtgärd som ock arbetarnas ombud om inspektionsförrättarens närvaro å arbetsstället.

Det åligger vederbörande tillsynsorgan att på begäran af sådant ombud kostnadsfritt lämna afskrift af anvisning eller råd, som skriftligen meddelats beträffande arbetsstället.

32 §.

Det åligger arbetsgifvare, hvilken använder minderårig till sådant arbete, som angifves i 15 §, att hafva den minderåriges namn, födelseår och födelsedag införda i en särskild förteckning äfvensom att vid den minderåriges afgång ur arbetet afföra den minderårige från förteckningen. Dylik förteckning föres för kalenderår, och skall vid förnyadt upplåggande af förteckningen iakttagas, att i densamma införas samtliga minderåriga, som vid årsskiftet kvarstodo i arbetet. Arbetsgifvaren är pliktig förvara förteckningen å arbetsstället under ett år utöfver det kalenderår förteckningen afser.

Beträffande minderårig, som användes i annat arbete, än 15 § angifver, skall arbetsgifvaren vara försedd med intyg om den minderåriges ålder och, där användandet ej allenast afser ferietid, att den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller ock erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan.

33 §.

Arbetsgifvare, som använder en eller flera minderåriga i sådant arbete, som 15 § angifver, skall inom fjorton dagar, från det han började i arbetet använda dylik arbetskraft, därom hos Konungens befallningshafvande göra skriftlig anmälan äfvensom på samma sätt, likaledes inom fjorton dagar, anmäla, då han icke vidare i arbetet använder någon minderårig. Äger användandet af sådan arbetskraft rum allenast under viss eller vissa tider af året och kan arbetsgifvaren därom på förhand lämna tillförlitlig upplysning, må anmälan, som innehåller sådan upplysning, gälla så länge de anmälda förhållandena fortfarande äga bestånd.

34 §.

Intygsböcker, hvarom i 15 § förmäles och hvartill formulär fastställes af yrkesinspektionens chefsmyndighet, tillhandahållas genom pastorsämbetena.

Det åligger pastor, hos hvilken minderårigs fader, moder eller målsman eller minderårig, som fyllt 15 år, framställer begäran om intygsbok, att, där den minderåriges namn och ålder äro för pastor kända eller behörigen styrkas, för den minderårige utfärda intygsbok och däruti göra anteckning om den minderåriges fullständiga namn, födelseår och födelsedag äfvensom, då intygsbok begärts af den minderåriges fader, moder eller målsman, om sådan persons namn och hemvist. Är för pastor kunnigt eller styrkes för honom, att den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller ock erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan, skall pastor i boken införa intyg jämväl härom. Har sådant intyg icke kunnat införas vid bokens utfärdande, skall det sedermera, då den minder-

årige visar sig därtill berättigad, på begäran införas af den, som utfärdat boken, eller af annan pastor eller ock af vederbörande skollärare eller skolföreståndare.

I intygsboken skall arbetsgifvare, hvilken använder den minderårige i sådant arbete, som 15 § angifver, anteckna företagets namn eller firma, dag då den minderårige börjar användas i arbetet, det slag af sysselsättning, hvartill den minderårige användes, den tid af dygnet, hvarunder arbetet för den minderårige pågår, äfvensom den minderåriges afgång ur arbetet eller annan förändring i nu angifna afseenden jämte dag därför. Ej må intygsbok förses med anteckning eller märke, som kan lämna upplysning om den minderårige i annat afseende än här omförmälts. Arbetsgifvaren är pliktig att så länge den minderårige kvarstår i arbetet, hafva i förvar den minderåriges intygsbok.

Minderårig, som afgått ur arbetet, är berättigad att återfå sin intygsbok. Dock må åt minderårig, som ej fyllt femton år, intygsbok utlämnas allenast på begäran af den minderåriges fader, moder eller målsman. Arbetsgifvare, som har i förvar intygsbok för minderårig, då denne uppnår aderton år eller då boken af annan anledning blir obehöflig för den minderårige, skall öfverlämna sådan intygsbok till vederbörande besiktningsläkare.

Har den minderårige ej fader, moder eller målsman, som tager vård om honom, må intygsbok, ändå att den minderårige ej fyllt femton år, utfärdas eller utlämnas på begäran af den minderårige själf.

35 §.

En gång hvarje kalenderår äfvensom eljest, då Konungens befallningshafvande finner anledning därom förordna, skall vid arbetsställe, där minderåriga användas i sådant arbete, som 15 § angifver, företagas läkarbesiktning å de minderåriga till utrönande, huruvida sysselsättning, hvartill minderårig användes, är för dennes hälsa eller kroppsutveckling menlig.

Det åligger därvid besiktningsläkaren att rörande en hvar besiktigad minderårig i dennes intygsbok, med angifvande af dagen för besiktningen, göra anteckning om den minderåriges hälsotillstånd och kroppsutveckling. Skulle besiktningsläkaren finna nödigt föreskrifva särskilda villkor för den minderåriges fortsatta användande till viss sysselsättning eller den minderåriges skiljande därifrån, skall besiktningsläkaren därom göra anteckning såväl i den minderåriges intygsbok som i den uti 30 § omförmälda anteckningsbok med angifvande, när fråga är om den minderåriges skiljande från viss sysselsättning såvidt möjligt af det slag af sysselsättning, hvartill den minderårige må användas. Arbetsgifvare må icke i strid mot sålunda meddelad föreskrift i arbete använda minderårig, intill dess annorlunda kan varda af yrkesinspektionens chefsmyndighet förordnadt: ägande arbetsgifvaren påkalla denna myndighets pröfning af föreskriftens befogenhet. Ändras eller upphäfves föreskriften, skall anteckning därom genom chefsmyndighetens försorg göras såväl i den minderåriges intygsbok som i berörda anteckningsbok.

Till förrättande af besiktning, hvarom här ofvan förmäles, förordnar Konungens befallningshafvande legitimerad läkare, som icke har anställning hos arbetsgifvaren; och åligger det besiktningsläkaren att i god tid före besiktningen underrätta arbetsgifvaren om tiden därför. Har arbetsgifvaren för arbetarna anställt särskild läkare, äger denne, om han så önskar, vid besiktningen närvara och däröfver, om han är af olika mening med besiktningsläkaren, afgifva yttrande.

36 §.

Hvad i 29 § sägs, skall gälla jämväl med hänsyn till besiktningsläkare och af sådan läkare verkställd besiktning.

Det åligger arbetsgifvare eller hans ställföreträdare å arbetsstället föranstalta därom, att för besiktningen lämplig lokal finnes att tillgå vid arbetsstället äfvensom, för såvidt på honom ankommer, att samtliga vid arbetsstället till arbete använda minderåriga infinna sig vid besiktningen.

37 §.

Å arbetsställe, där sådant arbete, som 15 § angifver, bedrifves på stadigvarande sätt, skola på lämplig plats finnas anslagna ej mindre denna lag jämte de författningar, som innefatta ändring i eller tillägg till densamma eller utfärdats med stöd af lagen och som röra arbetsställen af

ifrågavarande slag, än äfven vederbörande tillsynsorgans namn och postadress så ock, därest minderårig sysselsättes å arbetsstället, uppgift å de tider, då för den minderårige arbetet börjas och slutas, samt huru rasterna för den minderårige äro anordnade.

38 §.

På framställning af yrkesinspektör eller bergmästare eller där så eljest pröfvas nödigt, äger Konungens befallningshafvande förbjuda arbetsgifvare, sedan han blifvit i saken hörd, att efter utsatt, skälig tid bedrifva visst arbete eller använda viss arbetslokal, maskin, redskap eller arbetsmetod utan att hafva vidtagit af Konungens befallningshafvande vid förbudets meddelande angifven åtgärd i något afseende, hvarom förmäles i 4, 5 eller 6 § eller som eljest inbegripes under 3 §. Är synnerlig fara för handen, må Konungens befallningshafvande, utan att afbida arbetsgifvarens yttrande, meddela dylikt förbud att träda i kraft omedelbart och gälla tills vidare, intill dess annorlunda förordnas.

39 §.

Skulle arbetsgifvare beträffande i hans arbete använd minderårig åsidosätta hvad 10 § stadgar, äger Konungens befallningshafvande, på framställning af yrkesinspektör eller bergmästare eller där förhållandet eljest kommer till Konungens befallningshafvandes kännedom, att efter arbetsgifvarens hörande föreskrifva vissa villkor för minderårigs användande uti ifrågavarande arbete eller att minderårig ej vidare må användas däri.

40 §.

På Konungen ankommer ej mindre att meddela närmare föreskrifter rörande läkarundersökning som förutsättes i 15 §, och läkarbesiktning, hvarom stadgas i 35 §, än äfven att fastställa taxa å godtgörelse såväl för sådan läkarundersökning, där den förrättas af läkare, anställd i statens eller kommuns tjänst, som för dylik läkarbesiktning; skolande i afseende å det senare slaget af förrättning godtgörelsen, i hvad den afser resekostnad, bestridas af statsmedel men i öfrigt af arbetsgifvaren.

Det ankommer jämväl på Konungen att bestämma viss godtgörelse för utfärdande af intygsbok enligt 34 §.

41 §.

Konungen må i sådant fall, som afses i 17 §, föreskrifva, att hvad i 33—36 §§ stadgas i större eller mindre utsträckning skall äga tillämpning jämväl beträffande minderårig, som användes i annat arbete, än 15 § angifver.

Likaledes må Konungen föreskrifva, att de i 30 och 37 §§ meddelade bestämmelser skola utsträckas till att gälla jämväl andra arbetsställen, än nämnda §§ afse.

Ansvarsbestämmelser.

42 §.

Ställer sig arbetsgifvare ej till efterrättelse bestämmelse i 9, 11, 12, 13, 14 eller 18 §, 19 § första stycket, 35 § eller föreskrift, meddelad med stöd af 39 §, straffes med böter från och med tio till och med femhundra kronor. Har här afsedd förseelse beträffande användande af minderårig skett med den minderåriges faders eller målsmans vetskap och vilja, vare jämväl fadern eller målsmannen förfallen till böter från och med fem till och med tjugu kronor.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, hvarom i denna § förmäles, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, fällas till de böter, som äro bestämda för sådan förseelse.

43 §.

För underlåtenhet att ställa sig till efterrättelse, hvad i 15, 30, 32, 33 eller 34 §, 36 § andra stycket eller 37 § föreskrifves, straffes arbetsgifvaren med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

Lag samma vare, där arbetsgifvarens ställföreträdare å arbetsstället underlåter att ställa sig till efterrättelse, hvad i 36 § andra stycket föreskrifves.

44 §.

Har arbetsgifvaren eller annan för arbetsgifvarens räkning i förteckning enligt 32 § eller anmälan enligt 33 § eller i intygsbok för minderårig mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, straffes med böter från och med femtio till och med femhundra kronor.

45 §.

Underlåter arbetsgifvare att ställa sig till efterrättelse förbud, som meddelats enligt 38 §, straffes med böter från och med tio till och med femhundra kronor, eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst sex månader.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, hvarom i denna § förmäles, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, fällas till det ansvar, som är bestämdt för sådan förseelse.

46 §.

Har arbetare olofligen och utan giltigt skäl borttagit eller försatt ur bruk skyddsanordning, straffes med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

47 §.

Den, som har eller haft att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag, vare förbjudet att röja yrkeshemlighet och må ej heller, där det ej kan anses påkalladt i tjänstens intresse, yppa driftanordning eller affärsförhållande vid arbetsställe, i afseende å hvilket han har eller haft att taga sådan befattning. Gör han sig skyldig till dylik förseelse, straffes med böter från och med tjugufem till och med ettusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig af sin kännedom om yrkeshemligheten, driftanordningen eller affärsförhållandet till egen eller annans fördel, då må till fängelse dömas. Framgår af omständigheterna, att han om yrkeshemligheten, driftanordningen eller affärsförhållandet erhållit kännedom å tid, då han ej hade att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag eller att yppandet af driftanordningen eller affärsförhållandet ej kunnat medföra skada för det företag, som bedrefs å arbetsstället, må ansvars- eller ersättningsskyldighet icke åläggas honom.

Hvad nu är sagdt, gälle ock om besiktningsläkare.

48 §.

Förseelse, hvarom i 46 § sägs, må ej åtalas, med mindre vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare anmält förseelsen till åtal.

Å förseelse, hvarom i 47 § sägs, må allmän åklagare tala allenast efter angifvelse af målsäganden.

Talan på grund af 47 § skall anhängiggöras vid allmän domstol. Förseelse mot annan bestämmelse i denna lag skall åtalas vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

49 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

Allmänna bestämmelser.

50 §.

Hvad i 17 kapitlet 11 § rättegångsbalken förordnas om dem, som rättens eller Konungens befallningshafvandes bud och ärende gå, gälle ock dem, som hafva att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag.

51 §.

Öfver beslut af yrkesinspektionens chefsmyndighet eller Konungens befallningshafvande i fråga, som omförmäles i denna lag, må klagan föras hos Konungen i vederbörande statsdepartement inom tid, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

52 §.

Vid meddelande af föreskrift med stöd af 7, 17, 21 eller 41 § må Konungen tillika utsätta straff för förseelser mot föreskriften; dock må sådant straff i intet fall sättas högre än till femhundra kronors böter eller fängelse i sex månader.

53 §.

Beträffande verksamhet, som bedrifves af staten eller kommun, skall, hvad i denna lag är stadgadt om arbetsgifvare, gälla arbetsföreståndaren.

Stadgandet i andra punkten af andra stycket i 29 § samt föreskrifterna i 38 och 39 §§ skola icke äga tillämpning å verksamhet, som bedrifves af staten, utan skola i afseende å sådan verksamhet gälla följande bestämmelser:

a) Därest framställning i det afseende, hvarom nämndes i andra punkten af andra stycket i 29 §, icke vinner godkännande, varde frågan hänskjuten till Konungens pröfning.

b) Skulle yrkesinspektör eller bergmästare finna förhållande å visst arbetsställe påkalla åtgärd, som afses i 38 eller 39 §, skall yrkesinspektören eller bergmästaren därom göra anmälan hos den myndighet, hvilken öfver verksamheten har öfverinseende, hvarefter denna myndighet har att, efter omständigheterna, antingen vidtaga den påkallade åtgärden eller ock underställa ärendet Konungens pröfning.

Genom denna lag upphäfvas

lagen den 10 maj 1889 angående skydd mot yrkesfara,

lagen den 17 oktober 1900 angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke,

förordningen den 18 november 1881 angående minderårigas användande i arbete vid fabrik, handtverk eller annan handtering, i hvad denna förordning ännu gäller,

15 § 4 mom. och 19 § i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet samt

hälsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874 i hvad denna stadga åsyftar att bereda skydd åt arbetare vid användande till sådant arbete, hvarå denna lag äger tillämpning.

Däremot skall denna lag ej verka rubbning i de bestämmelser, som eljest i lag eller särskild författning finnas gifna i ämne, hvarom i denna lag är stadgadt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1913.

I afseende å verksamhet, industriell eller icke, som ej bedrifves i den omfattning 15 § angifver och som utöfvats redan före den tid, då denna lag träder i kraft, men ej varit underkastad lagen den 10 maj 1889 angående skydd mot yrkesfara, skall, så länge verksamheten utöfvas af samma arbetsgifvare och i samma lokal, dock högst under tio år från denna lags ikraftträdande, ej på

grund af hvad i 5 § a) föreskrifves påfordras större luftutrymme än sju kubikmeter för hvarje i lokalen sysselsatt arbetare.

Hvad i 9 och 11 §§ finnes stadgadt angående viss ålder för minderårig, skall icke utgöra hinder för minderårigs fortsatta användande i det arbete, hvari den minderårige användes vid tiden för lagens ikraftträdande.

Hvad i 15 § stadgas, skall ej äga tillämpning i afseende å minderårig, som vid tiden för lagens ikraftträdande redan användes i sådant arbete, som samma § angifver: men åligger det arbetsgifvare att senast tre månader efter nämnda tid vara försedd med föreskrifven intygsbok för den minderårige, i hvilken bok dock läkarbetyg då ej erfordras. Intygsbok, hvarom här är fråga, vare pastor pliktig att utfärda jämväl på begäran af arbetsgifvaren.

Vid användande af minderårig i sådant arbete, som angifves i 8 § 1 mom. af lagen den 17 oktober 1900 angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke, må å arbetsställe, där samma lagrum hittills kommit till tillämpning, arbetstiden för minderårig af mankön, hvilken fyllt femton år, fortfarande utsträckas på sätt detta lagrum medgifver, intill dess med tillämpning af 16 § af denna lag bestämmelse härutinnan kan varda meddelad, dock ej under längre tid än tre år, från det denna lag trädt i kraft.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 29 juni 1912.

GUSTAF.

(L. S.)

(Finansdepartementet.) THEODOR ADELSWÄRD.

Statistik öfver yrkesmässig arbetsförmedling i vissa tyska stater.[1]

Den yrkesmässiga platsförmedlingsverksamheten i Tyskland blef genom lag af den 30 juni 1900 underkastad den inskränkningen, att för dess utöfvande fordras tillståndsbevis, som kan återkallas, därest platsförmedlaren visar sig ovärdig det honom lämnade förtroendet. Tvänne år senare utfärdades en lag om platsförmedling för sjöfolk, som beträffande afgifternas fastställande och deras fördelning mellan arbetsgifvare och arbetstagare uppställde nya principer, hvilka fått tjäna som förebild för nu gällande lagstiftning å området.

Emellertid fortforo trots nämnda lagstiftningsåtgärder missförhållandena inom den yrkesmässigt bedrifna platsförmedlingen, bestående förnämligast i de oskäligt höga afgifterna och därmed sammanhängande exploatering af de arbetssökande, vidare i uppmaningar till täta platsombyten och kontraktsbrott samt åsidosättande i allmänhet af arbetsgifvares och arbetstagares intressen.

Härå sökte nu arbetsförmedlingslagen af den 2 juni 1910 (gällande från 1 oktober s. å.) råda bot genom åtskilliga nya bestämmelser.

De viktigaste af de nya stadgandena voro följande:

1) Afgifterna skola fastställas af myndigheterna i stället för att förut taxor uppgjorts af platsförmedlarna själfva och stadfästs af myndigheterna, och skola dessa afgifter fördelas lika mellan arbetsgifvare och arbetstagare, därest bägge parter tagit arbetsförmedlingen i anspråk.

2) Vid meddelande af tillstånd att idka platsförmedlingsrörelse skall tagas hänsyn till behofvet af dylika anstalter å vederbörande ort.

3) Utöfvandet af vissa yrken vid sidan af platsförmedlingsverksamheten förbjudes.

Jämlikt den befogenhet, som tillkommer de centrala myndigheterna i resp. förbundsstater att fastställa närmare bestämmelser angående platsförmedlarnas förpliktelser och yrkesutöfning, har i några stater kontrollen öfver den privata platsförmedlingsverksamheten blifvit väsentligt skärpt. I det följande skall lämnas en redogörelse för redovisningssättet beträffande nämnda verksamhet i vissa tyska stater äfvensom meddelas vissa resultat af de

[1] Jfr »Medd.» årg. 1912, s. 572 ff. För den nya tyska arbetsförmedlingslagen se »Medd.» årg. 1910. s. 586 ff.

statistiska undersökningar, som verkställts och hvilka hänföra sig äfven till tiden före den nya arbetsförmedlingslagens ikraftträdande.

I. Bayern.

I Bayern hafva vid upprepade tillfällen företagits undersökningar angående den yrkesmässiga platsförmedlingens omfattning. Den första mera ingående undersökningen hänförde sig till år 1894. Efter ett längre uppehåll föranstaltades år 1903 af inrikesministeriet i samverkan med det bayerska arbetsförmedlingsförbundet en allmän undersökning, som sedan förnyats hvarje följande år. De härvid använda frågeformulären afsågo arbetsförmedlarens personliga förhållanden (om han förut varit straffad och om hans inkomster) och innehöllo utförliga frågor om förmedlingsverksamheten, omsättningen inom och utom orten, förmedlingen af landtarbetare o. s. v. Undersökningen verkställdes af orts- och distriktspolisen, bearbetningen skedde intill år 1909 inom den kommunala arbetsförmedlingsanstalten i München, som offentliggjorde resultaten i sin årsberättelse.

Sedan 1909 har den statistiska bearbetningen utförts af Bayerns statistiska byrå.

I enlighet med de på grund af arbetsförmedlingslagen utfärdade särskilda föreskrifterna af den 5 och 6 oktober 1910, hvarigenom kommissionärerna ålades att insända månadsrapporter, blef det statistiska redovisningssättet samma år förändradt. Kommissionärerna skola inom första veckan i hvarje månad till distriktspolisen insända statistiska uppgifter öfver den förflutna månadens verksamhet i dubbla exemplar och enligt ett visst formulär. Det ena exemplaret skall därefter insändas till Bayerns statistiska byrå. Samma förpliktelse åligger icke yrkesmässiga plats- och arbetsförmedlingar (arbetsgifvar- och arbetstagarförbund, föreningar, skolor m. fl.) med undantag för de kommunala arbetsförmedlingarna; de senare insända rapporterna direkt till statistiska byrån. För de statistiska uppgifterna tjäna såsom grundval de tre i förordningen föreskrifna räkenskapsböckerna för resp. anmälningar om lediga platser, arbetssökande och tillsatta platser. Den första af dessa böcker skall innehålla uppgifter om arbetsgifvares namn, civilstånd, bostad, tiden för och arten af den anställning, för hvilken arbetare sökes, lönen eller arfvodet och andra förmåner samt öfriga villkor för öfverenskommelse. Vid anmälan från arbetssökande antecknas namn, bostad, ålder, födelseort, civilstånd, förutvarande sysselsättning, den myndighet som utfärdat arbets- eller tjänstebok, arten af och tiden för den sökta anställningen samt löneanspråk. Kommer anställning till stånd, antecknas arbetsgifvares och arbetstagares namn och bostad, platsens art, tiden för anställningens tillträdande, lön, af bägge parter erlagda afgifter och andra utlägg.

För månadsrapporten ifylles med ledning af dessa anteckningar följande formulär:

Ort ..... platsförmedlarens
..... namn, firma { utgifvares af arbets- och vakanslistor.
Förvaltningsområde ..... { arbets- eller platsförmedlingens.

Vid slutet af hvarje år skall afgifvas en redogörelse enligt följande formulär:

Ort ..... Förvaltningsområde.

Årsredogörelse.

1) Platsförmedlarens (och utgifvarens af plats- och vakanslistorna) för- och tillnamn (firma)?
2) Civilstånd (ogift, gift, änka, änkling, frånskild)?
3) För hvilket yrke förmedlas arbete?
4) Af hvem skötes arbetsförmedlingen (af innehafvaren själf eller hos honom anställda)?
5) Huru stor personal (springpojkar) sysselsättes?
6) Bedrifver förmedlingens innehafvare tillika något annat yrke?
7) Är hustrun eller mannen också sysselsatt vid förmedlingen?
8) Hvilket yrke eller hvilken sysselsättning bedref innehafvaren före öfvertagandet af platsförmedlingen?
9) Är innehafvaren förut straffad? I sådant fall huru många gånger?
10) Är någon af bestraffningarna att hänföra till utöfvandet af platsförmedlingsverksamhet eller till utgifvandet af plats- eller vakanslistor? (I sådant fall torde närmare uppgifter lämnas härom.)
11) Huru stor är innehafvarens årsinkomst (i rundt tal)?
12) Huru länge har arbetsförmedlingen varit i verksamhet (d. v. s. när började verksamheten utan hänsyn till nuvarande innehafvare)?

Denna omfattande statistik påbörjades år 1911, under det att för år 1910 arbetsförmedlarna endast behöfde såsom fortsättning på den förra undersökningen afgifva en årsredogörelse för verksamheten, dock med användande af de nya formulären.

Genom en ny kungörelse af den 16 december 1911 förändrades statistiken till att väsentligen blifva årlig. Platsförmedlarna skola sålunda numera hvarje år före den 15 januari till polismyndigheterna i distriktet insända en årsredogörelse, som i sig förenar de enligt bägge ofvan beskrifna formulär begärda uppgifterna, i dubbla exemplar; ett af de båda exemplaren sändes vidare till Bayerns statistiska byrå. Den månatliga redogörelsen till distriktspolisen erfordras endast i de fall, där en strängare kontroll synes af nöden; i andra fall kan distriktspolisen befria arbetsförmedlaren från skyldigheten att insända månadsrapporter, dock med rätt att återkalla befrielsen.

De hittills verkställda undersökningarna hafva i hufvudsak lämnat följande resultat.

Under åren 1894—1909 uppgick antalet kommissionärer i medeltal till 815 och höll sig under nämnda tid tämligen konstant. Följande år (1910)

inträdde plötsligt en betydande minskning, från 811 till 683 (15·8 %). Trots det arbetsförmedlingslagen trädde i kraft först ¼ år före slutet af 1910, kunde verkningar af densamma förspörjas redan under nämnda år. Under år 1911 torde man hafva skäl att vänta ytterligare tillbakagång.

Följande siffror visa fördelningen och minskningen af antalet kommissionärer i *stad* och på *land* samt för tre städer med hvardera öfver 100 000 inv.

	Antal kommissionärer				
	på landsbygden (jämte i omedelbara städer).	i omedelbara städer.	däraf i		
			München.	Nürnberg.	Augsburg.
1909	448	363	44	75	18
1910	380	303	37	66	14

I betydligt mindre grad än platsförmedlarnas antal hafva däremot den yrkesmässiga platsförmedlingens verksamhetssiffror undergått förändring efter den nya lagens tillkomst. Antalet tillsatta platser utgjorde 63 621 år 1909 mot 61 476 år 1910, d. v. s. en minskning af 3·4 %; motsvarande tal för de arbetssökande voro 99 872 och 97 356, alltså 2·5 % minskning. Antalet lediga platser hade samtidigt gått tillbaka 1·9 %, från 95 492 till 93 632. Sätter man dessa siffror i samband med den ofvan påvisade betydliga tillbakagången af platsförmedlarnas antal, framgår såsom resultat, att hufvudsakligen de mindre förmedlingsaffärerna upphört efter den nya lagens tillkomst. De mindre kommissionärerna, som endast drifvit platsförmedlingen såsom binäring, drabbades särskildt hårdt af den bestämmelsen, att värdshusrörelse, utminutering af spritdrycker, bostadsförmedling, handel med kläder, närings- och njutningsmedel eller med lottsedlar, frisörverksamhet, bankir- eller pantlånerörelse ej får bedrifvas af platsförmedlare. Skillnaden mellan minskningen af kommissionärernas antal och minskningen af verksamhetssiffrorna beror emellertid äfven därpå att verksamhetssiffrorna omfatta hela året 1910, då däremot talen för platsförmedlarna visa ställningen vid slutet af samma år.

Följer man statistiken öfver den yrkesmässiga platsförmedlingsverksamheten några år tillbaka i tiden, befinnes denna art af arbetsförmedling hafva varit mest tagen i anspråk af arbetssökande år 1908, hvilket torde stå i samband med den då pågående ekonomiska krisen, af arbetsgifvarna mest anlitad år 1905, under det att högsta förmedlingstalet faller på år 1909. I öfrigt synas talen under de senare åren hafva varit tämligen konstanta.

Den yrkesmässiga platsförmedlingen handhafves hufvudsakligen af kvinnor, hvilkas antal år 1910 uppgick till 606, d. v. s. 88·7 % af samtliga förmedlare. Nästan samma proportion mellan könen gäller äfven för verksamhetssiffrorna. Kvinnorna utgjorde sålunda 85·5 % af antalet arbetssökande; för antalet lediga och tillsatta platser voro motsvarande procenttal 88·1 och 86·2.

Af särskildt intresse är fördelningen af förmedlingsverksamheten i stad och på land. Trots att flertalet förmedlingsbyråer voro belägna på lands-

bygden, faller nära $^4/_5$ af hela förmedlingsverksamheten på städerna. På hvarje platsförmedlare kommo år 1910 i städerna 262 arbetssökande och 152 tillsatta platser, på landet blott resp. 47 och 40.

Den bayerska undersökningen gifver äfven en öfversikt af förmedlingsresultatet för två viktiga näringar, värdshusrörelse och jordbruk: hvad den förra angår, föll (1910) på densamma omkring hälften af all privat arbetsförmedling. I synnerhet gäller detta förhållande städerna, hvarest 60·8 % af de arbetssökande önska plats inom värdshusrörelsen; för antalet lediga och tillsatta platser är förhållandet resp. 51 och 57·8 %. I München stego dessa tal till resp. 72·0, 58·6 och 68·8 %, och dock hade Münchens offentliga arbetsförmedlingsanstalt i april 1910 upprättat en särskild fackarbetsförmedling för värdshuspersonal, hvilken förmedlade mera arbete än samtliga privata förmedlare tillsammans.

Förmedlingen af arbetskraft till jordbruket spelar däremot endast en underordnad roll inom den yrkesmässiga platsförmedlingen; endast $^1/_{10}$ af hela verksamheten kommer nämnda näringsgren till godo. På grund af den rådande bristen på arbetskraft inom jordbruket voro här de lediga platserna flera (9 521 under år 1910) än antalet arbetssökande (8 817), och förmedlingsresultatet (81·9 %) var mycket gynnsamt. Dessa förmedlare af agrarisk arbetskraft voro till större delen bosatta på landsbygden; af antalet tillsatta platser förmedlades 2 071 genom förmedlare bosatta i städerna, 5 731 förmedlades i landtdistrikten, och voro motsvarande tal för de arbetssökande 2 016 och 6 801.

Med afseende på det interlokala utbytet af arbetskraft står den yrkesmässiga arbetsförmedlingen vida efter den offentliga, hvilken senare förmedlar 2 à 3 gånger flera dylika platser än den förra. Relativt sedt är den interlokala förmedlingen dock af större betydelse för de privata anstalterna, i synnerhet om man tager hänsyn till förmedlingens resultat. Antalet dylika arbetssökande utgöra 28·7 % af samtliga sökande vid de privata anstalterna och 31·2 % vid de offentliga, men motsvarande procenttal för lediga platser äro 28·0 och 26·5 samt för tillsatta platser 30·6 och 23·3. Angående förmedlingen af kvinnlig arbetskraft till utlandet märkes, att, enligt undersökningen för 1910, de tillsatta platsernas antal uppgick till 583 och antalet lediga platser till 978, under det att endast 310 sökande skulle anmält sig. Detta missförhållande mellan arbetssökande och tillsatta platser tillskrifves hufvudsakligen förmedlarnas bristfälliga bokföring.

Hvad kommissionärernas personliga förhållanden beträffar, anföras följande tal för år 1910: 476 (69·7 %) voro gifta, 149 (21·8 %) voro änklingar eller änkor, 495 (72·5 %) saknade annan sysselsättning. I 99 fall bedrefs verksamheten i förening med handel, i 22 i förening med jordbruk. Procenttalet för redan straffade förmedlare sjönk från 43·2 % år 1909 till 38·7 % år 1910.

Vidare framgår af ifrågavarande undersökning, att 19·0 % af de yrkesmässiga arbetsförmedlingsbyråerna varit i verksamhet mer än 20 år, 20·8 % mellan 11—20 år, 22·1 % 6—10 år och 26·4 % 1—3 år. Af platsförmedlarna hade 130 en årsförtjänst af blott 21—50 Mark, ungefär lika många hade resp. mellan

51—100, 101—200 och 201—500 M. För 47 platsförmedlare belöpte sig förtjänsten till 501—1 000 M., för 22 till 1 001—2 000 och för 3 förmedlare (München och Nürnberg) till 5 000—10 000 M.

Med hänsyn därtill, att enligt den nya platsförmedlingslagen nya koncessioner böra nekas, såvida ej behof föreligger, torde en jämförelse mellan den yrkesmässiga och den offentliga förmedlingsverksamheten vara af intresse.

Här nedan återgifvas de relativa talen enligt »Reichs-Arbeitsblatt».

År.	Utvecklingen af arbetsförmedlingen (1903 = 100)			
	arbetssökande.	lediga platser.	tillsatta platser.	
1903	100	100	100	I. Den yrkesmässiga förmedlingen.
1904	97	95	93	
1905	111	125	100	
1906	112	106	95	
1907	109	107	94	
1908	118	111	100	
1909	116	108	101	
1910	113	106	97	
1903	100	100	100	II. Den offentliga förmedlingen.
1904	102	117	115	
1905	101	121	120	
1906	110	136	133	
1907	115	144	148	
1908	123	133	141	
1909	151	150	161	
1910	174	183	201	

Beträffande de absoluta talen må nämnas, att den offentliga arbetsförmedlingen år 1910 hade att uppvisa 2½ gånger flera arbetssökande än den yrkesmässiga, och nästan samma förhållande gäller antalet lediga platser, men trots det antalet okvalificerade arbetare är betydligt större vid den förra, kunde dock den offentliga förmedlingen tillsätta omkring 3 gånger så många platser som den yrkesmässiga. Med afseende på förmedling af kvinnlig arbetskraft öfverträffades den yrkesmässiga platsförmedlingen däremot först år 1909, hvad tillsättningssiffran beträffar, och inom jordbruksafdelningen för kvinnor öfvervägde ännu år 1910 den privata förmedlingen den offentliga.

Som synes af den ofvan anförda tabellen, har den offentliga arbetsförmedlingen i motsats till den yrkesmässiga, hvilken stått nära nog stilla, utvecklat sig högst anmärkningsvärdt. Antalet tillsatta platser har sålunda vid den förstnämnda sedan år 1903 mer än fördubblats, medan man för den senare till och med kan notera någon tillbakagång under samma tid.

Jämför man vidare den offentliga och den yrkesmässiga förmedlingens kapacitet, sådan den framgår ur förhållandet mellan arbetssökande och antalet tillsatta platser, så visar den förra, åtminstone efter år 1905, ett betydligt gynnsammare resultat än den senare.

»Reichs-Arbeitsblatt» meddelar slutligen en tabell, som belyser konkurrenskampen mellan offentlig och yrkesmässig arbetsförmedling i de tre bayerska storstäderna München, Nürnberg och Augsburg, i hvilka städer år 1910 $^1/_6$ af alla kommissionärerna voro bosatta och på hvilka mer än hälften af den privata förmedlingsverksamheten föll. Af samma tabells relationstal framgår, att den yrkesmässiga förmedlingen t. o. m. i storstäderna, hvarest den har sina gynnsammaste betingelser, alltmera tillbakatränges. Detta förhållande synes i synnerhet gälla de allra sista åren.

II. Sachsen.

I konungariket Sachsen fick statistiken öfver den yrkesmässiga platsförmedlingen en ingående reglering genom förordningen af den 29 november 1911, hvilken anslöt sig till de allmänna bestämmelserna i platsförmedlingslagen. På grund häraf anställdes första gången 1911 en årlig undersökning angående de yrkesmässiga platsförmedlarna, dock med uteslutande af förmedlare af teaterpersonal och utgifvare af plats- och vakanslistor. Kommissionären har att, med stöd af sin bokföring, hvarje år mellan den 9 och 15 januari ifylla en frågebok, uppställd efter följande formulär.

Konungariket Sachsen.

Statistik öfver den yrkesmässiga platsförmedlingen 1911.

Frågebok.

Distrikt..... Kommun.....

Gata (eller plats) och husnummer.....

1. Platsförmedlingsinnehafvarens firma (eller namn):
2. Affärsskyltens ordalydelse:
3. Hvilka yrkesgrupper gäller förmedlingen (tjänstefolk, landtarbetare, värdshuspersonal o. s. v.)?
4. Förmedlingsaffärens säte:
5. Hvilket år grundades platsförmedlingen?
6. Om innehafvare af platsförmedlingen växlat efter den 1 okt. 1900, angif år och dag för koncessionen:
7. a) Innehafvarens för- och tillnamn (utskrif förnamnet):
   b) » civilstånd (ogift, gift, änkling eller änka, frånskild):
   c) » födelseår och födelsedag:
8. a) Bedrifves platsförmedlingen som hufvud- eller binäring?
   b) Om platsförmedlingen bedrifves som binäring, angif innehafvarens hufvudyrke:
   c) Om platsförmedlingen bedrifves som hufvudyrke, angif innehafvarens biyrke:
   d) Är innehafvaren gift kvinna, angif mannens yrke:

9. a) Angif antalet familjemedlemmar, som vid årets slut voro verksamma i förmedlingsaffären (make (a), son eller dotter):
   b) Antal lärlingar (icke familjemedlemmar), som vid årets slut sysselsatts i affären: manliga ....., kvinnliga .....
   c) Antal öfriga i förmedlingsaffären sysselsatta personer (vid årets slut): manliga ....., kvinnliga .....
10. a) Förmedlas platser till utlandet åt kvinnor (ja eller nej)?
   b) » » åt uppasserskor eller andra i restauranter och krogar sysselsatta kvinnor eller åt ammor (ja eller nej)?
   c) Antalet kvinnor, som under hela året förmedlats till utlandet:
   d) Antal uppasserskor och ammor, som förmedlats under hela året:
11. Utdrag ur räkenskapsbok A. (Ifall räkenskapsböckerna A och B ännu icke blifvit förda före den 1 april 1911 böra de i det följande önskade uppgifterna hämtas ur förut använda böcker):
   a) Antal förmedlingsuppdrag, som under hela året erhållits af arbetstagare (antal arbetssökande); i sin helhet ....., af män ....., af kvinnor .....
   b) Uppdragsgifvarens bostad: I. boende inom orten.
   II. » utom » .
12. Utdrag ur räkenskapsbok B.
   a) Antal löpande nummer i räkenskapsbok B under hela året:
   b) Hur mycken personal har förmedlats under hela året (tillsatta platser):

		Manlig personal.	Kvinnlig personal.
I.	Landtbruk	.....	.....
II.	Industri och handtverk	.....	.....
III.	Handel och samfärdsel	.....	.....
IV.	Värdshusrörelse	.....	.....
V.	Huslig tjänst	.....	.....
VI.	Öfriga yrken	.....	.....
	Tillsammans	.....	.....

   c) Huru många af dessa förmedlingar föllo inom platsförmedlingsorten: Huru många utom:
   d) Summa afgifter, som arbetsgifvaren betalt under hela året:
   e) » kontanta utlägg, » » haft » » » :
   f) » afgifter, » arbetstagaren betalt » » » :
   g) » kontanta utlägg, » » haft » » » :

(Ort):.....
(Dag): den ..... 191....
Platsförmedlingsinnehafvarens underskrift.

Bokföringen, hvilken skall tjäna som grundlag för besvarandet af frågorna 10, 11 och 12, inskränker sig till förandet af två räkenskapsböcker, af hvilka den ena (Formulär A) är bestämd att upptaga arbetssökande, den andra (Formulär B) antal tillsatta platser.

Såsom de ofvannämnda frågeböckerna utvisa, upptages bland annat platsförmedlarens personliga förhållanden (ålder, civilstånd, i affären sysselsatta familjemedlemmar), vidare förmedlingen inom och utom orten, den förmedlades yrke samt af arbetsgifvare och arbetstagare betalta afgifter och kontanta utlägg. De kommunala myndigheterna hafva att sörja för räkningens riktiga utförande inom sina resp. distrikt. Vid insamlandet af frågeböckerna hafva de

att pröfva de införda uppgifterna och genom granskning af räkenskapsböckerna konstatera öfverensstämmelse med dessa samt att, i händelse felaktigheter skulle finnas, låta verkställa rättelse. Därefter skall ur de enstaka frågeböckerna platsförmedlarens namn och bostadsort öfverföras i fortlöpande följd i en särskild kommunal förteckning. Frågeböckerna och kommunalförteckningen skola insändas af magistraterna senast den 10 februari samt af borgmästarna och kommunalordförandena senast den 1 februari till distriktsmyndigheterna och från dessa senast den 10 februari till Sachsens statistiska byrå. Denna sistnämnda fördelar trycksakerna och bearbetar materialet.

Ett offentliggörande i »Statistisches Jahrbuch für das Königr. Sachsen» af den första gången i januari 1912 genomförda undersökningen är ställd i utsikt. En utförlig berättelse öfver den första räkningen skall dessutom införas i »Zeitschrift des Statistischen Landesamts 1912».

Hittills bekanta data från undersökningen 1911, bland hvilka dock verksamhetssiffrorna ännu icke befinna sig, äro i korthet följande:

Storstäderna utgöra centra för den privata platsförmedlingen, och där har den äfven kunnat hålla sig lifskraftig trots den nya lagen. I de största och medelstora städerna befunno sig år 1911 af konungarikets 543 yrkesmässiga förmedlingsbyråer inalles 369, alltså öfver $^2/_3$ af samtliga. Småstäderna och landtkommuner med öfver 2 000 inv. synas bilda den sämsta jordmånen för yrkesmässig platsförmedling, i det de tillsammans hafva endast 68 kommissionärer; i landtkommuner med under 2 000 inv., där förmedlingen af landtarbetare spelar en viktig roll, äro förhållandena gynnsammare för den yrkesmässiga platsförmedlingen (106 byråer, alltsa 19·5 %); dock bedrifves förmedlingen här i hufvudsak som biyrke (71 fall af 106).

Angående den yrkesmässiga förmedlingens betydelse för olika yrken gäller följande:

Ej mindre än 116 (21·4 %) förmedlingsbyråer hafva till uteslutande uppgift att förmedla arbetskraft till jordbruket, och af dessa falla inalles 76 på landtkommuner med under 2 000 inv. Verksamhetssiffrorna torde dock ej stå i någon proportion till detta antal, om man får döma af förhållandena i andra förbundsstater.

Värdshuspersonalen synes bilda en säker kundkrets för den yrkesmässiga platsförmedlingen; 23 byråer förmedlade uteslutande och 39 öfvervägande platser till nämnda yrkesgrupp.

Förmedlingen af huslig tjänstepersonal blomstrar isynnerhet i de största och medelstora städerna; 44 platsförmedlare syssla där uteslutande och 64 hufvudsakligen med dylik förmedling.

Förmedlingsverksamheten bedrifves i främsta rummet af kvinnor (69·4 % af samtliga förmedlare); i storstäderna utgjorde de 69·2 %, och bland dem som hade platsförmedlingen till hufvudyrke voro 79·3 % kvinnliga.

Huruvida arbetsförmedlingslagen förorsakat någon tillbakagång i den yrkesmässiga platsförmedlingen, låter sig ej afgöra, då jämförbara data från tidigare år saknas. Emellertid visade räkenskapsböckerna, att 24 innehafvare

af koncession under år 1911 icke hade utöfvat någon förmedlingsverksamhet. En enquête, som föreningen för offentlig allmännyttig arbetsförmedling för konungariket Sachsen lät anställa den 20 maj 1911 hos sina föreningsmedlemmar angående nya koncessioner, som lämnats, sedan platsförmedlingslagen trädt i kraft, visade, att blott 4 nya förmedlingsbyråer inrättats, en ansökan hade afböjts och 4 förmedlare hade lagt ned rörelsen.

III. Baden.

I Baden anställas sedan år 1902 officiella statistiska undersökningar angående de yrkesmässiga platsförmedlarnas antal och verksamhet. Nämnda år (18 oktober) fingo distriktsmyndigheterna i uppdrag att hvarje år infordra uppgift af platsförmedlarna om antal platssökande personer samt om antal lediga och tillsatta platser. För att kunna jämföra resultatet af den yrkesmässiga förmedlingen med den i Baden bestående offentliga arbetsförmedlingens verksamhet önskade man uppgifterna fördelade särskildt på män och kvinnor efter en bestämd yrkesgruppering. Den första undersökningen omfattade år 1902 och fortsattes under hvart följande år af distriktsmyndigheterna med tillhjälp af kommissionärernas räkenskapsböcker. Afskrifter af utdragen skola senast den 1 februari under det på berättelseåret följande året hafva insändts till inrikesministeriet och skickas därefter till Badens statistiska byrå för granskning och bearbetning.

De viktigaste resultaten af denna statistik hafva för åren t. o. m. 1908 offentliggjorts i »Reichs-Arbeitsblatt» 1909.

Genom de på grund af platsförmedlingslagen utfärdade föreskrifterna af den 13 september 1910 underkastades statistiken öfver den yrkesmässiga platsförmedlingen en nyreglering. Platsförmedlarna äro numera pliktiga, »att regelbundet rapportera till statistiska byrån de gjorda förmedlingarna och att meddela alla öfriga önskade upplysningar angående förmedlingen». I anslutning härtill blef därefter följande undersökningsmetod fastställd: vid slutet af hvarje kvartal hafva kommissionärerna att angående sin affärsrörelse ifylla efterföljande frågebok (Formulär 1) och att senast den 10 i den på berättelsetiden följande månaden insända boken till vederbörande distriktsmyndighet, hvilken sammanställer uppgifterna, pröfvar dem med afseende på deras fullständighet och senast den 20 samma månad återsänder dem till den statistiska byrån. Skulle någon platsförmedlare inställa sin verksamhet före kvartalets slut, så bör affärsöfversikten ofördröjligen infordras.

Införandet i frågeböckerna skall förmedlaren göra med tillhjälp af sina räkenskapsböcker. Den ena af de båda böckerna (räkenskapsbok A) tjänar till bokföring af tjänsteaftal och innehåller, utom noggrant angifvande af båda parterna, uppgifter om hittillsvarande sysselsättning, civilstånd, ålder, myndighet, som utställt tjänste- eller arbetsbok, aftalsvillkor, anställningens art, daglig arbetstid, lön, uppsägningstid, tiden för tillträde och afsedd varaktighet af tjänsten, liksom äfven det belopp af afgifter och kontanta ut-

lägg, som inbetalts af arbetsgifvare och arbetstagare. I affärsbok B skall införas antalet arbetsansökningar under angifvande af ansökningens art såväl som önskad tidpunkt för tillträde och lön; angående uppteckning af lediga platser har ännu icke träffats några bestämmelser. Förmedlaren har därför att i statistiken uppgifva antalet lediga platser inom olika yrken efter de anteckningar, han kan hafva fört däröfver.

Formulär 1.

Blott framsidan af denna frågebok skall ifyllas af förmedlaren. frågeboken skall därefter senast den 10 under den på kvartalsslutet följande månaden insändas till distriktsmyndigheterna.

Statistisk öfversikt

öfver förmedlingsresultatet under ..... kvartalet 191...

Platsförmedlarens namn: .....

Bostadsort: .....

Affärslokal: .....

Nr.	Yrkesarter.	Antal arbetssökande.	Antal lediga platser.	Antal tillsatta platser.
	A. Manlig personal.			
1	Springpojkar, gårdskarlar, hustjänare, packare o. d.			
2	Åkardrängar, kuskar o. d.			
3	Kypare, kockar, hotellpojkar o. d.			
4	Annan manlig personal			
	Summa			
	B. Kvinnlig personal.			
1	Landtarbeterskor			
2	Fabriks- och handtverksarbeterskor			
3	Värdshuspersonal (uppasserskor, kokerskor o. d.)			
4	Skur- och tvättkvinnor, springflickor o. d.			
5	Huslig tjänst			
6	Ammor			
7	Butikspersonal, kontorister o. öfriga handelsbiträden			
8	Annan kvinnlig personal			
	Summa			

Riktigheten och fullständigheten af ofvanstående uppgifter intygas:

Ort..... Datum.....

Underskrift .....
(platsförmedlarens)

Distriktsmyndigheterna öfverföra hvarje kvartal slutsummorna ur de från förmedlarna inkomna frågeböckerna till årssammanställningar på så sätt, att en dylik årsöfversikt uppställes för hvarje förmedlare.

Formulär 2.

Storhertigl. distriktsämbetet.

Årssammanställning
(förmedlingsresultatet).

Platsförmedlarens namn:.....
i (bostadsort): .....
för kalenderåret 191....

Nr.	Förmedlingsresultatet.	Under kvartalet. I	II	III	IV	Summa.
	A. Manlig personal.					
1	Platssökande					
2	Lediga platser					
3	Tillsatta »					
	B. Kvinnlig personal.					
1	Platssökande					
2	Lediga platser					
3	Tillsatta »					
	Däraf: a) till utlandet					
	b) minderåriga i utskänkningslokaler					
	c) ammor inom landet					

Årssammanställningen skulle enligt § 6 jämföras med inkomna räkenskapsböcker och erhöll man härvid:

1. Antal tillsatta platser:

Enligt räkenskapsbok, formulär A .....
» årssammanställningen .....

2. Antal platssökande:

Enligt räkenskapsbok, formulär B .....
» årssammanställningen .....

Vid årets slut skola dessa sammanställningar jämföras med räkenskapsböckerna, hvilka af förmedlarna böra föreläggas distriktsmyndigheterna för godkännande, då äfven eventuella skiljaktigheter böra förklaras. En afskrift af årssammanställningen öfversändes med den sista kvartalsberättelsen till den statistiska byrån. Vid denna granskning äro distriktsmyndigheterna i

stånd att genomföra en verksam kontroll af kommissionärernas affärsledning, och understödjas därvid på några platser (t. ex. Karlsruhe och Pforzheim) genom medverkan af den offentliga arbetsförmedlingen, som där fått tillåtelse att taga del af de yrkesmässiga platsförmedlarnas bokföring.

Jämte denna allmänna platsförmedlingsstatistik skola kommissionärerna dessutom hvarje kvartal inlämna följande förteckningar till distriktsmyndigheterna:

1. En namnförteckning på kvinnor, som blifvit förmedlade till utlandet.
2. En namnförteckning på kvinnliga minderåriga, som erhållit anställning å värdshus.
3. En namnförteckning på inom landet förmedlade ammor.

Ur dessa förteckningar skola göras sammandrag till kvartals- och årssammanställningar.

De ofvan skildrade kvartalsberättelserna begynte först 1911; däremot infordrades de tre ofvannämnda namnförteckningarna redan från och med den nya arbetsförmedlingslagens ikraftträdande, alltså äfven för sista kvartalet år 1910. Vid statistikens början uppgjordes af distriktsmyndigheterna listor öfver såväl den yrkesmässiga som den offentliga platsförmedlingen, och hafva dessa listor sedan hållits löpande.

Utom de yrkesmässiga förmedlarna äro äfven icke yrkesmässiga förmedlingar (med undantag af dem, som äro sammanslutna i »Verband öffentlicher Arbeitsnachweise»), alltså arbetsgifvar- och arbetstagarföreningar, fackföreningar, skrån (Innungen), välgörenhetsinrättningar o. s. v., pliktiga att lämna upplysning om sin förmedlingsverksamhet.

Den sålunda åvägabragta statistiken har hufvudsakligen gifvit följande vid handen.

År 1902, då den äldre statistiken började, funnos 173 kommissionärer i Baden; antalet steg nästan oafbrutet till år 1908, då det belöpte sig till 229. Från denna tidpunkt vidtager en ständig nedgång; dock funnos vid slutet af åren 1909 och 1910 ännu resp. 216 och 209 yrkesmässiga platsförmedlare. Följande år (1911) sjönk emellertid antalet språngvis ned till 124, alltså en minskning gentemot föregående år af 41 %; här framträda sålunda den nya lagens verkningar mycket starkt. Trots detta hastiga aftagande lämnades dock ännu år 1911 6 nya koncessioner.

Omkring hälften af platsförmedlingsbyråerna förmedlade uteslutande kvinnlig arbetskraft.

Hvad verksamhetssiffrorna beträffar, gäller samma förhållande här som i Baden. Tillbakagången i afseende på förmedlingsverksamheten gick nämligen under första året i vida långsammare progression än hvad fallet var med förmedlarnas antal; dock har antalet arbetssökande och lediga platser minskats jämförelsevis mera än i Bayern. Antalet arbetssökande sjönk sålunda under år 1912 med blott 10·8 %, de lediga platserna med 9·0 %, tillsatta platser med 1·2 %. Den manliga förmedlingssiffran visar t. o. m. ett sakta stigande, delvis beroende på noggrannare bokföring och kontroll. Af jämförelsen mellan siffrorna för antalet platsförmedlare och deras verksamhet kan man draga

den slutsatsen, att lagen företrädesvis drabbat de mindre företagen. Följer man verksamhetssiffrornas förlopp längre tillbaka i tiden, så låter sig i stort sedt ett tilltagande fastställa.

Liksom i Bayern är förmedlingen af kvinnlig personal öfvervägande; så t. ex. voro af de arbetssökande år 1911 78·1 % kvinnliga, 83·9 % af de lediga platserna voro afsedda för kvinnor, och af samtliga tillsatta platser besattes 82·2 % med kvinnlig arbetskraft. Den kvinnliga förmedlingen omfattar alltså i rundt tal $^4/_5$ af den yrkesmässiga förmedlingens hela verksamhet, ett förhållande som nära sammanhänger därmed, att platsförmedlingen i första rummet afser förmedling af tjänstefolk.

I huru hög grad detta senare är fallet, framgår vid en fördelning af de förmedlade på olika yrken. Inom den kvinnliga afdelningen utgjorde under det sista året värdshuspersonalen hälften af kundkretsen, och denna yrkesgrupp har sedan år 1902 stigit starkt såväl absolut som relativt (år 1902: 36·8 %, 1911: 50·7 % af samtliga sökande). Däremot vänder sig gruppen »huslig tjänstepersonal», som år 1902 ännu var företrädd med 60·5 % (1911: 38·8 %), mer och mer från den yrkesmässiga förmedlingen. Öfriga yrkesgrupper äro endast af underordnad betydelse.

Inom den manliga afdelningen framträder starkast yrkesgruppen »kypare, springpojkar och gårdskarlar» jämte samlingsgruppen »annan personal»; dock har här en förskjutning så till vida ägt rum som värdshuspersonalen mer och mer vändt sig till den offentliga och fackarbetsförmedlingen.

Den yrkesmässiga platsförmedlingen koncentrerar sig särskildt i de större städerna; ej mindre än 103 af de 150 under år 1911 verksamma platsförmedlingsbyråerna funnos sålunda i städer med öfver 50 000 inv. (med inräkning af kringliggande delar af distriktet). Icke mindre än 88·0 % af samtliga förmedlingar gjordes i de 9 största städerna; inom den manliga afdelningen uppgår motsvarande relationstal till 92 % och inom den kvinnliga till 87 %.

Jämföres förmedlingsresultatet af den yrkesmässiga och den offentliga arbetsförmedlingen, så finner man, att genom den senare tillsattes nära 5 gånger så många platser som genom den förra. Å enstaka orter framträder den offentliga arbetsförmedlingens öfverlägsenhet ännu tydligare.

Äfven har stegringen varit mycket starkare för den offentliga förmedlingen, hvilket förhållande i synnerhet gäller den kvinnliga platsförmedlingen. Sättas talen för år 1902 lika med 100, så visa motsvarande siffror för år 1911 endast ett obetydligt framåtskridande för den yrkesmässiga förmedlingen, under det att den offentliga förmedlingen fördubblats eller tredubblats. Beträffande manliga arbetssökande är förhållandet delvis motsatt; tilloppet af arbetssökande till den offentliga arbetsförmedlingen har här ökats helt obetydligt, men då motsatsen gäller antalet lediga platser, har följden blifvit en stark procentisk ökning af de tillsatta platsernas antal. En jämförelse mellan antalet tillsatta platser per 100 lediga visar, att den yrkesmässiga och den offentliga förmedlingen i detta afseende äro tämligen jämställda.

Internationella sociala kongresser i Zürich
den 6—13 sept. 1912.

Ett flertal internationella organisationer på det sociala arbetsområdet anordnade i början af september månad innevarande år i samband med hvarandra kongresser i Zürich. Vid dessa voro ett stort antal länder officiellt representerade, bland dem Sverige. Den svenska regeringens representanter voro generaldirektören A. Lagerheim, byråchefen H. Elmquist och förste aktuarien M. Marcus.

För de olika kongressernas arbeten lämnas här nedan kortfattade redogörelser.

1. Arbetslöshetskonferensen.

I samband med de internationella sociala kongresserna i Zürich i början af september detta år afhöllo representanter för de särskilda nationella sektionerna af den *internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande* ett sammanträde. Nyssnämnda förening, bildad på arbetslöshetskongressen i Paris september 1910, har för närvarande 875 medlemmar i 21 olika länder, däribland ämbetsverk, kommuner, arbetslöshetskassor samt olika sociala och filantropiska föreningar. I Zürich närvoro 70 delegerade från 20 länder. Dagordningen upptog tre hufvudpunkter:

förarbeten för en internationell statistik rörande *dels* arbetsförmedlingen i olika länder, *dels* grundvalen för en jämförbar internationell statistik öfver arbetslösheten;

sambandet mellan arbetslöshet och de internationella vandringarna af säsongarbetare;

arbetslöshetens bekämpande genom alla offentliga arbetsföretags planmässiga utförande.

Beträffande första punkten framlade chefen för den arbetsstatistiska afdelningen inom tyska rikets statistiska centralverk Dr. Zacher ett förslag till frågeformulär för en internationell statistik öfver arbetsförmedlingen, medelst hvilket material till en undersökning rörande arbetsförmedlingens organisation och verksamhet i olika länder skall insamlas; resultatet af denna undersökning skall föreläggas nästa kongress. De särskilda landssektionerna uppmanades att samtidigt uttala sig om de bästa metoderna att främja den offentliga arbetsförmedlingen. I fråga om *arbetslöshetsstatistiken* instämde konferensen i de slutsatser, som uttalades i en af föreningens sekretariat utarbetad skrift, och hvari allmänna och lokala arbetslöshetsräkningar, rappor-

tering rörande arbetslösheten inom fackföreningarna samt uppgifter om arbetarantalet vid offentliga och enskilda företag betecknades som de viktigaste elementen i arbetslöshetsstatistiken.

Ett föredrag af Dr. Ferenczi, Budapest, om sambandet mellan de *internationella vandringsrörelserna och arbetslösheten* väckte särskildt intresse. Stödd på ett rikhaltigt material, påvisade föredragshållaren, hurusom de moderna vandringarna i socialekonomisk betydelse vida öfverträffa äldre tiders folkvandringar. Då emellertid denna fråga ansågs alltför omfattande för att diskuteras i hela sin omfattning, ansåg konferensen det lämpligt att inskränka frågan till säsongvandringarna inom ett land, hvaröfver de särskilda sektionerna inbjödos att yttra sig på grundval af förhållandena inom hvar sitt land.

Frågan om *de offentliga arbetenas samband med arbetslösheten* behandlades af Trent, Holland, hvilken fordrade dessa arbetens förläggande till kristider och vintersäsongen; vidare borde ökade arbetstillfällen vinnas genom igångsättande af stora och systematiska odlingsföretag.

Ett förslag att åstadkomma en fullständig *bibliografi* hann konferensen icke att behandla till följd af bristande tid, utan öfverlämnades det till sekretariatet. Litteraturen i arbetslöshetsfrågan räknar redan 3 000 nummer.

Föreningens nästa (andra) kongress kommer att 1913 afhållas i Gent med bland annat arbetslöshetsförsäkringsfrågan som förhandlingsämne. För den skull uppmanades landssektionerna att komplettera de till 1910 års Pariskongress aflämnade berättelserna med angifvande af den utveckling, som sedan dess ägt rum, samt med kritisk framställning af de olika systemen för arbetslöshetsförsäkringen särskildt med hänsyn till den i England genomförda obligatoriska försäkringsformen.

2. Andra internationella hemarbetskongressen.

Denna kongress pågick den 8 och 9 september och räknade 247 deltagare, hvaraf flertalet (c:a $^2/_3$) representerade Frankrike, Schweiz och Belgien. Kongressen arbetade på 4 sektioner med följande program.

I. Lönepolitik och lagstiftning.
II. Hygien och yrkesinspektion.
III. Organisationer och kollektivaftal.
IV. Ordnandet af produkternas afsättning.

Första sektionen dryftade de föreliggande eller under förberedelse varande lagförslagen rörande hemarbete i Frankrike, Österrike, Tyska riket och Storbritannien. Dessutom förelåg från den belgiska byrån ett slags utkast till normallag, i hvilket hufvudvikten fästes vid inrättandet af lönenämnder. Kongressen uttalade sitt godkännande af utkastet och beslöt, att regeringarna i såväl Belgien som öfriga stater skulle delgifvas detsamma.

Inom tredje sektionen uppstod lifligt meningsutbyte rörande frågan, huruvida det vore möjligt att organisera hemarbetarna och utan legislativa åtgärder genomföra förbättringar inom hemarbetet. Sektionen uttalade som sin mening, att det bästa medlet att höja hemarbetarnas ställning vore en stark fackorganisation; som emellertid en sådan ännu i allmänhet saknades, vore den lagstiftande maktens ingripande nödvändigt för att afhjälpa de bestående missförhållandena. Särskildt borde organisationsväsendet uppmuntras därigenom, att organisationerna gåfves tillfälle att medverka vid utseendet af lönenämnder, där sådana inrättades.

Inför fjärde sektionen lämnades en redogörelse för de i Frankrike bildade sociala inköpsföreningarna, hvilka hafva till uppgift att biträda hemarbetarna med afsättningen af deras produkter och samtidigt arbeta på förbättring af arbetarnas lefnadsförhållanden. Dessa föreningar hafva bland annat nedlagt ett förtjänstfullt arbete för åstadkommande af det nu framlagda lagförslaget angående minimilöner.

3. Arbetarskyddskongressen.

Internationella föreningen för lagstadgadt arbetarskydd höll sitt sjunde delegeradeмöte den 9—12 september. De 224 närvarande delegerade representerade 23 olika länder; från 20 af dessa hade regeringarna sändt officiella representanter.

Kongressens arbete var fördeladt på fem kommissioner med följande arbetsprogram:

I. Internationella föreningens uppgifter och arbetssätt m. m.
II. Yrkessjukdomar (industriella gifter).
III. Minimilöner och hemarbete.
IV. Arbetstidens begränsning m. m.
V. Skyddslagstiftningens tillämpning och yrkesinspektion.

Det viktigaste af de föreliggande ärendena gällde reglering af arbetstiden i industrier med oafbruten drift. Denna fråga behandlades inför fjärde kommissionen under presidium af generaldirektör Lagerheim. Så godt som enhälligt gjorde sig den meningen gällande, att arbetet inom dessa industrier borde anordnas på 8 timmars skift; särskildt i fråga om malmförädlingsindustrien ansågos legislativa åtgärder i detta syfte af behofvet omedelbart påkallade. Mötet antog i enlighet härmed följande uttalande:

»Delegeradeмötet uppfordrar Internationella föreningens byrå att hos schweiziska förbundsrådet hemställa, att detta måtte snarast möjligt inbjuda de intresserade staterna till en konferens i syfte att åvägabringa öfverenskommelse om införande af 8 timmars skift för arbetare vid masugnar, järn-, stål- och valsverk.»

I fråga om glasbruken ansåg mötet likaledes en allmän öfvergång till 3-skiftsystem önskvärd, men öfverlämnades åt Internationella byrån att

afgöra, när tidpunkten vore lämplig för vidtagande af åtgärder för denna reform. Dessutom anbefalldes de särskilda ländernas sektioner att ägna uppmärksamhet åt frågan, huruvida ej 8 timmars skift lämpligen kunde införas inom vissa industrier, nämligen:

a) industrier, där arbetet hittills bedrifvits på 2 skift om 12 timmar;

b) industrier, där driften påginge samtliga veckans 7 dagar;

c) öfriga industrier, där förhållandena vore sådana, att tiden syntes mogen för en allmän öfvergång till 3-skiftsystem.

Bland industrier, som man vid antagandet af nu nämnda uttalande haft i åtanke, märktes särskildt trämasse- och pappersindustrien i Sverige, Norge och Finland.

Fjärde kommissionen hade att behandla ett förslag till uttalande om lagstadgad ledighet på lördagar efter middagen (»engelska veckan»). Mötet ansåg emellertid ej lämpligt att söka genomdrifva någon internationell öfverenskommelse härom, innan man ännu fullt genomfört söndagshvilan i alla länder. För tillfället inskränkte man sig därför till ett uttalande om önskvärdheten af en internationell lagstiftning om half lördagshvila för kvinnor och minderåriga, för de förstnämnda särskildt med hänsyn därtill, att de gifta arbeterskorna aldrig kunde få verklig söndagshvila, om de ej bereddes ledighet att på lördagen utföra nödiga göromal inom hushållet.

Tredje kommissionen, som på sitt program hade hemarbetsfrågan, ägnade sin hufvudsakliga uppmärksamhet åt spörsmålet om fastställande och upprätthållande af minimilöner för hemarbetare; i detta syfte anbefalldes följande åtgärder:

1. Hemarbetarna böra fackligt organiseras, så att de kunna genomdrifva sina kraf på kollektivaftal.
2. Löneaftal, som innebära uppenbar underbetalning, böra förklaras ogiltiga och utbetalandet af sådana löner straffas som ocker.
3. Minimilönerna böra fastställas af enligt lag inrättade lönenämnder.

Första kommissionen fick bland annat upptaga en del inkomna anmärkningar mot vissa staters sätt att tillämpa de internationella arbetarskyddsfördragen. Internationella byrån fick med anledning häraf i uppdrag att hos respektive länders sektioner fästa uppmärksamheten på dessa oegentligheter.

En annan fråga på denna kommissions program gällde samarbetet med öfriga internationella socialpolitiska organisationer, speciellt de, som samtidigt höllo kongress i Zürich, nämligen *Internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande, Internationella permanenta kommittén för socialförsäkring* och *Byrån för internationella hemarbetskongressen*. Föreningens byrå fick i uppdrag att sätta sig i förbindelse med nämnda organisationer och, där så befunnes lämpligt, inleda samarbete, dock med iakttagande däraf, att Internationella föreningen för lagstadgadt arbetarskydd bibehölle sin oafhängighet och att förhållandet till de olika ländernas sektioner ej rubbades. Under debatten rörande detta ärende dryftades bland annat frågan, huru man, med bibehållande af nödig koncentration i det internationella samarbetet, skulle

kunna undvika, att allt för många socialpolitiska problem upptoges till behandling på samma kongress eller flera samtidigt pågående kongresser, hvarigenom deltagarna antingen finge sina intressen allt för splittrade eller ock nödgades helt och hållet lämna åsido vissa förhandlingsärenden för att kunna ägna andra en mera detaljerad uppmärksamhet.

4. Socialförsäkringskonferensen.

Internationella permanenta kommittén för socialförsäkring var samlad till konferens den 12 och 13 september. Bland förhandlingsärendena märktes frågan om den obligatoriska försäkringens utsträckande till personer utom arbetarklassen samt hemarbetare och smärre självständiga yrkesutöfvare. Konferensen uttalade sig för att socialförsäkringen, i den mån så vore nödigt, borde omfatta äfven icke lönarbetare. För fastställande af gränserna för denna försäkring vore en tillförlitlig inkomststatistik af behof. Försäkringstvång borde komma till användning endast undantagsvis, så t. ex. vid olycksfallsförsäkringen och inom sådana yrken, där de smärre självständiga yrkesutöfvarna i allmänhet ej kunde förutsättas äga tillräckligt förutseende för att begagna sig af den frivilliga försäkringen.

En annan fråga gällde den obligatoriska försäkringens komplettering med en frivillig kapitalförsäkring, så att den försäkrade jämte den lagstadgade lifräntan skulle kunna förskaffa sig ett på en gång utgående belopp. Denna försäkring skulle alltså på visst sätt fylla samma funktion som en sparkassa; bland annat skulle försäkringen vid behof af kredit kunna anlitas som hypotek.

Frågan, huruvida socialförsäkringen gåfve valuta för de därpå nedlagda kostnaderna, kom också under behandling vid konferensen. Enligt hvad de anförda exemplen från Tyska riket syntes gifva vid handen, måste försäkringen anses väl betala sina kostnader för såväl de försäkrade själfva som för arbetsgifvarna och staten. Hvad särskildt sist nämnda synpunkt angår, anfördes, hurusom arbetarförsäkringen, förutom de lättnader den medfört i fattigvårdsbördan, är af afsevärd betydelse ur finansiell synpunkt därigenom, att försäkringsanstalternas kapital hufvudsakligen är placeradt i kommunal- och statsobligationer.

Registrering enligt den nya sjukkasselagen.

Andra halfåret 1911.[1]

Under andra halfåret 1911 registrerades följande kassor enligt nya sjukkasselagen:

62. Anderslöfs sockens sjuk- och begrafningskassa:
63. Gäfle församlings sjuk- och begrafningskassa:
64. Glumslöfs med omnejd sjuk- och begrafningshjälps-kassa n:r 3:
65. Grängesbergs arbetares sjuk- och begrafningskassa:
66. Örnsköldsviks sjuk- och begrafningskassa:
67. Ljungby och Hossmo sjuk- och begrafningskassa;
68. Murarenas i Malmö sjuk- och begrafningskassa:
69. Bettna allmänna sjuk- och begrafningskassa:
70. Hälsingborgs familjerings sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
71. Arbetarnes sjuk- och begrafningskassa vid Falu vagn- och maskinfabrik:
72. Mariebergs sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
73. Kolsva arbetares sjuk- och begrafningskassa:
74. Wezätas sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Göteborg);
75. Sjuk- och begrafningskassan Central i Karlskrona:
76. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan Magnet (Stockholm):
77. Lilla Edets pappersarbetares sjuk- och begrafningskassa;
78. Arbetarnes inom Hvellinge församling sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
79. Andrarums sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
80. Kårbergs sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
81. Riddarhytte bruks arbetares sjuk- och begrafningskassa;
82. Lomma allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
83. Upplands lärarekårs sjuk- och begrafningskassa;
84. Gropens och Fjugesta sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
85. J. & C. G. Bolinders arbetares sjuk och begrafningskassa (Stockholm);
86. Vadstena allmänna sjuk- och begrafningskassa:
87. Sjuk- och begrafningskassan Hjälpsamhet (Markim);
88. Lerbergets allmänna sjuk- och begrafningskassa;
89. Svenska arbetarnes allmänna sjuk- och begrafningskassa (Ramnäs);
90. Sveriges allmänna sjukkassa och begrafningsfond (Västerås):
91. Sveriges godtemplars sjuk- och begrafningskassa (Sölvesborg);
92. St. Köpinge sjuk- och begrafningskassa:
93. Håbo härads allmänna sjuk- och begrafningskassa;
94. Grebo sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
95. Sjuk- och begrafningskassan H. V. & B. (Hjälpsamma Vänner och Bröder) (Limhamn):
96. Torrlösa sockens sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
97. Sjötorps sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
98. Rogslösa sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
99. Turinge sjuk- och begrafningskassa:
100. Gusums sjuk- och begrafningskassa:
101. Stockholms arbetares sjuk- och begrafningskassa;
102. Broby sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
103. Hammarlöfs sjuk- och begrafningskassa:
104. Fenix' sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Gäfle);
105. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan »Hälsoförbundet» (Gäfle):

[1] Under första halfåret 1911 registrerade kassor redovisades i Meddel. 1911, sid. 567.

106. Sjuk- och begrafningskassan Enighet i Forsbacka
107. Sjuk- och begrafningskassan »Frihetsbröderna» (Malmö):
108. Sjuk- och begrafningskassan Solglimten (Malmö):
109. Näfvekvarns sjuk- och begrafningskassa;
110. Sjuk- och begrafningskassan D. G. V. (Stockholm):
111. Södra spårvägspersonalens sjuk- och begrafningskassa (Stockholm);
112. Björknäs sågverksarbetares sjukkassa;
113. Borås ålderdomsförenings sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
114. Terlleborgs sjuk- och begrafningskassa H. F. 1 och 2:
115. Försäkringsanstaltens i Norberg sjuk- och begrafningskassa:
116. Uddevalla tändsticksfabriks arbetares sjuk- och begrafningskassa:
117. Kvillinge sjuk- och begrafningskassa;
118. Handtverk- och industriarbetarnes sjuk- och begrafningskassa (Göteborg);
119. Halmstads poliskårs sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
120. Arlöfs allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
121. Familjeföreningen S:t Anna, sjuk- och begrafningskassa (Malmö):
122. Hvilan och Odals sjuk- och begrafningskassa;
123. Fjälkinge sjukkassa;
124. Viby sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
125. Kristinehamns första hundraförenings sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
126. Kristdala sjuk- och begrafningskassa;
127. Frånö fabriksarbetares sjuk- och begrafningskassa:
128. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan Berget i Göteborg:
129. Staffanstorps sjuk- och begrafningskassa;
130. Bunkeflo sjuk- och begrafningskassa;
131. Sjuk- och begrafningskassan i Billinge:
132. Nordiska metallaktiebolagets arbetares sjuk- och begrafningskassa (Västerås);
133. Gamlestadens fabriksarbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Göteborg);
134. Grödby sjukkassa;
135. Mölndals sjuk- och begrafningskassa n:r 2;
136. Bomullsspinneriarbetarnes i Malmö sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
137. Johannisfors sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
138. Nykterhetsfolkets sjuk- och begrafningskassa (Karlskrona);
139. Allmänna svenska sjuk- och begrafningskassan (Stockholm):
140. Norrköpings stads missionsförenings sjuk- och begrafningskassa:
141. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan »Hvarandras hjälp» (Landskrona):
142. Nyhems sjuk- och begrafningskassa;
143. Sjuk- och begrafningskassan »Wasa» (Göteborg);
144. Enköpings stads sjuk- och begrafningskassa;
145. Maskinafdelningens sjuk- och begrafningskassa i Göteborg:
146. Arbetarens väl, sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Halmstad):
147. Sjuk- och begrafningskassan Magnet i Ludvika:
148. Uppåkra sjuk- och begrafningskassa:
149. Sjuk- och begrafningskassan Hjälpsamma bröder (Hälsingborg):
150. Sösdala sjuk- och begrafningshjälps-kassa n:r 1:
151. Södermanlands lärarekårs sjuk- och begrafningskassa:
152. Trunnerups sjuk- och begrafningskassa:
153. Källvikens sjuk- och begrafningskassa:
154. Svenska folkets väl, sjuk- och begrafningskassa (Surahammar):
155. Ofvansjö sjuk- och begrafningskassa:
156. Sjuk- och begrafningskassan vid Norrsundet;
157. Törnevalla sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
158. Sjuk- och begrafningskassan »Kalmar Union»;
159. Trollenäsortens sjuk- och begrafningshjälps-kassa;

160. Fruntimmernas i Malmö sjuk- och begrafningskassa;
161. Svedala sjuk- och begrafningskassa:
162. Hyllinge sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
163. Östanå sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
164. Föreningarnas sjuk- och begrafningskassa (Oxie);
165. Kalmar sjuk- och begrafningshjälps-kassa n:r 2;
166. Kristianstads kvarnarbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
167. Stockholms målares sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
168. Furulunds & Lackalänga med omnejd sjuk- och begrafningskassa:
169. Hjälpsamma vänner (H. V.) sjuk- och begrafningskassa (Malmö);
170. Sjuk- och begrafningskassan F. O. F. (Lysekil):
171. Frinnaryds sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
172. Holmens sjuk- och begrafningskassa (Göteborg):
173. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan Enigheten (Malmö):
174. Halmstads arbetares sjuk- och begrafningskassa;
175. Oppmanna sockens sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
176. Bollsta arbetares sjuk- och begrafningskassa, Bollstabruk;
177. Skånes skoarbetares sjuk- och begrafningskassa;
178. Vreta klosters och Stjärnorps socknars sjuk- och begrafningskassa:
179. Bromma sockens med omnejd sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
180. »Ny tids» sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Eslöf);
181. Borås hundramannaförenings sjuk- och begrafningskassa;
182. Sjuk- och begrafningskassan S. G. (Stockholm);
183. Rogberga pastorats sjuk- och begrafningskassa;
184. Malmö polismäns sjukkassa;
185. Sjuk- och begrafningskassan »Framtiden» (Malmö);
186. Margarinfabriksarbetarnes i Göteborg sjuk- och begrafningskassa:
187. Yngsjö sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
188. Norrtälje sjuk- och begrafningskassa:
189. Mjölby allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
190. Oppala sjuk- och begrafningskassa:
191. Sällskapet *Omtänksamheten, sjuk- och begrafningskassa* (*Göteborg*);
192. Örebro arbetareförenings sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
193. Viskabergs arbetares sjuk- och begrafningskassa (Borås);
194. Sjuk- och begrafningskassan Trohet och allvar (Stockholm):
195. Kvinnliga sjuk- och begrafningskassan Hjälpsamhet (Malmö);
196. Kvinnliga sjuk- och begrafningskassan Freja n:r 2 (Malmö);
197. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan Concordia i Malmö;
198. *Sjuk- och begrafningskassan Friska kvinnor* (Malmö);
199. Gullöfors bruks arbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
200. Eljaröds sjuk- och begrafningskassa;
201. Bångbro järnverks arbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
202. Djupafors fabrikers sjuk- och begrafningskassa;
203. Stilleryds sjuk- och begrafningskassa;
204. Ryssby församlings sjuk- och begrafningshjälps-kassa:
205. Svenska sjukhjälpsföreningen, sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Stockholm):
206. Sjuk- och begrafningskassan Tre vänner (Stockholm);
207. Västermalms sjuk- och begrafningskassa (Stockholm);
208. Stockholms spårvägspersonals sjuk- och begrafningskassa:
209. Stockholms nya maskinistförenings sjuk- och begrafningskassa:
210. Sjuk- och begrafningskassan sällskapet »Arbete och hjälpsamhet» (Stockholm);
211. »Yngve Frey» sjuk- och begrafningskassa (Stockholm):
212. Bokbinderiarbetarföreningens sjuk- och begrafningskassa (Stockholm);
213. Stockholmspolisens sjukkassa;

214. Svenska typografförbundets sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Stockholm);
215. Sjuk- och begrafningskassan Arbetets söner (Malmö);
216. Holmsunds sjuk- och begrafningskassa;
217. A. B. Svenska kullagerfabrikens arbetares sjuk- och begrafningskassa (Göteborg);
218. Varbergs sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
219. Varblomman, sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Malmö);
220. Sparsjukkassan i Malmö för sjuk- och begrafningshjälp;
221. Sjuk- och begrafningskassan »Drufvans saft» (Malmö);
222. Södra Sveriges bageriarbetares sjuk- och begrafningskassa (Malmö);
223. Eskilstuna sjuk- och begrafningskassa;
224. Dalby sjuk- och begrafningskassa;
225. Fosie sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
226. Familje-sällskapet, sjuk- och begrafningskassa (Malmö);
227. Långemåla sjuk- och begrafningskassa;
228. Högby sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
229. Blötbergets arbetares sjuk- och begrafningskassa;
230. Dalhems sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
231. Skultuna sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
232. Ingelshytte gruffälts arbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
233. Sjuk- och begrafningskassan De förenade (Västerås);
234. Söderköpings arbetareförenings sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
235. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan vid Motala verkstad;
236. Strängnäs arbetareförenings sjuk- och begrafningskassa;
237. Göteborgs månadskarlars gemensamma förenings sjukkassa 1902;
238. Veckholms och Torsvi socknars sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
239. Marma sjuk- och begrafningskassa;
240. Södertälje allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
241. Sällskapet H. V:s sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Uppsala);
242. Immelns sjuk- och begrafningskassa;
243. Rebbelberga hundramanna- och kvinnoförenings sjuk- och begrafningskassa;
244. Tyringe sjuk- och begrafningskassa;
245. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan De förenade i Stockholm;
246. Hälsingborgs träarbetares sjukkassa;
247. Sjuksköterskornas sjukkassa (Göteborg).

Af ofvannämnda kassor utgör:

sjuk- och begrafningskassan Central i Karlskrona, en sammanslutning af:

Karlskrona civile arb. förs sk., Karlskrona skrädderiarb.-fackförs sk., pers. vid Flottans beklädnadsverkst. i Karlskrona sbk., sbhför. i Karlskrona, sbhför. »S. F.» samt Tyska bryggaregårdens sbk., alla i Karlskrona;

sjuk- och begrafningskassan H. V. & B. (Hjälpsamma Vänner och Bröder) en sammanslutning af:

hundramannaför. H. B. i Limhamn, hundramannaför. H. V. i Limhamn samt aktb. Malmö snickerifabriks pers. sbk. i Limhamn;

Gusums sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:

Gusums arbetareförs sbk. samt Gusums fabriksarb. sbk.;

sjuk- och begrafningshjälps-kassan »Hälsoförbundet» en sammanslutning af:

trädgårdsarb. sbhk. »Enigheten», Gäfle frivilliga sbk., P. Wahlmans aktbs arb. sbk., sbhk. Hälsoförbundet samt Avaströms sågverksarb. sbk. i Hille;

Näfvekvarns sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:

Näfvekvarns arbetareförs sk., Näfvekvarns gamla shför. samt Näfvekvarns nya shför.;

Trälleborgs sjuk- och begrafningskassa H. F. 1 och 2 en sammanslutning af:

Trälleborgs hundramannaför. n:r 1 samt Trälleborgs hundramannaför. n:r 2, båda i Trälleborg;

Kvillinge sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:

Kvillinge arbetareför:s sbf. samt Kvillinge brödraför:s sbf:
handtverk- och industriarbetarnes sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
Göteborgs sniekerifabriksarb. sbk. samt handtverkarnes sbför., båda i Göteborg;
Arlöfs allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:
Arlöfs arbetareför:s sbk. samt Arlöfs 100-mannaför. n:r 1:
familjeföreningen S:t Anna, sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
familjeför. »S:t Anna» samt sbk. hundramannaför. Verdandi, båda i Malmö;
allmänna svenska sjuk- och begrafningskassan en sammanslutning af:
allm. svenska sbk. samt Sveriges nykterhetsvänners bk:s sjukkasseafdeln., båda i Stockholm;
sjuk- och begrafningshjälps-kassan »Hvarandras hjälp» en sammanslutning af:
för. »Hvarandras hjälp» samt för. Ömsesidig hjälp. båda i Landskrona:
Trollenäsortens sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:
hundramannaför. i Gullarps och Näs socknar samt Näs shför.:
sjuk- och begrafningskassan F. O. F. en sammanslutning af:
för. »H. S. F.» i Lysekil samt hundramannaför. F. O. F.:
Mjölby allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:
Logen Davids sk. i Mjölby, Mjölby blåbandsför:s sbk. samt Mjölby hundramannaför:s sbk.:
Gullöfors bruks arbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:
Gullöfors bruks sbk. samt ingeniör E. Stridsbergs arb. sbk. i Trollhättan:
Västermalms sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
Erik Ohlssons arb. sbk. samt Kungsholms sbk., båda i Stockholm:
sparsjukkassan i Malmö för sjuk- och begrafningshjälp en sammanslutning af:
nya familjeför., Malmö, sbk. samt sbk. hundramannaför. n:r 2, båda i Malmö:
Eskilstuna sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
E. A. Bergs fabriksaktb:s arb. sbk., Eskilstuna allm. sbk., Eskilstuna arbetareför:s sbk., Eskilstuna baptistförsamlings sbk., Eskilstuna 100-mannaför., Eskilstuna organiserade gjuteriarb. sbk., F. A. Stenmans arb. sbk., för. V-B. (Vänskapsbröderna), godtemplarordens i Eskilstuna sbk., J. O. Öberg & Sons arb. sbk., Karl Gustafs stads gevärsfaktoris arb. sbk., Liljekvists arb. sbk., Munktells arb. sbk., Munktells 100-mannaför:s sbk., Ordenssamfundet E. & W:s sbk., shför. Hjälp nöden, sk. Enighet inom låsfabriksaktb. E. A. Næsman & C:o, sbhför. ä Aug. Stenmans fabrik, sbk. Enighet och vänskap, sbk. Eskil, sbk. för. Framåt, sbk. Hoppet inom Fabriksbolaget, sbk. Hopp och seger (H. S.), sbk. »Kamraterna» inom C. V. Dahlgrens aktb:s fabriker, Stålfors sbk., Söderbloms bolags arb. sbk., Understödsförbundet, Rosenfors' verkstads arb. sbk., P. A. Larssons arb. sk., O. F. V. järnvägs organiserade arb. sk., Stålpressningsbolagets arb. sk., C. O. Öberg & C:is arb. sk., Tunafors fabriksarb. organiserade klubbkassa samt Eskilstuna separators arb. sk.:
Skultuna sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:
Skultuna ettöresför:s sbk. samt Skultuna bruksarb. sbk.:
sjuk- och begrafningskassan De förenade en sammanslutning af:
Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägs maskinafdeln. sbför., Västeras sten- och grofarb. allm. sbk., Västerås templarför:s sbk. samt Västerås Viktoriaför:s sbk., alla i Västerås;
Södertälje allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:
första hundraför., mössfabrikens i Södertälje sbk., sbk. Baltic, sbk. Eniga bröder, sbk. Enighet samt sbk. Ny tid, alla i Södertälje:
sjuk- och begrafningshjälps-kassan De förenade i Stockholm en sammanslutning af:
sbk. för. Hjälpsamhet och flit, sbk. sällskapet Hjälpsamhet och framtid, sbk. T. H. & K. (Tron, hoppet och kärleken), Stockholms kolbärarefackför:s sbk. samt Stockholms nykterhetsförbunds sbk., alla i Stockholm.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under september 1912. Arbetstillgången var under september fortfarande god och visade någon förbättring mot föregående månad. I jämförelse med samma månad förra året, då sviterna af arbetskonflikterna bland järnvägsmännen och inom öfriga transportarbetarfack ännu ej helt öfvervunnits, var förbättringen afsevärd. Arbetslönernas tendens till stegring fortfor.

I jämförelse med föregående månad visade sig förbättring i kolgrufve-, tackjärns-, järn- och stål-, maskin-, textil-, lervaru- och boktryckeriindustrierna. Å andra sidan förmärktes en svag nedgång inom sko- och möbelindustrierna. Arbetstillgången var fortfarande tillfredsställande inom byggnadsindustrien, god inom varfsindustrien och mycket god inom bleck- och plåtindustrien.

I jämförelse med samma månad föregående år uppvisade nästan alla industrier förbättring. Mest betydande var den inom tackjärns-, järn- och stål-, maskin-, skeppsbyggnads-, textil-, sko- och glasindustrierna.

Uppgifter hafva lämnats af 383 fackförbund med 877 811 medlemmar, af hvilka 18 785 (2·1 %) rapporterats såsom arbetslösa vid slutet af september 1912: motsvarande siffra vid slutet af augusti 1912 var 2·2 % och vid utgången af september 1911 2·9 %.

Ingångna svar från arbetsgifvare inom textil- och andra industrier, sysselsättande 433 200 arbetare under veckan närmast före den 28 september 1912, visade ingen förändring af antalet sysselsatta arbetare och en ökning med 0·8 % af det utbetalade lönebeloppet, jämfördt med samma vecka föregående månad. I jämförelse med samma vecka föregående år hade antalet sysselsatta arbetare ökats med 1·9 % och det utbetalade lönebeloppet med 6·8 %.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Frankrike under september 1912. För vingårdsarbetarna har september som vanligt medfört fullt upp med arbete. Under den rådande gynnsamma väderleken har jordbruksarbetet — särskildt tröskningen — i vissa trakter lämnat skogsarbetarna ersättning för den inom deras fack rådande bristen på arbete. Trädgårdsbranschen i trakten af Paris visar fortfarande tillfredsställande arbetstillgång.

Det under augusti förmärkta uppsvinget inom textilindustrien blef ej af någon varaktighet; särskildt i norra Frankrike har arbetslöshetsprocenten ökats. Inom järn- och metallindustrien är ställningen fortfarande god, och inom tryckeriindustrien har sedan föregående månad ingen förändring inträdt. Arbetslösheten inom byggnadsbranschen har minskats sedan föregående månad och är afsevärdt mindre än under september 1911. För läderindustrien kan man, efter nedgången under augusti, åter konstatera förbättring; arbetslösheten är blott hälften så stor som vid samma tid föregående år.

988 fackförbund med 270 250 anslutna arbetare hafva lämnat svar på de månatliga förfrågningarna angående arbetsmarknadens läge och arbetslösheten under september 1912.

Bland dessa fackförbund hafva 725 med 206 236 medlemmar uppgifvit antalet arbetslösa till 8 039 eller 3·9 %, inberäknadt grufarbetarna i departementet Pas-de-Calais, och 4·5 % utan inberäknande af dessa arbetare. Motsvarande tal för närmast föregående månad var 5·5 % och för september 1911 6·5 %.

Arbetstillgången under september 1912 har i jämförelse med augusti månad angifvits såsom rikligare af 26 % af de redovisade fackförbunden, omfattande 22 % af de organiserade arbetarna, såsom oförändrad af resp. 53 och 58 % samt såsom mindre riklig af resp. 21 och 20 %.

På frågan: »Anser Ni läget på arbetsmarknaden vara tillfredsställande för årstiden?» hafva 621 fackförbund med 130 320 medlemmar svarat jakande och 189 med 72 147 medlemmar nekande.

(Bulletin de l'Office du Travail.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under september 1912. Den tyska arbetsmarknadens läge var under september i hufvudsak tillfredsställande och utvisade i jämförelse med samma tid föregående år en mer eller mindre framträdande förbättring inom de flesta näringsgrenar. Enligt uppgifter från de olika industrierna var arbetstillgången i allmänhet god, på sina ställen till och med riklig.

På kolmarknaden i Ruhrdistriktet och i Schlesien rådde på grund af den inträdande kölden liflig rörelse. Af samma orsak inträdde också förbättrade konjunkturer vid de mellantyska brunkolgrufvorna. Vid verken i Nieder-Lausitz var arbetstillgången god.

Inom tackjärnsindustrien var man så öfverhopad med arbete, att en del beställningar ej kunde medhinnas.

Järn-, metall-, maskin- och kaliindustrierna äfvensom de elektriska och kemisk-tekniska industrierna hade i allmänhet tillräcklig sysselsättning.

Detsamma var förhållandet med textilindustrien, särskildt spinnerierna, som förut lidit brist på arbete. Äfven inom pappersindustrien var arbetstillgången god.

Inom byggnadsverksamheten hade man på grund af den förestående oktoberflyttningen i allmänhet fullt upp att göra. På åtskilliga platser lämnade dock läget på byggnadsmarknaden mycket öfrigt att önska.

Enligt uppgifter från sjukkassorna har arbetstillgången under september afsevärdt förbättrats mot föregående månad. I jämförelse med den 1 september visade den 1 oktober en ökning af de försäkringspliktiga medlemmarnas antal, sedan de förvärfsoförmögna sjukanmälda frånd ragits, på sammanlagdt 52 055 personer (19 495 manliga, 32 560 kvinnliga). Under föregående månad ökades medlemsantalet med 29 280, och under september 1911 uppgick ökningen till 71 627. Om man sätter antalet medlemmar den 1 januari 1912 = 100, hade detta för männens vidkommande ökats till 108 och för kvinnornas till 104. Under samma månad föregående år uppgick motsvarande siffror till resp. 109 och 103.

Angående arbetslösheten under september föreligga uppgifter från 51 fackförbund med 2 147 946 medlemmar. Af dessa voro vid månadens slut 1·5 % arbetslösa mot 1·7 % vid slutet af föregående månad och likaledes 1·7 % vid slutet af september 1911, hvilket sålunda tyder på någon förbättring i jämförelse såväl med motsvarande tid föregående år som med närmast föregående månad.

Af uppgifter från arbetsförmedlingsanstalterna framgår, att, hvad männen beträffar, en minskning af antalet arbetssökande inträdt i jämförelse med föregående månad. Vid samtliga redovisande anstalter, från hvilka jämförbara siffror föreligga, kommo under september 1912 på 100 lediga platser för män 141 arbetssökande mot 133 under samma månad föregående år och 146 under augusti. Motsvarande siffra för kvinnor var 92 under samtliga de tre ifrågavarande månaderna. (Reichsarbeitsblatt.)

— Arbetsförmedling. —

Den offentliga arbetsförmedlingens första decennium. Den 1 oktober detta år var det tio år sedan den första kommunala arbetsförmedlingsanstalten öppnades i Hälsingborg. Under samma år, 1902, följde Göteborg exemplet, och den tillslutning dessa anstalter till följd af energisk och insiktsfull ledning vunno gaf anledning för andra orter att äfven inrätta arbetsförmedlingsanstalter. Så skedde 1905 i Stockholm, Malmö, Lund, Norrköping och Sundsvall och under de följande åren i åtskilliga andra städer.

Samma år föreslog regeringen riksdagen, att staten skulle öfvertaga ledningen af den offentliga arbetsförmedlingen, och från och med år 1907 har årligen för detta ändamål utgått stigande summor; för 1911 voro anvisade förslagsvis 40 000 kr. Under vissa villkor tilldelas af detta belopp anslag till landsting och andra institutioner, som vilja upprätta arbetsförmedlingsanstalter, och så godt som alla Sveriges län hafva numera dylika anstalter, till hvilka komma en del fristående kommunala sådana. Från och med år 1911 finnes inrättad en statsinspektion inom kommerskollegium.

Betydelsen af denna organiserade arbetsförmedling är otvifvelaktigt mycket stor. Genom de offentliga arbetsförmedlingskontorens samarbete under statsinspektion kan en utjämning af tillgång och efterfrågan på arbetsmarknaden i viss, ej obetydlig mån ske. Den får sitt uttryck

Öfversikt öfver de första 10 årens verksamhet

År.	Manliga afdelningen.						Kvinnliga	
	Ansökningar om arbete.	Arbetssökande personer.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar på 100 lediga platser.	Af lediga platser tillsattes i %.	Ansökningar om arbete.	Arbetssökande personer.
11/11—31/12 1902	1 798	1 622	246	229	731	93	522	480
1903	9 026	7 166	3 304	2 999	273	91	6 137	5 324
1904	8 068	6 152	3 973	3 225	203	81	6 315	5 131
1905	7 905	5 987	4 496	3 694	176	82	6 849	5 494
1906	9 896	6 616	6 132	4 832	161	79	7 141	4 978
1907	10 360	6 605	6 745	5 299	154	79	6 889	4 484
1908	14 480	11 547	5 273	4 286	275	81	8 353	5 078
1909	17 120	13 990	5 648	4 731	303	84	7 196	4 499
1910	13 716	12 417	6 596	5 646	208	86	6 455	4 474
1911	10 407	8 283	7 991	7 021	130	88	6 461	4 284
1/1—10/11 1912	9 805	7 668	9 070	7 723	108	85	6 235	3 371
Summa	**112 581**	**88 053**	**59 474**	**49 685**	**189**	**84**	**68 553**	**47 597**

genom s. k. vakanslistor, upptagande disponibla platser och arbetssökande efter en indelning i distrikt och veckovis samarbetade till en s. k. riksvakanslista.

Den offentliga arbetsförmedlingens snabba utveckling, särskildt under de fem sista åren, framgår af följande siffror: Medan förmedlingsanstalterna år 1906 voro endast 9, funnos vid 1912 års midt 32 anstalter, oberäknadt filialkontor, som uppgingo till öfver ett femtiotal. Blott tre län hafva under 1912 saknat offentlig arbetsförmedling och af dessa torde ett, Stockholms, nu ganska snart komma att deltaga i arbetet, sedan landstinget i år fattat beslut härom för sin del.

År 1906 tillsattes af 51 200 anmälda platser 31 100. Under år 1911 anmäldes 125 000 platser och 164 000 arbetssökande och tillsattes icke mindre än nära 85 000 platser, däraf något mera än hälften för män. De tillsatta platsernas antal torde i år komma att öfverstiga 100 000.

Här nedan må till sist anföras några siffror rörande arbetsförmedlingsanstaltens i Göteborg tioåriga verksamhet. Under tiden 11/11 1902—10/11 1912 — anstalten började sin verksamhet förstnämnda dag — hafva å anstalten gjorts 181 134 ansökningar om arbete af 135 650 personer, af hvilka det öfvervägande flertalet (104 048) voro mantalsskrifna i staden. Lediga platser hafva under samma tid anmälts till ett antal af 131 474, och af dessa hafva 89 830 tillsatts. Af de tillsatta platserna kommer det största antalet på gruppen husligt arbete, därnäst på grofarbete o. dyl., handel och samfärdsel samt industri och handtverk. Af de förmedlade platserna voro c:a 17 400 eller 35 % för männen och 19 300 eller 48 % för kvinnorna att hänföra till s. k. fast eller långvarigt arbete.

I ofvanstående tabell lämnas en öfversikt öfver tillbud och efterfrågan å arbete vid anstalten under 10-årsperioden äfvensom öfver resultatet af verksamheten, med särskiljande af manlig och kvinnlig afdelning.

— Socialförsäkring. —

Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under den första tioårsperioden. Riksförsäkringsanstalten hade den 31 sistlidne augusti varit i verksamhet under jämnt tio år, och har an-

vid Göteborgs offentliga arbetsförmedlingsanstalt.

afdelningen.				Tillsammans.					
Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar på 100 lediga platser.	Af lediga platser tillsattes i %.	Ansökningar om arbete.	Arbetssökande personer.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar på 100 lediga platser.	Af lediga platser tillsattes i %.
148	124	353	84	2 320	2 102	394	353	589	90
3 629	2 569	169	71	15 163	12 490	6 933	5 568	219	80
5 508	2 985	115	54	14 383	11 283	9 481	6 210	152	66
6 434	3 443	106	54	14 754	11 481	10 930	7 137	135	65
7 980	4 101	89	51	17 037	11 594	14 112	8 933	121	63
8 853	4 220	78	48	17 249	11 089	15 598	9 519	111	61
8 555	4 960	98	58	22 833	16 625	13 828	9 246	165	67
7 303	4 123	99	57	24 316	18 489	12 951	8 854	188	68
7 711	4 392	84	57	20 171	16 891	14 307	10 038	141	70
8 026	4 702	80	59	16 868	12 567	16 017	11 723	105	73
7 853	4 526	79	58	16 040	11 039	16 923	12 249	95	72
72 000	**40 145**	**95**	**56**	**181 134**	**135 650**	**131 474**	**89 830**	**138**	**68**

staltens chef med anledning häraf utgifvit några meddelanden om dess verksamhet under denna period.[1]

Denna redogörelse inledes med en historik öfver anstaltens uppkomst, hvarefter följer en öfversikt af den utveckling anstaltens verksamhet under de tio åren genomgått och som åskådliggöres af efterföljande tabell.

År.	Provisionella antalet kollektivt försäkrade arbetare.	Premier för försäkringar. Kronor.	Kapitalvärdet af inköpta lifräntor. Kronor.
1903	32 091	176 324·19	130 457·30
1904	50 822	146 837·86	380 448·51
1905	48 078	233 399·13	436 067·11
1906	54 297	288 397·75	413 931·85
1907	63 628	373 604·10	493 118·05
1908	70 432	410 990·03	311 387·71
1909	74 394	425 079·00	213 732·40
1910	78 584	445 917·21	162 027·80
1911	87 112	518 148·75	166 882·80
1912 (approximativt) . . .	106 000	600 000·00	150 000·00

Under år 1911 skulle Riksförsäkringsanstalten haft hos sig försäkrade 32·3 % af samtliga för arbetsgifvares lagenliga ersättningsrisker försäkrade arbetare. De återstående 67·7 % voro försäkrade i enskilda bolag samt i arbetsgifvareorganisationer. Motsvarande procentsiffror år 1903 voro 19·6 och 80·4.

Såsom en följd af denna ökade omfattning af anstaltens verksamhet har också antalet anmälda och ersatta olycksfall högst betydligt stegrats, nämligen från 135 år 1903 till approximativt 7 000 innevarande år. Ersättningsbeloppets storlek, däruti inbegripet de årliga utbetalningarna å lif-

[1] Riksförsäkringsanstalten $^{1}/_{9}$ 1902—$^{31}/_{8}$ 1912.

räntorna, har under de tio åren utgjort sammanlagdt 2 405 000 kr., då 1912 års utbetalningar approximativt beräknats. Fördelningen af detta belopp har varit följande:

Utbetald sjukhjälp	kr.	847 000
Utbetaldt lifräntebelopp	»	1 486 000
Utbetald begrafningshjälp	»	20 000
Utbetalda kapitalbelopp	»	52 000
Summa	kr.	**2 405 000**

Anstaltens tillgångar och skulder balanserade vid 1911 års slut med ett belopp af 4 820 840 kr., placerade i obligationer, kommun- och inteckningslån. Största skuldposten utgöres af lifräntereserven, som uppgår till 4 053 182 kr.

Den skyldighet anstalten enligt 15 § af olycksfallsersättningslagen har att afgifva vissa utlåtanden har begagnats i följande utsträckning.

Beträffande frågan, huruvida arbetsgifvare enligt lag varit ersättningsskyldig för visst olycksfall i betraktande af det arbetes art, hvarunder skadan inträffade, hafva under åren 1903—1911 67 ärenden af detta slag varit föremål för anstaltens utlåtanden. Under samma tid hafva 4 frågor rörande viss föreslagen arbetsanordnings lämplighet från olycksfallssynpunkt hänskjutits till anstaltens bedömande. Största antalet utlåtanden af här ifrågavarande slag har emellertid gällt fastställande af invaliditetsgrader och har antalet dylika utlåtanden utgjort 2 691, varierande till antalet de olika åren från 25 år 1903 till 440 år 1911. Härtill komma de fall, då anstalten ansett lifränta böra bestämmas endast för viss tid, hvilket t. ex. för år 1911 var fallet i 11 utlåtanden.

Anstaltens befattning med fiskarförsäkringen daterar sig från början af år 1909 samt med ersättning i anledning af kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, från början af år 1910. För båda dessa verksamhetsgrenar hafva redogörelser förut lämnats i dessa »Meddelanden», till hvilka hänvisas.[1]

Jämte Postsparbanken åligger det Riksförsäkringsanstalten sedan ingången af år 1905 att handhafva förvaltningen af Barnmorskornas pensionsanstalt. Antalet barnmorskor, som blifvit delägare i denna, utgjorde under åren 1905—1911 sammanlagdt 1 869.

Riksförsäkringsanstaltens ombud hafva ökats från 316 vid slutet af år 1903 till 400 i augusti 1912, fördelade på 385 orter. Härtill komma ombuden för fiskarförsäkringen, hvilka vid samma tidpunkt voro till antalet 169. Ombudens arfvode var i början 25 öre per kollektivt försäkrad arbetare, men har sedan ändrats till 6 % af de definitiva premierna. Sammanlagda arfvodessumman intill 31 augusti 1912 utgör 214 641 kr.

Anstaltens förvaltningskostnader, hvilka som bekant täckas af arbetarförsäkringsfondens ränteinkomster, hafva helt naturligt stegrats i samma mån som verksamhetens omfattning ökats. De utgjorde sålunda 67 478·40 kr. år 1903, men 137 327·98 kr. 1911, i hvilket senare belopp äfven kostnaderna för befattningen med fiskarförsäkringen ingå. Kostnaderna för anstaltens befattning med de militära ersättningsfrågorna uppgingo år 1910 till 2 268·84 kr. samt år 1911 till 4 220·66 kr.

Postsparbankens förvaltningskostnader för dess bestyr med försäkringsgöromålen har stigit från 6 587·23 kr. år 1903 till 14 905·17 kr. år 1911, i hvilken senare siffra då äfven ingå kostnaderna för befattningen med fiskarförsäkringen.

De engelska läkarnas motstånd mot sjukförsäkringslagen. Mot den nya engelska sjukförsäkringslagens genomförande har från läkarhåll ett starkt motstånd rest sig. Läkarna ansågo nämligen, att den i lagen fastställda ersättningen af 6 sh. per år och sjukkassemedlem vore för liten och att därjämte lagens tillämpningsområde vore för vidsträckt, hvilket skulle verka hämmande på läkarnas enskilda praktik och därigenom bringa dem i alltför stort ekonomiskt beroende af sjukkassorna. Englands största läkarsammanslutning — the British medical Association — fattade på ett sammanträde i februari detta år en resolution, hvari fordrades en förhöjning af

[1] Se »Meddel.», årg. 1912, sid. 248, 322 och 323.

läkarersättningen till 8½ sh. per år och sjukkassemedlem, att sjukförsäkringslagen endast skulle omfatta personer med intill 2 punds veckoinkomst och att alla besvär mot läkare med anledning af lagens tillämpning skulle afgöras af vederbörande läkarsammanslutningar. Från regeringens sida framhölls häremot, att kassorna ej skulle kunna bära en läkarafgift af 8½ sh. — ännu mindre den till 10½ sh. förhöjda afgift, som längre fram fordrades — samt att läkarnas enskilda praktik säkerligen ej skulle blifva lidande, då stora befolkningslager först genom tvångsförsäkringen komme i tillfälle att öfver hufvud taget begagna sig af läkarhjälp. Dessutom kunde kassorna, om läkarna nekade sin medverkan, lämna sina medlemmar ökad kontant sjukhjälp i stället för läkarhjälp in natura. Om läkarna skulle få fördel af en sådan anordning, vore väl tvifvelaktigt.

Underhandlingarna mellan myndigheterna och läkarna ledde emellertid ej till något resultat, och afbrötos formligen från British medical associations sida genom ett af dess representantförsamling den 20 juli fattadt beslut. Å denna representantförsamling gjordes oemotsagdt de mest hätska och hänsynslösa angrepp mot regeringens sjukförsäkringspolitik.

Genom regeringens åtgärd af den 7 oktober att anslå ytterligare 1 million pd st. till försäkringslagens finansiering torde emellertid frågan hafva inträdt i ett förbättradt läge. Detta möjliggör nämligen en förhöjning af läkarersättningen till 7½ sh. per år och sjukkassemedlem. Genom ömsesidiga eftergifter skulle sålunda möjligen ett biläggande af tvistigheterna vara att motse, innan lagen med den 1 januari nästkommande år träder i full tillämpning.

— Kooperation. —

Kooperativ produktion i England år 1911. Afdelningen för arbetarfrågor inom det engelska handelsministeriet har nyligen publicerat en redogörelse för de olika arterna af kooperativ produktion i England under år 1911. Denna upptager 1 122 föreningar, som bedrefvo sådan produktion. De flesta af dessa, nämligen 990, voro konsumtionsföreningar, som vid sidan af sin hufvudsakliga verksamhet bedrefvo produktion. Nära denna grupp står en annan, bestående af 5 kvarnföreningar, som bildats af konsumtionsföreningar för att besörja förmalning af spannmål för deras räkning. Vidare upptages i redogörelsen den produktion, som bedrifves af de båda partihandelsföreningarna, samt 34 af konsumenter i produktionssyfte bildade sammanslutningar (bageriföreningar m. fl.). Alla de hittills omnämnda 1 031 föreningarna arbeta i konsumenternas intresse. Af fristående arbetarproduktionsföreningar, hvilkas främsta ögonmärke är att förse sina medlemmar med på tillfredsställande sätt betaldt arbete, redovisas endast 91.

Följande tabell gifver en föreställning om den kooperativa produktionens storlek och utveckling under senaste decenniet.[1]

	Produktionsvärde.		Ökning (+) eller minskning (—) 1902—1911.	
	År 1902. Kr.	År 1911. Kr.	Kr.	%
Konsumtionsföreningarnas produktionsafdelningar	92 769 840	231 114 546	+ 138 344 706	+ 149·1
Partihandelsföreningarnas »	87 300 468	173 083 464	+ 85 782 996	+ 98·3
Kvarnar, ägda af samverkande konsumtionsföreningar	23 466 276	18 437 958	— 5 028 318	— 21·4
Sammanslutningar af konsumenter i produktionssyfte	10 262 502	18 344 448	+ 8 081 946	+ 78·8
Arbetarproduktionsföreningar	20 693 952	26 703 684	+ 6 009 732	+ 29·0
Summa	**234 493 038**	**467 684 100**	**+ 233 191 062**	**+ 99·4**

Tabellen utvisar en afsevärd stegring inom alla grupper utom beträffande kvarnarna. Nedgången i fråga om dessa förklaras däraf, att tvänne företag, som förr drifvits af en sammanslutning af föreningar, numera öfvertagits af den engelska partihandelsföreningen och sålunda kommit

[1] 1 pund st. räknadt = 18 kr.

att redovisas under annan grupp. Af särskildt intresse är den starka stegringen af de engelska och skotska partihandelsföreningarnas redan vid periodens början mycket betydande egenproduktion, hvilken har ökats äfven i förhållande till deras totala varuomsättning och år 1911 uppgick till öfver en fjärdedel af densamma. Äfven summan af de fristående arbetarproduktionsföreningarnas tillverkning har ökats, ehuru ej alls i samma utsträckning som inom de öfriga grupperna. I sin helhet har den kooperativa varuproduktionen under åren 1902—1911 ungefär fördubblats.

De anställda uppgingo sammanlagdt till 53 409 personer, hvilka åtnjöto i löner 53 630 748 kr. Inom arbetarproduktionsföreningarna arbetade 7 222 personer, inom de öfriga alltså tillsammans 46 187.

En fördelning af produktionen på olika industrigrenar visar, att inom konsumentföretagen öfver tre fjärdedelar af densamma föllo inom lifsmedels- och tobaksindustrierna samt en åttondedel inom beklädnadsindustrien. Öfriga industrigrenar fördelade den återstående åttondedelen. Inom arbetarproduktionsföreningarna åter uppvisade beklädnads- och textilindustrierna de högsta siffrorna (hvardera omkring en tredjedel af hela tillverkningen), i tredje rummet kommo tryckerierna och först i fjärde lifsmedels- och tobaksindustrierna. I fråga om antalet arbetare uppvisade beklädnadsindustrien, om samtliga föreningar hopräknas, den högsta siffran eller 25 674 personer, hvarefter följde lifsmedels- och tobaksindustrierna med 13 735; af de öfriga grupperna nådde ingen öfver 4 000 personer.

Nettovinsten har ej kunnat redovisas af konsumtionsföreningarna: för de öfriga föreningarna uppgår den till sammanlagdt 8 747 406 kr., däraf för partihandelsföreningarna till 4 659 930 kr., för kvarnföreningarna till 683 640 kr., för konsumenternas öfriga produktiva företag till 2 037 006 kr. och för arbetarproduktionsföreningarna till 1 366 830 kr.

Af samtliga de 1 122 här behandlade föreningarna gåfvo 158 med 15 256 anställda dessa del af vinsten (»profitsharing»). Sammanlagdt erhöllo de 709 506 kr., hvilket motsvarar 4·8 % af de i dessa föreningar utbetalade lönerna. Bland de föreningar, som tillämpade detta system, märkes särskildt den skotska partihandelsföreningen; de öfriga voro 115 konsumtionsföreningar, 3 konsumenternas produktionsföretag samt 39 arbetarproduktionsföreningar.

Af de 91 arbetarproduktionsföreningarna redovisade 79, representerande 95·4 % af samtliga dessa föreningars tillverkningsvärde, huru stor del af de anställda, som utgjordes af medlemmar, huru insatskapitalet fördelades på de anställda och öfriga medlemmar samt styrelsernas sammansättning enligt nämnda fördelningsgrund. Med afseende på den första frågan erhölls det resultatet, att af föreningarnas 22 919 medlemmar voro 3 862 (16·9 %) arbetare i dessas tjänst, 15 520 (67·7 %) utgjordes af andra individuella medlemmar och 3 537 (15·4 %) af korporationer. Dessa föreningar hade en sammanlagd personal af 6 802 personer, af hvilka sålunda 56·8 % voro medlemmar. Af driftkapitalet, 11 725 992 kr., uppgick de anställdas andel till 13·5 %, korporationernas till 41·6 % och öfriga medlemmars till 35·8 %. Återstoden 9·1 % utgjordes af inlåning från utomstående. Af de tillsammans 713 styrelseledamöterna voro 264 (37·0 %) anställda af föreningarna, 145 (20·3 %) voro representanter för anslutna föreningar; 304 (42·7 %) voro sålunda individuella medlemmar, som ej voro i föreningarnas tjänst.

(Labour Gazette.)

— Lefnadskostnader. —

Jämförelse mellan minuthandelspriserna å vissa viktigare slag af lifsmedel i Berlin och Stockholm. I »Gross Berlin. Statistische Monatsberichte», som utgifves af Berlins statistiska byrå, redovisas periodiskt minuthandelspriserna å vissa lifsmedel. Uppgifterna inhämtas i Berlins saluhallar utom å brödpriser, hvilka erhållas i stadens brödbutiker.

De månatliga medelpriserna utgöras af enkla medeltal mellan de högsta och lägsta veckopriserna. Priserna äro uttryckta i Mark, beträffande bröd dock i Pfennige, hvarvid äfven decimaler angifvas. Beträffande kött och smör afse prisuppgifterna en kvantitet på ½ kg. samt beträffande potatis och bröd på 1 kg., medan åter uppgifterna å ägg gälla styckepris.

I nedanstående tablå har en sammanställning gjorts af priserna i Berlin och i Stockholm jan.—sept. 1912, hvarvid prisuppgifterna för Berlin reducerats till ören och till de kvantiteter, som förekomma i Kommerskollegii prisstatistik.

De i tablån angifna varuslagen synas vara till kvaliteten fullt jämförbara. Beträffande fläskpriserna har dock för Berlins del ett medelpris måst beräknas med ledning af de i dess statistik angifna prisuppgifterna å 3 olika slag af fläsk. Hvad åter prisuppgifterna å rågbröd angår, har för Stockholm tagits ett medeltal mellan medelpriserna å söt och å sur limpa.

Minuthandelspriser i Berlins saluhallar och brödbutiker reducerade till ören och jämförda med minuthandelspriserna i Stockholm.

Varuslag.		Kvantitet.	1912. Jan.	Febr.	Mars.	Apr.	Maj.	Juni.	Juli.	Aug.	Sept.
			pris (öre).								
Smör, bords-	*Berlin*	kg.	*265*	*265*	*265*	*265*	*251*	*240*	*240*	*246*	*246*
	Stockholm	»	256	255	255	249	232	232	233	246	250
Ägg, färska	*Berlin*	tjog.	*178*	*196*	*142*	*125*	*125*	*125*	*125*	*142*	*142*
	Stockholm	»	248	230	182	131	130	133	140	156	170
Potatis	*Berlin*	5 l.	*55*	*58*	*55*	*52*	*55*	*55*	*41*	*29*	*22*
	Stockholm	»	37	41	41	43	43	43	35	42	34
Rågbröd, mjukt	*Berlin*	kg.	*26*	*26*	*26*	*26*	*27*	*27*	*27*	*27*	*27*
	Stockholm	»	43	43	43	43	43	43	43	43	43
Hvetebröd, mjukt, bakadt med mjölk	*Berlin*	»	*47*	*48*	*48*	*48*	*49*	*49*	*49*	*49*	*49*
	Stockholm	»	80	80	82	82	82	82	82	83	83
Nötkött, färskt, stek	*Berlin*	»	*171*	*175*	*174*	*178*	*182*	*182*	*185*	*190*	*192*
	Stockholm	»	102	108	106	112	120	115	121	129	140
Kalfkött, stek, gödkalf	*Berlin*	»	*176*	*178*	*180*	*185*	*187*	*189*	*187*	*189*	*190*
	Stockholm	»	136	139	134	137	138	135	143	152	152
Fårkött, färskt, stek	*Berlin*	»	*158*	*158*	*155*	*164*	*169*	*182*	*185*	*185*	*185*
	Stockholm	»	128	145	144	159	160	156	159	164	150
Fläsk, färskt	*Berlin*	»	*140*	*140*	*142*	*148*	*151*	*158*	*164*	*175*	*174*
	Stockholm	»	130	134	135	136	139	140	143	150	167

Såsom föregående tablå utvisar, synes skillnaden mellan smörpriserna i Berlin och i Stockholm i allmänhet vara ganska liten. Brödpriserna äro betydligt lägre i Berlin än i Stockholm, och äfven beträffande ägg och potatis synas Berlin-priserna ställa sig lägre, medan däremot ett motsatt förhållande råder beträffande de olika slagen af kött, å hvilka varuslag priserna äro afsevärdt högre i Berlin än i Stockholm.

Fluktuationerna beträffande äggprisen synas vara störst i Stockholm, liksom också prisstegringarna å de olika slagen af kött varit kraftigare där än i Berlin.

I nedanstående tablå angifvas dessa prisstegringar uttryckta i procent för tiden jan.—sept. 1912.

	Nötkött.	Kalfkött.	Fårkött.	Fläsk.
	Stegring jan.—sept. 1912.			
	%.	%.	%.	%.
Berlin	12·3	8·0	15·8	24·3
Stockholm	37·3	11·8	17·2	28·5

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

September månad år 1912.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under september månad.

Öfversikt af verksamheten under *september* månad år 1912.

September:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1 856	1 914	1 177	2 159	2 765	1 366	**4 015**	**4 679**	**2 543**
Uppsala län	390	412	305	322	347	235	**712**	**759**	**540**
Södermanlands län	276	281	195	176	198	91	**452**	**479**	**286**
Östergötlands län	1 070	1 095	693	869	1 065	544	**1 939**	**2 160**	**1 237**
Norrköping	560	601	348	397	507	258	**957**	**1 108**	**606**
Jönköpings län	188	136	95	259	262	167	**447**	**398**	**262**
Kronobergs län	18	8	7	42	36	25	**60**	**44**	**32**
Norra Kalmar län	70	52	27	46	50	25	**116**	**102**	**52**
Södra Kalmar län	84	55	49	128	87	69	**212**	**142**	**118**
Blekinge län	290	188	145	326	261	181	**616**	**449**	**326**
Kristianstads län	206	226	150	231	282	146	**437**	**508**	**296**
Malmöhus län. Malmö	919	719	595	968	762	563	**1 887**	**1 481**	**1 158**
Malmöhus län. Lund	239	193	146	160	166	99	**399**	**359**	**245**
Malmöhus län. Landskrona	132	114	75	64	67	33	**196**	**181**	**108**
Malmöhus län. Hälsingborg	460	335	256	281	314	156	**741**	**649**	**412**
Malmöhus län. Ystad	79	65	35	89	98	51	**168**	**163**	**86**
Malmöhus län. Trelleborg	136	236	130	33	51	27	**169**	**287**	**157**
Malmöhus län. Eslöf	189	162	121	60	62	44	**249**	**224**	**165**
Malmöhus län. Skurup	59	58	55	17	49	16	**76**	**107**	**71**
Hallands län	175	167	102	183	204	127	**358**	**371**	**229**
Göteb. o. Bohus län	109	113	63	144	163	58	**253**	**276**	**121**
Göteborg	1 035	1 215	1 012	717	976	485	**1 752**	**2 191**	**1 497**
Skaraborgs län	75	95	41	53	93	34	**128**	**188**	**75**
Värmlands län	83	77	49	81	127	61	**164**	**204**	**110**
Örebro län	323	211	176	260	221	130	**583**	**432**	**306**
Västmanlands län	304	317	211	254	326	175	**558**	**643**	**386**
Kopparbergs län	180	170	132	242	262	156	**422**	**432**	**288**
Gäfle stad och län	220	172	140	125	116	66	**345**	**288**	**206**
Västernorrlands län	26	23	15	149	154	63	**175**	**177**	**78**
Jämtlands län	89	87	22	191	236	69	**280**	**323**	**91**
Västerbottens län	69	113	34	92	120	61	**161**	**233**	**95**
Norrbottens län	31	45	17	131	157	86	**162**	**202**	**103**
Tillsammans sept. 1912	**9 940**	**9 655**	**6 618**	**9 249**	**10 584**	**5 667**	**19 189**	**20 239**	**12 285**
» » 1911	9 219	7 544	5 299	8 054	9 936	4 995	17 273	17 480	10 294
» aug. 1912	11 602	10 023	7 014	6 986	8 721	3 900	18 588	18 744	10 914

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida.

På 100 *lediga platser* kommo:

September:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	97	78	**86**	61	49	**54**
Uppsala län	95	93	**94**	74	68	**71**
Södermanlands län	98	90	**94**	69	46	**60**
Östergötlands län	98	82	**90**	63	51	**57**
Norrköping	91	78	**86**	58	51	**55**
Jönköpings län	138	99	**112**	70	64	**66**
Kronobergs län	225	117	**136**	88	69	**73**
Norra Kalmar län	135	92	**114**	52	50	**51**
Södra Kalmar län	153	147	**149**	89	79	**83**
Blekinge län	154	125	**137**	77	69	**73**
Kristianstads län	87	82	**86**	66	52	**58**
Malmöhus län. Malmö	128	127	**127**	83	74	**78**
Malmöhus län. Lund	124	96	**111**	76	60	**68**
Malmöhus län. Landskrona	116	96	**108**	66	49	**60**
Malmöhus län. Hälsingborg	137	89	**114**	76	50	**63**
Malmöhus län. Ystad	122	91	**108**	54	52	**53**
Malmöhus län. Trelleborg	58	65	**59**	55	53	**55**
Malmöhus län. Eslöf	117	97	**111**	75	71	**74**
Malmöhus län. Skurup	102	35	**71**	95	33	**66**
Hallands län	105	90	**96**	61	62	**62**
Göteb. o. Bohus län	96	88	**92**	56	36	**44**
Göteborg	85	73	**80**	83	50	**68**
Skaraborgs län	79	57	**68**	43	37	**40**
Värmlands län	108	64	**86**	64	48	**54**
Örebro län	153	118	**135**	83	59	**71**
Västmanlands län	96	78	**87**	67	54	**60**
Kopparbergs län	106	92	**98**	78	60	**67**
Gäfle stad och län	128	108	**120**	81	57	**72**
Västernorrlands län	113	97	**99**	65	41	**44**
Jämtlands län	102	81	**87**	25	29	**28**
Västerbottens län	61	77	**69**	30	51	**41**
Norrbottens län	69	83	**80**	38	55	**51**
Tillsammans sept. 1912	**103**	**87**	**95**	**69**	**54**	**61**
» » 1911	122	81	99	70	50	59
» aug. 1912	116	80	99	70	45	58

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 19 189 ansökningar om arbete, hvaraf 9 940 af män och 9 249 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 20 239 lediga platser, nämligen 9 655 för män och 10 584 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 12 285, af hvilka 6 618 besattes med män och 5 667 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge förbättrades ytterligare under månaden och betecknas af det öfvervägande antalet anstalter såsom »god» eller »mycket god». Härtill bidrogo icke blott säsongförhållandena, som t. ex. inom

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—September.			
	Sept. 1911.	Aug. 1912.	Sept. 1912.	Sept. 1911—Sept. 1912.		Aug. 1912—Sept. 1912.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1911 1912.	
				Antal.	%.	Antal.	%.	1911.	1912.	Antal.	%.
Stockholm	2 151	2 001	*2 543*	+ 392	+ 18	+ 542	+ 27	12 784	17 148	+ 4 364	+ 34
Uppsala län	525	605	*540*	+ 15	+ 3	— 65	— 11	2 667	3 000	+ 333	+ 12
Södermanlands län	300	546	*286*	— 14	+ 5	— 260	— 48	1 126	1 873	+ 747	+ 66
Östergötlands län	1 138	1 128	*1 237*	+ 99	+ 9	+ 109	+ 10	5 097	5 868	+ 771	+ 15
Norrköping	518	630	*606*	+ 88	+ 17	— 24	— 4	3 067	3 559	+ 492	+ 14
Jönköpings län	202	196	*262*	+ 60	+ 30	+ 66	+ 34	1 188	1 298	+ 110	+ 9
Kronobergs län [1]	—	15	*32*	—	—	+ 17	+ 113	—	73	—	—
Norra Kalmar län	61	57	*52*	— 9	— 15	— 5	— 9	356	475	+ 119	+ 33
Södra Kalmar län [2]	76	87	*118*	+ 42	+ 55	+ 31	+ 36	495	782	+ 287	+ 58
Blekinge län	259	210	*326*	+ 67	+ 26	+ 116	+ 55	1 458	1 888	+ 430	+ 29
Kristianstads län	292	316	*296*	+ 4	+ 1	— 20	— 6	1 373	1 804	+ 431	+ 31
Malmöhus län: Malmö	833	862	*1 158*	+ 325	+ 39	+ 296	+ 34	5 545	6 770	+ 1 225	+ 22
Malmöhus län: Lund	216	228	*245*	+ 29	+ 13	+ 17	+ 7	1 284	1 431	+ 147	+ 11
Malmöhus län: Landskrona	87	114	*108*	+ 21	+ 24	— 6	— 5	658	817	+ 159	+ 24
Malmöhus län: Hälsingborg	373	355	*412*	+ 39	+ 10	+ 57	+ 16	2 825	2 868	+ 43	+ 2
Malmöhus län: Ystad	62	79	*86*	+ 24	+ 39	+ 7	+ 9	433	519	+ 86	+ 20
Malmöhus län: Trelleborg [2]	116	154	*157*	+ 41	+ 35	+ 3	+ 2	748	950	+ 202	+ 27
Malmöhus län: Eslöf	141	137	*165*	+ 24	+ 17	+ 28	+ 20	892	1 047	+ 155	+ 17
Malmöhus län: Skurup	64	73	*71*	+ 7	+ 11	— 2	— 3	340	430	+ 90	+ 26
Hallands län	184	196	*229*	+ 45	+ 24	+ 33	+ 17	1 295	1 533	+ 238	+ 18
Göteb. o. Bohus län	127	106	*121*	— 6	— 5	+ 15	+ 14	967	1 005	+ 38	+ 4
Göteborg	1 356	1 267	*1 497*	+ 141	+ 10	+ 230	+ 18	8 224	10 078	+ 1 854	+ 23
Skaraborgs län	66	128	*75*	+ 9	+ 14	— 53	— 41	432	533	+ 101	+ 23
Värmlands län	88	81	*110*	+ 22	+ 25	+ 29	+ 36	673	698	+ 25	+ 4
Örebro län	206	291	*306*	+ 100	+ 49	+ 15	+ 5	1 629	1 857	+ 228	+ 14
Västmanlands län	249	410	*386*	+ 137	+ 55	— 24	— 6	1 735	2 627	+ 892	+ 51
Kopparbergs län	198	186	*288*	+ 90	+ 45	+ 102	+ 55	1 261	1 716	+ 455	+ 36
Gäfle stad och län	174	138	*206*	+ 32	+ 18	+ 68	+ 49	1 192	1 288	+ 96	+ 8
Västernorrlands län	113	51	*78*	— 35	— 31	+ 27	+ 53	990	905	— 85	— 9
Jämtlands län [2]	21	80	*91*	+ 70	+ 333	+ 11	+ 14	107	728	+ 621	+ 580
Västerbottens län [1]	—	108	*95*	—	—	— 13	— 12	—	441	—	—
Norrbottens län	98	79	*103*	+ 5	+ 5	+ 24	+ 30	725	754	+ 29	+ 4
Tillsammans	**10 294**	**10 914**	**12 285**	**+ 1 991**	**+ 19**	**+ 1 371**	**+ 13**	**61 566**	**76 763**	**+ 15 197**	**+ 25**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	2 765	4 092	*3 161*	+ 396	+ 14	— 931	— 23	15 074	18 376	+ 3 302	+ 22
» öfriga näringsgrenar	7 529	6 822	*9 124*	+ 1 595	+ 21	+ 2 302	+ 34	46 492	58 387	+ 11 895	+ 26

jordbruket flerstädes framkallade kännbar brist på arbetskraft, utan de stigande konjunkturerna inom industrien öfver hufvud. Nybyggenas färdigställande äfvensom det bråda skördearbetet torde hafva absorberat det mesta af den öfverflödiga icke yrkesskickliga arbetskraften.

Som vanligt voro kvinnliga arbetare mycket efterfrågade till jordbruket och hemmen.

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1912.
[2] » » » » » » 1911.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med såväl motsvarande tidpunkt under föregående år som med nästlidna månad. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med september 1911 till 1 991 eller 19 % (däraf för jordbruket m. m. 396 eller 14 % och för öfriga näringsgrenar 1 595 eller 21 %); i förhållande till resultaten under nästföregående månad utgjorde ökningen 1 371 eller 13 % (för jordbruket m. m. dock en minskning af 931 eller 23 %, men för öfriga näringsgrenar en ökning af 2 302 eller 34 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidna månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Sept.	Aug.	Sept.	Sept.	Aug.	Sept.
Jordbruket m. m.	1911.	1912.	1912.	1911.	1912.	1912.
Män	99	92	*80*	66	67	*62*
Kvinnor	46	51	*53*	33	32	*36*
Tillsammans	**84**	**85**	*74*	**57**	**61**	*56*
Öfriga näringsgrenar.						
Män	143	145	*122*	74	74	*73*
Kvinnor	87	84	*92*	53	47	*56*
Tillsammans	**105**	**107**	*103*	**60**	**57**	*62*
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	122	116	*103*	70	70	*69*
Kvinnor	81	80	*87*	50	45	*54*
Tillsammans	**99**	**99**	*95*	**59**	**58**	*61*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
September:									
Jordbruk o. skogshushållning	3 484	4 369	2 720	657	1 242	441	**4 141**	**5 611**	**3 161**
Grufdrift och malmförädling	44	28	28	—	—	—	**44**	**28**	**28**
Industri o. handtverk m. m.	2 717	2 044	1 408	546	322	177	**3 263**	**2 366**	**1 585**
Handel och samfärdsel	1 578	1 522	1 015	1 164	1 026	524	**2 742**	**2 548**	**1 539**
Husligt arbete	5	2	1	6 659	7 949	4 494	**6 664**	**7 951**	**4 495**
Allmän o. litterär verksamhet	14	31	26	68	38	28	**82**	**69**	**54**
Öfriga slag af arbete	2 098	1 659	1 420	155	7	3	**2 253**	**1 666**	**1 423**
Samtliga yrkesgrenar	**9 940**	**9 655**	**6 618**	**9 249**	**10 584**	**5 667**	**19 189**	**20 239**	**12 285**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	—1 693	—1 231	—1 015	+ 81	+ 113	+ 84	—1 612	—1 118	— 931
Grufdrift och malmförädling	+ 7	— 3	+ 4	—	—	—	+ 7	— 3	+ 4
Industri o. handtverk m. m.	— 38	+ 14	+ 70	+ 92	— 9	+ 36	+ 54	+ 5	+ 106
Handel och samfärdsel	— 52	+ 287	+ 128	+ 305	— 14	+ 103	+ 253	+ 273	+ 231
Husligt arbete	+ 2	— 2	— 1	+1 715	+1 763	+1 526	+1 717	+1 761	+1 525
Allmän o. litterär verksamhet	— 13	+ 17	+ 16	+ 25	+ 4	+ 16	+ 12	+ 21	+ 32
Öfriga slag af arbete	+ 125	+ 550	+ 402	+ 45	+ 6	+ 2	+ 170	+ 556	+ 404
Samtliga yrkesgrenar	**—1 662**	**— 368**	**— 396**	**+2 263**	**+1 863**	**+1 767**	**+ 601**	**+1 495**	**+1 371**
Relativa tal.[1]									
Jordbruk o. skogshushållning	— 33	— 22	— 27	+ 14	+ 10	+ 24	— 28	— 17	— 23
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m.	— 1	+ 1	+ 5	+ 20	— 3	+ 26	+ 2	—	+ 7
Handel och samfärdsel	— 3	+ 23	+ 14	+ 36	+ 1	+ 24	+ 10	+ 12	+ 18
Husligt arbete	—	—	—	+ 35	+ 28	+ 51	+ 35	+ 28	+ 51
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	+ 6	+ 50	+ 39	—	—	—	+ 8	+ 50	+ 40
Samtliga yrkesgrenar	**— 14**	**— 4**	**— 6**	**+ 32**	**+ 21**	**+ 45**	**+ 3**	**+ 8**	**+ 13**

På 100 *lediga platser* kommo:[1]

September:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	80	53	**74**	62	36	**56**
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m.	133	170	**138**	69	55	**67**
Handel och samfärdsel	104	113	**108**	67	51	**60**
Husligt arbete	—	84	**84**	—	57	**57**
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	126	—	**135**	86	—	**85**
Samtliga yrkesgrenar	**103**	**87**	**95**	**69**	**54**	**61**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen. Specialiteter.	Sept. 1911.	Aug. 1912.	Sept. 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	56	140	*52*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	559	1 511	*506*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	993	862	*912*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	634	1 143	*1 148*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	46	57	*86*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	26	11	*14*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	9	11	*2*
Tegelbruksarbetare	9	103	*25*
Gjutare och formare	17	29	*5*
Bleck- och plåtslagare	25	34	*31*
Smeder och hofslagare	38	69	*50*
Verktygsarbetare	7	2	*3*
Filare och bänkarbetare	25	36	*51*
Maskinarbetare	44	26	*23*
Do handtlangare	33	25	*40*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	17	29	*25*
Maskin- och modellsnickare	3	7	*1*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	22	29	*19*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	195	145	*216*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	16	28	*15*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	14	27	*20*
Murare	33	43	*72*
Murarbetsmän och tegelbärare	61	119	*148*
Byggnadssnickare och timmermän	194	227	*255*
Måleriarbetare	59	25	*26*
Kvarnarbetare	11	10	*9*
Bageri- och konditoriarbetare	8	18	*12*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	6	11	*7*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	25	14	*21*
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	113	104	*157*
Springpojkar	337	299	*337*
Varutkörare	17	24	*22*
Kuskar och åkeriarbetare	76	86	*94*
Kaptener, styrmän, sjömän	11	9	*9*
Maskinister, eldare, kollämpare	1	7	*6*
Stufveriarbetare	67	70	*121*

Kvinnliga afdelningen. Specialiteter.	Sept. 1911.	Aug. 1912.	Sept. 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	406	311	*244*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	28	22	*187*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	8	24	*10*
Spinneriarbetare	3	4	*7*
Väfveriarbetare	3	8	*3*
Kapp- och klädsömmerskor	4	7	*13*
Linnesömmerskor	3	11	*1*
Trikotageарbetare	1	2	*1*
Tvätt- och strykningsarbetare	18	9	*24*
Bageri- och konditoriarbetare	31	25	*25*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	1	12	*5*
Litografer och kemigrafer	—	3	*4*
Fabriksarbetare, ej spec.	—	4	*7*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	61	42	*58*
Hotell-, kafé- och restaur. — Servitriser	47	59	*60*
Hotell-, kafé- och restaur. — Städerskor	26	31	*40*
Hotell-, kafé- och restaur. — Kokerskor	20	24	*34*
Hotell-, kafé- och restaur. — Diskerskor m. fl.	161	164	*211*
Privat tjänst — Hushållerskor	101	65	*94*
Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	436	280	*419*
Privat tjänst — Kokerskor och köksor	344	192	*367*
Privat tjänst — Ensamjungfrur	1 358	927	*1 476*
Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	1 611	1 303	*1 883*
Springflickor	56	48	*59*

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Sept. 1911.	Aug. 1912.	Sept. 1912.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	84	85	*74*
Metall- och maskinindustri	130	136	*141*
Trävaruindustri	174	117	*190*
Byggnadsverksamhet	123	113	*108*
Textilindustri	481	307	*292*
Beklädnadsindustri	216	236	*263*
Närings- och njutningsämnesindustri	104	126	*150*
Kontors- o. d. personal	306	220	*321*
Butiks- o. d. personal	151	166	*143*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	97	69	*98*
Landtransport	92	121	*91*
Husligt arbete	79	80	*84*
Grofarbete	187	188	*135*

Flera af ofvanstående näringsgrupper utvisa fortfarande ganska riklig tillgång på arbetskraft. Emellertid visar sig under månaden inom några af grupperna förbättring, så t. ex. inom jordbruket, butiksbranschen, transportarbetet samt grofarbetet. Försämring gjorde sig särskildt gällande inom trävaruindustrien samt för kontorspersonal.

Antalet platser, som under *september* månad tillsatts utom resp. orter.

	September 1912.				
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	Sept. 1911.	Aug. 1912.
Stockholm	151	38	**189**	202	288
Uppsala län	33	23	**56**	73	102
Södermanlands län	5	4	**9**	8	19
Östergötlands län	13	8	**21**	17	13
Norrköping	207	68	**275**	257	446
Jönköpings län	11	23	**34**	28	21
Kronobergs län	—	1	**1**	—	—
Norra Kalmar län	1	—	**1**	2	7
Södra Kalmar län	2	3	**5**	4	5
Blekinge län	32	33	**65**	34	17
Kristianstads län	39	17	**56**	41	34
Malmöhus län. Malmö	213	47	**260**	196	263
Malmöhus län. Lund	98	8	**106**	105	112
Malmöhus län. Landskrona	41	6	**47**	25	63
Malmöhus län. Hälsingborg	156	9	**165**	158	180
Malmöhus län. Ystad	24	16	**40**	25	34
Malmöhus län. Trelleborg	57	2	**59**	47	74
Malmöhus län. Eslöf	108	14	**122**	86	122
Malmöhus län. Skurup	46	13	**59**	57	64
Hallands län	9	8	**17**	9	11
Göteb. o. Bohus län	1	3	**4**	18	3
Göteborg	112	7	**119**	120	165
Skaraborgs län	—	1	**1**	—	1
Värmlands län	1	—	**1**	24	1
Örebro län	11	6	**17**	69	16
Västmanlands län	5	—	**5**	3	4
Kopparbergs län	14	3	**17**	16	12
Gäfle stad och län	13	4	**17**	3	5
Västernorrlands län	7	7	**14**	56	7
Jämtlands län	—	2	**2**	—	—
Västerbottens län	—	1	**1**	—	4
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans sept. 1912	**1 410**	**375**	**1 785**	**1 683**	**2 093**
» » 1911	1 276	407	1 683	—	—
» aug. 1912	1 822	271	2 093	—	—

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidna månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 94 platser för hushållerskor, 419 för hus- och barnjungfrur, 367 för kokerskor och köksor, 1 476 för ensamjungfrur samt 1 883 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 60 servitriser, 40 städerskor, 34 kokerskor, 211 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 58, i jordbruks- o. d. arbete 441. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras tegelbruksarbetare 25, bleck- och plåtslagare 31, smeder och hofslagare 50, filare och bänkarbetare 51, maskinarbetare 23, d:o handtlangare 40, sågverks- och brädgårdsarbetare 25, möbel- och finsnickare 19, jord-, betono. d. arbetare 216, murare 72, murarbetsmän och tegelbärare 148, byggnadssnickare och timmermän 255, måleriarbetare 26, handels- och lagerarbetare 157, springpojkar 337, kuskar och åkeriarbetare 94, stufveriarbetare 121 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 52, tjänare på stat 506, tjänare i husbondes kost 912, tillfälliga arbetare 148, trädgårdspersonal 86, skogspersonal 14 samt diverse andra arbetare 2.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1 785 platser, hvaraf 1 410 manliga och 375 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro resp. 1 683, 1 276 och 407 samt under nästlidna månad resp. 2 093, 1 822 och 271. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt uttryck för de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit mycket god, särskildt inom verkstads- och byggnadsindustrierna, inom hvilka det stundom har visat sig svårt att erhålla tillräckligt med yrkesskicklig arbetskraft. För diversearbetare har likaledes arbetstillgången varit god, i synnerhet mot slutet af månaden. Inom jordbruket har arbetsmarknaden varit god. För kontorspersonal och handelsarbetare har däremot arbetstillgången varit otillräcklig. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången har varit mycket god med brist på arbetskraft.

Uppsala län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit synnerligen god. Till jordbruket har tillgången på årstjänster samt tillfälligt arbete varit riklig. — Å kvinnliga afdelningen har varit stor efterfrågan på tjänstflickor såväl till staden som till landet.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit mycket god. Efterfrågan på arbetskraft till jordbruket har varit riklig och större än under motsvarande tid föregående år. Inom järnindustrien har varit god tillgång å arbete för yrkesskickligt folk. — Kvinnliga afdelningen. Brist på mjölkjungfrur.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit synnerligen god. Till jordbruket har efterfrågan på arbetskraft varit större än tillgången. En stor del grofarbetare från städerna hafva erhållit tillfällig sysselsättning vid jordbruket. Inom byggnadsverksamheten m. fl. industrier har arbetstillgången varit liflig. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång. Brist på arbetskraft.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit tämligen god. Det erbjudna arbetet har i de flesta fall varit af tillfällig natur. Till jordbruket har rådt stor efterfrågan på arbetskraft, såväl fast som tillfällig, och en stor del platser hafva besatts med arbetare från städerna. — Kvinnliga afdelningen. Brist på arbetskraft.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit tämligen god, särskildt till jordbruket. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden god. Brist på arbetskraft.

Kronobergs län. Manliga afdelningen. Brist på ladugårdsskötare och kördrängar till jordbruket. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god. Brist på arbetskraft.

Norra Kalmar län. Arbetstillgången har varit god.

Södra Kalmar län. Arbetsmarknaden har varit medelgod för yrkeslärda arbetare, men dålig för grofarbetare i allmänhet. För kvinnliga arbetare har arbetstillgången varit god.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god. Arbetstillgången har varit bättre än under såväl föregående månad som motsvarande tid föregående år. — Kvinnliga afdelningen. Efterfrågan och tillgång på arbetskraft hafva ungefär motsvarat hvarandra; dock råder brist på ladugårds- och mjölkjungfrur.

Kristianstads län. Manliga afdelningen. Läget å arbetsmarknaden kan betecknas som godt, dock något sämre än under motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden varit synnerligen liflig såväl inom industrien och handtverket som inom jordbruket. God tillgång på tillfälligt arbete. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit synnerligen god och bättre än under föregående månader.

Lund. Manliga afdelningen. Tillgången å arbete har varit mycket god, särskildt å tillfälligt arbete till jordbruket. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång. Brist på arbetskraft.

Landskrona. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god. Brist på arbetskraft till jordbruket, beroende delvis på att en stor del af de tillfälliga jordbruksarbetarna antagit plats dels vid ett tegelbruk och dels inom byggnadsindustrien. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på tjänarinnor till landet.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden varit god och något bättre än under motsvarande tid föregående år. Efterfrågan och tillgång på arbete till jordbruket hafva i det närmaste motsvarat hvarandra. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god; något bättre än under föregående månad, men sämre än motsvarande tid föregående år.

Ystad. Arbetstillgången har varit god såväl i staden som å landet. Tillgången å arbetskraft har i det närmaste varit tillräcklig utom till jordbruket.

Trelleborg. Arbetsmarknaden har under månaden varit god; dock har efterfrågan å arbetskraft, i synnerhet till landet, varit betydligt större än tillgången. Äfven inom staden har arbetstillgången varit god.

Eslöf. Arbetstillgången till jordbruket har varit god. En del arbetare från staden hafva där erhållit tillfälligt arbete vid skörden.

Skurup. Arbetsmarknaden normal. Brist på kvinnlig arbetskraft.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden varit ganska riklig, särskildt till jordbruket och inom byggnadsindustrien. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen liflig.

Göteborgs och Bohus län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har äfven under denna månad varit god, med undantag för fabriks- och grofarbetare. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft ungefär motsvarat hvarandra.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit särdeles god och mycket bättre än under motsvarande tid föregående år. Förutom till jordbruket har det äfven inom maskinindustrien, byggnadsverksamheten, en del andra yrken samt under senare delen af månaden äfven inom grofarbetet varit betydligt större efterfrågan å arbetskraft än tillgång på duglig sådan. Med undantag för bokhållare och butiksbiträden har ej heller någon arbetsbrist förekommit. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god, särskildt hvad beträffar jordbruket och det husliga arbetet.

Skaraborgs län. Arbetsmarknaden har under månaden varit god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år. Brist på såväl manlig som kvinnlig arbetskraft till jordbruket.

Värmlands län. Arbetsmarknaden har under månaden varit god; ungefär lika med föregående månad men bättre än under motsvarande tid föregående år.

Örebro län. Arbetsmarknaden god och förbättrad.

Västmanlands län. Arbetsmarknaden fortfarande mycket god och hvad manliga afdelningen beträffar betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit mycket god och förbättrad i jämförelse med motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på platser i det närmaste motsvarat hvarandra.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit mycket god. Brist på utbildade yrkesarbetare och stundom äfven å grof- och diversearbetare. Tillgången å gifta jordbruksarbetare har i regel varit större än efterfrågan. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången mycket god med brist på arbetskraft.

Västernorrlands län. Arbetsmarknaden har äfven under denna månad varit god. Brist på äldre men öfverflöd å yngre tjänarinnor.

Jämtlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit jämförelsevis god. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit mycket god. Brist på lämplig arbetskraft.

Västerbottens län. Arbetstillgången har varit god. Brist på kvinnliga tjänare.

Norrbottens län. Manliga afdelningen. I likhet med föregående månad har tillgången å arbete varit god. Stundom brist på arbetskraft. — Kvinnliga afdelningen. Brist på kunniga köksor och ensamjungfrur.

B) *Tillgång på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Kontors-, butiks- och lagerbiträden, fabriksarbetare. — Sömmerskor, tvätterskor, fabriksarbeterskor, affärsbiträden.	Landtarbetare, springgossar. — Diskerskor, köksor till restaurant, tjänarinnor, springflickor.
Uppsala län.	
——	Inom jordbruksfacken.
Södermanlands län.	
Yngre fabriksarbetare.	Gifta ladugårds- och körkarlar. — Dugliga tjänarinnor till stad och land.
Östergötlands län.	
Befallningsmän, gårdsbokhållare. arbetsrättare, ogifta stalldrängar, sågverksarbetare, kvarnarbetare, fabriksarbetare. — Yngre tjänstflickor, kontorsbiträden.	Ladugårdsskötare, körkarlar, gjutare. — Mjölkjungfrur, hushållerskor till landet, ensamjungfrur, kokerskor.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Norrköping.	
Järnarbetare, sågverks- och brädgårdsarbetare, grofarbetare, alla slag, byggnadsarbetare, textilarbetare, bageriarbetare, maskinister och eldare, sjömän m. fl.	Ladugårdskarlar, springpojkar. — Tjänarinnor till stad och land.
Jönköpings län.	
Kuskar, f. d. militärer, grofarbetare — Yngre tjänstflickor.	Ladugårdsdrängar. — Jungfrur till landet, mjölkjungfrur.
Kronobergs län.	
——	Jordbruksarbetare. — Mjölkjungfrur.
Norra Kalmar län.	
——	Dugliga ladugårdskarlar, stalldrängar. — Mjölkjungfrur, ensamjungfrur.
Södra Kalmar län.	
Grofarbetare.	Jordbruksarbetare. — Tjänarinnor till jordbruket och hemmen.
Blekinge län.	
——	Drängar, ladugårdskarlar. — Tjänarinnor till landet.
Kristianstads län.	
Handelsbiträden. — Servitriser.	Mjölkjungfrur, kokerskor, ensamjungfrur.
Malmö.	
Landtbruksbefäl, statdrängar, ogifta drängar, kontorspersonal, kontorselever, betfolk. — Hushållerskor, butiksbiträden, kontorsstäderskor.	Yngre drängar till landet, gjutare, järnsvarfvare, målare, snickare, tapetserare, daglönare. — Mjölkjungfrur, tjänarinnor till staden och landet, yngre tjänstflickor och springflickor.
Lund.	
——	Jordbruksarbetare, alla slag. — Tjänarinnor till staden och landet.
Landskrona.	
——	Manliga och kvinnliga tjänare till landet.
Hälsingborg.	
Jordschaktnings-, fabriks-, handels-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, butiksbiträden, servitriser, hotellstäderskor, springflickor, hushållerskor, yngre tjänstflickor, kontorsstäderskor.	Ogifta drängar, ryktare, grufarbetare, gjutare, möbelsnickare, springgossar. — Mjölkjungfrur, tjänstflickor till landet, hus- och barnjungfrur, kokerskor och kunniga ensamjungfrur.
Ystad.	
——	Mjölkjungfrur, kunniga kokerskor, städerskor och ensamjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Trelleborg.	
——	Manliga och kvinnliga tjänare samt mjölkjungfrur.
Eslöf.	
——	Yngre drängar. — Kokerskor, mjölkjungfrur, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Skurup.	
——	Kvinnlig arbetskraft, alla slag.
Hallands län.	
Unga gossar och flickor från landsbygden, som önska plats i städerna.	Jordbruks- och byggnadsarbetare. — Tjänarinnor, förnämligast till landsbygden.
Göteborgs och Bohus län.	
Butiks- och magasinspersonal, fabriks- och grofarbetare.	Dagiönare, grofarbetare. — Tjänarinnor till landet.
Göteborg.	
Bokhållare och handelsbiträden. — Butiks- och lagerbiträden, hushållerskor.	Jordbruksarbetare, gjutare, järnsvarfvare, springpojkar, lärlingar inom flera yrken, grofarbetare. — Privata tjänarinnor, alla slag, tvätt- och rengöringsarbeterskor.
Skaraborgs län.	
——	Gifta ladugårdskarlar och statkarlar. — Mjölkjungfrur, ensamjungfrur.
Värmlands län.	
Kontors- och butikspersonal, grofarbetare.	Tjänarinnor till landet.
Örebro län.	
Inom de flesta yrken och fack.	Tjänarinnor till jordbruket.
Västmanlands län.	
——	Landtarbetare. — Landsjungfrur, kokerskor, dugliga ensamjungfrur.
Kopparbergs län.	
Yngre tjänstflickor.	Byggnadssnickare. — Mjölkjungfrur, kokerskor.
Gäfle stad och län.	
Sågverksarbetare.	Bleck- och plåtslagare, möbel- och maskinsnickare. — Kokerskor, kunniga ensamjungfrur.
Västernorrlands län.	
——	Jungfrur, kunniga i matlagning.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Jämtlands län.	
Mjölnare, varuutkörare, maskinister, grofarbetare, springgossar.	Jordbruksdrängar, jordbruksarbetare, jordschaktare, bergsprängare, målare. — Kunniga ensamjungfrur, köksor, diskerskor, lands- och ladugårdsjungfrur.
Västerbottens län.	
——	Kunniga köksor, tjänarinnor till landet.
Norrbottens län.	
Uppasserskor och städerskor.	Kunniga köksor, ensamjungfrur.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *september* 1912.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	3 484	4 369	2 720	657	1 242	441	**4 141**	**5 611**	**3 161**	74	56
II. Grufdrift och malmförädling	44	28	28	—	—	—	**44**	**28**	**28**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	118	55	35	3	3	3	**121**	**58**	**38**	209	66
B Metall- o. maskinindustri	589	420	272	11	5	4	**600**	**425**	**276**	141	65
C Trävaruindustri	177	149	62	1	1	1	**178**	**150**	**63**	190	42
D Byggnadsverksamhet	1 125	1 037	787	—	1	1	**1 125**	**1 038**	**788**	108	76
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	32	31	16	6	3	1	**38**	**34**	**17**	112	50
F Textilindustri	74	23	9	69	26	12	**143**	**49**	**21**	292	43
G Beklädnadsindustri	36	24	13	219	73	46	**255**	**97**	**59**	263	61
H Närings- och njutningsämnesindustri	233	118	77	167	149	71	**400**	**267**	**148**	150	55
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	39	24	21	24	14	6	**63**	**38**	**27**	166	71
J Trämasse- och pappersindustri	32	32	20	13	23	12	**45**	**55**	**32**	82	58
K Gratisk industri	31	12	9	3	6	5	**34**	**18**	**14**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	231	119	87	30	18	15	**261**	**137**	**102**	191	74
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	64	23	19	29	6	6	**93**	**29**	**25**	321	86
B Butiks- och magasinspersonal	382	343	238	278	117	53	**660**	**460**	**291**	143	63
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	83	62	31	734	770	403	**817**	**832**	**434**	98	52
D Landtransport	831	903	570	108	124	59	**939**	**1 027**	**629**	91	61
E Vattentransport	206	166	144	1	1	1	**207**	**167**	**145**	124	87
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	12	25	13	14	8	2	**26**	**33**	**15**	—	—
V. Husligt arbete	5	2	1	6 659	7 949	4 494	**6 664**	**7 951**	**4 495**	84	57
VI. Allmän och litterär verksamhet	14	31	26	68	38	28	**82**	**69**	**54**	119	78
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2 098	1 659	1 420	155	7	3	**2 253**	**1 666**	**1 423**	135	85
Summa för sept. 1912	**9 940**	**9 655**	**6 618**	**9 249**	**10 584**	**5 667**	**19 189**	**20 239**	**12 285**	**95**	**61**
» » » 1911	9 219	7 544	5 299	8 054	9 936	4 995	17 273	17 480	10 294	99	59

[1] Jfr noten å sid. 880.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**143**	**273**	**113**	**339**	**404**	**287**	**218**	**282**	**167**
Däraf kvinnor	8	12	2	61	91	54	49	73	24
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**8**	**15**	**8**	**3**	**5**	**5**	—	—	—
Däraf kvinnor	2	1	1						
B Metall- och maskinindustri	**185**	**132**	**71**	**13**	**15**	**13**	**24**	**16**	**12**
Däraf kvinnor	5	3	2						
C Trävaruindustri	**24**	**40**	**9**	**2**	**8**	**5**	**1**	**2**	**1**
D Byggnadsverksamhet	**426**	**404**	**271**	**13**	**13**	**12**	**7**	**3**	**3**
Däraf kvinnor	—	1	1						
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**8**	**7**	**2**	—	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor	1	2	1						
F Textilindustri	**10**	**2**	**2**	—	—	—	—	**12**	—
Däraf kvinnor	6	—	—				—	5	—
G Beklädnadsindustri	**91**	**30**	**10**	**3**	**7**	**3**	—	—	—
Däraf kvinnor	85	26	8	3	6	3			
H Närings- och njutningsämnesindustri	**73**	**30**	**12**	**12**	**12**	**6**	**5**	**4**	**3**
Däraf kvinnor	43	20	11	4	3	3	1	2	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**19**	**2**	**1**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	14	1	—						
J Trämasse- och pappersindustri	**9**	**12**	**4**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	6	10	4						
K Grafisk industri	**8**	**3**	**2**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	1	1						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**43**	**29**	**19**	**2**	**1**	—	**18**	**7**	**5**
Däraf kvinnor	9	8	7				1	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**49**	**14**	**11**	—	—	—	—	**1**	—
Däraf kvinnor	23	5	5						
B Butiks- o. magasinspersonal	**224**	**210**	**109**	**9**	**8**	**5**	**5**	—	—
Däraf kvinnor	73	47	12	2	1	1	4	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**258**	**234**	**85**	**22**	**18**	**17**	**5**	**8**	**5**
Däraf kvinnor	225	222	79	20	17	17	4	7	4
D Landtransport	**226**	**392**	**190**	**15**	**12**	**6**	**27**	**16**	**15**
Däraf kvinnor	15	24	5	3	3	3	10	2	2
E Vattentransport	**41**	**39**	**35**	—	—	—	**1**	**8**	**8**
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	**19**	**24**	**9**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	11	6	1						
V. Husligt arbete	**1 601**	**2 363**	**1 219**	**225**	**226**	**154**	**107**	**109**	**60**
Däraf kvinnor	1 599	2 362	1 218	225	226	154	107	109	60
VI. Allmän och litterär verksamhet	**37**	**23**	**18**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	27	7	5						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**513**	**401**	**343**	**54**	**29**	**26**	**34**	**11**	**7**
Däraf kvinnor	6	7	3	4	—	—			
Summa för sept. månad år 1912	**4 015**	**4 679**	**2 543**	**712**	**759**	**540**	**452**	**479**	**286**
Däraf kvinnor	2 159	2 765	1 366	322	347	235	176	198	91
» » » månad år 1911	**3 443**	**3 841**	**2 151**	**811**	**756**	**525**	**485**	**474**	**300**
Däraf kvinnor	1 749	2 402	1 100	367	355	248	165	180	94

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kronobergs län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.														
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
201	480	212	948	1 170	698	128	124	61	4	5	4	74	74	41	132	99	76
19	69	27	168	252	113	14	48	11				9	15	5	44	35	29
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	—	—	24	1	—	3	4	3	—	—	—	3	—	—	19	3	3
															1	—	—
39	15	14	25	30	8	17	15	12	5	3	3	8	8	6	20	8	7
			1	—	—												
18	—	—	10	1	—	9	2	2	1	—	—	2	—	—	3	2	—
78	32	29	46	32	26	7	12	9	1	—	—	14	9	9	20	12	11
2	2	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
73	17	11	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
32	8	5	4	—	—												
7	4	4	23	6	3	2	2	2	—	—	—	—	—	—	5	1	1
6	3	3	21	5	3	1	1	1							4	1	1
29	12	3	29	32	20	13	13	10	—	—	—	5	2	1	11	41	37
8	11	2	20	27	18	7	8	7				3	1	1	2	5	2
1	1	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	17	15	15	—	—	—
—	1	—				—	5	—				5	6	6			
6	1	—	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	1
1	—	—	—	1	1										—	2	—
5	4	3	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	4	3															
7	1	1	9	4	2	2	3	2	1	—	—	11	6	6	10	2	1
															1	—	—
7	—	—	4	1	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
4	—	—	2	1	1												
13	12	8	18	5	3	2	1	—	5	—	—	10	3	—	9	5	4
7	5	4	15	3	2	1	—	—	2	—	—	5	2	—	8	3	3
29	49	35	35	42	27	19	22	18	3	4	1	9	9	7	18	21	9
25	49	35	34	38	26	19	20	17	3	4	1	8	6	4	16	17	8
33	44	29	46	29	16	6	3	3	2	—	—	14	3	2	18	31	19
5	10	7	18	8	6										1	3	1
33	33	33	4	12	9	—	—	—	—	—	—	2	3	—	5	—	—
—	—	—	4	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			3	2	1												
143	341	169	578	724	370	216	179	130	37	32	24	143	107	78	249	195	137
143	341	169	578	724	370	216	179	130	37	32	24	143	107	78	249	195	137
2	6	3	5	14	12	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
2	6	3	5	3	3	1	1	1				1	—	—			
224	54	51	121	52	39	18	9	8	1	—	—	14	5	5	94	24	20
145	—	—															
957	1108	606	1 939	2 160	1 237	447	398	262	60	44	32	328	244	170	616	449	326
397	507	258	869	1 065	544	259	262	167	42	36	25	174	137	94	326	261	181
1 045	983	518	1 820	2 146	1 138	433	438	202	—	—	—	256	211	137	472	355	259
415	517	238	817	1 199	528	212	266	123	—	—	—	113	111	68	254	218	146

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	208	296	167	216	322	212	140	246	157
Däraf kvinnor	41	89	30	22	50	24	11	44	9
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	1	—	—	17	3	3
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	10	—	—	8	2	2	3	5	5
B Metall- och maskinindustri	2	2	1	45	25	23	26	6	3
Däraf kvinnor				5	2	2			
C Trävaruindustri	2	1	—	9	13	6	2	3	—
Däraf kvinnor				1	1	1			
D Byggnadsverksamhet	6	4	4	145	107	103	85	49	47
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	5	6	4	11	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—	2	—	—
F Textilindustri	—	—	—	18	5	5	6	2	2
Däraf kvinnor				15	5	5	6	2	2
G Beklädnadsindustri	4	—	—	45	18	20	7	1	—
Däraf kvinnor	4	—	—	37	16	16	5	—	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	8	8	4	27	8	5	37	6	1
Däraf kvinnor	1	5	2	21	6	5	13	2	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	3	1	1	8	6	6
Däraf kvinnor				2	—	—	3	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	5	5	5	1	3	2
Däraf kvinnor				5	4	4	—	3	2
K Grafisk industri	—	—	—	5	1	1	1	1	—
Däraf kvinnor				2	1	1			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	1	—	—	90	20	18	6	6	5
Däraf kvinnor				12	8	7	—	1	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	3	—	—	2	—	—
B Butiks- och magasinspersonal	4	1	—	131	38	26	12	4	—
Däraf kvinnor	3	1	—	87	21	14	8	4	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	26	33	21	78	64	48	46	23	10
Däraf kvinnor	24	32	21	70	63	48	42	23	10
D Landtransport	3	7	5	177	131	85	53	34	23
Däraf kvinnor				22	44	16	15	9	6
E Vattentransport	—	—	—	19	—	—	27	4	4
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	2	3	3	—	—	—
V. Husligt arbete	158	155	93	655	539	418	175	226	126
Däraf kvinnor	158	155	93	655	539	418	175	226	126
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	11	2	2	1	3	3
Däraf kvinnor				11	2	2	1	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	5	1	1	189	171	171	75	18	15
Summa för sept. månad år 1912	437	508	296	1 887	1 481	1 158	741	649	412
Däraf kvinnor	231	282	146	968	762	563	281	314	156
» » » månad år 1911	514	535	292	1 491	1 178	833	735	654	373
Däraf kvinnor	219	271	122	790	816	511	270	360	174

l ä n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
489	689	393	102	125	76	88	131	65	64	83	32	61	94	36
46	133	34	14	19	6	8	23	—	18	34	5	3	15	3
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	5	1	8	1	1	4	6	5	—	—	—	1	3	1
34	16	11	4	10	4	85	86	62	2	—	—	—	—	—
7	8	3	4	1	—	29	31	27	—	—	—	—	—	—
72	88	71	17	25	7	96	139	120	11	12	7	—	—	—
4	1	—	—	1	—	6	10	7	—	—	—	—	—	—
1	—	—				1	1	—						
6	—	—	4	—	—	13	9	1	1	—	—	—	—	—
2	—	—	1	—	—	1	6	—						
9	4	3	2	—	—	35	7	4	2	2	1	—	1	—
8	2	2	2	—	—	27	3	3						
46	9	7	5	10	7	61	43	16	5	3	1	1	4	—
15	4	2	2	3	2	13	31	7	1	1	—	1	4	—
1	—	—	—	—	—	6	1	—	4	2	2	—	—	—
						—	1	—						
1	—	—	3	—	—	7	16	13	1	—	—	—	—	—
						1	2	—						
1	—	—	—	—	—	12	8	8	—	—	—	—	—	—
18	19	15	3	—	—	5	11	4	—	1	1	2	—	—
2	—	—				2	—	—						
4	—	—	—	—	—	14	8	8	—	—	—	4	3	3
15	15	9	3	3	2	129	132	108	10	1	1	2	—	—
4	4	2	2	2	1	26	9	3	5	—	—	1	—	—
24	28	19	12	28	15	59	46	13	13	17	10	2	3	—
19	27	18	11	25	12	51	37	11	12	16	10	2	3	—
65	36	28	27	11	9	94	189	139	9	9	4	3	1	1
9	3	2	2	3	2	4	10	5	2	—	—			
3	—	—	—	—	—	54	63	51	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
319	319	209	147	152	104	575	851	453	105	111	42	46	71	31
316	319	209	147	152	104	575	850	453	105	111	42	46	71	31
1	1	1	2	—	—	10	4	4	1	1	1	—	—	—
1	1	1	2	—	—	8	3	3	1	1	1			
131	83	62	15	4	4	370	399	388	24	34	19	6	8	3
1 257	1 321	832	358	371	229	1 752	2 191	1 497	253	276	121	128	188	75
423	493	270	183	204	127	717	976	485	144	163	58	53	93	34
1 168	1 099	686	321	322	184	1 748	2 083	1 356	207	246	127	176	186	66
432	500	262	154	172	101	738	1 142	549	85	140	55	106	106	26

Yrkesgrupper.	Värmlands län.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**49**	**68**	**35**	**184**	**146**	**87**	**211**	**309**	**169**
Däraf kvinnor	10	13	3	27	51	18	50	86	29
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	**5**	**4**	**4**
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	—	—	—	**5**	**2**	**2**	**2**	**3**	**2**
Däraf kvinnor							—	2	2
B Metall- och maskinindustri	**1**	**1**	—	**15**	**4**	**2**	**23**	**6**	**5**
C Trävaruindustri	**2**	—	—	**2**	**1**	—	**6**	**3**	**2**
D Byggnadsverksamhet	**2**	**1**	**1**	**21**	**9**	**8**	**11**	**16**	**13**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**1**	**1**	—	—	—	—	—	**1**	**1**
F Textilindustri	—	—	—	—	**1**	—	**3**	—	—
Däraf kvinnor							1	—	—
G Beklädnadsindustri	**5**	**7**	**3**	**6**	**2**	**2**	—	**2**	**1**
Däraf kvinnor	5	6	3	3	—	—	—	2	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	**2**	—	—	**8**	**2**	**1**	**7**	**7**	**4**
Däraf kvinnor	1	—	—	4	2	1	3	6	3
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**1**	—	—	**9**	**3**	**3**	**11**	**20**	**18**
Däraf kvinnor							3	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**2**	—	—	**1**	**1**	**1**	—	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	**7**	**1**	—	**22**	**4**	**3**	**2**	**2**	**2**
Däraf kvinnor				7	1	—	2	2	2
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**9**	**13**	**6**	**16**	**11**	**9**	**6**	**14**	**7**
Däraf kvinnor	9	12	6	14	11	9	6	13	6
D Landtransport	**6**	**4**	**4**	**13**	**8**	**5**	**12**	**16**	**10**
Däraf kvinnor							1	3	3
E Vattentransport	**5**	**3**	**3**						
Däraf kvinnor	1	1	1	—	—	—	—	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	**1**	**2**	—
V. Husligt arbete	**55**	**95**	**48**	**205**	**154**	**102**	**186**	**212**	**129**
Däraf kvinnor	55	95	48	205	154	102	186	212	129
VI. Allmän och litterär verksamhet	**1**	—	—	—	**2**	—	**2**	—	—
Däraf kvinnor				—	2	—	2	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**16**	**10**	**10**	**76**	**82**	**81**	**70**	**26**	**19**
Summa för september månad år 1912	**164**	**204**	**110**	**583**	**432**	**306**	**558**	**643**	**386**
Däraf kvinnor	81	127	61	260	221	130	254	326	175
» » » månad år 1911	127	150	88	404	223	206	439	363	249
Däraf kvinnor	83	109	58	233	119	103	186	209	131

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Västernorrlands län.			Jämtlands län.			Västerbottens län.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
61	**65**	**37**	**37**	**27**	**18**	**6**	**14**	**5**	**25**	**64**	**11**	**13**	**18**	**2**	—	**3**	—
19	25	10	3	6	2	1	7	—	9	37	2	3	13	1	—	2	—
17	**21**	**21**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	—	—	—	—	—
4	**3**	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	—	—	—	—	—
5	**4**	**4**	**19**	**16**	**14**	**1**	—	—	—	**4**	—	**2**	**1**	**1**	—	**2**	—
4	**2**	**2**	**28**	**6**	—	**1**	—	—	**5**	**7**	**1**	**7**	**14**	**5**	—	**5**	—
18	**31**	**21**	**19**	**12**	**11**	—	—	—	**2**	**13**	**1**	**3**	**6**	**2**	**5**	**9**	**2**
—	—	—	—	—	—	—	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	—	—												
—	—	—	**5**	**2**	**1**	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	**3**	**1**	**1**
			5	1	1										3	1	1
1	**5**	**3**	**8**	**7**	**4**	—	**2**	—	**4**	**4**	**1**	—	—	—	**3**	**3**	**2**
1	3	1	—	1	1	—	1	—	1	1	—				2	2	2
3	**5**	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**1**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	**7**	**12**	**5**	—	—	—
			—	1	1												
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**9**	**3**	**2**	**1**	—	—	**1**	—	—	**1**	—	—	—	**1**	—
			—	1	—												
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—
3	**4**	**2**	**8**	**2**	**2**	**1**	**1**	—	**6**	**1**	**1**	**3**	**3**	**2**	**7**	**4**	**4**
2	2	1	1	1	1	—	1	—	4	1	1	2	3	2	7	4	4
29	**35**	**24**	**7**	**20**	**10**	**13**	**13**	**8**	**40**	**49**	**19**	**11**	**8**	**1**	**28**	**20**	**10**
27	33	22	6	13	3	12	13	8	39	46	18	10	5	1	26	17	9
18	**9**	**8**	**40**	**23**	**21**	**8**	**8**	**4**	**21**	**5**	**2**	**2**	**4**	**1**	**1**	**2**	—
1	1	1							—	1	—						
—	—	—	**7**	—	—	—	—	—	**2**	—	—	**3**	**2**	**2**	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
188	**190**	**113**	**108**	**92**	**57**	**136**	**131**	**55**	**138**	**150**	**48**	**76**	**97**	**56**	**93**	**130**	**70**
188	190	113	108	92	57	136	131	55	138	150	48	76	97	56	93	130	70
4	**8**	**8**	**1**	—	—	—	**1**	—	—	—	—	**2**	**2**	**1**	—	**1**	—
4	8	8	1	—	—	—	1	—				1	2	1	—	1	—
67	**50**	**43**	**45**	**77**	**65**	**8**	**6**	**5**	**36**	**25**	**7**	**26**	**66**	**17**	**21**	**21**	**14**
422	**432**	**288**	**345**	**288**	**206**	**175**	**177**	**78**	**280**	**323**	**91**	**161**	**233**	**95**	**162**	**202**	**103**
242	262	156	125	116	66	149	154	63	191	236	69	92	120	61	131	157	86
376	331	198	295	269	174	252	326	113	92	93	21	—	—	—	163	218	98
207	224	120	149	161	89	183	162	62	39	56	9	—	—	—	130	141	78

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Obs! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222	228
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200	205
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150	151
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114	111
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49	48
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169	152
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125	116
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—	126
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149	149
13	» konserverade	»							134	128
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27	29
15	färsk	»							76	48
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46	47
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32	30
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26	25
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34	32
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28	—
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63	64
24	» » » svenska	»							39	39
25	» billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40	39
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39	37
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28	27
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76	74
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45	44
31	» » » mjölk	»							61	60
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98	96
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117	116
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60	58
36	Fårkött, färskt	»	103	105	118	125	125	121	118	115
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103	102
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129	120
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138	129
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149	139
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31	31
42	strömming	»	42	40	40	43	37	37	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80	79
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39	39
45	» » slofetsill	»							34	34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23	25
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54	51
48	» » torsk	»							45	45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125	155
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71	69
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17	15
53	» Standard White	»							15	14
54	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280	2280
55	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 73	[5] 80	[5] 74	187	185
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hi.	—	322	318	355	388	376	373	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130	132
59	» eng. kamin- »	»	—	—	—	—	—	—	159	156

[1]) Preliminära siffror. — [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [3]) Uppgifterna afse å vissa [5]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [6]) Uppgifterna afse för april endast två

Obs! Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(aug. 1911—sept. 1912) för samtliga orter.

28 orter, men för åren 1910—1912 för 39 orter.

Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.	Juli [1]) 1912.	Aug. [1]) 1912	Sept. [1]) 1912.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	8	8	8	8	7	8	8	8	2
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	3
233	244	252	246	245	243	241	241	237	228	228	229	237	242	4
211	222	228	224	223	218	211	210	211	208	207	207	218	221	5
151	151	152	153	153	154	154	154	154	154	155	155	156	157	6
111	111	111	112	112	114	114	113	113	113	114	114	115	116	7
48	48	47	48	48	50	50	50	51	50	51	50	50	52	8
143	149	154	155	155	156	155	156	156	156	156	156	156	157	9
107	115	119	120	120	120	120	120	122	122	122	123	123	124	10
116	124	129	130	131	131	131	131	131	131	132	132	132	132	11
131	145	169	201	219	212	205	155	122	118	122	130	141	152	12
120	130	136	143	143	143	150	144	[6])138	[6]) 130	[6]) 128	126	132	141	13
27	34	32	31	30	32	33	33	35	35	35	35	28	31	14
40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	37	—	15
28	29	29	29	29	30	30	29	30	29	30	30	29	30	16
46	47	51	51	52	53	53	53	53	53	53	53	53	53	17
30	30	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	32	18
20	20	20	20	20	21	21	22	22	22	22	22	22	23	19
25	26	26	26	26	26	27	27	27	27	27	27	27	28	20
31	32	33	33	34	35	36	36	36	36	36	36	36	37	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	66	23
39	39	39	39	39	39	40	40	40	40	40	40	41	41	24
33	33	34	34	34	34	34	34	34	35	35	35	35	35	25
39	39	40	40	40	40	40	40	40	40	41	41	41	41	26
37	37	37	37	37	38	38	38	38	38	38	38	38	38	27
27	28	27	28	28	28	29	28	28	28	29	29	29	29	28
74	74	74	74	74	75	76	76	76	75	76	75	76	76	29
44	45	44	44	44	44	45	44	45	45	45	45	45	45	30
60	60	60	60	60	60	60	61	60	61	61	61	61	61	31
99	97	94	92	93	95	94	96	100	106	111	119	124	124	32
80	78	76	74	75	77	77	78	81	86	90	96	103	102	33
116	114	114	113	115	116	116	117	119	121	123	126	129	131	34
58	58	57	57	59	59	59	60	60	61	64	67	70	72	35
117	110	103	102	107	110	115	117	123	127	129	130	131	128	36
102	101	97	97	97	100	101	102	102	105	105	107	109	109	37
120	119	117	114	113	113	113	113	116	120	122	124	127	132	38
128	126	125	123	123	121	122	121	124	126	128	129	133	136	39
137	136	132	135	134	133	131	133	132	133	131	134	135	140	40
37	36	34	33	29	25	27	27	29	33	33	33	40	37	41
33	36	38	40	37	36	36	34	32	35	32	33	34	37	42
80	80	78	77	77	76	78	76	75	76	77	78	79	78	43
40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	41	41	42	44
34	33	34	35	35	35	35	34	34	35	35	34	35	36	45
24	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	24	25	25	46
51	51	51	51	51	51	51	52	51	51	51	51	51	52	47
46	46	44	44	45	43	44	45	44	42	41	41	44	44	48
155	159	165	169	170	172	172	172	174	176	176	176	177	177	49
72	72	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
15	15	14	14	14	14	14	14	15	16	17	18	19	19	52
13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	15	16	17	17	53
2280	2280	2300	2300	2300	2310	2320	2340	2340	2340	2330	2330	2320	2360	54
1820	1820	1830	1830	1840	1840	1850	1870	1870	1860	1850	1860	1860	1880	55
184	189	189	188	189	187	187	195	193	191	184	184	184	184	56
371	371	375	376	376	378	388	403	404	395	392	393	397	399	57
133	133	134	136	136	139	145	152	152	152	153	151	158	163	58
155	154	155	157	157	159	166	179	182	171	172	176	177	182	59

orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [4]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. — orter, för maj en och för juni tre orter, å hvilka höga äggpris gällde.

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:								
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47	50
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga[3])	40	40	46	48	46	40	41	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga .	34	37	43	45	43	36	37	36
» 3. Mindre feta[4])	28	29	36	38	35	27	28	25
Kvigor (och stutar):								
Extra prima[5])	—	—	58	60	59	52	55	58
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[6]) . . .	46	46	51	54	52	45	44	46
» 2. Mindre feta[6])	37	37	44	48	44	36	36	36
Tjurar:								
Extra prima[7])	—	—	55	57	56	46	49	55
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43	46
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)[8])	39	41	46	49	44	38	40	43
» 3. Mindre köttiga[9])	33	36	40	38	39	32	33	33
Oxar:								
Extra prima[10])	—	—	—	—	58	—	47	50
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43	44
» 2. Mindre feta[11])	—	—	42	46	43	34	36	38
Kalfvar:								
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[12])	57	59	64	68	63	60	61	60
» (70—90 »)[12])	51	53	54	61	56	55	55	52
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40	41
Får:								
Yngre, feta[13])	—	—	53	54	52	50	51	51
Äldre, » [14])	—	—	44	49	46	45	45	42
Svin:								
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77	64
Rena, större svin (100—150 kg.) .	47	59	76	65	55	68	73	62
Suggor	39	45	66	57	46	58	67	53

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 Stockholm och Malmö. Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för nov. 1911 och jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — holm och Malmö. — [5]) Uppgifterna för aug. 1911—jan. 1912 afse endast Malmö samt för febr.— borg. — [7]) Uppgifterna för aug.—dec. 1911 afse endast Malmö och för jan. 1912 Malmö och 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö samt för febr.—sept. 1912 Stockholm och Malmö. — [10]) Upp- holm och Malmö. — [11]) Uppgifterna för nov. 1911—juli 1912 afse Stockholm och Göteborg. — [12]) Fr. endast Göteborg, för aug.—dec. 1911 samt för maj—sept. 1912 Stockholm och Göteborg. — [14]) Upp-

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—sept. 1912.

(aug. 1911—sept. 1912) för alla tre orterna.

Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.	Juli 1912.	Aug. 1912.	Sept. 1912.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
52	52	53	51	47	48	48	49	53	58	58	60	61	63
42	40	40	41	38	40	41	42	45	48	50	52	54	55
37	35	35	34	33	35	37	38	41	44	45	47	47	48
25	23	22	21	21	22	28	27	31	34	37	38	39	40
57	58	59	60	59	59	54	55	60	62	64	65	66	67
47	46	46	45	45	46	45	46	50	53	55	57	58	60
37	36	36	35	35	35	35	35	41	44	46	48	48	49
55	54	55	55	55	56	54	55	57	60	61	64	66	68
47	45	46	46	46	48	48	49	53	55	57	59	60	61
43	42	43	43	42	45	44	45	49	51	52	55	55	58
33	31	30	29	28	30	36	35	40	43	45	46	46	47
56	47	50	46	45	49	49	50	54	57	58	61	62	65
45	43	43	42	40	43	43	44	49	52	54	55	55	57
38	36	36	36	35	37	37	39	41	43	45	48	47	48
55	59	59	60	60	62	63	63	66	68	69	69	69	71
49	52	53	54	54	55	55	55	56	59	61	61	61	64
40	41	42	42	43	44	43	43	46	47	49	47	49	52
47	47	46	45	48	48	49	49	50	58	58	56	56	54
39	35	33	33	34	38	42	49	50	53	53	52	52	50
64	63	59	59	58	60	62	63	67	74	75	75	79	80
61	61	58	57	57	59	61	62	65	72	72	72	77	79
48	49	48	48	48	49	50	54	56	59	56	56	64	68

— [3]) Uppgifterna för aug.—dec. 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö; för febr.—juni och sept. 1912
[4]) Uppgifterna för aug.—dec. 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö samt för febr.—sept. 1912 Stock-
juni 1912 Stockholm och Malmö. — [6]) Uppgifterna för aug. 1911—jan. 1912 afse Malmö och Göte-
Göteborg. — [8]) *Uppgifterna för dec. 1911 afse Malmö och Göteborg.* [9]) *Uppgifterna för aug.—dec.*
gifterna för 1911 afse endast Malmö, för jan. 1912 Malmö och Göteborg samt för sept. 1912 Stock-
o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [13]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse
gifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för mars—sept. 1912 Stockholm och Göteborg.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *aug.* 1911—*sept.* 1912.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars. 1912.	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.	Juli 1912.	Aug. 1912.	Sept. 1912.
		Medelpris (öre).													
Fisk och *fiskvaror*:[1]															
Abborre	kg.	44	61	61	51	53	60	—	87	62	46	39	51	55	63
Braxen	»	—	39	28	44	—	41	—	49	35	46	32	32	35	36
små	»	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Böckling	låda	—	—	—	243	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Flundra (Skrubba)	kg.	—	—	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—
Gråsej	»	23	25	22	15	16	21	35	21	29	37	18	25	28	30
Gädda	»	74	76	66	71	63	81	80	103	83	78	67	88	78	79
Gös	»	100	119	105	119	131	149	133	123	144	112	—	97	92	78
Hafskatt	»	—	—	30	—	—	—	—	40	51	—	—	25	—	—
Hafslax	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvitling	»	21	16	16	25	18	14	29	25	28	19	24	21	21	24
Hälleflundra	»	68	73	78	71	66	90	97	83	103	91	74	86	94	82
små	»	—	48	46	45	38	64	62	55	70	—	39	49	—	—
Id	»	—	46	49	46	37	30	—	57	48	—	42	52	—	—
Kabeljo	»	—	—	—	—	—	30	35	—	—	—	—	35	—	—
Kolja[2]	»	40	37	30	29	24	34	36	33	40	36	26	37	33	38
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—
Kungsflundra	»	35	47	38	49	43	40	58	44	43	42	31	36	50	51
Kummel	»	—	25	27	40	—	—	—	—	20	—	18	—	36	40
Lake	»	—	—	54	51	48	55	66	66	43	—	32	33	—	47
Lax, färsk	»	—	—	173	171	170	283	253	173	122	267	204	196	—	175
rökt	»	—	—	—	—	—	300	198	200	—	—	—	—	251	—
Laxöring	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	—	200
Lindare	»	—	—	—	—	—	—	—	—	47	—	42	—	—	—
Långa	»	34	35	38	25	20	—	—	—	51	—	25	—	36	35
salt	»	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—
Makrill	»	46	50	—	—	—	—	—	—	—	101	46	60	70	—
Mört	»	—	—	—	—	—	—	—	19	19	—	—	20	—	—
Piggvar	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79	80	85	70
små	»	—	—	—	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Röding	»	—	—	110	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rödspotta	»	48	46	39	64	43	49	51	49	49	46	51	52	54	58
Rödtunga	»	54	46	45	35	47	50	49	51	41	25	27	34	50	52
Sandskädda	»	—	—	17	14	—	—	—	39	—	—	—	—	—	—
Sarf	»	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sik	»	75	82	73	57	49	[3] 32	—	—	85	86	81	71	—	95
Sill, färsk	låda	—	2250	1295	1529	1026	977	1229	888	—	—	—	—	—	1850
»	1/2 låda	—	—	—	600	305	320	700	—	—	—	—	—	—	863
»	kg.	23	26	23	24	20	18	21	21	—	18	—	—	—	31
rökt	låda	—	—	—	153	—	—	250	195	90	75	—	—	—	—
Slätvar	kg.	45	—	66	57	44	70	—	68	55	57	30	65	88	55
Stenbit	»	—	—	—	—	—	—	—	32	26	41	16	—	—	—
Strömming	»	—	21	—	19	—	—	39	32	27	—	—	—	—	30
»	låda	—	600	—	750	695	759	870	699	538	635	—	—	—	818
Torsk[3]	kg.	36	36	33	31	24	35	38	34	34	38	34	33	34	37
salt	»	—	—	—	11	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—
Ur, färsk	»	—	—	—	19	—	34	21	—	—	—	24	—	—	—
Ål, stor	»	—	148	131	—	—	—	—	—	—	—	—	181	145	100
medelstor	»	115	137	107	—	—	—	—	—	145	90	133	149	109	148
små	»	—	—	—	—	70	—	—	—	95	—	—	61	—	88
rökt	»	—	300	—	280	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaldjur:															
Hafskräftor	*tjog*	—	—	—	29	—	—	25	—	44	—	—	—	—	—
Hummer	»	—	2028	2472	2938	3175	3250	—	—	3000	2625	2200	2733	—	2182
Krabbor	»	—	440	454	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kräftor	»	80	72	71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	116
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	—	—
Räkor, kokta	kg.	50	84	90	99	104	93	104	71	55	83	53	54	82	100
små	»	—	—	—	50	32	39	53	56	—	—	—	35	—	—

Marknadens läge. Augusti: tillgång 1/8—7/8 knapp, 8/8—14/8 medelgod, 15/8—21/8 ökad, 22/8—28/8 medelmåttig: efterfrågan 1/8—28/8 god; tendens 1/8—14/8 fast, 15/8—21/8 stigande, 22/8—28/8 oförändrad.
September: tillgång 29/8—4/9 god, 5/9—18/9 knapp, 19/9—25/9 medelgod, 26/9—2/10 god; efterfrågan 29/8—4/9 god, 5/9—18/9 medelmåttig, 19/9—25/9 ökad, 26/9—2/10 oförändrad; tendens 29/8—4/9 häfdad, 5/9—11/9 flau, 12/9—18/9 stigande, 19/9—2/10 fast.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare. — [3]) Frusen i låda

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under tredje kvartalet 1912.

Den efterföljande redogörelsen grundar sig hufvudsakligen på de uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från enskilda arbetsgifvare. De i brefkortsformat tryckta frågeformulären hafva fortfarande till största delen infordrats af Kommerskollegii ombud i orterna, hvilka för närvarande uppgå till ett antal af 35, hvaraf 15 äro föreståndare för arbetsförmedlingsanstalter, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt af Kollegium hafva emellertid dylika uppgifter insamlats från arbetsgifvare i Stockholm samt i den närmaste trakten däromkring äfvensom från sådana större arbetsgifvare i landsorten, hvilka i regel sysselsätta minst 200 arbetare. Antalet af Kollegium direkt tillfrågade arbetsgifvare uppgår numera till omkring 500. Såsom material för bedömande af arbetstillgången i riket föreligga äfven rapporter från Kollegii ombud, hvilka innehålla dels en kort allmän karaktäristik af ställningen på arbetsmarknaden inom ombudens orter med särskild hänsyn tagen till de större näringar, som där äro representerade, dels uppgifter om arbets- och arbetartillgången inom jordbruket, skogsbruket, byggnadsverksamheten samt transportarbetet i orten, i den mån ombuden genom förfrågningar hos vederbörande arbetsgifvare, deras samt arbetarnas organisationer eller på annat sätt kunnat bilda sig en säker uppfattning därom.

För nu ifrågavarande kvartal hafva besvarade formulär återkommit från 1 648 arbetsgifvare med 219 544 arbetare, hvaraf 1 305 arbetsgifvare med 203 578 arbetare inom industri och handtverk samt transportarbete. Samtliga arbetsgifvare — med ett par undantag — hvilka sysselsätta minst 200 arbetare, hafva insändt besvarade formulär, hvarför ifrågavarande uppgifter torde få anses som i hög grad värdefulla och representativa för åtminstone hela den svenska storindustrien.

Efter bearbetning af de inkomna svaren kan för bedömande af *arbetstillgången under tredje kvartalet 1912 inom industri och handtverk* i jämförelse med närmast föregående kvartal följande sammanställning anföras:

1912	Antal redovisade arbetare.	Arbetare (i %) anställda hos arbetsgifvare, hvilka angifvit arbetstillgången såsom: mer än medelgod.	medelgod.	mindre än medelgod.
3:dje kv.	*203 578*	*73*	*22*	*5*
2:dra »	202 407	70	25	5
1:sta »	184 711	62	26	12

1911	Antal redovisade arbetare.	Arbetare (i %) anställda hos arbetsgifvare, hvilka angifvit arbetstillgången såsom mer än medelgod.	medelgod.	mindre än medelgod.
4:de kv.	186 685	58	31	11
3:dje »	186 259	57	28	15
2:dra »	178 446	58	29	13
1:sta »	163 200	51	36	13
1910.				
4:de kv.	135 620	58	29	13
3:dje »	138 019	64	23	13
2:dra »	135 583	62	27	11

Det visade sig äfven, att arbetstillgången under ifrågavarande kvartal ansågs:

i jämförelse med närmast föregående kvartal såsom *bättre* af 308 arbetsgifvare med 45 060 arbetare (22 %); såsom *oförändrad* af 878 arbetsgifvare med 146 708 arbetare (72 %); såsom *sämre* af 119 arbetsgifvare med 11 810 arbetare (6 %) samt

i jämförelse med samma kvartal föregående år såsom *bättre* af 409 arbetsgifvare med 76 831 arbetare (38 %); såsom *oförändrad* af 793 arbetsgifvare med 116 107 arbetare (57 %) samt såsom *sämre* af 103 arbetsgifvare med 10 640 arbetare (5 %).

Med ledning af tabellen å sid. 906—907, som utgör en sammanfattning af arbetsgifvarnas inom industrien och handtverket uppgifter, har utarbetats följande *allmänna öfversikt öfver arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper* under tredje kvartalet 1912.

Inom *grufindustrien* rådde fortfarande mycket god arbetstillgång med ställvis brist på arbetskraft (de skånska stenkolsfälten samt Malmberget). Från Kiruna meddelades, att de från Brasilien hemvändande arbetare, hvilka af en eller annan anledning ej återfått arbetet vid malmfältet, beredts sysselsättning vid därvarande kommunala arbeten. Af de uppgiftslämnande arbetsgifvarna rapportera 18 med 8 142 arbetare (76 %) mer än medelgod och 6 med 2 593 arbetare (24 %) medelgod arbetstillgång.

Inom *närings- och njutningsämnesindustrien* kan arbetstillgången betecknas såsom i allmänhet god med ytterligare förbättring sedan föregående kvartal. Vid sockerbruken afslutades raffinaderikampanjen på försommaren, hvarefter personalen under den stilla säsongen användes till reparationer och förarbeten till kampanjen på hösten; i Lund fick sockerfabrikens arbetslediga personal sysselsättning vid sommarens kommunala arbeten. Den långvariga konflikten inom bageriyrket gaf gifvetvis under det förflutna kvartalet en abnorm karaktär åt dess arbetsförhållanden, ehuru följderna däraf synas hafva blifvit mycket lätt öfvervunna. Genom eftersommarens regniga väderlek minskades omsättningen och därmed arbetstillgången inom bryggeri- och

läskedrycksindustrien. Inalles rapporterade inom närings- och njutningsämnesindustrien 108 arbetsgifvare med 7 275 arbetare (60 %) mer än medelgod, 52 arbetsgifvare med 3 436 arbetare (28 %) medelgod samt 21 med 1 395 arbetare (12 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vidkommande *textilindustrien* var arbetstillgången inom bomullsbranschen fortfarande god med brist på kvinnlig arbetskraft, medan å andra sidan läget inom ylleindustrien alltjämt var otillfredsställande; i Norrköping hade driften inskränkts vid flera fabriker. Af arbetsgifvarna rapporterade 50 med 11 919 arbetare (58 %) mer än medelgod, 20 med 4 996 arbetare (24 %) medelgod samt 12 med 3 791 arbetare (18 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Beträffande *beklädnadsindustrierna* torde arbetstillgången något förbättrats inom skoindustrien; i öfrigt var arbetstillgången fortfarande tillfredsställande. Af samtliga arbetsgifvare inom beklädnadsindustrien rapporterade 67 med 8 595 arbetare (76 %) mer än medelgod, 39 med 2 621 arbetare (23 %) medelgod samt 4 arbetsgifvare med 104 arbetare (1 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *trävaruindustrien* rådde högsäsong vid sågverken med riklig arbetstillgång; icke mindre än 10 sågverk med 4 014 arbetare rapporterade brist på arbetskraft. Skeppningen försvårades flerstädes af brist på ledigt tonnage och de däraf härflytande höga frakterna. Af arbetsgifvarna inom trävaruindustrien rapporterade 136 med 19 999 arbetare (69 %) mer än medelgod, 55 med 7 989 arbetare (27 %) medelgod samt 5 med 1 098 arbetare (4 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid såväl *trämassefabrikerna* som *pappersbruken* hade arbetstillgången ytterligare förbättrats. Trämasseindustrien får allt större betydelse äfven för öfre Norrlands trävarurörelse. Af arbetsgifvarna inom dessa branscher rapporterade 65 med 13 019 arbetare (79 %) mer än medelgod samt 21 med 3 377 arbetare (21 %) medelgod arbetstillgång.

Inom den *grafiska industrien* var arbetstillgången fortfarande god. Tillsammans 24 arbetsgifvare med 2 347 arbetare (59 %) rapporterade mera än medelgod, 18 med 1 068 arbetare (27 %) medelgod samt 3 med 543 arbetare (14 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *malmförädlingsindustrien* fortforo de utomordentligt gynnsamma konjunkturerna. Af arbetsgifvarna rapporterade 30 med 15 172 arbetare (94 %) mera än medelgod samt 3 med 1 002 (6 %) medelgod arbetstillgång.

Metall- samt *maskin-* och *skeppsbyggnadsindustrierna* företedde en riklig och flerstädes stegrad arbetstillgång. Af arbetsgifvarna inom metallindustrien rapporterade 68 med 12 030 arbetare (76 %) mera än medelgod, 21 med 3 306 arbetare (21 %) medelgod och 4 med 401 arbetare (3 %) mindre än medelgod samt inom maskin- och skeppsbyggnadsindustrien 92 arbetsgifvare med 20 335 arbetare (84 %) mera än medelgod, 31 med 2 783 arbetare (11 %) medelgod samt 5 med 1 165 arbetare (5 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *jord- och stenindustrien* rådde alltjämt goda konjunkturer. Stenhuggerierna rapporterade mycket god arbetstillgång; för glasindustrien

läto rapporterna fortfarande mycket gynnsamma; vid tegelbruken hade dock arbetstillgången något minskats på grund af eftersommarens fuktiga, för teglets torkning mindre lämpliga väderlek. Inom jord- och stenindustrien rapporterade sammanlagdt 77 arbetsgifvare med 12 505 arbetare (71 %) mera än medelgod, 29 arbetsgifvare med 4 306 arbetare (24 %) medelgod samt 10 arbetsgifvare med 812 arbetare (5 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *byggnadsverksamheten* var arbetstillgången af mycket växlande art inom olika delar af landet, om än ställningen i sin helhet förbättrats i jämförelse med de föregående åren. Efter ombudens rapporter och öfriga uppgifter att döma rådde sålunda liflig byggnadsverksamhet i Stockholm, Linköping, städerna i Småland samt i Malmöhus län, i Göteborg, Gäfle, Sundsvall, Östersund och Luleå, hvarest också brist eller knapp tillgång på särskildt yrkesskicklig arbetskraft gjort sig gällande. Från Uppsala, Norrköping, Visby, Karlskrona, Kristianstad och Karlstad förspordes däremot stagnation inom byggnadsindustrien med ty åtföljande öfverflöd på arbetskraft i synnerhet inom grofarbetarfacket.

Transportarbetet erbjöd som alltid under denna tid af året riklig arbetstillgång, särskildt i de större exporthamnarna. Arbetstillgången för sjöfolk var äfvenledes den gynnsammaste möjliga till följd af det rådande uppsvinget för sjöfarten.

Jordbrukets brådaste arbetsperiod infaller under tredje kvartalet. På grund däraf har arbetstillgången öfverallt i riket varit särdeles god, hvilket på sina håll låtit den konstanta bristen på arbetskraft för jordbrukets behof blifva ännu mera kännbar. Genom den regniga väderleken under sädesskörden blef dock arbetstillgången tämligen oregelbunden och arbetsförtjänsten mindre, hvarför många daglönare inom det skånska landtbruket föredrogo och sökte sig om efter annat säsongarbete. På mjölkjungfrur (trots stigande löner i Skåne) samt på kreatursskötare och körkarlar, hvilkas hustrur äro villiga att hjälpa till med mjölkning, rådde fortfarande brist. Däremot rådde öfverflöd på drängar i värnpliktsåldern. I södra Skåne hade dränglönerna alltjämt tendens att sjunka. I västra Sverige åter hade timpenningen för daglönarna stigit från 25 à 30 öre 1911 till 40 öre sommaren 1912 och dagspenningen, inklusive kost och logi från resp. 1·50 kr. till 2·50 kr.

Enär arbetsmarknadens läge gifvetvis måste i hög grad inverka på den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet och läget i viss mån återspeglas i denna verksamhet, meddelas här nedan ur de månatliga redogörelserna för Sveriges offentliga arbetsförmedling till ytterligare jämförelse följande resultat angående tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

På 100 *lediga platser* kommo följande *ansökningar om arbete:*

3:dje kvartalet 1912.	Inom jordbruket m. m.	Inom öfriga näringsgrenar.	Inom samtliga näringsgrenar.
Juli	74	116	105
Augusti	85	107	99
September	74	103	95

2:dra kvartalet 1912.	Inom jordbruket m. m.	Inom öfriga näringsgrenar.	Inom samtliga näringsgrenar.
April	77	113	104
Maj	84	115	109
Juni	68	129	117

Den uppgång af konjunkturerna, som vidtog efter år 1909 och som särskildt utmärkte innevarande års andra kvartal, har fortgått samt på sina håll ytterligare stegrats under det tredje. Under förutsättning att inga störande moment skulle tillstöta, var en sådan utveckling att vänta, då den tiden på året af klimatiska orsaker är hela det svenska näringslifvets och i all synnerhet jordbrukets högsäsong. För arbetsmarknadens vidkommande hafva följderna af det industriella uppsvinget visat sig uti rikligare arbetstillgång — 880 arbetsgifvare med 147 947 arbetare, representerande icke mindre än 73 % af hela rapporteringen berörande arbetarantalet hade för tredje kvartalet angifvit arbetstillgången såsom mer än medelgod — samt stegrad efterfragan på arbetskraft.

För att finna en motsvarighet till denna gynnsamma bild af ställningen på den svenska arbetsmarknaden får man gå tillbaka till de goda åren 1905—1907. Nu liksom då befinnes det, att under tider, då det allmänna marknadsläget medgifver näringslifvet att utveckla hela sin produktionskapacitet, börjar snart här och hvar i vårt land tillgången på arbetskraft att tryta. Detta gäller hittills blott vissa industrigrenar, såsom träindustrien samt vissa mekaniska verkstäder, inom hvilka verksamheten varit särskildt forcerad. Dessas behof af mera kvalificerad arbetskraft hade under kvartalet icke öfverallt kunnat tillgodoses. Inom grofarbetarfacken samt beträffande kontors- och handelspersonal råder däremot fortfarande i stort sedt öfverflöd på arbetskraft. Vidare intager jordbruket alltjämt sin bekanta särställning på arbetsmarknaden, i det att under sommaren bristen på arbetskraft där är konstant, hvilken svårighet ökas under goda tider, då från industriens sida konkurrensen om den tillgängliga arbetskraften blir kraftigare, såsom fallet torde hafva varit under ifrågavarande kvartal.

Näringsgrenar.	Hela antalet.		Tillgång å arbete.									
			Mycket god.		God.		Medelgod.		Mindre god.		Dålig.	
	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.
Grufdrift	24	10 735	4	1 470	14	6 672	6	2 593	—	—	—	—
Annan brytn.- o. upptagn. industri	4	114	—	—	1	50	2	51	1	13	—	—
Närings- o. njutningsämnesindustri:												
Kvarnindustri	25	1 062	4	327	15	661	5	71	1	3	—	—
Bageriyrket	27	1 958	6	578	15	1 191	5	183	1	6	—	—
Sockerindustri	24	2 836	—	—	9	870	9	1 251	3	379	3	336
Bränuvinsbränuerier o. punschbrygger.	6	146	—	—	6	146	—	—	—	—	—	—
Bryggeriindustri	56	2 605	—	—	24	1 200	22	818	9	567	1	20
Tobaksindustri	24	2 607	3	278	15	1 300	5	979	1	50	—	—
Margarintillverkning	4	424	—	—	4	424	—	—	—	—	—	—
Slakteri- och charkuteriyrket	12	397	—	—	6	263	4	100	2	34	—	—
Annan närings- o. njutn.-ämn.-ind.	3	71	—	—	1	37	2	34	—	—	—	—
Textilindustri:												
Bomullsindustri	27	10 051	2	568	21	7 548	4	1 935	—	—	—	—
Ylleindustri	35	7 976	2	594	12	1 730	12	2 612	6	2 281	3	759
Annan textilindustri	20	2 679	—	—	13	1 479	4	449	3	751	—	—
Beklädnadsindustri:												
Hattillverkning	5	378	1	80	4	298	—	—	—	—	—	—
Skrädderi- och sömnadsyrket	48	4 303	12	2 547	10	1 186	25	518	1	52	—	—
Trikåfabrikation	13	1 755	2	289	8	870	3	596	—	—	—	—
Skoindustri	27	4 094	3	326	14	2 389	8	1 362	2	17	—	—
Handsk-, möss-o. pälsvarufabrikation	10	369	1	9	7	275	1	50	—	—	1	35
Annan beklädnadsindustri	7	421	3	204	2	122	2	95	—	—	—	—
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	20	2 444	4	589	7	1 183	8	615	1	57	—	—
Trävaruindustri:												
Sågverk och brädgårdar	95	23 428	12	5 030	55	11 202	24	6 196	3	944	1	56
Snickerier och annan träförädling	96	5 321	23	1 111	43	2 380	29	1 732	—	—	1	98
Korkfabrikation	5	337	—	—	3	276	2	61	—	—	—	—
Trämasse- och pappersindustri:												
Trämassefabriker	44	8 000	4	705	25	4 922	14	2 336	1	37	—	—
Pappersbruk	24	6 845	2	80	18	6 236	4	529	—	—	—	—
Bokbinderiyrket	19	1 461	2	29	11	910	3	512	3	10	—	—
Tapetfabrikation	3	137	—	—	3	137	—	—	—	—	—	—
Grafisk industri	45	3 958	7	368	17	1 979	18	1 068	3	543	—	—
Malmförädlingsindustri	33	16 174	10	7 417	20	7 755	3	1 002	—	—	—	—
Metallindustri:												
Järn- och stålvarufabr. samt gjuterier	43	9 935	9	3 633	25	3 622	7	2 303	2	377	—	—
Smidesyrket	11	166	1	22	3	59	6	66	1	19	—	—
Bleck- och plåtslageriyrket	18	2 000	7	60	7	1 574	3	361	1	5	—	—
Annan metallindustri	21	3 636	7	1 396	9	1 664	5	576	—	—	—	—
Maskin- o. skeppsbyggnadsindustri:												
Mekanisk verkstadsindustri	95	15 218	19	5 203	48	7 352	25	1 658	2	952	1	53
Skeppsvarf	10	3 384	2	1 009	6	2 047	1	279	—	—	1	49
Elektromekanisk industri	13	4 758	6	2 025	5	2 383	1	239	1	111	—	—
Annan maskinindustri	10	923	1	50	5	266	4	607	—	—	—	—
Jord- och stenindustri:												
Stenhuggeribranschen	22	7 071	6	2 549	10	3 777	5	691	—	—	1	54
Kakel- och lerkärlsindustri	18	2 009	3	125	11	396	4	1 488	—	—	—	—
Tegelindustri	34	1 219	5	204	11	469	10	379	7	160	1	7
Glasindustri	21	2 923	8	1 198	7	902	6	823	—	—	—	—
Annan jord- och stenindustri	21	4 401	5	1 012	11	1 873	4	925	1	591	—	—
Kemisk-teknisk industri:												
Ljus-, tvål- och parfymfabriker	16	807	2	75	10	397	4	335	—	—	—	—
Tändsticksindustri	14	6 367	2	690	3	567	8	4 770	1	340	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	15	1 417	1	18	8	1 131	5	199	1	69	—	—
Byggnadsindustri:												
Husbyggnadsindustri	40	3 193	8	355	15	1 894	11	444	4	465	2	35
Målning och glasmästerirörelse	31	510	14	238	14	216	2	52	1	4	—	—
Annan byggnadsindustri	13	853	3	201	8	540	1	80	1	32	—	—
Transportarbete	27	3 674	2	175	18	2 709	6	725	1	65	—	—
Kommunala arbeten	17	2 867	2	91	14	2 583	1	193	—	—	—	—
Statens arbeten	10	3 161	4	692	5	2 215	1	254	—	—	—	—
Summa 3:dje kv. 1912	**1 305**	**203 578**	**224**	**43 620**	**656**	**104 327**	**344**	**45 195**	**65**	**8 934**	**16**	**1 502**
» 2:dje » »	1 282	202 407	179	35 840	658	105 687	357	51 560	71	7 018	17	2 302
» 1:sta » »	1 262	184 711	116	23 268	556	90 902	374	48 681	152	14 611	64	7 249
» 4:de » 1911	1 231	186 685	102	19 106	540	88 080	396	58 508	147	17 405	46	3 586
» 3:dje » »	1 241	186 259	148	21 348	530	84 616	365	52 443	168	24 742	30	3 110
» 2:dra » »	1 238	178 446	128	17 747	547	85 531	401	51 706	122	20 018	40	3 444
» 1:sta » »	1 282	163 200	87	14 640	452	68 686	451	58 523	192	15 557	100	5 794

Arbetstillgången i jämförelse med													Tillgång på arbetskraft.					
näst föregående kvartal.						samma kvartal föregående år.						Brist.		Normal tillgång.		Öfverflöd.	
Bättre.		Oförändrad.		Sämre.		Bättre.		Oförändrad.		Sämre.							
A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.
5	1 428	19	9 307	—	—	8	4 114	16	6 621	—	—	6	3 619	18	7 116	—	—
—	—	2	63	2	51	1	50	1	35	2	29	—	—	4	114	—	—
7	340	17	712	1	10	4	149	21	913	—	—	—	—	23	959	2	103
6	326	21	1 632	—	—	7	476	20	1 482	—	—	—	—	23	1 560	4	398
4	554	18	1 866	2	416	3	403	20	2 219	1	214	1	50	19	2 232	4	554
—	—	6	146	—	—	—	—	6	146	—	—	—	—	5	114	1	32
7	208	42	2 281	7	116	3	213	43	2 184	10	208	2	39	45	2 174	9	392
4	545	20	2 062	—	—	6	620	17	1 937	1	50	—	—	23	2 340	1	267
1	169	3	255	—	—	2	217	2	207	—	—	—	—	3	244	1	180
3	152	6	197	3	48	2	56	7	260	3	81	—	—	10	355	2	42
1	4	2	67	—	—	1	4	2	67	—	—	1	4	2	67	—	—
4	1 231	21	8 236	2	584	10	3 970	16	5 903	1	178	11	4 567	16	5 484	—	—
9	2 652	22	3 432	4	1 892	5	1 147	23	5 219	7	1 610	6	1 220	26	4 527	3	2 229
6	1 481	11	998	3	200	8	1 491	11	930	1	258	4	1 027	16	1 652	—	—
2	149	3	229	—	—	1	63	4	315	—	—	—	—	5	378	—	—
8	1 897	23	2 159	17	247	13	2 457	33	1 775	2	71	4	270	44	4 033	—	—
4	731	8	937	1	87	2	618	10	835	1	302	4	442	9	1 313	—	—
4	748	22	3 337	1	9	5	1 032	19	2 817	3	245	2	125	23	3 689	2	280
3	109	7	260	—	—	—	—	9	334	1	35	2	59	8	310	—	—
4	320	2	22	1	79	6	405	1	16	—	—	2	82	4	323	1	16
3	295	15	1 748	2	401	8	829	11	1 558	1	57	1	27	16	2 117	3	300
10	3 442	76	18 155	9	1 831	16	3 847	75	18 443	4	1 138	10	4 014	81	19 106	4	308
40	1 950	49	2 959	7	412	32	1 675	53	2 987	11	659	8	508	79	4 162	9	651
1	50	4	287	—	—	—	—	4	287	1	50	—	—	5	337	—	—
4	643	38	7 082	2	275	7	991	35	6 826	2	183	1	244	40	7 270	3	486
4	274	20	6 571	—	—	5	702	18	6 077	1	66	2	97	21	6 739	1	9
5	426	12	1 027	2	8	3	162	12	1 192	4	107	1	8	15	1 196	3	257
1	46	2	91	—	—	1	46	2	91	—	—	—	—	2	91	1	46
6	390	31	2 769	8	799	7	389	32	2 739	6	830	1	153	37	3 567	7	238
10	7 254	22	8 862	1	58	17	10 321	15	5 795	1	58	2	867	25	10 815	6	4 492
10	2 591	29	6 519	4	825	22	5 101	19	3 147	2	1 687	2	387	39	7 649	2	1 899
1	7	8	115	2	44	4	69	5	70	2	27	1	7	9	134	1	25
9	114	9	1 886	—	—	6	225	11	1 770	1	5	8	84	9	1 348	1	568
9	1 554	10	1 881	2	198	10	2 075	9	1 363	2	198	4	357	14	2 586	3	693
18	2 424	68	11 493	9	1 301	47	7 424	43	7 378	5	416	15	2 312	76	12 335	4	571
1	146	7	2 910	2	328	7	2 617	2	718	1	49	3	1 614	7	1 770	—	—
9	2 092	4	2 666	—	—	9	4 276	3	371	1	111	4	2 024	8	2 709	1	25
—	—	9	914	1	9	4	639	6	284	—	—	2	535	8	388	—	—
4	64	18	7 007	—	—	9	1 833	12	5 184	1	54	2	91	19	6 970	1	10
6	145	12	1 864	—	—	5	172	13	1 837	—	—	—	—	11	1 695	7	314
3	109	24	978	7	132	5	167	23	933	6	119	—	—	28	966	6	253
10	1 685	11	1 238	—	—	9	1 698	12	1 225	—	—	3	330	17	2 538	1	55
6	1 470	14	2 771	1	160	10	2 285	11	2 116	—	—	4	1 220	16	3 021	1	160
5	234	10	552	1	21	3	184	12	602	1	21	1	21	12	714	3	72
2	361	12	6 606	—	—	8	4 950	6	1 417	—	—	1	775	12	5 129	1	463
1	18	12	1 238	2	161	1	191	13	1 157	1	69	1	84	12	1 010	2	323
9	1 532	23	1 045	8	616	14	1 900	17	687	9	606	1	27	34	2 951	5	215
15	391	14	97	2	22	25	343	5	163	1	4	8	90	23	420	—	—
9	667	4	186	—	—	9	549	3	189	1	115	2	115	11	738	—	—
11	1 229	13	1 975	3	470	12	2 426	12	965	3	283	2	80	23	3 429	2	165
3	218	14	2 649	—	—	3	142	13	2 532	1	193	—	—	13	2 561	4	303
1	195	9	2 966	—	—	4	1 118	5	1 789	1	254	1	454	7	3 986	2	721
308	**45 060**	**878**	**146 708**	**119**	**11 810**	**409**	**76 831**	**793**	**116 107**	**103**	**10 640**	**136**	**28 029**	**1 055**	**157 434**	**114**	**18 115**
430	67 175	763	126 633	89	8 599	361	65 888	819	123 803	102	12 716	86	21 097	1 042	158 549	154	22 761
249	39 090	781	122 096	232	23 525	304	50 071	806	114 547	152	20 093	38	7 071	937	142 578	287	35 062
238	41 833	774	120 680	219	24 172	241	46 607	822	115 677	168	24 401	32	6 503	959	146 709	240	33 473
239	25 680	830	135 214	172	25 365	251	36 288	785	113 626	205	36 345	90	10 972	956	148 397	195	26 890
369	48 776	739	106 925	130	22 745	279	39 446	774	108 526	185	30 474	77	13 196	982	139 824	179	25 426
184	27 100	786	109 359	312	26 741	263	40 759	778	93 161	241	29 280	52	8 687	892	117 456	338	37 057

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna.

Den 1 juli, 1 augusti och 1 september.

I slutet af månaderna juni, juli och augusti utsändes, i likhet med hvad under föregående månader varit fallet, frågeformulär direkt till samtliga fackföreningar inom 31 fackförbund. Svenska järn- och metallarbetareförbundet, hvilket redan tidigare, i samband med sin understödskassa för arbetslösa medlemmar, upprättat regelbunden månadsrapportering öfver arbetslösheten från sina afdelningar, öfverlämnar fortfarande beredvilligt dessa uppgifter till Kollegium för vidare bearbetning, hvarför formulär icke tillställas afdelningar, tillhörande detta förbund. De fackförbund, som icke deltaga i denna rapportering, äro *dels* Svenska järnvägs-, Svenska lokomotivmanna- och Svenska postmannaförbunden samt Telegraf- och rikstelefonarbetareförbundet på grund däraf att förevarande undersökning afser att utröna arbetslösheten bland hufvudsakligen industriens och handtverkets arbetare, *dels* Svenska arbetareförbundet, Svenska skrädderitillskärareförbundet, Sjömans- och eldareförbundet, Frisörbiträdesförbundet samt Byggnadsträarbetareförbundet, hvilka förbunds samtliga afdelningar af olika skäl icke besvara Kollegii formulär.

Resultaten af rapporteringen om antalet arbetslösa inom fackföreningarna vid ofvanstående tidpunkter föreligga i här meddelade tabeller, som utgöra en sammanfattning af de bearbetade frågeformulärens uppgifter. Vidstående tabell å sid. 909 är ett sammandrag af hufvudtabellerna.

Antalet medlemmar i de rapporterande fackföreningarna den 1 juli, 1 augusti och 1 september 1912 utgjorde resp. 52 917, 54 267 och 50 927, hvilket utvisar någon minskning i jämförelse med föregående månader, sannolikt beroende därpå att de afdelningar, inom hvilka genom den sista tidens goda konjunkturer icke någon arbetslöshet förekommit, underlåtit att återsända formulären till Kollegium. Af medlemmarna voro vid samma tidpunkter *arbetslösa* resp. 1 769, 1 545 och 1 383 eller resp. 3·3, 2·8 och 2·7 % af samtliga redovisade. Arbetslöshetsfrekvensen var vid de tre närmast föregående månadsskiftena resp. 6·5, 5·2 och 3·7 %. Antalet arbetslösa är sålunda i jämt sjunkande inom de rapporterande organisationerna, hvilket förhållande har sin naturliga motsvarighet i den ökade arbetstillgång och goda konjunktur, som i alldeles särskild grad utmärkt den svenska arbetsmarknaden under sommarens högsäsong.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 1 juli, 1 augusti och 1 september 1912.

Fackförbund.	Juli.			Augusti.			September.		
	Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa.		Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa.		Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa.	
		Antal.	%.		Antal.	%.		Antal.	%.
Sv. bageri- och konditoriarbetareförbundet	1 406	62	4·4	1 541	40	2·6	1 244	38	3·1
» bleck- och plåtslagare »	1 255	24	1·9	1 331	17	1·3	1 380	39	2·8
» bokbindare »	91	5	5·5	89	6	6·7	87	4	4·6
» bryggeriarbetare »	1 463	8	0·5	1 450	2	0·1	1 438	5	0·3
De förenade förbunden	785	10	1·3	890	25	2·8	789	35	4·4
Sv. förgyllerі- o. glasmästeriarbetareförbundet	101	—	—	118	—	—	116	—	—
» gjutare »	2 207	54	2·4	2 193	21	1·0	2 285	32	1·4
» grof- och fabriksarbetare »	8 798	791	9·0	7 741	684	8·8	7 740	522	6·7
» grufarbetare »	449	—	—	575	—	—	379	—	—
» hattarbetare »	142	7	4·9	97	3	3·1	97	—	—
» järn- och metallarbetare »	15 835	459	2·9	17 612	460	2·6	17 251	431	2·5
Däraf:									
Järnbruksarbetare	5 162	69	1·3	4 839	53	1·1	4 370	78	1·8
Mek. verkstadsarbetare	10 673	390	3·7	12 773	407	3·2	12 881	353	2·7
Sv. kakelugnsmakare förbundet	172	4	2·3	169	6	3·6	160	—	—
» kommunalarbetare »	1 947	10	0·5	1 901	34	1·8	2 027	13	0·6
Intern. litografiska »	121	6	5·0	110	5	4·5	113	7	6·2
Sv. murare »	1 411	34	2·4	1 426	8	0·6	1 222	22	1·8
» målare »	774	—	—	729	—	—	767	—	—
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	592	32	5·4	609	20	3·3	572	11	1·9
Sv. skoarbetare »	981	7	0·7	1 109	60	5·4	864	1	0·1
» skrädderiarbetare »	688	2	0·3	786	6	0·8	308	1	0·3
» stenhuggare »	3 025	46	1·5	3 107	16	0·5	2 907	60	2·1
» sågverksindustriarbetare »	2 128	33	1·6	1 757	—	—	1 851	—	—
» textilarbetare »	782	8	1·0	696	7	1·0	698	22	3·2
Intern. tobaksarbetare »	1 606	32	2·0	1 640	5	0·3	881	2	0·2
Sv. transportarbetare »	493	13	2·6	502	16	3·2	383	52	13·6
» träarbetare »	3 571	95	2·7	3 687	58	1·6	3 141	44	1·4
» tunnbinderiarbetare »	85	—	—	3	—	—	32	—	—
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	534	1	0·2	537	1	0·2	532	—	—
» typograf »	827	17	2·1	1 062	32	3·0	913	34	3·7
» landtarbetare »	129	—	—	330	2	0·6	299	2	0·7
» elektriska arbetare »	228	5	2·2	199	3	1·5	202	—	—
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	210	1	0·5	196	3	1·5	176	1	0·6
» stuckatör »	81	3	3·7	75	5	6·7	73	5	6·8
Summa	**52 917**	**1 769**	**3·3**	**54 267**	**1 545**	**2·8**	**50 927**	**1 383**	**2·7**

[1] Till följd af det skydd, som dessa uppgifter åtnjuta enligt 2 §, 4 mom. tryckfrihetsförordningen, kan här icke meddelas, i hvad mån dessa siffror afse hela antalet medlemmar inom ett fackförbund. På grundval af ofvanstående siffror kunna alltså inga slutsatser dragas beträffande fackförbundens verkliga medlemsantal eller rörande förändringar i detta hänseende.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- o. konditoriarbetareförbundet	26	1 298	41	67	**1 406**
» bleck- o. plåtslagare »	46	1 033	222	—	**1 255**
» bokbindare »	4	41	16	34	**91**
» bryggeriarbetare »	23	1 002	35	426	**1 463**
De förenade förbunden	21	721	38	26	**785**
Sv. förgylleri- o. glasmästeriarbetareförbundet	6	85	13	3	**101**
» gjutare »	82	1 995	208	4	**2 207**
» grof- o. fabriksarbetare »	127	8 198	321	279	**8 798**
» grufarbetare »	10	449	—	—	**449**
» hattarbetare »	5	122	5	15	**142**
» järn- o. metallarbetare »	56	—	—	—	**15 835**
Däraf: Järnbruksarbetare	23	—	—	—	**5 162**
Mek. verkstadsarbetare	33	—	—	—	**10 673**
» kakelugnsmakare förbundet	7	154	18	—	**172**
» kommunalarbetare »	26	1 874	73	—	**1 947**
Intern. litografiska »	4	99	22	—	**121**
Sv. murare »	27	1 393	18	—	**1 411**
» målare »	9	743	30	1	**774**
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	23	461	115	16	**592**
Sv. skoarbetare »	13	684	92	205	**981**
» skrädderiarbetare »	19	527	13	148	**688**
» stenhuggare »	69	2 613	412	—	**3 025**
» sågverksindustriarbetare »	31	1 673	454	1	**2 128**
» textilarbetare »	19	482	36	264	**782**
Intern. tobaksarbetare »	12	506	23	1 077	**1 606**
Sv. transportarbetare »	5	485	8	—	**493**
» träarbetare »	67	3 412	150	9	**3 571**
» tunnbinderiarbetare »	6	82	3	—	**85**
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	15	452	66	16	**534**
» typograf »	24	564	233	30	**827**
» landtarbetare »	4	120	9	—	**129**
» elektriska arbetare »	8	221	7	—	**228**
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	2	173	22	15	**210**
» stuckatör »	2	80	1	—	**81**
Summa	798	[2] —	[2] —	[2] —	**52 917**

[1] Jfr noten å sid. 909.

[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva

organisationerna den 1 juli 1912.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar under juni 1912.			
Män.			Tillsammans.									Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.	Kvinnor.	Antal.	%.	arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
61	1	—	62	4·4	62	—	14	587	49	1	651	9	742	59	1 690
24	—	—	24	1·9	24	—	42	2	35	19	98	7	90	9	104
4	1	—	5	5·5	5	—	2	—	2	2	6	2	40	5	130
7	1	—	8	0·5	8	—	27	—	6	—	33	1	508	1	23
10	—	—	10	1·3	10	—	18	10	9	1	38	2	108	4	93
—	—	—	—	—	—	—	2	—	4	—	6	—	—	—	—
53	1	—	54	2·4	42	12	91	—	50	4	145	6	153	19	312
643	41	107	791	9·0	548	243	169	66	110	8	353	27	1 818	340	4 693
—	—	—	—	—	—	—	17	—	12	1	30	—	—	—	—
6	1	—	7	4·9	1	6	2	—	1	1	4	—	—	—	—
—	—	—	459	2·9	459	—	—	—	—	—	—	10	2 066	64	1 298
—	—	—	69	1·3	69	—	—	—	—	—	—	5	1 402	45	719
—	—	—	390	3·7	390	—	—	—	—	—	—	5	664	19	579
4	—	—	4	2·3	4	—	4	—	—	—	4	—	—	—	—
10	—	—	10	0·5	10	—	22	—	10	—	32	1	64	3	69
6	—	—	6	5·0	6	—	7	—	5	—	12	2	101	6	56
34	—	—	34	2·4	11	23	21	11	14	1	47	5	288	30	340
—	—	—	—	—	—	—	3	—	21	2	26	—	—	—	—
32	—	—	32	5·4	32	—	3	—	6	—	9	6	310	18	367
5	—	2	7	0·7	7	—	25	—	34	45	104	1	46	1	30
—	—	2	2	0·3	2	—	11	—	4	—	15	1	60	2	60
46	—	—	46	1·5	43	3	137	16	75	31	259	6	352	26	607
33	—	—	33	1·6	—	33	49	—	52	—	101	—	—	—	—
6	2	—	8	1·0	8	—	26	—	16	1	43	2	41	3	180
6	—	26	32	2·0	6	26	61	—	10	292	363	3	251	3	64
13	—	—	13	2·6	13	—	13	—	2	—	15	—	—	—	—
91	4	—	95	2·7	77	18	121	187	52	2	362	9	1 127	65	806
—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	4	—	—	—	—
1	—	—	1	0·2	1	—	—	20	2	—	22	1	27	1	24
15	2	—	17	2·1	17	—	24	—	46	4	74	10	498	15	413
—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	—	7	—	—	—	—
5	—	—	5	2·2	5	—	2	—	5	—	7	3	52	5	124
1	—	—	1	0·5	1	—	—	—	1	—	1	1	200	1	24
3	—	—	3	3·7	3	—	3	—	2	—	5	1	40	2	60
[2] —	[2] —	[2] —	1 769	3·3	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	116	8 982	682	11 567

[2] slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- och konditoriarbetareförbundet	32	1 372	75	94	**1 541**
» bleck- och plåtslagare »	46	1 101	230	—	**1 331**
» bokbindare »	3	39	17	33	**89**
» bryggeriarbetare »	23	982	28	440	**1 450**
De förenade förbunden	22	748	120	22	**890**
Sv. förgylleri- och glasmästeriarbetareförbundet	7	99	16	3	**118**
» gjutare »	79	1 987	202	4	**2 193**
» grof- och fabriksarbetare »	120	7 323	282	136	**7 741**
» grufarbetare »	10	575	—	—	**575**
» hattarbetare »	4	94	3	—	**97**
» järn- o. metallarbetare »	54	—	—	—	**17 612**
Däraf: Järnbruksarbetare	20	—	—	—	**4 839**
Mek. verkstadsarbetare	34	—	—	—	**12 773**
» kakelugnsmakare förbundet	6	156	13	—	**169**
» kommunalarbetare »	25	1 828	73	—	**1 901**
Intern. litografiska »	3	92	18	—	**110**
Sv. murare »	28	1 406	20	—	**1 426**
» *målare* »	7	703	25	1	**729**
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	23	476	117	16	**609**
Sv. skoarbetare »	15	737	116	256	**1 109**
» skrädderiarbetare »	18	613	13	160	**786**
» stenhuggare »	66	2 691	416	—	**3 107**
» sågverksindustriarbetare »	30	1 643	104	10	**1 757**
» *textilarbetare* »	15	440	30	226	**696**
Intern. tobaksarbetare »	13	497	10	1 133	**1 640**
Sv. transportarbetare »	5	493	9	—	**502**
» träarbetare »	66	3 528	150	9	**3 687**
» tunnbinderiarbetare »	1	3	—	—	**3**
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	15	455	66	16	**537**
» typograf »	27	757	283	22	**1 062**
» landtarbetare »	13	299	31	—	**330**
» elektriska arbetare »	5	162	37	—	**199**
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	2	162	20	14	**196**
» stuckatör »	2	74	1	—	**75**
Summa	**785**	[2] —	[2] —	[2] —	**54 267**

[1] Jfr noten å sid. 909.

[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva

organisationerna den 1 augusti 1912.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar under juli 1912.			
Män.			Tillsammans.									Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.	Kvinnor.	Antal.	%.	arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
39	—	1	**40**	2·6	40	—	15	589	56	1	**661**	6	369	20	**558**
17	—	—	**17**	1·3	17	—	47	7	36	—	**90**	4	75	5	**109**
4	—	2	**6**	6·7	6	—	3	—	2	1	**6**	2	57	2	**32**
2	—	—	**2**	0·1	2	—	21	—	6	—	**27**	—	—	—	—
24	—	1	**25**	2·8	18	7	58	10	8	1	**77**	3	111	7	**163**
—	—	—	—	—	—	—	2	—	4	—	**6**	—	—	—	—
21	—	—	**21**	1·0	20	1	99	—	49	4	**152**	3	150	5	**61**
485	69	130	**684**	8·8	328	356	177	19	92	8	**296**	23	1 090	321	**4 831**
—	—	—	—	—	—	—	21	—	19	1	**41**	—	—	—	—
3	—	—	**3**	3·1	3	—	2	—	—	1	**3**	2	77	3	**24**
—	—	—	**460**	2·6	460	—	—	—	—	—	—	4	1 252	38	**793**
—	—	—	**53**	1·1	53	—	—	—	—	—	—	1	574	4	**25**
—	—	—	**407**	3·2	407	—	—	—	—	—	—	3	678	34	**768**
6	—	—	**6**	3·6	6	—	7	—	—	—	**7**	—	—	—	—
31	3	—	**34**	1·8	25	9	60	—	11	—	**71**	3	120	29	**275**
4	1	—	**5**	4·5	5	—	8	—	5	—	**13**	1	91	5	**35**
8	—	—	**8**	0·6	8	—	18	—	15	—	**33**	3	280	6	**87**
—	—	—	—	—	—	—	1	—	18	—	**19**	—	—	—	—
20	—	—	**20**	3·3	20	—	3	—	6	—	**9**	10	252	20	**414**
44	5	11	**60**	5·4	52	8	43	—	30	—	**73**	3	111	36	**974**
3	—	3	**6**	0·8	6	—	14	—	4	—	**18**	1	44	5	**120**
16	—	—	**16**	0·5	14	2	139	3	73	30	**245**	5	170	18	**435**
—	—	—	—	—	—	—	46	—	52	—	**98**	—	—	—	—
5	2	—	**7**	1·0	7	—	25	—	17	1	**43**	2	84	6	**186**
1	—	4	**5**	0·3	5	—	60	—	3	—	**63**	2	109	2	**57**
16	—	—	**16**	3·2	16	—	15	—	9	—	**24**	1	74	16	**432**
58	—	—	**58**	1·6	56	2	133	173	65	2	**373**	9	1 172	54	**644**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	**1**	0·2	1	—	1	20	—	—	**21**	1	29	1	**31**
22	9	1	**32**	3·0	32	—	27	—	52	6	**85**	12	701	29	**567**
2	—	—	**2**	0·6	2	—	5	4	6	—	**15**	—	—	—	—
2	1	—	**3**	1·5	3	—	2	—	4	—	**6**	1	19	2	**54**
3	—	—	**3**	1·5	3	—	—	—	1	—	**1**	1	176	3	**69**
5	—	—	**5**	6·7	5	—	—	—	2	—	**2**	1	40	5	**84**
[2] —	[2] —	[2] —	**1 545**	2·8	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	**103**	**6 653**	**638**	**11 035**

slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- och konditoriarbetareförbundet	30	1 142	24	78	1 244
» bleck- och plåtslagare »	46	1 147	233	—	1 380
» bokbindare »	3	40	15	32	87
» bryggeriarbetare »	22	993	29	416	1 438
De förenade förbunden	22	724	43	22	789
Sv. förgylleri- och glasmästeriarbetareförbundet	7	96	17	3	116
» gjutare »	85	2 063	219	3	2 285
» grof- och fabriksarbetare »	118	7 320	280	140	7 740
» grufarbetare »	8	379	—	—	379
» hattarbetare »	4	95	2	—	97
» järn- o. metallarbetare »	50	—	—	—	17 251
Däraf: Järnbruksarbetare	16	—	—	—	4 370
Mek. verkstadsarbetare	34	—	—	—	12 881
» kakelugnsmakare förbundet	6	146	14	—	160
» kommunalarbetare »	27	1 962	65	—	2 027
Intern. litografiska »	3	96	17	—	113
Sv. murare »	25	1 205	17	—	1 222
» målare »	7	732	34	1	767
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	21	446	110	16	572
Sv. skoarbetare »	13	546	98	220	864
» skrädderiarbetare »	10	240	11	57	308
» stenhuggare »	60	2 530	377	—	2 907
» sågverksindustriarbetare »	30	1 737	102	12	1 851
» textilarbetare »	17	442	29	227	698
Intern. tobaksarbetare »	12	357	8	516	881
Sv. transportarbetare »	5	380	3	—	383
» träarbetare »	69	2 957	183	1	3 141
» tunnbinderiarbetare »	4	32	—	—	32
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	15	450	66	16	532
» typograf »	24	666	224	23	913
» landtarbetare »	13	269	30	—	299
» elektriska arbetare »	6	167	35	—	202
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	1	147	14	15	176
» stuckatör »	2	71	2	—	73
Summa	765	[2] —	[2] —	[2] —	50 927

[1] Jfr noten å sid. 909.

[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva

organisationerna den 1 september 1912.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar under augusti 1912.			
Män.			Tillsammans.									Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.	Kvinnor.	Antal.	%.	arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
37	1	—	**38**	3·1	38	—	3	459	39	4	**505**	4	94	7	**176**
39	—	—	**39**	2·8	38	1	52	—	34	1	**87**	9	176	12	**246**
4	—	—	**4**	4·6	4	—	2	—	2	2	**6**	1	8	1	**24**
5	—	—	**5**	0·3	5	—	24	—	6	1	**31**	2	533	2	**54**
35	—	—	**35**	4·4	29	6	25	—	8	1	**34**	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	1	2	4	—	**7**	—	—	—	—
32	—	—	**32**	1·4	31	1	103	—	50	4	**157**	5	170	15	**83**
462	8	52	**522**	6·7	305	217	209	17	113	6	**345**	22	3 371	299	**5 264**
—	—	—	—	—	—	—	7	—	12	—	**19**	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	**1**	—	—	—	—
—	—	—	**431**	2·5	431	—	—	—	—	—	—	3	136	5	**118**
—	—	—	**78**	1·8	78	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**353**	2·7	353	—	—	—	—	—	—	3	136	5	**118**
—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	**3**	—	—	—	—
13	—	—	**13**	0·6	13	—	45	—	12	—	**57**	1	60	3	**83**
7	—	—	**7**	6·2	7	—	7	—	5	—	**12**	1	95	7	**49**
22	—	—	**22**	1·8	14	8	21	—	15	1	**37**	1	32	8	**32**
—	—	—	—	—	—	—	1	—	22	—	**23**	—	—	—	—
8	3	—	**11**	1·9	11	—	10	157	13	—	**180**	4	30	6	**111**
—	1	—	**1**	0·1	—	1	21	—	12	3	**36**	—	—	—	—
—	—	1	**1**	0·3	1	—	9	—	4	—	**13**	—	—	—	—
60	—	—	**60**	2·1	26	34	127	412	68	30	**637**	4	87	20	**329**
—	—	—	—	—	—	—	59	5	53	—	**117**	—	—	—	—
18	2	2	**22**	3·2	4	18	29	2	14	—	**45**	3	66	21	**239**
1	—	1	**2**	0·2	2	—	20	2	2	1	**25**	2	133	2	**33**
52	—	—	**52**	13·6	52	—	10	—	9	—	**19**	1	74	52	**1 431**
44	—	—	**44**	1·4	40	4	110	11	54	—	**175**	13	772	35	**565**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	**1**	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	1	20	1	—	**22**	—	—	—	—
23	8	3	**34**	3·7	33	1	24	—	40	5	**69**	11	587	33	**911**
2	—	—	**2**	0·7	2	—	4	5	7	—	**16**	1	35	2	**44**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	**6**	—	—	—	—
1	—	—	**1**	0·6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	—	—	**5**	6·8	5	—	1	—	2	—	**3**	—	—	—	—
[2] —	[2] —	[2] —	**1 383**	2·7	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	**88**	**6 459**	**530**	**9 792**

[2] slutsummor icke nedräknats.

Förberedande planläggning och kostnadsberäkning för en allmän budgetsundersökning i Sverige.

Sveriges Industriförbund hade hos Kungl. Maj:t hemställt, att en hela landet omfattande budgetsundersökning snarast möjligt måtte verkställas ej mindre för olika inkomstklasser än för olika yrken samt att i anslutning till denna undersökning en specialutredning för vinnande af jämförelse med utländska förhållanden måtte utföras i öfverensstämmelse med den af det engelska Board of Trade föranstaltade internationella lefnadskostnadsundersökningen (»Cost of living»). Med anledning af denna hemställan, som af K. Maj:t remitterades till Kommerskollegium, har å Kollegii afdelning för arbetsstatistik utförts en förberedande utredning rörande planläggningen af och kostnaderna för en allmän svensk budgetsundersökning.

Ofvannämnda utredning återgifves här nedan med vissa redaktionsförändringar och af utrymmesskäl föranledda uteslutningar.

Med undantag för den i Industriförbundets skrifvelse omnämnda undersökningen rörande lefnadskostnaderna i Stockholm har hittills ingen, åtminstone mera betydande undersökning af detta slag verkställts i Sverige. Då sålunda några mera omfattande erfarenhetsrön härutinnan ej blifvit gjorda inom vårt land, har det befunnits lämpligt att till en början lämna en utförlig redogörelse för de viktigaste i främmande stater under de senaste åren utförda lefnadskostnadsundersökningar. Genom en dylik jämförande framställning torde nämligen sådana undersökningars innebörd och planläggning samt den begränsning, som de med hänsyn till material och metoder äro underkastade, kunna närmare åskådliggöras.

Utländska lefnadskostnadsundersökningar.

Redan under slutet af 1700-talet gjordes i England af enskilda personer försök att beräkna lefnadskostnaderna för de kroppsarbetande klasserna. Dessa försök voro, djupast sedt, föranledda af det allt större intresse, som man började ägna åt de ekonomiska förhållandena och de betydande förändringar däri, som inträdt genom den industriella utvecklingen. Den i England alltmera brännande fattigvårdsfrågan blef den närmaste anledningen, och de första försöken att beräkna lefnadskostnaderna afse äfven att bringa klarhet öfver de fattigare klassernas läge. Dessa försök fingo många efterföljare i England och Frankrike.

Vid den första internationella statistiska kongressen i Brüssel 1853 upptogs frågan om statistiska undersökningar rörande lefnadskostnaderna till behandling. Ett enquêteformulär utarbetades, enligt hvilket inkomstbudgeten var uppdelad efter olika slag af inkomster och efter de till densamma bidragande familjemedlemmarnas antal; utgiftsbudgeten sönderföll i tre hufvudafdelningar, nämligen dels i utgifter för fysiska och materiella behof med 15 underafdelningar, dels i utgifter för religiösa och andliga behof med 7 underafdelningar, dels slutligen i lyxutgifter och oförutsedda utgifter med 7 underafdelningar, bland hvilka märkas utgifter för tobak och alkoholförbrukning utomhus. För att möjliggöra jämförelser mellan olika undersökningar borde till behandling upptagas tre s. k. normalfamiljer inom hvarje undersökningsområde; som normalfamilj skulle den familj anses, som bestod af man, hustru och fyra barn, hvilka voro resp. 16, 12, 6 och 2 år gamla. Ifråga om de olika sociala klasser, från hvilka dessa budgeter skulle insamlas, fastslog kongressen, att en budget skulle upptagas bland den klass af nödställda, som för sitt uppehälle delvis måste anlita offentligt understöd, en budget bland den dåligt försörjda klass, som icke kan göra besparingar, men dock ej behöfver anlita fattigunderstöd, och slutligen en budget bland den någorlunda bemedlade klass, som ser sig i stånd att spara för sin ålderdom.

En undersökning i den omfattning, som af den första internationella statistiska kongressen planerats, kom ej att verkställas. I Belgien och Luxemburg företogs emellertid på uppdrag af statistiska centralkommissionen af Edouard Ducpétiaux en mera begränsad undersökning enligt anförda plan, hvarvid primäruppgifterna inhämtades genom särskilda frågeformulär. Resultaten publicerades år 1855 under titeln: »Hushållsbudgeter för de arbetande klasserna i Belgien» (Budgets économiques des Classes ouvrières en Belgique).

Samma år utkom ett annat synnerligen märkligt arbete rörande de arbetande klassernas lefnadskostnader, nämligen »Arbetarna i Europa» (Les ouvriers européens) af Frédéric Le Play. Arbetet innehåller 36 arbetarbudgeter, som Le Play samlat under resor i ett flertal europeiska länder, bland hvilka äfven Sverige är representeradt med en hushållsräkning från en smedsfamilj i Dannemora.

Vid insamlandet af materialet gick Le Play vanligen så till väga, att han under en viss tid uppehöll sig å resp. undersökningsorter och därvid mycket detaljeradt uppteckнade inkomsterna och utgifterna hos någon eller några för detta ändamål särskildt utvalda familjer. Le Plays lärjungar, bland hvilka särskildt märkes chefen för Sachsens statistiska byrå Ernst Engel, hafva fortsatt de hushållsstatistiska undersökningarna och publicerat dem i samlingsverket »Arbetare i två världsdelar» (Les ouvriers des deux mondes), utgifvet mellan åren 1850 och 1909 samt innehållande detaljerade uppgifter om 108 arbetarfamiljers hushållning. Under bearbetandet af detta, efter den Le-Playska metoden insamlade material, hvilket, såsom ofvan påpekats, erhölls genom muntliga enquêter under nagon månads tid, fördes Engel till den erfarenheten, att hushållsböcker, som förts inom familjen under den längsta möjliga tid, utgjorde det bästa möjliga grundlaget för konsumtionsstatistiken. Det är också denna princip, som varit den grundläggande för det stora flertalet af de undersökningar, hvilka sedermera, vare sig af offentliga statistiska institutioner eller på privat initiativ, verkställts under de sist förflutna femtio åren.

Frågan om lefnadskostnaderna har hitintills i långt högre grad varit föremål för intresse från privata korporationers och enskilda personers sida än från offentliga myndigheter. Det stora flertalet undersökningar på detta område äro också verkställda på privat initiativ, men hafva på grund af de begränsade tillgångar, som stått till buds, i allmänhet en mycket ringa omfattning. Ehuru dessa privata undersökningar kunna sägas hafva brutit vägen för lefnadskostnadsstatistiken, torde en mera omfattande undersökning, åtminstone med hänsyn till sin planläggning, hafva jämförelsevis ringa erfarenhet att hämta från desamma. På offentligt initiativ företogos lefnadskostnadsundersökningar i några af den nordamerikanska unionens stater under 1880- och 1890-talen, och i Berlin verkställdes en sådan undersökning redan i slutet af 1870-talet. Först

under de senaste 20 åren hafva emellertid de offentliga myndigheterna i större utsträckning låtit verkställa sådana undersökningar, och de erfarenheter, som vid desamma vunnits, hafva, såsom förut framhållits, ansetts lämpligen böra tillgodogöras vid utförandet af en liknande undersökning i Sverige. De viktigaste af dessa undersökningar, som verkställts i olika länder under de sista tio åren, äro:

den i *Förenta Staterna af handels- och socialministeriets afdelning för sociala frågor* (Bureau of Labor) under åren 1901—02 verkställda och i nämnda afdelnings berättelse af år 1903 publicerade »Lefnadskostnader och minuthandelspriser å födoämnen» (Cost of Living and retail prices of food);

den af det *engelska handelsministeriets afdelning för arbetarfrågor* (Labour Department) verkställda samt år 1904 och följande år publicerade undersökningen rörande arbetarklassens inkomster, hyror och utgifter för lifsmedel jämte standardlönerna inom vissa yrken i de mera betydande industriorterna i England (»Memorandum on the consumption and the Cost of Food in Workmen's Families» samt »Report of an inquiry into working class rents, housing and retail prices, together with the standard rates of wages prevailing in certain occupations in the principal industrial towns of the United Kingdom»). Undersökningar efter samma plan hafva af det engelska handelsministeriet äfven verkställts i Frankrike, Tyskland, Belgien och senast i Förenta Staterna;

den af den *danska statistiska byrån* under år 1897 verkställda och åren 1900—01 publicerade undersökningen rörande danska arbetarfamiljers förbrukning (Statistiske Meddelelser: 4 Række, 6 Bind, 6 Hæfte, 1 afdelning: byarbejdere: 4 Række, 11 Bind, 2 Hæfte, 2 afdelning: landarbejdere);[1]

den af *tyska rikets statistiska verk* (Statistisches Amt), i samarbete med ett flertal statistiska byråer i tyska städer, under år 1907 verkställda och under år 1909 publicerade undersökningen rörande hushållsböcker, förda inom mindre bemedlade familjer i Tyska riket (»Erhebung von Wirtschaftsrechnungen minderbemittelter Familien im Deutschen Reiche»);

den af yrkesinspektören fröken Vera Hjelt *på uppdrag af Industristyrelsen i Finland* under åren 1908—1909 verkställda och år 1911 publicerade statistiska undersökningen af yrkesarbetarnas lefnadsvillkor i Finland;

den af *Stockholms stads statistiska kontor* under åren 1907 och 1908 verkställda och år 1909 publicerade »Undersökning angående lefnadskostnaderna i Stockholm».[2]

Den amerikanska undersökningen 1903. Redan i början af 1890-talet hade i Förenta Staterna handels- och socialministeriets afdelning för sociala frågor (Bureau of Labor), i samband med en undersökning af produktionskostnaderna för järn- och stålvaror, kol, glas-, bomulls- och yllevaror m. fl. andra artiklar, äfven undersökt lefnadskostnaderna för arbetare, anställda i motsvarande industrier. I det hela hade härvid undersökts 8 544 familjer med ett medlemsantal af 44 158 personer. Då det emellertid visade sig vara behöfligt att erhålla senare och mera uttömmande uppgifter rörande den amerikanska arbetarbefolkningens lefnadskostnader — i instruktionen för bemälta afdelning föreskrifves dessutom bl. a., att afdelningen skall samla och publicera uppgifter härom — företogs i början af 1900-talet en synnerligen omfattande undersökning i detta ämne.

Afdelningen betonar till en början, att en fullständigt uttömmande undersökning för samtliga unionens stater eller blott för en enda stat vore ett företag af så om-

[1] Under år 1909 företogs af danska statens statistiska byrå en ny undersökning angående lefnadskostnaderna för de mindre bemedlade samhällsklasserna omfattande såväl städer som landsbygd. Denna undersökning är emellertid ännu ej fullbordad; endast för det från Köpenhamn införskaffade materialet föreligger en förberedande redogörelse (publicerad i Statistiske Efterretninger, n:r 6 för 1912).

[2] Dessutom torde böra omnämnas den af *Australiens statistiska byrå* (beträffande Nya Zeeland af arbetsministeriet därstädes) under åren 1910—1911 verkställda undersökningen rörande lefnadskostnaderna för mindre bemedlade familjer (Inquiry into the cost of living in Australia 1910—1911).

fattande beskaffenhet, att det icke läte sig praktiskt utföras. En sådan undersökning syntes ej heller vara för ändamålet nödvändig, utan borde det antal uppgifter, som afdelningen lyckats erhålla för olika stater, anses på ett i verklig mening representativt sätt återgifva lefnadskostnaderna för personer, hvilkas yrke är lönearbetarens.

Den af afdelningen verkställda undersökningen är också byggd på ett jämförelsevis mycket rikhaltigt primärmaterial, afseende lefnadskostnaderna under ett år för ej mindre än 25 440 familjer med sammanlagdt 124 108 familjemedlemmar, bosatta å mera betydande industriella orter i 33 af unionens stater, inklusive förbundsdistriktet Columbia. Ifråga om familjernas fördelning på olika stater tillämpade man i allmänhet den principen, att antalet till undersökning inom hvarje stat uttagna familjer skulle stå i samma förhållande till hela antalet i unionen uttagna familjer som antalet industriarbetare i staten till unionens samtliga industriarbetare. På grund häraf finnas i en del stater ett relativt stort antal undersökta familjer, i andra däremot ett mycket litet antal. Inom några stater hafva ett större antal familjer undersökts, än hvad som proportionsvis erfordrades, men i så fall hafva angränsande stater helt och hållet uteslutits från undersökningen, emedan praktiskt sedt likartade förhållanden rådde inom dessa som i den undersökta staten.

Undersökningen omfattar familjerna till lönearbetare, hvilkas lön understeg 1 200 dollars per år. Däremot hafva ej sådana familjer undersökts, hvilkas medlemmar försörjde sig af arbete för egen räkning. I fråga om de undersökta familjernas härstamning märkes, att såväl sådana, där familjefadern är född i Amerika, som sådana, där familjefadern är född i annat land, äro representerade vid undersökningen. Undersökningen afser en tidsperiod af ett år, och hafva det öfvervägande flertalet hushållsuppgifter inhämtats under året 1901.

Primäruppgifterna insamlades af för detta ändamål särskildt utvalda och utbildade ombud genom muntliga förfrågningar i resp. familjer, och lämnades vanligen de önskade upplysningarna af husmodern, ofta äfven därjämte af andra familjemedlemmar. Ombuden gjorde sig först förtrogna med de härskande priserna på nödvändighetsartiklar å den ort, som de fått på sin lott, för att därigenom, åtminstone i viss grad, kunna verifiera de uppgifter, som skulle komma att lämnas ifråga om lefnadskostnaderna. De flesta uppgifter meddelades i följd af sakens natur ur minnet. En del familjer förde dock böcker öfver inkomster och utgifter, och andra förde åtminstone delvis räkenskaper; många familjer hade kontraböcker med affärer.

Afdelningen framhåller, att de familjer, som besöktes, i allmänhet voro benägna att lämna korrekta uppgifter. Genom omsorgsfullt gjorda utfrågningar och genom en på jämförelse af inkomst- och utgiftsposterna grundad kontroll blef ombudet i stånd att erhålla ett resultat, som både han och den undersökta familjen ansågo rätt väl öfverensstämma med familjens verkliga inkomster och utgifter af olika slag under redogörelseåret. Äfven om fullständig noggrannhet på sådant sätt ej kunde ernås, borde likväl enligt afdelningens förmenande de medeltal, som erhöllos ur ett så stort antal uppgifter, säkerligen kunna antagas i det stora hela på ett korrekt sätt återgifva lefnadsförhållandena inom den klass eller grupp af personer, från hvilka uppgifterna meddelats. I de särskilda fall åter, där vissa uppgifter erhållits endast från ett litet antal familjer, borde de på grundvalen af dessa uppgifter uträknade medeltalen självfallet upptagas med försiktighet, äfven om uppgifterna i och för sig vore fullt riktiga.

Utöfver hvad här anförts i fråga om den amerikanska undersökningens omfattning och tillvägagångssättet vid densamma, må äfven meddelas något om resultaten, i den mån innebörden af och metoden för undersökningen därigenom klarläggas.

Primärmaterialets stora omfång och dess både ifråga om uppgifternas detaljrikedom och familjernas sammansättning heterogena beskaffenhet nödvändiggjorde dess bearbetning ur olika synpunkter. Dels bearbetades först och främst samtliga inkomna uppgifter, dels särskildt ett antal af 2 567 familjer, som hade lämnat mera detaljerade upplysningar angående utgifterna. Då emellertid, såsom nyss anmärktes, de undersökta familjerna voro med afseende på sin sammansättning synnerligen olikartade — en del

hade personer att försörja, andra hade inackorderingar eller inneboende, andra åter hade vuxna barn — blef det nödvändigt att i dessa afseenden erhålla ett mera homogent material. För detta ändamål utvaldes bland samtliga familjer 11 156 »normal»-familjer. Härunder innefattades sådana familjer, som bestodo af man, hustru och högst fem barn, intet öfver 14 år; husfadern skulle hafva arbete, hushållet fick ej omfatta nagon inackorderad, inneboende eller annan person utom familjen, ej heller någon tjänare, och familjens utgiftsbudget skulle afse utgifter för hyra, bränsle, lyse, föda, kläder och diverse. Bland dessa normalfamiljer uttogos slutligen 1 043 familjer, om hvilka mera detaljerade upplysningar erhållits.

Ifråga om samtliga familjer hafva uppgjorts sammanställningar beträffande familjens bostadsort (d. v. s. den stat, i hvilken familjen bodde), husfaderns nationalitet och födelseort, antalet familjemedlemmar, med angifvande särskildt af de familjemedlemmar, som bidrogo till familjens uppehälle, barnens kön och ålder jämte deras skolgång eller arbete; vidare beträffande den industri eller det yrke, i hvilket husfadern arbetade, hans arbetsförtjänst under ett år och, om han var arbetslös, orsaken till och längden af arbetslösheten; slutligen beträffande familjens inkomster (deras storlek och hvarifrån de härflöto) samt utgifter för olika slag af lefnadskostnader, nämligen för bostad, vedbrand, lyse, lifsmedel, kläder och diverse, äfvensom rörande det antal rum, som familjen bebodde.

Ifråga om de 2 567 familjer, rörande hvilka mera detaljerade primäruppgifter stått att erhålla, utarbetades äfven mera ingående sammanställningar af utgifterna. Hvad först lifsmedel beträffar, verkställdes en uppdelning i 24 olika grupper, nämligen färskt oxkött, salt oxkött, färskt svinkött, salt svinkött, annat kött, fågel, fisk, ägg, mjölk, smör, ost, späck, te, kaffe, socker, sirap, finare och gröfre mjöl, bröd, ris, potatis, vissa andra vegetabilier, frukt, ättika och salader samt kryddor och slutligen andra lifsmedel. Afdelningens sammanställningar innehålla uppgift om det antal familjer, som förbrukade hvart och ett af dessa lifsmedel, samt familjernas utgifter för resp. slag af lifsmedel. Däremot förekomma inga uppgifter ifråga om kvantiteten af de förbrukade lifsmedlen.[1] I afdelningens sammanställningar meddelas vidare uppgift om det antal familjer, som hade utgifter för andra ändamål än lifsmedel, nämligen för hyra, amorteringar af skulder, vedbrand, lyse, kläder (med redovisning af utgifterna för kläder till mannen, hustrun och barnen hvar för sig), skatter, brand- och lifförsäkring, för medlemskap i fackförening eller andra föreningar, för religiösa ändamal, välgörenhet, möbler och husgeradsartiklar, böcker och tidningar, nöjen, spirituösa drycker, tobak, för sjukdoms- eller dödsfall och för andra ändamål. Slutligen redovisar afdelningen för ifrågavarande familjer med hänsyn till öfverskott eller brist i familjebudgeten, hvarvid särskildt angifves, huru öfverskottet placeras (kontant, i bank m. m.) eller huru bristen betäckts (genom lån, genom besparingar etc.).

Ifråga om de ofvannämnda s. k. normalfamiljerna (till antalet 11 156) redovisar afdelningen efter samma grunder som beträffande samtliga familjer (se ofvan), d. v. s. efter husfaderns nationalitet och med hänsyn till inkomster samt utgifter för lifsmedel, bostad, vedbrand, lyse, kläder och diverse. Därjämte lämnas äfven uppgift a de olika slagen af utgifter inom olika inkomstkategorier (under 200 dollars, 200—300 dollars, 300—400 dollars etc. intill 1 200 dollars eller däröfver) och inom familjer af olika storlek (inga barn, 1 barn, 2 barn, 3 barn, 4 barn, 5 barn).

Slutligen har afdelningen med afseende på de normalfamiljer, som lämnat detaljrikare uppgifter och hvilkas antal uppgick till 1 043, redovisat såväl kvantiteten af som kostnaden för förbrukningen af lifsmedel, specificerade på samma sätt som i sammanställningarna för de särskildt uttagna 2 567 familjerna (se ofvan).

Samtidigt med denna undersökning af de arbetande klassernas lefnadsförhållanden i Förenta Staterna verkställde afdelningen för sociala frågor därstädes jämväl en undersökning af minuthandelspriserna å 30 olika slags lifsmedel under åren 1890—1903 i

[1] En beräkning häraf har dock blifvit gjord i samband med den prisstatistiska undersökningen.

samma stater, hvarifrån lefnadskostnadsuppgifter erhållits. I redogörelsen för undersökningen af minuthandelspriserna hafva dessa sammanställts med uppgifterna om förbrukningen af och kostnaden för lifsmedel från lefnadskostnadsundersökningen, hvarigenom det blifvit möjligt, dels att beräkna kostnaderna för lifsmedel per normalfamilj under hvart och ett af åren 1890—1903, dels också att på grundvalen häraf följa lefnadskostnadernas stigande och sjunkande under nämnda period.

Board of Trade's internationella undersökningar. För de af afdelningen för arbetarfrågor inom engelska handelsdepartementet under år 1904 och följande år verkställda internationella lefnadskostnadsundersökningar redogöres i en särskild bilaga, som dock här af utrymmesskäl ej kunnat publiceras. Af denna framgår, att ifrågavarande undersökningar utgöra en kombination af en budgetsstatistisk och en detaljprisstatistisk undersökning rörande lifsmedels- och bostadskostnader. Den rent budgetsstatistiska undersökningen omfattar, hvad England beträffar, en tid af en vecka under oktober månad 1904 och afser kvantiteten af och utgifterna för lifsmedel i 1 944 familjer. Ifråga om familjernas sammansättning hafva blott sådana utvalts, som icke hade någon inneboende, utanför den trängre familjekretsen stående person. Med hänsyn till inkomster befinnas 596 familjer hafva öfver 40 shillings per vecka och 1 448 familjer under anförda belopp, men torde förstnämnda jämförelsevis höga veckoinkomst bero på, att i flera fall ej blott husfadern, utan äfven öfriga familjemedlemmar genom arbete mer eller mindre bidrogo tilll familjens uppehälle. Vidkommande familjernas fördelning på olika orter inom England, synes ingen särskild princip hafva följts vid utsändandet af enquêteformulären.

Budgetsundersökningen i Tyskland 1907. I Tyskland hafva på privat initiativ företagits en mängd budgetsstatistiska undersökningar, men endast några få sådana hafva verkställts på officiell väg. Af dessa senare må till en början omnämnas den i Berlin år 1903 utförda undersökningen, hvilken omfattade 908 hushåll, och hvartill primäruppgifterna införskaffats, icke genom hushållsböcker utan genom frågeformulär, som vid slutet af året skulle ifyllas af vederbörande familj. Därjämte kan framhållas den i Tyskland af engelska handelsministeriets afdelning för arbetarfrågor verkställda lefnadskostnadsundersökningen, hvilken ingår i Board of Trade's ofvannämnda internationella undersökningar. Denna undersökning omfattade 5 046 tyska hushallsbudgeter och utfördes, i likhet med motsvarande engelska, med tillhjälp af frågeformulär för en tid af en vecka. Den mest lärorika af de tyska budgetsundersökningarna är emellertid den af tyska rikets statistiska verk (»Kaiserliches Statistisches Amt») år 1907 verkställda, för hvilken här nedan lämnas en utförligare redogörelse.

Redan år 1902, då inom tyska rikets statistiska verk en afdelning för arbetsstatistik upprättades, framhölls vikten af, att en budgetsundersökning, såsom innefattande ett af de mest betydelsefulla områdena af socialstatistiken, af afdelningen komme att företagas. Då emellertid en sådan undersökning, för såvidt densamma skulle omfatta riket i dess helhet, näppeligen syntes kunna äga rum utan stöd af sakkunniga organ på olika orter, ansågs det vara lämpligast, att den företogs i gemenskap med de statistiska byråerna i de städer, där sådana funnos. För sådant ändamål diskuterades frågan vid flera af de konferenser, som årligen hållas mellan cheferna för anförda statistiska byråer; först vid den 20:de konferensen i Stuttgart 1906 fattades emellertid beslut om de statistiska byråernas medverkan till en budgetsundersökning af ifrågavarande slag. Konferensen uttalade, att undersökningen icke borde ske genom en enquête utan på grundvalen af hushållsböcker, till hvilka Rikets statistiska verk skulle uppgöra formulär. Dessa skulle tillhandahållas af det statistiska verket, men utlämnas och upptagas samt bearbetas af de olika statistiska byråerna. Resultaten af bearbetningen skulle tillställas det statistiska verket och publiceras af detsamma i en gemensam publikation.

Den största svårigheten vid undersökningen ansågs, på grund af tidigare erfarenheter, ligga i att kunna förmå vederbörande familjer att föra bok öfver utgifterna under ett helt år. Då det emellertid å ena sidan gjordes gällande, att uppgifter, som införskaffades vid slutet af ett år och ej grundade sig på föregående bokföring, vore att anse

som uppskattningar, hvilka endast skulle hafva ett relativt värde ur statistisk synpunkt, och å andra sidan att det af uppgifter, som insamlats endast för en vecka, svårligen kunde slutas till utgifterna under ett helt år, framställdes den tanken, att man kunde sammansätta en årsbudget af budgeter under kortare tidsperioder från olika familjer, som hade samma yrke, inkomster, antal barn och bostadsort och hvilka åtminstone en månads tid noggrant fört hushållsbok. Först kort innan undersökningen skulle påbörjas, eller i november 1906, synes man hafva börjat tvifla på riktigheten af detta förfaringssätt.[1] Rikets statistiska verk uttalade nämligen då i en rundskrifvelse till städernas statistiska byråer, att årsbudgeternas sammansättning af budgeter för kortare tidsperioder från olika familjer vore att anse som nödfallsutväg, och att de statistiska byråerna om möjligt skulle söka förmå vederbörande familjer att föra bok under ett helt år. Denna omständighet inskärptes ytterligare genom en rundskrifvelse af den 10 december 1906, i hvilken de statistiska byråerna uppmanades att medverka till att vederbörande förde hushållsbok under helt år. Samtidigt framhölls att, om också familjerna ej hade den sammansättning (nämligen man, hustru och 3—5 barn), som erfordrades enligt den uppgjorda planen, skulle denna omständighet ej vara något skäl att utesluta en i öfrigt lämplig familj från undersökningen.

Undersökningen afsåg ej att endast omfatta arbetarklassen, utan sattes blott en högsta gräns med afseende på inkomsten för de familjer, som borde blifva föremål för densamma, nämligen 3 000 Mark. Vid undersökningens fullföljande öfverskreds emellertid denna gräns af icke mindre än 141 familjer af de 852, som fört ordentlig hushållsbok under ett helt år och hvilka på grund häraf uttogos för den slutliga bearbetningen. Hvad i öfrigt beträffar urvalet af familjerna, öfverlämnades åt de statistiska byråerna att verkställa detta efter samråd med sjukkassor och arbetarorganisationer. Sedan förberedelserna till undersökningen blifvit mera kända och meddelanden därom stått att läsa i pressen, anmälde sig äfven talrikt enskilda personer, utan att vara utsporda, till deltagande i densamma. Särskildt vände sig lärarorganisationer och posttjänstemannaföreningar äfvensom några andra sammanslutningar i detta ändamål till Rikets statistiska verk. Såvidt de sålunda anmälda bodde i städer, där statistiska byråer funnos, hänvisades de till dessa; i annat fall öfversändes till dem direkt från Rikets statistiska verk hushållsböcker jämte nödiga upplysningar.

Hela antalet utdelade hushållsböcker utgjorde 4 136, hvaraf 3 933 distribuerades af de statistiska byråerna och 203 af Rikets statistiska verk. En del familjer förklarade emellertid genast från början, att de icke önskade deltaga i undersökningen; andra familjer afstodo, när de efter erhållandet af hushållsboken fått en föreställning om beskaffenheten af uppdraget (däraf 244 af dem, som erhållit böcker af de statistiska byraerna och 37 af dem, som erhållit böcker från Statistiska verket). Endast 3 855 familjer började alltså föra bok, och af dessa afstodo 280 (samtliga tillhörande dem, som erhållit böcker från de statistiska byråerna) efter några dagars eller någon veckas försök.

Hushållsböcker föreligga sålunda från 3 575 familjer. Af dessa omfatta emellertid endast 960 hushållsböcker, eller något mer än $^1/_4$, en tid af ett år (826 af dem som utdelats af de statistiska byråerna, och 134 af dem, som utdelats af Statistiska verket), 1 916 böcker afse en tid af 1—6 månader och 699 böcker en tid af 7—11 månader. Efter Statistiska verkets mening kan likväl resultatet i nu nämnda hänseende icke anses som dåligt. Såsom orsaker till att ett så stort antal eller nära $^3/_4$ icke fullföljt förandet af hushållsbok under ett års tid angifver Statistiska verket bland andra hushållsföreståndarens bortresa, sjukdom eller död eller andra oförutsedda omständigheter; en stor del af hushållen fortsatte säkerligen icke hushållsbokföringen, emedan densamma var ovan eller besvärlig för dem.

Hushållsböckerna skulle, enligt de meddelade instruktionerna, föras efter principen fri bokföring, d. v. s. utgifterna skulle uppföras i den ordning, som de gjordes, och

[1] Jfr K. Büchers kritik i »Zeitschrift für die gesammte Staatswissenschaft», årg. 1907, sid. 140 ff.

för hvarje månad skulle räkenskapsafslutning äga rum. I de först utdelade exemplaren af det Statistiska verkets hushållsbok var den första sidan för hvarje månad afsedd för en blott summarisk uppteckning af årsinkomster och veckoinkomster, enär hufvudvikten var lagd på en ingående och fullständig redogörelse för utgifterna. Omedelbart efter det undersökningen tagit sin början, i januari 1907, ändrades emellertid på grund af från olika håll framställda önskningar formuläret för hushållsboken för att möjliggöra ett uppteckнande för hvarje dag äfven af inkomsterna. I de senare distribuerade hushållsböckerna blef därför hvarje, för en dag af månaden afsedd sida uppdelad sålunda, att den öfre och mindre hälften reserverades för inkomsterna och den andra för utgifterna. I det stora flertalet fall kom denna form af hushållsboken till användning, då dels på många håll undersökningen ej tog sin början förrän i februari 1907 och dels på de orter, där undersökningen börjat redan under januari, man fortsatte förandet af hushållsboken äfven under januari månad 1908 och betraktade januari månad 1907 endast som en försöksmånad.

Till hvarje hushållsbok funnos fogade särskilda anvisningar. På första bladet af hushallsboken fanns ett formulär att ifylla för uppgifter rörande familjens sammansättning m. m. samt ett månads- och årssammandrag för inkomsterna. Det andra bladet upptog ett mönsterformulär, utvisande det sätt, efter hvilket boken skulle föras. Vissa statistiska byråer företogo emellertid ändringar i hushållsboksformuläret. Särskildt ägde detta rum i Hamburg. I de hushållsböcker, som utsändes af Hamburgs stads statistiska byrå, inhäftades nämligen särskilda formulär att ifyllas rörande familjemedlemmarnas personliga förhållanden och bostadsförhållanden. I Magdeburg begärdes speciella upplysningar rörande lön och arbetstid. Lübecks statistiska byrå utsände i slutet af redogörelseåret till de flesta familjer, som deltagit i undersökningen, särskilda enquêteformulär för kontroll och skulle å dessa formulär uppgifvas dels de periodiska inkomsterna och utgifterna, dels vissa personliga förhållanden. I en del städer kom, på grund af obenägenhet från hushållsboksförarnas sida att meddela mera ingående upplysningar angående inkomsterna, det ursprungliga, mindre detaljerade inkomstformuläret till användning.

Som villkor för deltagande i undersökningen uppställdes af flera familjer, att namn och adress skulle vara hemliga. I dessa fall försågs hushållsboken med kontrollnummer, och adressen blef endast känd för dem, som förmedlat familjens deltagande.

Som ofvan framhållits, ansåg Statistiska verket den största svarigheten vid undersökningen bestå däri, att en stor del af de familjer, som förklarat sig villiga att föra hushallsböcker, af en eller annan anledning skulle under undersökningens fortgång upphöra därmed. För att förekomma detta slappnande af intresset utlofvades af vissa statistiska byråer belöningar för fullständiga årsbudgeter; efter Statistiska verkets mening borde emellertid detta äga rum med stor urskillning för att icke sätta undersökningens tillförlitlighet på spel. Flertalet statistiska byråer hafva därför ej vid undersökningens början, utan först efter det några månader förflutit, utlofvat sådana belöningar, för att blott de familjer, som redan från början ådagalagt ett oegennyttigt intresse för saken, skulle sporras att fullfölja förandet af hushållsbok under helt år. Det var dock endast i ett mindre antal städer, som sådana penningbelöningar förekommo, och uppgingo dessa till högst 25 Mark (af en arbetsgifvare åt de bland hans arbetare, som förde böcker) och lägst 5 Mark. I några fall förekommo äfven bokpremier.

Primärmaterialets införskaffande genom hushållsböcker möjliggör en mera ingående bearbetning än om enquêtemetoden (vare sig muntlig eller skriftlig) användes för ifrågavarande ändamål. Bearbetningen af det tyska materialet har också medfört som resultat ganska detaljerade upplysningar rörande de undersökta familjernas lefnadskostnader och lefnadsförhållanden. Förutom en sammanställning beträffande inkomster och utgifter för hvart och ett af de 852 hushåll, bearbetningen omfattar, finnas sålunda sammanställningar af de olika hushållen, inordnade i grupper, efter ortstorlek, efter antalet medlemmar i familjen, efter inkomstklasser (under 1 200 Mark, 1 200—1 600 Mark, 1 600—2 000 Mark, 2 000—2 500 Mark, 2 500—3 000 Mark, 3 000—4 000

Mark, 4 000—5 000 Mark, öfver 5 000 Mark), efter yrkesgrupper och efter sociala klasser (arbetare, lärare och tjänstemän). Dessutom har Statistiska verket utarbetat en särskild sammanställning för 391 »normalfamiljer» (härunder innefattades sådana, som bestodo blott af föräldrar och minderåriga barn eller blott af ett barnlöst äkta par, och hvilkas sammansättning under räkenskapsårets lopp ej undergått någon förändring) äfvensom specialtabeller rörande näringsmedelsförbrukningen samt rörande förbrukningen af alkoholhaltiga drycker.

Ifråga om olika slag af inkomster och utgifter medgifver en undersökning, som är grundad på hushållsböcker, en långt gående specialisering vid bearbetningen. Sålunda fördelades vid den tyska undersökningen inkomsterna under sju titlar och utgifterna under sexton titlar förutom sparade medel, hvarjämte med afseende på speciellt utgifterna för närings- och njutningsmedel skedde ytterligare en fördelning i 21 grupper. Inkomsttitlarna voro: mannens arbetsinkomst, inkomst af mannens bisysselsättningar, hustruns inkomst, barnens bidrag, inkomst af uthyrning, andra kontanta inkomster, inkomster in natura. Utgiftstitlarna voro: närings- och njutningsmedel, beklädnad, tvätt- och rengöring, bostad och inventarier, värme och belysning, hygien, utgifter till skola och undervisning, utgifter till intellektuella ändamål och förströelser, skatter till stat, skola och kyrka, försäkringsafgifter, resor, utgifter för tjänare, gåfvor, amortering, och räntor, arbetsomkostnader, andra utgifter, på andra titlar icke fördelad förbrukning in natura, besparingar. Utgifterna för »närings- och njutningsmedel» äro vidare uppdelade i följande grupper: kött, skinka o. s. v., korf, fisk (äfven rökt), smör, flott, margarin o. s. v., ost, ägg, potatis, grönsaker, salt, kryddor och olja, socker, sirap och honung, mjöl, ris och skidfrukter, drufvor och sydfrukter, bröd och annat bakverk, kaffe och kaffesurrogat, te, choklad och kakao, mjölk, öfriga drycker förtärda i hemmet, tobak och cigarrer, utgifter på värdshus.

Till berättelsen öfver undersökningen är fogad ett räkenskapssammandrag för sådana hushåll, som fört böcker för kortare tid än 12 månader, men dock minst 7 månader, till ett antal af 117 stycken. Däremot äro ej dessa husshållsuppgifter af Statistiska verket bearbetade, och rörande de 1 916 hushåll, som fört böcker under kortare tid än 7 månader, hafva ej ens räkenskapssammandrag hittills publicerats. Häraf synes framgå, såsom redan förut påpekats, att det Statistiska verket öfvergifvit den före undersökningens företagande uppgjorda planen att söka erhålla årsräkenskaper genom att sammanställa hushållsuppgifter från olika hushåll med lika sammansättning och i öfrigt lika förhållanden. Skälet härtill torde säkerligen vara, att det vid bearbetningen visade sig nästan omöjligt att erhålla en sådan öfverensstämmelse ifråga om familjernas sammansättning, inkomstklass o. s. v., att deras resp. hushållsräkenskaper lämpligen kunde sammanföras till representativa årsbudgeter.

Den danska undersökningen af år 1897. Sedan genom lagen af den 16 december 1895 statens statistiska byrå i Danmark bland öfriga nya uppgifter äfven fått sig tillagdt insamlandet af upplysningar rörande »lefnadsförhållandena i olika samhällsklasser, bland annat ifråga om närings- och förbrukningsförhållandena», vidtog statistiska byrån omedelbart efter omorganiseringen förberedande åtgärder för att tillgodose denna uppgift, hvarvid man fäste särskildt afseende på att verkställa en hushållsstatistisk undersökning bland arbetarklassen. Denna statistik skulle lämna upplysningar om arbetarnas inkomster och hvarifrån dessa inkomster härflöto samt storleken af arbetarnas utgifter och dessas fördelning efter olika ändamål. För att erhålla en sådan statistik ansåg byrån det vara nödvändigt att intressera en del arbetarfamiljer för frågan och söka förmå dem att under loppet af ett år föra räkenskaper i hushallsböcker, hvilka skulle vara så beskaffade, att de å ena sidan kunde användas för detta ändamål i hushållen, men å andra sidan vore lämpliga för en statistisk bearbetning.

Förberedelserna för undersökningen ägde rum under år 1896, och med bistånd af sakkunniga (arbetare och sjukkassemän) uppgjordes formulär till hushållsbok både för städernas och landsbygdens arbetare.

Vid fördelningen af hushållsböckerna synes man ej hafva följt någon viss princip. Under senare hälften af år 1896 hänvände sig statistiska byrån genom en cirkulärskrifvelse till ett antal folkskollärare, som i allmänhet också voro sjukkassemän, och hvilka kunde antagas hafva mera personlig kännedom om arbetarbefolkningen å vederbörande platser, med anhållan, att de ville utdela hushållsböcker till ett antal af högst fem bland de å orten boende arbetarfamiljer, som voro villiga och lämpliga att föra noggranna räkenskaper under ett år, äfvensom att de under fortgången af undersökningen ville gifva husmödrarna vägledning vid hushållsbokens ifyllande. Ifråga om grunderna för fördelningen af hushållsböckerna fanns i skrifvelsen endast omnämndt, att undersökningen skulle omfatta handtverkare och arbetare i inskränkt betydelse.

Genom de folkskollärare, som förklarat sig villiga att åtaga sig den ofvannämnda uppgiften, utdelade byrån i slutet af 1896 hushållsböcker till ett antal af 390, däraf 345 till landsbygden och 45 till städerna (med undantag för Köpenhamn). I början af 1898 fick byrån mottaga 296 af dessa böcker, vederbörligen ifyllda. Dessutom utdelades genom facktöreningarna i Köpenhamn 60 hushållsböcker, af hvilka 32 ifyllda öfverlämnades till byrån i början af 1898.

Af de sålunda ifyllda hushållsböckerna (328) lämpade sig emellertid endast 268 böcker för statistisk bearbetning, nämligen 218 böcker från landet, 23 från landsortsstäderna och 27 från Köpenhamn.

Af det formulär till hushållsbok, som användes vid den danska undersökningen, framgår, att den, som förestod hushållet, hade att införa inkomster och utgifter under vissa på förhand bestämda rubriker. Hushållsboken skulle föras från vecka till vecka. Efter hvarje utgiftstitel skulle i allmänhet kvantiteten uppföras; för vissa varor har emellertid statistiska byrån icke ansett sig kunna begära kvantitetsuppgifter, emedan de icke köpas efter vikt, såsom ifråga om bröd, grönsaker o. s. v.[1]

Den finska lefnadskostnadsundersökningen åren 1908—1909. Till raden af de hushållsstatistiska undersökningar, som af officiella myndigheter utförts under det senaste decenniet, kan fogas den nyligen (dec. 1911) af Finlands industristyrelse publicerade »Undersökning af yrkesarbetares lefnadsvillkor i Finland 1908—1909».

De för primärmaterialets införskaffande utarbetade hushållsböckerna utdelades mot slutet af år 1907 och fördes under 12 månaders tid åren 1908 och 1909. Premier a 12 à 15 finska mark hade utlofvats till arbetarfamiljer, som under ett helt års tid förde hushållsbok enligt det utlämnade formuläret. I olikhet med hvad fallet var vid den tyska och den Stockholmska undersökningen (med hvilka den finska eljest i flera hänseenden inbjuder till jämförelse), utdelades böckerna endast till egentliga yrkesarbetare, om hvilka man kunde förutsätta, att deras årsinkomst icke komme att öfverstiga 3 000 finska mark (= 2 160 kronor). Att detta belopp i ett fåtal fall (11 af de 380 publicerade hushållsböckerna) öfverskridits är att tillskrifva den omständigheten, att posterna »öfriga familjemedlemmars inkomst» och »öfriga inkomster» höjde totalsumman till något öfver 3 000 finska mark.

Undersökningen omfattade samtliga de 9 finska städer, som år 1908 hade en befolkning af mer än 9 000 invånare, samt dessutom Borgå (med c:a 5 500 invånare) och Forssa (med c:a 3 500 invånare). Antalet hushåll, som deltagit i undersökningen, utgjorde i förhållande till invånarantalet i de undersökta städerna en betydligt större andel, än hvad fallet var i den tyska undersökningen. Efterföljande tablå, hvari för

[1] Den förut omnämnda, ännu ej fullbordade undersökningen år 1909 af danska statens statistiska byrå angående lefnadskostnaderna för de mindre bemedlade samhällsklasserna omfattar såväl städer som landsbygd. Genom förmedling af fackföreningar, sjukkassor, landtmanna- och småbrukarföreningar hade ett större antal efter en ganska detaljerad plan uppställda hushållsböcker placerats hos familjer, som åtogo sig att vecka för vecka under hela året 1909 i dem införa inkomster och utgifter. Af dessa böcker hafva till byrån återkommit c:a 550 i sådant skick, att de kunde användas vid bearbetningen. Denna är som sagdt ännu ej fullbordad; för det från Köpenhamn införskaffade materialet föreligger emellertid en förberedande redogörelse, omfattande 76 hushåll.

jämförelses skull äfven medtagits motsvarande tal från den tyska och Stockholmska undersökningen, lämnar en öfversikt af antalet utlämnade, påbörjade, återlämnade, godkända och publicerade hushållsböcker.

	Antal hushållsböcker. (Afseende 12 månader).									
	Utlämnade.		Påbörjade.		Återlämnade.		Godkända.		Publicerade.	
	Absolut.	%	Absolut.	%	Absolut.	%	Absolut.	%	Absolut.	%
Finska undersökningen	953	100·0	490	51·4	388	40·7	380	39·9	380	39·9
Tyska »	4 136	100·0	3 575	86·4	960	23·2	—	—	852	20·6
Stockholmska »	270	100·0	—	—	184	68·2	177	65·6	150	55·6

Af 953 utdelade hushållsböcker hade alltså 490 eller 51·4 % återlämnats, försedda med hushållsanteckningar under en tid af 12 månader. Af dessa blefvo till publicering godkända 380 eller 39·9 % af samtliga utdelade böcker. Motsvarande siffra för den tyska undersökningen var 20·6 % och för Stockholmsundersökningen 55·6 %. Resultatet har således vid denna liksom vid undersökningen i Stockholm blifvit betydligt bättre än vid den tyska undersökningen, och berodde detta tvifvelsutan på att premier på förhand utlofvades för under ett helt års tid förda böcker. (Vid den tyska undersökningen utdelades visserligen också i flera städer premier, men endast i ett fåtal fall utlofvades dessa före hushållsbokföringens början. Detta synes hafva bidragit till, att vid den tyska undersökningen så många redan efter ett par dagar eller veckor slutade med det besvärliga dagliga inskrifvandet af detaljerade inkomster och utgifter).

I olikhet med förhållandet vid de flesta föregående undersökningar af liknande slag erhöllo hushållsföreståndarna icke några tryckta föreskrifter angående förandet af böckerna. Instruktion rörande sättet för bokföringen lämnades nämligen direkt af ombuden. Bokförarna hade att dag för dag »med största noggrannhet» enligt muntligen gifna anvisningar införa sina inkomst- och utgiftsposter i hushållsboken. Inga som helst uträkningar behöfde göras af bokförarna själfva; i många fall medförde barnen böckerna till sin lärarinna i skolan i och för granskning.

Undersökningens ledare har personligen å respektive undersökningsorter instruerat lämpliga ombud, hvilket gifvetvis tagit en afsevärd tid i anspråk. Ombuden voro 43 till antalet, däribland 13 lärarinnor, 4 lärare och 20 privata personer.

Hushållsboken innehöll till en början följande, för vinnande af erforderlig upplysning om bokförarens sociala förhållande afsedda frågor: hushållsföreståndarens namn, födelsear, yrke (yrkesspecialitet), civilstånd (gift? ogift? änka? frånskild?); antal öfriga hemmavarande familjemedlemmar; antal hemmavarande barn; barnens ålder och kön (dock endast summariskt, ej kombinering af ålder och kön); antal öfriga medlemmar i hushållet (inackorderad? matgäst? rumsgäst?); samt boningsort och adress. Däremot hafva i motsats till förhållandet vid Stockholmsundersökningen, inga särskilda uppgifter begärts ifråga om kortare eller längre bortovaro eller om tillfälliga gäster.

Af formuläret framgår att inkomster och utgifter skulle införas dagligen (eller rättare vid dagens slut?) i hushållsboken under resp. fasta rubriker, alltså enligt samma metod, som tillämpades vid den danska undersökningen. Hvad valet af de fasta inkomst- och utgiftsposterna beträffar, har den tyska undersökningen synbarligen fått tjäna som mönster. Inkomsterna skulle uppgifvas per vecka enligt följande rubriker: hushållsföreståndarens fasta arbetslön a) i kontant, b) in natura (beräknadt i penningar, där

så ske kunde); biförtjänster; öfriga familjemedlemmars arbetsförtjänst; inackorderingsafgift; öfriga inkomster. Man afstod af principiella skäl från en uppdelning af öfriga familjemedlemmars arbetsförtjänst — hustruns och barnens — ty man önskade undvika frågor, »hvilkas sanningsenliga besvarande kunde leda till konflikter familjemedlemmarna emellan».

Såsom fallet var vid den amerikanska (1903) och den tyska (1909) undersökningen har äfven vid den finska särskild uppmärksamhet ägnats åt de s. k. normalfamiljerna. Begreppet normalfamilj har dock i den finska undersökningen tagits i något vidsträcktare bemärkelse än i de två andra, i det familjer med barn under 18 år medtagits; eljest brukar gränsen dragas vid 15 års ålder.

De genomsnittliga utgifterna hafva publicerats efter olika förmögenhetsgrupper dels med hänsynstagande till personantalet, dels med reduktion per konsumtionsenhet (= vuxen man) för hvarje stad för sig. Den vid konsumtionsenhetsberäkningen använda enhetsskalan öfverensstämmer i hufvudsak med den vid den tyska och vid den Stockholmska undersökningen använda.

Märkligt nog ansågs det, att uppgifter angående familjernas kvantitativa konsumtion af resp. födoämnen (i kg., liter o. s. v.) icke lämpligen borde efterforskas, emedan dylika frågor »icke äro så enkla, att svaren af hvar man utan tidsutdräkt och andra skolkunskaper än läsa och skrifva kunna i hushållsboken noteras». Hafva alltså icke kvantiteterna af den förbrukade födan direkt efterforskats, så hafva i stället indirekt de konsumerade mängderna erhållits; huru därvid i detalj förfarits, framgår icke klart af beskrifningen å sid. 77—78 i publikationen, men är det i allt fall tydligt att *en mycket summarisk metod användts. De erhållna kvantiteterna hafva nämligen ej* beräknats för hvarje ort (och hushåll) för sig, utan detaljmedelpriserna per varuslag för hela landet (representeradt af ett visst antal orter) hafva kombinerats med genomsnittsutgifterna per normalhushall, och på detta sätt hafva för olika förmögenhetsgrupper inom normalfamiljer erhållits konsumtionen per kg., liter och styck för hvarje konsumtionsenhet.

Såsom en nyhet för undersökningar af hithörande slag kan betecknas, att vid den finska lefnadskostnadsundersökningen uppgifter inhämtats äfven från enmanshushåll. Antalet undersökta dylika budgeter var emellertid ganska ringa, nämligen endast 30 (afseende 7 män och 23 kvinnor), och visade det sig särskildt förknippadt med svårigheten att erhålla uppgifter från ogifta män, beroende på det bland dem ofta förekommande ombytet af bostad, arbete m. m.

Slutligen må nämnas, att 50 arbetarfamiljers budgeter gjorts till föremål för en mera ingående monografisk behandling, hvarvid deras månadsvis förda räkenskaper blifvit i detalj publicerade.

Stockholmsundersökningen under 1907—1908. För denna undersökning har lämnats en här utesluten, utförlig redogörelse, författad af den tjänsteman i Stockholms stads statistiska kontor, åt hvilken undersökningens utförande och bearbetande närmast var anförtrodd. Härtill voro äfven fogade de anvisningar, som af kontoret gifvits rörande hushållsböckernas förande, och det formulär för hushållsbok, som vid undersökningen användes.

Sammanfattning af erfarenheterna från de utländska undersökningarna.

*Af den föregående redogörelsen för de viktigaste, under senare år af offentliga myn*digheter föranstaltade undersökningar rörande lefnadskostnaderna torde framga, att de saväl till sin omfattning och sitt innehåll som med hänsyn till den vid deras företagande använda metoden i hög grad växla. Med hänsyn till planläggning och utförande torde detta slags undersökningar också i flera afseenden befinna sig på experimentets stadium. Redan nu torde dock betydande erfarenheter hafva vunnits, som vid planläggningen af en ny undersökning lämpligen böra tillgodogöras. En sammanfattande

framställning af dessa erfarenhetsrön ur vissa ledande synpunkter synes därför böra utgöra ett viktigt led i den förberedande utredningen rörande företagandet af en omfattande lefnadskostnadsundersökning i Sverige.

Hushållet som enhet vid undersökningarna. För att vinna en inblick i konsumtionsförhållandena bland och lefnadskostnaderna för en viss grupp individer har man hittills sökt erhålla förbrukningen och kostnaderna per hushåll: hushållet har med andra ord varit enheten vid undersökningarna. Då hushållsbegreppet sålunda har varit det centrala för dessa, torde det vara nödvändigt att först och främst ägna uppmärksamheten at detsamma.

Hittills torde familjehushållet, d. v. s. ett sådant hushåll, som består af två eller flera personer, hvilka äro i blodsförvantskap med hvarandra, i regeln af man och hustru med barn, hafva uppfattats såsom det normala och det ojämförligt vanligaste hushållet. På grund häraf har man trott sig genom förbruknings- och lefnadskostnadsuppgifter från sådana hushåll kunna erhålla de viktigaste uttrycken för genomsnittet af eller det typiska för förbrukning och lefnadskostnader inom en viss grupp af samhället. Denna uppfattning framträder särskildt i de undersökningar, där man begränsat primärmaterialets insamlande så mycket som möjligt till de rena familjehushållen. Otvifvelaktigt hafva också familjehushållen den största betydelse med hänsyn till förbrukningen inom samhället, liksom de äfven torde vara de relativt talrikaste. Emellertid synes detta hafva varit fallet i väsentligt högre grad förr än nu och för öfrigt göra sig mera gällande på landsbygden än i städerna. Nödvändigheten att tidigt skaffa sig utkomst och utvecklingen af samfärdsel och industri hafva nämligen i det moderna samhället verkat söndersplittrande på familjehushållningen och gynnat uppkomsten af andra hushållsformer.

Någon undersökning rörande olika hushållsformer och deras förekomst finnes ej verkställd i Sverige. Att emellertid familjehushållningen relativt taget gått tillbaka i betydelse och omfattning, därpå torde bland annat den sjunkande giftermålsfrekvensen lämna patagliga bevis. Vissa upplysningar i detta afseende stå jämväl att vinna ur de undersökningar, som af Kommerskollegium verkställts rörande arbetsförhållandena inom olika industrigrenar, nämligen bagerierna 1897, tobaksindustrien 1898, mekaniska verkstadsindustrien 1899—1900 och tryckerierna 1903. I dessa undersökningar förekomma nämligen bland annat äfven uppgifter om civilståndsfördelningen bland arbetarna. Enahanda uppgifter finnas ocksa publicerade i berättelsen öfver arbetslöshetsräkningen 1908—09. Resultaten af dessa undersökningar i nu nämnda afseende äro sammanställda i nedanstående tabell:

Undersökning.	Manliga arbetare.[1]		Kvinnliga arbetare.[1]		Summa.[1]	
	Ogifta.	Gifta.	Ogifta.	Gifta.	Ogifta.	Gifta.
	%	%	%	%	%	%
Bagerierna 1897 (2 816 arb.)	60·3	18·4	20·9	0·4	81·2	18·8
Tobaksindustrien 1898 (3 412 arb.)	14·0	21·2	46·2	18·6	60·2	39·8
Större mekaniska verkstäder 1899 (10 858 arb.)	39·2	60·8	—	—	39·2	60·8
Mindre mekaniska verkstäder 1899 (10 011 arb.)	40·4	59·6	—	—	40·4	59·6
Däraf: i städer	42·8	57·2	—	—	42·8	57·2
» på landsbygden	35·3	64·7	—	—	35·3	64·7
Tryckerierna 1903 (5 939 arb.)	41·5	34·0	22·5	2·0	64·0	36·0
Arbetslöshetsräkningen 1908—09 (20 106 arb.)	43·4	53·8	1·5	1·3	44·9	55·1

[1] Bland »gifta» äro äfven inberäknade änklingar, änkor och frånskilda.

Af tabellen framgår, att i vissa industrier, nämligen bagerier, tobaksfabriker och tryckerier, de ogifta arbetarna äro talrikare än de gifta arbetarna — något som åtminstone delvis torde kunna förklaras däraf, att i nämnda industrier äfven kvinnlig arbetskraft i större eller mindre utsträckning tages i anspråk — under det att i den mekaniska verkstadsindustrien de gifta arbetarna äro relativt flera. Förhållandet mellan gifta och ogifta arbetare kan emellertid gifvetvis ej anses riktigt återgifva förhållandet mellan arbetare, tillhörande familjehushåll, och arbetare tillhörande andra hushållsformer, då dels äfven den ogifta arbetaren kan hafva grundat eget familjehushåll, dels en ej obetydlig del af de yngre ogifta arbetarna torde bo hos sina föräldrar och sålunda tillhöra familjehushåll. Är det senare fallet, har dock, hvilket längre fram utförligare skall uppvisas, familjehushållet en helt annan sammansättning än det familjehushåll, som vanligen uppfattas som det »normala» hushållet, och som består af man, hustru och barn, där mannen eller hustrun eller båda förskaffa hushållet medel och där de öfriga medlemmarna blott äro konsumenter. Af den ofvan gjorda sammanställningen framgår i hvarje fall, att den »normala» familjehushållningen bland arbetarna i vissa yrken icke har en så stor betydelse, som man hittills torde hafva antagit, och att det därför starkt kan ifrågasättas, huruvida en lefnadskostnadsundersökning, som enbart inhämtar sitt material från familjehushåll eller ännu mera från »normala» familjehushåll, kan anses gifva ett riktigt uttryck för lefnadskostnaderna, särskildt om undersökningen afser industriarbetarna.

I högre grad än någon annan kan en representativ undersökning — och hvarje undersökning af lefnadskostnaderna måste af vissa skäl inskränka sig till ett representativt urval bland hushållen — leda till betänkliga fel i resultatet, om ej undersökningens föremål redan på ett förberedande stadium noggrant analyserats ur olika synpunkter. Särskildt när man söker erhålla medeltal för kostnaderna för olika lifsmedel och andra förbrukningsartiklar, är det nödvändigt att skilja icke blott mellan hushåll inom olika samhällsklasser (resp. yrken) eller olika inkomstgrupper eller på olika orter, utan också mellan olika hushåll, som på grund af hushållets egen beskaffenhet, dess medlemmars antal och förhållande till hushållet hafva att uppvisa väsentliga skiljaktigheter med hänsyn till förbrukning och kostnader. I det följande skall därför lämnas en kortfattad framställning af de olika hushållsformerna i det moderna samhället för att på så sätt erhålla en säker grund för bedömande af hushållsurvalet i de föregående undersökningarna.

Med ett hushåll förstås i allmänhet den primära formation i det mänskliga samhället, genom hvilket individen får vissa viktigare lefnadsbehof tillfredsställda, främst näringsbehofvet och behofvet af hvila. I och för dessa behofs tillgodoseende måste hushållet vara i besittning af dels lifsmedel, dels en viss bostad, och framträder hushållet i dessa afseenden såsom en sina medlemmar omfattande ekonomisk enhet.

Med hänsyn till det sätt, hvarpå hushållet kommer i besittning af medlen för de mänskliga behofvens tillgodoseende, äro två hufvudformer af hushåll möjliga. Dels kan hushållet vara i besittning af den jord, å hvilken hushållet finnes, och förskaffa sig lifsmedlen hufvudsakligen af dess afkastning, *naturahushåll*. Denna form af hushållning, som är den ursprungliga och under äldre tider förhärskande, återfinnes företrädesvis på landsbygden. Dels kan hushållet förskaffa sig område och lifsmedel hufvudsakligen genom penningar som bytesmedel, *penninghushåll*. Denna form af hushållning finnes i öfvervägande grad i städerna. En mängd mellanformer mellan dessa olika hufvudslag af hushållning förekomma numera särskildt på landsbygden.

För en undersökning af lefnadskostnaderna hafva dessa båda hushållsformer särskildt intresse ur flera synpunkter. Naturahushållet får nämligen en mängd lifsförnödenheter och bostad till själfkostnadspriser, under det de flesta af de större utgifterna i ett penninghushåll innehålla icke blott själfkostnaderna, utan äfven bland annat af distributörerna pålagda afgifter och profit samt ofta indirekta skatter. Samtliga lefnadskostnader i ett penninghushåll äro därför betydligt större än motsvarande kostnader i ett

naturahushåll, under förutsättning att hushållen med hänsyn till sina medlemmars ställning och lefnadsstandard äro lika.

Ifråga om primärmaterialets insamlande erbjuder emellertid en lefnadskostnadsundersökning för en samhällsklass, som väsentligen lefver i naturahushåll, betydligt större svårigheter än en motsvarande undersökning, hvars material företrädesvis skulle hämtas från penninghushåll. Då nämligen åtminstone delen af såväl intäkter som förbrukning i naturahushållet måste förvandlas till penningvärden, kan en undersökning af naturahushållen inom ett större område lätt gifva mindre tillförlitliga och ej fullt likvärdiga resultat. De härmed förbundna svårigheterna torde vara ett af skälen till, att de på officiellt initiativ företagna lefnadskostnadsundersökningarna, med undantag för den danska undersökningen, endast omfattat penninghushåll.

Med hänsyn till hushållsmedlemmarnas antal kan man skilja mellan *enmanshushåll* och *flermanshushåll*. Den från lefnadskostnadssynpunkt betydande skillnaden mellan dessa båda former består däri, att i enmanshushållet den för hushållet produktive alltid samtidigt är den enda konsumenten, under det att i flermanshushållen enbart konsumerande personer vanligen finnas bredvid den eller de för hushållet produktiva. I den mån som samtliga medlemmar af hushållet äro för detsamma produktiva, närmar sig flermanshushallet att vara ett af flera enmanshushåll bestående sammansatt hushåll.

I ett flermanshushåll kunna de för hushållet produktiva medlemmarna bidraga till hushållets förråd eller kassa antingen med hela sin intäkt eller blott med en viss, öfverenskommen del. I det förra fallet föreligger ett *enkelt flermanshushåll* emedan medlemmarnas samtliga lefnadsbehof helt och hållet tillgodoses af hushållet. I hushållsbudgeten för ett enkelt flermanshushåll erhållas därför uttömmande uppgifter om medlemmarnas förbrukning och lefnadskostnader. I det senare fallet åter föreligger ett *blandadt flermanshushåll* emedan några medlemmars samtliga lefnadsbehof tillgodoses af hushållet, under det andra medlemmars lefnadsbehof endast i vissa afseenden tillgodoses af hushållet, men i öfriga afseenden af hvad dessa medlemmar självständigt disponera. I ett hushåll med inneboende gäster få dessa sålunda endast sina bostadsbehof tillgodosedda genom det blandade flermanshushållet, men deras förbrukning i öfrigt äger rum utan förmedling af detsamma. Likaså få spisande gäster i ett blandadt flermanshushåll endast sina viktigare närings- och njutningsmedelsbehof tillfredsställda genom flermanshushållet. På grund häraf återger hushållsbudgeten för ett blandadt flermanshushåll endast delvis medlemmarnas förbrukning, resp. lefnadskostnader.

Ett blandadt hushåll kan anses i vanliga fall utgöras af ett enkelt flermanshushåll, oftast familjehushåll, med därmed i vissa afseenden förbundna enmanshushåll. Sådana blandade hushåll torde förekomma i större omfattning än man hittills föreställt sig. Till sådana hushåll får nämligen räknas icke blott de hushåll, där inneboende, inackorderade eller spisande gäster finnas, utan äfven alla de hushåll, där någon eller några af familjemedlemmarna, vanligen barnen, självständigt disponera öfver en större eller mindre del af sina inkomster. I anförda hushåll torde dylika familjemedlemmars tillskott till hushållets kassa uppfattas som ersättning för vissa förmåner, vanligen föda och bostad, och ifrågavarande medlemmar kunna därför ur ekonomisk synpunkt anses vara likställda med en inackorderad, utom familjekretsen stående person.

I hittillsvarande undersökningar synes ej tillbörligt afseende hafva fästs vid ofvannämnda förhållande, utan har man i allmänhet behandlat hvarje familjehushåll såsom enkelt flermanshushåll. Vid den tyska lefnadskostnadsundersökningen skulle visserligen i hushållsboken barnens hela inkomst uppgifvas, men blott den del, hvarmed de bidrogo till hushållet, skulle medräknas bland hushållets inkomster. Därigenom blir i ett sa beskaffadt hushåll kostnaden för den förbrukning, i hvilken barnen deltaga (vanligen föda, bostad och vedbrand) proportionsvis större i förhållande till hushållets öfriga lefnadskostnader, än hvad fallet är i ett enkelt flermanshushåll, där hushållskostnaderna hänföra sig till samtliga medlemmars totala förbrukning. Vidare bör gent emot ett

sådant förfaringssätt, som användts vid den tyska undersökningen, anmärkas, att några uppgifter icke erhållas om samtliga lefnadskostnaderna för de familjemedlemmar, som blott delvis deltaga i konsumtionen.

Samma anmärkningar kunna i lika hög grad riktas mot de undersökningar, som ej vid materialets bearbetning skilt mellan enkla flermanshushåll och de blandade flermanshushåll, som haft inneboende (d. v. s. personer, som betala enbart för bostad) eller inackorderade (d. v. s. personer, som betala saväl för bostad som för spisning) eller spisande gäster (d. v. s. personer, som enbart betala för spisning). Lefnadskostnaderna för dessa personer, hvilka, såsom förut nämnts, böra i och för sig anses utgöra enmanshushåll, kunna ej i sin helhet erhållas ur det blandade hushållets budget.

De blandade hushållens antal torde särskildt i städerna vara ganska betydande, något som också framgår af de inom Kommerskollegium verkställda arbetsstatistiska undersökningarna rörande olika industrier i Sverige. Bland arbetare, anställda vid de större egentliga mekaniska verkstäderna 1899—1900, hade 7 068 eller 58·9 % af hela antalet särskild bostad, under det 4 923 eller 41·1 % saknade särskild bostad. Af dessa senare delade 545 eller 4·6 % rum med kamrat, 3 368 eller 19·7 % voro inneboende hos föräldrar och 2 010 eller 16·8 % voro inneboende hos andra. — Bland arbetare, anställda vid mindre mekaniska verkstäder 1899—1900, hade 6 347 eller 57·4 % egen bostad, och 4 716 eller 42·6 % voro inneboende, hvaraf 2 674 eller 24·2 % hos föräldrar och 2 042 eller 18·4 % hos andra. I städerna fanns ett procentuellt större antal inneboende än på landsbygden, hvilket framgår af följande procentiska sammanställning (afseende arbetare, anställda vid mindre mekaniska verkstäder 1899—1900):

	Städer.	Landsbygd.	Summa.
	%	%	%
Arbetare med särskild bostad	55·3	61·4	57·4
Inneboende	44·7	38·6	42·6
Däraf: hos föräldrar	21·8	28·9	24·2
» » andra	22·9	9·7	18·4

Bland de vid undersökningen af tryckerier och därmed förenad handtering år 1903 redovisade arbetare fanns ett betydligt större antal inneboende (hos föräldrar eller andra) än med egen bostad. Ifrågavarande förhållande framgår af följande tablå, där dock endast de relativa talen medtagits:

	Män.	Kvinnor.	Summa.
	%	%	%
Arbetare med särskild bostad	40·1	13·1	33·3
Inneboende	59·9	86·9	66·7
Däraf: hos föräldrar	46·7	73·2	53·4
» » andra	13·2	13·7	13·3

Af ofvanstående arbetare, vid tryckerier och därmed förenad handtering, hade sålunda blott omkring $^1/_3$ egen bostad. Däremot voro $^2/_3$ inneboende, hvaraf öfver hälften hos föräldrar. Särskildt befanns detta vara förhållandet med de kvinnliga arbetarna, af hvilka, som synes, nära $^3/_4$ voro inneboende hos föräldrar.

Beträffande de 150 hushåll, hvilka lefnadskostnadsundersökningen i Stockholm 1907 omfattar, har konstaterats, att 62 hade inneboende, inackorderade eller spisande gäster.

Ifrån det blandade flermanshushållet måste skiljas sådana flermanshushåll, där samtliga medlemmar endast få en del af sina behof tillgodosedda. Man skulle kunna kalla dessa sistnämnda för *sammansatta hushåll*, enär hvarje medlem för sig är att anse som ett enmanshushall. Denna hushållsgrupp, som till antalet är föga betydande, omfattar däremot förhållandevis många individer. Hit äro att räkna hotell, restauranter, matställen m. fl. dylika anstalter.

Såsom förut nämnts, hafva de hittillsvarande undersökningarna ej omfattat andra hushåll än familjehushåll, och på grundvalen af materialet från dessa har statistiken rörande förbrukning och lefnadskostnader inom en viss samhällsklass erhållits. Af den

ofvan lämnade framställningen framgår emellertid, att en sådan statistik måste anses vara ofullständig, så länge man dels icke införskaffar material från de talrikt förekommande enmanshushållen och dels icke vid bearbetningen af primärmaterialet skiljer mellan olika hushållsformer, främst mellan enkla och blandade flermanshushåll. Några undersökningar hafva dock visat tendenser i denna riktning, men på grund af en bristande analys af undersökningens föremål hafva de endast delvis tillgodosett dessa fordringar. Vid bearbetandet af primärmaterialet till den engelska undersökningen utsöndrades sålunda alla hushållsuppgifter från familjer, som haft främmande personer i hushållet (lodgers). Vid planläggningen af den tyska undersökningen uppställdes som villkor för deltagande i densamma, att hushållet ej skulle bestå af flera än man, hustru och minst 3, högst 5 barn; såsom förut nämnts, kunde likväl detta villkor ej upprätthallas vid utförandet af undersökningen. Ifraga om såväl den engelska som den tyska undersökningen har man alltså tydligen haft uppmärksamheten fäst på det oriktiga uti att jämföra rena familjehushåll med sådana hushall, som utom familjen äfven omfattade inneboende, inackorderade m. fl. andra främmande personer. Vid den förra undersökningen synes man däremot hafva förbisett den viktiga fragan, huruvida barnen i familjen hade egen inkomst, hvaröfver de disponerade. I detta hänseende ligger ett riktigare förfaringssätt till grund för den amerikanska och den tyska undersökningen, där man, genom att sätta aldersgränsen för barnen i normalfamiljerna till högst 14 år, i det närmaste torde hafva undvikit sådana familjer, där barnen hade egen arbetsförtjänst.

Med undantag för den finska undersökningen har ingen af de hittills utförda officiella undersökningarna några lefnadskostnadsstatistiska uppgifter rörande enmanshushallen. Afser undersökningen arbetsklassen torde emellertid sådana uppgifter vara nödvändiga för bedömandet af lefnadskostnader och lefnadsstandard inom denna klass. Det vill dock synas vara tillräckligt, om undersökningen i detta afseende begränsades till sådana enmanshushåll, som antingen äro självständiga eller som tillhöra blandade flermanshushåll (inneboende, inackorderade). Däremot torde det ej vara behöfligt för en undersökning, afseende arbetarklassen, att samla material från enmanshushåll, ingaende i sammansatta hushall.

I flera af de lefnadskostnadsundersökningar, som hittills företagits på vare sig privat eller officiellt initiativ, har särskildt afseende fästs vid antalet personer i hushållen och vid dessa personers alder. Olikheter i dessa hänseenden torde emellertid vara af mindre betydelse, då en ganska nöjaktig förvandling till konsumtionsenheter numera later sig verkställa. Det torde emellertid icke här vara platsen att närmare ingå på de olika metoder, som i detta afseende vid de olika undersökningarna användts — fragan härom är snarare ett detaljspörsmal vid uppgörandet af planen för en eventuell undersöknings bearbetande — utan må i detta sammanhang endast framhållas, att en förutsättning för en bekväm förvandling till konsumtionsenheter synes vara, att hushallets sammansättning är i möjligaste man stabil under hela undersökningsåret.

De vid primärmaterialets insamlande använda metoderna. Vid insamlandet af primärmaterialet för de hittills utförda lefnadskostnadsundersökningarna hafva två principiellt olika metoder användts. Antingen har man sökt utröna lefnadskostnaderna genom skriftliga eller muntliga förfragningar hos vederbörande hushållsföreståndare, hvilken då haft att vare sig ur minnet eller med stöd af förda anteckningar lämna de begärda uppgifterna, eller också hafva före undersökningsperiodens början till vederbörande hushallsförestandare utlämnats hushallsböcker, i hvilka under redogörelsearet hafda inkomster och verkställda utbetalningar efterhand upptecknats, hvarpå den sålunda ifyllda hushållsboken efter undersökningsperiodens utgång tillställts vederbörande statistiska verk för bearbetning.

Genom den förra metoden med muntliga eller skriftliga förfrågningar, *enquêtemetoden*, erhallas uppgifter, som med hänsyn till sin noggrannhet endast kunna göra anspråk på relativ tillförlitlighet, och som, hvad särskildt hushållsuppgifterna beträffar, i regeln blifva föga detaljerade; däremot har man, med tillämpande af denna metod, möjlighet att erhalla uppgifter från ett stort antal hushall. Genom den senare metoden med

hushållsböcker, *hushållsboksmetoden*, erhållas uppgifter, hvilka äro så noggranna, som det öfver hufvud taget är möjligt, och hvilka gå så långt i detalj, som vid undersökningens planläggning anses nödigt. Då det emellertid hos de hushållsföreståndare, som äga att efter denna metod insamla primäruppgifterna, måste förutsättas både ett visst intresse för och en viss uthållighet i upptecknandet af samtliga inkomster och utgifter, får man vid en dylik undersökning oftast nöja sig med att erhålla uppgifter blott från ett mindre antal hushåll.

Den förra undersökningsmetoden har företrädesvis kommit till användning i undersökningar, som afsett att omfatta ett så stort antal hushåll som möjligt, s. k. extensiva undersökningar. Den senare metoden har däremot företrädesvis tillämpats vid undersökningar, i hvilka man velat erhålla ett exakt och i detalj gående material, s. k. intensiva undersökningar.

Vid den amerikanska undersökningen har, förutom enquêtemetoden, äfven användts ett hushållsboksmetoden närstående förfarande, nämligen direkt insamlande af budgetsuppgifter antingen på grundvalen af hushållsböcker, som vederbörande hushållsföreståndare fört af egen drift, eller med hjälp af räkningar eller kontraböcker med minuthandelsaffärer. Uppgifter, som blifvit på detta sätt insamlade, torde emellertid ej alltid vara *likformiga och särskildt vara behäftade med den ur bearbetningssynpunkt* betydande bristfälligheten, att kvantitetsuppgifter icke alls eller ej i den utsträckning, som är önskvärdt, stå att erhålla.

I hittills utförda undersökningar hafva två former af *enquêtemetoden* förekommit, nämligen dels formulär att ifyllas af den eller de personer, som undersökningen afser, dels muntliga förfrågningar hos dessa personer af för ifrågavarande ändamål särskildt utsedda ombud.

Det förra tillvägagångssättet användes vid den engelska undersökningen, då alltså hushållsföreståndaren hade att ifylla ett frågeformulär. Med detta förfaringssätt är bl. a. den risken förbunden, att en del formulär återsändas endast delvis besvarade, emedan hushållsföreståndaren antingen icke förstått eller också icke velat besvara vissa frågor. Det senare tillvägagångssättet, som förutsätter användande af ett större antal ombud, tillämpades vid den amerikanska undersökningen — hvarvid emellertid, såsom ofvan nämnts, äfven till självkontroll förda hushållsböcker insamlades. Genom användandet af ombud blir det vanligen möjligt, genom det inflytande, som ombudet med sin personliga närvaro är i stånd att utöfva på hushållsföreståndarna, att erhålla ett stort antal ganska likformiga uppgifter. Emellertid medför detta tillvägagångssätt betydligt större kostnader, samtidigt som dess värde blir beroende af ombudens kompetens för uppdraget. Vid den stora amerikanska undersökningen 1901 utgjordes ombuden af för ändamålet särskildt utvalda personer, som på ort och ställe för undersökningen på förhand satte sig in i hyres- och lifsmedelspriser för att vid utfrågningen af hushållsföreståndarna kunna utöfva nödig kritik. Vid en annan på privat initiativ företagen och nyligen slutförd lefnadskostnadsundersökning i New York har man såsom ombud användt dels socialt intresserade personer utan aflöning, dels fackföreningsmedlemmar, dels slutligen för ändamålet särskildt utvalda personer med aflöning. De socialt intresserade befunnos visserligen vara skarpa iakttagare af en mängd för en sådan undersökning intressanta detaljer, men den ringa tid, som de i regel kunde ägna åt sin uppgift, gaf ett kvantitativt dåligt utbyte. Samma erfarenheter gjordes äfven ifråga om fackföreningsmedlemmarna. De aflönade ombuden, hvartill utsågos sådana personer, som genom sin bekantskapskrets hade förutsättningar att nå den önskade klassen af hushåll — lärare samt medlemmar af fattigvårds- och barmhärtighetsinrättningar anlitades sålunda i stor utsträckning — visade sig vara lämpligast för uppgiften, och synas särskildt de gifta kvinnorna ha varit de framgångsrikaste. I allmänhet utfylldes ej mer än ett formulär per dag af hvarje ombud. Ombuden aflönades antingen per formulär (à 1·50 dollar) eller per månad (à 50 dollars), och tyckes tidsbetalningen hafva gifvit de bästa och tillförlitligaste resultaten.

Vid insamlandet af uppgifter medelst muntlig utfrågning är det möjligt att åtminstone i en del fall erhålla en värdefull kontroll genom af hushållsföreståndarna förda anteckningar och kontraböcker med leverantörerna, såsom äfven skedde vid den stora amerikanska undersökningen 1901.

Enquêtemetoden är genom sin natur mest lämpad för hushållsundersökningar, omfattande uppgifter för en kortare tidrymd. Såsom exempel härpå kan nämnas den engelska lefnadskostnadsundersökningen 1904, hvilken afser en tid af endast en vecka. Härvid behöfver icke hustöreståndarens minne tagas så starkt i anspråk, att uppgifternas tillförlitlighet däraf menligt påverkas. I de fall åter, där undersökningen med användande af enquêtemetoden söker omfatta en längre tidsperiod, t. ex. ett helt år, blir tydligen undersökningens tillförlitlighet i stor utsträckning beroende af hushållsföreståndarens förmaga att påminna sig utgifter, som blifvit gjorda under en längre bakomliggande tidrymd.

Vid enquêtemetodens tillämpning för införskaffande af hushållsuppgifter måste vidare dessa uppgifters detaljrikedom blifva beroende af undersökningens tidsomfattning. Erfarenheten har också gifvit vid handen, att man vid införskaffande af uppgifter för längre tid icke annat än för vissa hufvudposter, såsom lifsmedel, bränsle, lyse, kläder m. m. kan erhålla någorlunda tillförlitliga data; hvarje åtminstone mera ingående specificering t. ex. af lifsmedel i olika grupper, leder till mer eller mindre otillförlitliga resultat, emedan man ej i detta afseende kan lita på hushållsföreståndarens minne. Vid den amerikanska undersökningen 1901 införskaffades visserligen genom tillämpning af enquêtemetoden ett stort antal uppgifter, men dessa afse mera att belysa de amerikanska arbetarnas lefnadsförhållanden i allmänhet än särskildt frågan om deras lefnadskostnader. Sålunda erhöllos uppgifter endast under åtta utgiftstitlar, hvaraf en utgiftstitel angaf samtliga utgifter för födoämnen i klump. De mera detaljerade uppgifter angående utgifterna, hvilka föreligga från ett mindretal hushåll, hafva, såsom ofvan nämnts, erhållits genom insamlande af till självkontroll förda hushållsböcker. Vid den förut omnämnda, på privat initiativ i staden New York företagna lefnadskostnadsundersökningen synes man ej heller ifråga om specialiseringen hafva vågat stödja sig på hushållsföreståndarens ur minnet lämnade uppgifter rörande utgifterna för lifsmedel; det använda frågeformuläret omfattade visserligen ej mindre än 350 frågor, men utgifterna för födoämnen voro ej uppdelade på mer än sex grupper.

Afser återigen undersökningen endast en kortare tidrymd, kan en större specialisering äfven af utgifterna äga rum, särskildt af gruppen födoämnen. Sålunda kunde den engelska undersökningen, som omfattade en period af en vecka, erhålla uppgifter om 13 olika poster födoämnen. Den härmed vunna fördelen motväges emellertid af vissa brister, som vidlåda primärmaterialet. Då nämligen förbrukningen och äfven kostnaderna för flera betydande lifsförnödenheter växla under olika årstider samt vissa inköp endast göras efter längre mellantider, synes man från förbrukningsuppgifter och förbrukningskostnader, afseende en kortare tidrymd, näppeligen med någon säkerhet kunna sluta till den verkliga årsgenomsnittsförbrukningen med hänsyn till kvantitet och kostnad.

Vid *hushållsboksmetodens* tillämpning ligger, som förut nämnts, hufvudvikten vid intresset och ihärdigheten hos hushållsföreståndarna. Vid de hittills efter denna metod utförda undersökningarna har det visat sig nödvändigt att äfven anlita biträde af särskilda ombud. Dessa hafva dels varit behjälpliga vid uppsökande af lämpliga personer för hushållsböckernas förande, dels också utdelat böckerna till de personer, som åtagit sig att ifylla desamma, samt instruerat dem rörande bokföringen. Tryckta anvisningar i sistnämnda hänseende hafva dessutom varit bifogade de utdelade böckerna. Vid den danska undersökningen hade ombuden äfven till uppgift att öfvervaka hushållsböckernas ifyllande och stå till tjänst med behöfliga upplysningar.

Vid de efter hushållsboksmetoden företagna undersökningarna hafva två väsentligen olika *formulär för hushållsböcker* användts. Det ena af dessa, som legat till grund för den danska och den finska undersökningen, utmärkes däraf, att hushållsbokföraren

har att införa samtliga uppgifter under vissa gifna rubriker. Det andra formuläret, som användts vid de tyska och Stockholmska undersökningarna, är en vanlig räkenskapsbok, i hvilken hushållsbokföraren äfven har att införa namnet på inkomst- eller utgiftsposten; ifråga om inkomstuppgifterna hade emellertid den tyska fem fasta inkomstrubriker, under det den Stockholmska undersökningen hade en fullkomligt tvångslös bokföring.

Genom hushållsböcker med fasta rubriker vinnas flera fördelar. Dels blir besväret för hushållsbokföraren i vissa hänseenden mindre, då han ej behöfver skrifva några rubriker, något som ej är utan betydelse för erhållande af ett mera omfattande material. Dels blir bearbetningen af materialet i hög grad underlättad och är ej förbunden med större kostnader. Med dessa fördelar äro emellertid förbundna betydande olägenheter. Större anspråk än vid den tvångslösa bokföringen måste nämligen ställas på hushållsföreståndarens omdöme vid inordnandet af utgifterna under de många olika rubrikerna. Utan tillgång till ett mycket detaljeradt uppslagsregister med upplysningar härutinnan kan ej heller en viss olikformighet i materialet undvikas. Bokföraren frestas också lätt, att under diverserubriken föra sådana utgifter, om hvilkas inordnande under någon af de fasta rubrikerna tveksamhet kan råda. I den danska undersökningen varierar posten »Ej specificerade», alltefter inkomstklassen, mellan 1·64 och 4·01 % af samtliga utgifter, i den tyska undersökningen äro motsvarande tal 0·9 och 3·4 %, i den finska 2·9 och 4·7 % samt i den Stockholmska 0·3 och 1·1 %. Slutligen är att märka, att materialet erhålles i en på förhand fastslagen form, som förhindrar hvarje annan gruppering af detsamma vid bearbetningen. Särskildt är denna olägenhet af betydelse vid detta slag af undersökningar, hvilka ännu i så hög grad befinna sig på experimentets stadium. De olägenheter, som vidlåda användningen af hushållsböcker med fasta rubriker, synas därför vara större än de nyssnämnda fördelarna, och erfarenheterna, särskildt från Stockholmsundersökningen, synas ådagalägga, att svårigheterna vid bearbetningen af ett material, införskaffadt genom tvångslös bokföring, ej äro af så betydande art, som man plägat föreställa sig. På grund häraf torde denna form af bokföring vara att föredraga.

De undersökningar, som utförts efter hushållsboksmetoden, hafva vanligen omfattat räkenskaper för ett helt år. Vid den tyska undersökningen erhölls emellertid, såsom förut påpekats, äfven ett flertal hushållsböcker för kortare tid än ett år, och torde detta hafva berott dels på hushållsboksformuläret — hvarje räkenskapsbok omfattade en tid af en månad och utgjorde ett afslutadt helt — dels på omkastningen i planen för undersökningen omedelbart före dess påbörjande. Den ursprungliga afsikten att grunda den tyska undersökningen äfven på hushållsböcker för kortare tid än ett år torde få anses som mindre tillfredsställande. Såsom förut framhållits, växla förbrukning och lefnadskostnader under olika tider på året i sådan grad, att ur någon eller några månaders räkenskaper svarligen kan utvinnas ett tillförlitligt uttryck för genomsnittsförbrukning och genomsnittkostnader. Ett sådant förfaringssätt torde därför kunna anses mindre väl öfverensstämma med den intensitet i undersökningen, som genom hushållsboksmetodens tillämpning skulle främjas. Af Tyska rikets statistiska verk synes också undersökningen i nu nämnda afseende hafva ansetts som förfelad. Ingen enda af de hushållsböcker, som omfattade kortare tid än 7 månader, gjordes nämligen till föremål för bearbetning, oaktadt antalet sådana till statistiska verket insända böcker voro mer än dubbelt så många som de, hvilka omfattade ett helt år.

Då med hushållsboksmetoden afses, att vederbörande hushållsföreståndare omedelbart efter hvarje erhållen inkomst och verkställd utbetalning skall införa uppgift härom i hushållsboken, erhålles med denna metod så tillförlitliga hushållsuppgifter, som det öfver hufvud taget är möjligt. Men äfven med denna metod kunna felaktigheter af afsiktlig eller oafsiktlig natur förekomma i böckerna. Afsiktligt felaktiga uppgifter kunna lämnas af en hushållsboksförare, som under någon tid ej infört några uppgifter, men som därefter återupptager bokföringen och fyller ut luckorna ur minnet

eller efter fri fantasi. Äro penningbelöningar utsatta för fullständigt förda hushållsböcker, kunna sådana felaktigheter särskildt vara att befara, ehuru de, med någon kontroll från ombudens sida, ej torde behöfva förekomma i någon större omfattning. Oafsiktliga felaktigheter föreligga vid felförande eller uteglömmande af poster eller vid dubbelföring af sådana. Räkenskapsafslutningar för en viss bestämd tidrymd torde vara en verksam kontroll häremot, då bokföraren därigenom är i stånd att se, om de bokförda inkomsterna, minskade med utgifterna, motsvara uppkommen behållning eller brist.

Hushållsboken kan för detta ändamål vara så uppställd, att hvarje sida är afsedd för en dag i månaden, såsom i den tyska undersökningens formulär, eller hvarje blad för en vecka, såsom i den danska undersökningen, eller ett visst antal blad för hvarje månad.

Den största svårigheten vid tillämpandet af hushållsboksmetoden har visat sig bestå i att erhålla ett tillräckligt omfattande material. Härtill hafva flera omständigheter medverkat, bland andra motviljan att för främmande personer framlägga sina mest intima lefnadsförhållanden, samt icke minst det med hushållsboksföringen förenade besväret att för hvarje dag noggrant anteckna inkomster och utgifter. I allmänhet synes endast ett mycket litet antal hushåll hafva kunnat förmås att slutföra böckerna, och detta fåtal torde, efter hvad erfarenheten gifvit vid handen, hufvudsakligen vara att finna bland de ekonomiskt bättre situerade. Den omständigheten, att den ekonomiska eliten bland hushållen utgjort hufvudparten bland deltagarna i hushållsundersökningarna, har emellertid i viss mån minskat värdet af dessa undersökningars resultat, enär man på grundvalen af uppgifter från de ekonomiskt ordentligaste hushållen svårligen kan sluta till förbrukning och kostnader i genomsnittshushållen. Denna tendens i undersökningar efter hushållsboksmetoden bör emellertid kunna motverkas, genom att särskilda ansträngningar nedläggas på att intressera så många hushåll som möjligt för undersökningen. Desto större antal hushåll, som undersökningen omfattar, desto större torde nämligen också möjligheten vara att nå andra hushåll än sådana, som kunna anses tillhöra de ekonomiskt bäst situerade.

Vidare har, af allt att döma, den ekonomiska insikten, särskildt bland de yrkesskickliga och organiserade lagren af lönearbetarnas klass, numera blifvit afsevärdt större, hvarför det med skäl kan antagas, att flera arbetarhushåll, än hvad förut varit fallet, föra räkenskaper. Motviljan mot detta slags undersökningar torde också hafva i hög grad öfvervunnits genom den allt mer växande insikten om nyttan och behöfligheten af en lefnadskostnadsstatistik. Men fortfarande torde dock särskilda svårigheter yppa sig att utsträcka ifrågavarande undersökningar äfven till sådana hushåll, hvilkas medlemmar tillhöra de oorganiserade eller dåligt aflönade fabriks- och hemarbetarnas samt daglönarnas klass. Ett af de mest betydande önskemålen vid undersökningar efter hushållsboksmetoden är emellertid att kunna nå fram äfven till dessa hushåll. Först därmed kan en mera korrekt uppfatttning af förbrukning och lefnadskostnader för samtliga inkomstgrupper erhållas, och särskildt torde viktiga bidrag till frågan om det ekonomiska läget bland de sämst ställda befolkningslagren utan tvifvel därigenom erhållas.

Belöningar. Såsom af den förut lämnade redogörelsen framgår, har man i de tyska, Stockholmska och finska undersökningarna sökt genom utlofvade belöningar för ordentligt förda hushållsböcker uppmuntra till ett mera omfattande deltagande i lefnadskostnadsundersökningarna. Erfarenheterna från Stockholmsundersökningen synas visa, att ett sådant premiesystem åtminstone befordrar slutförande af redan påbörjade hushållsböcker. Huruvida däremot detsamma är i någon högre grad ägnadt att locka för saken eljest ohågade personer till deltagande i undersökningen är på grundvalen af hittills utförda undersökningar svårt att afgöra.

Brister i metoderna och deras afhjälpande. Enligt hvad förut påpekats, ligger enquêtemetodens fördel i möjligheten att erhålla ett omfattande material, men dess brist i detta materials föga ingående beskaffenhet och endast approximativa noggrann-

het; hushållsboksmetoden åter gifver ett synnerligen detaljrikt och i det närmaste exakt material, men har detta material i hittills utförda undersökningar varit af mindre omfattande beskaffenhet. Enquêtemetodens brister ifråga om materialets ingående beskaffenhet torde, såsom ofvan visats, vara omöjliga att afhjälpa, åtminstone såvida undersökningen afser en längre tidsperiod. Metodens brist ifråga om uppgifternas noggrannhet åter motverkas därigenom, att de medeltal i afseende å lefnadskostnader, som ur det omfattande materialet erhållas, kunna anses tämligen noga representera genomsnittet af dessa kostnader å en viss ort, inom en viss klass o. s. v. Den intensiva metodens brist med hänsyn till materialets ringa omfattning har man ansett skola uppvägas därigenom, att typiska hushållsbudgeter erhållas, d. v. s. typiska i den meningen, att de kunna antagas återspegla lefnadskostnaderna i den inkomstklass eller sociala grupp, till hvilken de höra. Det är därför, som man vid många hithörande undersökningar sökt erhålla hushåll med en viss sammansättning och vissa andra egenskaper i öfrigt, hvilka man ansett representera de normala eller konstanta förhållandena i en mängd hushåll, tillhörande en viss klass, grupp eller ort. Bakom denna åsikt ligger synbarligen den föreställningen, att, hvad särskildt förbrukningen och lefnadskostnaderna beträffar, dessa alltigenom äro utmärkta af stor regelmässighet och att därför hushållen i dessa afseenden konvergera mot just de hushåll, hvilka man sökt erhålla såsom typiska. Att en viss regelmässighet utmärker förbrukningen och lefnadskostnaderna, synes erfarenheten ådagalägga. Men å andra sidan torde det långt ifrån vara berättigadt att antaga en genomgående regelmässighet för det stora flertalet eller alla hushåll, tillhörande en viss grupp, klass eller ort. Så t. ex. förmärkes en stark växling ifråga om vissa förbrukningsartiklar inom olika hushåll. Ifråga om kostnaderna kunna betydande differenser uppstå på grund af hushållsföreståndarens större eller mindre planmässighet vid inköpen och förmåga af sparsamhet. Hushållens sammansättning, medlemmarnas individuella vanor och förändringar af mera tillfällig beskaffenhet inom hushållen, såsom sjukdom etc. kunna jämväl förändra proportionerna inom en hushållsbudget, så att den i viss grad afviker från den typiska.

På grund häraf vill det synas, som om det hittills använda förfaringssättet, att framställa vissa hushåll som typen för genomsnittshushållen inom en viss klass, i själfva verket ledde till ett mindre tillfredsställande resultat. Liksom vid tillämpningen af enquêtemetoden torde äfven vid hushållsboksmetodens användning medeltalen ur ett stort antal hushålls förbrukning och kostnader vara att anse som de enda tillförlitliga uttrycken för genomsnittsförbrukningen och genomsnittskostnaderna. Ju större antal hushåll, för hvilka dessa medeltal äro uttryck, desto tillförlitligare äro medeltalen. Äfven ur denna synpunkt framträder sålunda fordran på ett extensivt omfattande material vid undersökningar på grundvalen af hushållsboksmetoden.

Hushållsundersökningarnas representativa karaktär och hushållsurvalet. En utredning beträffande lefnadskostnaderna inom ett land i dess helhet måste gifvetvis alltid få en mer eller mindre representativ karaktär. Därvid ligger emellertid stor vikt uppå — hvilken undersökningsmetod, som än kommer till användning — att de hushåll, som i undersökningen medtagas, kunna anses representera samtliga hushåll inom de gränser, som blifvit satta för densamma. Ju vidare dessa gränser göras, ju flera slag af hushåll finnas inom desamma, desto större noggrannhet måste vid undersökningens planerande iakttagas för att vid dess utförande erhålla representanter i tillräckligt antal för dessa olika hushåll efter deras mer eller mindre talrika förekomst. Särskildt måste afseende fästas vid hushållens urval med hänsyn till den sociala klass, den inkomstgrupp och den ort, som de tillhöra.

Vid de hittills företagna lefnadskostnadsundersökningarna synas inga bestämda erfarenheter hafva vunnits beträffande det *antal budgeter*, som måste beräknas för att undersökningen skall blifva fullt representativ ur ofvannämnda synpunkter. Någon vägledning i detta afseende står därför ej att få, och för öfrigt torde denna viktiga fråga, enligt hvad erfarenheten utvisat, vara i hög grad beroende af de svårigheter och kostnader, som äro förbundna med primärmaterialets insamling och bearbetning.

Hvad urvalet af hushållen med hänsyn till *samhällsklass* beträffar, hafva de hittills utförda undersökningarna i allmänhet inriktats hufvudsakligen på industriarbetare. Så var fallet med den amerikanska och engelska, till stor del äfven med den danska undersökningen, i hvilken dock handtverkare medtogos, samt med den tyska, som jämväl omfattade tjänstemän af lägre grader. Den Stockholmska undersökningen synes däremot ej hafva uppställt någon särskild princip för urvalet i nu nämnda afseende.

Ifråga om urvalet med hänsyn till *inkomstgrupper* afsåg Stockholmsundersökningen »de obemedlade»; den finska undersökningen omfattade arbetare med högst 3 000 finska mark i årlig inkomst, hvilken summa endast obetydligt och blott i några få fall öfverskreds; den tyska undersökningen fastställde ett inkomstmaximum af 3 000 Mark, hvilken gräns dock ej kunde vid utförandet fasthållas, och den amerikanska 1 200 dollars, hvilken i ett fåtal fall synes hafva öfverskridits, under det att däremot de danska och engelska undersökningarna i detta afseende ej följde någon särskild princip. I intet fall synes något försök hafva gjorts att inom den fastställda inkomstgränsen verkställa urvalet af hushåll i proportion till förekomsten af hushåll med olika stora inkomster. I detta sammanhang må för öfrigt framhållas, att vid de undersökningar, som verkställts på grundvalen af hushållsböcker, uppgifter från de lägsta inkomstklasserna ej alls eller endast i ringa mån stått att erhålla.

Ifråga om urvalet med hänsyn till *olika orter* har vid den amerikanska undersökningen, såsom förut påpekats, antalet industriarbetarhushåll, som borde undersökas inom unionens olika stater, beräknats i proportion efter hela antalet industriarbetare inom resp. stater. Vid den engelska undersökningen synas inga principer i nu nämnda afseende hafva uppställts. Vid de danska och tyska undersökningarna torde man hufvudsakligen hafva fäst vikt vid det stöd, som inom orten kunde påräknas för undersökningens utförande vare sig från enskilda personer, lokala myndigheter eller statistiska byråer. Hvad särskildt den tyska undersökningen beträffar, synes man i de flesta fall hafva utdelat 2 till 5 böcker på 1 000 invånare i resp. städer.

Undersökningens utsträckning till andra lefnadsförhållanden. De undersökningar, för hvilka redogörelser ofvan lämnats, hafva i allmänhet begränsat sig till frågan om lefnadskostnaderna. Härvid hafva samtidigt erhållits särskilda uppgifter om inkomsterna, och undersökningarna hafva sålunda äfven gifvit som resultat en representativ inkomst- och lönestatistik. Beträffande några undersökningar har emellertid uppgiften gjorts vidsträcktare: kring lefnadskostnadsundersökningen som kärna hafva verkställts andra undersökningar, afseende att belysa lefnadsförhållandena och lefnadsvillkoren i allmänhet. Ur den amerikanska undersökningen hafva sålunda erhållits uppgifter angående arbetslöshet och bostäder, och i vissa tyska städer, såsom Hamburg, Magdeburg, Barmen och München, infordrades uppgifter särskildt rörande bostadsförhållandena, medlemmarnas personliga förhållanden samt mannens lön och arbetstid. Vid utförandet af en lefnadskostnadsundersökning, som omfattar en längre tid och är af mera ingående beskaffenhet, torde det vara synnerligen lämpligt att med densamma kombinera insamlandet af uppgifter af ofvan antydt slag. Undersökningens värde kommer otvifvelaktigt i ej obetydlig grad att förhöjas därigenom, att den lämnar mera allsidiga uppgifter för bedömande af de undersökta klassernas lefnadsvillkor, än hvad som blott genom en lefnadskostnadsundersökning kan åstadkommas. Insamlandet af sådana uppgifter torde ej heller i någon nämnvärd grad öka de med en mera ingående lefnadskostnadsundersökning förenade svårigheterna och kostnaderna, utan synas dessa uppgifter kunna erhållas mera som en biprodukt vid densamma.

Behöfligheten af en lefnadskostnadsundersökning i Sverige.

Med undantag för den meromnämnda Stockholmsundersökningen har ingen lefnadskostnadsundersökning af någon betydelse blifvit verkställd inom Sverige. Både af

officiella myndigheter samt af enskilda korporationer och personer har emellertid behofvet af en sådan undersökning vid upprepade tillfällen blifvit vitsordadt.

Förslag framställda inom Kommerskollegium. Redan i det förslag till arbetsstatistikens ordnande, som förekom i 1902 års statsverksproposition, framhölls bland ämnen, som borde göras till föremål för arbetsstatistisk behandling, särskildt arbetarnas utgifter för sitt uppehälle, och vid den följande planläggningen af det arbetsstatistiska arbetet hos Kommerskollegium betonades uttryckligen behofvet af att erhålla en utredning rörande detta spörsmål, för hvilket ändamål ett förslag till hushållsbok jämväl utarbetades. Det påpekades därvid tillika, att en sådan förbrukningsstatistik ej med de medel och arbetskrafter, som vid denna tidpunkt funnos för arbetsstatistiken disponibla, kunde tänkas återkomma annat än med längre mellanrum, utan borde lämpligen vid tillfälle göras till föremål för en särskild undersökning, om möjligt redan under det påföljande året. Äfven sedermera har förslag till en utredning rörande arbetarnas utgifter för sitt uppehälle varit å bane inom Kommerskollegium, utan att dock hittills kunna förverkligas. Anledningen härtill har varit och är fortfarande, såsom Kollegium i underdånig skrifvelse den 4 november 1910 angående anslagen till arbetsstatistiska undersökningar under år 1911 påpekat, att Kollegium, med hänsyn till å ena sidan de för det arbetsstatistiska arbetet afsedda anslagens begränsning och karaktär och å andra sidan de med en undersökning af ifrågavarande art, särskildt i vårt land, förenade högst afsevärda kostnader, arbeten och tidsutdräkt icke ansett sig kunna företaga en sådan omfattande undersökning, såvida icke ett särskildt, större anslag för ändamålet ställdes till förfogande.

Förslag vid 1911 års riksdag. Vid 1911 års Riksdag väcktes af herr Sven Persson en motion i andra kammaren, hvari hemställdes, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t snarast möjligt måtte fastställa plan för en omfattande hushålls- och budgetsstatistik rörande arbetarnas och deras vederlikars utgifter för lifsuppehället samt till Riksdagen inkomma med förslag om beviljande af nödiga medel för nämnda undersökningar. I motiveringen till sin framställning har motionären, under särskild hänvisning till Sveriges Industriförbunds meranämnda skrifvelse, framhållit bland annat, att vägande uttalanden kunde anföras från flera olika håll inom samhället till förmån för att genom statens försorg en omfattande och grundlig hushålls- och budgetsstatistik ifråga om arbetarnas och vederlikars lefnadsomkostnader borde komma till stånd. Efter motionärens uppfattning skulle stora fördelar vinnas genom en sådan statistik. Sålunda skulle det blifva möjligt att bedöma reallönens storlek under skilda perioder och på skilda platser, hvilket vore af ofantligt stort värde ej minst på den grund, att uppgörelserna om arbetslönerna numera syntes tendera till att af vederbörande organiserade parter göres upp för alla orter inom riket genom förhandlingar, som fördes af organisationernas hufvudstyrelser eller ett fåtal delegerade. Genom att så noggrant som möjligt lära känna, huru utgifterna för uppehället fördelade sig, kunde dessutom många goda erfarenheter vinnas för menige man, hvilka helt visst skulle verka i den riktningen, att lefnadssättet i allmänhet blefve mera ändamålsenligt och hushållen bättre skötta, hvarigenom det allmänna välståndet komme att höjas.

Det tillfälliga utskott, till hvilket ifrågavarande motion remitterades för afgifvande af utlåtande, hemställde, under hänvisning till att frågan om verkställandet af en lefnadskostnadsundersökning vore föremål för en ingående utredning från Kungl. Maj:ts sida genom Kommerskollegium, om afslag å motionen. Utskottet instämde emellertid till fullo i motionens syfte och framhöll, att, förutom de speciella industri- och arbetarintressen, som anknöte sig till en dylik utredning, det jämväl för statsmakterna vore af mycket stor betydelse, om densamma komme till utförande. Därigenom kunde nämligen ett grundläggande material erhållas till belysande af den nuvarande ekonomiska politikens verkningar direkt på det lefvande folket och vägledning erhållas till de åtgärder som voro ägnade att förbättra dess lifsvillkor. För beskattningsväsendets rationella utdaning och sociallagstiftningens successiva påbyggande skulle det tillika vara

ytterst värdefullt att äga tillförlitlig kännedom om rådande lefnadsförhållanden hos de befolkningslager, hvarom i motionen vore fråga. De officiella löneregleringarna, hvilka nu ofta grundade sig på synnerligen bristfälliga uppgifter om reallönens förändringar, skulle också genom periodiska utredningar af åsyftadt slag erhålla autentiska upplysningar för ett rättvist afvägande af framställda anspråk. — Utskottets afstyrkande hemställan bifölls af andra kammaren.

Förslag inom Centralförbundet för socialt arbete. Inom Centralförbundet för socialt arbete har likaledes förslag varit å bane (i slutet af år 1909) om en framställning från förbundets sida till Kungl. Maj:t angående behöfligheten af en utredning rörande den svenska arbetarbefolkningens lefnadsförhållanden och därmed sammanhängande frågor. Detta förslag blef dock tills vidare bordlagdt i afvaktan på en kommande utredning i ämnet från afdelningens sida, men lät i stället förbundets styrelse utarbeta en redogörelse för i utlandet verkställda undersökningar rörande arbetares lefnadsstandard och reallönens höjd samt rörande de hygieniska metoderna att beräkna existensminimum, hvilken redogörelse publicerats i Social Tidskrift under titeln »Till frågan om svenska folkets lefnadskostnader».

Budgetsundersökningen och dyrortsgrupperingen. Af hvad ofvan anförts torde framgå, att företagandet af en omfattande lefnadskostnadsundersökning ansetts på vidt skilda håll vara synnerligen önskvärdt och att särskildt Kommerskollegium för sin del sedan länge haft sin uppmärksamhet riktad på betydelsen och önskvärdheten af en sådan undersökning. Med den ökade betydelse, som de sociala frågorna ernått, och med det allt lifligare intresse, som från myndigheters och enskilda personers sida ägnats dem, har också behofvet af en lefnadskostnadsundersökning gjort sig för hvarje år allt mera gällande. Vid förhandlingar mellan arbetsgifvare och arbetare rörande löne- och arbetsvillkoren har frågan om lefnadskostnadernas storlek på olika orter börjat blifva en allt betydelsefullare faktor att räkna med, och Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik har under de senaste åren från båda hållen fått mottaga allt talrikare förfrågningar därutinnan, hvarvid likväl afdelningen endast varit i tillfälle att meddela de lifsmedels- och bostadspriser, som regelbundet införskaffats från ett visst antal orter i riket (för närvarande 39) och sedermera publicerats i afdelningens »Meddelanden».

Men det är icke blott beträffande arbetsklassen, som lönerna sålunda ställas i relation till lefnadskostnadernas storlek, utan har detta i allt större utsträckning blifvit förhållandet ifråga om statens tjänstepersonal. Så t. ex. förekommer numera vid kommunikationsverken (järnväg, post och telegraf) en s. k. dyrortsgruppering, enligt hvilken lönetillägg af olika storlek utgå allt efter prisdyrheten å respektive orter. Också har, efter hos Kollegium framställd anhållan af post- och telegrafstyrelserna, under år 1909 å afdelningen för arbetsstatistik verkställts en tillfällig utredning rörande de viktigaste slagen af lefnadskostnader (lifsmedel, hyror och skatter) å samtliga post- och telegrafstationsorter i riket i och för en dylik gruppering. Det visade sig härvid nödvändigt att, för ett rättvist bedömande af orternas prisdyrhet eller prisbillighet ifråga om lifsmedel, först söka få i görligaste mån utredt, med hvilka kvantiteter de olika slagen af lifsmedel kunde anses ingå i ett normalhushålls budget. Den arbetsstatistiska afdelningen måste emellertid för detta ändamål åtnöja sig med att taga del af de uppgifter, hvilka framgått ur den Stockholmska lefnadskostnadsundersökningen 1907—1908. Genom att multiplicera de på denna väg erhållna kvantitetstalen, som afsågo ett genomsnittshushåll på c:a 4 personer (man, hustru och 2 barn med en årlig utgiftsstat af c:a 2 000 kronor) med de för hvarje ort, resp. varuslag uppgifna priserna, kunde storleken af ett dylikt hushålls utgifter för de viktigaste slagen af lifsmedel approximativt beräknas för hvarje särskild ort. Mot ifrågavarande metod riktar sig likväl själffallet den välgrundade invändningen, att de för Stockholm funna kvantitetstalen icke äga sin fulla tillämpning å andra orter i andra delar af riket. Det torde äfven vara uppenbart, att en allmän, riket i dess helhet omfattande hushållsstatistisk undersökning, hvarigenom särskilda hushållsbudgeter kunde erhållas ej mindre för olika klasser af inkomsttagare

än äfven för skilda landsdelar, är en nödvändig förutsättning för åstadkommande af en i alla hänseenden fullt rättvis och enhetlig reglering af lönerna ur dyrortssynpunkt.

Men oafsedt alltså att ett mera direkt praktiskt behof föreligger för anordnandet af en allsidig lefnadskostnadsundersökning, måste en dylik undersökning alltid anses vara af den största sociala och nationalekonomiska betydelse. Den lämnar nämligen det bästa materialet för ett rätt bedömande af hela folkets och enkannerligen den kroppsarbetande klassens lefnadsstandard och därmed sammanhängande spörsmål. Vikten häraf ur olika synpunkter har emellertid särskildt betonats såväl i den ofvannämnda motionen vid 1911 års riksdag som i fjärde tillfälliga utskottets däröfver afgifna utlåtande, hvarför anledning ej föreligger att här närmare ingå på frågan om den allmänna betydelsen af lefnadskostnadsundersökningarna.

Det torde sålunda få anses konstateradt, att en undersökning af lefnadskostnaderna inom olika delar af riket är ur flera synpunkter synnerligen önskvärd och af behofvet påkallad. Det vill äfven synas, både på grund af under de senaste åren gjorda erfarenheter i bemälta afseende och med hänsyn till de från skilda håll framförda önskemålen, som om en sådan undersökning borde ske med det snaraste, om möjligt redan under år 1914. Vid sådant förhållande torde det här vara på sin plats att något utförligare angifva, hvilken omfattning en undersökning af ifrågavarande slag lämpligen bör erhålla, hvilken metod bör tillämpas vid primärmaterialets insamlande och hvilka öfriga anordningar böra med undersökningen förbindas. Då kostnadsfrågan i detta fall är af särskild betydelse, har det jämväl synts lämpligt att förslagsvis beräkna kostnaderna för en undersökning, utförd i den omfattning och på det sätt, som i det följande kommer att angifvas. Vid framställandet af denna plan och dessa kostnadsberäkningar, hvari vissa ändringar möjligen kunna befinnas behöfliga vid ett eventuellt fastställande af definitiv plan för undersökningarna, skola de förut angifna erfarenhetsrönen från föregående undersökningar tjäna som grundval.

Förslag till undersökningens utförande.

Undersökningens omfattning. En undersökning af lefnadskostnaderna måste af praktiska skäl, hvilka i annat sammanhang angifvits, inskränkas till en representativ undersökning af hushållen.

Vid planerandet af en sådan undersökning uppstår därför först frågan om de principer, som böra ligga till grund för hushållsurvalet med hänsyn till de olika *hushållsformerna.*

Såsom förut påpekats, innehåller ej den officiella statistiken några uppgifter rörande förekomsten af olika hushållsformer. Ett proportionellt uttagande af olika slags hushåll med hänsyn till hushållsformernas relativa förekomst, hvilket förfarande torde vara det riktigaste, är vid sådant förhållande omöjligt att verkställa. Af den föregående framställningen rörande hushållsformerna framgår emellertid, att jämte enkla och blandade flermanshushåll i stort antal förekomma enmanshushåll, vare sig självständiga eller till en del ingående i blandade flermanshushåll. Af ifrågavarande hushållsformer hafva de hittills utförda undersökningarna, med undantag för den finska, endast omfattat enkla och blandade flermanshushåll, emedan man ur familjehushållningen trott sig kunna erhålla den normala förbrukningen och de normala lefnadskostnaderna. På grund af enmanshushållningens omfattning och betydelse i det moderna samhället torde detta likväl ej vara fallet, och det vill därför synas som om i primärmaterialet till en undersökning, hvilken afser att gifva en fullständig bild af förbrukningen och lefnadskostnaderna inom en viss klass, uppgifter från enmanshushållen äfven borde förekomma. På grund af den nära nog fullständiga bristen på erfarenhet rörande planläggningen af en undersökning, afseende ifrågavarande hushållsform, torde dock insamlandet af uppgifter angående enmanshushåll böra ske med den största försiktighet och i mycket begränsad omfattning.

Undersökningen skulle sålunda i främsta rummet komma att omfatta enkla och blandade flermanshushåll, hvilka vid bearbetningen böra hvar för sig behandlas. Dock bör redan vid primärmaterialets insamlande tillses, att det öfvervägande antalet uppgifter erhållas från de enkla familjehushållen, emedan bearbetningen af desamma ej erbjuder sådana svårigheter som uppgifter från de blandade familjehushållen och emedan därigenom utan tvifvel erhållas de för familjehushållningen mest utmärkande förbrukningsoch kostnadsgenomsnitten.

Såvidt möjligt synes också undersökningen böra begränsas till att endast omfatta fullt genomförda penningehushåll, detta särskildt för att undvika de ytterst besvärliga och ofta osäkra förvandlingarna af naturainkomster och -förmåner.

Såsom förut nämnts, hafva i de hittills verkställda undersökningarna hufvudsakligen afsetts *arbetarklassens* lefnadskostnader. I framställningen från Sveriges Industriförbund förutsättes äfven, att en eventuell undersökning skulle begränsas till att omfatta industriarbetare inom olika yrken och inkomstklasser å olika orter i riket. Då i hvarje fall en undersökning af ett flertal olika samhällsklassers lefnadskostnader skulle erbjuda alltför stora svårigheter samt medföra högst betydande kostnader och då sålunda en begränsning af uppgiften redan från början måste fastställas, finner afdelningen för sin del i hufvudsak intet att anmärka mot ifrågavarande begränsning, i synnerhet som därmed kommer att tillgodoses trängande praktiska behof och från olika håll framställda önskemål.

Det torde dock kunna ifrågasättas, om ej undersökningen bör utvidgas till att omfatta äfven tjänstemän af lägre grader. Såsom redan förut påpekats, äro nämligen för en del af statens tjänstemän lönerna i viss mån fastställda i förhållande till olika orters prisdyrhet. Lönerna för dessa tjänstemän omregleras också efter vissa tidsperioder (vanligen 5 år), och det är mycket antagligt, att tid efter annan den arbetsstatistiska afdelningen erhåller i uppdrag att med ledning af förhandenvarande material verkställa en dylik dyrortsgruppering. Då emellertid, enligt hvad ofvan framhållits, berättigade anmärkningar kunna riktas mot den af afdelningen hittills använda metoden för dessa dyrortsgrupperingar, ehuruväl densamma, med hänsyn till förhandenvarande material, varit den enda möjliga, synes det vara synnerligen lämpligt och ur statens intresse påkalladt, att en blifvande budgetsundersökning komme att omfatta äfven statstjänstemän af lägre grader och med dem jämställda personer i annan allmän tjänst. Då likväl en sådan undersökning delvis skulle komma att ligga vid sidan af en omfattande undersökning af industriarbetarnas lefnadskostnader, har afdelningen ansett sig böra behandla denna fråga för sig.

I hvarje fall torde såväl teoretiska som praktiska skäl afgjordt tala för, att en lefnadskostnadsundersökning, därest den kommer till utförande, icke utsträckes till att omfatta äfven landtarbetare. I särskilda sakkunniges år 1910 afgifna utredning och förslag rörande anordnandet af landtarbetarstatistik anföres rörande landtarbetarnas utgifter för sitt uppehälle, att detta synnerligen viktiga, men jämväl mycket svårutredda spörsmål borde upptagas såsom en af de viktigaste uppgifterna för de ifrågasatta lokalundersökningarna. »Därest dessa senare komma till utförande och regelbundet fortsättas», anföra kommitterade vidare, »böra därför dessa frågor med tiden blifva på ett lika tillfredsställande sätt klarlagda, som förhållandet skulle blifva, därest en specialutredning i dessa ämnen öfver hela landet på en gång skulle anordnas. En sådan skulle dessutom, för att blifva uttömmande, i vårt land, där förhållandena i olika landsdelar så väsentligt afvika från hvarandra, vara förenad med så vidlyftiga arbeten och kräfva så stora kostnader, att den näppeligen för närvarande kan tänkas komma till utförande.»

Fastställes alltså hufvudundersökningen att omfatta endast industriarbetarnas lefnadskostnader, torde emellertid äfven med afseende härpå vissa begränsningar blifva nödvändiga. Med Sveriges öfver land och stad spridda industriarbetarbefolkning vore det praktiskt omöjligt att med en enda undersökning nå ens en ringa del af alla våra industriorter. Enligt 1909 års approximativa beräkning af medelbefolkningens fördelning

på olika yrkesgrupper skulle de i industri och bergsbruk sysselsatta personerna jämte deras familjer uppgå till 1 792 000 individer, hvaraf 1 056 000 voro bosatta på landsbygden och 736 000 i städerna. En fullt genomförd representativ undersökning skulle sålunda behöfva omfatta både land och stad i ungefärligen proportionen 7:5. En begränsning af uppgiften i detta afseende, med frångående af hvad den representativa principen fordrar, är därför nödvändig först och främst på grund af förutnämnda praktiska skäl, men också med hänsyn till andra omständigheter. Vid betraktande af de svårigheter, som äro förenade med en hushållsstatistisk undersökning å landsbygden eller å mindre orter, där naturahushållning i viss omfattning ännu är rådande, torde det nämligen vara högeligen önskligt att inskränka undersökningen till sådana orter, där en fullständig penningehushållning förefinnes inom det öfvervägande antalet hushåll, d. v. s. till folkrikare samhällen. En begränsning af undersökningen hufvudsakligen till sådana samhällen betingas också däraf, att tillräckligt kvalificerade ombud, hvilka äro nödvändiga för hvarje lefnadskostnadsundersökning, svårligen för mindre samhällen och på landsbygden skulle kunna erhållas i tillräckligt antal och utan allt för stora kostnader. Det synes därför tills vidare vara lämpligast, att en första budgetsundersökning begränsas till att *hufvudsakligen omfatta industriarbetare i städerna och därmed jämförliga samhällen.*

I Sveriges Industriförbunds framställning har också föreslagits att undersökningen skall omfatta arbetare inom *olika yrken.* Hur önskvärdt det än vore att genom en hushållsstatistisk undersökning få utrönt lefnadsvillkoren för arbetare inom olika yrken, synes en stark begränsning äfven i detta hänseende vara af nöden. Den princip, som bör ligga till grund för begränsningen härutinnan, torde bestämmas af önskvärdheten att erhålla ett från ort till ort så likvärdigt material, som det är möjligt. Främst synas därför sådana yrkesspecialiteter, som endast förekomma på vissa orter, böra från undersökningen uteslutas. Å andra sidan bör undersökningen inriktas på ett fåtal yrken, som återfinnas på nästan alla de af undersökningen omfattade orterna; med en så skarp begränsning vinner undersökningen betydligt i värde ur intensiv synpunkt. Undersökningen torde alltså med afseende på yrkesurvalet böra begränsas till dels arbetare utan särskild yrkesutbildning, dels arbetare inom några vissa, å ett flertal orter företrädda yrkesgrenar. För erhållande af ett så likformigt material som möjligt böra vidare de arbetare, hvilka i undersökningen medtagas, vara fast anställda året om. Skulle det emellertid vid den definitiva planens fastställande befinnas önskvärdt, att äfven hushållsuppgifter införskaffades från säsongarbetare, torde i hvarje fall endast från ett mindretal sådana hushåll primärmaterial böra insamlas.

I flera af de förut verkställda undersökningarna har man genom att fastställa en viss öfre gräns för hushållets *inkomster* velat tillförsäkra resultaten en större inbördes likvärdighet. Som förut nämnts, har man dock i allmänhet ej förmått fasthålla denna gräns, beroende måhända icke minst därpå, att hushållets inkomster svårligen kunna förutsägas för ett kommande år. Den enda fasta beräkningsgrund, från hvilken man i detta afseende synes kunna utgå, torde vara husfaderns eller hufvudinkomsttagarens i hushållet inkomst under det föregående året. Emellertid kan starkt ifrågasättas, huruvida en sådan inkomstgräns vare sig uppåt eller nedåt är behöflig eller ens lämplig. Genom de förut föreslagna begränsningarna af undersökningens omfattning, nämligen till gifta industriarbetare i vissa yrken inom städer eller stadsliknande samhällen, torde hafva erhållits en viss garanti för att i undersökningen icke medtagas hushåll, hvilkas inkomster skulle öfverstiga de för arbetarhushåll vanliga. Om till dessa inskränkningar lägges ytterligare en, nämligen att bland hushållets inkomster icke får ingå inkomst af fast egendom eller något större kapital, torde man i bemälta afseende hafva uppställt bättre gränser för hushållsurvalet, än hvad fallet skulle blifva med att enbart fastställa en öfre inkomstgräns. Genom bestämmelsen att hufvudinkomsttagaren i hushållet i regel bör hafva fast anställning året om — hvarigenom sådana hushåll undvikas, som, på grund af arbetslöshet för familjeförsörjaren, befinna sig under *existensminimum* — torde också kravet på fastställandet af en undre inkomst-

gräns hafva gjorts öfverflödigt. Då Sveriges Industriförbund i sin framställning föreslagit, att undersökningen också skulle afse olika inkomstklasser, kunde det synas behöfligt att på förhand söka tillse, det ett visst antal hushåll komme att undersökas inom hvarje inkomstklass. Emellertid har detta vid närmare ompröfning icke befunnits erforderligt, dels emedan olika inkomstklasser blifva behörigen representerade redan därigenom, att undersökningen inriktas på olika sociala lager inom arbetsklassen, dels ock emedan det vid de hittillsvarande undersökningarna visat sig, att olika inkomstklasser utan särskilda åtgärder blifvit på ett tillfredsställande sätt företrädda.

Metoden. Såsom redan framhållits, har man vid utförandet af en lefnadskostnadsundersökning att hufvudsakligen välja emellan två metoder, enquêtemetoden och hushållsboksmetoden. Af dessa synes den senare utan tvekan böra förordas, och hänvisas till den förut i ett annat sammanhang lämnade redogörelsen ifråga om denna metods företräden. Det är emellertid särskildt ett skäl, som härvid kan anses bestämmande. Då nämligen med den föreslagna undersökningen bl. a. afses att erhålla kvantitetsuppgifter för födoämnesförbrukningen för att kunna använda det prisstatistiska material, som sedan år 1903 insamlas af Kommerskollegii ombud och månatligen publiceras i den arbetsstatistiska afdelningens »Meddelanden», till beräkningar rörande förskjutningarna i de lokala lefnadsomkostnaderna under en följd af år, måste det krafvet ställas på primärmaterialet, att detsamma gifver uppgift om ett åtminstone lika stort antal i hushållen använda födoämnen, som förekommer i de prisstatistiska uppgifterna. För närvarande uppgår antalet sådana födoämnesgrupper till 20. Då ett flertal af dessa äro specificerade på olika kvaliteter, omfattar prisstatistiken i själfva verket icke mindre än 59 födoämnestitlar. En lefnadskostnadsundersökning måste sålunda för att fylla sin ofvan angifna uppgift kunna lämna ett i motsvarande grad specificeradt resultat. Såsom förut visats, är det omöjligt att med enquêtemetoden erhålla en sådan specificering af födoämnesförbrukningen, icke ens om undersökningen skall afse en mycket kort tidsperiod (t. ex. en vecka) och ännu mindre, om densamma komme att omfatta ett helt år, såsom ju fallet skulle blifva med den här föreslagna undersökningen. Endast genom under en längre tidsperiod förda hushållsböcker, kan den intensitet i resultaten erhållas, som är en nödvändig förutsättning för att desamma med framgång skola kunna användas vid det prisstatistiska materialets utnyttjande.

Af de hittills brukade bokföringsmetoderna synas afgjordt böra förordas den tvångsfria bokföringen på grunder, som i annat sammanhang blifvit anförda.

I den mån, som tillgång finnes till hushållsböcker, förda till själfkontroll, böra sådana insamlas, då därigenom hushållsuppgifter för en följd af år kunna erhållas.

En ytterst betydelsefull fråga är, huru stort *antal hushållsböcker*, som erfordras för att i genomsnittsbudgeten erhålla ett sannolikt allmängiltigt resultat. I hittills offentliggjorda hushållsstatistiska undersökningar har intet försök blifvit gjordt till beräkning i detta afseende, utan torde i allmänhet den praktiska synpunkten att öfvervinna de svårigheter, som äro förenade med primärmaterialets anskaffande och bearbetande hafva varit den vägledande. Med fasthållande af krafvet på att undersökningen blir i görligaste mån representativ, torde emellertid som ett minimum böra beräknas, att budgeter från ett hushåll på hundra kunna nå fram till bearbetning. Under antagande af att medlemmarnas antal per hushåll uppgår till 5 personer — i Stockholmsundersökningen var antalet medlemmar i medeltel 4·4 per hushåll, i den tyska undersökningen 4·6, i den finska 5·3 och i den amerikanska 5·3 per hushåll, tillhörande den grupp, hvarifrån mera detaljerade uppgifter förelågo — skulle sålunda minimum vara 2 budgeter på 1 000 individer af den af undersökningen omfattade befolkningen. Erfarenheten har emellertid visat, att ett betydligt större antal hushållsböcker måste utdelas för att erhålla ett visst åsyftadt antal till bearbetning dugliga budgeter. Icke blott att många tröttna eller af andra orsaker under årets lopp upphöra med den detaljerade bokföringen, utan flera personer aflämna också sin hushållsbok i ett sådant skick, att den ej lämpar sig för bearbetning. Vid Stockholmsundersök-

ningen kunde dock något mer än hälften af de utlämnade hushållsböckerna bearbetas. Emellertid torde det vara att förutse, att afgångs- och kassationsprocenten blir större vid en riksundersökning än vid en så skarpt begränsad lokal undersökning som den i Stockholm. Vid den tyska undersökningen kunde t. ex. ej fullt en fjärdedel af de utlämnade böckerna underkastas bearbetning. Äfven om man får hoppas på bättre resultat i nämnda afseende af en eventuell undersökning i Sverige, torde det dock vara säkrast att beräkna afgångs- och kassationsprocenten till $^3/_4$ och de till bearbetning dugliga böckerna till $^1/_4$ af samtliga utdelade hushållsböcker. För att det representativa minimum af en till bearbetning duglig hushållsbudget från 100 hushåll skulle uppnås, borde därför 8 hushållsböcker utdelas för hvarje 1 000-tal af folkmängden.

Vid folkräkningen 1910 bodde i rikets dåvarande samtliga städer 1 100 000 personer, hvaraf 596 000 angåfvos hafva sin utkomst af industriell verksamhet. Bland dessa städer torde sådana, där afdelningen ansett sig böra anställa särskilda ombud för det arbetsstatistiska arbetet, i högre grad hysa en af industrien sysselsatt befolkning. Sådana ombud finnas nu i 32 städer, hvilka — efter 1900 års siffror — hyste c:a 81 % af rikets stadsbefolkning och c:a 83 % af dess stadsindustriarbetare och deras familjer. De enda städer med någon mera betydande industribefolkning, som saknas, äro Södertälje, Nyköping, Oskarshamn, Landskrona, Varberg, Uddevalla, Lidköping, Sala och Arboga. Genom att dessa orter också inrycktes i undersökningen skulle de ofvan angifna procenttalen blifva 87·1 % och 89·3 %.

Om man nu utdelade hushållsböcker efter den förut nämnda proportionen 8 på 1 000 af befolkningen, skulle ungefär 4 300 böcker erfordras, af hvilka ungefär $^1/_4$ eller c:a 1 100 böcker kunde antagas vara dugliga för bearbetning. För Stockholms vidkommande synes antalet hushållsböcker kunna något minskas i betraktande af den nyss verkställda undersökningen därstädes. Om det härigenom uppkomna öfverskottet af hushållsböcker (300) jämte ytterligare 300 böcker fördelades på stadsliknande samhällen — några beräkningar kunna med hänsyn till dessa samhällen svårligen göras på grund af den kraftiga utveckling, som desamma undergått under det senaste tiotalet år — skulle hela antalet utdelade hushållsböcker uppgå till 4 600, hvaraf c:a 1 200 borde återkomma i sådant skick, att de kunde underkastas bearbetning.

Vid fördelningen af hushållsböckerna torde följande regler böra tillämpas. Till grund för fördelningen af böckerna i proportionen 8 på 1 000 invånare läggas 1910 års folkräkningssiffror, som vid undersökningens utförande böra kunna vara åtminstone preliminärt fastställda. Som undersökningsorter böra väljas dels samtliga städer och stadsliknande samhällen, där afdelningen redan har ombud, dels därutöfver sådana, som befinnas hafva en afsevärd industriidkande befolkning. Fördelningen af hushållsböckerna verkställes å resp. orter af Kommerskollegii ombud eller, där sådana ej finnas, af särskildt för ändamålet lämpliga personer. Dessa ombud skola några månader före undersökningsperiodens början inför någon eller några af den arbetsstatistiska afdelningens tjänstemän i Stockholm genomgå en instruktionskurs rörande hushållsundersökningarnas metoder, planläggning, utförande och betydelse. Vid fördelningens verkställande och under hela den tid, undersökningen pågår, skola ombuden gå vederbörande hushållsföreståndare till handa med upplysningar och råd samt tillse, att vederbörande ordentligt fortsätta bokföringen. Slutligen skola ombuden efter undersökningsårets slut insamla samtliga utlämnade hushållsböcker, ehvad de blifvit slutförda eller icke, samt öfversända dem till den arbetsstatistiska afdelningen. Ombudens ställning som ledare af undersökningen på de olika orterna utesluter naturligtvis ej, att de vid eftersökandet af lämpliga bokförare inom de för undersökningen utstakade gränserna skola begagna sig af alla de frivilliga krafter, som stå till buds inom fackföreningar och andra sammanslutningar.

Utfästandet af *belöningar* åt ordentliga hushållsbokförare, har, som förut nämnts, haft ett mycket gynnsamt inflytande på erhållandet af ett rikhaltigt och godt material. Redan i särskilda kommitterades utlåtande år 1903 angående det arbetsstatistiska arbetets ordnande anfördes, att, då arbetet med hushållsböckernas noggranna förande för

de allra flesta husmödrar torde falla sig rätt besvärligt, oaktadt det för dem borde vara af direkt intresse, syntes det vara nödvändigt anslå ett belopp af förslagsvis 10 kr. för en hvar, som aflämnade fullständigt förd hushållsbok. Med hänsyn såväl härtill som särskildt till erfarenheterna från Stockholmsundersökningen torde det vid företagandet af en omfattande lefnadskostnadsundersökning få anses ofrånkomligt, att en mindre kontant ersättning lämnas hvarje person, som ordentligt under ett helt år sökt fullgöra sitt åtagande att föra detaljerad hushållsbok och efter årets slut aflämnat sådan af en viss fullständighet, och detta vare sig boken är fullt användbar för statistisk bearbetning eller af en eller annan anledning måste utrangeras. Ifrågavarande ersättning torde dock icke i gemen behöfva sättas till ett så högt belopp som vid den meromnämnda Stockholmsundersökningen, då den utgick med 25 kr. för hvarje godkänd hushållsbok — förutom några extra premier, den högsta om 100 kr. för de bästa förda hushållsböckerna — utan synes böra utgå med växlande belopp, exempelvis lägst 10 kr. och högst 25 kr., allt efter olika orter och de afgifna uppgifternas beskaffenhet, jämte ett fåtal premier om 25, 50 och 100 kr.

Kostnader för undersökningen. Det återstår slutligen att behandla frågan om de kostnader, som en lefnadskostnadsundersökning, utförd i den omfattning och på det sätt, som ofvan angifvits, skulle medföra. Då någon liknande, hela riket omfattande undersökning hittills ej blifvit företagen i Sverige och sålunda tillräcklig ledning för beräknande af kostnaderna ej står till buds, böra de siffror, som nedan anföras, anses som i större eller mindre grad approximativa.

Hvad främst kostnaderna för primärmaterialets insamlande beträffar, komma dessa företrädesvis att bestå dels i ersättning åt ombuden för hafda besvär och resor, dels i ersättning åt hushållsbokförare. Ersättningen till ombuden torde kunna beräknas utgå efter 10 kr. per slutförd bok eller för c:a 2 000 sådana böcker till 20 000 kr., resor och andra omkostnader, såsom deltagande i instruktionskursen m. m., torde få beräknas till c:a 10 000 kr. Vidkommande ersättningen till hushållsbokförarna har densamma ansetts kunna beräknas till 30 000 kr., under förutsättning att antalet slutförda böcker uppgår till 2 000 och ersättningen i medeltal beräknas till 15 kr. per bok.

Hvad åter beträffar kostnaderna för det sålunda insamlade materialets bearbetning, synes den vid Stockholmsundersökningen vunna erfarenheten kunna tjäna till ledning. Kostnaden för bearbetning af 150 hushållsböcker belöpte sig nämligen i anförda fall till inemot 7 000 kr., hvari extra arfvoden till tjänstemännen i stadens statistiska kontor äro inräknade. Under förutsättning att, såsom lämpligt synes vara, i hufvudsak samma bearbetningsmetod, ehuru med vissa förenklingar, kommer till användning vid en blifvande riksundersökning, borde bearbetningen af det åttadubbelt större materialet för den senare — 1 200 hushållsböcker — möjligen låta sig göra för en kostnad af c:a 30 000 kr.

Den slutliga kostnadsberäkningen för en riksundersökning af ofvan angifna omfattning torde sålunda näppeligen komma att understiga 90 000 kr., däri dock icke inberäknats af undersökningen föranledda tryckningskostnader o. d., hvilka förutsetts skola på sedvanligt sätt bestridas af vederbörande hufvudtitels anslag för skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Ett synnerligen betydelsefullt, med kostnadsfrågan sammanhängande spörsmål är, huru undersökningens utförande inom den arbetsstatistiska afdelningen lämpligen bör anordnas.

Vid närmare öfvervägande af detta spörsmål och alla de faktorer, till hvilka hänsyn därvid måste tagas, har det ansetts kunna ifrågasättas, huruvida, i stället för att anordna en sådan hela riket omfattande större specialutredning för en gång — för hvilken kostnaden, efter de ofvan anförda beräkningarna att döma och för så vidt den planlägges på det sätt och erhåller den omfattning, som i det föregående blifvit förutsatt, skulle belöpa sig till c:a 100 000 kr. — detta utredningsarbete möjligen borde från början anordnas i mindre skala, men i stället få fortgå en längre tid. En ut-

vidgning och fördjupning af den nuvarande permanenta prisstatistiken — afseende enbart hyrespriser och minuthandelspriser å vissa orter i riket — har länge för Kommerskollegium framstått såsom ett önskemål, men dess realiserande har hittills ansetts böra stå tillbaka för andra kraf, som tid efter annan framträdt på en utveckling af de arbetsstatistiska arbetena. En mindre ökning af anslaget för dessa arbeten torde emellertid förr eller senare påfordras. Genom att göra denna ökning af årsanslaget något större — exempelvis 15 000 kr. — för möjliggörande af en utvidgad och fördjupad prisstatistik, af utredningar om bostads- och skatteförhållanden för smärre inkomsttagare samt slutligen af permanenta budgetsundersökningar, skulle det låta sig göra att årligen insamla och bearbeta åtminstone ett 100-tal budgeter.

Genom anförda anordning skulle visserligen kostnaderna för undersökningen komma att fördelas på en längre tid, men näppeligen därigenom kunna i någon afsevärd omfattning nedbringas. En sådan anordning torde dessutom leda till olägenheter i olika afseenden. Då särskildt under nuvarande tid lefnadskostnaderna äro underkastade snabba förändringar och äfven lefnadsbehofven på grund af den ekonomiska utvecklingen befinna sig i ständig stegring, skulle det säkerligen ofta leda till missvisande resultat, om budgeter, insamlade under olika år, sammanställdes med hvarandra. Genom en successivt företagen undersökning vinnes visserligen en fortlöpande framställning af lefnadskostnaderna, men på grund af undersökningens ringa årliga omfattning skulle resultaten blifva föga representativa. En omfattande, på en gång utförd undersökning gifver däremot ett representativt genomsnitt af lefnadsförhållanden och lefnadskostnader för en viss samhällsklass vid ett visst gifvet tillfälle. Den en dylik undersökning vidlådande bristen att ej kunna blifva årligt fortlöpande kan ersättas därigenom, att liknande undersökningar företagas efter längre mellantider, då behofvet så kräfver. För öfrigt torde, i den mån som erfarenhet vinnes om deras natur och betydelse, sådana undersökningar säkerligen komma att företagas periodiskt, såsom fallet är med folkräkningarna. Vid sådant förhållande synes anordnandet af den föreslagna undersökningen såsom en successiv undersökning icke vara att tillråda.

Det kan ock ifrågasättas, huruvida icke utredningen lämpligen borde anordnas såsom ett led i den ordinarie serien af större arbetsstatiska specialundersökningar. Förutom det att en mindre del af kostnaderna då skulle kunna bestridas af det årligen till ett belopp af 5 000 kronor utgående anslaget för insamlande af arbetsstatistiskt primärmaterial, skulle jämväl öfvervakandet af primärmaterialets insamlande och bearbetningen af detsamma helt och hållet tillkomma den för detta arbete afsedda personalen. Häremot kan emellertid anföras, dels att den ringa del hvarmed nyssnämnda årligen utgående anslag skulle kunna bidraga till täckande af kostnaden för insamlande af primäruppgifterna till lefnadskostnadsundersökningen, hvilken kostnad ofvan beräknats till 60 000 kronor, under nuvarande förhållanden mycket väl kan komma att behöfvas till andra mindre omfattande arbetsstatistiska specialundersökningar, dels och framför allt, att den ifrågavarande undersökningen skulle komma att icke obetydligt försenas, om den arbetsstatistiska afdelningen vid det omfattande primärmaterialets bearbetande blott hade att tillgå den för det ordinarie arbetsstatistiska arbetet afsedda personalen. Då emellertid undersökningens värde, icke minst ur praktisk synpunkt, afsevärdt skulle förhöjas därigenom, att resultaten af densamma så skyndsamt som möjligt efter undersökningsårets slut kunde publiceras, synes det, särskildt i betraktande af denna synpunkt, lämpligast, att undersökningen anordnas fristående, utan att föranleda någon rubbning i det öfriga arbetsstatistiska arbetet. Äfven för detta fall skulle visserligen planläggningen och öfvervakandet af arbetet tillkomma den arbetsstatistiska afdelningens fast anställda personal, men den närmaste ledningen och utförandet af arbetet skulle anförtros åt en särskild person med erforderligt antal extra anställda biträden.

Vid planläggningen af en hela riket omfattande budgetsundersökning och vid beräkningen af kostnaderna härför bör äfven tagas i betraktande möjligheten af samarbete med för saken intresserade kommuner.

Under förra hälften af innevarande år hafva stadsfullmäktige i tvänne af rikets städer, Malmö och Eskilstuna, fattat beslut om tillsättande af kommittéer med uppdrag att utreda frågan om anställande af lefnadskostnadsundersökningar å resp. orter. Därjämte har uppdragits åt den i Eskilstuna tillsatta kommittén att sätta sig i förbindelse med andra med denna stad jämförliga städer för att där samtidigt söka få till stånd likartade undersökningar.

Då det uppenbarligen, för vinnande af jämförliga resultat, är af den största betydelse, att dylika lokalundersökningar, därest de komma till stånd, utföras efter samma plan som den för hela riket afsedda undersökningen, synes det redan af denna anledning vara synnerligen önskvärdt, att ett systematiskt samarbete åstadkommes med de kommuner, som kunna befinnas villiga att för egen del företaga dylika undersökningar.

Från den i Malmö tillsatta kommittén har ock till Kollegium inkommit en framställning, att kommittén måtte få taga del af Kollegii preliminära förslag och i hvarje fall erhålla upplysning angående grunderna för den planerade riksundersökningen. Vid ett sammanträde inom kommittén, däri en af den arbetsstatistiska afdelningens tjänstemän haft tillfälle deltaga, har planen för ett samarbete i anförda afseende preliminärt diskuterats och följande förslag vunnit anslutning.

Arbetet med uppgifternas insamlande öfvertages af vederbörande kommuner, som ock bestrida kostnaderna härför, bestående förnämligast i ersättningar åt ombud och andra biträden vid hushållsböckernas införskaffande samt belöningar åt hushållsboksförarna. Själfva hushållsböckerna tillhandahållas kommunen från Kollegium, liksom Kollegium jämväl ombesörjer bearbetningen och publiceringen af det insamlade materialet.

Enligt den i det föregående meddelade kostnadsplanen för en riksundersökning skulle utgifterna för materialets införskaffande uppgå till inemot $^2/_3$ af totalkostnaderna — däri dock icke inräknadt tryckningskostnader — och torde sålunda den förut beräknade utgiftssumman för riksundersökningen kunna rätt afsevärdt nedbringas, därest ett samarbete enligt ofvan angifna grunder komme till stånd med ett flertal mera betydande kommuner i riket.

Såsom förut framhållits, i samband med frågan om samhällsklassurvalet, har under den förberedande utredningen äfven tagits under allvarligt öfvervägande, huruvida icke en eventuell undersökning borde utvidgas till att omfatta, förutom industriarbetare, äfven tjänstemän af lägre grader och med dem jämställda personer i allmän tjänst. Att vid fastställande af dylik personals aflöningsförmåner skälig hänsyn bör tagas till lefnadskostnadernas storlek å orten har under de senare åren blifvit allt allmännare erkändt. Och ehuru visserligen en sådan budgetsutredning, som den af Industriförbundet påyrkade, afseende enbart industriarbetare, skulle blifva till stort gagn och kunna erbjuda väsentlig ledning äfven för bedömande af de lägre tjänstemannaklassernas förhållanden, äro dock de senares villkor i så många afseenden olika industriarbetarnas, att en tjänstemannafamiljs hushållning antagligen i åtskilliga hänseenden företer väsentliga afvikelser från en industriarbetares. Samma behof, som föreligger för industrien att i detalj lära känna de villkor och förhållanden, hvarunder dess arbetare lefva, bör ock förefinnas för det allmänna med afseende å de i dess tjänst anställda arbetstagarna.

En dylik budgetsundersökning för lägre tjänstemän lärer ock kunna utföras för en relativt mindre kostnad, enär det torde kunna förutsättas, att flertalet för en dylik statistik erforderliga budgeter skola kunna erhållas, utan att kontant ersättning därför lämnas. Dels torde nämligen inom dessa befolkningsgrupper finnas åtskilliga familjer, som redan nu detaljeradt bokföra sina inkomster och utgifter och hvilka skola befinnas villiga att ställa sina hushållsböcker till förfogande för bearbetning, och dels borde tillräckligt många familjer kunna påräknas vilja af intresse för saken utan särskild ersättning åtaga sig ett sådant arbete. Den hufvudsakliga kostnadsökningen för en dylik utvidgad budgetsundersökning skulle sålunda belöpa sig på bearbetningen af själfva

materialet, hvilken kostnad, för så vidt exempelvis 600 à 700 budgeter kunde erhållas och visade sig för ändamålet tillfylles, knappast borde öfverstiga 20 000 kr.

Från Post- och Telegrafverken hafva redan till Kommerskollegium inkommit framställningar med begäran om förnyad utredning under år 1914, med hvilket år tiden för den nu för de båda verken gällande dyrortsgrupperingen utgår, rörande lefnadskostnaderna å personalens stationsorter. Jämväl från de andra kommunikationsverken torde dylika framställningar vara att förvänta. Vid sådant förhållande och då i hvarje fall, såsom ofvan framhållits, en standardundersökning rörande lägre tjänstemäns budgetsförhållanden måste anses vara af stor nationalekonomisk betydelse synas skäl föreligga att samtidigt med den af Sveriges Industriförbund föreslagna undersökningen angående industriarbetarnas lefnadskostnader, verkställa en sådan undersökning äfven med afseende på lägre tjänstemän.

I öfverensstämmelse med ofvan refererade plan till samarbete med därför intresserade kommuner hafva sedermera från Kommerskollegium utgått skrifvelser med förfrågningar till de kommunala myndigheterna i ett flertal af de större industriorterna, huruvida de önskade medverka till genomförandet af den planerade undersökningen. Å en del af dessa orter hafva i här berörda syfte förberedande åtgärder vidtagits, och å några har beslut om samarbete redan fattats.

Registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet i Sverige 1897—1911 (forts.).

2. Jordbrukskooperationen.[1]

K. Centralföreningar.

Under det att inom arbetarkooperationen de lokala föreningarna genomgående varit de primära och den enda förhandenvarande centrala sammanslutningen, liksom dess föregångare, uppbyggts af dessa, äro inom jordbrukskooperationen förhållandena delvis motsatta. Ett flertal af de här förefintliga centralföreningarna hafva startats af enskilda personer, som arbetat för utbredandet af den ekonomiska föreningsverksamheten; de lokala föreningarna, som senare bildats, äro att betrakta snarare som afdelningar af den stora föreningen än som fristående organisationer, hvilket stundom tager sig ut-

[1] Enär dels denna gren af den kooperativa föreningsverksamheten endast mycket ofullständigt belyses af uppgifterna i föreningsregistren, då nämligen viktiga föreningsgrupper ej alls eller blott till en ringa del sökt registrering, och dels en närmare utredning angående hithörande föreningar ej ingår i det K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik meddelade uppdraget, lämnas här endast några kortfattade notiser om de registrerade föreningarna. För erhållande af fullständigare kännedom om jordbrukskooperationen hänvisas till den af K. Landtbruksstyrelsen årligen utgifna »Kalender öfver svenska landtbruket» m. fl. publikationer.

tryck såväl i deras namn som stadgar, där det föreskrifves, att verksamheten skall bedrifvas i samverkan med vederbörande centralförening.

De skildrade förhållandena äro särskildt väl utvecklade inom den gren af jordbrukskooperationen, som afser att genom gemensamma inköp till billigt pris tillhandahålla jordbrukarna för deras näring nödvändiga varor såsom artificiella gödningsämnen, fodermedel och utsäden (föreningsgruppen L). Dithörande föreningar äro till allra största delen anslutna till centralföreningar, som vanligen omfatta ett län, men stundom två närgränsande, i andra fall åter endast delar af ett län. I ett par fall hafva de centrala organisationerna fått aktiebolags form; så i södra Kalmar län, i Blekinge samt i Gäfleborgs och Kopparbergs län. De flesta af dessa föreningar (och aktiebolag) äro i sin tur anslutna till det hela landet omfattande Landtmännens riksförbund,[1] genom hvilket de inköpa största delen af de varor, som de å sin sida leverera till sina lokalafdelningar. Förbundet registrerades år 1905 och torde för närvarande i fråga om omsättningen vara den största ekonomiska föreningen i landet.

De öfriga centralföreningarna äro tvänne sammanslutningar af fruktodlarföreningar (i Södermanlands och Gottlands län) samt en smör- och en äggexportförening, en bränneriidkar-, två stärkelsefabriks- och en betodlarcentralförening, samtliga med säte i Skåne, hvars jordbrukskooperation sålunda är i hög grad centraliserad.

L. Inköpsföreningar.

Dessa föreningars hufvudsakliga verksamhet är redan vid behandlingen af föregående grupp omnämnd. Utom verkställandet af inköp angifva de flesta såsom sitt ändamål att förmedla försäljning af produkter af medlemmarnas jordbruk äfvensom utöfva upplysningsverksamhet på jordbruksområdet. De gemensamma inköpen hafva emellertid tilldragit sig det största intresset. Inom vissa län omfattar inköpsverksamheten äfven vanliga hushållsförnödenheter, hvadan, som förut nämnts, gränsen mot konsumtionsföreningarna ofta är vansklig att draga.

Af till denna grupp räknade föreningar hafva registrerats 1 009, däraf 584 med begränsad personlig ansvarighet och 1 med »solidarisk personlig ansvarighet» (hvilken form för ansvar hvarken 1895 eller 1911 års föreningslag känner). Föreningarna utan personlig ansvarighet hafva till hufvudsaklig del sitt säte inom landets norra delar. Samma förhållande återkommer inom öfriga grenar af jordbrukskooperationen. Upplösta äro enligt registren 30 föreningar (3·o %). Inköpsföreningarna äro i allmänhet unga. T. o. m. år 1900 registrerades endast 10. Därefter tog rörelsen fart, först i Västernorrlands län, sedermera i det ena länet efter det andra. År 1906 registrerades ej mindre än 210 föreningar, hvarefter en afmattning följer. Då antalet registreringar för hvarje år i de skilda länen ger en god föreställning om rörelsens spridning, införes följande tablå (antalet oregistrerade föreningar inom denna föreningsgrupp torde vara obetydligt).

[1] Landtmännens riksförbund var först registreradt i Malmö, men flyttade sedermera till Stockholm. Det har därför i tabellerna kommit att dubbelräknas.

Nyregistrerade inköpsföreningar års- och länsvis.

Län.	1897.	1898.	1899.	1900.	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.	Summa.
Stockholms stad . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	2	—	1	1	1	**10**
Uppsala »	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	6	—	3	—	—	**13**
Södermanlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	40	4	8	—	2	—	—	**54**
Östergötlands »	—	—	—	—	—	—	—	2	1	31	3	10	—	—	2	**49**
Jönköpings »	—	—	—	—	—	—	—	6	5	2	1	3	5	2	4	**28**
Kronobergs »	—	—	—	—	—	—	1	3	7	6	6	16	1	—	1	**41**
Kalmar »	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	14	—	3	3	—	**22**
Gottlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	5	19	2	8	1	—	—	**35**
Blekinge »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	—	—	—	**7**
Kristianstads »	—	—	1	—	—	—	1	20	4	25	2	2	4	—	—	**59**
Malmöhus »	1	1	1	—	—	—	1	32	9	9	7	3	1	2	—	**67**
Hallands »	1	—	—	—	—	2	2	3	1	2	1	2	—	1	2	**17**
Göteb. o. Bohus »	—	—	—	—	—	—	1	—	5	2	2	7	5	1	3	**26**
Älfsborgs »	—	—	—	—	—	—	—	9	3	7	29	8	4	5	6	**71**
Skaraborgs »	—	—	—	—	—	—	—	—	1	22	14	12	4	2	1	**56**
Värmlands »	1	—	—	—	1	3	9	11	16	7	11	9	4	7	6	**85**
Örebro »	—	—	—	—	—	—	—	1	2	20	5	1	3	2	—	**34**
Västmanlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	1	1	—	1	—	**18**
Kopparbergs »	—	—	—	—	—	—	—	1	8	11	10	2	3	3	4	**42**
Gäfleborgs »	2	—	—	—	1	—	3	3	8	5	13	3	1	—	2	**41**
Västernorrlands »	—	—	2	—	35	8	10	3	3	3	—	1	3	1	—	**69**
Jämtlands »	—	—	—	—	—	—	7	12	4	3	7	12	5	5	5	**60**
Västerbottens »	—	—	—	—	—	3	—	23	7	6	7	8	3	1	2	**60**
Norrbottens »	—	—	—	—	—	2	3	17	3	3	2	5	2	4	4	**45**
Summa	**5**	**1**	**4**	—	**37**	**18**	**39**	**146**	**136**	**210**	**156**	**115**	**58**	**41**	**43**	**1 009**

M. Maskinföreningar.

De 101 hithörande föreningarna (af hvilka 11 [1] eller 10·9 % anmält upplösning) hafva till ändamål att genom sammanslutning sätta mindre landtbrukare i tillfälle att använda dyrbarare maskinella inrättningar inom jordbruket och dess binäringar. I landets södra delar anskaffa de flesta och drifva ångtröskverk, några äfven stenkrossar, i Norrland och Dalarne åter, där 61 af dem registrerats, syssla de vanligen med såg- och kvarnrörelse för medlemmarnas husbehof. Denna grupp närstående äro de förut omnämnda, inom byalagen i Kopparbergs och Gäfleborgs län grundade vattenledningsföreningarna (se grupp I). Antalet oregistrerade föreningar torde vara mycket stort.

[1] 2 af dessa hafva försatts i konkurs — de enda inom jordbrukskooperationen.

N. Torfströföreningar.

Gruppen, som består af 37 föreningar (af hvilka ingen anmält upplösning), kan betraktas som en underafdelning af föregående. Äfven här torde åtskilliga oregistrerade företag existera.

O. Mejeriföreningar.

Liksom i de flesta öfriga länder var äfven i Sverige mejerihandteringen den gren af jordbruksnäringen, där ekonomisk samverkan först i större utsträckning kom till stånd. Den första efter kooperativa principer organiserade mejeriföreningen bildades år 1880, men först i början af 1890-talet tog rörelsen större fart. Att den i midten af årtiondet nått en ej obetydlig utsträckning, visas däraf, att under föreningslagens första giltighetsår, 1897, registrerades ej mindre än 135 mejeriföreningar, hvarjämte ett ej obetydligt antal alltjämt förblifvit oregistreradt. År 1898 registrerades 50 föreningar, hvarefter antalet för hvarje år sjunker ända till 1903, då antalet var 11. Därefter stiger siffran åter, och under de senaste åren hafva i allmänhet 30 à 40 föreningar införts i registren. Hela antalet var vid 1911 års utgång 559, af hvilka 47 (8·4 %) anmält upplösning. 292 hade för sina medlemmar stadgat personlig ansvarighet, hvilken emellertid i många fall inskränkts till att omfatta ett vid föreningens bildande upptaget byggnadslån. Sedan detta slutamorterats, borde följaktligen föreningen med rätta betecknas såsom registrerad under formen »utan personlig ansvarighet».

De äldre föreningarna lågo till väsentlig del inom de bägge skånska länen; numera är verksamheten spridd öfver hela landet och inom de flesta länen finnas talrika andelsmejerier; undantag utgöra särskildt Stockholms och Uppsala samt Göteborgs och Bohus län, där lättheten för landtbrukarna att i städerna få afsättning för sin mjölk i oförädladt tillstånd gifvetvis motverkat uppblomstringen af en mejerihandtering.

Åtskilliga mejeriföreningar utöfva äfven annan verksamhet, särskildt afseende att understödja medlemmarna vid sträfvandet att förbättra deras kreatursbesättningar, genom inköp af goda fodermedel, mjölkkontroll och annan upplysningsverksamhet o. s. v. I synnerhet i Jämtlands län tjänstgöra många mejeriföreningar samtidigt som inköpsföreningar. Äfven förekommer det, att en och samma kraftkälla användts för drifvande af mejeri samt husbehofskvarn och -såg m. m.

P. Slakteriföreningar.

Sammanslutningar för tillgodogörande af slaktboskap från medlemmarnas jordbruk hafva här i riket ej fått någon större utbredning. Allenast 12 sådana föreningar hafva registrerats, af hvilka 2 (16·7 %) anmält upplösning. Det är framförallt i Skåne, som denna verksamhet uppblomstrat. Ej mindre än 6 af de 10 kvarstående föreningarna hafva här sitt säte, hvarjämte de bägge upplösta registrerats i de skånska länen. Äfven i afseende

på denna art af jordbrukskooperation liksom i dennas flesta öfriga grenar företer Skåne stora likheter med Danmark.

Q. Äggförsäljningsföreningar.

Med ändamål att förmedla försäljningen af produkter (ägg, kycklingar, slaktdjur m. m.) af den af medlemmarna bedrifna fjäderfäskötseln hafva registrerats 69 föreningar. Upplösts hafva enligt registren 4 (5·8 %). Äfven de till denna grupp hörande föreningarna hafva till största delen registrerats i Skåne, nämligen 43. Det mycket stora antalet oregistrerade föreningar gör det emellertid omöjligt att af föreningsregistrens uppgifter draga några slutsatser om rörelsens omfattning.

R. Afvelsföreningar.

Detsamma är förhållandet med de föreningar, som hafva till ändamål att verka för förbättring af husdjursstammen genom anskaffande af goda afvelsdjur, i det att de registrerade 75 föreningarna (af hvilka 8 eller 10·7 % anmält upplösning) endast utgöra en ringa bråkdel af de förefintliga. De flesta (61) af de registrerade hafva haft till ändamål att tillhandahålla afvelshingstar; af de öfriga voro 11 tjurföreningar, under det 1 verkade för svinafvelns, 1 för fjäderfäafvelns och en 1 för get- och kaninafvelns förkofran.

I fråga om det geografiska läget äro dessa föreningar spridda öfver hela landet.

S. Stärkelse- och brännerföreningar.

Dessa föreningar hafva till ändamål att tillvarataga och till stärkelse potatismjöl eller råbrännvin förädla det till afsalu förefintliga öfverskottet af medlemmarnas potatisodling. De hafva samtliga sitt säte i landets sydligaste delar, nämligen 1 i hvardera Kronobergs och Hallands län, 5 i Blekinge, 14 i Malmöhus och 66 i Kristianstads län, hvarjämte 2 i Malmöhus län registrerade anmält upplösning. Sammanlagdt hafva sålunda registrerats 89 hithörande föreningar. De allra flesta torde tillhöra någon af de förut (se grupp K) omnämnda centralorganisationerna.

T. Diverse hithörande föreningar.

Inom denna grupp, till hvilken förts 114 föreningar (hvaraf 3 eller 2·6 % upplösta), kan urskiljas en större grupp, som under de senaste åren starkt tillvuxit, nämligen fruktodlarföreningar. Sådana äro registrerade till ett antal af 62, däraf 29 i Malmöhus och 20 i Gottlands län. En ur ekonomisk synpunkt mycket betydelsefull grupp utgöres af betodlarföreningarna (18 registrerade) med deras förut omnämnda centralorganisation; vidare finnas tobaks- och trädgårdsodlarföreningar, skogs- och jaktvårds- samt vattenreglering sföreningar, några sammanslutningar för underlättande af transporten af landtbruksprodukter o. s. v.

Registrering enligt den nya sjukkasselagen.

Första halfåret 1912.[1]

Under första halfåret 1912 registrerades följande kassor enligt nya sjukkasselagen:

248. Sjuk- och begrafningskassan »Blomkronan» (Stockholm);
249. Årdala sockens sjuk- och begrafningskassa
250. Västra Karleby sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
251. Sjuk- och begrafningskassan Framåt i Malmö;
252. Föreningen Enig hjälpsamhets sjuk- och begrafningskassa (Stockholm);
253. Sjukkassan Seger i Malmö;
254. Sjuk- och begrafningskassan Timmermannen (Stockholm);
255. Föreningen Vänfast, sjuk- och begrafningskassa (Stockholm);
256. Arbetarnas vid Koppoms bruk och pappersfabrik sjuk- och begrafningskassa;
257. Ö. Tommarps med flera socknars sjuk- och begrafningshjälps-kassa
258. Södra Mellby och Hvitaby socknars sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
259. Nosaby sockens sjuk- och begrafningskassa;
260. Annebergs tändsticksfabriks arbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
261. Hofslätts sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
262. Flisby sjukkassa;
263. Lessebo fabriksarbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
264. Hybo allmänna sjuk- och begrafningskassa;
265. Zinkgrufvans sjuk- och begrafningskassa;
266. Centralverkstadens i Örebro extra personals sjukkassa;
267. Bara sockens sjuk- och begrafningskassa;
268. Löddeköpinge och omnejds sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
269. Tågarps och kringliggande orts sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
270. Telegraf- och telefonpersonalens inom II linjedistriktet sjuk- och begrafningskassa (Göteborg);
271. Söderbykarls sjuk- och begrafningskassa;
272. Älfkarleö bruks arbetares sjuk- och begrafningskassa;
273. Virserums sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
274. Oxelösunds sjuk- och begrafningskassa;
275. Köpmannabro sjuk- och begrafningskassa;
276. Reijmyre sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
277. Malmö arbetares allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
278. Stockholms skrädderiarbetares sjuk- och begrafningskassa;
279. Seger, sjuk- och begrafningskassa (Stockholm);
280. Vänskapsförbundets sjuk- och begrafningskassa (Stockholm);
281. Samfundet Idoghetens sjuk- och begrafningskassa (Stockholm);
282. Skillinge sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
283. Hälsingborgs familjeklubbs sjuk- och begrafningskassa;
284. »Myran» sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Gäfle);
285. Käflinge sjuk- och begrafningshjälps-kassa;

[1] Under första halfåret 1911 registerade kassor redovisades i Meddel. 1911, sid. 567 ff., under andra halfåret registrerade i Meddel. 1912, sid. 863 ff.

286. Alstads landtmanna- och arbetareförenings sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
287. Sjuk- och begrafningskassan Trogna vänner (Malmö);
288. Östergötlands småskollärarinnors sjukkassa;
289. Fastebo sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
290. Sjukkassan »Stjärnan» (Malmö);
291. Veberödsortens sjuk- och begrafningskassa;
292. Tulltjänstemännens a. l. g. i Göteborg sjukkassa;
293. Skinnskattebergs allmänna sjuk- och begrafningskassa;
294. Köpmanholmens arbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
295. Resele sockens sjuk- och begrafningskassa;
296. Korsnäs brädgårdsarbetares sjuk- och begrafningskassa;
297. Svenska postmannaförbundets sjuk- och begrafningskassa (Stockholm);
298. Sjuk- och begrafningskassan S:t Erik (Stockholm);
299. Hargs arbetareförenings sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
300. Västra Husby sjuk- och begrafningskassa;
301. Drothems Framåts sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
302. Edshults sjuk- och begrafningskassa;
303. Södra Vi sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
304. Nyboholms sjuk- och begrafningskassa;
305. Gamleby allmänna sjuk- och begrafningskassa;
306. Östra Kärrstorps sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
307. Hallaröds sjukkassa;
308. Vikens sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
309. Östra Torps sjuk- och begrafningskassa;
310. Högestads och Baldringe sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
311. Genarpsortens sjuk- och begrafningskassa;
312. Frövifors sjuk- och begrafningskassa;
313. Stene sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
314. Slottsmöllans arbetares sjuk- och begrafningskassa (Halmstad);
315. Stockholms murares sjuk- och begrafningskassa;
316. Sundbybergs allmänna sjuk- och begrafningskassa;
317. *Uppsala kvinnliga sjuk- och begrafningskassa;*
318. Lena arbetares sjuk- och begrafningskassa;
319. Länna sjuk- och begrafningskassa;
320. Flens sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
321. Norrköpings allmänna sjuk- och begrafningskassa;
322. Gryts sockens sjuk- och begrafningskassa;
323. Normlösa sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
324. *Svartorps sjuk- och begrafningskassa;*
325. Säfsjö sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
326. Hyltebruks sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
327. Madesjö sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
328. Mortorps sjuk- och begrafningskassa;
329. Balkåkra sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
330. Mörarps sjukkassa;
331. Slågarps sjuk- och begrafningskassa;
332. Arbetspersonalens vid skandinaviska jutespinneri- och väfveriaktiebolaget sjuk- och begrafningskassa (Oskarsström);
333. Kvinnornas själfhjälpskassa, sjuk- och begrafningskassa (Göteborg);
334. Allmänna sjuk- och begrafningskassan i Örebro;
335. Framåt, sjukkassa (Stockholm);
336. Föreningens för sömmerskor sjukkassa (Stockholm);
337. Stockholms förgylleri- och glasmästeriarbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
338. Linköpings arbetareförbunds sjuk- och begrafningskassa;

339. Gryts sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
340. Åtvids sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
341. Böksholms sulfitfabriksarbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
342. Glasbrukens sjuk- och begrafningskassa (Algutsboda);
343. Söderåkra sockens allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
344. Gladsax sjuk- och begrafningskassa;
345. Knislinge sjuk- och begrafningskassa;
346. Trolle Ljungby sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
347. Visseltofta församlings sjuk- och begrafningskassa;
348. Sällskapet n:r 2 i Malmö sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
349. Malmö kristliga sjuk- och begrafningskassa;
350. Sjuk- och begrafningskassan Hjälpsamma bröder i Malmö;
351. Kvinnoföreningen n:r 1 A.—B. sjuk- och begrafningskassa (Malmö);
352. Hälsingborgs kooperativa kvinnogilles sjuk- och begrafningskassa;
353. Skytts härads handtverksförenings sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
354. Sällskapet H. H:s i Halmstad sjuk- och begrafningskassa;
355. Oskarsströms sulfitfabriks arbetskårs sjuk- och begrafningskassa;
356. Skromberga arbetares sjuk- och begrafningskassa;
357. Köpingebro sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
358. Gislöfs med omnejd sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
359. Billeberga sjuk- och begrafningskassa;
360. Göteborgs gasverksarbetares sjuk- och begrafningskassa;
361. Sjuk- och begrafningskassan Reform (Göteborg);
362. Västra postdistriktets sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Göteborg);
363. Lerums sjuk- och begrafningskassa;
364. Sunne allmänna sjuk- och begrafningskassa;
365. Laxå sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
366. Sjuk- och begrafningskassan Unionen (Falun);
367. Högsjö bruks sjuk- och begrafningskassa;
368. Aktiebolaget Forsmarks bruks arbetares sjuk- och begrafningskassa;
369. Föreningen Vänskapsbröderna, sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Uppsala);
370. Sjuk- och begrafningskassan H. F. 3 i Uppsala;
371. Klacka och Lerbergs grufarbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
372. Rök och Heda sjuk- och begrafningskassa;
373. Sjuk- och begrafningskassan Fenix i Göteborg;
374. Alpha och trådfabrikens i Sundbyberg arbetares sjuk- och begrafningskassa;
375. Bergslagets arbetares sjuk- och begrafningskassa;
376. Katrineholms sjuk- och begrafningskassa;
377. Råby-Rönö med omnejd allmänna sjuk- och begrafningskassa;
378. Norrköpings arbetareförenings sjuk- och begrafningskassa;
379. Åryds allmänna sjukkassa (Enighet gifver styrka);
380. Iföverkens sjuk- och begrafningskassa;
381. Barums sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
382. »Tjänstebröders» sjuk- och begrafningskassa (Malmö);
383. Skåne sjuk- och begrafningskassa;
384. Sjuk- och begrafningskassan Merkurii vänner (Malmö);
385. Leksbergs sjuk- och begrafningskassa;
386. Dalarnes nykterhetsvänners allmänna sjuk- och begrafningskassa;
387. Gäfle godtemplars sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
388. Sjukkassan Verdandi (Stockholm);
389. Nässjö stolfabriks sjuk- och begrafningskassa;
390. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan Freja i Norrköping;
391. »Friska vänner» sjuk- och begrafningskassa (Malmö);
392. Sjuk- och begrafningskassan »U. V.» (Unga vänner) (Malmö);

393. Sjuk- och begrafningskassan Enighet i Rödesund;
394. Sjukkassan »Hjälpsamma bröder» i Trelleborg;
395. Jönköpings första sjuk- och begrafningskassa;
396. Arboga sjuk- och begrafningskassa;
397. Kullens handtverkares sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Höganäs);
398. Sveriges tobaksarbetares sjuk- och begrafningskassa (Stockholm);
399. Saxtorps sockens sjuk- och begrafningskassa;
400. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan Trygg (Stockholm);
401. Tanto arbetares sjuk- och begrafningskassa (Stockholm);
402. Arbetarnes vid Kockums mekaniska verkstad i Malmö sjuk- och begrafningskassa;
403. Skenäs sjuk- och begrafningskassa;
404. Mellersta Östergötlands järnvägspersonals sjuk- och begrafningskassa;
405. Åkers sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
406. Västergötlands nykterhetsvänners sjuk- och begrafningskassa;
407. A. O. Anderssons fabriksaktiebolags arbetares sjuk- och begrafningskassa (Vänersborg);
408. Finnboda arbetares sjuk- och begrafningskassa;
409. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan H. F. 2 i Uppsala;
410. Grafversfors arbetareförenings sjuk- och begrafningskassa;
411. Kristianstads sjuk- och begrafningshjälps-kassa n:r 4;
412. Hälsingborgs sjuk- och begrafningskassa »De förenade»;
413. Bjufs arbetares sjuk- och begrafningskassa;
414. Östra Strö och Skarhults sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
415. Korsnäs 100-manna sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
416. Söderhamns nya sjuk- och begrafningshjälps-kassa.

Af ofvannämnda kassor utgör:

Nosaby sockens sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
Nosaby arbetareför:s sbk. och Nosaby hundramannaför.;

Zinkgrufvans sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
Zinkgrufvans sbk. och Zinkgrufvans shför. n:r 1;

svenska postmannaförbundets sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
centrala postbetjäningens sbk., postbetjäningens sbhför. och svenska postmannaförbundets sbk., alla i Stockholm;

Sundbybergs allmänna sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
Sundbybergs allm. sbk. och Sundbybergs järn- & metallarbetarefackför:s sbk.;

Flens sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:
Flens sbk., för. Enighet, sbk. i Flen och snickerifabriken »Varias» arb. sbhför. i Flen;

Norrköpings allmänna sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
arbetaresamfundets sbf., De förenades sbf., Norrköpings allm. sbf., »Nya Gillet», sbf., vännernas sbf. och hamnarbetarnas sbf., alla i Norrköping;

allmänna sjuk- och begrafningskassan i Örebro en sammanslutning af:
allm. sbk., första hundraför. för ömsesidig sbh., sbk. Engelbrekt, sbk. Enighet, sbk. Myran och Örebro arb. sbk., alla i Örebro;

Åtvids sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:
Åtvidabergs allm. sbk., Åtvids hushållsför:s sbhk. och Åtvidabergs brödför:s sk.:

kvinnoföreningen n:r 1 A.—B. sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
hundrakvinnoför. n:r 1 af amerikanska grenen af godtemplarorden, hundrakvinnoför. 1 A och hundrakvinnoför. 1 B, alla i Malmö;

Bergslagets arbetares sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
Bodarnes sbk., Skutskärs brädgårdsarb. sbk., Skutskärs cellulosafabr. arb. sbk., Skutskärs 100-mannaför:s sbk. och Skutskärs sågverksarb. shbk.;

Katrineholms sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:

Katrineholms arbetareför:s sbk., Katrineholms 101-mannaför., Katrineholms snickerifabriksarbsbhför., nykterhetsvännernas sbk. i Katrineholm och sbk. »Framåt» i Katrineholm;

Norrköpings arbetareförenings sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:

Norrköpings arbetareför:s sbf., Norrköpings nya brödraför:s sbf. och sbf. Idoghet, alla i Norrköping;

sjukkassan »Hjälpsamma bröder» i Trelleborg en sammanslutning af:

sbk. Hjälpsamhet i Trelleborg med omnejd och Trelleborgs självhjälpsför. n:r 3, båda i Trelleborg;

Sveriges tobaksarbetares sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:

internationella tobaksarbetareförbundets i Sverige sbk., tobaksarb. gemensamma sbk. och nya cigarrarbetareför:s sbk., alla i Stockholm;

Åkers sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:

sbk. vid Åkers styckebruk, Rocksta sbk. och Berga sbk.;

Hälsingborgs sjuk- och begrafningskassa »De förenade» en sammanslutning af:

Hälsingborgs allm. sbk. »Framåt», Hälsingborgs allm. sbk. n:r 2, Hälsingborgs arbetsmannafackför:s sbk., Hälsingborgs sbför. Trygg, självständiga godtemplarordens sbk., sjätte hundramannaför:s sbk. och sbk. Hjälpsamma bröder, alla i Hälsingborg; samt

Söderhamns nya sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:

nya shför. och Söderhamns hundraför., båda i Söderhamn.

Dessutom har under april månad en *fortsättningskassa, Malmö sjukkassors centralfortsättningskassa*, registrerats enligt nya sjukkasselagen.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under oktober 1912. Arbetstillgången var under oktober fortfarande god och något bättre än under närmast föregående månad. I jämförelse med samma månad år 1911 visade sig äfven förbättring. Arbetslönerna stego fortfarande.

I jämförelse med föregående månad visade sig förbättring inom järn- och stål-, maskin-, skeppsbyggnads-, textil-, glas- och tryckeriindustrierna. Å andra sidan förekom den för årstiden sedvanliga minskningen i arbetstillgång inom byggnads- och tegelindustrierna.

I jämförelse med samma månad föregående år visade arbetstillgången förbättring inom alla viktigare industrier, men i synnerhet inom tackjärns-, järn- och stål-, maskin-, bleck- och plåt-, textil-, sko-, glas- och tegelindustrierna.

Uppgifter hade lämnats från 383 fackförbund med 885 100 medlemmar, af hvilka 17 822 eller 2·0 % rapporterats såsom arbetslösa vid slutet af oktober 1912; motsvarande siffra vid slutet af september 1912 var 2·1 % och vid utgången af oktober 1911 2·8 %.

Enligt ingångna svar från ett antal arbetsgifvare, sysselsättande 440 218 arbetare under veckan närmast före den 26 oktober 1912, visade sig en ökning med 0·1 % af antalet sysselsatta arbetare och med 0·2 % af det utbetalade lönebeloppet i jämförelse med samma vecka föregående månad. I jämförelse med samma vecka föregående år visade sig en ökning af 2·0 % af antalet sysselsatta arbetare och med 5·7 % af det utbetalade lönebeloppet.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Frankrike under oktober 1912. Vinskördens afslutande har, i likhet med hvad hvarje år är fallet, under oktober framkallat en kännbar minskning af arbetstillgången för vinodlingsarbetarna; nya arbetstillfällen äro att vänta först fram i november, då rankorna skola beskäras. För skogsarbetarna är läget ungefär detsamma: sommararbetena äro redan afslutade, och skogsafverkningen tager ej sin början förr än under nästa månad. Trädgårdsbranschen i Paris omnejd visar fortfarande tillfredsställande lifaktighet.

Inom textilindustrien har ingen förändring visat sig sedan föregående månad; arbetslösheten är fortfarande tämligen stor i norra Frankrike. Järn- och metallindustrien utvisar äfven denna månad riklig arbetstillgång, hvaremot inom grafiska industrien någon afmattning gör sig gällande, kanske mer i Paris än i landsorten. Arbetslösheten inom byggnadsfacken har likaledes ökats och synes vara större än under samma månad föregående år. Inom läderindustrien är läget åter, liksom under september, bättre än vid motsvarande tid 1911.

Bland 989 arbetarorganisationer (syndicats), som besvarat de månatliga förfrågningarna angående arbetsmarknadens läge och arbetslösheten under oktober 1912, hafva 763 med 206 511 medlemmar

uppgifvit antalet arbetslösa till 9 534 eller 4·6 %, inberäknadt grufarbetarna i Pas-de-Calais, och 5·2 % utan inberäknande af dessa arbetare. Motsvarande tal för närmast föregående månad var 4·5 % och för oktober 1911 7·5 %.

Arbetstillgången under oktober 1912 har i jämförelse med september 1912 angifvits såsom rikligare af 24 % af de redovisande fackorganisationerna omfattande 35 % af de organiserade arbetarna, såsom oförändrad af resp. 54 och 46 % samt såsom mindre riklig af resp. 22 och 19 %.

På frågan: »Anser Ni läget på arbetsmarknaden vara tillfredsställande för årstiden?» hafva 620 arbetarorganisationer med 110 096 medlemmar svarat jakande och 204 med 74 127 medlemmar nekande.

(Bulletin de l'Office du Travail.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under oktober 1912. Arbetsmarknadens läge var under oktober i allmänhet godt och, i likhet med föregående månader, i de flesta hänseenden gynnsammare än under motsvarande tid år 1911. Dock göra sig tecken på försämring märkbara. Enligt uppgifter från de olika industrierna var arbetstillgången emellertid i hufvudsak tillfredsställande.

Stenkolsbrytningen var i Ruhrdistriktet och Schlesien i allmänhet liflig, men led afsevärdt afbräck på grund af transportsvårigheter. Samma var förhållandet vid de mellantyska brunkolsgrufvorna samt i Niederlausitz.

Tackjärnsindustriens läge var fortfarande godt. Inom järn- samt metall- och maskinindustrierna var arbetstillgången tillfredsställande, likaså inom kali-, elektriska och kemisk-tekniska industrierna.

Äfven textilindustrien befann sig fortfarande i gynnsamma konjunkturer, om också någon afmattning här och hvar gjorde sig märkbar. Pappersindustrien hade full sysselsättning. Byggnadsverksamheten var likaledes liflig i flertalet af de städer, från hvilka uppgifter föreligga.

Enligt uppgifter från sjukkassorna var arbetstillgången under oktober något mindre än under samma månad föregående år och äfven mindre än under september. De försäkringspliktiga medlemmarnas antal, sedan de förvärfsoförmögna sjukanmälda frånräknats, ökades visserligen under månaden med 13 877 personer, men denna stegring gäller endast kvinnorna, som ökats med 34 460, hvaremot antalet manliga medlemmar minskats med 20 583. Under föregående månad ökades medlemsantalet med 51 197 och under oktober 1911 med 48 054 personer. Om man sätter antalet medlemmar den 1 januari 1912 = 100, hade detta för männens vidkommande ökats till 107 och för kvinnornas likaledes till 107. Under samma månad föregående år uppgingo motsvarande siffror till resp. 110 och 106.

Angående arbetslösheten under oktober föreligga uppgifter från 49 fackförbund med 2 138 199 medlemmar. Af dessa voro vid månadens slut 1·7 % arbetslösa mot 1·5 % vid slutet af september och likaledes 1·5 % vid slutet af oktober 1911, hvilket tyder på någon försämring i jämförelse med såväl närmast föregående månad som samma månad föregående år.

Enligt arbetsförmedlingsanstalternas uppgifter kommo under oktober 1912 på 100 lediga platser för män 148 arbetssökande mot 152 under samma månad föregående år och 141 under föregående månad detta år. För kvinnor voro motsvarande siffror 106, 114 och 92. Arbetstillgången har sålunda något försämrats sedan föregående månad, men däremot varit bättre än under oktober 1911.

(Reichsarbeitsblatt.)

— Socialförsäkring. —

Ålderdomsförsäkringskommitténs betänkande. Ålderdomsförsäkringskommitténs betänkande inlämnades den 12 november till Kungl. Maj:t. Det består af fyra delar: I. Lagförslag och motiv; II. Kostnadsberäkningar, utförda af kommitténs ordförande; III. Öfversikt af svensk och utländsk lagstiftning i ämnet; samt IV. Kommitténs statistiska utredning. Dessutom utkommer inom kort en af ordföranden utarbetad kort sammanfattning af förslagets innehåll.

Kommittén har utgjorts af regeringsrådet And. Lindstedt, ordförande, redaktör Hj. Branting, disponenten V. Folin, landtbrukaren P. Nilsson i Bonarp, direktör Sven Palme, bankdirektör E. v. Sydow och häradshöfding A. Åkerman.

Den statistiska utredningen har verkställts af numera byråchefen i Statistiska Centralbyrån Hugo Burström.

Kommittén föreslår en *lag om allmän pensionsförsäkring.*

Förslagets hufvudgrunder. Försäkringens ändamål är väsentligen att åt samhällsmedlemmar, som på grund af arbetskraftens nedsättning eller förlust ej längre hafva sin försörjning, söka bereda tryggare och socialt värdigare form för understöd, än som kan lämnas af den allmänna fattigvården eller af enskilda.

I sådant syfte föreslås en försäkring, som omfattar *hela befolkningen* och bereder pension *vid inträdande varaktig oförmåga till arbete* (*invaliditet*) samt delvis *senast från 67 år.*

Pensionerna, hvilkas belopp för de något bättre situerade är ringa och blott svarar mot erlagda afgifter, förstärkas för de mera medellösa genom tillskott af allmänna medel i syfte att söka hålla äfven dessa ofvanom *fattigvårdsgränsen.*

Försäkringen bestrides till omkring två femtedelar genom *pensionsafgifter* af de försäkrade själfva. Dessa beräknas uppgå till omkring 8½ mill. kr. Återstoden bestrides af *allmänna medel*, hvarvid *staten* lämnar två tredjedelar och *kommunerna* en tredjedel. Statsbidraget stiger enligt förslaget (efter 1907 års förhållanden räknadt) småningom från 1 till 21 mill. kr., då försäkringen är i full gång. Det kommunala bidraget, som också sakta stiger till 10½ millioner kr., motsvarar ungefär en samtidig *minskning i fattigvårdskostnaden.*

Pensionsafgift erlägges årligen af hvarje arbetsför försäkrad från 16 års ålder till dess han blifvit pensionsberättigad eller, på grund af gifna undantagsbestämmelser, utträder ur försäkringen. Dessa afgifter äro af ringa belopp: 2 kr. som grundafgift *för alla* (äfven hustrur) och *därutöfver* 5 kr. för personer med inkomst mellan 800 och 1 200 kr. samt 10 kr. för högre inkomster. Härigenom erhåller äfven den efter hand samlade *fonden* måttliga dimensioner. Från denna afgiftsplikt *undantagas* dels innehafvare af statstjänst samt andra, för hvilkas pensionering redan är sörjdt, dels — *i syfte att minska kostnaderna för försäkringen* — personer med minst 6 000 kr. förmögenhet.

Enhvar, som erlagt pensionsafgifter äfven under kortare tid, är *åtminstone* berättigad till den pension (*›afgiftspension‹*), som efter tekniska grunder svarar mot de erlagda afgifterna. Denna pension utgör en viss bestämd procent, 30 % för man och 23 % för kvinna, af dessa afgifter. Rätt till denna pension förloras således icke därigenom, att personen i fråga under någon tid varit undandragen från afgiftsplikt.

Utöfver denna afgiftspension, som för en afgift af 2 kr. under 50 år endast uppgår till 30 kr. för man och 23 kr. för kvinna, samt för 12 kronors årsafgift når till högst 180 resp. 138 kr., *ökas* pensionen för alla invalida pensionärer, som hafva mindre egen årsinkomst än *300 kr. för man och 250 kr. för kvinna* med ett *›pensionstillägg‹*. Detta *tillägg* utgår med *150 resp. 125 kr.* om året till den som utöfver sin pension ej äger annan inkomst. Har däremot pensionstagaren själf någon inkomst, minskas tillägget med *hälften* af denna inkomst. För personer, som erlagt högre afgifter än 2 kr., höjes tillägget för hvarje sådan afgift med 1½ % af tilläggets belopp. Härigenom kan pensionstillägget höjas med ända till 100 kr. för man och 83 kr. för kvinna.

Afgiftspensionen utgår senast från 67 år, äfven om invaliditet då ännu ej är för handen. Pensionstillägg kan däremot endast tillkomma person, som är invalid.

Personer, som på grund af invaliditet från ungdomen varit undantagna från afgiftsplikt eller eljes stått utanför afgiftsförsäkringen, äga rätt till *›understöd‹* på samma villkor som gälla angående rätt till pensionstillägg.

Pensionstillägg äfvensom ›understöd‹ bestridas uteslutande genom allmänna medel och föranleda ej bildande af någon fond.

Af kostnadsskäl hafva pensionerna i allmänhet icke kunnat göras högre än att de i flertalet fall skydda mot fattigvård. Särskildt under första tiden af försäkringens verksamhet komma de därför att på dyrare orter i många fall bli otillräckliga. Af sådan anledning föreslås, att *kommunen skall äga rätt att under formen af tillskott till pensionen bevilja* hvad som ytterligare

erfordras för uppehållet. För dessa tillskott, *hvilka icke skola anses som fattigvård*, äro maximibelopp af 150 kr. resp. 125 kr. stadgade i förslaget.

Slutligen beredes enhvar, som fyllt 15 år, tillfälle att genom frivillig försäkring skaffa sig ytterligare pension utöfver de belopp, som erhållas på grund af den obligatoriska försäkringen. Insatsernas belopp äro begränsade. Pensionen svarar äfven i detta fall i genomsnitt mot de erlagda insatsernas värde. För personer, som i den obligatoriska försäkringen äro berättigade till pensionstillägg eller understöd, utgår af statsmedel ett *tillägg* på det sätt, att den frivilliga pensionen *höjes med en tredjedel*.

Den för alla försäkrade gemensamma *pensionsafgiften* å kr. 2 upptages af *kommunerna*, som svara för att dessa medel blifva till fonden inbetalda. De ytterligare afgifter af 5 à 10 kr., som åligga personer med minst 800 kronors inkomst, uppbäras i sammanhang med kronouppbörden.

Pensionsansökningarna pröfvas i första hand af kommunala *pensionsnämnder* i orterna. Dessa nämnder besluta, huruvida sökanden skall anses invalid och sålunda berättigad till pension. Därjämte skola de, då fråga är om pensionstillägg eller understöd, beräkna den pensionssökandes årsinkomst. Andra och sista instans utgöres af en centralmyndighet, *pensionsrådet*, som bestämmer pensionsbeloppen och utfärdar pensionsbref. Pensionerna utbetalas genom postverket och utgå månadsvis, där ej pensionen understiger 30 kr., i hvilka fall utbetalning sker en gång om året med hela beloppet på en gång. Pensionsbelopp, som ej uppgår till 6 kr., utbetalas dock icke.

De årligen inflytande afgifterna uppgå till sammanlagdt omkring 8½ mill. kr. och erläggas af i rundt tal 2 600 000 försäkrade. Vid fondering af dessa afgifter skulle man vid konstant folkmängd slutligen (omkring år 2000) erhålla en fond af omkring 750 mill. kr. Afgiftspensioneringen växer efter hand upp till ett årligt belopp af 19 mill. kr. för omkring 600 000 pensionärer. Kostnaden för pensionstilläggen, som bestrides af staten och kommunen, uppgår i maximum (efter 1907 års förhållanden) till 31 700 000 kr. för 258 000 pensionärer. Däraf utgör 20 600 000 kr. kostnaden för kvinnornas och 11 100 000 kr. kostnaden för männens pensionering.

Kostnaden för statsverket, som skulle utgöra ⅔ af förenämnda kostnad, uppgår under första året till omkring 600 000 kr. och ökas därefter, med hänsyn jämväl till befolkningens tillväxt, under omkring 20 år med c:a 1 mill. kr. om året, hvarefter ökningen aftager och statens kostnad efter hand närmar sig ett belopp, som motsvarar c:a 21 mill. kr. efter 1907 års förhållanden. För kommunerna uppgå kostnaderna till hälften af nämnda belopp. Kostnaderna för förvaltningen hafva beräknats till omkring ½ mill. kr.

Kommitténs förslagets motivering. I regel är ålderdomen utan tvifvel den väsentligaste orsaken till det behof af försörjning för vuxna personer, som för närvarande tillgodoses af den offentliga och enskilda fattigvården. Emellertid synes kommittén afgörande skäl tala för den uppfattningen, att en ren ålderdomsförsäkring icke på ett fullt tillfredsställande sätt motsvarar det ändamål, hvarom här är fråga.

Vid en i vårt land genomförd, på ålderdomsförsäkringens principer byggd försäkring, hvilken medgifvit rätt till pension för alla personer, som uppnått exempelvis 65 år, skulle efter 1908 års förhållanden pension hafva utbetalts till omkring 453 000 personer, af hvilka dock endast 356 000 voro invalider, medan samtidigt ej mindre än omkring 213 000 personer, som äfven voro invalider, men icke uppnått den föreskrifna åldersgränsen, skulle stannat utanför försäkringen. En motsvarande oegentlighet skulle i större eller mindre utsträckning förekomma, hur än åldersgränsen valdes.

Kommittén, som byggt försäkringen på invaliditetsprincipen, har dock därmed i så måtto kombinerat ålderdomsprincipen, att *uppnåendet af 67 års ålder ansetts böra berättiga till erhållande af pension*, äfven om invaliditet då ännu ej skulle vara för handen, en bestämmelse, som likväl föreslagits skola gälla *endast i fråga om de pensionsbelopp, som beredas genom de försäkrades egna afgifter*.

Kommitténs statistik visar, att en invaliditetsförsäkring efter det tyska systemet, som skulle omfatta i hufvudsak arbetare och tjänare, komme att från försäkringen utesluta betydande grupper inom befolkningen, hvilka, om än ej i samma, så dock i mycket afsevärd utsträckning vid inträdande arbetsinvaliditet falla fattigvården till last. Utredningen gifver dock otvetydigt vid handen, att behofvet öfver hufvud af understöd vid invaliditet icke kan sägas vara begränsadt

till enbart några vissa grupper inom befolkningen. Då kommittén sålunda hyser den åsikten, att en försäkring, hvilken närmast åsyftar att skydda samhällets medlemmar mot att vid invaliditet nödgas falla den enskilda eller offentliga fattigvården till last, icke kan förväntas tillfredsställande fylla denna sin uppgift, med mindre hela befolkningen göres delaktig däraf, har kommittén ock föreslagit såsom allmän regel att *enhvar svensk man och kvinna* skall försäkras till erhållande af pension.

Pensionsförsäkringen intager därutinnan en särställning inom socialförsäkringen, att kostnaderna för densamma i förhållande till understödens storlek *uppgå till synnerligen höga belopp*. Sålunda skulle, för att välja ett äfven i andra hänseenden belysande exempel, en invaliditetspensionering af Sveriges hela arbetsföra befolkning, med pension vid invaliditet och senast vid 67 år och med ett belopp af 1 kr. om dagen, under år 1907, om pensioneringen då varit i full utveckling, hafva (för ett antal af 600 000 pensionärer) medfört en årlig kostnad af 219 mill. kr. En sjukförsäkring med samma dagliga belopp af 1 kr., skulle däremot knappast hafva kostat 30 mill. kr.

I sådant sammanhang erinras äfven om att kostnaderna för genomförandet af en pensionsförsäkring i vårt land dessutom måste komma att ställa sig väsentligt högre än i andra länder af den anledningen, att antalet åldringar, relativt taget, hos oss är ungefär dubbelt så stort som i ett flertal andra länder.

En undersökning af till hvilket belopp kostnaderna skulle uppgå för genomförandet i Sverige af en försäkring enligt något af de system, där hela utgiften bestrides af det allmänna, visar, att en ålderdomspensionering efter engelskt mönster, med i hufvudsak 234 kronors pension till personer öfver 70 år med mindre inkomst än 378 kr., skulle i vårt land draga en årlig kostnad af c:a 50 mill., och en försäkring enligt australiskt mönster en kostnad af allra minst 130 mill. om året. Kostnaden för en ålderdomsförsörjning efter danskt mönster med understöd till personer öfver 60 år, nätt och jämnt tillräcklig för att jämte den egna inkomsten bereda ett nödtorftigt uppehälle, skulle i vårt land, om en dylik försörjningslag, liksom den danska, trädt i kraft för 20 år sedan, omkring år 1911 hafva för staten och kommunerna uppgått till omkring 30 mill. med en tills vidare fortgående årlig tillväxt af $2^1/_2$ mill. kr.

Af de anförda exemplen drages den slutsatsen, att det skulle medföra alltför stora kostnader att i Sverige låta det allmänna vidkännas hela utgiften för en allmän persionering af alla invalider utan hänsyn till åldern. Därför har hvarje arbetsför person i åldern 16—67 år ålagts afgiftsplikt till försäkringen. Kommitténs system för pensionsfrågans lösning intager i stort sedt en mellanställning mellan de i utlandet tillämpade systemen. Å ena sidan åläggas de försäkrade själfva att till försäkringen inbetala bestämda pensionsafgifter och erhålla en däremot svarande pension, oberoende af pensionärernas ekonomiska förhållanden i öfrigt. Å andra sidan användes bidraget af allmänna medel till beredande af pensionstillägg för de minst bemedlade med belopp, hvilka efter vissa regler afpassas efter pensionstagarens öfriga inkomst.

Skälen till att ordinarie innehafvare af statstjänst (och deras hustrur) undantagas torde lätt vara insedda. Men därtill hafva undantagits de, som genom besittning af *förmögenhet* till belopp af minst 6 000 kr. kunna anses tryggade mot att nödgas anlita fattigvården eller anhöriga.

Kommittén har föranledts till upptagande af ett dylikt stadgande, som vid första påseendet kan synas oegentligt, framför allt på grund däraf, att kostnaden för försäkringen därigenom (liksom äfven genom uteslutande af statstjänare o. d.) i afsevärd mån skall komma att minskas. Personer med förmögenheter tillhöra nämligen i regel *äldre* årsgrupper. Under tidigare år komma dessa personer sålunda vanligen att under längre eller kortare tid tillhöra försäkringen och inbetala sina afgifter i stadgad ordning. Men då dylika vid yngre år erlagda afgifter hafva ett större värde än afgifter, som betalas vid äldre år, inses lätt, att genom förmögenhetsgränsens införande och däraf följande, först vid äldre år inträdande uteslutning från afgiftsplikt af ett betydande antal personer en afsevärd vinst måste uppstå, som kommer alla de öfriga i försäkringen kvarstannande till godo.

Det allmännas bidrag. Beträffande storleken af det allmännas bidrag har kommittén, som afsett att med en försäkring ersätta den form af försörjning, som för närvarande för de gamlas och orkeslösas underhåll påhvilar den enskilda och offentliga fattigvården, utgått från att kostnaderna för det allmännas bidrag till försäkringen icke lämpligen borde mera afsevärdt öfverskrida de belopp, som motsvara nämnda utgifter. Tillgängliga uppgifter gifva vid handen, att den kost-

nad, som för närvarande åligger kommunerna och enskilda för understöd åt behöfvande vuxna personer, bör uppskattas till ett belopp af mera än 30 mill. kr. om året, och att af denna kostnad ungefär en tredjedel motsvarar den kommunala fattigvårdskostnaden. Af denna summa på något öfver 30 mill. kr. har kommittén funnit lämpligt, att en tredjedel borde bäras af kommunerna och återstående två tredjedelar af staten.

Kommunernas sammanlagda fattigvärdsutgifter för de gamlas och orkeslösas försörjning skulle härigenom visserligen icke minskas, men trycket af dessa utgifter dock något jämnare fördelas. Genom öfverflyttande på samhället i dess helhet af den försörjningsplikt af här ifrågavarande slag, som nu åligger enskilda — hvilket blefve en följd häraf, att två tredjedelar af kostnaden för försäkringen skulle bäras af staten — komme i ej ringa utsträckning den börda att utjämnas, som fyllandet af denna understödsplikt nu medför och som för stora delar af befolkningen innebär en betydande tunga.

Antalet afgiftspliktiga, årsafgifter och afgiftssumma.

Inkomstgrupp.	Antal.	Årsafgift kr.	Afgiftssumma kr.
Män.			
Under 800 kr.	881 600	2	1 763 200
800—1 199 »	242 700	7	1 698 900
1 200 kr. och mer	149 600	12	1 795 200
Summa	*1 273 900*	[1] *4·1270*	*5 257 300*
Kvinnor, ej gifta.			
Under 800 kr.	642 300	2	1 284 600
800—1 199 »	49 000	7	343 000
1 200 kr. och mer	18 500	12	222 000
Summa	*709 800*	[1] *2·6058*	*1 849 600*
Hustrur.	604 400	2	1 208 800
Totalsumma.	**2 588 100**	[1] **3·2131**	**8 315 700**
Däraf kvinnor	1 314 200	[1] 2·3272	3 058 400

Kommittén har funnit sig böra förorda, att det allmännas bidrag afpassas efter det verkliga *behofvet* af understöd. Skulle man, efter hvad flerstädes skett i utlandet, i stället lämna ett fixt tillskott till hvarje pension, så hade detta tillskott i en mängd fall blifvit alldeles otillräckligt, därest det icke satts till så högt belopp, att kostnaderna blifvit oöfverkomliga.

Kommittén har äfven velat taga nödig hänsyn till det behof af större pensionsbelopp, hvilket förefinnes inom de befolkningslager, som tillhöra de högre inkomstklasserna, hvarjämte äfven synts böra ernås, att det allmännas bidrag utgår i någon mån proportionellt till afgiftspensionens belopp. Af sådana skäl har kommittén föreslagit, *att pensionstillägget skall ökas med 1½ % för hvarje inom de båda högre inkomstklasserna erlagd pensionsafgift* (å 7 och 12 kr.).

Angående de s. k. *understöden*, hvilka endast äro att betrakta som en form af pensionstillägg i de fall, där ingen afgiftspension förekommer, hänvisas till hvad i redogörelsen för hufvudgrunderna sagts.

[1] Medelafgift.

En öfversikt af pensionernas belopp meddelas i nedanstående tablå:

Pensionernas årliga belopp.

Egen årsinkomst.	Lägsta pensionstillägg.	Årsafgift 2 kr. Pension efter 25 år.	Årsafgift 2 kr. Pension efter 50 år.	Årsafgift 7 kr. Pension efter 25 år.	Årsafgift 7 kr. Pension efter 50 år.	Årsafgift 12 kr. Pension efter 25 år.	Årsafgift 12 kr. Pension efter 50 år.
Ensam man.							
0 kr.	150	165	180	253	355	290	430
100 »	100	115	130	186	272	223	347
200 »	50	65	80	119	189	157	264
300 » o. mer	0	15	30	53	105	90	180
Ensam kvinna.							
0 kr.	125	137	148	207	289	236	347
100 »	75	87	98	140	206	169	263
200 »	25	37	48	74	122	102	180
250 » o. mer	0	12	23	40	81	69	138
Man och hustru.							
0 kr.	275	302	328	389	503	426	578
200 »	175	202	228	272	370	310	445
400 »	75	102	128	155	236	193	311
600 » och mer	0	27	53	64	128	101	203

Det pensionsbelopp af 180 kr., som tillkommer en man utan egen inkomst, hvilken i 50 år erlagt lägsta pensionsafgiften (2 kr.) består af 30 kr. afgiftspension och 150 kr. pensionstillägg. Hade han under 25 år erlagt en afgift af 7 kr. och uppginge hans egen inkomst till 100 kr., så skulle hans pension utgöra 186 kr., d. v. s. afgiftspensionen 53 kr., pensionstillägget 133 kr. (däraf pensionstilläggets förhöjning 33 kr.). Hade han under 25 år betalat 12 kr. årligen och hade en egen inkomst af 300 kr., så blir hans pension 90 kr., hvilket belopp representerar hans afgiftspension, o. s. v.

Kommittén har beträffande *kvinnornas* ställning inom försäkringen påvisat, att kvinnornas pensionering kräfver afsevärdt större kostnader än männens, något som beror af den högst betydande skillnaden i fråga om de båda könens invaliditets- och dödlighetsförhållanden. Af samtliga kvinnor vid 65 år äro sålunda 55 % invalider mot endast 37 % af männen; därjämte är kvinnornas invaliddödlighet och allmänna dödlighet betydligt lägre än männens. Af invalida ej gifta män öfver 60 år äro 46 %, men af invalida ej gifta kvinnor 72 % i behof af offentligt eller enskildt fattigunderstöd. Kommittén har med hänsyn till dessa förhållanden ansett nödvändigt att vid bestämmandet af pensionernas eller pensionstilläggens belopp tillmäta dem efter en något lägre måttstock för kvinnorna än för männen. Trots de för kvinnorna reducerade beloppen å pensionstilläggen kommer två tredjedelar af kostnaden på kvinnornas försäkring, hvadan kommittén finner, att kvinnorna i själfva verket kunna sägas intaga ur ren kostnadssynpunkt en gynnad ställning inom försäkringen.

Hvad slutligen beträffar frågan om upptagande i försäkringen af den *nuvarande generationen* uttalar kommittén, att det icke synes vara något tvifvel underkastadt, att ju bättre genom öfvergångsstadgandenas innehåll den nuvarande generationens intressen tillgodoses, desto tidigare och klarare skall försäkringens nytta och innebörd träda i dagen. Ehuru vikten af denna omständighet icke bör underskattas, måste hänsyn tagas äfven därtill, att begynnelsekostnaden för försäkringen i afsevärd mån ökas, ju gynsammare öfvergångsstadgandena gestaltas för den lefvande generationen. Till täckande — helt eller delvis — af kostnaderna för den nuvarande generationens upptagande i försäkringen borde de medel i första hand få anses vara afsedda, hvilka finnas sam-

lade i arbetarförsäkringsfonden, hvars belopp vid 1914 års ingång beräknas uppgå till 35·8 mill. kr. Kommittén, som i likhet med hvad förut undantagslöst föreslagits, håller före, att de ökade kostnaderna för den nu lefvande generationens medtagande i försäkringen böra bestridas af statsmedel, har emellertid icke ansett rådligt att för sin del gå längre än att såsom öfvergångsbestämmelse föreslå, att af den nu lefvande generationen skola medtagas alla arbetsföra personer mellan 15 och 67 år och att vid försäkringens början sålunda de personer skola undantagas från rätt till understöd, hvilka fyllt 67 år eller fyllt 15 år och äro till arbete varaktigt oförmögna. Af hänsyn till önskvärdheten af att arbetarförsäkringsfondens belopp icke öfverskrides, har likväl, till ytterligare minskning af begynnelsekostnaderna, dessutom föreslagits, att för de personer, hvilka vid lagens ikraftträdande fyllt 45 år, afgiftspensionernas belopp i någon mån reduceras.

Det allmännas kostnader för pensionstillägg och understöd skulle under första året för omkring 16 000 pensions- och understödstagare uppgå till omkring 900 000 kronor, hvaraf 600 000 skulle utgöra statens och 300 000 kronor kommunernas kostnad.

Betänkandet är *enhälligt* för allt hvad som rör förslagets hufvudgrunder.

Blott två »särskilda yttranden» hafva afgifvits af hrr Branting och Åkerman.

Hr *Branting* understryker starkt, att han i allt, som rör själfva förslagets planläggning, är ense med kommittén och att det framför allt gäller att komma från tal till handling. Han påyrkar emellertid dels ett tillägg af en *änke- och barnpensionering*, hvartill kommittén ställt sig mycket sympatisk, men som den af kostnadsskäl tillsvidare undanskjutit — denna kostnad beräknas till omkring 3 mill. kr. årligen — och dels en snabbare öfvergång i syfte att medtaga i försäkringen de nu befintliga invalider mellan 15 och 67 år, hvilka icke redan äro helt försörjda af fattigvården eller af enskilda. Kommitténs förslag börjar med en statutgift under första året af 600 000 kr. till försäkringen och 600 000 kr. till organisationskostnader, summa 1 200 000 kr., hvilken summa sedan växer med cirka 1 mill. kr. årligen till cirka 21 mill. kr. (efter 1907 års förhållanden).

Reservanten föreslår, att ett större steg tages, genom att börja med kronor 4 200 000 för försäkringen, inemot 3 mill. för änke- och barnpensioneringen, samt 600 000 kr. till organisationen, alltså inalles med 7 à 8 mill. kr. statsutgift (hvartill kommer c:a 3½ mill. kr. från kommunerna). Ökningen blir äfven efter denna öfvergångsform c:a 1 mill. kr. årligen upp till c:a 24 mill. kr.

Hr *Åkerman* har endast tillkännagifvit, att, därest vid frågans behandling i riksdagen skulle yppa sig någon möjlighet till ett snabbare genomförande af försäkringen eller annan förbättring i densamma, han anser sig ha fullt fria händer att därtill medverka.

De engelska läkarna och sjukförsäkringen. Det fredsslut i sjukförsäkringsfrågan mellan staten och läkarna, som i föregående häfte omnämndes såsom möjligen förestående, synes nu allt sannolikare, i det regeringen visat sig beredd till större tillmötesgående mot läkarnas kraf. Sålunda har skattkammarkanslern Lloyd George förelagt parlamentet ett förslag, enligt hvilket läkarna skulle erhålla ett belopp af 6½ s. per år och sjukkassemedlem, hvartill skulle komma 1½ s. fri medicin och ½ s. för särskilda läkemedel, hvilket sistnämnda belopp, i den mån det icke förbrukades, jämväl skulle tillfalla läkarna. Slutligen skulle läkarna erhålla ½ s. per år och sjukkassemedlem ur den s. k. sanatoriefonden. Särskilda medel skulle utgå för bekostande af läkemedel under epidemier. De ökade kostnaderna för dessa förhöjningar i läkarersättningen skulle utgå af statsmedel, och torde belöpa sig till c:a 1 650 000 pd. st. per år.

Gå läkarna icke in på detta regeringens anbud, planeras ett förslag att i och för sjukförsäkringslagens genomförande anställa c:a 5 000 läkare i statstjänst.

The Brittish medical society, från hvilken läkarnas motstånd mot sjukförsäkringslagen väsentligen dirigerats, har utsändt en cirkulärförfrågan till sina medlemmar, huruvida de äro villiga att acceptera regeringens ofvannämnda förslag. Detta skulle dock få ske endast på de villkor, att blott provisoriska öfverenskommelser träffas mellan läkarna och sjukkassorna, hvilka öfverenskommelser föreläggas läkareföreningarnas styrelser för godkännande. Vidare ämnar man försöka, att öfverallt genomföra principen om fritt läkareval. Särskilda »försvarsfonder» föreslås dessutom skola uppläggas för tillvaratagandet af läkarnas intressen.

(Soziale Praxis.)

— Lefnadskostnader. —

Lefnadskostnadernas stegring på Nya Zeeland. Den 30 augusti innevarande år afgaf den kommitté, som haft i uppdrag att utreda lefnadskostnadsfrågan på Nya Zeeland och föreslå åtgärder mot den fortgående prisstegringen, sitt betänkande.

Kommittén har sökt fastslå, huru stor del af inkomsten, som i ett normalhushåll behöfves för föda, hyra, kläder, bränsle och lyse m. fl. viktigare utgiftsposter, och har genom sina undersökningar kommit till det resultat, att den genomsnittliga fördelningen af utgifterna på Nya Zeeland var följande: till hyra 20·31 %, till föda 34·13 %, till kläder 13·89 %, till bränsle och lyse 5·22 %, till öfriga utgifter 26·45 %. För familjer, bestående af flera än fyra personer och med mindre än 2 574 kronor (143 pund st.) i årlig inkomst, stego utgifterna för föda till 39 % och för hyra till 22·49 %, hvilket gifvetvis medförde motsvarande sänkning å öfriga utgiftsposter. Kommittén påpekar emellertid i detta sammanhang att tendensen att begränsa familjernas storlek i någon mån förminskat lifsmedelsprisernas relativa betydelse inom hushållen.

Beträffande prisstegringen har kommittén sökt göra jämförelser mellan de genomsnittliga priserna under 5-årsperioden 1894—98 och året 1911. Kommittén har härvid kommit till den slutsatsen, att med bibehållen lefnadsstandard hushållsutgifterna under denna tid stigit med c:a 16 %. Stegringen har emellertid varit af mycket olika storlek inom olika utgiftsgrupper. Sålunda hafva utgifterna för hyra stigit med c:a 20 %, för föda med öfver 21 % och för kläder med 20 %, under det bränslepriserna endast gått upp med 5 % och utgifterna för belysning sjunkit med ej mindre än 27 %. Lönerna för tjänare hafva under den sista tjuguårsperioden minst fördubblats.

Kommittén öfvergår därefter till frågan, huruvida de stegrade lefnadskostnaderna motsvarats af ökade löner och gör härom det uttalandet, att »lönestegringarna hafva varit tillräckliga icke endast för bibehållandet af den gamla lefnadsstandarden, utan äfven för att afsevärdt öka bekvämligheten och den allmänna förbrukningen af lyxartiklar. Under de tvänne senaste åren har den hastigare prisstegringen å födoämnen gjort det svårare att bibehålla denna högre standard.»

Orsakerna till prisstegringen angifvas hafva varit förnämligast:

1) ökad tillgång på penningar, såväl guld som kreditmedel, och bäggederas hastigare cirkulation;

2) stegrade produktionskostnader och stegrad efterfrågan å födoämnen såväl på Nya Zeeland som i andra länder;

3) affolkning af landsbygden i många länder och jämförelsevis minskad produktion af lifsmedel i Förenta Staterna m. fl. länder, hvilka hittills exporterat en betydande del af densamma;

4) lokala sammanslutningar, monopol och truster.

Följderna för Nya Zeeland af de ändrade lefnadsförhållandena hafva visat sig bland annat i stigande giftermålsfrekvens och minskadt antal konkurser. Emellertid har samtidigt födelsefrekvensen sjunkit och därmed familjernas storlek. De starkt ökade priserna inom landet hafva medfört att exportpriserna genomsnittligt stigit med ungefär 40 %, hvaremot importpriserna endast höjts med 3 à 4 %.

Såsom medel att hämma en alltför hastig stegring af lefnadskostnaderna angifver kommittén dels ökad kunskap i ekonomiska frågor, vunnen genom en förbättrad statistik och spridd genom undervisning i skolorna o. s. v., dels skärpande af lagstiftningen mot trusterna, afskaffande eller nedsättande af lifsmedels- m. fl. tullar, uppmuntrande af immigrationen, befrämjande af utflyttningen från städerna, kommunalt ingripande för lifsmedelstillförselns och distributionens ordnande o. s. v.

(Labour Gazette.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Oktober månad år 1912.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under oktober månad.

Öfversikt af verksamheten under *oktober* månad år 1912.

Oktober:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	2 360	1 873	1 425	2 809	2 820	1 612	**5 169**	**4 693**	**3 037**
Uppsala län	568	508	393	346	363	268	**914**	**871**	**661**
Södermanlands län	300	274	207	156	177	88	**456**	**451**	**295**
Östergötlands län	1 014	1 046	667	546	677	337	**1 560**	**1 723**	**1 004**
Norrköping	677	564	487	434	420	277	**1 111**	**984**	**764**
Jönköpings län	175	119	84	194	168	119	**369**	**287**	**203**
Kronobergs län	21	5	2	27	27	23	**48**	**32**	**25**
Norra Kalmar län	80	53	30	59	65	38	**139**	**118**	**68**
Södra Kalmar län	129	69	54	123	110	83	**252**	**179**	**137**
Blekinge län	268	199	145	259	231	148	**527**	**430**	**293**
Kristianstads län	479	614	360	187	317	109	**666**	**931**	**469**
Malmöhus län: Malmö	1 120	724	601	988	903	616	**2 108**	**1 627**	**1 217**
Malmöhus län: Lund	383	260	229	130	95	69	**513**	**355**	**298**
Malmöhus län: Landskrona	163	150	97	60	72	34	**223**	**222**	**131**
Malmöhus län: Hälsingborg	549	366	306	287	284	182	**836**	**650**	**488**
Malmöhus län: Ystad	108	73	58	67	67	33	**175**	**140**	**91**
Malmöhus län: Trelleborg	191	244	174	47	60	32	**238**	**304**	**206**
Malmöhus län: Eslöf	322	327	270	69	92	60	**391**	**419**	**330**
Malmöhus län: Skurup	103	115	90	16	44	16	**119**	**159**	**106**
Hallands län	304	350	192	177	239	127	**481**	**589**	**319**
Göteb. o. Bohus län	142	127	87	139	116	77	**281**	**243**	**164**
Göteborg	1 157	1 126	922	995	1 443	714	**2 152**	**2 569**	**1 636**
Skaraborgs län	80	89	48	52	81	32	**132**	**170**	**80**
Värmlands län	74	76	46	79	187	61	**153**	**263**	**107**
Örebro län	327	219	192	319	259	208	**646**	**478**	**400**
Västmanlands län	381	449	250	232	282	169	**613**	**731**	**419**
Kopparbergs län	228	133	102	264	246	164	**492**	**379**	**266**
Gäfle stad och län	249	164	156	124	161	81	**373**	**325**	**237**
Västernorrlands län	79	85	61	157	144	92	**236**	**229**	**153**
Jämtlands län	79	71	49	183	166	90	**262**	**237**	**139**
Västerbottens län	71	41	25	67	77	52	**138**	**118**	**77**
Norrbottens län	55	69	38	145	171	107	**200**	**240**	**145**
Tillsammans okt. 1912	**12 286**	**10 582**	**7 847**	**9 737**	**10 564**	**6 118**	**21 978**	**21 146**	**13 965**
» » 1911	10 736	8 143	6 262	7 896	8 931	5 029	18 632	17 074	11 291
» sept. 1912	9 940	9 655	6 618	9 249	10 584	5 667	19 189	20 239	12 285

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida.

På 100 *lediga platser* kommo:

Oktober:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	126	100	**110**	76	57	**65**
Uppsala län	112	95	**105**	77	74	**76**
Södermanlands län	109	88	**101**	72	50	**65**
Östergötlands län	97	81	**91**	64	50	**58**
Norrköping	120	103	**113**	86	66	**78**
Jönköpings län	147	115	**129**	71	71	**71**
Kronobergs län	420	100	**150**	40	85	**78**
Norra Kalmar län	151	91	**118**	57	58	**58**
Södra Kalmar län	187	112	**141**	78	75	**77**
Blekinge län	135	112	**123**	73	64	**68**
Kristianstads län	77	59	**72**	59	34	**50**
Malmöhus län. Malmö	155	109	**130**	83	68	**75**
Lund	147	137	**145**	88	73	**84**
Landskrona	109	83	**100**	65	47	**59**
Hälsingborg	150	101	**129**	84	64	**75**
Ystad	148	100	**125**	79	49	**65**
Trelleborg	78	78	**78**	71	53	**68**
Eslöf	98	75	**93**	83	65	**79**
Skurup	90	36	**75**	78	36	**67**
Hallands län	84	74	**82**	55	53	**54**
Göteb. o. Bohus län	112	120	**116**	69	66	**67**
Göteborg	103	69	**84**	82	49	**64**
Skaraborgs län	90	64	**78**	54	40	**47**
Värmlands län	97	42	**58**	61	33	**41**
Örebro län	149	123	**135**	88	80	**84**
Västmanlands län	85	82	**84**	56	60	**57**
Kopparbergs län	171	107	**130**	77	67	**70**
Gäfle stad och län	152	77	**115**	95	50	**73**
Västernorrlands län	93	109	**103**	72	64	**67**
Jämtlands län	111	110	**111**	69	54	**59**
Västerbottens län	173	87	**117**	61	68	**65**
Norrbottens län	80	85	**83**	55	63	**60**
Tillsammans okt. 1912	**116**	**92**	**104**	**74**	**58**	**66**
» » 1911	132	88	109	77	56	66
» sept. 1912	103	87	95	69	54	61

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 21 973 ansökningar om arbete, hvaraf 12 236 af män och 9 737 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 21 146 lediga platser, nämligen 10 582 för män och 10 564 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 13 965, af hvilka 7 847 besattes med män och 6 118 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge forsatte att vara gynnsamt under förra hälften af månaden, men försämrades något mot slutet beroende dels på den mörka säsongens inträdande, dels på värnpliktsöfningarnas afslutande.

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—Oktober.			
	Okt. 1911.	Sept. 1912.	Okt. 1912.	Okt. 1911—Okt. 1912.		Sept. 1912—Okt. 1912.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1911/1912.	
				Antal.	%	Antal.	%	1911.	1912.	Antal.	%
Stockholm	2 379	2 543	*3 037*	+ 658	+ 28	+ 494	+ 19	15 163	20 185	+ 5 022	+ 33
Uppsala län	595	540	*661*	+ 66	+ 11	+ 121	+ 22	3 262	3 661	+ 399	+ 12
Södermanlands län	218	286	*295*	+ 77	+ 35	+ 9	+ 12	1 344	2 168	+ 824	+ 61
Östergötlands län	987	1 237	*1 004*	+ 17	+ 2	— 233	— 19	6 084	6 872	+ 788	+ 13
Norrköping	636	606	*764*	+ 128	+ 20	+ 158	+ 26	3 703	4 323	+ 620	+ 17
Jönköpings län	196	262	*203*	+ 7	+ 4	— 59	— 29	1 384	1 501	+ 117	+ 8
Kronobergs län [1]	—	32	*25*	—	—	— 7	— 22	—	98	—	—
Norra Kalmar län	58	52	*68*	+ 10	+ 17	+ 16	+ 31	414	543	+ 129	+ 32
Södra Kalmar län [2]	93	118	*137*	+ 44	+ 47	+ 19	+ 16	588	919	+ 331	+ 56
Blekinge län	190	326	*293*	+ 103	+ 54	— 33	— 10	1 648	2 181	+ 533	+ 32
Kristianstads län	385	296	*469*	+ 84	+ 22	+ 173	+ 58	1 758	2 273	+ 515	+ 29
Malmöhus län. Malmö	921	1 158	*1 217*	+ 296	+ 32	+ 59	+ 5	6 466	7 987	+ 1 521	+ 19
Malmöhus län. Lund	287	245	*298*	+ 11	+ 4	+ 53	+ 22	1 571	1 729	+ 158	+ 10
Malmöhus län. Landskrona	126	108	*131*	+ 5	+ 4	+ 23	+ 21	784	948	+ 164	+ 21
Malmöhus län. Hälsingborg	449	412	*488*	+ 39	+ 9	+ 76	+ 18	3 274	3 356	+ 82	+ 3
Malmöhus län. Ystad	76	86	*91*	+ 15	+ 20	+ 5	+ 6	509	610	+ 101	+ 20
Malmöhus län. Trelleborg [2]	146	157	*206*	+ 60	+ 41	+ 49	+ 31	894	1 156	+ 262	+ 29
Malmöhus län. Eslöf	235	165	*330*	+ 95	+ 40	+ 165	+ 100	1 127	1 377	+ 250	+ 22
Malmöhus län. Skurup	73	71	*106*	+ 33	+ 45	+ 35	+ 49	413	536	+ 123	+ 30
Hallands län	260	229	*319*	+ 59	+ 23	+ 90	+ 39	1 555	1 852	+ 297	+ 19
Göteb. o. Bohus län	134	121	*164*	+ 30	+ 22	+ 43	+ 36	1 101	1 169	+ 68	+ 6
Göteborg	1 450	1 497	*1 636*	+ 186	+ 13	+ 139	+ 9	9 674	11 714	+ 2 040	+ 21
Skaraborgs län	76	75	*80*	+ 4	+ 5	+ 5	+ 7	508	613	+ 105	+ 21
Värmlands län	98	110	*107*	+ 9	+ 9	— 3	— 3	771	805	+ 34	+ 4
Örebro län	205	306	*400*	+ 195	+ 95	+ 94	+ 31	1 834	2 257	+ 423	+ 23
Västmanlands län	330	386	*419*	+ 89	+ 27	+ 33	+ 9	2 065	3 046	+ 981	+ 48
Kopparbergs län	209	288	*266*	+ 57	+ 27	— 22	— 8	1 470	1 982	+ 512	+ 35
Gäfle stad och län	152	206	*237*	+ 85	+ 56	+ 31	+ 15	1 344	1 525	+ 181	+ 13
Västernorrlands län	130	78	*153*	+ 23	+ 18	+ 75	+ 96	1 120	1 058	— 62	— 6
Jämtlands län [2]	38	91	*139*	+ 101	+ 266	+ 48	+ 53	145	867	+ 722	+ 491
Västerbottens län [1]	—	95	*77*	—	—	— 18	— 19	—	518	—	—
Norrbottens län	159	103	*145*	— 14	— 9	+ 42	+ 41	884	899	+ 15	+ 2
Tillsammans	**11 291**	**12 285**	**13 965**	**+ 2 674**	**+ 24**	**+ 1 680**	**+ 14**	**72 857**	**90 728**	**+ 17 871**	**+ 25**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	3 534	3 161	*4 478*	+ 944	+ 27	+ 1 317	+ 42	18 608	22 854	+ 4 246	+ 23
» öfriga näringsgrenar	7 757	9 124	*9 487*	+ 1 730	+ 22	+ 363	+ 4	54 249	67 874	+ 13 625	+ 25

Arbetslöshet förekom bland byggnads- och grofarbetare. Inom jordbruket var arbetstillgången fortfarande god med brist i synnerhet på ogifta dräng̈ar och kvinnliga arbetare.

---

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1912.
[2] » » » » » » 1911.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med såväl motsvarande tidpunkt under föregående år som med nästlidna månad. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med oktober 1911 till 2 674 eller 24 % (däraf för jordbruket m. m. 944 eller 27 % och för öfriga näringsgrenar 1 730 eller 22 %); i förhållande till resultaten under nästföregående månad utgjorde ökningen 1 680 eller 14 % (däraf för jordbruket m. m. 1 317 eller 42 %, för öfriga näringsgrenar 363 eller 4 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidna månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Jordbruket m. m.	Okt. 1911.	Sept. 1912.	Okt. 1912.	Okt. 1911.	Sept. 1912.	Okt. 1912.
Män	100	80	*82*	73	62	*70*
Kvinnor	43	53	*45*	39	36	*37*
Tillsammans	**86**	**74**	*74*	**65**	**56**	*63*
Öfriga näringsgrenar.						
Män	165	122	*154*	81	73	*79*
Kvinnor	96	92	*100*	59	56	*61*
Tillsammans	**120**	**103**	*119*	**67**	**62**	*68*
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	132	103	*116*	77	69	*74*
Kvinnor	88	87	*92*	56	54	*58*
Tillsammans	**109**	**95**	*104*	**66**	**61**	*66*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Oktober:									
Jordbruk o. skogshushållning	4 616	5 647	3 936	659	1 474	542	**5 275**	**7 121**	**4 478**
Grufdrift och malmförädling	53	32	19	—	—	—	**53**	**32**	**19**
Industri o. handtverk m. m. .	3 291	1 802	1 329	571	368	196	**3 862**	**2 170**	**1 525**
Handel och samfärdsel . . .	1 807	1 521	1 114	1 222	1 087	521	**3 029**	**2 608**	**1 635**
Husligt arbete	6	2	—	7 042	7 588	4 833	**7 048**	**7 590**	**4 833**
Allmän o. litterär verksamhet	24	23	20	78	42	23	**102**	**65**	**43**
Öfriga slag af arbete	2 439	1 555	1 429	165	5	3	**2 604**	**1 560**	**1 432**
Samtliga yrkesgrenar	**12 236**	**10 582**	**7 847**	**9 737**	**10 564**	**6 118**	**21 973**	**21 146**	**13 965**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	+1 132	+1 278	+1 216	+ 2	+ 232	+ 101	+1 134	+1 510	+1 317
Grufdrift och malmförädling	+ 9	+ 4	— 9	—	—	—	+ 9	+ 4	— 9
Industri o. handtverk m. m. .	+ 574	— 242	— 79	+ 25	+ 46	+ 19	+ 599	— 196	— 60
Handel och samfärdsel . . .	+ 229	— 1	+ 99	+ 58	+ 61	— 3	+ 287	+ 60	+ 96
Husligt arbete	+ 1	± 0	— 1	+ 383	— 361	+ 339	+ 384	— 361	+ 338
Allmän o. litterär verksamhet	+ 10	— 8	— 6	+ 10	+ 4	— 5	+ 20	— 4	— 11
Öfriga slag af arbete	+ 341	— 104	+ 9	+ 10	— 2	± 0	+ 351	— 106	+ 9
Samtliga yrkesgrenar	**+2 296**	**+ 927**	**+1 229**	**+ 488**	**— 20**	**+ 451**	**+2 784**	**+ 907**	**+1 680**
Relativa tal.[1]									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 32	+ 29	+ 45	—	+ 19	+ 23	+ 27	+ 27	+ 42
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	+ 21	— 12	— 6	+ 5	+ 14	+ 11	+ 18	— 8	— 4
Handel och samfärdsel . . .	+ 15	—	+ 10	+ 5	+ 6	— 1	+ 10	+ 2	+ 6
Husligt arbete	—	—	—	+ 6	— 5	+ 8	+ 6	— 5	+ 8
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	+ 16	— 6	+ 1	—	—	—	+ 16	— 6	+ 1
Samtliga yrkesgrenar	**+ 22**	**+ 10**	**+ 19**	**+ 5**	**—**	**+ 8**	**+ 15**	**+ 5**	**+ 14**

På 100 *lediga platser* kommo:[1]

Oktober:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	82	45	**74**	70	37	**63**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	183	155	**178**	74	53	**70**
Handel och samfärdsel	119	112	**116**	73	48	**63**
Husligt arbete	—	93	**93**	—	64	**64**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	157	—	**167**	92	—	**92**
Samtliga yrkesgrenar	**116**	**92**	**104**	**74**	**58**	**66**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	Okt. 1911.	Sept. 1912.	Okt. 1912.	Specialiteter.	Okt. 1911.	Sept. 1912.	Okt. 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Befälspersonal	41	52	*32*	Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tjänare	393	244	*438*
Tjänare på stat	289	506	*330*	Tillfälliga arbeterskor	86	187	*83*
Tjänare i kost	1 523	912	*1 758*	Diverse personal	25	10	*21*
Tillfälliga arbetare	1 034	1 148	*1 591*	Spinneriarbetare	3	7	*5*
Trädgårdspersonal	71	86	*90*	Väfveriarbetare	3	3	*9*
Skogspersonal	58	14	*20*	Kapp- och klädsömmerskor	7	13	*20*
Andra	14	2	*15*	Linnesömmerskor	2	1	*1*
Tegelbruksarbetare	8	25	*15*	Trikotagearbetare	—	1	*4*
Gjutare och formare	15	5	*14*	Tvätt- och strykningsarbetare	23	24	*29*
Bleck- och plåtslagare	27	31	*19*	Bageri- och konditoriarbetare	35	25	*17*
Smeder och hofslagare	40	50	*48*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	4	5	*9*
Verktygsarbetare	3	3	*1*	Litografer och kemigrafer	2	4	*3*
Filare och bänkarbetare	23	51	*25*	Fabriksarbetare, ej spec.	7	7	*3*
Maskinarbetare	32	23	*15*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	43	58	*52*
D:o handtlangare	29	40	*16*	Hotell-, kafé- och restaur.: Servitriser	41	60	*70*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	33	25	*34*	Städerskor	41	40	*45*
Maskin- och modelsnickare	1	1	*3*	Kokerskor	28	34	*25*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	22	19	*30*	Diskerskor m. fl.	170	211	*230*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	236	216	*221*	Privat tjänst: Hushållerskor	101	94	*83*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	34	15	*16*	Hus- och barnjungfrur	428	419	*497*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	14	20	*26*	Kokerskor och köksor	304	367	*361*
Murare	65	72	*60*	Ensamjungfrur	1 330	1 476	*1 702*
Murarbetsmän och tegelbärare	115	148	*132*	Tvätt- och rengöringsarbeterskor	1 648	1 883	*2 031*
Byggnadssnickare och timmermän	221	255	*232*	Springflickor	35	59	*43*
Måleriarbetare	41	26	*43*				
Kvarnarbetare	17	9	*24*				
Bageri- och konditoriarbetare	8	12	*18*				
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	1	7	*7*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	19	21	*20*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	93	157	*146*				
Springpojkar	288	337	*342*				
Varuutkörare	17	22	*28*				
Kuskar och åkeriarbetare	103	94	*96*				
Kaptener, styrmän, sjömän	6	9	*10*				
Maskinister, eldare, kollämpare	9	6	*4*				
Stufveriarbetare	83	121	*177*				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Okt. 1911.	Sept. 1912.	Okt. 1912.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	86	74	*74*
Metall- och maskinindustri	187	141	*226*
Trävaruindustri	207	190	*168*
Byggnadsverksamhet	132	108	*145*
Textilindustri	342	292	*236*
Beklädnadsindustri	222	263	*234*
Närings- och njutningsämnesindustri	147	150	*177*
Kontors- o. d. personal	381	321	*363*
Butiks- o. d. personal	229	143	*174*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	108	98	*107*
Landtransport	112	91	*94*
Husligt arbete	89	84	*93*
Grofarbete	178	135	*167*

Flera af ofvanstående näringsgrupper utvisa fortfarande ganska riklig tillgång på arbetskraft. Trävaru-, textil- och beklädnadsindustrierna utvisa dock någon förbättring. Försämring framträder särskildt inom metall- och maskinindustrien, byggnadsverksamheten, handelsbranschen och grofarbetet.

Antalet platser, som under *oktober* månad tillsatts utom resp. orter.

	Oktober 1912.				
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	Okt. 1911.	Sept. 1912.
Stockholm	249	84	**333**	243	189
Uppsala län	61	20	**81**	100	56
Södermanlands län	5	7	**12**	12	9
Östergötlands län	18	15	**33**	20	21
Norrköping	368	60	**428**	365	275
Jönköpings län	11	12	**23**	34	34
Kronobergs län	—	5	**5**	—	1
Norra Kalmar län	—	1	**1**	4	1
Södra Kalmar län	—	2	**2**	4	5
Blekinge län	21	14	**35**	33	65
Kristianstads län	59	10	**69**	76	56
Malmöhus län. Malmö	321	85	**406**	248	260
Malmöhus län. Lund	185	11	**196**	158	106
Malmöhus län. Landskrona	216	16	**232**	58	47
Malmöhus län. Hälsingborg	50	10	**60**	221	165
Malmöhus län. Ystad	61	3	**64**	35	40
Malmöhus län. Trelleborg	102	13	**115**	91	59
Malmöhus län. Eslöf	251	36	**287**	180	122
Malmöhus län. Skurup	82	15	**97**	62	59
Hallands län	5	8	**13**	11	17
Göteb. o. Bohus län	1	5	**6**	2	4
Göteborg	146	17	**163**	178	119
Skaraborgs län	1	1	**2**	4	1
Värmlands län	1	—	**1**	34	1
Örebro län	15	9	**24**	71	17
Västmanlands län	1	—	**1**	6	5
Kopparbergs län	—	6	**6**	12	17
Gäfle stad och län	13	5	**18**	2	17
Västernorrlands län	52	17	**69**	25	14
Jämtlands län	3	4	**7**	—	2
Västerbottens län	3	3	**6**	—	1
Norrbottens län	—	1	**1**	—	—
Tillsammans okt. 1912	**2 301**	**495**	**2 796**	**2 289**	**1 785**
» » 1911	1 813	476	2 289	—	—
» sept. 1912	1 410	375	1 785	—	—

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidna månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 83 platser för hushållerskor, 467 för hus- och barnjungfrur, 361 för kokerskor och köksor, 1 702 för ensamjungfrur samt 2 031 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 70 servitriser, 45 städerskor, 25 kokerskor, 230 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 52, i jordbruks- o. d. arbete 542. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras bleck- och plåtslagare 19, smeder och hofslagare 48, filare och bänkarbetare 25, maskinarbetare 15, sågverks- och brädgårdsarbetare 34, möbel- och finsnickare 30, jord-, beton- o. d. arbetare 221, murare 60, murarbetsmän och tegelbärare 132, byggnadssnickare och timmermän 232, måleriarbetare 43, handels- och lagerarbetare 146, springpojkar 342, kuskar och åkeriarbetare 96, stufveriarbetare 177 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 32, tjänare på stat 330, tjänare i husbondes kost 1 758, tillfälliga arbetare 1 691, trädgårdspersonal 90, skogspersonal 20 samt diverse andra arbetare 15.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 2 796 platser, hvaraf 2 301 manliga och 495 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro resp. 2 289, 1 813 och 476 samt under nästlidna månad resp. 1 785, 1 410 och 375. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt uttryck för de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholms. Manliga afdelningen. Arbetstillgången god i början af månaden; mot slutet af densamma har dock en afmattning å arbetsmarknaden inträdt. Inom byggnads- och den mek. verkstadsindustrien har reduktion af arbetarstyrkan ägt rum. Äfven inom grofarbetet har arbetstillgången försämrats. För kontors- och handelspersonal har arbetstillgången som vanligt varit otillräcklig. Till jordbruket däremot har varit god arbetstillgång med brist på arbetskraft. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Uppsala län. Arbetsmarknaden har varit synnerligen lifiig, särskildt inom jordbruket. Inom öfriga yrkesgrenar har arbetsmarknaden varit normal.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra. Öfverflöd på yngre icke yrkesskickliga fabriksarbetare samt ogifta drängar från landet, hvilka söka plats i städerna. — Kvinnliga afdelningen. Brist på mjölkjungfrur.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom jordbruket har varit god och bättre än under motsvarande tid föregående år. Brist på dugliga ladugårdsskötare och körkarlar samt tillfälliga arbetare för bet- och rotfruktsupptagningen. Inom öfriga yrken, med undan-

tag för stenhuggare, sågverksarbetare och grofarbetare, har arbetstillgången varit god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången äfvenledes varit god med brist på arbetskraft till landet.

Norrköpings. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har *varit mindre god, ehuru* en del tillfälligt arbete förekommit. Till jordbruket däremot har arbetstillgången varit god, beträffande såväl fasta som tillfälliga arbetare. Ett stort antal af de arbetslösa från staden hafva haft tillfälligt arbete med rotfruktsupptagning. — Å kvinnliga afdelningen har varit brist på tjänare, i synnerhet till landet.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god för såväl gifta som ogifta tjänare till landet, äfvensom för yrkesarbetare. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Kronobergs län. Manliga afdelningen. Till jordbruket har rådt brist på dugliga ladugårdsskötare, vana vid mjölkning, samt kördrängar. — Å kvinnliga afdelningen har likaså varit brist på tjänare till landet.

Norra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit mycket god. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra, med undantag för mjölkerskor, å hvilka ständigt råder brist.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit särdeles ogynnsam för grofarbetare. För byggnadsarbetare har arbetstillgången försämrats i jämförelse med föregående månad. I öfrigt kan arbetsmarknaden betecknas som normal. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit ganska god, dock med minskning i arbetstillgången, särskildt för byggnads- och grofarbetare. Till jordbruket hafva efterfrågan och tillgång på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra. Brist på ladugårdsskötare, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit lifiig. Brist på jungfrur till landet.

Kristianstads län. Arbetstillgången inom jordbruket samt det husliga arbetet har varit mycket god. Brist på yngre drängar och mjölkjungfrur.

Malmö. Manliga afdelningen. Under månadens förra hälft rådde stor efterfrågan på arbetskraft nästan inom alla yrken och fack, med brist på lämplig sådan, särskildt inom järn- och metallindustrierna samt byggnadsverksamheten. Till jordbruket hafva såväl *tillgång* som efterfrågan på arbetskraft varit god. Brist på arbetskraft till betskörden har gjort sig gällande, oaktadt en hel del af stadens industriarbetarbefolkning antagit sådant arbete. Mot slutet af månaden har arbetstillgången inom alla branscher sjunkit betydligt. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god, särskildt till jordbruket för yngre drängar. En del byggnadsarbetare har mot slutet af månaden varit arbetslösa. — Å kvinnliga afdelningen hafva inom staden tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra. Brist på mjölkjungfrur.

Landskrona. Arbetstillgången har varit god för yrkesarbetare i staden; för grofarbetare mot slutet af månaden försämrad. Till jordbruket har varit brist på arbetskraft.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden varit god. Beträffande jordbruket har tillgången på arbetskraft icke fullt motsvarat efterfrågan, särskildt å daglönare, kreatursskötare och yngre ogifta drängar. — Å kvinnliga afdelningen har äfvenledes arbetstillgången varit god och bättre än under motsvarande tid föregående år. *Brist* på mjölkjungfrur.

Ystad. Arbetstillgången god under första hälften af månaden; försämring mot slutet af månaden, beroende till stor del på värnpliktstidens slut för en hel del yngre arbetare. Till jordbruket har arbetstillgången varit mycket god, med i det hela normal tillgång på arbetskraft.

Trelleborg. Arbetsmarknaden kan betecknas som god; dock har någon minskning af arbetstillgången mot slutet af månaden inträdt. Till jordbruket har tillgången å arbete under hela månaden däremot varit god.

Eslöf. Arbetstillgången inom staden har varit mindre god, särskildt för byggnadsarbetare och grofarbetare. Till jordbruket däremot hafva såväl tillgång som efterfrågan å arbetskraft varit synnerligen riklig.

Skurup. Arbetsmarknaden kan i det närmaste betecknas som normal. Brist på kvinnliga tjänare samt daglönare till jordbruket.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god, särskildt för jordbruksarbetare. Brist på gifta jordbruksarbetare och ogifta ladugårdsskötare. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden god.

Göteborgs och Bohus län. Arbetsmarknaden har varit god. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra, med undantag för jungfrur till landet, ladugårdsskötare och yngre drängar, å hvilka har varit brist.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år. Särskildt inom jordbruket har arbetsmarknaden varit synnerligen liflig med brist på arbetskraft. Inom maskinindustrien, byggnadsverksamheten och en del andra yrken har omsättningen af arbetskraft likaledes varit ganska liflig. Inom en del yrken har t. o. m. efterfrågan öfverstigit tillgången. Mot slutet af månaden har dock en märkbar försämring inträdt, till stor del beroende på värnpliktstidens slut. Med undantag för bokhållare, butiks- och lagerbiträden samt mot slutet af månaden äfven sjöfolk och grofarbetare har någon nämnvärd arbetslöshet icke förekommit. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit synnerligen god.

Skaraborgs län. Arbetsmarknaden har varit god.

Värmlands län. Manliga afdelningen. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva motsvarat hvarandra. Omsättningen har varit ungefär lika med föregående månad men något bättre än motsvarande tid föregående år. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång till jordbruket. Brist på arbetskraft.

Örebro län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god och betydligt bättre än under samma tid föregående år. Till jordbruket har varit god tillgång på arbete; i städerna däremot har arbetstillgången minskats i det att en del arbetsföretag afslutats eller delvis blifvit nedlagda. Någon arbetslöshet förekommer. — Kvinnliga afdelningen. Brist på tjänare till landet.

Västmanlands län. Beträffande jordbruket har arbetsmarknaden varit mycket god. Äfven inom öfriga yrkesgrupper har arbetstillgången varit tillfredsställande, dock med småningom inträdande minskning för en del säsongarbetare. Någon nämnvärd arbetslöshet har ännu ej förekommit.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under största delen af månaden varit god. Mot slutet har dock en märkbar försämring inträdt inom sågverks-, byggnads- och grofarbetarfacken. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit synnerligen god.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god; dock har någon försämring inträdt under månadens senare del. Öfverflöd på arbetskraft till jordbruket. — Å kvinnliga afdelningen har rådt brist på arbetskraft, särskildt till det husliga arbetet.

Västernorrlands län. Arbetsmarknaden har varit god.

Jämtlands län. Arbetsmarknaden, som under månadens förra hälft var synnerligen liflig, har mot slutet af densamma betydligt försämrats, särskildt å manliga afdelningen.

Västerbottens län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit synnerligen ringa. — Å kvinnliga afdelningen däremot har arbetstillgången varit riklig inom det husliga arbetet med brist på arbetskraft.

Norrbottens län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har äfven under denna månad varit god. Brist på tillfälliga arbetare. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit liflig.

B) *Tillgång på arbetskraft.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Kontors- och butikspersonal, fabriks-, järn-, byggnads- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, butiksbiträden, restaurantpersonal.	Gifta ladugårdskarlar. — Mjölkjungfrur, priv. tjänarinnor, ensamjungfrur, springflickor.
Uppsala län.	
Grofarbetare, yngre manlig arbetskraft till städerna.	——
Södermanlands län.	
Fabriksarbetare, lagerbiträden, grofarbetare, filare. — Yngre tjänstflickor, tillfälliga arbeterskor.	Gifta och ogifta ladugårdskarlar. — Dugliga ensamjungfrur och mjölkjungfrur.
Östergötlands län.	
Gårdsbokhållare, landtbrukselever, arbetsrättare, byggnadssnickare, kvarnarbetare, maskinister, grofarbetare, f. d. militärer. — Servitriser, diskerskor, köksor till restaurant, kontors- och butikspersonal.	Ladugårdsskötare, körkarlar, möbelsnickare, gjutare. — Mjölkjungfrur, hushållerskor och ensamjungfrur till landet.
Norrköping.	
Inom de flesta manliga yrken och fack. — Rengöringsarbeterskor.	Lagugårdskarlar, springpojkar. — Mjölkjungfrur, tjänarinnor till husligt arbete.
Jönköpings län.	
Ogifta stall- och arbetsdrängar, grofarbetare, f. d. millitärer.	Jungfrur till landet.
Kronobergs län.	
——	——
Norra Kalmar län.	
Fabriks- och grofarbetare.	Mjölkjungfrur
Södra Kalmar län.	
Byggnads- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Jordbruksarbetare. — Landsjungfrur, dugliga tjänarinnor till hemmen.
Blekinge län.	
Smeder och hofslagare, byggnadssnickare, lärlingar, handelsbiträden, grofarbetare.	Gifta ladugårdskarlar. — Ladugårdsjungfrur, tjänarinnor till landet.
Kristianstads län.	
Byggnadsarbetare, kuskar, grofarbetare.	Rotfruktsupptagare, yngre drängar. — Mjölkjungfrur, ensamjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Malmö.	
Grof- och fabriksarbetare, kontors- och butikspersonal, servitörer. — Äldre fabriksarbeterskor, hushållerskor, kontors- och butikspersonal, kontorsstäderskor, statmjölkerskor.	Yngre drängar. — Jungfrur till landet, passflickor.
Lund.	
Byggnadsarbetare, alla slag. — Yngre ensamjungfrur och uppasserskor.	Yngre jordbruksdrängar. — Mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Magasinsarbetare, handelsarbetare, kuskar, fabriks- och grofarbetare.	Tjänarinnor till landet.
Helsingborg.	
Mindre yrkesskickliga järnarbetare, maskinister, eldare, sjömän, handels-, fabriks- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, sömmerskor, butiksbiträden, hotellstäderskor, hushållerskor, kontorsstäderskor.	Daglönare, ogifta drängar, kreatursskötare, springpojkar. — Mjölkjungfrur, tjänarinnor till landet, diskerskor, köksor, barnjungfrur.
Ystad.	
Grofarbetare.	Yngre drängar. — Tjänarinnor till landet, speciellt mjölkjungfrur.
Trelleborg.	
Daglönsarbetare, ryktare.	Mjölkjungfrur, yngre tjänarinnor till landet.
Eslöf.	
Grof- och byggnadsarbetare, äldre drängar.	Drängpojkar. — Mjölkjungfrur.
Skurup.	
—	Kvinnlig arbetskraft.
Hallands län.	
Befälspersonal inom jordbruket, maskinister, handelspersonal, springpojkar, f. d. militärer. — Yngre tjänstflickor.	Gifta jordbruksarbetare, ogifta ladugårdsskötare, yngre drängpojkar. — Tjänarinnor till landet.
Göteborgs och Bohus län.	
Jordbruksbokhållare, kontrollassistenter, kontorsbiträden, industri- och grofarbetare. — Kontorsbiträden.	Ladugårdsskötare, yngre dränggossar. — Tjänarinnor till landet, flickor till textilindustri.
Göteborg.	
Sågverks- och brädgårdsarbetare, målare, bokhållare, handelsbiträden, handelsarbetare, eldare, sjömän, grofarbetare. — Butiks- och lagerbiträden, servistriser, hotellstäderskor, hushållerskor, husjungfrur.	Jordbruksarbetare, alla slag, gjutare, kopparslagare. — Mjölkjungfrur, privata tjänarinnor, alla slag, tillfälliga arbeterskor, tvätt- och rengöringsarbeterskor, passflickor.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Skaraborgs län.	
——	Jungfrur till landet.
Värmlands län.	
Jordbruksarbetare, bokhållare, expediter, grofarbetare. — Yngre jungfrur.	Kokerskor.
Örebro län.	
Ogifta jordbruksdrängar, byggnadsarbetare, expediter. — Servitriser, städerskor, diskerskor.	Ogifta ladugårdsarbetare. — Ladugårdsjungfrur, tjänarinnor till husligt arbete såväl till staden som landet.
Västmanlands län.	
——	Jordbruksarbetare, alla slag. — Dugliga ensamjungfrur.
Kopparbergs län.	
Sågverks-, byggnads- och grofarbetare. — Yngre tjänarinnor.	Mjölkjungfrur, hushållerskor till landet.
Gäfle stad och län.	
Sågverks- och brädgårdsarbetare. — Yngre tjänarinnor.	Kokerskor, kunniga ensamjungfrur.
Västernorrlands län.	
Yngre tjänstflickor.	Vana karbidarbetare.
Jämtlands län.	
Målare, byggnadsarbetare, grofarbetare, f. d. militärer. — Servitriser, kokerskor, yngre tjänstflickor.	Lands- och ladugårdsjungfrur.
Västerbottens län.	
Grofarbetare.	Kunniga ensamjungfrur, tjänarinnor till landet.
Norrbottens län.	
——	Kokerskor, köksor.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *oktober* 1912.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	4 616	5 647	3 936	659	1 474	542	**5 275**	**7 121**	**4 478**	74	63
II. Grufdrift och malmförädling	53	32	19	—	—	—	**53**	**32**	**19**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	152	39	27	4	5	5	**156**	**44**	**32**	355	73
B Metall- o. maskinindustri	710	311	188	17	11	9	**727**	**322**	**197**	226	61
C Trävaruindustri	248	146	84	1	2	—	**249**	**148**	**84**	168	57
D Byggnadsverksamhet	1 334	914	747	—	4	4	**1 334**	**918**	**751**	145	82
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	51	36	30	7	—	—	**58**	**36**	**30**	161	83
F Textilindustri	81	18	7	82	51	15	**163**	**69**	**22**	236	32
G Beklädnadsindustri	52	18	6	226	101	65	**278**	**119**	**71**	234	60
H Närings- och njutningsämnesindustri	261	114	80	156	122	47	**417**	**236**	**127**	177	54
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	22	78	57	22	16	11	**44**	**94**	**68**	47	72
J Trämasse- och pappersindustri	43	36	29	28	35	25	**71**	**71**	**54**	100	76
K Grafisk industri	64	8	5	4	5	4	**68**	**13**	**9**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	273	84	69	24	16	11	**297**	**100**	**80**	297	80
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	88	23	13	39	12	7	**127**	**35**	**20**	363	57
B Butiks- och magasinspersonal	456	294	234	297	139	62	**753**	**433**	**296**	174	68
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	106	53	36	796	790	406	**902**	**843**	**442**	107	52
D Landtransport	891	904	613	85	136	43	**976**	**1 040**	**656**	94	63
E Vattentransport	252	222	197	—	1	—	**252**	**223**	**197**	113	88
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	14	25	21	5	9	3	**19**	**34**	**24**	—	—
V. Husligt arbete	6	2	—	7 042	7 588	4 833	**7 048**	**7 590**	**4 833**	93	64
VI. Allmän och litterär verksamhet	24	23	20	78	42	23	**102**	**65**	**43**	157	66
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2 439	1 555	1 429	165	5	3	**2 604**	**1 560**	**1 432**	167	92
Summa för okt. 1912	**12 236**	**10 582**	**7 847**	**9 737**	**10 564**	**6 118**	**21 973**	**21 146**	**13 965**	**104**	**66**
» » » 1911	10 736	8 143	6 262	7 896	8 931	5 029	18 632	17 074	11 291	109	66

[1] Jfr noten å sid. 972.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**215**	**348**	**231**	**501**	**533**	**399**	**232**	**289**	**179**
Däraf kvinnor	13	20	3	80	113	73	32	76	23
II. Grufdrift och malmförädling	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**14**	**9**	**8**	**2**	**3**	**2**	—	—	—
Däraf kvinnor	3	5	5						
B Metall- och maskinindustri	**247**	**101**	**52**	**12**	**8**	**5**	**19**	**7**	**7**
Däraf kvinnor	11	4	4						
C Trävaruindustri	**36**	**38**	**26**	**5**	**5**	**1**	**3**	**1**	—
D Byggnadsverksamhet	**470**	**345**	**290**	**22**	**15**	**11**	**6**	**6**	**6**
Däraf kvinnor	—	4	4						
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**15**	**12**	**10**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	3	—	—						
F Textilindustri	**14**	**1**	—	—	—	—	—	**5**	—
Däraf kvinnor	11	1	—						
G Beklädnadsindustri	**99**	**37**	**19**	—	**2**	**2**	—	—	—
Däraf kvinnor	85	31	16	—	2	2			
H Närings- och njutningsämnesindustri	**92**	**38**	**18**	**15**	**12**	**9**	**8**	**4**	**2**
Däraf kvinnor	56	32	13	4	2	2	2	4	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**11**	**3**	**3**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	7	2	2						
J Trämasse- och pappersindustri	**13**	**9**	**5**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	7	2	1						
K Grafisk industri	**28**	**5**	**4**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	3	3						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**48**	**12**	**5**	**6**	—	—	**22**	**5**	**4**
Däraf kvinnor	7	1	—				2	2	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**76**	**23**	**13**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	28	9	6						
B Butiks- o. magasinspersonal.	**292**	**187**	**111**	**15**	**10**	**9**	**4**	**2**	**2**
Däraf kvinnor	86	56	13	7	4	3	2	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**313**	**222**	**93**	**16**	**16**	**12**	**8**	**23**	**10**
Däraf kvinnor	280	214	88	15	15	11	6	18	6
D Landtransport	**340**	**395**	**246**	**12**	**17**	**11**	**19**	**14**	**12**
Däraf kvinnor	12	20	3	1	2	2	5	1	1
E Vattentransport	**47**	**98**	**97**	—	—	—	**1**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	**18**	**26**	**18**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	5	8	2						
V. Husligt arbete	**2 162**	**2 395**	**1 444**	**232**	**225**	**175**	**106**	**74**	**53**
Däraf kvinnor	2 160	2 394	1 444	232	225	175	106	74	53
VI. Allmän och litterär verksamhet	**46**	**14**	**7**	**4**	—	—	**1**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	33	10	3	4	—	—	1	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**571**	**375**	**337**	**71**	**25**	**25**	**27**	**20**	**19**
Däraf kvinnor	1	4	2	3	—	—			
Summa för okt. månad år 1912	**5 169**	**4 693**	**3 037**	**914**	**871**	**661**	**456**	**451**	**295**
Däraf kvinnor	2 809	2 820	1 612	346	363	268	156	177	88
» » » månad år 1911	**4 154**	**3 895**	**2 379**	**819**	**748**	**595**	**388**	**308**	**218**
Däraf kvinnor	2 200	2 543	1 303	314	292	247	137	126	74.

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kronobergs län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.														
Ansökningar om arbete.	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete.	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
233	438	364	767	1 087	627	122	113	70	13	5	3	108	121	69	107	142	74
19	44	17	82	204	69	21	34	13	2	1	1	13	34	12	15	46	15
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	1	1	19	—	—	2	—	—	—	—	—	5	—	—	11	3	3
48	10	6	29	19	6	17	17	11	3	—	—	8	—	—	17	2	2
			2	—	—										—	1	1
22	2	1	12	9	4	7	6	3	—	—	—	3	—	—	3	5	1
102	21	19	46	16	11	9	6	4	—	—	—	25	4	2	28	19	19
1	—	—	1	1	—	1	1	1	—	—	—	2	—	—	—	1	1
86	22	17	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	15	11	2	6	—												
10	5	5	13	7	1	5	3	3	1	—	—	2	—	—	5	2	2
8	5	5	12	3	1	5	3	3	1	—	—				5	2	2
23	5	3	20	16	10	5	5	3	—	—	—	10	8	4	12	20	11
7	1	—	7	9	4	2	3	2				3	6	2	2	9	3
1	1	1	—	2	1	4	—	—	—	—	—	7	7	7	—	—	—
—	1	1	—	2	1	2	—	—				7	7	7			
10	6	3	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	1	1													—	2	—
9	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
2	—	—															
8	1	1	7	3	1	4	—	—	1	—	—	13	11	11	25	10	8
															2	2	2
3	—	—	9	1	—	1	—	—	1	—	—	3	—	—	—	1	—
2	—	—	4	1	—												
21	7	5	15	8	4	5	4	3	—	1	—	11	4	2	13	3	2
9	3	2	10	5	2	3	1	1				5	2	2	9	2	2
41	45	34	37	21	13	12	16	16	5	3	3	4	13	12	13	27	13
34	43	32	35	20	12	9	13	13	4	3	3	4	11	10	12	23	11
37	46	33	59	27	21	6	1	1	1	—	—	10	3	3	36	20	16
5	9	7	16	3	2							1	—	—	2	1	—
43	5	2	6	2	2	—	—	—	—	—	—	3	1	—	3	1	—
—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
150	294	198	368	416	241	152	114	87	20	23	19	147	114	87	212	142	112
150	294	198	368	416	241	152	114	87	20	23	19	147	114	87	212	142	112
9	4	3	7	21	17	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	1	—
8	4	3	6	8	5							2	1	1	—	1	—
249	71	68	139	58	43	16	—	—	3	—	—	28	10	7	41	29	29
159	—	—	2	—	—												
1 111	984	764	1 560	1 723	1 004	369	287	203	48	32	25	391	297	205	527	430	293
434	420	277	546	677	337	194	168	119	27	27	23	182	175	121	259	231	148
1 040	885	636	1 499	1 637	987	404	286	196	—	—	—	292	236	151	383	261	190
374	398	227	580	701	381	184	158	107	—	—	—	121	138	82	203	151	111

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	396	684	335	322	459	328	199	225	160
Däraf kvinnor	40	146	27	30	111	45	17	37	12
II. Grufdrift och malmförädling	2	—	—	—	—	—	11	6	6
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	10	—	—	5	4	—	16	11	9
Däraf kvinnor									
B Metall- och maskinindustri	6	2	2	77	23	22	32	9	6
Däraf kvinnor				4	3	3			
C Trävaruindustri	7	3	1	9	1	1	4	3	1
Däraf kvinnor				1	—	—			
D Byggnadsverksamhet	20	1	1	149	78	67	82	87	84
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	8	3	3	11	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—	1	—	—
F Textilindustri	3	—	—	21	2	2	8	2	2
Däraf kvinnor				17	2	2	6	2	2
G Beklädnadsindustri	—	—	—	47	30	28	18	1	1
Däraf kvinnor				44	29	27	14	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	7	10	5	44	9	4	32	10	4
Däraf kvinnor	2	3	1	15	4	2	6	4	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	3	—	—	3	6	6
Däraf kvinnor				2	—	—	2	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	7	4	4	4	6	5
Däraf kvinnor				6	4	4	4	4	4
K Grafisk industri	—	—	—	7	1	—	2	—	—
Däraf kvinnor				—	1	—			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	3	—	—	93	20	20	17	1	1
Däraf kvinnor				13	6	6			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	3	—	—	4	—	—
Däraf kvinnor							1	—	—
B Butiks- och magasinspersonal	—	—	—	158	44	33	22	9	7
Däraf kvinnor				92	23	17	13	6	4
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	23	26	12	67	65	50	40	37	19
Däraf kvinnor	16	23	11	61	63	49	35	37	19
D Landtransport	6	4	3	137	128	59	39	35	27
Däraf kvinnor				18	46	10	6	9	6
E Vattentransport	9	40	33	23	1	1	26	4	4
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Däraf kvinnor							—	1	1
V. Husligt arbete	129	145	70	679	610	451	181	182	132
Däraf kvinnor	129	145	70	679	610	451	181	182	132
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	5	1	—	1	1	—
Däraf kvinnor				5	1	—	1	1	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	45	16	7	244	144	144	84	14	13
Summa för okt. månad år 1912	666	931	469	2 108	1 627	1 217	896	650	488
Däraf kvinnor	187	317	109	988	903	616	287	284	182
» » » månad år 1911	647	745	385	1 667	1 290	921	861	598	449
Däraf kvinnor	155	323	91	742	781	484	261	254	166

l ä n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
846	1 070	773	199	371	188	188	164	105	77	95	50	79	97	43
57	138	56	32	84	34	26	23	2	24	35	15	8	18	1
2	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	1	1	3	—	—	10	1	1	4	—	—	4	6	4
						1	—	—						
41	28	17	8	5	1	97	58	45	4	1	1	—	—	—
			—	1	1	—	2	—						
11	2	2	6	3	3	42	29	20	5	3	3	—	—	—
						—	2	—						
74	58	49	28	21	15	120	103	78	8	10	7	1	—	—
12	9	7	—	—	—	6	9	8	—	—	—	—	—	—
2	—	—												
6	—	—	2	21	1	14	10	—	1	—	—	—	—	—
3	—	—	—	15	—	11	10	—						
11	3	2	8	—	—	46	25	8	—	—	—	—	1	—
9	2	2	3	—	—	36	20	6						
28	13	9	11	7	2	48	36	17	3	2	—	1	6	1
10	5	2	1	1	—	19	22	5	1	1	—	—	4	—
—	—	—	—	—	—	3	4	—	6	—	—	—	—	—
						2	4	—						
2	—	—	1	—	—	5	17	10	20	20	20	—	—	—
						—	11	4	11	11	11			
—	1	1	—	—	—	13	5	3	—	—	—	—	—	—
—	1	1				1	—	—						
15	13	12	4	—	—	11	12	8	—	—	—	—	—	—
						—	5	2						
3	—	—	1	—	—	17	7	5	—	—	—	1	1	1
1	—	—												
29	36	28	5	1	1	115	104	81	7	3	1	2	—	—
5	9	5	1	—	—	35	19	4	4	—	—			
28	24	18	6	9	8	93	112	19	11	12	7	5	8	5
20	22	16	5	8	7	86	108	18	9	12	7	5	8	5
43	34	29	32	17	15	108	217	119	9	18	14	—	—	—
6	4	2	1	3	2	6	32	4						
8	—	—	2	—	—	60	62	51	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	4	3	—	—	—	—	—	—
279	248	159	133	127	83	762	1 185	669	90	57	44	39	51	26
275	248	159	133	127	83	762	1 184	669	90	57	44	39	51	26
2	2	2	2	—	—	15	6	3	—	—	—	—	—	—
1	1	1	1	—	—	10	1	—						
195	54	50	30	7	2	378	399	383	36	22	17	—	—	—
1 659	1 599	1 162	481	589	319	2 152	2 569	1 636	281	243	164	132	170	80
389	430	244	177	239	127	995	1 443	714	139	116	77	52	81	32
1 414	1 294	943	412	456	260	1 837	2 185	1 450	228	186	134	152	103	76
335	410	225	143	186	106	839	1 177	585	91	94	58	42	45	23

Yrkesgrupper.	Värmlands län.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	50	103	43	158	158	109	324	430	240
Däraf kvinnor	14	49	15	30	55	29	67	107	51
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	6	6	3	7	10	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	1	—	—	6	1	1	1	1	—
B Metall- och maskinindustri	1	—	—	9	1	1	31	24	8
C Trävaruindustri	1	1	—	9	3	3	7	8	2
D Byggnadsverksamhet	1	1	1	21	10	10	15	34	14
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	1	—	—	—	—	—
F Textilindustri	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
G Beklädnadsindustri	—	—	—	7	1	—	—	—	—
Däraf kvinnor				1	1	—			
H Närings- och njutningsämnesindustri	2	1	1	22	7	6	6	6	4
Däraf kvinnor				5	—	—	2	2	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	2	1	1	—	—	—
K Grafisk industri	3	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	1	—	—	6	2	2	3	4	3
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—			
B Butiks- o. magasinspersonal	4	1	1	15	4	4	—	1	1
Däraf kvinnor	2	1	1	8	4	4	—	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	8	11	6	24	10	10	2	8	5
Däraf kvinnor	5	8	3	22	8	8	2	8	5
D Landtransport	—	1	1	13	11	11	7	12	4
Däraf kvinnor				1	1	1	1	2	—
E Vattentransport	1	2	1	—	—	—	1	5	5
Däraf kvinnor	—	1	—						
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	1	1
V. Husligt arbete	57	127	41	250	190	166	157	162	110
Däraf kvinnor	57	127	41	250	190	166	157	162	110
VI. Allmän och litterär verksamhet	1	1	1	1	—	—	3	—	—
Däraf kvinnor	1	1	1				3	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	21	14	11	92	73	73	49	25	22
Däraf kvinnor									
Summa för oktober månad år 1912	153	263	107	646	478	400	613	731	419
Däraf kvinnor	79	187	61	319	259	208	232	282	169
» » » månad år 1911	136	175	98	410	207	205	645	517	330
Däraf kvinnor	88	138	72	215	118	116	209	238	141

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Västernorrlands län.			Jämtlands län.			Västerbottens län.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
48	**56**	**25**	**43**	**26**	**16**	**4**	**14**	**9**	**28**	**68**	**29**	**10**	**14**	**6**	**6**	**11**	**3**
15	29	8	4	9	3	2	9	4	10	38	10	3	7	1	3	7	3
17	**5**	**5**	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	**2**	**2**	**1**	—	—
9	**3**	**2**	**5**	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	**3**	**2**	**12**	**3**	**3**	**5**	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—
15	**9**	—	**25**	**1**	**1**	**3**	—	—	—	**5**	**4**	**14**	**9**	**7**	—	**2**	—
40	**22**	**20**	**38**	**22**	**21**	—	—	—	**15**	**18**	**13**	**8**	**7**	**1**	**6**	**14**	**8**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	—	—												
1	—	—	**2**	**2**	—	—	—	—	—	—	—	**2**	—	—	**1**	—	—
1	—	—	1	2	—										1	—	—
6	**7**	**5**	**12**	**7**	**7**	**1**	**1**	—	**6**	—	—	**3**	**3**	**1**	—	**3**	**1**
5	5	3	—	2	2	1	1	—	6	—	—				—	2	1
—	—	—	**6**	**1**	**1**	—	**70**	**49**	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	**3**	**3**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	**2**	**2**	—	—	—
—	—	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	**1**	**1**	**2**	**3**	**3**	**1**	—	—	**1**	—	—	**1**	**1**	—	—	**1**	—
—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**2**	**1**	—	—	—
												1	2	1			
2	**1**	—	**10**	**1**	**1**	**2**	—	—	**4**	**1**	—	—	**1**	—	**2**	—	—
2	1	—				1	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	—
18	**24**	**19**	**24**	**11**	**6**	**18**	**10**	**6**	**53**	**47**	**29**	**4**	**2**	**1**	**29**	**41**	**16**
16	23	18	22	10	5	17	10	6	49	44	28	4	2	1	23	36	14
13	**11**	**10**	**24**	**14**	**11**	**8**	**4**	**3**	**7**	**5**	**4**	**8**	**4**	**3**	**2**	**2**	—
			1	2	2	2	1	1	1	—	—						
—	—	—	**15**	—	—	—	—	—	**1**	—	—	**2**	**2**	**1**	**1**	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
224	**184**	**131**	**95**	**135**	**68**	**134**	**122**	**81**	**115**	**80**	**50**	**58**	**64**	**48**	**117**	**124**	**88**
224	184	131	95	135	68	134	122	81	115	80	50	58	64	48	117	124	88
1	**4**	**4**	—	**1**	**1**	—	**1**	—	—	**4**	**2**	**2**	**1**	**1**	—	**1**	—
1	4	4	—	1	1	—	1	—	—	4	2	1	1	1	—	1	—
86	**46**	**39**	**52**	**98**	**98**	**59**	**7**	**5**	**32**	**8**	**8**	**21**	**4**	**3**	**35**	**41**	**29**
															—	1	1
492	**379**	**266**	**373**	**325**	**237**	**236**	**229**	**153**	**262**	**237**	**139**	**138**	**118**	**77**	**200**	**240**	**145**
264	246	164	124	161	81	157	144	92	183	166	90	67	77	52	145	171	107
354	281	209	307	244	152	227	227	130	123	76	38	—	—	—	233	234	159
196	176	135	107	135	62	191	177	106	71	40	25	—	—	—	148	132	102

Lifsmedelspriser under tredje kvartalet år 1912.

Å närmast efterföljande sidor meddelas en öfversikt för månaderna juli—september innevarande år af lifsmedelspriser å de orter (till antalet 39) inom olika delar af riket, hvarifrån dylika uppgifter regelbundet insändas till Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. Betraktar man först sammandragstabellen för lifsmedelspriserna (sid. 998—999), visar det sig, att medelpriset för orterna tillsammantagna («riksmedelpriset») beträffande 15 af de i tabellen upptagna varuslagen bibehållit sig oförändradt under ifrågavarande kvartal. Bland dessa varuslag må särskildt framhållas mjölk, margarin (lägsta kvalitet och växt-) olika brödsorter samt socker.

Å de flesta varuslag har emellertid under kvartalet en *prisstegring* inträdt. Såsom vanligt under denna årstid, hafva smör- och äggpriserna stigit tämligen afsevärdt. Smörpriserna hafva från juni till september stigit med 14 öre per kg. för såväl bordssmör som matsmör. Emellertid har stegringen ej varit så stark som under motsvarande kvartal föregående år, då exceptionella förhållanden, en ovanligt stark torka, framkallade betydande höjningar af smörpriset. Sedermera har smörpriset visserligen sjunkit, men dock ej nedgått till den nivå, det förut intagit. I nedanstående tablå åskådliggöres prisrörelsen å smör från början af år 1911 till och med september 1912.

		Mars. Kr. per kg.	Juni. Kr. per kg.	Sept. Kr. per kg.	Dec. Kr. per kg.
Bordssmör	1911	2·17	2·14	2·44	2·45
	1912	2·41	2·28	2·42	—
Matsmör	1911	1·94	1·94	2·22	2·23
	1912	2·10	2·07	2·21	—

Å färska ägg har priset stigit med 31 öre per tjog från juni till september och å konserverade med 9 öre per tjog.

Prisen å olika slag af kött och fläsk hafva också att uppvisa starka stegringar. För prisrörelsen å dessa varuslag redogöres emellertid i samband med kreaturspriserna (sid. 1000).

Bland andra mera betydande prisstegringar, som ägt rum under kvartalet, må särskildt framhållas de, som inträdt å olika slag af lyse och bränsle.

Beträffande fotogenpriserna hänvisas till öfversikten öfver lifsmedelspriser under andra kvartalet år 1912 (Medd. sid. 702), där en tämligen ingående redogörelse lämnas för deras växlingar från början af år 1910 till och med juni 1912. Här må endast framhållas, att den för föregående kvartal konstaterade stegringen äfven fortsatt under innevarande, så att priset för såväl Water White som för Standard White var 2 öre per lit. högre i september än i juni.

Det prisfall, som under föregående kvartal gjorde sig gällande beträffande kol och koks, har upphört och i stället en prisstegring inträdt, som för antracitkol uppgår till 7 öre samt för gasverks- och engelsk kaminkoks till 10 öre per hl. från juni till september.

Under samma tid hafva vedpriserna stigit med i genomsnitt 50 öre per famn.

Bland öfriga varuslag, hvilkas pris under kvartalet stigit, må nämnas ost, mjöl och gryn, olika fisksorter, särskildt färsk sill och strömming, samt kaffe. Å detta senare varuslag, har prisstegringen under detta kvartal ej varit så stark som under det föregående, utan uppgick den endast till 1 öre per kg.

Förutom färskt fårkött är potatis det enda varuslag, å hvilket under kvartalet en *prissänkning* inträdt. Priset å gammal potatis var nämligen i juni 35 öre och i september 31 öre per 5 l., hvadan alltså en prissänkning på 4 öre ägt rum.

Jämföras de för årets tredje kvartal gällande medelpriserna med priserna under motsvarande kvartal föregående år, visar det sig, att af 58 varuslag 3 under mellantiden fått sina priser sänkta och att för 9 varuslag priserna ställde sig lika, under det att för icke mindre än 46 varuslag medelpriset var högre år 1912 än år 1911. De varuslag, som träffats af *prisfall*, äro rödspotta, kabeljo af torsk och bränntorf, medan de, för hvilka priserna ställde sig lika, voro oskummad och separerad mjölk, »Carolina»-gryn, amerikanskt fläsk, vissa fisksorter samt svagdricka. Å alla öfriga varuslag har en *prisstegring* inträdt. Å vissa har den varit synnerligen stark. Bland dessa må nämnas margarin (12 à 14 öre per kg.), ägg, bruna bönor, hafregryn, kött och fläsk (med undantag för amerikanskt fläsk), kaffe (21 öre per kg.), fotogen (4 öre per l.), ved samt kol och koks. Bland öfriga varuslag, hvilkas pris stigit, märkas smör, ost, mjöl, bröd och socker.

I öfversikten öfver lifsmedelspriser under föregående kvartal framhölls, hurusom den allmänna prisnivån, som alltsedan år 1909 varit tämligen konstant, då visade en afgjord tendens att stiga. En dylik tendens framträder också under innevarande kvartal.

För att få ett uttryck för den allmänna prisstegringen å lifsmedel har en beräkning gjorts af den procentuella stegringen för hvarje varuslag från september 1911 till september 1912, och visar det sig därvid, att stegringen i genomsnitt torde uppgå till 7 à 8 %.

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	3. Stockholm. Juli	4. Stockholm. Aug.	5. Stockholm. Sept.	6. Uppsala. Juli	7. Uppsala. Aug.	8. Uppsala. Sept.	9. Eskilstuna. Juli	10. Eskilstuna. Aug.	11. Eskilstuna. Sept.	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	16	16	16	14	14	14	14	14	14	1
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	6	6	6	6	2
3	separerad	»	7	7	7	6	6	5	5	5	5	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	233	246	250	234	253	247	220	230	240	4
5	mat- (lands-)	»	217	228	232	192	229	220	209	218	208	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	164	167	168	168	164	170	163	163	163	6
7	halffet, »	»	135	138	137	120	123	122	125	125	115	7
8	skummjölks-, »	»	90	94	96	55	62	62	57	50	57	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	164	165	164	156	156	158	160	160	160	9
10	lägsta »	»	120	120	120	124	121	121	130	130	130	10
11	växtmargarin	»	136	135	135	132	135	139	130	130	130	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	140	156	170	124	140	148	145	143	150	12
13	» konserverade	»	—	—	—	123	—	—	—	—	—	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	35	—	34	41	—	41	30	—	25	14
15	färsk	»	72	42	—	44	43	—	55	35	—	15
16	Ärter, gula	kg.	25	25	26	26	25	25	25	25	30	16
17	Bruna bönor	»	56	56	55	51	51	49	50	50	50	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	32	32	32	30	30	32	30	31	33	18
19	råg-, » » »	»	24	24	24	22	22	21	22	22	22	19
20	rågsikt-, » » »	»	29	29	29	28	28	28	27	27	28	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	36	36	36	35	35	35	35	35	35	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	70	70	69	63	62	66	70	70	70	22
23	» » » svenska	»	43	44	44	41	41	41	40	40	45	23
24	» billigaste sort	»	38	38	37	36	37	37	35	35	40	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	41	42	41	38	41	40	37	37	35	25
26	mjukt, limpa, söt	»	44	45	45	48	43	44	38	38	39	26
27	» » sur	»	42	41	41	38	33	33	—	—	—	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	83	83	83	88	91	88	69	69	70	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	53	53	55	39	41	44	53	53	54	29
30	» » » mjölk	»	82	83	83	70	69	68	61	61	62	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	121	129	140	102	141	119	133	140	143	31
32	» soppkött	»	105	113	124	89	110	100	90	102	115	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	143	152	152	98	142	131	140	140	150	33
34	» spädkalf	»	82	94	104	69	69	73	68	75	80	34
35	Fårkött: färskt	»	159	164	150	124	142	130	147	149	150	35
36	salt	»	119	123	129	110	115	115	—	—	—	36
37	Fläsk: färskt	»	143	150	167	127	126	147	143	153	167	37
38	salt, svenskt	»	153	161	171	126	128	149	130	147	150	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	—	—	42	—	—	—	—	—	—	40
41	strömming	»	49	68	69	25	25	25	50	50	58	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	79	80	81	75	78	78	83	85	80	42
43	salt: sill, fetsill	»	50	50	50	41	44	49	40	50	50	43
44	» slofetsill	»	44	45	42	39	38	40	35	35	40	44
45	strömming	»	33	30	32	25	25	30	—	—	—	45
46	kabeljo af långa	»	57	56	57	53	54	57	50	50	50	46
47	» » torsk	»	53	50	—	45	50	55	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	186	187	187	177	177	181	175	180	180	48
49	Socker, bit-	»	72	72	72	73	73	73	72	72	72	49
50	Svagdricka	lit.	8	8	8	6	6	6	7	7	7	50
51	Fotogen: Water White	»	18	18	18	18	19	19	17	17	17	51
52	Standard White	»	—	18	—	—	—	—	—	—	—	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	3000	3000	3000	2400	3000	3000	2520	2400	2520	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	2100	2100	2100	1600	2050	2050	1890	1890	1890	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	425	425	450	370	413	417	425	425	425	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	144	149	157	140	160	180	135	145	145	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	160	160	165	—	—	—	160	160	180	58

[1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [2]) För affallsved har betalats under juli, högsta kvalitet icke saluföres å platsen.

	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	
	Linköping.			Norrköping.			Motala.			Jönköping.			Växjö.			Kalmar.			Västervik.			
	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
	Medelpris (öre)			Medelpris (öre)			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre)			Medelpris (öre).			
1	12	13	13	13	13	13	12	12	12	13	13	13	13	13	13	14	14	14	13	13	13	1
2	7	7	7	7	7	7	6	6	6	7	7	7	9	9	9	7	7	7	6	6	6	2
3	5	5	5	6	6	6	5	5	5	5	5	5	6	6	6	4	4	4	5	5	5	3
4	227	239	240	222	245	247	223	221	226	228	223	226	220	223	230	220	233	245	222	229	240	4
5	191	230	218	204	242	224	200	200	206	203	205	208	183	195	209	188	218	223	205	220	222	5
6	147	148	150	156	156	160	143	140	140	146	145	148	162	162	161	170	173	173	160	161	170	6
7	98	97	100	124	124	123	92	90	90	124	125	125	120	119	120	138	140	140	123	128	127	7
8	48	50	51	50	50	50	43	38	38	74	76	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	[4])157	[4])156	[4])156	160	160	160	149	150	150	155	155	156	155	150	155	163	166	167	158	157	155	9
10	121	121	121	124	126	130	120	—	—	130	130	120	125	127	130	135	135	135	120	123	120	10
11	129	129	129	139	139	139	127	125	126	140	130	130	130	130	130	132	134	132	131	130	130	11
12	119	130	146	124	137	150	120	124	140	117	141	146	113	116	122	115	123	129	118	126	132	12
13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	38	—	39	40	—	30	—	—	25	33	—	28	33	—	28	38	—	31	—	—	36	14
15	54	38	—	55	35	—	47	27	—	73	31	—	62	35	—	66	43	—	58	42	—	15
16	24	24	25	24	24	24	24	24	23	30	29	30	29	28	28	32	33	32	26	25	25	16
17	51	50	51	58	58	58	48	49	48	53	53	53	52	53	55	54	54	53	53	50	53	17
18	27	27	29	30	31	32	29	29	29	30	31	31	30	31	32	31	30	32	31	31	30	18
19	22	23	25	21	22	24	22	24	24	22	23	24	23	23	23	22	22	22	22	22	23	19
20	24	25	27	25	26	28	25	25	25	28	28	30	27	27	27	27	27	27	26	27	27	20
21	35	35	35	35	35	35	35	35	35	40	40	40	35	35	35	38	37	38	35	34	35	21
22	60	60	60	68	68	70	60	60	60	70	70	69	60	60	60	63	72	72	60	60	63	22
23	40	40	40	41	41	45	37	38	37	40	42	44	39	39	39	39	39	39	39	40	40	23
24	35	35	35	35	35	38	33	34	35	35	35	35	34	34	34	37	36	37	34	35	35	24
25	40	39	40	36	36	36	40	40	41	43	43	43	43	43	44	49	49	49	45	45	45	25
26	32	34	34	41	41	43	38	38	39	41	40	40	32	32	30	34	36	36	37	37	37	26
27	33	32	32	30	30	33	34	34	36	23	23	24	24	24	24	24	25	25	30	30	30	27
28	72	71	71	70	70	73	67	68	67	93	98	102	68	68	63	74	75	76	83	83	83	28
29	30	28	28	39	39	41	41	42	41	44	43	40	35	35	35	47	47	47	48	48	48	29
30	57	54	54	57	57	59	66	65	66	67	68	67	45	45	42	60	61	61	73	73	73	30
31	119	122	119	132	134	134	128	133	135	122	124	125	120	115	117	99	109	108	140	151	150	31
32	98	101	104	111	114	114	95	97	96	99	112	114	94	96	86	80	90	90	97	90	90	32
33	121	126	128	137	139	144	94	95	94	122	123	125	125	123	126	101	111	113	105	106	103	33
34	63	66	76	68	65	70	49	47	55	60	64	63	72	76	76	59	60	62	55	53	54	34
35	128	129	134	134	130	130	128	125	127	125	126	123	125	108	115	103	108	101	119	116	115	35
36	128	121	124	100	100	100	96	98	100	—	115	118	115	110	103	110	110	110	100	105	105	36
37	115	120	129	124	128	132	113	126	132	118	116	120	116	116	115	129	130	139	120	120	120	37
38	120	126	138	130	140	140	115	129	130	119	124	124	115	120	123	123	130	136	120	120	123	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	—	50	48	—	36	35	—	40	43	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
41	40	39	40	43	50	50	45	42	50	33	33	33	22	25	20	30	40	36	28	27	30	41
42	68	69	70	75	75	75	78	75	73	82	83	83	69	72	68	74	79	77	—	—	—	42
43	35	35	36	40	40	40	35	35	35	42	43	—	37	38	38	50	50	50	38	38	38	43
44	32	33	34	35	35	35	33	31	31	32	35	—	35	35	35	38	38	38	35	35	35	44
45	25	25	25	—	—	25	25	25	25	—	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	48	48	50	50	50	50	41	43	44	50	50	50	[1]) 82	[1]) 82	[1]) 83	53	53	52	50	53	48	46
47	38	38	40	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	40	40	—	—	47
48	167	169	169	179	176	176	170	170	170	174	179	178	173	170	173	173	173	173	174	175	175	48
49	70	70	70	72	72	72	71	71	71	73	73	73	73	73	73	74	74	74	74	74	74	49
50	7	7	7	5	5	5	6	6	6	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	50
51	18	18	18	18	18	18	20	20	20	18	20	20	19	20	20	20	20	20	20	20	20	51
52	16	16	16	—	—	—	—	18	18	14	18	18	16	17	17	18	18	18	18	18	18	52
53	2280	2280	2530	2500	2500	2700	2100	2120	2110	2600	2600	2600	1740	1760	1780	1800	1800	1840	2020	1930	2140	53
54	1900	1900	2130	1900	1930	2100	1630	1650	1660	1800	1800	1800	[3])1360	[3])1360	[3])1400	1540	1560	1560	1600	1550	1600	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	175	175	175	160	160	160	—	—	—	—	—	—	55
56	415	415	385	400	400	400	338	340	340	350	350	350	400	400	400	375	375	375	400	400	419	56
57	167	167	176	150	153	150	160	160	160	140	145	155	—	—	—	135	135	155	155	155	185	57
58	169	169	200	150	150	150	—	—	—	[3])175	[3])175	[3])175	155	155	175	145	150	160	155	155	185	58

augusti och september 9·20 kr. per famn. — [3]) Prisuppgifterna afse krossad koks. — [4]) Afser kvaliteten n:r 2, då

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	33. Visby. Juli	34. Visby. Aug.	35. Visby. Sept.	36. Karlskrona. Juli	37. Karlskrona. Aug.	38. Karlskrona. Sept.	39. Kristianstad. Juli	40. Kristianstad. Aug.	41. Kristianstad. Sept.	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
2	handskummad	»	8	8	8	10	10	10	7	7	7	2
3	separerad	»	5	5	5	5	5	5	—	—	4	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	224	233	240	228	238	238	219	230	237	4
5	mat- (lands-)	»	202	211	216	199	209	209	209	220	227	5
6	Ost: helfet. okryddad	»	169	169	172	166	174	176	170	170	170	6
7	halfset »	»	130	130	130	134	135	135	134	135	133	7
8	skummjölks- »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	155	155	155	150	150	150	150	150	150	9
10	lägsta »	»	—	—	—	120	120	120	120	120	120	10
11	växtmargarin	»	135	138	137	130	130	130	135	135	135	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	116	128	139	112	124	133	120	124	146	12
13	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	117	122	124	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	47	—	30	—	—	31	45	—	39	14
15	färsk	»	90	41	—	65	36	—	57	40	—	15
16	Ärter, gula	kg.	28	28	30	30	30	30	27	32	30	16
17	Bruna bönor	»	57	58	58	60	60	60	52	55	55	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	32	32	32	33	33	33	30	30	31	18
19	råg-, » »	»	22	22	22	22	22	22	17	19	20	19
20	rågsikt-, » »	»	28	28	28	28	28	28	27	27	28	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	40	40	40	35	35	35	37	38	40	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	67	67	67	75	75	75	73	73	73	22
23	» » » svenska	»	40	40	41	40	40	40	35	35	35	23
24	» billigaste sort	»	34	35	36	35	35	35	30	30	30	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	40	43	40	47	47	47	46	49	47	25
26	mjukt, limpa, söt	»	29	29	29	31	31	31	27	27	27	26
27	» » sur	»	23	23	23	21	21	22	18	18	19	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	65	65	65	84	84	84	68	69	68	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	33	33	33	—	—	—	53	53	54	29
30	» » » mjölk	»	38	38	38	51	51	51	58	59	58	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	115	119	117	122	120	120	94	106	119	31
32	» soppkött	»	96	99	100	100	100	100	85	96	100	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	115	122	110	129	134	140	109	129	147	33
34	» spädkalf	»	—	—	—	78	80	84	59	75	87	34
35	Fårkött: färskt	»	125	127	108	125	123	116	113	124	132	35
36	salt	»	114	116	105	95	98	100	113	134	133	36
37	Fläsk: färskt	»	127	127	124	123	127	131	116	123	126	37
38	salt, svenskt	»	127	129	138	123	126	130	119	128	128	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	—	—	—	27	27	20	40
41	strömming	»	29	26	29	13	15	13	21	19	16	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	100	100	100	87	85	85	68	69	58	42
43	salt: sill, fetsill	»	38	38	37	40	40	40	38	39	37	43
44	» slofetsill	»	33	—	—	35	35	35	33	35	33	44
45	strömming	»	—	—	—	—	—	—	23	21	21	45
46	kabeljo af långa	»	50	50	53	48	48	48	—	—	—	46
47	» » torsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	193	196	195	176	176	176	165	160	163	48
49	Socker, bit-	»	74	74	74	76	76	76	72	72	72	49
50	Svagdricka	lit.	6	6	6	6	6	6	6	6	6	50
51	Fotogen: Water White	»	20	20	20	19	19	19	18	18	18	51
52	Standard White	»	—	—	—	16	16	16	15	16	16	52
53	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	[2]2730	[2]2720	[2]2750	2050	2050	2050	2270	2270	2270	53
54	barr- 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	[2]2310	[2]2300	[2]2330	—	—	—	1760	1760	1760	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	205	205	205	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	400	425	413	395	400	400	400	400	388	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	—	—	—	140	140	135	138	133	57
58	eng. kamin- » hemkörd	»	178	190	190	145	145	177	143	143	138	58

[1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [2]) För tvetved har betalats under juli 15·10

	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.	61.	62.	
	Malmö.			Lund.			Hälsingborg.			Ystad.			Halmstad.			Göteborg.			Vänersborg.			
	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
	Medelpris (öre)			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre)			Medelpris (öre)			Medelpris (öre).			
1	15	15	15	13	13	13	13	13	13	15	13	13	13	13	13	15	16	16	14	14	14	1
2	6	6	6	—	—	—	6	6	6	8	7	7	7	7	7	6	7	7	8	8	8	2
3	5	5	5	5	5	5	4	4	4	6	5	5	5	5	5	6	7	7	6	6	6	3
4	218	230	238	221	232	240	224	237	244	221	229	240	235	245	250	220	230	240	237	237	240	4
5	202	213	220	210	216	224	205	212	212	—	—	—	210	214	216	196	209	218	187	189	202	5
6	181	182	181	177	174	179	165	167	171	150	150	150	152	152	152	147	147	147	132	135	134	6
7	138	137	146	114	112	120	126	125	121	118	118	118	115	115	115	100	100	—	85	84	85	7
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	45	45	8
9	153	151	153	145	145	145	155	155	155	155	155	155	155	155	155	158	158	158	152	153	155	9
10	117	118	115	—	—	—	130	130	130	—	—	—	125	125	125	128	128	128	110	110	110	10
11	123	126	126	120	120	120	127	127	128	130	130	130	135	135	135	126	126	126	137	134	137	11
12	122	138	150	112	135	143	121	139	148	118	125	132	127	131	151	119	132	149	116	128	146	12
13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	—	—	30	—	—	30	40	—	25	33	—	28	—	—	34	33	—	30	18	—	27	14
15	41	32	—	49	30	—	48	26	—	43	38	—	46	27	—	50	25	—	32	24	—	15
16	35	33	34	30	30	30	31	30	33	33	33	33	35	35	35	30	30	30	27	27	25	16
17	55	55	54	51	50	49	53	53	54	60	60	60	60	60	60	52	52	52	53	53	54	17
18	33	33	33	34	34	34	31	31	31	32	32	32	30	31	30	31	30	31	31	30	30	18
19	27	28	27	22	22	22	23	23	23	25	25	25	21	21	22	22	21	22	20	20	20	19
20	30	29	30	27	26	26	28	27	27	32	31	30	28	28	28	26	25	26	25	25	25	20
21	39	39	40	40	40	40	38	38	39	45	45	45	40	40	40	35	35	35	34	35	35	21
22	71	72	72	61	61	61	71	71	73	65	65	65	75	75	75	64	64	64	60	68	70	22
23	49	48	48	41	42	41	50	51	51	40	40	40	39	39	39	36	36	37	38	39	39	23
24	37	36	36	34	34	33	38	40	41	33	33	33	35	35	35	31	31	32	35	35	35	24
25	48	48	48	47	46	47	50	51	51	55	55	55	44	46	46	34	34	34	48	49	48	25
26	24	24	24	26	26	26	31	31	31	30	30	30	28	28	28	33	33	33	38	37	38	26
27	17	17	17	19	19	19	21	21	21	22	22	22	21	21	21	21	21	21	30	31	28	27
28	78	78	78	—	—	—	78	79	79	67	69	71	75	75	75	46	46	46	56	57	59	28
29	56	57	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	55	55	34	34	34	35	35	36	29
30	57	57	57	56	56	56	45	45	45	50	50	53	62	62	62	39	39	39	49	49	49	30
31	125	131	130	125	129	130	119	123	125	113	113	113	102	105	105	119	125	125	113	118	118	31
32	109	115	120	110	117	118	105	109	112	100	100	100	92	95	95	108	115	113	84	94	94	32
33	130	133	133	132	134	134	131	131	130	115	115	115	113	115	118	134	135	133	118	128	137	33
34	90	96	97	78	79	83	66	72	75	63	67	70	65	75	75	70	70	70	58	59	59	34
35	146	—	—	141	141	142	135	135	132	120	120	120	128	128	123	145	145	129	112	126	136	35
36	—	—	—	—	—	—	114	114	114	—	—	—	115	125	125	—	—	—	—	—	—	36
37	120	128	130	116	113	118	118	124	130	120	120	120	115	125	125	130	130	130	140	140	141	37
38	150	150	150	134	134	135	131	138	140	145	145	145	137	145	146	125	125	130	129	131	130	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	140	140	39
40	31	53	25	—	—	—	41	35	35	—	—	—	39	37	35	—	—	—	—	—	—	40
41	—	—	—	—	—	—	42	41	41	25	25	25	—	—	—	40	40	40	—	—	—	41
42	67	69	66	83	86	81	88	89	91	80	80	80	65	67	69	75	75	70	80	79	78	42
43	55	53	53	43	43	43	40	39	45	50	50	50	48	48	48	46	46	46	38	40	38	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	30	30	34	34	34	30	33	38	44
45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	[1]83	[1]81	[1]77	—	—	—	55	54	55	45	45	45	65	65	65	42	42	42	43	45	44	46
47	30	30	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	34	34	33	34	35	47
48	172	172	177	175	178	179	179	178	178	168	175	175	175	175	175	166	166	166	170	170	170	48
49	74	74	74	72	72	72	72	72	72	72	72	72	74	74	74	72	72	72	72	72	72	49
50	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	8	8	8	7	7	7	50
51	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	17	17	17	16	18	18	51
52	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	15	15	15	14	16	16	52
53	2930	2930	2930	2790	2790	2790	2540	2540	2540	2410	2410	2410	2330	2330	2330	3210	3210	3210	2300	2300	2470	53
54	2530	2530	2530	2660	2660	2660	2400	2400	2340	1880	1880	1880	2050	2050	2040	2760	2760	2760	1710	1630	1810	54
55	180	180	180	225	225	225	175	175	175	170	170	170	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	365	370	380	410	410	410	405	405	400	365	370	370	400	400	400	400	400	400	362	360	360	56
57	135	140	140	132	132	142	135	135	145	135	135	135	—	—	—	130	130	140	150	150	150	57
58	175	175	175	180	180	180	155	155	165	155	—	—	185	185	180	160	160	160	—	—	—	58

kr., aug. och sept. 15·80 kr. samt för alved under juli 25·10 à 23·30 kr., aug. och sept. 25·10 à 22·80 kr. per famn.

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	63. Borås. Juli	64. Borås. Aug.	65. Borås. Sept.	66. Tidaholm. Juli	67. Tidaholm. Aug.	68. Tidaholm. Sept.	69. Karlstad. Juli	70. Karlstad. Aug.	71. Karlstad. Sept.	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	14	14	14	12	12	12	16	16	16	1
2	handskummad	»	8	7	8	6	6	6	7	7	7	2
3	separerad	»	5	5	5	4	4	4	6	6	6	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	226	231	231	225	225	225	230	240	240	4
5	mat- (lands-)	»	200	203	204	205	206	207	205	205	209	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	146	146	146	146	146	150	158	160	155	6
7	*halffet*, »	»	86	86	86	94	94	95	120	120	120	7
8	skummjölks-, »	»	48	45	43	40	40	40	—	—	—	8
9	Margarin, högsta kvalitet	»	152	150	150	156	156	156	160	160	160	9
10	lägsta »	»	120	120	120	125	126	128	126	123	—	10
11	växtmargarin	»	140	140	140	126	127	128	135	135	135	11
12	Ägg, svenska, färska	tjog.	122	131	147	116	123	126	128	143	149	12
13	» konserverade	»	—	—	125	—	—	—	—	—	140	13
14	Potatis, gammal	5 lit.	24	23	29	27	—	30	40	—	30	14
15	färsk	»	73	42	—	55	30	—	50	38	—	15
16	Ärter, gula	kg.	30	30	30	30	30	30	35	35	35	16
17	Bruna bönor	»	60	60	50	55	55	55	60	60	60	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	29	28	28	30	30	32	32	32	32	18
19	råg-, » » »	»	21	21	21	24	24	24	22	22	22	19
20	rågsikt-, » » »	»	26	26	27	29	29	30	28	28	28	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	37	38	38	35	35	35	35	35	35	21
22	*ris-, bästa sort: »Carolina»*	»	63	63	63	60	60	60	70	70	70	22
23	» » » svenska	»	43	43	43	44	45	45	41	40	40	23
24	» billigaste sort	»	35	35	34	37	37	40	35	35	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	42	44	43	42	45	47	40	40	40	25
26	mjukt, limpa, söt	»	40	41	39	35	35	35	49	49	50	26
27	» » sur	»	30	30	30	—	—	—	35	35	35	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	66	67	63	69	69	69	73	73	73	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	51	51	49	—	—	—	48	48	48	29
30	» » » mjölk	»	54	56	53	50	50	50	53	53	53	30
31	Nötkött, färskt: stek	»	145	140	135	134	128	130	98	118	120	31
32	» soppkött	»	113	118	105	105	108	108	87	113	114	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	129	130	123	122	121	126	124	140	150	33
34	» spädkalf	»	77	77	68	47	52	56	66	69	70	34
35	Fårkött: färskt	»	125	128	123	123	126	128	134	150	150	35
36	salt	»	103	100	110	—	100	104	125	125	120	36
37	Fläsk: färskt	»	121	121	118	124	126	130	125	123	140	37
38	salt, svenskt	»	129	129	127	128	128	127	125	135	140	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	—	29	31	34	—	—	—	50	50	40
41	strömming	»	—	—	50	40	—	—	50	50	50	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	78	82	80	90	88	89	80	80	80	42
43	salt: sill, fetsill	»	—	—	—	—	—	—	43	43	48	43
44	» slofetsill	»	36	37	39	37	37	40	40	43	40	44
45	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	kabeljo af långa	»	47	47	46	50	56	57	60	60	60	46
47	» » torsk	»	—	—	—	—	48	49	53	60	55	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	172	171	171	170	170	170	185	185	183	48
49	Socker, bit-	»	73	73	73	70	70	70	74	74	74	49
50	Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	7	7	7	50
51	Fotogen: Water White	»	18	18	18	20	20	20	18	20	20	51
52	Standard White	»	16	16	16	17	17	17	—	18	18	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2390	2390	2390	1890	1930	1970	2300	2300	2450	53
54	barr- } $2{\cdot}5 \times 1{\cdot}6 \times 0{\cdot}89$ m. $= 3{\cdot}56$ kbm.)	»	1860	1900	1900	1360	1280	1340	1700	1700	1800	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit (»valnöt») } hemkörd	hl.	375	375	375	450	450	400	400	400	400	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	140	150	150	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	177	175	175	200	200	200	200	200	200	58

[1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [2]) Ved, som tillhandahållits af *Domnarfvets* ved (s. k. plankved) har under juli—sept. betalats i Domnarfvet 9·50 kr. pr famn; i *Söderhamn* för juli—sept.

72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	91.	92.	
Örebro.			Kopparberg.			Västerås.			Falun.			Domnarfvet.			Gäfle.			Söderhamn.			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
Medelpris (öre)			Medelpris (öre)			Medelpris (öre)			Medelpris (öre)			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
15	15	15	13	13	13	15	15	15	15	15	15	12	12	12	16	16	16	16	16	16	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	6	6	6	9	9	9	8	8	8	2
5	5	5	6	6	6	6	6	6	—	—	—	—	—	—	7	7	7	7	7	7	3
220	220	230	250	245	245	237	238	238	230	232	240	221	237	242	233	258	259	231	236	249	4
196	213	204	218	221	222	205	225	225	218	225	230	204	216	223	201	237	222	214	221	234	5
148	155	150	140	140	146	154	152	152	148	153	154	153	153	153	150	154	156	141	146	149	6
108	100	100	—	—	-	114	118	118	103	103	103	100	100	100	130	130	140	90	88	88	7
40	40	—	50	50	45	40	40	40	42	41	42	35	38	38	—	—	—	45	—	—	8
150	150	150	154	154	154	160	161	161	159	160	159	153	153	153	158	158	159	154	154	154	9
120	124	125	125	123	120	123	125	125	124	124	126	120	123	123	122	124	124	123	122	123	10
130	130	130	130	129	131	132	131	131	135	135	135	130	130	130	136	136	135	131	130	131	11
123	124	133	130	132	144	139	145	149	143	156	163	131	142	151	139	151	166	138	146	163	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
—	—	25	40	—	25	31	—	27	29	—	25	30	—	25	36	—	25	34	—	26	14
37	28	—	60	50	—	56	34	—	58	28	—	59	30	—	—	29	—	69	32	—	15
29	29	28	28	27	30	27	28	28	28	28	28	27	27	28	30	30	30	27	26	27	16
60	60	60	58	57	56	53	53	53	52	52	52	50	50	50	49	48	50	50	50	49	17
33	33	33	31	31	31	29	31	31	31	31	31	30	30	30	31	31	30	30	30	30	18
22	22	22	21	21	21	22	22	22	21	21	21	20	20	21	22	22	22	22	22	22	19
27	27	27	27	27	27	27	27	27	26	26	26	26	26	26	27	27	27	27	27	27	20
40	40	40	35	35	35	34	35	35	35	35	35	35	35	35	36	35	36	35	35	35	21
60	63	63	60	60	60	60	60	60	60	60	63	—	—	—	65	65	65	60	60	60	22
40	40	43	38	38	39	39	39	39	41	41	41	38	38	38	39	41	41	38	41	41	23
35	35	35	34	35	33	34	34	34	36	36	36	35	35	35	34	35	35	32	35	35	24
41	37	39	33	33	33	36	37	37	34	34	36	33	33	33	35	35	35	35	35	35	25
45	45	45	41	41	41	40	39	40	42	41	41	40	40	40	37	35	36	41	40	41	26
28	27	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	34	34	29	29	28	27
80	80	80	72	72	72	82	84	85	79	79	78	85	85	85	74	74	74	66	66	63	28
60	60	60	37	37	37	41	40	41	42	42	41	41	41	42	38	37	37	39	41	42	29
67	67	67	58	58	58	58	56	58	71	71	71	70	71	71	52	52	52	65	66	63	30
120	130	136	127	127	125	104	113	119	125	130	130	117	123	127	113	123	122	108	116	116	31
84	94	94	94	103	102	88	93	98	105	115	115	97	103	107	97	104	104	95	99	101	32
122	129	132	124	124	127	126	130	132	131	135	133	132	133	137	142	146	146	130	130	133	33
81	82	92	55	62	57	55	59	65	63	66	66	65	67	67	70	71	71	65	70	67	34
148	148	147	127	128	132	150	152	153	131	137	137	127	130	130	133	132	129	130	130	128	35
—	—	—	120	110	120	105	110	110	—	—	—	—	—	—	101	96	98	93	100	98	36
135	139	142	120	122	129	128	133	145	120	126	131	118	127	131	126	128	137	121	122	124	37
140	140	150	120	120	133	128	131	143	121	122	128	128	132	132	127	129	138	124	125	128	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	—	—	—	-	—	—	—	—	—	120	—	39
45	47	44	—	—	—	—	42	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
38	40	42	45	40	45	36	37	39	30	30	30	34	35	35	20	21	30	19	17	25	41
71	71	72	80	80	80	78	77	75	75	78	80	—	85	81	100	100	100	75	75	75	42
35	35	45	40	40	41	37	40	40	36	37	38	40	40	42	38	39	40	38	37	39	43
32	32	38	36	36	41	34	36	36	35	35	36	37	37	40	35	33	33	25	—	—	44
—	—	—	—	—	—	—	27	27	23	25	25	20	20	20	—	—	—	25	25	20	45
56	56	60	49	50	50	49	50	51	—	—	—	—	—	—	[1]) 69	[1]) 69	[1]) 69	60	58	62	46
40	40	45	—	—	—	41	44	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
188	188	188	175	174	177	170	172	172	176	175	176	180	178	178	173	175	176	172	174	177	48
73	73	73	72	72	72	70	70	70	71	71	71	70	70	70	71	71	71	72	72	72	49
6	6	6	6	6	6	7	7	7	5	5	5	—	—	—	6	6	6	6	6	6	50
19	19	19	15	20	20	18	18	18	20	20	20	20	20	20	18	18	18	18	20	20	51
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	52
2930	2980	3090	1890	1890	1890	2840	2840	2840	2220	2220	2220	[2])	[2])	[2])	2400	2480	2650	[2])1830	[2])1830	[2])1830	53
2390	2410	2410	1510	1510	1510	1900	1910	2040	1760	1760	1760	[2])	[2])	[2])	1830	1830	1870	1330	1450	1450	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
375	375	425	400	400	400	400	375	375	400	400	400	400	400	400	375	375	400	375	360	375	56
143	145	160	180	180	205	150	169	175	—	—	—	—	—	—	160	160	160	—	—	—	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	250	225	250	200	200	165	165	168	160	160	175	58

järnverk, har kostat: björkved för juli—sept. 15·10 kr. och barrved för juli—sept. 12·60 kr. per famn. För affalls-8·20 kr. per famn.

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	93. Sundsvall: staden. Juli	94. Aug.	95. Sept.	96. Sundsvall: sågverksdistriktet. Juli	97. Aug.	98 Sept.	99. Nyland. Juli	100. Aug.	101. Sept.	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	17	17	17	15	15	15	14	14	14	1
2	handskummad	»	11	11	11	9	10	10	9	10	—	2
3	separerad	»	9	9	9	8	—	—	8	8	8	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	236	255	254	240	250	254	240	242	257	4
5	mat- (lands-)	»	219	235	241	221	230	241	230	230	250	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	154	153	154	153	154	154	160	160	160	6
7	halffet, »	»	105	103	107	103	102	105	120	130	130	7
8	skummjölks-, »	»	47	48	50	48	45	48	50	50	50	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	168	164	168	165	164	165	160	160	160	9
10	lägsta »	»	125	121	125	120	120	127	—	—	—	10
11	växtmargarin	»	138	141	140	139	139	140	140	140	140	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	148	167	177	150	165	176	153	168	185	12
13	» konserverade	»	—	—	—	135	130	130	—	—	—	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	33	30	32	34	—	33	45	—	50	14
15	färsk	»	81	36	—	70	35	—	75	50	—	15
16	Ärter, gula	kg.	29	30	30	30	30	30	32	32	32	16
17	Bruna bönor	»	49	50	50	46	46	45	50	50	50	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	33	33	33	33	33	32	32	32	32	18
19	råg-, » » »	»	22	23	23	22	22	22	22	22	22	19
20	rågsikt-, » » »	»	27	27	27	27	27	27	27	27	27	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	36	36	36	35	35	35	35	35	35	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	65	65	65	60	60	60	73	75	70	22
23	» » » svenska	»	42	43	42	39	39	40	40	40	43	23
24	» billigaste sort	»	36	37	36	36	35	37	35	35	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	40	39	40	37	36	38	38	38	38	25
26	mjukt, limpa, söt	»	51	49	49	43	43	45	40	40	42	26
27	» » sur	»	33	33	36	40	40	40	—	—	—	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	97	91	97	85	82	85	80	77	79	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	46	44	48	—	—	—	62	61	64	29
30	» » » mjölk	»	80	75	73	77	77	80	75	75	76	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	123	135	130	130	123	124	120	124	123	31
32	» soppkött	»	97	110	100	101	98	102	99	98	100	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	143	143	155	110	100	110	—	—	—	33
34	» spädkalf	»	75	78	70	73	63	70	68	74	73	34
35	Fårkött: färskt	»	145	144	130	140	118	115	125	125	—	35
36	salt	»	100	110	120	100	100	100	—	—	—	36
37	Fläsk: färskt	»	124	128	134	123	124	126	123	127	126	37
38	salt, svenskt	»	122	129	130	131	132	136	130	133	140	38
39	» amerikanskt	»	130	135	145	136	138	141	130	130	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
41	strömming	»	15	15	25	15	16	30	25	27	35	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	75	75	75	—	—	—	—	—	—	42
43	salt: sill, fetsill	»	40	42	43	34	39	37	32	35	36	43
44	» slofetsill	»	32	30	30	30	30	30	—	—	—	44
45	strömming	»	20	22	21	21	22	22	20	20	20	45
46	kabeljo af långa	»	[2])73	[2])75	[2])78	[2])80	[2])85	[2])80	[2])75	[2])75	[2])75	46
47	» » torsk	»	[2])65	[2])65	[2])65	50	50	50	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	174	181	181	183	181	180	180	180	185	48
49	Socker, bit-	»	71	71	71	72	72	72	73	73	73	49
50	Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	5	5	5	50
51	Fotogen: Water White	»	17	18	19	16	18	19	15	20	19	51
52	Standard White	»	15	17	17	15	15	18	—	—	—	52
53	Ved: björk- { osågad, hemkörd (pr »storfamn»	famn.	2270	2270	2270	[3])	[3])	[3])	2100	2100	2100	53
54	barr- { 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1700	1760	1730	[3])	[3])	[3])	—	—	—	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») } { hemkörd	hl.	375	375	375	—	—	—	450	450	450	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } { hemkörd	»	150	150	155	—	—	—	—	—	—	57
58	eng. kamin- » } { hemkörd	»	185	185	190	—	—	—	225	225	225	58

[1]) Afser kvaliteten n:r 2, då högsta kvalitet icke saluföres å platsen. — [2]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt 16·30 kr., aug. och sept. 15·10 kr.; för barrved för juli 12·60, aug. 11·80 och sept. 11·70 kr. per famn; i *Nyland* för

	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.	114.	115.	116.	117.	118.	119.	120.	121.	122.	
	Östersund.			Umeå.			Luleå.			Boden.			Malmberget och Gällivare.			Kiruna.			Samtliga orter.			
	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	17	17	17	14	14	14	16	16	16	15	15	15	17	18	18	18	18	18	**14**	**14**	**14**	1
2	11	11	11	9	9	9	9	9	9	8	8	8	—	—	—	—	—	—	**8**	**8**	**8**	2
3	—	—	—	7	7	7	—	—	—	5	5	5	—	—	—	—	—	—	**6**	**6**	**6**	3
4	240	250	247	230	238	240	229	242	249	229	242	249	240	244	250	239	247	248	**229**	**237**	**242**	4
5	221	225	229	213	219	220	216	225	230	217	225	230	221	227	235	218	225	231	**207**	**218**	**221**	5
6	142	143	147	159	161	161	158	156	156	155	153	156	150	151	151	151	153	154	**155**	**156**	**157**	6
7	90	95	97	—	—	—	123	120	117	123	120	123	113	114	114	—	—	—	**114**	**115**	**116**	7
8	40	40	40	72	73	73	—	45	50	—	—	50	—	—	—	—	—	—	**50**	**50**	**52**	8
9	157	162	161	157	159	159	[1])152	[1])150	[1])152	[1])146	[1])148	[1])150	[1])153	[1])153	[1])153	[1])145	[1])147	[1])147	**156**	**156**	**157**	9
10	125	125	130	120	127	127	118	117	110	117	110	110	125	125	125	—	—	127	**123**	**123**	**123**	10
11	135	135	135	131	129	130	130	130	130	128	130	130	139	139	140	129	131	129	**132**	**132**	**132**	11
12	148	161	174	138	155	175	147	169	183	149	162	177	144	157	169	148	171	177	**130**	**141**	**153**	12
13	—	—	150	130	140	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	135	—	**126**	**132**	**137**	13
14	28	—	26	48	—	27	35	—	35	33	—	32	35	32	41	35	—	38	**35**	**28**	**31**	14
15	65	38	—	75	53	—	84	44	—	89	47	—	70	56	—	60	38	—	**60**	**37**	—	15
16	31	32	31	33	32	32	35	34	33	33	32	32	35	35	35	33	32	34	**30**	**29**	**30**	16
17	54	54	53	47	47	47	50	49	49	49	48	50	49	50	49	49	50	50	**53**	**53**	**53**	17
18	32	32	32	32	33	33	32	32	32	32	32	32	34	34	34	34	33	33	**31**	**31**	**32**	18
19	24	23	24	22	22	23	22	22	22	22	22	22	23	23	23	24	23	24	**22**	**22**	**23**	19
20	30	30	30	27	29	29	28	28	28	26	26	25	28	28	28	28	28	28	**27**	**27**	**28**	20
21	35	35	35	35	35	35	39	38	39	37	34	35	36	36	36	36	36	36	**36**	**36**	**37**	21
22	63	64	66	60	60	60	65	63	63	65	64	64	67	67	67	65	65	65	**65**	**65**	**66**	22
23	43	47	46	39	39	39	41	42	40	40	40	40	42	42	43	40	43	42	**40**	**41**	**41**	23
24	38	38	37	34	36	36	35	35	35	35	35	35	36	36	36	37	36	34	**35**	**35**	**35**	24
25	40	40	40	38	38	38	36	37	37	36	36	35	44	44	45	44	42	43	**41**	**41**	**41**	25
26	37	37	37	46	45	45	44	44	44	45	44	45	47	47	47	53	50	53	**38**	**38**	**38**	26
27	35	35	35	—	—	—	31	30	30	31	30	30	40	40	40	47	50	47	**29**	**29**	**29**	27
28	65	65	65	75	75	75	74	73	74	75	75	74	100	100	100	85	85	85	**75**	**76**	**76**	28
29	40	40	40	34	34	34	43	43	43	44	43	44	—	—	—	78	78	78	**45**	**45**	**45**	29
30	58	58	58	65	64	65	70	70	69	71	69	70	—	—	—	91	91	91	**61**	**61**	**61**	30
31	120	120	120	100	115	114	121	126	116	118	125	114	119	120	117	129	129	124	**119**	**124**	**124**	31
32	93	100	98	69	78	79	92	98	93	93	99	92	96	99	97	108	109	101	**96**	**103**	**102**	32
33	130	130	133	120	117	117	155	155	145	—	—	—	139	132	136	140	140	140	**125**	**129**	**131**	33
34	63	57	63	73	74	78	70	74	71	65	71	66	74	76	78	82	85	77	**67**	**70**	**72**	34
35	120	130	120	122	124	115	125	127	116	129	131	117	125	127	121	131	135	119	**130**	**131**	**128**	35
36	—	—	100	110	110	100	95	96	95	95	98	95	101	97	98	105	110	112	**107**	**109**	**109**	36
37	120	120	127	120	129	131	131	134	130	129	132	128	128	129	130	129	136	131	**124**	**127**	**132**	37
38	136	140	139	127	128	128	133	132	134	129	131	130	139	140	142	135	137	135	**129**	**133**	**136**	38
39	135	139	143	130	—	130	137	135	140	134	132	135	139	140	143	138	143	140	**134**	**135**	**140**	39
40	—	50	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	28	28	30	—	—	**33**	**40**	**37**	40
41	48	48	48	21	47	—	—	—	—	—	—	—	41	40	39	50	—	50	**33**	**34**	**37**	41
42	70	70	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—	**78**	**79**	**78**	42
43	49	44	43	38	38	38	40	40	40	37	38	39	38	38	38	37	38	38	**41**	**41**	**42**	43
44	—	—	—	35	35	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**34**	**35**	**36**	44
45	—	—	—	28	29	28	25	25	25	25	25	25	26	26	26	26	26	26	**24**	**25**	**25**	45
46	50	50	50	[2])78	[2])77	[2])77	[2])75	[2])75	[2])75	[2])76	[2])73	[2])73	[2])78	[2])78	[2])78	[2])75	[2])65	[2])65	**51**	**51**	**52**	46
47	50	50	50	[2])70	[2])68	[2])68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**41**	**44**	**44**	47
48	176	180	179	181	181	181	175	182	178	174	176	178	184	182	188	183	186	185	**176**	**177**	**177**	48
49	72	72	72	75	75	75	75	75	75	74	74	74	75	75	75	74	74	73	**73**	**73**	**73**	49
50	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	**6**	**6**	**6**	50
51	22	22	22	18	18	18	20	20	20	20	20	20	18	20	20	—	22	22	**18**	**19**	**19**	51
52	22	22	22	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**16**	**17**	**17**	52
53	2270	2270	2270	2270	2210	2210	1930	1930	1900	1850	1850	1790	1880	1880	1850	—	—	—	**2330**	**2340**	**2380**	53
54	1890	1890	1890	1710	1710	1710	1700	1700	1670	1610	1610	1490	1560	1560	1570	1890	1890	2020	**1860**	**1880**	**1900**	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**184**	**184**	**184**	55
56	388	388	380	370	425	425	388	388	400	388	388	400	—	—	454	450	475	450	**383**	**397**	**399**	56
57	—	—	—	170	200	200	—	—	185	—	—	185	—	—	—	250	275	250	**151**	**156**	**163**	57
58	175	175	180	170	200	200	188	188	188	188	188	188	—	—	—	—	—	—	**176**	**177**	**182**	58

(s. k. rundskuren fisk). — [2]) För sekunda ved har betalats: i *Sundsvalls sågverksdistrikt* för björkved för juli s. k. klant 2·50 kr. per kubikmeter (8·90 kr. per famn).

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Obs! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för

	Varuslag.	Kvantitet.	1904	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222	228
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200	205
6	Ost: helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150	151
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114	111
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49	48
9	Margarin: högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169	152
10	lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125	116
11	växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—	126
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149	149
13	» konserverade	»							134	128
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27	29
15	färsk	»							76	48
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46	47
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32	30
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26	25
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34	32
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28	—
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63	64
24	» » » svenska	»							39	39
25	» billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40	39
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39	37
28	» » sur	»	25	25	26	28	28	28	28	27
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76	74
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45	44
31	» » » mjölk	»							61	60
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98	96
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117	116
35	» spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60	58
36	Fårkött: färskt	»	103	105	118	125	125	121	118	115
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103	102
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129	126
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138	129
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149	139
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31	31
42	strömming	»	42	40	40	43	37	37	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80	79
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39	39
45	» slofetsill	»							34	34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23	25
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54	51
48	» » torsk	»							45	45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125	155
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71	69
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6	6
52	Fotogen: Water White	»	18	16	16	16	18	18	17	15
53	Standard White	»							15	14
54	Ved: björk- (osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280	2280
55	barr- (2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810	1810
56	Bränntorf	160 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 73	[5] 80	[5] 74	187	185
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373	373
58	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130	132
59	eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159	156

[1]) Preliminära siffror. — [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [3]) Uppgifterna afse å vissa [5]) Uppgifterna afse hl.: vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [6]) Uppgifterna afse för april endast två

Obs! Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(okt. 1911—okt. 1912) för samtliga orter.

28 orter, men för åren 1910—1912 för 39 orter.

Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April 1912.	Maj 1912	Juni 1912.	Juli 1912.	Aug. 1912.	Sept. 1912.	Okt.[1] 1912.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	8	8	8	8	7	8	8	8	8	2
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	3
252	246	245	243	241	241	237	228	228	229	237	242	242	4
228	224	223	218	211	210	211	208	207	207	218	221	220	5
152	153	153	154	154	154	154	154	155	155	156	157	158	6
111	112	112	114	114	113	113	113	114	114	115	116	117	7
47	48	48	50	50	50	51	50	51	50	50	52	52	8
154	155	155	156	155	156	156	156	156	156	156	157	158	9
119	120	120	120	120	120	122	122	122	123	123	123	124	10
129	130	131	131	131	131	131	131	132	132	132	132	132	11
169	201	219	212	205	155	122	118	122	130	141	153	174	12
136	143	143	143	150	144	[6])138	[6]) 130	[6]) 128	126	132	137	142	13
32	31	30	32	33	33	35	35	35	35	28	31	29	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	37	—	—	15
29	29	29	30	30	29	30	29	30	30	29	30	31	16
51	51	52	53	53	53	53	53	53	53	53	53	52	17
31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	32	32	18
20	20	20	21	21	22	22	22	22	22	22	23	23	19
26	26	26	26	27	27	27	27	27	27	27	28	28	20
33	33	34	35	36	36	36	36	36	36	36	37	36	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	66	66	23
39	39	39	39	40	40	40	40	40	40	41	41	41	24
34	34	34	34	34	34	34	35	35	35	35	35	36	25
40	40	40	40	40	40	40	40	41	41	41	41	41	26
37	37	37	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	27
27	28	28	28	29	28	28	28	29	29	29	29	29	28
74	74	74	75	76	76	76	75	76	75	76	76	76	29
44	44	44	44	45	44	45	45	45	45	45	45	45	30
60	60	60	60	60	61	60	61	61	61	61	61	61	31
94	92	93	95	94	96	100	106	111	119	124	124	121	32
76	74	75	77	77	78	81	86	90	96	103	102	100	33
114	113	115	116	116	117	119	121	123	125	129	131	128	34
57	57	59	59	59	60	60	61	64	67	70	72	70	35
103	102	107	110	115	117	123	127	129	130	131	128	124	36
97	97	97	100	101	102	102	105	105	107	109	109	109	37
117	114	113	113	113	113	116	120	122	124	127	132	131	38
125	123	123	121	122	121	124	126	128	129	133	136	138	39
132	135	134	133	131	133	132	133	131	134	135	140	141	40
34	33	29	25	27	27	29	33	33	33	40	37	35	41
38	40	37	36	36	34	32	35	32	33	34	37	41	42
78	77	77	76	78	76	75	76	77	78	79	78	76	43
40	40	40	40	40	40	40	40	40	41	41	42	43	44
34	35	35	35	35	34	34	35	35	34	35	36	37	45
25	25	25	25	25	25	25	25	25	24	25	25	26	46
51	51	51	51	51	52	51	51	51	51	51	52	54	47
44	44	45	43	44	45	44	42	41	41	44	44	44	48
165	169	170	172	172	172	174	176	176	176	177	177	179	49
73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	71	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
14	14	14	14	14	14	15	16	17	18	19	19	19	52
13	13	13	13	13	13	13	13	15	16	17	17	17	53
2300	2300	2300	2310	2320	2340	2340	2340	2330	2330	2340	2380	2420	54
1830	1830	1840	1840	1850	1870	1870	1860	1850	1860	1880	1900	1920	55
189	188	189	187	187	195	193	191	184	184	184	184	184	56
375	376	376	378	388	403	404	395	392	393	397	399	403	57
134	136	136	139	145	152	152	152	153	151	156	163	163	58
155	157	157	159	166	179	182	171	172	176	177	182	185	59

orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [4]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. — orter, för maj en och för juni tre orter, å hvilka höga äggpris gällde.

Kreaturspriser under tredje kvartalet år 1912.

Sammandragstabellen å sid. 1001, som innehåller uppgifter å medelpriset för olika slag af kreatur för Stockholm, Göteborg och Malmö, visar att under kvartalet en *prisstegring* ägt rum å alla till slakt afsedda kreatur med undantag af får.

För nötkreatur uppgick prisstegringen från juni till september i genomsnitt till c:a 4 öre per kg. (lefvande vikt). Samtidigt har äfven priset å nötkött stigit. Riksmedelpriserna för juni och september voro nämligen för stek resp. kr. 1·11, och kr. 1·24 per kg. samt för soppkött resp. 90 öre och kr. 1·02 per kg., hvadan en prisstegring på 13 och 12 öre per kg. inträdt.

Å såväl göd- som spädkalfstek har priset stigit med 8 öre per kg.

Prisstegringen å svin har under kvartalet fortgått och uppgick vid dess slut till c:a 20 öre per kg. från årets början räknadt. Äfven å fläsk har en betydande prisstegring inträdt. belöpande sig till 10 öre per kg. för färskt fläsk samt till respektive 8 och 9 öre per kg. för salt svenskt och salt amerikanskt fläsk, från juni till september räknadt.

Beträffande får har däremot en *prissänkning* inträdt, och voro septemberprisen å yngre och å äldre feta får respektive 4 och 3 öre per kg. lägre än motsvarande junipriser. Å färskt fårkött steg priset något i juli och augusti, men sjönk i september, så att septemberpriset understeg junipriset med 1 öre per kg. Å salt fårkött var däremot priset i september 4 öre per kg. högre än i juni.

Jämföras de för årets tredje kvartal gällande kreaturs- och köttpriserna med motsvarande priser under samma tid föregående år, visar det sig, att en *stegring* inträdt å samtliga dessa priser, undantagandes priset å amerikanskt fläsk.

Priserna hafva i genomsnitt stigit med 11 à 12 öre för nötkreatur, c:a 10 öre för får och c:a 14 öre för svin, allt per kg. räknadt. Hvad åter köttpriserna angår, har stegringen varit starkast beträffande nötkött, för hvilket den uppgår till 20 à 23 öre per kg. Å kalfkött uppgick prisstegringen till 12 à 13 öre per kg., å fårkött till 14 öre för färskt och 6 öre för salt samt å fläsk till 8 öre för färskt och 5 öre för salt svenskt, medan för det amerikanska fläsket priserna ställde sig lika.

Såsom af ofvanstående framgår, har den allmänna stegring, som under de båda föregående kvartalen detta år ägt rum å såväl kreaturs- som köttpriser, fortsatt under tredje kvartalet. På hösten plägar annars en tendens till sänkning göra sig gällande, men i år har denna tendens hittills endast framträdt beträffande får och fårkött.

Såsom exempel på stegringen af kreaturs- och köttpriser anföras i följande tablå prisväxlingarna under åren 1911 och 1912 beträffande fullt feta oxar samt nötkött (stek).

		Mars. Öre per kg.	Juni. Öre per kg.	Sept. Öre per kg.	Dec. Öre per kg.
Oxar, fullt feta, köttiga	1911	42	48	43	40
	1912	44	54	57	—
Nötkött, färsk, stek	1911	96	100	97	93
	1912	96	111	124	—

Kreaturspriser

(per kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg.

Medelpris under *tredje* kvartalet 1912.

Kreatursslag.	Stockholm.			Malmö.			Göteborg.		
	Juli.	Aug.	Sept.	Juli.	Aug.	Sept.	Juli.	Aug.	Sept.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:									
Extra prima	58	60	60	64	65	66	58	58	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	54	56	57	54	55	57	49	50	52
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	49	50	52	44	44	45	47	47	47
» 3. Mindre feta	39	42	44	36	35	36	—	—	—
» 4. Magra, simpla	[1]	[1]	[1]	—	[1]	[1]	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	61	62	62	69	70	71	65	65	68
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	58	59	59	60	61	63	53	55	57
» 2. Mindre feta	50	51	51	49	49	50	45	45	45
» 3. Magra, simpla	[2]	[2]	[2]	—	—	—	—	—	—
Tjurar:									
Extra prima	61	62	63	67	70	72	65	65	68
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	59	61	61	60	61	63	57	59	60
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	56	57	59	54	54	57	55	55	57
» 3. Mindre köttiga	47	47	48	44	44	46	—	—	—
» 4. Magra, simpla	[3]	[3]	[3]	—	—	—	—	—	—
Oxar:									
Extra prima	61	62	62	63	64	67	60	60	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	59	59	59	55	55	59	51	51	53
» 2. Mindre feta	50	51	51	—	46	48	45	45	45
» 3. Magra, simpla	[4]	[4]	[4]	—	—	—	—	—	—
Kalfvar:									
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	72	73	77	71	72	73	66	66	68
» (70—90 »)				58	59	62	63	63	66
Skummjölkskalfvar	52	55	59	42	43	47	48	48	50
Får:									
Yngre, feta	54	54	52	—	—	—	58	58	56
Äldre, »	50	50	49	—	—	—	53	53	51
Lamm	—	—	—	68	63	55	—	—	—
Svin:									
Slakterisvin (85—100 kg.)	81	85	87	70	75	77	74	77	75
Rena, större svin (100—150 kg.)	72	79	82	69	75	77	74	77	78
Suggor	57	60	66	50	62	68	60	69	70

[1]) Medelpris *per styck:* i *Stockholm* under juli 83 kr., aug. 95 kr. och sept 103 kr., i *Malmö* under aug. 100 kr. och sept. 115 kr. — [2]) Medelpris *per styck:* juli 130 kr., aug. 133 kr. och sept. 128 kr. — [3]) Medelpris *per styck:* under juli 133 kr., aug. 135 kr. och sept. 138 kr. — [4]) Medelpris *per styck:* juli 183 kr., aug. 190 kr. och sept. 200 kr.

Anm. Tillförseln har under kvartalet (juli—sept.) varit i

	Nötkreatur.	Kalfvar.	Får och lamm.	Svin.
Stockholm	3 091	418	1 741	1 468
Malmö	7 930	2 057	888	1 389
Göteborg	2 224	833	249	310

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:								
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47	50
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga[3])	40	40	46	48	46	40	41	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37	36
» 3. Mindre feta[4])	28	29	36	38	35	27	28	25
Kvigor (och stutar):								
Extra prima[5])	—	—	58	60	59	52	55	58
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[6])	46	46	51	54	52	45	44	46
» 2. Mindre feta[6])	37	37	44	48	44	36	36	36
Tjurar:								
Extra prima[7])	—	—	55	57	56	46	49	55
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43	46
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)[8])	39	41	46	49	44	38	40	43
» 3. Mindre köttiga[9])	33	36	40	38	39	32	33	33
Oxar:								
Extra prima[10])	—	—	—	—	58	—	47	50
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43	44
» 2. Mindre feta[11])	—	—	42	46	43	34	36	38
Kalfvar:								
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[12])	57	59	64	68	63	60	61	60
» (70—90 »)[12])	51	53	54	61	56	55	55	52
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40	41
Får:								
Yngre, feta[13])	—	—	53	54	52	50	51	51
Äldre, »[14])	—	—	44	49	46	45	45	42
Svin:								
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77	64
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73	62
Suggor	39	45	66	57	46	58	67	53

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 Stockholm och Malmö. Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för nov. 1911 och jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — holm och Malmö. — [5]) Uppgifterna för okt. 1911—jan. 1912 afse endast Malmö samt för febr.— borg. — [7]) Uppgifterna för okt.—dec. 1911 afse endast Malmö och för jan. 1912 Malmö och 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö samt för febr.—okt. 1912 Stockholm och Malmö. — [10]) Upp- holm och Malmö. — [11]) Uppgifterna för nov. 1911—juli 1912 afse Stockholm och Göteborg. — [12]) Fr. endast Göteborg, för okt.—dec. 1911 samt för maj—sept. 1912 Stockholm och Göteborg. — [14]) Upp-

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—okt. 1912.

(okt. 1911—okt. 1912) för alla tre orterna.

Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.	Juli 1912.	Aug. 1912.	Sept. 1912.	Okt. 1912.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
53	51	47	48	48	49	53	58	58	60	61	63	64
40	41	38	40	41	42	45	48	50	52	54	55	56
35	34	33	35	37	38	41	44	45	47	47	48	47
22	21	21	22	28	27	31	34	37	38	39	40	39
59	60	59	59	54	55	60	62	64	65	66	67	68
46	45	45	46	45	46	50	53	55	57	58	60	61
36	35	35	35	35	35	41	44	46	48	48	49	49
55	55	55	56	54	55	57	60	61	64	66	68	69
46	46	46	48	48	49	53	55	57	59	60	61	63
43	43	42	45	44	45	49	51	52	55	55	58	60
30	29	28	30	36	35	40	43	45	46	46	47	50
50	46	45	49	49	50	54	57	58	61	62	65	65
43	42	40	43	43	44	49	52	54	55	55	57	58
36	36	35	37	37	39	41	43	45	48	47	48	49
59	60	60	62	63	63	66	68	69	69	69	71	70
53	54	54	55	55	55	56	59	61	61	61	64	65
42	42	43	44	43	43	46	47	49	47	49	52	52
46	45	48	48	49	49	50	58	58	56	56	54	51
33	33	34	38	42	49	50	53	53	52	52	50	45
59	59	58	60	62	63	67	74	75	75	79	80	79
58	57	57	59	61	62	65	72	72	72	77	79	79
48	48	48	49	50	54	56	59	56	56	64	68	68

— [3]) Uppgifterna för okt.—dec. 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö; för febr.—juni, sept. och okt. 1912 [4]) Uppgifterna för okt.—dec. 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö samt för febr.—okt. 1912 Stockjuni 1912 Stockholm och Malmö. — [6]) Uppgifterna för okt. 1911—jan. 1912 afse Malmö och Göte-Göteborg. — [8]) Uppgifterna för dec. 1911 afse Malmö och Göteborg. [9]) Uppgifterna för okt.—dec. gifterna för 1911 afse endast Malmö, för jan. 1912 Malmö och Göteborg samt för sept. och okt 1912 Stocko. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [13]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse gifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för mars—okt. 1912 Stockholm och Göteborg.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *okt.* 1911—*okt.* 1912.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars. 1912.	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.	Juli 1912.	Aug. 1912.	Sept. 1912.	Okt. 1912
		Medelpris (öre).												
Fisk och *fiskvaror*:[1])														
Abborre	kg.	61	51	53	60	—	87	62	46	39	51	55	63	69
Braxen	»	28	44	—	41	—	49	35	46	32	32	35	36	39
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Böckling	låda	—	243	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Flundra(Skrubba	kg.	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Gråsej	»	22	15	16	21	35	21	29	37	18	25	28	30	41
Gädda	»	66	71	63	81	80	103	83	78	67	88	78	79	88
Gös	»	105	119	131	149	133	123	144	112	—	97	92	78	131
Hafskatt	»	30	—	—	—	—	40	51	—	—	25	—	—	—
Hafslax	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvitling	»	16	25	18	14	29	25	28	19	24	21	21	24	28
Hälleflundra	»	78	71	66	90	97	83	103	91	74	86	94	82	95
små	»	46	45	38	64	62	55	70	—	39	49	—	—	67
Id	»	49	46	37	30	—	57	48	—	42	52	—	—	44
Kabeljo	»	—	—	—	30	35	—	—	—	—	35	—	—	—
Kolja[2])	»	30	29	24	34	36	33	40	36	26	37	33	38	40
små	»	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—
Kungsflundra	»	38	49	43	40	58	44	43	42	31	36	50	51	45
Kummel	»	27	40	—	—	—	—	20	—	18	—	36	40	41
Lake	»	54	51	48	55	66	66	43	—	32	33	—	47	57
Lax, färsk	»	173	171	170	283	253	173	122	267	204	196	—	175	201
rökt	»	—	—	—	300	198	200	—	—	—	—	251	—	—
Laxöring	»	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	—	200	—
Lindare	»	—	—	—	—	—	—	47	—	42	—	—	—	—
Långa	»	38	25	20	—	—	—	51	—	25	—	36	35	—
salt	»	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Makrill	»	—	—	—	—	—	—	—	101	46	60	70	—	—
Mört	»	—	—	—	—	—	19	19	—	—	20	—	—	—
Piggvar	»	—	—	—	—	—	—	—	—	79	80	85	70	80
små	»	—	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Röding	»	110	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130
Rödspotta	»	39	64	43	49	51	49	49	46	51	52	54	58	55
Rödtunga	»	45	35	47	50	49	51	41	25	27	34	50	52	52
Sandskädda	»	17	14	—	—	—	39	—	—	—	—	—	—	—
Sarf	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sik	»	73	57	49	[3]) 32	—	—	85	86	81	71	—	95	84
Sill, färsk	låda	1295	1529	1026	977	1229	888	—	—	—	—	—	1850	1817
»	1/2 låda	—	600	305	320	700	—	—	—	—	—	—	863	1000
»	kg.	23	24	20	18	21	21	—	18	—	—	—	31	35
rökt	låda	—	153	—	—	250	195	90	75	—	—	—	—	—
Slätvar	kg.	66	57	44	70	—	68	55	57	30	65	88	55	—
Stenbit	»	—	—	—	—	—	32	26	41	16	—	—	—	—
Strömming	»	—	19	—	—	39	32	27	—	—	—	—	30	—
»	låda	—	750	695	759	870	699	538	635	—	—	—	818	710
Torsk[2])	kg.	33	31	24	35	38	34	34	38	34	33	34	37	47
salt	»	—	11	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—
Uer, färsk	»	—	19	—	34	21	—	—	—	24	—	—	—	—
Ål, stor	»	131	—	—	—	—	—	—	—	—	181	145	100	—
medelstor	»	107	—	—	—	—	—	145	90	133	149	109	148	135
små	»	—	—	70	—	—	—	95	—	—	61	—	88	—
rökt	»	—	280	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaldjur:														
Hafskräftor	tjog	—	29	—	—	25	—	44	—	—	—	—	—	75
Hummer	»	2472	2938	3175	3250	—	—	3000	2625	2200	2733	—	2182	2800
Krabbor	»	454	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	565
Kräftor	»	71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	116	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	—	—	—
Räkor, kokta	kg.	90	99	104	93	104	71	55	83	53	54	82	100	104
små	»	—	50	32	39	53	56	—	—	—	35	—	—	69

Marknadens läge $^{3}/_{10}$—$^{9}/_{10}$: tillgång knapp, efterfrågan liflig, tendens stigande.
$^{10}/_{10}$—$^{16}/_{10}$: » medelgod, » » » fast.
$^{17}/_{10}$—$^{23}/_{10}$: » god, » » » sväfvande.
$^{24}/_{10}$—$^{30}/_{10}$: » knapp. » » » fast.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare. — [3]) Frusen i låda.

Olycksfall i arbete år 1909.[1]

Olycksfallen fördelade efter industrier. Hela antalet olycksfall i arbete, som anmälts till Kommerskollegium år 1909, utgjorde 13 546; motsvarande siffra för åren 1906, 1907 och 1908 var resp. 15 041, 16 337 och 15 745. Fördelningen på de olika industrierna har under de fyra åren varit följande.

Yrkesgrupper.	Antal olycksfall.							
	1909.		1908.		1907.		1906.	
	Absolut.	%.	Absolut.	%.	Absolut.	%.	Absolut.	%.
A. Råämnesproduktion.								
I. Skogsbruk	469	3·5	381	2·4	383	2·3	387	2·6
II. Grufdrift	1 006	7·4	1 171	7·4	1 239	7·6	1 200	8·0
III. Annan brytnings- och upptagningsindustri	844	6·2	1 140	7·3	1 052	6·4	1 165	7·7
Summa	**2 319**	17·1	**2 692**	17·1	**2 674**	16·3	**2 752**	18·3
B. Tillverknings- och förädlingsindustri.								
IV. Närings- och njutningsämnesindustri	679	5·0	764	4·8	774	4·7	847	5·6
V. Textilindustri	158	1·2	176	1·1	224	1·4	218	1·4
VI. Beklädnadsindustri	54	0·4	51	0·3	64	0·4	67	0·4
VII. Läder-, hår- och gummivaruindustri	49	0·4	42	0·3	59	0·4	55	0·4
VIII. Trävaruindustri	2 057	15·2	2 298	14·6	2 637	16·1	2 363	15·7
IX. Trämasse- och pappersindustri	977	7·2	1 031	6·5	945	5·8	732	4·9
X. Grafisk industri	48	0·4	59	0·4	62	0·4	81	0·5
XI. Malmförädlingsindustri	1 127	8·3	1 443	9·2	1 501	9·2	1 317	8·8
XII. Metallindustri	751	5·5	942	6·0	1 100	6·7	1 022	6·8
XIII. Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	1 805	13·3	2 296	14·6	2 399	14·7	2 197	14·6
XIV. Mineralindustri	268	2·0	348	2·2	479	2·9	509	3·4
XV. Kemisk-teknisk industri	364	2·7	467	3·0	360	2·2	358	2·4
Summa	**8 337**	61·6	**9 917**	63·0	**10 604**	64·9	**9 766**	64·9
C. Byggnadsverksamhet, belysning m. m.								
XVI. Byggnadsindustri	906	6·7	1 041	6·6	1 087	6·7	866	5·8
XVII. Belysning, vattenledning m. m.	169	1·2	189	1·2	207	1·3	170	1·1
Summa	**1 075**	7·9	**1 230**	7·8	**1 294**	8·0	**1 036**	6·9
D. Handel och samfärdsel.								
XVIII. Handel och varulager	96	0·7	97	0·6	98	0·6	79	0·5
XIX. Landtransport	1 719	12·7	1 809	11·5	1 667	10·2	1 396	9·3
XX. Sjötransport	—	—	—	—	—	—	12	0·1
Summa	**1 815**	13·4	**1 906**	12·1	**1 765**	10·8	**1 487**	9·9
Inalles	**13 546**	100·0	**15 745**	100·0	**16 337**	100·0	**15 041**	100·0

[1] Utgör en sammanfattning af hufvudinnehållet i den inom kort utkommande publikationen: *Arbetsstatistik C: 4.* Olycksfall arbete år 1909.

Anmärkningsvärd är här i främsta rummet den stora nedgången i antalet anmälda olycksfall för år 1909. Anledningen härtill är naturligtvis att söka i de stora arbetsinställelserna under året, särskildt storstrejken och därmed sammanhängande arbetskonflikter. Samma orsaker hafva också medfört minskning af såväl medeltalet arbetare under resp. driftperioder som också af årsarbetarantalet. Nämnda tvänne summor för de industrier, där de kunnat erhållas, ställde sig under åren 1907—1909 sålunda:

	1909.	1908.	1907.
Medeltal arbetare	360 564	369 769	375 293
Antal årsarbetare	299 831	326 782	336 411
Antal olycksfall per 1 000 årsarbetare	38·9	42·0	42·4

Dessa siffror visa, att skillnaden mellan medeltalet arbetare och antalet årsarbetare var anmärkningsvärdt stor för år 1909. Uttrycker man nämligen denna skillnad i procent af medeltalet arbetare resp. år, erhållas för åren 1907 och 1908 resp. 10·4 och 11·6 %, men för år 1909 ända till c:a 16·8 %. Anledningen till denna stora afvikelse för det sistnämnda året får emellertid icke sökas i ett tilltagande af säsongarbetet, utan i andra omständigheter. Hit hör främst osäkerheten i själfva begreppet »medeltal arbetare under driftperioden», hvilket medför, att industriidkarna torde hafva rätt svårt att därom lämna noggranna uppgifter. Särskildt kan man förutsätta, att denna summa skall utfalla allt för hög under ett år med så stora förändringar i personalen, såsom fallet var med ar 1909.

Enligt hvad de anförda siffrorna utvisa, har antalet olycksfall per 1 000 årsarbetare under år 1909 nedgått till 38·9 ifrån att de tvänne föregående åren varit omkring 42. Anledningen härtill ligger säkerligen icke i en minskad olycksfallsrisk, utan torde helt enkelt bero på, att noggrannheten med olycksfallens anmälande varit mindre än vanligt under årets oroliga arbetsförhållanden.

En blick på ofvan meddelade tabell öfver olycksfallens fördelning på olika industrier visar, att dessa förhållanden äfven sträckte sitt inflytande till andra områden af olycksfallsstatistiken. Sålunda bör olycksfallens procentiska fördelning på olika industrier röna inflytande af, huruvida någon längre arbetsinställelse under året ägt rum inom desamma eller icke. Därför har också antalet olycksfall inom grupp B, tillverknings- och förädlingsindustrien d. v. s. den egentliga industrien, uttryckt i procent af *hela* antalet olycksfall, minskats till 61·6 från i medeltal 64·3 % under de trenne närmast föregående åren.

Ett motsatt förhållande har ägt rum beträffande grupp D, handel och varulager, för hvilken det procentiska antalet olycksfall stigit till 13·4 från i medeltal 10·9 under de trenne föregående åren, en följd särskildt däraf, att inga arbetsinställelser under året ägde rum inom järnvägsdriften, hvilken lämnar det vida öfvervägande antalet olycksfall till denna grupp.

Ett undantag i här berörda hänseende utgör råämnesproduktionen, grupp A, hvilken har att uppvisa ett procentiskt lika stort olycksfallsantal som

under föregående år, oaktadt årsarbetarantalet inom den viktigaste gruppen, grufdriften, till följd af arbetsinställelser nedgått med ända till 23·6 % af antalet 1908. Till följd häraf har också antalet olycksfall pr 1 000 årsarbetare stigit från 89·7 år 1908 till 100·8 år 1909, sannolikt förorsakadt af relativt större fullständighet uti olycksfallens anmälande.

Äfven inom de mindre grupperna kan arbetsinställelsernas inflytande iakttagas. Så t. ex. utmärkas grupperna XI, XII och XIII eller malmförädlings-, metall- samt maskin- och skeppsbyggnadsindustrierna såväl af minskadt procentiskt antal olycksfall som också af långvariga arbetsinställelser.[1]

Såsom af efterföljande tabell framgår, har i jämförelse med närmast föregående år ett par omkastningar i ordningsföljden de olika industrigrupperna emellan ägt rum beträffande olycksfallsrisken, om man såsom mått därpå använder antalet olycksfall per 1 000 årsarbetare. Anmärkningsvärdast i detta afseende äro stenbrott och stenhuggerier, som nu kommit först i tredje rummet ifrån att förut under åren 1906—1908 hafva stått i främsta rummet. Denna förändring torde emellertid helt och hållet vara att tillskrifva minskad fullständighet i olycksfallens anmälande, särskildt inom Göteborgs och Bohus län. Till följd häraf är sannolikt den tidigare erhållna ordningsföljden mellan de trenne industrierna med den största olycksfallsrisken den rätta, så att ordningen bör vara: stenbrott och stenhuggerier, grufdrift samt malmförädlingsindustri.

Öfriga förändringar i ordningsföljden äro föga framträdande och därför sannolikt beroende på tillfälligheter.

	Olycksfall per 1000 årsarbetare.			
	År 1909.	År 1908.	År 1907.	År 1906.
Grufdrift	100·8	89·7	93·1	93·2
Stenbrott och stenhuggerier	76·4	103·1	98·4	105·4
Närings- och njutningsämnesindustri	24·7	27·3	27·4	29·9
Textilindustri	5·8	6·1	7·2	7·1
Beklädnadsindustri	3·5	3·4	4·0	4·3
Läder-, hår- och gummivaruindustri	13·3	11·5	15·2	14·1
Trävaruindustri	48·8	48·5	51·3	46·6
Trämasse- och pappersindustri	48·2	46·9	44·9	38·2
Grafisk industri	5·7	6·6	7·1	9·7
Malmförädlingsindustri	88·8	89·4	90·0	79·8
Metallindustri	31·7	36·9	41·1	39·9
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	51·4	57·4	58·1	51·4
Mineralindustri	16·7	18·4	25·2	20·-
Kemisk-teknisk industri	34·4	40·0	32·5	33·0
Gas- och elektricitetsverk	30·7	42·0	48·1	44·7
Spårvägar och järnvägar	41·7	41·3	37·5	—

[1] Jfr Arbetsstatistik A: 9 »Lockouterna och storstrejken 1909», del III, tab. 7, samt E: 3 »Arbetsinställelser i Sverige 1909», tab. å s. 43.

Olycksfallen efter skadans tillkomst och förlopp. Olycksfallens fördelning efter de maskiner, redskap etc., vid hvilka de inträffat, framgår af nedanstående sammanställning.

	Antal olycksfall år							
	1909.		1908.		1907.		1906.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Ångpannor och ångrör	90	0·66	133	0·84	144	0·88	123	0·82
Motorer	47	0·35	59	0·37	69	0·42	61	0·41
Transmissioner	178	1·31	227	1·44	221	1·35	183	1·22
Elektriska ledningar	16	0·12	23	0·15	20	0·12	31	0·21
Arbetsmaskiner	2 513	18·55	3 030	19·24	3 364	20·59	3 025	20·11
Uppvärmnings-, belysnings- och kemiska apparater	313	2·31	423	2·69	466	2·85	443	2·94
Handverktyg	2 176	16·07	2 571	16·33	2 705	16·56	2 696	17·92
Redskap och arbetsanordningar	1 306	9·64	1 619	10·28	1 691	10·35	1 549	10·30
Hissredskap och hissar	571	4·22	684	4·34	659	4·03	697	4·63
Åkdon och djur	305	2·25	293	1·86	327	2·00	328	2·18
Transportbanor	891	6·58	1 018	6·47	1 011	6·19	871	5·79
Spårvägar (för persontrafik)	97	0·72	70	0·44	45	0·28	36	0·24
Järnvägar	890	6·57	927	5·89	918	5·62	779	5·18
Sprängämnen	74	0·55	94	0·60	99	0·61	96	0·64
Lastning, lossning, bärning och lyftning (för hand)	2 687	19·83	2 986	18·97	3 048	18·66	2 842	18·89
Personers fall	534	3·94	578	3·67	696	4·26	520	3·46
Sammanstörtande eller nedfallande föremål	468	3·45	574	3·65	483	2·96	353	2·35
På här ej angifvet eller på okändt sätt	390	2·88	436	2·77	371	2·27	408	2·71
Summa	**13 546**	**100·00**	**15 745**	**100·00**	**16 337**	**100·00**	**15 041**	**100·00**

De procentsiffror för grupper med ett större antal olycksfall, hvilka här befinnas anmärkningsvärda vid en jämförelse med föregående år, äro hufvudsakligen de, som gälla arbetsmaskiner, handverktyg samt redskap och arbetsanordningar. Samtliga dessa siffror hafva minskats, beroende på att procentiska antalet olycksfall inom de industrier, där dessa maskiner, verktyg m. m. af olika slag komma till användning undergått en förminskning för år 1909. Såsom en indirekt följd häraf utvisar inom vissa andra grupper antalet olycksfall, som absolut taget minskats, en relativ ökning.

Frånvaron under året af arbetsinställelser inom järnvägsdriften visar sig helt naturligt i en ökad procentsiffra för olycksfall förorsakade af järnvägar.

Olycksfallen efter skadans beskaffenhet och skadad kroppsdel. I förhållande därtill fördelade sig olycksfallen åren 1906—1909 på följande sätt.

	Antal olycksfall år							
	1909.		1908.		1907.		1906.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Skador å hufvud (exkl. ögon) . . .	531	3·9	627	4·0	708	4·3	682	4·5
» » ögon	775	5·7	944	6·0	940	5·8	967	6·4
» » armar och händer	2 017	14·9	2 663	16·9	2 542	15·6	2 260	15·0
» » fingrar	4 115	30·4	4 720	30·0	5 063	31·0	4 606	30·6
» » ben och fötter	3 052	22·5	3 371	21·4	3 762	23·0	3 337	22·2
» » tår	418	3·1	511	3·3	474	2·9	460	3·1
» » andra kroppsdelar	1 722	12·7	1 721	10·9	1 670	10·2	1 532	10·2
» » flera kroppsdelar eller hela kroppen	727	5·4	1 011	6·4	934	5·7	964	6·4
Inre skador	152	1·1	132	0·8	190	1·2	184	1·2
Kväfning eller drunkning	20	0·2	22	0·2	22	0·1	29	0·2
Förbränning, sönderspräng ning (till döds)	4	0·0	18	0·1	19	0·1	17	0·1
Skador af annan eller okänd art . .	13	0·1	5	0·0	13	0·1	3	0·1
Summa	**13 546**	**100·0**	**15 745**	**100·0**	**16 337**	**100·0**	**15 041**	**100·0**

Största antalet skador har således alla åren träffat fingrar, därnäst ben och fötter samt armar och händer.

Olycksfallen efter skadans påföljd. De år 1909 anmälda olycksfallen fördelade sig med hänsyn till påföljden sålunda:

	Antal af olycksfall träffade.					
	Män.		Kvinnor.		Inalles.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Öfvergående skada.						
5—15 dagar	5 152	39·0	136	38·9	5 288	39·0
16—30 »	3 864	29·3	92	26·3	3 956	29·2
31—60 »	2 221	16·8	60	17·1	2 281	16·9
61—90 »	424	3·2	11	3·1	435	3·2
91—120 »	167	1·3	—	—	167	1·2
121—180 »	118	0·9	2	0·6	120	0·9
181—270 »	34	0·3	1	0·3	35	0·3
271—360 »	10	0·1	1	0·3	11	0·1
361 dagar och däröfver	13	0·1	1	0·3	14	0·1
Summa	**12 003**	**91·0**	**304**	**86·9**	**12 307**	**90·9**
Invaliditet.						
Under 10 %	385	2·9	26	7·4	411	3·0
10—25 »	344	2·6	11	3·1	355	2·6
25—50 »	172	1·3	5	1·4	177	1·3
50—75 »	48	0·4	3	0·9	51	0·4
75—100 »	27	0·2	—	—	27	0·2
Summa	**976**	**7·4**	**45**	**12·8**	**1 021**	**7·5**
Döden	175	1·3	—	—	175	1·3
Okänd eller ej definitivt fastställd påföljd .	42	0·3	1	0·3	43	0·3
Summa summarum	**13 196**	**100·0**	**350**	**100·0**	**13 546**	**100·0**

De flesta olycksfallen hafva endast förorsakat lindrigare eller i alla händelser öfvergående skador; endast 7·4 % af fallen för män och 12·8 % för kvinnor hafva medfört invaliditet. 1·3 % af hela antalet olycksfall bland män hafva medfört döden.

De skadades olycksfallsförsäkring. Af samtliga år 1909 anmälda skadade hafva 65·6 % eller 8 885 varit lagförsäkrade, under det att återstående 4 661, däruti inräknade alla hos stat och kommun anställda, antingen varit oförsäkrade eller försäkrade enligt andra grunder. Lagförsäkringen hade i 2 618 fall tagits i riksförsäkringsanstalten, i 3 029 fall i försäkringsbolag samt i 3 238 fall uti för ändamålet bildade arbetsgifvarsammanslutningar.

I ändamål att vinna en fast utgångspunkt för bedömande af, huru stor ofullständigheten är i det till K. Kommerskollegium inkomna olycksfallsstatistiska materialet, samt hvad inflytande detta kan utöfva å de vid bearbetningen erhållna resultaten, har den undersökning, som förlidet år påbörjades[1] rörande oanmälda olycksfall, numera utsträckts till samtliga industrier. Resultatet häraf föreligger likväl icke ännu, utan kommer först längre fram att offentliggöras.

Ersättningskostnaderna för olycksfall i arbete år 1909. Totalbeloppet af den enligt lag utgående ersättningen för de till K. Kommerskollegium anmälda olycksfallen i arbete år 1909 uppgår till 1 200 019 kr. Därest alla lindrigare olycksfall, som under samma år anmälts, från fjärde sjukdagen ersatts enligt samma grunder, skulle kostnaderna härför hafva uppgått till 434 547 kr. Motsvarande tvänne summor för de olika industrierna variera gifvetvis högst betydligt. Störst är beloppet för trävaruindustrien, 284 206 kr. resp. 86 081 kr., lägst däremot för läder-, hår- och gummivaruindustrien, resp. 3 204 kr. och 2 404 kr. Ersättningsbeloppen per årsarbetare äro högst för »annan brytnings- och upptagningsindustri», eller resp. 6·91 kr. och 2·30 kr. samt lägst för läder-, hår- och gummivaruindustrien, eller resp. 0·46 kr. och 0·20 kr.

Slutligen hafva i en särskild tabell sammanställts de sifferuppgifter, grundade på 1909 års material, som erfordras för beräknande af premierna för olika slag af försäkring för olycksfall i arbete.

På grund däraf att icke alla olycksfall blifvit i vederbörlig ordning till Kollegium anmälda, äro emellertid såväl de sålunda erhållna som de förut nämnda siffrorna i de flesta fall allt för låga. De hafva emellertid angifvits bland annat för att därigenom möjliggöra en jämförelse mellan resultaten af det olycksfallsstatistiska materialet för åren 1906—1909 samt de resultat, som kunna framgå af det fullständigare material, som torde komma att erhållas efter den omläggning af olycksfallsstatistiken, som f. n. förberedes.

[1] Se Arbetsstatistik C: 3 »Olycksfall i arbete 1908», supplementet.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1911.

Alltifrån år 1902 har Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik genom att införskaffa uppgifter rörande antalet nytillkomna boningshus och bostadslägenheter sökt följa byggnadsverksamhetens utveckling å vissa viktigare orter i riket. På detta sätt har en statistik tillkommit, som visat sig vara af stort värde för ett bedömande såväl af växlingarna på byggnadsmarknaden under olika konjunkturer och däraf förorsakade förändringar i tillgången på arbete inom byggnadsfacket som också af byggnadsverksamhetens ställning speciellt till arbetarnas bostadsförhållanden.[1]

Liksom vid föregående undersökningar hafva äfven de nu föreliggande uppgifterna erhållits genom byggnadsnämnderna, hvilka genom den befogenhet, som gällande byggnadsstadga gifver dem, äro i tillfälle att mycket ingående följa byggnadsverksamheten. Emellertid kan det för dessa myndigheter ofta nog vara förenadt med ett icke ringa arbete att lämna dylika uppgifter på grund af den bristande öfversiktlighet, hvarmed anteckningarna öfver byggnadsverksamheten på en del platser pläga föras. Af denna anledning har också ett försök, som år 1904 gjordes från den arbetsstatistiska afdelningens sida, att utvidga den ursprungliga planen för denna statistik och i detalj specificera lägenheternas storlek samt byggnadernas karaktär af bostadshus eller för andra ändamål afsedda hus, visat sig åtminstone för ett större undersökningsområde icke kunna genomföras. Å de formulär, som blefvo utsända för 1905 och 1906 års statistik, upptogos därför endast frågor rörande tillkomsten — genom nybyggnad eller ombyggnad — af *dels* bostadshus, bostadslägenheter samt bostadsrum och kök, *dels* andra byggnader. På många orter mötte det dock svårigheter att besvara äfven detta mera begränsade formulär, och af denna anledning måste vid materialets bearbetning anspråken på statistikens fullständighet än ytterligare reduceras. Detta åter ledde till en ny förenkling af själfva formuläret, så att från och med år 1907 blott efterfrågats tillkomsten af för bostadsändamål afsedda husbyggnader. Förutom denna omläggning af statistiken har i de senaste årens uppgifter äfven den förändringen blifvit vidtagen, att antalet rum och kök, som tidigare sammanförts under en rubrik, numera uppdelats i tvänne, nämligen en för rum och en för kök.

Med denna efter hand företagna reduktion af byggnadsstatistikens omfattning har emellertid den fördelen vunnits, att undersökningarna för hvarje år kunnat utsträckas till ett allt större antal orter. Sålunda förelågo åren

[1] Se »Meddelanden» 1904, s. 141 ff.; 1906, s. 323 ff.; 1908, s. 156 ff.; 1911, s. 274 ff.; 1912, s. 391 ff. samt Arbetsstatistik H: 1 »Arbetslösheten i Sverige under vintern 1908—1909», sid. 87.

1902 och 1903 endast uppgifter från 14 städer och 2 municipalsamhällen och år 1904 från 48 städer, 1 köping och 19 municipalsamhällen. Däremot omfattar materialet för de två därpå följande åren 79 städer, 22 köpingar och 62 municipalsamhällen, och för de senaste åren hafva användbara uppgifter inkommit från nästan samtliga städer och det stora flertalet af köpingar och sådana municipalsamhällen, hvarest byggnadsstadgan varit gällande. Den efterföljande framställningen afser sålunda 230 orter (96 städer, 30 köpingar, 104 municipalsamhällen).

I fråga om byggnadsverksamhetens karaktär stå däremot uppgifter endast till buds beträffande nybyggnader af boningshus, bostadslägenheter och däri befintliga bostadsrum och kök. Statistiken anger sålunda ej det verkliga tillskottet af lägenheter, *dels* emedan afgången genom rifning af äldre hus ej redovisats, *dels* emedan sådana rum, som äro förenade med hotellrörelse eller inrymda i verkstads-, butiks- och kafélägenheter, ej blifvit upptagna.

Erinras må äfven, att byggnadsnämndernas befogenhet att öfvervaka byggnadsverksamheten är begränsad till resp. orters planlagda område och att på grund häraf de af dem meddelade uppgifter i allmänhet ej omfatta den byggnadsverksamhet, som kunnat utöfvas utanför sagda område, ehuruväl inom ortens gränser eller i omedelbar anslutning till densamma.

Hufvudtabellen å sid. 1016—1021 redogör för antalet nybyggda — af sten och trä — bostadshus, bostadslägenheter samt bostadsrum och kök för hvar och en af de orter, rörande hvilka tillförlitliga uppgifter kunnat erhållas. Om dessa orter sammanföras till vissa storleksgrupper, erhållas följande absoluta tal rörande byggnadsverksamheten under år 1911.

Orter med *invånar-antal* af	Sammanlagdt antal *orter.*	*invånare* den 31/12 1911.	Antal nybyggda *bostadshus* af sten.	af trä.	*bostadslägenheter* af sten.	af trä.	*rum och kök* af sten.	af trä.
öfver 40 000	4	653 553	126	16	2 223	235	7 777	535
40—20 000	10	275 161	47	151	227	551	1 082	1 663
20—10 000	16	209 446	103	95	757	235	2 473	767
10— 5 000	29	198 692	51	99	141	319	627	1 107
intill 5 000	171	284 877	138	405	387	772	1 591	2 932
Summa	**230**	**1 621 729**	**465**	**766**	**3 735**	**2 112**	**13 550**	**7 004**

I de af undersökningen berörda 230 orterna nybyggdes sålunda år 1911 dels 465 stenhus med 3 735 lägenheter samt 13 550 rum och kök, dels 766 trähus med 2 112 lägenheter samt 7 004 rum och kök, eller tillsammans 1 231 bostadshus med 5 847 lägenheter och 20 554 rum och kök. Slutsiffrorna utvisa en obetydlig minskning i jämförelse med närmast föregående år men någon ökning mot 1909 och 1908; däremot äro de afsevärdt lägre än motsvarande tal för år 1907. För åren dessförinnan är materialet, som förut nämnts, af betydligt mindre omfattning, hvarför siffrorna ej utan vidare kunna

jämföras. En riktigare bild af byggnadsverksamheten under de olika åren får man af följande sammanställning af totala antalet nybyggda bostadsrum per 1 000 invånare under åren 1904—1911.

Orter med ett *invånar-antal* af	Totala antalet nybyggda rum per 1 000 invånare.							
	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
öfver 40 000	33	32	30	23	14	15	16	13
40—20 000	10	9	10	11	14	6	8	10
20—10 000	21	16	16	19	15	10	10	16
10— 5 000	14	17	21	16	9	6	9	9
intill 5 000	20	23	23	20	15	16	16	16
Samtliga orter	**24**	**24**	**24**	**20**	**14**	**12**	**14**	**12**

Gent emot den enastående expansion, som utmärkte perioden 1904—1906, inträdde med krisen 1907 en kraftig reaktion, och under de följande åren reducerades högkonjunkturens siffra till ungefär hälften. För de större städerna (med öfver 40 000 invånare) uppvisar år 1911, som synes, en lägre siffra än något af de föregående åren; för de medelstora orterna (10—40 000) tyckes åter någon ökning hafva inträdt.

Det anförda relativa rumsantalets fördelning på sten- och trähus framgår af nedanstående tablå, som jämväl utvisar de nybyggda husens och lägenheternas genomsnittliga storlek.

Orter med *invånar-antal* af	Beräknadt antal nybyggda *rum per hus*			*rum per lägenhet*			*rum per 1000 inv.*		
	af sten.	af trä.	tillsammans.	af sten.	af trä.	tillsammans.	af sten.	af trä.	tillsammans.
öfver 40 000	62	33	**59**	3·5	2·3	**3·4**	12	1	**13**
40—20 000	23	11	**14**	4·8	3·0	**3·5**	4	6	**10**
20—10 000	24	8	**16**	3·3	3·3	**3·3**	12	4	**16**
10— 5 000	12	11	**12**	4·4	3·5	**3·8**	3	6	**9**
intill 5 000	12	7	**8**	4·1	3·8	**3·9**	6	10	**16**
Medeltal 1911	**29**	**9**	**17**	**3·6**	**3·3**	**3·5**	**8**	**4**	**12**
1910	29	10	**17**	3·7	3·5	**3·6**	9	5	**14**
1909	29	9	**17**	3·5	3·3	**3·4**	8	4	**12**
1908	30	9	**17**	3·8	3·4	**3·7**	10	4	**14**
1907	32	10	**20**	3·5	3·4	**3·5**	14	6	**20**
1906	37	12	**23**	3·2	3·0	**3·2**	17	7	**24**
1905	37	12	**23**	3·2	2·9	**3·1**	17	7	**24**
1904	33	13	**30**	3·3	2·7	**3·1**	—	—	**24**

Antalet rum per hus har, såsom af ofvanstående framgår, under de senaste åren i genomsnitt varit afsevärdt lägre än några år förut. Detta gäller emellertid ej de större städerna, där man, åtminstone i fråga om stenhusen, snarare iakttager en motsatt tendens. Däremot förefaller det, som om byggnadsverksamheten i de mindre samhällena ganska afgjordt sträfvade mot en hustyp med ett färre antal rum. Otvifvelaktigt bör dock härvid den om-

Sammandrag länsvis rörande byggnads-

	1. Län.	2. Antal orter.	3. Antal invånare d. 31/12 1911.	4. Antal nybostadshus af sten.	5. Antal nybostadshus af trä.	6. Antal nybostadshus Summa.	7. Antal nybostadslägenheter af sten.	8. Antal nybostadslägenheter af trä.	9. Antal nybostadslägenheter Summa.	10. Antal nyrum af sten.	11. Antal nyrum af trä.
1	Stockholms stad	1	346 599	73	—	**73**	1 376	—	**1 376**	3 503	—
2	Stockholms län . .	19	55 881	42	52	**94**	602	82	**684**	1 131	271
3	Uppsala » . . .	3	32 488	15	39	**54**	66	51	**117**	347	164
4	Södermanlands » . .	12	56 277	9	105	**114**	67	279	**346**	145	619
5	Östergötlands » . .	13	93 009	16	37	**53**	94	106	**200**	258	229
6	Jönköpings » . .	11	49 346	8	53	**61**	13	114	**127**	61	264
7	Kronobergs » . .	6	13 364	—	12	**12**	—	37	**37**	—	112
8	Kalmar » . .	9	40 254	5	14	**19**	43	59	**102**	172	123
9	Gottlands » . .	2	10 431	7	3	**10**	11	3	**14**	53	11
10	Blekinge » . .	5	42 145	12	29	**41**	49	63	**112**	182	170
11	Kristianstads » . .	20	34 914	54	19	**73**	146	27	**173**	484	102
12	Malmöhus » . .	21	205 951	138	3	**141**	599	3	**602**	1 577	8
13	Hallands » . .	6	34 519	3	2	**5**	7	3	**10**	27	9
14	Göteborgs o. Bohus . . .	18	219 908	40	87	**127**	476	356	**832**	1 433	566
15	Älfsborgs » . .	9	52 819	10	53	**63**	40	125	**165**	173	371
16	Skaraborgs » . .	10	38 326	8	41	**49**	23	122	**145**	77	292
17	Värmlands » . .	8	42 704	2	13	**15**	2	29	**31**	4	83
18	Örebro » . .	8	44 918	7	58	**65**	83	316	**399**	225	670
19	Västmanlands » . .	7	40 517	1	24	**25**	6	72	**78**	14	226
20	Kopparbergs » . .	8	26 078	8	46	**54**	13	79	**92**	42	196
21	Gäfleborgs » . . .	5	57 151	—	10	**10**	—	37	**37**	—	46
22	Västernorrlands » . .	9	40 492	6	26	**32**	18	63	**81**	98	128
23	Jämtlands » . . .	6	13 623	—	13	**13**	—	35	**35**	—	101
24	Västerbottens » . .	7	9 668	1	16	**17**	1	34	**35**	7	102
25	Norrbottens » . .	7	20 347	—	11	**11**	—	17	**17**	—	42
	Summa år 1911	**230**	**1 621 729**	**465**	**766**	**1 231**	**3 735**	**2 112**	**5 847**	**10 013**	**4 905**
	» » 1910	224	1 610 248	485	757	1 242	3 804	2 076	5 880	10 469	5 294
	» » 1909	213	1 537 077	430	624	1 054	3 574	1 779	5 353	9 297	4 064
	» » 1908	211	1 512 183	488	688	1 176	3 856	1 758	5 614	10 980	4 196
	» » 1907	201	1 431 756	628	797	1 425	5 698	2 385	8 083	14 885	5 640
	» » 1906	163	1 351 744	617	791	1 408	7 020	3 171	10 191	—	—
	» » 1905			615	792	1 407	7 207	3 247	10 454	—	—

verksamheten å vissa orter i riket år 1911.

12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	
b y g g d a					*Beräknadt antal* nybyggda rum och kök									
kök		rum och kök			af sten.			af trä.			Tillsammans.			
af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	Summa.	Per hus.	Per lägenhet.	Per 1 000 inv.	Per hus.	Per lägenhet.	Per 1 000 inv.	Per hus.	Per lägenhet.	Per 1 000 inv.	
1 234	—	4 737	—	**4 737**	65	3·4	14	—	—	—	**65**	**3·4**	**14**	1
599	81	1 730	352	**2 082**	41	2·9	31	7	4·3	6	**22**	**3·0**	**37**	2
66	48	413	212	**625**	28	6·3	13	5	4·2	6	**12**	**5·3**	**19**	3
65	279	210	898	**1 108**	23	3·1	4	9	3·2	16	**10**	**3·2**	**20**	4
70	97	328	326	**654**	21	3·5	4	9	3·1	4	**12**	**2·8**	**8**	5
13	113	74	377	**451**	9	5·7	1	7	3·3	8	**7**	**3·6**	**9**	6
—	47	—	159	**159**	—	—	—	13	4·3	12	**13**	**4·3**	**12**	7
41	59	213	182	**395**	43	5·0	5	13	1·1	5	**21**	**3·9**	**10**	8
15	4	68	15	**83**	10	6·2	7	5	5·0	1	**8**	**5·9**	**8**	9
46	62	228	232	**460**	19	4·7	5	8	3·7	6	**11**	**4·1**	**11**	10
138	29	622	131	**753**	12	4·3	18	7	4·9	4	**10**	**4·4**	**22**	11
596	3	2 173	11	**2 184**	16	3·6	11	4	3·7	—	**15**	**3·7**	**11**	12
7	3	34	12	**46**	11	4·9	1	6	4·0	—	**9**	**4·6**	**1**	13
471	352	1 904	918	**2 822**	48	4·0	9	11	2·6	4	**22**	**3·4**	**13**	14
42	125	215	496	**711**	22	5·4	4	9	4·0	9	**11**	**4·3**	**13**	15
21	121	98	413	**511**	12	4·3	2	10	4·4	11	**10**	**3·5**	**13**	16
2	29	6	112	**118**	3	3·0	—	8	3·9	3	**8**	**3·8**	**3**	17
74	315	299	985	**1 284**	41	3·6	7	17	3·1	22	**20**	**3·2**	**29**	18
6	72	20	298	**318**	20	3·3	1	12	4·0	7	**13**	**4·1**	**8**	19
11	78	53	274	**327**	7	4·1	2	6	3·5	11	**6**	**3·6**	**13**	20
—	35	—	81	**81**	—	—	—	8	2·1	1	**8**	**2·1**	**1**	21
19	62	117	190	**307**	20	6·5	3	7	3·0	5	**10**	**3·8**	**8**	22
—	34	—	135	**135**	—	—	—	10	3·9	10	**10**	**3·9**	**10**	23
1	35	8	137	**145**	8	8·0	1	9	4·0	14	**9**	**4·1**	**15**	24
—	16	—	58	**58**	—	—	—	5	3·4	3	**5**	**3·4**	**3**	25
3 537	**2 099**	**13 550**	**7 004**	**20 554**	**29**	**3·6**	**8**	**9**	**3·3**	**4**	**17**	**3·5**	**12**	
3 573	2 010	14 042	7 304	21 346	29	3·7	9	10	3·5	5	17	3·6	14	
3 148	1 746	12 445	5 810	18 255	29	3·5	8	9	3·3	4	17	3·4	12	
3 607	1 720	14 587	5 916	20 503	30	3·8	10	9	3·4	4	17	3·7	14	
5 184	2 367	20 069	8 007	28 076	32	3·5	14	10	3·4	6	20	3·5	20	
—	—	22 774	9 461	32 235	37	3·2	17	12	3·0	7	23	3·2	24	
—	—	22 742	9 434	32 176	37	3·2	17	12	2·9	7	23	3·1	24	

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1911.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1] k., m.	Invånarantal d. 31/12 1911.	Antal nybyggda bostadshus af sten.	bostadshus af trä.	bostadslägenheter af sten.	bostadslägenheter af trä.	rum af sten.	rum af trä.	kök af sten.	kök af trä.
Stockholms stad	s.	346 599	73	—	1 376	—	3 503	—	1 234	—
Stockholms län.										
Vaxholm	s.	1 685	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrtälje	»	3 871	—	—	—	—	—	—	—	—
Österhammar	»	837	—	2	—	4	—	6	—	4
Öregrund	»	1 178	—	—	—	—	—	—	—	—
Sigtuna	»	659	—	2	—	2	—	7	—	2
Södertälje	»	11 271	6	5	56	10	127	29	56	12
Djursholm	k.	3 674	4	16	4	20	41	121	4	20
Sundbyberg	»	4 780	6	1	102	3	230	4	99	2
Stocksund	»	915	1	3	1	4	9	20	1	3
Hagalund	m.	4 502	1	—	14	—	19	—	14	—
Nya Hufvudsta	»	3 242	1	2	5	4	7	4	5	4
Dufbo	»	1 752	—	4	—	5	—	19	—	4
Bromsten	»	1 951	—	5	—	9	—	13	—	9
Liljeholmen	»	10 244	23	3	420	11	698	20	420	11
Dalarö	»	500	—	—	—	—	—	—	—	—
Tumba	»	972	—	—	—	—	—	—	—	—
Mariehäll	»	1 585	—	2	—	3	—	4	—	3
Solhem	»	1 339	—	7	—	7	—	24	—	7
Lilla Alby	»	924	—	—	—	—	—	—	—	—
Uppsala län.										
Uppsala	s.	26 586	15	37	66	47	347	152	66	45
Enköping	»	5 219	—	2	—	4	—	12	—	3
Tierp	m.	683	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands län.										
Nyköping	s.	10 137	5	31	53	62	95	144	53	62
Trosa	»	983	—	4	—	8	—	14	—	8
Mariefred	»	1 372	—	2	—	4	—	4	—	4
Strängnäs	»	3 084	1	17	5	42	22	137	3	43
Torshälla	»	1 835	—	2	—	4	—	9	—	3
Eskilstuna	»	28 485	1	24	3	96	6	171	3	96
Malmköping	k.	802	—	4	—	9	—	25	—	9
Gnesta	m.	1 388	—	3	—	6	—	12	—	6
Flen	»	1 676	1	7	1	18	3	50	1	18
Katrineholm	»	3 472	1	11	5	30	19	53	5	30
Oxelösund	»	2 306	—	—	—	—	—	—	—	—
Vingåker	»	737	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands län.										
Linköping	s.	23 021	2	5	6	28	72	39	6	26
Norrköping	»	46 629	9	—	79	—	162	—	55	—
Söderköping	»	2 047	1	2	1	4	2	12	1	3

[1] S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1911.

1. Län och ort.	2. S.,[1] k., m.	3. Invånarantal d. 31/12 1911.	4. Antal nybyggda bostadshus af sten.	5. bostadshus af trä.	6. bostadslägenheter af sten.	7. bostadslägenheter af trä.	8. rum af sten.	9. rum af trä.	10. kök af sten.	11. kök af trä.
Skeninge	s.	1 327	—	—	—	—	—	—	—	—
Motala	»	2 827	1	2	4	3	7	5	4	3
Vadstena	»	2 591	—	4	—	7	—	30	—	6
Valdemarsvik	k.	1 050	—	3	—	7	—	33	—	7
Norrköpings norra förstad	m.	1 932	—	2	—	13	—	15	—	13
Borgs villastad	»	786	1	3	1	7	9	19	1	7
Mjölby	»	3 265	—	4	—	18	—	40	—	18
Åtvidaberg	»	2 536	2	7	3	8	6	22	3	8
Kisa	»	1 271	—	4	—	6	—	10	—	5
Boxholm	»	727	—	1	—	5	—	4	—	1
Jönköpings län.										
Jönköping	s.	27 226	7	19	11	36	49	75	11	36
Eksjö	»	5 332	—	1	—	2	—	4	—	2
Gränna	»	1 202	—	2	—	6	—	30	—	6
Huskvarna	»	6 237	—	17	—	40	—	79	—	40
Tranås	k.	1 145	1	—	2	—	12	—	2	—
Värnamo	»	1 175	—	2	—	3	—	14	—	2
Hvetlanda	»	2 412	—	4	—	8	—	30	—	8
Forserum	m.	1 365	—	6	—	13	—	23	—	13
Säfsjö	»	1 462	—	—	—	—	—	—	—	—
Tranås kvarn	»	1 145	—	2	—	6	—	9	—	6
Gislaved	»	645	—	—	—	—	—	—	—	—
Kronobergs län.										
Växjö	s.	8 441	—	4	—	20	—	69	—	20
Elmhult	k.	1 116	—	2	—	3	—	8	—	3
Ljungby	»	1 186	—	—	—	—	—	—	—	—
Alfvesta	m.	1 135	—	3	—	7	—	18	—	7
Ryd	»	418	—	—	—	—	—	—	—	—
Strömsnäs bruk	»	1 068	—	3	—	7	—	17	—	17
Kalmar län.										
Kalmar	s.	15 722	3	5	26	11	92	46	25	11
Oskarshamn	»	8 065	1	2	7	28	28	28	6	28
Västervik	»	10 161	1	3	10	11	52	21	10	11
Vimmerby	»	2 701	—	—	—	—	—	—	—	—
Borgholm	»	1 145	—	—	—	—	—	—	—	—
Figeholm	k.	335	—	—	—	—	—	—	—	—
Gamleby	»	375	—	—	—	—	—	—	—	—
Mönsterås	»	1 358	—	—	—	—	—	—	—	—
Mörbylånga	»	392	—	4	—	9	—	28	—	9
Gottlands län.										
Visby	s.	10 022	7	3	11	3	53	11	15	4
Hemse	m.	409	—	—	—	—	—	—	—	—

[1] S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1911.

1. Län och ort.	2. S.,[1] k., m.	3. Invånarantal d. 31/12 1911.	4.–11. Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Blekinge län.										
Karlskrona	s.	27 496	6	21	21	42	49	105	18	41
Ronneby	»	3 503	—	1	—	2	—	10	—	2
Karlshamn	»	7 283	5	7	27	19	130	55	27	19
Sölvesborg	»	3 067	1	—	1	—	3	—	1	—
Långö	m.	796	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads län.										
Kristianstad	s.	11 704	10	2	53	2	211	6	52	2
Simrishamn	»	2 176	3	—	9	—	26	—	8	—
Ängelholm	»	4 145	14	—	38	—	90	—	32	—
Båstad	k.	615	2	—	3	—	12	—	3	—
Hässleholm	»	2 771	4	—	8	—	27	—	8	—
Åhus	»	1 455	8	1	16	1	49	6	16	1
Skillinge	m.	522	—	—	—	—	—	—	—	—
Smedstorp	»	364	2	—	2	—	6	—	2	—
Tomelilla	»	1 285	2	—	4	—	19	—	4	—
Brantevik	»	971	2	—	2	—	8	—	2	—
Baskemölla	»	350	—	—	—	—	—	—	—	—
Kivik	»	689	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvitemölla	»	419	1	—	2	—	6	—	1	—
Hvilan	»	1 552	—	—	—	—	—	—	—	—
Vinslöf	»	647	2	3	3	3	7	10	3	3
Ousby	»	1 166	—	10	—	12	—	52	—	12
Hästveda	»	413	—	—	—	—	—	—	—	—
Sösdala	»	514	—	—	—	—	—	—	—	—
Åby-Klippan	»	2 134	4	3	6	9	23	28	7	11
Åstorp	»	1 022	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus län.										
Malmö	s.	89 719	16	—	324	—	688	—	324	—
Lund	»	20 340	6	—	38	—	129	—	36	—
Hälsingborg	»	33 225	4	—	4	—	33	—	4	—
Trelleborg	»	10 138	10	—	16	—	79	—	17	—
Ystad	»	11 459	30	—	84	—	240	—	81	—
Skanör och Falsterbo	»	1 036	14	1	17	1	62	4	18	1
Eslöf	»	6 005	15	1	24	1	72	3	24	1
Limhamn	k.	9 333	11	1	25	1	72	1	25	1
Svedala	m.	1 456	1	—	3	—	8	—	3	—
Skurup	»	1 317	3	—	11	—	19	—	10	—
Sjöbo	»	960	3	—	3	—	21	—	3	—
Löberöd	»	567	3	—	3	—	20	—	3	—
Västra Sallerup	»	1 517	3	—	7	—	14	—	7	—
Arlöf	»	3 100	2	—	4	—	14	—	4	—
Råå	»	1 999	3	—	4	—	11	—	4	—
Raus plantering	»	3 521	1	—	6	—	13	—	6	—
Höganäs	»	5 230	5	—	7	—	19	—	8	—
Käflinge	»	2 012	5	—	11	—	40	—	11	—

[1] S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1911.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1] k., m.	Invånarantal d. 31 12 1911.	Antal nybyggda bostadshus af sten.	af trä.	bostadslägenheter af sten.	af trä.	rum af sten.	af trä.	kök af sten.	af trä.
Furulund	m.	1 157	—	—	—	—	—	—	—	—
Höör	»	1 066	3	—	8	—	23	—	8	—
Hvellinge	»	794	—	—	—	—	—	—	—	—
Hallands län.										
Laholm	s.	1 952	3	—	7	—	27	—	7	—
Halmstad	»	18 297	—	—	—	—	—	—	—	—
Falkenberg	»	4 521	—	—	—	—	—	—	—	—
Varberg	»	7 219	—	1	—	1	—	1	—	1
Kungsbacka	»	1 150	—	1	—	2	—	8	—	2
Oskarsström	m.	1 380	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus län.										
Göteborg	s.	170 606	28	16	444	235	1 365	298	446	237
Kungälf	»	1 714	—	3	—	3	—	20	—	3
Marstrand	»	1 878	—	5	—	8	—	12	—	9
Uddevalla	»	12 736	4	16	17	32	36	58	15	27
Strömstad	»	2 955	—	3	—	11	—	27	—	11
Lysekil	»	4 365	7	5	14	7	30	18	9	6
Krokslätt	m.	5 243	—	1	—	19	—	28	—	19
Gårda	»	6 578	—	—	—	—	—	—	—	—
Lunden	»	5 376	—	—	—	—	—	—	—	—
Klädesholmen	»	774	—	5	—	5	—	15	—	5
Skärhamn	»	795	—	5	—	5	—	13	—	5
Kyrkesund och Björholmen	»	507	—	5	—	5	—	12	—	5
Gullholmen	»	730	—	3	—	3	—	9	—	3
Grundsund	»	1 113	—	11	—	12	—	25	—	11
Fiskebäckskil	»	577	—	3	—	5	—	14	—	5
Smögen	»	1 498	—	2	—	2	—	8	—	2
Grafvarne och Bäckevik	»	1 483	1	4	1	4	2	9	1	4
Gräbbestad	»	980	—	—	—	—	—	—	—	—
Älfsborgs län.										
Vänersborg	s.	7 701	3	4	15	16	48	41	15	16
Alingsås	»	5 152	1	8	1	25	7	61	1	24
Borås	»	21 997	—	10	—	20	—	73	—	20
Ulricehamn	»	2 324	1	17	1	35	35	113	3	35
Åmål	»	4 345	1	5	4	12	20	33	4	13
Mellerud	k.	694	1	1	3	1	10	1	3	1
Trollhättan	m.	8 203	3	3	16	6	53	15	16	6
Herrljunga	»	709	—	4	—	9	—	31	—	9
Lilla Edet	»	1 694	—	1	—	1	—	3	—	1
Skaraborgs län.										
Mariestad	s.	4 710	—	4	—	19	—	45	—	19
Lidköping	»	7 057	3	9	9	33	15	63	9	33
Skara	»	5 719	2	6	7	21	33	62	7	20
Sköfde	»	6 703	1	—	2	—	8	—	1	—

[1] S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1911.

1. Län och ort.	2. S.,[1] k., m.	3. Invånarantal d. 31/12 1911.	4.–11. Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Hjo	s.	2 293	1	1	2	2	10	8	2	2
Falköping	»	4 958	—	16	—	38	—	93	—	38
Tidaholm	»	4 608	—	2	—	4	—	6	—	4
Grästorp	k.	565	1	—	3	—	11	—	2	—
Töreboda	»	796	—	1	—	2	—	5	—	2
Vara	»	917	—	2	—	3	—	10	—	3
Värmlands län.										
Karlstad	s.	17 728	1	4	1	13	2	36	1	13
Kristinehamn	»	8 810	—	1	—	2	—	6	—	2
Filipstad	»	4 486	1	1	1	1	2	4	1	1
Arvika	»	5 024	—	2	—	2	—	14	—	2
Säffle	k.	1 886	—	—	—	—	—	—	—	—
Kil	m.	679	—	4	—	10	—	21	—	10
Sunne	»	1 091	—	—	—	—	—	—	—	—
Forshaga	»	3 000	—	1	—	1	—	2	—	1
Örebro län.										
Örebro	s.	31 066	6	31	78	262	184	482	69	260
Askersund	»	2 076	—	1	—	1	—	9	—	1
Nora	»	2 105	—	4	—	11	—	42	—	11
Lindesberg	»	2 858	—	3	—	6	—	35	—	6
Kopparberg	k.	1 605	—	2	—	2	—	14	—	2
Hallsberg	»	1 616	1	2	5	6	41	16	5	6
Kumla	m.	1 089	—	12	—	24	—	55	—	25
Karlskoga	»	2 503	—	3	—	4	—	17	—	4
Västmanlands län.										
Västerås	s.	19 803	1	5	6	36	14	88	6	36
Sala	»	7 642	—	9	—	18	—	67	—	18
Köping	»	5 006	—	2	—	7	—	35	—	7
Arboga	»	5 070	—	1	—	2	—	7	—	2
Kungsör	k.	1 563	—	4	—	6	—	12	—	6
Norbergs by	m.	559	—	2	—	2	—	14	—	2
Heby	»	874	—	1	—	1	—	3	—	1
Kopparbergs län.										
Falun	s.	11 691	2	9	4	12	20	35	3	10
Säter	»	1 128	—	3	—	5	—	10	—	5
Hedemora	»	2 784	1	4	2	6	4	18	2	6
Avesta	k.	4 776	5	9	7	13	18	22	6	13
Borlänge	»	1 546	—	6	—	12	—	34	—	13
Ludvika	m.	2 359	—	11	—	25	—	53	—	25
Orsa kyrkoby	»	771	—	1	—	2	—	6	—	2
Leksands Noret	»	1 023	—	3	—	4	—	18	—	4

[1] S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1911.

1. Län och ort.	2. S.[1] k., m.	3. Invånarantal d. 31 12 1911.	4. Antal nybyggda bostadshus af sten.	5. bostadshus af trä.	6. bostadslägenheter af sten.	7. bostadslägenheter af trä.	8. rum af sten.	9. rum af trä.	10. kök af sten.	11. kök af trä.
Gäfleborgs län.										
Gäfle	s.	35 719	—	4	—	20	—	22	—	20
Söderhamn	»	11 439	—	3	—	10	—	11	—	9
Hudiksvall	»	7 847	—	1	—	2	—	3	—	2
Bollnäs	k.	997	—	1	—	3	—	6	—	2
Arbrå	m.	1 149	—	1	—	2	—	4	—	2
Västernorrlands län.										
Sundsvall	s.	16 894	—	6	—	22	—	32	—	22
Härnösand	»	9 785	1	2	1	6	2	9	1	6
Örnsköldsvik	»	3 826	—	3	—	9	—	28	—	9
Sollefteå	k.	1 682	5	3	17	3	96	24	18	3
Skönsmon	m.	3 171	—	4	—	8	—	14	—	7
Skönsberg	»	2 355	—	5	—	11	—	9	—	11
Kramfors	»	1 003	—	1	—	1	—	5	—	1
Nyland	»	213	—	—	—	—	—	—	—	—
Alby	»	1 563	—	2	—	3	—	7	—	3
Jämtlands län.										
Östersund	s.	8 469	—	5	—	23	—	65	—	23
Odenslund	m.	1 582	—	—	—	—	—	—	—	—
Strömsund	»	824	—	—	—	—	—	—	—	—
Hjärpen	»	986	—	—	—	—	—	—	—	—
Svegsmon	»	611	—	5	—	8	—	28	—	7
Bräcke	»	1 151	—	3	—	4	—	8	—	4
Västerbottens län.										
Umeå	s.	5 939	—	10	—	23	—	66	—	23
Skellefteå	»	1 524	—	1	—	3	—	8	—	2
Nordmalings kyrkovall	m.	203	—	—	—	—	—	—	—	—
Djupviken	»	435	—	—	—	—	—	—	—	—
Vännäs	»	365	—	2	—	4	—	8	—	4
Åsele	»	174	—	—	—	—	—	—	—	—
Lycksele	»	1 028	1	3	1	4	7	20	1	6
Norrbottens län.										
Piteå	s.	2 560	—	1	—	1	—	3	—	1
Luleå	»	9 004	—	—	—	—	—	—	—	—
Haparanda	»	1 442	—	—	—	—	—	—	—	—
Arvidsjaurs kyrkostad	m.	452	—	—	—	—	—	—	—	—
Boden	»	4 405	—	3	—	6	—	15	—	6
Gällivare kyrkostad	»	1 800	—	3	—	6	—	12	—	5
Kalix	»	684	—	4	—	4	—	12	—	4

[1] S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

ständigheten tagas i betraktande, att i de senare årens undersökningar ingått ett ständigt växande antal af mindre samhällen, där af naturliga skäl bostadshusen genomgående äro af en mindre typ.

Antalet rum per lägenhet har under de senaste depressionsåren i genomsnitt hållit sig vid en något högre siffra än under den föregående, af en lifligare byggnadsverksamhet kännetecknade perioden. Att döma häraf skulle den efter 1907 inträdda stagnationen hufvudsakligen gjort sig gällande i fråga om byggnader med smålägenheter.

Sammandragstabellen å sid. 1014—1015 meddelar uppgifter, i absoluta och relativa tal, om byggnadsverksamheten å de olika orterna, sammanfattade till länsgrupper. Den starkaste byggnadsfrekvensen uppvisade, såsom häraf framgår, Stockholms län med 37 nybyggda rum per 1 000 invånare; därnäst kommer Örebro län med 29 rum. Sist i ordningen komma Hallands och Gäfleborgs län med endast 1 rum per 1 000 invånare. — Siffran för Stockholms län är mer än dubbelt så stor som föregående år. Däremot har byggnadsverksamheten i hufvudstaden minskats från 19 till 14 rum per 1 000 inv. Måhända kan detta ställas i samband därmed, att den under sommaren 1911 pågående byggnadslockouten verkade mera förlamande på byggnadsverksamheten i de större än i de mindre samhällena.

För en mera detaljerad kännedom om byggnadsverksamhetens omfattning å olika orter i riket hänvisas i öfrigt till förestående hufvudtabell.

Utländsk lagstiftning angående yrkesmässig kommissionärsverksamhet.

I utlandet har man flerstädes genom lagstiftningsåtgärder underkastat den privata kommissionärsverksamheten en ingående kontroll och begränsning såsom torde framgå af efterföljande korta öfversikt.

Enligt den *franska* lagen om arbetsförmedling af den 14 mars 1904 hafva kommunerna lämnats rättighet att mot godtgörelse indraga privat kommissionärsrörelse, som bestod vid tiden för lagens ikraftträdande, och hvarje ny förmedlingsbyrå, som auktoriserats efter lagens ikraftträdande, får till och med upphäfvas utan ersättning. Kommuner med mer än 10 000 invånare äro pliktiga att upprätta offentlig anstalt. Hotell- och restaurant- äfvensom utskänkningsrörelse får ej drifvas i förening med platsförmedlingsverksamhet. Kostnaderna för platsanskaffning genom yrkesmässigt drifven förmedlingsanstalt skola bäras uteslutande af arbetsgifvarna, så att godtgörelse icke affordras arbetstagare. Lagens hufvudsyfte, den privata kommissionärsverksamhetens successiva undanträngande och ersättande med en väl organiserad och koncentrerad arbetsförmedling, har emellertid hittills endast helt ofullkomligt ernåtts. Den privata verksamheten har i många fall fortgått under namn

af allmännyttig och gjort intrång å områden, som hittills varit mera oberörda af densamma, bestämmelserna om afgifter hafva kringgåtts genom de privata företagens ombildning till »föreningar» med inskrifnings- och medlemsafgifter; likaså hafva stadgandena om förbud mot visst yrkes drifvande i förening med platsförmedling icke visat sig effektiva. Dock torde icke vara uteslutet, att på grundval af 1904 års lag en bättre organisation af den franska arbetsmarknaden kan komma till stånd.

I den *norska* lagen om offentlig arbetsförmedling den 12 juni 1906 stadgas, att offentlig arbetsförmedlingsanstalt skall upprättas i de kommuner, som Konungen bestämmer. När enligt gällande lag tillstånd erfordrats för bedrifvande af privat kommissionärsverksamhet, får sådant tillstånd icke vidare lämnas utan vederbörande departements medgifvande för hvarje särskildt fall. Dylika kontor äro i samma utsträckning som de offentliga kontoren skyldiga att insända uppgifter öfver sin verksamhet till Statistiska centralbyrån. [1]

Villkoren för privat kommissionärsrörelses bedrifvande äro närmare fastställda i »Lov om Forhyrings-, Fæste- og Engagementskontorer» af den 12 juni 1896. Denna lag är ifråga om koncessions beviljande och förverkande byggd på samma principer som 1884 års svenska förordning om kommissionärer, men innehåller i andra delar anmärkningsvärda afvikelser och tillägg. Sålunda stadgas, att kommunalstyrelse, innan tillstånd till utöfvande af kommissionärsverksamhet meddelas, kan fordra säkerhet för ett belopp, som icke må öfverstiga 4 000 kr., men hvars storlek i hvarje särskildt fall fastställes, och att den ställda säkerheten häftar för alla ersättningskraf som koncessionens innehafvare kan ådraga sig från deras sida, som anlita hans bistånd.

Vidare tillerkännes kommunalstyrelse rätt att utfärda bestämmelser om beskaffenheten af de lokaler, som kunna användas såsom förmedlingskontor, om förbud mot att verksamheten utöfvas i samband med gästgifveri- eller värdshusrörelse, samt därom, huruvida samma lokal må användas till förmedlingskontor för både manligt och kvinnligt tjänstefolk eller icke, hvartill kommer befogenhet att fastställa taxor för den godtgörelse, som kommissionären är berättigad att uppbära. De närmare bestämmelser i öfrigt, som befinnas nödvändiga för tryggandet af en ordentlig ledning af rörelsen, såsom om bokföring och förvaring af inlämnade betyg, utfärdas i administrativ väg. Ett exemplar af lagen samt af de regler och taxor, hvilka, på sätt här ofvan angifvits, blifvit fastställda, skola anslås på synlig plats i vederbörande lokaler.

I regel gäller bötesstraff för öfverträdelse af lagens föreskrifter. Alternativt kan emellertid fängelsestraff komma till användning, då kommissionär gjort sig skyldig till följande förseelser: om han afsiktligen eller genom grof vårdslöshet gifver sina kunder oriktiga upplysningar, eller om han genom icke sanningsenliga tillkännagifvanden eller meddelanden söker att locka till sig kunder, förleder någon att uppsäga eller förlöpa sin tjänst för att genom hans medverkan erhålla en annan eller medverkar vid någons

[1] För lagens lydelse i svensk öfversättning se »Medd.» årg. 1910, h. 2, s. 191.

antagande i tjänst, ehuru han vet att denne icke har rätt att lämna sin innehafvande tjänst vid den tid, den nya skall tillträdas.

I *Danmark* gäller på förevarande område »Lov om Fæstevirksomhedens Ordning» af den 1 april 1891 med däri genom lag af den 23 februari 1894 vidtagna förändringar. Enligt denna lag är det enhvar förbjudet att utan af vederbörande kommunalstyrelse i stad eller amtsråd på landet meddeladt tillstånd emot betalning erbjuda sin förmedling för afslutande af tjänstehjonsaftal, gällande vare sig inom eller utom landet, eller att förmedla och antaga arbetare till anställning utomlands. Antalet »fæsteforretninger» bestämmes af kommunalstyrelsen resp. amtsrådet. Koncessionen kan när som helst återkallas, då platsförmedlaren brutit emot lagens föreskrifter eller gjort sig skyldig till en vanärande handling eller till förhållande, som gör det oförsvarligt att tillåta honom utöfva ifrågavarande yrke. Platsförmedlingsverksamhet får icke drifvas i förening med värdshusrörelse. De närmare reglerna för verksamheten och afgifterna fastställas af kommunalstyrelsen och godkännas af justitieministeriet. Om dessa regler samt om de meddelade koncessionerna bör kommunalstyrelsen underrätta vederbörande polismästare, som äger att vaka öfver att lagen och de särskilda reglerna efterlefvas samt finnas anslagna på en lätt synlig och tillgänglig plats i vederbörande lokal. För Köpenhamn gäller särskildt, att tillstånd till utöfvande af en både manliga och kvinnliga tjänare eller arbetare omfattande förmedlingsverksamhet icke må meddelas, samt att icke heller i samma lägenhet må inrymmas förmedlingskontor för både män och kvinnor, hvarförutom tydligt bör angifvas, huruvida kontoret är afsedt för män eller för kvinnor. Bland förseelser, för hvilka straff stadgas, må nämnas emottagandet eller utkräfvandet af högre än tariffenlig betalning, afgifvandet mot bättre vetande af oriktiga meddelanden om tjänste- eller arbetsförhållanden samt förledande eller annan medverkan till kontraktsbrott. Vid försvårande omständigheter inträder fängelsestraff.

Genom den *tyska* lagen om yrkesmässig arbetsförmedling den 2 juni 1910 har ifrågavarande verksamhet underkastats en vidsträckt reglering och kontroll. Sålunda skall vid meddelande af tillstånd att idka sådan rörelse hänsyn tagas icke allenast till sökandens lämplighet och personliga förhållanden utan jämväl till *behofvet af enskild platsförmedlingsverksamhet å vederbörande ort*, och anses sådant behof icke föreligga, när offentlig arbetsförmedling finnes å orten anordnad i tillräcklig omfattning. Tillståndet meddelas endast för vissa bestämda näringsgrenar, hvarigenom platsförmedlaren förhindras att efter eget godtfinnande utvidga sitt arbetsområde. Yrkeskommissionären får icke själf eller genom andra idka värdshus- eller restaurantrörelse, detaljhandel med spirituosa, bostadsförmedling, handel med beklädnadsartiklar, närings- och njutningsmedel eller med lotteribref, barberarerörelse, växelaffär samt pantlånerörelse. Afgifter för förmedling, som kommissionären förut ägt själf bestämma med skyldighet endast att hos vederbörande myndighet göra anmälan om afgiftens storlek, skola fastställas af vederbörande myndighet efter inhämtande af yttrande från representanter

för kommissionärer, arbetsgifvare och arbetare samt styrelse för offentlig arbetsförmedling. Utöfver den fastställda afgiften får icke lämnas godtgörelse af något som helst slag, och afgift skall erläggas endast i de fall, att anmäld plats verkligen besättes genom kommissionärens medverkan. Kommissionär får icke mot ägarens vilja behålla tjänsteböcker, arbetsböcker, betyg, pass och dylika handlingar, hvilka öfverlämnats till honom i hans egenskap af platsförmedlare, och framförallt icke med dem utöfva någon retentions- eller panträtt. Vissa upprepade förseelser eller kommissionärs konstaterade olämplighet kunna föranleda rättighetens indragande; styrelse för offentlig arbetsförmedling är städse berättigad att framställa yrkande härom. Dessa äro de hufvudsakliga stadganden, som rikta sig mot den yrkesmässiga kommissionärsverksamheten; dessutom märkas bestämmelser till skydd mot trucksystem, rörande afgifternas fördelning mellan parterna, mot s. k. hvit slafhandel, mot aftal, hvarigenom arbetsgifvare eller arbetstagare förpliktar sig att allt framgent betjäna sig af en viss yrkeskommissionär o. s. v.[1]

Lagen har nu varit i verksamhet i tvänne år och därunder i vissa afseenden visat sig väl fylla sitt ändamål att utrota vissa osunda utväxter på den privata platsförmedlingens område, medan densamma i andra afseenden icke ansetts motsvara förväntningarna. Såsom särskilda önskemål för ett fortsatt lagstiftningsarbete har framhäfts följande: enhetliga bestämmelser om lagens genomförande i de särskilda förbundsstaterna, bestämmelser, hvarigenom lagens syfte att motverka öfverdrifvet höga afgifter mera effektivt realiseras, begränsning af rättighetens lokala giltighetsområde, rättighetens upphörande, då densamma under viss tid lämnats obegagnad, rättighet för kommuner att eventuellt mot godtgörelse indraga platsförmedling, som visat sig öfverflödig å orten, skiljande mellan allmännyttig och icke allmännyttig platsförmedling i stället för som förut mellan yrkesmässig och icke yrkesmässig o. s. v.

I *Österrike* är jämlikt ett tillägg till yrkeslagen af den 5 februari 1907 den yrkesmässiga kommissionärsverksamheten ett koncessionspliktigt yrke. Vid koncessions beviljande skall bland annat beaktas, huruvida ur ordningens, hygienens och sedlighetens synpunkt hinder möter för rörelsens bedrifvande. Därjämte skall tagas hänsyn till, *huruvida icke redan af stat, provins, distrikt, kommun eller förening träffats anstalter för arbetsförmedling*, för hvilket ändamal ifrågavarande anstalters utlåtande skall inhämtas, innan koncession beviljas. Koncessionen kan omfatta all slags arbetsförmedling eller vara inskränkt till vissa arter af anställning. Annat yrkes utöfvande i förening med platsförmedlingsverksamhet får ske allenast efter särskildt tillstånd af myndigheterna.

I regel skall koncessionens innehafvare själf bedrifva rörelsen. Vid ansökans ingifvande skall föreläggas ett reglemente, hvari angifves storleken och beskaffenheten af de afgifter, som platsförmedlaren ämnar upptaga. Beviljandet eller mottagandet af förskott äfvensom framställande af fordran på säkerhets ställande för förmedling af platser är koncessionsinnehafvaren för-

[1] För lagens lydelse i svensk öfversättning se »Medd.», årg. 1910, h. 7, s. 588 ff.

bjudet. Reglementet skall anslås i vederbörande affärslokal, och för ändring däri kräfves samtycke af myndigheterna. Koncessionsinnehafvaren är äfven pliktig att på anfordran lämna sådana uppgifter rörande sin verksamhet, som erfordras för den offentliga arbetsförmedlingens statistik.

I ett af styrelsen för »Reichsverband der allgemeinen Arbeitsvermittlungsanstalten in Österreich» utarbetadt lagförslag — för närvarande under behandling inom en af förbundet tillsatt kommitté — föreslås bestämmelse om att koncession för drifvande af kommissionärsrörelse icke må beviljas å orter, där offentliga arbetsförmedlingsanstalter finnas upprättade.

I *Finland* har landtdagen år 1911 för sin del antagit en »förordning angående arbetsförmedling», enligt hvilken privat kommissionärsverksamhet helt och hållet förbjudes, i det att endast kommun eller förening berättigas att såsom näring utöfva dylik verksamhet, men däremot icke enskild person, bolag eller andelslag. I hvarje stad, hvars mantalsskrifna befolkning öfverstiger 5 000 personer, skall finnas en kommunal arbetsförmedlingsanstalt, och stad med lägre invånarantal, köping eller landskommun är skyldig att, där sådant är af behofvet påkalladt, inrätta anstalt eller tillsätta ombudsman. Arbetsförmedlingen skall vara afgiftsfri, och får icke utöfvas i samband med värdshus-, utskänknings- eller annan dylik rörelse. Lagen har ännu icke sanktionerats af vederbörande högsta myndighet, och ovisst torde vara, om den i sin nuvarande affattning kommer att fastställas.

I åtskilliga af *Nordamerikas Förenta Stater* har den privata kommissionärsverksamheten underkastats laglig reglering. I Massachusetts utfärdades redan år 1869 en lag i dylikt syfte, ett exempel som i slutet af 1880- och början af 1890-talet vann mera allmän efterföljd i andra af Unionens stater. Lagbestämmelserna gingo merendels ut på att för platsförmedlare stadga tvång till koncession af ortsmyndigheterna, hvarjämte mångenstädes de för platsförmedling utgående afgiftsbeloppen fastställdes och straffbestämmelser infördes. Emellertid visade sig denna lagstiftning föga effektiv, så länge ännu icke offentlig arbetsförmedling anordnats i tillräcklig omfattning. Utgående från denna erfarenhet hafva på senare tider ett flertal stater supplerat den lagliga regleringen af den privata förmedlingsverksamheten med införandet af offentliga anstalter. Uppslaget härtill gafs af Ohio, som år 1890 utfärdade en lag, hvilken i första hand var riktad mot olägenheterna hos den privata platsförmedlingen, men samtidigt införde offentlig arbetsförmedling. Ohios exempel följdes snart af åtskilliga andra stater; bland de sålunda antagna lagarna är särskildt den i Illinois utfärdade anmärkningsvärd. Såsom en viktig nyhet i densamma må omnämnas, att afdelningen för sociala frågor resp. Commissioner of Labor erhållit rättighet att utöfva kontroll öfver den yrkesmässiga platsförmedlingen.

Registrering enligt den nya sjukkasselagen.

Tredje kvartalet 1912.[1]

Under tredje kvartalet 1912 registrerades följande kassor enligt nya sjukkasselagen:

417. *Fredrika Bremer-förbundets sjukkassa (Stockholm).*
418. Svenska allm. understödsfören. »Heros» sjuk- och begrafningskassa (Stockholm).
419. Färentuna härads sjuk- och begrafningskassa.
420. Trögds härads sjuk- och begrafningskassa.
421. Vallerstads sjuk- och begrafningskassa.
422. Herrberga sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
423. Ryds sjuk- och begrafningskassa.
424. Svängsta sjuk- och begrafningskassa.
425. Örkelljunga och Rya socknars sjuk- och begrafningskassa.
426. Hammenhögs sjuk- och begrafningskassa.
427. Nymö sockens sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
428. Klagshams sjuk- och begrafningskassa.
429. Slimminge sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
430. Trollhättans arbetareförenings sjuk- och begrafningskassa.
431. Hjo arbetareförenings sjuk- och begrafningskassa.
432. Enighet och vänskap, sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Örebro).
433. Ringkarleby sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
434. Bure sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
435. Östra Eneby arbetareförenings sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
436. Bjäresjö sockens sjuk- och begrafningskassa.
437. Näs bruks arbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
438. Fryksände sjuk- och begrafningskassa.
439. Ystads sjuk- och begrafningskassa n:r 1.
440. Söfde m. fl. socknars sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
441. Åby såg och möbelfabriks sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
442. Falkenbergs arbetareförenings sjuk- och begrafningskassa.
443. Bikupan, sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Mölndal).
444. Båstads sjuk- och begrafningskassa.
445. Kappelshamns sjuk- och begrafningskassa Inbördes hjälp.
446. Sjukkassan Malmö 401 B.
447. Härnösands arbetares allmänna sjuk- och begrafningskassa.
448. 125-mannaföreningens i Sundsvall sjuk- och begrafningskassa.
449. Karmansbo arbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
450. Sällskapet Hvarandras hjälp i Uppsala, sjuk- och begrafningskassa.

---

[1] Under första och andra halfåret 1911 samt första halfåret 1912 registrerade kassor redovisades i »Meddel.» 1911, sid. 567 samt i »Meddel.» 1912 sid. 863 och 954 ff.

451. Brödrakedjans sjuk- och begrafningskassa (Norrköping).
452. Frisörernas sjuk- och begrafningskassa (Stockholm).
453. Kalf och Nordsjö allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
454. Vretens sjuk- och begrafningskassa.
455. Visingsö sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
456. Folkärna allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
457. Munkfors nya sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
458. Linköpings allmänna sjuk- och begrafningskassa.
459. Söderhamns allmänna sjukkassa.
460. Åhus sjuk- och begrafningskassa.
461. Västerviks allmänna sjuk- och begrafningskassa.
462. Näs och Carlsfors sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
463. Ericsbergsgodsets arbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
464. Kastets sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
465. Moheda församlings allmänna sjuk- och begrafningskassa.
466. Sjuk- och begrafningskassan Stockholms sjukkasse-sällskap.
467. Sjuk- och begrafningskassan Ärlan (Göteborg).
468. Sjuk- och begrafningskassan vid Stora Kopparberget.
469. Sjuk- och begrafningskassan A. F. W. (Södertälje).
470. Hogstad—Högby sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
471. Mjölby arbetareförenings sjukkassa.
472. Sjuk- och begrafningskassan Enigheten i Valdemarsvik.
473. Vårdnäs sjuk- och begrafningskassa.
474. Kosta nya sjuk- och begrafningskassa.
475. Tingsås allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
476. Oskarshamns stads och verkstads arbetares sjuk- och begrafningskassa.
477. Bro sjuk- och begrafningsföreningskassa.
478. Branteviks sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
479. Rörums sockens sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
480. Simris sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
481. Kvinnornas 401, sjuk- och begrafningskassa i Malmö.
482. Sjuk- och begrafningskassan hundramannaföreningen n:r 5 i Hälsingborg.
483. Södervidinge och Norrvidinge pastorats sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
484. N:r 1 Halmstads sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
485. Sjuk- och begrafningskassan Vänskapsbröderna i Göteborg.
486. Gimo bruks arbetares sjuk- och begrafningskassa.
487. Göteborgs porslinsarbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
488. Kville sockens allmänna sjuk- och begrafningskassa.
489. Sotenäs allmänna sjuk- och begrafningskassa.
490. Borås arbetareförenings sjuk- och begrafningskassa.
491. Otterbäckens sjuk- och begrafningskassa.
492. Fogdhytte sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
493. Torshammars sjuk- och begrafningskassa.
494. Hedesunda nykterhetsvänners sjuk- och begrafningshjälps-kassa.
495. Ljusdals allmänna sjuk- och begrafningskassa.
496. Svenska ålderdomsförbundets sjukkassa (Hofors).
497. »Svea», sjuk- och begrafningshjälps-kassa (Östersund).
498. Norra Östergötlands järnvägs aktiebolags personals sjuk- och begrafningskassa.
499. Framtidsförbundet, allmän sjukkassa (Uppsala).
500. Tvååkers sjuk- och begrafningskassa.

Af ofvannämnda kassor utgör:

brödrakedjans sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
brödrakedjans sbf. och sbf. »Enighet och vänskap»;

frisörernas sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
frisörernas sbk. och barberare- och frisörbiträdenas sbk.:
Åhus sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
Åhus arb. shför., Åhus hundrakvinnoför., Åhus hundramannaför. och Åhus hundramannaför. n:r 2;
Västerviks allmänna sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
bröderna Flinks arb. sbk., Svenska grof- och fabriksarbetareförb. afd. 125 i Västervik sk. och Västerviks godtemplares shk;
Kastets sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:
Korsnäs sågverks arb. sbhför. och Korsnäs sågverksarb. sk.;
sjuk- och begrafningskassan A. F. W. Södertälje en sammanslutning af:
Södertälje arbetareför:s sbk., sbk. Frihet och Vänskapsordens sbk.;
Kosta nya sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
Kosta sbk. och Kosta 200-mannaför.;
Oskarshamns stads och verkstads arbetares sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
Oskarshamns arbetareklubbs sbk. och Oskarshamns mekaniska verkstads arb. sbk.;
sjuk- och begrafningskassan Vänskapsbröderna i Göteborg en sammanslutning af:
sällskapet Vänskapsbröderna och sällskap·t Vänskapsbröderna n:r 2; samt
Kville sockens allmänna sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:
Kville sockens allm. sbk. och Hamburgsunds stenarb. sbk.

Yrkesinspektionen i Sverige under år 1911.

(Efter den af Kungl. Kommerskollegium utgifna publikationen »Yrkesinspektionens verksamhet år 1911».)

Registrerade arbetsställen. Enligt af yrkesinspektörerna förda register öfver sådana arbetsställen, som äro eller antagas vara föremål för inspektion, skulle antalet dylika arbetsställen under år 1911 hafva utgjort:

inom	Härnösands distrikt	1 285
»	Gäfle »	2 382
»	Stockholms »	2 271
»	Örebro »	2 502
»	Linköpings »	2 641
»	Jönköpings »	2 660
»	Göteborgs »	3 328
»	Malmö »	3 237
»	Sprängämnestillverkningen	65
	Summa	**20 371**

Inspekterade arbetsställen. Af 20 371 registrerade arbetsställen inspekterades under år 1911:

Af inspektören	Arbetsställen.	Arbetare. Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
i Härnösands distrikt . . .	295	9 309	159	**9 468**
i Gäfle » . . .	394	11 671	460	**12 131**
i Stockholms » . . .	308	10 343	2 300	**12 643**
i Örebro » . . .	118	2 174	415	**2 589**
i Linköpings » . . .	303	5 929	2 895	**8 824**
i Jönköpings » . . .	454	4 875	1 590	**6 465**
i Göteborgs » . . .	238	6 535	1 841	**8 376**
i Malmö » . . .	453	9 489	2 376	**11 865**
af inspektören öfver sprängämnestillverkningen . . .	33	707	562	**1 269**
Summa	2 596	61 032	12 598	**73 630**

Af ifrågavarande 2 596 arbetsställen med tillsammans 73 630 arbetare hafva 766 arbetsställen med tillhopa 8 843 arbetare blifvit under år 1911 för första gången inspekterade. Antalet arbetsställen, som, sedan lagen angående skydd mot yrkesfara den 1 juli 1890 trädde i kraft, minst en gång besökts af yrkesinspektör, utgjorde vid 1911 års utgång 17 427.[1]

Anvisningar om skyddsåtgärder. Med anledning af de gjorda inspektionerna hafva under året skriftliga anvisningar rörande skydd mot yrkesfara lämnats till ett antal af tillsammans 6 397, däraf 2 099 vid arbetsställen, som under året för första gången undergått inspektion.

Af dessa anvisningar hafva 128 lämnats af inspektören öfver sprängämnestillverkningen. De öfriga kunna fördelas på följande sätt:

	Antal skriftliga anvisningar.
Angående allmänna skyddsåtgärder, såsom vid ångpannor etc. . .	1 075
Angående arbetslokalernas beskaffenhet, skydd mot fallande föremål, utrymmen, signalanordningar, luftväxling, belysning, damm, gaser, renhållning m. m.	1 631
Angående skydd vid motorer	102
» » » transmissioner	1 920
» » » arbetsmaskiner (däraf vid träbearbetningsmaskiner 915)	1 220
» » » hissar och lyftkranar	205
» anslag till efterrättelse för arbetare	116
Summa	6 269

Beträffande skyddsanordningarna åtföljes berättelsen af ett antal skisser, utvisande deras beskaffenhet i olika fall.

[1] Att denna siffra utvisar 12 arbetsställen mera än de enligt föregående berättelse redovisade 16 649, ökade med antalet under 1911 första gången inspekterade 766, beror på ändradt redovisningssätt för sprängämnesindustriens arbetsställen.

Ångpannor. Genom ångpanneägares direkta försorg hafva 2 677 ångpannor under året underkastats besiktning och profning, hvarjämte 3 048 ångpannor stått under kontroll af Norra, Mellersta och Södra Sveriges ångpanneföreningar.

Af de till ofvannämnda 2 677 besiktningar hörande och till yrkesinspektionen insända protokollen hafva 106 eller 4·0 % gifvit anledning till anmärkningar rörande pannornas beskaffenhet, armatur etc.

Explosioner. Under året hafva följande explosioner inträffat, nämligen af en s. k. »sätterilampa», som förorsakade en arbeterskas död, af en bakugn, hvarvid 3 personer erhöllo lindrigare skador, af en vulkaniseringscistern vid en gummireparationsverkstad i Stockholm, hvarvid dock ingen person nämnvärdt skadades, af en torkcylinder å en pappersmaskin vid Fiskeby pappersbruk, därvid 4 arbetare blefvo skadade, samt af en torkugn, därvid en person allvarligt skadades. Härtill kommer ytterligare en explosion vid Åkers krutbruk, hvarvid en person dödades.

Hissar. Antalet under år 1911 verkställda besiktningar af hissar utgjorde inom Stockholms distrikt 63 och inom Malmö distrikt 283, hvaraf dock en stor del utförts genom vederbörande ångpanneförenings försorg.

Olycksfall. Till yrkesinspektionens kännedom hafva under året kommit 10 658 olycksfall i arbete, däraf 79 med dödlig utgång, inom samtliga till yrkesinspektionens verksamhet hörande industriella anläggningar.

På de olika distrikten fördela de sig sålunda:

i Härnösands distrikt	1 590,	däraf	med	dödlig	utgång	8
i Gäfle »	1 910,	»	»	»	»	21
i Stockholms »	1 018,	»	»	»	»	3
i Örebro »	1 266,	»	»	»	»	5
i Linköpings »	449,	»	»	»	»	6
i Jönköpings »	620,	»	»	»	»	5
i Göteborgs »	1 562,	»	»	»	»	14
i Malmö »	2 215,	»	»	»	»	16
inom sprängämnesindustrien	28,	»	»	»	»	1
Summa	10 658,	däraf	med	dödlig	utgång	79

Yrkessjukdomar. Under år 1911 har ej inträffat något fall af fosfornekros bland arbetare inom fosfortändsticksindustrien.

Minderåriga. Enligt hvad som kommit till yrkesinspektörernas kännedom, hafva under år 1911 minderåriga arbetare haft anställning vid 3 983 sådana arbetsställen, där lagen angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke ägt tillämpning. Från 3 950 af dessa arbetsställen hafva föreskrifna registerböcker inkommit till vederbörande yrkesinspektör.

Af den å sid. 1034—1035 införda tabellen, hvilken utgör ett sammandrag af uppgifterna i samtliga inkomna registerböcker, inhämtas bland annat, att sammanlagda antalet minderåriga arbetare, som under år 1911 någon längre eller kortare tid sysselsatts vid omförmälda arbetsställen, utgjort 59 414, hvaraf 41 537 manliga och 17 877 kvinnliga. I tabellen äro dessa minderåriga fördelade dels på industrigrupper, dels ock på de olika åldersklasser, hvilka i ett eller annat afseende äro i nyss nämnda lag föremål för särskilda bestämmelser.

Af samma skäl, som redan i föregående årsberättelser anförts, omfattar här ofvan angifna antal minderåriga arbetare ej allenast det största antal, som under året *samtidigt* sysselsatts vid hithörande arbetsställen, utan inrymmas jämväl i denna summa alla de minderåriga, som under året en eller flera gånger bytt anställning. Med anledning häraf torde det få anses vanskligt, för att ej säga omöjligt, att noggrant angifva det största antal minderåriga, som under året samtidigt sysselsatts i industriellt yrke. Af tabellen inhämtas emellertid, att antalet af de vid årets slut i arbete kvarstående minderåriga uppgick till 36 038, men måste detta antal anses vara betydligt mindre än det högsta antalet samtidigt arbetande, då bland annat vid denna tidpunkt af året flertalet af de i säsongarbete sysselsatta minderåriga äro ur registerböckerna afförda.

Hvad angår öfverträdelser af minderårighetslagen, hafva 239 yrkesidkare anmälts till åtal härför, och äro här nedan de därvid anmälda förseelserna fördelade efter de paragrafer af lagen, mot hvilka de ägt rum:

2 §	rörande felande intyg	96
2 § och 8 §, 2 mom.	rörande olaglig ålder	16
3 §	rörande olaglig arbetstid	77
4 §	» raster	5
5 §	» olaglig arbetstid	10
6 och 10 §§	rörande minderårigas skötande af ångpannor m. m.	6
8 §, 1 mom.	rörande olaglig arbetstid	3
12 §	rörande registerbok	106
14 §	» underlåtelse att göra anmälan	43
17 §	» anslags uppsättande	17
	Summa	379

Af tabellen å sid. 1034—1035 framgår vidare, att under år 1911 37 971 minderåriga undergått föreskrifven läkarebesiktning.

Af anförda tabell inhämtas jämväl, att utaf de minderåriga arbetare, som undergått besiktning, 81 af besiktningsläkarna meddelats förbud att fortsätta i arbete och 501 blifvit förflyttade till lättare arbete.

Anmälan till Konungens befallningshafvande. I 132 särskilda fall har yrkesinspektör under året gjort anmälan hos Konungens befallningshafvande för att få föreslagna skyddsanordningar genomförda. Af dessa anmälningar hafva 3 gjorts i Stockholms, 1 i Linköpings, 1 i Jönköpings, 125 i Göteborgs, (till största delen gällande ångpannebesiktningar) och 2 i Malmö distrikt.

Yrkeshemligheter. Undantagande af arbetsplats från besiktning af vederbörande yrkesinspektör på den grund, att industriidkare önskat bevara vissa yrkeshemligheter, har förekommit i 2 fall, hvaraf det ena i Örebro och det andra i Göteborgs distrikt.

Yrkesinspektionens öfriga verksamhet. Någon gemensam öfverläggning mellan samtliga yrkesinspektörer har icke under år 1911 ägt rum.

Däremot hafva på kallelse af Kommerskollegium yrkesinspektörerna i Göteborgs och Malmö distrikt sammanträdt i Stockholm under 6 dagar inför föredraganden af ärenden rörande fabriker och handtverk för att upprätta förslag till cirkulär angående skydd vid transmissioner.

Under året hafva yrkesinspektörerna i Stockholms och Göteborgs distrikt med statsunderstöd företagit utländska studieresor, den förre till hygieniska utställningen i Dresden, den senare för att studera de åtgärder, som i Belgien, Tyskland och Österrike vidtagits till förekommande af ögonskador inom stenindustrien.

Sammandrag af uppgifter rörande minderåriga ar-

1. Industrigrupper.	2. Antal arbetsställen, vid hvilka minderåriga sysselsatts.	3. Antal registerförda under 12 år. § 8 mom. 2. M.	4. Kv.	5. 12—13 år. §§ 2 och 3. M.	6. Kv.
1. Stenindustri	372	9	1	248	55
2. Kol- och torfindustri	29	—	—	4	—
3. Malmförädlingsindustri	41	—	—	4	—
4. Metallindustri	896	—	—	90	6
5. Varf och skeppsbyggeri	21	—	—	2	—
6. Träindustri	941	126	—	471	4
7. Textilindustri	285	1	1	192	162
8. Skinn- och läderberedningsindustri	23	—	—	1	—
9. Beklädnadsindustri	201	—	—	21	23
10. Sadelmakeri	16	—	—	1	—
11. Närings- och njutningsämnesindustri	293	—	—	13	20
12. Pappersindustri	631	—	—	46	26
13. Kemisk-teknisk industri	158	—	—	42	35
14. Målnings- och impregneringsindustri	20	—	—	4	—
15. Elektrisk belysningsindustri och kraftstationer	5	—	—	—	—
16. Tvättinrättningar och ångkraftstationer	18	—	—	—	—
Tillsammans	**3 950**	**136**	**2**	**1 139**	**331**
Däraf för Härnösands distrikt	292	99	—	254	—
» » Gäfle »	444	19	—	170	11
» » Stockholms »	436	—	—	69	40
» » Örebro »	588	3	—	101	15
» » Linköpings »	411	1	—	137	55
» » Jönköpings »	416	3	1	120	33
» » Göteborgs »	744	4	1	213	139
» » Malmö »	582	7	—	72	35
» sprängämnestillverkningen	37	—	—	3	3

betare anställda i industriellt yrke under år 1911.

7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.
minderåriga af åldern					Antal vid årets slut kvarstående minderåriga.		Af besiktningsläkare undersökta minderåriga.					
13—18 år. § 3.		14—18 år. § 8 mom. 1.	Summa minderåriga.				Antal besiktigade.		Antal tilldelade lättare arbete.		Antal förbjudna att fortsätta arbeta.	
M.	Kv.	M.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.
3 482	813	167	3 906	869	2 328	532	2 739	500	38	4	8	1
169	10	—	173	10	63	30	85	4	2	—	—	—
282	—	92	378	—	264	—	260	—	7	—	—	—
10 013	540	741	10 844	546	7 331	371	7 110	349	140	1	22	—
214	—	—	216	—	128	—	119	—	—	—	—	—
10 720	487	872	12 189	491	5 893	316	8 525	340	141	6	15	2
3 883	5 905	—	4 076	6 068	2 599	3 800	2 466	3 622	11	18	2	1
127	12	—	128	12	75	7	79	7	—	—	—	—
1 571	3 258	—	1 592	3 281	1 011	1 954	985	1 870	10	17	2	1
110	17	—	111	17	77	14	66	10	—	—	—	—
1 149	2 015	—	1 162	2 035	660	1 207	637	1 126	1	12	3	5
4 153	2 564	575	4 774	2 590	3 254	1 601	3 163	1 526	50	24	13	3
1 795	1 761	3	1 840	1 796	1 189	1 151	1 080	1 109	10	8	2	—
111	20	—	115	20	62	9	60	11	—	—	—	—
3	—	—	9	—	7	—	8	—	—	—	—	—
24	142	—	24	142	21	84	22	93	—	1	—	1
37 812	**17 544**	**2 450**	**41 537**	**17 877**	**24 962**	**11 076**	**27 404**	**10 567**	**410**	**91**	**67**	**14**
4 787	109	561	5 701	109	1 985	49	4 133	57	52	1	12	—
5 667	879	947	6 803	890	4 341	556	4 942	583	160	11	4	1
4 014	2 250	224	4 307	2 290	2 932	1 524	2 510	1 254	27	27	1	3
5 103	1 343	460	5 667	1 358	3 532	775	3 709	767	79	8	24	—
3 325	2 015	38	3 501	2 070	2 347	1 413	2 269	1 301	15	1	3	4
3 319	1 263	15	3 457	1 297	2 542	1 009	2 559	974	54	27	9	2
7 451	6 537	205	7 873	6 677	4 823	3 819	4 873	3 792	14	8	6	—
4 042	3 047	—	4 121	3 082	2 380	1 837	2 366	1 769	9	8	8	4
104	101	—	107	104	80	94	43	70	—	—	—	—

Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under år 1911.

I. Den industriella olycksfallsförsäkringen.

I Riksförsäkringsanstaltens berättelse af den 30 september 1912, afseende 1911 års verksamhet, meddelas dels uppgifter rörande den försäkringsverksamhet anstalten under året utöfvat, dels definitiva uppgifter om 1909 års försäkringar samt om de under försäkringstiden inträffade olycksfall, som berättigat till ersättning. Rörande 1909 års försäkringar hänvisas till de tabeller, som åtfölja anstaltens berättelse.

Under år 1911 har Riksförsäkringsanstalten *afslutat* eller *förnyat* kollektiva *försäkringar* till ett antal af 5 045 med ett sammanlagdt provisionellt beräknadt antal årsarbetare af 87 112. Dessutom hafva 195 arbetare begagnat sig af den enskild arbetare medgifna rätten att erhålla försäkring i Riksförsäkringsanstalten. Härtill komma de, hvilka försäkrat sig med rätt till endast sjukhjälp.

Vid 1911 års utgång utgjorde antalet gällande kollektiva försäkringar 4 157 med ett antal årsarbetare af 80 536, provisionellt beräknadt. Antalet enskildt försäkrade arbetare uppgick vid årets slut till 168. För genom olycksfall i arbete skadade arbetare, hvilka icke varit i Riksförsäkringsanstalten försäkrade, hafva *lifräntor* inköpts i 93 fall. Beträffande skadans beskaffenhet jämte invaliditetsgraden hänvisas till den berättelsen åtföljande tabellen.

Sammanlagda antalet af i Riksförsäkringsanstalten för skadade arbetare inköpta lifräntor, som fortfarande gällde vid 1911 års slut, uppgick till 1 427.

För *änkor* och *barn* efter genom olyckshändelse aflidna arbetare, som icke varit försäkrade i Riksförsäkringsanstalten, hafva i 15 fall inköpts *lifräntor*, omfattande 14 änkor och 28 barn. Vid årets slut utgingo dylika lifräntor till 219 änkor och 337 barn.

Sammanlagda antalet af invalider och efterlefvande, som på grund af lifränteinköp voro berättigade att uppbära lifränta från Riksförsäkringsanstalten, uppgick vid 1911 års slut till 1 983.

Under år 1911 *anmäldes* hos Riksförsäkringsanstalten 5 498 olycksfall, som drabbat i anstalten försäkrade arbetare.

Af de anmälda olycksfallen hafva 167 inträffat under år 1910 och 5 331 under år 1911. Beträffande 13 af olycksfallen från år 1910 och 96 från år 1911 blefvo ersättningsanspråken afslagna. Dessutom hafva i 71 fall ersättningsanspråken för olycksfall, hvilka inträffat under år 1911, återkallats. Af de af anstalten under året ersatta olycksfallen härröra 147 fall från år 1910 och 4 479 fall från år 1911. Vid årets slut kvarstodo såsom oafgjorda 7 ersättningsanspråk med anledning af olycksfall under år 1910 och 685 under år 1911.

Af de under år 1910 anmälda olycksfall, hvilka med hänsyn till ersättningsfrågan ännu vid nämnda års slut voro oafgjorda, hafva 323 under år 1911 föranledt beslut om ersättning. Riksförsäkringsanstalten har således under år 1911 i 4 949 fall beviljat ersättning för skada till följd af olycksfall, som träffat i anstalten försäkrade arbetare. Af dessa har i 91 fall ersättning utgått till följd af skada genom olycksfall *utom* arbetet.

Af ofvannämnda 4 949 fall har ersättning i 4 640 (93·8 %) lämnats för öfvergående skada, i 255 fall (5·1 %) i anledning af invaliditet samt i 54 fall (1·1 %) på grund af dödsfall.

I 4 626 af de 4 640 fall, då ersättning för öfvergående skada beviljades under redogörelseåret, hade ersättningen upphört vid årets slut, men i 14 fall utgick den fortfarande. Af de 255 olycksfall, som medfört invaliditet, hafva 215 jämväl under året föranledt sjukhjälp, hvilket äfven varit fallet vid 7 af de ofvan uppgifna 54 fall, som medfört döden.

Sammanlagda antalet fall, i hvilka Riksförsäkringsanstalten under år 1911 tillerkänt den skadade sjukhjälp, hvilken vid årets slut upphört att utgå, uppgick således till 4 862. Därvid har i 65 fall ersättning utgått först fr. o. m. sextioförsta dagen efter olycksfallet, men i de öfriga 4 797 jämväl under karenstiden.

Såsom af Riksförsäkringsanstaltens berättelse för år 1910 framgår, utgick vid detta års slut fortfarande sjukhjälp i 33 fall. Af dessa utgick i 2 fall sjukhjälp ännu vid 1911 års utgång.

Som ofvan nämnts, har under år 1911 i 255 fall invaliditetsränta tillerkänts skadade arbetare på grund af genom olycksfall uppkommen, för framtiden bestående skada. Af dessa har i 174 fall invaliditetsräntan kunnat fastställas definitivt, men i 81 fall endast på viss tid. Dessa lifräntor härröra från olycksfall, af hvilka 3 inträffat under år 1908, 7 under år 1909, 85 under år 1910 samt 160 under år 1911.

Riksförsäkringsanstalten har med stöd af bestämmelserna i 21 § af lagen den 5 juli 1901 till lifräntetagaren i 16 fall en gång för alla utbetalat ett belopp, motsvarande lifräntans kapitalvärde.

Sammanlagda antalet af de vid 1911 års slut gällande invaliditetsräntor, som af Riksförsäkringsanstalten tillerkänts hos densamma försäkrade arbetare, uppgick till 1 183.

Under år 1911 har Riksförsäkringsanstalten beviljat ersättning för 54 *dödsfall*, hvilka i 29 fall endast föranledt begrafningshjälp, men i 25 fall äfven lifränta. Dessa lifräntor omfattade 73 personer, nämligen 22 änkor och 51 barn. Antalet lifräntetagare på grund af dödsfall genom olyckshändelse bland i Riksförsäkringsanstalten försäkrade arbetare uppgick vid 1911 års slut till 411.

Sammanlagda antalet af invalider och efterlefvande, som på grund af försäkringar i Riksförsäkringsanstalten voro till lifräntor berättigade, uppgick vid 1911 års utgång till 1 594.

Hela antalet lifräntetagare på grund af såväl försäkringar som lifränteinköp var vid samma tidpunkt 3 577.

Riksförsäkringsanstalten har under år 1911 i sammanlagdt 440 fall afgifvit *utlåtanden* rörande skador, som drabbat i anstalten icke försäkrade arbetare. Därvid har i 394 fall utlåtande begärts på grund af öfverenskommelse mellan arbetsgifvare och arbetare, i 21 fall af domstol samt i 25 fall af annan statsmyndighet än domstol.

Dessutom har Riksförsäkringsanstalten i 11 fall afgifvit utlåtande, huruvida det arbete, hvari den skadade vid olycksfallet var stadd, varit sådant, som afses i lagen den 5 juli 1901.

Det *ekonomiska resultatet* af Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under år 1911 framgår af nedanstående tablå, hvilken kompletterats på samma sätt som vid redogörelsen för 1909 års verksamhet.[1]

Inkomster.	Kr.	*Utgifter.*	Kr.
Premier (reglerade) för försäkringar	518 148·75	Utbetald sjukhjälp	145 503·48
Kapitalvärden af inköpta lifräntor	166 882·80	Utbetald begrafningshjälp	3 480·00
Räntor och kursvinster	208 102·79	Utbetalda kapitalbelopp	9 975·10
Statsbidrag ur »arbetarförsäkringsfonden» till täckande af förvaltningskostnaderna	137 327·98	Utbetalda lifräntebelopp	258 568·80
		Tillökning i de vid årets slut utanordnade men ej utbetalda ersättningsbelopp och regleringspremier	252·29
		Afsättning till premiereservfonden	8 000·00
		Afsättning till lifräntereservfonden	359 714·65
		Afsättning till ersättningsreservfonden	80 000·00
		Afsättning till säkerhetsfonden . .	27 640·02
		Förvaltningskostnader	137 327·98
Summa	**1 030 462·32**	*Summa*	**1 030 462·32**

Häraf framgår, att verksamheten under året lämnat ett öfverskott af 27 640·02 kr., hvilka tillförts säkerhetsfonden.

Förvaltningskostnaderna hafva uppgått till 137 327·98 kr., hvaruti ingå anstaltens kostnader för såväl den industriella olycksfallsförsäkringen som för dess bestyr med fiskares olycksfallsför-äkring. I detta belopp ingå kostnader för samtliga ortsombud med 32 209·94 kr.

Postsparbankens kostnader för den industriella olycksfallsförsäkringen hafva uppgått till 14 709·16 kr. samt för dess befattning med fiskarförsäkringen till 196·01 kr. eller tillsammans 14 905·17 kr. Totala förvaltningskostnaderna för den af staten bedrifna grenen af olycksfallsförsäkringsverksamheten uppgick sålunda till 152 233·15 kr. eller till 18·5 % af årsinkomsten i premier och inköpta lifräntor ökad med förvaltningskostnaderna samt till 36·4 % af under året utbetalad olycksfallsersättning.

Anstaltens tillgångar och skulder framgå af följande balansräkning för den 31 dec. 1911.

[1] Se »Medd.» årg. 1912, h. 3, s. 247.

Tillgångar.	Kr.	*Skulder.*	Kr.
Kontant behållning	40 967·46	Förskott af postsparbanken	43 544·59
Fordran af Postverket	12 316·63	Utanordnade, men ej utbetalda ersättningsbelopp och regleringspremier	3 377·80
Obligationer	3 378 840·98	Balanserade premier till 1912 . . .	8 936·25
Utlämnade lån till kommuner . . .	869 058·07	Premiereservfond	132 000·00
Utlämnade inteckningslån	455 000·00	Ersättningsreservfond	280 000.00
Upplupna, ej förfallna räntor . . .	64 652·22	Liftäntereservfond	4 053 182·05
Oregleradt mellanhafvande med fiskarförsäkringen	4·98	Säkerhetsfond	299 799·65
Summa	4 820 840·34	*Summa*	4 820 840·34

II. Försäkring för fiskare.

Denna gren af Riksförsäkringsanstaltens verksamhet, hvilken som bekant tog sin början med 1909 års ingång, har under år 1911 rönt en rätt betydlig tillväxt, i det antalet försäkrade fiskare ökats från 1 158 år 1910 till 1 430. Då emellertid fiskarenas antal i Sverige enligt Kungl. propositionen angående beredande af olycksfallsersättning åt fiskare utgör c:a 17 000, framgår, att denna gren af olycksfallsförsäkringen i motsats till den industriella hittills vunnit föga anslutning. Den förra är ju också helt och hållet frivillig, under det den industriella olycksfallsförsäkringen i viss mån framtvingas genom den ersättningsplikt, som enligt lag i regel åligger industriens arbetsgifvare.

Af de under året afslutade fiskarförsäkringarna berättigade 71 till s. k. lagersättning med den utsträckning däruti,[1] som särskildt tillkommer fiskare enligt kungörelsen den 2 okt. 1908, 1 103 till ersättning äfven fr. o. m. 15:e dagen, 52 fr. o. m. 4:e dagen samt 204 fr. o. m. 1:a dagen efter läkarbehandlingens början. Dessutom har försäkring i 388 fall meddelats för olycksfall *utom* arbete.

Af under år 1911 anmälda 62 olycksfall inträffade 6 under år 1910. Härjämte hafva i 5 fall anspråk på ersättning framställts på grund af uppgifven sjukdom, såsom hjärnblödning, hjärtförlamning, ledgångsreumatism och öroninflammation utan samband med olycksfall, hvilka följaktligen ej berättigat till ersättning.

Af anmälda 62 olycksfall har i 48 fall ersättning beviljats, hvaremot anspråken i 1 fall afslagits och i 1 fall återkallats. I återstående 12 fall var ersättningsfrågan vid årets slut ännu ej pröfvad.

Af de 6 under år 1909 och 1910 anmälda olycksfallen, beträffande hvilka ersättningsfrågan vid 1910 års slut ännu ej pröfvats, hafva 2 under år 1911 föranledt beslut om ersättning. Dessutom hafva 2 under år 1910 pröfvade fall ånyo upptagits till behandling, hvarvid ersättning beviljats.

[1] Ersättning utgår vid dödsfall genom olyckshändelse i arbete, då den aflidne icke efterlämnar änka eller barn, med visst belopp till efterlefvande föräldrar och syskon, som varit af den aflidne ekonomiskt beroende.

I 2 af ofvannämnda fall har på grund af försäkring enligt 5 § i kungl. kungörelsen den 2 oktober 1908 ersättning utgått vid olycksfall utom fiskaryrket.

På grund af inträffade olycksfall har Riksförsäkringsanstalten beviljat endast sjukhjälp i 46 fall, sjukhjälp och invaliditetsersättning i 4 fall samt dödsfallsersättning i 2 fall.

De ofvan nämnda 4 lifräntorna hafva beräknats efter en invaliditetsgrad af resp. 10, 15, 25 och 30 %. Antalet vid 1910 års slut utgående lifräntor till fiskare utgjorde 8, men under år 1911 har en lifräntetagare så förbättrats, att lifräntan förklarats icke längre skola utgå. Såsom ersättning i anledning af dödsfall hafva beviljats, förutom begrafningshjälp, lifräntor till 2 änkor och 5 barn. Vid 1910 års slut utgingo 3 lifräntor, men under år 1911 har en lifräntetagare aflidit, hvarför antalet lifräntetagare alltså vid 1911 års slut uppgick till 9.

Fiskarförsäkringens räkenskaper omfatta dels försäkringen mot olycksfall under utöfning af fiskaryrket enligt § 1—3 i Kungl. kungörelsen den 2 okt. 1908, dels försäkring med rätt till ersättning under karenstiden samt vid olycksfall utom arbete enligt §§ 4 och 5 i samma kungörelse.

Samtliga medel till fondernas täckande förvaltas af Postsparbanken.

Af räkenskaperna framgår, att försäkringsrörelsen, med en årspremie af 5·50 kr., gått med en förlust af 1 277·10 kr., hvilken täckes af statsmedel, såsom ock Riksförsäkringsanstaltens och Postsparbankens förvaltningskostnader.

Hvad däremot beträffar karensförsäkring och försäkring mot olycksfall utom arbete, har årets verksamhet, bortsedt från förvaltningskostnaderna, lämnat en behållning af 20·78 kr., hvilken tillförts säkerhetsfonden.

Fiskarförsäkringens samtliga tillgångar utgjorde vid 1911 års slut 24 588·16 kr., hufvudsakligen placerade i räntebärande obligationer.

III. Ersättning vid kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Med åberopande af Kungl. förordningarna den 18 juni 1909 om ersättning i anledning af kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, samt angående tillämpning af denna förordning hafva under år 1911 149 ersättningsanspråk framställts. Vid 1910 års slut voro 12 ärenden af ifrågavarande art under utredning. Alltså har anstalten haft till behandling 161 ärenden om ersättning i anledning af kroppsskada eller sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring. Af dessa har 1 återkallats, 41 hafva afslagits samt 20 voro vid årets slut ännu under utredning. Återstående 99 hafva föranledt beslut om ersättning.

Af dessa 99 ersättningar hafva 23 utgått på grund af öfvergående nedsättning i arbetsförmågan, hvilken i 15 fall härrörde af olycksfall samt i 8 fall af sjukdom; 60 ersättningar hafva utgått på grund af invaliditet, hvilken i 32 fall förorsakats af olycksfall och i 28 fall af sjukdom; 16 ersättningar hafva utgått till följd af dödsfall, hvaraf 6 förorsakats af olyckshändelse samt

10 af sjukdom. Af de lämnade invaliditetsersättningarna hafva 5 fall och af de lämnade dödsfallsersättningarna 3 fall äfven varit förbundna med sjukhjälpsersättning. Dessutom har Riksförsäkringsanstalten i 2 fall, i hvilka invalidlifränta redan blifvit tillerkänd, beslutit att sjukhjälp skulle under viss tid utgå i stället för lifränta. Alltså har sjukhjälp i anledning af kroppsskada eller sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring, under året tillerkänts i sammanlagdt 33 fall, af hvilka i 32 fall sjukhjälpen vid årets slut upphört att utgå och 1 vid nämnda tid fortfarande utgick.

Invaliditetsräntor hafva under året beviljats i 60 fall, hvaraf 17 äro definitiva och 43 tillfälliga.

De sjukdomar, hvilka föranledt beviljande af invaliditetsräntor, hafva varit i 13 fall lungtuberkulos, i 11 fall hjärtfel såsom följd af reumatism, difteri m. m., i 2 fall lunginflammation, i 1 fall njurinflammation samt i 1 fall barnförlamning.

Vid 1910 års slut uppgick antalet utgående lifräntor till 16. Under år 1911 har icke någon af dessa upphört att utgå, hvadan sammanlagda antalet lifräntetagare vid 1911 års utgång utgjorde 76.

Dödsfallsersättningarna hafva i 6 fall föranledts af olycksfall och i 10 fall af sjukdom. Hvad olycksfallen angår har dödsorsaken varit i 3 fall drunkning, i 2 fall öfverkörning eller öfverridning och i 1 fall ett bajonettstygn. De sjukdomar som medfört döden, hafva varit i 3 fall lungtuberkulos, i 2 fall lunginflammation, i 2 fall nervfeber, i 1 fall hjärninflammation, i 1 fall varbildning i hjärnan efter varig inflammation i mellanörat och i 1 fall barnförlamning.

Ersättningen har i 11 fall endast bestått i begrafningshjälp, men i 5 fall därjämte af lifräntor till den aflidnes anhöriga. Beträffande sistnämnda 5 fall hafva lifräntor medgifvits i 1 fall åt änka och ett barn, i 1 fall åt föräldrar, i 1 fall åt moder, i 1 fall åt två barn och i 1 fall åt ett barn. Antalet lifräntor, som under år 1911 beviljats, uppgick alltså till 7. Vid 1910 års slut utgick en sådan lifränta. Under år 1911 har icke någon dödsfallslifränta upphört. Alltså utgjorde sammanlagda antalet dylika lifräntor vid 1911 års slut 8.

De under året beviljade ersättningarna motsvara följande kostnad:

	Kronor.
Sjukhjälpsersättningar	4 081·50
Invaliditetsersättningar:	
a) utbetalda belopp	8 705·57
b) beviljade lifräntors kapitalvärde	305 000·00
Dödsfallsersättningar:	
a) utbetaladt belopp	1 789·75
b) beviljade lifräntors kapitalvärde	15 000·00
Summa	**334 576·82**

Till bestridande af Riksförsäkringsanstaltens kostnader med anledning af dess befattning med ifrågavarande militärersättningsfrågor har K. Maj:t anvisat 4 200·00 kr. Förvaltningskostnaderna hafva under året uppgått till 4 220·66 kr.

I. Sjukförsäkring.

		Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
1	Tyskland.	Obligatorisk försäkring . (Riksförsäkringsordningen d. 19/7 1911; träder i kraft d. 1/1 1914.)	Alla lönarbetare och biträden (de senare med högst 2 250 kr. årsinkomst) samt arbetare inom hemindustrien.	Ortssjukkassor (grundade på ömsesidighet och självstyrelse). Därjämte: hjälpkassor (försäkringsföreningar grundade på ömsesidighet).
		Frivillig försäkring . .	Icke försäkringspliktiga arbetare, biträden, arbetsgifvares anhöriga och mindre företagare (med högst 2 250 kr. årsinkomst).	——
		Statistik (1910)	65 mill. inv. — 16·5 mill. lönarbetare.	23 009 kassor. — 14 mill. försäkrade (efter ikraftträdandet af andra boken i riksförsäkringsordningen c:a 10 000 kassor. — 20 mill. försäkrade).
2	Österrike.	Oblig. försäkr. (Lag d. 30/3 1888) .	Arbetare och förmän inom näringsyrkena.	Såsom 1.
		Friv. försäkr. (Lag d. 30/3 1888) .	Jordbruket och hemarbetet.	
				Därjämte: fria hjälpkassor.
		Statistik (1909)	27·8 mill. inv. — 10 mill. lönarbetare.	Förutom 140 broderskapskassor 3 347 kassor. — 3·34 mill. medlemmar.
3	Ungern.	Oblig. försäkr. (Lag XIX 1907) . .	Inom industrien och handeln anställda med högst 1 800 kr. årsinkomst.	Såsom 1. Dessutom landskassa för sjuk- och olycksfallsförsäkring (se II: 3).
		Friv. försäkr. (Lag XIX 1907) . .	Jordbruket, hemarbetet, husligt arbete och andra icke försäkringspliktiga.	
		Statistik (1909)	21 mill. inv. — 3·2 mill. lönarbetare.	182 kassor. — 0·9 mill. medlemmar.
4	Italien.	Frivillig försäkring . . . (Lag d. 15/4 1886.)	Arbetare inom alla näringsgrenar.	Registr. (självhjälps-föreningar) med / Fria utan vissa förmåner.
				6 535 föreningar. — 1 mill. medlemmar.
		Obligatorisk försäkring . (Lag d. 17/7 1910.)	Kvinnl. arbetare i åldern 15 till 50 år.	Statliga moderskapskassor.
		Statistik (1911)	34·7 mill. inv. — 10·5 mill. lönarbetare.	

[1] Utgör en öfversättning af en sammanställning af hufvudbestämmelserna i gällande socialförsäk- i »Sonderbeilage zum Reichs-Arbeitsblatte» n:r 12, december 1912. — Samtliga i tabellen förekommande

i Europa. [1]

I. Sjukförsäkring.

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.	
Arbetare $^2/_3$ } i % Arbetsgifvare $^1/_3$ af lönen. Arbetsgifvare till medlemmar i hjälpkassor betala sina bidrag till vederbörande sjukkassor. Bidrag uteslutande från de försäkrade. 357·7 mill. kr. (pr försäkringstagare 25·5 kr.).	a) Fri vård jämte full kontant sjukhjälp (50 % af lönen) eller fri sjukhusvård jämte half kontant sjukhjälp till anhöriga. } för 26 veckor. b) Samma förmåner för barnsängskvinnor under 8 veckor. c) Begrafningshjälp (20 dagars lön). Höjning af dessa ordinarie prestationer genom tilläggsförsäkring tillåten. 321·7 mill. kr. { pr $\frac{\text{sjukdomsfall } 56{\cdot}4}{\text{sjukdag } 2{\cdot}9}$ kr. }	Kostnadsfritt. (Försäkringsstyrelse, öfver försäkringsstyrelse, riks- — lands- — försäkringsstyrelse med försäkrade och arbetsgifvare paritetiskt representerade. Endast öfverförsäkringsstyrelsen pålägger den förlorande parten en afgift af 0·90 till 18 kr.)	Tyskland. 1
(ökade kostnader efter ikraftträdandet af 2:dra boken af riksförsäkringsordningen c:a 54 mill. kr. årligen).			
Såsom 1. Utan bidrag från arbetsgifvare. 57·6 mill kr. (pr försäkringstagare 17·3 kr.).	Såsom 1, dock { utgår sjukhjälp under 20 veckor, moderskapshjälp under 4 veckor, kontant sjukhjälp = 60 % af den vanliga dagaflöningen på orten. Höjning af dessa minimiprestationer tillåten. 50·6 mill. kr. { pr $\frac{\text{sjukdomsfall } 28{\cdot}10}{\text{sjukdag } 1{\cdot}63}$ kr. }	Såsom 1 (skiljedomstol).	Österrike. 2
Såsom 1, dock bestridas försäkringsbidragen till hälften hvardera af arbetare och arbetsgifvare. 14·8 mill. kr. (pr försäkringstagare 16·2 kr.).	Såsom 1, dock utgår sjukhjälp under 20 veckor, moderskapshjälpen under 6 veckor. Fri vård för familjemedlemmar. Höjning af dessa minimiprestationer tillåten. 12·9 mill. kr. { pr $\frac{\text{sjukdomsfall } 39{\cdot}83}{\text{sjukdag } 2{\cdot}37}$ kr. }	Såsom 1 (skiljedomstol och arbetarförsäkringsstyrelse m. arbetare och arbetsgifvare paritetiskt representerade).	Ungern. 3
(Statsbidrag.) 6·75 mill. kr. (pr försäkringstagare 6·75 kr.). Kvinnl. arbetare mellan 15 och 20 år 0·36 kr., mellan 20 och 50 år 0·72 kr. årligen. Arbetsgifvare samma afgifter. Statsbidrag: 7·20 kr. för hvarje moderskap.	Regleras genom resp. stadgar, vanligen dock endast kontant sjukhjälp och begrafningshjälp, icke läkarvård eller sjukhusvård. 3·6 mill. kr. (pr medlem 3·6 kr.). Moderskapshjälp 28·80 kr. (däraf statsbidrag 7·20 kr.).	—	Italien. 4

ringslagstiftning i vissa europeiska stater, utarbetad af Kaiserl. Statistisches Amt i Berlin och införd belopp äro evalverade från tyskt mynt.

I. Sjukförsäkring (forts.).

	Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
5 Frankrike.	Frivillig försäkring. . . (Lag d. 15/7 1850, 1/4 1898.)	Såsom 4.	Såsom 4. 22530 självhjälpsföreningar — $\frac{4{\cdot}4}{0{\cdot}5}$ mill. $\frac{\text{aktiva}}{\text{hedersmedlemmar}}$.
	Obligatorisk försäkring . (Lag d. 29/6 1894.)	Grufarbetare och -personal (med högst 1 800 kr. årsinkomst).	199 grufkassor. — 205 000 medlemmar.
	Statistik (1911)	40 mill. inv. — 10 mill. lönarbetare.	
6 Belgien.	Frivillig försäkring. . . (Lag d. 3/4 1851, 23/6 1894, 19/3 1898.)	Såsom 4.	Såsom 4.
	Statistik (1910)	7·4 mill. inv. — 2·1 mill. lönarbetare.	3550 självhjälpsföreningar. — 420 000 medl.
7 Storbritannien.	Obligatorisk försäkring . (Lag d. 16/12 1911).	Alla arbetare och biträden (de senare med högst 2 938 kr. årsinkomst).	Af staten godkända föreningar och postkassor.
	Frivillig försäkring. . .	Icke försäkringspliktiga med högst 2938 kr. årsinkomst.	—
	Statistik (1911)	45·2 mill. inv. — 14 mill. lönarbetare.	Noggrannare statistik saknas. — C:a 14·7 mill. försäkringspliktiga personer.

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.	
Såsom 4. 36·9 mill. kr. (pr medlem 8·50 kr.). Såsom 1.	Såsom 4 (äfven ålderdoms- och invaliditets-understöd för de flesta medlemmar; 227 000 understödstagare — 14·6 mill. kr. utbetalas i dylika understöd. 21·6 mill. kr. till 578 000 sjuka, pr sjukdomsfall 36 kr. Såsom 4.	——	Frankrike. 5
Såsom 4. 3·4 mill. kr. (pr medlem 8·1 kr.).	Såsom 4 (vanligen äfven läkarvård och läkemedel). (Betr. invaliditetsunderstöd se III:6.) 3·2 mill. kr. $\left\{\text{pr } \frac{\text{sjukdomsfall } 32{\cdot}4}{\text{sjukdag } 1{\cdot}44} \text{ kr.}\right\}$	Skiljedomstol eventuellt vanlig domstol.	Belgien. 6
(Statsbidrag.) Arbetare: manlig 30 öre kvinnlig 22 » Arbetsgifvare . . 22 » Staten . . . . . 15 » i veckan för försäkrad med en dagsförtjänst af mer än 2·25 kr. (Vid lägre lön höjda bidrag från arbetsgifvare och stat.) Bidrag från de försäkrade. Staten $^2/_3$ af bidraget.	a) Fri läkarvård och läkemedel. b) Kontant sjukhjälp (efter 26 bidragsveckor pr vecka 9·18 kr. för män, 6·88 kr. för kvinnor) högst 26 veckor. c) Invalidränta (efter 104 bidragsveckor, pr vecka 4·59 kr.) vid arbetsoförmåga intill återställelse eller till 70 års ålder. d) Moderskapshjälp (efter 26, vid frivillig försäkring 52 bidragsveckor, 27·45 kr.) för försäkrade mödrar och icke försäkrade hustrur till försäkrade män. e) Fri anstaltsvård (vid tuberkulos eller andra särskilda sjukdomar) och annan sjukhusvård jämte understöd till anhöriga. Höjning af dessa ordinarie prestationer tillåten. Ingen kontant sjukhjälp vid självförvållad sjukdom. Minskning af dessa prestationer för personer, som häfta för bidrag. Lagen trädde i kraft den $^{15}/_7$ 1912.	Försäkringsstyrelsen, domstol, öfverrätt.	Storbritannien. 7

I. Sjukförsäkring (forts.).

		Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
8	Norge.	Obligatorisk försäkring. (Lag d. 18/9 1909, 1/4 1911.)	Arbetare och biträden inom alla näringsgrenar med en årsinkomst af högst 1 400 kr. i stad och 1 200 kr. på landet.	Såsom 1.
		Frivillig försäkring. . .	Icke försäkringspliktiga med $\frac{\text{årsinkomst}}{\text{förmögenhet}}$ högst $\frac{1\,000}{10\,000}$ kr. i stad och $\frac{800}{7\,000}$ kr. på landet.	Dessutom särskilda fabriks- och grufkassor tillåtna.
		Statistik (1910)	2·4 mill. inv. — 0·4 mill. lönarbetare.	685 kretssjukkassor. — 400 000 medlemmar.
9	Sverige.	Frivillig försäkring. . . (Lag d. 4/7 1910.)	Såsom 4.	Såsom 4.
		Statistik (1910)	5·5 mill. inv. — 1 mill. lönarbetare.	1884: 1 049 kassor, 138 726 medl.; 1909: 2 449 registr. kassor, 621 411 medl.
10	Danmark.	Frivillig försäkring. . . (Lag d. 12/4 1892.)	Obemedlade personer inom alla näringsgrenar.	Såsom 4.
		Statistik (1911)	2·8 mill. inv. — 0·5 mill. lönarbetare.	1885: 1 000 kassor, 140 000 medl.; 1910: 1 509 registr. kassor, 666 924 medl.
11	Finland.	Frivillig försäkring. . . (Förordn. d. 2/9 1897.)	Såsom 4.	Såsom 4.
		Statistik (1909)	3 mill. inv. — 0·5 mill. lönarbetare.	182 kassor. — 43 261 medlemmar.
12	Spanien.	Frivillig försäkring. . . (Lag d. 30/6 1887.)	Såsom 4.	Själfhjälpsföreningar och yrkesföreningar.
		Statistik (1910)	20 mill. inv. — 7 mill. lönarbetare.	1 200 själfhjälpsfören. — 70 yrkesfören.
13	Nederländerna.	Frivillig försäkring. . .	Såsom 4.	Fria sjukkassor.
		Statistik (1909)	5·9 mill. inv. — 1·5 mill. lönarbetare.	616 kassor. — 500 000 medlemmar.
14	Luxemburg.	Obligatorisk försäkring (Lag d. 31/7 1901, 21/4 1908.)	Arbetare och biträden (med högst 2 160 kr. årsinkomst) inom näringsyrkena och handeln.	Såsom 1. Därjämte: fria hjälpkassor.
		Statistik (1910)	260 000 inv. — 55 000 lönarbetare.	63 kassor. — 37 736 medlemmar.

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.		
(Statsbidrag.) Arbetare $^{6}/_{10}$ Arbetsgifvare $^{1}/_{10}$ Kommun $^{1}/_{10}$ Staten $^{2}/_{10}$ } af premien (i % af lönen).	a) Fri läkarvård och sjukersättning (60 % af genomsnittslönen) eller Fri sjukhusvård } under 26 veckor. b) Samma förmåner för barnsängskvinnor (6 veckor). c) Fri läkarvård för hustru och barn under 15 år. d) Begrafningshjälp = 25 dagars lön (högst 50 kr.).	Såsom 1. (Kommunal nämnd, Riksförsäkringsanstalten).	Norge.	8
Såsom 4. I genomsnitt pr medlem $\frac{6{\cdot}07}{9{\cdot}94}$ kr.	Såsom 4. Pr medlem $\frac{6{\cdot}30}{7{\cdot}67}$ kr., pr sjukdag $\frac{1{\cdot}08}{1{\cdot}31}$ kr.	(Tillsynsmyndighet och domstol.)	Sverige.	9
Såsom 4. I genomsnitt pr medlem $\frac{6{\cdot}75}{7{\cdot}53}$ kr.	Såsom 4. (Äfven läkare- och sjukhusvård.) Per medlem $\frac{6{\cdot}30}{12{\cdot}39}$ kr., pr sjukdag $\frac{1{\cdot}08}{2{\cdot}69}$ kr.	Såsom 1. (Sjukkasseinspektör och inrikesdepartementet.)	Danmark.	10
Såsom 4. I genomsnitt pr medlem 8·99 kr.	Såsom 4. Pr medlem 9·27 kr., pr sjukdag 1·68 kr.	—	Finland.	11
Såsom 4.	Såsom 4.	—	Spanien.	12
I genomsnitt pr medlem 7·8 kr.	Såsom 4 (vanligen äfven läkarvård och medicin, delvis också kontant sjukhjälp.)	—	Nederländerna.	13
Såsom 1. Utan bidrag frå arbetsgifvare. 1·29 mill. kr. — (pr försäkringstagare 34·0 kr.)	Såsom 1 dock utgår sjukhjälp under 13 veckor, moderskapshjälp under 4 veckor. Höjning af dessa minimiprestationer låten. 1·19 mill. kr. { pr sjukdomsfall 38·12 kr., sjukdag 3·13 kr. }	Såsom 1. (Tillsynsmyndighet och domstol.)	Luxemburg.	14

I. Sjukförsäkring (forts.).

		Beskaffenhet,	Omfattning.	Organisation.
15	Schweiz.	Frivillig försäkring. . . (Lag d. 13/6 1911.) (Obligatorisk försäkring för kantoner och kommuner tillåten.)	Alla statens medborgare.	Godkända sjukkassor.
		Statistik (1910)	3·8 mill. inv. — C:a 800 000 lönarbetare.	C:a 800 000 personer hafva möjlighet till försäkring.
16	Serbien.	Obligatorisk försäkring . (Näringslag d. 29/6 och 12/7 1910.)	Arbetare inom näringsyrkena och handel.	Landsförbund af lokala arbetarförsäkringskassor (grundade på ömsesidighet och självstyrelse). Dessutom: Broderskapskassor för grufarbetare och pensionsfonder vid statliga och privata företag.
		Frivillig försäkring . . .	Icke försäkringspliktiga (med högst 1 440 kr. årsinkomst).	— —
		Statistik (1910)	2·9 mill. inv. — C:a 56 000 lönarbetare.	
17	Grekland.	Ingen försäkring, frånsedt sjukförsörjning af sjömän (handels-		
		Statistik (1910)	2·7 mill. inv.	
18	Rumänien.	Obligatorisk försäkring . (Lag d. 27/1 1912.)	Arbetare inom näringsyrkena samt handtverksmästare.	Sjukförsäkringskassa. (Lokala organ: Yrkeskorporationer och fria hjälpkassor.)
		Statistik (1911)	7·07 mill. inv. — 250 000 lönarbetare.	C:a 141 000 försäkringspliktiga personer.
19	Ryssland.	Obligatorisk försäkring . (Lag 6/7 1912. Tiden för lagens ikraftträdande ännu ej fastställd.)	Arbetare inom näringsyrkena (fabriker, grufvor, bruk, enskilda järnvägar, spårvägar, inrikes sjöfart, med undantag af småföretag) i europeiska Ryssland och Kaukasus.	Lokala sjukkassor (grundade på ömsesidighet och självstyrelse).
			(Sjukförsäkring vid statsjärnvägarna genom särskild lag nyreglerad från 1/1 1913.)	
		Statistik (1910)	145·6 mill. inv. — 6·5 mill. lönarbetare.	C:a 4 000 sjukkassor, c:a 2·5 försäkringspliktiga personer.

i Europa.

I. Sjukförsäkring (forts.).

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.		
Såsom 4. Statsbidrag till manliga medl. 2·52 kr., till kvinnliga 2·88 kr.; statsbidrag till kassor, som jämte läkarvård och läkemedel lämna kontant sjukhjälp, 3·60 kr. pr år, samt pr barnsäng och amningspremie hvardera 14·40 kr. Arbetsgifvare kunna ej förpliktas att lämna bidrag.	a) Fri läkarvård och läkemedel eller kontant sjukhjälp (minst 0·72 kr. pr dag) } minst 180 dagar under loppet af 360 dagar. b) Samma förmåner för barnsängskvinnor (minst 6 veckor), dessutom i vissa fall amningspremie.	Domstol.	Schweiz.	15
Arbetare 1/2 } af premien. Arbetsgifvare 1/2 } Statsbidrag. Utan bidrag från arbetsgifvare.	a) Fri vård (äfven sjukhusvård) och kontant sjukhjälp efter graden af arbetsförmåga för de försäkrade och deras familjer. b) Samma understöd vid moderskap för försäkrade arbeterskor (12 veckor). I vissa fall begrafningshjälp.	Såsom 1. (Lokala *försäkringskassor*, territoriella förbund och ministern för allmänna ekonomiska ärenden.)	Serbien.	16
lagen) samt af gruf- och bruksarbetare (broderskapskassor).			Grekland.	17
Bidrag af arbetare, graderade efter löneinkomst, 4, 14, 22, 32, 43 öre pr vecka.	a) Fri läkarvård, läkemedel och kontant sjukhjälp (familjefäder 50 % af lönen, ungkarlar 35 %) eller Fri sjukhusvård och kontant sjukhjälp (familjefäder 25 % af lönen, ungkarlar 10 %). b) Moderskapshjälp (6 veckor). c) *Begrafningshjälp*, graderad efter löneinkomst, 43, 50, 58, 65, 72 kr.	Såsom 1. (Skiljedomstol, centralstyrelsens förvaltningsråd.)	Rumänien.	18
Arbetare 3/5 } i % af lönen. Arbetsgifvare 2/5 }	a) Fri vård, äfven sjukhusvård (af företagarna) högst 13 veckor b) Kontant sjukhjälp (1/2 högst 2/3 af lönen för arbetare med anhöriga, 1/4 högst 1/2 för ensamstående) under 26 veckor. c) Moderskapshjälp (högst 100 % af lönen) under 6 veckor. d) Begrafningshjälp (20 högst 30 dagars lön). Utsträckning af dessa prestationer till familjemedlemmar tillåten.	Försäkringsstyrelser, försäkringsråd och domstol.	Ryssland.	19

II. Olycksfallsförsäkring.

	Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
1 Tyskland.	Obligatorisk försäkring. (Riksförsäkringsordningen d. 19/7 1911; träder i kraft d. 1/1 1913.)	Arbetare och förmän (de senare med högst 4 500 kr. årsinkomst) inom näringsyrkena, jordbruket och sjöfarten.	Yrkesföreningar (grundade på ömsesidighet och självstyrelse). Dessutom särskilda organ för statens företag o. s. v.
	Genom särskild förordning	Försäkring för förmän med högre årsinkomst än 4 500 kr., mindre företagare samt arbetare inom hemindustrien tillåten.	
	Frivillig försäkring . . .	Företagare och icke försäkringspliktig personal.	
	Statistik (1910)	65 mill. inv. — 16·5 mill. lönarbetare.	114 föreningar (6·2 mill. företag, 24·2 mill. försäkrade.)
2 Österrike.	Obligatorisk försäkring. (Lag d. 28/12 1887, 20/7 1894, 8/2 1909.)	Arbetare och förmän (med högst 1 800 kr. årsinkomst) inom näringsyrkena (inklusive motordrift vid jordbruket).	Territoriella försäkringsanstalter (grundade på ömsesidighet och självstyrelse). Dessutom yrkeskassa för järnvägspersonal.
	Frivillig försäkring. . .	Företagare och icke försäkringspliktig personal (med högst 1 800 kr. årsinkomst).	
	Statistik (1909)	27·8 mill. inv. — 10 mill. lönarbetare.	7 territoriella försäkr.-anstalter: 546 000 företag — 3·71 mill. personer.
3 Ungern.	Obligatorisk försäkring. (Lag XIX 1907.)	Inom näringsyrkena anställda (med högst 1 800 kr. årsinkomst).	Landskassan (se I: 3). (Kretskassor: lokala organ.) 0·63 mill. försäkrade.
	Frivillig försäkring . .	Företagare och icke försäkringspliktiga personer samt (enligt I: 3) sjukförsäkringsberättigade (högst 1 800 kr.).	
	Obligatorisk försäkring. (Lag XVI 1900, XIV 1902, VIII 1912.)	Tjänstefolk och maskinarbetare anställda i jordbruk.	Landshjälpskassan (se III: 3). 0·53 mill. försäkrade.
	Frivillig försäkring . . .	Andra landtarbetare och mindre jordägare.	—
	Statistik (1909)	21 mill. inv. — 3·2 mill. lönarbetare.	
4 Italien.	Obligatorisk försäkring. (Lag d. 17/3 1898, 31/1 1904.)	Arbetare och förmän (med högst 1 530 kr. årsinkomst inom näringsyrkena, inklusive motordrift vid jordbruket).	Försäkring efter företagares fria val i stats-, ömsesidighets- eller privata försäkringsanstalter. C:a 1·8 mill. försäkrade.
	Obligatorisk försäkring. (Lag d. 14/7 1907.)	Arbetare och förmän i Siciliens svafvelgrufvor.	Såsom enligt lagarna d. 17/3
	Statistik (1911)	34·7 mill. inv. — 10·5 mill. lönarbetare.	—

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.	
Utdebitering på företagarna med hänsyn till arbetslön och olycksfallsrisk.	a) Fri vård samt invaliditetspension (högst 66⅔ % af årslönen) eller Fri sjukhusvård jämte pension åt anhöriga (högst 60 %) från upphörandet af sjukhjälpen, senast från den 14:de veckan. b) Begrafningshjälp (20 dagars lön) samt pension åt efterlefvande (högst 60 % af årslönen). För alla olycksfall lämnas skadeersättning utom då desamma skett med uppsåt.	Kostnadsfritt. (Öfverförsäkringsstyrelse, riks- — lands- — försäkringsstyrelse med försäkrade och arbetsgifvare paritetiskt representerade).	Tyskland. 1
179·9 mill. kr. (pr försäkr.-tag. 7·5 kr.).	148·0 mill. kr. (till 907 971 skadade, 87 640 änkor, 112 572 barn samt 4 297 föräldrar).		
Företagare 90 % Arbetare 10 % } med hänsyn till arbetslön och olycksfallsrisk	a) Blott invaliditetspension (högst 60 % af lönen) från den 5:te veckan. b) Pension till efterlefvande (högst 50 %) och begrafningshjälp högst 38 kr. För alla olycksfall lämnas skadeersättning såsom 1.	Såsom 1. (Blott skiljedomstol.)	Österrike. 2
23·0 mill. kr. (pr försäkr.-stag. 7·3 kr.).	15·6 mill. kr. (till 75 189 skadade, 7 036 änkor, 8 713 barn, 723 föräldrar).		
Såsom 1.	Såsom 1, dock 60 % i stället för 66⅔ %; 11 veckor i stället för 14; ingen ersättning vid invaliditet under 10 %.	Såsom 1. (Skiljedomstol och arbetarförsäkringsstyrelse med arbetare och arbetsgifvare paritetiskt representerade.)	Ungern. 3
På företagares bekostnad vid oblig. försäkring (0·9 kr. och 0·77 kr. årligen). Bidrag af de försäkrade (0·77 kr. årligen).	a) Fri vård, äfven sjukhusvård. b) Kontant sjukhjälp (0·77 kr. pr dag) högst 70 dagar. c) Invaliditetspension högst 184 kr. årligen. d) Ersättning åt efterlefvande (med hänsyn till barnantal högst 612 kr.) För alla olycksfall lämnas skadeersättning såsom 1.	(Centraldirektion, jordbruksdepartementet.)	
På företagares bekostnad. (C:a 5·85 kr. pr försäkrad.)	a) Kontant sjukhjälp pr dag 50 % af lönen. b) Ersättning för invaliditet motsv. högst 6 års lön, event. lifränta. c) Ersättning åt efterlefvande 5 års lön. d) Första hjälp vid olyckstillfället. För alla olycksfall lämnas skadeersättning såsom 1.	Yrkesdomstol (högst 144 kr.), eljest vanlig domstol med bestämda taxor.	Italien. 4

1898 o. 31/1 1904, till hvilken senare denna lag hänvisar.

II. Olycksfallsförsäkring (forts.).

	Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
5 Frankrike.	Frivillig försäkring . . . (Lag d. 9/4 1898, 30/6 1899, 22/3 1902, 31/3 1905, 12/4 1906, 18/7 1907.)	Arbetare och förmän (med högst 1 800 kr. årsinkomst) inom näringsyrkena (inklusive motordrift vid jordbruket) och handeln.	Såsom 4. Sammanlagda försäkringssumman 3·6 milliarder kr.
	Obligatorisk försäkring . (Lag d. 21/4 1898, 29/12 1905.)	Sjöfolk.	Statsanstalt (c:a 250 000 försäkrade).
	Statistik (1911)	40 mill. inv. — 10 mill. lönarbetare.	
6 Belgien.	Frivillig försäkring. . . (Lag d. 24/12 1903.)	Arbetare och förmän (med högst 1 728 kr. årsinkomst) inom näringsyrkena, handeln och jordbruket.	Såsom 4. (Ömsesidighetskassor el. privata försäkr:sbolag; dessutom tvångsbidrag till *statens garantifond*). Vid 1908 års slut försäkrade: 49 427 företag inom näringsyrkena med 605 mill. kr. i löner och 14 033 jordbruk med 407 850 hektar.
	Statistik (1910)	7·4 mill. inv. — 2·1 mill. lönarbetare.	
7 Storbritannien.	Frivillig försäkring . . . (Lag d. 6/8 1897, 30/7 1900, 21/12 1906.)	Arbetare och tjänstehjon (utan inskränkning); förmän och biträden (med högst 1 800 kr. årsinkomst) inom näringsyrkena och jordbruket (yrkessjukdomar inberäknade).	Såsom 4.
	Statistik (1911)	45·2 mill. inv. — 14 mill. lönarbetare.	C:a 13 mill. personer hafva möjlighet till försäkring.
8 Norge.	Obligatorisk försäkring . (Lag d. 23/7 1894, 12/6 1906, 30/6 1908, 9/6 1911.)	Arbetare och förmän (med högst 1 200 kr. årsinkomst) inom näringsyrkena och skogshushållningen.	Statsanstalt (c:a 20 800 företag. — 233 800 försäkrade).
	Obligatorisk försäkring . (Lag d. 8/8 1908, 18/8 1911.)	Fiskare och mindre skeppare.	Statsanstalt (102 000 försäkrade).
	Obligatorisk försäkring . (Lag d. 18/8 1911.)	Sjömän med undantag af fiskare och mindre skeppare.	Statsanstalt (c:a 46 000 försäkrade).
	Statistik (1910)	2·4 mill. inv. — 0·4 mill. lönarbetare.	

i Europa.

II. Olycksfallsförsäkring (forts.)

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.	
Såsom 4. 81 mill. kr. i premier (2·3 % af lönerna). 67·5 mill. kr. i skadeersättningar (1·9 % af lönerna).	a) Kontant sjukhjälp pr dag = 50 % af lönen, b) Invaliditetspension högst 66⅔ % af årslönen. c) Pension åt efterlefvande högst 60 % af årslönen, d) Ersättning för läkare- och begrafningskostnader. Vid skada som begås med uppsåt ingen, af grof vårdslöshet mindre ersättning.	Fredsdomare (vid a och d), eljest vanlig domstol (summariskt förfarande).	Frankrike. 5
Företagare och arbetare. (Statsbidrag.)	a) Kontant sjukhjälp vid olycksfall och yrkessjukdom. b) Invaliditetspension samt pension åt efterlefvande. 1·2 mill. kr. i pensioner (till 292 invalider, 2 525 efterlefvande).	Kommission.	
Såsom 4.	a) Kontant sjukhjälp pr dag högst 50 % af lönen, b) Invaliditetspension högst 50 % af årslönen, c) Pension åt efterlefvande motsvarande 30 % af årslönens liräntevärde, d) Ersättning för läkare- och begrafningskostnader (54 kr.). För alla olycksfall lämnas skadeersättning såsom 1.	Fredsdomare eller skiljedomstol (kommission).	Belgien. 6
Såsom 4. Officiell statistik saknas.	a) Blott invaliditetspension (högst 50 % af lönen) veckovis eller ersättning en gång för alla, b) Ersättning åt efterlefvande högst 3 års lön, dessutom begrafningshjälp högst 180 kr. Vid skada som begås med uppsåt eller af grof vårdslöshet ingen ersättning.	Skiljedomstol, eljest vanlig domstol med bestämda taxor.	Storbritannien. 7
Premierna betalas af företagarna med hänsyn till arbetslön och olycksfallsrisk.	a) Fri vård och invaliditetspension (högst 60 % af lönen) eller fri sjukhusvård jämte pension åt anhöriga (högst 50 %) från och med den 5:te veckan, b) Begrafningshjälp (50 kr.) och pension åt efterlefvande (högst 50 %).	Såsom 1. (Appelkommissionen.)	
1·50 kr. i årspremie pr försäkr.-tag.: statsbidrag. (Friv. högre försäkring tillåten.)	Ersättning vid invaliditet samt till efterlefvande högst 1 000 kr.		Norge. 8
Premierna betalas af redarna med hänsyn till arbetslön och tonnage.	Fri sjukhusvård jämte pension till anhöriga, invaliditetspension (högst 60 % af lönen), pension åt efterlefvande (högst 50 %), begrafningshjälp (högst 50 kr., vid begrafning i utlandet högst 100 kr.). Ingen ersättn. vid uppsåtlig skada eller vid invaliditet under 5 % (betr. fiskare och mindre skeppare under 20 %).		

II. Olycksfallsförsäkring (forts.).

		Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
9	Sverige.	Frivillig försäkring . . . (Lag d. 5/7 1901.) samt . . . . . (Lag d. 2/10 1908.)	Arbetare och förmän inom näringsyrkena. Fiskare.	Såsom 4. Statsanstalt, ömsesidiga föreningar och privata försäkringsbolag.
		Statistik (1910)	5·5 mill. inv. — 1 mill. lönarbetare.	Af ca 400 000 under lagen fallande arbetare äro ca 250 000 försäkrade.
10	Danmark.	Frivillig försäkring . . (Lag d. 7/1 1898, 15/5 1903.) samt . . . . . (Lag d. 3/4 1900, 30/3 1906.)	Arbetare och förmän inom näringsyrkena (med högst 2 400 kr. årsinkomst). Fiskeri och den mindre sjöfarten.	Såsom 4 (utan statsanstalt). Statsanstalt.
		Obligatorisk försäkring . (Lag d. 1/4 1905.) samt . . . . . (Lag d. 27/3 1908.)	Sjöfolk och befäl (med högst 2 400 kr. årsinkomst.) Arbetare och förmän (med högst 1 500 kr. årsinkomst) vid jordbruket. (Frivillig försäkr. för småbrukare).	Såsom 4.
		Statistik (1911)	2·8 mill. inv. — 0·5 mill. lönarbetare.	
11	Finland.	Obligatorisk försäkring . (Lag d. 5/12 1895.) samt . . . . . (Lag d. 23/1 1902.)	Arbetare inom näringsyrkena (med högst 540 kr. årslön). Sjömän.	Såsom 4.
		Statistik (1909)	3 mill. inv. — 0·5 mill. lönarbetare.	3 290 försäkrade företag: 98 200 årsarbetare, 2 500 sjömän.
12	Spanien.	Frivillig försäkring . . . (Lag d. 30/1 1900).	Arbetare inom näringsyrkena (inklusive motordrift vid jordbruket samt handelsbiträden).	Företagare kan försäkra antingen i ömsesidiga eller i privata försäkringsbolag. 10 ömsesidiga och 10 privata försäkringsbolag.
		Statistik (1909)	20 mill. inv. — 7 mill. lönarbetare.	(36 528 olycksfall med 1·1 mill. kr. i ersättningar).
13	Nederländerna.	Obligatorisk försäkring . (Lag d. 2/1 1901, 8/12 1902. 13/1 1908.)	Arbetare och förmän (med högst 6·30 kr. inkomst pr dag) inom näringsyrkena.	Statsanstalt. (Försäkring äfven tillåten i ömsesidiga försäkringsföreningar och privata försäkringsbolag; arbetsgifvaren kan äfven stå risken själf.)
		Statistik (1909)	5·9 mill. inv. — 1·5 mill. lönarbetare.	89 619 försäkrade företag.

i Europa.

II. Olycksfallsförsäkring (forts.).

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.		
Såsom 4. 5·5 kr. i årspremie pr försäkrad; statsbidrag.	a) Kontant sjukhjälp 1·00 kr. pr dag från och med den 61:sta dagen, b) Invaliditetspension högst 300 kr. pr år, c) Begrafningshjälp 60 kr.; pension åt efterlefvande högst 300 kr. Vid uppsåt och grof vårdslöshet samt vid invaliditet under 10 % ingen ersättning.	Vanlig domstol.	Sverige.	9
Såsom 4. 5·0 kr. i årspremier pr försäkrad: statsbidrag. Såsom 4.	a) Kontant sjukhjälp högst 60 % af lönen från och med den 14:de veckan, b) Ersättning vid invaliditet högst 6 års lön, c) Ersättning till efterlefvande 4 års lön: begrafningshjälp 50 kr. Vid uppsåt eller grof vårdslöshet ingen ersättning.	Arbetarförsäkringsråd.	Danmark.	10
Såsom 4. 828 900 kr. i försäkringsbidrag (1·24 % af lönen eller 8·3 kr. pr försäkrad. 128 300 kr. i ersättningar till 2 533 skadade; 2 823 lifräntor (2 540 invalider, 737 efterlefvande) med 222 000 kr.	a) Kontant sjukhjälp pr dag 60 % af lönen eller Fri sjukhusvård jämte pension åt anhöriga (högst 40 %) från den 7:de dagen, b) Invaliditetspension högst 60 % af årslönen, c) *Pension åt efterlefvande högst 40 %.* Vid uppsåt eller grof vårdslöshet ingen ersättning.	Vanlig domstol.	Finland.	11
Såsom 4.	a) Kontant sjukhjälp pr dag = 50 % af lönen, b) Ersättning vid invaliditet högst 2 års lön, c) Ersättning åt efterlefvande högst 2 års lön, d) Ersättning för läkare- och begrafningskostnad högst 72 kr. Ingen ersättning vid uppsåt eller större våld; förhöjd ersättning inom företag utan skyddsanordningar.	Vanlig domstol (summariskt förfarande, kostnadsfritt för arbetare).	Spanien.	12
Såsom 8.	a) Fri vård och kontant sjukhjälp pr dag = 70 % af lönen. b) Invaliditetspension högst 70 % från den 7:de veckan. c) Pension åt efterlefvande högst 60 %; begrafningshjälp = 30 dagars lön. Vid uppsåt ingen ersättning; var arbetaren *berusad vid skadan, half* ersättning.	Lokala skiljedomstolar och en central skiljedomstol.	Nederländerna.	13
Statsanstaltens premieinkomst för 71 910 företag 4·9 mill. kr.	4·6 mill. kr. (för 60 747 skadade och 222 dödade).			

II. Olycksfallsförsäkring (forts.).

		Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
14	Luxemburg.	Obligatorisk försäkring. (Lag d. $^{5}/_{4}$ 1902, $^{21}/_{4}$ 1908, $^{20}/_{12}$ 1909.)	Arbetare och förmän (med högst 2 700 kr. årsinkomst) inom näringsyrkena och jordbruket.	Försäkringskassa (grundad på ömsesidighet och självstyrelse.)
		Genom särskild förordning	Försäkring för förmän med 2 700—3 240 kr. årsinkomst tillåten.	
		Frivillig försäkring . . .	Mindre företagare och icke försäkringspliktig personal.	
		Statistik (1910)	260 000 inv. — 55 000 lönarbetare.	2 563 företag; 36 701 försäkringstagare.
15	Schweiz.	Obligatorisk försäkring. (Lag d. $^{13}/_{6}$ 1911.)	Arbetare och biträden i näringsyrkena:	Olycksfallsförsäkringsanstalt (grundad på ömsesidighet. Organ: förvaltningsråd, direktion, agenturer).
		Frivillig försäkring . . .	Alla i Schweiz boende icke obligatoriskt försäkrade personer öfver 14 år.	— — —
		Statistik (1910)	3·8 mill. inv. — C:a 800 000 lönarbetare.	C:a 700 000 försäkringspliktiga personer.
16	Serbien.	*Obligatorisk försäkring*. (Yrkeslag d. $^{29}/_{6}$ och $^{12}/_{7}$ 1910.)	Arbetare i näringsyrkena och handeln.	Territoriella förbund af lokala arbetarförsäkringsföreningar (grundade på ömsesidighet och självstyrelse). (Dessutom: Broderskapskassor för grufarbetare och pensionsfonder vid statliga och privata företag.)
		Frivillig försäkring . . .	Icke försäkringspliktiga (med högst 1 440 kr årsinkomst).	
		Statistik (1910)	2·9 mill. inv. — C:a 56 000 lönarbetare.	

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.		
På företagares bekostnad.	Såsom 1. 285 677 kr. i pensioner till 526 skadade, 203 änkor, 417 barn, 62 föräldrar.	Såsom 1. (Försäkr.-kassans styrelse, skiljedomstol med försäkrade och arbetsgifvare paritetiskt representerade och öfverrätt: det sistnämnda, om tvistens föremål öfverstiger 1 080 kr.)	Luxemburg.	14
Premier för olycksfall i arbete bekostas af företagaren med hänsyn till arbetslön och olycksfallsrisk. Premier för öfriga olycksfall bekostas af försäkringstagaren ($^3/_4$) och förbundsstaten ($^1/_4$). Statsbidrag för hvarje frivilligt försäkrad (med högst 2 160 kr. årsinkomst) $^1/_8$ af premien (förbundsstaten bidrager med hälften af förvaltningskostnaderna samt lämnar anstalten 3·6 mill. kr. till rörelsekapital och 3·6 mill. kr. till reservfond).	a) Sjukvård (från tidpunkten för olycksfallet) och kontant sjukhjälp (80 % af lönen från 3:dje dagen efter olycksfallet). b) Invaliditetspension (intill 70 % af årslönen vid arbetsoförmåga efter genomgången sjukbehandling). c) Begrafningshjälp (högst 29 kr.) och pension åt efterlefvande (intill 60 % af årslönen). För olycksfall i arbete (inkl. vissa yrkessjukdomar) liksom för öfriga olycksfall erhålles skadeersättning (utom vid uppsåt från den skadades sida eller vid uppsåt eller grof vårdslöshet från de efterlefvandes sida).	Domstol (summariskt förfarande). Försäkringsdomstol.	Schweiz.	15
Premierna betalas af företagarna med hänsyn till arbetslön och olycksfallsrisk. Statsbidrag.	a) Fri sjukvård (äfven sjukhusvård) samt kontant sjukhjälp (intill 100 % af lönen) under begränsad eller obegränsad tid. b) Begrafningshjälp och pensioner åt efterlefvande.	Såsom 1. (Lokala försäkringskassor, territoriella förbund och ministern för allmänna ekonomiska ärenden.)	Serbien.	16

II. Olycksfallsförsäkring (forts.).

		Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
17	Grekland.	Obligatorisk försäkring . (Lag d. $^{21}/_{2}$ 1901.)	Arbetare och biträden i grufvor, stenbrott, bruk och därmed sammanhängande företag.	Grufarbetarkassor. *Dessutom:* Broderskapskassor för gruf- och bruksarbetare.
		Obligatorisk försäkring . (Lag d. $^{19}/_{7}$ 1907.)	Grekiska sjömän.	Invaliditetsförsäkringskassan för sjömän.
		Statistik (1910)	2·7 mill. invånare.	
18	Rumänien.	Obligatorisk försäkring . (Lag d. $^{27}/_{3}$ 1912.)	Arbetare inom näringsyrkena, jordbruket och sjöfarten. (Utvidgning genom centralstyrelsen tillåten).	Arbetsgifvarnas allmänna yrkeskassa. Dessutom särskilda organ för statliga företag.
		Statistik (1911)	7·07 mill. inv. — 250 000 lönarbetare.	C:a 180 000 försäkringspliktiga personer.
19	Ryssland.	Obligatorisk försäkring . (Lag d. $^{6}/_{7}$ 1912. Tiden för lagens ikraftträdande ännu ej fastställd.)	Arbetare inom näringsyrkena (fabriker, grufvor, bruk, enskilda järnvägar, spårvägar, inrikes sjöfart, med undantag af småföretag) i europeiska Ryssland och Kaukasus.	Försäkringskassor (grundade på ömsesidighet och självstyrelse).
			(Olycksfallsförsäkringen vid vissa statliga företag har reglerats genom särskilda lagar.)	
		Statistik (1910)	145·6 mill. inv. — 6·5 mill. lönarbetare.	C:a 12 försäkringskassor med 2·4 mill. försäkrade personer.

i Europa.

II. Olycksfallsförsäkring (forts.).

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.		
Afgifter från de försäkrade företagen (1 % af nettoafkastningen).	a) Fri vård (3 månader) och invaliditetspension (högst 50 % af lönen). b) Begrafningshjälp (43 kr.) af företagarna. c) Pension åt efterlefvande (högst 75 % af invaliditetspensionen). (Prestationerna bekostas under de 3 första månaderna af företagarna, därefter af företagarna och grufarbetarkassorna med hälften hvar.)	Såsom 1. (Apellationsdomstol.)	Grekland.	17
På bekostnad af de försäkrade, företagarna och staten.	Invaliditetspension och pension åt efterlefvande. För alla olycksfall lämnas skadeersättning (utom vid uppsåt).			
Utdebitering på företagarna med hänsyn till arbetslön och olycksfallsrisk.	a) Fri vård och invaliditetspension (högst 66⅔ % af lönen). b) Begrafningshjälp (72 kr.) och pension åt efterlefvande högst 60 % af lönen. För alla olycksfall lämnas skadeersättning (utom vid uppsåt).	Såsom 1. (Centralstyrelse. appellkommission.)	Rumänien.	18
På bekostnad af företagarna.	a) Fri vård äfven sjukhusvård (under de första 13 veckorna af sjukkassorna, därefter af företagarna). b) Invaliditetspension (högst 66⅔ % af årslönen från 14:e veckan). c) Begrafningshjälp (20 högst 30 dagars lön) och pension åt efterlefvande (högst 66⅔ % af årslönen). För alla olycksfall lämnas skadeersättning (utom vid uppsåt).	Försäkringsstyrelser, försäkringsråd och domstol.	Ryssland.	19

III. Invaliditets- och ålderdomsförsäkring.

	Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
1 Tyskland.	Obligatorisk försäkring. (Riksförsäkringsordningen d. $^{19}/_{7}$ 1911; trädde i kraft d. $^{1}/_{1}$ 1912.)	Alla lönarbetare och biträden (de senare med högst 1 800 kr. årsinkomst.) Mindre företagare och arbetare inom hemindustrien (genom beslut af förbundsrådet).	Territoriella försäkringsanstalter (grundade på ömsesidighet och självstyrelse.) Dessutom särskilda kassor för statsbanorna, gruvarbetare och sjömän.
	Frivillig försäkring . . .	Icke eller icke mer försäkringspliktiga arbetare, biträden och mindre företagare.	
	Statistik (1910)	65 mill. inv. — 16·5 mill. lönarbetare.	41 anstalter. — 15·7 mill. försäkrade.
	Obligatorisk försäkring. (Försäkringslagen d. $^{20}/_{12}$ 1911.)	Tjänstemän i enskilda företag (med högst 4 500 kr. årsinkomst).	Riksförsäkringsanstalt. (Lokala organ: pensionsnämnder.) (Därjämte: godkända hjälpkassor.) (C:a 2 mill. försäkringspliktiga personer.)
	Frivillig försäkring . . .	Icke mer försäkringspliktiga, vissa i tjänst anställda med 4 500—9 000 kr. årsinkomst samt vissa personer i självständig ställning. (Tillträde endast under första året efter lagens ikraftträdande.)	— —

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.	
Arbetsgifvare- Försäkringstagare- premie (hvardera 50 %.) (Veckobidrag, graderade efter löneinkomst, 14, 22, 29, 36, 43 öre.) Statsbidrag (45 kr. pr invaliditets-, ålderdoms-, änke- och änklingspension; 22·50 kr. pr barnpension; 45 kr. (en gång) pr änkehjälp och 15 kr. pr barnutstyrsel). Bidrag från de försäkrade o statsbidrag som ofvan.	a) Invaliditetspension vid $^2/_3$ arbetsoförmåga (efter bidrag i 200 eller 500 veckor); tillägg för barn. b) Ålderdomspension för sjuttioåringar (efter bidrag i 1 200 veckor). c) Pensioner och understöd åt efterlefvande (änke- eller änklingspension och barnpension intill $1^1/_2$ gånger invaliditetspension. änkehjälp, barnutstyrsel). d) Fri vård (särskildt sjukhusvård jämte kontant understöd till anhöriga) för att förekomma eller aflägsna invaliditet.	Kostnadsfritt. (Öfverförsäkringsstyrelse, riks- — lands- — försäkringsstyrelse med försäkrade och arbetsgifvare paritetiskt representerade.)	Tyskland. 1
224·9 mill. kr. (pr försäkringstagare 14·4 kr.)	177·1 mill. kr., pr lifränta vid inval. 159·3 lifränta vid ålderd. 147·6 kr.; pr sjukdomsfall 121·9 kr.		
(Ytterligare debitering genom efterlefvandeförsäkring c:a 60 mill. kr. årligen.)			
Arbetsgifvare- Försäkringstagare- premie (hvardera 50 %.) (Månadsbidrag, graderad efter inkomstklasser 1·44, 2·88, 4·32, 6·12, 8·64, 11·88, 14·94, 18·00, 23·94 kr.) Utan statsbidrag. Bidrag från de försäkrade.	a) Pension efter fyllda 65 år eller vid inträffande invaliditet eller vid tillfällig arbetsoförmåga från 27:de veckan. (Karenstiden för män 120 och 150, för kvinnor 60 och 90 månaders bidrag resp.) b) Pensioner åt efterlefvande (efter 120 månaders bidrag, högst 100 % af pensionen) nämligen änke-, änklings- och barnpension (för barn under 18 år). c) Sjukvård (särskildt sjukhusvård jämte kontant understöd till anhöriga) för att förekomma eller aflägsna invaliditet. d) Bidragsersättning vid kvinnlig försäkrads död eller utträde (i vissa fall lifränta till den utträdande).	(Skiljedomstol. öfverskiljedomstol med arbetsgifvare- och arbetarerepresentanter paritetiskt representerade.)	

III. Invaliditets- och ålderdomsförsäkring (forts.).

	Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
2 Österrike.	Ingen försäkring.	Reformsträfvanden sedan 1891, gående ut	
	Obligatorisk försäkring (Lag d. 28/7 1889.)	Grufarbetare (c:a 170 000.)	Broderskapskassor.
	Statistik (1909)	27·8 mill. inv. — 10 mill. lönarbetare.	
	Obligatorisk försäkring (Pensionsförsäkringslagen d. 16/12 1906.)	I enskild tjänst anställda med minst 459 kr. årsinkomst samt vissa i allmän tjänst anställda.	Pensionsanstalt (med afdelningskontor). (Därjämte: godkända hjälpkassor.)
	Frivillig försäkring	Icke mer försäkringspliktiga samt vid inländsk rörelses utländska affärsföretag anställda personer.	—
3 Ungern.	Obligatorisk försäkring	Grufarbetare (c:a 123 000) sedan 1854 års lag.	Broderskapskassor.
	Frivillig försäkring (Lag XVI 1900, XIV 1902, VIII 1912.)	Arbetare och tjänstefolk inom jordbruket samt småbrukare.	Landshjälpskassan.
	Statistik (1909)	21 mill. inv. — 3·2 mill. lönarbetare.	
4 Italien.	Frivillig försäkring (Lag d. 17/7 1898, 28/7 1901, 30/5 1907.)	Alla lönarbetare.	Statsanstalt.
	Frivillig försäkring (Lag d. 17/7 1910)	Lärjungar och f. d. lärjungar i offentliga och privata folkskolor.	Kassor grundade på ömsesidighet.
	Statistik (1911)	34·7 mill. inv. — 10·5 mill. lönarbetare.	

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.		
på införande af obligatorisk försäkring.				
Arbetsgifvare och arbetare till hälften hvar.	Utom sjukunderstöd: a) *Invaliditetspension i genomsnitt* $\frac{185}{139}$ kr. vid $\frac{\text{fullt understöd}}{\text{mindre understöd}}$. b) Änke- och barnpension intill $\frac{3}{4}$ af pensionen under a).	Skiljedomstol.		
Arbetsgifvarpremie $\frac{2}{3}$ resp. $\frac{1}{2}$. Försäkringstagarpremie $\frac{1}{3}$ resp. $\frac{1}{2}$. (Månadspremien graderad efter inkomstklasser 4·59, 6·88, 9·18, 13·77, 18·36, 22·95 kr.) (Försäkringstagare med årsinkomst öfver 5 508 kr. få ensamma betala bidragen. Efter 480 bidragsmånader betalar försäkringstagare inga premier.) Statsbidrag (till pensionsanstalten årligen 76 500 kr.) Premier af försäkringstagarne.	a) Invaliditetspension vid arbetsoförmåga (efter 120 bidragsmånader eller vid olycksfall). b) Ålderdomspension (efter 480 bidragsmånader). c) Änkepension samt uppfostringsbidrag för barn under 18 år (efter 120 bidragsmånader eller efter olycksfall), i andra fall ersättning en gång för alla. d) Premieåterbetalning (vid försäkringspliktens upphörande före pensionens förfallodag eller vid kvinnors utträde efter giftermål.)	Skiljedomstol (med försäkrade och arbetsgifvare paritetiskt representerade).	Österrike.	2
Gemensamma premier.	Invaliditets-, änke- och barnpensioner.			
Bidrag af de försäkrade 7·65 kr. (med tagen hänsyn till prestationerna under II: 3).; Statsbidr. 153 000 kr.	a) Pension vid arbetsoförmåga eller vid fyllda 65 år (högst 184 kr. årligen). b) Understöd åt efterlefvande (pensionens årsbelopp, i vissa fall partiellt understöd eller bidragsersättning.) (Särskilda prestationer af landshjälpskassan med graderade bidrag äfven tillåtna för större grupper försäkringsberättigade personer.)	Centraldirektion. jordbruksdepartementet.	Ungern.	3
Premier af försäkringstagarna (minst 4·5 kr. årligen). Statsbidrag (högst 7·20 kr. pr person). Premier af försäkringstagarna (minst 2·16 kr. årligen). Statsbidrag (högst 0·36 kr. pr person).	a) Ålderdomspension åt sextioåringar (efter bidrag i 25 år), b) Invaliditetspension vid fullständig arbetsoförmåga (efter bidrag i 5 år), } minst 90 kr. c) Bidragsersättning vid dödsfall före räntans förfallotid.	— —	Italien.	4

III. Invaliditets- och ålderdomsförsäkring (*forts.*).

	Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
5 Frankrike.	Frivillig försäkring . . . (Lag d. 18/6 1850, 20/7 1886.)	Alla statsborgare.	Statsanstalt. (1910: 325 500 ålderdomspensioner: i genomsnitt 99 kr.: 1·9 mill. försäkrade).
	Obligatorisk försäkring . (Lag d. 5/4 1910, 27/2 1912.)	Alla lönarbetare och biträden med högst 2 160 kr. årsinkomst.	Försäkring kan tagas i statsanstalt eller i understödskassor, yrkesföreningskassor, arbetsgifvare- och fackföreningskassor samt distriktskassor. C:a 11 mill. tvångsförsäkrade.
	Frivillig försäkring . . .	Lönarbetare och biträden med 2 160—3 600 kr. årsinkomst, mindre företagare samt änkor utan lönarbete.	
	Dessutom	Ålderdoms- och invaliditetsförsörjning af medellösa åldringar, invalider och obotligt sjuka.	Regl. af staten. (Lag d. 14/7 1905, 31/12 1907.) (1908: 404 000 understödstag.)
	Obligatorisk försäkring . (Lag d. 11/4 1881, 14/7 1908.)	Sjömän.	Statsanstalt.
	samt . . . . . (Lag d. 29/6 1894, 31/3 1905, 14/4 1908.)	Grufarbetare (med högst 1 800 kr. årsinkomst).	Pensionskassor.
	samt . . . . . (Lag d. 21/7 1909, 24/12 1911.)	Järnvägspersonal.	»
	Statistik (1911)	40 mill. inv. — 10 mill. lönarbetare.	
6 Belgien.	Friv. ålderdomsförsäkring (Lag d. 8/5 1850, 16/3 1865, 10/5 1900, 20/8 1903, 31/12 1908, 11/5 1912.)	Såsom 5.	Allm. pensionskassa (af staten godkända hjälpkassor se II:6). (1909: 40 000 lifräntor på i genomsnitt 149 kr.; 5 600 hjälpkassor med 1·1 mill. medlemmar).
	Obligatorisk försäkring . (Lag d. 28/3 1868, 5/6 1911.)	Grufarbetare (c:a 150 000).	Allm. pensionskassa (grufarbetarhjälpkassor).
	Friv. invaliditetsförsäkring (Lag d. 23/6 1894, 19/3 1898, 31/12 1903, 22/12 1906.)	Alla lönarbetare.	Sjukkasseförbund (I: 6). 1909: 68 förbund med 145 000 medlemmar.
	Statistik (1910)	7·4 mill. inv. — 2·1 mill. lönarbetare.	

i **Europa.**

III. Invaliditets- och ålderdomsförsäkring (forts.).

	Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.	
5	Premier af försäkringstag. (0·72—360 kr. pr år.) Statsbidrag (högst $^1/_5$ af lifränta).	a) Ålderdomspension vid fyllda minst 50 år. b) Invaliditetspension vid tidigare fullständig arbetsoförmåga, c) Bidragsersättning vid dödsfall före räntans förfallotid.	högst 900 kr. årligen.	Frankrike.
	Såsom 1. Årspremie: män . . . . 12·96 kr. kvinnor . . 8·64 » ungdom (under 18 år) . 6·48 » Statsbidrag 72 kr. pr lifränta.	a) Ålderdomspension vid fyllda 60 år. (För män högst 216 kr. vid 60 år, 367 kr. vid 65 år.) b) Invaliditetspension vid tidigare fullständig arbetsoförmåga. c) Understöd åt änkor och barn vid dödsfall före räntans förfallodag.	Vanlig domstol (summariskt förfarande).	
	På bekostnad af kommun, provins, stat. (1908: ca 54 mill. kr.).	Understöd 3·6—14·4 kr. pr månad till: a) sjuttioåringar. b) invalider (på grund af kroppslig svaghet eller sjukdom).	Kommunal- Provins- Stats- } myndighet.	
	Redare 3 %, försäkringstagare 5 % af lönen samt statsbidrag.	Pension vid fyllda 50 år (änkor $^1/_2$, barn $^1/_2$).	Kommission.	
	Arbetsgifvare } hvardera Arbetstagare } 2 % af lönen.	Pension vid fyllda 55 år (efter 30 års anställning).		
	" } löneafdrag } högst 5 %.	Pension från fyllda 50—60 år (efter 25 års anställning) (änkor $^1/_2$, barn $^1/_2$).		
6	Såsom 5 (till a: åldersgränser 55—65 år). 9·3 mill. kr. (inber. 4·3 mill. kr. i statsbidrag) jämte friv. bidrag af provins, kommun och arbetsgifvare).			Belgien.
	Företagare, arbetare, stat, provins.	Ålderdomspension (vid fyllda 60 år, minst 259 kr. årligen).	Kommission.	
	Premier af försäkringstagare. 0·23 mill. kr. (0·14 mill. kr. i statsbidrag).	Invaliditetsunderstöd (0·72 kr. dagligen) vanligen intill fyllda 65 år. 180 000 kr. (pr invalid 135 kr).	Skiljedomstol.	

III. Invaliditets- och ålderdomsförsäkring (forts.).

		Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
7	Storbritannien.	Frivillig försäkring . . . (Lag 1882, $^{7}/_{8}$ 1896.)	Såsom 5.	Såsom 5.
		Dessutom	Ålderdomsförsörjning af medellösa (öfver 70 år).	Regl. af staten. (Lag d. $^{1}/_{8}$ 1908.) 1910: 908 000 ålderdomspensioner.
		Obligatorisk försäkring . (Lag d. $^{16}/_{12}$ 1911.)	Alla arbetare och biträden (de senare med högst 2 938 kr. årsinkomst).	Af staten godkända föreningar och postkassor.
		Frivillig försäkring . . .	Icke försäkringspliktiga med högst 2 938 kr. årsinkomst.	——
		Statistik (1911)	45·2 mill. inv. — 14 mill. lönarbetare.	Noggrannare statistik saknas. C:a 14·7 mill. försäkringspliktiga pers.
8	Norge.	Ingen försäkring.	Reformsträfvanden sedan 1890, gående ut	
		Statistik (1910)	2·4 mill. inv. — 0·4 mill. lönarbetare.	——
9	Sverige.	Ingen försäkring.	Reformsträfvanden sedan 1891, gående ut	
		Statistik (1910)	5·5 mill. inv. — 1 mill. lönarbetare.	
10	Danmark.	Ingen försäkring, dock .	Ålderdomsförsörjning af medellösa (öfver 60 år).	Regl. af staten. (Lag d. $^{9}/_{4}$ 1891, $^{23}/_{5}$ 1902, $^{13}/_{3}$ 1908.)
		Statistik (1911)	2·8 mill. inv. — 0·5 mill. lönarbetare.	
11	Finland.	Frivillig försäkring . . . (Förordn. d. $^{2}/_{9}$ 1897.)	Alla lönarbetare.	Arbetarepensionskassor.
		Statistik (1909)	3 mill. inv. — 0·5 mill. lönarbetare.	39 kassor. — 10 132 medl.
12	Spanien.	Frivillig försäkring . . . (Lag d. $^{27}/_{2}$ och $^{14}/_{5}$ 1908.)	Alla lönarbetare och biträden (med högst 2 160 kr. årsinkomst).	Statsanstalt.
		Statistik (1910)	20 mill. inv. — 7 mill. lönarbetare.	
13	Nederländ.	Ingen försäkring.	Reformsträfvanden sedan 1890, gående ut	
		Statistik (1909)	5·9 mill. inv. — 1·5 mill. lönarbetare.	
14	Luxemburg.	Obligatorisk försäkring . (Lag d. $^{6}/_{5}$ 1911; $^{16}/_{7}$ 1912.)	Alla lönarbetare och biträden (med högst 2 700 kr. årsinkomst). — Mindre företagare och arbetare inom hemindustrien (genom särskild förordning).	Försäkringsanstalt (grundad på ömsesidighet och självstyrelse.)
		Frivillig försäkring . . .	Icke försäkringspliktiga arbetare, biträden och mindre företagare.	
		Statistik (1910)	260 000 inv. — C:a 55 000 lönarbetare.	

i Europa.

III. Invaliditets- och ålderdomsförsäkring (forts.).

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.		
Premier af försäkringstagarna.	Lifräntor högst 1 800 kr. (1865—1890: 21 000 räntor: i genomsnitt 315 kr.).	Pensionsnämnd.	Storbritannien.	7
Uteslutande på statens bekostnad (170 mill. kr.).	Ersättning 4·5—6·9 kr. pr vecka vid en årsinkomst af 378—567 kr.	Inrikesministeriet.		
Lagen den $^{16}/_{12}$ 1911 omfattar jämte sjukförsäkring jämväl invaliditetsunderstöd, jfr I: 7.				
Lagen den $^{16}/_{12}$ 1911 trädde i kraft den $^{15}/_{7}$ 1912.				
på införande af obligatorisk försäkring.		——	Norge.	8
——	——	——		
på införande af obligatorisk försäkring.		——	Sverige.	9
——	——	——		
Stat och kommun till hälften hvar.	Efter den hjälpbehöfvandes behof.	Kommunal myndighet.	Danmark.	10
	9·85 mill. kr. åt 74 000 personer (i genomsnitt 137·8 kr.).			
Regl. genom resp. stadgar (under statens tillsyn).		Vanlig domstol.	Finland.	11
(Tvångsförsäkring planerad.)				
Premier af försäkringstagarna. (Bidrag af stat, provins, kommun, sparkassor o. s. v.)	a) Ålderdoms- och invaliditetspension (högst 1 080 kr. årligen). b) Bidragsersättning vid dödsfall före räntas förfallotid.	Vanlig domstol (kostnadsfritt för arbetare).	Spanien.	12
på införande af obligatorisk försäkring.		——	Nederländ.	13
——	——	——		
Arbetsgifvare-bidrag Arbetare- (hvardera $^1/_2$ af 2·10 % af lönen.) Statsbidrag (43·2 kr. för manlig; 34·66 för kvinnlig pension.)	a) Invaliditetspension vid $^2/_3$ arbetsoförmåga (efter 1 350 arbetsdagar). b) Ålderdomspension vid fyllda 68 år efter 2 700 arbetsdagar). c) Fri sjukvård jämte understöd till anhöriga för att förekomma invaliditet. d) Begrafningshjälp till barnen eller änkan (före räntans förfallotid). (Vid frivillig försäkring rätt till invaliditets- eller ålderdomspension efter 2 700 bidragsdagar.)	Såsom 1. (Försäkringskassans styrelse, skiljedomstol med de försäkrade och arbetsgifvarna paritetiskt representerade, öfverrätt.)	Luxemburg.	14

III. Invaliditets- och ålderdomsförsäkring (forts.).

		Beskaffenhet.	Omfattning.	Organisation.
15	Schweiz.	Ingen försäkring, blott frivillig ålderdoms- och lifförsäkring i 2 kantoner genom hvar		
		Statistik (1910)	3·8 mill. inv. — C:a 800 000 lönarbetare.	— —
16	Serbien.	Frivillig försäkring . . . (Kan efter representationens beslut utformas till obligatorisk försäkring). (Yrkeslag d. $^{29}/_{6}$ och $^{12}/_{7}$ 1910.)	Arbetare i näringsyrkena och handeln.	Territoriella förbund af lokala arbetarförsäkringskassor (grundade på ömsesidighet och självstyrelse). Dessutom: broderskapskassor för grufarbetare och pensionsfonder vid statliga och privata företag.)
		Frivillig försäkring . . .	Andra personer (med högst 1 440 kr. årsinkomst) inom näringsyrkena och handeln.	— —
			Till understöd åt medellösa, arbetsoförmögna köpmän, handtverdels- och handtverkspensions-	
		Statistik (1910)	2·9 mill. inv. — C:a 56 000 lönarbetare.	— —
17	Grekland.	Obligatorisk försäkring . (Lag d. $^{19}/_{7}$ 1907.)	Grekiska sjömän.	Invaliditetsförsäkringskassan för sjömän.
		Statistik (1910)	2·7 mill. inv.	
18	Rumänien.	Obligatorisk försäkring . (Lag d. $^{27}/_{1}$ 1912.)	Arbetare inom näringsyrkena samt handtverksmästare.	Centralstyrelsens ålderdoms- och invaliditetsförsäkringskassa.
		Statistik (1911)	7·07 mill. inv. — 250 000 lönarbetare.	C:a 100 000 försäkringspliktiga personer.
19	Ryssland.	Ingen försäkring, frånsedt de särskilda förhållandena vid statsjärnvägarna, grufvorna och obligatorisk		
		Statistik (1910)	145·6 mill. inv. — 6·5 mill. lönarbetare.	— —

i Europa.

III. Invaliditets- och ålderdomsförsäkring (forts.).

Försäkringsbidrag.	Ersättningar.	Tvisters afgörande.		
sin kantonala kassa med statsbidrag; motsvarande reformsträfvanden i andra kantoner.			Schweiz.	15
—	—	—		
Arbetsgifvare- / Arbetare- premie (hvardera 1/2). Statsbidrag.	a) Invaliditetspension. b) Ålderdomspension. c) Begrafningshjälp och pensioner åt efterlefvande.	Såsom 1. (Lokala försäkringskassor, territoriella förbund och ministern för allmänna ekonomiska ärenden.)	Serbien.	16
Utan bidrag från arbetsgifvarna.	—	—		
kare och deras familjer förutsätter yrkeslagen en särskild hanfond med årliga statsbidrag.				
—	—	—		
På bekostnad af de försäkrade, företagarna och staten.	Invaliditetspensioner och pensioner åt efterlefvande.	—	Grekland.	17
Arbetsgifvare- / Försäkringstagare- / Stats- } premie (hvardera 1/3). Bidrag hvardera 11 öre per vecka.	a) Ålderdomspension vid fyllda 65 år (efter 1 200 bidragsveckor). b) Invaliditetspension vid 2/3 arbetsoförmåga (efter 200 bidragsveckor.) c) Fri sjukhusvård (jämte understöd till familjen) för att förekomma eller aflägsna invaliditet.	Såsom 1. (Appellkommission.)	Rumänien.	18
några offentliga inrättningar. Reformsträfvanden sedan 1904, gående ut på införande af försäkring.			Ryssland.	19
—	—	—		

Kortare meddelanden.

— Kollektivaftal m. m. —

De kollektiva aftalen i Tyskland år 1911. Antalet nyingångna eller förnyade kollektivaftal i Tyskland under år 1911 var, såvidt kändt, 3 868, omfattande 46 756 arbetsställen med 416 923 arbetare gent emot 3 756 aftal, gällande 73 204 arbetsställen med 735 360 arbetare år 1910 och 2 360 aftal, berörande 30 766 arbetsställen och 256 116 arbetare år 1909. Hela antalet den 31 december 1911 gällande kollektivaftal uppgick till 10 520, afseende 183 232 arbetsställen och 1 552 827 arbetare. År 1910 var motsvarande antal 8 293 aftal för 173 727 arbetsställen med 1 361 086 arbetare och vid 1909 års slut voro gällande 6 667 aftal för 138 785 arbetsställen med 1 139 974 arbetare. Dessa siffror gifva vid handen, att under redogörelseåret området för kollektivaftalens användning fortfarande högst väsentligt vidgats.

Aftalens fördelning på de särskilda näringsgrupperna framgår af följande tabell.

Näringsgrupper.	Antal förnyade och nyingångna aftal under loppet af								
	år 1909.			år 1910.			år 1911.		
	Aftal.	Arbetsställen.	Arbetare.	Aftal.	Arbetsställen.	Arbetare.	Aftal.	Arbetsställen.	Arbetare.
Jord- och skogsbruk	—	—	—	17	141	665	11	222	1 501
Jord- och stenindustri	159	1 200	11 825	164	1 356	17 626	247	1 309	22 031
Metall- och maskinindustri	141	4 619	34 934	332	5 202	36 325	534	7 868	65 833
Textilindustri	179	202	2 574	171	228	5 262	18	265	3 688
Pappersindustri	18	379	2 512	69	1 076	11 263	46	689	17 231
Läderindustri	80	1 553	6 177	87	1 386	8 233	93	2 713	19 416
Trävaruindustri	196	3 883	29 763	401	9 982	80 946	467	5 580	45 950
Kemisk-teknisk industri	—	—	—	31	35	4 448	51	56	4 815
Närings- o. njutningsämnesindustri	370	2 096	20 284	630	2 469	42 292	812	6 279	33 698
Beklädnadsindustri	175	5 089	29 023	239	6 215	43 504	222	6 494	63 374
Tvätt, bad, frisering	5	198	196	35	245	841	41	862	2 913
Byggnadsverksamhet	723	9 484	80 174	1 262	42 526	457 416	810	10 435	104 528
Grafisk industri	20	678	6 693	26	129	2 682	21	212	1 449
Handel	44	438	12 182	198	933	11 163	181	455	7 235
Transport	127	437	6 783	77	992	11 889	155	2 538	20 063
Hotell- och restaurangrörelse	5	122	250	12	251	583	151	742	2 886
Öfriga[1]	118	388	12 746	5	38	222	8	37	312
Summa	**2 360**	**30 766**	**256 116**	**3 756**	**73 204**	**735 360**	**3 868**	**46 756**	**416 923**

Såsom af ofvanstående tabell synes, äro närings- och njutningsämnesindustrien samt byggnadsverksamheten de näringsgrenar, inom hvilka de flesta kollektivaftalen träffats. Dessa grupper omfatta hvardera öfver 20 % af hela antalet aftal. Med hänsyn till antalet arbetare kommer byggnadsverksamheten afgjordt främst med ca 25 % af samtliga arbetare.

[1] Från och med 1910 räknas hit endast *musik- och teaterpersonal* o. d. Öfriga hafva bl. a. hänförts till de nya grupperna *jordbruk* och *kemisk-teknisk industri*.

Bland näringsgrenar, där den kollektiva aftalsformen fortfarande är okänd, märkes i främsta rummet bergshandteringen.

Af de under året träffade 3 868 aftalen hafva ej mindre än 2 085 angifvits gälla handtverkare; antalet af dessa aftal berörda arbetsställen uppgår till 37 268 med 166 529 arbetare. Anmärkas bör emellertid, att till handtverket räknats alla aftal, där antalet arbetare vid hvarje arbetsställe i genomsnitt varit mindre än 20, naturligtvis med undantag af aftal inom sådana yrken, där handtverksmässig tillverkning i egentlig mening ej kan sägas förekomma (t. ex. jordbruk, vissa kemisktekniska och näringsämnesindustrier, handel och transport). Sätter man gränsen till 10 arbetare vid hvarje arbetsställe, minskas antalet handtverksaftal till 1 520, gällande 33 691 arbetsställen och 115 708 arbetare.

Aftalens parter framgå af nedanstående öfversikt.

Kollektivaftal med organisation som part	1909. Aftal. %	1909. Arbetare. %	1910. Aftal. %	1910. Arbetare. %	1911. Aftal. %	1911. Arbetare. %
på båda sidor	21·9	63·1	35·4	80·1	18 4	61·2
endast på arbetsgifvarsidan	—	—	—	—	0·1	0·2
» » arbetarsidan	71·6	32·5	62·7	18·9	76·8	35·1
på ingendera sidan	6·5	4·4	1·9	1·0	4.7	3·5
	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Efter giltighetsområde fördela sig aftalen åter på följande sätt:

	1909. Aftal. %	1909. Arbetare. %	1910. Aftal. %	1910. Arbetare. %	1911. Aftal. %	1911. Arbetare. %
Distrikts- och riksaftal[1]	12·3	44·4	24·8	67·6	11·0	40·1
Ortsaftal	16·0	25·6	15·4	15·8	12·2	26·1
Aftal för enskilda arbetsplatser	69·7	29·2	59·8	16·6	76·8	33·8
» utan angifvet giltighetsområde	2·0	0·8	—	—	—	—
	100 0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Bestämmelser rörande arbetstidens längd finnas i 3 368 aftal. Den dagliga arbetstiden enligt de under de tre senaste åren träffade kollektivaftalen framgår af följande tabell:

Daglig arbetstid.	År 1909. Aftal. Antal.	År 1909. Aftal. %	År 1909. Antal arbetare.	År 1910. Aftal. Antal.	År 1910. Aftal. %	År 1910. Antal arbetare.	År 1911. Aftal. Antal.	År 1911. Aftal. %	År 1911. Antal arbetare.
Mindre än 8 timmar	5	0·3	629	6	0·2	517	13	0·4	2 675
8 »	31	1·6	12 870	54	1·6	8 591	72	2·1	13 297
8—8½ »	21	1·1	2 645	53	1·6	28 383	35	1·0	6 459
8½—9 »	250	13·0	52 579	566	16·7	215 000	548	16·3	89 249
9—9½ »	341	17·7	27 498	686	20·2	124 271	715	21·2	94 948
9½—10 »	1 073	55·9	109 184	1 796	53·0	286 106	1 514	45·0	128 856
10—10½ »	96	5·0	3 503	91	2·7	7 157	130	3·9	10 152
10½—11 »	50	2·7	2 300	73	2·2	3 226	107	3·2	5 665
mer än 11 »	53	2·7	7 991	62	1·8	3 225	234	6·9	6 580

[1] Af de under år 1911 träffade distriktsaftalen kunna endast 3 betraktas som riksaftal. Dessa omfatta sammanlagdt blott 1 121 arbetare.

Den största gruppen utgöres allt fortfarande af aftal med en genomsnittlig daglig arbetstid af 9 ½—10 timmar (45 % af hela antalet). En arbetstid af mer än 10 timmar föreskrifves i 14·0 % af aftalen (gent emot 10·4 % år 1909 och 6·7 % år 1910), medan arbetstiden är kortare än 9½ timmar i 41·0 % af aftalen (gent emot 33·7 % år 1909 och 40·3 % år 1910).

I 3 863 aftal ingå bestämmelser om arbetslönen. De olika löneformernas förekomst framgår af nedanstående jämförelse.

	Antal aftal.	Antal arbetare.
Endast tidlön	1 996	103 493
» stycklön	184	23 419
Såväl tid- som stycklön	1 683	289 742

Enligt 484 aftal, berörande 70 555 arbetare, är tidlönen garanterad vid ackordsarbete.

De i aftalen fastställda lönesatserna belysas af följande sammanställning öfver lägsta timlönerna för utlärda manliga arbetare enligt de under åren 1909, 1910 och 1911 träffade kollektivaftalen.[1]

Lägsta timlön för utlärd manlig arbetare.	1909. Aftal. %	1909. Arbetare. %	1910. Aftal. %	1910. Arbetare. %	1911. Aftal. %	1911. Arbetare. %
Intill 25 Pf.	1·0	0·4	0·3	0 2	0·1	0·01
25—35 »	13·8	10·6	4·9	2·0	6·5	4·2
35—45 »	42·7	38·1	33·5	21·1	33·9	38·3
45—55 »	23·4	28·9	37·3	28·6	34·2	32·7
55—65 »	13·7	13·2	16·8	24·0	16·5	14·9
65—75 »	3·9	7·3	5·1	8·5	7·6	8·9
öfver 75 »	1·5	1·5	2·1	15·6	1·2	1·0
	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Siffrorna för 1911 utvisa en något högre lönenivå än 1909, men innebära en sänkning mot 1910. De stora procenttalen i de högre lönegrupperna under sistnämnda år torde emellertid kunna sättas i samband med de stora under detta år verkställda löneregleringarna inom byggnadsfacken, där timlönerna i allmänhet äro högre än vid fabriker och inom handtverk.

(Die Tarifverträge im Jahre 1911. 5 Sonderheft zum Reichs-Arbeitsblatte.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under november 1912. Arbetstillgången ökades under november, särskildt inom skeppsbyggnads- och tryckeriindustrierna. Å andra sidan förekom en af årstiden betingad nedgång inom byggnads- och tegelindustrierna. Antalet arbetslösa fackföreningsmedlemmar var det relativt lägsta, som rapporterats under de sista tio åren.

Från den offentliga arbetsförmedlingen meddelades, att stor efterfrågan rådde på alla slags varfsarbetare och att i några distrikt tillgången på arbetskraft inom maskin- och metallindustrierna var knapp. I fråga om kvinnlig arbetskraft öfversteg efterfrågan tillgången i bomulls-, ylle-, linne-, jute- och klädesindustrierna samt vid tvättinrättningar.

Arbetslönernas uppåtgående tendens fortfor.

I jämförelse med samma månad föregående år visade arbetstillgången förbättring inom samtliga viktigare yrken, men i synnerhet inom tackjärns-, järn- och stål-, maskin-, glas- och tegelindustrierna.

Fackföreningar med ett medlemsantal af 887 350 (bortsedt från i strejker och lockouter invecklade, sjuka och öfveråriga) rapporterade 16 142 eller 1·8 % af medlemmarna såsom arbetslösa vid slutet af november 1912; motsvarande siffra vid slutet af oktober 1912 var 2·0 % och vid utgången af november 1911 2·6 %.

[1] Vid procenttalens beräkning har hänsyn tagits endast till de aftal, som innehålla bestämmelser om timlön för utlärd manlig arbetare. Dessa utgjorde under de tre åren resp. 48, 59 och 53 % af hela antalet aftal, omfattande resp 64, 78 och 66 % af de aftalsberörda arbetarna.

Enligt ingångna svar från ett antal arbetsgifvare, sysselsättande 438 494 arbetare under veckan närmast före den 23 november 1912, visade sig en ökning med 0·2 % af antalet sysselsatta arbetare, men en minskning med 0·4 % af det utbetalade lönebeloppet i jämförelse med samma vecka föregående månad. I jämförelse med samma vecka föregående år visade sig en ökning med 1·8 % af antalet sysselsatta arbetare och med 5·1 % af det utbetalade lönebeloppet.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Frankrike under november 1912. Arbetslösheten bland vinodlingsarbetarna har under månaden åter minskats genom det påbörjade arbetet med gödsling och beskärning af rankorna. Däremot har man i allmänhet ännu ej börjat anställa arbetare för skogsafverkningen, och arbetslösheten bland skogsarbetarna är följaktligen fortfarande kännbar, till och med i högre grad än föregående år. De gynnsamma konjunkturerna inom trädgårdsbranschen i Paris omnejd hafva ej undergått någon förändring.

Inom textilindustrien har någon förbättring visat sig, särskildt i norra Frankrike. Arbetstillgången var tillfredsställande inom järn- och metallindustrien liksom äfven inom den grafiska industrien, där föregående månads afmattning nu efterträdts af ökad arbetstillgång. Inom byggnadsindustrien var ställningen ungefär oförändrad sedan föregående månad. Inom läderindustrien var läget fortfarande bättre än föregående år, ehuru arbetslösheten visade tendens att ökas.

Bland 970 arbetarorganisationer (syndicats), som besvarat de månatliga förfrågningarna angående arbetsmarknadens läge och arbetslösheten under november 1912, hafva 754 med 204 673 medlemmar uppgifvit antalet arbetslösa till 10 545 eller 5·2 %, inberäknadt grufarbetarna i Pas-de-Calais, och 6·0 % utan inberäknande af dessa arbetare. Motsvarande tal för närmast föregående månad var 5·2 % och för november 1911 7·6 %.

Arbetstillgången under november 1912 har i jämförelse med oktober 1912 angifvits såsom rikligare af 19 % af de redovisande fackorganisationerna, omfattande 31 % af de organiserade arbetarna, såsom oförändrad af resp. 50 och 37 % samt såsom mindre riklig af resp. 31 och 32 %.

På frågan: »Anser Ni läget på arbetsmarknaden vara tillfredsställande för årstiden?» hafva 550 arbetarorganisationer med 93 536 medlemmar svarat jakande och 236 med 91 577 medlemmar nekande.

(Bulletin de l'Office du Travail.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under november 1912. Arbetsmarknadens läge var under november i allmänhet godt och i de flesta afseenden bättre än motsvarande månad föregående år. Det oroliga politiska läget och åtstramningen på penningmarknaden hafva dock, såsom redan föregående månad anmärktes, haft till följd någon afmattning. Enligt uppgifter från de olika industrierna var arbetstillgången i hufvudsak tillfredsställande.

Stenkolsbrytningen var i Ruhrdistriktet och Schlesien betydande, men verksamheten hindrades på ett mycket kännbart sätt genom stockning i trafiken och därmed sammanhängande vagnsbrist. Liknande förhållanden rådde vid brunkolsgrufvorna i mellersta Tyskland och Niederlausitz.

Tackjärnsindustriens läge var fortfarande godt, dock hafva tecken på ett försvagande framträdt. Inom järn-, metall- och maskinindustrierna samt inom den elektriska och kemiska industrien var arbetstillgången i allmänhet tillfredsställande.

Textilindustrien, särskildt spinneribranschen, var liksom föregående månad lifligt sysselsatt, så äfven pappersindustrien. Inom byggnadsverksamheten rådde i allmänhet tillfredsställande förhållanden.

Enligt uppgifter från sjukkassorna var arbetstillgången under november något mindre än under samma månad föregående år och äfven mindre än under oktober. De försäkringspliktiga medlemmarnas antal, sedan de förvärfsoförmögna sjukanmälda frånräknats, minskades under månaden med 15 065 medlemmar, hvilket var resultatet af den afsevärda afgången af 23 816 män och den obetydliga ökningen med 8 751 kvinnliga medlemmar. Under föregående månad ökades medlemsantalet med 14 033, men minskades under november 1911 med 25 109 personer. Minskningen under november förra året var alltså betydligt större än under november i år. Om man sätter antalet medlemmar den 1 januari 1912 = 100, hade detta för männens vidkommande ökats till 106 och för kvinnornas till 107. Under samma månad föregående år uppgingo motsvarande siffror till resp. 108 och 107.

Angående arbetslösheten under november föreligga uppgifter från 49 fackförbund med 2 145 050 medlemmar. Af dessa voro vid månadens slut 1 8 % arbetslösa mot 1·7 % vid slutet af oktober och likaledes 1·7 % vid slutet af november 1911, hvilket tyder på någon försämring i jämförelse med såväl närmast föregående månad som samma månad föregående år.

Enligt arbetsförmedlingsanstalternas uppgifter kommo under november 1912 på 100 lediga platser för män 173 arbetssökande mot 182 under samma månad föregående år och 148 under föregående månad detta år. För kvinnor voro motsvarande siffror 122, 133 och 106. Antalet arbetssökande har sålunda för bägge könen nära nog uppnått samma höga siffra som under 1911. Gentemot föregående månad har en tämligen betydlig försämring af läget inträdt, hvaremot fortfarande i jämförelse med förra året någon förbättring gör sig märkbar.

(Reichsarbeitsblatt.)

— Arbets- och löneförhållanden. —

Utredning rörande de norrländska skogsarbetarna. Sedan åtskilliga år tillbaka har från flera håll uppmärksamhet ägnats åt de mindre goda lefnads- och enkannerligen bostadsförhållandena för skogsafverknings- och flottningsarbetarna i Norrland och därmed jämförliga landsdelar. Frågan föranledde redan en skrifvelse från 1909 års riksdag, och i anledning af väckt motion i ämnet beslöt 1912 års riksdag att anhålla, att regeringen snarast möjligt ville låta verkställa utredning i frågan samt vidtaga lämpliga åtgärder till förbättring af skogsarbetarklassens lefnadsvillkor, särskildt hvad bostadsfrågan beträffar.

Regeringen anbefallde Kommerskollegium att verkställa den ifrågavarande utredningen äfvensom att afgifva de förslag, hvartill Kollegium funne samma utredning föranleda.

Med anledning häraf har inom Kollegium utarbetats förberedande plan för en statistisk utredning i ämnet. Denna utredning skulle i första hand belysa lefnadsförhållandena för de i Norrlands och därmed jämförliga landsdelars skogsafverkningsdistrikt mera tillfälligt (för säsong) anställda skogsafverknings- och flottningsarbetarna samt medlen att i hygieniskt och ekonomiskt afseende förbättra deras ställning. Men därjämte skulle undersökningen gifva en bild af lefnadsvillkoren för de fasta skogsarbetare, hvilka på skogsegendomar med rationell skogsvård hafva sysselsättning med skogsarbeten hela eller större delen af året, äfvensom utreda möjligheten af att genom vidare utveckling af detta arbetssystem bereda den norrländska skogsvården bättre tillgång till en bofast kvalificerad skogsarbetarstam.

Denna preliminära arbetsplan har i dagarna underställts pröfning af några i skogsbrukets arbetarfråga särskildt sakkunniga personer, hvilka af Kommerskollegium tillkallats för detta ändamål. Dessa hafva varit riksdagsman Bernh. Eriksson, Grängesberg, Sågverksförbundets ombudsman, disponent Otto Hellström, byråchefen i Domänstyrelsen frih. Th. Hermelin, jägmästare And. Holmgren, Östersund samt ombudsmannen G. O. Strand, Älfdalen.

Med ledning af vid denna konferens gjorda uttalanden kommer Socialstyrelsen att inom kort fastställa definitiv plan för den statistiska undersökningen af skogsarbetarnas ställning och lefnadsförhållanden. Denna undersökning torde i första hand gå ut på att söka åstadkomma en trogen miniatyrbild af skogsarbetarförhållandena i deras helhet därigenom, att man låter särskilda ombud införskaffa efter ett detaljeradt frågeformulär afgifna uppgifter om arbets-, bostads- och provianteringsförhållandena på ett antal typiska arbetsplatser.

— Lefnadskostnader. —

Undersökning af arbetares lefnadskostnader i Petersburg. På föranstaltande af kejserliga ryska tekniska förbundet verkställdes år 1908 en lefnadskostnadsundersökning, omfattande arbetare i Petersburg. På grund af de i undersökningen medtagna familjernas ovana vid att föra böcker begagnade man sig af frågeformulär (ej hushållsböcker), hvilka voro afsedda för anteckнande af inkomster och utgifter under endast en månad. Det synes framgå af resultatet, att denna inskränkning varit välbetänkt: af de utsända c:a 6 000 frågeformulären återkommo nämligen endast 1 016 besvarade, och af dessa visade sig 384 odugliga för bearbetning. Gifvetvis hafva emellertid de uppnådda resultaten på grund af den använda metoden blifvit tämligen osäkra.

De 632 svar, som voro ägnade för bearbetning, härledde sig i hufvudsak från de bättre situerade arbetarkategorierna i Petersburg. Detta framgår däraf, att medelinkomsten för de undersökta hushållen var ungefär 1½ gång så hög som den för hela arbetarbefolkningen beräknade, och bestyrkes ytterligare af att endast få analfabeter förekommo inom de undersökta familjerna, under det att antalet sådana bland Petersburgs samtliga arbetare beräknas till 31·1 %.

Af de användbara svaren afsågo 62 sådana arbetare, som af arbetsgifvaren försågos med bostad och föda eller endera, och hvilkas svar därför före den närmare bearbetningen måste afskiljas. Sålunda återstodo för denna endast 570 hushåll, af hvilka 263 voro enmanshushåll och 307 familjehushåll.

För de förra uppgick medelinkomsten, för år räknadt, till 853·04 kr.,[1] för de senare till 1 370·88 kr. per hushåll. Härvid bör emellertid observeras, dels att *hyresinkomster af inneboende* frånräknats, dels att inom de 307 hushållen af den senare gruppen funnos ej mindre än 444 arbetande personer. Sammanlagdt tillhörde 1 160 personer dessa familjer, hvilkas genomsnittsstorlek alltså var 3·78 personer. Denna siffra angifves ej oväsentligt öfverstiga medeltalet för Petersburgs *arbetarbefolkning*.

Den relativa fördelningen af utgifterna framgår af nedan införda tablå.

Utgifter för	Enmanshushåll. %	Familjehushåll. %
Bostad	14·68	20·74
Kläder	13·77	12·15
Föda	37·30	48·74
Spirituosa, tobak, spel	10·20	5·36
Hygien	3·49	3·28
Religiösa och sociala behof	6·43	4·75
Skatter	0·51	0·57
Penningförsändelser till landsorten	10·94	2·16
Öfriga behof	2·68	2·25
Summa	100·00	100·00

Beträffande utgifterna för bostad bör märkas, att af de ensamt boende 6 till sitt förfogande hade endast en delad sofbrits, 48 en ensam sådan och 82 annan sofplats, under det 38 disponerade ett halft och 77 ett helt *rum samt endast 2 personer större lägenhet*. Af de 307 familjerna hade 2 en brits, 12 annan sofplats, 2 ett halft och 142 ett helt rum till bostad. 140 familjer hade hyrt större lägenhet, men af dessa hade 53 hyresgäster i andra hand eller inneboende.

Utgifterna för föda uppgingo för den lägsta *inkomstklassen af enmanshushåll* (med mellan 100 och 200 rubels årsinkomst) till 53·42 % af utgifterna och af familjer (med mellan 200 och 300 rubel) till 57·74 % och sjunka därefter i allmänhet med stegrad inkomst.

Utgifterna för spirituosa, tobak och spel uppgingo för den lägsta inkomstklassen af de ensamstående till endast 0·70 rubel eller 0·41 % af utgifterna, men stego sedan hastigt och uppnådde i inkomstgruppen 400—500 rubel ett belopp af 65·50 rubel eller 14·57 %. Därefter sjönko dessa utgifters relativa betydelse åter. För familjehushållen spela de såsom af tablån framgår en något mindre roll, men uppgå dock inom vissa *inkomstgrupper* till öfver 7 %. I allmänhet synes denna utgiftspost vara afsevärdt högre för personer eller familjer med dåliga bostadsförhållanden. De ensamstående arbetare, som hade hyrt allenast en brits, förbrukade för här afhandlade ändamål nära ⅕ af hela sin inkomst.

De särskildt för enmanshushållen afsevärda penningförsändelserna till landsorten betingas däraf, att en mycket stor del af Petersburgs arbetarbefolkning är inflyttad från landet och uppehåller lifliga förbindelser med hemorten. Af de 263 personer, från hvilka enmansbudgeterna härledde sig, hade sålunda ej färre än 84 jordbruk, som drefvos för deras räkning, och 48 ägde jord på landet. Äfven många af de här behandlade familjerna voro på liknande sätt bundna till landsbygden.

(Reichsarbeitsblatt.)

[1] 1 rubel räknad = 1·92 kr.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

November månad år 1912.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under november månad.

Öfversikt af verksamheten under *november* månad år 1912.

November:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	2 205	1 147	956	1 959	1 676	1 025	**4 162**	**2 823**	**1 981**
Uppsala län	266	192	160	157	137	105	**423**	**329**	**265**
Södermanlands län	224	157	123	87	85	58	**311**	**242**	**181**
Östergötlands län	500	470	283	362	326	172	**862**	**796**	**455**
Norrköping	509	223	182	326	220	171	**835**	**443**	**353**
Jönköpings län	172	84	49	138	107	76	**310**	**191**	**125**
Kronobergs län	41	6	1	17	17	8	**58**	**23**	**9**
Norra Kalmar län	79	31	18	31	35	22	**110**	**66**	**40**
Södra Kalmar län	102	44	33	76	69	48	**178**	**113**	**81**
Blekinge län	215	127	91	158	154	93	**373**	**281**	**184**
Kristianstads län	216	209	149	129	172	77	**345**	**381**	**226**
Malmöhus län. Malmö	894	429	378	876	680	437	**1 770**	**1 109**	**815**
Malmöhus län. Lund	265	127	113	96	52	38	**361**	**179**	**151**
Malmöhus län. Landskrona	138	70	54	55	46	24	**193**	**116**	**78**
Malmöhus län. Hälsingborg	447	199	174	248	189	122	**695**	**388**	**296**
Malmöhus län. Ystad	81	58	45	51	44	24	**132**	**102**	**69**
Malmöhus län. Trelleborg	130	125	114	41	41	30	**171**	**166**	**144**
Malmöhus län. Eslöf	180	155	125	45	66	37	**225**	**221**	**162**
Malmöhus län. Skurup	54	50	46	12	21	12	**66**	**71**	**58**
Hallands län	166	131	87	105	94	66	**271**	**225**	**153**
Göteb. o. Bohus län	144	121	89	135	82	42	**279**	**203**	**131**
Göteborg	1 009	831	745	820	875	500	**1 829**	**1 706**	**1 245**
Skaraborgs län	51	33	18	41	57	26	**92**	**90**	**44**
Värmlands län	59	38	30	50	69	41	**109**	**107**	**71**
Örebro län	208	114	106	233	112	103	**441**	**226**	**209**
Västmanlands län	274	232	167	167	169	109	**441**	**401**	**276**
Kopparbergs län	221	116	104	116	113	75	**337**	**229**	**179**
Gäfle stad och län	159	90	84	70	63	44	**229**	**153**	**128**
Västernorrlands län	53	64	38	69	71	54	**122**	**135**	**92**
Jämtlands län	71	29	25	122	88	48	**193**	**117**	**73**
Västerbottens län	41	17	13	77	78	55	**118**	**95**	**68**
Norrbottens län	36	27	18	90	120	64	**126**	**147**	**82**
Tillsammans nov. 1912	**9 208**	**5 746**	**4 618**	**6 959**	**6 128**	**3 806**	**16 167**	**11 874**	**8 424**
» » 1911	8 719	4 530	3 684	5 792	4 951	3 161	14 511	9 481	6 845
» okt. 1912	12 236	10 582	7 847	9 737	10 564	6 118	21 973	21 146	13 965

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida.

På 100 *lediga platser* kommo:

November:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	192	117	**147**	83	61	**70**
Uppsala län	139	115	**129**	83	77	**81**
Södermanlands län	143	102	**129**	78	68	**75**
Östergötlands län	106	111	**108**	60	53	**57**
Norrköping	228	148	**188**	82	78	**80**
Jönköpings län	205	129	**162**	58	71	**65**
Kronobergs län	683	100	**252**	17	47	**39**
Norra Kalmar län	255	89	**167**	58	63	**61**
Södra Kalmar län	232	110	**158**	75	70	**72**
Blekinge län	169	103	**133**	72	60	**65**
Kristianstads län	103	75	**91**	71	45	**59**
Malmöhus län. Malmö	208	129	**160**	88	64	**73**
Lund	209	185	**202**	89	73	**84**
Landskrona	197	120	**166**	77	52	**67**
Hälsingborg	225	131	**179**	87	65	**76**
Ystad	140	116	**129**	78	55	**68**
Trelleborg	104	100	**103**	91	73	**87**
Eslöf	116	68	**102**	81	56	**73**
Skurup	108	57	**93**	92	57	**82**
Hallands län	127	112	**120**	66	70	**68**
Göteb. o. Bohus län	119	165	**137**	74	51	**65**
Göteborg	121	94	**107**	90	57	**73**
Skaraborgs län	155	72	**102**	55	46	**49**
Värmlands län	155	72	**102**	79	59	**66**
Örebro län	182	208	**195**	93	92	**92**
Västmanlands län	118	99	**110**	72	64	**69**
Kopparbergs län	191	103	**147**	90	66	**78**
Gäfle stad och län	177	111	**150**	93	70	**84**
Västernorrlands län	83	97	**90**	59	76	**68**
Jämtlands län	245	139	**165**	86	55	**62**
Västerbottens län	241	93	**124**	76	71	**72**
Norrbottens län	133	75	**86**	67	53	**56**
Tillsammans nov. 1912	**160**	**114**	**136**	**80**	**62**	**71**
» » 1911	192	117	153	81	64	72
» okt. 1912	116	92	104	74	58	66

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 16 167 ansökningar om arbete, hvaraf 9 208 af män och 6 959 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 11 874 lediga platser, nämligen 5 746 för män och 6 128 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 8 424, af hvilka 4 618 besattes med män och 3 806 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge försämrades såsom vanligt under denna tid på året, men var dock afsevärdt bättre än motsvarande månad föregående år. Särskildt försämrades arbetstillgången för byggnads- och grof-

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—November.			
	Nov. 1911.	Okt. 1912.	Nov. 1912.	Nov. 1911—Nov. 1912.		Okt. 1912 Nov. 1912.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1911/1912.	
				Antal.	%	Antal.	%	1911.	1912.	Antal.	%
Stockholm	1 560	3 037	*1 981*	+ 421	+ 27	—1 056	—35	16 723	22 166	+ 5 443	+ 33
Uppsala län	236	661	*265*	+ 29	+ 12	— 396	—60	3 498	3 926	+ 428	+ 12
Södermanlands län	127	295	*181*	+ 54	+ 43	— 114	—39	1 471	2 349	+ 878	+ 60
Östergötlands län	425	1 004	*455*	+ 30	+ 7	— 549	—55	6 509	7 327	+ 818	+ 13
Norrköping	321	764	*353*	+ 32	+ 10	— 411	—54	4 024	4 676	+ 652	+ 16
Jönköpings län	89	203	*125*	+ 36	+ 40	— 78	—38	1 473	1 626	+ 153	+ 10
Kronobergs län[1]	—	25	*9*	—	—	— 16	—64	—	107	—	—
Norra Kalmar län	36	68	*40*	+ 4	+ 11	— 28	—41	450	583	+ 133	+ 30
Södra Kalmar län[2]	61	137	*81*	+ 20	+ 33	— 56	—41	649	1 000	+ 351	+ 54
Blekinge län	144	293	*184*	+ 40	+ 28	— 109	—37	1 792	2 365	+ 573	+ 32
Kristianstads län	196	469	*226*	+ 30	+ 15	— 243	—52	1 954	2 499	+ 545	+ 28
Malmöhus län. Malmö	641	1 217	*815*	+ 174	+ 27	— 402	—33	7 107	8 802	+ 1 695	+ 24
Malmöhus län. Lund	170	298	*151*	— 19	— 11	— 147	—49	1 741	1 880	+ 139	+ 8
Malmöhus län. Landskrona	68	131	*78*	+ 10	+ 15	— 53	—40	852	1 026	+ 174	+ 20
Malmöhus län. Hälsingborg	272	488	*296*	+ 24	+ 9	— 192	—39	3 546	3 652	+ 106	+ 3
Malmöhus län. Ystad	67	91	*69*	+ 2	+ 3	— 22	—24	576	679	+ 103	+ 18
Malmöhus län. Trelleborg[2]	84	206	*144*	+ 60	+ 71	— 62	—30	978	1 300	+ 322	+ 33
Malmöhus län. Eslöf	153	330	*162*	+ 9	+ 6	— 168	—51	1 280	1 539	+ 259	+ 20
Malmöhus län. Skurup	51	106	*58*	+ 7	+ 14	— 48	—45	464	594	+ 130	+ 28
Hallands län	132	319	*153*	+ 21	+ 16	— 166	—52	1 687	2 005	+ 318	+ 19
Göteb. o. Bohus län	109	164	*131*	+ 22	+ 20	— 33	—20	1 210	1 300	+ 90	+ 7
Göteborg	1 079	1 636	*1 245*	+ 166	+ 15	— 391	—24	10 753	12 959	+ 2 206	+ 21
Skaraborgs län	30	80	*44*	+ 14	+ 47	— 36	—45	538	657	+ 119	+ 22
Värmlands län	60	107	*71*	+ 11	+ 18	— 36	—34	831	876	+ 45	+ 5
Örebro län	103	400	*209*	+ 106	+ 103	— 191	—48	1 937	2 466	+ 529	+ 27
Västmanlands län	197	419	*276*	+ 79	+ 40	— 143	—34	2 262	3 322	+ 1 060	+ 47
Kopparbergs län	118	266	*179*	+ 61	+ 52	— 87	—33	1 588	2 161	+ 573	+ 36
Gäfle stad och län	119	237	*128*	+ 9	+ 8	— 109	—46	1 463	1 653	+ 190	+ 13
Västernorrlands län	89	153	*92*	+ 3	+ 3	— 61	—40	1 203	1 150	— 59	— 5
Jämtlands län[2]	43	139	*73*	+ 30	+ 70	— 66	—47	188	940	+ 752	+ 400
Västerbottens län[1]	—	77	*68*	—	—	— 9	—12	—	586	—	—
Norrbottens län	65	145	*82*	+ 17	+ 26	— 63	—43	949	981	+ 32	+ 3
Tillsammans	**6 845**	**13 965**	**8 421**	**+ 1 579**	**+ 23**	**—5 541**	**—40**	**79 702**	**99 152**	**+ 19 450**	**+ 24**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	1 614	4 478	*2 169*	+ 555	+ 34	—2 309	—52	20 222	25 023	+ 4 801	+ 24
» öfriga näringsgrenar	5 231	9 487	*6 255*	+ 1 024	+ 19	—3 232	—34	59 480	74 129	+ 14 649	+ 25

arbetare, på vissa håll äfven för metall-, maskin- och verkstadsarbetare, samt biträden inom de merkantila yrkena. Rekryteringen af arbetskraft till jordbruket hade i hufvudsak afslutats under föregående månad; de återstående platserna synas i allmänhet hafva utan svårighet besatts. I Skåne inträdde arbetslöshet för en del jordbruksarbetare till följd af betkampanjens upphörande.

Ofvanstående tabell lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1912.
[2] » » » » » » 1911.

antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med motsvarande tidpunkt under föregående år, men däremot en betydande minskning i jämförelse med nästlidna månad. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med november 1911 till 1 579 eller 23 % (däraf för jordbruket m. m. 555 eller 34 % och för öfriga näringsgrenar 1 024 eller 19 %); i förhållande till resultaten under nästföregående månad utgjorde minskningen 5 541 eller 40 % (däraf för jordbruket m. m. 2 309 eller 52 %, för öfriga näringsgrenar 3 232 eller 34 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidna månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Jordbruket m. m.	Nov. 1911.	Okt. 1912.	Nov. 1912.	Nov. 1911.	Okt. 1912.	Nov. 1912.
Män	136	82	*101*	75	70	*74*
Kvinnor	62	45	*52*	39	37	*34*
Tillsammans	**119**	**74**	***90***	**67**	**63**	***65***
Öfriga näringsgrenar.						
Män	231	154	*209*	86	79	*86*
Kvinnor	124	100	*122*	67	61	*66*
Tillsammans	**165**	**119**	***154***	**74**	**68**	***73***
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	192	116	*160*	81	74	*80*
Kvinnor	117	92	*114*	64	58	*62*
Tillsammans	**153**	**104**	***136***	**72**	**66**	***71***

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
November:									
Jordbruk o. skogshushållning	2 620	2 591	1 910	397	763	259	**3 017**	**3 354**	**2 169**
Grufdrift och malmförädling	26	17	16	—	—	—	**26**	**17**	**16**
Industri o. handtverk m. m.	2 780	948	729	476	334	198	**3 256**	**1 282**	**927**
Handel och samfärdsel	1 605	934	746	1 071	788	454	**2 676**	**1 722**	**1 200**
Husligt arbete	5	3	3	4 828	4 207	2 874	**4 833**	**4 210**	**2 877**
Allmän o. litterär verksamhet	24	35	33	53	32	19	**77**	**67**	**52**
Öfriga slag af arbete	2 148	1 218	1 181	134	4	2	**2 282**	**1 222**	**1 183**
Samtliga yrkesgrenar	**9 208**	**5 746**	**4 618**	**6 959**	**6 128**	**3 806**	**16 167**	**11 874**	**8 424**
Ökning (+) eller minskning (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	—1 996	—3 056	—2 026	— 262	— 711	— 283	—2 258	—3 767	—2 309
Grufdrift och malmförädling	— 27	— 15	— 3	—	—	—	— 27	— 15	— 3
Industri o. handtverk m. m.	— 511	— 854	— 600	— 95	— 34	+ 2	— 606	— 888	— 598
Handel och samfärdsel	— 202	— 587	— 368	— 151	— 299	— 67	— 353	— 886	— 435
Husligt arbete	— 1	+ 1	+ 3	—2 214	—3 381	—1 959	—2 215	—3 380	—1 956
Allmän o. litterär verksamhet	± 0	+ 12	+ 13	— 25	— 10	— 4	— 25	+ 2	+ 9
Öfriga slag af arbete	— 291	— 337	— 248	— 31	— 1	— 1	— 322	— 338	— 249
Samtliga yrkesgrenar	**—3 028**	**—4 836**	**—3 229**	**—2 778**	**—4 436**	**—2 312**	**—5 806**	**—9 272**	**—5 541**
Relativa tal.[1]									
Jordbruk o. skogshushållning	— 43	— 54	— 51	— 40	— 48	— 52	— 43	— 53	— 52
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m.	— 16	— 47	— 45	— 17	— 9	—	— 16	— 41	— 39
Handel och samfärdsel	— 11	— 39	— 33	— 12	— 24	— 13	— 12	— 34	— 27
Husligt arbete	—	—	—	— 31	— 45	— 41	— 31	— 45	— 40
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	— 12	— 22	— 17	—	—	—	— 12	— 22	— 17
Samtliga yrkesgrenar	**— 25**	**— 46**	**— 41**	**— 29**	**— 42**	**— 38**	**— 26**	**— 44**	**— 40**

På 100 *lediga platser* kommo:[1]

November:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	101	52	**90**	74	34	**65**
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m.	293	143	**254**	77	59	**72**
Handel och samfärdsel	172	136	**155**	80	58	**70**
Husligt arbete	—	115	**115**	—	68	**68**
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	176	—	**187**	97	—	**97**
Samtliga yrkesgrenar	**160**	**114**	**136**	**80**	**62**	**71**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen. Specialiteter.	Nov. 1911.	Okt. 1912.	Nov. 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	13	32	*7*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	84	330	*96*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	769	1 758	*956*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	404	1 691	*523*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	42	90	*91*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	78	20	*109*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	2	15	*28*
Tegelbruksarbetare	5	15	*2*
Gjutare och formare	12	14	*10*
Bleck- och plåtslagare	19	19	*15*
Smeder och hofslagare	30	48	*31*
Verktygsarbetare	4	1	—
Filare och bänkarbetare	21	25	*16*
Maskinarbetare	23	15	*15*
D:o handtlangare	11	16	*19*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	20	34	*23*
Maskin- och *modell*snickare	4	3	*5*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	24	30	*27*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	171	221	*120*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	15	16	*2*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	6	26	*12*
Murare	51	60	*12*
Murarbetsmän och tegelbärare	57	132	*61*
Byggnadssnickare och timmermän	100	232	*138*
Måleriarbetare	10	43	*11*
Kvarnarbetare	3	24	*7*
Bageri- och konditoriarbetare	10	18	*11*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	6	7	*8*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	7	20	*13*
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	66	146	*151*
Springpojkar	262	342	*296*
Varuutkörare	6	28	*9*
Kuskar och åkeriarbetare	39	96	*58*
Kaptener, styrmän, sjömän	18	10	*20*
Maskinister, eldare, kollämpare	2	4	*2*
Stufveriarbetare	181	177	*21*

Kvinnliga afdelningen. Specialiteter.	Nov. 1911.	Okt. 1912.	Nov. 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	211	438	*240*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	5	83	*13*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	6	21	*6*
Spinneriarbetare	5	5	*4*
Väfveriarbetare	10	9	*8*
Kapp- och klädsömmerskor	13	20	*9*
Linnesömmerskor	1	1	*6*
Trikotagearbetare	2	4	*3*
Tvätt- och strykningsarbetare	27	29	*22*
Bageri- och konditoriarbetare	20	17	*26*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	4	9	*11*
Litografer och kemigrafer	4	3	*1*
Fabriksarbetare, ej spec.	7	3	*5*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	51	52	*64*
Hotell-, kafé- och restaur. — Servitriser	34	70	*53*
Hotell-, kafé- och restaur. — Städerskor	11	45	*26*
Hotell-, kafé- och restaur. — Kokerskor	20	25	*19*
Hotell-, kafé- och restaur. — Diskerskor m. fl.	131	230	*188*
Privat tjänst — Hushållerskor	73	83	*80*
Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	207	467	*268*
Privat tjänst — Kokerskor och köksor	146	361	*171*
Privat tjänst — Ensamjungfrur	950	1 702	*1 054*
Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	925	2 031	*1 136*
Springflickor	29	43	*63*

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Nov. 1911.	Okt. 1912.	Nov. 1912.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	119	74	*90*
Metall- och maskinindustri	292	226	*286*
Trävaruindustri	280	168	*205*
Byggnadsverksamhet	232	145	*297*
Textilindustri	386	236	*263*
Beklädnadsindustri	225	234	*263*
Närings- och njutningsämnesindustri	213	177	*178*
Kontors- o. d. personal	222	363	*187*
Butiks- o. d. personal	269	174	*206*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	138	107	*137*
Landtransport	146	94	*132*
Husligt arbete	116	93	*115*
Grofarbete	255	167	*187*

Flera af ofvanstående näringsgrupper utvisa ganska riklig tillgång på arbetskraft. Försämring har som vanligt under denna tid på året inträdt inom så godt som alla yrken; undantag bildar endast kontorspersonal. Vid jämförelse med föregående år är läget nästan genomgående bättre.

Antalet platser, som under *november* månad tillsatts utom resp. orter.

	November 1912				
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	Nov. 1911.	Okt. 1912.
Stockholm	113	69	**182**	145	333
Uppsala län	10	8	**18**	14	81
Södermanlands län	4	—	**4**	1	12
Östergötlands län	10	7	**17**	9	33
Norrköping	131	35	**166**	147	428
Jönköpings län	9	7	**16**	9	23
Kronobergs län	—	1	**1**	—	5
Norra Kalmar län	—	4	**4**	2	1
Södra Kalmar län	1	3	**4**	2	2
Blekinge län	3	7	**10**	9	35
Kristianstads län	27	13	**40**	23	69
Malmöhus län. Malmö	159	47	**206**	181	406
Malmöhus län. Lund	85	11	**96**	81	196
Malmöhus län. Landskrona	30	7	**37**	24	232
Malmöhus län. Hälsingborg	105	17	**122**	102	60
Malmöhus län. Ystad	24	6	**30**	22	64
Malmöhus län. Trelleborg	82	12	**94**	58	115
Malmöhus län. Eslöf	102	16	**118**	106	287
Malmöhus län. Skurup	43	11	**54**	44	97
Hallands län	3	7	**10**	6	13
Götch. o. Bohus län	1	—	**1**	3	6
Göteborg	132	17	**149**	35	163
Skaraborgs län	—	—	**—**	1	2
Värmlands län	—	2	**2**	29	1
Örebro län	8	3	**11**	26	24
Västmanlands län	1	1	**2**	1	1
Kopparbergs län	9	1	**10**	9	6
Gäfle stad och län	5	1	**6**	3	18
Västernorrlands län	6	8	**14**	11	69
Jämtlands län	1	1	**2**	—	7
Västerbottens län	4	3	**7**	—	6
Norrbottens län	—	3	**3**	—	1
Tillsammans nov. 1912	**1 108**	**328**	**1 436**	**1 083**	**2 796**
» » 1911	786	297	1 083	—	—
» okt. 1912	2 301	495	2 796	—	—

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidna månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 80 platser för hushållerskor, 268 för hus- och barnjungfrur, 171 för kokerskor och köksor, 1 054 för ensamjungfrur samt 1 136 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 53 servitriser, 26 städerskor, 19 kokerskor, 188 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 64, i jordbruks- o. d. arbete 259. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras bleck- och plåtslagare 15, smeder och hofslagare 31, filare och bänkarbetare 16, maskinarbetare 15, sågverks- och brädgårdsarbetare 23, möbel- och finsnickare 27, jord-, beton- o. d. arbetare 120, murare 12, murarbetsmän och tegelbärare 61, byggnadssnickare och timmermän 138, måleriarbetare 11, handels- och lagerarbetare 151, springpojkar 296, kuskar och åkeriarbetare 58, stufveriarbetare 24 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 7, tjänare på stat 96, tjänare i husbondes kost 956, tillfälliga arbetare 623, trädgårdspersonal 91, skogspersonal 109 samt diverse andra arbetare 28.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1 436 platser, hvaraf 1 108 manliga och 328 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro resp. 1 083, 786 och 297 samt under nästlidna månad resp. 2 796, 2 301 och 495. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt uttryck för de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har betydligt försämrats. Arbetstillgången har minskats, särskildt inom de merkantila yrkena, den mindre verkstadsindustrien, byggnads- och grofarbetarfacken, inom hvilka arbetslösheten är ganska omfattande. De platser, som förmedlats, hafva merendels varit af kortare varaktighet. Till jordbruket har tillgången å arbetskraft varit tillräcklig. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god hvad beträffar det husliga arbetet. För kontors- och butikspersonal har däremot arbetstillgången varit otillräcklig, hvilket äfven i rätt stor utsträckning gällt fabriksarbeterskor och kafé- och restaurantpersonal.

Uppsala län. Arbetstillgången har varit betydligt mindre än under föregående månad. Särskildt inom jordbruket har arbetstilgången varit ringa. Inom öfriga yrken har ingen märkbar förändring inträdt.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har i det närmaste motsvarat efterfrågan. Brist på arbete för grofarbetare och ej yrkesskickliga fabriksarbetare. Till jordbruket har arbetstillgången varit normal. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden god.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit bättre än under motsvarande tid föregående år. Inom byggnadsbranschen har en försämring inträdt, särskildt för byggnadssnickare och målare, beroende på att en hel del arbeten slutförts. Till jordbruket var omsättningen af arbetskraft under månadens förra hälft ganska liflig, men försämrades mot slutet af densamma. För vana skogsarbetare har arbetstillgången varit betydligt bättre än motsvarande tid förra året. Inom öfriga yrken och fack synes arbetstillgången varit god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit liflig med i vissa fall öfverflöd på arbetskraft, särskildt yngre tjänstflickor, men däremot brist på mjölkjungfrur och ensamjungfrur till landet.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har betydligt försämrats och kan i det närmaste betecknas som dålig. Särskildt inom byggnadsbranschen, men äfven inom metall-, maskin- och textilindustrierna, har arbetstillgången varit otillräcklig. Likaledes har till jordbruket, särskildt under senare hälften af månaden, efterfrågan å arbetskraft varit ringa. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med ovanligt riklig tillgång på arbetssökande.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Under månaden hafva en del platser till jordbruket, skogsbruket samt inom torfindustrien tillsatts. I öfrigt har arbetsmarknaden varit lugn. — Å kvinnliga afdelningen har omsättningen af arbetskraft varit rätt liflig.

Kronobergs län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit synnerligen ringa, särskildt för byggnads- och grofarbetare. — Å kvinnliga afdelningen har varit brist på dugliga tjänarinnor till husligt arbete.

Norra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången otillräcklig. Arbetslöshet rådande. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har för byggnads- och grofarbetare varit ogynnsam. I öfrigt har arbetstillgången varit ganska god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Blekinge län. I förhållande till årstiden har arbetstillgången varit jämförelsevis god, och något bättre än under motsvarande tid föregående år. Någon nämnvärd arbetslöshet förekommer ännu ej. Dock har under månadens senare del försämring inträdt. Till jordbruket hafva såväl tillgång som efterfrågan på arbetskraft varit i aftagande. Ett afsevärdt antal f. d. militärer hafva sökt civil anställning, men något för dem passande arbete har sällan stått till buds.

Kristianstads län. *Under månadens första hälft var arbetsmarknaden god, men har i betydlig grad försämrats under senare delen, sedan de s. k. årsplatserna till jordbruket blifvit tillsatta och det tillfälliga arbetet med rotfruktsupptagningen afslutats.*

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit knapp, såväl inom staden som till landet. Vid sockerfabrikerna har betkampanjen afslutats, hvarigenom en hel del arbetare blifvit utan sysselsättning. Dessutom äro ett stort antal yngre arbetare, som nu fullgjort sin värnplikt, utan sysselsättning. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit otillräcklig, särskildt för byggnads- och grofarbetare. Äfven för en del jordbruksarbetare har arbetslöshet inträdt till följd af betarbetets upphörande. — Å kvinnliga afdelningen har varit öfverflöd å yngre tjästflickor men brist på jungfrur till landet.

Landskrona. Arbetstillgången har varit tämligen god, särskildt för tillfälliga jordbruksarbetare. För grofarbetare i staden har arbetstillgången betydligt minskats under månadens senare hälft.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit något bättre än under motsvarande tid föregående år, men betydligt sämre än under föregående månad. Under senare delen af månaden har efterfrågan på arbetskraft, såväl till landsbygden som inom staden, varit ringa. Abetslöshet är rådande, särskildt för icke yrkeslärda arbetare. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången har varit sämre än under föregående månad. Brist på mjölkjungfrur och kunniga ensamjungfrur.

Ystad. Arbetstillgången till jordbruket har varit god under förra hälften af månaden, men försämrad mot slutet af densamma. I öfrigt har arbetstillgången varit god, utom för grofarbetare.

Trelleborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under första delen af månadet varit god. En hel del tillfälliga platser hafva tillsatts, som afsett dels betupptagning och dels annan jordbruksarbete. Inom staden har däremot arbetstillgången varit ringa, hvadan de arbetslösas antal betydligt ökats. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden normal.

Eslöf. Arbetstillgången har varit god för jordbruksarbetare, men dålig för industri- och grofarbetare.

Skurup. Arbetsmarknaden normal.

Hallands län. Manliga afdelningen. Tillgången å arbete var under månadens första hälft någorlunda god, men försämrades under senare delen och torde kunna betraktas som mindre god mot slutet af densamma. Någon arbetslöshet i större utsträckning torde dock ej förekomma. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit sämre än under föregående månad, men ungefär lika med samma tid föregående år.

Göteborgs och Bohus län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god, utom i Uddevalla, där obetydligt med arbete stått till buds, hvadan en del inom staden bosatta säsong- och grofarbetare sakna sysselsättning. Arbetstillgången till jordbruket har varit god med likaledes god tillgång på arbetskraft. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit jämförelsevis god och i flera afseenden betydligt bättre än under samma tid föregående år. Särskildt inom jordbruket har efterfrågan å arbetskraft varit liflig. Inom maskinindustrien och en del andra yrken har omsättningen af arbetskraft likaledes varit ganska liflig och i en del fall har efterfrågan på arbetskraft tidtals öfverstigit tillgången. Mot slutet af månaden har dock en afsevärd försämring i arbetsmarknaden inträdt. Med undantag för bokhållare, butiks- och lagerbiträden, byggnadsarbetare, grofarbetare samt f. d. militärer, har någon större arbetslöshet icke förekommit. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god, särskildt inom det husliga arbetet.

Skaraborgs län. Arbetsmarknaden kan betecknas såsom mindre god för manliga och ganska god för kvinnliga arbetare.

Värmlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god; någon större arbetslöshet har ännu ej förekommit. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god.

Örebro län. Arbetsmarknaden kan betecknas som god. Arbetsbrist för en del säsongarbetare. Någon nämnvärd arbetslöshet torde dock ännu ej förefinnas.

Västmanlands län. God tillgång på årstjänster till jordbruket. I öfrigt ringa efterfrågan på arbetskraft, med begynnande arbetslöshet.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit ringa och otillräcklig för brädgårds-, byggnads- och grofarbetare. Inom järnindustrien har arbetsmarknaden varit god. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på platser i det närmaste motsvarat hvarandra.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit medelgod, ehuru något försämrad sedan föregående månad. — Kvinnliga afdelningen. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva ungefär motsvarat hvarandra.

Västernorrlands län. Arbetsmarknaden har varit tämligen god, med försämring mot slutet af månaden.

Jämtlands län. Tillgången på arbete har under hela månaden varit mycket knapp på såväl manliga som kvinnliga afdelningen, hvadan arbetsmarknaden måste betecknas som dålig och sämre än under motsvarande tid föregående år.

Västerbottens län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången synnerligen ringa, särskildt för grofarbetare och skogsarbetare. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Norrbottens län. Arbetsmarknaden god. Arbetstillgången har under månaden något förminskats i anledning af sjöfartens upphörande samt genom inställandet och fullbordandet af en del byggnadsföretag. Någon arbetslöshet i nämnvärd utsträckning förekommer icke.

B) *Tillgång på arbetskraft.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Ogifta drängar, järn- och byggnadsarbetare, fabriks-, åkeri- och grofarbetare, handels- och kontorspersonal. — Fabriksarbeterskor, kontors- och butiksbiträden, kafé- och restaurantpersonal.	Springpojkar och -flickor, ensamjungfrur.
Uppsala län.	
Grofarbetare, yngre arbetskraft inom skilda yrken.	——
Södermanlands län.	
Filare, fabriksarbetare, grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Yngre ladugårdskarlar. — Mjölkjungfrur.
Östergötlands län.	
Stenarbetare, maskinarbetare, handtlangare, byggnadssnickare, målare, eldare, maskinister, kontors- och handelsbiträden, grofarbetare, f. d. militärer, bageriarbetare. — Kokerskor, diskerskor.	Ladugårdsskötare, skogsarbetare. — Mjölkjungfrur, tjänarinnor till hemmen.
Norrköping.	
Inom de flesta yrken och fack. — Rengöringsarbeterskor.	Lagugårdskarlar, ynglingar till militärtjänst. — Mjölkjungfrur.
Jönköpings län.	
Grofarbetare, ogifta drängar, f. d. millitärer.	——
Kronobergs län.	
Grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Maskinarbetare. — Dugliga ensamjungfrur, jungfrur till landet.
Norra Kalmar län.	
Yngre drängar till jordbruket, fabriks- och grofarbetare.	Mjölkjungfrur.
Södra Kalmar län.	
Byggnads- och grofarbetare.	Gifta statdrängar. — Mjölkjungfrur.
Blekinge län.	
Ogifta drängar, järnarbetare, byggnadssnickare lager- och handelspersonal, grofarbetare. — Yngre jungfrur till städerna.	Jungfrur till landet.
Kristianstads län.	
Byggnadsarbetare, kuskar, grofarbetare.	Drängpojkar. — Mjölkjungfrur.
Malmö.	
Inom alla yrken och fack. — Ungkarlshushållerskor, vana barnsköterskor, servitriser, kontorsbiträden, städerskor, köksjungfrur.	Tjänarinnor till landet, kokerskor, passflickor.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Lund.	
Jordbruksarbetare, byggnads-, fabriks- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor, tvätterskor, uppasserskor.	Drängpojkar. — Mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Daglönare, smeder, handelsbiträden, springpojkar, fabriks- och grofarbetare, f. d. militärer.	Mjölkjungfrur, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Hälsingborg.	
Järnarbetare, murare, mureriarbetsmän, byggnadsarbetare, målare, eldare, sjömän, handels-, fabriks- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, butiksbiträden, servitriser, tvätt- och rengöringsarbeterskor, städerskor.	Dugliga kreatursskötare, yngre drängar. — Mjölkjungfrur, barnjungfrur, kunniga ensamjungfrur.
Ystad.	
Daglönare, grofarbetare.	Yngre drängar. — Mjölkjungfrur.
Trelleborg.	
Grofarbetare, daglönare, fabriksarbetare.	——
Eslöf.	
Jordbruks- och grofarbetare, mureriarbetsmän, fabriksarbetare.	Yngre drängar. — Jungfrur till landet.
Skurup.	
——	——
Hallands län.	
Hufvudsakligast inom byggnadsbranschen, yngre gossar och flickor.	——
Göteborgs och Bohus län.	
Månads- och dagarbetare till jordbruket, stenarbetare, snickare, körkarlar, industri- och grofarbetare, springgossar. — Tjänarinnor till hemmen.	Mjölkjungfrur.
Göteborg.	
Filare, sågverks- och brädgårdsarbetare, murare, snickare och timmermän, målare, kontors- och lagerbiträden. handelsarbetare, sjöfolk, grofarbetare, f. d. militärer. — Butiks- och lagerbiträden, servitriser, städerskor, husjungfrur, tvätt- och rengöringsarbeterskor.	Jordbruksarbetare, alla slag, gjutare. — Mjölkjungfrur, väfverskor, ensamjungfrur, passflickor.
Skaraborgs län.	
Ogifta jordbruksdrängar m. fl.	Jungfrur till landet.
Värmlands län.	
Byggnadsarbetare.	Tjänarinnor, kunniga i matlagning.
Örebro län.	
Inom de flesta yrken och fack.	Tjänarinnor till husligt arbete.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Västmanlands län.	
Daglönare, järn- och metallarbetare, trävaru- och byggnadsarbetare, grofarbetare.	Jordbruksdrängar, ogifta ladugårdsskötare. — Mjölkjungfrur, dugliga ensamjungfrur.
Kopparbergs län.	
Byggnads-, sågverks- och grofarbetare. — Yngre tjänarinnor.	Mjölkjungfrur, hushållerskor till landet.
Gäfle stad och län.	
Fabriksarbetare, handtlangare. — Yngre ensamjungfrur.	Gjutare.
Västernorrlands län.	
——	Karbidarbetare.
Jämtlands län.	
Grofarbetare. — Servitriser, städerskor, hus- och ensamjungfrur.	Landsjungfrur.
Västerbottens län.	
Grof-, skogs- och maskinarbetare.	Ladugårdsjungfrur.
Norrbottens län.	
Bokhållare, springpojkar, schaktningsarbetare m. fl.	Ladugårdsjungfrur, köksor, diskerskor.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *november* 1912.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	2 620	2 591	1 910	397	763	259	**3 017**	**3 354**	**2 169**	90	65
II. Grufdrift och malmförädling	26	17	16	—	—	—	**26**	**17**	**16**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	84	43	25	—	—	—	**84**	**43**	**25**	—	—
B Metall- o. maskinindustri	596	208	135	18	7	7	**614**	**215**	**142**	286	66
C Trävaruindustri	190	93	67	1	—	—	**191**	**93**	**67**	205	72
D Byggnadsverksamhet	1 216	410	370	—	—	—	**1 216**	**410**	**370**	297	90
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	33	23	16	3	4	1	**36**	**27**	**17**	—	—
F Textilindustri	70	3	3	59	46	17	**129**	**49**	**20**	263	41
G Beklädnadsindustri	39	15	8	237	90	57	**276**	**105**	**65**	253	62
H Närings- och njutningsämnesindustri	190	51	41	99	111	59	**289**	**162**	**100**	178	62
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	27	23	8	14	13	8	**41**	**36**	**16**	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	34	20	14	18	39	30	**52**	**59**	**44**	88	75
K Grafisk industri	46	16	12	1	6	5	**47**	**22**	**17**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	255	43	30	26	18	14	**281**	**61**	**44**	461	72
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	71	32	18	26	20	6	**97**	**52**	**24**	187	46
B Butiks- och magasinspersonal	443	236	221	301	125	66	**744**	**361**	**287**	206	80
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	91	31	24	650	508	315	**741**	**539**	**339**	137	63
D Landtransport	812	557	418	91	129	63	**903**	**686**	**481**	132	70
E Vattentransport	176	62	55	1	—	—	**177**	**62**	**55**	285	89
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	12	16	10	2	6	4	**14**	**22**	**14**	—	—
V. Husligt arbete	5	3	3	4 828	4 207	2 874	**4 833**	**4 210**	**2 877**	115	68
VI. Allmän och litterär verksamhet	24	35	33	53	32	19	**77**	**67**	**52**	115	78
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2 148	1 218	1 181	134	4	2	**2 282**	**1 222**	**1 183**	187	97
Summa för nov. 1912	**9 208**	**5 746**	**4 618**	**6 959**	**6 128**	**3 806**	**16 167**	**11 874**	**8 424**	**138**	**71**
» » » 1911	8 719	4 530	3 684	5 792	4 951	3 161	14 511	9 481	6 845	153	72

[1] Jfr noten å sid. 1080.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**139**	**123**	**100**	**162**	**174**	**140**	**132**	**141**	**107**
Däraf kvinnor	6	7	3	20	28	19	22	25	17
II. Grufdrift och malmförädling	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**14**	**5**	**4**	**1**	—	—	—	—	—
B Metall- och maskinindustri	**197**	**50**	**28**	**7**	**3**	—	**13**	**3**	**3**
Däraf kvinnor	9	2	2						
C Trävaruindustri	**46**	**32**	**28**	**6**	**6**	**6**	**2**	—	—
D Byggnadsverksamhet	**466**	**152**	**132**	**18**	**4**	**3**	**11**	**1**	**1**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**12**	**9**	**5**	—	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor	1	3	1						
F Textilindustri	**3**	**12**	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	12	—						
G Beklädnadsindustri	**78**	**30**	**18**	—	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor	67	27	17	—	1	1			
H Närings- och njutningsämnesindustri	**78**	**54**	**27**	**6**	**4**	**4**	**6**	**5**	**4**
Däraf kvinnor	29	48	22	1	—	—	2	3	3
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**5**	**8**	**4**	—	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor	4	8	4	—	1	1			
J Trämasse- och pappersindustri	**10**	**7**	**1**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	6	5	1						
K Grafisk industri	**16**	**2**	**2**	**2**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	1	1						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**53**	**14**	**7**	**7**	—	—	**24**	**10**	**6**
Däraf kvinnor	4	2	1				3	1	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**67**	**27**	**8**	—	**2**	—	—	—	—
Däraf kvinnor	23	20	6						
B Butiks- o. magasinspersonal.	**299**	**153**	**108**	**8**	**4**	**4**	**4**	**3**	**1**
Däraf kvinnor	90	55	17				4	3	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**256**	**132**	**73**	**17**	**13**	**10**	**3**	**5**	**4**
Däraf kvinnor	215	125	67	16	13	10	2	5	4
D Landtransport	**317**	**248**	**154**	**19**	**6**	**5**	**13**	**14**	**11**
Däraf kvinnor	16	29	13	1	1	1	2	—	—
E Vattentransport	**41**	**8**	**6**	—	—	—	—	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	**9**	**17**	**9**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	6	4						
V. Husligt arbete	**1 466**	**1 320**	**866**	**118**	**91**	**71**	**52**	**48**	**32**
Däraf kvinnor	1 463	1 318	864	118	91	71	52	48	32
VI. Allmän och litterär verksamhet	**41**	**8**	**3**	**2**	**3**	**3**	—	—	—
Däraf kvinnor	23	5	1	1	2	2			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**548**	**412**	**398**	**50**	**16**	**16**	**51**	**12**	**12**
Däraf kvinnor	—	3	1						
Summa för nov. månad år 1912	**4 162**	**2 823**	**1 981**	**423**	**329**	**265**	**311**	**242**	**181**
Däraf kvinnor	1 959	1 676	1 025	157	137	105	87	85	58
» » » månad år 1911	3 582	2 257	1 560	368	292	236	289	171	127
Däraf kvinnor	1 721	1 458	898	148	129	99	90	67	43

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kronobergs län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.														
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
102	153	117	330	430	220	87	58	31	11	4	—	106	64	39	71	77	36
8	12	9	47	87	29	6	18	4	—	2	—	15	18	5	15	31	11
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	9	—	—	3	21	7	1	—	—	1	—	—	3	2	1
35	1	1	20	11	5	11	10	5	3	4	1	9	2	1	17	11	8
15	3	1	7	6	1	7	1	—	3	—	—	4	—	—	—	1	1
126	12	10	26	13	6	13	2	2	4	—	—	12	—	—	2	2	2
—	1	1	—	1	—	1	3	1	—	—	—	—	—	—	16	1	1
60	14	9	8	5	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	13	8	4	5	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	3	3	11	6	3	1	1	1	1	—	—	2	1	1	3	3	2
9	3	3	8	5	3				1	—	—	1	1	1	3	2	2
24	5	4	14	5	3	9	3	2	—	—	—	2	5	4	6	5	3
6	3	2	8	5	3	6	3	2				1	4	4	2	3	2
—	1	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	9	5	5	—	—	—
			—	1	—	1	—	—				3	3	3			
11	2	2	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	3	2
															—	2	2
8	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	1															
7	1	1	9	1	—	4	—	—	1	—	—	4	—	—	18	6	5
															3	4	4
2	—	—	2	1	1	3	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—
			1	—	—	1	—	—				1	—	—			
17	3	2	10	4	3	3	1	1	2	1	—	6	1	—	9	5	5
8	2	1	6	3	2	2	1	1	—	1	—	2	—	—	6	4	4
34	23	18	30	13	11	22	14	12	3	2	—	7	8	6	9	18	10
28	23	18	29	12	11	16	12	10	2	2	—	6	7	5	7	16	8
42	24	18	38	26	19	6	3	3	—	—	—	4	8	7	25	12	6
4	5	3	10	3	3							—	3	3		2	—
18	4	4	2	10	10	—	—	—	—	—	—	4	3	2	5	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
110	157	125	244	201	119	104	69	55	13	12	8	78	67	49	122	87	59
110	157	125	244	201	119	104	69	55	13	12	8	78	67	49	122	87	59
1	8	8	2	15	13	2	3	3	1	—	—	—	1	—	—	4	2
1	1	1	2	4	2	2	3	3	1	—	—	—	1	—	—	2	—
208	27	27	100	46	41	31	1	1	11	—	—	33	13	7	67	45	42
131	—	—	3	—	—												
835	443	353	862	796	455	310	191	125	58	23	9	288	179	121	373	281	184
326	220	171	362	326	172	138	107	76	17	17	8	107	104	70	158	154	93
825	428	321	933	745	425	319	143	89	—	—	—	258	140	97	310	203	144
287	228	140	330	339	182	117	83	52	—	—	—	95	85	62	136	124	82

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**205**	**261**	**153**	**204**	**241**	**154**	**165**	**137**	**108**
Däraf kvinnor	31	78	23	27	54	11	16	24	8
II. Grufdrift och malmförädling	**1**	**5**	**5**	**1**	—	—	**7**	**3**	**3**
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**3**	—	—	**3**	—	—	8	—	—
Däraf kvinnor									
B Metall- och maskinindustri	**5**	**5**	**2**	**71**	**22**	**19**	**29**	**4**	**3**
Däraf kvinnor				7	4	4	1	—	—
C Trävaruindustri	**1**	**2**	**1**	**12**	**5**	**4**	**2**	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
D Byggnadsverksamhet	**6**	**1**	**1**	**141**	**33**	**41**	**64**	**33**	**28**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	**6**	**4**	**4**	**5**	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—			
F Textilindustri	**1**	—	—	**25**	**7**	**7**	**9**	**2**	—
Däraf kvinnor				17	7	7	8	2	—
G Beklädnadsindustri	—	—	—	**77**	**19**	**15**	**17**	**4**	—
Däraf kvinnor				73	18	14	11	3	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	**1**	**3**	**1**	**30**	**11**	**8**	**12**	**4**	**2**
Däraf kvinnor	—	2	1	11	10	7	2	2	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	**6**	—	—	**3**	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—	2	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	**9**	**13**	**13**	**2**	**6**	**5**
Däraf kvinnor				8	13	13	1	6	5
K Grafisk industri	—	—	—	**5**	**3**	**3**	**1**	—	—
Däraf kvinnor				—	3	3			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**1**	—	—	**93**	**13**	**10**	**9**	**1**	**1**
Däraf kvinnor				15	11	8			
V. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	**3**	—	—	**2**	**3**	**2**
B Butiks- och magasinspersonal	**4**	—	—	**137**	**33**	**27**	**16**	**1**	—
Däraf kvinnor	2	—	—	87	24	18	10	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**17**	**18**	**11**	**67**	**62**	**47**	**31**	**26**	**16**
Däraf kvinnor	16	18	11	61	62	47	25	25	15
D Landtransport	**6**	**4**	**2**	**133**	**100**	**57**	**40**	**30**	**25**
Däraf kvinnor				32	55	23	3	5	3
E Vattentransport	—	**5**	**5**	**21**	**1**	**1**	**29**	—	—
							1	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	**80**	**74**	**42**	**530**	**416**	**280**	**166**	**121**	**90**
Däraf kvinnor	80	74	42	530	416	280	166	121	90
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	**3**	**5**	**4**	**2**	—	—
Däraf kvinnor				3	3	2	2	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**14**	**3**	**3**	**193**	**121**	**121**	**76**	**13**	**13**
							—	1	1
Summa för nov. månad år 1912	**345**	**381**	**226**	**1 770**	**1 109**	**815**	**695**	**388**	**296**
Däraf kvinnor	129	172	77	876	680	437	248	189	122
» » » månad år 1911	382	339	196	1 515	798	641	709	344	272
Däraf kvinnor	120	149	60	704	463	346	226	160	110

Län.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
476	526	386	84	110	61	144	201	91	112	127	76	40	35	15
47	90	32	7	13	4	22	93	4	25	34	11	1	9	1
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	1	1	7	—	—	5	5	5	—	—	—	2	4	2
44	19	17	7	3	2	92	47	35	2	2	1	1	—	—
						1	—	—						
11	4	5	3	1	1	33	18	16	—	—	—	—	1	—
55	36	34	14	4	4	148	83	77	6	2	2	—	—	—
8	3	3	1	1	—	2	4	2	—	—	—	—	—	—
						—	1	—						
4	—	—	5	—	—	10	6	1	1	—	—	—	—	—
1	—	—	1	—	—	6	6	1						
13	9	8	5	1	1	45	21	8	—	1	—	—	—	—
10	8	7	4	1	1	40	16	5	—	1	—			
25	5	5	6	7	6	33	21	8	5	7	4	1	1	1
7	2	2	1	—	—	15	15	4	2	5	3			
2	—	—	—	—	—	4	—	—	5	—	—	—	—	—
						2	—	—						
4	2	1	—	—	—	11	25	20	—	—	—	—	—	—
						3	13	9						
—	—	—	—	—	—	10	13	8	—	—	—	—	—	—
						—	1	—						
17	—	—	4	3	3	4	5	5	2	—	—	2	1	1
1	—	—	—	—	—	9	15	11	—	—	—	1	—	—
15	8	8	6	4	2	153	123	112	8	1	1	3	—	—
8	4	4	2	3	2	46	18	11	5	—	—			
10	14	12	8	10	9	96	44	11	12	8	6	3	2	2
7	12	10	6	7	6	94	40	8	12	8	6	3	2	2
58	18	17	16	6	5	105	139	107	9	4	3	—	—	—
9	1	1	1	4	3	3	16	5	2	—	—			
8	—	—	1	—	—	37	29	25	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—
212	151	107	82	66	50	578	656	453	87	34	22	37	46	23
210	151	107	82	66	50	578	655	452	87	34	22	37	46	23
4	8	8	1	—	—	12	4	3	2	—	—	—	—	—
1	2	2	1	—	—	10	1	1	2	—	—			
177	51	50	21	9	9	298	242	242	27	17	16	2	—	—
1 148	855	662	271	225	153	1 829	1 706	1 245	279	203	131	92	90	44
300	270	165	105	94	66	820	875	500	135	82	42	41	57	26
1 105	762	593	269	198	132	1 561	1 342	1 079	191	166	109	108	62	30
295	280	180	101	100	62	623	608	405	56	67	33	28	39	18

Yrkesgrupper.	Värmlands län.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**26**	**29**	**20**	**76**	**77**	**62**	**211**	**265**	**178**
Däraf kvinnor	5	6	4	19	30	21	39	61	34
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	**4**	**2**	**2**	**6**	**4**	**4**
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**1**	—	—	**3**	**1**	**1**	**1**	—	—
B Metall- och maskinindustri	—	—	—	**9**	**2**	**2**	**18**	**5**	**3**
C Trävaruindustri	**4**	—	—	**3**	**1**	**1**	**7**	—	—
D Byggnadsverksamhet	—	**1**	—	**22**	**6**	**6**	**8**	**6**	**5**
E Läder-, hår-, *gummi-* o. d. industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F Textilindustri	—	—	—	**1**	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor									
G Beklädnadsindustri	—	—	—	**3**	—	—	**1**	**1**	**1**
Däraf kvinnor				1	—	—	1	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	**2**	—	—	**6**	**3**	**3**	**4**	**2**	**1**
Däraf kvinnor				1	1	1	—	1	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—
K Grafisk industri	**3**	**3**	**3**	**1**	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**1**	—	—	**4**	**1**	**1**	**3**	**1**	—
Däraf kvinnor									
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	**2**	**2**	**2**	—	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	**6**	—	—	**12**	**6**	**6**	**5**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	1	—	—	8	2	2	4	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**5**	**6**	**4**	**14**	**13**	**13**	**8**	**3**	**3**
Däraf kvinnor	4	6	4	11	10	10	7	3	3
D Landtransport	—	—	—	**12**	**8**	**7**	**8**	**9**	**8**
Däraf kvinnor				*3*	*3*	*3*	*1*	*2*	*2*
E Vattentransport	**2**	**2**	**2**	**1**	—	—	—	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—
V. Husligt arbete	**38**	**54**	**32**	**190**	**66**	**66**	**115**	**101**	**69**
Däraf kvinnor	38	54	32	190	66	66	115	101	69
VI. Allmän och litterär verksamhet	**2**	**3**	**1**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	3	1						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**19**	**9**	**9**	**78**	**36**	**36**	**45**	**3**	**3**
Summa för november månad år 1912	**109**	**107**	**71**	**441**	**226**	**209**	**441**	**401**	**276**
Däraf kvinnor	50	69	41	233	112	103	167	169	109
» » » månad år 1911	105	97	60	297	114	103	441	262	197
Däraf kvinnor	35	56	29	134	60	52	126	102	74

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Västernorrlands län.			Jämtlands län.			Västerbottens län.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
51	51	37	39	16	13	—	1	—	22	29	15	19	14	8	3	10	2
2	12	2	2	2	1				8	16	2	6	7	3	1	6	1
2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
8	4	4	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	4	1	11	4	2	1	1	1	1	—	—	2	—	—	2	2	2
12	—	—	8	1	—	—	8	—	2	—	—	1	1	1	—	1	—
35	14	11	13	6	6	5	—	—	1	—	—	1	—	—	5	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	—	—												
4	—	—	4	2	2	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—
4	—	—	3	1	1							1	2	1			
8	4	4	5	3	3	1	—	—	4	2	1	1	2	1	—	1	1
—	1	1	1	1	1				4	1	—				—	1	1
—	—	—	5	1	1	—	19	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	5	3	3	—	—	—	1	—	—	4	1	1	1	—	—
			1	—	—												
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—
3	—	—	4	1	1	2	1	—	3	3	1	7	4	4	2	—	—
2	—	—				1	1	—	3	2	1	4	2	2			
21	20	16	8	9	6	4	8	5	30	25	14	10	9	8	16	34	12
20	20	16	7	9	6	2	8	5	29	22	13	10	9	8	15	32	12
12	10	10	23	12	12	5	—	—	4	2	2	2	1	1	6	2	2
1	—	—				1	—	—	1	—	—				1	—	—
—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
87	79	55	55	50	35	65	62	49	77	44	30	55	57	40	72	81	50
87	79	55	55	50	35	65	62	49	77	44	30	55	57	40	72	81	50
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	3	2	1	1	1	1	—	—
—	1	1							—	3	2	1	1	1	1	—	—
84	39	37	36	45	44	37	35	33	48	9	8	13	2	2	15	16	13
337	229	179	229	153	128	122	135	92	193	117	73	118	95	68	126	147	82
116	113	75	70	63	44	69	71	54	122	88	48	77	78	55	90	120	64
296	165	118	250	145	119	149	129	89	108	83	43	—	—	—	141	96	65
115	100	78	74	64	42	78	75	38	64	50	26	—	—	—	89	70	50

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Obs! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	**Mjölk**: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5	5
4	**Smör**: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222	228
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200	205
6	**Ost**: helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150	151
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114	111
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49	48
9	**Margarin**: högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169	152
10	lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125	116
11	växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—	126
12	**Ägg**: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149	149
13	» *konserverade*	»							134	128
14	**Potatis**: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27	29
15	färsk	»							76	48
16	**Ärter**, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29	29
17	**Bruna bönor**	»	40	39	39	40	42	41	46	47
18	**Mjöl**: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32	30
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26	25
21	**Gryn**: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34	32
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28	—
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63	64
24	» » » svenska	»							39	39
25	» billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33	33
26	**Rågbröd**: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40	39
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39	37
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28	27
29	**Hvetebröd**: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76	74
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45	44
31	» » » mjölk	»							61	60
32	**Nötkött**, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98	96
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78	78
34	**Kalfkött**: stek, *gödkalf*	»	102	104	116	118	122	120	117	116
35	» spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60	58
36	**Fårkött**: färskt	»	103	105	118	125	125	121	118	115
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103	102
38	**Fläsk**: färskt	»	105	110	127	123	114	121	120	120
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138	129
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149	139
41	**Fisk, färsk**: sill	»	31	33	34	34	28	28	31	31
42	strömming	»	42	40	40	43	37	37	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80	79
44	**salt**: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39	39
45	» slofetsill	»							34	34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23	25
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54	51
48	» » torsk	»							45	45
49	**Kaffe** (obrändt), prima Santos	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125	155
50	**Socker**, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71	69
51	**Svagdricka**	lit.	—	—	—	—	—	—	6	6
52	**Fotogen**: Water White	»	18	16	16	16	18	18	17	15
53	Standard White	»							15	14
54	**Ved**: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280	2290
55	barr- 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810	1810
56	**Brändtorf**	100 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 73	[5] 80	[5] 74	187	185
57	**Kol, antracit-** (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373	373
58	**Koks**: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130	132
59	eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159	156

[1]) Preliminära siffror. — [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [3]) Uppgifterna afse å vissa [5]) Uppgifterna afse hl.: vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [4]) Uppgifterna afse för april endast två

Obs! Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(nov. 1911—nov. 1912) för samtliga orter.

28 orter, men för åren 1910—1912 för 39 orter.

Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.	Juli 1912.	Aug. 1912.	Sept. 1912.	Okt.[1]) 1912.	Nov.[1]) 1912.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	8	8	8	8	7	8	8	8	8	8	2
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	3
246	245	243	241	241	237	228	228	229	237	242	242	241	4
224	223	218	211	210	211	208	207	207	218	221	220	221	5
153	153	154	154	154	154	154	155	155	156	157	158	160	6
112	112	114	114	113	113	113	114	114	115	116	117	118	7
48	48	50	50	50	51	50	51	50	50	52	54	55	8
155	155	156	155	156	156	156	156	156	156	157	158	158	9
120	120	120	120	120	122	122	122	123	123	123	124	125	10
130	131	131	131	131	131	131	132	132	132	132	132	132	11
201	219	212	205	155	122	118	122	130	141	153	174	199	12
143	143	143	150	144	[6])138	[6]) 130	[6]) 128	126	132	137	142	148	13
31	30	32	33	33	35	35	35	35	28	31	29	29	14
—	—	—	—	—	—	—	—	61	37	—	—	—	15
29	29	30	30	29	30	29	30	30	29	30	31	31	16
51	52	53	53	53	53	53	53	53	53	53	52	51	17
31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	32	32	32	18
20	20	21	21	22	22	22	22	22	22	23	23	22	19
26	26	26	27	27	27	27	27	27	27	28	28	28	20
33	34	35	36	36	36	36	36	36	36	37	36	37	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	66	66	66	23
39	39	39	40	40	40	40	40	40	41	41	41	41	24
34	34	34	34	34	34	35	35	35	35	35	36	36	25
40	40	40	40	40	40	40	41	41	41	41	41	41	26
37	37	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	27
28	28	28	29	28	28	28	29	29	29	29	29	29	28
74	74	75	76	76	76	75	76	75	76	76	76	76	29
44	44	44	45	44	45	45	45	45	45	45	45	45	30
60	60	60	60	61	60	61	61	61	61	61	61	61	31
92	93	95	94	96	100	106	111	119	124	124	121	119	32
74	75	77	77	78	81	86	90	96	103	102	100	99	33
113	115	116	116	117	119	121	123	125	129	131	128	129	34
57	59	59	59	60	60	61	64	67	70	72	70	70	35
102	107	110	115	117	123	127	129	130	131	128	124	124	36
97	97	100	101	102	102	105	105	107	109	109	109	109	37
114	113	113	113	113	116	120	122	124	127	132	131	130	38
123	123	121	122	121	124	126	128	129	133	136	138	137	39
135	134	133	131	133	132	133	131	134	135	140	141	144	40
33	29	25	27	27	29	33	33	33	40	37	35	35	41
40	37	36	36	34	32	35	32	33	34	37	41	39	42
77	77	76	78	76	75	76	77	78	79	78	76	79	43
40	40	40	40	40	40	40	40	41	41	42	43	44	44
35	35	35	35	34	34	35	35	34	35	36	37	38	45
25	25	25	25	25	25	25	25	24	25	25	26	26	46
51	51	51	51	52	51	51	51	51	51	52	54	55	47
44	45	43	44	45	44	42	41	41	44	44	44	46	48
169	170	172	172	172	174	176	176	176	177	177	179	179	49
73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	71	67	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
14	14	14	14	14	15	16	17	18	19	19	19	19	52
13	13	13	13	13	13	13	15	16	17	17	17	17	53
2300	2300	2310	2320	2340	2340	2340	2330	2330	2340	2380	2420	2420	54
1830	1840	1840	1850	1870	1870	1860	1850	1860	1880	1900	1920	1950	55
188	189	187	187	195	193	191	184	184	184	184	184	186	56
376	376	378	388	403	404	395	392	393	397	399	403	403	57
136	136	139	145	152	152	152	153	151	156	163	163	163	58
157	157	159	166	179	182	171	172	176	177	182	185	185	59

orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [4]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. — orter, för maj en och för juni tre orter, å hvilka höga äggpris gällde.

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
Kor:	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47	50
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga[3])	40	40	46	48	46	40	41	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37	36
» 3. Mindre feta[4])	28	29	36	38	35	27	28	25
Kvigor (och stutar):								
Extra prima[5])	—	—	58	60	59	52	55	58
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[6])	46	46	51	54	52	45	44	46
» 2. Mindre feta[6])	37	37	44	48	44	36	36	36
Tjurar:								
Extra prima[7])	—	—	55	57	56	46	49	55
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43	46
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)[8])	39	41	46	49	44	38	40	43
» 3. Mindre köttiga[9])	33	36	40	38	39	32	33	33
Oxar:								
Extra prima[10])	—	—	—	—	58	—	47	50
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43	44
» 2. Mindre feta[11])	—	—	42	46	43	34	36	38
Kalfvar:								
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[12])	57	59	64	68	63	60	61	60
» (70—90 »)[12])	51	53	54	61	56	55	55	52
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40	41
Får:								
Yngre, feta[13])	—	—	53	54	52	50	51	51
Äldre, » [14])	—	—	44	49	46	45	45	42
Svin:								
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77	64
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73	62
Suggor	39	45	66	57	46	58	67	53

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 Stockholm och Malmö. Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för nov. 1911 och jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — holm och Malmö. — [5]) Uppgifterna för nov. 1911—jan. 1912 afse endast Malmö samt för febr.— borg. — [7]) Uppgifterna för nov. och dec. 1911 afse endast Malmö, för jan. 1912 Malmö och Göteborg samt för för nov. 1911—jan. 1912 afse endast Malmö samt för febr.—nov. 1912 Stockholm och Malmö. — Stockholm och Malmö. — [11]) Uppgifterna för nov. 1911—juli 1912 afse Stockholm och Göteborg. — [13]) Fr. endast Göteborg, för nov. och dec. 1911 samt för maj—sept. 1912 Stockholm och Göteborg. — [14]) Upp-

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—nov. 1912.

(nov. 1911—nov. 1912) för alla tre orterna.

Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.	Juli 1912.	Aug. 1912.	Sept. 1912.	Okt. 1912.	Nov. 1912.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
51	47	48	48	49	53	58	58	60	61	63	64	62
41	38	40	41	42	45	48	50	52	54	55	56	55
34	33	35	37	38	41	44	45	47	47	48	47	46
21	21	22	28	27	31	34	37	38	39	40	39	37
60	59	59	54	55	60	62	64	65	66	67	68	67
45	45	46	45	46	50	53	55	57	58	60	61	61
35	35	35	35	35	41	44	46	48	48	49	49	49
55	55	56	54	55	57	60	61	64	66	68	69	67
46	46	48	48	49	53	55	57	59	60	61	63	62
43	42	45	44	45	49	51	52	55	55	58	60	58
29	28	30	36	35	40	43	45	46	46	47	50	49
46	45	49	49	50	54	57	58	61	62	65	65	62
42	40	43	43	44	49	52	54	55	55	57	58	56
36	35	37	37	39	41	43	45	48	47	48	49	46
60	60	62	63	63	66	68	69	69	69	71	70	70
54	54	55	55	55	56	59	61	61	61	64	65	65
42	43	44	43	43	46	47	49	47	49	52	52	53
45	48	48	49	49	50	58	58	56	56	54	51	53
33	34	38	42	49	50	53	53	52	52	50	45	47
59	58	60	62	63	67	74	75	75	79	80	79	79
57	57	59	61	62	65	72	72	72	77	79	79	79
48	48	49	50	54	56	59	56	56	64	68	68	67

— [3]) Uppgifterna för nov. 1911—jan. 1912 afse endast Malmö; för febr.—juni och sept.—nov. 1912 [4]) Uppgifterna för nov. 1911—jan. 1912 afse endast Malmö samt för febr.—nov. 1912 Stockjuni och nov. 1912 Stockholm och Malmö. — [6]) Uppgifterna för nov. 1911—jan. 1912 afse Malmö och Götenov. 1912 Stockholm och Malmö. — [8]) Uppgifterna för dec. 1911 afse Malmö och Göteborg. — [9]) Uppgifterna [10]) Uppgifterna för 1911 afse endast Malmö, för jan. 1912 Malmö och Göteborg samt för sept.—nov. 1912 o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [13]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse gifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för mars—nov. 1912 Stockholm och Göteborg.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *nov.* 1911—*nov.* 1912.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars. 1912.	April 1912.	Maj 1912.	Juni 1912.	Juli 1912.	Aug. 1912.	Sept. 1912.	Okt. 1912.	Nov. 1912.
		Medelpris (öre).												
Fisk och *fiskvaror*:[1]														
Abborre	kg.	51	53	60	—	87	62	46	39	51	55	63	69	70
Braxen	»	44	—	41	—	49	35	46	32	32	35	36	39	39
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Böckling	låda	243	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Flundra (Skrubba)	kg.	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—
Gråsej	»	15	16	21	35	21	29	37	18	25	28	30	41	42
Gädda	»	71	63	81	80	103	83	78	67	88	78	79	88	79
Gös	»	119	131	149	133	123	144	112	—	97	92	78	131	129
Hafskatt	»	—	—	—	—	40	51	—	—	25	—	—	—	—
Hafslax	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvitling	»	25	18	14	29	25	28	19	24	21	21	24	28	30
Hälleflundra	»	71	66	90	97	83	103	91	74	86	94	82	95	81
små	»	45	38	64	62	55	70	—	39	49	—	—	67	—
Id	»	46	37	30	—	57	48	—	42	52	—	—	44	49
Kabeljo	»	—	—	30	35	—	—	—	—	35	—	—	—	—
Kolja[2]	»	29	24	34	36	33	40	36	26	37	33	38	40	38
små	»	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kungsflundra	»	49	43	40	58	44	43	42	31	36	50	51	45	53
Kummel	»	40	—	—	—	—	20	—	18	—	36	40	41	—
Lake	»	51	48	55	66	66	43	—	32	33	—	47	57	59
Lax, färsk	»	171	170	283	253	173	122	267	204	196	—	175	204	196
rökt	»	—	—	300	198	200	—	—	—	—	251	—	—	—
Laxöring	»	—	—	—	—	—	—	—	60	—	—	200	—	—
Lindare	»	—	—	—	—	—	47	—	42	—	—	—	—	—
Långa	»	25	20	—	—	—	51	—	25	—	36	35	—	20
salt	»	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Makrill	»	—	—	—	—	—	—	101	46	60	70	—	—	—
Mört	»	—	—	—	—	19	19	—	—	20	—	—	—	15
Piggvar	»	—	—	—	—	—	—	—	79	80	85	70	80	—
små	»	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Röding	»	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	—
Rödspotta	»	64	43	49	51	49	49	46	51	52	54	58	55	60
Rödtunga	»	35	47	50	49	51	41	25	27	34	50	52	52	61
Sandskädda	»	14	—	—	—	39	—	—	—	—	—	—	—	—
Sarf	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sik	»	57	49	[3] 32	—	—	85	86	81	71	—	95	84	71
Sill, färsk	låda	1529	1026	977	1229	888	—	—	—	—	—	1850	1817	1813
»	1/2 låda	600	305	320	700	—	—	—	—	—	—	863	1000	—
»	kg.	24	20	18	21	21	—	18	—	—	—	31	35	30
rökt	låda	153	—	—	250	195	90	75	—	—	—	—	—	167
Slätvar	kg.	57	44	70	—	68	55	57	30	65	88	55	—	—
Stenbit	»	—	—	—	—	32	26	41	16	—	—	—	—	46
Strömming	»	19	—	—	39	32	27	—	—	—	—	30	—	27
»	låda	750	695	759	870	699	538	635	—	—	—	818	710	738
Torsk[3]	kg.	31	24	35	38	34	34	38	34	33	34	37	47	46
salt	»	11	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—
Ur, färsk	»	19	—	34	21	—	—	—	24	—	—	—	—	35
Ål, stor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	181	145	100	—	—
medelstor	»	—	—	—	—	—	145	90	133	149	109	148	135	—
små	»	—	70	—	—	—	95	—	—	61	—	88	—	—
rökt	»	280	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaldjur:														
Hafskräftor	tjog	29	—	—	25	—	44	—	—	—	—	—	75	—
Hummer	»	2938	3175	3250	—	—	3000	2625	2200	2733	—	2182	2800	3175
Krabbor	»	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	565	—
Kräftor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	116	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	55	—	—	—	—
Räkor, kokta	kg.	99	104	93	104	71	55	83	53	54	82	100	104	95
små	»	50	32	39	53	56	—	—	—	35	—	—	69	49

Marknadens läge $^{31}/_{10}$—$^{6}/_{11}$: tillgång god, efterfrågan mycket god, tendens stram.
$^{7}/_{11}$—$^{13}/_{11}$: » » » mindre, » fallande.
$^{14}/_{11}$—$^{20}/_{11}$: » » » god, » fast.
$^{21}/_{11}$—$^{27}/_{11}$: » » » liflig, » »

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare. — [3]) Frusen i låda.

Sakregister

till årgången 1912.

Socialstatistik, allmänt.

Frågan om socialstyrelse: sid. 53.
Upprättandet af en social byrå i Grekland: sid. 147.
Förslag till socialstatistik för Kristiania: sid. 328.
Ett arbetsdepartement för Förenta Staterna: sid. 673.
Statsbidrag till föreläsningsföreningarna för år 1911: sid. 312.

Kollektivaftal, arbetsaftal m. m.

Kollektivaftal i Sverige: 1909: sid. 285; 1910: sid. 551; 1911, fördelade efter näringsgrenar och orter: sid. 762.
De kollektiva aftalen i Österrike år 1909: sid. 60.
De kollektiva aftalen i Frankrike år 1911: sid. 517.
De kollektiva aftalen i Tyskland år 1911: sid. 1070.
Kollektivaftal i Norge: sid. 414.
Kollektivaftalet i den nya schweiziska civillagen: sid. 147.
Skiljedomar på grund af den engelska minimilönelagen för kolgrufvorna: sid. 674.

Strejker, lockouter, medlings- och förlikningsförfarande.

Arbetsinställelser i Sverige: år 1911: Öfversikt: sid. 134; 4:de kvart.: sid. 139; år 1912: 1:sta kvart.: sid. 508.
Statistisk redogörelse för storstrejken m. m.: sid. 461.
Konflikten inom byggnadsindustrien sommaren 1911: sid. 1.
Statens förlikningsmäns för medling i arbetstvister verksamhet år 1911: sid. 719.
Fråga om förhandlingsordning vid statens förvaltande verk: sid. 414.
Arbetarnas förluster genom strejker och lockouter i Danmark: sid. 63.
Arbetsinställelser i Danmark: år 1905—1910: sid. 251; år 1911: sid. 674.
Arbetsinställelser i Belgien: år 1896—1910: sid. 249.
Arbetsinställelser i Tyskland: år 1911: sid. 518.
Förslag om inrättande af en permanent förlikningskommission i Basel-Stadt: sid. 62.
Norskt lagförslag om medling och skiljedom i arbetstvister: sid. 415.
Engelskt lagförslag angående medling i arbetstvister: sid. 778.
Den engelska kolgrufvestriden och dess inverkan på industrien: sid. 328.
Strejkförsäkringsväsendet inom de tyska arbetsgifvarorganisationerna år 1911: sid. 675.

Arbetarskyddslagstiftning m. m.

Tillämpningen af förordningen om förbud för barn att idka viss försäljning: sid. 125.
Den nya lagen om arbetarskydd: sid. 827.
Kvinnors och minderårigas användande vid fabriker och bergverk i Sverige år 1910: sid. 482.
Nattarbetslagens inverkan på arbeterskornas arbetsvillkor: sid. 378.
Butikstängningslagens giltighet utsträckt till sön- och helgdagar: sid. 482.
Yrkesinspektionen i Sverige under år 1911: sid. 1029.
Den japanska arbetarskyddslagen: sid. 64.
Franskt lagförslag om reglering af lönerna för kvinnliga hemarbetare: sid. 65.
Förslag om nattarbetets afskaffande i franska bagerier: sid. 66.
Den nya lagen angående hemindustriellt arbete i Tyskland: sid. 126.
Förslag till lag om hemindustriellt arbete i Österrike: sid. 148.

Arbetslagstiftning i utlandet år 1907: sid. 575.
Internationella sociala kongresser i Zürich den 6—13 sept. 1912: sid. 858: 1. Arbetslöshetskonferensen: sid. 858; 2. Andra internationella hemarbetskongressen: sid. 859; 3. Arbetarskyddskongressen: sid. 860; 4. Socialförsäkringskonferensen: sid. 862.

Socialförsäkring.

Förslag angående införande af moderskapsförsäkring i Sverige: sid. 108: I. Förslag till lag om obligatorisk moderskapsförsäkring: sid. 110: II. Förslag angående frivillig moderskapsförsäkring: sid. 115.
Den nya understödsföreningslagen: sid. 722.
Ålderdomsförsäkringskommitténs betänkande: sid. 960.
Lag om ålderdoms- och invaliditetsförsäkring i Luxemburg: sid. 20.
Ålderdoms- och invaliditetsförsörjningen i Frankrike: sid. 150.
Försäkringslag i Tyskland för i enskild tjänst anställda: sid. 116.
Den nya socialförsäkringslagen i England: sid. 304: I. Sjukförsäkringen: sid. 304: II. Arbetslöshetsförsäkringen: sid. 307.
Socialförsäkringen i Europa: sid. 1042.
Sjuk- och olycksfallsförsäkringen i Schweiz: sid. 151.
Olycksfalls- och sjukförsäkring för sjöfolk och fiskare i Österrike: sid. 675.
Nya lagar om olycksfalls- och sjukförsäkring för arbetare i Ryssland: sid. 780.

Sjukförsäkring.

Registrerade sjukkassors verksamhet år 1910: sid. 556.
Sjukkassenämndens sammanträde den 20 och 21 sept. 1912: sid. 778.
Registrering enligt den nya sjukkasselagen: sid. 863, 954, 1027.
Sjuk- och begrafningskasseverksamheten i Danmark 1906—1910: sid. 11: I. Sjukkassor: sid. 11: II. Begrafningskassor: sid. 17.
Förslag till sjukförsäkring i Finland: sid. 569.
De engelska läkarnas motstånd mot sjukförsäkringslagen: sid. 872.
De engelska läkarna och sjukförsäkringen: sid. 966.

Olycksfallsförsäkring.

Olycksfall i arbete: år 1908: sid. 142; år 1909: sid. 1005.
Riksförsäkringsanstaltens verksamhet: åren 1903—1907: sid. 402; år 1909: sid. 244: I. Den industriella olycksfallsförsäkringen: sid. 244; II. Försäkring för fiskare: sid. 248; år 1910: sid. 318: I. Den industriella olycksfallsförsäkringen: sid. 318; II. Försäkring för fiskare: sid. 322; III. Ersättning för kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring: sid. 323; år 1911: sid. 1036: I. Den industriella olycksfallsförsäkringen: sid. 1036: II. Försäkring för fiskare: sid. 1039; III. Ersättning för kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring: sid. 1040.
Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under den första tioårsperioden: sid. 870.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige: år 1911: 4:de kvart.: sid. 189; år 1912: 1:sta kvart.: sid. 363; 2:dra kvart.: sid. 627: 3:dje kvart.: sid. 901.
Arbetsmarknaden i England under år 1912: jan.: sid. 148; febr.: sid. 253; mars: sid. 331; april: sid. 417; maj: sid. 520; juni: sid. 595; juli: sid. 675; aug.: sid. 782; sept.: sid. 868; okt.: sid. 959; nov.: sid. 1072.
Arbetsmarknaden i Frankrike under år 1912: jan.: sid. 149; febr.: sid. 253; mars: sid. 331; april: sid. 417; maj: sid. 595; juni: sid. 596; juli: sid. 676; aug.: sid. 782; sept.: sid. 868; okt.: sid. 959; nov.: sid. 1073.
Arbetsmarknaden i Tyskland under år 1912: jan.: sid. 149; febr.: sid. 254; mars: sid. 331; april: sid. 418; maj: sid. 521; juni: sid. 596; juli: sid. 676; aug.: sid. 782; sept.: sid. 869; okt.: sid. 960; nov.: sid. 1073.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna: år 1911: 1 aug., 1 sept. och 1 okt.: sid. 23; 1 nov. och 1 dec.: sid. 196; år 1912: 1 jan., 1 febr. och 1 mars: sid. 370: 1 april, 1 maj och 1 juni: sid. 634; 1 juli, 1 aug. och 1 sept.: sid. 908.
Åtgärder mot arbetslösheten: sid. 419.
Arbetslöshetsunderstöd för sjöfolk: sid. 419.
Arbetslösheten inom de franska fackorganisationerna år 1911: sid. 254.
Arbetslöshetsförsäkringen i Danmark: sid. 332.

Arbetslösheten i England 1911: sid. 335.
Den franska kommittén för utredning af frågan om ekonomiska kriser (1908—1911): sid. 387: I. Förebud till ekonomiska kriser: sid. 389; II. Finansiella åtgärder, ägnade att minska af de ekonomiska kriserna förorsakad arbetslöshet: sid. 390.
Statens ingripande för reglerande af arbetsmarknaden (Norge): sid. 418.
Nödhjälpsarbeten i Frankrike under år 1910: sid. 597.
Statsbidrag till arbetslöshetskassor i Frankrike år 1910: sid. 677.

Arbetsförmedling.

Sveriges offentliga arbetsförmedling: år 1911: sid. 93: I. Arbetsförmedlingsfrågans nuvarande läge: sid. 93: II. Arbetsförmedlingsverksamheten under år 1911: sid. 99; dec.: sid. 68; år 1912: jan.: sid. 153: febr.: sid. 261: mars: sid. 339; april: sid. 424; maj: sid. 526: juni: sid. 602; juli: sid. 683: aug.: sid. 788; sept.: sid. 876; okt.: sid. 968: nov.: sid. 1076.
Den offentliga arbetsförmedlingens första decennium: sid. 869.
Kungörelse den 30 dec. 1911 ang. statsunderstöd för den offentliga arbetsförmedlingen i Sverige: sid. 104.
Instruktion för statens arbetsförmedlingsinspektör: sid. 106.
Statsbidrag till Sveriges offentliga arbetsförmedling för år 1911: sid. 601.
Reseunderstöd för arbetssökande: sid. 493.
Lag angående arbetsförmedling i Finland: sid. 64.
Den offentliga arbetsförmedlingen i Kristiania: år 1910: sid. 255.
Den offentliga arbetsförmedlingen i Köpenhamn: år 1910: sid. 255: år 1911: sid. 420.
Lärlingsanställning i Berlin: sid. 522.
Arbetsförmedling genom fackföreningar och kommuner i Frankrike under år 1910: sid. 598.
Civilanställning genom offentliga arbetsförmedlingsanstalter i Tyskland och Österrike: sid. 652.
Den sjunde tyska arbetsförmedlingskongressen: sid. 783.
Statistik öfver den yrkesmässiga arbetsförmedlingen (med särskild hänsyn tagen till vidtagna åtgärder i Tyskland): sid. 572.
Statistik öfver yrkesmässig arbetsförmedling i vissa tyska stater: sid. 844: I. Bayern: sid. 845; II. Sachsen: sid. 850; III. Baden: sid. 853.
Utländsk lagstiftning angående yrkesmässig kommissionärsverksamhet: sid. 1022.

Kooperation.

Den nya lagen om ekonomiska föreningar af den 22 juni 1911: sid. 117: I. Registrering: sid. 118: II. Inträde i förening: sid. 121; III. Insatser och afgifter: sid. 122; IV. Personlig ansvarighet: sid. 123: V. Föreningsmedlems rättigheter: sid. 222; VI. Öfverflyttande af andelar och utträde: sid. 222; VII. Styrelse och firmateckning: sid. 224; VIII. Revision: sid. 225; IX. Sammanträden: sid. 226; X. Affärsverksamheten: sid. 227; XI. Upplösning: sid. 229.
Registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet i Sverige 1897—1911: sid. 642: Inledning: sid. 642: 1. Arbetarkooperationen: sid. 751: 2. Jordbrukskooperationen: sid. 949.
Förslag till lag innefattande särskilda bestämmelser om ekonomiska föreningar, som idka sparkasserörelse: sid. 421.
Kooperativa förbundets verksamhet under år 1911: sid. 522.
Kooperativ partihandel under år 1911: sid. 420.
De kooperativa föreningarna i England 1899—1909: sid. 256.
Kooperativ produktion i England år 1911: sid. 873.
Den franska konsumentkooperationen under år 1910: sid. 257.
De franska arbetarproduktionsföreningarna under år 1910: sid. 258.
Sammanslagning af de franska kooperativa centralorganisationerna: sid. 678.
Statistik öfver de italienska kooperativa föreningarna: sid. 599.
Fællesforeningen for Danmarks brugsforeninger: sid. 600.
Belgiens socialdemokratiska konsumtionsföreningar och storstrejken: sid. 785.

Bostadsförhållanden.[1]

Allmänna bostadsräkningen i Stockholm år 1910: sid. 231.
Bostadsräkning å vissa orter i samband med mantalsskrifningen för år 1913: sid. 824.
Statliga och kommunala åtgärder i bostadsfrågan: sid. 813: 1. Statliga åtgärder: sid. 813; 2. Kommunala åtgärder: sid. 817.
Utredning om de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden: sid. 56.
Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket: år 1910: sid. 391; år 1911: sid. 1011.
Bostadspolitik i vissa europeiska städer: sid. 235.
Åtgärder i bostadsfrågan från statens och kommunernas sida i Frankrike: sid. 600.

Föreningsväsende.

Åttonde internationella berättelsen öfver fackföreningsrörelsen (1910): sid. 656.
Fackföreningsrörelsen i Tyska riket år 1910: sid. 32.

Nykterhetsrörelsen.

Öfversikt öfver den svenska nykterhetsrörelsen 1911: sid. 213: I. De större nykterhetssällskapen: sid. 214; II. Nykterhetssällskapens studieverksamhet: sid. 216: III. Upplysningsarbetet bland barnen: sid. 218: IV. Ungdomsförbund: sid. 219; V. Föreningsbyggnader: sid. 219; VI. Självhjälpsarbete: sid. 220; VII. Samarbetsorganisationer: sid. 221.

Fattigvård, välgörenhet m. m.

Fattigvården i Stockholm: sid. 240.

Arbets- och löneförhållanden m. m.

Jordbruk och skogsbruk.

Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk år 1911: sid. 466.
Landtarbetarförhållanden i utlandet: III. Nordamerikas Förenta Stater: sid. 660.
Den offentliga kontrollen öfver användandet af utländska säsongarbetare i Danmark: sid. 785.
Utredning angående skogsarbetarnas ställning och lefnadsförhållanden: sid. 423.
Utredning rörande de norrländska skogsarbetarna: sid. 1074.

Andra näringar.

Fabriker och handtverk i Sverige år 1910: sid. 473.
Bergshandteringen i Sverige år 1911: sid. 748.
De sanitära förhållandena vid gjuterierna i Sverige: sid. 258.
Kommunalarbetarnas löne- och arbetsförhållanden i Sverige: sid. 291.
Minimilönsbestämmelser i offentliga kontrakt i Belgien: sid. 259.
Den engelska kolgrufvelagen af den 29 mars 1912: sid. 298.
Förändringar i lönesatser och arbetstider i England 1911: sid. 335.
Den engelska lagen om lönenämnder af år 1909: sid. 500.
Lag om åttatimmarsdag i Förenta Staterna vid utförande af leveranser till staten: sid. 678.

Lefnadskostnader.

Lifsmedelspriser å olika orter i riket: år 1911: 4:de kvart.: sid. 174; år 1912: 1:sta kvart.: sid. 446: 2:dra kvart.: sid. 704; 3:dje kvart.: sid. 990.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag: 1904—nov. 1911: sid. 88; 1904—dec. 1911: sid. 182: 1904—jan. 1912: sid. 280; 1904—febr. 1912: sid. 358; 1904—mars 1912: sid. 454; 1904—april 1912: sid. 546; 1904—maj 1912: sid. 622; 1904—juni 1912: sid. 712; 1904—juli 1912: sid. 808; 1904—sept. 1912: sid. 896; 1904—okt. 1912: sid. 998; 1904—nov. 1912: sid. 1096.
Öfversikt af priserna på lifsförnödenheter i Sverige: år 1911: 4:de kvart.: sid. 172; år 1912: 1:sta kvart.: sid. 444: 2:dra kvart.: sid. 702; 3:dje kvart.: sid. 988.
Lifsmedelskostnader i Stockholm år 1904—1911: sid. 35.
Lifsmedels- och bostadspriser i Sverige under åren 1908—1909: sid. 202: I. Lifsmedelspriser: sid. 202; II. Kreaturspriser: sid 208: III. Bostads- och inackorderingspriser: sid. 209; IV. Sammanlagda utgifter för lifsmedel och hyror å vissa orter: sid. 211.

[1] Jfr Lefnadskostnader.

Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag: 1904—nov. 1911: sid. 90; 1904—dec. 1911: sid. 186; 1904—jan. 1912: sid. 282; 1904—febr. 1912: sid. 360; 1904—mars 1912: sid. 458; 1904—april 1912: sid. 548; 1904—maj 1912: sid. 624; 1904—juni 1912: sid. 716; 1904—juli 1912: sid. 810; 1904—sept. 1912: sid. 898; 1904—okt. 1912: sid. 1002; 1904—nov. 1912: sid. 1098.

Öfversikt af kreaturspriser i Sverige år 1911: 4:de kvart.: sid. 184; år 1912: 1:sta kvart.: sid. 456; 2:dra kvart.: sid. 714; 3:dje kvart.: sid. 1000.

Kreaturspriser i Sverige: år 1911: 4:de kvart.: sid. 185; år 1912: 1:sta kvart.: sid. 457; 2:dra kvart.: sid. 715; 3:dje kvart.: sid. 1001.

Fiskpriser i Stockholm: år 1911: jan.—nov.: sid. 92: 4:de kvart.: sid. 188; jan. 1911—jan. 1912: sid. 284; febr. 1911—febr. 1912: sid. 362; mars 1911—mars 1912: sid. 460; april 1911—april 1912: sid. 550; maj 1911—maj 1912: sid. 626; juni 1911—juni 1912: sid. 718; juli 1911—juli 1912: sid. 812; aug. 1911—sept. 1912: sid. 900; okt. 1911—okt. 1912: sid. 1004; nov. 1911—nov. 1912: sid. 1100.

Förberedande planläggning och kostnadsberäkning för en allmän budgetsundersökning i Sverige: sid. 916.

Lefnadskostnadsundersökningen i Australien 1910—1911: sid. 666.

En tysk undersökning af lefnadskostnaderna på landsbygden: sid. 679.

Nyare prisstatistiska undersökningar i Kanada: sid. 680.

Jämförelse mellan minuthandelspriserna å vissa viktigare slag af lifsmedel i Berlin och Stockholm: sid. 874.

Lefnadskostnadernas stegring på Nya Zeeland: sid. 967.

Undersökning af arbetares lefnadskostnader i Petersburg: sid. 1074.

Löner och lefnadskostnader i Frankrike: sid. 38; I. Löner: sid. 40; II. Lefnadskostnader: sid. 43; III. Hyrespriser: sid. 46; IV. Utgifternas totalsumma: sid. 48.

Dyrtiden i Frankrike och åtgärder däremot: sid. 49.

Penninglöner och lifsmedelspriser i England: sid. 260.

Norsk statistik öfver minuthandelspriser: sid. 326.

Lifsmedels- och hyrespriser i Danmark 1912: sid. 337.

Lefnadskostnader för arbetare i Köpenhamn: sid. 523.

Lefnadskostnadernas stegring: sid. 561: I. Den allmänna prisnivån: sid. 561; II. Orsakerna till prisstegringen: sid. 565; III. Botemedel: sid. 568.

Finsk statistik öfver minuthandelspriser jämförd med den svenska prisstatistiken: sid. 592.